DECISIONES
SACRÆ ROTÆ
ROMANÆ,

CORAM REVERENDISSIMO DOMINO

PAVLO DVRAN

EPISCOPO VRGELLENSI

Nouissimè ex Originalibus Authoris summo studio, ac diligentia depromptæ; adiectis Argumentis, Summariis, & Indice locupletissimo.

FERDINANDI SCIAMANNÆ I.V.D. INTERAMNATIS.



LVGDVNI,
Sumpt. Ioannis Caffin, & Francisci Plaignard.

M. DC. XXXIX.

CVM SVPERIORVM PERMISSV.

VRBANVS
PAPA VIII.

DILECTO FILIO FERDINANDO SCIAMANNÆ CLERICO INTERAMNEN. I. V. D.

DILECTE Fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Literarum scientia, vitæ ac morum honestas, aliaq; laudabilia probitatis, & virtutum merita super quibus apud nos fide digno commendaris testimonio, Nos induunt, vt illa tibi fauorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conspicimus opportuna. Cùm itaque sicut Nobis nuper exponi fecisti, tu Decisiones Venerabilis Fratris Pauli Episcopi Vrgellen. tunc Cappellani nostri, & causarum Palatij Apostolici Auditoris ab ipsis originalibus desumptas in Iuris studiosorum vtilitatem & commoditatem in Ciuitate nostra Interamnen. imprimi facere intendas; Verùm dubites ne aliqui ex alieno labore lucrum quærentes easdem Decisiones, seu earum quaslibet coniunctim, vel diuisim imprimere præsumant: Nos tuæ indemnitati hac in parte prouidere, téque intuitu laboris suscepti, & expensarum propterea factarum, & faciendarum specialis gratiæ fauore prosequi volentes, & à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existis ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluentes & absolutum fore censentes: Motu proprio, & ex certa scientia, & de mera liberalitate nostris, déque Apostolicæ potestatis plenitudine tibi pro te & hæredibus, ac successoribus tuis quibuscumque, vt dictas Decisiones in Ciuitate nostra Interamnen. dummodo tamen à Venerabili Fratre Episcopo Interamnen. ac Dilecto Filio Inquisitore hæreticæ prauitatis in dicta Ciuitate Interamnen. commorante approbatæ fuerint, imprimere, vel imprimi facere liberè & licitè possis & valeas; vtque nemo ad decem annos à data præsentium numerandos tam in statu Ecclesiastico mediatè, vel

immediatè Nobis subiecto, quàm etiam citra, & vltra montes existens dictas Decisiones, vel earum quaslibet etiam cum additionibus, scholiis, vel quibuscumque aliis distinctionibus quocumque nomine, seu vocabulo nuncupatis, ordine, vel titulo mutatis, coniunctim, vel diuisim in quacumque forma in totum vel in partem imprimere vel imprimi facere, aut impressas, seu reimpressas vendere, vel venales habere, proponere, aut aliàs edere, vel euulgare, aut etiam pro vsu proprio habere vel tenere poßit, tenore præsentium concedimus & indulgemus, ac omnibus & singulis Typographis, Bibliopolis, & librorum impressoribus, aliísque quibúsvis personis quauis authoritate, scientia, & facultate ac priuilegiis fulgentibus, tam in statu Ecclesiastico mediatè vel immediatè subiecto, quàm etiam citra, & vltra montes existentibus sub excommunicationis, à qua contrauenientes, nisi à Romano Pontifice præterquàm in mortis articulo cōstituti absolui nequeant, & quingētorum ducatorum auri de Camera & amißionis librorum pœnis quoad illos in statu Ecclesiastico existentes, toties quoties contrauentum fuerit eo ipso facto, ac absque declaratione vlla incurrendis, pro vna tibi ac tuis hæredibus, ac successoribus, ac ius ab eis habentibus huiusmodi; pro altera verò Cameræ nostræ Apostolicæ applicandis, & irremißibiliter exigendis, ne durante tempore decem annorum vt suprà computandorum prædictas Decisiones, vel earum quaslibet coniunctim vel diuisim etiam cum additionibus, vel scholiis, vel quibuscumque aliis obseruationibus quocumque nomine seu vocabulo nuncupatis à quacumque persona, cuiuscumque status, & conditionis editis, seu edendis, ordine vel titulo mutatis in quacumque forma, in totum vel in partem absque tui & hæredum, ac successorum tuorum, vel ius ab eis habentium speciali licentia in scriptis habita imprimere, seu reimprimere, seu imprimi, seu reimprimi facere, aut venalia habere, proponere, seu aliàs edere vel euulgare, seu quoquomodo clàm vel palàm distrahere, vel etiam pro vsu proprio sic impressas tenere quoquomodo audeat seu præsumat districtiùs inhibentes. Mandantes propterea vniuersis & singulis Legatis, Vicelegatis dictæ Sedis, eiúsque ditionis Gubernatoribus, & aliis Iustitiæ Ministris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis & Episcopis, vbique existentibus, & quoties pro parte tua ac hæredum & successorum, iúsque ab eis habentium, vt ad prædictorum requisitionem contra inobedientes & rebelles pœnas prædictas irremißibiliter exequantur, implorato si opus fuerit auxilio brachij secularis. Non obstantibus præmißis, ac quibúsvis Apostolicis Constitutionibus & Ordinationibus etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, indultis, ac literis Apostolicis sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibúsvis clausulis & decretis in contrarium quomodolibet conceßis, approbatis & innouatis; Quibus omnibus etiam si de illis eorúmque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illis aliàs in suo robore permansuris, latißimè & plenißimè hac vice duntaxat, specialiter & expreßè, motu, scientia, & potestatis plenitudine

similibus

ſimilibus derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Et quia difficile foret eaſdem præſentes literas ad quælibet loca deferri, volumus quòd illorum tranſumptis, etiam in ipſis voluminibus, & operibus, aut eorum quolibet impreſſis, eadem in iudicio & extra illud fides vbique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus literis adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctam MARIAM Majorem ſub annulo Piſcatoris, die XXVIII. Auguſti MDCXXXV. Pontificatus noſtri Anno decimotertio.

M.A. Maraldus.

INDEX DECISIONVM.

Gerun

¶ 4 Maij,

DECI

DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ

Coram R. P. D.

PAVLO DVRAN.

Pars Secunda.

Romana Emphyteusis.

Lun. 19. Aprilis, 1630.

ARGVMENTVM.

Emphyteusi deuoluta ad Ecclesiam, ob culpam inuestiti, qui illegitimum nominauit, non tenetur proximiorem reinuestire; etiam si nolit pro se retinere: Et an nominans excusetur si ignorabat nominatum esse illegitimum: Et à quo talis ignorantia allegari valeat.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusi finita, Dominus tenetur proximiorem vltimi inuestiti cuicumque præferre: quod procedit etiam in Emphyteusi Ecclesiæ, num. 2.*

3 *Limita non procedere quando Emphyteusis deuoluitur ob delictum, seu culpam inuestiti, quia tunc Ecclesia potest, relicto proximiore, alium reinuestire, etiam quòd nolit pro se retinere, & num. 8.*

4 *Illegitimus est incapax Emphyteusis Ecclesiæ, tam de iure communi, quàm ex constitutione Pij V. & numero 6.*

5 *Amplia quòd de iure communi illegitimi sunt incapaces, etiam si sint naturales tantum; & legitimati post concessionem primæ Inuestituræ.*

7 *Inuestitus habens facultatem, alium nominandi in Emphyteusi Ecclesiæ, dicitur esse in culpa, si nominauit illegitimum: iunctis num. præced. Et an nominans excusetur si ignorabat illum esse illegitimum, num. 9. Et à quo talis ignorantia allegari possit, num. 10.*

11 *In Emphyteusi Ecclesiastica potest Ecclesia nominare illegitimum, & an idem possit ille qui simpliciter habet ab Ecclesia facultatem alium nominandi, num. 12. vbi negatiuè resoluitur, & assignatur ratio adiuersitatis.*

DECISIO CCLI.

PRIOR, & Conuentus Sanctæ Mariæ super Mineruam concesserunt in Emphyteusim Domum, de qua agitur, Hieronymo Picaluuæ, recipienti pro se, Simone, & Bartholomæo suis ex fratre nepotibus, & eorum filiis: in defectum autem filiorum voluerunt quòd superstes ex dictis nepotibus possit semel vnam personam nominare: Vita functis Hieronymo, & Bartholomæo; Simòn superstes carens liberis, nominauit Augustinum filium illegitimum Iosephi Calcanei: post cuius obitum, Prior, & Conuentus prædicti obtinuerunt per Sententiam A. C. Augustinum declarari incapacem Emphyteusis Ecclesiæ, vti illegitimum, & idcircò Domum fuisse ad eos deuolutam, quam deinde de anno 1615. relocauerunt Michaëli Spezzæ: Sed quia dictæ relocationi se opposuit Ioannes Baptista Piccaluna, prætendens se vti proximiorem supradictis Bartholomæo, &

Simoni fore cuicúmque extraneo præferendum. Dubitaui hodie an Ioanni Baptistæ debeatur prælatio, & DD. vnanimiter non deberi responderunt, Quia licèt 1 † vera, & trita sit conclusio, quòd finita Emphyteusi Dominus tenetur proximiorem vltimi inuestiti alij cuicúmque præferre, iuxtà doctrinam *Bart.* communiter receptam, *in leg. 1. §. permittitur, num. 1. ff. de aqua quotidian. Grat. conf. 86. num. 1. Clar. in §. Emphyteusis, quæst. 43. Gabr. de iur. Emph. conclus. 1. in princ. Seraph. decis. 63. num. 3. & Rota decis. 198. num. 1. & decis. 252. num. 11. par. 1. diuers.* 2 † Quæ conclusio procedit etiam in Emphyteusi Ecclesiæ, *Alex. cons. 80. num. 11. lib. 1. Dec. cons. 131. num. 2. Mantic. decis. 10. num. 6. Rota d. decis. 252. num. 12. in fin. par. 2. diuers.* & fuit dictum *in Ciuitatis Castelli bonorum, 21. Maij, 1614. & 23. Ianuarij,* 3 *1615. coram bon. mem. Seleucien.* † limitatur tamen vt non procedat, quando Emphyteusis deuoluitur ob delictum, vel culpam inuestiti, seu vocati, quia tunc potest Ecclesia, relicto proximiore, alium reinuestire, etiam quod nolit pro se retinere, *ad l. nemini, C. locati, Ias. in l. 2. num. 12. C. de iur. Emph. Rom. cons. 212. in fin. Paris. cons. 101. num. 132. lib. 1. Soccin. sen. cons. 167. num. 13. lib. 1. Gozzad. cons. 76. num. 16. Gabr. vbi supra, num. 8. & 9. Maresc. var. lib. 1. cap. 3. num. 10. & Pheb. decis. Lusit. 30. num. 4. lib. 1.*

4 Vnde cum in casu nostro † Augustinus nominatus à Simone vltimo loco vocato sit incapax Emphyteusis Ecclesiæ, tam de iure communi, *Bart. in l. ex facto, §. si quis rogatus, num. 8. in fin.* & ibi etiam *Alex. nu. 17. ff. ad Trebell. Clar. in dicto §. Emphyt. quæst. 3.* 5 † vbi quòd etiam si sint naturales tantùm, etiam legitimati post concessionem primæ inuestituræ, *Tiraq. de nobilit. cap. 14. num. 1. Alex. cons. 94. num. 5. & cons. 60. num. 4.* 6 *lib. 2. Cald. de Iure Emphyt. lib. 2. quæst. 19. num. 21.* † quàm etiam ex constitut. Pij V. de qua in nouo Bullario, *tom. 2. quæst. 117.* & notant *Gabr. cons. 84. num. 46. & 58. lib. 2, Hond. cons. 37. num. 24. & seqq. lib. 2. Grat. discept. forens. cap. 218. num 46. & cap. 65. nu 23. Seraph.* 7 *decis. 474. num.* consequenter † deuolutio ex dicta nominatione fuit per culpam Simonis vltimi inuestiti, *Cald. de iur. Emphyt. lib 4. cap. 1. nu. 60. cum seqq. Pheb. d. decis. 30. num. 4.* Et habetur in dicta Constit. Pij V. 8 *in §. bona verò,* † sicque potuit Ecclesia, prætermisso proximiore, alium quemcúmque liberè reinuestire, & fuit etiam in his terminis resolutum *in Aquen. Emphyteusis, 27. Martij, 1628. coram Eminentiss. Cardinali Virili.*

9 Neque obstat † si dicatur Simonem nominasse illegitimum ignoranter, & ideò excusari, *cap. 1. de controu. inter Domin. & empt.* Quia vltrà quòd ignorantia ex facto cessat, dum in eadem nominatione, Augustinus enunciatur naturalis, 10 † illa non potest allegari, præterquam à nominante, nec alij præter eum suffragari, etiam habente causam à nominante, *Laderch.* in puncto *cons. 105. num 2.* vbi rationem assignat ex mente *Isernie, & Bald. in dicto cap. 1.*

11 Minùs obstat † quòd Ecclesia possit etiam illegitimum ad Emphyteusim Ecclesiasticam nominare, *Bald. in l. quanquam, num. 36. C. de fideic. & in cap. quæ in Ecclesiarum, nu. 42. de Constitutionibus, Antonius Gamma decis. 2. num. 8. & decis. 149. num. 3. Rota decis. 474. num. 3. & 4. par. 1. diuers.* Ac proinde cum Simon habuerit facultatem nominandi ab Ecclesia, nominationem ab eo factam haberi ac si illa fuisset 12 † facta ab ipsa Ecclesia, *Corb. de iur. Emphyt. lib. 3. cap. 4. nu. 3. & 4.* Quia fuit benè responsum, quòd nominatio facta à tertio, habente facultatem nominandi ab Ecclesia, non habetur pro nominatione Ecclesiæ, nisi in nominato concurrat capacitas, ita vt facultas nominandi data ab Ecclesia non debeat in dubio intelligi, prout ipsa Ecclesia posset absolutè, & indistinctè nominare, sed sub tacita conditione quòd debeat nominari persona de iure capax; ea nimirum ratione, quia cùm Ecclesia sit nobilis, & speculum Pudicitiæ, non intelligit in dubio, vt inquit *Bald. in d. cap. quæ in Ecclesiarum,* de istis filiis abusiuis, quando ipsa contrahit immediatè cum Bastardis est certa, notitiamque habere videtur de illius qualitate. *l. qui cum alio, ff. de reg. iur. cum aliis per Dec. in cap. in præsenti, num. 47. de probat.* & hæc est vna notabilis differentia inter Ecclesiam, & illum qui habet ius nominandi ab Ecclesia, vt Ecclesia possit nominare incapacem, non autem habens ab ea ius nominandi, vt in puncto declarat, *Pheb. decis. Lusit. 30. num. 6. vers. tamen in præsenti, lib. 1. & decis. 161. num. 9. & 32. lib. 2.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Perusina Laudi.

Lun. 22. Aprilis, 1630.

ARGVMENTVM.

Laudum nullum, quod valere non potest in vim Laudi, An in vim pacti valere possit, vigore tacitæ emologationis: Et ex quibus talis emologatio facta dicatur, vel non. Subscriptio Laudi quando subscribenti non præiudicet.

SVMMARIVM.

6 *Laudum nullum, vtcúmque à partibus emologatum, nunquam valet in vim Laudi.*

2 *Laudi subscriptio, facta ante illius publicationem, continet tacitam conditionem, si Laudum fuerit validum, & iustum.*

3 *Subscriptio non nocet, quando subscribens ignorat contenta in scriptura.*

4 *Amplia etiam si subscriptio fiat cum Iuramento.*

5 *Laudi subscriptio præsumitur facta cum ignorantia contentorum in eo, dum quis se subscripsit ante Laudi publicationem, & num. 9.*

6 *Item quando quis se subscripsit, non lecta scriptura Laudi.*

7 *Testes de auditu aliorum non probant.*

8 *Læsio probatur ex Erroribus Arbitrorum.*

10 *Laudi emologatio tacita, resultat ex dimissione bonorum, de quibus in Laudo, & ex traditione clausum. Declara, seu potiùs limita, vt num. 16.*

11 *Laudum nullum quòd nec ex emologatione tacita, aut expressa potest valere in vim Laudi, valere potest in vim pacti.*

12 *Laudum publicari debet in præsentia partium; ad hoc vt præsumatur scientia, ad effectum vt si Laudum est nullum, valeat in vim pacti.*

13 *Laudum publicatum præsumitur in absentia partium, ex erroribus Arbitrorum, & læsionibus ex laudo resultantibus.*

Præsertim si Notarius in publicatione non attestetur de præsentia partium, num. 15.

14 *Contradixisse quis præsumitur erroribus, & læsionibus in sui præiudicium, ab Arbitris factis, si præsens fuisset Laudi publicationi.*

17 *Credulitas non excusat, si sit error Iuris.*

Fallit si sit error Iuris obscuri, & intricati, quia tum excusat, prout error facti, nu. 19.

18 *Error iuris obscuri, & intricati quando dicatur.*

DECI

DECISIO CCLII.

FUIT resolutum: Standum esse in vltimo loco decisis *coram me, die* 11. *May*, 1629. videlicet: Non constare de expressa, nec tacita emologatione Laudi, de quo agitur illúdque, nec in vim Laudi, nec pacti sustineri, & in primis quòd non possit in vim Laudi valere, parum difficultatis apud Dominos habuit, cùm enim de illius nullitate non possit dubitari, ex latè deductis *in dicta decisione à vers. sed reproposita hodie causa*, intrat de plano notissima Iuris Conclusio quòd 1 † Laudum nullum, vtcumque à partibus emologatum, nunquam in vim Laudi valet, *sap. examinata, de confirm. vti l. Bald. intit. de Pacen. Constant. in gloss. in vers. sententia quoque collat.* 10. *Dec. cons.* 4*5. *n.* 31. cum aliis *in d. decisione* allegatis, *in vers. ex quibus.*

Vnde non obstat subscriptio Iosephi, quia vltrà quòd 2 † subscripsit ante Laudi publicationem; quo casu subscriptio continet in se, & virtualiter tacitam conditionem, si Laudum fuerit validum, & iustum ex *Bart. in l. si societatem, §. arbitrorum, n.* 30. *&* 31. *ff. pro socio*, cum aliis allegatis *in eadem decisione, vers. non obstat etiam.* Et hoc Laudum de quo agitur fuit nullum, vt dictum est, nec non etiam iniustum, *vt in d. decisione, vers. Quod autem hic sit læsio*: In omnem casum dicta conclusio non procedit, 3 † quando subscribens ignorat contenta in scriptura subscripta, vt in eadem decisione, *vers. vnde non obstat*: & latè, *DD. in l. si ita stipulatus, §. Grisogonus*, vbi *Alex. n.* 2. *& Ias. n.* 12. *ff. de verb. oblig. Felin. in c. quoniam contra, n.* 48. *de probat.* 4 † Etiam quòd subscriptio fiat cum iuramento, vt in his terminis *Guttier. de Iuram. confirm. p.* 1. *cap.* 71. *num.* 1. Et fuit dictum *in eadem decisione in d. vers. vnde non obstat ex Dec. & Ioseph Ludouico*, in locis ibi citatis.

5 Quòd autem in præsenti Iosephus subscripserit, † cum ignorantia contentorum in Laudo præsumitur, eo ipso quòd subscripsit ante publicationem, vt in puncto *Barz. decis. Bonon.* 112. *n.* 11. & dixit latiùs *in d. decisione, vers. neque obstat si dicatur*: Et prætereà hoc idem benè probant Testes examinati pro parte Iosephi, qui concludunt, 6 † quòd ille subscripsit non lecta scriptura Laudi, iuxta text. *in l. final. C. plus valer. quod agitur, Felin.* vbi suprà & latè *Menoch præs.* 66. *n.* 21. *cum seqq. lib.* 3. & fuit dictum *in eadem decisione in d. vers. neque obstat si dicatur in fine.*

Neque obstant Testes exaduersò examinati, ad probandam scientiam de tempore subscriptionis; 7 Quia † aut sunt de auditu aliorum, aut nihil concludunt; cùm tamen testes Iosephi benè probent, non fuisse ei lectum tempore subscriptionis, quibus proptereà standum est cùm Iosephus agat de damno vitando, & probetur læsio, 8 † ex erroribus Arbitrorum, de quibus in supraseripta *decisione, in supradicto vers. quod autem hic sit læsio*, & tandem quia, vt dictum est, 9 † præsumptio stat pro Iosephi ignorantia, dum subscripsit ante publicationem, ex *Bart.* vbi suprà.

Deinde nec etiam Laudum valere potest in vim pacti, 10 vigore tacitæ emologationis; † resultantis ex dimissione quorumdam stabilium, de quibus in Laudo, & traditione clauium, post Laudi publicationem sequutis, & sic post habitam notitiam contentorum in eo [quæ vt prætenditur probantur ex Testibus desuper examinatis;] 11 Quia licèt vera sit Conclusio, † vt Laudum nullum, quod vt dictum est, nec ex emologatione tacita, aut expressa, potest valere in vim Laudi, possit valere in vim pacti, iuxtà *glossam* communiter approbatam, *in l.* 2. & ibi *Doct. C. commun. vtriúsque Iud. Afflict. decis.* 117. Et fuit latè comprobatum in 1. *decis. in hac causa facta etiam coram me, die* 13. *Martij, anni* 1628. *& in dicta vltima decisione, in principio*, Tamen in præsenti, ex pluribus non procedit. Primò: Quia Testes non probant traditionem clauium factam fuisse per Iosephum, sed per quendam eius famulum; de cuius mandato non constat; Non quidem Ioanni Antonio, sed Francisco filio, de cuius pariter mandato non docetur. Secundò: Quia non est verum quòd Testes concludant prædicta fuisset facta post habitam notitiam contentorum in Laudo. Tertiò: Quia nullo modo probatur publicatio in præsentia partium, 12 † quæ tamen talis desideratur, adhoc vt præsumatur scientia, ad effectum, vt Laudum nullum, valeat in vim pacti, *Natt. cons.* 95 *n.* 3. *Vrsill. in addit. ad dictam decisionem Afflict.* 117. *n.* 2. & dixit *Rota in decisione in hac eadem causa facta, super Remissoria,* 11. *Martij,* 1622. *coram bon. mem. Vbaldo, vers. non etiam releuat*: Quinimò præsumptio est 13 † quòd publicatio fuit facta in Iosephi absentia; ex tot erroribus Arbitrorum, & læsionibus, ponderatis *in d. vltima decisione*; quibus verisimiliter 14 † Ioseph, si fuisset præsens contradixisset, *ad l. cum de indebito, ff. de probat.* Et multò magis ex subscriptione Iosephi, ante publicationem facta, qua notarius visus fuit contentari: Si enim ipse coram partibus Laudum, in forma, publicare destinasset, non esset cur ante publicationem, eo non lecto, illud subscribi curasset; quia hoc facilius fit incontinenti post publicationem: Et videtur cessare omne dubium, dum 15 † in publicatione de præsentia partium non attestatur. Quartò quia, vt benè aduertit vnus ex Dominis, stante subscriptione nulliter facta, ante publicationem, 16 † dimissio stabilium, & clauium traditio, posteà sequuta, censentur consequutiuæ dictæ subscriptionis; Ita vt sicut subscriptio fuit erronea etiam illæ fuerint per Iosephum cum eodem errore factæ; quia Ioseph credidit se teneri ex dicta subscriptione, vt in simili *Guttier. vbi suprà*: Et optimè conducit quòd in simili resoluit, *Cancer. var. lib.* 3. *cap.* 4. *n.* 268. *cum seqq.*

Neque obstat quòd dicta credulitas 17 † sit error Iuris, quæ ideò videtur non excusare, vt ibidem *Guttier.* Quia 18 † vltrà quòd habet etiam admixtum errorem facti, prout etiam dicta subscriptio, ex qua emanauit, stante, iuxtà supradicta, quòd non constet de anteriori publicatione, formiter facta, in præsentia partium: ex facti circumstantiis benè conspicitur, quod fuit error Iuris intricati, & obscuri, & patet ex his, quæ hinc inde de subscriptione tradunt *Doctores in dicto §. Grisogonus, & Menoch. in d. præsumpt.* 66. *lib* 3. 19 † qui proptereà excusat, prout error facti, iuxtà text. *in l. si fideiussor, §. quadam, ff. mandat. cap. cum dilectus*, & ibi *Abb. & Imol. de consuetud. Monach. in cap. ignorantia, de reg. iur. in* 6. *Felin. in cap. de quarta, n.* 27. *de præscript. Nauarr. cons.* 4. *de vsur. lib.* 5. *tom.* 2. *n.* 7. Et præsertim quando vt hic, agitur de damno vitando. *Dyn. cons.* 5. *n.* 7. *cum seqq. Castr. cons.* 297. *puto dicendum, in princ. li.* 1.

Et ita decisum vtraque parte sæpius informante, & causa ab omnibus Dominis visa, & discussa.

Maceraten. seu Camerinen. Cessionis.

Ven. 26. *Aprilis*, 1630.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Creditor anterior, vigore cessionis præfertur posterioribus Creditoribus, in bonis debitoris.*

2 *Cessio iurium repertari non potest à soluente debitum proprium.*
3 *Stipulatione Notarij stante ad fauorem absentis, quis efficitur debitor illius, vigore obligationis Cameralis.*
4 *Principalis debitor quando quis efficiatur, respectu vnius, & fideiussor respectu alterius, ita vt soluendo Creditori, possit reportare cessionem Iurium contra illum, respectu cuius efficitur fideiussor.*

DECISIO CCLIII.

De anno 1592. Amicus Riccius,& Ioannes Baptista Cittadanus vterque principaliter,& in solidum,imposuerunt super eorum bonis Censum scutorum 600. in sorte principali,ad fauorem filiorum, & hæredum Dominici Filippuci,& incontinenti Riccius,recognoscens bonam fidem,declarauit dicta scuta 600. inseruisse in totum ad suum commodum, & vtilitatem Cittadanúmque nudum solùm nomen habere; quem propterea indemnem conseruare promisit, & à dicta obligatione liberare ad omnem eius requisitionem: quem Censum posteà, de anno 1615. Ansouinus extinxit,soluendo hæredibus præfati Philippuci dicta scuta 600. sortis principalis, & ab illis Iurium cessionem contra Cittadanum reportauit. Orta autem lite inter Creditores Cittadani, posteriores Credito dicti Philippuci,ratione dicti Census,& Ansouinum Cessionarium; Dubitaui hodie,† An dicta Cessio suffragetur Ansouino, à dicto anno 1592. quo fuit impositus dictus Census,ita vt in bonis Cittadani sit præferendus Creditoribus eiusdem posterioribus:Et Ansouino tantum informante, fuit affirmatiuè resolutum,ex regula text.*in l.si prior,§.si à Titio, ff.qui pot.in pign. hab. l.1. & toto tit. C. de his qui prior. Cred.succed.*

Neque obstat quòd Ansouinus soluerit debitum proprium, † & sic non potuerit repottare Iurium cessionem, *Castr. in l. Modestinus,n.5 ff.de solut. Vincent.de Franch.decis.55,n.7.Card.Caual.decis.568.n.2.* & fuit dictum *in Ciuitatis Castelli Pecuniaria*, 18. *Martij præsentis anni coram me*: Debitum autem proprium soluisse ex eo probari quòd cessio,de qua agitur,fuit facta Ansouino, de anno 1615. & tamen multò prius nempe die 3. Septembris, 1604. idem Ansouinus recepit à d. Amico Riccio similia scuta 600.& censum prædictum in se accollauit,tam in sorte quàm in fructibus,cum promissione conseruandi indemnes tam Riccium, quàm Cittadanum, Censúmque prædictum penitus extinguere;Et non esse dubium quin inde fuerit effectus debitor Philippuci,† ratione obligationis Cameralis,cùm stipulatio notarij fuerit nominatim ad fauorem Philippuci concepta, licèt absentis, *Magon.decis. Florent.39.n.14. Mart.claus.82. n.1.& seqq.p.2.* Quandoquidem fuit responsum, quòd eadem 3.Septemb.quasi breui manu, dicta scuta 600, solutæ per Riccium Ausouino, peruenerunt ad manus Cittadani,vt in *Summ.n.5.* Ita vt Ansouinus promiserit extinguere non ad suam; sed ad Cittadani vtilitatem,qui pecunias receperat,& tenebatur insolidum ad dictum Censum cum promissione releuationis dicti Riccij,vt dictum est:Quibus stantibus licèt Ansouinus quoad Philippuccium, † ex dicta obligatione fuerit effectus principalis debitor,tamen respectu Cittadani fuit fidejussor,*Aym.cons.77.n.3.in fine & cons.91.n.2.Menoch cons.560.n.8.Rota dec.153. n.6.p.2.diuers.* Qui propterea potuit reportare Iurium Cessionem, Quia ad effectum de quo agitur visus fuit Censum extinguisse, non pro obligatione propria,sed pro obligatione Cittadani principalis debitoris,& eius principalis, ex *Castr. in d. l. Modestinus, d.n.5.vers. & idem si principaliter.*

Et ita Ansouino tantùm Informante.

Ferrarien. Bonorum.

Lunæ 29. Aprilis, 1630.

ARGVMENTVM.

Filius si legitimetur ad instantiam Patris, vigore Rescripti Apostolici cum clausula, *vocatis vocandis*,ad effectum vt ei succedat in bonis emphiteoticis, de quibus potest liberè disponere, vigore *Constitutionum Bonifacianæ,& Paulinæ*, non est opus,nominatim citare illum,qui aliàs esset successurus, vti vocatus in Inuestitura; sed dictæ clausulæ satisfactum dicitur per generalem citationem contra omnes sua interesse putantes. Narratiua filiationis non est iustificanda si fuerit concepta cum clausula, *vt asseritur*: Et multa ad huius clausulæ intelligentiam pertinentia.

SVMMARIVM.

1 *Clausula*,vocatis vocandis,*facit Executorem mixtum; & ideò ille non potest ad sententiam deuenire,nisi iudicialiter,& præuia causæ cognitione,& citatis de iure citandis,n.2.*
3 *Filiorum, & Descendentium appellatione veniunt etiam nepotes ex filia.*
4 *Habens interesse considerabile citari de iure debet, aliàs secus: & n.6.*
5 *Bona Emphiteotica*, vigore Constitutionum Bonifacianæ,& Paulinæ,*redacta sunt ad instar allodialium; & ideò Emphiteuta potest de illis liberè disponere, ad fauorem quorumcumque Extraneorum: seu Descendentium,pro quibus Inuestitura fuit expressè concepta; nec ex hoc alicui sit iniuria, cum nullus in dictis bonis habeat ius considerabile, & num.8.*
7 *Legitimatio filij quando fit ad instantiam Patris, ad effectum vt ei succedat in bonis, de quibus potest liberè disponere in quoscumque nemo citari debet.*
9 Constitutio Paulina *vocat non solùm filios, & Descendentes legitimos Inuestiti, sed etiam legitimatos.*
9 *Legitimatus vocatus in Inuestitura, vigore* Constitutio Paulinæ, *succedit, non solùm ex persona Patris, sed etiam ex propria persona.*
11 *Clausula*, vocatis vocandis, *satisfactum dicitur per Citationem generalem contra omnes, & singulos sua interesse putantes, quando non sunt certi, qui veniant citandi.*
12 *Narratiua filiationis est iustificanda: Fallit vt num.14.*
13 *Legitimatio corruit, non constito de substantia, & principali fundamento, prout est filiatio.*
14 *Clausula*, vt asseritur, *non indiget iustificatione, cùm non sit narratiua partis sed Papæ: & an id solùm procedat quando vnus tantùm est supplicans, vel quando etiam sunt plures supplicantes, latè num. 15.*

Clausula, vt asseritur, vt asseris, & vt asserunt, *quando*

quando adhibeantur de stylo Cancellariæ & quando sint iustificandæ, vel non, remissiuè.

16 Constitutiones, Bonifaciana, & Paulina *loquuntur, & procedunt solùm in Ducatu Ferrariæ.*

17 *Bona Emphiteotica non veniunt in generali hæredis institutione, & ideò necessarium est, vt specificè à Testatore relinquantur, cùm illa prout bona feudalia non dicantur propria Testatoris.*

18 *Fallit quando per Constitutiones Apostolicas dicta bona sunt redacta ad instar allodialium, quia tunc veniunt in generali Institutione.*

DECISIO CCLIV.

IN hac causa duæ emanarunt Decisiones coram Illustriss. Cardinali Virile tunc Rotæ Auditore Prima 15. *Decemb.* 1618. & alia 18. *Nouembr.* 1619. In quibus tria firmantur. Primum non constare de fideicommisso, ad fauorem Alberti, illúdque Andreæ non obstare, quoad portionem Petri, de qua agitur: Secundum Andræam, fuisse validè legitimatum: Tertium, & vltimum dictum Andræam sic legitimatum potuisse succedere Alphonso in bonis emphiteoticis, Alberto excluso, quamuis vocato, & comprehenso in Inuestitura: Et iuxtà dictas Decisiones lata fuit sententia Rotalis per R.P.D. meum Merlinum, suffectum in locum prædicti Illustriss. Cardinalis: Cùm autem appellationis causa mihi fuerit commissa, & ordinatum, vt omnes Domini eam viderent, fuit hodie pro confirmatione dictæ sententiæ responsum.

Primum enim, quòd fideicommissum non obstet Andreæ: Informantes pro Alberto non impugnarunt, nec impugnari posse videtur, quia motiua dictæ primæ Decisionis sunt adeò clara, & benè fundata, vt tollant penitùs omnem difficultatem.

Quo verò ad secundùm, de legitimatione, non erat dubitatio, quin Andræas fuerit de facto legitimatus per Vicarium Ferrariensem, vigore Rescripti Apostolici, impetrati per supradictos Alphonsum, & Andræam, sed solùm hæsitatum fuit de legitimationis validitate, & sufficientia: Ratio dubitandi erat, quòd in Rescripto Apostolico adest clausula, *vocatis vocandis*, † quæ facit Exequutorem mixtum, ac ideò Vicarius Ferrariensis non potuit ad sententiam legitimationis deuenire, nisi iudicialiter, & præuia causæ cognitione, *Abb. in cap. fin. n.* 13. & ibi *Felin. n.* 29. *de præsumpt. Decius cons.* 233. *n.* 1. *Cap. taq. decis.* 284. *n.* 4. 2 *p.* 2. *& Greg. XV. decis.* 46. *n.* 5. † Et consequenter debuerunt citari, qui de iure erant citandi, *Abb. in cap. exhibita n.* 6. *de Iudic. & Modern. de clausul. par.* 1. *clausul.* 196. *n.* 4. Et tamen Albertus, qui de iure debuit citari, non fuit citatus.

Quòd autem Albertus debuisset de iure citari deducebatur, Quia Petrus Guarescus, eius Auus maternus, fuerat Inuestitus de bonis emphiteoticis, de quibus agitur prò se, suísque filiis, & descendentibus le- 3 gitimis, & naturalibus, † quorum appellatione veniunt etiam nepotes ex filia *ad l. cognoscere*, & ibi *gloss. ff. de verb. signif.* Et in terminis Emphiteusis *Gozzad. cons.* 10. *n.* 8. *Bero. cons.* 95. *n.* 6. *lib.* 1. *Menoch. cons.* 587. *num.* 4. *lib.* 6. *& Rota decis.* 32. *num.* 9. *&* 137. *num.* 19. *in Impress. apud D. meum Decanum.* Vnde cùm Albertus 4 † haberet ius considerabile, *l. cum Artemidorum, C. vt in poss. leg.* debuit de iure citari, ad *leg. de vnoquoque, ff. de re iudic.* & in specie, Text. in *leg. nam ita Diuus, ff. de adopt.* & ibi *gloss. verb. qui læderentur, cap.* 1. *in princip. de alien. Feud. pater. in vsib. Feud.*

Sed fuit bene responsum in dicta secunda Deci- 5 sione nempe, quòd Alphonsus, † vigore *Constitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ*, potuit de bonis emphiteoticis, ab ipso possessis, liberè disponere, ad fauorem quorumcumque extraneorum, & descendentium, pro quibus Inuestitura fuit expressè concepta; & hoc ex eo, quia per dictas Constitutiones bona emphiteotica prædicta fuerunt redacta ad instar allodialium, vt sunt verba clara dd. Constitutionum, Et in puncto *Marcobrun. cons.* 26. *n.* 355. *Rimin. Iun. cons.* 447. *num.* 16. *Bertazzol. cons. ciuil.* 112. *num.* 4. *&* 5. *in c. vol. & Surd. cons.* 521. *num.* 5. Vnde cùm idem Alphonsus impetrauerit Rescriptum de legitimando, & ad eius instantiam fuerit exequutum per Vicarium Ferrarien. qui etiam Alberto inuito poterat de dictis bonis liberè disponere; inde fit quòd † Albertus non debuit 6 citari, iuxtà regulam textus *in l. qui potest inuitis, ff. de reg. iur.* & in simili est text. optimus in *leg.* 4. *§. illud videndum, ff. de fideicommiss. lib.* Et debet sic intelligi textus ferè in his terminis in *leg. cum adoptio fit, ff. de adopt.* Per quem dixit *Bart. in leg. Gallus, §. & quid si tantùm, num.* 14. *in fin. vers. respondeo quoque*, † quòd quando Pater in vita facit filium legiti- 7 mare; ad effectum vt ei succedat in bonis, de quibus potest liberè disponere in quoscumque nemo citari debet, & eodem argumento, ad effectum vt Citatio non sit necessaria, in simili vtitur idem *Bartol. in l.* 3. *§. si causa, n.* 7 *vers. sed hodie. ff. de bon. poss. & Bart. communiter*, in his nostris terminis, sequuntur *Doct.* præsertim *Soccin sen. Albert. Brun. Bursatt. Rimin. sen. Menoch. & aliis in dicta secunda Decisione*, allegati.

Vnde non obstat quòd Albertus habebat Ius considerabile, & probabile ex Inuestitura, nec clausula, *vocatis vocandis*, Quia † quoad primum non est ve- 8 rum, stantibus supradictis Constitutionibus, quòd Albertus tale ius haberet, dum per eas dicta bona emphiteotica fuerunt redacta ad instar allodialium; & Alphonsus sine Alberti iniuria poterat quemcumque, quamuis extraneum, hæredem instituere, aut aliter bona emphiteotica condonare, iuxtà text. in *leg. fratris, & l. fratres, C. de inoff. Testam. & Paul. de Castr. cons.* 461. *visis, & diligenter examinatis, num.* 3. *lib.* 1. Quinimò vt benè vnus ex Dominis dicebat cùm Constitutio Paulina † non solùm vocet filios, & 9 Descendentes legitimos Inuestiti, sed etiam legitimatos; & Andræas descendat à Petro Inuestito, & sit etiam legitimatus, iure vocatus est in Inuestitura, vigore dictæ Constitutionis, ita vt † succedat in dictis 10 bonis emphiteoticis, non solum ex persona Alphonsi; sed etiam ex persona propria, vt in puncto idem *Castr. in d. cons.* 461. *n.* 4. *vers. quo præmisso*: clausulæ verò, *vocatis vocandis*, cum illa non importet, quòd aliqui sint specialiter citandi, dum non sint certi, vt in præsenti, qui habent ius considerabile, † quòd Albertus, 11 vt dictum est, non habet, satisfactum fuit per Citationem generalem, contra omnes, & singulos, sua interesse putantes, de qua in actis, iuxtà doctrinam *Bart. in d. l.* 3. *§. si causam,* 10 *ff. de bon. poss.* Et fuit millies decisum: Et idem respondetur quoad prætensum interesse Ecclesiæ, quæ pariter, stantibus dictis Constitutionibus, quoad vtile dominium non habebat considerabile interesse, vt fieret, aut non fieret legitimatio.

Deinde contra legitimationem opponebatur, quòd illa fuit facta vigore Rescripti Apostolici, cum narratiua quod Andræas erat filius Francisci, & ex muliere, etiam soluta, † quæ propterea debuerat iustificari; 12 & tamen iustificata non fuit: Vnde, vt prætendebatur, † non constito de substantia, & principali funda- 13 mento, corruit legitimatio, *Paris. cons.* 10. *n.* 21. *lib.* 2. *Roland cons.* 89. *n.* 39 *lib.* 1. *Peregr. de fideicomm. art.* 23. *n.* 38. *Lup. de illegitim. comment.* 3. *§.* 5. *n.* 11.

Sed fuit etiam optimè responsum in d. secunda Decisione, quòd † prædicta fuerunt in Rescripto nar- 14 rata, per verba, *vt asseritur*, quæ non indigent iustificatione,

catione, cùm nõ sint narratiua partis, sed Papæ, *Rebuff. In concord. tit. de. refor. mand. Apost. verb. nec non omnia, vers. nota tamen. Modern. de clausf. p. 1. clausf. 197. in fine. Cassad. decis. 4. de prob. in princ. Rota decis. 60. de rescr. in antiq. & decis. 412. n. 2. & 447. n. 1 p. 1. diuers.*

Nec releuat si dicatur, quòd *Rebuff. Cassad. & Rota Decisiones*, loquantur & procedant, † quando vnus dumtaxat supplicat, quo casu de stylo Cancellariæ apponi solet clausula, *vt asseris*, & sic est necessaria Iustificatio, Quia censetur narratiua partis, quæ si non iustificatur, Gratia est subreptitia; non autem quando apponitur Clausula, *vt asseritur*, quæ cùm non soleat apponi, quando supplicans est vnus, & est impersonalis, intelligitur esse narratiua Papæ, quæ ideò non est iustificanda: In casu autem nostro fuerunt duo supplicantes, videlicet Alphonsus, & Andræas, in quo casu, de stylo Cancellariæ dicitur, *vt asseritur, vel vt asserunt, Hieron. Paul. in prax. Cancell. in notab. super vacan. non referu. vers. Item nota quod vt asserit*, quem sequitur *Rebuff.* vbi suprà, & dixit *Rota apud R. D. meum Decanum, decis. 89. n. 4.* Et propterea in præsenti, clausulam, *vt asseritur*, non releuare ab onere iustificandi, prout, nec releuaret clausula, *vt asserunt*.

Nam in primis fuit responsum prædictam distinctionem, vnius vel plurium supplicantium, esse nimis subtilem, & nunquam per Rotam canonizatam. Quia d. *Decisio D. mei Decani*, illam non firmat sed solum eam refert, & ea narrata dicit, quòd in casu illius Decisionis non intrabat; deinde visa fuit parum in iure fundata, & inter vnum, & alium casum non posse assignari congruam diuersitatis rationem; & ex ea sequi absurdum, quòd quando sunt plures supplicantes ferè nunquam dignosci posset an sit narratiua partis, vel Papæ, quinimò semper, & indistinctè interpretaretur vt narratiua partium; Et sic plures supplicantes essent pejoris conditionis, quam vnus. Tandem fuit etiam animaduersum, quòd *Hieron. Paul. & Rebuff.* nõ dicunt, quòd vbi sunt plures supplicantes, & apponitur clausula, *vt asseritur*, narratiua sit iustificanda, prout iustificanda est, quando dicitur *vt asserunt*, sed solùm quòd quando dicitur *vt asserunt*, sed solùm quòd quando sunt plures supplicantes solet frequentiùs apponi clausula, *vt asseritur*, quàm vbi vnus dumtaxat supplicat, non tamen inde sequitur quòd sicut narratiua per clausulam, *vt asserunt* est iustificanda, idem procedat quando narratiua fit per clausulam, *vt asseritur*. Cùm enim à communiter accidentibus, duobus magis, quàm vni credendum sit, atque defendendum; propterea quando duo vel plures supplicant, crebriùs apponitur clausula *vt asseritur*, quàm in casu, quo supplicat vnus tantùm, ad effectum vt etiam sæpius quando plures supplicant, appareat; & detur intelligi narratiuam esse Papæ, qui magis duobus, vt dictum est, quàm vni credere solet; vnde vis differentiæ inter vnum supplicantem, & plures supplicantes, non stat in eo quòd verbum, *asseritur*, in vno supplicante importet narratiuam Papæ, secus autem in pluribus supplicantibus, sed in eo alio, quòd Papa frequentiùs ipse narrat, quando sunt plures supplicantes, quàm vbi vnus supplicat, & sic etiam frequentiùs Cancellaria, quando sunt plures supplicantes vtitur verbo, *vt asseritur*, quàm vbi est vnus dumtaxat.

Tandem quoad tertium, An Andræas, vti suprà legitimatus potuerit succedere in prædictis bonis emphiteoticis, excluso Alberto in Inuestitura nominato, difficultas stabat. Primò, quòd ista bona sunt sita in Romandiola, videlicet in Diœcesi Imolen. & extrà Territorium Ferrariæ, & propterea cessant *Bonifaciana, & Paulina*, † quæ solùm loquuntur, & procedunt in bonis sitis in Territorio Ferrariæ, *Ruin. cons. 167. n. 18. circa fin. lib. 1. & Peregr. cons. 11. n. 4. & 5. lib. 6.* Deinde quia non sufficit Andræam esse legitimatum; sed etiam necesse est quòd Alphonsus ei dicta bona emphiteotica expressè reliquerit, † quia non veniunt in generali hæredis Institutione sub verbis vniuersalibus, *in omnibus autem aliis, &c.* ex quo bona emphiteotica, & feudalia non dicuntur propria Testatoris, *Bart. in l. vt Iusiurandi, §. si libertas, ff. de oper. libert. Salicet. in l. si quando, §. illud adeò, C. de inoff. Test. Guglielm. de Benedict. in c. Rainutius, verb. duas habens, filias, n. 284. extr. de Testam.*

Sed responsio facilis visa fuit: Primum enim tollitur ex euidentia facti, Quia licèt dicta bona sint in Romandiola, & in Diœcesi Imolen. tamen verum est quòd sunt in Territorio Consilicis, & ideò in Ducatu Ferrariensi, vt notum est. Secundum autem tollitur ex supradictis, Quia † vera est Iuris Conclusio, Quòd idem est Iudicium de bonis emphiteuticis, ac de aliis bonis hæreditariis, & veniunt etiam in generali Institutione indistinctè, prout alia bona, quando vt in præsenti, per dictas Constitutiones sunt redacta ad instar allodialium; & de eis Testator liberè disponere potest, *Valasc. de iur. emphit quæst. 48. n. 4. Guglielm. Bened. in d. cap. Rainutius, verb. cætera bona, n. 9. de testam. Dec. cons. 395. n. 5. Bursatt. cons. 3. n. 3. Surd. cons. 63. n. 2. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 197. n. 13 latè Peregr. de fideicomm. art. 6. n. 30. cum seqq. Magon. decis. Lucen. 5. n. 38. Rota decis. 172. n. 7. & seqq. apud Pacif. de Saluian. & decis. 175. n. 7. p. 1. recent.*

Alia autem obiecta, aut visa fuerunt non indigere responsione, aut fuerunt benè sublata in supradictis duabus Decisionibus in hac causa factis.

Et ita vtraque, &c.

Romana Spolij Vineæ.

Lun. 29. Aprilis, 1630.

ARGVMENTVM.

Possessio An, & Quando capi possit propria auctoritate, absque interuentu Executoris.

SVMMARIVM.

1. *Spolium intrat, consisto de duobus extremis.*
2. *Possessio capi non potest propria auctoritate, absque interuentu Executoris, licèt præcesserint sententia, & mandatum de immittendo; aliàs spolium committitur, & n. 3. Et an hoc procedat si sententia sit iusta, num. 5. vbi Declaratur* Bart. *adhoc allegatus.*
4. *Habens facultatem capiendi possessionem propria auctoritate, si desuper adeat Iudicem, an, & quando possit variare, & redire ad exercendam suam pristinam facultatem.*
5. *Index dare potest licentiam capiendi possessionem propria auctoritate, illi, qui habet sententiam iustam.*
6. *Immissio in possessionem si fuit per Iudicem expressè commissa Executoribus, videtur prohibitum parti, vt eam capiat propria auctoritate.*
7. *Electa vna via non competit alia.*
8. *Instrumento rogato à Notario non creditur sine Testibus, & multò minus ei soli credendum est.*

DECI

DECISIO CCLV.

IN Decisione in hac causa facta 2. Iunij 1627. vna tantùm parte Informante fuit resolutum intrare Spolium ad fauorem Francisci, † Quia constabat de duobus extremis à Iure requisitis. Nec obstare quòd Laurentius, contra quem prætenditur Spolium, acceperit possessionem post sententiam, & non probetur Iudicem iniustè processisse; Quia nihilominùs cùm possessio † capta fuerit propria Laurentij auctoritate, & non cum interuentu Executoris, commisit Spolium, ex allegatis in dicta Decisione.

Hodie fuit causa repropolita super eisdem vtraque parte Informante: Et Domini in decisis perstiterunt: Quia licèt præcesserit sententia, & mandatum de immittendo, non potuit † possessio propria auctoritate capi, sed capienda erat per Exequutores publica auctoritate, *l. penultima, in princ. vers. quatenus, C. de recep. arbitr. & l. properandum, §. sin autem Reus vers. siue ipse Index C. de Iudic.* Et in puncto *Innoc. in c. cum nostris, n. 3. circa med. vers. ex his Decretalibus liquet, de concess. prabend.* qui respondit ad text. *in l. si quis in tantam, C. vnde vi*, dum videtur contrarium innuere: ibi *ante aduentum Iudicialis arbitrij, Cancer. var. resolut. lib. 2. cap. 20. num. 5.* Et ratio assignatur in *l. non est singulis 37. ff. de regul. iuris.*

Quòd est adeo verum, † vt etiam si quis ex pacto, aut alias habeat facultatem capiendi possessionem propria auctoritate, si desuper adeat Iudicem, non potest posteà variare, & redire ad exercendam suam pristinam facultatem; nisi protestauerit de reseruatione propriæ facultatis, aut etiam in pactum deductum esset, vt electa vna via, posset nihilominùs variare, *Innoc. in c. bonæ, il 2. de postul. prал. Bald. in l. ede, C. [illegible] Dec. conf. 126. num. 6. Marant. de ordin. Iudic. 6. part. tit. Et producuntur scriptura, n. 31. & disp. 6. n. 3. & 24. Afflict. decis. 131. Capicc. decis. 119. Caualcan. decis. 43. num. 63. & decis. 45. num. 34 part. 1.*

Neque obstat si dicatur quòd sententia A. C. fuit iusta, quo casu *Bart. in d. l. si quis in tantam, n. 26.* videtur sentire contrarium. Quia vltra quod Iustitia visa fuit turbida; si benè Bartoli verba attendātur, hoc non dicit, † sed solùm, quòd illi, qui habet sententiam iustam pro se; potest per Iudicem dari licentia capiendi possessionem propria auctoritate, sicque idē fieri posse per Iudicem, merum sententiæ Exequutorem: Et in his terminis loquuntur, *Fel. in c. cùm causa, n. 4. vers. prædicta etiam intellige, de offic. & potest. Iud. deleg. Menoc. de recup. remed. 8. n. 32. & Cassad. dec. 6. n. 6. de caus. poss. & propr.* In præsenti autem, tantum abest quòd fuerit data licentia capiendi possessionem propria auctoritate, † quinimò in mandato de immittendo, emanato vigore sententiæ, præscribendo modū tradendi possessionem, actualis immissio fuit expressè cōmissa Executoribus, quò fit, vt parti prohibitum videatur, quod eam propria auctoritate capiat, ex regula text. † *in l. cùm Prætor, C. de iudic.* Et ex regula, supra tradita, quòd electa vna via, amplius non competit alia.

Neque obstat depositio cuiusdam Notarij Curiæ Criminalis Burgi, data *in Summar. Laur. n. 7.* In qua dicit exequutorem tradidisse possessionē, & eum fuisse inde ea rogatum, Quia vltra quòd eius depositio, ex circumstantiis visa fuit multùm suspecta, in omnem casum cùm dicat fuisse rogatū de actu apprehensionis; † sicut Instrumento rogato non crederetur sine Testibus, ita nec ei soli, sed multò minùs, *Glos. in §. si verò absint, vers. quartum adhoc, auth. de hered. & Falc. Becc. conf. 6. n. 27. lib. 1. Rota decis. 467. n. 2. & 3. part. 2. recent.*

Et ita vtraque, &c.

Placentina Decimarum.

Lun. 13. Maij, 1630.

ARGVMENTVM.

Fructus bonorum Ecclesiæ, nulliter alienatorum, nec non fructus bonorum quæ Ecclesia insolutum recepit, ex causa talis alienationis, à quo tempore hinc inde restitui debeant.

SVMMARIVM.

1. *Alienationes Decimarum sunt nullæ, ob non seruatam formam Rescripti,* Si in euidentem.
2. *Bona Ecclesiæ nulliter alienata debent ei restitui vnà cum fructibus, à die alienationis.*
3. *Et quid si illi, in quos fuit facta alienatio, crediderint alienationem fuisse rectè, & ritè factam: An teneantur ad fructus solùm à die motæ litis, & num. seqq.*
   Bona fides excusat à fructuum restitutione.
4. *Mala fides causata ex omissione, & contrauentione formæ, excusari non potest, prætextu erroris facti, vel Iuris ambigui.*
5. *Fructus restitui non debent ab Ecclesia, stante nullitate contractus, nisi illi qui contraxerunt cum Ecclesia probent fructus fuisse versos in illius vtilitatem. Fallit vt n. seq.*
6. *Versio in vtilitatem Ecclesiæ quando præsumatur.*
7. *Fructus restitui, vel compensari debent ab Ecclesia, si cesserunt, vel cessisse præsumuntur in illius vtilitatem.*
8. *Ecclesia est cultrix Iustitiæ, & ideò feren. nōn est, vt locupletetur cum aliena iactura.*

DECISIO CCLVI.

POSTQVAM bis fuit decisum. Confirmandas esse sententias de partibus, quibus declaratum fuit. † Alienationes Decimarum, de quibus agitur fuisse nulliter factas ob non seruatam formam Rescripti, *Si in euidentem*, Dubitaui: An, & à quo tempore debeantur fructus hinc inde, Et fuit resolutum: deberi vsque ab initio: † nimirum Ecclesiæ deberi omnes fructus, à die alienationis, & è conuerso: Anguissolis esse restituendum, seù compensandum quicquid probauerint soluisse, pro fructibus recompensatiuis, nec non omnes fructus per Archipresbyteros perceptos, ex bonis eis insolutum datis.

Quòd enim ad fructus Decimarum moti fuerunt Domini. Quia agitur de restitutione fructuum, ex bonis Ecclesiæ alienatis, non seruatis solemnitatibus, & sic nulliter, vt in præscriptis duabus Decisionibus, in hac causa factis: quo casu recepta est iuris Conclusio, vt bona, sic alienata debeant Ecclesiæ restitui, vnà cum fructibus, à die alienationis, *l. iubemus §. 1. C. de Sacros. Eccles. Bero in c. si quis Presbyterorum, n. 14. de reb. Eccles. non alien. Felin. in c. cum causa, n. 27. de re ind. Curt. sen. conf. 71. col. 7. n. 13. Surd. conf. 115. n. 31. & seqq. Redoan. de reb. Eccles. non alien. q. 77. c. 5. n. 2. Menoch. de recup. remed. 15. n. 634. Ricc. decis. 18. per tot. in Praxi. Archiep. tit. de reb. Eccles. non alien. Surd. decis. 45. n. 10. Rot. decis. 14. part. 1. diuers.* Et fuit dictum *in Placentina Bonorum 26. Iunij 1585. coram Cardinali Blanchetto, & in Vlixbonen. nullitatis locationis, 1. Iulij 1593. coram*

Card. Pamphilio, & in Neapolitana Spolij, 31. Maij, 1607. cora Cardinali Lancellotto.

3 Neque obstat, si dicatur quòd DD. de Anguissolis † crediderunt, venditiones, fuisse factas cum debitis solemnitatibus, stante sententia Executorum Litterarum, *si in euidentem*, & ideò non teneri ad fructuum restitutionem, nisi à tempore litis motæ, Quia de tempore anteriori fuerunt in bona fide, quæ excusat à fructuum restitutione, vt in his terminis firmatur *Felin. in d. cap. cum causa, n. 27. vers. procederet, de re iudic. Bero. in dicto cap. si quis Presbyterorum, n. 45. Curt. sen. d. cta cons. 71. n. 13.* & alij quos cumulat *Ricc. dicta decis. 18. n. 3.* Quia respondetur quòd cum in Instrumento alienationis fuerit insertus tenor Litterarum, *si in euidentem*, Et Constitutionis Paulinæ, de qua in *Extrauag. ambitiosa, de reb. Eccles. non alien.* In quibus

4 † præscribitur certa forma in alienationibus rerum Ecclesiæ, præcisè obseruanda; Domini de Anguissolis, qui non solùm dicta forma omissa sed etiam contrafaciendo, emerunt; de qua tamen, vt dictum est, plenam habebant scientiam, non possunt se à mala fide excusare, prætextu erroris facti, vel iuris ambigui, *l. quemadmodum, C. de agric. & Cens. lib 11. cap. qui contra de reg. iur. in 6. Abb. in cap. de quarta, n. 12.* & ibi *Felin. num. 26. vsque ad numerum 35. de prascript. Curt. iun. cons. 185. n. 5. lib. 2. Neguf. Iun. cons. 394. num. 6. cum seqq. & Surd. in d. cons. 115. num. 32.* Si enim, in hoc casu excusatio admitteretur, penè nunquam daretur casus, in quo fructus, ob malam fidem, ab initio deberentur, vt ad sensum patet.

Fructus verò recompensatiuos, quinque pro centenario, de quibus in Instrumento venditionis, solutos per Anguissolos; nec non fructus perceptos, ex bonis per eos datis insolutum; dixerunt Domini esse restituendos, vel compensandos, † Quia licèt vera sit Con-

5 clusio quòd data nullitate contractus, ob non seruatam formam, vt hic, fructus non sunt ab Ecclesia restituendi, nisi emptores probent, eos fuisse conuersos in vtilitatem, & commodum Ecclesiæ, *Gloss. in l. prædiorum, C. de prædiis min.* Quam ibi sequuntur *Bart. Bald. & Salic. Ias. in l. nam & postea, §. si minor, ff. de iur. iur. num. 11. Rimin. Iun. cons. 5. num. 76. lib. 1. Natt. cons. 631. n. 7. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 27. in fine.* Quam conuersionem, in præsenti, dicebatur

6 non probari: † tamen Dominis visum fuit verisimiliter præsumi, & credendum esse, quòd dicti fructus deseruierunt pro alendis Archipresbyteris pro tempore, qui alioquin alendi erant, ex fructus dd. Decimarum; hancque verisimilem præsumptionem sufficere pro legitima probatione versionis, *Gloss. in auth. hoc ius, in fine, C. de Sacros. Eccles. Dec. cons. 36. incip. & pro tenui, n. 8. vers. aduertendum, Tinell. in repet. l. 2. part. 2. cap. 4. num. 66. C. de rescind. vend. & Cancer. var. resol. lib. 2. cap. 1. num. 251.*

7 † Vnde cùm fructus huiusmodi cesserint, vel præsumantur cessisse in Ecclesiæ commodum, sunt restituendi, vel compensandi, iuxtà doctrinam *Bart. in l. cum ij, §. in transactione, C. de transact. Canalcan. decis. 46. num. 81.* Et ratio est.

8 Quia non est ferendum vt † Ecclesia, quæ est Iustitiæ cultrix, & tenebatur alere Archipresbyteros, locupletetur cum aliena iactura, iuxtà text. *in cap. suam* vbi *Doctores de pæn.*

Et ita decisum Archipresbytero tantùm Informante.

Esina Terrarum.

Lun. 13. Maij, 1630.

ARGVMENTVM.

Constitutiones Apostolicæ, prohibentes alienationes in forenses, procedunt etiam in venditione, quæ fit per subhastationem; Et quare subhastatio, & deliberatio factæ non præsente pecunia sunt nullæ: Secus tamen est, si creditor consentiat: Et quando eius consensus requiratur. Per petitionem immissionis, factam à Procuratore, an principalis videatur renunciare suæ possessioni.

SVMMARIVM.

1 *Possessio alicuius probatur ex subhastatione & deliberatione contra eum facta.*

2 *Possessor anterior manuteneri debet.*

3 *Factum Iudicis nulliter, & iniustè procedentis non reputatur factum partis, sed personæ priuatæ.*

4 *Iudex nulliter, & iniustè procedens non priuat possessione aliàs secus, n. 17.*

5 *Constitutiones Apostolicæ, prohibentes alienationes in forenses, vti fauorabiles, extenduntur ad quascumque alienationes.*

6 *Amplia procedere, etiam in alienatione facta sub hasta.*

Derogant quibuscumque Ciuilitatibus, & fictionibus Statutariis, n. 9.

7 *Alienatio facta subhasta, licèt si alienatio ex causa necessaria, hoc tamen non alterat naturam alienationis seu venditionis.*

8 *Venditio, quòd sit voluntaria, vel necessaria est quid accidentale, prout etiam, quòd fiat à Iudice, vel à Domino.*

10 *Subhastatio, & deliberatio, facta non præsente pecunia, sunt nulla.*

11 *Executor, vel Iudex non possunt aliter vendere, quàm præsente pecunia, & pretio non soluto venditio habetur pro infecta.*

12 *Subhastatio fieri potest cum dilatione soluendi, si Creditor consentiat: & quando requiratur etiam consensus debitoris, vide sub n. 14.*

13 *Declara quòd iste Consensus Creditoris est necessarius in actu ipso deliberationis, nec sufficit ex post præstitus; & vide rationem ibidem.*

15 *Possessioni renunciare quis videtur, si eius Procurator petiit reintegrari, seu de nouo immitti: Declara, vt num. seq.*

16 *Ratificatio gestorum per Procuratorem extrà contenta in mandato, non inducitur in principali, stante nullitate actus; nisi probata illius scientia.*

DECISIO CCLVII.

VIT hodie resolutum: Esse confirmandum Decretum A. C. quo mandauit: Victoriam manuteneri in possessione terrarum, de quibus agitur, Quia eius anterior possessio; de tempore ante subhastationem, & sic ante occupationem illorum de Tiraboschis, non controuertebatur: † Et 1 prætereà de ea constat ex dicta subhastatione, & deliberatione, contra eum facta, vt dixit *Rota in Bononien.*

Bononien. Portoni, 17. Decembris, 1607. coram bon. mem. Cardinali Marcomontio, & in Romana Domus, 3. May, 1619. coram R.P.D. meo Vbaldo: † Vnde debet Victoria, non autem Tiraboschi manuteneri, *Bart. in l. si duo, n. 4. ff. vti possid. Menoch. de retin. rem. 3. n. 723. Gregor. XV. decis. 40. n. 1. & seqq. & decis. 549. num. 1. & 4. & Rota decis. 506. num. 5. & 612. num. 4 part. 1. diuers.*

Neque obstat, quòd Tiraboschi adepti fuerint possessionem, Iudicis auctoritate, vigore subhastationis, & deliberationis, † Quia cùm Iudex nulliter, & iniustè processerit, eius factum non reputatur factum partis, sed personæ priuatæ, *Bald. in l. si ob causam, n. 4 C. de euict.* & in his terminis, *Surd. cons. 168. n. 25.* † Vnde non priuauit Victoriam anteriori possessione, quam habebat, vt communiter notatur *in l. iuste possidet, ff. de acq. poss. Seraph. decis. 732. n. 9. Rota decis. 139. n. 2. & decis. 732. n. 1. part. 1. recent.* & alibi sæpius.

Quòd autem Iudex nulliter, & iniustè processerit, ex duobus deductum fuit: Primò, quia fuit tradita possessio Tiraboschis forensibus, contra formam *Constitutionum Apostolicarum, Sixti V. Clementis VIII. & Pauli V.* † Quæ, tanquam fauorabiles, extenduntur ad quascumque alienationes, *Cephal. cons. 53. n. 7. cum seqq. Surd. cons. 276. n. 8. cum seqq.* † quòd procedant etiam in alienatione facta subhasta, dixit *Rota decis. 319. n. 6. apud Greg. XV.* † Quamuis enim alienatio facta subhasta, dicatur alienatio ex causa necessaria; † hoc tamen non alterat naturam alienationis, seu venditionis, cùm illam esse voluntariam, seu necessariam, accidentaliter contingat, prout etiam quòd fiat à Iudice, vel à Domino, vt notatur *in l. Iurisgentium, §. adeò, ff. de pact. Cenc. de cens. p. 2. c. 2. q. 1. art. 5. n. 25. Gregor. XV. decis. 193. n. 2.* Nec releuat prætensa ciuilitas acquisita per Tiraboschos; † cum Constitutiones prædictæ expressè derogent quibuscumque ciuilitatibus, & fictionibus statutariis.

Secundò fuerunt nullæ Subhastatio, & Deliberatio, † Quia non fuerunt factæ præsenti pecunia, *l. a Diuo Pio, §. sed si emptor,* & ibi notatur per *Doct.* præcipuè *Alex. n. 3. & Ias. n. 3. & 4. ff. de re iudic.* † Vbi quod executor, vel Iudex non possunt aliter vendere, nisi præsente pecunia; ita vt, pretio non soluto, venditio pro habeatur infecta, *Surd. cons. 168. n. 24. cum seqq. Rota decis. 23. n. 1.* & ibi *Add. & d. decis. 319. n. 4.* vbi aliæ Decisiones allegantur apud *Greg. XV.*

Neque obstat † quòd, Alexandro Creditore consentiente, potuit ad subhastationem procedi cum dilatione soluendi, *Gratian. discept. for. cap. 7. n. 6. Rota decis. 257. n. 5. & 6. p. 4. diu. & decis. 464. n. 1. par. 2. in recent.* Et fuit sæpius resolutum; Quia † cùm consensus Alexandri Creditoris deducatur, ex gestis post ipsam deliberationem, & pro validitate actus debeat interuenire in ipso actu deliberationis, loco, & vice præsentis pecuniæ, vt ex tunc debitor liberetur, *d. §. si emptor*, Propterea non suffragatur, ex doctr. *Bart. in l. vniuersa sub n. 5. C. de prec. imper. offer. & Bald. in rubr. C. de rescind. vend. n. 5.* Et in his terminis dixit *Rota apud Greg. XV. dicta decis. 23.* & in *Ausculana Predij, 22. Iunij, 1609. coram Cardinali Sacrato,* quæ habetur apud *Marches. de Commiss. part. 3. fol. 46. n. 3.* Quam etiam refert *Add. d. decis. 23. Greg. XV.* † Quibus accedit, quòd deliberatio fuit facta, pretio distributo per salmas, videlicet pro scut. 160. pro qualibet salma; cum hoc, quòd residuum pretij, satisfacto Alexandro Creditore, solueretur Victoriæ debitrici, & Dominæ terrarum: vnde non potuit haberi fides de pretio, sine consensu Victoriæ: cùm enim ageretur de eius interesse, eadem ratio militat in ea atque in Creditore, vt ad sensum patet.

Neque obstat quòd Victoria visa fuerit animo renunciare anteriori possessioni, † dum eius Procurator petiit reintegrari, seu de nouo immitti, vigore facultatis redimendi, *Card. Mantic. decis. 20. n. 1. Seraph. decis. 1417. n. 3.* Et fuit dictum in *Ianuen. Parochialis 13. Martij, 1626. coram me:* Et tantò magis, quia videtur ratificasse dictum Procuratoris petitionem, dum inde fuit sequuta immissio; Quia hoc procederet si probaretur, Victoriam habuisse scientiam nullitatis subhastationis, seu venditionis; † dum autem scientia non probatur, non potest inde induci renunciatio possessionis, seu ratificatio gestorum, per Procuratorem, extrà contenta in mandato, ex reg. quam firmat *gloss. in leg. non dubium, vers. agnouerit, C. de testament. leg. mater, §. certum, ff. de inoffic. Testament. Bald. in leg. mater, num. 3. C. de rei vendic. Gabr. cons. 36. num. 59. in fine libr. 1. Castrens. cons. 465. num. 5. vers. restat, libr. 1. Surd. cons. 49. num. 32. Rota decis. 662. num. 6. part. 2. recentior. Seraph. decis. 477. num. 10. Gregor. XV. decision. 311. num. 15.* Et ferè in his terminis dixit *Rota in Perusina Laudi, 22. Aprilis, 1630.* vt in simili in *Romana Silue, 26. Febr. 1627. coram me.*

Præterea, quatenus supradicta non procederent, nec de anteriori possessione Victoriæ, de tempore ante venditionem constaret, aut illi visa fuisset renunciare, ex quo eius Procurator, vt dictum est petiit immitti, cessat penitùs difficultas, quia deliberatio fuit facta die 20. Decembris, 1623. cum facultate reluendi, seu redimendi infrà sex menses, & cum effectu Victoria redemit, die 1. Iulij, anni 1624 & sic ante præfinitum tempus, mediante oblatione pretij depositi, & per Iudicem admissi, qui in supradictorum executionem, eam immitti mandauit, prout immissa fuit, mediante Bartholomæo Georgio eius legitimo Procuratore: Vnde sicut Tiraboschi prætendunt Victoriam fuisse priuatam eius anteriori possessione, per possessionem ab eis captam, Iudicis auctoritate; † pariter etiam, & multò magis ipsi fuerunt priuati dicta earum possessione, per eam, quam Victoria eadem Iudicis auctoritate adepta fuit, vigore dictæ facultatis redimendi, ex *d. l. iuste possidet, iuncta, l. quod iussit, ff. de re iudic.*

Quæ verò dicebantur contra Depositum per Victoriam factum, & per Iudicem acceptatum, & alia huiusmodi, visa fuerunt nullius considerationis, & ideo non indigere vlteriori discussione.

Et ita decisum vtraque, &c.

Spoletana Bonorum.

Ven. 17. Maij, 1630.

ARGVMENTVM.

Intentato remedio retinendæ, quando Iudex possit; prenunciare super remedio adipiscendæ. Matris institutio stantibus liberis Testatoris, an restringatur solùm ad alimenta, ita vt intret Bulgari consuetudo. Et nonnulla de requisitis Reciprocæ substitutionis, & de Detractionibus Legitimæ, & Trebellianicæ.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Ægidiana locum est, dum sententia fuit lata in possessorio, inter Laicos, & super re prophana, & constat de illius validitate & Iustitia.*

2 *Sententia est nulla, si non sit conformis libello: vt puta si fuerit intentatum remedium Retinendæ, & Iudex pronunciauerit super Remedio adipiscendæ.*

3 *Fallit si in libello fuerit, etiam deductum quodcumque aliud remedium, cum clausula, deducens omne ius suum, &c. quia tunc, si ex deductis in processu constet, competere Remedium adipiscendæ, poterit Iudex super illo pronunciare.*

4 *Matris Institutio restringitur ad alimenta; stantibus liberis Testatoris, iuxtà Consuetudinem Bulgari, quæ licèt loquatur in Vxore, procedit etiam in matre, n. 5.*

6 *Declara dictum Consuetudinem solùm habere locum, quando mater, aut Vxor sunt dumtaxat relictæ Vsufructuariæ, non autem quando vnico contextu instituuntur hæredes.*

7 *Subdeclara non procedere, si concurrunt vrgentes coniecturæ, quòd Testator voluit solum alimenta relinquere.*

8 *Fideicommissarius immitti debet in possessionem bonorum defuncti, vel in vim l. fin. vel ex vtili Saluiano, stante purificatione fideicommissi ad eius fauorem.*

9 *Substitutio Reciproca inter vocatos facta dicitur à Testatore, concurrentibus tribus requisitis necessariis, de quibus remissiuè, n. 10. & seqq.*

11 *Substitutio vltimo morienti facta censetur, dum facta fuit omnibus decedentibus.*

12 *Substitutio, ad hoc vt facta censeatur in vniuersa hæreditate, non est necessarium, vt specificè fiat in tota & vniuersa hæreditate, sed sufficiunt verba æquiualentia, quæ idem importent.*

13 *Legitima non debetur parentibus, existentibus Descendentibus.*

14 *Tutrix præsumitur satisfacta de suo credito, si adhuc non reddiderit rationem de bonis, quæ ex administratione Tutelæ ad ipsius manus peruenerunt.*

DECISIO CCLVIII.

Lata sententia per A. C. qua fuit pronunciatum Baptistam filiam Sebastiani Bonelli immittendam esse in possessionem bonorum, de quibus agitur; & commissa mihi causa appellationis cum clausula *Constito quod sit locus Ægidianæ, &c.* Dedi Dubium: An Ægidiana intret; Et Domini intrare responderunt, † Quia sententia prædicta fuit lata in possessorio inter Laicos, & super re prophana; Vnde cùm sit valida, & iusta, est exequenda, iuxtà Ægidianam, *Vestr. in prax. lib. 7. c. 3. n. 5. Contard. de moment. poss. in verb. Ægidiana, quæst. 1. Modern. Bononien. var. resol. c. 75. n. 1. & seqq. lib. 2. Seraph. decis. 603. n. 1. Rota decis. 263. n. 1. part. 1. diuers. & Gregor. XV. decis. 492. & ibi Add.*

De validitate sententiæ constat ex reuolutione processus, cum in ea interuenerint omnia iuris requisita, de quibus *Caputaq. decis. 160. lib. 2.*

Neque obstat illa vnica prætensa nullitas, † quòd sententia non fuerit libello conformis, cùm fuerit intentatum remedium Retinendæ; & tamen Iudex concessit immissionem; & sic non pronunciauit super dicto remedio intentato, sed super remedio Adipiscendæ, contra Reg. Text. *in l. vt fundus, ff. com. diuid.* Et in his ferè terminis *Surd. cons. 273. n. 11. cum seqq.* † Quia, imò in prædicto libello fuit, etiam deductum; quodcumque aliud remedium necessarium, & opportunum, cùm clausula *deducens omne ius suum, omnemque actionem*: atque ideò, cùm ex deductis in processu coram A. C. constiterit competere remedium Adipiscendæ, benè potuit ille, etiam super dicto remedio pronunciare, *Innoc. & Bald. in cap. 2. de ord. cogn. Abb. in cap. cum Ecclesia Sutrina, n. 17. de caus. poss. & propr. Mart. claus. 256. n. 7. Rota decis. 265. n. 2. & seqq. p. 1. diuers.* & fuit dictum *in Romana Societatis, 2. Iunij, 1627. coram me, Et in Narnien. hæreditatis, 16. Nouemb. 1629. coram R. P. D. Ghislerio.*

Iustitia verò deducebatur ex duplici capite: Primò ex quo Sebastianus instituit sibi hæredes Baptistam filiam & Rentiam propriam matrem; † Quæ matris institutio vt contendebatur, est restringenda ad alimenta, & præeminentiam, iuxtà, Consuetudinem Bulgari, de qua *gloss. in auth. hoc locum, in verb. deregari, vers. alij dicunt, C. si secund. nupt. mul. Gabr. de Vsufr. concl. 2.* † Quam non solùm habere locum in vxore, sed etiam in propria matre Testatoris, firmarunt *Bald. in l. Titia, §. Titia, vers. Item credo, de l. 2. Angel, cons. 209. n. 2. vers. restat de matre, Corn cons. 110. n. 1. vol. 3 Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 7. n. 12. Menoch. præs. 139. n. 64. li. 4.* Et propterea mortua Rentia matre, & sic resoluto omnis illius Iure, Immissionem in omnibus bonis Patris, de quibus agitur, etiam ex hoc capite, dandam esse Baptistæ filiæ, non autem Eufrasiæ hæredi Rentiæ.

Sed quia † veriùs est dictam Bulgari Consuetudinem solùm habere locum, quando mater aut Vxor sunt dumtaxat relictæ Vsufructuariæ, non autem quando, vt in casu nostro, vnico contextu, vnicáque oratione, & vna verborum structura instituuntur hæred. *Castr. cons. 355. n. 1. lib. 2. Gozzad. cons. 80.* & contra *Gab. & Mant.* qui contrarium dixerunt, latè *Surd. de alim. tit. 2. q. 15. n. 81. cum seqq. Menoch. vbi suprà n. 5. Rota decis. 138. in princ. p. 4. diuers.* † Nisi concurrant coniecturæ efficaciter vrgentes quòd nihilominus Testator voluit solùm alimenta relinquere, vt fuit latè deductum per *Rotam in Spoletana Bonorum, 26. Ianuarij, 1629. coram R. D. meo Decano*: Domini autem, an in præsenti tales coniecturæ concurrerent, non erant concordes; propterea ex hoc capite nihil fuit firmatum.

Secundò Iustitia sententiæ deducebatur & Dominis placuit, ex quo inter Rentiam matrem, & Baptistam filiam, omnésque alios in eodem Testamento institutos, & substitutos Testator fecit Reciprocam fideicommissariam substitutionem, † quæ cùm fuerit purificata per mortem Rentiæ, ad fauorem Baptistæ, ei danda erat immissio in bonis Testatoris, vel in vim *l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. toll.* vel ex vtili Saluiano *Gabr. cons. 46. n. 20. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 48. n. 55. Rota decis. 131. n. 1. & decis. 257. num. 1. part. 1. recent.* & alibi sæpius.

De Reciproca autem † constare Domini in vnanimiter dicebant, ex quo Testator in vltima substitutione facta ad fauorem piæ Causæ, sic dixit, *& si omnes supradicti hæredes instituti & substituti decesserint, tunc & eo casu mandauit, & reliquit, quòd fructus omnes bonorum omnium hæreditariorum dispensarentur, &c.* Ex quibus verbis vt ad oculum patet, necessariò infertur, fuisse factam substitutionem, ad fauorem piæ causæ, decedentibus omnibus superiùs institutis, & substitutis, & sic vltimo morienti, & in vniuersa hæreditate, & consequenter voluit etiam Testator facere inter vocatos Reciprocam fideicommissariam; † Quia concurrunt tria requisita reciprocæ, de quibus DD. *in l. hæredes, §. cum ita, ff. ad Trebell. Mantic. de coniect. lib. 7.*

lib.7. tit. 5. num. 3. & 15. In primis enim concurrit primum requisitum, quia versamur inter vocatos; cùm sit clarum, quòd Rentia, & Baptista sunt expressè hæredes institutæ: † Deinde concurrit secundum requisitum, quia substitutio facta fuit vltimo morienti, dum fuit facta omnibus decedentibus, *Soccin. Iun. conf. 1517. num. 7. & 9. & conf. 110. num. 23. lib. 2. Rota decis. 166. num. 23. & decis. 361. num. 15. par. 1. recent.* Et demum Substitutio facta fuit in vniuersa hæreditate, quòd est tertium requisitum; dum Testator commodum omnium bonorum hæreditariorum, decedentibus omnibus vocatis, applicauit Piæ Causæ: † non enim requiritur, vt specificè fiat in tota, & vniuersa hæreditate, sed sufficiunt verba æquiualentia, quæ idem necessariò inferant, & importent, *Rip. in d. l. hæredes mei, 1. cum ita, num. 18. ff. ad Trebell.* & sæpius tenuit Rota, & præsertim *in d. decis. 166. num. 23. cum ibi alleg.*

Non obstant prætensa detractiones, pro quibus Euphrasia hæres Rentiæ prætendebat retentionem; nam prima de regato scutorum 200. tollitur, Quia probata fuit solutio: secunda de legitima pariter tollitur. Quia, aut prætenditur Rentiæ deberi legitimam in bonis Sebastiani filij, & ei non debetur; Quia Sebastianus reliquit dictam Baptistam filiam; † descendentibus autem existentibus non debetur parentibus legitima, *§. 1. in auth. de hæred. ab intest. ven. Bald. conf. 28. num. 3. lib. 2. distinct. 2. num. 8. Merlin. de Legitim. lib. 1. tit. 2. quæst. 12. nu. 12.* Aut verò prætenditur deberi Legitimam eidem Rentiæ in bonis Catharinæ filiæ, quæ ei prædecessit, scripto hærede dicto Sebastiano fratre, & cùm hæreditas dictæ Catharinæ cõsisteret solùm in scutis 1200. Legitima illius erat medietas tertiæ partis dictorum scutorum 1200. stante dicto Sebastiano fratre; & sic solùm scuta 200. quæ sunt compensanda cum legitima debita Baptistæ in bonis eiusdem Rentiæ, quæ, vt apparet ex Testamento eiusdem Rentiæ, ascendit ad scuta quingenta, quæ ei pro legitima legauit; & sic adhuc Baptista esset Creditrix in scutis 300. Tertia de Trebellianica, & dote Rentiæ pariter cessat, † quia Rentia fuit Tutrix dictæ Baptistæ, & ex administratione tutelæ ad eam peruenerunt, nedum fructus totius hæreditatis, sed etiam plura bona mobilia, descripta in inuentario, de quibus cùm rationem non reddiderit, censetur de suo credito satisfacta, *Guttier. de tutel. par. 2. cap. 9. num. 51. Cels. Vgo conf. 75. nu. 9. Gallef. cas. 48. num. 10. Giurb. decis. 31. num. 13. Rota in Romana seu Viterbien. Dotis, 8. Februarij, 1627. coram Eminentissimo Cardinali Virile.*

Et ita vtraque, &c.

Mileuitana Pecuniaria.

Merc. 29. Maij, 1630.

ARGVMENTVM.

Apocha priuata, trino Teste munita probat anterioritatem crediti de tempore eius datæ, etiam in concursu cuiuslibet publici Instrumenti: Et an in dicta Apocha requiratur expressio causæ, vel sufficiat illam aliunde, etiam coniecturaliter probari: Et plura alia notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1. *Restitutioni in Integrum non est locus stante Iustitia Sententiæ, quia tunc cessat læsio, quæ est fundamentum restitutionis.*
2. *Apocha priuata, trino Teste munita probat creditum, & illius anterioritatem de tempore eius datæ; tiam in concursu cuiuslibet publici Instrumenti.*
3. *Amplia etiam quoad interesse, quia potior in sorte est, etiam potior in fructibus.*
4. *Præsertim quando fructus sunt promissi ab eodem sortis debitore.*
5. *Apocha priuata non probat, dum in ea causa non exprimitur.*

Declara quòd sufficit aliunde probari aliquam causam præcessisse, etiam coniecturalem, num. 7. ita vt censeatur apocha emanasse ex dicta causa præcedenti, num. 8.

6. *Pro causa debiti non habentur hæc verba*, per ogni resto, & saldo de conti *Contrarium, nu. 10.*
9. L. cum de indebito, §. fin. ff. de prob. *quando locum habeat.*
11. *Calculo standum est, nisi error probetur.*
12. *Causa debiti sufficit quòd sit actu potens, & conneniens persuasiuè tantum, licèt non concludat obligationem per necessè.*
13. Alex. conf. 3. nu. 1. vol. 1. *Declaratur.*
14. *Creditor habens bona debitoris, ex Testamento separato à credito, dici non potest ex illis, de suo credito satisfactus.*
15. *Donationi iurata obijci non potest defectus Insinuationis.*
16. *Iuramentum nihil operatur in tertij præiudicium.*
17. *Obligatio tollitur debiti solutione.*
18. *Soluens debitum pro alio, non potest contra illum agere, sine cessione.*
19. *Enunciatiua non probat anterioritatem crediti, in præiudicium aliorum Creditorum.*
20. *Salarium non debetur ratione famulatus, si non fuit conuentum, aut non constet, quòd illud prætendens sit solitus inseruire pro famulo.*

DECISIO CCLIX.

IN Concursu Creditorum Spolij fratris Antonij Martelli, Prioris Messanæ, Florentiæ habito, fuit per Assembleam Religionis Hierosolymitanæ facta graduatio, & in ea fuit primo loco graduatus Vincentius Martellus pro credito scutorum quinque millium sortis principalis, & interesse promissi, quinque pro centenario: sed deinde Ioannes prætendens se dicto Vincentio præsentandum esse pro quibusdam assertis creditis, obtinuit Melitæ duas sententias fauorabiles, contra d. Vincentium, quæ fuerunt reuocatæ per Inquisitorem d. insulæ, Iudicium delegatum, qui declarauit Vincentium, seu eius hæredes præferendos esse: cuius sententia cum transierit in iudicatum, ob non interpositam appellationem, Ioannes præfatus obtinuit mihi committi causam restitutionis in integrum, quam hodie proposui: Et fuit resolutum: Non constare de causis restitutionis: Ratio resolutionis fuit, † Quia cùm Sententia dicti Inquisitoris fuerit iusta, cessat læsio, quæ est fundamentum restitutionis, *leg. nam, & postea, §. si minor, ff. de iur. iur. Abb. in cap. ex literis, num. 5. de restit. in integr. Rota decision. 1. eod. tit. in nou. & decis. 731. num. 1. par. 2. recent. & decis. 194. num. 2. apud Cardinal. Cauall.*

De

De iustitia autem dictæ Sententiæ constat, dum apparet de bono iure Vincentij, & de malo iure Ioannis. De bono iure Vincentij constat, Quia eius creditum dd. Scutorum quinque millium † probatur ex Apoca priuata priuata trin o Teste munita, facta de anno 1599. quæ etiam, in concursu cuiuslibet publici Instrumenti, probat anterioritatem crediti de tempore eius datæ, *leg. Scripturas, C. qui pot. in pign. Abb. in cap. 1. num. 5. & 7. de fid Instr. Gabr. concl. 11. num. 1. de probat. Caputaq. decis. 112. par. 3.* † etiam quoad interesse, quia potior in sorte est etiam potior in fructibus, *leg Lucius de Vsur.* latè *Alex. in leg. si cum dotem, 2. §. si autem in seuissimo, ff. solu. mat. & Osasch. decis. 119. n. 11. & per tot.* † præsertim quando fructus sunt promissi ab eodem sortis debitore, *Seraph. decis. 481. n. 5.*

Neque obstat quòd dicta Apoca priuata † non probet, dum in ea causa non exprimitur, *cap. si cautio de fid Instr.* † Nec pro causa haberi illa verba, *per ogni resto & saldo de conti, &c. Alex. cons. 3. nu. 1. cum seqq. lib. 2.* Quia respondetur primò sufficere aliunde probari aliquam causam causam præcessisse, † etiam coniecturalem, *Abb. in dicto cap. si cautio col. 3. nu. 2.* & ibi *Felin. num. 13. Fanuc de Inuent. par. 5. num. 113. cum pluribus seqq.* prout in præsenti benè probatur præcessisse cùm inter Vincentium, & fratrem Antonium fuerint computa, & hinc inde data & recepta, præsertim ex quodam Instrumento, in quo apparet, quòd Vincentius prius soluerat Comitissæ de Martellis, pro fratre Antonio scuta 3500. ita vt † ex dicta Causa præcedenti censeatur dicta Apoca emanata, argumento Textus in *leg. si quis ex Argentariis, §. si initium, ff. de edend.* Et in his terminis per d. Text. *Ioann. Andr. in add. ad Specul. in tit. deposit. super rubr. Iacob. de Sancto Georgio in leg. 1. nu. 17. ff. de in Integr. rest.* Accedente maximè † quòd Ioannes visus fuit hoc creditum confiteri in libello per eum Melitæ porrecto, ita vt ex eius confessione, iunctis aliis supradictis, intrare videatur dispositio Textus *in l. cum de indebito, §. fin. ff. de probat.*

Secundò respondetur in dicta Scriptura contineri, & fuisse, expressam sufficientem causam: In illis verbis, ibi, † *per ogni resto & saldo di conti fra di loro, fino à questo giorno, saldorno d'accordo, &c.* iuxtà text. in *d. l. si quis ex Argentariis, §. rationem, ff. de edend.* Et in puncto *Salic. in l. vnic. nu. 6. vers. Sed iuxtà prædicta quero, C. de confess Alex. cons. 83. num. 5. vers. secundum principale fundamentum lib. 1. & cons. 141. num. 4. lib. 6.* Et ratio est † Quia calculo standum est, nisi error probetur, *leg. 1. C. de error. calcul.* Et satis est, † quòd causa sit actu potens, & conueniens, persuasiuè tantùm, licèt non concludat obligationem per necessè, per *doctr. Bald. in l. generaliter in 4. quæst. n. 22. C. de non num. pecun.*

Ex quibus non obstat supradictum *cons. 3. Alex. nu. 1. vol. 2.* † Quia loquitur in casu multùm diuerso: nempe quantum Instrumentum debiti se refert ad Instrumentum computorum, de quo non apparet; & sic in terminis, *Auth. si quis in aliquo, C. de eden. & l. in Testamentum quidem, ff. de cond. & demonst.* Quòd proptereà non applicatur, prout nec pariter quòd hæredes Martelli habuerint bona patrimonialia fratris Antonij, & quòd ex eis fuerint satisfacti de dicto credito, Quia cùm illa habuisse constet, vigore donationis præcedentis, cum licentia magni Magistri, atque ideò † cùm in dictis bonis habeant titulum separatum, non potest dici quòd inde fuerint satisfacti de credito, de quo agitur, *Bald. Bart. & Salic. in leg. si quidem, C. de transact.* Contra quam donationem † cùm fuerit Iuramento roborata, non potest obiici defectus insinuationis, *Ioan. Andr. in addit. ad Specul. tit. de Instr. edit. §. porrò, in addit. incipit de prædiis, vers. sed quid si renuncians, Aym. cons. 118. Gabr. de donat. concl. 1. num. 1. nu. 72. Mancin. de iuram. par. 4. effect. 19. Rota decis. 165. num. 2. in fin. par. 1. recent.* vbi allegantur: Nec etiam † quòd dictum iuramentum nihil operetur in tertij præiudicium, *cap. cum contingat in fin. de iur. iur. iur. Bart. in l. Titia, §. Imperator, ff. de legat. 2.* Quia tollitur ex eisdem, cùm credita Ioannis non probentur anteriora dicta donatione.

De malo autem iure Ioannis apparet, ex singulari dinumeratione partitarum sui crediti, quæ aut apparent solutæ, aut posteriores credito dictorum hæredum: quandoquidem partita scutorum 400. quæ de anno 1585. fuerunt mutuata fratri Antonio à Iacobo Patre, Ioannis apparet soluta ipsi Ioan. ex Instrumento confecto de anno 1609. † solutione autem sublata fuit omnis obligatio, *leg. 1. ff. de solut. cum vulg.* Partita scut. 1880. debita Dominis de Medicis, vltrà quòd non apparet in qua quantitate fuerit ab ipso Ioanne, dictis de Medicis soluta, † nec quòd habeat ab illis cessionem, sine qua agere non potest; *leg. cum alter,* vbi *gloss. Bart. & Bald. C. de fideiuss. Ronchegall. in l. Reos. in princ. num. 54. de duobus Reis Magon. decis. Florent. 94. nu. 11.* Cessat difficultas, Quia non apparet quòd creditum dictæ partitæ sit anterius credito dd. hæredum, nisi ex enunciatiua, † de qua in Instrumento Concordiæ, initæ inter dictos de Medicis, & fratrem Antonium, de anno 1618. quæ non probat anterioritatem, in præiudicium aliorum Creditorum, *leg. 1. §. mutuam. ff. si quid in fraud. per Castr. in l. Seia municipij, ff. ad Velleian. Natt. cons. 438. nu. 9. circa med. Rolan. cons. 85. nu. 7. lib. 2. Rota decis. 460. nu. 1. par. 2. recent.*

Creditum salarij, ratione famulatus, † vltrà quòd non fuit conuentum, nec apparet quòd Ioannes esset solitus inseruire pro famulo, quod ideò non debetur, *Alex. cons. 109. per tot. lib. 6. Natt. cons. 376. num. 3. & 6. Granut. The. rem. 12. nu. 9. Put. decis. 45. lib. 1. in correct. Rota in Toletana Salarij, 8. Nouembris, 1621. coram b. m. Vbaldo & in Romana Pecuniaria, 14. Decembris, 1628. coram Reuerendissimo Domino meo Decano,* In omnem casum, salarium probatur solutum, mediante donatione scutorum trium millium, effectum sortita, facta per fratrem Antonium, de anno 1611. in renumerationem, vt cantat, seruitiorum, & laborum, quæ dictus Ioannes ei præstitit, ex qua donatione mercedem satis amplam consequutus fuit.

Et demum creditum alterius donationis, scutorum bis millium est de anno 1612. & sic posteriùs credito dictorum hæredum, quòd proptereà non obstat.

Et ita decisum vtraque, &c.

Romana Fideicommissi de Formicinis.

Merc. 29. Maij, 1630.

ARGVMENTVM.

Hæres grauatus, fideicommissario petente, tenetur conficere Inuentarium, de bonis hæreditariis, & cauere etiam debet de conseruando, & restituendo fideicommissum, eueniente casu restitutionis; aliàs Fideicommissario conceditur immissio in dd. bonis. Substitutio facta in vno casu, quando etiam ad alium casum extendatur.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Substitutio facta cum clausula*, vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, *in casu quo institutus habeat filios, & illi postea sine filiis decedant, habet locum ex coniecturata mente Testatoris, etiam in casu quo institutus nullos filios habeat: Et explicantur casus quos d. clausula potest comprehendere, num. 2. & 4.*

3 *Caducatio graduum quando non attenditur, prout nec etiam attendi debeant conditiones in eis apposita, remissiuè.*

5 *Hæres grauatus tenetur, petente Fideicommissario, conficere Inuentarium, de omnibus rebus hæreditariis, aut docere se illud legitimè confecisse; aliàs fideicommissarius in dd. bonis immitti debet, num. 9. & 10.*

6 *Item tenetur reddere rationem Fideicommissario, de bonis hæreditariis.*

7 *Inuentarium conficere debent qui rationem reddere tenentur, cùm illud sit caput rationis.*

8 *Hæres grauatus tenetur cauere Fideicommissario de conseruando, & restituendo: aliàs ei immissio conceditur, in bonis Fideicommisso subiectis, num. 9.*

DECISIO CCLX.

IOANNES Franciscus Formicinus hæredem vniuersalem instituit D. Catharinam de Fabiis, eius vxorem, & si illa transiret ad secunda vota, & filios haberet legitimos, & naturales, voluit vnum ex dictis filiis ab ea nominandum, hæredem esse, qui filius nominatus, si filios habuerit, eos inuicem substituit, sin autem non habuerit, substituit Venerabilem Confraternitatem Sanctissimæ Virginis Mariæ de Annunciata: Cùm autem D. Catharina ad secunda, & tertia vota transierit, & nullos vnquam filios procreauerit; Confraternitas substituta institit, vt D. Catharina faceret Inuentarium, aut illud legitimè confecisse doceret, & caueret de conseruando & restituendo, &c. Quòd cum facere recusaret, fuit lata sententia per Iudicem deputatum ab Illustrissimo Cardinali Protectore, qua fuit declaratum; Venerabilem Confraternitatem immittendam fore, & esse in possessionem omnium & singulorum bonorum mobilium stabilium, se mouentium, Iutium, & actionum quorumcúmque hæreditariorum dict. quondam Ioannis Francisci, retinendam donec & quoúsque dicta D. Catharina legitimum Inuentarium faciat, vel confecisse docuerit, & cautionem vt supra præstet: Et commissa mihi causa, in gradu appellationis, Domini hodie dictam sententiam confirmandam esse dixerunt: † Quandoquidem ex coniecturata mente Testatoris, de Fideicommisso, ad fauorem Confraternitatis videtur non posse dubitari, etiamin casu, quo Domina Catharina nullos filios habebat, quamuis vocatio Confraternitatis in verbis solùm concepta sit in casu quo habeat filios, & illi posteà fine filiis decedant, *Laderch. cons. 71. num. 2. cum pluribus seqq. Menoch. præsumpt. 65. num. 1. lib. 4. Fusar. quæst. 460. per tot.* & sæpius decidit Rota præsertim in *Bononien. Fideicommissi de Grisonibus, 18. Februarij; 1619. coram bon. mem. Buratto, & in Perusina Fideicommissi de Baptistis, 15. Decembris, 1618. coram D. meo Pirouano.*

2 Et ratio est, Quia † Confraternitas in Casu sequuto, quo Catharina transiit ad secunda vota, fuit illi, eiúsque filiis vulgariter, & per fideicommissum respectiuè substituta, ita vt in D. Catharina, cùm adierit hæreditatem, solùm possit habere locum fidei-

commissaria, si nullos habeat filios, aut filij ante eam sine filiis prædecedant, respectu verò filiorũ potest habere locum vulgaris, casu quo nulli exient, aut præmoriantur eius matri sine filiis, perinde ac, si nulla facta mencione filiorum, Confraternitas esset immediatè per fideicommissum Catharinæ Substituta; † 3 Quia gradus caducati ob non existentiam filiorum, & conditiones in eis appositæ non attenduntur, sed pro non scriptis habentur, *Bart. in l. quamdiu, num. 10. ff. de acquir. hæred. Crauett. cons. 183. per tot. Peregr. de fideicomm. art. 15. num. 17. Fusar. quæst. 469. num. 32. & 37. Ioseph. Sisse decis. Aragon. 50. per tot. Rota in supradictis Bononien. & Perusina, & in Romana Fideicommissi de Angelis, 7. Iulij, 1627. coram me:* † In casu ve- 4 rò quo filij extarent, & illi posteà quandocúmque decederent sine filiis, intraret etiam quoad eos fideicommissaria ad fauorem Confraternitatis, iuxtà expressa verba Testatoris.

5 † Quibus sic stantibus, clarum est, quòd petente Confraternitate Fideicommissaria, D. Catharina tenetur Inuentarium conficere de omnibus rebus hæreditariis, aut docere illud legitimè confecisse, *Bart. in l. cum tale, §. Titius, num. 2. ff. de cond. & demonstr.* & ibi *Paul. de Castr. num. 5. vers. nota ergo, Cephal cons. 34. & Roland. de Inuent. par. 3. quæst. 11. Fusar. quæst. 512. per tot.* Et ratio est, Quia † hæres grauatus tenetur fideicõ- 6 missario de bonis hæreditariis rationem reddere, *d. l. cum tale, §. Titius,* & ibi *Bart.* Inuentarium autem est rationis caput, † & sic illud conficere debent omnes, 7 qui rationem reddere tenentur, *l. orphana, sab. & leg. nulli, C. de Episcop. & Cler. Molin. de Hispan. primog. lib. 1. cap. 28. num. 3.*

Tenetur etiam Domina Catharina, ob eandem rationem, videlicet quia est grauata, vt dictum est, Confraternitati cauere, *leg. cum Artemidoram, C. vt legat. seu fideicom. nom. cau. & tot. tit. ff. eodem,* Et argumento à speciali benè probat Text. *in leg. iubemus, §. in supradictis, C. ad Trebell. Bart. in d. §. Titius,* & latè *Fusar. quæst. 515. per tot.*

8 Vnde meritò in dicta Sententia fuit concessa Immissio Confraternitati, in casu † quo Domina Catharina non faciat Inuentarium, aut doceat confecisse, & non caueat, iuxtà Text. *in l. si certa forma, 22. C. vt in possess. legat. Bertrand. cons. 96. num. 5. lib. 1. Cephal. cons. 381. num. 3. Plot. de in iit. iurand. §. 26. in fine num. 6. Peregr. de Fideicomm. art. 40. num. 14. in fine* quos refert & sequitur *Fusar. dict. quæst. 515. num. 3.* qui licèt solùm loquantur in casu quo hæres grauatus non præstat cautionem, cum non possit ad cautionem deueniri nisi appareat super quibus bonis cautio præstanda sit, quòd nisi per Inuentarium constare non potest, idem, ex rationis identitate, dicendum est, † si 9 recuset facere, aut docere fecisse Inuentarium, & fuit de mente *Bartoli in dicto §. Titius.*

Et ita, &c.

Leodien. Decimarum.

Ven. 7. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Assistentia Iuris communis, cum quasi possessione generali, decimandi, sufficit pro manutentio-*

 ne,

ne, etiam quoad Terras particulares: fallit vt num.3.

2 *Cistercienses Moniales non tenentur soluere Decimas de terris quas excolunt propriis sumptibus, stante priuilegio Sixti IV.*

4 *Exceptio clara, respiciens petitorium, admittitur, etiam in iudicio possessorio.*

DECISIO CCLXI.

DOMINI dixerunt standum esse in vltimo loco decisis coram me *sub die 25. Iunij, 1629.* Et sic denegandam esse manutentionem Capitulo, & Canonicis Aquen.in quasi possessione percipiendi Decimas, ex Terris, vulgò, Bonariis, cultis per Moniales Roberti Montis earum sumptibus, & expensis, Quia de huiusmodi quasi possessione Capituli, quando supradictæ Terræ ab ipsis Monialibus coluntur non constat, quemadmodum latiùs ostensum fuit in dicta Decisione.

1 Neque obstat † quòd ex quò dictæ Terræ sitæ sunt intra fines Parochiæ S. Remacli, quæ est prædictorum Capituli, & Canonicorum, ipsis competat manutentio, ex iuris assistentia, cum generali quasi possessione decimandi in terris sitis intra fines dictæ Parochiæ, *Abb.consf.54.num.3.in princip.lib.1.Maresc. var.resol.lib.1.cap.11. num.27. Seraph.decis.1047.nu.1. & decis.1315.nu.6.* Idque etiam in Terris,quæ à dictis Monialibus,propriis earum sumptibus coluntur, per

2 Text. *in cap. nuper, de Decim.* Quia † prædictæ Moniales à solutione Decimarum, ex Terris quas propriis sumptibus colunt, sunt exemptæ, per amplum priuilegium Sixti IV. quo Monachi, & Moniales Ordinis Cisterciensis (quales sunt dictæ Moniales Roberti Montis) à solutione Decimarum, ex Terris, propriis eorum expensis, cultis eximuntur cum expressa derogatione Concilij generalis, de quo in d.

3 *cap. Nuper.* † Quo priuilegio stante, prædicta Iuris assistentia, & quasi possessio generalis Capitulo quoad Terras,de quibus agitur non suffragatur. *Marescott.vbi supra,num.11. & 32. Greg.XV.decis.312.nu. 1.Rota apud Reuerendissim. Dominum meum Decanum decis.261.num.1.*

Non obstat quòd exceptio dicti Priuilegij sit reiicienda ad petitorium, † Quia id procederet si de il-

4 lius existentia, & dispositione posset dubitari: sed cùm de eius existentia non dubitetur,& eius dispositio sit clara ad fauorem Monialium, illius exceptio, etiam in hoc Iudicij possessorio, est admittenda, *Seraphin. decis. 810. num. 4. Greg. XV. decision. 425. num. 3.*

Et ita vtraque, &c.

Leodien. Diuortij.

Ven. 7. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Mulier vbi commorari debeat pendente lite super diuortio, relinquitur arbitrio Iudicis: Et an Monasterium dicatur locus tutior, num.2.*

DECISIO CCLXII.

FVIT resolutum: Impartiendam esse licentiam D. Catharinæ exeundi à Monasterio, Quia licèt in illud, custodiæ causa, per Rescriptum Signaturæ, instante Gerardo viro, ingressa fuerit, durante lite super prætenso per eam diuortio, ob dicti Gerardi sæuitiam, & deinde Rota declarauerit duos eorum filios infantes esse educandos penès D. Catharinam,in Monasterio, expensis viri,iuxtà Consuetudinem illarum partium: Quia tamen eadem Signatura, instante dicta Catharina præscripsit, vt *præfixo dicto Gerardo termino ad præstanda alimenta filiis, & eo elapso procederetur ad vlteriora in causa, ac si in dicta prima Commissione, ad instantiam Gerardi emanata,non adesset clausula; Repetita prius dicta Catharina in Monasterio;* Propterea cùm dicto Gerardo, seu eius legitimo Procuratori,die 29.Iul.1629.fuerit præfixus terminus sexaginta dierum,ad præstãda dicta alimenta,& huc vsque non constiterit de paritione; quinimò constet de renitentia, ex fidibus Abbatissæ, & Monialium: propterea, vigore dictæ secundæ Commissionis cum dicta clausula *ac si,&c.*negocium fuit reductum ad terminos iuris communis, quo attento, † locus, vbi interim mulier debeat commorari, relinquitur Iudicis arbitrio; videlicet, vel apud aliquam honestam matronam, vel consanguineos; aut demum in aliquo religioso loco, *cap.ex transmissa,*& ibi *Hostiens. num.5. de rest. spol. Farin. de delict. Carn. quæst. 143. num.218.* In præsenti autem, iuxtà facti,& personarum circumstantias, Domini arbitrarunt, Impartiendam esse Catharinæ dictam licentiam exeundi à Monasterio, vt possit commodiùs in Domo Patris sui,vnà cum filiis commorari, quàm in Monasterio, attenta maximè qualitate dicti eius patris; qui vt deponunt Testes, est vir nobilis,& in illis partibus notæ æstimationis, & auctoritatis.

2 Vnde non obstat, † quòd Monasterium videatur locus tutior, vt fuit dictum in *Terdonen. separationis Tori, 24. Ianuarij, 1599. coram Penia,* Quia termini sunt diuersi,stantibus circumstantiis supradictis; videlicet commodioris educationis filiorum,& Domus paternæ, patrísque qualitatis.

Minùs obstat,quòd Gerardus non teneatur ad dicta alimenta, cùm Catharina gaudeat dote quingentorum florenorum annuorum, quæ pro se, filiísque suis alendis sufficiunt, vt dicunt Testes, Quia quicquid sit de hoc, vrget præcisum Rescriptum Signaturæ supradictum, & Rotæ Decisio.

Et ita vtraque, &c.

Cæsaraugustana Canonicatus.

Lun. 10. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficium, vacans per obitum vnici Subcollectoris, est reseruatum, & quomodo quis probetur vnicus Subcollector; Et an ad effectum Reseruationis sit necessaria acceptatio, & exercitium Subcollectoriæ, vel sufficiat sola deputatiò. Reseruatio condonata Capitulo, ratione mensis, an impediat

impediat Reseruationem ex alio capite resultantem. Vacatio per obitum quando dicatur consumpta Et, an & quando Successor in Beneficio iuuari possit titulo Prædecessoris: Et ex quibus probentur requisita ad Gratiæ iustificationem.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vacans per mortem vnici Subcollectoris est reseruatum per* Reg.4.*hodie* 5. Cancellariæ.
2 *Subcollectoris deputatio probatur ex Literis patentibus Nuncij Apostolici.*
3 *Subcollector, ad effectum Reseruationis, non requiritur, quòd Subcollectoriam acceptauerit, aut exercuerit, sed sufficit, sola deputatio, etiam quòd illam non viderit, neque receperit licèt quandoque Rota de hoc dubitauerit, vt num.4.*
5 *Subcollectoriæ acceptatio ex quibus probetur.*
6 *Iuramentum solitum extraiudicialiter præstari præsumitur fuisse præstitum.*
7 *Iuramentum, requiritur in Subcollectore, solùm ad effectum exercitij, non autem Reseruationis.*
8 *Subcollector vnicus præsumitur, nisi contrarium probetur.*
9 *Subcollector reuocatus censetur per deputationem alterius Subcollectoris.*
10 *Reseruatio beneficiorum condonata Capitulo, ratione mensis, cum clausula* dummodò illa dispositioni Apostolicæ reseruata, vel ex generali Reseruatione, affecta non fuerint *non impedit, quin stante reseruatione ex alio capite, Collatio spectet ad Papam.*
11 *Papa non præsumitur sibi voluisse in Reseruationibus præiudicare in vno casu, & non in alio, si non adsit ratio disparitatis.*
12 *Vacatio consumpta dicitur per prouisionem alterius cum supplicatione registrata, etiam non apprehensa possessione.*
13 *Reseruatio intrat, si Beneficiatus decedit in Curia.*
14 *Successor in beneficio iuuari non potest titulo Prædecessoris, dum hic non fuit triennalis possessor pacificus, sed tenetur Gratiam Prædecessoris iustificare, & num 15.*
16 *Subrogatus in iuribus duorum defunctorum potest venire independenter ex vna, aut ex altera vacatione.*
17 *Clericatus probatur ex Literis patentibus Ordinarij.*
18 *Oriundus ex aliquo, loco quis probatur ex Testibus, desuper examinatis.*
Valor Beneficij probatur ex Testibus.
19 *Item præsentia in Curia.*
20 *Obitus probatur ex partita libri defunctorum, per tenorem extracta.*

DECISIO CCLXIII.

CVM Canonicatus, de quo agitur, vacaret de mense Martij, per obitum Hieronymi Fernandez de Heredia, in Ciuitate, & Diœcesi Cæsaraugustana, Subcollectoris Apostolici, de eo, vti reseruato, fuit à Sede Apostolica prouisus Hieronymus de Exea: à Capitulo verò Cæsaraugustano; ad quod, vigore, *Bulla Secularizationis Clem. VIII.* spectat collatio Canonicatuum, vacantium in mensibus Martij, & Septembris, fuit prouisus, & in possessionem immissus Petrus Hieronymus Martinez. Cùm autem prædictus Hieronymus de Exea obierit in Curia, possessione, nondum capta, fuit ab eadem sede de dicto Canonicatu, prouisus Hieronymus Compan, cum plena subrogatione in omnia iura dicti Hieronymi de Exea, qui propterea veniens, tam ex vacatione per eius obitum, quàm Hieronymi de Heredia, obtinuit hodie disputari: Cui dictus Canonicatus debeat adiudicari: Et fuit resolutum: Adiudicandum esse Hieronymo Compan Informanti: quandoquidem, aut vacatio, per obitum Hieronymi de Heredia, non fuit consumpta per prouisionem Hieronymi de Exea, † & cùm ille fuerit vnicus Subcollector in Ciuitate & Diœcesi Cæsaraugustana, dictus Canonicatus est reseruatus per *Reg.* 4. hodie *quintam Cancellariæ*; vt sunt clara verba, *Gonzal. ad Regul.8.gloss.51.num.67. cum sequ.* Et pluries decidit *Rota*, & signanter *Decis. 715. num. 5. par. 1. recent. & in Licien Canonicatus, 26. Maij, 1629. coram R.P.D. meo Dunozetto*, & nuper in *Cremonen. Canonicatus, 14. Ianuarij, & 15. Aprilis præsentis anni, coram me.*

Quòd verò Hieronymus de Heredia fuerit Subcollector Apostolicus, † apparet ex Literis Patentibus Illustrissimi Nuncij Hispaniarum, *Gonzal. vbi supra, Rota dicta decis.715. num.4. & d.decis.252.nu.3.* Et licèt † non requiratur quòd Subcollectoriam acceptauerit, aut exercuerit, sed sufficiat sola deputatio, etiam quòd illam non viderit nec receperit, iuxtà magis veram sententiam, *Mandos. super. reg. ad Reg.4.quæst.4.vbi* rationem assignat, *Simonet.de reseru. quæst.33.num.*8. *& seqq. Æneas de Falcon. de reseruat. quæst.3.in princip.num.*16. *Choquier.super dicta Reg.4. num.*20. quam Rota tam antiqua quàm moderna sequitur, vt in *decis.12. de præbend. in non. Verall. decis. 141.num.2.par.2. Put.decis.329.num.4 par.2.in correct.* cũ aliis in dicta *Cremonen.Canonicatus coram me*: Nihilominus, quatenus acceptatio requireretur, prout requiri † quandoque Rota dubitauit, vt habetur apud *Garz. de benef.par.5.cap.1.num.346.* benè probatur, † ex quò dictus Hieronymus Heredia, vti Subcollector obtinuit exemptionem à Iurisdictione Illustrissimi Archiepiscopi Cæsaraugustani, & dedit mandatum procuræ ad præstandum Iuramentum de fideliter exercendo, quæ citra nomen Subcollectoris fieri non possunt, vt ad sensum patet: & in simili fuit dictum in *dicta Cremonen.Canonicatus, coram me*; † Quoad Iuramentum vltrà quòd, cùm soleat extraiudicialiter præstari, præsumitur fuisse præstitum, *Crescent.decis.2. de iur. iur.* † ad effectum Reseruationis non requiritur, sed solùm, ad effectum exercitij, *Put. decis. 329 libr. 2.*

Quòd pariter dictus Heredia fuerit Subcollector vnicus † prout Regula exposuit, præsumitur, nisi contrarium probetur, vt post *Mandos.*& alios, *Garz. de benef.num.5.par.1.recent.Rot.decis.recent.* & in dicta Cremonen. coram me.

Et cessat difficultas, tum quia in Literis deputationis, vnicus enunciatur: Tum etiam quia, † quando de tempore deputationis adfuisset alius Subcollector, ille per deputationem secundi censeretur reuocatus, ad *l. quis, §. Iulianus, ff. de procur.* Et in puncto *Bellenc. in tract.de charit.subsid.q.209.in princ. Mand ad Reg. 4.q.10.nu.2.Rota decis.9.de offic.deleg.in nou.& d.decis. 715.nu.6.& d.decis.252.num.5.par.2.recent.*

Stante autem d. Reseruatione, ex capite Subcollectoriæ, quamuis d. Canonicatus vacauerit in mense Martij, prouisio, & collatio illius non spectat ad Capitulum, sed ad Papam, nam prædicta Bulla Secularizationis, cui innititur Petrus, à Capitulo prouisus, indulget quidem Capitulo collationem beneficiorum vacantium in mensibus Martij, & Septembris; † attamen non simpliciter & absolutè, sed cũ clausula,

dummodo dispositioni Apostolica reseruata, vel ex generali reseruatione affecta non fuerint. Et sic fuit condonata Capitulo solùm illa Reseruatio, quæ prouenit, ratione mensis, quæ non impedit quin stante Reseruatione ex alio capite, collatio spectet ad Papam, iuxta ea, quæ tradit *Gonzal. ad Reg* 8. *gloss.* 45. §.1. *n.*67. & dixit *in Colimbrien. Canonicatus* 24. *May* 1599. *coram bo. me. Cardinali Millino.*

Neque obstat si dicatur quòd cum d. clausula *Dummodo &c.* in Bullâ Secularizationis sit apposita immediatè post facultatem conferendi concessam Archiepiscopo in mensibus Iunij,& Decembris,ad illam solùm sit referenda,non autem ad d. facultatem datā Capitulo, quæ præcesserat, Quia ex serie, & contextura verborum, iuxta eorum naturalem sensum, vt Dominis videbatur ad vtrámque facultatem referatur; maximè cùm sit in fine apposita, & nulla disparitatis ratio assignari possit, quare Papa voluerit pinguiorem Collationem Capitulo, quàm Archiepiscopo concedere; 11 † nec quod sibi voluerit in Reseruationibus præiudicare in vno casu, & non in alio, *Felin. in cap. nonnull. n.7. de rescript. Sarnen. in proem. reg.quæst.5.n.2. Rota decis.666. n.8. par.1.& decis.569. n.6.& 7.par.2.recent.* Quinimò claré constare videtur de contrariâ Papæ voluntate, dum inferiùs in *d.Bullâ,in vers. & nihilominus,* conceditur Aragonum Regibus ius nominandi ad Dignitates, & Canonicatus vacantes in quatuor mensibus, de quibus ibi, etiam quòd aliàs dispositioni Apostolicæ essent reseruati, seu affecti, ita vt hæc exceptio, quoad Regem,firmet voluntatem Papæ in contrarium, quoad Canonicos, & Capitulum, ex iuribus vulgatis.

Aut verò vacatio per obitum Herediæ fuit consumpta 12 † per prouisionem cum supplicatione registratâ Hieronymi de Exeâ, etiam non apprehensâ possessione, prout verè consumpta videtur, *Rebuff. cons.*48.*num.*1. *Paris.de resign.lib.*10. *quæst.*6. *num.*54. *Gonzal.ad reg.8.gloss.*15.§.1.*num.*33. Et fuit dictum in *Legionen. Canonicatus* 10. *Decembris* 1617. *coram R. P. D. meo Dunozetto.* 13 Et in hoc casu † Reseruatio est clarior, ex quò dictus Exea decessit in Curiâ, *cap. præsenti, de præbend.in 6. Simonett.de reseruat.quæst.*30. *num.*1. *Gonzal. ad Reg.8. gloss.*13. *num.*47.& 68. *Rota decis.*17. *de præbend. in antiq.* Et multò minùs potest intrare prætensio Capituli, quamuis dictus Exea decesserit in mense Capituli, videlicèt in mense Septembris; cùm hæc reseruatio sit expressè exceptuata in d. Bullâ Sæcularizationis.

14 Neque obstat si dicatur, quòd † quatenus Hieronymus Compan prætendat vacationem, ex personâ Hieronymi de Exeâ,dum hic non fuit triennalis possessor pacificus,non possit ille iuuari *allegatione Lap.* 89. de quâ etiam *Cassad. decis.* 2. *in fin.de caus. poss.& prop.* 15 † Sed teneatur Gratiam dicti Hieronymi de Exeâ iustificare, *Rebuff. in tit. de Subrogat. num.*15.*& super concord. tit.de mand. Apost.§.declarantes in verb. successores, circa fin.in vers.in super subrogatos Ægid. decis.*112.*Cassad.dictâ decis.*2. Et fuit sæpissimè resolutum: Quia vltrà quòd ex supradictis Gratia dicti Hieronymi de Exeâ videtur satis iustificata; cessat pe16nitùs cùm † Hieronymus Cōpan sit in iuribus vtriúsque subrogatus, & possit venire independenter ex vnâ, aut alterâ vacatione, ita vt si vacatio Hieronymi de Herediâ non fuit consumpta per prouisionem Hieronymi de Exeâ, quando illa non esset iustificata possit ex integro venire ex vacatione per obitum Hieronymi de Herediâ, ex dictâ Reseruatione, ratione Subcollectoriæ.

In reliquis autem Gratia Hieronymi Compan visa fuit Dominis in omnibus iustificata; nam illius 17 Clericatus † probatur ex litteris patētibus Ordinarij, *cap.2. vbi Abb.in* 1. *notab. de Cleric. peregr. Gramm. decis.*87. *Rota decis.*16. *de probat. in antiq. & in Neocastren. Parochialis* 16. *January proximè præteriti coram me:* 18 † Quòd sit oriundus ex Diœcesi Cæsaraugustanâ: & quòd valor Canonicatus non excedat ducat 24. & cōputatis distributionibus ducatos 500. ex Testibus de super examinatis, *Greg. XV. decis.* 35. *num.*2.*& decis.*38. *num.*3. *& in Maioricen. Beneficij* 3. *præsentis mensis coram R. P. D. meo Merlino:* 19 † Præsentia eiusdem in Curiâ, ex eisdem Testibus; Et de20mum † quòd Hieronymus de Exeâ obierit in mense Septembris in Curiâ,probatur ex partita libri defunctorum per tenorem extracta, *Imol. cons.* 110. *in fin. Rota decis.* 605. *num.*4. *par.*2. *recent. & decis.*78.*nu.*1. *apud Greg. XV.* & fuit sæpius firmatum.

Et ita, &c.

Anconitana Censuum.

Lun. 10. *Iunij*, 1630.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria petitio quando videatur calumniosa, remissiuè.*

2 *Testes deponentes de existentia aliorum bonorum defuncti, non descriptorum in Inuentario, quomodo interrogari debeant.*

DECISIO CCLXIV.

POst litem in partibus, & in Curia diu agitatam, & Testes etiam diu in partibus, & in Curia examinatos, multásque decisiones super bono iure factas, & duas sententias conformes, ad fauorem DD. de Leonibus, vnam extra Rotam, aliam verò in Rota latas,quæ transitum fecerunt in rem iudicatam, & Causam, sunt iam, circiter vndecim anni sine intermissione discussam, in grada restitutionis in integrum per Triumphos commissam; ita quod lis videretur breui terminanda: Domini de Triumphis petierunt Remissoriam, ad probandum, fuisse multa bona in hæreditate Petri,non descripta in duobus Inuentariis, desuper factis,& alia huiusmodi, tendentia ad augendam illius hæreditatem;& sic ad extinguendum, aut diminuendum effectum Subsidiariæ, per Leonios contra eos intentatæ: de quo effectu latiùs in supradictis Decisionibus & Sententiis.Vndè hodie proposui Dubium: An dicta Remissoria esset concedenda: 1 † Et Dominis primò aspectu videbatur eam non carere calumniæ præsumptione, peréque ad impediendam imminentem causæ expeditionem, & ad Leonios pauperes defatigandos: Tum quia,vt dictum est,fuit lis diu agitata,& testes examinati in partibus, & in Curia bonáque Petri per Creditores hæreditarios latè discussa, eiúsque hæreditas habita semper pro omninò exhausta, & non soluendo; ita vt,in disputationibus habitis per tam longum tempus, fuerit hoc semper præsuppositum,vti certum & indubitatum: Et quia articuli continent ferè idem quòd quædam reuelationes de dictis prætensis bonis in Inuentariis non descriptis, factæ ante examen Testium supradictorum, de quibus propterea dicti Testes potuerunt facilè interrogari,& quicquid de hoc sit, aut esse potuit, videtur iam euacuatum, & discussum in

dictis

dictis Decisionibus: Tum etiam quia Petrus obiit anno 1591. & Inuentaria fuerunt eodem anno facta; adeò vt difficile admodum videatur, vt reperiri possint Testes, qui releuanter de bonis, tunc non descriptis in Inuentariis, identificè attestari possint; nempè cum expressione qualitatis, quantitatis, & valoris; & prætereà quia in omnem casum Remissoria videbatur irreleuans; ex quò tunc Leonij erant Infantes, ex latè deductis in Decisionibus coram me factis: Et demum eò magis calumniæ præsumptio apud Dominos vrgebat, Quia cùm causa, esset iam in statu supradicto, articuli nimis genericè sunt concepti, non benè distinguentes, quæ, & qualia bona essent vltra contenta in Inuentario, & an libera fuerint domi reperta, aut aliter manifesta; & earum descriptio non potuerit sine culpa prætermitti, ita vt eorum omissio imputari possit Leonibus, seu eorum Tutoribus; nec pariter cuius essent valoris, ex quibus apud Dominos erat etiam alia non leuis suspicio, videlicet, quòd facta probatione, ita generica Triumphi ad supradicta liquidanda, & specificanda, ac magis causam differendum petant aliam, ac aliam Remissoriam.

Verùm quia Triumphi dicebant, viuere adhuc quosdam ex his qui fecerant reuelationes supradictas; & in effectu negari non possit quin aliqui ex dictis articulis releuare possint ad diminuendam Subsidiatiam; proptereà post non modicam habitam inter Dominos disputationem, maior eorum pars inclinauit vt Remissoria concedatur, cum eo tamen, & non aliter quòd Triumphi addant articulos continentes specificè bona quæ prætenduntur non fuisse descripta in Inuentariis; † taliter quòd Testes interrogentur etiam de quantitate, qualitate, & valore, ita vt, ad effectum liquidandi, non sit opus alia Remissoria; quia clarum est quòd iidem Testes, qui deponent de existentia bonorum, & non alij debent etiam deponere de quantitate qualitate, & valore.

Et ita vtraque, &c.

Illerden. Canonicatus.

Ven. 14. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Supplicatio originalis attendi debet non autem eius sumptum, quando inter se discrepant. Mandatum de nominando, quod præcessit Gratiam Papæ, An importet nominationem, ad effectum iustificationis Gratiæ, in qua dicta nominatio fuit narrata: Et an sufficiat illam post Gratiam, actualiter fieri, ita vt retrotrahatur ad diem datæ Gratiæ. Et plura alia notanda, quæ habes in Summario,

SVMMARIVM.

1. *Supplicatio attendi debet, nec potest ab Expeditoribus alterari.*
2. *Sumptum ex Registro supplicationum fidem facit, iuxta modernum stylum Curiæ: Declara, vt n. 14. 15. & 16.*
3. *Sumptum Bullarum probat etiam iuxta stylum antiquum: Declara vt n. 16.*

4. *Erroris præsumptio excluditur ex geminatis scripturis in contrarium.*
5. *Collatio facta à Papa, ad nominationem Canonici Turnaiij, dicitur actus Iustitiæ.*
6. *Gratia corruit, narratis non iustificatis.*
7. *Lis dicitur esse iudicium fortunæ.*
8. *Et facit rem dubiam, & variam.*
9. *Scriptura lectura illa amplecti debet, quæ est rationi conformis, & magis verisimilis.*
10. *Dataria stylus est, vt uno verbo plurali comprehendantur plures personæ, in numero singulari expressæ.*
11. *Supplicatio originalis attendi debet, non autem sumpta Registri Supplicationis, & Litterarum, in casu discrepantiæ, & nu. 14.*
12. *Registrum, & inde sumpta veniunt reformanda, iuxta originalem Supplicationem.*
13. *Instrumentum publicum, discrepans à Matrice, seu Prothocollo, debet secundum illud corrigi, & emendari.*
15. *Transumptum Supplicationis non meretur fidem, quando nec Supplicationi originali fides datur.*
16. Put. decis. 130. lib. 3. & Rota decis. 407. par. 1. rec. *firmantes quod Sumpto ex Registro Supplicationis non creditur, si agitur de canonizanda Gratia, declarantur.*
17. *Narrata iustificari debent, de tempore datæ Gratiæ.*
18. *Nominatio facta censetur ex mandato ad nominandum, ad effectum iustificationis Gratiæ, in qua illa fuit narrata. Et contraria, de quibus, n. 21. declarantur n. 22. 23. 24. & 25.*
19. *Consensus sufficit quòd quandocunque aut quomodocunque præstetur, quando non est adhibendus pro forma, nec ob publicum, sed priuatum fauorem, & interesse; Et habetur ac si fuisset à principio præstitus, nu. 39. & 41.*
20. *Consensus, debentis nominare, probatur ex solo mandato ad nominandum.*
21. *Mandatum ad nominandum non est nominatio: Declara vt nu. 22.*
Mandatum de vendendo non est venditio.
22. *Mandatum ad vendendum vni, si quis dederit, an & quando nihilominus possit alteri vendere.*
26. *Ex alternatiuis sufficit alterum verificari.*
27. *Mandatum ad nominandam certam personam, si quis dederit, dum illud non reuocauit, censetur semper esse in eadem voluntate, & sic continuò nominare.*
28. *Nominatio facta, iuxta Gratiam Papæ, vbi & per quem annotari soleat.*
29. *Nominatio ex quibus facta præsumatur.*
30. *Notarij Cameræ non solent consensum, nisi iam præstitum, annotare, & in his annotationibus, de stylo, non solent admitti Testes, n. 31.*
32. *Liber Cancellariæ, vel Cameræ, in quo annotantur consensus præstiti, attendi debet, tanquam matrix, quando circa diem rogitus illorum adest varietas in exemplis: Declara, vt n. 37.*
33. *Notarij Romanæ Curiæ tenentur ex* Reformatione Pauli V. *quolibet trimestri ligare Instrumenta in suis Prothocollis.*
34. *Consensus est actus reiterabilis.*
35. *Consensum præstitum fuisse apud Notarium Cameræ, probari potest, non solum per publica Instrumenta, sed etiam per præsumptiones, & Testes; præsertim si non agatur contra eum, de cuius consensu quæritur.*
36. *Consensus præstitus esse potuit, & non prothocollari.*
38. *Nominatio retrotrahitur ad diem Datæ Gratiæ, si illa posteà actualiter sequatur.*

40 *Retrotractio, ad hoc vt fiat, sufficit; vt Terminus, ad quem illa fit, sit habilis in potentia.*

41 *Retrotractio fieri non potest, si medio tempore fuit alteri ius quæsitum.*

Retrotractio, ad hoc vt fieri valeat, terminus à quo debet esse habilis; ita vt intra illum potuerit actus fieri.

43 *Nominatio, & possessio capta, & facta respectiuè, lite pendente sunt attentata.*

44 *Lis nihil aliud, est quàm discordia iudicialis.*

45 *Discordia probari debet de tempore, quo fuit narrata.*

46 *Canonicus præsens in Capitulo, & non contradicens resolutionibus capitularibus, habetur pro consentiente: Declara, vt nu. 47. & 48.*

DECISIO CCLXV.

IN Ecclesia Illerden. (in qua Collatio & prouisio Canonicatuum, cessantibus Reseruationibus, Affectionibus Apostolicis, ad Ordinarium, & Capitulum, ad nominationem tamen Canonici Turnarij, spectare dicitur) Vacauit, de mense Septembris 1618. Canonicatus, de quo agitur per obitum Petri Roselli: sed cùm Simon Cortes, & Gaspar Virgilius fuissent, vigore Turni, in discordia nominati, nempè Simon ab Onuphrio Alentorn, Gaspar verò à Ioanne Paulo Myâ Canonicis dictæ Ecclesiæ, prætendentibus in Turno existere: Gaspar præfatus obtinuit de dicto Canonicatu, à Papa prouideri, cum narratiua de qua infra; Et mota desuper lite, eaque in Rota introducta: fuit disputatum coram bo. me. Vbaldo; An dicta Gratia esset iustificata; Et sub 5. Iunij 1620. Domini responderunt affirmatiuè: deinde sub. 9. Decembris eiusdem anni responderunt negatiuè; Et tandem die 29. Maij 1623. recedendo à secunda Decisione, steterunt in decisis primo loco; Concessa autem Simoni noua audientia, perstiterunt hodie in dicta vltima Decisione, & sic pro iustificatione Gratiæ.

Non fuit quicquam dubitatum, nec dubitari potuit, circa iustificationem narratiuè Clericatus, & originis ex Ciuitate Tarraconen, nec valoris, & obtentorum, prout nec residentiæ in Curia; nec tandem quòd Gaspar paruerit Decreto, vt intra annum susciperet gradum Doctoratus, hæc enim omnia benè fuerunt iustificata, ex iuribus de quibus in summario primæ positionis, ac per Dominos approbata in *dicta prima Decisione in principio*. Sed tota difficultas reducebatur circa iustificationem narratiuæ, in illa parte, ibi, *Asserenti te ad Canonicatum & Præbendam præfatam à Ioanne Paulo Mya Canonico eiusdem Ecclesiæ in Turno existere, nonnullis verò aliis Turnum huiusmodi ad se spectare prætendentibus, in discordia prædicta nominatum fuisse seu nobis nominari*. Quandoquidem pro parte Simonis, contra eius iustificationem, tria opponebantur: Primum non fuisse narratum, quòd Canonicus Ioannes in Turno existere prætenderet, & sic quòd existentia Turni fuerit narrata per viam prætensionis, sed assertiuè quòd in Turno existebat, & tamen non fuit iustificatum: Secundum non esse verum, quòd de tempore datæ Gratiæ, nec antea, Gaspar fuerit nominatus per Canonicum Ioannem: Et tandem non verificari discordiam narratam; & de his fuit particulariter actum in dictis tribus Decisionibus; sed quia hodie fuerunt per Informantes pleniùs excitata, & per Dominos examinata, erit etiam de eisdem pleniùs agendum.

Quoad primum, videlicèt non fuisse narratum, quòd Canonicus Ioannes in Turno existere prætenderet, sed certitudinaliter quòd in Turno existebat; Simon se fundabat in quodam sumpto authentico supplicationis, extracto ex Registro secreto, vbi legitur, in *Turno existente*, † Supplicatio autem attendi debet, ita vt non possint eam Expeditores Litterarum alterare, *Abb. in cap. 2. de treg. & pac. Paris. cons. 51. num. 17. lib. 4. Rebuff. in prax. par. 3. in verb. datum, num. 9. Mandos. super Regul. 27. quæst. 15. nu. 6. Gratian. discept. 548. nu. 28. cum seqq. Caputaq. decis. 75. num. 6. par. 1. & Rota decis. 464. num. 4. par. 2. recent.* † Et non est dubium quin iuxta vsum, & stylum modernum Curiæ, Sumptum ex Registro supplicationum, fidem faciat, *Mandos. ad Reg. de non iudic. iuxta form. supplic. quæst. 6. num. Add. ad dec. 28. de prob. in antiq. Crescent. decis. 2. de fid. Instr. Rota decis. 407. num. 2. & 3. par. 1. recent.*

Et prætereà quòd lectura dictæ Supplicationis, *in Turno existente* sit vera, non autem erronea, confirmabat Simon ex pluribus: Primò ex alio sumpto authentico Bullarum, ex Registro Bullarum extracto, in quo pariter, sic legitur, *Ioanni Paulo Mya in Turno existente*; † Cui Bullarum sumpto (quicquid si de sumpto Supplicationis) fides datur; etiam iuxta stylum antiquum. *Sarnen. ad dictam Regulam de non iudic. quæst. 1. num. 4 vers. hinc est. Bellencin. de carit. subsid. qu. 113. Mandos. ibidem in dicta q. 6. nu. 3. & Add. ad d. decis. Rota 28. de probat in antiq.* Item ex Instrumẽtò consensus reseruationis pensionis, vbi etiam Gaspar asseruit fuisse nominatum à Canonico Ioanne, in Turno existente: Et tandem ex Instrumento cuiusdam nominationis, de eius persona, de qua infra, factæ de anno 1619. & ex quadam fide, extracta ex libro Officialis per obitum, in quibus habetur, nominationem Gasparis fuisse factam à Canonico Ioanne Turnario. † Et tot autem geminatis scripturis excluditur omnis erroris præsumptio ad *l. si mulier, la seconda, C. ad Velleian. Cuman. cons. 160. Paris. cons. 9. num. 21. lib. 3. & Crauett. cons. 1698. num. 2.*

Quòd autem huiusmodi narratiua, *in Turno existere*, siue *in Turno existente*, respiciat substantiam Gratiæ, videtur clarum, † Quia si Gaspar fuit nominatus à Canonico Turnario, seu existente in Turno, Papa faciliùs ei prouidit; Cum collatio tunc sit actus iustitiæ, *c. ex frequentibus, de Instit. c. si verò de iurepatr. Ferret. cons. 33. num. 4. Garz. de benef. par. 5. cap. 8. num. 85. Rota decis. 80. num. 3. par. 1. recent. & fuit dictum in Elnen. Beneficij 28. Iunij 1627. coram me:* Si verò nominatus fuit à Canonico, prætendente esse in Turno, tunc collatio fuit de Gratia cùm Canonicus posset non esse in Turno, † & ideò Papa difficiliùs prouidisset; ergò dum non iustificatur Canonicum Ioannem fuisse in Turno, prout fuit narratum, Gratia corruit, ex Regula textus *in cap. super litteri, de Rescript. Lap. alleg. 49. num. 4. Menoch. de arb. cas. 201. & Rota decis. 150. & ibi add. apud Gregor. XV.*

Hæc difficultas fuit iam breuiter sublata in dicta *prima Decisione, in hac causa facta, vers. circa primum*; sed hodiè pleniùs ex facto remouetur; tam ex Supplicatione originali, quàm ex litteris originalibus, desuper expeditis, in quibus leguntur hæc verba: *Qui ad dd. Canonicatum, & prebendam sic vt prefertur vacãtes, à deuoto vestro Io. Paulo Mya Canonico dicta Ecclesia in Turno existere, nonnullis verò aliis Turnum huiusmodi ad se spectare prætendentibus, in discordia prædicta nominatus fuit, seu nominatur*, Et accedit quòd ex visione dictæ Supplicationis originalis apparet quòd manu tũc Datarij, Dominis nota, fuit correctum verbum *existẽte*; & quidem meritò, quia Datarius præuidit quòd fuit scriptum verbum *existente* per errorem scribentis; cùm iuxta subiectam materiam supplicationis, & con

& congruum sensum, ac modum loquendi Datariæ, & Cancellariæ dicta Clausula debuerit formari, vt legatur *existere*; maximè pro firmiori actus validitate, ad *leg. quoties, cum vulg. ff. de reb. dub.* Et in primis iuxta subiectam materiam, & congruum sensum, quia cùm etiam narretur discordia, circa prætensionem Turni, imò, vt infra dicetur lis iam desuper penderet, † quæ iudicium dicitur esse fortunæ, *leg. seruus de stat. homin.* † rémque dubiam, & variam facit, ad *leg. quod debetur, ff. de pecul.* Consequenter, ac dubio procul narrari debuit, quòd Canonicus Ioannes prætendebat esse in Turno non autem quòd in Turno existebat, vt sic supplicatio nó esset sibi virtualiter contraria, † ita vt prædicta lectura: vti etiam rationi conformis, & sic magis verisimilis, veniat amplectenda, *ad leg. ob carmen. §. vltimo, ff. de testib. Cranett. cons. 75. num. 20.* † Deinde iuxta stylum Datariæ, & Cancellariæ, vt vno verbo plurali, vt ibi moris est, comprehendantur plures personæ in numero singulari expresse; ita vt verbum, *pretendentibus*, referatur ad Canonicum Ioannem, & nonnullos alios Canonicos, prætendentes in Turno existere, vti de facto prætendebant, ac Papa intellexit, & alia in supplicatione narrata se habent, dum vt dictum est, discordia fuit etiam narrata, & Papa non tam iustitiam quàm Gratiam fuit Gaspari impartitus, quò fit, vt obiectum hoc; quòd supplicationibus standum sit, contra Simonem retorqueatur.

7 8 9 10

Neque obstant sumpta Registri Supplicationis & Literarum, & alia supra pro Simone ponderata; † cùm non illis, sed potius supplicationi originali, in qua legitur verbum *existere*, standum sit, † quinimò ipsummet Registrum, & inde sumpta, veniunt reformanda, iuxta originalem supplicationem, *Mandos. in dicta Reg. de non iudic. qu. 19. nu. 6.* ex trita Regula, † Quod Instrumentum publicum, discrepans à matrice, seu Prothocollo, debet secundum illud corrigi, & emendari, *leg. si quis ex argentariis, §. Prætor,* & ibi *Bart. ff. de eden. Felin. in cap. quoniam contra num. 10. de probat.* † Vnde in casu nostro, in quo extat supplicatio originalis discrepans ab eius Sumpto, non procedit modernus stylus, quòd Sumpto sit adhibenda fides, sed potius stari debet Supplicationi originali, ita vt etiam, iuxta modernum Curiæ stylum intrent, *cons. Rom. 336. num. 5. vers. cæterum, & decisiones Rotæ antiquæ, 10. de fid. Instr. & 28. de probat.* dum firmant † transumpto Supplicationis non esse fidem dandam: quas sequitur, *Sarnen. in dicta Reg. de non iudic. dicta quæst. 1. nu. 4.* Prout etiam intrant, & procedunt, quando nec Supplicationi originali fides datur, quia nec tunc transumpto ab ea, fides dari debet, vt saluando Rotam antiquam optimè distinguit *Mandos. dicta quæst. 6. nu. 2. vers. aut loquimur:* † & hoc modo etiam sunt intelligendæ Decisiones *Putei 230. lib. 3. in non. impress. & dicta decis. 407. par. 1. recent.* in quibus habetur, quòd sumpto ex Registro Supplicationis non creditur, si agitur de canonizanda Gratia, quia est verum quando extat supplicatio originalis, discrepans ab eius Sumpto, aut quando illa non probat, quia Literæ non sunt adhuc expeditæ, aut aliàs; extra autem prædictos, & similes casus, soli Sumpto Supplicationis authentico datur fides, iuxtà stylum Curiæ modernum; quoad omnes effectus, etiam Canonizationis Gratiæ, sicut, & Sumpto Literarum, vt latè *Mandos. in d. quæst. 6.*

11 12 13 14 15 16

17 Secundum de quo opponebatur, † nempe non iustificari de tempore datæ Gratiæ, nec antea, Gasparem fuisse Papæ nominatum per Canonicum, Ioannem, vti narratum, fuit, quòd tamen debuit iustificari de tempore Datæ, *cap. si eo tempore de Rescript. in 6. Felin. in cap. eam te num. 18. extr. de Rescript. Caputaq. decis. 58. par. 2.* fuit hodie plenius disceptatum, ex quo in eo, Informantes pro Simone, faciebant præcipuum fundamentum, impugnando tres solutiones datas *in dicta vltima Decisione in hac causa facta*; quas Domini nihilominus amplexi sunt.

Fuit itaque primo loco, in dicta Decisione responsum, satis esse vt Datam Gratiæ, quæ fuit die 8. Octobris, 1618. præcesserit mandatum de nominando, rogatum sub die 8. Septembris præcedentis, † quòd, Mandatum donec à Procuratore acceptetur, & sequatur actualis nominatio, continet in se implicitam nominationem, ita vt habeatur pro nominatione, vt sit verum dicere ad effectum iustificationis, quòd de tempore Datæ Gratiæ imò, & de tempore Mandati Gaspar erat nominatus, vt in puncto *Cranett. cons. 76. num. 5. vers. non obstat, Rota apud Seraph. decis. 1165. num. 11.* Et in simili apud eundem *Seraph. in decis. 1163. & apud Card. Caual. decis. 28. num. 4.* Et ratio est, Quia † cùm consensus, in hoc, & similibus casibus, non sit adhibendus, ob publicum, sed priuatum fauorem, & interesse; non debet esse formalis, & sic, aut sic expressus; sed sufficit quandocúmque, aut quomodocúmque præstetur, siue ante, siue post Datam Gratiæ, etiam ad effectum iustificationis, prout de iure, iuxta receptam distinctionem, *Doctorum in l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acq. hæred. Bart in l. 1. §. sed, & si filius ff. de leg. 3. Gabr. cons. 2. num. 12. vol. primo, Bursatt. cons. 39. num. 43.* Et ferè in his terminis, *Gonzal. in Reg. 8. gloss. 47. num. 28. cum seqq. Cassad decis. 3. vers. & Papa non magis respicit, de renunciat. Achil. decis. 12. de iurepatr. & Seraph.* vbi supra: † Consensus autem Canonici Ioannis, ex solo Mandato ad nominandum plene probatur, ad hunc effectum, vt in fortioribus terminis *Mohed. decis. 5. de renunc. Rota decis. 396. p. 1. & 586. par. 3. diuers.*

18 19 20

Neque obstat, † quòd aliud sit Mandatum ad nominandum, aliud Nominatio, sicut Mandatum de vendendo non est venditio, *leg. quod sæpe, §. si quis amico, ff. de contrah. empt. l. aliud est vendere, ff. de verb. signif. Clem. prima de renunciat. Anchar cons. 28. num. 3. in fine, Boër. decis. 48. num. 10. & Rota decis. 725. num. 7. par. 2. recent.* cum aliis *in 1. Decisione in hac causa facta* allegatis, Et ferè in his terminis, *gloss. in cap. penult. §. absens in verb. exprimendum de elect. in 6.* quam ibi sequuntur *Gemin. num. 5. in fin. gloss. & Franc. etiam in fine, super eodem verbo*; Ac ideò per Mandatum de nominando non iustificari narratiuam, quòd Gaspar erat nominatus de tempore Gratiæ.

21

Quia fuit benè responsum; † illud procedere ad effectum vt literæ non possint expediri ante actualem nominationem, iuxta *Regulam 45. Cancellariæ*, & quoad inducendam obligationem contra Constituentem, cùm ille possit pœnitere, donec exequatur Mandatum; † sicut qui dedit Mandatum ad venden. vni potest nihilominus alij vendere, quoúsque per Procuratorem fiat venditio actualis, † ita vt quoad hoc mandatum de nominando non habeatur pro Nominatione, *Cranett. vbi supra Crescent. decisione 9. de procurator. Rota decis. 396. num. 8. parte 1. diuers. & decis. 227. num. 3. parte 2. recent.* Quò autem ad effectum consensus ex parte Mandantis, ita vt pro substantia Gratiæ non sit necessè probare alium consensum, de tempore Gratiæ, † Mandatum de nominando habetur pro Nominatione, requisita de eo tempore, cùm in effectu, actus Procuratoris posteà sequutus, non tam sit nouus consensus, quàm declaratio voluntatis sui principalis, iam emanatæ in Mandato, ad text. *in leg. heredes palam, §. si quid, ff. de testament.* Et in puncto optimè aduertit, *Cassad. decisione prima, numero quarto, & quinto de renunc.* quam

22 23 24 25

quam solum Papa considerauit, ad eámque respexit, & se restrinxit vt in supradictis *Decisionibus apud Achill.Crescent.Mohed.Seraph.& 586.parte 3. diuers.* vnde non intrat *gloss. in dicto cap. fin.* quia loquitur de mandato ad eligendum in Capitulo, & per Scrutinium, quod ideo non potest haberi pro electione, quia electio non potuit fieri nisi in Capitulo, & per Scrutinium; Nominatio autem Gasparis, vt dictum est, potuit ante, & post Datam Gratiæ fieri.

26 Secundò fuit in dicta Decisione responsum, † nedum verificari vnam ex alternatiuis narratiuæ, videlicet Gasparem fuisse ante Datam Gratiæ nominatum, quòd sufficit, *cap. in alternatiuis, de Reg. iur. in 6.* Sed etiam verificari illam aliam, quòd verè, tunc tempore Datæ Gratiæ fuit actualiter nominatus, tum per

27 ipsummet Canonicum Ioannem vigore mandati, † qui dum illud non reuocauit, censetur de tempore Gratiæ esse in eadem voluntate, & sic continuè nominare, arg. Text. *in cap. maiores in fin. de Baptismo & eius effectu*; Et in his ferè terminis; *Mantic. de tacit. & ambig. conu. lib. 7 tit. 3. num. 4. & 7.* & sentit *Cassad. in dicta Decisione prima, num. 2. & Rota in supradi-*

28 *cta Decisione 396. parte prima diuers.* † & per eius Procuratorem, vigore dicti Mandati, eadem die Gratiæ, vt probatur ex tribus annotationibus, factis per Notarium dictæ Cameræ cum eiusdem Subscriptione, prima à tergo Supplicationis Originalis: secunda à tergo Literarum prouisionis, tertia & vltima à tergo Literarum subrogationis gratiosæ quæ cùm soleant ibi fieri, *Paris. de Resign. lib. 8. quæst. 7. num. 24.*

29 & clarè cantent, † ac sint toties repetitæ, constétque de mandato præcedenti, & supplicatio fuerit signata cum narratiua nominationis, visum fuit Dominis ex eis induci animum, ad perfectè credendum, tunc nominationem fuisse actualiter factam, etiam quòd dictæ Adnotationes sint sine Testibus, ad text. *in leg. indicia, C. de rei vendic.* Præsertim pro validitate actus

30 & Notariorum legalitate, † Qui non solent consensum, nisi iam præstitum à tergo adnotare, & subscribere, iuxta not. *per Paris. de resign. lib. 8. quæst. 8. num.*

31 *59.* † Et tandem quia in his Annotationibus de stylo non solent apponi Testes, vt est omnibus notum.

Neque obstat, si dicatur, quòd in huiusmodi Annotationibus à tergo non apponuntur Testes, propter relationem quam illæ virtualiter habent ad libros Cancellariæ, vel Cameræ, in quibus consensus

32 reperitur rogatus cum Testibus; † ita vt quādo in d. libris reperitur rogatus sub diuersa die, tūc stari debeat libro tanquam Matrici, non autem adnotationi à tergo, *gloss. in auth. de Tabell. in vers. Prothocollum circa med. Angel in leg. si duobus in fin. ff. quemad. test. aper. Surd. cons. 141. num. 8. lib. 1.* Rogitus autem in libris Cameræ, & sic in Matrice cantant, nominationem fuisse factam per Procuratorem 16. Octobris anni 1618. & 8. Octobris 1619. Quibus propterea credendum, & standum est, non autem Annotationibus à tergo; maximè concurrentibus infrascriptis, Primò quòd Instrumentum dicti consensus, præstiti 8. Octobris, 1619. reperitur insertum in Prothocollo dicti anni, diuerso & separato Prothocollo, anni 1618. Secundò quia reperitur scriptum, & registratum successiuè post alios actus, & Instrumenta anni 1619.

33 Tertiò quia † Notarij Romanæ Curiæ, ex *Reformatione Pauli V.* tenentur quolibet trimestre ligare Instrumenta in suis Prothocollis: Vnde cùm non possint hoc per annum differre, necessariò videtur conuinci consensum non fuisse rogatum, die 8. Octobris anni 1618. sed de anno 1619. Quartò Quia in margine dicti Instrumenti nominationis, factæ de dicto anno 1619. reperitur sic scriptum, *Vide Mandatum procura ad nominandum aliàs productum sub die 16. Octobris*, 1618. si ergo dicta die fuit productum Mandatum, cuius, vigore debuit fieri nominatio, non potuit illa esse facta die 8. præcedenti: & tandem quia in Prothocollo, anni 1618. non constat de aliqua nominatione, facta sub dicta die 8. Octobris, eiusdem anni.

Quia his omnibus fuit vnico verbo benè respon-

34 sum: † Nominationem, seu consensum, de quo agitur, esse actum reiterabilem, *Gonzal. ad Regulam octauam gloss. 47. num. 40. Put. decis. 211. num. 2. & decis. 257. num 4. lib. 3. in nou. impress. Caputaq. decis. 211. par. prima, & decis. 58. num. 4. parte secunda.* † Et potest pro-

35 bari fuisse præstitum apud Notarium Cameræ, non solùm per publica Instrumenta; sed etiam per præsumptiones, & testes; præsertim in casu nostro, in quo non agitur contra eum, de cuius consensu quæritur, *Paris. de Resign. d. q. 8. num. 55. Caputaquen. decis. 212. & 213. par. 1.* Vnde consensus præstiti, seu nominationes factæ die 16. Octobris, 1618. & 8. Octobris 1619. de quibus in libris Cameræ, non excludunt, aut remouent consensum præstitum die 8. Octobris, 1618. de quo in prædictis adnotationibus; prout nec etiam excludunt eiusdem probationem, per aliud genus probationis: quia non valet consequentia; Consensus non reperitur descriptus in libris Cameræ sub die tali, ergo non fuit præstitus, nec potest pro-

36 bari; † quandoquidem potuit esse præstitus, & non prothocollari, *Crauett. cons. 112. nu. 7. Rota decis. 483. nu. 5. par. 2. recent.* & potest etiam alibi; quàm ex libris probari, ex allegatis: Vnde cessat quòd debeat

37 recurri ad Matricem; † quia foret verùm si esset idē consensus; cùm autem sit diuersus, & de Matrice non constet, non potest ad eam recurri: Præterea Domini dicebant quòd d nominatio Matrici in eo quod cantat sub 8. *Octobris*, 1619. continet probabilem errorem, cùm videatur, debuisse ie ea apponi annus 1618. ex quo literæ prouisionis fuerunt productæ in Rota 27. Martij 1619. cum dicta adnotatione à tergo, quæ cantat sub die 8. Octobris, 1618. quæ ideò videtur priùs facta, & verior, dum conformat cum aliis duabus annotationibus supradictis, etiam à tergo factis, Data autem libri erronea, & multò minus releuat illa adnotatio supradicta, facta in margine Instrumenti nominationis, de anno 1619. in illis verbis; *Vide Instrumentum Procura, &c.* Quia est vnica & sine Notarij subscriptione; quinimò nescitur à quo fuit scripta: Et tandem præponderant tres adnotationes supradictæ cum circumstantiis ponderatis, ita vt istæ sint veræ, illa autem videatur erronea.

38 Tertia, & vltima dictæ Decisionis responsio fuit, † quòd in omnem, casum circumscriptisque omnibus supradictis narratiua, *nominatum, seu nominari*, iustificatur de tempore Gratiæ, id est, d. die 8. Octobris, 1618. ex actuali, & explicita nominatione posteà sequuta, apud Notarium Cameræ die 16. eiusdem

39 mensis, & anni; † ex quo dicta nominatio retrotrahitur, & perinde habetur ac si dicta die 8. fuisset facta, ex Reg. text. *in leg. fin. C. ad Maced. leg. bonorum, ff. rem. rat. hab. cap. suggestum de iurepatron. Bart. in dicto §. iussum, num. 5. Gonzal. dicta gloss. 47. num. 33. Cassad. decis. 2. num. 8. & decis. 3. num. 2. & 3. de renunc. Crescent. dicta decis. 9. de procurat.* cum aliis in *dicta tertia Decisione*, cumulatis; Cùm enim, vt dictum est, non requiratur Consensus pro forma, sed sufficiat de consensu quomodocúmque constet, siue ante, siue post Gratiam, censetur, quandocúmque præstetur, perinde ac præstitus de tempore Gratiæ; & in casu nostro procedit sine difficultate, stante mand. præcedenti; †

40 quod operatur, vt dubitari non possit quin terminus,

nus,ad quem fit retrotractio, fit habilis in potentia, quòd sufficit ex doctrina *Bart.in l.si is qui pro emptore,num.8 ff.de vsucap.* Et in casu simili *Ioannes Baptista Costa de retrotract.cap.8.cas.26.in princ.* Vnde meritò reprobatur distinctio, quæ quoad retrotractionem fiebat pro Simone,inter consensum explicitum & actualem,ex causa resignationis, per Procuratorem præstitum post Gratiam, & casum nostrum; cùm in effectu non adsit ratio differentiæ,sed eadem penitus sit.† Ex quò in vtróque casu talis consensus non requiritur pro substantia Gratiæ, & ad publicum fauorem,sed ad effectum vt constituens non possit pœnitere, & expeditionis Litterarum, qui, ideò potest quandocúmque præstari, ex *Gonzal. Cassad.Cresc.* & aliis supracitatis.

41

Nec releuat si dicatur,† quòd retrotractio fieri non potest propter ius,medio tempore,Simoni quæsitum, ex nominatione, de eius persona facta, per Canonicum Onuphrium, die 11. eiusdem mensis Octobris, cum possessione subsequuta,ita vt terminus à quo fit retrotractio, id est dies 16. sequens non fuerit habilis, vt in ea fieri potuerit nominatio de persona Gasparis, iuxtà text.*in d. l. bonorum,* vbi *Bart.num.1. in fin.cap.quamuis de rescript.in 6.idem Bart.in dicta leg. his qui pro emptore,num.4.Surd.consf.157.num. 17.& decis.206. num.2.* Quia procederet argumentum, si esset verum,quòd Simoni,per dictam nominationem, & possessionis traditionem, fuisset ius aliquod quæsitum, † Sed quia tam nominatio, quàm possessio fuerunt nullæ, & attentatæ, vti litè pendente factæ, *tot.tit.ff.& C.vt lit.pend.Lancell.de Attent.par.2.cap.4. n.346.* nullum ei fuit ius quæsitum. De lite autem,& quod non cessauerit, nec non quòd de illa dari non possit,contra nominationem Gasparis,non potest dubitari, dum ipse discordiã narrauit in supplicatione, ex infra dicendis;prout nec pariter de eo,quòd hodie obiter dicebatur, nempe Gasparem non potuisse nominari in Canonicum, quia non erat Doctor, iuxtà statutum Ecclesiæ Illerden. Siquidem Statutum non requirit Doctoratum de tempore nominationis, sed de tempore receptionis, & adeptæ possessionis, vt sunt verba statuti clara.

42

43

Superest tandem vltimum, & tertium obiectum, videlicet,An nominatio Gasparis fuerit in discordia facta; circa quod nunquam fuit dubitatum, quin à principio fuerit lis mota,† quæ nihil aliud est,quàm discordia iudicialis,vt in *d.vltima Decis. in hac causa facta*; Sed solùm prætenditur,quòd de tempore nominationis Gasparis, lis & discordia cessauerint, † & tamen videtur quòd debent probari de eo tempore, cũ fuerint sic narratæ,ibi, *in discordia nomitũ,seu,&c.* ex Reg.text.*in l.in delictis,§.1.ff.de nox.act.*Et in puncto firmauit,*Rot.in Hispal.Portionis,20.Iunij,1594.*

44

45

Quòd verò cessauerit discordia, prætenditur ex tribus actibus Capitularibus,Primus fuit die 12. Septembris,quo Capitulares habuerunt pro bona,& valida acceptationem Turni, factam per Canonicum Onuphrium:Secundus die 11.Octobris anni 1618. in qua, præsente eodem Canonico Ioan. fuit admissa nominatio,ad fauorem Simonis; Et tandem tertius, die 12.eiusdem mensis Octob. in quo præsente etiam eodem Canonico Ioan. Simon fuit in Capitulo admissus ad osculum pacis:† præsente autem in Capitulo,& tacens,ex quo ad illud vocatur,ad approbandũ, vel contradicendum, resolutionibus Capitularibus, habetur pro cõsentiẽte,*Innoc.in c.1.n.4.* vbi *Ab n.33.de his quæ fiunt à maiori parte cap. Paris.consf.76.n.6.cum pluribus seqq.lib.4.Seraph.decis.708.n.4.*Et videtur ad hoc esse textus in *cap. dilecto filio,* ibi, *cum Canonicis alijs ad osculum recepisti,* vbi *gloss.verb.recepisti,de præbend.* & ibi etiam *Innoc.nu.1.*

46

His omnibus fuit optimè responsum *in dicta vltima Decisione:* sed prætereà hodie ex supradictis faciliùs remouentur: nam in primis cùm nominatio in discordia fuerit etiam narrata de præterito, & alternatiuè,& narratiua nominationis,vt supra dictum est, iustificetur ex illa sola nominatione implicita de qua in mandato ad nominandum, quod habet D. cum sub d.die 8. Septembris; & sic multò ante tres actus Capitulares supradictos,& de eo tempore non possit de lite & discordia dubitari, non est cur vlteriùs discordia verificetur pro iustificatione Gratiæ.

Deinde quando discordia esset iustificanda de tempore nominationis,factæ die 16.Octobris,non obstat primus actus Capitularis,factus sub dicta die 12. Septembris, Quia in eo non solùm non fuit præsens Canonicus Ioannes, vt dicitur in dicta tertia Decisione, † sed illicò habita notitia de d. actu instetit coram Episcopo eum reuocari, vti attentatum in præiudicium litis pendentiæ; & die prima Octobris obtinuit reuocari.

47

Non obstant etiam secundus,& tertius,facti die 11. & 12.Octobris, Tum quia Canonicus Ioannes † licèt præsens, non fuit visus consentire,cùm sciret ius suum saluum esse, propter litem iam notam; & sic ex declaratione præcedenti per eum facta, *ad l.sicut, §.non videtur,ff.quib.mod.pign. vel hyp. solu.* cum aliis per *Surd. consf.190. num.59. lib.2.* & pleniùs in dicta tertia Decisione; ita vt non intret doctrina *Innocentij, & Panorm. in dicto cap.1. de his quæ fiunt à maiori parte cap.* Quæ procedit in dubio; non autem stante declaratione præcedenti, aut subsequenti, *Seraph d. decis. 708. nu. 5.* In præsenti autem de declaratione antecedenti, & subsequenti non dubitatur, ex lite priùs mota, & vsque ad dictos duos actus continuò agitata, & posteà prosequuta Quibus accedunt Testes de fama publica deponentes de contradictione, tunc in eodem Capitulo facta per d. Canonicum Io. Tum,& in omnem casum,quia iuxta supradicta, nominatio fuit facta de tempore Datæ Gratiæ,quæ fuit 8.Octobris eiusdem mensis, vt ex supradictis tribus annotationibus cũ adminiculis,& sic ante duos actus Capitulares, & ex hoc cessat omnis difficultas, quia aderat discordia,tam de tempore nominationis,quàm de tempore Datæ Gratiæ.

48

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Mediolanen. Pensionis.

Lun. 17. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Condemnatus in sententia simpliciter ad fructus: An, & quando teneatur ad fructus per alium perceptos,vigore cessionis, habitæ ab eodem Condemnato. Cessio, an & quando importet simplex mandatum ad exigendum, aut verò propriam solutionem, ad effectum,vt ex ea statim contingat liberatio cedentis, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Sententia,condemnans simpliciter ad fructus,intelligi debet de fructibus perceptis per condemnatum; non autem per alium: Declara vt per tot.*

2 *Sententiæ verba sunt strictè intelligenda: fallit in duobus casibus,quos vide,nu.27.& 28.*

3 *Faciens per alium,fictè,non autem realiter,per se facere dicitur:Declara,vt nu.8. & seqq.*

4 *Factum vnius impossibile est quòd sit factum alterius.*

5 *Cessio*

5 *Cessio habet vim mandati, & ideò exacta per Cessionarium, habentur vti verè exacta per Cedentem.*
6 *Pecunia in genere suo, functionem recipiunt.*
7 *Factum Procuratoris est factum principalis fictè, & interpretatiuè, non autem realiter, & verè.*
8 *Fallit quando agitur de acquirendo, & de lucro captando, quia cum tunc acquisitio fiat realiter principali censetur factum eiusdem, propriè & verè.*
9 *Faciens per alium per se propriè facere dicitur in omnibus factis in quibus vertitur adminiculum acquisitionis.*
10 *Ecclesia acquirens per alium, per se ipsam acquirere dicitur.*
11 *Factum Procuratoris quando censeatur factum principalis, propriè, vel fictè, distinguitur.*
12 *Mandatum rei turpis nullum est.*
13 Put.decis.197.lib.3.& Achil.decis.21.de rest.spoliat. *Declarantur, & nu.27. & seqq. & præsertim, num.30. & 31.*
14 *Periculum nominis cessi an & quando in Cessionarium transferatur.*
15 *Delegatio debiti quid operetur.*
16 *Cessio nominis duplex; & de effectu vtriúsque remissiuè, & nu.17. & 20.*
18 *Cessio in dubio censetur simplex, & facta causa solutionis.*
19 *Nouatio non fit indubio.*
20 *Cessio importans ipso iure liberationem cedentis fit tribus modis, de quibus ibidem.*
21 *Delegatio debiti, ad hoc vt fiat, & ex ea contingat nouatio, seu liberatio, non sufficit quòd Contrahentes vtantur Verbo* Delego, *dum non interuenit formalis stipulatio inter debitorem cessum, & Cessionarium.*
23 *Datio in solutum non fit, nisi expressè dicatur, & posteà cessio sequatur.*
24 *Nouatio fit solo pacto, de iure Canonico, non minùs quàm de iure ciuili per stipulationem: & an id procedat inter mercatores remissiuè ad DD. cit. num.25.*
26 *Debitor cessus, si non soluit, remanet pristina actio Creditori, dum non fuit expressè facta nouatio, vel animus nouandi ex coniecturis colligatur.*
29 *Procuratores, & Administratores conueniri non possunt proprio nomine, de his quæ Procuratorio, & Administratorio nomine perceperunt.*
31 *Alienans, lite pendente, rem litigiosam, tenetur etiam ad fructus perceptos per eum in quem alienauit, & potest ad illos de iure condemnari.*
32 *Arbitrium quid operetur.*
33 *Percipiens per alium, per se regulariter percepisse dicitur; & potest ad perceptorum restitutionem condemnari.*
34 *Arbitrium intrare debet ad moderandum seu declarandum verba Sententiæ, iuxta Juris dispositionem.*

DECISIO CCLXVI.

IN lite mota per Beneficiatos Ecclesiæ Mediolanen. contra Capitulum eiusdem Ecclesiæ, super immissione percipiendi integram Pensionem, de qua agitur; Beneficiati, per duas sententias Rotales, obtinuerunt immitti; nec non Capitulum, condemnari ad restitutionem Pensionum perceptarum, à die motæ litis, quæ deinde per Rotam in *Decisione facta die 25. May, 1619. coram me,* ferunt liquidatæ in scutis 1200. Quam liquidationem esse veram & Capitulum ad illam teneri, fuit etiam hodie habitum pro constanti: Quia licèt exactio fuerit facta per Thesaurarium fabricæ maioris, non autem per Capitulum; tamen facta fuit per dictum Thesaurarium, vigore cessionis habitæ à Capitulo, & ad eiusdem vtilitatem; dum totidem receperat à dicta Fabrica maiori, ad vtilitatem fabricæ domorum Canonicalim, ex deductis in dicta Decisione.

Solùm itaque tunc difficultas stetit in eo, An Capitulum teneatur ad restitutionem dd. Pensionum, vigore dd. sententiarum, ita vt ex eis possit contra illud agi executiuè, dum dictæ Pensiones non fuerunt per Capitulum, nec per eius Thesaurarium exactæ, sed per dictum Thesaurarium fabricæ maioris, † 1 cùm tamen Sententia, condemnans simpliciter ad fructus, debeat intelligi de fructibus perceptis per condemnatum verè, & realiter; non autem de ficta perceptione; & de ea quæ fit per alium, *Put.decis.197. lib.3. Achill.decis.21.rest.Spol.* Ex eo, nempe quòd verba Sententiæ debent accipi in propria significatione, † 2 & sunt strictè intelligenda, & non ad intellectum, quem verba possunt habere, ex lata significatione vocabuli, *l.Paulus, ff. de re iudic.leg.1.* vbi *DD. C. si plures, vn. sent.* cum aliis in dictis *Decisionibus Put. & Achill.alleg.* Qui autem per alium facit fictè, & quadam iuris interpretatione, per se facere dicitur, 3 *l.1.ff.gessisse, ff. de vi & vi arm.* & notant *Doct.in c.qui per alium;* vbi *Din.de reg.iur.in 6. & l.qui damnum dat,* vbi *Dec.ff.eodem,* non autem realiter per se facit; † 4 impossibile sit, quòd factum vnius sit factũ alterius, ad *l.inter stipulantem, in princ.ff.de verb.obl.cum vulg.*

Sed nihilominus in *d.Decis.coram me,* fuit resolutum Capitulum teneri executiuè, vigore dictarum sententiarum quæ in rem iudicatam transierunt; Quæ Decisio, cum hodie reuideretur, Domini in decisis perstiterunt: Ratio resolutionis fuit, † 5 Quia Cessio facta per Capitulum fabricæ maiori, vim mandati habuit, ac ideò Pensiones exactæ per Thesaurarium d. fabricæ, vigore d. Cessionis seu mandati, habentur vti exactæ à Capitulo, non fictè, sed verè, & realiter: dum inde Capitulum consequutum fuit liberationem à mutuo, quòd à d. fabrica acceperat, & pecuniæ exactæ per Thesaurarium, ex d. Pensionibus non diuersæ, sed eædem penitus censeatur cum illis, quæ Capitulum, ex mutuo acquisiuit; † 6 cùm pecuniæ in genere suo functionem recipiant, *l.2.§.mutui datio, ff. si cert.pet.Casond.lib.7.comment.cap.1.num.4.* cum aliis in *d. Decisione* alleg. † 7 Quandoquidem licèt regula sit, quòd factum Procuratoris sit factum principalis fictè, & interpretatiuè, non autem realiter, & verè, iuxtà doctr. *Bart. in l. si is qui pro emptore, num.56. cum seqq.vers.venio ad Secundum, col.15.ff. vsucap. Alex. cons.65. num.13. vol.4.* † 8 tamen fallit quando, prout in casu nostro, agitur de acquirendo, & de lucro captando, quia cùm acquisitio fiat realiter principali, censetur etiam factum eiusdem propriè, & verè, iuxtà text.in *l.certè, §.si Procurator, ff.precar,* ibi, *si Procurator meus me mandante, vel ratum habente, precarium rogauit; ego precario propriè habere dicor,* Quem textum ad hoc, vnicum, & singularem in iure reputat *Bald in l.1.§.re autem, n.9.v.ex isto, & n.19.v.item nota, C.de caduc.toll.* vbi † 9 *quod in omnibus factis in quibus vertitur adminiculum acquisitionis, qui per alium facit ipse propriè facit,* Et mirabilem appellat *Ias.in fin. n.114.Inst.de act.* vbi magis ad casum nostrum, † 10 quòd Ecclesia, quæ per aliũ acquirit, propriè per se ipsam acquirere dicitur, quos etiam in *d.§.si Procurat.*alleg. *glos.marg.* & priùs, idem per d.text.dixerunt *Din.in d. cap.qui per alium, & Bart.vbi supra, nu.57.*

Præterea, vt benè aduertit vnus ex Dominis, non videtur posse firmari Regulã, † 11 quod faciens per Procuratorẽ, dicatur fictè & interpretatiuè facere; sed potius esse distinguendũ, prout magistraliter distinguũt, *Bart.*

Bar.in l.sed & si vnus,§.seruus meus,ff.de in iur.& Alex. d.conf.65.num.16. quos DD. communiter sequuntur, videlicet inter mandatum rei licitæ, & honestæ, & de genere permissorum, vt in præsenti, & mandatum rei illicitæ & de genere prohibitorum; vt primo casu, factum Procuratoris indistinctè dicatur factum Principalis, realiter, & verè; dum Procurator post susceptum mandatum, necessitate ciuili, illud exequi tenetur, secùs autem esse in secundo casu; cùm etiam post susceptum mandatum Procurator liberum habeat arbitrium exequendi, aut non exequendi, aut

12 non exequendi, .† Quia rei turpis nullum est mandatum, *leg.si remunerandi,§.rei turpis,ff.mand. leg. si à reo, §. fin.ff.de fideiuss. Bald.& Salicet.in l.non ideò minus,C.de accusat.* Cùm igitur, in nostro casu, mandatum exigendi, susceptum per Thesaurarium fabricæ maioris, fuerit mandatum rei licitæ, & quod post illud susceptum necessitate ciuili, exequi tenebatur: Propterea exactio Pensionum per eum facta, dicitur verè, & realiter per Capitulum facta.

13 Ex quibus non obstant † *Decis.Put.& Achill.supr. alleg.* Quia loquuntur in casu, in quo Reus conuentus rem litigiosam, lite pendente in alium transtulit; Qui propterea condemnatus simpliciter ad fructuum restitutionem non tenetur, vigore Sententiæ, ad fructus perceptos per eum, in quem fuit facta translatio; Quia cùm ille fructus perceperit nomine proprio, & vti absolutè Dominus (licèt talis non esset, stante litis pendentia) non autem perceperit de mandato, & nomine transferentis, quia translatio rei litigiosæ, vti rei prohibitæ, mandatum importare non potuit, ex supradictis, propterea in casu dd.Decisionũ, nõ intrat dispositio text.*in d.l.certè,§.1.ff.Precar.* Nec limitatio, & distinctio supradictæ, quæ mandatum supponunt; sed intrat, quòd verba Sententiæ sunt strictè intelligenda, & sic de fructibus perceptis verè, & realiter per condemnatum, non autem per alium.

14 Non obstat etiam si dicatur, † Cessionem prædictam per Capitulum factam Thesaurario fabricæ maioris, non importare mandatum, sed veram, & propriam solutionem, ita vt ex tunc fuerit Capitulum penitus liberatum, & periculum nominis cessi, in fabricam maiorem translatum, *l.si mandato meo,§.quod mihi debebas,ff.mand.l.pupilli 96.§.soror, ff. de solut.* & latè per *Surd.conf.145.per tot.* Et præsertim, quia Instrumentum contractus, initi inter Capitulum, & fabricam maiorem, cantat de delegatione; † per dele-

15 gationem autem fit ipso iure liberatio, & transit omne opericulum, *l.3.§.quòd si,C.de nouat.*

16 Quia pro responsione est aduertendum, † duplicem esse nominis cessionem: vnam simplicem, qualis est illa, quæ fit ad commodum cedentis, solutionis causa, vt cùm quis cedit iura sua alteri, ad exigendum ab aliquo certam quantitatem, vt de ea, sibi de cre-

17 dito satisfaciat, † & hæc Cessio non habetur loco solutionis, aut satisfactionis, sed solùm importat simplex mandatum, ita vt nullo modo contingat liberatio, ante factam solutionem, sed cedentis sit periculum, non autem Cessionarij, iuxtà *gloss. in l. legani in gloss.magna ad fin.de libert.leg. Alex.in l.si cum emptore,num.4.post med.vers.vnde teneas,ff.de pact.* benè declarat *Imol. in l.facta,§.si heres.nu.4.ff.ad Trebell. Socc. sen.conf.37.per tot.lib.4.* latè *Gabr.conf.155. per tot.lib. 1. Eugen. conf.37. num.16.lib.1. Cancer.var. resol.lib.2. cap.6.num.168.Osasch.decis.62.num.7.* Et de hac Cessione loquitur text. *in leg.3. in princip. vsque ad vers. quòd si, C. de nouat.* dum ibi dicitur quòd potest reuocari, aut debitum exigi à cedente; dum non concurrit vnum trium requisitorum, de quibus ibi; in qua etiam procedunt quæstiones, quas firmat, *Grat.disc. 356.per tot.*

Alia verò cessio est cùm nomina debitoris venduntur, insolutum dantur, aut delegantur, & hæc cessio habetur, eo ipso, loco solutionis; ita vt ex tunc debitor cedens liberetur, dum Creditor nominis cessione contentatur: & de hac Cessione loquuntur iura in *d.§.soror.& in d.§.mihi debebas,& in l. inter causas,§.abesse,ff.mand. l.delegare, ff. de nou. & in d.l.3.§. quod si,C.de nouat.Bald.in l.pro debito, C. de bon.auth. iud.poss.Gozzad.conf.38. per tot. Cancer.ibid.num.174. Socc.Gabr.Osasch. & Surd.vbi supra.*

Qua distinctione sic præmissa, facilè tollitur difficultas; siquidem Cessio Pensionis, de qua agitur, facta per Capitulum fabricæ maiori, fuit simplex Cessio, nempe solutionis causa, & sic importat simplex mandatum, prout clarè conspicitur ex Instrumento dicti contractus, seu Cessionis, vbi narratur, *quòd ad preces Capituli fuit obtentum Decretum à Deputatis V. Hospitalis, ad effectum, vt Thesaurarius d. Hospitalis possit recognoscere pro solutione facienda,* ibi *pro solutione facienda præfatæ Pensionis, vt infrà assignanda,* & ibi, *vsque quo fuerint soluta d. scuta 3000. vt supra,* & ibi *assignauerunt, & delegarunt, & assignant, & delegant, ad solutionem infrascriptarum aliarum librarum,&c.* & in fine ibi, *& hoc ad eam Pensionem consequendam & exigendam, &c.* Ex quibus clarè patet quòd Cessio fuit simplex, & solutionis causa: † Tum quia talis in dubio censetur, *Bald.in l.fin. num.5. C.ad leg. Falcid. Gabr.dicto conf.155.num.20.in fine:* † Tum etiam quia in dubio non fit nouatio, *leg.fin.C.de nouat.* ergo fuit simplex Cessio, per quam non fit nouatio; non autem cessio absoluta, per quam nouatio fit, iuxtà supradicta. 18 19

Deinde idem apertiùs probatur à sufficienti partium enumeratione, † Quia supradicta secunda nominis Cessio, illa videlicet, quæ importat ipso iure, liberationem cedentis, fit, vt dictum est, vno de tribus modis dumtaxat, videlicet, per nominis venditionem, per delegationem, aut per dationem in solutum: † quæ verò fuit facta per Capitulum dicto Thesaurario, in primis non fuit venditio, vt ad oculum patet, deinde nec delegatio, † quia, vt illa fiat, & ex ea contingat nouatio, seu liberatio, non stat vis in eo, quod contrahentes, vt hîc vtantur verbo, *delego,* dum interuenit formalis stipulatio inter debitorem cessum & Cessionarium, *leg.1. C. de nouat.in princ.& dicta l.3.§.quod si, C. eodem Gabr. dicto conf.155.nu.13. cum seqq. & Surd.dicto conf.145. nu.4.* † Tandem non fuit insolutum datio quia illa non fit, nisi expressè dicatur, & postea sequatur Cessio, *Gozzad. in dicto conf.38.Soccin.in dicto conf.37. num.8. cum seqq. Paris. conf.69.num.10.cum sequ.lib.1.& Surd.in dicto conf.145. num.28. Bellon. decis. Gen.2. num.26. & Curt.decis.19. num. 2.* 20 21 22 23

Non obstat quòd dum Capitulum visum fuit mandare Thesaurario Hospitalis, vt solueret, & Thesaurarius acceptando prouisit soluere Thesaurario fabricæ maioris, vti Creditori, satis videatur insolutum datio, & propterea obligationem fuisse nouatam, & sic liberationem sequutam; † & maximè cùm de iure Canonico, etiam solo pacto fiat nouatio, non minùs quàm de iure ciuili per stipulationem, iuxtà Reg.tex *in cap.1.extr.de pact.* Et in his terminis *Gab. in d.conf.155.num.14.* † Quia quicquid sit inter mercatores ex eorum particulari stylo, de quo *Bald. in dicta leg fin.C.ad leg.falcid. Din. conf.17. & Gabr. vbi supra nu.18.cum seqq.* † Veritas est quòd, dum debitor Cessus non soluit, remanet pristina actio, & solùm obligatio additur obligationi, etiam quòd soluere promiserit, dum non dicitur expressè, quòd fiat nouatio, aut ex coniecturis nouandi animus necessariò colligatur, iuxtà *leg. fin. C. de nouat.* Et in puncto 24 25 26

puncto videntur esse optima iura in *leg. item illa* 18. *§.vetus & in l.vbi quis pro alio, ff. de const. pec. Sur. Gab. & Ossasch. in loc. cit.* Et in his terminis *Alex. cons.* 137. *per tot. lib. 7. & Fab. in Codic. diffin.* 3. hic autem non adsunt pactum nouandi, nec tales coniecturæ, ex quibus colligi possit, quòd partium intentio fuerit, vt nouatio fiat, imò in contrarium ex verbis Instrumenti, & ex aliis supradictis; Et patet ad sensum, quia non est verisimile quòd fabrica maioris Ecclesiæ fuerit taliter contenta, vt per consensum soluendi per Thesaurarium Hospitalis, præstitum, voluerit, in omnem euentum, liberare Capitulum, quinimò nec contentari potuit, dum in Decreto interposito super licentia, hoc non fuit expressum.

Secundò in omnem casum, quando etiam factum Thesaurarij, vigore d. mandati non esset verè, & realiter factum Capituli, Respondetur prædictis *Decisionibus Achill. & Put.* quòd licèt verba sententiæ regulariter sint strictè accipienda, † tamen fallit in duobus casibus, in quibus receditur à propria significatione, & fit extensio etiam de vno casu ad alium, Prior est quando aliàs sententia esset nullius effectus, & momenti, *l. aduersus, 34. vers. quid ergo, ff. de recept. arbitr. Ang. cons. 157. col. fin. vers. superest autem videre:* † Secundus casus est, quando ex verbis Sententiæ, necessariò, ex mente Iudicis, infertur ad alium casum, *Bart in l. Iulianus verum debitorem, num. 15. ff. de cond. indeb. Alex. cons. 125. vol. 1. Dec. cons. 43. num.* 4. Qui duo casus, hìc benè applicantur; nam in primis condemnatio ad restitutionem Pensionum esset superflua nisi intelligeretur de Pensionibus perceptis per Thesaurarium fabricæ maioris: Tum quia Capitulum, lite pendente exegit alias Pensiones, in quibus condemnari potuerit: Tum etiam quia nunquam verificari potest quòd Capitulum possit exigere per se ipsum, sed per medium alterius personæ, ab eo potestatem habentis, ergo Sententia debet intelligi, & exequi in Pensionibus exactis per dictum Thesaurarium, alioquin sequeretur quòd Sententiæ, quæ simpliciter condemnant Capitula, Collegia, Vniuersitates, & similes ad restitutionem fructuum perceptorum, nunquam exequi possent: non contra Capitulum, & Vniuersitates, quia nunquam verificari posset, quòd per se percipiant; † deinde nec contra Procuratores, & Administratores, quia ipsi non possunt conueniri proprio nomine, de his quæ Procuratorio, & Administratorio nomine perceperunt, *leg. 1. ff. de admin. tut. l. tutori, ff. quand. ex fact. tutor. l. 4. §. tutor. quoque, ff. de iudic.* & notant *Bart.* & ibi *Doct. in l. Procurator qui pro euictione, ff. de procur.* † Non tamen supradicti duo casus applicantur prædictis *decis. Achill. & Put.* † Quandoquidem in casibus, de quibus ibi, condemnatus ad restitutionem fructuum, qui lite pendente, in alium rem litigiosam transtulit, potuit etiam per se ipsum fructus percepisse, tam ante quàm post translationem in quibus poterat condemnatio verificari, ita vt non esset superflua, & sic termini sunt diuersi.

Tandem fuit sublata omnis difficultas, ex quò Beneficiati ad tollendas difficultates ortas, & excitatas, in dictis duabus *Decisionibus Achill. & Putei*, nec non DD. varias sententias habuerunt recursum ad Signaturam Sanctissimi quæ mihi Rescripsit, *vt constito quòd Termini exacti per Thesaurarium fabricæ maioris cesserint in commodum, & ad vtilitatem dicti Capituli, vel fabricæ Canonicalis, & quod Thesaurarius fabricæ maioris exegit, procederem, ad vlteriorem executionem rei iudicatæ perinde ac si verè & non fictè Capitulum exactionem huiusmodi fecisset, Arbitrio Rotæ*; † Arbitrium autem, pro executione, intrare (quicquid esset de supradictis) non est dubium: Etenim est clarum quòd *decis. Put. & Achill.* procedunt de stricto iuris rigore, dum habetur in eis, & est certum quòd condemnatus ad fructus, aliàs de iure tenebatur, etiam ad fructus perceptos per eum, in quem lite pendente transtulit rem litigiosam; & quòd potest ad eos de iure condemnari, ex quò habetur pro possessore, quia tamen verba sententiarum sunt strictè intelligenda, fuit dictum in dictis Decisionibus, Sententias de quibus ibi, quæ condemnant ad fructus perceptos, intelligendas esse de perceptione vera, & non ficta; Vnde cum Arbitrium moderetur iuris rigorem, operetúrque, vt iudicetur secundùm iuris æquitatem, *Bart. in l. 1. num. 5. C. de leg. Modern. de clausul. par. 1. claus. 13. num. 3. & Rota decis. 85. num. 4. & decis. 179. nu. 2. par. 1. recent.* † Et de iure, etiam sit quòd percipiens per alium, per se regulariter percepisse dicatur, ita vt si petatur, possit & debeat ad eorum restitutionem condemnari; propterea si in casu *dd. Decisionum* proculdubio intraret Arbitrium, quia non esset contra ius, sed potiùs secundùm ius, & solùm moderatio, seu declaratio verborum Sententiarum, multò magis in casu nostro intrare debet, dum constat quòd exactio cessit in vtilitatem Capituli, adeò quòd: Aut nunquã erit dare casum, in quo possit intrare Arbitrium, ad moderandum iuris rigorem. † Aut certè intrare debet in hoc casu, ad moderanda, seu potiùs declaranda, iuxtà iuris dispositionem, verba Sententiæ, de qua agitur, maximè cùm semper Domini, pro maiori parte, per supradicta (etiam circumscripto Arbitrio) fuerint pro Beneficiatis.

Et ita vtraque, &c. sæpius informante, &c.

Romana Fideicommissi de Formicinis.

Lun. 17. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

1 *Fideicommissum extenditur de casu ad casum, ex coniecturata mente Testatoris.*
2 *Et præsertim ad fauorem piæ Causæ.*

DECISIO CCLXVII.

POSTQVAM Rota resoluit: Confirmandam esse sententiã Iudicis, deputati ab Eminentissimo Cardinali Protectore, ad fauorem Confraternitatis Sanctissimæ Annunciatæ, latam, qua fuit declaratum d. Confraternitatem immittendam esse in possessionẽ omnium bonorum hæreditariorum q. Ioan. Francisci Formicini, retinendam donec, & quo vsque D. Catharina, illius vxor, & hæres, legitimum fecerit Inuentarium, seu confecisse docuerit, cautionẽmque præstiterit, de bona restituendo, & conseruando: Domini ex solita benignitate ordinarunt, vt d. Catharina reaudiretur super Decisione iam facta, Confraternitate solùm informante, emanata, Sed ea sæpius citata, & persistente in contumacia, iterum proposui causam super eisdem: Et Domini in decisis perstiterunt, ex rationibus in Decisione deductis, quæ eò tendunt, vt † Fideicommissum ad fauorẽ Confraternitatis habeat locum, tam in casu quo D. Catharina habeat filios, & illi decedãt sine filiis, quàm in casu quo nulles filios habeat, In quo, vt ad sensum patet non solùm eadem, sed maior militat ratio; ita vt non solùm non repugnet contraria Testatoris voluntas;

quinimò

quinimò magis exuberet, iuxtà ea, quæ latè tradunt, *Fusar. de subst. quæst. 460. num. 11. cum seqq. & Add. ad* 2 *decis. Greg. XV. 338. num. 14.* † Et præsertim ad fauorem piæ Causæ, cuius fauore in hoc, & similibus terminis, Fideicommissum extenditur de vno casu ad alium, *Tiraq. de pia caus. priuil. 62. & Rota decis. 140. num. 4. par. 2. diuers.*

Et ita Confraternitate tantùm informante, &c.

Perusina Saluiani.

Lun. 21. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Saluianum non intrat, si deficiat hypotheca, & non probetur possessio debitoris, de tempore obligationis, vel posteà; & quantitas crediti non sit liquida: Et an in generali hypotheca veniant aliena bona. Obligatio, & Renunciatio quando inductæ censeantur; & quomodo sint interpretandæ. Et plura alia notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum non datur sine hypotheca. Hypotheca est mater Saluiani.*
2 *Saluiani requisitum præcipuum est possessio debitoris, de tempore obligationis, vel postea.*
3 *Sub hypotheca generali non veniunt bona aliena: imò nec illa possunt expressè hypothecari.*
4 *Donatio iurata, facta vxori, valet.*
5 *Dotem constituere obligatus, prout sibi placuerit, poterit illam, ipsius arbitrio, constituere; vel quantitas erit declaranda arbitrio boni viri, num. 6.*
7 *Obligatio seu Renunciatio, de certis bonis, non potest ad alia extendi.*
8 *Præsens alienationi, rei sibi obligatæ, & tacens, non sibi præiudicat.*
9 *Donatoris bona, quæ ipse sibi, ad testandum reseruauit, spectant ad eius hæredem, non autem Donatarium.*
10 *Obligatio seu Renunciatio in dubio sufficit quòd in aliquo verificetur; ita vt minus præiudicet obligatio, seu renuncianti quàm fieri possit.*
11 *Promissio, & Renunciatio sunt stricti iuris, tam respectu rerum, & iurium, quàm personarum, & nu. 12.*
13 *Constitutum transfert veram possessionem.*
14 *Possidere non possunt duo eandem rem, iure proprio, & in solidum.*
15 *Donans, cum Clausula Constituti, desinit esse Dominus, & Possessor.*
16 *Possessio de qua Testes deponunt, quando sit intelligenda de possessione iure familiaritatis, iuncto numero præcedenti.*
17 *Saluianum requirit summam certam, vt possessor Reus conuentus possit illam soluendo, immissionem euidere.*

DECISIO CCLXVIII.

CAROLVS de Sciris Creditor Sfortiæ Valeriani in scutis mille residui dotis Violantis suæ Vxoris, de anno 1618. ab eodem Sfortia sibi promissæ, egit Perusiæ Iudicio Saluiani contra Equitem Nicolaum Passarinum, tertium Possessorem cuiusdam Prædij, quòd de tempore constitutionis dictæ dotis, prætendebat esse in bonis dicti Sfortiæ, sed lata per Gubernatorem dicti Ciuitatis sententia, qua Nicolaus fuit absolutus, Causa per appellationem ad Romam deuoluta, & mihi commissa: Dubitaui hodie: An intret Saluianum: Et Domini negatiuè responderunt: † Tum quia Carolus caret hypotheca super dicto Prædio, quæ est mater Saluiani, *Bald. in l. fin. §. etiam si quis, C. commun. de leg. Corn. cons. 190. nu. 2. lib. 1. Natt. cons. 474. num. 34. Pacific. de Salu. inspect. 1. cap. 4. num. 107. & Rota decis. 18. nu. 1. apud eundem & decis. 462. num. 1. par. 2. recent.* † Tum etiam quia non probauit Sfortiam debitorem, de tempore contractæ obligationis, vel posteà, prædium possedisse: huiusmodi autem possessio est vnum de præcipuis requisitis ad obtinendum in Saluiano, *gloss. in § item Seruiana, in verb. quasi, Inst. de act. Bart. in l. 1. ff. de Salu. inter. Surd. cons. 131. nu. 1. & seqq. & cons. 513. num. 18. Pacif. de Salu. insp. 1. cap. 6. nu. 1. Rota decis. 22. num. 1. apud eundem.*

Quòd verò Carolus non habeat hypothecam, videtur clarum cùm illam deducat ex Instrumento promissionis dotis scutorum trium millium factæ per Sfortiam de dicto anno 1618. cum obligatione & hypotheca omnium bonorum suorum: & tamen hoc prædium longè ante d. Instrumentum fuerant ab eodem Sfortia, vna cum aliis pluribus suis bonis, cum Iuramento, & ob causam, donatum Angelæ vxori suæ, † quòd propterea vti alienum, nedum non venit sub generali obligatione, & hypotheca bonorum dicti Sfortiæ; sed nec expressè potuisset per eum hypothecari, in præiudicium Angelæ Donatariæ, aut Nicolai, qui ab Angela causam habet, *leg. 1. in princip. vers. speciem, ff. de pign. leg. fin. C. de reb. alien. & leg. qui filios, C. quæ res pign. oblig. possess. Neguss. de pign. membr. 3. par. 2. nu. 52. Pacific. de Salu. inspect. 3. cap. 2. nu. 4. apud eundem Pacific.* † De validitate autem dictæ donationis, per Sfortiam factæ, Angelæ eius vxori, non potest dubitari, cùm fuerit iuramento confirmata, *Bart. in l. si quis pro eo, in fin. ff. de fideiuss. & in l. Seius & Augerius, ff. ad l. falc. Abb. in c. donatio, de donat. inter vir. & vxor.* & latè, *Gabr. de donat. conclus. 3. per tot. Greg. XV. decis. 563. num. 7.* & ibi *Add.*

Neque obstat quòd dicta bona fuerint Angelæ donata, cum conditione, vt dotem Violanti constitueret, Quia licèt ex hac obligatione inferatur, vt Angela teneatur dotare, non tamen, vt pro dote à Sfortia promissa, Angela remaneat obligata, bonaque ei donata sint hypothecata; † Maximè quia obligatio Angelæ est restricta ad constituendam dotem, quæ sibi placuerit; quæ proptereà non erat à Sfortia arbitranda, sed vel erat constituenda arbitrio ipsius Angelæ, iuxtà text. *in l. fideicommissaria libertas, 46. in vers. si ei libuerit, ff. de fideic. libert. Bart. in l. alio, nu. 9. vers. quod probo, ff. de alim. & cibar. leg. Dec. in l. actionibus, nu. 11. ad med. vers. & idem est, ff. de lit. iur.* † vel in omnem casum, erat quantitas declaranda, arbitrio boni viri, *Abb. in cap. verum. num. 6. de for. compet. Felin. in cap. 1. num. 50. ante fin. de Constit.*

Neque obstat si dicatur quòd Angela consensit constitutioni dictæ dotis in dicta quantitate scutorum trium millium, ita vt propterea visa fuerit se obligare, seu renunciare iuri suo, in rebus donatis, in concursu Caroli; Quia; Aut prætenditur consensum Angelæ fuisse expressum pro tota dicta summa scutorum trium millium, & hoc non subsistit in facto, cùm ex dicto Instrumento, claris verbis appareat, ipsam solùm consensisse consignationi certorum bonorum, ex illis sibi donatis, pro summa scutorum bis millium dumtaxat, iuxtà æstimationem faciendam; † obligatio verò, seu renunciatio de certis bonis, non potest ad

ad alia extendi, *leg.emptor,§. Lucius, ff. de pact. Caualcan.decis.22.num.13.par.3.Viu.decis.316.num.15. cum seqq.* † Aut verò prætenditur tacitè consensisse, ex quò illa fuit præsens constitutioni dictæ dotis, & pariter cessat, ex Regula text. *in l.sicut,§.non videtur, ff. quib. mod.pign. vel hypoth.solu.* vbi quòd præsens alienationi rei sibi obligatæ, non sibi præiudicat, vbi etiam *Bart. Neguf.de pignor.in 3.memb.6.par.princip.nu.23.in 1.fallen. Bursatt. cons.32, num.38. Surd. decisione 302. num. 6.*

Et tollitur penitùs difficultas: Tum quia dicta scuta mille residui dotis, Sfottia promisit ex bonis suis, soluenda post eius obitum, per eius hæredes; & sic ex bonis, quæ sibi ad testandum reseruauit, † quæ non pertinent ad Donatarium, sed ad eius hæredes, *Alex.in l.fin.C.de pact. Bart. cons.76. Crauett. cons.22. per tot. Boer. decis.205. num. 45. ad fin. & Vincent. de Franch. decis.204.nu.45.ad fin.168.* † Tum, & etiam quia, quando agitur de obligatione, seu Renunciatione, & versamur in dubio, sufficit quòd obligatio, seu Renunciatio in aliquo verificari possint, vt minùs quàm fieri possit, præiudicent illi, qui se obligat, & renunciat, ad text. *in l. si domus, de seruit. vrb. prad. Grat.cons.17.num.46.& cons.66.num.18. vol.1. Decian. respons.169.vol.2 per tot.* † Et facit Regula, quod promissio, & Renunciatio sunt stricti iuris, tam respectu rerum, ac Iurium, *l.quicquid astringenda,ff. de verb.obl. l. qui cum tutoribus, ff. de transact.* quàm personarum, *l.si vnus,§.ante omnia,ff.de pact. Aret.cons.161.num.9. & Crauet.cons.42.num.2.* Vnde cùm obligatio seu Renunciatio Angelę verificetur in bonis consignatis pro scutis bis millibus; quo verò ad scuta mille nihil dictum fuerit:† aut saltem versemur in dubio, Renunciatio iuris proprij non ad dicta scuta mille extendenda.

Ex quibus cessat etiam prætensa possessio Sfortiæ, de tempore obligationis, ad fauorem Caroli factæ: siquidem cùm donatio facta Angelæ, vt dictum est, præcesserit dictam obligationem, & habeat clausulam Constituti,† ex qua inducitur vera possessionis translatio, *l.quod meo,* vbi *Bart.ff.de acq.poss. Tiraq. de iur. const.par.2.ampl.1.nu.2.Greg.XV.decis.491.* proinde desiit ex tunc possessio esse apud Sfortiam; † cùm duo non possint eandem rem, iure proprio, & in solidum possidere, ex iuribus vulg.

Neque obstant Testes pro Carolo examinati, dum deponunt de possessione Sfortiæ, tam de tempore contractæ obligationis, quàm posteà,† Quia cùm per dictam donationem, cum clausula Constituti, desierit Sfortia esse non solùm D.*§.sic itaq. discretis,Inst.de act.* † sed etiam possessor, ex supradictis; Testium dicta sunt intelligen.de possessione, iure familiaritatis, iuxtà tradita per *Doctores in l.qui iure,ff.de acq.poss.* Et in simili, *Surd.cons.44.n.36.* Et in his terminis fuit firmatū *in Romana Dotis,siue Saluiani,10.Iunij, 1626.coram me.*

Tandem, quando supradicta si cessarent adhuc, vt dicebant Domini, Saluianum, pro nunc, non intraret: Cùm enim illa certa corpora ex illis, quæ Angelæ fuerunt donata, fuerint Carolo assignata pro rata scutorum 2000. cùm pacto, vt æstimarentur per duos homines, communiter eligendos, ita vt, si plus valerent, si Carolus teneretur restituere, sin minus Sfortia teneretur supplere; non facta dicta æstimatione, creditum Caroli non est liquidum in certa summa, † & consequenter non est locus Saluiano, quod requirit summam certam, vt possessor Reus conuentus possit, illam soluendo, immissionem euitare, *Aret. in §. item Seruiana,n.15.Inst.de act.Roland.cons.14.n.13.lib.1.Rot. decis.103.n.1.cum seq.apud Pacif.de Salu.* Et fuit dictū *in Romana Domorum in Burgo,22.Ianu.1615.& 8.Febr. 1616.coram b.m.Ubaldo.* Et ita decisum vtraque,&c.

Romana Casalis Aguzani.

Ven. 21. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Manutentio debetur Tutori, vel Curatori, in possessione bonorum pupilli, seu adulti defuncti, donec ille rationem reddiderit. Mutare causam possidendi quis præsumitur ex superuenienti nouo titulo, absque alia declaratione: Et an ad hunc effectum requiratur in eo scientia noui tituli: Et ex quibus illa probetur. Petitio Immissionis quando non præiudicet possidenti, ad effectum manutentionis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio ex quibus probetur.*

2 *Tutor, aut Curator finita tutela per obitum pupilli, seu adulti, habet custodiam rerum administratarum, quousque reddiderit rationem; cuius Custodia vigore, licèt non possideat, sed solum dicatur esse in possessione, competunt ei nihilominus remedia possessoria, Officio Iudicis, & nu.3.*

4 *Possessorium summariissimum respicit non tam veram possessionem, quàm statum illum rei, qui erat tempore mota litis.*

5 *Tutor, finita tutela, tenetur de periculo, & damno, quousque fuerit minori, aut eius hæreditati Curator datus, aut aliàs reddiderit rationem.*

6 *Tutori finita tutela competit retentio pro suo interesse.*

7 *Tutoris interesse non cessat, finita tutela, ratione cuius interesse dicitur Detentor, & Custos rerum pupillarium, ita vt per mortem Pupilli possessio non dicatur vacans.*

8 *Manutentio competit Tutori in possessione bonorum Pupilli, ratione custodia, & interesse, quod habet in illis.*

9 *Possessio vacans non dicitur, dum illa detinetur causa Custodia.*

10 *Mutare sibi causam possessionis quis præsumitur, ex titulo superuenienti, etiam sine alia declaratione: Declara quòd ad hoc est necessaria scientia noui tituli, num. 14.*

11 *Colonus mutat sibi causam possidendi, ex titulo superuenienti, vt possideat nomine proprio.*

12 *Possidens iure pignoris, superueniente causa, possidet nomine proprio.*

13 *Vxor qua possidebat bona mariti, iure familiaritatis, superueniente causa, mutat sibi causam possessionis sine alia declaratione.*

15 *Scientia Testamenti præsumitur in hærede, ex eius cohabitatione in domo Testatoris.*

16 *Item probatur si hæres interfuit Testamento.*

17 *Petens immitti fatetur se non possidere, & quatenus possideat, animo amittit possessionem.*

18 *Fallit si possessio bonorum fuerit generaliter petita, quia tunc dicta petitio non intelligitur respectu rei, quæ à petente possidetur.*

Item fallit, si Immissio fuerit petita cum clausula omni meliori modo, *quia tunc petita censetur ad confirmandam antiquam possessionem, numero 20.*

19 *Extensio fieri non debet ad præiudicialia.*

DECI

DECISIO CCLXIX.

FVIT resolutum D. Alexandræ dandum esse mandatum de manutenendo in possessione Casalis Aguzani, de quo agitur, non autem D. Marchionissæ de Maximis: 1 † Quia anterior possessio Alexandræ, nempe dum viuebat Carolus, benè probatur per Testes desuper examinatos; & ex locationibus effectuatis, cum receptione pensionum, *Menoch. de retin. remed.3.num.572. Gabr. de locat. conclus.4. num.2. & 3. Greg.XV.decis.500. num.2.* cùm tamen possessio Marchionissæ fuerit capta post mortem Caroli.

Neque obstat quòd Alexandra possederit nomine Caroli, cuius ipsa erat Tutrix, & pro tempore Curatrix, & mortuo Carolo, fuisse finitam tutelam, & curam; & consequenter possessionem quam illius nomine habebat; 2 † Quia Tutor, aut Curator, finita tutela per obitum pupilli, seu adulti, habet detentionem, seu custodiam rerum administrarum, eámque continuat, quò vsque reddiderit rationem: Cuius detentationis, seu custodiæ vigore, licèt non possideat, sed solùm dicatur esse in possessione, *leg. si quis ante, ff. de acquir. possess.* 3 † Competunt ei nihilominus remedia possessoria, officio Iudicis, iuxtà doctrin. *Castrens. in l. censemus nemini, num.3. C. de Sacros. Eccles. Menoch. de recuper. remed. vltimo, num. 21.* Et in his terminis *Couar. pract. quæst.cap.17. num.5. vers. sic sanè Menoch. de retinend. remed. vltim. quæstion. num.15.* 4 † Et ratio est Quia hoc possessorium Summariissimum, in quo versamur, vt dicit *Couar. vbi supra*, non tam veram, & propriam possessionem respicit, quàm statum illum rei, qui erat tempore motæ litis; & præterea in Tutore consideratur etiam particulare interesse, 5 † Quia finita tutela tenetur de periculo, & damno, quò vsque fuerit minori, aut eius hæreditati Curator datus, aut aliàs rationem reddiderit, *Gail. obseru. 96. lib. 2. num. 3. Guttier. de tutel. & cur. par.3. cap. 39.* 6 vbi quòd † Tutori, finita tutela, competit retentio pro suo interesse, Et ferè in his terminis, *Seraph. decis.82.* 7 † vbi quòd finita tutela non finitur interesse Tutoris, 8 † ratione cuius dicitur detentor, & Custos rerum pupillarium: ita vt per mortem pupilli possessio non dicatur vacans: Vnde, Aut Alexandra petit manutentionem in Summariissimo, ratione d. detentionis, & Custodiæ pro suo interesse administrationis; & ei non potest manutenrio denegari, ex supradictis; non autem dari debet Marchionissæ, ex quò possessio, cui innititur, tradita ei fuit à Iudice, quatenus esset vacans, vt in eius *Summario num. 5.* 9 † Dum autem Alexandra detinebat, & custodiæ causa ei incumbebat, possessio non erat vacans, *leg.2.§. vacua, ff. de act. empt.* vbi *gloss. in verb. possideant, & Seraph. vbi supra num. 5.* Aut verò Alexandra petit manuteneri titulo hæreditario, vti hæres à Carolo instituta, & pariter est manutenenda, 10 † Quia superueniente causa extrinseca, nempe titulo hæreditario, visa fuit sibi mutasse causam detentionis, seu possessionis, etiam sine alia declaratione, *leg. cum nemo, C. de acquirend. possess. Bald. in leg. pen. numer. 1. C. de pignor. act. Soccin. consil.181. num. 5. vers.* Ex eo maximè, *lib. 2. Purpurat. cons.98. num. 12. Bursatt. cons. 9. num. 8. lib. 1. Ruin. cons. 61. num. 14. in fin. lib. 1.* 11 † vbi quòd Colonus, ex titulo superueniente, mutet sibi causam possidendi, vt possideat nomine proprio, *Surd. cons. 377. lib. 1. Gregor. X V. decis. 92. numero 3.* & ibi *Addit. Rota decis. 143. num. 4. par. 2. diuers.* 12 † vbi quòd possidens iure pignoris, superueniente causa, possidet nomine proprio, *Rota decis. 601. lib.3. par.3. diuersar.* 13 † vbi quòd Vxor quæ possidebat bona mariti, iure familiaritatis, superueniente causa, mutat sibi causam possessionis, sine alia declaratione vt possideat ex causa noua.

Minùs obstat 14 † quòd, ad hoc vt ex titulo superueniente, præsumatur mutata causa possessionis, necessaria sit scientia noui tituli, vt resoluit *Rota apud Put. decis.187. lib.3. in nou. impress.* Quia vltrà quòd, in omnem casum Alexandræ debetur manutentio, ex sola detentione, vt supradictum fuit; 15 † satis probatur scientia noui tituli Testamenti Caroli, nedum præsumptiuè, ex cohabitatione Alexandræ in domo Caroli, *Bald. cons.392. num.1. lib.1. Aym. cons.193. num.7. & cons. 168. num. 6.* 16 † Sed etiam clarè ex quò Alexandra interfuit Testamento, vt idem Testamentum narrat, & in puncto *Aym. d. cons.193. nu.7. vers. æquè probaretur Honded. cons.83. nu.85. lib.1.*

Non obstat, 17 † quòd cùm Alexandra petierit immitti, videatur fateri se non possidere, & quatenus possedisset, quòd animo possessionem amisit, *Mantic. dec.20. nu.1. & Rota decis.174. nu. 5. par.4. diuers.* Et latè *in Romana hereditatis de Cinciis, 15. Decembris, 1623. coram R.P.D. meo Pirouano*, 18 † Quia est aduertendum, quòd Alexandra, seu veriùs eius Procurator, non petierunt immitti in possessionem huius Casalis, sed in genere, in possessionem bonorum hæreditariorum; Vnde petitio Immissionis, seu mandatum ad eam petendam, non extenditur ad hoc Casale, in cuius possessione iam Alexandra erat, atque ideo retorquetur argumentum, in quo fundantur Decisiones supra allegatæ, Quia ex quo petens immitti fatetur se non possidere; mandatum, ad petendam Immissionem in genere, non debet intelligi de immissione in ea bona, quæ iam possidentur; 19 † ne fiat extensio ad præiudicialia, iuxtà Regul. text. *in cap. cùm in generali de reg. iur. Castrens. cons. 336. num. 2. vers. 3. quia lib. 1.* Et latissimè, *Cornel. cons. 225. lib. 2. per tot.* Et in puncto mandati ad capiendam possessionem; *Rota in Placentina Bonorum prima Iulij 1611. coram Lancellotto.* Et prætereà, ac in omnem casum, cessat difficultas, 20 † Quia immissio fuit petita cum clausula *omni meliori modo*: & sic intelligatur petita ad confirmandam, & confouendam antiquam possessionem; prout de iure peti potest, ex multis, quos citat, & sequitur, *Menoch. de adipisc. remed.4. quæst. 44. num. 348. cum sequent.*

Tandem non obstat prætensum fideicommissum Marchionissæ, & alia huiusmodi pro eius parte allegata, Quia requirunt altiorem indaginem, quæ ideò in hoc Iudicio non attenduntur.

Romana Assignationis Bonorum.

Merc. 26. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Donatio inter patrem, & filium in potestate existentem, & contractus mandati inter eos celebratus, An & quando valeant: Ratificatione promissa intra certum tempus, An illud currere incipiat à die facti contractus, vel à die interpellationis: Et quando mora incurratur, vel non: Et quando illa purgari possit, non obstante pacto resolutiuo in contractu apposito Agere ad implementum quando quis possit, etiam si ex parte sua non impleuerit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia est valida, concurrentibus requisitis, de quibus* Caput. decis.260.par.2.
2 *Chirographum quando habeat executionem paratam.*
3 *Donatio inter Patrem, & filium in potestate est nulla.*
4 *Fallit si d. Donatio contineat causam alimentorum.*
5 *Mandatum Patris, susceptum per filium, ob aliquid sibi à patre promissum, de soluendo eius Creditoribus, producit actionem ciuilem inter patrem, & filium; ita vt filius antequam soluat, possit agere contra patrem, pro adimplemento.*
Obligatus in forma Cameræ tenetur omnibus, quibus interest.
6 *Exceptione non implementi repelli potest is, qui ex parte sua non adimpleuit; prout promisit: intellige, vt num.12.*
7 *Et præsertim procedit, si adsit pactum resolutiuum, in casu non adimplementi: Declara, vt num.9.*
8 *Ratificatio promissa simpliciter intra 15 dies intelligi debet, vt illi incipiant currere à die interpellationis; non autem à die celebrati contractus; licèt alij contrarium teneant, vt num.9.*
9 *Mora incursa, ob non ratificationem factam in tempore conuento, quando purgari possit, non obstante pacto resolutiuo, in contractu apposito, & quando dicta purgatio moræ præsertim admittatur, numero* 10.
11 *Mora non incurritur vbi debitum non est liquidum, & num.15.*
12 *Ad implementum agere quis potest, etiam si ex parte sua nondum adimpleuerit, quando ex ordine scripturæ colligitur; quod vnus debet prius quàm alter adimplere.*
13 *Traditio vera non probatur ex verbis,* tradidit, dedit, assignauit; *& similibus, quando contractus non est factus in conspectu rei deductæ in contractu.*
14 *Chirographum est nullum, si non fuit Archiuiatum, iuxta Bullas Apostolicas.*
16 *Repetere non possum à te, quod solui tuis Creditoribus, de pretio tuorum bonorum, cùm de bonis tuis soluisse dicar, vt nu.19*
17 *Alienationis prohibitio personalis restringitur ad modum, ibi expressum, maximè si nulla fuerit adiecta causa prohibitionis.*
18 *Hæreditas defuncti, postquam est adita, desinit esse de patrimonio illius, & efficitur de patrimonio hæredis.*

DECISIO CCLXX.

DOMINI dixerunt esse confirmandam sententiam secundi Collateralis qua declaratum fuit Chirographum, de quo agitur exequendum esse, contra D. Iulium, ad fauorem D. Camilli eius filij, iuxtà liquidationem bonorum, per dictum secundum Collateralem faciendam: † quandoquidem de validitate dictæ sententiæ videtur non posse dubitari; cùm concurrant requisita, de quibus *Caput. decis.260.p.2.* prout nec etiam de iustitia, †. Quia cùm dictum Chirographum sit iuxtà formam *Statuti Vrbis lib.1. cap.83.* nec non obligatione Camerali roboratum, habet paratam executionem, vt disponit idem *Vrbis Statutum, Gall. ad form.Cam q.2.n.9.& 11.*& ibi *Zacch.n.4.Rot.dec.12. num. 1. apud eund. Zacch. & Mant. decis.283. num.1. in fin.*

Non obstat Primò, si dicatur Chirographum continere donationem, dum in eo Iulius pater promisit consignare bona ibi contenta Camillo eius filio; † cum tamen donatio inter Patrem, & filium in potestate, nulla sit, *leg.donationis, § pater, ff.de donat.l.2.C. de inoff.donat.* late *Menoch. præsumpt.29.l.3. per tot.* † Quia vltrà quòd d. promissio assignationis bonorum continet causam alimentorum, ex qua donatio inter Patrem & filium sustinetur, *gloss.in d.l.2.in verb.in potestate*, Verius est dictum Chirographum, non tam continere donationem, quam mandatum susceptum per Camillum filium, cum obligatione Camerali de soluendo Creditoribus Domus, seu familiæ de Bonauenturis; † Quòd mandatum cùm egrediatur personas patris, & filij, ex quò Camillus, vigore obligationis Cameralis, obligatur, nedum Iulio patri suo, sed etiam dictis Creditoribus, quibus interest, *Zacch. ad Galles.de oblig.Cam. quæst.5. num.6. Rota decis.663. in princ.par.1.diuers.& decis.99.nu.7.apud eundem Zacch.* & alibi sæpè: propterea ex dicto Chirographo oritur actio ciuilis inter dd. patrem, & filium; ita vt Camillus, etiam antequam soluat, agere possit contra Iulium patrem, vt in puncto *Bart. in leg. frater à fratre, num.55.q.5.ff.de cond.indeb.*

Non obstat etiam, † Quòd Camillus non adimpleuerit ex parte sua, ex quò intra 15. dies non fecit ratificare Chirographum à D.Cleria Vxore sua, nec etiam soluit debita sibi accollata intra sex menses; prout promiserat, & propterea veniat repellendus exceptione, *leg.Iulianus, §.offerri, ff. act empt.* † Maximè cum in dicto Chirographo adsit pactum resolutiuum, in casu non implementi ex parte Camilli, quoad ratificationem Cleriæ.

Quia in primis, quoad ratificationem, fuit benè responsum, eam iam fuisse factam cum solemnitatibus Statutariis, † & suffragari etiam quòd facta non fuerit intra 15. dies à data celebrati contractus, seu Chirographi; cùm enim in eo non fuerit præscriptum tempus à quo 15. illi dies inciperent, intelligi debet, vt incipiant à die interpellationis, iuxtà magis communem, & receptam sententiam, per text. *in l.fin.C.vt intr.cert.temp.Crim.quæst. Abb.in cap.penul. num.19.* & ibi *Anton.de Butr.num.11.de iudic. Vrsill.ad Afflict. decis.234.num.1.* Nec dissentit *Ossasch. decis.49. per tot.* Et plures alij, quos refert, & magis sequi videtur *Farinac.in Prax.quæst.34.num.125.cum seqq.* † Et prætereà quando etiam 15. dies currerent à die celebrati Contractus, iuxtà aliam opinionem, quam in puncto iuris veriorem dicit *Anton.Gomez.var.resol.li.3.cap.9. nu.9.*Quæ etiam non displicet *Ossasch.vbi supra.*Cùm tamen dictum pactum resolutiuum, in casu quo D. Cleria non ratificaret, non fuerit simpliciter conceptum, sed sub conditione, si D.Iulius voluerit à contractu recedere; interim quòd ipse non declarauit velle recedere, res fuit integra; ita vt D.Camillus faciẽdo D.Cleriã ratificare, prout ratificare fecit, potuerit morã, si quã fecit, purgare, vt in fortiorib.terminis, *Dec. cons.138.n.5.& 6.Ceph.cons.25.n.25 cum seqq. Crau. cons.59.n.7.Serap.decis.1150.n.1.*† Et tantò magis cùm inde Iulij ius non fuerit factum deterius, nullúmque ei sequutum damnum, ex doctrina *Bald. cons.127.lib. 1. Surd. cons.101. num. 24.* Et fuit dictum in *Firmana Pecunaria, 20. Nouembris, 1619. coram bon. mem. Seleucien.& in Romana Societatis officij scutorum mille, 10. Nouembris, 1625. coram me.*

Quò verò ad solutionem debitorum, intra sex menses, † vltrà quòd ante illorum liquidationem Camillus nullam potuit moram incurrere, ad *leg. qui Romæ, §. Eugenius*, vbi *Bartold. Paul. Ias. & aly, ff. de verbor. obligat. Bald. in leg. acceptam in 6. oppos. numero 19. C. de vsur. Alex. cons.49. num. 2.*

num.1.in fin.vol.1.Gratian.discept. Forens.c.851.num.2. 12 Et in terminis *Surd. conf.* 38. *num.13. cum seqq.* †. In omnem casum non tenebatur Camillus soluere, nisi priùs facta per D. Iulium consignatione bonorum; Cùm enim iste,iuxtà ordinem scripturæ, priùs consignare,& è contra posteà veluti in recompensationem dictæ promissionis,Camillus debita soluere promiserit, debuit præcedere adimplementum ex parte Iulij, ita vt Camillus,etiam antequam ipse adimpleat, possit agere contra Iulium vt adimpleat,& non è contra, Iulius contra Camillum,*Bald.in l.1.num.23. C. de vs. & fruct.leg.Burs. conf.*184. *num.*48. *cum seqq. Surd.d. cons.*38 *num.*16.*vers.*1.*resp.*Et benè *Rota decis.*769.*n.*1. *par.4.diuers.*

Nec releuat, si replicetur quòd consignatio cum effectu facta fuit in ipsomet Chirographo, per illa 13 verba,*Da,& consegna*,†. Quia quando Contractus nō est factus in conspectu rei, in contractu deductæ, ex verbis,*tradit,dedit,assignauit*, & similibus,non probatur veri traditio. *Bart.in l.pradia* 48.*num.*1. vbi *Alex. & alij,ff.de acqu.poss.Nat.conf.*360.*num.*2. *Menoc.conf.* 663.*num.*10.*cum seq.Grat.discept.*611.*num.*4. *Put.decis.* 109.*lib* 3.*in correct.*

14 Minùs obstat, † si dicatur, dictum Chirographum esse nullum,ex quò non fuit Archiuiatum, iuxtà Bullas Apostolicas,Quia hæc nullitas fuit per S.D.N.sanata, per Rescriptum dicto secundo Collaterali directum; quò fuit ei ordinatum, vt non obstante dicto defectu ad vlteriora procederet: Et quamuis illud contineat etiam conditionem, *restitutis per Camillum pecuniis,quæ de proprio soluit,in extinctionem debitorum, quæ Camillus in dicto Chirographo sibi accollauit, iuxtà* 15 *liquidationem per Iulium faciendam*; † Tamen cùm Iulius in terminis sibi assignatis,non docuerit se quicquam soluisse de proprio,Camillus non fuit in mora, quia interim nihil debuit restituere,ex *dicto* §.*Augerius*, cum aliis supra allegatis.

Nec quicquam facit solutio quorundam debitorum facta per Iulium ex pretio Casalium Sancti Viti, 16 & Panzanatæ, † Quia cùm dicta Casalia spectarent ad Camillum,dum Iulius soluit ex eorum pretio,non soluit de proprio, sed de bonis Camilli; & ideò non intrat repetitio, de qua in dicto Rescripto, *l. quoties,* 61.*ff.de solut.l.de hæreditate, in fin.vers.nam repeti, C.de pet.hæred.Bald.in leg.vnica,num.*4.*vers.*6.*nota,C. si Sacram. exter.* Quòd autem Casalia essent Camilli, videtur clarum, quia: Aut pertinebant ad Domum de Bonauenturis,& vtique, iuxtà conuentionem, de qua in dicto Chirographo, de consignandis omnibus bonis, tunc spectantibus ad dictam Domum, illa erant consignanda Camillo, Obiectum enim,quòd licèt dicta Casalia vendita, essent de dicta Domo,tamen fuerunt donata à Iulio Mazzatosto bon.mem. Mario Bonauenturæ, cum expressa prohibitione, quod Marius Donatarius non valeret de eis disponere, ad fauorem Camilli,& eius filiorum: & quatenus decederet ab intestato, Camillus, & eius filij essent pariter ab eisdem exclusi:& succederent alij proximiores;cessat 17 penitus, † Quia dicta prohibitio, prout in verbis est personalis, & sic restringenda ad immediatatem successionem, siue ex Testamento, siue ab intestato dicti Marij Donatarij, maximè cùm nulla fuerit expressa prohibitionis causa, ex Regula quam firmat, *Bart.in leg.huius,§.sempronia,num.*1.*ff.de leg.*3. *Roman. in leg.si quis filium,§.fin.num.*6. *ff. de acquirend. hæred. Iasan leg.filiusfamilias,* §. *Diui, num.*152. *ff. de legat.*1. *Petr.de fideicomm.quæst.*1.*num.*37.*Fusar. de subst. quæst.* 18 673. *num.*17. *cum seqq. & Surd. decis.*125.*per totum.* † Vnde cùm Mario in dictis bonis de Mazzatostis successerit Iulius eius pater, & alij eius fratres, præter Camillum, benè potuit deinde idem Camillus succedere Iulio. Quiá desierunt esse de patrimonio Marij, & effecta de patrimonio Iulij, *leg. sed si plures,§.filio impuberi,ff. de vulg. & pupilla,* §. 1. *Inst. de hæred. qual.& differ.Afflict. decis.*1:8.*num.*4. Et fuit in simili dictum *in Bononien. Successionis*, 19. *Nouembris*, 1627. *coram me.*

Aut verò dicta Casalia spectabant ad illos de Castro,ex quò Camillus,vti Procurator Iulij,& eius fratrum ad euitandam exequutionem sententiæ Rotalis 19 illa dimisit dd. de Castro, † & cùm idem Camillus, qui etiam ante dictam Concordiam possidebat dicta Casalia, tanquam Creditor scutorum 4500. dotalium Dominæ Cleriæ eius Vxoris, occasione vnius Census super dictis Casalibus impositi, illa posteà nomine proprio emerit,cum plena cessione iurium ei factâ à dd. de Castro,prætereáque pro ratâ scuta 400.vnius Census, quæ ad ipsum spectabant, ratione Primogenituræ soluerit,& de reliquis fuerit habita fides,ideò tantò minùs pretium redactum ex venditione, posteà facta, & Creditoribus Domus de Bonauenturis solutum,est dicto Domino Iulio restituendum,vigore dicti Rescripti,ex *d.l. quoties*: Et ex Regula text. *in leg. qui sic soluit,ff.de solut.*

Et ita vtraque, &c.

Bononien. Rescissionis Permutationis.

Merc. 26. *Iunij*, 1630.

ARGVMENTVM.

Bona Fideicommissi,ex quibus causis alienari possint, vel non: Et an liceat illa permutare cum rebus vtilioribus. Legitima viuente patre, An possit assignari filio in potestate existenti: Et quomodo talis assignatio valeat.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio, facta cum conditione Beneplaciti Apostolici, resoluitur, si Beneplacitum non potuit obtineri.*
2 *Bona fideicommisso vniuersa subiecta permutari possunt cum aliis rebus vtilioribus, aut magis commodis:fallit,vt num.*5.
3 *Alienatio bonorum Fideicommissi tenet, ratione Legitimæ filio debitæ.*
4 *Item ratione æris alieni Testatoris, ab herede soluti.*
*Declara, quòd ad dictum effectum, non sufficit docere de existentia æris alieni defuncti sed debet etiam constare de solutione hæredis,num.*8.
6 *Legitima assignari potest viuente patre, etiam filio in potestate existenti, saltem vt reuocabiliter valeat: & talis assignatio confirmatur morte patris, vt valeat irreuocabiliter,& num.*7.

DECI

DECISIO CCLXXI.

DOMINI dixerunt Confirmandam esse sententiam Rotalem, latam per R.P.D. meum Ghislerium; Quia eius validitas non controuertitur: De iustitia autem, dum mandat restitui prædium perpetuo fideicommisso suppositum, permutatum sub conditione Beneplaciti Apostolici, & quòd interim non acquiratur, nec dominium, nec possessio, apparet ex deductis *in Decisione desuper facta, 14. Ianuarij, 1628. coram eodem* † Vbi quòd dicta Permutatio cum quadam Domo facta, fuit conditionalis, & resoluta, ex quò Beneplacitum non potuit obtineri, *Parif.conf.31. num.17.lib.4.Seraph.decis.805.nu.8. & decis.838.nu.3. cum seqq.*

Neque obstant in contrarium adducta: nempe: Primò quòd Beneplacitum fuerit reseruatum, quatenus esset necessarium; † bona autem fideicommisso vniuersali subiecta posse permutari cum aliis rebus vtilioribus; aut magis commodis, *Peregr. de fideic. art. 40.num.31.* † Secundò dictam alienationem sustineri ratione legitimæ, Iacobo filio, & hæredi debitæ. † Tertiò sustineri ratione æris alieni Testatoris, ab eodem Iacobo soluti, ex iuribus vulg.

Nam ad primum, de Reseruatione Beneplaciti, quatenus opus esset, vltrà quòd non constat de maiori vtilitate, imò de contrario, ex Testibus examinatis, super denegatione Beneplaciti; † illud omninò in præsenti erat necessarium, stante præcisa Testatoris prohibitione alienationis cùm verbis prægnantibus, vt in illis verbis Testamenti, ibi, *prohibendo, & espressamante vietando la lor venditione, alienatione, e distrattione, &c. perche vuole, & intende ch' in ogni modo tutti seruano perpetuamente à commodo delli suoi, &c.* Quo casu, nec cùm re vtiliori permutatio fieri potest, *Pet. de fideicomm. quæst.8. num.518. Peregr. vbi supra numero 33.*

Ad secundum de legitima, benè respondet *dicta Decisio in hac causa facta*; † Quòd illa fuit assignata Iacobo, viuente patre, & quòd talis assignatio, de iure fieri potuit, etiam filio in potestate existenti, saltem vt valeat reuocabiliter, vt notat *Bald. in leg. quamuis, C. de fideicomm. & in leg. illud, quæst.3. C.de Sacrosf. Eccles.* & clariùs *in l. cum oportet. §. non autem, C. de bon.qua lib. Ang.in l.si non mortis ff.de inoff.testam. Ias.in leg.frater à fratre in prima lectura, num.44.vers.tu vltra Aretinum. Dec.cons.86.num.8. & cons.616.num.5. Parif.cons. 34.n.41.lib.2.Ruin.cons.65.in fin.li.5.Solon de Paz.cons. 38.num.12.* Et facit text. *in leg.cum quo de peculio, ff.ad leg.falcid.* † Et talis assignatio morte Patris confirmatur, vt valeat irreuocabiliter, *Rip. in leg. quartam, num.172.ff.ad leg.Falcid.*

Ad tertium de ære alieno, benè etiam respondet Decisio † illud non probari; & quando probaretur, non posse ab hærede detrahi, dum non probat solutionem, *Alex.cons.45.num.11.lib.1.Merlin.de Legitim. lib.2.tit.1.quæst.16.num.13.*

Et in vna tantùm, &c.

Romana Restitutionis in Integrum.

Merc. 26. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Fructus quando debeantur solùm à die motæ litis, vel etiam à die occupationis.

SVMMARIVM.

1 *Actio pro dote nulla competit filiæ viuente patre, dum ille non fuit stipulatus simpliciter dotem filiæ reddi, sed sibi patri vel cui de iure.*
2 *Condemnatio in fructibus perceptis fit solùm à die mota litis, dum versamur in simplici Iudicio restitutorio, & contra possessorem coloratum, non autem in spolio violento, seu attentato, aut in notorio malæ fidei possessore.*
3 *Sententia condemnans ad fructus, à die occupationis, intelligi debet, quatenus illi extent, non autem de consumptis, & de iis qui percipi potuerunt, si versemur in possessore colorato, iuncto, d. num.2.*
4 *Fructus veniunt in spolio de natura iudicij, etiam quod in sententia, nulla fructuum mentio fiat.*

DECISIO CCLXXII.

CATHARINA, ratione residui dotis sibi ab Antonio eius Patre promissæ, fuit immissa in possessionem quinque domunculatum, de quibus agitur; sed quia nulliter egerat, nempe actione dotis, vigore Instrumenti dotalis; † cùm tamen nulla ei pro dote, viuente Patre, actio competeret, dum ille non fuit stipulatus simpliciter dotem Catharinæ reddi, sed sibi Patri, vel cui de iure, *leg. dos à Patre, ff.solut.matrim.& leg.vltim. C.com. vtriusque Iudic.Castrens.conf.11.num.2.lib.1.Thesaur.decis.190.nu.2. & seqq. cum aliis allegatis in Decisionibus desuper factis coram bon. mem. Manzanedo, & coram me:* Propterea Francisca, & Elisabetha de Bolnis, neptes d.Antonij, eiusdémque hæredes, obtinuerunt per D.Senatorem restitui in pristinam possessionem dd. Domunculanum, cum condemnatione fructuum à die occupationis: Vnde cum coram eodem Senatore, procedente de voto Rotæ, instaretur relaxari mandatum pro dictis fructibus: Dubitaui hodie An illud sit relaxandum, & pro qua Summa: † Et fuit resolutum Mandatum esse relaxandum pro fructibus solùm perceptis à die litis motæ, cum non versemur in spolio violento, seu attentato, nec aliàs in notorio malæ fidei possessore, sed in simplici iudicio restitutorio, & contra possessorem coloratum, iuxtà distinctionem, semper in Palatio receptam, de qua testatur *Bellam.* vbi rationem assignat, *in cap.grauis, quæst.11.num.40.vers.ex isto iustificatur, de restit.Spol.Rota decis.552.num.1. cum sequent. par.1.diuers.* Et sensit, *Rota antiqua decis. 10. de rest.Spol.in antiq.*

Neque obstat, † quòd Causa appellationis à d.Sententia fuit commissa, non retardata executione, & ideò quòd executio debeat fieri præcisè, vt cantat Sententia, & sic in fructibus à die occupationis, quia intelligi debet quatenus illi extent, non autem de consumptis, & de iis qui percipi potuerunt, prout de iure, iuxtà supradictam Palatij distinctionem, vt declarant *Bellam.Rota antiqua, & diuers.vbi supra.*

Minus obstat, quòd sententia Senatoris emanauerit de voto Rotæ, & tamen in decisionibus Rotalibus, de fructibus nullum verbum; Quia vltrà quòd, vt dictum est, causa appellationis fuit commissa non retardata executione, tollitur penitus; † Quia cùm versemur in spolio, fructus veniunt de natura Iudicij, etiam quòd in sententia, nulla fructuum mentio fiat; *Bald.in rubr.num.1.C.de fruct.& lit.expens.Ias.in §.omnium, num.181. Inst.de act.*

Quò verò ad secundam Dubij partem, videlicet ad quam

quam quantitatem fructus ascendant pro parte Franciscæ,& Elisabethæ, fuit data quędam locatio facta à Puliascho Marito Catharinæ 4. Domuncularum ex dictis quinque domunculis pro pensione annua scutorum 61. baioc. 50. nec non dati fuerunt duo testes examinati ad perpetuam rei memoriam, deponentes de locatione quintæ domunculæ,pro annua pensione scutorum 27. sed quia d.locatio non concludit, nisi de vno anno,& forsan domunculæ non fuerunt locatæ,quia non fuit repertus Conductor,aut Conductiones non fuerunt vniformes, vt sæpè contingit, & d. testes non fuerunt formiter recepti,nec demum locatio,& Testes concludunt de pensionibus,deductis expensis, cùm tamen verisimiliter expensæ fiant in reficiendis domibus; propterea DD.reiecerunt liquidationem ad aliam dispositionem, & ordinarunt quòd interim coadiuuetur probatio.

Et ita vtraque, &c.

Corduben. Iurispatronatus.

Ven. 28. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sumptus litis non tenetur Reus Actori subministrare.*

2 *Expensa non debentur Capitulo litiganti cum eo quando non agitur de illius vtilitate.*

DECISIO CCLXXIII.

IN lite, quæ vertitur inter Capitulum Ecclesiæ Corduben. & Priorem Sancti Augustini eiusdem Ciuitatis,communes Patronos piorum operum quondam Ferdinandi Sanchez super eo,An Capitulum pro tractandis, & exequendis negotiis prædictorum piorum operum teneatur accedere ad Conuentum Sancti Augustini, fuit in partibus lata sententia ad fauorem dicti Prioris, & deinde Causa per appellationem deuoluta ad Rotam, emanarunt duæ Decisiones pro illius confirmatione.

Stante causa in his terminis, Prior petiit sibi subministrari expensas, Et dato super hoc hodie particulari Dubio: fuit negatiuè resolutum; Quia in primis expensæ non debentur Priori ex bonis Capituli, 1 Rei conuenti; † Quia Regula est, quòd Reus nõ tenetur sumptus litis Actori Subministrare, *leg. Imperatores,ff.de tutel.& rat.distrah.* & ibi *Bald. Surd.de* 2 *alim. tit.1. quæst.110. num. 1.* † Deinde nec ex opere pio, quia non agitur ad illius vtilitatem, sed solùm de honore, & præeminentia Compatronorum inter se, iuxtà aliam Regulam quam firmant, *Dec. in cap. ex literis,nu.34. de probat. & Rota decis.263.* & ibi *Add.apud Greg.XV.decis.138. num.1. cum seqq. parte prima.*

Et ita vtraque, &c.

Romana Electionis Prothomedici.

Ven. 28. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio debetur quoad omnes actus pertinentes ad Officium, de quo agitur quando probatur possessio in aliquibus actibus, ad dictum Officium spectantibus cum attendi debeat causa vniuersalis.*

2 *Inhibitio facta Collegio, non afficit Possessorem nõn inhibitum, qui debet etiam inhiberi.*

3 *Sententia lata super possessione,ad fauorem alicuius, vel contra eum, ipsi soli nocet,vel prodest,non autem alij.*

4 *Electus si turbatur in quasi possessione Exercitij; non ideò turbatur Collegium in quasi possessione eligendi.*

5 *In iudicio summariissimo manutentionis non attenduntur respicientia petitorium.*

6 *Inhibitio facta post actus possessorios non præiudicat, ad effectum manutentionis.*

DECISIO CCLXXIV.

FVit resolutum D.Ioannem Mancipphum esse manutenendum in quasi possessione exercendi Officium Prothomedicatus,Quia illius quasi possessio benè probatur,ex quo exercuit plures actus,vti talis Prothomedicus,videlicet Officiales creauit, & decreta iudicialia fecit, vt in eius *Summario num. 1. & 3.* † Ex quibus debet etiam manuteneri 1 quoad omnes alios actus de Iure,aut aliàs ex Concordiis,& Bullis Apostolicis ad idem Officium pertinentes,cùm attendi debeat Causa Vniuersalis,iuxtà doct. *Bart.in leg.1. §. si quis hoc interdicto, ff. de itin. actuq. priu. Bald. in leg.1. num.24 C. de emancip. liber. Abb.* per illum text. *in cap.1.de relig.dom. Felin.in cap.audit is,de præscript. Cassan.in Consuetud. Burgund. rubr.1. tit.des Iustitiaes,num.91.& 93.Crauett. de antiq.temp.4. par.nu.28.& cons.27.in fin.Greg.XV.decis.557.nu.2.vbi Add.num.6.cum sequ.*

Neque obstat prætensa inhibitio ante actus possessorios supradictos,facta Collegio Medicorum,& quòd propterea possessio Ioannis, vti attentata non sit manutenibilis,† Quia ex inhibitione,facta Collegio, nõ 2 sequitur, quòd Ioannes fuerit inhibitus,& tamen debuit etiam inhiberi,cùm ad ipsum principaliter, circumscripto Collegio, competat ius defendendi suam possessionem; † ita vt sententia super possessione cõ- 3 tra ipsum, aut in eius fauorem lata, ipsi soli, non autem Collegio nocere possit, *cap. cum olim quæstio de caus.poss.& propr.*vbi *Abb.num.12.Innoc.in cap.dilectus filius,el 2.num.4.ve.s.& est ratio diuersitatis, de præb.& dign.Couar.pract.quæst.cap.14. num.1. & 2.* & ferè in his terminis *Bart.in leg.1.§. huius autem interdicti, nu. 3.ff. vti possid.* vbi † quod si electus turbatur in quasi 4 possessione exercitij, non ideò videtur turbari Collegium in quasi possessione eligendi.

Quæ verò dicebantur contra electionem Ioannis in Prothomedicum,spectant ad petitorium, & requi-

 sunt

5 tunt altiorem indaginem, † quæ ideò in hoc summariissimo manutentionis Iudicio, attendi non debent; 6 † prout nec inhibitio Ioanni, facta de mense Martij, quia actus possessorij supradicti præcesserunt, cùm facti fuerint de mense Ianuarij.

Et ita vtraque, &c.

Leodien. Cappellæ.

Ven. 28. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Prouisio, facta vigore Turni, à Canonico in Sacris non constituto, non valet.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus non constitutus in Sacris, de tempore quo prouidet, vigore Turni, non potest eo gaudere, & multis hoc resoluitur, & comprobatur num.4.5. & 6. non obstantibus allegatis in contrarium, numero 3.*

2 Clem. vt ij, qui de ætat. & qualit. ord. *procedit quoad omnes actus Capitulares, ex Garz. ibi allegat.*

3 *Canonicus Turnarius non prouidet in Capitulo, sed extra: Contrarium, num.10. vbi reprobatur* Rebuff.& Rota,*ad id alleg.*

4 *Canonicus, non constitutus in Sacris, potest facere actus, qui ad Canonicos, vti tales extra Capitulum spectant.*

5 *Prouisio per Turnum, cuius loco sit subrogata, & quare adinuenta.*

7 *Incapax à principio ad eligendum non potest loco alterius subrogari.*

8 *Prohibita vna via permitti non debent alia via.*

9 *Causa originalis semper est attendenda.*

11 *Prouisio beneficiorum spectat in dubio, etiam in Collegiatis, ad Capitulum, non autem ad Canonicos vti singulos.*

DECISIO CCLXXV.

IN duabus Decisionibus in hac causa factis coram me 24 Nouembris, 1628. & 18. Martij, 1630. fuit resolutum: Beneficium de quo agitur esse adiudicandum Henrico, vti prouisio per D. Hermannum Canonicum Ecclesiæ Collegiatæ de Corthesem, ad quem vigore Turni pro illa vice prouisio spectare dicebatur.

Neque obstare dictum fuit, quòd Hermannus, qui prouidet vigore Turni, de tempore prouisionis non 1 esset in Sacris, † qui propterea videbatur non posse gaudere Turno, *Clem. vt ij qui de atat. & qualit. ordin. Imol. in d. Clem. num.4.& 22.* & ibidem *Vitalin. nu.23. Monet. de Distribut. quotid. quæst.20. num.2. Garz. de* 2 *benef. part.3. cap.4. nu.14.* † Vbi dicit procedere, quoad omnes actus Capitulares, Quia fuit responsum, quòd d. Clementina prout S. Conc. Trid. solùm disponunt, vt non existentes in Sacris, non habeant vocem in Capitulo, & quòd in actibus Capitularibus expediendis non possint in Capitulo interuenire, qui non 3 est casus noster; † Cùm Canonicus Turnarius non 4 prouideat in Capitulo, sed extrà; †. Canonicus autem non constitutus in Sacris benè potest facere actus, qui ad Canonicos vti tales, extra Capitulum spectant, iuxtà *Gloss. in d. Clem. in verb. Capitulo.* Et in terminis *Rebuff. de nominat. quæst. 8. num.4.* Et in puncto *Rota in Romana Beneficiatus Sancti Petri, 13. May, 1591. coram Gipsio*, quæ habetur *in 4. part. diuers. decis.* 600.

Sed nihilominus Domini hodie, negotio attentius discusso, atque perpenso, A decisis recesserunt; hac viua, & inuincibili ratione, quod Canonicus, ad quem ex Statuto, vel consuetudine spectat prouisio, ratione Turni, dicitur prouidere nomine, & vice Capituli, non autem vti singularis Canonicus; ita vt prouisio habeatur ac si à Capitulo, capitulariter facta fuisset, *cap fin. de prebend. in 6. Gloss. verb. Statuto & Franc. n.1.* Nec etiam prouidet, vti quælibet extranea persona, habens mandatum à Capitulo, ita vt solùm habeat merum exercitium sibi à Capitulo commissum, sed prouidet vti Canonicus, ratione Turni: † Cùm au- 5 tem prouisio per Turnum sit subrogata loco Capituli, ac illius vocis, & iuris eligendi, quòd singuli Canonici habent in Capitulo; & adinuenta ad euitandas dissensiones inter eos, qui habent vocem, & ius eligendi in Capitulo; & sic inter personas capaces faciendi actus Capitulares, iuxtà *Gloss. in d. verbo Statutò & text. in Clem. plures de Iurepatr.* non potest pertinere ad alioquin non capacem † & sic Canonicum 6 in Sacris non constitutum, ex Regula *subrogatus, &c.* de qua in *leg. si eum, §. qui iniuriarum*, & ibi *Gloss. & Bart. ff. si quis caut.* latè *Euerard. in loco à vi subrogationis*, Et benè conducit Doctrina *Bald. in leg. Parabolani in fin. C. de Episc. & Cleric.* vbi per illum text. dicit quòd ille, † qui non est idoneus à principio ad 7 eligendum, non potest loco alterius subrogari, † alio- 8 quin quòd vna via prohibetur, ob publicum Religionis fauorem in quo fundantur dicta *Clem. vt ij, qui, & Sacrum Concilium*, alia via permitteretur, contra Reg. text. *in cap. cum quid de reg. iur. num.6.* † Et non atten- 9 deretur causa originalis, quæ tamen semper attendi debet, *l. Tutor. datus, ff. de fideiuss.*

Neque obstant *Rebuff. & decisio Gipsij* in locis supradictis: †. Quia *Rebuff.* non nititur bono funda- 10 mento, dum constituit differentiam præstare suffragium in Capitulo, & nominare, seu conferre per hebdomadas, extra Capitulum, & sic ratione Turni; quandoquidem idem in effectu sunt; *Clem.* autem *& Sacrum Concilium*, non attendunt ad verba, sed ad effectum, & vrget dispositio, *d. cap. finalis*, vbi in materia stricti iuris æquiparantur, quoad effectum, & iuris dispositionem, beneficia prouidenda per Capitulum capitulariter, & beneficia prouidenda per Canonicos Turnarios, vigore Statuti, aut consuetudinis: *Decisio verò Gipsij*, videlicet *Decisio* 600. *par.4. diuers.* dum facit eandem distinctionem, & dicit Hebdomadarium, seu Turnarium habere nudum exercitium, Dominis non placuit, ob rationes supra traditas, & minùs saluari potest, dum in *ea num. 2. vers. 1. responsum fuit*, habetur, quòd in eo casu, non satis constabat, an prouisio Beneficij, de qua ibi, ad Capitulum priuatiuè ad Canonicos, vel ad Canonicos, vti singulos, per- 11 tineret, † cùm in dubio prouisio beneficiorum, etiam in Collegiatis, ad Capitulum, non ad Canonicos vti singulos spectet, *Innoc. in cap. bona il. 1. in vers. temerè recedit, de postulat. Pral. Felin. in c. cum omnes, num.27. de constit.* & ibi etiam *Imol. num.9. & 10. & Bero. num.85. Federic de Sen. consil. 290. n.6. vers. item illa receptio, Rota decis. 4. de concess. prabend. in non. & Cassad. decis. 22. de prabend.*

An autem Henrico suffragetur Cessio iuris sibi facta per Arnaldum, reiecerunt Domini ad aliam disputationem.

Et ita decisum vtraque, &c.

Cordu

Corduben. Cappellaniæ.

Lun. 1. Iulij, 1630.

ARGVMENTVM.

Testes examinati sine partis citatione quando probent: Et quid si se referant ad primum examen nullum, & non constet eos iurasse, tactis scripturis.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones apposita in fundatione Iurispatronatus seruari debent, in illius prouisione.*
2 *Examen Testium, sine citatione factum, sustinetur, propter notitiam illius, quam habuit pars aduersa.*
3 *Testes nulliter ab initio examinati sufficit, quòd postea fuerint formiter repetiti.*
4 *Testem iurasse in forma iuris, si Notarius attestetur, sufficit de stylo Hispaniarum, etiam si non constet Testem iurasse tactis scripturis.*
5 *Testes probant, etiam si se referant ad primum examen nullum.*
6 *Beneficium obtentum non facit incompatibilitatem, respectu adeptionis, sed tantùm respectu retentionis.*

DECISIO CCLXXVI.

FVIT resolutum: Cappellaniam de qua agitur, esse adiudicandam Ioanni Baptistæ, non autem Romero, quia cùm ex tenore fundationis, patroni in concursu plurium Consanguineorum, in eodem gradu existentium, debeant præsentare magis benemeritum, & ex actis benè constet Ioannem Baptistam à Patronis præsentatum esse in æquali gradu fundatrici cum Romero: & prætereà esse magis benemeritum; ideò illi est beneficium adiudicandum; 1 †. Cùm conditiones in fundatione appositæ sint seruandæ, *Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. quæst. 9. per tot. Seraphin. decis. 774.* Et in his terminis fuit decisum *in Papien. Parochialis, 17. Maij, 1598. coram Orano, & in Pamphil. Parochialis, 12. Decembris, 1597. coram Litta*: Et tantò magis est locus dictæ adiudicationi, quia cùm Romerus petierit Remissoriam ad probandum se esse in eodem consanguinitatis gradu, ac esse bonæ vitæ, & famæ, nec non Laurentium de Fonseca Clericum Corduben. qui ei iura cessit, esse in secundo gradu dictæ consanguinitatis, in quibus ius suum fundare nitebatur, fuit ei denegata, vti irreleuans, ex rationibus latè deductis *in decis. desuper facta, 5. Decemb. 1629. coram me*: Quæ penitus concludunt bonum ius d. Ioannis Baptistæ, & non ius dicti Romeri.

Neque obstat, si dicatur quòd Testes Ioannis Baptistæ, deponentes de paritate gradus, fuerint ab initio 2 nulliter examinati, ob defectum citationis, † Quia vltrà, quòd eorum examen videtur, nihilominus posse sustineri, propter notitiam examinis, quam pars habuit, vt dixit *Rota decis. 686. par. 1. recent.* Cessat difficultas, 3 † quia fuerunt posteà formiter repetiti, quòd sufficit, *Greg. XV. decis. 331. num. 15.*

Non obstat quòd Testes non iurauerint tactis scripturis, & quòd se referant ad primum examen nul-4 lum, † Quia primum tollitur de stylo Hispaniarum, iuxtà quem sufficit, vt Notarius attestetur, testem iurasse in forma iuris, *Gonzal. in annot. null. & attent. n. 112. Seraph. decis. 857. num. 26.* Secundum autem non 5 subsistit, † Quia imò Testes probant, licèt se referant ad primum examen nullum, *Bart. in l. legata inutiliter, num. 3. ff. de leg. 1.* vbi *Alex. num. 7. idem Bart. in leg. eos, num. 6. ff. ad leg. Corn. de fals. Farinac. de test. quæst. 66. num. 39. & sequent. Gregor. XV. dict. decision. 331.* & ibi *Addit. Seraph. decis. 270. in fin. & decis. 1147. num. 9.*

Demum non obstat quòd Romerus habeat Cessionem à Fonseca, & Gratiam, *Si neutri*, & quòd Ioannes Baptista habeat aliud Beneficium, quia hæc fuerunt plenè sublata in *d. alia decis. super releuantia Remissoria, coram me*, 6 † Vbi quòd Fonseca, erat incapax & quòd in hoc casu habere aliud Beneficium non facit incompatibilitatem, respectu adeptionis, sed respectu tantùm retentionis, ex *Seraph. decis. 774.* & aliis ibi allegat. Et demum, quòd Gratia, *Si neutri*, non suffragatur, cùm clarè constet de bono Iure Ioannis Baptistæ.

Et ita vna tantùm, &c.

Cæsaraugustana Canonicatus.

Lun. 1. Iulij, 1630.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Papa non censetur, per facultatem concessam Capitulo conferendi Beneficia, in aliquibus mensibus reseruatis, voluisse sibi præiudicare in aliis Reseruationibus.*
2 *Papa si confirmet Concordiam, in qua disponitur circa Collationem reseruatorum quomodo intelligatur.*
3 *Papa non præsumitur velle contra se confirmare.*

DECISIO CCLXXVII.

DIE 11. Iunij præteriti fuit resolutum: Canonicatum, de quo agitur, esse adiudicandum Hieronymo Campan prouiso Apostolico, non autem Petro Hieronymo Martinez prouiso à Capitulo Cæsaraugustano: Cùm autem pro parte Petri fuerit instatum pro noua audientia, Hodie iterum causam proposui: Et Domini vnanimiter in decisis perstiterunt, ex rationibus, in Decisione desuper extensa, cumulatis; & præsertim ex ea de qua ibi *in vers. Neque obstat si dicatur, quòd cùm dicta clausula, &c.* Videlicet quòd etiam si in Bulla Sæcularizationis non adesset restrictiua illa, *dummodò dispositioni Apostolicæ, &c.* 1 Papa † nihilominus, per facultatem Capitulo datam conferendi beneficia in mensibus Martij. & Septembris, non censeretur voluisse præiudicare suis Reseruationibus, *Felin. Sarnen.* & alij *in d. Decisione coram me*, allegati, & in fortioribus terminis dixit *Rota in causa Vercellen. Archipresbyteratus. 6. Iunij, 1507. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, quæ est in impress. *decisio 349. num. 6.* 2 †. Vbi quòd si Papa confirmet Concordiam, in qua disponitur circa Collationem Reseruatorum, intelligitur illa Concordia, quatenus Episcopus aliàs habeat Indultum conferendi reseruata, & non

3 non aliter, & hoc ex eo, iuxtà supradicta,† quia Papa non præsumitur, vt contra se cosirmare velit, *Bald. in cap. venientes, num. 4. ante fin. vers. sed quid si Princeps, de Iure iur. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 44. num. 12.*

Et ita resolutum Campan tantùm Informante, Procuratore tamen Petri, qui audientiam petiit citato, & nihilominus informare recusante, &c.

Prænestina Rectoricæ.

Lun. 1. Iulij, 1630.

ARGVMENTVM.

Collige ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans Beneficium vti vacans, ob non seruatam formam* Constitutionis Pij V. *quid teneatur iustificare.*
2 *Gratia non iustificata non meretur executionem.*
3 *Reus & possessor vincit per non eius Actoris.*

DECISIO CCLXXVIII.

ZACCHARLÆ non esse adiudicandam Rectoriam, de qua agitur, Domini responderunt: 1 † Quia cùm ille eam impetrauerit, vti vacantem, ob non seruatam formam, *Constitutionis S. mem. Pij V.* vltrà valorem, & Clericatum, duo præcipuè tenebatur iustificare, nempe Rectoriam prædictam vacasse, & quòd in illius prouisione, facta de Bernardino altera parte, non fuerit seruata forma dictæ Constitutionis, vt fuit sæpè resolutum, & signanter *in Salmantina Parochialis, 21. Iunij, 1593. coram Orano, & in Cæsaraugustana Parochialis de Meella, 8. Nouembris. 1599. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & in Vicen. Parochialis, 14. Ianuarij, 1611. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo*, quæ est *decis. 313. par. 2. recent.* Et ideò cum prædicta non iustificauerit, 2 non est ei Rectoria adiudicanda; † Cum gratia non iustificata executionem non mereatur, *Ioan. Andr.* & communiter alij *in cap. 1. de lit. contest. in 6. Rota decis. 20. de præbend. in nou.* Nec est agendum de iuribus 3 Bernardini, † Quia ille est Reus, & possessor: & sufficit ei vincere, per non ius actoris, *leg. fin. C. de rei vend. Bart. in l. 2. nu. 1. de except. rei iudic. Rota decis. 6. de re iudic. in antiq. & decis. 158. nu. 1. & 259. num. 4. apud Reuerendissimum Dominum meum Decanum.*

Et ita Bernardino tantùm Informante, &c.

Rauennaten. Censuum.

Lun. 1. Iulij, 1630.

ARGVMENTVM.

Habes ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Census extinguitur per interitum rei censuatæ, & ideò fructus posteà soluti sunt restituendi, & n. 2.*
3 *Partita extracta ex libris Banchi probant, si sint aliunde adminiculata.*
4 *Quietantiæ, formiter recognitæ probant solutionem, præsertim si sint adminiculatæ ex articulis, medio Iuramento datis.*

DECISIO CCLXXIX.

DECLARAVIT A.C. duos annuos † Cen- 1 sus, de quibus agitur vnum scutorum 150. ad fauorem bon. mem. Cardinalis Dezzæ, & alium scutorum 75. ad fauorem Marci Antonij Sabbatini, impositos per Virgilium Budriolum die 28. Nouembris anni 1591. fuisse extinctos; ex quò terræ super quibus fuerunt fundati perierunt per inundationem aquarum fluminis Senij, quæ contigit de anno 1593. de mense Aprilis, ita vt fuerint redditæ infructiferæ, † & proinde 2 declarauit etiam omnes fructus à tempore inundationis solutos, esse restituendos; Quæ sententia cùm fuerit posteà in Rota confirmata, & Creditores dicti Budrioli repeterent fructus post inundationem solutos; Dubitaui hodie ad quam summam ascendant: Et fuit resolutum, ascendere ad summam scutorum bis mille & vigintiquinque, quæ ex actis apparet legitimè soluta, pro semestribus dictorum Censuum decursis post inundationem.

Nam in primis in causam census scutorum 150. Cardinalis Dezzæ, constat de solutione scutorum 150. pro duobus semestribus maturatis 28. Nouembris 1593. & 28. Maij 1594. Et sic post inundationem, † ex 3 partitis extractis ex libris Banchi q. Ioann. Baptistæ Vbertini, quæ cùm fuerint legitimè extractæ, & in hac causa exhibitæ per Dominos de Dezza; nec non adminiculatæ, ex Testibus examinatis ad eorundem instantiam deponentibus in genere de pluribus solutionibus factis per medium dicti Banchi, benè probant, *Aym. de antiq. temp. p. 1. §. vidimus, nu. 25. Rota apud Greg. XV. decis. 302. nu. 5.*

Deinde in causam eiusdem Census, constat pariter de solutione scutorum 1175. pro decem, & septem semestribus post dictam inundationem maturatis; nempe ex vna quietantia Gabrielis Salæ scutorum 75. quæ fuerunt ei soluta in vim ordinis subscripti ab eodemmet Cardinali, † & aliis sexdecim quietantiis similium 4 scutorum 75. pro earum qualibet subscriptis manu Francisci Martinez Procuratoris dicti Cardinalis, & eius hæredum, quæ etiam benè probant, vti formiter recognitæ, & adminiculatæ ex articulis per Dominos de Dezza medio Iuramento datis, *Greg. XV. decis. 215. num. 5.*

Tandem in causam annui Census scutorum 75. ad fauorem prædicti Sabbatini, apparet fuisse soluta scuta 600. post inundationem, vt ex quindecim quietantiis eiusdem quarum vna est scutorum 75. pro duobus semestribus, aliæ verò quatuordecim sunt scutorum triginta septem cum dimidio pro qualibet pro totidem semestribus, quæ in totum faciunt dictam summam scutorum 600. quæ cùm etiam fuerint subscriptæ ab eodem Sabbatino, & formiter recognitæ plenè probant, ex supradictis.

Non obstat quòd Creditores prætendant repetere etiam alias duas partitas, solutas per Banchum eiusdem Vbertini, Quia cùm ex earum lectura constet fuisse solutas pro semestribus maturatis, ante inundationem, fuerunt benè solutæ, quæ ideò repeti non possunt.

Et ita, &c. vna tantùm, &c.

Lucen.

Lunen. Sarzanen. Cappellaniæ.

Merc. 3. Iulij, 1630.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio datur de iure ab Institutione: illa tamen non admittitur, quando causa fuit commissa*, appellatione remota.

2 *Absolutoria, quando, & quomodo sit concedenda, ad fauorem possessoris.*

3. *Præsentandi quasi possessio sufficit quoad petitorium adiudicationis Beneficij, ad fauorem præsentati, quicquid sit inter Patronos, quoad petitorium Iurispatronatus.*

4 *Petitorij suspensio non releuat, si illa fuerit postea in tempore reuocata.*

DECISIO CCLXXX.

PER duas Decisiones conformes, vtraque parte Informante emanatas, *die vltima Maij, 1627. & 24. Ianuarij, 1628.* fuit resolutum; Hieronymum Furlanum esse instituendum, vti præsentatum à maiori parte Patronorum, existentium in quasi possessione præsentandi, quarum vigore fuit ei data institutio, & possessio per viam Decreti: † à qua institutione, licèt de iure daretur appellatio, quia tamen causa fuit commissa, *appellatione remota*, non fuit admissa. Quapropter hodie in relationibus Memorialium idē Hieronymus possessor petiit causam expediri ad eius fauorem, † per viam absolutoriæ in forma, cum impositione perpetui silentij super petitorio, quoad obtentum dicti beneficij, & adiudicationis Cappellæ: Et Domini etiam vtrâque parte per Memorialia informante, attento quòd bonum ius fuit plenè discussum, & de eo constat ad fauorem dicti Hieronymi, ex deductis in dictis duabus Decisionibus; quódque post illas elapsi sunt iam duo anni, & alia pars nihil deduxit; ordinarunt causam, super dicta absolutoria, prout fuit petitum, expediri in forma, & iuxtà stylum de quo *Rota decis. 3. de re iudic. in nou. & Cassad. decis. prima, num. 1. & decis. 2. in princ. eodem titulo.*

Neque obstat obiectum in Memoriali exaduerso factum, videlicet quòd non posfit causa expediri, nisi priùs desuper disputato dubio maximè cùm Hieronymus suspenderit petitorium, † Quia, quicquid sit inter Patronos, quoad petitorium Iurispatronatus, disputatio dubij super petitorio adiudicationis, quoad præsentatos est superflua, cum ex Decisionibus desuper emanatis clarè constet de quasi possessione præsentandi eorum qui Hieronymum præsentarunt; quæ quasi possessio sufficit quoad petitorium adiudicationis, *capitulo consultationibus cum vulg. de Iurepatr.* † quòd verò suspensum fuerit petitorium, nihil releuat, cùm posteà suspensio fuerit in tempore reuocata.

Et ita, &c.

Ciuitatis Castelli Bonorum.

Merc. 6. Nouembris, 1630.

ARGVMENTVM.

Bona in litē deducta, in quibus casibus alienari possint, sine vitio litigiosi; ita vt sententiā, contra alienantem lata, exequi non possit sine nouo processu, contra illum in quem dicta bona peruenerunt.

SVMMARIVM.

1 *Litigiosa dicitur res contra quam fuit intentata actio realis.*

2 *Sententia lata contra alienantem rem litigiosam exequi potest, aduersus in ea re successorem, absque nouo processu.*

Fallit si alienatio, lite pendente, facta fuerit ex causa dotis, num. 5.

Declara quòd dicta alienatio ex causa dotis non potest fieri nisi in subsidium, num. 8. Contrarium tamen resoluitur num. 9. vbi declaratur Lancell. & *reprobatur* Cephal. *exaduerso alleg.*

3 *Bona in litem deducta alienari possunt sine vitio litigiosi, ex causa restitutionis dotis, & ex alijs causis, ibi expressis.*

4 *Amplia hoc procedere, siue dos constituatur, siue restituatur.*

6 *Litigiosa re alienata, in casibus de iure permissis, lis prosequi debet contra alienantem, non autem contra eum, in quem facta fuit alienatio: & in dictis casibus censetur tantùm alienatus euentus litis, non autem inde infertur quòd sententia, contra alienantem lata, possit exequi absque nouo processu, contra eum, in quem res fuit alienata, & num. 7.*

9 *Lex non distinguens est simpliciter intelligenda.*

10 *Identitas bonorum fideicommissi, æquiuocè probata non releuat.*

DECISIO CCLXXXI.

IN Decisione in hac causa facta, 31. *Maij*, 1617. coram me, fuit resolutum: Sententiam Rotalem, latam super iudicio petitorio, hæreditatis, ad fauorem Bartholomæi de Albizinis, cum immissione inde sequuta in prædio de Sancto Anastasio, contra hæredes Alexandri Futij, esse exequendam contra Tiburtiam Futiam, quoad duo corpora, quæ de pertinentiis dicti prædij esse prætenduntur, nuncupata *il Campo della Noce, seu della Fornace, e la Casa noua*, per illam detenta, & possessa: Et resolutionis ratio fuit; † Quia Tiburtia acquisiuit dicta duo corpora titulo emptionis à Flaminia, in quam peruenerant, lite iam pendente super illis, cum dictis hæredibus Alexandri Reis conuentis, actione reali; & sic cum vitio litigiosi, *Auth. litigiosa, C. de litig.* † Vnde contra eam, absque nouo processu, potest exequi sententia, contra dictos hæredes lata *l. fin. vbi Bart. C. de litig. Peregr. de iur. fisc. lib. 4. tit. 6. num. 17.* vbi rationem assignat cum pluribus aliis in *dicta Decisione* allegatis.

Sed proposita hodie causa super iisdem Domini à decisis recesserunt, duplici fundamento: Primum est, quia licèt verum sit, quòd dicta duo prætensa corpora Prædij Sancti Anastasij peruenerunt, lite pendente, in Fla

in Flaminiam, à qua Tiburtia causam habet; tamen verum etiam est, quòd peruenerunt in eam ex causa restitutionis dotis, ex qua; 3 † prout etiam ex causa legati, transactionis, & diuisionis, bona in litem deducta, possunt ratione publicæ vtilitatis, sine vitio litigiosi, alienari, *leg. fin. in fin. C. de litigios, gloss. in l. ante diuisionem*, & ibi *Bald. C. de iur. dot. Ang. in auth. de litigios. in princ.* 4 † vbi quòd limitatio procedit, siue dos constituatur, siue restituatur, *Abb. in c. fin. num. 3. de alien. Iudic. mut. caus. fact. Natt. cons.* 401. *num. 1. Peregr.* vbi supra *num. 22. Guidopap. quæst. 327. Minsing. obseru. 55. censur. 1. Afflict. ad Constitutiones Neapol. lib. 2. rubr. 41. num. 13. Capicc. decis. 128. num. 7. Intrig. decis. 39. nu. 4. & 5.* 5 † stante autem quòd alienatio lite pendente fuit facta ex causa dotis, & sic sine vitio litigiosi, sententia lata contra dictos hæredes Alexandri, exequi non potest, contra Tiburtiam, ea non citata, & sine processu, *Abb. vbi supra, d. num. 8. Capicc. d. decis. 128. num. 7.*

Neque obstat, si dicatur, quòd in casibus exceptuatis *in d. l. fin.* 6 † & sic quando res litigiosa alienatur ex causa dotis, lis nihilominus debet prosequi contra alienantem, seu cedentem, non autem contra cessionarium, seu eum in quem alienatur, ita vt in dictis casibus solùm censeatur alienatus euentus litis, quæ agitatur cum alienante, *Auth. nunc si heres, C. de litig. Abb. in d. c. fin. num. 5. Peregr.* vbi supra *num. 24.* 7 † & consequenter sententiam latam contra cedentem, etiam in dictis casibus præiudicare Cessionario, Quia inde solùm infertur, quòd etiam post alienationem lis durat contra cedentem, & quod solùm censetur alienatus litis euentus, non tamen quòd propterea sententia lata contra Cedentem possit exequi contra Cessionarium, eo non citato, aut sine nouo processu, vt benè infertur ex dicta *Auth. nunc si heres in vers. igitur, & ex Abb. dict. num. 8. & Capicc. dict. decisione* 128.

8 Non obstat etiam, † quòd alienatio ex causa dotis lite pendente, non possit fieri, nisi in subsidium, id est, non extantibus aliis bonis non litigiosis, ex adductis per *Lancellot. de attent. lit. pend. par. 2. cap. 4. limit. 8. nu. 9. Cephal. cons. 64. num. 11. & 14.* 9 † Quia vltrà quòd dicta lex finalis non distinguit, sed simpliciter loquitur, quæ ideò est etiam simpliciter intelligenda, ad *leg. non distinguemus, ff. de recept. arbitr. Lancellot.* non loquitur in aliquo ex casibus exceptuatis per d. legem, sed in terminis longè diuersis, ex quo propterea non potest fieri illatio ad nostrum casum, & ad alios in eadem lege exceptuatos, ratione publicæ vtilitatis, *Cephal.* autem nullo nititur fundamento, & sequeretur quòd etiam res litigiosa non posset per viam legati in alium transferri, stantibus aliis rebus quod esset absurdum, vt ad sensum patet.

10 Secundum fundamentum fuit; † Quia non probatur identitas, nempe quod d. duo corpora, alienata ex causa dotis in Flaminiam, sint de pertinentiis illius Prædij Sancti Anastasij, super quo lis vertebatur; quandoquidem est in facto aduertendum, quòd de tempore mortis Bartholomæi senioris fideicommittentis, in tenimento S. Anastasij aderant multa alia petia, seu corpora terrarum per alios possessa, sub iisdem vocabulis, & confinibus quàm illa possessa à fideicommittente, nec quòd Antonius hæres grauatus emit eorum aliqua sub eisdem vocabulis, & Confinibus prædictorum duorum corporum, quæ hodie controuertuntur: Vnde cùm esse possit, vt dicta duo corpora non sint de pertinentiis fideicommissi, sed de illis quæ per alios possidebantur de tempore mortis fideicommittentis, aut de emptis per hæredem grauatum; consequenter probatio identitatis remanet æquiuoca, ita vt sententia prædicta non possit exequi in dictis duobus corporibus, ad text. *in §. curare, Inst. de act. l. vbi autem non apparet, ff. de verb. oblig.* latè *Peregr. de fideicom. art. 44. per tot.*

Et ita resolutum, &c.

Anconitana Censuum.

Ven. 8. Nouembris, 1630.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Compensatio non fit de credito liquido ad illiquidum.*

DECISIO CCLXXXII.

LICET per duas Decisiones coram me, & primo in aliis coram bon. mem. Buratto, fuerit plenè discussum, & resolutum; Non extare alia Petri, quæ Triumphis suffragentur, ad excludendam subsidiariam actionem per Leonios intentatam contra eos; Domini nihilominus ex solita benignitate ordinarunt, vt strictè & particulariter disputaretur; An ad effectum Compensationis sit pro rata habenda ratio mobilium descriptorum in Inuentario, & Salmarum quatuor prædij S. Apollinaris; Et deinde die 10. *Iunij*, præteriti concesserunt Triumphis Remissoriam ad probandum fuisse multa bona in hæreditate Petri non descripta in duobus Inuentariis desuper confectis, quæ cùm non fuerit hucusque expedita, processi ad vlteriora in causa: Et proposui hodie supradictum Dubium: Et Domini persistendo in decisis, Negatiuè responderunt, ex motiuis, & rationibus in dictis duabus Decisionibus coram me fusè deductis: Et præterea quoad mobilia fuit nouiter deductum, & probatum quòd in dictis Inuentariis fuerunt in confuso descripta, tam bona mobilia Petri, quàm Hieronymi Archiepiscopi; † Vnde dum non constat quæ bona essent Petri, quæ verò Archiepiscopi, non intrat Cōpensatio cum credito liquido DD. de Leonibus, qui sunt hæredes Archiepiscopi, ex reg. text. *in l. fin. C. de compensat.* cum vulg. Et hoc idem intrat etiam quoad illa quædam mobilia, quæ in vltimo Inuentario narrantur vendita pro alimentis pupillorum: Quia vltrà alias responsiones datas in præteritis Decisionibus cum non constet, an essent de hæreditate Petri, aut de hæreditate Archiepiscopi, non est Compensationi locus.

Quò verò ad quatuor Salmas, placuit præcipuè motiuum, *Decis. 20. Febr. 1630. in vers. præterea, & secunda fuit, &c.* nempe quòd non sunt compensandæ, quia Leonij possunt eas retinere pro aliis suis creditis prioribus, & potioribus in multò maiori quantitate, & non obstare quòd adsint alij Creditores anteriores, & potiores Leonibus, quia benè intrat dilemma hodie factum, quòd; Aut Leonij sunt anteriores, & non intrat Compensatio, sed retentio, vt in *d. decis. & in dec. 22. Iun. 1619. v. reliqua quatuor, &c.* Aut sunt posteriores, & pariter non tenentur Leonij dictas Salmas intricatas, & Creditoribus anterioribus restituendas compēsare, ex deductis in *d. decis. 20. Feb. v. de bonis autem & in d. vers. præterea.* Et ita, &c.

Romana

Romana Executionis Laudi.

Merc. 13. Nouembris, 1630.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Identitas bonorum defuncti probatur, si constet illa possideri per eius hæredes sub eisdem nominibus, & Contradis, sub quibus possidebantur à defuncto.*

DECISIO CCLXXXIII.

DOMINI steterunt hodie in decisis die 22. Maij præteriti coram me: Et sic mensurationem Prædij Pontis Retorti, prædij apud Turrem Bagni, & Prædij in Campo S. Valentini, esse incipiendam à confinibus de quibus in dicta Decisione.

Neque obstat, non constare de dictis confinibus, nisi per Testes ad perpetuam rei memoriam examinatos; 1 † Quia cùm non dubitetur, nec dubitari possit de identitate dictorum prædiorum, dum possidebantur per Tiberium, ex Laudo desuper lato, & quadam executione per Lelium producta, & certum sit quòd possidentur hodie per Lelium, qui est illius hæres, mediante persona Angeli eius Patris tria Prædia sub eisdem nominibus & Contradis, præsumptio est, iunctis adminiculis, dicta Prædia, hodie possessa per Lelium, esse illa eadem, quæ à Tiberio possidebantur, iuxtà *cons. Fulg. 145. nu. 2.* per Rotam sæpius Canonizatum, & præsertim *in d. Dec. 706. nu. 2. par. 2. recent.* cum aliis allegatis per *Ad. ad Greg. XV. 575.* Testes autē prædicti, etiam ad perpetuam rei memoriam examinati, cùm sint plures, & benè deponant, & essent in actis producti ante latam sententiam, visum fuit Dominis esse sufficiens adminiculum, ex adductis per *Rotam decis. 160. nu. 12. & decis. 494. nu. 3. par. 1. recent.*

Cætera, & præsertim illud de ampliatione dictorum Prædiorum per Lelium facta, fuerunt sublata *in dicta Decisione.*

Et ita vtraque, &c.

Leodien. Decimarum.

Merc. 20. Nouemb. 1630.

ARGVMENTVM.

Collige ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Moniales Cistercienses sunt exemptæ, ex priuilegio Sixti Quarti à solutione Decimarum ex Prædiis quæ propriis sumptibus colunt.*

DECISIO CCLXXXIV.

IN partibus super possessorio Reintegrandæ, intentato per Decanum, & Capitulum Aquen. contra Moniales Roberti Montis, super quasi possessione iuris Decimandi, in Terris, de quibus agitur; fuerunt latæ duæ sententiæ, quibus dictæ Moniales fuerunt absolutæ; Et Causa deuoluta ad Rotam per appellationem, per duas Decisiones fuit denegata Decano, & Capitulo manutentio. Vnde hodie proposui Dubium super negocio principali: videlicet: An sententiæ de partibus sint confirmandæ, vel infirmandæ: Et fuit pro confirmatione responsum: Quandoquidem de validitate constat ex actis; cùm ibi appareat fuisse seruata omnia requisita, de quibus in vulgata *decis. Caputaq. 160. par. 2.* Iustitia autem visa fuit clara: 1 † Tum ex amplo priuilegio Sixti Quarti, quo Monialibus conceditur exemptio à solutione Decimarum, ex prædiis, quæ propriis sumptibus colunt, qualia sunt hæc, de quibus agitur: Tum etiam ex quasi possessione Monialium non soluendi dictas Decimas, vt fuit latè deductum, & comprobatum in dictis duabus Decisionibus super manutentione factis.

Et ita, &c.

Florentina Subdecanatus.

Merc. 27. Nouembr. 1630.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus quando censeatur gentilitium vel hæreditarium.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus reseruatum pro se, & descendentibus est familiare.*
2 *Iuspatronatus Vniuersitati concessum, non potest ab ea transferri in eos, qui sunt extra Vniuersitatem.*
3 *Iuspatronatus Hæreditarium transit ad hæredes extraneos, etiam sine Apostolica auctoritate.*
4 *Iuspatronatus acquiritur ex dotatione beneficij, prius sine dote existentis, etiam absque expressa reseruatione Iurispatronatus, & num. 28.*
Declara id procedere, dum expressè fiat mentio de dote; quo casu acquiritur Iuspatronatus, nisi expressè remittatur, nu. 29.
5 *Amplia hanc acquisitionem intelligi ipso iure factam pro hæredibus quibuscùmque dotantis; etiam non nominatis.*
6 *In contractibus censetur prospectum hæredibus, quamuis de eis non fiat speciali mentio.*
7 *Iuspatronatus est hæreditarium de sui natura, & transitorium, etiam ad hæredes extraneos.*
8 *Clausula executiua declarant Concessionem.*
9 *Papa non præsumitur voluisse alterare statum præcedentem Iurispatronatus, dum non fuit de eo informatus; quia licèt ad fuerit potestas, non tamen voluntas, & num. 116.*
10 *Bulla emanata censetur ad supplicationem solius impetrantis, dum non constat de mandato aliorum, quorum nomine fuit etiam obtenta.*
Fallit si constet de obseruantia dictæ Bullæ, quia tunc etiam præsumitur mandatum aliorum, numero 52.
11 *Patronus præiudicare non potest aliis Compatronis, absque eorum mandato, alterando statum Iurispatronatus, & nu. 51. 117. & 139.*
12 *Iuspatronatus hæreditarium pinguius est quàm Gentilitium; cùm de illo facilius Patroni disponere valeant.*

73 *Iurispa*

acquisitum ex dotatione ab initio, & hoc ita etiam procedit in Iurepatronatus ex priuilegio concesso ab initio erectionis; sicut in concesso post erectionem, num. 57.

158 *Iuspatronatus dicitur ex priuilegio, si non habeat dotem, quæ respondeat, aut æquiualeat concessioni Iurispatronatus.*

159 *Titulus præsumptus suffragatur, regulariter longæuis Possessoribus, & præsertim in beneficialibus.*

160 *Ordinarius non præsumitur, quòd permiserit quem diu possidere Iuspatronatus absque titulo, cùm titulus requiratur.*

DISCVRSVS CCLXXXV.

CVM fuerit in Rota sæpius habita disputatio, An sit standum, vel recedendum *à decisione coram me facta die 22. Maij*, 1618. in qua ad fauorem D. Octauiæ Capponiæ, & contra Dominos de Puccis, & de Venturis fuit resolutum; *Bullam Iulij Secundi sub Data tertio Nonas Iunij*, idest 2. *dicti mensis anni* 1510. non esse attendendam, & consequenter Iuspatronatus Dignitatis Subdecanatus Ecclesiæ Florentinæ non esse Gentilitium, sed Hæreditarium: Tandem hodie quinta vice, causa desuper proposita, & non resoluta, sed dictum non liquere; Domini mihi ordinarunt, vt pro faciliori illius intelligentia, & resolutione Discursum, & progressum Causæ, ac in ea hinc inde hucúsque deducta, ac per Dominos discussa ordinatè enarrarem.

Vt autem enarratio ordinata, & clarior reddatur, atque ideò faciliùs percipi valeat, eam diuidendam esse duxi in quatuor principales partes. In prima sub quibusdam præmissis factum continetur. In secunda status Causæ, rationésque dubitandi vtrimque propositę vsque ad diem, quo emanauit dicta Decisio, illiúsque series, & tenor, nec non alterius *Decisionis* super obseruantia posteà emanatæ 20. *Decembr. eiusdem anni.* Tertia continet deducta, & allegata in disputationibus posteà habitis pro parte Dominorum de Puccis, & de Venturis, contra *d. Decis.* Et in Quarta, & vltima, vice versa, continentur, quæ pro illius confirmatione fuere deducta pro Domina Octauia.

PRIMA PARS.

Continens quædam circa factum præmissa.

PRIMO præmittendum est in facto, in progressu huius Causæ nunquam fuisse dubitatum, nec hodie dubitari de existentia Iurispatronatus d. Subdecanatus, nec etiam de pertinentia in genere, Quia tam asserti Patroni, quàm ab eis ad illum præsentati, conueniunt, Iuspatronatus fuisse Antonij de Puccis, & hucúsque fuisse etiam apud habentes causam ab illis; sed solùm difficultas versatur circa qualitatem pertinentiæ, quia DD. de Puccis; & de Venturis prætendunt esse Gentilitium, seu familiare: Domina verò Octauia, Legataria quondam Ruberti de Puccis eius mariti, prætendit esse Hæreditarium.

Secundò præmittendum est, quòd prædictus Antonius de Puccis de anno 1509. fuit per eundem Papam Iulium Secundum prouisus de dicto Subdecanatu, vti vacante certo modo, nulláque facta mentione Iurispatronatus, vt in Bulla desuper expedita, octauo Kal. Iulij; id est die 24. Iunij d. anni *vt in summ. DD. de Puccis dato, die 28. Ianuarij*, 1630. *num.* 1. cuius diei vtriúsque partis summaria data, eorúmque ordinem cum plena sint, & posteà nihil aliud releuans in facto datum fuerit, sequemur in hoc discursu, quò fit, vt attenta d. Bulla aliis circumscriptis, d. prouisio Antonij de hoc Subdecanatu fuerit de libero.

Tertiò præmittendum est, quòd anno sequenti; nempe 13. Aprilis, 1510. fuerunt initæ certæ côuentiones; inter prædictum Antonium iam prouisum Apostolicum de d. Subdecanatu, iam nomine proprio, quàm nomine aliorum de Puccis supradictorum ex vna; & Capitulum Ecclesiæ Florentinæ ex alia parte; de quibus conuentionibus factum fuit publicum Instrumentum, datum *in Summ. D. Octauiæ, d. die* 28. *Ianuarij. num.* 1. Et quia in d. Instrumento consistit totum fundamentum D. Octauiæ super eo, quod illa prætendit; videlicèt hoc Iuspatronatus esse Hæreditarium, oportet propterea ibi narrata, & conuenta hîc breuiter inserere, & enarrare.

Et in primis in exordio d. Instrumenti conuentionum Antonij, cum Capitulo narratur, qualiter retrò actis temporibus fuit in d. Ecclesia Florentina erecta d. Dignitas Subdecanatus, cui vsque tunc nullus præfuit, & quòd nouissimè per sedem Apostolicam fuerat de eo prouisus prædictus Antonius, & per dictum Capitulum, capitulariter acceptatus, & admissus in Canonicum. Secundò narratur, quòd idem Antonius postquam fuit admissus, requisiuit Capitulum instantissimè, vt ipsum, & eius successores in d. Subdecanatu admitteret ad distributiones quotidianas mensæ Capitularis, offerendo illi assignare bona stabilia infrà dicenda, ex quibus perpetuò realiter, & cum effectu Capitulum perciperet fructus, & prouentus annuales, in recompensationem prædicti noui, & perpetui oneris admittendi, & subministrandi Distributiones ex parte Capituli, ipsi, & Subdecanis pro tempore, quod Capitulum suscepturum erat; & quòd super dicta assignatione Prædiorum ex parte Antonij, & obligatione subministrandi distributiones, ex parte Capituli, fuerat priùs inter dictas partes sæpius habitus tractatus, & quòd tandem Capitulum consensit, cum eo tamen, quod Antonius priùs faceret dictam assignationem. Tertiò habetur in eodem Instrumento, quòd in actu concessionis illius, Antonius nominibus, quibus suprà, in executione supradictorum, acceptantibus, & stipulantibus Canonicis ibi nominatis, & ad hoc specialiter per Capitulum deputatis, dedit, tradidit, & adiudicauit actualiter, & de præsenti duodecim Prædia cum expressione nominum, & Confinium vniuscuiúsque eorum promittens de euictione pro se, & prædictorum de Puccis, eorúmque hæredibus, & successoribus: Et vice versa Capitulum incontinenti, & in eodem Instrumento, suscepit in se prædictum onus subministrandi distributiones ex mensa Capitulari, dicto Antonio, & Subdecanis pro tempore. Quartò fuit conuentum, quòd idem Antonius, nomine etiam prædictorum, posset dicta Prædia tunc actualiter ob dictam causam Capitulo assignata, & tradita recuperare intra tempus in eodem Instrumento præfixum, semper; & quando assignaret, & traderet eidem Capitulo in eandem causam, alia similia bona intra decem milliaria Ciuitatis Florentiæ, redditus annui scutorum 52. auri in auro; & cum eo, quòd in actu consignationis Prædiorum similium subrogandorum, deberent accedere, & se obligare de euictione, & in forma Cameræ omnes prædicti de Puccis, pro se, & eorum hæredibus, & tandem pro complemento, & perpetua duratione omnium supradictorum, dictus Antonius pro se, & prædictis de Puccis, eorúmque hæredibus, & successoribus se obligauit in ampla forma Cameræ, consentiens

tiens expressè, vt ipsi, eorúmque hæredes possent pro obseruantia cogi, excommunicari, carcerari vno, & eodem tempore, vel diuersis temporibus, vsque ad integram solutionem, & obseruantiam omnium præmissorum.

Quartò præmittendum est, quòd vice versa principale, & præcipuum fundamentum Dominorum de Puccis, & de Venturis, dum contendunt hoc Iuspatronatus esse Gentilitium, consistit in illa supradicta Bulla Iulij II. emanata ad supplicationem eiusdem Antonij, tam nomine proprio, quàm prædictorum de Puccis, quam Rota in decisione, quæ reuidetur, dixi, non obstare, quò minus hoc Iuspatronatus fuerit hæreditarium, quæ cùm habeat Datam, vt diximus supra in principio, tertio nonas Iunij, id est die vndecima Iunij, anni 1510. consequenter emanauit per circiter duos menses cum dimidio, dumtaxat post factam, & stipulatam proximè dictam conuentionem inter Capitulum, & eundem Antonium super subministratione Distributionum, & assignatione dd. Prædiorum respectiuè, vt supra in tertio præmisso; quapropter illius narratiua, & dispositio sunt pariter recensendæ.

Et Primo in dicta Bulla narratur, hunc Subdecanatum fuisse erectum à Sixto IV. dotandum ex quibusdam piis eleemosynis à Christi fidelibus, intuitu cuiusdam Plenariæ indulgentiæ elargiendis, & quòd in eadem erectione, ius præsentandi fuit reseruatum Confratribus Artis Lanæ, Ciuitatis Florentiæ; & quia Indulgentia fuit reuocata, Subdecanatum remansisse sine dote, & Distributionibus, & quòd de eo, certo modo vacante, & adhuc carente dote, & Distributionibus, propter dictam reuocationem Indulgentiarum, fuerat priùs prouisus Laurentius de Puccis & deinde quia ille, Literis adhuc non expeditis, renunciauit, fuit de eodem prouisus dictus Antonius: Secundò narratur, quòd Canonici, & Capitulum Ecclesiæ Florentiæ, prospicientes Subdecanatum esse sine dote, & inde eis, quoad Distributiones quotidianas fieri præiudicium, noluerunt dictum Antonium ad Subdecanatū huiusmodi recipere, nec admittere, nisi præstita prius per eum cautione, de soluendo 1000. Ducatos aureos, vel id, quod declaret Archiepiscopus Florentinus, pro emendis immobilibus, assignandis mensæ Capitulari pro Distributionibus ipsi Antonio, & aliis pro tempore Subdecanis, diuinis interessentibus, subministrandis, prout aliis Dignitatibus eiusdem Ecclesiæ: Tertiò narratur, quòd Consules Artis Lanæ, vti asserti Patroni prouisioni de dicto Subdecanatu Antonio factæ, suum præstiterunt consensum: Quartò habetur in eadem Bulla vt attento quòd Subdecanatus exceptis dictis Distributionibus, in aliis, sine dote, penitùs remanebat, quòd pariter iidem Consules Artis Lanæ consenserunt, vt ius præsentandi, quoties ille vacare contigerit, esset prędictorum Antonij, Laurentij, & Fratrum de Puccis supradictorum, eorúmque descendentium, cum ea tamen conditione; vt præfatus Antonius Orator eidem Subdecanatui pro dote, bona immobilia annui valoris Ducatorum 24. assignaret, & Subdecani pro tempore singulis annis vnā candelam ceræ albæ, vnicuique ex dictis Consulibus Artis Lanæ dare tenerentur. Quintò aliis omissis, quę ad rem non faciunt, in ea Bulla narratur, Antonium Oratorem dicto nomine, & Consules Artis Lanæ cōuenisse, vt quandocúmque dicti Consules emerent tot bona valoris dictæ summæ à Puccis persolutæ pro distributionibus Subdecanatus, dicta bona per eos sic empta, cum aliis bonis emendis per dictos de Puccis, ad instar dotis Subdecanatus; id est valoris prædictorum 24. Ducatorum, deberent deseruire pro dote alterius Dignitatis in eadem Ecclesia erigendæ; qua erecta, Iuspatronatus Subdecanatus deberet redire ad dictos Consules; Pucci verò præfati essent Patroni dictæ alterius Dignitatis erigendæ.

Quibus sic in dicta Bulla narratis, Iulius Secundus omnia in ea contenta approbauit, atque ideò pro rúe attenta dicta Bulla, & circumscripta dicta conuentione Antonij cum Capitulo, & assignatione Prædiorum per duos menses cum dimidio, prius facta, vt dictum est, Iuspatronatus, de quo agitur quod antea, vt supponitur in narratiua Bullæ, erat penès Confratres Artis Lanæ, de Consulum consensu, & Apostolica auctoritate interim, & quoúque dicta alia Dignitas erigeretur, fuit translatum in prædictos Dominos de Puccis pro se, & ipsorum descendentibus: Vnde cùm dicta alia Dignitas nunquam fuerit erecta, siue attendatur dicta Conuentio, siue dicta Bulla; remanserunt dicti de Puccis vsque hodie Patroni dicti Subdecanatus, & ideò, vt supra diximus, solùm stat difficultas circa qualitatem illius.

Quintò Præmittendum est, quòd circiter sex menses ante dictam secundam Bullam Iulij Secundi, de qua in toto dicto præmisso, Consules Artis Lanę scripserunt Oratori Florentino, Romæ degenti quasdam literas missiuas, *Summ. de Puccis, num.* 3. sub data 24. *Nouembris*, 1509. cum tamen dicta Bulla, vt diximus, habeat datam 11. *Iunij*, 1510. In quibus literis dicti Consules rationem dant dicto Oratori de quadam conuentione, tractata inter ipsos, & Antonium de Puccis super dicto Subdecanatu, & dant illi facultatem consentiendi, & ratificandi eorum nomine dictam Conuentionem. & desuper obtinendi Apostolicam confirmationem, transmittēdo mandatum procuræ ad dictum effectum in personam eiusdem Oratoris d tum 22. *Nouembris* dicti anni 1509. & sic duobus diebus dumtaxat ante Datam prædictarum literarum; quòd mandatum cantat ad consentiendum cuidam compositioni cum familia de Puccis, quod habetur in eodem *Summ. num.* 3 in quibus etiam literis iidem Consules specialiter commendarunt eidem Oratori, vt in supplicatione & literis Apostolicis desuper expediendis contineretur, vt Iuspatronatus dicti Subdecanatus deberet ad Vniuersitatem Artis redire, quoties illa solueret, quòd deinde fuit in dicta Bulla expressum, vt suprà in dicto quarto præmisso in fine, & tandem in *eodem Summ.* vbi proximè, dantur aliæ literæ missiuæ eorundem Consulum cum Data 15. *Decembr.* eiusdem anni 1509. directæ ad eundem Oratorem; ex quibus constat; quòd Orator prædictus receperat dictum ordinem sibi datum, & quòd in executionem illius formare fecit supplicationem Papæ desuper porrigendam, eámque transmisisse videndam ad Consules dictæ Vniuersitatis.

Sextò, & vltimò sunt quædam alia particulariter in facto præmittenda, de quibus infrà in discursu suis commodis locis habetur ratio. Primò nempe, qualiter Consules Artis Lanæ die 7. *Decembris*, 1509. & sic ante prædictam Conuentionem Antonij cum Capitulo, concesserunt eidem Antonio Subdecano Domum positam in Claustro dictæ Ecclesiæ: quæ assignatio probatur ex quadam partita; de qua *in dicto summario DD. de Puccis, num.* 2. Secundò *in eodem summario, & eodem num.* 5. habetur quædam attestatio Cancellarij Fabricæ S. Mariæ de Flore, in qua dicitur, quòd Horatius, qui fuit Subdecanus de anno 1579. soluit libras 400. dictæ fabricæ S. Mariæ, in causam dictæ Domus positæ in Claustro. Tertiò *in eodem Summario D. Octauię, num.* 4. habetur quædam alia attestatio Cancellarij eiusdem fabricæ S. Mariæ de Flore Ciuitatis Florentiæ, in qua dicitur, quòd dicta fabrica, quando vacat Subdecanatus, disponit liberè de dicta Domo, destinata pro Subdecano, eam locando, vt sibi videtur, & quòd de tempore dictæ attestationis te-

nebat in ea vuum Prædicatorem. Quartò, *in eodem summario num. 6.* habentur duæ attestationes, siue fides; vna Cancellarij Artis Lanæ; & altera asserti alterius Cancellarij, quorum primus attestatur prædictum Horatium de Puccis olim Subdecatum, toto tempore vitæ suæ, anno quolibet, in festo Purificationis, tradidisse Consulibus Artis Lanæ vnam candelam ceræ albæ, in recognitionem Subdecanatus, iuxta Bullam Iulij Secundi, aliter verò, quod in libro, vbi sunt registratæ possessiones adeptæ beneficiorum Ecclesiasticorum, de anno 1547. adest quædam partita, cuius tenor in dictâ fide inseritur, in quâ habetur, qualiter in eo anno Horatius accepit possessionem Subdecanatus cum narratiuâ, quòd illius Iuspatronatus spectat ad Domum, & familiam de Puccis, & quòd tunc iam non spectabat ad Vniuersitatem Artis Lanæ, vigore dictæ Bullæ. Quintò, *in Summario tertiæ positionis*, datur mandatum Apostolicum in forma Commissaria de prouidendo dictum Horatium, vigore cuius deinde idem Horatius adeptus fuit possessionem, vt supra: in quo mandato de prouidendo narratur Iuspatronatus esse familiæ de Puccis ex dotatione, & fundatione, in quo etiam adest clausula, *Patronorum accedente consensu.* Sextò, in aliis summariis pro parte D. Octauiæ datur quoddam mandatum Alexandri de Puccis factum de anno 1527. in quo tam nomine proprio, quàm suorum hæredum constituit eius filium Procuratorem ad consentiendum prouisioni Apostolicæ, ad fauorem Leonardi de Guasconibus. Septimò, & vltimò pro parte illorum de Puccis dantur duæ partitæ Visitationis Ordinarij, vna de anno 1514. in qua enunciatur hoc Iuspatronatus esse Antonij de Puccis, & suorum filiorum, & in alia idem Ordinarius in quadam institutione per eum facta, de anno 1577. enunciat, Iuspatronatus dicti Subdecanatus esse descendentium Antonij de Puccis.

SECVNDA PARS.

Discursus, in qua enarrantur vtriúsque partis prætensiones, & status causæ vsque ad diem Decisionis 22. Maij, & Decisionis 20. Dec. 1628. de quibus agitur.

STANTIBVS supradictis, circa factum vt supra in prima Discursus parte deductis, fuit in Rota disputatum: An Iuspatronatus huius Subdecanatus sit Gentilitium, vel Hæreditarium, & sit attendenda Bulla Iulij II. de qua suprà in prima parte, in quarto præmisso; Et esse gentilitium dicebant Domini de Puccis, & de Venturis clarè constare, ex verbis d. Bullæ, vbi illud expresè reseruatur Laurentio, & fratribus de Puccis, eorúmque descendentibus, 1 † Quam reseruationem pro se, & descendentibus, dicebant, proculdubio importare Iuspatronatus esse familiare, *Paris. conf. 48. nu. 9. lib. 4. Peregr. conf. 33. nu. 15. lib. 1. Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 2. quæst. 2. art. 2. n. 2. Seraph. decis. 378. n. 8. & dec. 364. n. 1. & 8. Rota dec. 1. n. 18. vers. nec repugnat,* apud *Modern. Pisan. de iurepat. & Rota in Causa Mediolanen. Sacristiæ, 26. Iunij, 1622. coram Cardinali, & in Florentina Canonicatus, 25. Maij, 1616. coram bon. mem. Buratto.*

Nec quicquam obstare posse dicebant, quo minùs dicta Bulla sit attendenda, cùm illa sit in forma probanti, & obseruantia fuerit ei conformis, dum huc vsque exercitium præsentandi fuit apud familiam, & descendentes de Puccis, qui occurrente vacatione semper cum effectu præsentarunt; & tantò magis quia idem Iuspatronatus à sui erectione & ab initio, & deinde semper dum fuit apud Vniuersitatem Artis Lanæ, & antequam ea auctoritate Apostolica illud cederet Dominis de Puccis erat Gentilitium, seu ad instar Gentilitij, 2 † cùm sit clarum quòd nullo modo d. Vniuersitas poterat illud transferre in eos, qui erāt extra Vniuersitatem, *Lāb. li. 1. p. 2. q. 2. ar. 9. n. 19. Seraph. dec. 364. nu. 2.* 3 † cùm tamen Iuspatronatus Hæreditarium, etiam sine auctoritate Apostolica passim transeat ad hæredes etiam extraneos.

Exaduerso D. Octauia dicebat Iuspatronatus esse Hæreditarium ex eo, 4 † quòd cùm Subdecanatus esset sine dote fuit DD. de Puccis ante dictam Bullam Iulij II. acquisitum Iuspatronatus ex dotatione, etiā quòd illud sibi expresè non reseruauerint; nempe vigore prædictæ actualis assignationis Prædiorum, factæ in d. conuentione Antonij cum Capitulo, de qua supra in prima parte, in tertio præmisso, ex tacita mente Antonij assignantis. *Abb. conf. 59. nu. 2. Ioan. Andr.* & alij relati per *Felin. in c. significauit il 2. de test. Paris. conf. 35. n. 26. lib. 4. Rocch. de Iurepatr. verbo, & dotauit, n. 4. & Rot. dec. 5. de Iurepatr. in antiq. & decis. 167. n. 4. p. 2. recent.* 5 † hancque acquisitionem Iurispatronatus ex dotatione intelligi ipso iure factam; non solùm pro Antonio, & aliis de Puccis nominatis in conuentione; Sed etiam pro eorum hæredibus quibuscúmque: tum ex generali regula 6 † quòd in contractibus censetur hæredibus prospectum, quamuis de eis non fiat specialis mentio, *l. veteris c. de contr. & comit. stip. Menoc. conf. 355. n. 24. li. 4. Sur. dec. 322. n. 36. & Rot. dec. 682. n. 4. p. 1. diu. & in rec. dec. 587. n. 2. p. 1.* 7 † Tum etiam quia Iuspatronatus de sui natura est Hæreditarium, & trāsitorium ad heredes, etiam extraneos, *Clē. plures de Iurepat. Io. And. in c. cum sæculum, & Bero. in e. 1. n. 6. de Iur.* Et tantò magis in hoc casu, cùm vltrà Iuris præsumptionem, quæ stat pro hæredibus quibuscúmque in eadem Conuentione, quamuis executiuis ita etiam mentio de hæredibus, & successoribus DD. de Puccis eos vti tales obligando, vt in dicto tertio præmisso, 8 † cùm etiam clausulæ executiuæ declarent concessionem, *Bald. in l. eam quam, nu. 36. C. de Fideic.* Nec obseruantiam fuisse in contrarium; sed imò conformem; Quia, vt dicebant, licèt descendentes, à dictis Puccis semper præsentauerint, id tamen non fecerunt vti descendentes, sed vti hæredes, quia semper descendentes fuerunt hæredes eorū qui priùs Iuspatronatus acquisierunt ex dotatione, videlicet ex supradicta assignatione Prædiorum pro se, & eorum hæredibus, & successoribus.

Super prædictis sic in facto, & in Iure deductis, & allegatis, emanauit d. *Decisio 22. Maij, 1628.* quæ ad præsens controuertitur: In qua, vt dictum est, resolutū fuit, hoc Iuspatronatus esse Hæreditarium, vigore d. prætensæ dotationis & assignationis Prædiorum, nec non d. Bullam Iulij II. posteà impetratam, vti subreptitiam non obstare: subreptionem autem Bullæ probari: Tum quia in ea non fuit narratus præcedens status Iurispatronatus hæreditarij acquisiti ex d. Conuentione, & assignatione Prædiorum, 9 † quem Papa, dum non fuit de eo informatus, noluit alterare, atque ideò licèt adfuerit potestas, non tamen voluntas, *Cald. conf. 15. de Iur. Dec. conf. 126. n. 4. Lamb. de Iur. ar. 6. q. 7. li. 3. Ach. dec. 13. de Iur. Caput. dec. 189. p. 5. Seraph. dec. 799. n. 3 & dec. 1273. n. 3.* 10 † Tum etiam quia dicta Bulla emanauit ad supplicationem solius Antonij, dum nō constat de mandato aliorum de Puccis; 11 † Quibus propterea non potuit Antonius præiudicare, alterando statum Iurispatronatus; 12 † Cùm clarum sit, Hæreditarium,

riū,quoad ipsos Patronos,esse pinguius,quàm Gentilitium cùm de illo faciliùs possint Patroni disponere.

Nec obstare in eadem Decisione dictum fuit quòd si dicta Bulla Iulij II. non esset attendenda, Iuspatronatus remaneret sine confirmatione, † quæ tamen, vel Ordinarij vel Papæ requiritur in constructione vel dotatione, vt acquiri possit Iuspatronatus, *c.nobis, de Iur.c.nemo de consecr.dist.1.Auth.de Monach.§.illud. col.1.*† Quia fuit responsū,quòd cùm Bulla non fuerit producta per D.Octauiam, sed per DD. de Puccis, & de Venturis, illa non excludit ad fauorem D.Octauiæ præsumptionem melioris tituli, seu Confirmationis conformis præcedenti conuentioni cum Capitulo, *Sarn.in reg.de trien.qu.10.in fin. Put. decis.346.lib.1.in correct.Seraph.decis.474.n.4.Greg.XV.dec.353.n.13.* vbi etiam *Add.n.19.*† Et præsertim stantibus effectuatione dictæ præcedentis Conuentionis, cùm Prædia in ea assignata sint hodie penès Ecclesiam, & existentia Iurispatronatus per longissimum tempus apud DD. de Puccis, quæ non controuertuntur, *Rota decis.407. nu.4.p.1.diu.& decis.381.n.2.vers.tamen quia,p.1.rec.& apud D.meum Decanum decis.106.nu.11.* † Et consequenter cùm ex prædictis, Bulla videatur subreptitia, obseruantiam subsecutam potiùs præsumi in vim tituli validi, & sic alterius confirmationis præsumptæ, quàm tituli inualidi, nempe Bullæ, *l. similes,ff. de test. mil. Crauett. cons.322. num.5. vers. rursus non obstat*, & dixit *Rota in Maioricen. Sacristiæ, 5. Nouembris*, 1603. *coram bon.mem.Cardinali Pamphilio.*

Sed quia nihilominus *in eadem Decisione 22. Maij*, de qua agitur, fuit reseruatum, vt particulariter videretur qualis post dictam Bullam Iulij II. fuerit obseruantia, videlicet An de Iurepatronatus Hæreditario, An verò de Gentilitio: fuit deinde 20. Nouembris 1628. causa desuper proposita, & resolutum; Obseruantiam post dictam Bullam fuisse de Patronatu Hæreditario, vt in Decisione, dicta die facta, etiam coram me: Ratio resolutionis fuit, Quia cùm firmatum fuerit, Iuspatronatus ante Bullam, fuisse in esse productum, & extitisse in rerum natura, vigore dictæ præcedentis dotationis seu assignationis Prædiorum, illúdque fuisse Hæreditarium; & Bullam Iulij II. vti subreptitiam non obstare, quò minus fuerit tale, & de existentia Iurispatronatus dubitari non possit; † Propterea præsumptionem Iuris esse quòd talis semper fuit obseruantia, quale ab initio fuit Iuspatronatus, ex regula *l.1.C.de impon.lucr.descr.lib.10.& l.1.C. de acq.poss. Crauett.cons.281. nu.6. Anchar.cons.7.n.7.* Et in puncto, fuit dictum *in Pistorien. Parochialis, 9. Februarij, 1624. in fine coram D.meo Merlino*, Et eo magis, quia cùm dicta Iuris præsumptione concurrit etiam, quòd de anno 1527. & sic post dictam Bullam, Alexander de Puccis, vti Patronus, tam nomine proprio, quàm suorum hæredum, constituit Antonium eius filium Procuratorem ad consentiendum Prouisioni Apostolicæ, ad fauorem Leonardi de Guasconibus, quod verisimiliter non fecisset, nisi patroni etiam post dictam Bullam reputauerint hoc Iuspatronatus esse Hæreditarium: Vnde quòd Domini de Puccis semper præsentauerint, dictum fuit retorqueri; Quia cùm illi semper fuerint hæredes, præsumendum est quòd etiam semper præsentauerint, vti tales.

Neque obstare Visitationem Ordinarij, de anno 1514. dum in ea enunciatur hoc Iuspatronatus esse Antonij de Puccis, & suorum filiorum, † Quia fuit responsum, quòd cùm huiusmodi enunciatiua non fuerit facta taxatiuè, est intelligenda de filiis, vti hæredibus, iuxtà primæuam naturam dicti Iurispatronatus non immutatam, ex his quæ tradit *Soccin. Iun. cons.144.num.77.lib.3.* Et in specie, *Seraph. decis.364. num.3.& 4.* † Et pariter non obstare quòd idem Ordinarius in institutione per eum facta de anno 1577. enunciauerit illud Iuspatronatus esse descendentium Antonij Puccij: Tum quia dicta enunciatiua tanquam vnica non probat, *l. non epistolis, C. de probat. Soccin. cons.266.num.12.lib.2. & Rota decis.160.num.6. par. 1. recent.* † Tum etiam quia cùm illud verbum *Descendentium* fuerit appositum in dispositione rei de sui natura transitoriæ ad hæredes; prout est Iuspatronatus, censetur appositum demonstratiuè, non autem taxatiuè, ad exclusionem hæredum, ex adductis per *Anchar cons.81.sub num.3. vers.licèt ergò, Seraph.dicta decisione 364.num 8.& 9. & Rota decis.385. num.3. part.1. diuers.*† Et in omnem casum, dictam enunciatiuam fuisse æquiuocam, & ex actu æquiuoco non probari obseruantiam, *Aret.cons.115. num.3. Rota decis. 240. num. 1. & decis. 394. num. 6. part. 2. diuersor.*

TERTIA PARS.

Discursus in qua recensentur deducta & allegata per DD.de Puccis, & de Venturis contra dictas Decisiones 22. Maij, & 20. Decembris, 1628.

CVm basis totius difficultatis huius Causæ stet principaliter super decisis in dicta decisione 22. Maij, & sic in eo an hoc Iuspatronatus sit Hæreditarium vel Gentilitium, & consequenter an D. Octauiæ obstet dicta Bulla Iulij Secundi, quia inde etiam, iuxtà supra in secunda parte dicta, dependet qualis fuerit obseruantia, propterea concessa desuper Dominis de Puccis noua audientia, fuit in quatuor præcedentibus disputationibus disceptatum, An sit standum dictæ decisioni, vel ab ea recedendum, & hodie quinta vice causa proposita, pro recessu & sic pro Gentilitio, Informantes pro Dominis de Puccis, & de Venturis, adducebant hæc quæ sequuntur.

Primùm quòd ante dictam Conuentionem Antonij cum Capitulo & sic ante prætensam dotationem, ex assignatione Prædiorum resultantem, fuerat iam iste Subdecanatus erectus per Sixtum IV. cum dote emenda ex futuris Eleemosynis dictæ Plenariæ Indulgentiæ, & Iuspatronatus reseruatum Confratribus Artis Lanæ, vt constat tam ex d. secunda Bulla Iulij II. de qua in prima parte in quarto præmisso, vbi hoc narratur, quàm etiam ex prima Bulla eiusdem Iulij II. de qua in eadem prima parte in secundo præmisso, vbi quòd de eo fuerant iam priùs auctoritate Apostolica prouisi Laurentius, & Antonius de Puccis: † Quicquid enim sit an, Eleemosynæ, & Oblationes futuræ possint constitui, & destinari pro sufficienti dote beneficij, & an de iure, Vniuersitati acquiratur Iuspatronatus Beneficij erecti, & dotati ex Eleemosynis, & Oblationibus singulorū hominum Vniuersitatis, quòd latè tract. *Lamb.lib.1.par.1.quæst.5 art.11.num.9.& quæst.7.ar.15. num.9.cum seqq.* vbi vtrúmque resoluit negatiuè, in casu nostro videtur cessare difficultas, cum Papa claris verbis Subdecanatum in Ecclesia Florentina erexerit, illúmque ab initio de bonis emendis ex dictis futuris Eleemosynis dotari mandauerit, illiúsque Iuspatronatus Vniuersitati Artis Lanæ expressè reseruauerit; † de cuius potestate, præsertim in Beneficialibus dubitandum non est: † Et maximè cum de iure non sit semper necessaria actualis dotatio cum traditione dotis de præsenti, sed sufficiat sola promissio, aut obligatio dotandi, *Lambert. libr. 1. quæst. 5. art 7. sub num. 7. vers. tu dic. & art. 10. num. 10.* & dixit

Rota in causa Gerunden. Beneficij, seu Iurispatronatus 5. Martij, 1627. coram Domino meo Pirouano: † Vnde quamuis posteà, per reuocationem Indulgentiarum, remanserit Subdecanatus sine dote, non propterea Dignitas Subdecanatus fuit extincta, aut immutata, sed permansit nihilominus in eodem esse, in eadémque substantia Beneficij, licèt de Pertica, iuxta distinctionem *Sarn. in reg. de annal. poss. qu. 47. vers. praeterea*: quòd, & obseruantia comprobauit, cùm de tempore dictæ Conuentionis, in qua Puccij prædia assignarunt pro distributionibus, iam Antonius, vt dictum est, Subdecanatum possideret; stante autem quòd, licèt per reuocationem Indulgentiarum Subdecanatus remanserit sine dote, non tamen desiit esse beneficium, intrat Regula † quòd si tertius tali beneficio sic iam fundato, dote tamen destituto, aliquid dat, aut confert, quid, quantúmque illud sit, nisi exprimat, quòd dat pro dote, aut expresse sibi reseruet Iusp. non dicitur dotator; sed benefactor; † atque ideò non acquirit Iuspatronatus, quia iura illud non Benefactori sed dotanti indulgent, *c. filiis 16. q. 7. gloss. in c. pia mentis eadem quaest. 7. Ioan. Andr. in capitulo primo num. 8. in princ. vers. alias autem, de Iurepatronatu, Abb. in capitulo 3. num. 10. & Bero. n. 89.* vbi de magis communi *eodem titulo, idem Abb. d. cons. 59. nu. 2. vers. vnde si quis, & cons. 106. sub n. 2. versic. primo enim, 2. parte, Rocch. in d. vers. & dotauit, quaest. 6. nu. 9. Lambert. lib. 1. parte prima, quaest. 6. art. 1. nu. 9. cum pluribus seqq. Garz. de benef. parte 5. cap. 9. nu. 60 Seraph. decis. 1103. sub num. 1. Rota dicta decis. 167. num. 3. parte 2. diuers.* vbi etiam de magis communi, *& in Lucana Maiusculatus quarta Decembris, 1587. coram Orano, & in Nolana Beneficij 19. Ianuarij 1594. & in Aretina Cappellaniæ 16. Nou. eiusdem anni coram Arigonio*: Igitur cùm in dicta Conuentione Antonij cum Capitulo, ex qua sola, cum actuali assignatione Prædiorum, prætendit D. Octauia fuisse illis de Puccis acquisitum Iuspatronatus Hæreditarium, non exprimatur illa Prædia data, aut consignata fuisse pro dote, nec aliàs reseruetur Iuspatronatus, eo ipso sequi videtur, quòd Antonius in dicta Conuentione non fuit dotator, sed Benefactor, iuxta tradita per *Oldr. cons. 254. num. 14. vers. ad formam verò, & num. 21. vers. præterea aliud, Angel. in cons. 275. num. 4. & in vers. sic in negatiua*. Et in puncto *Massobr. in prox. hab. concurs. ad Parr. prælud. 1. dub. 4. num. 14. Modern. de re benef. lib. 2. quaest. 8. num. 78.* & dixit *Rota in Causa Cæsaraugusta de Maella 13. Nouembris 1620. coram Reuerendissimo Domino meo Decano*, & consequenter, quòd ex ea non fuit ei acquisitum Iuspatronatus.

Ex quibus non obstare dicebant supra deducta in secunda Discursus parte, in *vers. exaduerso, & in dicta Decisione 22. May*, de qua agitur, ex *Abb. Ioan. Andr. Card. Butr. Fel. Parif. Rocch.* & aliis, & *Rota in dicta decis. 5. de Iurepatr. in antiquis*: videlicèt, † quod si beneficio erecto sine dote, vel posteà penitus dote destituto, dos datur, acquiritur danti Iurispatronatus, etiam sine particulari reseruatione. Quia benè procedût in terminis in quibus illi Doctores loquuntur, † nimirum quando expresse dicitur, dari, aut relinqui pro dote beneficij iam fundati, & dote penitus destituti, quo casu acquiritur Iuspatronatus, nisi expresse illud remittatur, *cap. significauit de test. gloss. in cap. si quis Basilicam, de consecrat. distinct. prima cap. nouit. de Iurepatr. DD. in capitulo 1. eodem titulo in 6. Lambert.* qui de communi attestatur *lib. 1. par. 1. quaest. 2. art. 4. num. 12. & 14. & quaest. 6. art. 2. num. 31. Staphil. de litt. Grat. in rubr. de Iurepatr. num. 81. & 82.* vbi etiam de communi, *& in capitulo tertio. numero 55. eodem titulo*, & sæpius dixit *Rota*. Ergo cùm Antonius in dicta Conuentione nihil de dote dixerit, non fuit illi, & aliis de Puccis acquisitum Iuspatronatus, & consequenter dicendum necessariò videtur, illud fuisse eis acquisitum ex dicta secunda Bulla Iulij secundi pro se, & descendentibus, & sic esse Gentilitium.

Non obstare pariter dicebant *dictam glossam, in dicto Capitulo, si quis Basilicam, in vers. sub tributoria, Abb. in dicto cap. significauit in primo notab. de test. Rocch. in vers. Ecclesiam fundauit, quaest. 8. nu. 12. Bald. nouell. de dot. par. 1. num. 5. Garz. de benef. 5. par. cap. 9. num. 62. & alij supra in secunda par. & in d. decis. 22. Maij, allegat.* dum resoluunt, † Quòd qui beneficio, sine dote, aliquid dat, aut confert, si illud sufficiat pro dote, acquirit Iuspatronatus, quamuis non exprimat, dare pro dote, si illud expresse non remittit, † Quia loquuntur quando quis ab initio erectionis Beneficii aliquid ei dat, aut confert, quòd sufficiat pro dote, quo casu, iuxta magis communem sententiam acquiritur Iuspatronatus, quamuis non exprimatur dari pro dote, *Felin. in dicto cap. significauit, numero 2. Lambert.* qui de communi attestatur *lib. 1. parte prima, quaest. 2. dicto articulo 4. numero 12. & 14. & dicta quaest. 6. art. 3. num. 11. Rota in dicta decis. 5. de Iurepatr. in antiq. & alij D D. in eadem decis. 22. Maij allegati*, qui non est casus noster: Non autem loquuntur, quando vt in casu nostro, beneficio iam fundato, aliquid datur, aut confertur, imò dicunt contrarium, nempè quod tunc non acquiritur Iuspatronatus, nisi exprimatur dari pro dote, aut Iuspatronatus expresse reseruetur, ita vt si neutrum fiat, qui donat non censeatur dotator, sed simplex benefactor duntaxat, vt dictum fuit: Ratio autem differentiæ inter vtrumque casum est, quia † à principio nunquam Beneficia fundantur, neque consistunt sine dote, *dicto cap. nemo, de consecrat. distinct. prima. Modern. de re benef. lib. 1. quaest. 31. numero 1. Rota de Causa Gerunden. Vini 4. Maij, & 1. Iulij coram Eminentissimo Cardinali Pamphilio*: Ex post facto autem, Beneficium consistere potest sine dote, ex *Sarn.* & aliis supra allegatis.

Tandem nec releuare contendebant quòd Antonius, quando conuenit cum Capitulo, & Prædia assignauit, se obligauit de euictione, quæ obligatio videtur importare animum dotandi, & acquirendi Iuspatronatus, non autem animum dotandi, & benefaciendi duntaxat, † cum ille, qui simpliciter donat, aut benefacit, incipiendo à traditione, vt hîc non teneatur de euictione, vt notatur *in l. Aristo. §. fin. ff. de donat. Tiraq. in l. si vnquam in verb. donatione, numero 59. C. de reuoc. don.* † Quia cum Donatio non fuerit simplex sed ex causa, nimirum vt Antonius Subdecanus, & alij successores in Subdecanatu participarent de distributionibus mensæ Capitularis, obligatio de euictione fuit necessaria, iuxta doctr. *Bart. & aliorum. Doctor. in l. Iulianus, §. 1. ff. de verb. obligat. Tiraq.* vbi supra, *Menoch. consilio 112. numero 29.*

Secundò deductum fuit, non esse verum, quòd de tempore dictæ Conuentionis Antonii cum Capitulo: atq; ideò de têpore assignationis Prædiorû, Subdecanatus esset omninò indotatus, propter præcedentem reuocationem Indulgentiarum, sed vice versa verum esse, quòd imò tunc erat adhuc illi dos cuiusdam Domus eidem assignatæ per Vniuersitatem Artis Lanæ, vt probari videtur supra *in prima parte in sexto, & vltimo præmisso in principio.* vbi quòd Consules Artis Lanæ, die septima Decembris anni 1509. & sic ante dictam Conuentionem

nem Antonij cum Capitulo, quæ facta fuit de mense Aprilis 1510. concesserunt dicto Antonio Subdecano Domum positam in Claustro, seu Canonica Ecclesiæ Florentinæ; Vnde sequitur quòd dicta assignatio Prædiorum posteà facta Subdecanatui iam erecto, etiam quòd fuisset facta pro dote, non fuit totalis dotatio sed augmentum, aut supplementum dotis: 35 † Ius autem patronatus non acquiritur ex augmento dotis, sed requiritur vt in totum Ecclesia, seu beneficium dotetur, *Rocch. de Curt. in d. verb. dotauit, quæst. 3. Lambert. parte prima lib. 1. quæst. 6. art. 1. nu. 9. Gonzal. in reg. 8. gloss. 11.* 36 † Quod adeò verum est, vt ille, qui ex dotatione de nouo facta, prætendit sibi acquisitum esse Iuspatronatus, debeat probare primā dotem fuisse penitus redactam de esse ad non esse, *Fel. in capitulo Venerabilis, n. 37. de excep. Bero. cons. 4. nu. 26. vol. 1. Paris. in tract. de confid. benefic. quæst. 13. nu. 240. ad fin. Aloisi. Ricc. dec. 72. nu. 10. par. 1. Rota dec. 457. num. 18. parte prima, & decis. 428. par. 2. diuers. num. 1.*

Tertiò deductum fuit, quòd dum cōuentio Antonij cum Capitulo, & assignatio Prædiorum cantant in certam causam, nempe pro participatione Distributionum mensæ Capitularis, non possunt esse pro dote, 37 † Quia aliud est dos, quæ datur ratione tituli beneficij, aliud verò sunt Distributiones, quæ dantur ratione seruitij quotidiani, 38 † quæ ideò vti redditus incerti, & causales, & qui dantur ratione cuiusdam ministerij personalis, non sunt de corpore Beneficij, *Oldrad. cons. 118. nu. 1. & 2. Fel. in cap. ad aures, num. 14. vers. decimatertia Conclusio de rescript. Boër. decis. 340. nu. 4. & Rota decis. 8. de prebend. in nou.* 39 † Quod procedere videtur etiam, quòd beneficium nullos alios habeat redditus quàm distributiones, ex latè deductis per *Monet. de distribut. quotid. parte prima quæst. 8. nu. 9. vers. secundo ampliatur.* 40 † sicut etiam in simili, aliud regulariter est acconcium aliud dos, *Seraph. 126. nu. 6.* 41 † Et in specie, quòd Distributiones quotidianæ non computentur in dotem Beneficij, *Lam. lib. 1. part. prima, quæst. 5. art. 21. num. 9.* 42 † Vnde intrat regula, quòd habens certam, & determinatam causam non debet ad aliam referri, *l. si certa, C. de transact. l. 1. ff. de solu. Paris. cons. 122. lib. 4.* 43 † Et quod ille, qui dat beneficio iam erecto, expressa causa quæ de se nō continet dotem, eo ipso excludat animum dotandi, firmat *Abb. in dicto cons. 59. nu. 2. vers. quinimo si verè, &* clariùs *Felin. cons. 45. sub num. 6. vers. 1. considero, Modern. de re benef. lib. 1. quæst. 31. num. 60. & 61.* Et conducucunt quæ tradit *Rot. decis. 50. num. 1. de concess. Prebend. in antiq.*

Quartò pro eadem parte deductum fuit, quòd etiamsi in dicta Conuentione Antonii cum Capitulo, fuisset expressè dictum, quòd assignatio Prædiorum fiebat pro dote; quinimo dato etiam quod reuera dos esset, licet cantet pro distributionibus, 44 † nihilominus non sufficeret ad acquirendum Iuspatronatus, sine consensu, & Confirmatione superioris, *cap. nullus de Iurepatr. Lambert. eodem tract. lib. 1. parte prima quæst. 1. art. 3.* cum aliis supra allegatis in secunda Discursus parte, *in vers. nec obstare.* Qui consensus tantò magis erat in præsenti necessarius ad dictum effectum, nempè acquisitionis Iurispatronatus, 45 † ex quo Subdecanatus erat iam erectus, vt cōmuniter notatur in dicto *cap. 3. de iurepatr. Abb. dicto cons. 59. par. 2. Rocc. in d. vers. dotauit quæst. 2. & 3. par. 2. diuers.* Ergo necessaria fuit Bulla, quæ post circiter, tres menses, à die d. Conuentionis fuit obtenta, quia ea circumscripta, de superioris consensu non constaret.

Neque difficultas hæc tolli dicebatur ex responsione *dictæ decisionis 22. May*; de quâ suprà in secunda parte in *dicto vers. non obstare*, videlicet, 46 † quòd ex effectuatione dictæ Conuentionis, & existentia Iurispatronatus per longissimum tempus penes illos de Puccis præsumitur adesse alia valida confirmatio, conuentioni conformis, & quòd illa non excluditur ex confirmatione expressa, de qua in dicta Bulla, 47 † dum ea non fuit producta per D. Octauiam, ex *Seraph. Put.* & aliis ibidem allegatis. Quia replicabatur quòd imò videtur Bullam emanasse, etiam pro Confirmatione dictæ Conuentionis Antonij cum Capitulo: Primò ex litteris missiuis, & mandato Consulum Artis Lanæ, de quibus supra in prima parte Discursus, in quinto præmisso, directis Oratori Florentino, tunc *Romæ* degenti, cum data de mense Decembris anni 1509. & sic non solùm ante dictam Bullam, quæ emanauit die 11. 1510. sed etiam ante dictam conuentionem cum Capitulo, quæ facta fuit de mense Aprilis eiusdem anni 1510. In quibus litteris constat de tractatu super contentis in dicta Bulla, & de illa impetranda per dictum Oratorem, cum consensu, & cessione Iurispatronatus Consulum Artis Lanæ, & ideò præsumi debet, quod tam Bulla, quàm Conuentio Antonij cum Capitulo posteà secuta, emanarunt in executionem dicti præcedentis tractatus cum Consulibus Artis Lanæ, iuxta Regulam. 48 † Quod actus secundus, qui fit in executionem alterius præcedētis, regulatur secundum illum primum actum præcedentem, *Alex. cons. 90. in fin. lib. 3 & cons. 156. lib. 6. Crauett. cons. 135. num. 13. & Menoch. præsumpt. 49. num. 9. lib. 3.* Secundò quia omnem casum verius videtur, quod etiam obseruantia subsecuta sit Bullæ magis conformis quàm dictæ Conuentioni cū Capitulo, quandoquidem, iuxta Bullam, Subdecanus pro tempore præsentandus à descendentibus illorum de Puccis tenetur anno quolibet, in die Purificationis recognoscere Consules Artis Lanæ, tradē do vnicuique eorum vnam candelam ceræ albæ, vt supra in prima parte in quarto præmisso; in *vers. quarto habetur in fine*: Quam quidem candelam, Horatius Subdecanus toto tempore vitæ suæ, prædictis Consulibus, tradidit anno quolibet in dicta die Purificationis, & in executionem dictæ Bullæ vt ex fide Cancellarii Artis Lanæ, de qua suprà in eadem prima parte, in sexto, & vltimo præmisso in *vers. tertio in eodem summario*: Cùm tamen in dicta Conuentione Antonii cum Capitulo nullum verbum fiat de dicta Candela, nec de Consulibus Artis Lanæ, & per consequens videtur clarum quòd obseruantia sit de Gentilitio, de quo in Bulla, & non de Hæreditario, de quo in Conuentione 49 † cum ex effectuatione vnius præsumatur effectuatio aliorum in Bulla contentorum, vt in fortioribus terminis dixit *Rota in Anximana Vnionis 26. Aprilis 1619. coram bon. mem. Cardinali Caualerio*, quæ in Impressis eiusdem est *decis. 500.* & in aliis ibidem allegatis, *& in Tiburtina Assignationis Dotis 9. Decembris 1626. coram Domino meo Pirouano.* Tertiò, & vltimò accedit quia cùm negari non possit, quia obseruantia sit æquiuoca, ex quo illi qui hucusque præsentarunt fuerunt nedum hæredes, sed etiam Descendentes; potius amplecti debet obseruantia de Gentilitio, iuxta Bullam, tum ex dicta traditione candelæ, quæ est conformis Bullæ, vt nuper dictum fuit, tùm ex duabus enunciatiuis Visitationum Ordinarij, de quibus in prima parte in sexto præmisso in *versicul. sexto, & vltimo*, in quibus enunciatur hoc Iuspatronatus esse filiorum, & descendentium, de Puccis,

Puccis; tum ex prædictis literis missiuis; & mandato procuræ Consulum Artis Lanæ, directis Oratori Florentino, quæ vt dictum est, cantent ad consentiendum compositioni inter Consules Artis Lanæ, & familiam de Puccis, super dicto Iurepatronatus; Cum stante cum partita libri, in quo sunt registratæ possessiones Beneficiorum anni 1547. in qua partita fit mentio de dicta Bulla, & de Iurepatronatu, quod ante illam habebat Vniuersitas Artis Lanæ vt supra in prima parte in Sexto præmisso in *dicto vers. tertio in eodem summario in fine:* Tum, & tandem quia alioquin Bulla esset subreptitia, dum illa supponit non fuisse ante eam aliquod Iuspatronatus acquisitum Dominis de Puccis, & sic quòd per Conuentionem anteà factam cum Capitulo, aut aliàs non fuit illis acquisitum Iuspatronatus; sed semper vsque ad datam Bullæ illud fuisse Vniuersitatis Artis Lanæ; 50 † cùm tamen semper in dubio interpretatio capi debeat, per quam euitatur subreptio Gratiæ, *Gabr. cons. 200. nu. 14. lib. 1.*

Præterea ob eandem rationem non obstare dicebant prætensam subreptionem Bullæ, de qua supra in secunda parte in vers. *super prædictis*, & signanter quòd quatenus ex conuentione cum Capitulo fuisset Puccis acquisitum Iuspatronatus Hæreditarium, 51 † non potuit posteà Antonius, qui solus in dicta Bulla supplicauit, sine consensu, aut mandato aliorum de Puccis, per eam impetrare, vt Iuspatronatus Hæreditarium, iam aliis acquisitum, per Conuentionem, & assignationem Prædiorum alteraretur, seu mutaretur in Gentilitium: Tum quia cùm obseruantia, ex proximè dictis fuerit secundùm dictam Bullam, & sic de Gentilitio, præsumitur Bulla obtenta de mandato illorum de Puccis, 52 † præsertim cùm idem Antonius, qui priùs conuenit cum Capitulo, nomine Dominorum de Puccis, Bullam posteà impetrauerit, nomine eorundem; alioquin ex quò dicta Conuentio cum Capitulo fuit etiam facta per Antonium absque actuali interuentu aliorum de Puccis, de quorum mandato non constat in dicta conuentione imò de contrario, cùm in ea idem Antonius promittat quòd illi eam ratificabunt, sequeretur quòd siue Conuentio, siue Bulla sit attendenda, Iuspatronatus fuisset acquisitum soli Antonio, qui propterea etiam solus potuisset Bullam impetrare, 53 † Conuentionémque cum Capitulo priùs factam reuocare ante aliorum consensum, & ratificationem; cùm non adesset eorum præiudicium, *Dec. cons. 226. nu. 1. Curt. Iun. cons. 120. num. seqq. Steph. Bertrand. cons. 290. num. 13. lib. 3. Natt. cons. 645. num. 10. Couar. in Rubr. de Testam. parte tertia, numero 3.* 54 † dictámque Conuentionem Antonium reuocare visum fuisse, eo ipso, quòd post impetrauit Bullam, in qua aliter quàm in Conuentione disponitur, iuxtà ea, quæ tradunt *Ias. in leg. 3. circa med. C. de leg. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præs. 23. num. 14.* Vnde cùm inter partes non dubitetur, quin omnibus de Puccis contentis in Conuentione, & in Bulla, qui fuerunt iidemmet; pro quibus Antonius conuenit cum Capitulo, & Bullam impetrauit, Iuspatronatus fuerit acquisitum, sed solùm dubitetur de illius qualitate; propterea necessariò dicendum videtur, Bullam fuisse impetratam de consensu omnium prædictorum de Puccis: 55 † Tum etiam quia ratione vtilitatis, aliis de Puccis, ex dicta Bulla resultantis, præsumitur illa eorum nomine impetrata ad text. *in cap. constitutus*, vbi *Abb. de rest. & ex doctr. Bart. in l. de pupillo, § si quis ipsi Pratori, num. 19. ff. de non. oper. nunc. Menoch. præs. 23. numero 7. lib. 2. Gregor. XV. decis. 278. numero 8. & ibi Addit. numero 13.* Quod autem aliis de Puccis vtile tunc esset habere Iuspatronatus, vigore d. Bullæ, & non ex præcedenti Conuentione cum Capitulo, videtur clarum, ex quò per solam Bullam, & literas missiuas, & mandatum Vniuersitatis Lanæ pro ea impetranda probatur consensus, & cessio d. Vniuersitatis, 56 † sine quo consensu aut cessione, Iuspatronatus, quòd ante erat Vniuersitatis, non poterat Puccis acquiri, iuxtà vulgata Iura,

Quintò, & vltimò fuit pro eadem parte allegatum, quòd cùm Subdecanatus fuerit ab initio dotatus ex bonis emendis, comparatis ex Plenaria indulgentia, & Iuspatronatus in illius erectione, Confratribus Artis Lanæ reseruatum, 57 † quamuis posteà dos prædicta cessauerit, sicut non fuit extinctus Subdecanatus, vt supra in hac tertia parte in primo obiecto dictum fuit, ita pariter nec Iuspatronatus Vniuersitatis expirauit, aut extinctum fuit, *Sarn. dicta regula de annal. dicta quæst. 47. sub num. 7. vers. breuiter:* 58 † Vnde potuit Vniuersitas Patrona iterum dotare priuatiuè ad quemcúmque alium, *Ioan. Andr. in dicto cap. nobis, num. 5. verbo construxerit, Card. ibidem, num. 17. in septima quæstione, de iurepatr. idem Card. in Clem. plures secunda quæstione, eodem titulo, Rocc. de iurepatr. verb. Ecclesiam fundauerit, nu. 4. Lambert. lib. 1. quæst. 1. art. 12. num. 4.* 59 † Quò fit, vt non potuerit Subdecanatus posteà per Antonium dotari, nec ei acquiri illius Iuspatronatus, in præiudicium Vniuersitatis Artis Lanæ, absque ipsius consensu, & ea priùs non requisita an dotare vellet, *Abb. in dicto cap. 3. num. 9 vers. item debet requiri, de Iurepatr. Hostien. ibidem num. 4. vers. æquum est, Lamber. par. 1. lib. 1. quæst. 6. in princip. num. 19.* vbi quòd dictum *Hostiens.* nedum est æquum, sed necessariò seruandum, *Modern. Pisan. de Iurepatr. lib. 2. cap. 5. nu. 13. vers. & quod non admittatur.*

Neque obstare dicebatur 60 † *Constitutionem* reuocatoriam Concessionum Iurispatronatus ex priuilegio, editam ab *Innocentio VIII. anno* 1485. quæ in nouo *Bullario tom. 1.* est *Const. 5. eiusdem Pontificis fol. 377. columna prima*, per quam reuocantur omnes Concessiones Iurispatronatus, ad fauorem quorumcúmque etiam Vniuersitatum, ab annis 25. citra factæ, quæ non sunt ex fundatione, constructione, seu dotatione, saltem medietatis dotis ex propriis bonis; per quam propterea Constitutionem etiam quòd reuocata Indulgentia remanserit Subdecanatus, prætenditur de tempore Conuentionis Antonij cum Capitulo; & assignationis prædiorum & sic etiam de tempore d. Bullæ Iulij II. Iuspatronatus Vniuersitatis Artis Lanæ, fuisse iam reuocatum, extinctum, & penitus ad non esse deductum; & consequenter cessare quòd Vniuersitas debuit requiri vti Patrona cùm iã Patrona non esset, quando Antonius dotauit dum conuenit cum Capitulo, & pariter etiam cessare prorsus alia dicta quatuor fundamenta, siue obiecta Dominorum de Puccis, & Venturis contra Decisionem, de qua agitur: cùm dubium non sit quin reseruatio Iurispatronatus ad fauorem dictæ Vniuersitatis per Sixtum Quartum facta, de qua fit mentio in dicta secunda Bulla Iulij Secundi, fuerit à viginti annis citra, ante *Bullam*, seu *Constitutionem Innocentianam*, ex quò, vt dictum est Constitutiò emanauit de anno 1485. Sixtus autem Quartus fuit creatus Pontifex de anno 1472. & sic per annos circiter quatuordecim dumtaxat ante d. *Constitutionem Innocentij.*

Quia fuit tripliciter responsum; nempe primò d. Constitutioni fuisse derogatum in dicta secunda Bulla Iulij Secundi, per clausulam *non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, &c.* 61 † Quæ clausula tollit omnia, quæ Gratiæ opponi, & obstare possunt, tam in specie, quàm in genere, *Ias. cons. 110. in fin. lib. 4. Maresc. var. resol. lib. 1. cap. 35. num. 4. Matt. claus. 79. in princ. nu. 1. par. 1. Rota in recent. decis. 306. nu. 1. par. 1.*

Secundò

Secundò fuit responsum dictam *Constitutionem Innocentij* non intrare, imò per eam Iuspatronatus Vniuersitatis Artis Lanæ fuisse magis corroboratum, ex quò illud apud eam fuisse videtur ex integra dotatione, nimirum ex Eleemosynis offerendis per laicos; ita vt laici offerentes, & Eleemosynam elargientes visi fuerint de proprio dotare, & ita Iuspatronatus fuisse 62 laicale, † prout; vice versa, si dos constituitur, ex bonis Ecclesiæ, dósque ab ea proficiscatur, Iuspatronatus dicitur Ecclesiasticum, *Felin. in cap. ex literis, nu. 3. de Const. Lambert. de Iurepatr. lib. 1. par. 1. quæst. 8. art. 7.* 63 *cum seqq.* † Et quòd Iuspatronatus Beneficij dotati ex Oblationibus, & Eleemosynis datis Christi fidelibus, animo illud acquirendi, dicatur ex dotatione, & non ex priuilegio, sentit *Maresc. var. resol. lib. 1. cap. 52. n. 4.* 64 *vers. nam potest esse*, Quinimò quòd magis est, † si Iuspatronatus Beneficij, fundati ex bonis, intuitu Ecclesiæ acquisitis, in sui erectione relictum sit Laico à Presbytero, vel alio quouis, qui de dictis bonis liberam disponendi facultatem habet, censetur Laicale; maximè si laicus sit in illius quasi possessione, vt dixerunt *Garz. de benef. 5. par. cap. 1. num. 592. cum pluribus sequent. & Rota apud Mohed. decis. 9. de Iurepatr.* 65 ea ratione, † quia Iuspatronatus tale censetur, qualis est persona, quæ illud possidet, igitur licèt Eleemosynæ, & Oblationes præfatæ essent intuitu Ecclesiæ, vi-66 delicet Indulgentiarum † quia tamen Papa, qui liberè, & supra omnes; de bonis Ecclesiæ disponere potest, dotauit ex eis Subdecanatum, & illius Iuspatronatus d. Vniuersitati quæ est laicorum reseruauit, & insuper, vt prætenditur, Vniuersitas esset in quasi possessione, quia præsentauerat Antonium; vt probari contenditur ex dictis Bullis Iulij Secundi, consequenter hoc Iuspatronatus, vti existens apud Artem Lanæ, ex dotatione non videtur fuisse reuocatum per supradictam *Constitutionem Innocentij Octaui.*

Nec obstare addebant quòd postea cessauerit Indulgentia, & consequenter quòd dos assignanda, ex futuris Eleemosynis, & Oblationibus Indulgentiarum, non habuerit effectum, Quia respondebant quòd cùm Subdecanatus, vt dictum est non fuerit extin-67 ctus, remansit † nihilominus Vniuersitas Artis Lanæ, ex vi illius erectionis, & reseruationis Iurispatronatus, ad ipsius fauorem factæ; obligata ad dotandum de proprio, ad quod poterat compelli, prout pater redotare filiam quæ dotem amisit; *Abb. cons. 89. nu. 2. lib. 2. Lambert. par. 1. lib. 1. quæst. 5. art. 8. & quæst. 6. ar. 7. Modern. Pisan. de Iurepatr. lib. 2. cap. 3. nu. 23. & cap. 4.* 68 *nu. 9.* † quæ ideò erat requirenda antequam per alium posset Subdecanatus dotari, & Iuspatronatus acquiri, ex supradictis; quinimò eo ipso quòd Vniuersitas erat obligata dotare, & ad hoc poterat compelli, concessionem Iurispatronatus videri ad eius fauorem emanasse, ex causa onerosa, & non ex priuilegio: quæ 69 propterea non fuit reuocata per *Constitutionem Innocentij*; & multò minus de tempore Bullæ per *Constitutionem Adriani*; cùm hæc emanauerit longè post Bullam, & cessionem Vniuersitatis, iuxtà tradita per *Gonzal. gloss. 28. num. 22. cum seqq.* & post plures *Rota decisiones*, quas allegat, resoluit *Gonzal. par. 5. cap. 9.* 70 *num. 120.* Tertiò, & vltimò fuit responsum à *Constitutione Innocentiana*, non intrare, nisi quando à principio Beneficium est liberæ collationis, & deinde subiicitur Patronatui alicuius; non autem quando, vt in casu nostro Beneficium in sui erectione nascitur subiectum, & sic nunquam fuit liberum, nec ad Ordi-71 narij collationem pertinuit; † quo casu cessat ratio amissionis libertatis, & præiudicij Collatoris Ordinarij in qua videtur fundari, *dicta Constitutio Innocentij*; vt deprehenditur ex illius Proëmio *in vers. nos igitur* ibi *Ne sedis Apostolicæ auctoritas, & locorum Ordinariorum, aliorúmque Collatorum, & Collatricum, Iurisdictio in dies minuatur*, Et infra ibi *ac Monasteria, & alia beneficia sua solita gaudeant liberalitate*: quæ verba videntur non posse referri, nisi ad beneficia iam erecta, & quæ ante concessionem Iurispatronatus libertatem habebant: † causa autem posita in Proëmio est 72 finalis, & totam dispositionem restringit, *leg. fin. ff. de hered. instit. & leg. 1. ff. ad Maced. Bald. cons. 159. num. 4. vers. nisi dicamus, lib. 2. & Rota decis. 403. num. 1. par. 1. recent.* Et accedit ratio † Quia cùm reseruatio Iuris-73 patronatus, in limine erectionis beneficij, sit ad ipsam erectionem correspectiua, cum fiant vno eodémque actu, iuxtà notata per *DD. in leg. petens, ff. de pact. Paris. cons. 97. num. 23. lib. 3. Gramm. decis. 103. nu. 157.* propterea dicebatur, † quòd sicuti per *Innocentianam* 74 non tollitur erectio Beneficij, ita nec reuocatur Iurispatronatus reseruatio, facta in actu erectionis, vt hîc, iuxtà naturam correspectiuorum, ex latè deductis per *Cranet. cons. 461. num. 39. Seraph. decis. 449. num. 4. & Rota decis. 428. num. 6. par. 1. recent.* prout etiam, in simili ex eadem ratione, † Regula reuocatoria. Vnio-75 num non effectuatarum non comprehendit vniones factas in erectione Dignitatis, quia cum non comprehendat erectionem, quæ est Gratia principalis, nec etiam vnionem tanquam accessoriam ad erectionem, *Cresc. decis. 1. & 3. Paroch. Seraph. decis. 983. & Caualc. decis. 449. nu. 6.*

QVARTA, ET VLTIMA PARS.

In qua enarrantur adducta, & allegata per D. Octauiam pro confirmatione Decisionis.

FVNDAMENTA D. Octauiæ dum contendit Iuspatronatus, de quo agitur esse Hæreditarium, & sic Decisionem 22. *Maij*, esse confirmandam, ad tria præcipua capita reducuntur: Primum consistit in sæpe dicta Conuentione Antonij cum Capitulo de qua supra in prima parte, in tertio præmisso, ex qua sola, cum actuali assignatione duodecim Prædiorum ibidem facta, & præsumpta Confirmatione Apostolica, prætendit fuisse Dominis de Puccis acquisitum Iuspatronatus ex dotatione, & illud esse Hæreditarium, iuxtà naturam Iurispatronatus: Secundum consistit in eo, quòd non sit habenda ratio de Bulla Iulij Secundi quæ cantat de Gentilitio, vti non effectuata ac subreptitia, & obreptitia. Tertium, & vltimum, quòd influit in duo præcedentia, illáque confirmat, stat in eo quòd apud Artem Lanæ, de tempore dictæ Bullæ, nullum fuerit Iuspatronatus; quæ tria capita clariùs discutienda esse duxi suis commodis locis, in responsionibus ad singula obiecta DD. Puccis, contra dictam Decisionem, proposita supra in tertia parte, quam si de per se vnumquódque in capite separato proponeretur.

Et quidem Primò informantes pro D. Octauia non obstare dicebant Primum obiectum DD. de Puccis, de quo supra in tertia parte, *in vers. primum videlicet*, † quòd qui beneficio iam fundato, dote tamen penitus destituto, vt in casu nostro, aliquid dat, aut confert, nisi exprimat dare pro dote, aut expressè sibi reseruet Iuspatronatus, non præsumitur dotator, sed simplex benefactor; ita vt non propterea acquirat Iuspatronatus, *ex gloss. Ioan. Andr. Abb.* & aliis in dicto primo obiecto allegatis, † licèt aliud sit quando 76 quis ab initio erectionis Beneficij aliquid ei dat, aut confert; quo casu, iuxtà magis communem senten-tiam,

tiam, si illud sufficiat pro dote, acquirit Iuspatronatus, quamuis non exprimat pro dote, Quia respondebant, prædictam distinctionem esse regulariter verissimam, sed ab ea recedi ex coniecturis, ex quibus appareat, animúsque sapientis inducatur ad perfectè credendum, 78 † quòd dotans, aut legans aliquid, beneficio iam fundato, dote tamen penitus destituto, velit potius dotare, quàm simpliciter donare, & sic esse dotator, & non simplex benefactor, sibíque tacitè velle Iuspatronatus reseruari, argumento textus, *in leg. cum citra fidem, C. de iur. dot.* vbi *Bald. in secunda lectura, num. 1. Decian. cons. 49. num. 4. lib. 2. Rocc. in vers. & dotauit, quæst. 6. num. 11. in fin. Lambert. de Iurepatr. lib. 1. par. 1. quæst. 6. art. 2. num. 16. Bero. in d. cap. 3. num. 90. vers. tacitè etiam dicitur, de Iurepatronatus*; Qui textus, & DD. licèt loquantur in dote matrimonij carnalis, idem, & à fortiori procedit in dote Ecclesiæ, seu Beneficij Ecclesiastici, 79 † cùm hæc leuiores requirat probationes, *Dec. cons. 136. num. 2.* Et in terminis *Garz. de benef. par. 5. cap. 9. nu. 60. Massobr. in prax. habendi concurs. prælud. tertio dubio 3. num. 55. Modern. Pisan. in prax. Iurispatronatus lib. 2. cap. 5. num. 2.* Et fuit resolutum in *d. Causa Lucana Maiusculatus, 4. Decembris, 1587. coram Orano.* Et accedit ratio, 80 † Quia cùm dotare potius, quàm benefacere, & è contra, dependeat ab animo, & mente fundatoris, quomodocúmque constet de mente; ita vt manifestissimus sit Fundatoris sensus, nunquam interpretatio verborum tanti haberi debet, vt melior sensu existat, *leg. fin. C. quæ res pignor. oblig. possess. leg. si quis filium, C. de lib. præt.* Et in his terminis *Lambertin. & Rocch.* vbi proximè.

In casu autem, in quo versamur, informantes pro D. Octauia plures considerabant coniecturas releuantes, quas ex conuentione Antonij cum Capitulo deducebant, ex quibus animus dotandi, & sic acquirendi Iuspatronatus, ex dicta sola conuentione, & assignatione Prædiorum in Antonio, suo, & aliorum de Puccis nomine, colligi videbatur, quæ coniecturæ sunt quæ sequuntur.

Prima Coniectura erat, quòd Antonius in d. Conuentione, & assignatione Prædiorum, expresè, & solemniter promisit ibi contenta, de euictionéque, ibi in perpetuum teneri voluit non solùm nomine proprio sed etiam nomine Alexandri sui Genitoris ac Francisci, & Raphaëlis suorum fratrum, nec non Laurentij, & Roberti, & Petri fratrum, filiorúmque q. Antonij: Ex qua promissione elici videtur quòd Antonius non habuit nudam intentionem beneficiendi, sed imò reseruandi, etiam Iuspatronatus pro supradictis, cùm nomine illorum omnium promissionem fecerit: Tum quia si voluisset solùm benefacere, non erat opus quòd omnes supradictos obligaret, quia ipse solus, cuius dixit esse Prædia, poterat benefacere, 81 † & cum inceperit à traditione, consignando, & tunc actualiter tradendo rem donatam, amplius non tenebatur, ex *d. leg. Aristot. §. fin. ff. de donat. leg. & res donatas, ff. de edil. edict.* vbi *Paul. de Castr. gloss. Bart. & Bald. in leg. 2. C. de euict. Ias. consilio 73. ad fin. lib. 1.* Tum etiam quia dum pro euictione obligauit etiam perpetuò nedum illos de Puccis, pro quibus promisit, sed etiam illorum omnium hæredes, & successores; infertur quòd pariter voluit etiam in perpetuum, eorundem hæredibus, & successoribus consulere, reseruando eis Iuspatronatus, 82 † quia alioquin si dicti successores nullum haberent interesse, fuisset fatua, & ridicula promissio, ac contra Regulam text. *in leg. inter stipulantem, in prin. ibi de se quenquam promittere oportet, ff. de verb. oblig.*

Secunda Coniectura fuit, quòd idem Antonius fuit in dicta Conuentione stipulatus, Distributiones non solùm sibi, sed etiam Subdecanis, pro tempore; hánceque stipulationem fecit ad fauorem hæredum, & successorum prædictorum de Puccis: Vnde cùm nec in ipso Antonio, nec in successoribus, & hæredibus prædictis possit aliquod interesse considerari in eo quòd Subdecanis, pro tempore dentur Distributiones, nisi interesse, ratione Iurispatronatus, propterea nedum verisimiliter, 83 † sed imò necessariò dicendum videtur, quod dicta assignatio Prædiorum fuit pro dote; & sic ad effectum acquirendi Iuspatronatus, iuxtà Regulam quam constituunt, *gloss. in leg. neque natales, in verbo cum nihil, circa medium in vers. si verò sint duo, C. de probat. Bald. ibidem nu. 3. vers. quandoque è contra, & Salic. nu. 2. in fine.*

Ex quibus duabus coniecturis obiter videtur, non releuare quòd exaduerso dictum fuit supra in tertia parte, in primo obiecto, *in vers. tandem nec releuare*: videlicet quòd ex obligatione euictionis non possit elici dotandi animus, cum illa fuerit necessaria 84 † dum assignatio Prædiorum non fuit donatio simplex, sed ob causam, nempe pro participatione Distributionum, ex doctr. *Bart.* & aliorum *in d. leg. Iulianus, §. 1. ff. de verb. oblig.* Quia vt dicebatur, esset verum si assignatio Prædiorum fuisset solùm ad hoc facta, vt solus Antonius, qui promisit, & assignauit, participaret de Distributionibus, quia vt ille posset percipere etiam in euentum quòd Prædia assignata fuissent euicta, fuit necessaria obligatio de euictione; 85 † Cùm autem Antonius fuerit etiam stipulatus, vt successores in Subdecanatu, deberent etiam de illis participare in perpetuum; & vlteriùs fuerit promissa euictio; non solùm pro se, sed etiam pro hæredibus, & successoribus illorum omnium de Puccis, in quibus nulla necessitas, nullúmque aliud quàm Iurispatronatus poterat tunc considerari interesse; signum euidens, quòd dicta assignatio fuit pro dote, sine qua acquiri non poterat Iuspatronatus, ex doctr. *gloss. Bald. & Salic.* vbi supra.

Tertia Coniectura ex eo desumebatur, 86 † quòd in eadem Conuentione inter Antonium & Capitulum expresè cautum fuit, vt quandocúmque in occurrentia litis super Prædiis, pro participandis Distributionibus ibi consignatis, expensæ essent faciendæ, illæ deberent fieri per hæredes, & successores supradictorum de Puccis; quòd verisimiliter non est credendum Antonium ob aliam causam promisisse, nisi ex eo quòd etiam eiusdem hæredibus, & successoribus vtile esse respexit, ratione Iurispatronatus, defendere, & conseruare apud Ecclesiam illa stabilia; & consequenter voluisse ea dare pro dote: Quam coniecturam, ad præsumendam dotem, in simili ponderauit, *Calcan. cons. 11. nu. 7. vers. adest, & alia præsumptio quia socer. &c.*

Quarta Coniectura desumpta fuit ex natura ipsiúsmet assignationis prædiorum, 87 † quia assignatio vel donatio stabilium in dubio præsumitur pro dote, etiam quòd fiat Ecclesiæ iam constructæ, si illa pauper est, & indotata, *Bald. Nouel in tract. de dot. in 1. par. num. 7. vers. sed imò Lambert. lib. 1. par. 6. art. 1. num. 91. vers. & primo, de Iurepatr.* 88 † Et idem videtur dicendum esse de qualibet assignatione, factâ Beneficio, quod nullam penitus dotem habet; 89 † maximè si illud habet Dignitatem annexam, vt iste Subdecanatus, qui ideò non præsumitur esse sine dote, prout nec mulier nobilis præsumitur indotata, *Corn. cons. 282. num. 5. lib. Paris. cons. 34. lib. 3.* cum aliis per *Decian. cons. 49. num. 4. lib. 2.* 90 † Dos autem mulieris, & Beneficij æquiparantur, *Abb. in cap. cum sicut, in princ. extr. de contract. Eccles.* Vnde cùm alias Subdecanatus, de tempore assignationis Prædiorum, esset sine dote, vt expresè habetur in dicta Bulla Iulij II. cui Pucci, & Venturi

Venturi innituntur, propterea in dubio præsumi debet, quòd dicta assignatio Prædiorum fuerit in causam dotis.

Quinta, & vltima coniectura deprompta fuit ex obseruantia subsecuta: si quidem vtraque pars confitetur, Dominos de Puccis, à tempore dictæ Conuentionis circiter esse in quasi possessione præsentandi, ad eósque pertinere, & spectare Iuspatronatus: igitur quatenus illud ius non competat ex dicta Bulla Iulij II. prout ex ea non competere, Informantes pro D. Octauia, ex inferiùs dicendis, probare conantur, necessariò dicendum videtur illud eis competere, & acquisitum fuisse ex dicta Conuentione cum assignatione Prædiorum ex tunc; atque ideò quòd assignatio fuit pro dote, quia aliter nō cōstaret de dote: † 91 sine dote autem non acquiritur Iuspatr. *gloss. 1. in cap. quicumque, il secondo, 17. quæst. 7. cum aliis per Modern. Pisan. de Iurepatr. lib. 1. cap. 2. num. 66.* Et ex his non solùm dicebant satis probari primum, ex tribus præcipuis fundamentis D. Octauiæ, de quibus supra in principio huius quartæ partis; sed etiam solutum remanere primum obiectum DD. de Puccis, & de Venturis, cum omnibus ibi contentis.

Præterea iidem Informantes pro D. Octauia non obstare dicebant secundum obiectum, nempe quòd Subdecanatus, de tempore Conuentionis Antonij, cùm Capitulo non erat penitùs sine dote; cum Vniuersitas Artis Lanæ priùs assignasset Domum, de qua supra in prima parte in sexto præmisso in principio; 92 † atque ideò quod assignatio Prædiorum non potuerit esse dos, sed augmentum dotis, ex quò non acquiritur Iuspatronatus, ex ibi allegatis, Quia † 93 vltra quòd libro dictæ Vniuersitatis, vnde partita, quæ de assignatione dictæ Domus meminit, extracta fuit, non videtur adhibenda fides, contra eos qui non sunt de Vniuersitate, vt infra dicetur, illud etiam ex facto penitus tolli, & remoueri affirmabant; Primò ex quò talis Concessio Domus non fuit facta Subdecanatui, & sic pro dote, sed solùm ipsi Antonio personaliter ad eius vitam; pro suo vsu, & habitatione, prout etiam cæteris Canonicis consueuerat eadem Vniuersitas similes Domos concedere, vt habetur in eadem partita dictæ concessionis Domus, quam fecit Vniuersitas, quæ integraliter vt iacet extensa, & data in Summario D. Octauiæ sic cantat. *Suprascripti Domini Consules, seruatis seruandis, secundum Ordinamenta dictæ Artis deliberauerunt, & deliberando concesserunt Reuerendo D. Antonio Alexandro de Puccis Subdecano Cathedralis Ecclesiæ, Domum quam habitabt D. Thomas de Armoldis Canonicus præfatæ Ecclesiæ, ab habendum toto tempore vitæ suæ, modo, forma, & vsu, vt concessa fuit dicto D. Thomæ, & preut consuetum est concedi aliis Canonicis.* Secundò quia deductis in facto, in eodem sexto præmisso, *in vers. secundo in eodem summario,* constat quòd Horatius de Puccis, qui fuit Subdecanus de anno 1547. soluit in causam dictæ Domus libras 400. fabricæ Sanctæ Mariæ, cuius fabricæ vsque in hanc diem esse dictam Domum, videtur probari ex quadam fide Cancellarij dictæ fabricæ, data in *Summario D. Octauiæ, num. 7.* prout habetur supra in eodem sexto præmisso, *in vers. tertio in eodem summario,* vbi quòd dicta fabrica de ea liberè disponit, eam locando, vacante Subdecanatu. Tertiò, & vltimò clarè tollitur ex eadem Bulla Iulij II. in qua se fundant Pucci, & Venturi, vt expressè legitur, quòd Subdecanatus erat penitus dote destitutus.

Vlteriùs etiam iidem informantes non obstare dicebant tertium obiectum, ex aduerso videlicet, quòd assigatio Prædiorum cantat in causam certam, idest in causam Distributionum, † 94 quæ ideò cùm dentur ratione seruitij quotidiani, vti redditus incerti, & casuales non sunt de corpore Beneficij, & sic non debent haberi pro dote Subdecanatus, ex *Oldrad. Felin.* & aliis ibi alleg. † 95 Quia vt dicebant, limitatur, vt non procedat, quando Beneficium nullos alios fructus habet, quàm distributiones, quia tunc illæ habentur loco fructuum Beneficij, *Gemin. in cap. præsenti, num. 19. de Offic. Ordin. lib. 6. Prob. ad Monac. in cap. vnico, num. 60. & sub num. 64. vers. sed quid, de Cler. non resid. eodem lib. 6. Decian. cons. 43. num. 14. cum seqq. lib. 1. Gonzal. super reg. 8. in Proœm. §. 7. num. 158. Garz. de benef. par. 2. cap. 5. num. 321. Marches. de Commiss. in titul. de caus. pens. parte 1. §. 1. num. 127. Monet.* post plures quos allegat, *de distribut. quotid. parte 1. quæst. 6. dicto vers. 2. ampliatur, & quæst. 8. per totum.* † 96 Et hinc esse, quòd in Canonicatibus, in quibus non adest certa præbenda, Distributiones dicuntur habere locum præbendæ, idem *Monet. dict. quæst. 6. nu. 14. Put. decis. 365. num. 4. lib. 2. in correct. Mohed. decis. 6. nu. 3. de præbend. Cas. de Graff. decis. 8. num. 1.* & 2. *de probat.* & fuit dictum in *Lucana Pensionis, 10. Ianuar. 1622. coram D. meo Decano.*

Vnde cùm Subdecanatus, de quo agitur alios non habeat fructus, quàm redditus dictorum Prædiorum, pro distributionibus assignatos, & illi sufficiant Subdecano pro competenti victu; consequenter eos esse habendos pro dote; ita vt ex tali assignatione acquisitum fuerit Antonio, & aliis de Puccis Iuspatronatus; † 97 cùm ad dictum effectum dos dicatur indistinctè quicquid beneficio assignatur pro sufficienti victu Rectoris, siue illud Rectori acquiratur ex certis redditibus absolutè, siue ex distributionibus. † 98 Cùm dos ad hoc detur; vt Rector Ecclesiæ, substentari valeat, *Lambert. de Iurepatr. lib. 1. quæst. 5. art. 2. nu. 26. cum seqq.* † 99 quòd benè experientia comprobat in Canonicatibus trium Basilicarum Vrbis, qui licèt in genere habeant fructus certos, effectualiter tamen, quoad singulos Canonicos, consistunt in solis Distributionibus, debitis Canonicis præsentibus & interessentibus dumtaxat: sunt etiam plerique alij Canonicatus huiusmodi, & præsertim in Hispania, vt testatur *Gonz.* vbi supra, quos dicere non esse dotatos, ex eo solùm quòd dicti redditus in genere certi, non acquiruntur nisi interessentibus in Diuinis, esset penitus absurdum, prout etiam in casu nostro idem esse dicendum, cùm distributiones, de quibus in dicta Conuentione, sint certæ in genere, & quo ad Ecclesiam, cui facta fuit assignatio rei certæ, videlicet duodecim Prædiorum, pro distributionum participatione; alioquin sequeretur, vt dicebant quòd assignans bona redditus scut. 10. vel 20. pro Beneficiato acquireret Iusp. & quod assignans bona redditus centum, & vltra pro distributionibus, illud non acquireret, quòd videretur penitus absurdum; † 100 maximè cum assignatio bonorum facta pro distributionibus magis expediat, fauorabiliórque sit Ecclesiæ, pro augendo in ea, cultu diuino, *Abb. in cap. licèt, num. 3. ad fin. de præbend. Addit. ad Butr. cons. 42. in princip. Paris. cons. 53. n. 1. & 2. l. 4. Dec. cons. 280. incip. in casu propos. numero 4.*

Ex quibus cessare penitus dicebant quòd dicta assignatio facta pro distributionibus, fuerit in aliam causam, quàm dotis, cùm imò, ex proximè dictis, in dotis causam facta fuisse videatur; † 101 nec *Lambertin. Felin. Rota,* & alios in dicto tertio obiecto allegatos, contrarium probare, sed potiùs retorqueri: dum in casibus, in quibus ipsi loquuntur non agebatur de beneficio, sed aut de bonis, & redditibus incertis Altari relictis pro mercede Missarum, vt est casus *Felin. in dicto consilio 45. numero 6.* † 10[2] Aut de similibus bonis relictis Cappellæ

Cappellæ pro Eleemosyna,in quibus terminis loquitur *Rota in dicta decis.50.num.1. de concess. prebend. in antiq.* quæ meritò non habentur pro dote Ecclesiæ, quia non deseruiunt pro Ecclesia, sed pro Cappellano, aut pro eleemosynis: vnde à contrario sensu, cùm hic agatur de beneficio Dignitatis Subdecanatus,istæ distributiones,quæ deseruiunt pro Subdecano, debeant haberi pro dote dicti Subdecanatus.

Non etiam iidem Informantes obstare contendebant Quartum obiectum; videlicet quòd si dicta Bulla, quæ cantat de Gentilitio, & obtenta fuit circiter post tres menses à die dictæ Conuentionis Antonij cum Capitulo, & assignationis Prædiorum, non esset attendenda non constaret de superioris consensu, sine quo Iuspatronatus ex dicta Conuentione,& assignatione Prædiorum acquiri non potuit Antonio,& aliis de Puccis,atque ideo necessariò dicendum esse, Bullam emanasse pro illius Confirmatione, Quia dupliciter respondebant: Primò † quòd ex effectuatione dictæ Conuentionis, & existentia Iurispatronatus per longissimum tempus penès illos de Puccis, qui Prædia assignarunt, præsumitur alia Confirmationi Conuentioni conformis, quæ non excluditur per Bullam, dum ea non fuit producta per D.Octauiam,ex allegatis in *dict. Decis. 21.Maij*, & supra in 2. discursus parte *in vers.neque obstare*,vbi de his latiùs, & tantò magis Quia, vice versa, dicta Bulla non probatur obseruata,& videtur subreptitia, ex mox dicendis:Et tandem,quia cùm Bulla expressè emanauerit pro Confirmatione alterius prætensæ Conuentionis initæ inter Antonium, & Vniuersitatem Artis Lanæ, quæ est penitus incompatibilis cum dicta conuentione inter Antonium, & Capitulum, eo ipso probari; quòd illa non emanauit pro Confirmatione Conuentionis cum Capitulo priùs initæ,ex qua fuit iam acquisitum Iuspatronatus hæreditarium, subsecuta dicta alia præsumpta Confirmatione, ex Regula † quòd contrarietas est euitanda, de qua latè *per Crauett.cons.70.n.520.aliàs 5.de priuileg.*

103

104

Nec quicquam releuare dictas literas missiuas, directas Oratori Florentino,Romæ degenti,nec pariter mandatum eidem Oratori datum ante dictam Bullam, & Conuentionem cum Capitulo,de quibus supra in prima parte,in quinto præmisso, Quia in primis dicebant,literas, & mandatum non esse Vniuersitatis Artis Lanæ,cuius Iuspatronatus,sed Consulum dictæ Vniuersitatis dumtaxat,quorum Iuspatronatus non erat, vt paulò inferius probabitur: Præterea Vniuersitatem tunc non potuisse quicquam circa translationem Iurispatronatus, cùm illud de eo tempore iam non esset penès eam, iuxta inferiùs dicenda, in responsione ad quintum, & vltimum obiectum; † atque ideò ex defectu Iuris, & actionis, literas, & mandatum prædicta, non posse aliquid operari; nec de eis aliquam rationem habendam esse,ad Text.*in l.si pupilli,§.videamus,ff.de negoc.gest. & l. quoties, §. Item si temporali, ff. de admin. tut. cum vulg.* † Deinde, tam literas mandatum, non esse in forma probanti,formiterque extracta;ideóque nihil probare *c.1.de fid.Instr.Paris.cons.135.n.9.lib.4.Rota dict.511. par.1.recent.* & alibi sæpius:Et tandem ex illis in omnem casum nihil aliud probari, quàm simplicem tractatum,† qui solus,si non constat de consensu posteà præstito,non attenditur nihilque ponit in esse, *c.fine except.12.quæst.2. c.tua nuper, de his quæ fiunt à Prel. sine cons.c.Rodoan.de alien.rer. Eccles.quæst.25.per tot.* † Multa enim tractantur, quæ posteà non concluduntur, ad *text. in l. obligationum substantia, ff. de act. & oblig.gloss.in l.eleganter in princip.in verb.puto,ff.de condict.indeb. Bald.in lege fin.in fin. de iuram. calumn.Tiraq.de retract.conuent.in fin.n.24. Alex.cons.15.n.17.& cons.28.n.5.lib.1. Surd.cons.202.n.5. Rota decis.104.n.6. p.2.diuers.*& latiùs *in Turritana Bonorum,17.Apr.1617. coram bon.mem.Vbaldo:*Quòd autem literæ prædictæ, quando essent in forma probanti,non contineant nisi simplicem tractatum,patet ad oculum,† & idem dicendum est de mandato Consulum ad consentiendũ, quod non habetur pro consensu actuali;† sicut mandatum de vendendo non est venditio, *l. quod sæpe,§ si quis amico, ff. de contr. empt.* † Nec mandatum de renunciando, *l.1.de renunc. Anchar. cons.18.n.3. in fin. Boër.d.48.n.10.& Rota decis.725.nu.7. par.2. recent.* † Nec tandem mandatum de nominando est nominatio, *gloss.in c.penult.§.absens, in verbo exprimendum,de elect. in 6.* quam ibi sequuntur *Gemin.nu.5. in fin. & Franc.etiam in fin.*

105

106

107

108

109

110

111

112

Secundò respondebant,& in hoc præcipuè insistebant,cessare penitus difficultatem ex eademmet conuentione Antonij cum Capitulo, & ex dicta Bulla; ex quarum combinatione constare: aut Bullam non emanasse pro confirmatione dictæ conuentionis cum Capitulo; & ideò sine difficultate intrare confirmationem præsumptam:† Aut quatenus sic,Bullam fuisse subreptitiam,& obreptitiam, vt tacita veritate, & expressa falsitate impetratam; quandoquidem in Bulla quatuor singulariter exprimuntur:Primum nimirum,quòd Capitulum noluit admittere Antonium in Subdecanum, antequam caueret de soluendo ducatos 1000.auri:Secundum eundem Antonium præfatam cautionem de soluẽdo dicta 1000.scuta anti præstitisse,vel vice illorum,id quod Archiepiscopus Florentinus declararet pro participatione Distributionũ Mẽsæ Capitularis.Tertium ipsummet Antoniũ,iuxta conuentionem cum Vniuersitate promisisse assignare pro dote bona immobilia,redditus annuorum Ducatorum 14. Quartum & vltimum Consules Artis Lanæ,vti asserros Patronos prouisioni Apostolicæ,de d. Beneficio,ad fauorem Antonij factæ,suum præstitisse consensum, vt latiùs in dicta Bulla, de qua in prima parte in 4.præmisso: Quorum quatuor in Bulla narratorum nullum verbum in dicta Conuentione Antonij cum Capitulo,quinimò totum contrarium; siquidem quò ad primum, de cautione,&c. constat in dicta Conuentione cum Capitulo quòd imò Antonius,multò ante Bullam, fuit per Capitulũ liberè,& sine aliqua cautione,aut conditione admissus in Subdecanum:quæ Conuentio in hoc est cõformis d.Prouisioni Apostolicæ,vti de libero ad fauorem Antonij factæ,quæ præcesserat.Quò ad Secundum quòd Antonius tunc præstitit cautionem,&c.ex eadem Conuentione cum Capitulo constat,quòd Antonius nullam præstitit cautionem de soluendo scuta 1000.auri,pro participãdis Distributionibus,sed solùm quòd in dictam causam tunc actualiter consignauit duodecim Prædia dicti valoris: Quò ad tertium de assignatione stabilium,redditus scut.24.&c.in d.conuẽtione cum Capitulo nulla fit mentio: Demum quartum & vltimũ,quòd Antonius fuerit prouisus de Subdecanatu,de consensu Consulum Vniuersitatis Artis Lanæ,est manifestè falsum cùm de eo fuerit prouisus, vti de libero,& certo modo vacante,sine clausula *Patronorum accedente consensu*; nec non sine clausula *derogationis Iurispatronatus*, iuxta stylum, vt videre est in dicta Bulla prouisionis:de qua supra in prima parte in secundo præmisso; † quæ cum producta fuerit ab illis de Puccis, & de Venturis non potest ab eisdem impugnari ex vulgaris: † quo fit, vt stantibus tot erroribus, & subreptionibus Bulla non sit attendenda,sed solùm Conuentio cum Capitulo,iuxta latè deducta *per Dec.cons.63.num.6. & in leg. si quis in aliquo, num.4.in fin.C.de præbend. Curt.Iun.cons.93. num. 10.*

113

114

115

Quas

Quas subreptiones, & obreptiones dicebant non posse euitari, nisi dicant Pucci, & Venturi quòd Bulla emanauit pro Confirmatione alterius Conuentionis, non inter Antonium,& Capitulum initæ, prout est illa, in qua D. Octauia se fundat, pro patronatu Hæreditario, sed inter Antonium & Vniuersitatem Artis Lanæ, de qua expresè cantat Bulla, & tunc multò magis Bullam subreptitiá, & obreptitiam esse ex sequentibus contendebant; Primò quia præsupponitur in eadem Bulla, quòd Vniuersitas,vti Patrona concordauit cum Antonio, quod præsuppositum videtur falsum, ex quò tunc, stante dicta *Constitutione Innocentij Octaui*, reuocatoria Iurispatronatus ex priuilegio, Vniuersitas Patrona non erat, ex inferiùs dicendis, in responsione ad vltimum obiectum, quicquid sit, An patrona esset in initio erectionis; Secundò quia in Bulla non fuit narratus præcedens status Iurispatronatus, priùs acquisiti Puccis ex dotatione assignationis Prædiorum,de qua in dicta Conuentione cum Capitulo, † ita vt ex hoc non adfuerit voluntas Papæ mutandi statum Iurispatronatus.*Cald. dicto conf.15. de iurepatr. Dec.d.conf.126.num.4. Lambert. Rota*, & alij supra allegati in secunda parte, *in verf.super præmiff.* Tertiò quando præcedens Iurispatronatus fuisset Papæ narratus, † quia tamen Bulla emanauit ad supplicationem solius Antonij,sine mandato aliorum de Puccis, non potuit Antonius, nec ideò Papa voluit illis præiudicare, alterando statum Iurispatronatus, vt etiam dictum fuit in eodem *verf. super præmiff.* Quartò quia de dicta alia Conuentione inter Antonium, & Vniuersitatem nullibi legitimè constat, sed solùm ea enunciatur in dicta Bulla: nam in supradictis literis & mandato Vniuersitatis solùm enunciatur tractatus,vt dictum est nihil ponit in esse; † Scriptura autem referens, aut confirmans non probat, nisi relata producantur. *Rom. conf.305. nu.5. & 336. num.5.Crauett.conf.120.nu.15.& Cephal.conf.156. num.42.lib.2.* Quintò & vltimò,† quia eo ipso,quòd supradictæ literæ, & mandatum Consulum non continent actualem consensum Vniuersitatis, sed solùm tractatum, non potuit solus Antonius,sine Vniuersitate Bullam impetrare,sed consensus Vniuersitatis in impetranda Bulla erat etiam necessarius; Vnde cùm de dicto actuali Vniuersitatis consensu non constet, eo ipso quòd in Bulla non legitur, imò constet de contrario,ex quò solus Antonius supplicauit; proptereà ex hoc etiam probatur. Quòd Bulla non emanauit pro confirmatione Concordiæ cum Vniuersitate, atque ideò Bullæ subreptionem euitari non posse.

116
117
118
119

Quam quintam, & vltimam rationem dicebant esse insuperabilē, ex eáque subreptionē reddi ineuitabilē,† & nō tolli ex eo quòd in Bulla ad sit clausula *Consulum accedente consensu,&c.*cum Iuspatronatus per Sixtum Quartum non fuerit relictum Consulibus,sed Confratribus d.Vniuersitatis,vt in Bulla ibi, *ac Iuspatronatus & præsentandi personas idoneas Confratribus Artis Lanæ Ciuitatis Florentiæ pro tempore existentibus reseruari mandauerat*; quæ sunt penitus diuersa, † Quia Iuspatronatus relictum Confratribus non censetur relictum solis Prioribus, seu Consulibus Confraternitatis,sed toti ipsi Confraternitati,ex adduct.per *Abb. & Barbat.in cap.requisiti de testam.* & ibidem optimè declarat *Couarr. nu.1.*† Prout priuilegium concessum Clericis censetur concessum Ecclesiæ,*Bar.in l.cum plures*,vbi communiter notant, *C.de Sacrof.Eccles.*† Et Ciuibus relictum habetur,vti relictum Ciuitati,*l.2.ff.de reb.dub.*vbi *Bart.Castr.Socc. & alij, Loseu.de Iur.Immunit.q.5.n.10.cum seqq.Menoch. præsumpt.101.lib.4.* Vice versa autem, Iuspatronatus relictum Consulibus,seu Prioribus Vniuersitatis non censetur relictum ipsi Vniuersitati,sed solùm Prioribus, & Consulibus pro tempore; ita vt ipsi soli debeant præsentare, *Bald.in l.si quis 48.§.in omnibus,nu. 19.C.de Episc. & Cleric. Rota decis.574.par.1.diuersar. num.* 8. & fuit plenè decisum in causa *Romana Beneficiatus Sancti Laurentij in Damaso 7. Februar. 1628. coram me*: † Quo fit vt Consules soli non potuerint cedere Iuspatronatus, nec cum Antonio concordare Bullámque impetrare, aut impetrationi consentire, sed hoc facere debuit tota Confraternitas, seu Vniuersitas Artis Lanæ,legitimè congregata, conuocatio consilio, & habitis tractatibus de Iure requisitis, de quibus solemnitatibus nihil vnquam doctum fuit: Neque obstare; † quòd cum Papa enarrauerit tenorem d.assertæ Conuentionis cum Vniuersitate Artis Lanæ,non esse opus, vt aliter de ea constet, *Iaf. dict. Auth. si quis in tit. de Princip. & eius priuil. num.360.* late *Rota decis.362.par.2. diuers.* †. Quia esset verum,si etiam verum esset quòd Papa tenoris dictæ Conuentionis cum Vniuersitate meminisset *motu proprio*,aut *ex certa scientia*; & ipsa deinde consensisset: in quibus terminis loquuntur dicti *Doctores & Rota diuers. in dicta decis.32.* Cùm autem non Papa sed idem Antonius, ad cuius supplicationem emanauit Bulla,narrauerit dictæ Conuentionis tenorem (& quidem obscurè satis,vt dicebatur) & deinde non adsit consensus Vniuersitatis, sed Consulum dumtaxat,† proptereà si narrata non verificentur, Gratia,seu confirmatio corruit,stante quòd non probetur obseruantia ad adæquata, dictæ Conuentioni cum Vniuersitate, seu potiùs Conuentioni cum Capitulo, iuxta doctr. *Felin. in cap.constitutus,5. Dec in princ.de rescript.* vbi etiam, *in 4.not.Caputaquen.decis.27.num.2.& 3. par.1.* & in terminis Confirmationis,*Rota decis 564.num.2. & 3.& decis.676.num.4.parte 2.recent.* † Quod autem nullo modo Bulla emanauerit cum aliqua ex clausulis, *motu proprio*,aut ex certa scientia,probari etiam contendebant,eo ipso,quòd in ea nulla istarum clausularum legitur,& de clausula ex certa scientia eo ipso, quòd non appatet adhibitam fuisse causæ cognitionem, *Gloss.in cap.1.& 2.de confirm. vtil.vel inutil.& Dec.in rubr.eiusdem tit.ad finem Felin.in capitulo inter dilectos,de fid.Instr. Anchar.conf.282.Parif.conf.19.nu. 13. lib.1.Rota in nou.decis.230 incipit Papa* aliàs *est decis.2. de confirm.vtil.vel inutil.* Et ideò Confirmationem talem, qualem, quæ ex Bulla prætenditur, fuisse in forma communi, nimirum, quatenus conuentio cum Vniuersitate, existeret, & subsisteret, vt notant DD. per illum text. *in capitulo quia diuersitatem, de concess. præbend.* † ita vt dicta Bulla nihil tribuat de nouo, sed solùm quòd antea erat tale, quale confirmet, iuxtà *Gloss. in cap. fin. de confirm. vtil. vel inutil. Bartold. in leg. priuilegio, Cod. de Sacrof. Eccles. Oldrad. conf. 164. Signorol. conf. 213. Cardin. conf. 44. Abb. conf. 62. lib. 1. Boer. in suis singul. tit. ratihabitio, & confirmatio, Crescent. decis. 31. tit. confirm. vtil. vel inutil.*

120
121
122
123
115
116
117
118
130
131

Quibus iidem informantes pro Domina Octauia addebant, quòd cùm Antonius, de tempore datæ Bullæ, quinimò etiam ante Conuentionem, quam ipse fecit cum Capitulo, esset iam prouisus, de dicto Subdecanatu, vti de libero, & in eius possessionem immissus per Capitulum, ineáque existeret pacificè, & quietè, cùm non constet de aliqua lite,& molestia sibi tunc mota, aut illata, & prætereà iam ex d.Conuentione, iuxta supradicta acquisiuisset Iuspatronatus Hæreditarium, verisimile non esse,quòd voluerit posteà cōfiteri,& emologare in impetratione d.Bullæ Iuspatronatus,esse adhuc tunc penès Vniuersitatē in præiudi

præiudicium prouisionis Apostolicæ, ad sui fauorem vti de libero; & Iurispatronatus sibi acquisiti; stante maximè quòd apud dictam Vniuersitatem tunc nullum re vera, Iuspatronatus aderat, ex inferiùs dicendis, atque ideò, inde elici non leuem præsumptionem, aut collusionis inter Antonium, & Consules Artis Lanæ, aut quòd licèt idem Antonius in dicta Bulla narretur fuisse impetrans, ipsum reuera, non impetrasse, sed eius nomen fuisse suppositum, præsertim cùm in multis Bulla aduersetur Conuentioni præcedenti eiusdem Antonij cum Capitulo; & quòd Bulla non fuit producta per Dominam Octauiam, quæ nititur soli conuentionem cum Capitulo, sed per illos de Puccis, & Venturis, qui in sola Bulla fundantur: Et demum cùm de conuentione cum Vniuersitate, 132 nullibi constet, nisi ex narratiua eiusdem Bullæ; † nec contrarium ex impensa præsumi dicebant cùm fuerit modica, ad text. *in l.nonnulli, in §. sunt alij, in vers. cum autem extra de rescript. Rota decis. 624. num. 5. in vers. nam præter, parte 1. recent. & decis. 7. lib. 2. parte 3. diuersar.*

Prætereà nec Subreptiones, & Obreptiones, aliáque supradicta iidem informantes tolli dicebant ex prætensa obseruantia Bullæ, de qua supra in 3. parte in hoc quarto obiecto, desumpta nempe ex annua præstatione Candelæ ceræ albæ singulis annis Consulibus Vniuersitatis Artis Lanæ facta in die Purificationis, iuxta d. Bullam, per Horatium Subdecanum, toto tempore vitæ suæ, vt in prædicta fide Cancellarij d. Vniuersitatis, de qua supra in prima parte in sexto præmisso *in vers. 4. in eodem Summario*, & ex partita libri, vbi registratæ sunt possessiones beneficiorum Ecclesiasticorum, in qua fit mentio dictæ Bullæ, & Iurispatronatus, quòd ante illam Vniuersitas Artis Lanæ habebat, vt in dicta alia fide, de qua in eodem sexto præmisso in eodem *vers. quarto, &c.* Et tandem ex supradictis duabus enunciatis visitationum Ordi- 133 narij, Quia respondebant: † Primò quòd dictæ duæ fides sunt simplices attestationes, quæ ideò fidem non faciunt, *Decian. conf. 51. num. 96. vol. 2. Rota dicta 255. num. 3. par. 1. recent.* Et alibi sæpiùs: † Secundò quòd 134 partitæ librorum, in quibus dictæ fides fundantur sunt informiter extractæ sine partis citatione, & aliis de iure requisitis per *text. in cap. in præsentia vers. præ-* 135 *terea*, cum ibi not. *de probat.* † Tertiò quòd in omnem casum Cancellario & libris Vniuersitatis Artis Lanæ attestantibus de annua præstatione candelæ facta Consulibus per Horatium Subdecanum toto tempore vitæ suæ non est credendum, in lite inter d. Vni- 136 uersitatem, & alios qui non sunt de d. Vniuersitate; † nam cum d. Cancellarius si examinaretur in Testem pro ipsa Vniuersitate non esset Testis idoneus, contra eos, qui non sunt de Vniuersitate, *Alex. consil. 43. num. 13. libr. 4. Ias. in leg. prima, §. Patronum, in fine, ff. de in ius vocand. Couar. pract. quæst. cap. 18. num. 4. & Menoch. de arbitr. iud. cas. 106. num. 13.* 137 *& 15.* † Absurdum esset quòd daretur fides eius scripturæ, in qua ipse non esset idoneus Testis, vt in simili arguit, *Bart. in leg. si pater, ff. de fals.* Et in puncto, *Crauett. de antiqu. temp. parte 1. sectione* 138 *quarto limitatur, numero 78.* † Et idem dicendum est de libro Vniuersitatis, *Salicet. in leg. exemplo, C. de probat. idem Crauett. in dicta prima parte sectione quid in libro numero primo, cum sequentibus.* Quartò dicebant, quòd dicta annua præstatio candelæ ceræ albæ est æquiuoca, ex quò vniformiter fit eadem die dictis Consulibus Artis Lanæ ab aliis Canonicis eiusdem Ecclesiæ; hæc tamen vniformitas non fuit in facto iustificata, nisi per quandam simplicem attestationem cum iuramento duorum Canonicorum dictæ Ecclesiæ; † Quintò quòd Hora- 139 tius tradendo candelam non potuit præiudicare aliis de Puccis super Iurepatronatus Hæreditario, de quo in Conuentione cum Capitulo, illúdque alterare, conformando se cum d. Bulla, prout nec potuit idem Antonius, qui illam impetrauit, sine mandato aliorum de Puccis, & non narrato præcedenti statu; supradictis verò duabus enunciatiuis visitationum Ordinarij iam fuit latè responsum *in dicta Decisione, 22. May, & supra in secunda Discursus parte, in versiculo sed quia nihilominus, in fine.*

Quæ omnia tantò magis procedere, & vrgere dicebant, ex quò imò Bulla non probatur effectuata, sed potiùs dicta Conuentio Antonij cum Capitulo effectuata fuit; † si quidem in Bulla appo- 140 nitur Antonio onus dotandi Subdecanatum in anno redditu scutorum 24. in tot stabilibus; de qua dotatione nullibi constat, cum tamen de ea deberet omninò constare, vt vigore Bullæ posset prætendi Iuspatronatus; cùm fuerit per Papam dictum onus conditionaliter iniunctum, ibi: *ea tamen conditione quod præfatus Antonius eiusdem Subdecanatus pro illius dote bona immobilia valoris annui 24. Ducatorum, &c.* iuxta regulam, quam firmat *Bartol. in leg. quibus, §. Termilius, numero 5. ff. de cond. & demonstr.* Et in his terminis, *Rota Decisione 46. num. 2. par. 2. recent. per totum*, quam ad literam refert, *Massobr. in dicto præludio 7. dubio 3. numero 41.* Vice versa autem, Prædia assignata in Conuentione cum Capitulo hodie existunt penès Ecclesiam, & deinde multò post dictam Bullam, videlicet de anno 1527. Alexander de Puccis constituit Procuratorem Antonium eius filium, ad consentiendum prouisioni Apostolicæ dicti Subdecanatus, ad fauorem Leonardi de Gasconibus, iam nomine proprio, quàm suorum hæredum, vt supra in prima parte, in sexto præmisso, *versiculo sexto in aliis*; quæ constitutio Procuratoris non potest intelligi, iuxta Bullam, quæ cantat de Gentilitio, sed iuxta conuentionem, quæ est de Hæreditario, & pariter in mandato Apostolico de prouidendo dictum Horatium, de quo in eodem sexto præmisso, *versiculo quinto in summario*, vigore cuius deinde idem Horatius adeptus fuit possessionem Subdecanatus, expresè narratur hoc Iuspatronatus esse familiæ de Puccis ex dotatione, & fundatione, & sic iuxta dictam conuentionem cum Capitulo, non autem prout in Bulla, iuxta quam Patronatus esset ex priuilegio, iam quoad Artem Lanæ, vt infra in responsione ad quintum, & vltimum obiectum, quàm respectu Dominorum de Puccis.

Tandem ad rem facere dicebant, quòd etiam conuentio Antonij cum Capitulo fuit facta per solùm Antonium, sine mandato aliorum de Puccis, cùm de illo non constet, & ideò quòd ei soli fuit acquisitum Iuspatronatus; qui ideò etiam solus, sine consensu, & mandato prædictorum potuit postea obtinere dictam Bullam, & per eam Iuspatronatus, quod vigore præcedentis conuentionis cum Capitulo erat Hæreditarium, fieri Gentilitium, Quia non procedit, † stan- 141 te etiam in dict. conuentione cum Capitulo, acceptatione, & stipulatione Notarij, nomine aliorum de Puccis, quorum etiam nomine conuentio cum Capitulo facta fuit, & quorum etiam erant dicta prædia tunc consignata, & tradita, & quæ vsque in præsentem diem, sunt apud Capitulum, *Soccin. Iun. consil. 118. nu. 13. & 14. vol. 1.*

Dec. cons.

Dec.conf.230.num.5. Gozzad.conf.87. num.14. Conar. in d.rubr.de testam.par.3.nu.13.& lib.1.Var.cap.14. & 15.Guidopap.decis.49. † Et multò minùs procedit,non interueniente nouo consensu Capituli,quòd non obstante quacúmque reuocatione Antonij, possent aliis de Pucis, qui eo contraxerunt, promissa adimplere, iuxta doctr. *Bart.in l.cum à Socero, C. de iur.dot. Alex. conf.104.vol.7.Cravett.conf.19.num.15. Anton.Gabr.de donat.concl.5.nu.11. Conar.d.l.pr.var.c.14. num.9.* Ex quibus nedum satisfactum esse dicebant quarto obiecto Dominorum de Puccis, sed etiam discussum,& fundatum remanere secundum præcipuum fundamentum D.Octauiæ,de quo supra in principio huius quartæ partis.

142

Demum non obstare dicebant Quintum, & vltimum obiectum DD. de Puccis, & Venturis: † Nimirum quòd cùm de tempore dictæ conuentionis Antonij cum Capitulo,Iuspatronatus esset apud Confratres Artis Lanæ, non potuerit Antonius per assignationem Prædiorum in eadem conuentione factam, sibi, & aliis de Puccis, eorúmque hæredibus acquirere Iuspatronatus in præiudicium dictæ Vniuersitatis,absque illius consensu, eáque priùs non requisita, an dotare vellet, ex *Abb. Host. Lambert.* & aliis ibi allegatis; de cuius Vniuersitatis consensu, circumscripta Bulla, nullibi constat, Quia dupliciter respondebant.

143

Primò nempe non probari,quòd vnquam Vniuersitas Artis Lanæ fuerit Patrona,† quæ ideò non fuit requirenda; quandoquidem nullibi de hoc constat, nisi in dicta Bulla, cui Pucci, & Venturi innituntur, & ex deductis in facto,in prima parte, in quinto, & sexto præmisso, scilicet ex literis Consulum Artis Lanæ,ex attestationibus Cancellariorum dictæ Vniuersitatis super Domo, & candela, ex dicta partita libri vbi describuntur possessiones Beneficiorum, & tandem ex duabus enunciatiuis Visitationum: Bullam autem nihil probare, † tum vti subreptitiam, ex supra deductis, *cap.fraternitatis, de heret. Bald.in l.si ex falsis.per illum tex.C.de transact.Natt.conf.59.n.16.* Tum etiam quia de Patronatu Vniuersitatis in dicta Bulla non constat,nisi ex sola narratiua Antonij impetrantis; † quæ narratiua nunquam fuit iustificata, quæ tamen iustificari debuit: stante quòd in Bulla non adsunt clausulæ, *motu proprio.* aut *ex certa scientia* vt supra dictum fuit in responsione ad quartum obiectum in *vers. neque obstare quòd cum Papa, &c.* literas autem missiuas Consulum,& attestationes super Domo, & candela Cancellarij Vniuersitatis, & partitam dicti libri, vbi registrantur possessiones beneficiorum, continere expressam relationem ad dictam Bullam: † Vnde cùm illa nihil probet, vt dictum est, pariter prædictarum literarum, & attestationis Cancellarij Vniuersitatis, prædictíque libri nulla est habenda ratio, vt communiter notatur,*in l. si quis in aliquo,C.de eden. Roman. Cravett. Cephal.*& alij supra allegati in hac tertia parte in *vers. quæ subreptiones,& obreptiones circa finem:* † Quod adeò verum esse dicebant vt non possint Pucci, & Venturi dictas literas,& attestationes, aliáque huiusmodi, ad alium titulum præsumptum referre, dum titulum Bullæ nullum, & inualidum produxerunt, *Ægid. conf.10.num.20.in fin.Paris.conf.21.num.19.lib.1. Cravett. conf.134. num. 44. Rota decis. 412. num. 2. par.2. recentior.*

144

145

146

147

148

Secundò respondebant quòd quatenus per d.Bullam,& ex aliis prætensis adminiculis supradictis probaretur Iuspatron. fuisse, in initio erectionis validè Vniuersitati reseruatum, nihilominus illud, de tempore Bullæ, non fuisse penès eam, † eùm esset tunc iam reuocatum, vigore d.*Cõstitutionis Innocentij VIII.* reuocatoriæ omnium Concessionum Iurispatronatus ex priuilegio, tam Beneficiorum electiuorum, quam non electiuorum,idest,quæ non erant ex fundatione seu dotatione, saltem medietatis dotis ex propriis bonis; † Quòd autem Iuspatronatus Vniuersitatis esset ex priuilegio, dicebant esse penitus indubitatum,Tum quia Vniuersitas nihil penitus de suo contulit pro dote, etiam quòd dos fuisset emenda ex Eleemosynis, & Oblationibus elargiendis per singulares homines Vniuersitatis, cùm hæc non sint bona Vniuersitatis, nec Vniuersitati acquirantur, vt in his terminis, *Lambert.lib.1.par.5.quæst.5.art.21.num.9.& q.7.art.15. n.9. & seqq.* & tantò minùs, ex quo Bulla cantat de Eleemosynis, & Oblationibus elargiendis à quibuscúmque Christi fidelibus,Ecclesiam Florentinam visitantibus, Tum & etiam quia prædicta Indulgentia plenaria nunquam fuit effectuata, & sic nullæ vnquam fuerunt Eleemosynæ, & Oblationes; ita vt Subdecanatus fuerit semper dote penitùs destitutus, vt habetur in eadem Bulla Iulij II. quam adhoc,contra dictos de Puccis,& Venturis allegabant, vti probationem probatam: ex quibus cessare etiam videntur omnia deducta exaduerso in dicto quinto obiecto, *in vers. secundo fuit responsum, & in vers. nec obstare addebant,* quæ parum aut nihil ad rem facere dicebant.

149

150

Neque deinde obstare dicebant quòd *Constitutioni Innocentij*, censeatur fuisse derogatum per clausulam generalem,*non obstantibus,&c.*†Primò quia fuit apposita in vltima parte Bullæ,& sic in executiuis,quæ nõ refertur ad mediatè præcedentia, quæ vt hic sunt contraria iuri cõmuni,*Clem.1.in fin.*vbi omnes *de probat.Corn.conf.119.n.16.vol.2. Crau.conf.70.n.3. Mart. clauf.79.n.25.p.1.& Rota decis.777.p.2. recent.n.4.* Secundò † Quia, cùm Bulla, ex supradictis, sit nulla,& subreptitia,pariter etiam, & dicta clausula nihil potest operari,*Angel.conf.30.n.34. Gonz.glos.9.§.1.n.57. Grat.disc.421.n.15.& discept.458.n.6. Seraph.dec.433.* Tertiò,& vltimò.Quia,stante quòd Puccis, à quibus D. Octauia causam habet, fuit ante Bullam acquisitum Iusp. ex d.assignatione Prædiorum; iuxta supra deducta,d.clausula, contra eos nihil operatur, † cum per eam non tollatur ius quæsitum; vt in his terminis *Staibil. de liter.Grat.tit.de vi, & eff.c.clauf.§.de cl. non obstant,n.1.& seqq.& Modern.Pisan.in prax.Iurisp. lib.13.nu.162.*

151

152

153

Nec pariter obstare dicebant deducta exaduersi,in dicto quinto obiecto,*in vers.3.& vlt.fuit responsum,*† Nimirum prædictam *Constitutionem Innocentij,*non intrare,nisi quando à principio Beneficium est liberæ collationis,& deinde subijcitur Patronatui alicuius; non autem, vt in casu nostro,quando Beneficiũ nascitur subiectum in sui erectione, & sic nunquam fuit liberum, Quia hanc distinctionem nullibi legi,& esse contra mentem dictæ *Constitutionis Innocentianæ* dicebant,& Rotam sententiam visam fuisse contrariũ in causa *Lucana Decanatus,8.Iun.1576.coram S.m. Clem. VIII.* Quam Decisionem ad literam inferunt & discutiũt, *Modern,Pisan.in prax.Iurispatronatus lib.1.cap.à principio vsque ad finem* † Et præterea tolli difficultatem ex *Constitutione* reuocatoria *Adriani VI.* posteà *edita de anno 1522.*quæ absolutè,& indistinctè,etiam reuocat omnes cõcessiones Iurispatronatus ex priuilegio cum absoluta relatione ad dictam *Constitutionem Innocentij,* & sic transire & sentire omnes Doctores,qui de dictis duabus Constitutionibus meminerunt, & præsertim, *Modern.Pisan.*vbi supra, & *Modern.de re benef. libr.2. quæst. 8. num.13. cum pluribus sequentibus. Massobr. in prax. haben. concursu. prælud. septim. dub. tertio, numero 81. Rota apud Seraphin. decisione 555.* Et addebant rationem, † quia

154

155

156 † quia sicut Iuspatronatus, quòd acquiritur ex dotatione Beneficij iam erecti, & fundati, fingitur ab initio erectionis acquisitum, & ac si ab initio in ipsa 157 erectione dos data fuisset, † ita vt nulla sit constituẽda differẽtia inter Iuspatronatus acquisitũ ex dotatione ab initio, & Iuspatronatus ex dotatione, Beneficij iam erecti, *Ioan. Andr. in c. 1. col. vlt. in princip. vers. & tunc fauore Ecclesiæ fingamus, de Iurepatr. Abb. in cap. 3. num. 9. in fin.* & ibi *Bero. nu. 71. vers. non obstat quòd res sacra eodem titulo, Abb. d. cons. 59. nu. 3. vers. quod tamen limitauit, lib. 2. Roch. in verb. dotauit, n. 4. ad fin. vers. non obstat igitur, & Lambert. lib. 1. quæst. 6. art. 1. num. 6.* pariter idẽ etiam dicendũ est de Iurepatronatus ex priuilegio concesso ab initio erectionis, & de Iurepatronatus ex priuilegio concesso in Beneficio iam fundato, & erecto: distinctionem autem, quæ fiebat in *d. quinto obiecto, in fine*, inter vnionem factam in erectione Beneficij cui fit vnio, & vnionem factam Beneficio iam erecto, dicebant non esse ad propositum, hócque adeò clarum esse, vt non indigeat vlteriori discussione.

Tandem iidem Informantes pro Coronide omnium supradictorum dicebant, quòd cum d. Bulla Iulij Secundi, in qua Pucci, & Venturi fundantur pro Gentilitio non sit correspectiua, aut confirmatoria præcedentis conuentionis Antonij dum Capitulo, ex quo ad inuicem in tot capitibus aduersantur, iuxta supradicta, *in hac quarta parte, in solutione quarti obiecti, in vers. secundò respondebant, &c.* Vnum de tribus necessariò sequi: videlicet, aut Iuspatronatus huius Subdecanatus, stante subreptione dictæ Bullæ, de qua supra nunquam fuisse trãslatum apud dictos de Puccis, ex cessione Vniuersitatis Artis Lanæ, sed remansisse semper apud dictam Vniuersitatem; quòd tamen nullo modo dici potest, cùm resistant tam dicta *Constitutio Innocentij Octaui*, per quam Iuspatronatus Vniuersitatis fuit reuocatum, quàm obseruantia subsequuta, quæ est in contrarium, cùm non dubitetur de illius existentia apud DD. de Puccis, & Vent. aut fuisse translatum, vigore dictæ cessionis in dictos de Puccis illud idem Iuspatronatus ex priuilegio, quòd erat apud Vniuersitatem, & tunc non solùm intrare contra eos, *dictam Constitutionem Innocentij*, ante Bullam emanatam, sed etiam *Constitutionem* siue Regulam *Adriani* reuocatoriam omnium concessionum Iurispatronatus ex priuilegio, ab anno primo Pontificatus *Innocentij Octaui*, citra factarum: Aut demum vigore dictæ Bullæ, quatenus non fuerit subreptitia, fuisse eisdem de Puccis acquisitum nouum Iuspatro- 158 natus Gentilitium; † & cùm illud non possit esse ex fundatione; & dotatione, ratione integræ dotationis, eum Subdecanatus non esset tunc penitus indotatus, eùm haberet iam illa duodecim Prædia, circiter, per tres menses ante, Capitulo actualiter assignata in dicta præcedenti conuentione nec pariter esse possit ratione augmenti medietatis dotis, cum solùm in Bulla narretur dos 24. Ducat. quæ non correspondet aut æquiualet concessioni d. Iurispat. pariter illud esset ex priuilegio, maximè cum non constet fuisse Capitulo soluta illa scut. 1000. auri de quibus soluendis vel id quòd Archiepisc. Florentinus declararet, pro emendis stabilibus narrauit Antonius in Bulla, fuisse per ipsum præstitam cautionem, iuxta Decisiones Rotæ cumulatas per *Massob. d. prælud. 9. dub. 3. num. 31. cum seqq. & Modern. de re benef. d. lib. 2. cap. 8. num. 27.* Et consequenter semper intrare, contra dictos de Puccis, & Venturis *Regulam reuocatoriam Adriani*; maximè etiam, cùm nec dicta promissio dotis in scutis 24. annuis probetur effectuata.

Quibus sic stantibus necessariò fatendum esse dicebant, Iuspatronatus dicti Subdecanatus, quòd ab initio fuit apud Puccios, & hodie extat, fuisse Hæreditarium, & ex dotatione, & fundatione, acquisitúmque ex dicta præcedenti conuentione, & actuali assignatione Prædiorum cum præsumpto titulo consensus Ordinarij, aut Beneplaciti Apostolici, † qui 159 præsumptus titulus regulariter longæuis possessoribus suffragatur, *Cassad. decis. fin. per tot. de Procur. Crescent. decis. 4. de prob.* Et præsertim in Beneficialibus, 160 † cùm non sit præsumendum, quòd Ordinarij, qui omni anno debent visitare, permiserint eos diu possidere Iuspatronatus absque titulo, cùm titulus requiratur, idem *Cassad. decis. 2. de caus. possess. & propr. & Rota decis. 4. num. 6. par. 2. diuers.* & alibi sæpius: Et ex prædictis non solùm solui dicebant quintum, & vltimum obiectum DD. de Puccis, & Venturis, sed etiam fundari tertium præcipuum fundamentum D. Octauiæ, de quo supra in princip. huius quintæ partis.

Et hæc sunt, quæ iuxta ordinem Dominorum, visis qua potui diligentia, hinc inde deductis, mihi referenda occurrerunt: Dominorum autem erit Iudicium.

Romana Pecuniaria.

Ven. 29. Nouembris, 1630.

ARGVMENTVM.

Forma depositi præscripta cum certis conditionibus, & declarationibus, alternatiuè positis quando seruata dicatur.

SVMMARIVM.

1. *In alternatiuis sufficit alterum adimplere.*
2. Supradictis, *dictio refertur ad casus supra expressos, non autem ad alios non expressos.*
3. *Forma debet præcisè, & in forma specifica adimpleri.*
4. *Interpretatio fieri debet contra eum qui se fundat in noua dispositione, qua dubium est an facta fuerit, vel non.*
5. *Interpretatio fieri debet contra Actorem, qui se fundat in verbis dubiis; & ratio redditur ibidem.*
6. *Implementi defectus non nocet, quando ex eo nullum fuit sequutum damnum.*
7. Contentamentum, *dictio importat liberum arbitrium.*
8. *Forma, aut conditio, si respiciant aliquem certum finem, sufficit quòd finis ille quomodocunq; habeatur.*
9. *Contrahentium mens, & virtualis sensus attendi debent.*
10. *Qualitas adiuncta verbo debet intelligi secundum tempus verbi.*
11. *Exitus acta probat.*
12. *Vtile per inutile non vitiatur, quando versamur in diuiduis.*

DECISIO CCLXXXVI.

EXCELLENTISSIMI Domini fratres de Burghesis emerunt à D. Lutio de Sabellis Castrum Arignani, eique pretium soluerunt in tot locis montium, cum pacto vt illa starent pro perpetua securitate, in casu euictionis; ita vt non possent alienari, aut resignari, nisi ad effectum inuestiendi pretium in censibus, seu aliis stabilibus, subrogandis in eandem causam,

causam, & de eorundem consensu, cum quo ex dictis locis montium fuerunt alienata, vsque ad summam scutorum decem millium, illaque deposita in Sacro monte Pietatis, & ex eis per D. Claricem de Sabellis, vti matrem, & tutricem filiorum, & hæredum dicti D. Lutij, fuit emptus vnus census à D. Paulo Emilio Vrsino, cum recognitione bonæ fidei D. Claricis, ad fauorem D. Pauli Emilij, census venditoris, & cum facultate, quòd dicta scuta decem millia, vt supra deposita in dicto S. Monte, posset D. Clarix inde leuare ad effectum ea deponendi ad suum creditum, in vno ex Banchis ibi descriptis, quorum vnum erat Banchum Ioannis Petri Chiozzini; cum expresso tamen pacto ad fauorem Dominorum de Burghesiis, quod ex dictis Banchis non possent amoueri, (verba sunt Instrumenti,) *se prima non si sia fatto altro Inuestimento, à contentamento del detto Prencipe Borghese, in conformita dell'Instrumento della vendita di Rignano.*

In executionem supradictorum, scuta decem millia prædicta, fuerunt per D. Claricem leuata ex S. Monte, & deposita in dicto Bancho Chiozzini cum declaratione, de qua supra, & prout cantat partita libri dicti Banchi: videlicèt, *quali dinari non si possino leuare dal nostro Bancho se prima non si è data fede che essa Signora Clarice habbi data sigurtà ò fattone altro inuestimento, à contentamento dell'Eccellentissimo Signor Prencipe Borghese, in conformita della venduta di Rignano, ò vero tornarli à depositare nel detto Monte della Pieta con le sodette conditioni, è dichiarationi*: Pro securitate autem dicti depositi in Bãcho Chiozzini facti, *idem Chiozzinus, medio Iuramento, promisit illa restituere; ad effectum* (verba sunt Instrumenti) *ea iterum depónendi in dicto Sacro monte Pietatis, ad creditum dictæ D. Claricis cum conditionibus, & vinculis, de quibus in dicta partita, seu adimpletis conditionibus, & vinculis præfatis, liberè dictæ D. Clarici, & interim ea tenere sub cambiis &c.* Et his omnibus, videlicèt, contentis in dicta partita libri Chiozzini, & in dicto Instrumento cambij, accessit Eques Petrus Roncallus, vti fideiussor principaliter, & in solidum, Notario pro omnibus, quibus interest stipulante.

Post huiusmodi obligationem Chiozzini, & Roncalli, dictæ pecuniæ fuerunt per Chiozzinum iterum reportatæ ad Montem Pietatis, ibique repositæ ad creditum D. Claricis, cum narratiua conditionum, & pactorum, de quibus, tam in primo deposito in eodem Monte facto, quàm in dicta partita libri Chiozzini.

Tandem D. Clarix, secunda vice, extraxit à Monte Pietatis dicta scuta decem millia, illáque denuo deposuit in eodem Bancho Chiozzini, qui cùm foro cesserit, dicti filij, & hæredes Lutij, pro eorum prætenso interesse, egerunt contra supradictum Equitem Roncallum vigore dictæ obligationis. Cum autem causa fuerit extra Rotam commissa R. P. D. Monaldensi, de voto Rotæ, & staret difficultas in eo: An forma depositi præscripta in supradictis partita libri Chiozzini, & Instrumento cambij, quibus Roncallus accessit, fuerit seruata, in restitutione, seu deposito dd. pecuniarum, facto in Sacro Monte per Chiozzinum, quia quatenus sic, Roncallus fuit eo ipso liberatus, sin autem non, remansit obligatus; Propterea dubitaui hodie, An forma prædicta fuerit seruata, ita vt de ea possint opponere Domini de Sabellis. Et quoad primam partem Dubij fuit affirmatiuè resolutum, quò verò ad secundam; negatiuè, & consequenter Roncallium fuisse liberatum.

Ratio resolutionis primæ partis Dubij fuit, Quia obligatio Roncallij fuit relatiua, & restricta ad contenta in dicta partita libri Chiozzini, & Instrumento obligationis cambij, in quibus consistebat obligatio Chiozzini sui principalis, quæ cùm fuerit alternatiuè concepta, videlicèt quòd non possent pecuniæ à dicto Bancho amoueri, nisi data securitate per D. Claricem, aut facto alio inuestimento &c. aut quòd reportarentur ad Banchum Montis Pietatis, † Et in 1 alternatiuis sufficiat alterum adimplere, *cap. in alternatiuis de reg. iur. in 6. l. si is qui ducenta §. vtrum. ff. de reb. dub.* Propterea Roncallus fuit liberatus, eo ipso quòd pecuniæ per Chiozzinum fuerunt reportatæ ad Banchum Montis Pietatis; siue electio alternatiuæ esset solius Chiozzini, siue solius Claricis, siue vtriusque simul, ex quò pecuniæ fuerunt ad Montem reportatæ de vtriusque consensu, & voluntate.

Neque obstat vnicum fundamentum DD. fratrum de Sabellis, nempe quòd in dicta partita libri Chiozzini, & in dicto Instrumento cambij, solùm legitur, *quòd pecunia possent reportari ad Montem Pietatis, cum declarationibus, & conditionibus supradictis*; † 2 idest de quibus supra in eadem partita libri Chiozzini, & non de aliis, ex doctrina *Bart. in l. qui liberis §. hæc verba num. 7. ff. de vulg. Surd. cons. 417. num. 2.* sed sic est quòd supra in dicta partita solùm pro forma præscribitur quòd pecuniæ non possint à Bancho Chiozzini amoueri, nisi data securitate per D. Claricem, aut ad effectum reinuestiendi; ergo dum postea datur etiam facultas, quòd possent reportari ad Montem Pietatis cum supradictis declarationibus, & conditionibus intelligi debet eodem modo; & sub eadem forma; & sic duntaxat quòd à dicto Monte, pecuniæ non possent amoueri, nisi cum securitate, aut pro inuestimento supradictis; Vndè cùm fuerint ad dictum Montem reportatæ, ibique depositæ, non solùm cum dictis duabus conditionibus securitatis, nempe, & inuestimenti; sed etiam fuerit nouiter additum, vt prætenditur, & videtur cantare partita secundi depositi S. Montis, *Quod posset D. Clarix inde eas leuare ad effectum deponendi in vno ex dictis Banchis*: Propterea videtur non fuisse seruatam formam præscriptam in partita dicti libri, sed excessum; † 3 cùm tamen forma debeat præcisè, & in forma specifica adimpleri, *ad l. qui heredi in princ. & l. Menius, vbi Bart. ff. de cond. & demonstr.* cum vulg. *Rota decis. 1139. num. 3. & decis. 1146. num. 4. apud Seraphin.*

Quia obiectum hoc tollitur: Primò ex facto quandoquidem bene lecta, atque perpensa partita dicti secundi depositi Montis, non est verum quòd in ea fuerit à Chiozzino data facultas, pecunias extrahendi à Monte, & eas iterum reportandi ad dicta Bancha, sed solùm ibi narratur quòd istæ pecuniæ fuerunt ibi depositæ per Chiozzinum, *per le mani di Filippo Nobili*, & quòd Philippus, dum deposuit, retulit, & narrauit qualiter dictæ pecuniæ erant illæmet, quæ prouenerunt ex censu supradicto, & fuerant priùs depositatæ in Monte Pietatis, cum facultate quòd D. Clarix posset eas inde leuare, ad effectum deponendi in aliis Banchis, ibi descriptis; ita vt ab eis non possent amoueri, nisi cum securitate, aut ad effectum reinuestiendi, aut portandi ad D. Montem cum eisdem declarationibus, idest quòd casu quo reportarentur ad D. Montem essent ibi cum eisdem conditionibus & declarationibus cum quibus erãt depositatæ in Bancho Chiozzini, & sic quòd à d. Sacro Monte non possent leuari nisi cum securitate D. Claricis, aut ad effectum reinuestiendi duntaxat, prout erant in Bancho Chiozzini: Quod autem dictæ pecuniæ, sic secunda vice depositæ in dicto Monte per Chiozzinũ, possent iterum inde leuari per D. Claricem, ad

effectum iterum deponendi in vno ex dictis Banchis, ibi nullum verbum, sed solùm in hoc, fit ibi relatio actorum, quæ præcesserunt, non autem de nouo aliquid additur; Quo stante, quòd postea pecuniæ fuerint à Monte leuatæ, & depositæ in eodem Bancho Chiozzini, non currit periculo Roncalli, quia non fuit factum ex facultate à suo principali data in dicto secundo deposito, sed ex nouo consensu Excellentissimi Principis Burghesij, prout priùs: Et in omnem casum negati non potest quin sit dubium an in dicto secundo deposito Montis fiat métio facultatis transportandi ad alia Bancha per modum simplicis narratiuæ duntaxat, eorum, quæ præcesserunt in primo deposito Montis, aut per viam nouæ facultatis; vndè 4 intrat regula, † quòd debet fieri interpretatio contra fratres de Sabellis, qui se fundant in ea. *ad l. si in emptione in princip. ff. de contrah. empt.* ex regula quam firmat, *Bart. in l. veteribus num. 2. vers. dicat ergo ff. de* 5 *part.* † vbi quòd debet fieri interpretatio contra Actorem, qui se fundat in verbis dubiis, ea nimirum ratione, quia debet probare eius intentionem de necessitate, alias non sequitur condemnatio: Qui autem se fundat in verbis dubiis non concludit suam intentionem,

Neque obstat si dicatur quòd imò illa verba dictæ partitæ 2. depositi S. Montis, ibi, *ad assetto di depositarij in vno de gl. infrascritti Banchi, cioè Bonanni, Chiozzini, & Pellegrini, Casanoua, Rotigni, Palaggi, è Falconieri, Costaguti, & Giustiniani, &c.* non sunt relatiua facultatis datæ in primo deposito Sacri Montis, sed est noua facultas, in 2. deposito concessa; ex quò in primo deposito solum datur facultas extrahendi ad effectum deponendi ad Bancha *Magalotti, Palaggi, è Compagni, Bonanni, Chiozzini, Rotoli, è Ticci,* & tamen in partita secundi depositi ex prædictis sex Banchis solùm recensentur tria, & adduntur de nouo quinque alia Bancha, nempe *Pellegrini Casanoua, Rottigni, Costaguti & Giustiniani*; Quia quòd dicta verba secundæ partitæ sint duntaxat, & simpliciter narratiua, & relatiua actorum, quæ præcesserunt, aut saltem hoc sit dubium, clarè colligitur ex illis verbis, ibi *disse, li medesimi, che si consignorno dal nostro S. Monte al detto Signor Chiozzino sotto li. 11. di Marzo passato, e che depositarono nel suo Bancho &c.* & ibi, *& li medesimi che prese à censo sotto à 7. di Marzo Il Signor Paolo Emilio Orsino per pagarli d'ordine di detta Signora Clarice &c.* Quæ verba, & alia, quæ immediatè sequuntur vsque ad finem dictæ secundæ partitæ depositi, sunt eadem præcisa, & formalia verba, quibus concepta est dicta prima partita depositi Montis, quæ ibi narratur. Ergò quòd in dicta secunda partita fuerint omissa quædam Bancha, & loco eorum alia subrogata, fuit manifestus error Ministri Chiozzini, qui pecunias ad Montem reportauit, aut Ministrorum Sacri Montis, non autem noua facultas data, aut saltem de hoc errore meritò, & verisimiliter potest dubitari ex supradictis, vt ad sensum, & ad sensum, & ad oculum patet, & præsertim quia, vt dictum est ad extrahendum secunda vice, pecunias à dicto Monte, fuit necessarius nouus consensus D. Principis Burghesij, qui non requirebatur si Chiozzinus dedisset extrahendi facultatem &c. Et cum huiusmoui error fuerit circa simplicem narratiuam eorum, quæ præcesserant, & depositum non fuerit factum in Banchis, per errorem subrogatis, sed in eodem Bancho Chiozzini non ex noua facultate, sed 6 ex consensu Principis, † atque ideò ex eo nullum fuerit fratribus de Sabellis sequutum damnum, non debet nocere Chiozzino, nec consequenter Roncallo, ex adductis per *Bald. cons. 127. l. 1. Crau. cons. 59. n. 2. Surd. cons. 101. n. 24. & idem decis. 265. n. 38.*

Secundò idem obiectum tollitur, quia etiam quòd in partita secundi depositi Montis facultas reportandi ad Bancha esset ibi de nouo data, fuerunt nihilominus ad vnguem adimpletæ conditiones, de quibus in partita Chiozzini, ita vt in nihilo fuerit excessum; quandòquidem securitas D. Claricis, aut nouum reinuestimentum, de quibus in dicta partita libri Chiozzini solùm desiderantur pro interesse D. Principis Burghesij, dum vt ibi dicitur *sat est quod fiant ad eius contentamentum*; adeò vt ad eum solum; etiam inuitis fratribus de Sabellis, spectarent approbatio, aut reprobatio securitatis, vel inuestimenti, *ex reg. l. eius est nolle, & l. qui potest inuitis ff. de reg. Iur.* 7 † ponderando illa verba *ad contentamentum*, quæ liberum arbitrium important, *Ruin. cons. 18. nu. 9. vol. 1.* & ex latè deduct. *per Men. de arbit. lib. 1. q. 7. per tot.* Vnde cùm pecuniæ ex Bancho Chiozzini fuerint reportatæ ad Banchum Montis, ibique depositæ de voluntate D. Claricis & cum consensu Principis, cum conditione quòd possent ad Bancha eiusdem Chiozzini, & alia Bancha ibi nominata reportari: fuit D. Princeps contentatus securitate dictorum Banchorum, adeò vt nulla sit facienda differentia, quoad effectum implementi dictæ partitæ libri Chiozzini, & sic quoad contentamentum Principis, eiusque interesse, inter securitatem D. Claricis mediantibus fideiussoribus, aut pignoribus, & depositum factum in dicto Bancho Chiozzini, de eiusdem Claricis, & Principis voluntate: † Etenim, quando forma, aut condi- 8 tio respiciunt aliquem certum finem, sufficit, quòd finis ille quomodòcunque habeatur, *l. 3. C. de lib. præter. & l. 3. §. conditio ff. de adim. leg. Rebuff. in l. quod iussit, in præfat. n. 10. ff. de re iudic. Tiroquell. lib. 1. retract. §. 30. gloss. 1. num. 11. Brun. de form. & solemn. in rubr. ex quibus constet forma solemnitas:* Quæ tantò magis procedunt, quia fratribus de Sabellis; propterea nihil deperit; cùm ipsi in supradictis factis, & gestiis post constitutionem Census per D. Claricem, D. Principem, & Chiozzinum non interuenerint.

Tandem tollitur, Quia ex serie facti, & progressu omnium gestorum in hoc negocio, à principio vsque ad finem, illa verba partitæ Chiozzini, ibi *ò verò tornali à depositare nel detto Monte della Pietà, con le sudette dechiarationi & conditioni*, non solùm sunt repetitiua cōditionum, & declarationum adscriptarum in eadem partita libri Chiozzini, sed etiam omnium earum, de quibus in partita primi depositi Montis, & sic quòd pecuniæ possent iterum leuari ex d. Monte, ad effectum reportandi ad eadem Bancha; hocque Domini deducebant, Primò ex illis verbis *ò vero tornorli à depositare nel detto* Monte, quæ virtualiter & necessariò, vt ad sensum patet, sunt repetitiua primi depositi, maximè quia in principio fuit etiam primi depositi facta expressa mentio, & consequenter illa verba quæ sequuntur, *con le sodette condi: ioni*, videntur intelligenda etiam cum declarationibus, & conditionibus, de quibus in primo deposito Montis; ita vt illa verba *con le sodette dechiarationi &c.* quoad mentem contrahentium, & virtualem sensum, † qui 9 attendi debet, ad text. *in cap. Intelligentia, & cap. propterea de verb. signif.* idem importent, atque cum eisdem conditionibus primi depositi; † Quia quali- 10 tas adiuncta verbo debet intelligi secundum tempus verbi, ad *l. in delictis, §. 1. de nox. act.* & sic in casu nostro, secundum tempus primi depositi. Secundò quia in partita libri Chiozzini fuit reseruatus consensus Principis Burghesij, ergo cùm etiam ibi fuerit data facultas transportandi ad dictum Montem, & postea accesserit consensus Principis cum dicta facultate reportandi ad alia Bancha, toties quoties, manifestè

nifestè sequitur quòd in dicta partita libri Chiozzini, sub reseruatione consensus Principis Burghesij, & facultate denuo transportandi ad dictum Montem, fuerunt repetitæ omnes conditiones primi depositi, 11 † Exitus enim acta probat: Et non obstat, quòd deinde in partita secundi depositi Montis fuerint omissa 12 d. tria Bancha, & alia addita. † Quia cùm versemur in diuiduis, vtile per inutile non vitiatur, *Bart. in l. certi conditio, §. quoniam ff. si cert. pet.*

Ex quibus facilis visa fuit resolutio secundæ partis Dubij, Quia cùm forma depositi fuerit seruata, & sic Roncallus liberatus, Domini de Sabellis, filij & hæredes Lutij, nullum contra eum prætendere possunt interesse.

Et ita vtraque parte informante resolutum &c.

Romana Assignationis Bonorum.

Merc. 4. Decembris 1630.

ARGVMENTVM.

Obligatio filij familias facta ad fauorem patris, de satisfaciendo eius creditoribus, ex quò pater promisit filio consignare certa bona. An, & quando producat actionem ciuilem inter patrem, & filium; ita vt filius antequàm soluat, agere possit contra patrem ad dictam consignationem: Et an ex præfata obligatione acquiratur actio creditoribus. Stipulatio seu pactum alteri per alterum facta, in quibus casibus sustineatur.

SVMMARIVM.

1 *Chirographum quando sit exequendum.*

2 *Donatio inter patrem & filium in potestate est nulla.*

3 *Fallit si per patrem facta fuerit filio ex causa alimentorum: & quomodo filius agere possit ad illa contra patrem, num.20.*

4 *Mandatum Patris, susceptum per Filium, de soluendo illius Creditoribus, ob aliquid sibi à patre promissum, producit actionem ciuilem efficacem inter patrem & filium; ita vt filius antequam soluat; agere possit contra patrem pro adimplemento, & num. 5. Declara vt num. 6. & seqq. & num. 15. & 17.*

Obligatio Cameralis concepta censetur ad fauorem omnium quorum interest, dicto numero 5.

Fallit si careat Iuramento, & stipulatione Notarij num.9. & 13.

7 *Iuramentum operatur translationem actionis sine cessione.*

8 *Ex stipulatione Notarij quaritur actio absenti, etiam absque cessione.*

10 *Stipulari, aut pacisci alteri nemo potest.*

11 *Limita non procedere quando paciscentis, aut stipulantis interest alij dari, quia tunc valet talis stipulatio.*

12 *Declara hanc limitationem, vt stipulatio alteri facta teneat, & prosit solùm ipsi stipulanti, aut paciscenti, in eo quod sibi interest alij dari, non autem ex dicta stipulatione quaritur obligatio, ad fauorem tertij, pro quo dicta stipulatio facta fuit.*

14 *Promissio seu stipulatio alteri per alterum facta quando valeat de Iure Canonico, ita vt ex ea acquiratur actio, etiam absenti.*

16 *Pactum de satisfaciendo creditoribus, factum inter patrem, & filium reuocari potest, etiam citra consensum creditorum, non stante iuramento, aut stipulatione notarij ad eorum fauorem: & quando tale pactum reuocatum dicatur, num. 17.*

18 *Pactum donationi adiectum, ad fauorem tertij, valet de iure, fauore liberalitatis, etiam absque acceptatione alicuius nomine tertij: Declara vt num. 19.*

DECISIO CCLXXXVII.

IN Decisione in hac causa facta 26. *Iunij præteriti*, fuit resolutum: Esse confirmandam sententiam secundi Collateralis, † sic & esse exequendum Chirographum de quo agitur, contra D. Iulium, ad fauorem D. Camilli eius filij, vti factum iuxta formam statuti Vrbis, & obligatione Camerali vallatum, vt per *Gallesi. ad form. Cam. quæst. 2. num.9. & 11. & ibi Zach. nu.4. & Rota decis. 11. num. 1. apud eundem Zach.*

Neque obstare dictum fuit, Chirographum continere donationem inter patrem, & filium, ex quò Iulius pater promisit consignare Camillo eius filio bona, ibi contenta: † Donationem autem inter patrem, & filium in potestate, esse nullam, *l. donationes §. pater ff. de donat. cum vulg.* † Quandoquidem fuit responsum, dictam promissionem consignationis fuisse factam ob causam alimentorum, ex qua filio in potestate, potest Pater donare, *gloss. in l.2. verb. in potestate C. de inoff. donat & Menoch. præsumpt. 29. lib. 3.* Et præterea dictum Chirographum, continere in se implicitum mandatum, susceptum per Camillum cum obligatione Camerali de soluendo, & satisfaciendo creditoribus Domus, seu familiæ de Bonauentutis, quòd cùm egrediatur personas patris, & filij, cum quo Camillus vigore obligationis Cameralis remanserat obligatus extinguere dicta debita, nedum ad fauorem patris sui, sed etiam creditorum, ad quorum fauorem cum eis interfit, censetur etiam obligatio Cameralis ex consuetudine virtualiter concepta, *Zacch. ad Gallesi. de oblig. Cam. quæst 5. num.6. Rota decis. 663. in princip. par. 1. diuers. & decis.97. num. 1. & decis. 99. num. 7. apud eundem Zacch.* † 4 proptetea ex dicto Chirographo oriri etiam actionem ciuilem, efficacem inter dictos patrem, & filium; ita vt Camillus etiam, antequam soluat, agere possit contra Iulium patrem suum, pro consignatione bonorum, vt ipse possit creditoribus satisfaciendo, ab eis liberari, iuxta singularem doctrinam *Bart.* quæ videtur in puncto *in l. frater à fratre, num.55. quæst.5. ff. de condict. in d. b.*

Sed nihilominus hodie cùm dicta decisio reuideretur, quamuis Domini vnanimes senserint, omnia illius motiua, & fundamenta, & præ cæteris dictam *Bart.* doctrinam *in d. l. frater à fratre*, esse in se veram, † & quòd dicta Decisio foret confirmanda, si 5 dicta conuentio, & promissio consignationis bonorum, facta per Iulium, Camillo eius filio pro satisfaciendis creditoribus, fuisset in publica scriptura cum iuramento, aut stipulatione Notarij, ad fauorem creditorum; quo casu mandatum, susceptum per Camillum, egrederetur personas patris, & filij, † ita vt tam 6 Iulius quàm Camillus, vigore obligationis Cameralis remanerent obligati creditoribus, quorum interest, etiam sine cessione, ex regula quòd † iuramen- 7 tum operatur translationem actionis sine cessione, vt post

vt post *Roman.* tradit *Rol. à Vall. consf.19.num.31 lib.1. Iaf. in l. stipulatio ista* 38. §. *pen. ff. de verb. obligat. Barz. decis. Bonon.* 26. *per tot.* Et ex alia regula, † quòd ex stipulatione Notarij,quæritur actio absenti, etiam absque cessione, *l.2. cum duabus sequen. ff. rem pupills salu. fore*, vbi *Bart.* & communiter *DD. l.1. §. exigere ff. de Magistr. conuenien.* idem *Bart. cons.* 71. *lib.*1. *Rol. à Vall. vbi supra num.*16. & 38. *Crauet. cons.* 252. *num.* 2. *vers. aduertendum tamen* : *Tiraq. de const. limit.*30. *num.*13. *in fin. Io. Guttier. de iuram. confirm. parte* 1. *cap.* 36. *num.* 1. *Anton. Gomes. var. resolut. cap.* 11. *num.* 18. *vers. tertius casus est*, *Osasc. decis.*33. *num.*4. & 8. *Barz. vbi supra num.* 10. In quibus terminis procedit *d.Bart.*doctrina, & loquuntur *Zacch.* & *Rotæ decisiones*, superiùs allegatæ.

Attamen cùm dicta conuentio, seu promissio consignationis bonorum, ex dicta causa satisfaciendi Creditoribus, fuerit facta in Chirographo, & sic in scriptura priuata, Domini recesserunt à decisis; † Quia cessat præcipuum fundamentum Decisionis, cùm non sit verum, quòd obligatio Cameralis in d. Chirographo contenta, sine iuramento, & stipulatione Notarij, ad fauorem Creditorum, egrediatur personas patris, & filij, & suffragetur Creditoribus absentibus, ita vt eis exinde sine cessione acquiratur aliqua actio contra Iulium, aut Camillum: Tum quia nec in verbis, nec iuxta intentionem contrahentium fuit Creditoribus quicquam promissum, vt ad sensum patet: tum etiam quia, quando Camillus fuisset pro eis à patre stipulatus, intraret regula † quòd alteri stipulari, aut pacisci nemo potest, §. *si quis alij*, & §. *stipulari, instit. de inutil. stip. de l. stipulatio ista*, §. *alteri* vbi *Bart.* & *Iaf. l.* 1. *C. per quas person.* & *l. multum interest, in fin. C. si quis altr. vel sib. Cennan. lib.* 6. *comment. c.* 4. *num.* 10. *Petr. Greg.* 3. *part. Syntagm. lib.* 24. *cap.*2. *num.*5. & *Couar. in cap. quamuis pactum* 2. *part.* §.4. *num.*1. *de pact. in* 6. *Ioan. Guttier. Ant. Gom.* & *Rol. vbi supra*, & *Vasq. lib.* 3. *de success. creat.* §.3. *num.* 28. *cum sequent.*

Neque obstat, si dicatur valere stipulationem, seu pactum alteri per alterum factum, quando paciscentis,seu stipulantis interest alij dari,vt in præsenti, in quo Camillo intererat à Creditoribus liberari, quibus ipse etiam tenebatur, *d. l. stipulatio ista*, §. *si stipuler.* & §. *sed & si stipuletur, Inst. de inutil.* † Quia dicta limitatio non est sic intelligenda, vt propter interesse stipulatoris, aut paciscentis pro tertio,quæratur obligatio tertio, sed solum ipsi stipulanti, aut paciscenti, quanti interest sibi alij dari, vt sunt verba clara dictorum iurium in *dd.* §. *si stipule,* & *in d.* §. *sed & si quis stipuletur* vbi *Doctores* hoc notant, & *Ant. Gomez.* vbi supra: eo autem ipso, quòd obligatio in casu nostro non egreditur personas patris, & filij, & Camillus vigore dicti Chirographi non potest à creditoribus conueniri, † non stante iuramento, aut stipulatione Notarij ad eorum fauorem, non potest in d. Chirographo considerari nisi solùm interesse Camilli, & simplex donatio, ad eius fauorem facta, quæ vt dictum est non tenet. Non obstat etiam † si dicatur de iure Canonico valere promissionem, alteri per alterum factam, quando verba non dirigUntur in tertium absentem, sed in præsentem, vt quando aliquis promisit mihi præsenti dare centum Titio absenti, & prout in casu nostro, in quo Iulius promisit Camillo consignare ei bona pro satisfaciendis creditoribus; & sic ad fauorem creditorum, ita vt exindè, creditoribus etiam absentibus videatur actio acquisita, iuxta *gloss. in c. quoties cordis oculos, verb.* & *per te* 1. *qu.* 7. quam sequuntur. *Panorm. in cap. si cautio. n.* 6. & ibi *Felin. num.* 27. *de fid. Instr. Alex. in d.l. stipulatio ista*, §. *alteri*, *num.* 15. *Fortun. Garz. in l. Gallus in princip. num.* 47. *ff. de lib. & posthum.* Quam esse veram, & communiter receptam dixit *Ioan. Guttier. vbi supra*, & latiùs in *repetit.l.vnic. C. quand. non pet.peten. par. accres. num.*37. *cum seq.* † Quia quicquid sit,an, & quomodo procedat *d. glossa* opinio, illa non applicatur posita nostro cùm, vt dictum fuit, de intentione Iulij, aut Camilli non fuerit, vt ex dicta promissione consignandi bona, ius aliquod creditoribus acquiratur: seque propterea creditoribus obligari voluisse; nec pariter verba Chirographi hoc important, ad *l. non omnis numer. ff. de reb. cred.* Et præterea cum non adsit iuramentum aut stipulatio Notarij non adeat etiam obligatio ad fauorem creditorum, nec illi sine cessione Iulij agere possunt, aduersus Camillum, vt est text. ad litteram *in l. cum res*, & ibi *gloss. C. de donat.* vbi *Bald.* & *Sals.* & est optimus text. *in l. si quis vxori*, §. *apud Labeonem, ff. de furt.* & *in l. seruo legato*, §. *si testator, cum ibi not. ff. de leg.*1. Conducit etiam quòd per dicta iura post *Cin.* notant *Castr. in l. Publia*, 26. *ff. deposit. Petr. Gerard. de S. Pet. singul.* 187. & *Iacob. Cancer. var. resol. lib.*1. *c.* 22. *num.* 16 vbi quod si depono rem meam penes te, cùm pacto quòd eam restituas illi, qui præsentabit litteras meas, aut petet nomine meo, non quæritur in ea ius, aut actio illi, qui litteras meas præsentabit, aut nomine meo petet.

Et cessat difficultas,quia vt fuit animaduersum in d. Decisione in hac causa facta, Camillus in nullo casu esset creditoribus obligatus cum effectu, nisi prius facta sibi per D. Iulium consignatione bonorum, & deinde Iulius, & Camillus possent pactum de satisfaciendo creditoribus reuocare, etiam citra consensum creditorum; † non stante iuramento, aut stipulatione Notarij ad eorum fauorem, *Bart. in l. qui Romæ* §. *Flauius ff. de verb. oblig.* quam esse veriorem & receptam sententiam dicunt ibidem, *Alex. Cuman. Imol.* & *Iaf. Bal. in l. cum à socero C. de iur. dot. Crauett dicto cons.*19. *num.*11. *Ruin.cons.*7. *lib.*1. *Soccin.cons.*25. *num.*14. & *seq. lib.* 1. *Gabr. de donat. conclus.* 5. *nu.*11. *Couar. lib.* 1. *var. resol. cap.*14. *num.*9. † Vndè cum Iulius satis visus fuerit reuocare dictum pactum per contradictionem iudicialem, & Camillus potuerit, & possit illud etiam reuocare, non est verum quòd Camillus possit, à creditoribus conueniri, & constringi, ita vt propterea possit agere contra patrem; ad effectum vt ipse liberetur; & consequenter non intrat dicta doctrina *Bart. in dict. l. frater à fratre.*

Non releuat etiam quòd hic versemur in pacto donationi adiecto, ad fauorem tertij, nempè Creditorum, † quòd de iure, fauore liberalitatis tenet etiam absque acceptatione alicuius nomine tertij, iuxta text. *in l. quoties C. de donat. quæ sub. mod.* vbi hoc notant *Bald. Salic.* & *alij*, *Iaf. in* §. *Flauius n.* 22. *Gran. dicto cons.*19. *n.*9. & *Couar. dict. c.* 14. *num.*11. Et est recepta sententia. † Quia cùm respectu creditorum non exerceatur liberalitas, nec eam exercere contrahentes intendunt sed solùm eis soluere, quod debent, non intrat dicta limitatio *l. quoties*, sed dispositio text. in *d.l. cum res C. de donat.* vt in *d.l. quoties* notant *Bald.* & *Salic. Tiraq. de retract. consang.* §. 5. *gloss.*14. *num.*116. *Barz. in decis. supra allegata*, Et in his terminis, *Strac. de Decoct. part.*5. *num.*9. *tract. tom.*6. *fol.*321.

Tandem non obstat quòd dicta Donatio,seu obligatio consignandi bona, fuerit facta ex causa alimentorum, Quia cum sit restringenda ad dictam causam, & sic duntaxat quatenus ascendunt alimenta,& Camillus aliundè non habeat quo se alat, non potuit ille agere absolutè ad consignationem dd. omnium bonorum, de quibus in Chirographo, prout egit, sed

sed solùm, liquidata priùs quantitate alimentorum, agere posset ad consignationem dictorum bonorum pro quantitate liquidata.

Et ita vtraque, &c.

Perusina Fructuum.

Luna 9. *Decembris*, 1630.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Paria sunt non esse, & non apparere.*

DECISIO CCLXXXVIII.

LATA sententia Rotali per Dominum meum Dunozet, in qua contra Pirrum & alios de Bontempis litis consortes, fuit relaxatum mandatum pro scutis 997. b. 73. ad fauorem Dominorum Ludouici, & Diomedis de Oddis, pro fructibus à dd. de Bontempis attentatè & indebitè perceptis; liquidatis in dicta sententia, & in vltima decisione desuper facta ad dictam summam: Fuit mihi commissa causa appellationis, cum clausula *quoad excessiuam liquidationem dumtaxat & dummodo fructus predicti amplius taxati non fuerint*; Vndè proposui hodie Dubium: An constet de prætenso excessu liquidationis fructuum. Et fuit negatiuè resolutum; Quandoquidem stante dicta clausula & decreto, alias facto ab Eminentissimo Cardinali Pamphilo, hodie non est videndum, An fructus fuerint attentatè percepti, & debeantur, sed solum an taxatio facta per Peritos fuerit excessiua: Et cùm ex actis de excessu non constet, Domini de Oddis habent fundatam intentionem; 1 † Cùm paria sint non esse, & non apparere *l. in lege fundi ff. de contrah. empt. Decian. cons. 1. num. 132. lib. 1.* Et tantò magis quia constat, quòd Domini de Oddis voluerunt stare liquidationi factæ per Peritum, qui minùs taxauit; cuius taxatio ex testibus desuper examinatis, & ex aliis deductis in dicta vltima Decisione remanet benè iustificata.

Et ita vna tantùm, &c.

Toletana Admissionis.

Lun. 16. *Decemb.* 1630.

ARGVMENTVM.

Habes ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Distributiones quotidianæ non sunt de corpore Beneficij, nec augent corpus Prabendæ; sed percipiuntur ratione personalis laboris, & interessentiæ.*

DECISIO CCLXXXIX.

FVIT resolutum sententias Rotales, quæ excludunt Capellanos ad nutum, Collegij Complutensis amouibiles, ab emolumentis quæ Rectores & Beneficiati perpetui percipiunt particulari nomine, ex propriis eorum Ecclesiis, non comprehendere emolumenta de Tabula nuncupata, imò prædicto, Beneficiatos amouibiles debere de eis participare, prout Rectores, & Beneficiati perpetui; Ratio resolutionis fuit, quia dicta emolumenta de Tabula consistunt in Anniuersariis, Missis Vigesimis, & aliis huiusmodi, & debentur solùm præsentibus, & interessentibus & sunt ad instar Distributionum quotidianarum, vt benè deponunt testes Collegij, vigore Remissoriæ examinati, quæ propterea non comprehenduntur in dictis sententiis, cum non percipiantur per Beneficiatos proprio nomine ex propriis eorum Ecclesiis, 1 † nec dicuntur de corpore Beneficij, nec augent corpus Præbendæ, sed lucrantur ratione personalis laboris, & interessentiæ, *Oldrad. cons. 216. num. 1. Couar. var. resol. cap. 13. num. 1. Gonzal. ad reg. 8. in Præm. §. 7. 8. num. 178. Put. decis. 478. lib. 2. in nou. Impress. Rota decis. 8. num. 1. de prabend. in nou.*

Et ita, vnà tantùm parte informate, resolutum, &c.

Leodien. Capellæ.

Ven. 20. *Decembris*, 1630.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus existens in Sacris non potest gaudere Turno.*

2 *Cessio Iuris competentis alicui, vigore prouisionis, sibi factæ à Canonico in Turno existenti, non est attendenda, si non fuit publicata in Ecclesia vbi est fundatum Beneficium, de quo cedens fuit prouisus.*

3 *Excipiens de cessione debet docere de cessione publicata.*

4 *Beneficium conferendum sacerdoti non potest conferri nisi illo, qui sit actu sacerdos.*

5 *Cedere quis non potest ius quod nunquam habuit.*

DECISIO CCLXXX.

IN vltima Decisione in hac causa facta 28. *Iun.* 1630. Fuit resolutum: Henrico non esse adiudicandum Beneficium, de quo agitur, ex quo fuit de eo prouisus per Hermannum Canonicum Ecclesiæ Collegiatæ de Corthesen, vigore Thurni; 1 † cùm tamen Hermannus, non existens tunc in Sacris, Turno gaudere non posset: Quia tamen in eadem Decisione fuit reseruatum, vt particulariter videretur. 2 † An Henrico prædicto suffragetur Cessio Iuris sibi facta per Arnoldum, prouisum per Godefredum etiam Canonicum eiusdem Ecclesiæ, Thurni capacem; fuit super hoc hodie dubitatum: Et negatiuè resolutum, duplici fundamento. Primum est quia 3 † dicta cessio non fuit publicata in Ecclesia Collegiali de Corthesen, vbi beneficium est fundatum, quæ propterea, quicquid esset dicendum in terminis *Regulæ Cancellariæ de publicandis*, hodie iuxta *Constitutiones Pij V. & Gregorij XIII.* non est attendenda, latè *Paris. de resignat. lib. 11. quæst. 5. num. 51. cum seqq.* Et non est dubium quin excipiens de cessione, prout Henricus debeat docere de cessione valida, & sic de cessione publicata, *Greg. XV. decis. 178. num. 2.* vbi aliæ decisiones allegantur.

Secundùm

Secundùm fundamentum est, Quia hæc Cappellania, iuxta quandam concordiam antiquam, quæ data fuit *Summ. num.* 2. debet conferri Sacerdoti; † ita vt ex hoc possit conferri, nisi illi qui sit actu Sacerdos, *Zerol. in prax. Episc. in verb. beneficium conclus.* 5. & latè *Garz. de Benef. parte 7. cap. 1. num.* 57. *Gratian. discept. forens. cap.* 133. *nu.* 25. & alij innumeri quos ipsi allegant, & fuit sæpius resolutum: vndè cum Arnoldus, de tempore prouisionis, non esset Sacerdos, quinimò nec in tali ætate constitutus, quòd posset intra annum ad Sacerdotium promoueri, † non potuit cedere Ius, quòd nunquam habuit, iuxta vulg. regulam, Nemo plus Iuris &c. *de reg. iur. in 6.*

Et ita vnà tantùm &c.

Tarraconen. Obseruationis Statutorum.

Ven. 14. *Ianuarij*, 1631.

ARGVMENTVM.

Statutorum reuocatio quãdo valeat, vel non. Et an Capitulum habeat Intentionem fundatam super Regimine Confraternitatis Presbyterorum, in qua etiam Canonici admittuntur in Confratres.

SVMMARIVM.

1. *Canonici admitti debent in Confratres, & eligi ad Officia Confraternitatis, prout alij Bresbyteri in ea existentes, si desuper adsint obseruantia, & consuetudo.*
2. *Canonici veniunt de iure appellatione Presbyterorum.*
3. *Priuilegia concessa Clericis, aut Presbyteris, censentur etiam Canonicis concessa.*
4. *Statutum prohibens Canonicos non admitti in Confraternitate Presbyterorum non valet.*
5. *Capitulum repræsentatur per Canonicos: fallit vt num.* 11.
6. *Canonicis datum, aut concessum, Collegio Canonicorum datum, aut concessum censetur, eique ad illud competit ius agendi: Declara, vt num.* 12.
7. *Priuilegium concessum Clericis, Ecclesiæ concessum videtur.*
8. *Ciuibus relictum habetur, vti relictum Ciuitati. Fallit si fuerit relictum Ciuibus habentibus certam qualitatem, num.* 12.
9. *Ciuitas repræsentatur per Ciues.*
10. *Canonici, qui non sunt Confratres non possunt fungi Officiis Confraternitatis, nec de illius prouentibus participare; & licet ad hæc admitti possint, tamen admittuntur cum hac qualitate, quatenus sint Confratres, & non aliter.*
13. *Canonicis solis relictum, non acquiritur Ecclesiæ, sed Capitulo, quod per Canonicos repræsentatur & num.* 15.
14. *Ecclesia non repræsentatur per solos Canonicos, sed per Episcopum, & Capitulum simul.*
16. *Capitulum habet intentionem fundatam super administratione bonorum, & redditũum Ecclesiæ.*
17. *Amplia procedere priuatiuè, etiam quoad Beneficiatos: Declara, vt num.*19.
18. *Confraternitas habens arcam, sigillum, & ministros, habet intentionem fundata insuper administratione sui ipsius.*
20. *Confraternitas subest soli Episcopo, priuatiuè ad Capitulum.*
21. *Confraternitas in fauorabilibus habetur loco personæ particularis.*
22. *Posteriora derogant prioribus.*
23. *Episcopus successor potest reuocare noua Statuta sui Prædecessoris, prout ille reuocauit statuta antiqua; cùm vtriusque eadem fuerit Iurisdictio.*
24. *Absoluere eius est cuius est condemnare. Leges, & statuta reuocare eius est, cuius est ea condere.*
25. *Confraternitas Clericorum potest erigi authoritate Episcopi, & illa eadem authoritate destrui potest, si expediat.*
26. *Episcopus in Visitatione habet ampliorem potestatem, iuxta* Conc. Trid. *cùm in ea procedat etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus.*
27. *Episcopus, non potest, extra Visitationem reuocare Statuta condita in Visitatione per suum Prædecessorem: Contrarium resoluitur nu.*28. *quòd extenditur, præsertim procedere, quando reuocatio fit de consensu illorum, pro cuius regimine Statuta facta fuerunt num.* 29. *& maximè si versemur in Confraternitate Clericorum num.*30.
31. *Statuta condita ad tollendas dissensiones sunt irreuocabilia, & debent omnino obseruari.*
32. *Statuta sunt nutritiua dissensionum, quando alterant ordinem Regiminis inueteratum, & ius alius quæsitum.*
33. *Decretum, restituens Statuta antiqua, quæ profuerunt est attendendum.*
34. *Electio Officialium, solita fieri cum certa forma, consuetudine, aut lege antiqua, mutari non potest sine causa.*
35. *Electio Officialium Confraternitatis fieri debet de Iure ab ipsis Confratribus.*
36. *Sortes sunt illicitæ, & reprobatæ in negociis Ecclesiasticis.*
37. *Statuta quando dicantur condita in vim Contractus, ita vt non possint reuocari, nu.* 39.
38. *Priuilegium transire in contractum, quando dicatur.*
40. *Statutorum reuocatio, facta ab Episcopo, præter iustam causam, debet esse cum partis citatione. alias non tenet.*
41. *Statuta confirmata per Legatum, ad fauorem Confraternitatis, non possunt absque illius consensu ab Episcopo reuocari.*
42. *Præsens, & non contradicens consentire videtur: fallit in præiudicialibus, num.* 34.
43. *Statuta Confraternitatis, quæ nulla sunt conualidari non possunt, neque per taciturnitatem illius, neque per expressum consensum.*
45. *Consensus Confraternitatis non releuat, si ille non fuit præstitus, ab ea collegialiter congregata.*
46. *Tacens sibi non præiudicat, si sciat ius suum saluum esse.*
47. *Iudex, & Reus esse non potest vna eademque persona.*

DECISIO CCLXXXXI.

PResbyteri Ciuitatis Tarraconen, de anno 1345. cum authoritate Archiepiscopi, & Cardinalis, tunc Legati in Hispaniarum Regnis, erexerunt Insignem, & Venerabilem Confraternitatem, sub Inuocatione B. Mariæ, quæ vsque hodie in Ecclesia

Ecclesia Tarraconen. cum pietatis exemplo, & amplissimis facultatibus floret: Cuius antiquas Consuetudines, & Statuta, concernentia modum, & formam creationis Officialium, & exercitij administrationis bon. mem. Archiepiscopus Moncada, in Visitatione, de anno 1614. prorsus abrogauit, & noua Statuta desuper condidit; quæ deinde bon. mem. Archiepiscopus Oses ius, immediatus Successor reuocauit, & antiqua restituit, dictamque Confraternitatem, vti priùs per omnia gubernari, & administrari decreuit, & ordinauit; Orta autem lite inter Capitulum dictæ Ecclesiæ, ex vna, & Confraternitatem, ex alia; super eo, quòd Capitulum prætendebat, noua Statuta Archiepiscopi Moncadæ esse obseruanda, & è contra, Confraternitas, standum esse decreto, & ordinationi Archiepiscopi Oses; & sic Statutis, & Consuetudinibus antiquis non autem nouis: Tandem causa deuoluta ad Rotam per appellationem interpositam per dictam Confraternitatem, à sententia in partibus lata, ad Capituli fauorem, fuit datum Dubium, An Capitulum fundet suam intentionem, ita vt fiut obseruanda noua Statuta Archiepiscopi Moncadæ: Quo hodie proposito, fuit negatiuè resolutum, quatuor fundamentis.

Primum fundamentum fuit ex defectu actionis, 1 & iuri agendi, † Quia non versatur difficultas, An Capitulum habeat intentionem fundatam, vt Canonici possint esse Confratres, & sicut alij Presbyteri in Confratres eligi, & admitti ad Officia Confraternitatis Presbyterorum, Quia hoc confraternitas nunquam controuertit nec controuertere potest; Tum quia stat pro Canonicis consuetudo, & obseruantia, benè per Testes comprobata quæ sola sufficeret, vt in puncto alterius Confraternitatis Presbyterorum dixit 2 *Rota decis. 190. n. 1. p. 1. recent.* † Tum etiam quia Canonici, de iure veniunt appellatione Presbyterorum, *capitulo per exceptionem vers. si autem Clerici de priuil.* 3 *in 6.* † ita vt priuilegia concessa Clericis, aut Presbyteris, censeantur etiã Canonicis concessa, *Abb. in rubr. de vit. & honest. Cler. Petr. And. Gamb. in tract. de extes.* 4 *n. 166.* † Et tandem quia nec dicta noua Statuta Archiepiscopi Moncadæ, super hoc disponunt; nec quicquam disponere poterant in contrarium, iuxta claram dispositionem textus *in cap. ad decorem de Instit.* & resoluit *Rota decis. 24. n. 2. p. 4. diuers. & in dicta decis. 290. per tot.* vbi alienæ decisiones allegantur: Et facit text. in *l. 3. §. spurios in fine de Decur.* & quòd tradit *Menoch. cons. 96. n. 18.* si agitur super hoc est fundata intentio omnium Canonicorum, vti talium, vtique fun5 data etiam erit Capituli intentio, † cum per Canoni6 cos Capitulum repræsentetur: † & Canonicis datum, aut concessum Collegio Canonicorum datum, & & concessum censeatur, eique ad illud competit ius agendi, *Abb. & Barb. in cap. requisisti de testam.* & ibi7 dem optimè declarat *Couar. n. 10.* † Prout priuilegium Clericis concessum, Ecclesiæ concessum videtur, *Bart. in l. non plures*, vbi communiter notatur, *C. de Sacros. Eccles.* † Et Ciuibus relictum habetur, vti relictum 8 Ciuitati, † quia Ciuitas per Ciues repræsentatur, 9 *l. 2. ff. de reb. dub.* vbi *Bart. Castr. Soc.* & alij, *Los. de iur. vniuers. part. 5. n. 10. cum seqq. & Menoch. præsumpt. 101. lib. 4.*

Sed punctus difficultatis stat in hoc; An Capitulum fundet suam intentionem, & habebat ius agendi vt dicta noua Statuta seruentur, dum in eis penitus extinctis, & sublatis Consilio particulari, & Generali dictæ Confraternitatis (per quæ à sui origine vsque tunc fuit solita regi, & gubernari, tam circa electionem Officialium quàm administrationem bonorum, & aliorum) nouiter disponitur, vt illa in posterum regatur, & gubernetur per octo Officiales, forte creandos, iuxtà modum, & formam ibidem præscriptam, quorum duo debeant esse Canonici, duo Commensales, & reliqui quatuor Beneficiati: & quòd Sacrista forte etiam debeat creari; nec non quod Auditor computorum regat vnum ex duobus libris introituum, & exituum Confraternitatis, circa quæ Capitulum non fundat suam intentionem, nec ius aliquod agendi habet, quandoquidem, dicta Statuta in prædictis non concernunt simpliciter Canonicos, per quos Capitulum repræsentatur, sed solùm illos Canonicos, qui sunt Confratres, & sic cum ea qualitate, & non aliter: & sit clarum quòd eo quod sunt Canonici non sunt Confratres; cùm esse tales sit voluntatis non necessitatis; † & quod nisi sint Confra- 10 tres in matriculáque Confraternitatis descripti, tam iuxta antiqua, quàm noua Statuta, non possunt esse Consiliarij, nec participare de prouentibus Confraternitatis, vt in simili *Bart. in l. Qui sub textu, C. de Sacros. Eccles.* & clariùs *leg. 1. C. de colleg. illicit. lib. 11. Ias. in leg. scriniarios in princip. C. de testam. mil. Anton. Gamb. decision. Lus. 174. in fine, Aloys. Ricc. decis. 168. numer. 4. par. 3. decis. 292. numer. 8. par. 4.* & ferè in his terminis *Moneta de distribut. quotid. parte secunda, quæst. prima, nu. 18. & 19.* † Nec præ- 11 terea supradicta sunt huiusmodi, quæ sicut conueniunt Canonicis, sint Capitulo proportionata, possintque Capitulo, vti tali conuenire; cum illud sit incapax, vt possit esse Confrater, etiam ministerio Canonicorum; in quibus duobus casibus, & in vnoquoque eorum Capitulum per Canonicos non repræsentatur, † atque ideò ad fauorem Canonicorum statu- 12 tum, non censetur statutum ad fauorem Capituli, nec ad illud Capitulum actionem habet, sed Canonici, vti singuli, & cum dicta qualitate: prout, etiam in eisdem casibus, datum, aut concessum Ciuibus, habentibus certam qualitatem, non censetur Ciuitati datum, nec Ciuitas ad illud consequendum ius habet, *Bart. CastrSocc.* & alij in *d. l. 2. ff. de reb. dub. Los. & Menoch.* vbi suprà; † Et propter eandem rationem, re- 13 lictum solis Canonicis nõ requiritur Ecclesiæ, † Quia 14 illa per Canonicos solos non repræsentatur, sed per Episcopum, & Capitulum simul, † benè autem acqui- 15 ritur Capitulo, quòd per Canonicos repræsentatur; *Barb. Socc. & Couar.* vbi suprà *& Felin. in cap. auditis, n. 24. de præscript.* Et optimè conducunt doct. *Bald. in l. si quis 36. §. in omnibus, num. 19. & 20. C. de Episc. & cler.* Et quæ dixit *Rota in causa Beneficiatus S. Laurentij, 7. Febr. 1628. coram me.*

Neque obstat si dicatur, † quòd cum Capitulum 16 habeat intentionem fundatam, super administratione bonorum, & redditum Ecclesiæ, *cap. relatum il 2.* & ibi *Abb. n. 5. de test. & cap. dilecta*, vbi *gloss. & DD de excess. Prel.* † etiam priuatiuè ad Beneficiatos, *Cas.* 17 *de Crass. decis. 4. de his quæ fin. à mai. par. Cap. & Rot. decis. 16. p. 1. recent. & in Gerunden. Iurisdictionis, 31. Ianuarij, 1614. coram D. meo Decano, & in Vicen. Legatorum, 4. Decembris, 1614. coram D. meo Merlino*, multò magis illud habere intentionem fundatam, vt cumulatiuè (iuxtà noua statuta) ministerio duorum Canonicorum vna cum aliis sex Consiliariis, Beneficiatis, & Commensalibus, bona Confraternitatis administret.

Quia imprimis fuit responsum hic non agi. An Capitulum fundet suam intentionem super administratione de ære communi, sed eam fundet in vim, & iuxtà fomam nouorum Statutorum, quæ non particulariter super dicta administratione disponunt, sed absolut. & indistinctè circa totale Confraternitatis Regimen. & super modo, & forma creationis Officialium; in quibus sic in genere, clarum est quòd Ca- 19 pitulum non fundat suam intentionem, sed ipsa

Confraternitas sola, vti corpus à Capitulo penitus separatum cum distinctis, & independentibus Arca sigillo, & Ministris, *l.1.§.quibus autem,ff quod cuiusque Vniuers. Innoc. Abb. & alij in d. cap. dilecta de excess. Prælat. & Franc. Marc. quæst.801.*

Præterea, & secundò fuit responsum, quòd quando de administratione bonorum Confraternitatis principaliter ageretur, non intrarent, in casu nostro, ad fauorem Capituli, iura, & Decisiones supradictæ; † Quia illæ solùm procedunt, quando agitur de administratione bonorum Ecclesiæ, quæ aut sunt solius Capituli, aut communia Canonicis, & Beneficiatis, non autem quãdo spectant ad solum Episcopum, aut ad alias personas Ecclesiasticas, iure proprio, & intuitu suorum beneficiorum, maximè si non sunt de Capitulo, vt benè probat Text. *in dicto cap. relatum vers. nomine autem Ecclesia*, & ibi *gloss. verb. vnus est*, & *Abb. d. nu.5.* & facit text. *in cap. requisisti in fin. eodem titulo de testam. Cas. de Graff. in dicta decisione quarta, nu.9. & 13.* † & consequenter idem dicendum est de Confraternitate, quæ non est de Capitulo, nec illi aliquo modo subest, sed soli Archiepiscopo, priuatiuè ad Capitulum, vt notant DD. in dicto *cap. dilecta*, cuius bona non sunt communia Confraternitati, & Capitulo, sed sunt solius Confraternitatis, eique, solo ipsius intuitu, donata, & acquisita, & quæ vt dictum est facit vnum corpus vnumque Collegium, à Capitulo separatum; non solùm cum sua Arca, sigillo, & Ministris, sed etiam cum suis Statutis, & Consuetudinibus distinctis, † Quæ ideò, in fauorabilibus, habetur loco personæ particularis, *l. mortuo, ff. de fideiuss. Ias. in l. si quis maior, nu.10. C. de transact. Ludouic. Roman. cons.436. Sernens. in reg. de Idiomate, q.2. in princ.* Et in casu, huic nostro simili, *Bald. in d.§. in omnibus, num.9. & Rebuff. in Constit. Regni in tract. de Confraternitate, nu.8.*

Secundum fundamentum fuit quòd d. noua Statuta fuerunt reuocata per Archiepiscopum Oses, & noniter ordinatum, vt antiqua obseruentur, vnde intrat regula, † posteriora derogant prioribus ad tex. *in l. non est nouum, cum duabus sequent. ff. de leg. cum vul. Menoch. cons.227.nu.67.* † Et non est dubium, quin Archiepisc. Oses potuerit reuocare statuta Archiepiscopi Moncadæ sui prædecessoris, prout ille reuocauit statuta antiqua; cum vtriusque eadem fuerit iurisdictio; † Et eius sit absoluere, cuius est condemnare, & reuocare leges, & statuta, cuius est de ea condere, *l.3. ff. de re iud. & c.1 extr. de reg. iur. Bart. in l. omnes populi, c.53. ff. de iust. & iur. Abb. in cap. at si Clericis, §. de adult. n.10. de iudic. Seraph. d.590. nu.1.* † Et quòd auctoritate Episcopi possit erigi Confraternitas Clericorum, & illa eadem auctoritate destrui, si expediat, *Innoc. in dicto cap. dilecta in fin. Petr. de Vbald. in tract. de Episcop. Canon. quæst.14. princ. n.5.*

Neque obstat quòd Archiepiscopus Moncada ordinauerit noua Statuta, & antiqua reuocauerit in Visitatione, † in qua Episcopus iuxtà *Concilium Tridentinum sess.21. cap.4. de reform.* ampliorem habet potestatem, cùm in ea procedat etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, † Atque ideò non potuisse Archiepiscoporum Successorem extrà Visitationem, vti Ordinarium, noua Statuta reuocare, & antiqua restituere, ad text. *in cap. sanè quia de Offic. & potest. iud. deleg.* † Quia imò potuit quandocunque etiam extrà Visitationem, vt censuisse *S. Congregationem Concilij* refert *Bellet. in tract. de disquis. Cleric. §.12. n.7.* & nouissimè *Nouar. in opusc. singul. & practicon. l. tit. de Visit. conclus.4* aliàs 122. † Quod maximè procedit, cum reuocatio facta fuerit de consensu Confraternitatis, & statuta Archiepiscopi Moncadæ non fuerint per Superiorem confirmata, iuxtà ea, quæ notant *Bald. Fulgos. & Paul. de Castr. in l. omnium, C. de Testam. Abb. in cap. cum accessissent, n.1. & ibid. Dec. n.8. & seqq. de Constit. & Rota decis. 197. n.7. in Impress. apud Dominum meum Decanum* quæ est in *recent. decis.84. part.1.* & faciunt tradita per *Crescent. decis.1. de pact.* Et in casu nostro habet minus dubium, † cum versemur in Confraternitate Clericorum, ex adductis per *Innoc. & Pet. de Vbald.* vbi supra.

Minus obstat si dicatur d. † noua Statuta fuisse ordinata ad tollendas dissensiones, super modo eligendi, & administrandi, & super bono Regimine, & augmento Confraternitatis, quo casu sunt irreuocabilia, & debent omnino obseruari, *cap. fin. de pact. in 6. Seraph. 590. & Rota decis.1. par.2. recent.* Quia quoad dissensiones non est verũ in facto, cum nulla desuper lis esset, nec dicta statuta hoc dicunt, prout dicebant in casu dictæ *decisionis 2. part.2. recent.* † Quinimò, ex quo alterarunt ordinem Regiminis inueteratum, & Ius quæsitum Confraternitati, fuerunt nutritiua dissensionum, experientia Magistra, vt ferè in his terminis dixit *Paris. cons.90. nu.9. vol.4.* Quo verò ad bonum Regimen, & augmentum idem etiam dicit Decretum reuocationis Archiepiscopi Oses. † cui vtique posteriori credendum, & standum est, maximè cum habeat experimentum præteritorum per annos circiter tercentum, & reposuerit Confraternitatem in statu, & obseruantia antiqua, sub qua cum esset à principio tenuis mirum admodum aucta fuit, *ad leg. minimè sunt mutanda, ff de leg. & leg. 2. ff. de Const. Princip.*

Tertium fundamentum fuit ex capite nullitatis, & iniustitiæ, cùm sit in iure speciale, † vt forma, consuetudo, aut lex antiqua in electione Officialium seruari solita, mutari non possit, sine causa; ita vt sit nullum quòd in contrarium fit, *leg. super creandis, & ibi Bart. C. de iur. Fisc. lib.10. & l. actuarios, C. de numer. & actuar. lib.12. Aret. in l.2. §. prius, col. fin. ff. de vulg. Brun. in tract. de form. Rubr. qui possunt dare vel tollere formam col.2. vers. & multa exempla. Trentacinq. var. resol. Res.1. de consuet. Ioan. Anton. Nauarr. in Scol. ad lib.10. C. tit. de iur. fisc. in d. l. super creandis.* Et benè faciunt quæ habentur in *dicta decis. 197. Domini mei Decani.* Ergo cùm ex statutis, & consuetudine antiquis, Officiales Confraternitatis crearentur per consilium generale, seu particulare, cum certa forma, non potuit Archiepiscopus Moncada sine iusta causa superueniente, eam alterare.

Et cessat penitùs difficultas, quia tantùm abest quòd forma nouorum statutorum sit iustior, & æquior, quàm antiqua, quòd imò verius est in contrarium; † quãdoquidem antiqua erat iuxtà iuris dispositionem, nempe ad electionem confratrum, *d. l. 1. §. quibus autem, ff. quod cuiusque vniuersit. l.2. C. de Decur. lib.10.* & ibi *Bart. num.10.* Illa autem nouorum Statutorum, contra iuris dispositionem, videlicet per sortes; † quæ in negotiis Ecclesiasticis, tam spectantibus ad Iustitiam commutatiuam, quàm distributiuam, & præsertim in Officiis, Beneficiis, & quibuscumque electionibus Ecclesiasticis, sunt omnino illicita, & reprobatæ ad text. *in cap. fin. num.3. & ibidem Anan. num.3. & 11. Franc. Marc. quæst. 1429. Papon. lib.6. tit.1. arrest.13. Garz. de benef. part.5. c.4. num. 205.* Et benè ad propositum declarat, & distinguit *Sebastian. Medic. in summ. peccat. capit. titulo de superb. quæst.36. in 5. specie diuinat. in verbo sortes*, & idem in *summa Decret. Gratian. 26. quæst. 1.* vbi respondet auctoritatibus, quæ ex veteri Testamento in contrarium afferuntur; data autem nullitate Statutorum, loquentium de creatione Officialium corruunt ferè omnia alia, quæ inde dependent, vt ad oculum patet.

Quartum

Quartum, & vltimum fundamentum fuit pariter ex capite nullitatis, & Iniustitiæ; † siquidem antiqua statuta, ab initio erectionis: Confraternitatis, fuerunt per Confratres, & tunc Archiepiscopum insimul condita, in vim contractus ex quo, vice versa Confratres in eadem erectione, in eisdémque antiquis: Statutis se in futurum obligarunt ad onera Confraternitatis, soluereque in perpetuum vnusquisque eorum mense quolibet denarios quatuor, iuxtà doctrinam *Bart. in l. omnes populi, num. 29. ff. de iust. & iur. Corsett. singul. 272.* aliàs *singulari quasi Contractus littera Q, Alex. cons. 101. n. 4. lib. 1.* † Prout etiam priuilegium dicitur in contractum transire quando datur ob factum, vel ob causam aliquam præteritam, vel futuram, *Alex. cons. 216. num. 1. & seqq. lib. 2. Barb. cons. 16. num. 11. lib. 2. Ruin. cons. 196. num. 8. lib. 1. & in cons. 130. num. 15. lib. 5. Surd. cons. 419. num. 56.* † Ergo cùm Confratres huc vsque onera Confraternitatis supportauerint, & soluerint quòd promiserant, non potuit Archiepiscopus Moncada antiqua Statuta reuocare, *Bart. & Alex.* vbi suprà, & dixit *Rota in causa Gerunden. Vini, 24. Nouembris, 1600. coram bo. me. Penia,* quæ est *decisio 34. num. 2. part. 2. recent.* † Quinimò, præter iustam causam fuit etiam necessaria citatio; ita vt ex quo fuit omissa, reuocatio fuit nulla, *Alex. cons. 11. lib. 2. Peregr. de iur. fisc. tit. habentes causam à Fisco, num. 19. vers. & inter Dominos Ecclesiasticos Modern. Hispan. in tract. de priuil. & exempt. explic. num. 578. cum seqq.* † Et cessat penitus difficultas, quia cùm antiqua statuta fuerint per Cardinalem Legatum confirmata, ad instantiam, & in fauorem Confratrum, non potuerunt absque illorum consensu per Archiepiscopum Moncadam reuocari, *Felin. in d. cap. cum accessissent, n. 3. de Const. Crescent. d. decis. 1. de pact. & R. D. meus Decanus in d. decis. 197. num. 7.*

Nec releuat si replicetur † quòd Presbyteri consenserunt, dum fabricatis nouis Statutis, D. Archiepiscopus illis legere ea fecit, & tamen non contradixerunt; Quia vltrà quòd † cùm dicta noua Statuta essent nulla ob iuris resistentiam, ex supradictis, non potuerunt per taciturnitatem Presbyterorum, quinimò nec per expressum consensum conualidari, ad *tex. in l. cum lex* vbi *Bart. num. 3. ff. de fideiuss. leg. non dubium* vbi *gloss. verb. pro infectis, C. de legib.* Non est verum quòd ex dicta taciturnitate inducatur tacitus consensus; & suppleatur citatio: † Tum quia versamur in præiudicialibus, † & Presbyteri non fuerunt collegialiter congregati; vt per *gloss. & DD. in cap. cum omnes* vbi latè *Felin. de const. Dec. cons. 437. num. 3.* & in puncto *Paris. d. cons. 90. per tot. lib. 4.* † Tum etiam quia Presbyteri sciebant ius suum saluum esse; qui propterea tacendo, sibi non præiudicarunt *l. sicut, §. non videtur, ff. quib. mod. pign. vel hyp. sol.* cum aliis per *Surd cons. 290 num. 59 lib. 2.*

Tandem non potuit excusari nullitas & Iniustitia illius noui Statuti, in quo ordinatur, vt Auditor Computorum regat vnum ex libris Confraternitatis; † cùm vna eadémque persona non possit esse Iudex, & Reus, *l. qui Iurisdictione ff. de Iurisd. omn. Iudic. & l. vnic. C. nequis sibi* cum similibus.

Et fuit ita resolutum vtráque parte Informante, &c.

Perusina fructuum.

Lun. 27. Ianuarij, 1631.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sententia excessiua est reformanda.*

DECISIO CCLXXXXII.

RECEDENDO hodie Domini à decisis *sub die 9. Decembris præteriti coram me* resoluerunt: Sententiam Rotalem qua fructus, ex quodam prædio à Dominis de Bontempis attentatè percepti, fuerunt liquidati ad scuta 997. & baio. 73. esse reformandam; quandoquidem in sententia Eminentissimi Cardinalis Pamphilij, in qua fundatur dicta sententia liquidatoria dicti de Bontempis fuerunt condemnati ad restitutionem fructuum perceptorum à die appellationis interpositæ à Dominis de Oddis: & cum dicta appellatio fuerit interposita vt ex actis liquet, *die secunda Aprilis*, 1613. solùm erant restituendi fructus ab inde imposterum percepti: Vnde cùm in d. summa scutorum 997. & baio. 73. computentur etiam fructus per sex annos, antè dictam applicationem percepti, vt constat ex relatione periti, desuper electi; consequenter in tota summa dictorum sex annorum, quæ iuxtà Periti relationem ascendit ad scuta 721. † Sententia est excessiua, & sic reformanda, *leg. quadam mulier, ff. famil. ercisc.* cum aliis per *Roman. cons. 281. num. 2.*

Et ita resolutum, &c.

Barchinonen. Beneficij.

Ven. 7. Februarij, 1631.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Institutio debetur præsentato à Patrono, intrà legitima tempora.*

2 *Iuspatronatus probatur ex solis præsentationibus, per spatium centum annorum effectum sortitis; dum non versamur in personis suspectis de vsurpatione.*

3 *Præsentationes mediæ, stantibus antiquis, & vltimis præsentationibus, præsumuntur eodem modo facta, dum non apparent prouisiones Beneficij vti de libero.*

4 *Iurispatronatus probatio valdè adminiculatur ex Testibus deponentibus de publica voce, & fama.*

DECISIO CCLXXXXIII.

DOMINI dixerunt: Beneficium, de quo agitur, vacans per mortem Marci Origo, esse Gerardo adiudicandum: Nam cùm sit de Iurepatronatus Rectoris Cappellæ B. Mariæ de Mercus, & Gerar

Gerardus sit Presbyter, † & præsentatus à moderno Rectore d. Cappellæ intrà legitima tempora, consequenter ei est beneficium adiudicandum, & debetur Institutio, quæ sunt actus Iustitiæ, *cap. si verò de Iurepatr. Ferrett. conf. 33. n. 4. Garz. de benef. p. 5. c. 8. n. 85. Rota decis. 680. n. 3. p. 1. recent.* & latiùs *in Elnen. Beneficij, 28. Iunij. 1627. coram me.*

De Iure autem patronatus dicti Rectoris † constit ex pluribus præsentationibus effectum sortitis, per spatium vltrà centum annorum; quæ solæ, & de per se, cùm non versemur in personis, in quibus, iuxtà *Sacr. Concil.* præsumitur vsurpatio, sufficiunt ad probationem Iurispat. prout latè *Modern. de Iurepatr. lib. 11. c. 5. n. 35. Rota decis. 174. n. 5. & decis. 209. n. 5. apud R. D. meum Decanum, & in Barchinonen. Vnionis, 5. Decembris, 1597. coram Gipsio,* & alibi sæpiùs.

Neque obstat, quòd solùm dentur præsentationes factæ de anno 1407. & 1430. vna immediatè post aliam, & præsentationes de anno 1604. & 1615. deficiant præsentationes medij temporis, nempe à dicto anno 1430. vsque ad dictum annum 1604. † Quia stantibus antiquis, & vltimis præsentationibus; mediæ præsumuntur eodem modo factæ, dum non appareant prouisiones, vti de libero, *Felin. in cap. possessionem, n. 13. de probat. Modern. Roman. discept. Forens. cap. 392. n. 10. Rota decis. 545. n. 1. p. 1. diuers. Seraph. decis. 1141. n. 3. vbi Apostill.* concordantes adducit.

Quibus accedunt testes benè deponentes de publica voce, & fama, quòd hoc Beneficium est de Iurepatronatus dicti Rectoris: † quæ fama multum in hac materia adminiculatur, & attendi solet, *Bald in l. cum super, C. de rei vendic. Cassad. decis. 2. n. 4. cum seqq. de probat. Achill. decis. 6. de Iurepatr.* & fuit dictum *in dicta Barchinonen. Vnionis, coram Gipsio.*

Et ita resolutum, Gerardo tantùm informante, &c.

Meleuitana Habitus.

Ven. 7. Februarij, 1631.

ARGVMENTVM.

Nobilitas ex quibus probetur, ad effectum, vt quis possit suscipere habitum Religionis Hierosolymitanæ. Exercitium agriculturæ quando detrahat nobilitati, vel non.

SVMMARIVM.

1. *Nobilitas generosa consistit principaliter in eo, vt quis non exercuerit artes mechanicas, & abiectas.*
2. *Agricultura exercitium est abiectum, & humile, & nobilibus parum honestum: Intellige, vt num. 16. & 17.*
3. *Agrorum sordes, & Militia decus non conueniunt.*
4. *Agriculturam exercentes non debent in nobilium Collegiis cooptari, neque ad dignitates admitti; quinimò ab omni militiæ gradu penitus arceri: Declara, vt num. 13. & seqq.*
5. *Assuetus vomeri, & ligoni indéque sordidus factus, gladio turpiter vteretur.*
6. *Testes si non fuerunt interrogati super omnibus Interrogatoriis, an & quando probent, etiam sine repetitione super Interrogatoriis omissis, & n. 7.*
8. *Nobilitas generosa dicitur quæ prouenit à solo patre.*
9. Idalgos *verbum, Hispano sermone, denotat antiquam nobilitatem.*
10. *Nobilitas ex quibus probetur, & n. 11. remissiuè.*
12. *Agricultura de sui natura non est vilis, & abiecta, sed nobilis potiùs, & honesta.*
13. *Agriculturam si nobiles exercent, non mercede conducta, aut vt partiarij coloni, sed in agris propriis, & non sordidè, & assiduè, sed Virtutis, aut voluptatis causa (prout de nobilibus, qui aliàs nobiliter viuunt potiùs præsumi debet) non amittunt nobilitatem, sed gaudent omnibus priuilegiis illius, & num. 15.*
14. *Ager est magister Virtutis, & vita ingenua, iuxtà sententiam Strabonis.*
18. *Mercatura ignobilis est, & nobilibus indecora.*
19. *Mercatura minùs est de Iure licita nobilibus, quàm agricultura in propriis prædiis, circumscripta Consuetudine, aut lege Municipali.*
20. *Mercatura permittitur nobilibus in certis locis ob bonum publicum, locorúmque qualitatem, & necessitatem; ita vt nobiles illam exercentes nihil nobilitati detrahant, sed fungi possint omnibus honoribus Reipublicæ, & Militiæ; dummodo tamen nobiliter viuant, & n. 22.*
21. *Mercatura minuta sordida est, & vilis. non autem illa quæ fit* in grosso.
23. *Mercatura ignobilis est apud Hispanos, & Gallos, non autem agricultura.*
24. *Nobiles admittuntur in Hispania ad honores Militiarum quantumuis suis manibus propria prædia excoluerint: dum tamen nobiliter vixerint, iuxtà morem Regionis.*
25. *Cincinnatus Ciuis Romanus, dum fuit creatus Dictator arabat in agris propriis, & nihilominus Dictaturam accepit.*

DECISIO CCLXXXIV.

CVm Alphonsus Catascus intenderet suscipere habitum Religionis Hierosolymitanæ, in eaque gradu fratris Militis profiteri, fuerunt desuper per Commissarios à Concilio Prouinciali Prioratus Castellæ deputatos, Informationes seu probationes suæ Nobilitatis, aliorúmque requisitorum receptæ, Quas tam Consilium ordinarium, quàm completum dictæ Religionis reiecit, & tandem causa deuoluta ad Rotam: Dubitaui hodie de viribus sententiarum per dicta Consilia latarum: Et eas esse confirmandas prætendebatur pro parte Religionis, triplici fundamento.

Primò nempe ex capite nullitatis probationum, ex quo Testes non fuerunt examinati super Interrogatoriis, cùm tamen *in Statutis dictæ Religionis tit. de recept. fratr. §. quinto,* caueatur expresſè, vt probationes Nobilitatis fiant, & recipiantur diligenter; alioquin habeantur pro nullis, & inualidis.

Secundò quia, iuxtà eadem Statuta, debet probari Nobilitas generosa, † quæ maximè in eo consistit, vt prætendens recipi in Militem, non exercuerit artes mechanicas, viles, sordidas, aut aliàs humiles, & abiectas, *l. nequit,* & ibi *gloss. & Bart. C. de Dign. lib. 11. Bald. in l. nobiliores, C. de commerc. & merc. Cranett. conf. 163. n. 2. & conf. 549. n. 1.* Et in puncto, de Officio Notariatus, dixit *Rota in Causa Comen. Habitus, 14. Iunij, 1613. coram D. meo Pirouano:* Alphonsum autem, eiúsque Patrem, & Auos exercuisse artem Agriculturæ, propriis manibus, Testes comprobant, † quòd exercitium abiectum esse, & humile, & nobilibus parum honestum, † fordésque agrorum, & decus Militiæ non conuenire habetur apud *Salust. in proœm. ad Catilin.* † & propterea, quòd in eo occupati, non habeant in Nobilium Collegiis cooptari, neque ad Dignitates admitti, quinimò ab omni Militiæ gradu, quantumuis infimo, penitus arceri, propter publicam honestatem, disponit text. *in leg. colonos il secondo,* & ibi

& ibi *Luc. de Penna, C. de Agric. & censf. lib. 11. arg. text. in l. vnica, C. si Curialis derelicta Ciuitate lib. 10. Renat. de priuileg. rust. par. 3. tit. de lit. decis. cap. 1. vers. gaudeant ergo:* Et videtur in dd. statutis hoc idem cautum *in d. tit. de recept. fratr. cap. 37.* vbi quod in Prioratibus linguarum, Prouinciæ Albetniæ, Franciæ, Aragoniæ, Cataloniæ, Nauarræ, Castellæ, & Portugalliæ, filij Agricolarum qui propria bona colunt, possunt admitti in gradu Cappellanorum, & Seruientium, dummodò tamen tales filij, propriis manibus non exercuerint artem aliquam mechanicam; ergo multò minus videntur admittendi ad gradum militis, filij Agricolarum propriorum Prædiorum, qui propriis manibus agriculturam exercuerunt, quia vt dixit *Lucas de Penna* vbi suprà; † Assuetus vomeri, & ligoni, indéque sordidus factus, gladio turpiter vtetetur.

5

Tertiò, & vltimò, Quia disponunt etiam statuta prædicta eodem *titulo cap. 7.* vt in probationibus Militum taliter fiat, & ponantur graphicè depicta, cum suis distinctis coloribus, Arma, & Gentilitia Insigna quatuor familiarum, videlicet Patris, & Matris, Aui, & Auiæ paternæ, & Maternæ, vt per dicta Testium vel scripturas authenticas comprobentur pro veris, & benè cognitis; & per annos saltem centum antiqua, quibus vsi fuerunt viri nobiles earumdem familiarū; circa quod requisitum deficiunt dictæ probationes.

Ex quibus tribus fundamentis, solùm tertium placuit, cùm verba Statuti in *d. cap. 7. super probatione Armorum* vt suprà, sint clara, & in dictis probationibus licèt adsint Arma quatuor familiarum graphicè depicta, non tamen constat per Testes, vel per scripturas authentica, de illarum antiquitate, & vsu centum annorum; & ex hoc capite dumtaxat fuit resolutum sententias esse confirmandas: alia autem duo priora fundamenta fuerunt reiecta, atque Alphonso non obstare DD. dixerunt, ex infrascriptis.

Ad primum enim de nullitate examinis, ex quo Testes non fuerunt interrogati super omnibus Interrogatoriis, fuit responsum, † Quòd cùm, iuxtà dicta Statuta Religionis, eodem *titulo de recept. fratr. cap. 21.* examen debeat adeò occultè, & secreto recipi per Commissarios, vt prætendens habitum, nullam prorsus de eo notitiam habere possit, propterea si quid omissum fuit de Interrogatoriis, id omnino Iudicis voluntati, seu arbitrio tribuendum est, non culpæ prætendentis: quo fit vt dubio procul testibus sit adhibenda fides, etiam sine repetitione super Interrogatoriis omissis, *Abb. in cap. per tuas, vers. venio ad secundam extrà de test.* Et in fortioribus terminis firmauit *Rota in Causa Tullen. Matrimonij, 8. Februarij, 1574. coram Clement. VIII.* cuius verba refert *Farinac. de test. q. 73. sub n. 48. vers. & voluit*; † Quæ decisio eo magis, in casu nostro Intrare debet, cùm Interrogatoria omissa, respiciunt circumstantias probationum, non autem capita substantialia, iuxtà doctr. *Bart. in d. cap. per tuas, num. 7. vers. quid si Interrogatoria, & Abbatis ibidem.*

6

7

Quoad secundum, de probatione nobilitatis generosæ, visum fuit DD. eam bene probari, nedum prout de iure, & in propria significatione, † quæ vt declarat *Ottarol. de nobil. 2. p. 2. in fine ex Tit. Liuio, Quintiliano, & Ferdinando Mexia,* ea dicitur, quæ à solo patre prouenit, sed etiam ex omni latere, iuxta *Statuta Religionis*; nempe tam ipsius Alphonsi prætendentis, eiúsque Patris, & Ioannis Aui paterni, familiæ de Carasco, quàm Catherinæ matris, & Bartholomæi Aui materni ex eadem familia, & tandem Beatricis Gonzales de Bernio Auiæ maternæ, eos enim omnes; & eorum singulos deponunt Testes, fuisse ex legitimis natalibus natos, sanguine puros, nobiléque, & *Hydalgos* (quod verbum,) † *Hydalgos*, Hispano sermone, antiquam nobilitatem denotat, *Ottarol. d. 2. par. cap. 3. in princ. Guttier. pract. quæst. ciuit. lib. 3. cap. 4. quæstio. 13. num. 23. cum seqq.* † & pro Nobilibus se gessisse, ab aliisque publicè, & communiter pro talibus tentos, & reputatos fuisse, eisdémque fuisse obseruatas omnes exemptiones, & immunitates, Nobilibus obseruari solitas, & tam Alphonsum prætendentem, quàm eius Patrem, & Auos ac alios illius Ascendentes, familiæ de Carasco, fuisse Priores, seu Rectores status Nobilium, loci della Marcita; quod Officium solis Nobilibus conceditur, duósque Alphonsi patrueles detulisse habitum Hierosolymitanum, & S. Iacobi de Espata: Ex quibus concludenter probatur Nobilitas. *Bart. in l. 1. num. 101. C. de dignit. lib. 12. Felin. in cap. super eo il secondo de testi. Soccin. Sen. cons. 147. num. 3. vol. 2. Rip. lib. respons. 183. num. 9. Couar. var. resol. cap. 16. num. 19. Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 68. n. 4.* cum aliis per *Tiraq. de nobil. cap. 10. num. 7. & 8. Guttier.* vbi suprà, *Rota in Comen. habitus coram Iusto decis. 243. sub num. 1. & in Melliten. Habitus seu probationum coram Cardinali Lancellotto decis. 248. num. 1. & in alia Comen. Habitus coram D. meo Pirouano decis. 290. n. 4. post princ. vol. cons. Farin. Caual. decis. 248. num. 1. & 2. Seraph. decis. 207. num. 4. & decis. 355. n. 6.* † Et cessat omnis difficultas, quia ad sunt Regiæ sententiæ in Hispania, executoriæ de Hydalgia nuncupatæ, ad fauorem prædictarum familiarum latè; ex quibus Nobilitatem plenè, & cæteris modis perfectius probari non est dubium, vt latè *Guttier.* vbi suprà *d. q. 14. n. 139. cum seqq.* & sentit *Rota in decis. 494. part. 1. recent.*

8

9

10

11

Nec obstare dictum fuit quòd Alphonsus, eiúsque parentes, & Aui propria Prædia, manibus suis excoluerint, quia: Aut sit vis in eo quòd agriculturam exercuerint, agricultura simpliciter, & in abstracto considerata, & non propterea quicquam generosæ nobilitati detraxerunt; † cùm agricultura sui natura non sit vilis, & abiecta, sed nobilis potiùs, & honesta vt multis probat *Tiraq. in tract. de nobil. c. 31. n. 5. vsque ad 12.* Et copiosè etiam disserit *Cassan. in Catal. glor. mund. part. 11. cons. 37. Lup. de vsur. com. 1. §. 5. num. 93. Guilelm. de Bened. in cap. Rainut. in verb. dotem quam ei dederat, n. 52. de test. Alciat. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 48. n. 9 Corn. cons. 155 n. 7. vol. 1. Guid. decis. 41. n. 1. & Add. ibi, & decis. 197. n. 2. vers. sed vtrum nobilitas, & decis. 392. n. 1.* Et in nobilibus Hispaniæ, *Ottarol. part. 5. cap. 2. n. 2. vers. reliqui verò Nobiles.*

12

Aut verò sit difficultas, ex quo prædia manibus suis excoluerunt, † & attenta iuris dispositione quando hoc nobiles faciunt non mercede conducta, aut vt partiarij Coloni, sed in agris propriis, & non sordidè & assiduè, vt inde victum quotidianum, & necessarium omnino Incetentur, sed magis causa Virtutis, & vitandi otium, viresque corporis exercendi, aut denique voluptatis gratia, prout de nobilibus, quia aliàs nobiliter viuunt, potiùs præsumi debet, iuxtà doctrinam *gloss. in c. illud 40. dist. & Bart in dicta l. 1. n. 101. vers. & adde, C. de Dign. lib. 11.* non propterea nobilitatem intermittunt, sed in sua perfectione, suóque candore eam retinent, † quandoquidem ex sententia *Strabonis*, Virtutis, ac vitæ Magister ingenuæ est cunctis hominibus Ager; † ita vt nobiles in eo, se suo corpore exercentes, nobiliter tamen viuentes, non ideò minùs gaudere debeant omnibus priuilegiis, & exemptionibus nobilitatis, *Crau. d. cons. 549. n. 10. Gutt. d. lib. 3. q. 13. n. 46. & cons. 1. n. 7. Auendan. in suo Dictionario in verbo Caualiero in vers. quod dicti nobiles, Guid. vbi sup. & Vinc. de Franch. decis. 196.* qui non habent contradictorem; † & quidem meritò, quia illa ignobilitas, & vilitas, de qua in *d. l. colonos*, & in d. secūdo fūdamēto, pro Religione suprà adducta, quę in Agricola

13

14

15

16

considerari aliquando solet, prouenit vel ex eo, quòd operas suas locat in agro alieno colendo, *l. miles*, *C. locat* *Lucas de Penna*, *Tiraq. Cassan.* vbi suprà, & *Menoch. conf.* 125. *n.* 30. 17 † vel ex quo vt aduertit *Renatus* vbi suprà rusticæ operæ, etiam in agro proprio ita sordide, nullaque dignitatis ratione habita, exercentur, vt sic laborantes in seruili officio; incidere videantur, atque ita abiecto animo rusticentur, si quando Respublica egeret eorum industria, non minùs abhorrent, seque à Ciuium conspectu subtrahunt, quàm à solari nitore Vespertiliones, quæ ratio cessat in illo nobili, qui licèt suis manibus in proprio Agro laboret, nihilominus, ciuiliter, & decenter viuit, & à Ciuium, negotiis non sic abdicat, vt ad sensum patet, & DD. prædicti ibidem annotauerunt.

Quæ eo clariùs comprobantur quia quantò Agricultura in agris propriis est de iure nobilis, & ex se ingenua, & honesta, ac viro nobili conueniens, ex suprà adductis; 18 † è contra autem mercatura ignobilis, & nobilibus indecora, *d. l. Nobiliores*, & *d. l. milites*, *l.* 1. *C. de naturalibus liberis*, & *l. si coartalis* vbi *Luc. de Penn. C. cohorta*, *lib.* 11. *Afflict. in const. Regn. Sicil. incipit Intentionis nostræ notab.* 5. *Cepol. in tract. de Imperand. elig. verbo nobilitatis, opinione* 18. & *ex Arist. lib.* 3. *Polit. cap.* 3. ostendit *Tiraq. de nobil. cap.* 33. *num.* 5. *Ottarol.* vbi suprà *par.* 5. *cap.* 2. *num.* 1. 19 † tantò minùs de iure, circumscripta consuetudine, aut lege Municipali, licèt Nobilibus Mercaturam, proprio calamo, pecuniáque, & industria propria exercere quàm Agriculturam in propriis prædiis, manibus suis: 20 † ergo sicuti in plerisque Prouinciis, veluti apud Venetos, & Genuenses, non minùs vtiliter, quàm laudabiliter ob bonum publicum, locorúmque qualitatem, & necessitatem, datum est, vt possint peragere mercaturam non minutam, 21 † quæ ex *Tullio in lib. de offic.* fordida est, & vilis, sed (vt dicitur) *in grosso*, quæ vti idem *Tullius ibidem* non est vituperanda: nec propterea nobilitatem offendunt, aut interrumpunt, sed nihilominus, vt testantur *Cepol. & Ottarol. vbi suprà*, Officiis & honoribus omnibus Reipublicæ, & Militiæ fungi possunt: 22 † summodo tamen decenter, & nobiliter viuant: 23 † à fortiori Nobiles Hispani, & Galli, apud quos omnis mercatura est ignobilis non autem agricultura, admitti debent ad omnes honores, etiam Militiæ Hierosolymitanæ, 24 † prout admittuntur in Hispania ad honores Militiæ S. Iacobi, & aliarum Militiarum, quamuis suis manibus prædia propria excoluerint: dum tamen non fordidè vixerint, sed nobiliter, iuxtà morem Regionis, *ex Guidone Papa*, *Guttier. Ottarol.* & aliis suprà allegatis.

Vnde cùm Alphonsus, eiusdémque parentes, & alij Progenitores, vt Testes deponunt, non laborauerint suis manibus in agris alienis, nec vt Coloni Partiarij, sed in prædiis propriis, quæ amplissima habent, & possident, non vlteriùs fordidæ, & continuò, & vt inde victum necessarium quærerent, cùm facultatibus abundent, sed aliquando Virtutis, ac voluptatis causa, in consortio suorum famulorum; nec propterea Ciuium, & Nobilium negotiis se alienauerint, sed nihilominus nobiliter vixerint, & in Nobilium negotiis, eodem tempore vacauerint Officiisque nobilium functi, & pro Nobilibus tenti, & reputati fuerint, nihil est cur non debeant haberi, vti sunt pro Nobilibus, & Nobilium priuilegiis, exemptionibus, & honoribus frui, & gaudere; 25 † prout referunt Historici de aliquibus Viris famosis, & præsertim de Cincinnato Ciue Romano, qui cum per Senatum esset creatus Dictator, Nuncij ad eum missi inuenerunt, quòd in agris propriis arabat, & nihilominus accepit Dictaturam, quòd erat maius Officium Reipublicæ: & assumpto exercitu inimicos debellauit, ac de illis triumphauit, quod exemplum ad hoc allegant *Boër. decis.* 322. *n.* 11. & *Corn. d. conf.* 155. *lib.* 1.

Et ex his non obstant *Statutum Religionis in d. tit. de recept. fratr. cap.* 23. & *d. decis. in Comen. Habitus*, 14. *Ianuarij*, 1613. *coram Domino meo Pirouano*, Quia, aut non applicantur casui nostro, cùm dictum Statutum non loquatur de Nobilibus, nec de Agricultura, sed de arte mechanica, aut sunt intelligenda iuxtà supradictam distinctionem.

Et ita fuit decisum, vtráque parte Informante, &c.

Ariminen. Molendini.

Ven. 14. *Februarij*, 1631.

ARGVMENTVM.

Inuestitura Emphiteusis Ecclesiasticæ, concessa alicui pro se filiis, & nepotibus; per rectam lineam descendentibus, An comprehendat masculos per fœminas ab Inuestito descendentes.

SVMMARIVM.

1. *Fœmina an comprehendantur in Inuestitura Emphiteusis Ecclesiastica concessa alicui pro se filiis, & nepotibus, per rectam lineam descendentibus, remissiuè* ad Menoch. *ibi citat.*
2. *Emphiteusis Ecclesiastica, concessa cum clausula* ad habendum, &c. & quicquid placuerit, &c. *posita in dispositiuis, est transitoria etiam ad quoscumque heredes extraneos, de iure tamen capaces.*
3. *Emphiteusis concessa pro masculis dumtaxat, comprehendit etiam masculos per fœminas ab inuestito descendentes.*
4. *Inuestitura vltima declaratur ex antecedenti Inuestitura, licèt iam finita.*
5. *Inuestitura verba, cantantia pro se filiis, & nepotibus per rectam lineam descendentibus, apta sunt de iure comprahendere etiam fœminas.*
6. *Inuestitura declarari debent à Consuetudine, & & iuxtà eam regulari.*

DECISIO CCLXXXXV.

Fvit resolutum Alexandrum Georgium Patrem Antonij fuisse comprehensum in Inuestitura trium ex septem partibus Molendini, de quo agitur per Rectorem Ecclesiæ Sancti Georgij de Arimino facta q. Carolo de Mercatis Auo materno dicti Alexandri, pro se & Francisco, & Petro Dominico suis fratribus, & pro eorum, & cuiuslibet eorum filiis, & nepotibus natis, & nascituris de legitimo matrimonio, per rectam lineam descendentibus, ad habendum, tenendum, & quicquid de dictis tribus partibus Molendini placuerit, faciendum, sub annua pensione, &c. 1 † Nam quicquid sit, an sub dicta Inuestitura, circumscripta consuetudine, de qua infrà, veniret Alexandri mater, filia dicti Caroli, ex quo versamur in Emphiteusi Ecclesiastica; de quo latè *Menoch. conf.* 587. *per tot.* 2 † tamen cùm fuerit concessa cum dicta clausula *ad habendum*, &c. & *quicquid placuerit*, &c. posita in dispositiuis, dubitari non potest, quin vigore dictæ clausulæ, hæc emphiteusis fuerit transitoria etiam ad quoscumque hæredes extraneos, de iure tamen capaces, *Curt. Iun. conf.* 40. *num.* 1. *Clar. in* §. *emphiteu*

emphiteusis, quæst. 28. in fin. Rota decis. 642. num. 3. & 4. part. 1. & decis. 152. num. 1. & decis. 194. num. 3. part. 2. in recent. Et in simili casu, & inter easdem personas, fuit dictum in Ariminen. Emphiteusis, 14. Martij, 1529. coram R. P. D. meo Dunozetto. Vnde cùm Alexander, vti masculus, sit capax Emphiteusis Ecclesiasticæ, & deinde sit de descendentibus Caroli inuestiti, & sic ei conueniant verba Inuestituræ, nihil est cur in ea non debeat esse comprænsus; † cum etiam regulariter in Emphiteusi, in qua non veniant fœminæ, sed masculi dumtaxat, sint nihilominus comprænsi masculi per fœminas ab Inuestito descendentes, Valasc. de iur. emphit. q. 41. n. 5. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 16. num. 8. & Rota in dicta Ariminen. Emphitensis coram R. P. D. Dunozet.

4 Quæ tantò magis procedunt, † Quia Antecessores Caroli habuerunt Inuestituram huius Emphiteusis, etiam pro fœminis, ex qua, licèt fuerit finita, videtur declaranda inuestitura, etiam de qua agitur, Surd. cons. 317. num. 12. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 32. num. 36. Rota decis. 556. num. 10. part. 2. in recent. Et maximè de

5 iure, verba illa inuestituræ, † pro se filiis, & nepotibus per rectam lineam descendentibus, sint apta comprehendere etiam fœminas, Bald. cons. 334. num. 5. lib. 3. Beron. cons. 77. num. 13. in fine lib. 2. Bursatt. cons. 243. num. 4. Menoch. & Clar. vbi suprà, Peregr. de fideicomm. art. 22. num. 34. Rota decis. 414. sub num. 1. vers. linea autem, par. 2. in recent. & Greg. XV. decis. 383. num. 3. & in dicta Ariminen.

6 Et demum † stante consuetudine Ciuitatis Arimini, quòd in similibus admittantur masculi ex fœminis descendentes, ex qua hæc, & aliæ similes inuestituræ debent declarari, ac iuxtà eam regulari, Grat. cons. 9. num. 145. lib. 1. Menoch. cons. 11. num. 36. Clar. dicta quæst. 28. in fine, Mantic. dicto lib. 22. tit. 19. num. 33. & Rota in dicta decis. 642. num. 8. part. 1. recent. & in dicta Ariminen.

An autem ad totam emphiteusim, seu ad quam partem Alexander sit vocatus, & comprænsus, reiecerunt Domini ad aliam disputationem.

Et ita vna tantùm parte informante resolutum, &c.

Perusina fideicommissi de Meniconibus.

Ven. 21. Februarij, 1631.

ARGVMENTVM.

Colligitur ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Ad obtinendam immissionem vigore* leg. fin. *aut ex Saluiano in possessionem bonorum fideicommittentis, videndum est de fideicommisso, deinde de identitate bonorum, & tandem de detractionibus.*

2 *Vocatio, omnium de linea masculina testatoris, quando gradatim inducta dicatur.*

3 *Substitutio reciproca inducitur inter descendentes linea masculina, quando ea deficiente, fœmina vocantur.*

DECISIO CCLXXXXVI.

Alexander Meniconus in testamento, quo decessit, instituit sibi hæredes vniuersales, æquis portionibus, Bernardinum, Petrum Iacobum, & Fuluium eius filios legitimos, & naturales, & quandocumque quis eorum decesserit sine filiis legitimis, & naturalibus, substituit superuiuentem, vel superuiuentes, siue præmortui, vel præmortuorum filios masculos legitimos, & naturales, in stirpes, & non in capita, pleno iure, & sine aliqua diminutione, & casu quo aliquis dictorum suorum filiorum moreretur, superuiuentibus filiabus fœminis legitimis, & naturalibus, nullo filio masculo legitimo, & naturali nato, & procreato, aut eo nato, & procreato superuiuente, benè, & eo casu dictis fœminis testator reliquit dotes condecentes qualitati personæ; & casu quo omnes dicti sui filij, & filiorum præfatorum filij morerentur sine filiis masculis legitimis & naturalibus, superuiuentibus ex eis, aut ex aliquo eorum filiabus fœminis, vna, vel pluribus legitimis, & naturalibus, tunc & eo casu Testator voluit, & expressè mandauit, quòd in euentum in quem esset finita linea masculina dictorum suorum filiorum, tunc, & eo casu filiæ, & neptes descendentes ex dictis suis filiis masculis, sint & esse debeant hæredes ipsius Testatoris, & descendentium ab eo, in capita, & filiæ fœminæ ipsius Testatoris, vel descendentes ab eis sint, & esse debeant hæredes cum dictis filiabus, & nepotibus descendentibus ex masculis, in stirpes; ita quòd descendentes ex masculis perpetuò in capita; & descendentes ex filiabus suis, vt suprà, in stirpes, cum præfatis, ad prædictam hæreditatem veniant, & succedant.

Euenit quòd Petrus Iacobus, vnus ex dictis filiis Alexandri Testatoris, decessit sine filiis, & consequenter eius portio, virtute expressè reciprocæ, de qua supra peruenit ad Bernardinum, & Fuluium superuiuentes, qui Bernardinus decessit cum quatuor filiis masculis legitimis, & naturalibus, nempe Quinto, Sardo, Alexandro, & Octauiano, qui cum effectu successerunt Bernardino in bonis ei obuentis ab Alexandro Testatore: Cum autem Quintus, & Sardus, nec non Benedictus vnicus Sardi filius legitimus, & naturalis sine descendentibus, superuiuentibus prædictis Alexandro, & Octauiano eorum fratribus, & patruis respectiuè decessetint, & demum etiam decesserit dictus Alexander sine descendentibus: Octauianus superuiuens prætendens in casu sequuto, vt suprà, adesse fideicommissum in dicto testamento Alexandri senioris, ad sui fauorem, illúdque esse purificatum, prout etiam fideicommissum Pandolphinæ eius matris, de quo infrà, petiit immitti, vigorem *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* Aut ex Saluiano in possessionem bonorum prædicti Alexandri senioris, & Pandolphinæ, quæ peruenerunt ad dictum Alexandrum iuniorem eius eius nepotem ex Bernardino filio, detentorum per D. Comitissam Carbonariam, & con-

1 sortes: † Cumque pro dicta immissione obtinenda sit primo loco videndum de dictis fideicommissis, deinde de identitate bonorum, & tandem de detractionibus: Domini dixerunt constare de dictis fideicommissis ad fauorem Octauiani, & quòd de reliquis videatur.

2 Etenim quoad fideicommissum Alexandri, † cùm ille filios institutos expressè reciprocè substituerit, eósque grauauerit, ad fauorem suorum filiorum masculorum in stirpes; & demum eius linea masculina extincta, vocauerit filias, & sic vltimum morientem ex dicta linea masculina grauauerit, & in tota hære-

dirate; non potest dubitari quin omnes de dicta linea masculina fuerint gradatim vocati, ex deductis *in Spoletana Bonorum, 17. Maij, 1630. coram me, & in Auxiana fideicommissi, 4. Martij, 1630. coram R.P.D. 3 meo Merlino*; † Et consequenter nec etiam dubitari potest quin inter omnes de linea masculina fuerit inducta reciproca, ex vocatione fœminarum in casu defectus dictæ lineæ, *Rimin. sen. cons. 189. n. 9. lib. 1. Ruin. cons. 140. n. 9. lib. 3. Menoch. cons. 481. n. 3. lib. 5. Ladereb. cons. 169. n. 3. Decian. cons. 28. n. 15. vers. 8. dico lib. 2. Surd. cons. 344. n. 16. lib. 3. Peregr. cons. 54. n. 7. vers. quo circa lib. 1. Fusar. de substit. quæst. 437. n. 113. & 206. Rota decis. 166. n. 4. in fine p. 1. recent. & in dictis Auximana coram D. meo Merlino, & Spoletana coram me.*

Quo verò ad fideicommissum Pandolphinæ, fuit minor dubitatio, dum ipsa in eius testamento, verbis claris, instituto Bernardino marito, vita sua durante, eo mortuo, prædictos Alexandrum, Sardum, Quintum, & Octauianum eius filios hæredes instituit, & illis, aut aliquo eorum sine filiis decedentibus, superuiuentes expressè substituit: Vnde quia, vt dictum est Alexander, vltimo loco, sine filiis decessit, Octauiano superuiuente, constat propterea de fideicommisso, purificato ad fauorem dicti Octauiani.

Et ita vna tantùm, &c.

Perusina fructuum.

Ven. 2. Maij, 1631.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio viua voce sufficit, quando illa interponitur incontinenti post latam sententiam, & apud acta; nec requiritur quòd sit in scriptis.*

DECISIO CCLXXXVII.

Commissa mihi causa appellationis quoad excessiuam liquidationem dumtaxat à sententia liquidatoria, in hac causa, lata per R.P.D. meum Dunozeit. qua fructus, de quibus agitur, fuerunt liquidati in scutis 997. b. 73 Domini *die 9. Decembris, 1630.* resoluerunt. Non constare de excessu, & deinde reproposita causa super eisdem *17. Ianuarij, 1631.* fuit recessum à decisis, & resolutum: Constare de excessu: fundamentum fuit, quòd dicti fructus, iuxtà Decretum Eminentissimi D. Cardinalis Pamphilij, debuerunt liquidati contra Dominos de Bontempis à die appellationis interpositæ à Dominis de Oddis, quæ cum fuerit præsuppositum quòd esset interposita sub die *2. Aprilis, 1613.* fructus autem liquidati, non solum à dicta die, sed etiam per sex annos ante; scilicet ab anno 1607. propterea excessus visus fuit indubitatus.

Concessa autem Dominis de Oddis noua audientia: dubitaui cui decisioni sit standum, & an causa sit expediẽda: & Domini recessêrũt ab vltimo loco decisis, & resoluerunt standum esse in decisis primo loco; & sic non constare de excessu; cum enim hodie clarè constiterit Dominos de Oddis appellasse *die 2. Maij, 1607.* corruit penitus supradictum fundamentum secundæ decisionis, & stat firmum illud, cui nititur prima decisio, iuxtà modum præscriptum in dicto 1 Decreto Eminentissimi D. Cardinalis Pamphilij: † & non obstat, quòd appellatio interposita dicta die 2. *Maij* non fuerit in scriptis, sed viua voce; quia cùm fuerit appellatum incontinenti post latam sententiam, & apud acta, non fuit opus appellare in scriptis, sed sat fuit viua voce appellare, *l. 2. vbi notatur, ff. de appell. Vestr. in prax. lib. 7. cap. 3. num. 28. Achill. decis. 2. num. 1. de appellat.*

Ex quibus, stantibus supradictis, fuit etiam resolutum causam esse expediendam ad fauorem DD. de Oddis, iuxtà primam, & tertiam decisionem.

Et ita vna tantùm, &c.

Romana Saluiani.

Ven. 16. Maij, 1631.

ARGVMENTVM.

Iurisdictionis exercitum, an competat creditori immisso ex Saluiano in possessionem Castri debitoris.

SVMMARIVM.

1 *Attentata dicuntur commissa, si post sequutam immissionem in possessionem Castri debitoris, ipse fecerit actus iurisdictionales.*
2 *Iurisdictio non venit in sententia lata super immissione in possessionem Castri: Distingue, vt per DD. cit. n. 5. & Declara, vt n. 6.*
3 *Castrum de se non supponit iurisdictionem.*
4 *Iurisdictio non comprehenditur sub iuribus Castri.*
6 *Pertinentiarum appellatione venit etiam Iurisdictio.*
7 *Iurisdictionis exercitium non venit appellatione fructuum: Intellige, vt n. 9.*
8 *Ius præsentandi annexum Castro non transit in creditorem, qui iure pignoris Castrum detinet, vt sibi de fructibus satisfaciat, benè autem transit Iurisdictio, num. 13. Et vide rationem diuersitatis, num. 11. & 12.*
10 *Iurisdictionis exercitium spectat ad illum, qui percipit fructus.*

DECISIO CCLXXXVIII.

Fvit resolutum ad fauorem D. Dimitillæ de Cæsis, contra D. Iuliam de Balleonibus, constare de attentatis, Quia cùm D. Dimitilla, de mense Iulij, 1618. pro consecutione suæ dotis, obtinuerit immitti in possessionem Castri Graffignani, illiúsque Tenutarum, rerum, & pertinentiarum; & in effectu immissa fuerit 28. Septembris eiusdem anni, ac per biennium, & vltrà in possessione continuauerit, & hæc nullo modo fuerint per appellationem suspensa, quia appellatio per Signaturam commissa fuit cum clausula *non retardata executione*, † D. autem 1 Iulia post sequutam immissionem, Officiales deputauerit pro exercenda Iurisdictione, & Officiales sic deputati accesserint ad Palatium, & Palazettum dicti Castri, ibique & alibi Iurisdictionem exercuerint, & expulerint ministros d. D. Dimitillæ, edicta publicauerint, colonósque à Terris eis locatis remouerint, ac demum plures alios actus Iurisdictionis fecerint, & publicè pro Officialibus d. Dominæ Iuliæ se gesserint, consequenter de attentatis dubitari non potest, *Cassad. decis. 3. n. 6. de rest. Spol. Caputaq. decis. 157. p. 3. Rota decis. 637. n. 2. p. 1. recent.*

Neque obstat si dicatur, † quòd nec in prædicta 2 sententia, super immissione lata, nec in mandato de immittendo

immittendo D.Dimitillam in possessionem d.Castri, 3 venit iurisdictio; cùm † Castrum de se iurisdictionem non supponat, *Soccin. in l.1.n.27. ff.de iurisdict.omn. Iud.Panorm.cons.62.post n.8.lib.2. Bero.in cap.ex litteris,n.56.de iurepatr.Boer.decis.50.per tot. Couar.pract. 4 quest. cap.1. n.10.* † Quinimò nec etiam sub iuribus Castri Iurisdictio comprehendi videtur, *Paris.consil.20. n.50. cum sequent. lib.1.*

5 Quia fuit responsum,† quòd quando prædicta essent simpliciter vera (quæ tamen non transeunt sine distinctione, de qua *Io. de Plat & Luc. de Penn. in l. quicumque, C. de fund.limitroph.lib.11. Ias.in l.1.n.15. ff de iurisd. omn. Iud. Paris.* vbi suprà, & communiter *Doct. in l. fin. ff.sol. Matrim.*) non applicantur casui nostro; cùm Dimitilla non sit immissa simpliciter in 6 possessionem d.Castri, † aut rerum illius, sed etiam pertinentiarum; quarum appellatione,iuxtà omnium sententiam,venit etiam iurisdictio, *Aret.in l.3.in prin. col.4 ff.de acq.poss.*& ibi *Imol.in fin.& Alex.n.25.Bald. cons.420.n.5.lib.1.& cons.245.lib.3. Alex.cons.23.n.5.li.5 & cons.14.n 6 lib.6.Panor d.cons.62.post n.8.li.2. Paris. cons.9.n.16.& 20.lib.1.Rol.cons.42.n.37.lib.8. Crauett. cons.234. n.2.in fin. Decian.cons.43.n.9. lib.3. Menoch. cons.498.n.35. Roder. Suarez. alleg.7. n.13. vers.optimè seruiunt, Auend.de exequut.mand.Princip.cap.4.n.4.*

Nec obstat etiam, quòd D.Dimitilla fuerit immissa in Saluiano,quousque sibi de d.suo credito sit de fru- 7 ctibus satisfactum; † appellatione autem fructuum non venire iurisdictionis exercitium, *ex Bald. cons.* 8 *293.n.1.lib.4. Rota decis.763.n.3.p.2. recent.* † Et in simili quòd ius præsentandi annexum Castro non transeat in Creditorem, qui iure pignoris Castrum detinet, vt sibi de fructibus satisfaciat, dixit *Abb. in capitulo cum Bartoldus, n.2.* per illum textum, *de sent. & re iudic.Neguss.de pignor.2.membr.2.p.n.60. Garz.de benef.p.5.c 5.n.10.cum seqq.*& fuit decisum in *Legionen. Parochialis de Villalobos,19 Ianuarij,1596.coram Litta.*

9 Quia vltrà, quòd cessat penitus difficultas, † ex quo versamur in claris,dum D.Dimitilla,vigore dictę sententiæ, & mandati relaxati, præuio etiam Chirographo Sanctissimi, non solùm fuit immissa in possessionem Castri, nec dumtaxat ei concessa sola, & nuda commoditas, aut simplex perceptio fructuum, sed fuit explicitè immissa in possessionem Castri;Tenutarum,rerum,& pertinentiarum illius, sub quibus, vt dictum est, ex omnium Doctorum sententia venit etiam iurisdictio:Respondetur etiam, quòd *cons.Bald.* non applicatur, imò benè ponderatum retorquetur; dicta autem *Rota decisio* 763.non firmat regulam, sed loquitur in casu particulari à nostro multum diuerso, nempe in reseruatione fructuum Episcopatus, aut alterius beneficij Ecclesiastici, sub qua, pro honore, & decore beneficiorum Ecclesiasticorum, & præsertim Dignitatis Episcopalis,iuxtà vsum,& stylum Datariæ, & Papæ intentione, non venit exercitium Iurisdictionis etiam temporalis, sed semper beneficiis cohæret apud Titulares,dum aliud in gratia non exprimitur:Vndè,circumscripto vsu, & stylo prædicto, 10 † regula est,vt exercitium Iurisdictionis spectet ad illum,qui percipit fructus Castri,*Bart.in l.vlt.n.2.ff.solut.matr.Menoch cons.66.n.4. Rota in Tiburtina Castri Sambuci,5.Maij,1581. coram Clemente VIII.* impressa *apud Marches.de commiss.p.1.fol.1174.*

Quòd autem ius præsentandi non transeat in creditorem, qui iure pignoris Castrum detinet,& ex eo fructus percipit, ex *Abb. Neguss.Garz.& Rota,* suprà 11 allegatis,est verum, sed est longè dispar ratio, † quia ius præsentandi nullos parit fructus,de quibus possit vnquam dubitari, an compensari possint, aut restitui, *Abb.in d.c.cum Bertoldus,n.39.& Garz,*vbi suprà: benè autem eos parit Iurisdictio, vt pœnas, pedagia, sportulas, compositiones, & alia huius generis, quæ compensari possunt, & quandoque ipso iure compensantur,*Bart.*vbi proximè,*Rosent.de Feud.tom.1.c.8. concl.5.& 6.*& ideò exercitium Iurisdictionis spectare etiam ad creditorem,qui Castrum iure pignoris possidet,& fructus percipit, dixit *Paul. de Castr.cons.156. visis actis,n.2.vers.videtur enim, p.1.* Quo fit vt nullo modo argui possit de iure præsentandi, ad Iurisdi- 12 ctionem. † Et præterea alij fructus Castri, tam naturales, quàm industriales, & ciuiles, commodiùs, & vberiùs percipiuntur,existente exercitio Iurisdictionis apud eum, ad quem huiusmodi fructus spectant; ita vt inde maiores producantur fructus, vt ad sensum patet; & consequenter,dato quòd deputatio Officialium,pro exercenda Iurisdictione dicti Castri,non essent propriè fructus, vt contendebant informantes pro D.Iulia,quia tamen inde fructus iurisdictionales colliguntur, & adhuc effectum multum interest, vt iste magis quàm ille Officialis deputetur,prout quòd vnus magis,quàm alius terras colat;propterea etiam, & consequenter dicta deputatio spectabit ad D. Dimitillam, prout electio Colonorum pro colendis agris; alioquin si spectaret ad D.Iuliam de facili posset D. Dimitilla lædi,non solùm in fructibus iurisdictionalibus, sed etiam in omnibus aliis fructibus, & iuxtà supradicta fuit mens Rotæ,quando D.Dimitillæ fuit concessa immissio.

Et ita vtraque, &c.

Romana Emphiteusis.

Ven. 16. Maij, 1631.

ARGVMENTVM.

In emphiteusi concessa pro se, filiis,& nepotibus ex eo per directam, & masculinam lineam descendentibus, non venit neptis primi inuestiti, licèt ex eius filio masculo descendat.

SVMMARIVM.

1 *Nepotum appellatione non veniunt fœminæ, in contractibus maximè stricti iuris.*
Contractus emphiteusis est stricti iuris.
2 *Inuestitura loquens de filiis, & nepotibus non comprehendit filias,& neptes.*
3 *Amplia præsertim procedere in emphiteusi Ecclesiastica.*
4 Cantuccius *fuit insignis Rotæ Auditor.*
5 *Fœmina non comprehenditur in inuestitura, facta pro se filiis, & nepotibus ex eo per directam, & masculinam lineam descendentibus.*
6 *Amplia non solum procedere in filia primi inuestitis, sed etiam in nepte ex filio masculo.*
7 *Linea masculina vocatione, ad hoc vt quis veniat, duo copulatiuè requiruntur; nempe quòd volens succedere sit masculus, & quòd descendat ex masculo.*
8 *Linea masculina vocatione veniunt agnati, non autem cognati.*
9 *Filiorum & descendentium vocatio intelligitur solùm de filiis,& descendentibus masculis, si postea continuatiuè in eadem oratione fiat de mentio de masculis.*
10 *Fœminæ non veniunt, quando filij vocantur cum qualitate masculinitatis.*

11 *Qualitas masculinitatis repetita in filiis, non censetur repetita in nepotibus; presertim in contractibus: contrarium, n.12.*

Et maximè quando viget eodem repetitionis ratio, num.13.

Et quando aliàs sequeretur absurdum, n.15.

Repetitio fit difficilius in contractibus: Declara, vt num.13.

14 *Qualitas masculinitatis apposita quoad filio, & nepotes, censetur etiam considerata respectu omnium vocatorum.*

15 *Filij primi gradus sunt potioris conditionis, quàm nepotes.*

16 *Generis appellatione continetur etiam fœmina ex proprietate sermonis: Intellige, vt num.17.*

18 Descendentes, *verbum est aptum comprehendere masculos, & fœminas: Declarat vt ibid.*

19 *Filia, & neptes vocatorum comprehenduntur in inuestitura, quando alias sequeretur absurdum, quòd fœminæ omnino extraneæ præferentur: Intellige, vt num.20.*

21 Vt suprà, *dictio est relatiua omnium præcedentium.*

DECISIO CCC.

CApitulum Sancti Petri, de anno 1533. concessit in emphiteusim Aloysio de Oricellariis domum, de qua agitur, sub his verbis, *pro se, & aliis infrascriptis recipienti & legitimè stipulanti, vsque ad tertiam generationem ab ipso D. Aloysio inclusiuè inchoandam, videlicet pro se, & eius filiis, & nepotibus legitimis, & naturalibus ex eo per directam, & masculinam lineam descendentibus, & vbi filios masculos non haberet, ad tertiam nominationem, videlicet ad vitam ipsius Aloysij, & ad vitam vnius personæ per dictum Aloysium nominandæ, & ad vitam vnius alterius personæ per personam nominatam nominandæ, &c.* Et insuper dictum Capitulum, in eodem instrumento, licentiam, & facultatem dedit eidem Aloysio domum prædictam, propria authoritate, & sine aliquo Canonicorum, & Capituli dictæ Basilicæ consensu, in aliquam aliam personam, infrà tamen annum proximum, & immediatè sequentem à die inuestituræ transferendi, dictámque personam in locum suum ponendi; ita & taliter, quòd ex tunc, & quatenus infrà dictum annum fieret dicta translatio, illa intelligeretur facta ad tertiam generationem Translatarij, & in defectum generationis ad tertiam nominationem vt sup.

Euenit quòd ex dicto Aloysio emphiteuta natus fuit Horatius, qui successit in emphiteusi, & ex Horatio Aloysius iunior, Ferdinandus, & Camilla, qui pariter successerunt, & obierunt superstite Camilla eorum, ex eodem Horatio sorore: Vnde orta lite coram Eminentiss. D. Card. Burghesio, dictæ Basilicæ Archipresbytero, inter prædictum Capitulum, & Camillam, super eo. An domus per mortem Ferdinandi, ac Aloysij sit deuoluta, an verò duret adhuc inuestitura, ita vt dicta Camilla fuerit in ea comprehensa: & idem Eminentissimus D. de partium consensu, me in Iudicem deputauerit, proposui hodie in Rota dictum Dubium: Et fuit pro deuolutione resolutum, triplici fundamento.

Primum fundamentum fuit, quòd dicta emphiteusis fuit limitatè concessa Aloysio, eiúsque filiis, & nepotibus, † quorum appellatione, in contractibus maximè stricti Iuris, qualis est contractus emphiteusis, non veniunt fœminæ, vt post *Guid. de Suzar.* notatur *l. veteribus, ff. de pact. Rol. cons. 93. n.12. cum seqq. lib.2. Gabr. de verb. signif. concl.6. n.87. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib.2. tit.15. n.13.* † Et in his terminis, quòd inuestitura; quæ simpliciter loquitur de filiis, & nepotibus, non comprehendat filias, & neptes, *Alex. cons.61. n.4. vers. non obstat lib.1. Archid. in c. si quis suadente, col.2. vers. aut sunt verba contrahentium, 17. q.4. Tiraq. de retract. lign. §.1. gloss.9. n.183. cum seq. Clar. in §. emphiteusis, q.32. vers. sed quid, Gabr. vbi suprà,* & alij plures, quos cumulat, & sequitur *Maresc. var. res. lib.1. c.2. n.5.* & hanc opinionem seq. *Rota apud Seraph. decis.604. n.2.* † Quæ multò magis procedit in emphiteusi Ecclesiastica, in qua versamur, vt minùs præiudicium Ecclesiæ inferatur, iuxtà doctrin. *Bald. in l.2. n.11. post princ. C. de iur. emphit. Ias. in l. si quis, id quod, n.22. ff. de iurisd. omn. Iud. Gabr. d. concl.6. n.111.* Et considerauit *Cantuccius*, † qui fuit insignis Rotæ Auditor in suo Voto, quod habetur inter *decis. diu. part.2. decis.125. per tot.*

Secundum fundamentum fuit, quòd etiam circumscriptis supradictis, † D. Camilla, in casu in quo versamur, fuit exclusa, dum emphiteusis non fuit simpliciter Aloysio concessa pro se filiis, & nepotibus; Sed vlteriùs cantat pro filiis, & nepotibus ex eo per directam, & masculinam lineam descendentibus, quo casu (quicquid sit quando dicitur per virilem sexum, aut lineam masculinam descendentes; de quo latè *DD. in l. Gallus, §. nunc de lege, Velleya, ff. de lib. & posth. Alex. cons.53. n.2. lib.6. Menoch. cons.389. n.26. cum seq.* non comprehenditur fœmina, vt in puncto dixit *Cast. in l. maritus, n.5. C. de procur.* † cuius sententia, nedum habet locum in filia primi inuestiti, sed etiam in nepte ex filio masculo, qualis est Domina Camilla, idem *Castr. cons.190. num.4. vers. sic dicam in proposito, lib.1. Alex. d. cons.53. n.5. Dec. cons.319. n.2. Paris. cons.40. n.43. lib.2. Ruin. cons.126. n.13. & cons.208. n.7. lib.1. Soccin. Iun. cons.1. n.117. lib.1. & cons.186. n.14. lib.2. Menoch. cons.105. n.21. & 22. & de præsumpt. lib.4. præsumpt.91. n.6. Aldobr. cons.27. n.26. lib.1. Caldas de nominat. emphit. lib.2. quæst.42. n.85. & 92. Modern. Brixien. cons.193. n.92. Peregr.* & alij quos cumulant idem *Brixien. de subst. q.346. n.12. & 31. & Molin. de Hispan. primog. lib.1. cap.6. n.38.* vbi optimam assignat rationem, *Ioseph. de Sess. decis. Arag.49. n.7. Verall. decis.16. n.4. & 5. & decis.17. n.6.* vbi quòd est opinio communiter approbata, & quod aliàs Rota illam tenuit, & *dec.18. n.8. p.2. Rota decis.203. n.2. p.2. recent.* † vbi quòd duo copulatiuè requiruntur; nempe, quòd volens succedere sit masculus, & descendat ex masculo, & latiùs *Cantucc. in dicto suo voto,* vbi etiam de magis communi, & veriori attestatur.

Tertium, & vltimum fundamentum fuit quòd in præsenti nedum fuerunt vocati filij, & nepotes per lineam masculinam, † quòd videtur importare vocationem agnatorum, & exclusionem cognatorum, ex *Molin.* vbi suprà, sed vlteriùs, continuatiuè in eadem oratione, mediante copula, Et fuerunt additæ hæc verba, *& vbi filios masculos non habuerit, ad tertiam nominationem,* † quæ important, vt illa prior filiorum, & descendentium vocatio, debeat solùm intelligi de filiis, & descendentibus masculis, ex adductis per *Peregr. cons.56. n.23. lib.1. Surd. cons.564. Modern. Brixien. de subst. q.403. n.11. & Addent. ad Greg. XV. decis.514. n.17. circa med.* † Quando autem filij vocantur cum qualitate masculinitatis, clarum est, quòd fœminæ non sunt comprehensæ, *Abb. cons.36. lib.1. Gabr. d. concl.6. n.116. Manic. de tacit. lib.22. tit.14. n.16. Aldobrand. d. cons.27. n.23. lib.1.* & præsertim in emphiteusi Ecclesiastica, *Seraph. decis.1487. num.2. & Cantucc.* vbi suprà.

Ex quibus non obstat, Primò si dicatur, † quòd dicta qualitas masculinitatis apposita in dicta conditione non censeatur ex supradictis apposita, seu repetita in vocatione nepotum, maximè cùm versemur in contractibus, in quibus difficiliùs fit repetitio,

Rustic.

Rustic.in repet.l.cum anni lib.6.tit.10.n.7. vers.aut non agimus,ff.de condit.& demonstr. Alc.cons.8. nu.37.vers, aliquando lib.9, 12 † Quia imò debet etiam intelligi repetita, & apposita respectu nepotum, vt in his termi-13 nis *Cephal. cons.11. lib. 1.* † Et cessat difficultas, cùm versetur prorsus eadem repetitionis ratio, nempe quòd in hac emphiteusi non succedunt cognati, sed solum agnati, quo casu etiam in contractibus fit repetitio, *Rustic. Alc. Molin. & Brixien.* in locis citatis, Et præsertim; vt dictum est, cum agatur de emphi-14 teusi Ecclesiastica, † & tam quòd ad filios, quàm nepotes fuerit apposita qualitas lineæ masculinæ, quæ facit, vt etiam quoad omnes vocatos, censeatur etiam considerata qualitas masculinitatis, & consequenter exclusio fœminarum, ex *Cast. Dec. Verall.* & aliis supe-15 riùs allegat.† Quibus tandem accedit, quia nisi intelligeretur qualitas masculinitatis, etiam quoad nepotes, sequeretur absurdum, quòd illi essent potioris conditionis, quàm filiæ primi gradus, contra dispositionē textus in *l.vind matre;C.de bon.qua liber; Mantic.de tacit.d.lib.22. tit.14.n.2. vers.ergo absurdum,* & in his terminis *Caldas d.quæst.24. in fine lib.2.*

Non obstant secundò, illa verba inuestituræ ibi *pro se aliisque infrascriptis, vsque ad tertiam generationem, &c.* quæ tam masculis, quam fœminis, conue-16 niunt;† cùm generis appellatione, etiam ex proprietate sermonis, fœmina contineatur, vt in specie *Tiraq. de retract. lignag.§.1. gloss.9.n.239.Clar.in dicto §.emphiteusis n.36.vers. sed si emphiteusis,* & fuit dictum in *causa Sutrina Bonorum,9. Decembris,1587. coram bon. mem.Cardinali Platio,* quam citat *Marescott.var.resol.* 17 *dicto lib.1.cap.2. nu.13.*† Quia cessat penitus difficultas cùm verbum; *Generationis*, in dicta inuestitura sit limitatum ad infrascriptos, qui sunt descendentes masculi per lineam masculinam, vt in sequentibus illis verbis supra relatis, clarè legitur, quo casu censetur solùm appositum ad designandum gradum, non autem ad ampliandam vocationem, quàm contrahentes ad masculos per lineam masculinam descendentes, verbis expressis restrinxerunt, vt in simili *Cephal.cons.636.n.8.*& in puncto *Mant.de tacit. & ambig.d lib.22.tit.35.n.15.* Et conferunt omnia proximè dicta, & quæ dixit *Cantucc.in d. suo voto,nu.38.* & 18 idem respondetur ad verbum,† *Descendentes*, quòd licet sit de se aptum compræhendere masculos, & fœminas, *l.liberorum,ff.de verb.sign.* cum vulg.in casu tamen nostro, iuxtà supradicta est expressè restrictum ad descendentes masculos per lineam masculinam.

Non obstat tertiò facultas nominandi in defectum masculorum, & lineæ masculinæ Alosio data, ibi, *& vbi filios masculos non haberet ad tertium nomi-*19 *nationem, &c.*† virtute cuius nō est dubium quæ fœmina, etiam omnino extranea, potuerit nominari, atque ideò, ne sequatur absurdum, quòd fœminæ extraneæ sint melioris conditionis, quàm filiæ, aut neptes vocatorum, dicendum esse istas multò magis esse in inuestitura compræhensas, ex alleg: *per Cantucc. in d.* 20 *suo voto,n.35.*† Si quidem hoc solùm concludit, quòd sicut omnino extranea potuit nominari, pariter etiā, & multò magis filia, aut neptis, non autem, vt ex eo quòd fœmina extranea potuit nominari, propterea, filia, & neptis sint in inuestitura, de qua agitur compræhensæ, sub verbo *Generationis*; Quandoquidem versatur magna disparitatis ratio; quia Ecclesiæ nihil interest, quòd possit potiùs vna persona quam alia nominari, cum non ideò citiùs, aut tardius intret deuolutio, vt ad sensum patet, benè autem Ecclesiæ interest, quòd fœmina non sit compræhensa sub Generatione, quia quatenus sic, deficientibus aut non extantibus masculis non intraret deuolutio, existentibus fœminis eiusdem gradus, sin autem non compræhendantur, non extantibus masculis, est locus deuotioni, etiam quòd extent fœminæ: vnde intrat doctrina *Bald Ias.& Gab.* in fine primi fundamenti adducta

Tandem non obstat facultas data Aloysio transferendi dictam emphiteusim in aliam personam intrà annum, etiam omnino extraneam, vsque ad tertiam illius generationem seu nominationem, quia cùm additum sit, *vt suprà*, debet intelligi eodem modo quo superiùs dictum fuit, id est quòd translatio facta in personam extraneam, debeat intelligi vsque ad tertiam generationem masculinam, & per lineam masculinam trāslatarij; ita vt Generatio intelligatur cum qualitate masculinitatis, & quòd in defectum masculorum intra tertiam generationem intret nominatio, vt suprà: † hæc enim est vis, & efficacia dictæ dictio-21 nis, *vt suprà*, in fine adiectæ, vt sit relatiua omnium antecedentium, *Aret. cons.55.n.1. Dec. cons. 227 n. 3. vol. 1. Menoch. cons.433. n.15. Peregr. de fideicommiss. art.16.n.15 cum pluribus sequent. Molin.de Hispan.primog. dicto lib. 3, cap.5. num. 64.*

Et ita vtraque, &c.

Ariminen. Molendini.

Lun. 26. May, 1631.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Ius accrescendi quando locum habeat in emphiteusi.* Cuiuslibet, *dictio est distributiua, & tribuit vnicuique ius insolidum.*
2. *Instantia cœpta à defuncto transit in heredem, vt propterea competat ei idem remedium quod defuncto competebat.*
3. Remed. l. fin.C de edict.Diu. Adr. *competit etiam pro consequendis bonis emphiteoticis, possessis à defuncto, & in hereditate repertis.*
4. *Obiisse quis præsumitur post centum annos.*
5. *Obiisse sine filiis, quis præsumitur, dum non probatur contrarium.*

DECISIO CCCI.

IN Decisione in hac causa facta die 14. *Februarij præteriti* fuit firmatum: Alexādrum Georgium fuisse compræhensum in inuestitura trium ex septem partibus Molendini, de quo agitur, per Rectorem Ecclesiæ S Gregorij de Arimino, facta q. Carolo de Mercatis, Auo materno dicti Alexandri: quia tamen tunc fuit reseruatum, vt in particulari disputatione videretur: An in casu sequuto, ad omnes dictas tres partes an verò solùm ad aliquam ex eis sit vocatus: Domini hodie resoluerunt, esse vocatum ad omnes; Quia inuestitura fuit concessa dicto Carolo, nec non Francisco, & Petro Dominico eius fratribus, pro ipsis, & cuiuslibet eorum filiis, & nepotibus natis, & nascituris de legitimo matrimonio, per rectam lineam descendentibus, *ad haben. &c.* ita tamen quòd pars præmorientis, seu præmorientium, ad superstites deueniat, & accrescat, ordine successiuo: Vndè cum prædicti Franciscus, & Petrus Dominicus decesserint sine filiis, & descendentibus, est factus locus successioni, quoad omnes dictas tres partes, ad fauorem Alexandri; † Cum dubitari non possit quin inter prædictos

tres fratres, & eorum filios, & nepotes sit locus Iuri accrescendi, tam vigore dictionis, *Cuiuslibet*, quæ est distributiua, & tribuit vnicuique ius insolidum, *l. hoc articulo. ff. de hæred. instit.* Et in his terminis firmarũt *Aldobrand. cons. 68. Schrader. de feud. part. 7. c. 1. n. 16. & seqq. Resent. de feud. c. 6. concl. 75. n. 2. littera E. Mãtic. de Iudic. & ambig. lib. 12. tit. 34. n. 28. Rota in Forolivien. bonorum, 4. Decembris, 1618. coram bon. mem. Remboldo, & 13. Martij, 1620. coram R. P. D. meo Pirouano,* quam etiam ex claris verbis eiusdem inuestituræ, ibi *ita tamen quod pars præmorientium ad superuenientes deueniat, & accrescat*: quæ verba omnem prorsus remouent dubitationem.

Ex quibus fuit consequenter resolutum; dandam esse immissionem in dictis tribus partibus Antonio filio dicti Alexandri Giorgini, post motam litem defuncti, nam cum in dicta prima Decisione, decisum fuerit emphiteusim de qua agitur esse transitoriam ad quoscumque hæredes; immissio danda est dicto Antonio filio, & hæredi dicti Alexandri, tam ex persona dicti eius patris, † quia instantia à defuncto cœpta transit in hæredem, cui propterea competit idem remedium, quod competebat defuncto, *cap. quia G, & ibi Innoc. & alij de iudic. l. si patiar, & l. is, qui Romæ, & l. heres absens, ff. de Iudic. Soccin. sen. cons. 31. num. 8. vol. 1. Surd. cons. 189. n. 12.* quàm ex persona propria, vti hæredi instituto ab eodem Alexandro in suo vltimo testamẽto, ex remed. *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* † quod competit etiam pro consequendis bonis emphiteoticis, possessis à defuncto, & in hæreditate repertis, *Surd. cons. 571. num. 5. & seqq. Rota decis. 120, num. 3. part. 4. diuers. Cardin. Caual. decis. 316. numero 1. & 7.*

Non obstat si dicatur, non esse probatum, quòd prædicti Franciscus, & Petrus Dominicus in inuestitura vocati, decesserint, & sine filiis, † quia vtrumque præsumitur: in primis, quod decesserint, cum inuestitura sit suprà centum annos, præsumptio est quòd decesserint, *l. fin. C. de Sacros. Eccles. Marant. in l. is potest, n. 143. ff. de acq. poss. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 49. num. 2.* † Quòd verò decesserint sine filiis pariter præsumitur, dum non probatur, quòd eos habuerint, *Bart. in l. ex facto, §. si quis autem, ff. ad Trebell. Ceraph. decis. 1458. num. 3. Fusar. de sub. quæst. 436. numero 3.*

Et ita, &c.

Romana Scutorum 4. mill.

Ven. 30. Maij, 1631.

ARGVMENTVM.

Collige ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Pretium succedit loco rei in fideicommisso.*
2. *Fideicommissarius obligare non potest post eius vitam, rem fideicommisso subiectam, in præiudicium vacatorum.*
3. *Pater renunciare non potest iuribus filiorum in eorum præiudicium.*
4. *Renunciatio facta cum hoc, quòd aliquis ratificet, non præiudicat, ratificatione non sequuta.*
5. *Instrumentum non primum nouatum censetur per secundum instrumentum, continens incompatibilitatem cum primo.*

DECISIO CCCII.

Domini Virginius, & Fabius de Vrsinis vendiderunt Excellentissimo q. Principi Peretto Castrum Nomenti, & quasdam Tenutas, & præsertim Tenutam Turris Lupariæ, siue S. Margheritæ, sitam in agro dicti Castri, vt in instrumento desuper confecto, 21. Iulij 1594. sed quia Castrum erat fideicommisso suppositum ad fauorem Vrsinorum, Tenuta verò S. Margheritæ, licèt fideicõmisso subiecta, fuerat tamen Vrsinis vendita per Flaminium Iugulum, & eius filios, quorum erat, cum hoc quòd Vrsini eandem tenerentur vẽdere dicto D. Principi, & quod residuum pretij non soluti, nempe scuta quatuor millia eis solueretur per Vrsinos intrà triennium, & casu quo Vrsini deficerent, possent Iuguli se reualere contra fructus cuiusdam multiplici scutor. quindecim millium creandi ex pretio dictorum Castri, & Tenutarum, & quòd nec aliter, nec alio modo Vrsinis, & eorum creditoribus ius aliquo in dicta Tenuta acquireretur; consenserunt tamen Iuguli, vt dictus Princeps futurus emptor posset illius possessionem capere propria authoritate, acceptatis priùs per eum supradictis pactis, & obligationibus, de quibus in duobus instrumentis venditionis inter Iugulos, & Vrsinos celebratis, die 10. Iunij, & 19. Iulij dicti anni 1594. prout D. Princeps in dicto instrumento venditionis, sibi posteà factæ approbauit; & acceptauit: propterea S. Memor. Clemens Octauus, motu proprio dicto fideicommisso Castri Nomenti derogauit, & in omnibus venditionem tam Castri, quàm Tenutarum dicti Principi, vt suprà factam, ex certa scientia cum clausula *sublata & Decreto* irritanti, confirmauit: decernẽs vlterius, vt creditores, & hypothecas habentes super dictis Tenutis, & Castro non possent quicquam prætendere, & de iuribus eorum experiri super illis, sed dumtaxat cõtra dictum multiplicũ quòd loco prædictorũ Castri, & Tenutarũ stare voluit, & subrogauit.

Quibus sic inter partes conuentis, & per Papam vt dictum est approbatis, & confirmatis Vrsini, legitimè conueniri per singulos, defecerunt in solutione dicti residui, atque ideò Iuguli, vigore supradictæ cõuentionis, recursum habuerunt contra fructus dicti multiplici, & obtinuerunt, vt D. Princeps teneretur præstare patientiam, quodque eis non obstabant dictæ clausulæ, *sublata*, & *Decreti irritantis* Motus proprij, & deinde in Rota fuit disputatum: An Vrsini qui successerunt in fideicommisso dicti Castri post mortem Virginij, & Fabij venditorum, qui multiplicum obligarunt, possent se opponere quo minus ex eo soluatur Iugulis dictum residuum: & die 16. Nouembris 1618. coram R. D. meo Decano, fuit ad eorũ fauorem, Iugulis non informantibus resolutum; sed posteà vtraque parte Informante fuit bis coram eodem, *nempe die 22. Maij, 1625. & 17. Decembris, 1626.* à dicta Decisione recessum, & resolutum: Iugulos posse se reualere pro dicto residuo pretij tenutæ, vt dictum est, scutorum quatuor millium, ex fructibus multiplici, & Vrsinos non posse desuper se opponere, quarum Decisionum vigore fuit lata sententia per A. C. de voto de Rotæ, à qua cùm Vrsini appellauerint, & appellationis causa fuerit mihi commissa: Dubitaui hodie: An sit standum dictæ primæ Decisioni; An verò aliis duabus vltimis: & Dominis visa fuit clara iustitia aliorum de Iugulis, & sic censuerunt Vrsinos non posse impedire solutionem dicti residui ex fructibus dicti multiplici, sed standum esse in vltimo loco decisis.

Fundamentum enim, quo præcipuè nituntur supradictæ vltimæ duæ Decisiones conformes, videtur concludens

concludens,& irrefragabile,videlicet quòd Iuguli,& Vrſini,nec non D.Princeps emptor,tam Caſtri,quàm dictæ Tenutæ,expreſsè conuenerunt,vt dictum reſiduum,caſu quo Vrſini non ſoluerent illud infra præfinitum tempus,vt ſupra,ſolueretur ex fructibus multiplici;quódque Clemens Octauus,cum derogatione fideicommiſſi dicti Caſtri , approbauit, & confirmauit venditionem Principi factam,cum pactis, & conuentionibus ſupradictis , habita relatione ad Inſtrumenta deſuper confecta, & ſtimulata:Et deinde quòd cùm dictum multiplicum fuerit conflatum , tam ex pretio dicti Caſtri quàm Tenutæ, quæ remanſerat realiter obligata pro ſolutione dicti reſidui , dictumque pretium , & ſic multiplicum, iuxta Motum proprium Clementis, deberet ſtare loco Caſtri , & Tenutæ,tam reſpectu fideicommiſſi,quàm Creditorum, ita vt Creditores, & hypothecam habentes non poſſent experiri niſi contra dictum pretium;conſequenter Iugulos Creditores dicti reſidui non poſſe impediri, quin agere poſſint vt eis ſatisfiat de fructibus dicti multiplici † ex reg.*l.Imperator §.cum autem.* vbi *DD.ff.de leg.2.Surd.conſ.576.n.39.& deciſ.306.n.4.*& latiùs *in dictis duabus deciſionibus.*

Vndè non obſtat quòd iuxta dictum Motum proprium , multiplicum fuerit ſubrogatum in locum fideicommiſſi dicti Caſtri,ad fauorem Vrſinorum , qui in eo ſucceſſerunt ; † ac propterea Virginium,& Fabium de Vrſinis venditores, non potuiſſe illud obligare poſt eorum vitam in præiudicium vocatorum, *l.nihil,§.1.ff.de leg.1.& l.peto §.fratre, ff.de leg.2.* quia vltra quòd in dicto Motu proprio , facta relatione conuentionum & contentorum in Inſtrumentis confectis inter Vrſinos,Iugulos,& Principem Perettum, ſit etiam ſubrogatio dicti multiplici in locum omnium iurium,& actionum , competentium omnibus, & quibuſcúque Creditoribus,ius,& hypothecam habentibus,tam ſuper Caſtro,quàm Tenutis,ceſſat omnis difficultas,Quia facta combinatione pretij Caſtri cum partitis pecuniarum ex eo ſolutis , tam dictis Vrſinis, quàm Creditoribus ſuper dicto Caſtro , manifeſtè conſtat quòd dictum multiplicum ſcutorum quindecim millium fuit conflatum pro rata ſcutorum vndecim millium ex reſiduo pretij d. Caſtri,& pro aliis quatuor millibus reſtantibus , ex reſiduo pretij dictæ Tenutæ,quò fit vt in omnem caſum dicta ſubrogatio reſidui in locum fideicommiſſi , debeat intelligi reſpectiuè,id eſt in eo ſolùm quòd conflatum fuit ex pretio Caſtri , ita enim dictat æquitas, vt in dictis deciſionibus fuit benè ponderatum.

Minùs obſtat quòd in dicto primo Inſtrumento venditionis dictæ Tenutæ , factæ per Flaminium Iugulum dictis Vrſinis , idem Flaminius renunciauerit omnibus iuribus,& hypothecis,quæ habebat,vel habere poterant contra dictam Tenutam,pro ſolutione pretij conuenti,& ſic dicti reſidui,attento quòd Vrſini,vice verſa in eodem Inſtrumento, pro eius ſecuritate,ei promiſerunt obligari facere D. Beatricem Vitelliam ; ita vt ex hoc Flaminius ſecutus fuerit fidem Vrſinorum,& dictæ Beatricis,& conſequenter nullum exinde apud eum ius remanſiſſe in dicta Tenuta; Quia fuit benè reſponſum primò , quòd Flaminius dederat prius dictam Tenutam Iugulis eius filiis, nunc agentibus , poſſeſſione ſequuta ; † in quorum propterea præiudicium non poterat eorum iuribus renunciare , ex iuribus ſupra allegatis , † Secundò quòd ex quò Vrſini nunquam obligari fecerunt d. D. Beatricem,iura Flaminij ſalua remanſerunt , *ad l. Iulianus §.offerri,ff.de act. empt.* cum vulgatis. † Tertiò,& vltimò,quòd ex alio Inſtrumento ſecundæ venditionis poſteà inter eaſdem partes confecto cum interuentu filiorum dicti Flaminij, fuit à primo Inſtrumento receſſum,& facta nouatio, dum fuit in eo data noua forma ſoluendi d. reſiduum,diuerſa,& in compatibilis cum ea,de qua in primo Inſtrumento, *l.pacta nouiſſima C.de pact.*& ibi *Bald.n.13. Gabr.conſ.81. n.4.lib.1. Menoch.de præſumpt.lib.3.præſumpt.134. n.39. cum ſeq.& Greg.XV.deciſ.76.n.1.*& ibi *add.*

Et ita Iugulis tantùm Informantibus, &c.

Lauretana Iuriſdictionis.

Lun. 2. Iunij, 1631.

ARGVMENTVM.

Plura habes notanda in materia Vnionis , de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1. *Clauſula* ſublata,& Decretum irritans *reddunt turbidos actus poſſeſſorios, factos in contrarium;prout etiam turbidam reddunt aſſiſtentiam iuris.*
2. *Poſſeſſorium quando eſt turbidum Rota ſolet , omiſſo, videre de bono iure in petitorio.*
3. *Eccleſia vnita habetur vti prædium , ſeu membrum Eccleſiæ, cui fuit facta vnio.*
4. *Eccleſia vnita alteri Eccleſiæ efficitur de Iuriſdictione, & Diœceſi Eccleſiæ,cui vnita fuit.*
   Cap. cum perſonæ,de priu.in 6.*quando non intret.*
5. *Vnionis obſeruantia ex quibus probetur.*
6. *Vnio facta Dignitati amouibili ad nutum alicuius Eccleſiæ , præſumitur potius facta dictæ Eccleſiæ, quam Dignitati.*

DECISIO CCCIII.

CIRCA lite coram A. C. inter Sanctam Domum Lauretanam ex vna,& Epiſcopum Senogallien.ex altera,ſuper omnimoda Iuriſdictione Parochialis Eccleſiæ ſancti Ioannis de Scapezzano;& petito de conſenſu patrium voto Rotæ : Dubitaui die 12. Maij præteriti:An & cui eſſet dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exercitij dictæ Iuriſdictionis : Sed quia viſum fuit , articulum manutentionis habere admixtam cauſam proprietatis , & iuris aſſiſtentiam ; † actuſque Iuriſdictionales,quibus Epiſcopus innititur eſſe multùm turbidos , ob clauſulam *ſublata, & Decretum irritans.* Priuilegij Pauli V.de quo infra,prout etiam quaſi poſſeſſionem d. S. Domus , ſeu illius Protectoris , vti fundatam in vno duntaxat Teſte, qui non concludit , & in quibuſdam litteris miſſiuis Gubernatoris, & Protectoris , & aliis huiuſmodi : † propterea Domini ordinarũt,vt omiſſo poſſeſſorio , videretur de bono iure in petitorio , vt ſæpius data turbiditate poſſeſſorij obſeruauit *Rota*,& præſertim *in vna Pacen. ſeu nullius Iuriſdictionis 4. Maij 1598.coram Cardinali Seraphino,*& in alia *Montis Regalis 4. Nouembris eiuſdem anni coram Penia,* quas refert,& ſequitur *Mareſcott. var.reſol. lib.1.c.11. n. 11.* Vnde propoſui hodie cauſam ſuper dicto bono iure in petitorio : Et fuit reſolutum ad fauorem S. Domus,& Eminentiſſimi illius Protectoris : Reſolutionis ratio fuit , † Quòd cùm dicta Parochialis fuerit,& ſit vnita S. Domui,& Capellæ Lauretanæ,atque ideò habeatur vti illius Prædiũ,ſeu membrũ. *Caccial. de vni.ar.8.n.8.Sarn.in reg.de Infirm.q.15. Gonz.ſuper reg.8.gl.5.§ 7.n.26.cum ſeq.& Rota dec.710.n.2.p.2. recent.* Intrat propterea *Bulla Pauli V. de anno 1610.* ad fauorem dictæ S. Domus emanata , per quam *Motu*

G *proprio,*

proprio, & ex certa scientia, ac de potestatis plenitudine; nec non cum clausulis *sublata*, & *Decreto irritanti*, aliisque Derogatoriis cuiusuis contrariæ consuetudinis, etiam Immemorabilis, & quorumcunque Priuilegiorum in contrarium, etiam Motu proprio, & cum aliis quibuscunque clausulis concessorum ademptit ab Episcopo Lauretano, & ab aliis Episcopis, Archiepiscopis, & Prælatis quibuscunque, etiam quòd essent Cardinales, & ad se priuatiuè auocauit omnem superioritatem, authoritatem, Dominium, & Iurisdictionem, tàm temporalem, quàm spiritualem, quam illi habebant, seu quomodocunque, & qualitercunque prætendere, & exercere poterant, etiam per viam visitationis, appellationis, querelæ, recursus, restitutionis in integrum, & canonicæ denunciationis, & cuiusque alterius deuolutionis, in & super S. Domo, & Cubiculo Lauretano, eiusdémque Cappella magna, & parua, Beneficiis, Ecclesiis, etiam Curatis eidem S. Domui seu Cappellæ, tunc, & pro tempore vnitis, seu annexis, vel ab ea dependentibus, nec non Officialibus, Ministris, Presbyteris, & Clericis, ac aliis inseruientibus, tàm intus quàm foris eiusdem Laboratoribus, Bubalariis, prædictorúmque Officialium, & inseruientium familiis, & seruitoribus, ac Peregrinis, ad dictam S. Domum vndique confluentibus, nec non Prædiis, possessionibus, & reliquis bonis mobilibus, stabilibus, & se mouentibus, tàm in Diœcesi Lauretana, quàm in aliis quibuscunque Diœcesibus consistentibus, prædictámque Domum eiúsque Ministros, omniáque alia superiùs relata, à prædictorum Prælatorum Iurisdictione, potestate & Dominio omninò exemit, & absoluit, & liberauit; ita vt in posterum quoad dictam S. Domum, & omnia alia supradicta, tam Episcopus Lauretanus, quam alij Episcopi, Archiepiscopi, & alij Prælati habeantur pro personis extraneis, & insuper dictam omnimodam Iurisdictionem tam temporalem, quàm spiritualem, vt supra ad se auocatam, Eminentissimo Cardinali tunc Protectori, & aliis Protectoribus pro tempore concessit, ipsísque tanquàm Prælatis, proprium, & distinctum Territorium nullius Diœcesis, Sedíque Apostolicæ immediatè subiectum habentibus, omnimodámque in prædictis Iurisdictionem, etiam quasi Episcopalem exercentibus, perpetuò adiudicauit.

Quòd autem præfata Parochialis sancti Ioannis sit, & esset tunc vnita dictæ Cappellæ patet; Quia de anno 1514. Leo Papa Decimus erexit in Ecclesia Lauretana Dignitatem Archidiaconatus, ad nutum amouibilem, cui pro dote dictam Parochialem cum omnibus iuribus, & pertinētiis suis perpetuò vniuit, deinde autem Clemens Octauus de anno 1592. prædia, & omnia alia quomodolibet Dignitatibus, & Canonicatibus Lauretanis pro illorum dote assignata ab eis ademit, & cum eisdem qualitatibus detulit, & applicauit S. Domui, seu Cappellæ, cum onere præstandi, tam Dignitatibus, quàm Canonicatibus respectiuè quasdam portiones in pecunia numerata; Vndè cum hæc Parochialis fuerit vnita dicto Archidiaconatui, & per litteras Clementis cum eisdem qualitatibus translata in dictam S. Domum, consequenter à primo ad vltimum, siue consideretur tanquam Prædium, seu vti Beneficium S. Domui vnitum, seu annexum vigore dictæ Bullæ Pauli Quinti fuit exempta à Iurisdictione Episcopi Senogallien, in cuius Diœcesi sita erat, & effecta de Iurisdictione Protectoris; ita vt non dicatur ampliùs esse de Diœcesi Senogallien, sed in Diœcesi Almæ Domus & Protectoris, *gloss. in Clement. 1. §. volumus vers. Diœcesanis, de for. compet.* vbi *Card. quæst. 4. n. 2. Imol. n. 38. Vital. n. 17. Rota decis. 324. n. 1. in fin. p. 1. recent. & decis. 105. num. 2. post 2. vol. cons. Farinac.* Quò fit vt ad fauorē Episcopi Senogalliensis non intret dispositio text. *in cap. cum personæ, de priu. in sexto*, sed potiùs in verbis pro S. Domo contra illum retorqueatur.

5 Neque obstat si prætendatur † quòd vnio Papæ Leonis non habuerit effectum, quia cessat penitus ex pluribus, & successiuis deputationibus Vicariorum, & aliis actibus in ea factis per S. Domum, & illius Gubernatores, ac Protectores pro tempore, *summario S. Domus à num. 2. vsque ad 9.* ex quibus benè probatur obseruantia, iuxta vulg. *cons. Oldrad. 129. num. 3. Rota decis. 274. num. 10. part. 2. recent.* & alibi passim.

Minùs releuat si dicatur quòd vnio Leonis fuit facta Archidiaconatui non autem S. Domui, quia vltra quòd in omnem casum per Bullas Clementis, & Pauli V. haberi debet vti S. Domui facta, cum earum vigore vt supra dictum est, omne ius competens Archidiaconatui fuerit translatum in Sanctam Domum, 6 tollitur difficultas; † Quia cùm Archidiaconatus à principio fuerit manualis & ad nutum S. Domus, seu illius Protectoris amouibilis, potiùs vnio facta fuit S. Domui, quàm Archidiaconatui, ex iis, quæ latè tradit *Gonzal. super reg. 8. in gloss. 5. §. 6. num. 1. Garz. de benef. part. 1. cap. 2. n. 93. Gambar. de off. leg. lib. 4. num. 12. in fin. Lar. de Anniuers. lib. 2. cap. 6. num. 20. Mandos. super reg. de annal. quæst. 11. num. 5. Rota decis. 2. in fine de excess. Prælat. in nouis. & decis. 739. p. 1. diuers. & in Salamantina Vicariæ 15. Martij 1594. coram bon. mem. Cardinali Blanchetto* relata per *Garz. vbi supra, num. 94.*

Tandem nihil facit quòd Syxtus Quintus, quando erexit in Cathedralem, Ecclesiam Lauretanam, erexerit etiam de nouo in titulum perpetuum dictum Archidiaconatum; ita vt cessante manualitate, vnio dictæ Parochialis Leonis X. non intelligatur exinde facta S. Domui, sed Archidiaconatui, Quia quicquid sit de hoc, emanarunt postea Bullæ Clementis, & Pauli Quinti, per quas omnia Prædia omnísque dos Archidiaconatus fuerunt translata in S. Domum, cum eisdem qualitatibus, & effecta de omnimoda Iurisdictione Protectoris.

Et ita decisum, &c.

Leodien. Fructuum.

Ven. 6. Iunij, 1631.

ARGVMENTVM.

Fructus Beneficiorum, tam exacti, quàm exigendi, spectant ad hæredem Beneficiati, non autem ad successorem in Beneficio, quoties viget consuetudo quod Clerici de huiusmodi fructibus testari possint; Et illi veniunt in generali dispositione omnium bonorum, & actionum quarumcunque.

SVMMARIVM.

1. *Fructus à solo separati, etiam recollecti non tamen exacti, spectant ad successorem in beneficio, non autem ad hæredem, iuxta Rotæ opinionem.*
2. *Declara, quòd Rota à dicta opinione recedit quoties probatur Consuetudo, quòd Clerici de huiusmodi fructibus possint testari.*
3. *Fructus Beneficiorum veniunt appellatione omnium bonorum, & actionum quarumcunque, de quibus Beneficiatus disposuit, dum tamen de dictis fructibus disponere potuerit.*

4. Testa

4 *Testamenta Canonicorum, & Præpositorum Leodiensium propria eorum manuscripta, vel subscripta valent de consuetudine illarum partium, absque solemnitatibus iuris.*

5 *Consuetudo locorum est attendenda, in ordinandis Testamentis.*

DECISIO CCCIV.

DIE 10. *Iunij* 1624. *fuit coram Domino meo Merlino resolutum*: D. Ægidio de Glen Canonico Leodien. & Præposito Collegiatæ Ecclesiæ S. Crucis, deberi fructus, tàm Præpositurae, quam Canonicatus eiusdem Ecclesiæ, dictæ Præpositurae vniti; Lata autem sententia iuxta dictam resolutionem, & interposita appellatione pro parte Decani, & Capituli S. Crucis, mihique commissa, decessit Ægidius prædictus, Henrico fratre suo hærede instituto, qui cùm vti talis hæres, obtinuerit admitti ad causam & de nouo dubitaretur: An quatenus fructus prædicti fuissent Ægidio debiti, in non exactis post eius obitum succederet Capitulum, seu successor in Præpositur, An verò Henricus hæres; dedi Dubium omnia complectens; videlicet cui debeantur fructus Præpositurae S. Crucis: Et fuit resolutum: Deberi Henrico hæredi.

Licèt enim de iure, iuxta sententiam, quam Rota sequitur, † fructus à solo separati, etiam recollecti, non tamen exacti spectent ad successorem in Beneficio, non autem ad hæredem, *gloss. in c. præsenti, de offic. Ordin. in 6. Calder. cons. 2. de pecul. Cleric. Rota apud Reverendissimum D. meum Decanum dec. 476. n. 2.* & disponit *Bulla Iulij Tertij*, quæ est septima in *Bullario nouo tom. 1.* † Attamen recedit Rota à dicta sententia quoties probatur Consuetudo, quòd Clerici de huiusmodi fructibus possint testari, vt fuit dictum in *Palentina fructuum, 26. Februarij 1580. coram bon. mem. Cardinali Lancelloto* quæ habetur apud *Garz. de benef. p. 2. cap. 1. n. 21. & in Mediolanen. fructuum 9. Martij 1592. coram bon. mem. Orano apud Marches. de Commiss. p. 1. pag. 558. & in Gerund. fructuum 24. Maij 1599. coram bon. mem. Iusto, ac in Barchinon. Fructuum 4. Iulij 1607. coram eodem* in qua aliæ decisiones allegátur.

Quòd autem huiusmodi consuetudo vigeat Leodij, & in indiuiduo quoad Præpositos, visum fuit Dominis satis probari ex depositionibus Testium, tàm in Curia quàm in partibus, vigore Remissoriæ examinatorum, qui benè deponút Clericos Leodien. & specialiter Præpositos, ab antiquissimo tempore, de beneficiorum suorum, & respectiuè Præpositurarum fructibus, tam exactis, quam in exactis in fauorem quarumcumque personarum testatos fuisse, & passim testari, eorúmque dispositiones absque vlla contradictione effectum sortitas fuisse, & sortiri.

Quibus sic stantibus non obstat quòd d. Ægidius à quo Henricus causam habet post obtentam Præposituram S. Crucis de cuius fructibus agitur, adeptus fuerit aliam, videlicet B. Mariæ Traiectensis, & per consequens prima vacauerit, ita vt illius fructus, à die adeptionis secundæ, ei non deberentur; Quia cessat obiectum; ex quòd Ægidius habebat Indultum retinendi insimul vtramque Præposituram.

Minùs obstat, quòd institutio facta de persona Henrici sit restricta ad bona, & actiones ipsius Egidij Testatoris, quorum appellatione non veniunt fructus, de quibus agitur, Quia cùm institutio claré, & in verbis cantet de omnibus, & quibuscunque bonis, & actionibus ad Testatorem quomodolibet, & qualitercunque spectantibus, & pertinentibus, & vt supra dictum est, Ægidius potuerit de huiusmodi fructibus æquè, ac de aliis suis bonis testari, indubitatum est, † appellatione omnium suorum bonorum, & actionum quarumcumque, venire hos fructus, vt terminis dixit *Rota in dicta Placentina fructuum coram Cardinali Lancellotto, & apud Seraph. decis. 124. n. 2.*

Denique non obstat quòd Testamentum dicti Ægidij in quo fuit institutus hæres Henricus, careat Testibus, aliisque solemnitatibus, de iure requisitis, † Quia Testamenta Canonicorum, & in specie Præpositorum, propria eorum manuscripta, vel subscripta, absque alia iuris solemnitate, ex inueterata consuetudine Leodien. valida sunt, de qua consuetudine data fuit attestatio Capituli Cathedralis Leodien. & liquido deponunt Testes supradicti; & insuper de ea attestatur *Ioannes Vuamesius* Iurisconsultus illarum partium insignis, in *cons. 387. num. 3. tom. 2.* † Certum autem est Consuetudinem locorum, in Testamentis ordinandis, esse attendendam, *l. si non speciali*, & ibi *Dot. C. de testam.* cum aliis per *Gabr. de consuetud. conclus. 1. num. 60.*

Et ita vtraque, &c.

Perusina Fideicommissi de Meniconibus.

Ven. 6. Iunij, 1631.

ARGVMENTVM.

In purgatione attentatorum quæ veniant restituenda: Liquidatio fructuum perceptorum quomodo fieri possit: Et nonnulla alia notanda, quæ patent ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Possessio si fuit attentata, sunt restituendi fructus percepti.*

2 *Item restitui debent omnes expensæ iudiciales, facta ex causa attentatorum.*

3 *Testes singulares, an & quando probent in materie liquidationis fructuum, & quid si deponant de consignatione fructuum, per eos facta, n. 5.*

Possessor præsumitur fructus percepisse.

4 *In liquidatione fructuum sufficiunt præsumptiones, & coniecturæ.*

6 *Processus clausus pendente adhuc termino dato ad Testes reprobandum non redditur nullus, sed præfigi debet nouus terminus ad reprobandum.*

7 *Præsentia supplet citationis defectum, & pro citatione habetur.*

8 *Sigillum non est regulariter de substantia actus, sed tantùm confert ad vberiorem probationem.*

DECISIO CCCV.

CVM sub die 10. *Februarij* 1630. *fuerit resolutum*: Possessionem Prædiorum Dirutæ, S. Proueti, & Scrofano, captam per Dominum Octauianum Meniconium de quibus agitur, & omnia inde sequuta, fuisse attentata: Dubitaui hodie Quid, & quantum per purgatione dictorum attentatorum sit à d. Octauiano restituendum.

Ad primam Dubij partem, videlicet quid restituendum sit: † Domini responderunt, restituendos esse, tam fructus ex dictis tribus prædiis perceptos, iuxta tradi

tradita *per Ruin.conf.75.n.5. lib 5. Lancellot. de attent. par.t.3 cap.29.n.37.cum seqq.Rota decis.5 de rest.spol. in nou.*† quàm etiam omnes expensas Iudiciales ex causa attẽtatorum factas, *Rip.in l.naturaliter, §.nihil commune n.5.cum seqq.ff.de acquir.possess.Lancell.*vbi suprà *cap.30.n.37.& cap.31.n 96.Caputaque decis.56.part.1.*

2

Quò verò ad secundam partem Dubij: Quantum sit restituendum dixerunt, restituendas esse infrascriptas partitas frumenti, vicciæ, fabarum, millij, hordei, vini, & olei, quas post captam possessionem prædiorum Octauianus recepit pro portione dominica, vt constat ex depositionibus Testium vigore Remissoriæ desuper, examinatorum, videlicet ex prædio Castri Dirutæ, frumenti salmas decem, & septem cum dimidia, hordei eminas quinque, fabarum, eminas tres cum dimidia, vicciæ eminas duas, millij mediam salmam, vini seu musti cados 174.

Deinde ex prædio S.Proueti frumenti eminas quatuor cum dimidia, vini cados octo, olei mezzolenum vnum.

Et tandem ex prædio sito in Contrada, vocabulo *Scrofano*, fabarum eminam vnam, vicciæ cappeiellum vnum, vini cados tres, & olei mezzolenum medium.

Neque obstat quòd Testes sint singulares videlicet vnus duntaxat de perceptione fructum prædij Castri Dirutæ, alter prædij S.Proueti, & vnicus etiam respectu fructuum perceptorũ in prædio Scrofano; † Quia cum stet præsumptio contra Octauianum possessorem, quòd ipse fructus perceperit, *Rota decis.25. de poss.in nou.& decis.269.n.2.p.1.recent.& apud Greg. XV.decis.50.num.2.*vbi etiam *Add.*& Testes sint illius Coloni, qui dictos fructus collegerunt, eosque Octauiano consignauerunt, & sic deponant de facto proprio, & adminiculentur ex descriptione fructuum, in maiori qualitate perceptorum, in proximè præcedentibus annis, facta ad instantiam eiusdem Octauiani; ac ex aliis Testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis: Et tandem versemur in fructuum liquidatione, quæ difficilis est probationis; illa quæ resultat ex dictis Testibus, habita fuit pro sufficienti, prout aliàs in puncto, pro sufficienti habuit *Rota* apud *Seraph.dec.1132.n.1.& dec.1245.n.7.* † Cùm enim ad huiusmodi liquidationem faciendam sufficiant etiam coniecturæ, & præsumptiones, quæ animum Iudicis inducant ad se perfecte credendum, *Bald.in l.1.n.16. C.de fruct.& lit.expens.Ang.in l.1.n.1. C. de Nautul. lib.11.Corn.conf.301.in fine lib.3.Surd.dec.293.n.31.& Seraph.vbi supra*, Dubitandum non videtur quin huiusmodi sint illæ, quæ ex dictis prædictorũ Testium, & aliis supra consideratis deducuntur: † Vndè, ob eandem rationem, non obstat etiam, quòd Testes prædicti deponant ad commodum proprium, dum dicũt, fructus fuisse per ipsosmet consignatos Octauiano, & eius ministris, Quia vltra quòd, cùm non agatur de probanda consignatione, cùm, vt dictum est eo ipso quòd Octauianus possedit, præsumatur fructus percepisse, sed solùm agitur de liquidanda quãtitate percepta, atque videatur nullũ posse considerari dictorum Testiũ interesse inter eos, & Vgolinos; in omnem casum, ex supradictis omnibus simul iunctis, Domini fuerunt inducti, attẽta subiecta materia, ad credẽdum Octauianũ percepisse fructus in supradicta quãtitate.

3

4

5

Non obstant etiam nullitates, contra examen dictorum Testium oppositæ, † Quia non sunt reuelantes: Prima enim quòd Processus Remissorialis fuit clausus, pendente adhuc termino vnius mensis ad Testes reprobandum, nihil facit; Quia non ideò redditur Processus nullus, sed est præfigendus nouus terminus ad reprobandum, *Put.decis.15. de testam.* Qui nouus terminus fuit præfixus, sed illi Octauianus renunciauit: Secunda quòd deficiat Citatio ad videndum collationari, & transumptari Processum, quicquid sit an talis citatio requiratur in processu Remissoriali, tollitur ex facto, † dum Procuratore Octauiani præsente fuit per Vgolinos facta instantia procuratori collationari, & Iudex desuper Decretum interposuit, quæ præsentia supplet citationis defectum; quinimò pro citatione habetur, *Bart. Alex.*& alij in *l.1.ff.de Fer. Abb.conf.38.lib.1.*& idem *Alex. conf.123.lib.2.* Tertia quod Testes non iurauerint coram Iudice, sed simpliciter in manibus Notarij cessat pariter ex facto. Quia constat in termino citationis, ad videndum iurare Testes, fuisse Iuramentum coram Iudice reiteratum. Demum quarta prætensa nullitas, quòd Iudex processerit ad actus iudiciarios in aliis diebus, quàm Lunæ, Mercurij, & Veneris præscriptis in Remissoria, non probatur, nisi in Decreto sigillationis processus, quòd fuit interpositum die Sabbathi; † vnde cum sigillum non sit regulariter de substantia actus, sed ad vberiorem probationem duntaxat conferat, *Innoc in c.inter dilectos, n.3.de Fid. Instr. Zasius con.2.n.37.lib.1.Men. conf.1. n. 205.& 336.* solùm inde inferri posset quod dictum Decretum fuit nullum; non autem Processus Remissorialis.

6

7

8

Quò verò ad expensas visum fuit Dominis eas esse liquidandas, & restituendas, iuxtà notam Notarij, quæ data hodie fuit in *summario n.12.& 13.* cùm appareat omnes ibi descriptas esse iudiciales, & factas ex causa attentatorum, quæ ideò sine dubio sunt restituenda, ex *alleg.in princip.*

Et ita vtraque, &c.

Illerden. Canonicatus.

Ven. 14. Iunij, 1631.

ARGVMENTVM.

Papa quando censeatur voluisse concurrere cum Ordinariis Collatoribus: & quando necesse sit illorum iuri derogare vel non: Et quæ in Gratia Concursus sint iustificanda.

SVMMARIVM.

1 *Supplicatio originalis, litteraeque originales desuper expeditæ, non autẽ illarum sumpta attendi debent.*
2 *Summistæ creditur in spectantibus ad eius officium.*
3 *Summistæ stylus qui sit.*
4 *Narratiua Gratia sufficit, quod de facto iustificetur.*
5 *Narratiua non est iustificanda, quando non est de substantia Gratia, nec aliàs retraxisset Papam à concedendo.*
6 *Vacatio per obitum est plenè iustificando, quando Papa voluit concurrere cum Ordinariis Collatoribus, Discordiam autem narratam sufficit semiplenè probari.*
7 *Papa est Ordinarius Ordinariorum.*
Est vti fons scaturiens, à quo omnis inferior potestas emanat.
Potest concurrere cum Ordinariis, & preuenire in conferendo; & ex quibus concurrere voluisse dignoscatur, pluribus numeris sequentibus.
8 *Clausula*, Dudum, *apponi solet, quando Papa prouidet de beneficiis reseruatis, ratione mensis.*
9 *Clausula* Dummodo Collatio ad nos hac vice pertineat, *apponi solet, quando Papa prouidet de Beneficiis, aliàs reseruatis.*

10 *Claus*

10 *Clausula* Dummodo tempore datæ præsentium non sit alteri ius quæsitum, *apponi solet, quando Papa prouidet de non reseruato.*

11 *Thurni existentia, aut pratensio non est iustificanda dum versamur in Gratia Concursus Papæ cum Ordinariis, sed solùm attendi debent vacatio, & Discordia; quibus stantibus Papa liberè prouidit.*

12 *Papa, stante vacatione, & discordi pratendentium existere in Thurno, potest cuilibet etiam non nominato prouidere.*

13 *Derogatio iuri Collatorum Inferiorum solum requiritur, quando sumus in ea Gratia praeuentiua, quæ praeuenit vacationem.*

14 *Alternatiua derogatio necessaria est in Gratia expectatiuæ secus tamen est in Gratia Concursus, num. 15. & rationem differentia inter vtrumque casum, vide num. 16.*

DECISIO CCCVI.

EMANARVNT in hac causa quatuor decisiones super vno, eodémque articulo; nempe an Gratia Gasparis esset iustificata, & ei sit danda Immissio: tres pro iustificatione, videlicet, prima, tertia, & quarta, & secunda contra iustificationem, ad fauorem Simonis; sed nihilominùs cùm ex Dominorum benignitate fuerit Simoni concessa noua audientia, proposui hodie causam super eisdem, & Domini in omnibus, & per omnia persistendo in vltimo loco decisis, pro iustificatione Gratiæ Gasparis, quarta vice responderunt: tota enim difficultas in eo solùm semper stetit: An Gaspar iustificauerit narratiuam suæ Gratiæ in ea parte, ibi, *Asse-Asserenti te ad Canonicatum, & Prebendam prefatam à Ioanne. Paulo Mya Canonico eiusdem Ecclesia in Thurno existere, nonnulli verò aliis Thurnum huiusmodi ad se spectare pratendentibus, in discordia pradicta nominatum fuisse seu nobis nominari:* Quia Simon tria opponebat primùm non fuisse narratum quòd Canonicus Mya in Thurno existere prætenderet, sed simpliciter, quòd in Thurno existebat: secundum Gasparem, nec de tempore suæ Gratiæ, nec anteà fuisse nominatum per Canonicum Mya, vti fuit narratum; tertium ac demum non fuisse verificatam discordiam.

Quoad primum, circa narratiuam Thurni, fuisse assertiuè narratum, quòd Canonicus Mya in Thurno existebat, deducebat Simon ex quodam sumpto authentico supplicationis, extracto ex Registro secreto, & ex alio sumpto authentico Bullarum, & ex Instrumento consensus reseruationis Pensionis, & tandem ex Instrumento cuiusdam nominationis in Curia factæ de persona eiusdem Virgilij, & ex quadam fide desumpta ex libro Officialis per obitum, in quibus omnibus narratur nominationem Gasparis fuisse factam à Canonico Mya in Thurno existente, quæ ideò, maximè simul iuncta, videbantur benè hoc probare, & respicere substantiam Gratiæ, ex latè deductis in *dicta vltima Decisione coram me 14. Iunij anni præteriti à versiculo quoad primum, vsque ad versiculum hac difficultas.*

Sed huic obiecto fuit responsum in *dicta vltima Decisione à dicto versiculo hac difficultas vsque ad versiculum secundum,* [& responsio placuit Dominis] imò fuisse narratum, quòd Canonicus Mya in Thurno existere prætendebat: † Tum quia sic legitur in supplicatione originali, & in litteris originalibus desuper expeditis, quibus potiùs standum est, *Mandos. in regul. de non iudican. quest. 19. num. sexto*, & ex aliis adductis *in eadem vltima Decisione versic. Neque obstant sumpta Registri*; Tùm etiam quia sic pariter legitur in alio sumpto supplicationis ex eodem registro secreto, exhibito penes me pro parte Gasparis: Et tandem, quia quando sic non legeretur in supplicatione, sed quòd Canonicus Mya in Thurno existebat, debuisset illa corrigi, & emendari, prout omnia alia quæ ab eadem fuerunt sumpta, vt legatur quòd dictus Canonicus in Turno existere prætendebat, sic enim sensus grammaticalis, & subiecta materia cum verbis conformantur, non autem si legatur quòd Canonicus Mya in Thurno existebat, quinimò supplicatio esset sibi virtualiter contraria, vt ad sensum patet, & fuit ponderatum in *eadem vltima Decisione in dicto versiculo hac difficultas.* Quò fit vt meritò tunc Datarius in supplicatione correxerit verbum, *existente,* & eius loco posuerit verbum, *existere*; † & hodie Summista (cui Domini, cùm agatur de re ad suum officium spectante detulerunt) attestatus est, quòd quando supplicatio cantasset in Thurno existente non autem existere prout cantat, tamen cùm omnia suprascripta verba dictæ narratiuæ regulentur à verbo *pratendentibus*, quòd ipse ne recederet à sensu grammaticali, † & stylo Summistæ, qui est attendere sensum, & non verba, tanquam organum, & Interpres Sanctissimi in materiis, quæ per Cameram expediuntur, ex Officio apposuisset in litteris verbum *existere.*

Deinde, dato etiam, quòd sit legendum *existente in Thurno*, non autem *existere pratendente*; fuit hodie eidem obiecto dupliciter responsum, ita vt cesset prorsus difficultas, & quidem Primò iustificari quòd Canonicus Mya erat in Thurno de facto, ex quò reiecta per Capitulum acceptatione Thurni Canonici Alentorn, & recusantibus nonnullis aliis Canonicis acceptare Thurnum, Canonicus Mya, iuxta ordinem antiquitatis, subintrauit in Thurno, illúmque acceptauit; † quæ facti iustificatio sufficit, ita vt non sit vlteriùs indagandum, an esset in Thurno de iure, vel de facto, *Mandos. de significat. tit. de nou. prouis. vers. noua item prouisio Ægid. decis. 116. num 3. Rota decis. 9. num. 10. part. 2. & decis. 691. num. 1. part. 3. lib. 3. diuers. & in recent. decis. 410 num. 4. part. 1. & in Cremonen. Canonicatus 14. Ianuarij 1630. coram me*: Et ob eandem rationem, quando esset iustificanda narratiua illa, quòd etiam nonnulli ex aliis Canonicis prætendebant esse in Thurno, sufficit iustificatio facti, cùm verè constet quosdam alios Canonicos acceptasse.

Secundò respondit vnus ex Dominis, & quidem benè nihil referre, † nihilque importare, fuisse narratum, quòd Canonicus Mya prætendebat in Thurno existere, aut quòd in Thurno existebat: Quia siue vno, siue alio modo, cùm non sit fundamentum, aut de substantia Gratiæ, nec alias retraxisset Papam, non est narratiua quæ sit iustificanda: siquidem ex quò Papa voluit concurrere cum Ordinariis Collatoribus, † solùm debet plenè iustificari vacatio per obitum, quæ fuit narrata, sine qua nec Ordinarius potuisset prouidere; & semiplenè discordia quæ tamen fuit plenè probata, vt *in dicta vltima Decisione vers. superest tandem*, ad effectum vt Papa sciret beneficium adhuc vacare, vt fuit vtrunque resolutum *in causa Ispalen. Portionis 15. Martij 1576. coram Cardinali Blanchetto apud Garz. part. 5. cap. 3. num. 40.* Et ex hoc cessat prætensio, quòd dicta narratiua respiciat substantiam Gratiæ, vt fuerat præsuppositum in *dicta vltima Decisione vers. quòd autem.*

7 Quod autem Papa, † vt Ordinarius Ordinariorum, & vel vti quidam fons scaturiens, à quo omnis inferior potestas procedit, & emanat, possit concurrere cum Ordinariis, & præuenire in conferendo, non est dubium, *capitulo si à sede, & capitulo dudum, §. nos igitur, de præbend. in sexto*, latè *Gonzal. ad regulam octauam §. 2. proem. per tot. Garz. de benef. part. 5. cap. 1. per tot. Rota decis. 221. num. 9. apud Greg. XV.* Et quòd in casu nostro concurrere voluerit est clarum; dum non prouidit tanquam de Beneficio reseruato,

8 nec ratione mensis, † ex quò non fuit apposita clausula *Dudum, &c.* quæ solet apponi, quando Papa prouidet de talibus reseruatis, vt fuit resolutum *in causa Romana Cappellaniæ Sancti Petri nona Nouemb. 1602. coram bon. mem. Cardinali Millino*, quæ est *decisio 6. 7. part. 4. diuers.* nec etiam de Beneficio aliter reserua-

9 to, † ex quò non fuit apposita clausula *Dummodo Collatio ad nos hac vice pertineat*: quæ solet apponi quando Papa prouidet de Beneficiis, aliàs reseruatis, ita vt stante dicta clausula, non intelligat prouidere nisi Beneficium sit reseruatum. *Simonett. de Reseruat. quæst. 61. num. 3. Pauin. de potest. & offic. cap. sed. vacan. in septimo prælud. sub num. 19. tractat. tom. 13. part. 2. fol. 407.* Et fuit resolutum *in causa Taurinen. Cantoriæ. 18. Octobris 1569. coram Oradino, & in Romana Clericatus Sancti Petri 27. Nouembris 1602. coram bona mem. Cardinali Pamphilio* quæ est *decisio 616. p. 4.*

10 *diuers.* † Sed prouidit cum clausula *dummodo tempore datæ præsentium non sit alteri ius quæsitum*: Quæ solet apponi, quando Papa prouidet de non reseruato, *Sarnen. in reg. de iur. quæs. non toll. quæst. 1. in princip.* Et fuit dictum *in causa Hostunen. Cappellæ 17. Nouembris 1600. coram bon. mem. Iusto*: Et quod de eo tempore non esset Simoni ius quæsitum, fuit latè comprobatum *in dicta vltima Decisione vers. nec releuat si dicatur.*

Ex quibus consequenter dicebat idem Dominus non obstare, nedum fuisse narratum quòd Canonicus Mya in Thurno existebat, seu existere prætendebat, sed etiam Gasparem fuisse ab eodem nominatum, seu nominari; ita vt videatur Papa ex huiusmodi narratiua nominationis motus fuisse ad prouidendum, in concursu cum Ordinariis Collatoribus; quæ nominatio necessariò supponit existentiam, aut prætensionem Thurni, & consequenter hæc esse omninò iustificanda, prout Rota huc vsque supposuit in dictis quatuor Decisionibus desuper factis: Quia respondebat, quòd

11 habito pro constanti, ex supradictis, † quòd sumus in Gratia concursus Papæ cum Ordinariis, prout non est iustificanda existentia, aut prætensio Thurni, quia non facit ad rem, quò minùs, aut magis Papa concurrat, sed solùm attendi debet vacatio, & discordia, quibus stantibus Papa liberè prouidet; nec pariter nominatio, ob eandem rationem iustificari debet,

12 sed Papa prouidit Gaspari: † prout, stante vacatione, & discordia, poterat cuilibet alij non nominato prouidere, *Rebuff. cons. 60. Garz. de benef. part. 5. cap. 4. à num. 33. & Rota in dicta decis. Ispalen. Portionis*, & in aliis apud *Garz. ibid.*

Minùs obstare dicebat, quòd Papa non derogauerit Iuri Collatorum Inferiorum; † quia derogatio so-

13 lùm est necessaria, quando sumus in ea gratia præuentiua, quæ præuenit vacationem, vt quando aliquid fuit concessum Inferiori Collatori, puta alternatiua,

14 & nihilominùs Papa facit gratiam expectatiuæ, præueniendo vacationem; tunc enim, vt dicta gratia intret in mensibus alternatiuæ concessis Inferiori Collatori, opus est, vt Papa alternatiuæ specialiter deroget iuxta Rotæ opinionem, *Put. decis. 209. & decis. 215. lib. 1. in correct. Mohed. decis. 2. de concess. præben.* † non autem necessaria est derogatio etiam alternatiuæ in gratia Concursus; videlicet quando, vt in casu nostro, accidit, & occurrit vacatio, & Papa habita scientia vacationis vult concurrere cum Ordinariis, & præuenire in conferendo, *Quiroga decis. 14. in manuscript.* † Ratio differentiæ est, quia in primo casu gra-

16 tia præuentiua est de vacaturo; vnde cùm sit odiosa, *cap. 2. de concess. præbend.* & præiudicium Ordinarij sit incertum, & euentuale, & Papa sit de tali præiudicio incertus, præsumptio est, quòd noluit Ordinario præiudicare, sed solùm prouidere occurrente vacatione in suis mensibus, in quibus potest sua gratia effectum habere, ex reg. text. *in l. 1. § merito, ff. ne quis in loco public. cum vulg.* In secundò autem casu cum gratia Concursus sit de iam vacante in mense Ordinarij, sed Inferioris Collatoris, & ideò Papa sit certus de præiudicio, non requiritur alia derogatio, ex quò gratia trahit secum præiudicium, perinde ac si esset de sui natura præiudicialis, *Put. decis. 229. num. 2. & 3. lib. 2. in correct.*

Quò verò ad alia duo obiecta, visum fuit Dominis nihil releuans dici posse, quòd non fuerit sublatum in dictis quatuor Decisionibus in hac causa factis, & præsertim in vltima.

Et ita, &c.

Romana Restitutionis in integrum.

Ven. 13. Iunij; 1631.

ARGVMENTVM.

Perceptio pensionum, & illarum liquidatio, ex quibus probentur ad effectum condemnationis.

SVMMARIVM.

1 *Fructus quando debeantur solùm à die mota litis, non autem à die occupationis.*
2 *Fructuum perceptio in genere probatur ex possessione.*
3 *Fructuum liquidatio est difficilis probationis, & ideò remittitur arbitrio Iudicis.*
4 *Admittuntur in ea leuiores probationes, etiam per coniecturas.*
5 *Locationes, factæ in quibusdam anno pro certa pensione, arguunt totidem pensiones fuisse perceptas annis præcedentibus, & sequentibus.*
6 *Declara, quòd huiusmodi probatio non est sufficiens ad condemnandum, nisi concurrant etiam adminicula, quæ plura numerantur, num. 8.*
7 *Locationes, & æstimationes priuatorum non probant valorem communem, sed solùm valorem conuentum, & ratio redditur, ibidem.*
8 *Locatio facta cum pacto, vt duret quò vsque fiet disdicta, præsumitur adhuc durare, si disdicta non probetur. Declara, vt num. 9.*
10 *Præsumptio vna non parit aliam præsumptionem.*
11 *Testes plenè probant contra producentem, licèt non fuerint formiter recepti.*
12 *Pensio præsumitur exacta eo ipso, quòd constat de instrumento locationis; ita vt non sit opus probare realem exactionem.*

DECISIO CCCVII.

CVM die 26. Iunij anni præteriti fuerit in hac causa firmatum: † fructus vnius Do- 1 mus, sitæ in via Burgundorum, & quatuor Domun

Domuncularum, in Regione Campi Martij, de quibus agitur, deberi à die litis motæ duntaxat, non autem à die occupationis, ex quò non versamur in spolio violento, seu attentato, nec alias in notorio malæ fidei possessore, sed in simplici iudicio restitutorio, & contra possessorem coloratum, iuxta distinctionem *Bellamer. in cap. granis quæst. 11. num. 48. vers. ex isto iustificatur, de rest. spoliat. Natt. cons. 14. num. vndecimo-tertio cum sequent. Benintend. decis. 20. Thesaur. dec. 29. num. 8.* Quam passim Rota tàm antiqua, quàm moderna fuit secuta, præsertim *in decis. 10. de rest. spol. in antiq. & decis. 551. num. 1. cum sequent. part. 1. diuers. & apud Verall. decis. 18. num. 2 part. 2.* Propterea dubitatum hodie: Ad quam summam sint dicti fructus taxandi: Et fuit resolutum pro nunc fructus, aut pensiones dictarum quatuor domuncularum, esse liquidandas à dicta die litis motæ vsque, & per totum annum 1620. in scutis quingentis sexaginta duobus monetæ; fructus verò seu pensiones dictæ alterius Domus in scutis ducentum triginta nouem ab eadem die motæ litis vsque, & per totum mensem Augusti dicti anni 1620. & sic in totum in scutis 801. & pro his esse mandatum relaxandum. Cùm enim non possit dubitari de perceptione fructuum in genere, † ex quò Clarix possedit toto dicto tempore, *Rota decis. 25. de prebend. in nou. Bellam. decis. 703. Seraphin. decis. 1245. num 6. Greg. XV. decis. 50. num secundo*; † Et materia liquidationis fructuum sit difficilis probationis; proptereà liquidatio remittitur arbitrio Iudicis, *Bald in l. 1. n. 22. C. de fruct. & lit. expens. Natt. cons. 510. num. septimo. Surd. decis. 281. num. 26.* † Et admittuntur leuiores probationes, etiam per coniecturas, quæ facilè inducant animum Iudicis ad perfectè credendum tot fructus fuisse perceptos, *Natt.* vbi proximè, *Cornel. cons. 301. in fine, lib. 3. Achill. decis. 22. de rest. spol. Serap. dicta decis. 1245. num. septimo, Rota coram Reuerendissimo Domino meo Decano de decis. 439. n. secundo, & in recent. decis. 551. num. 1. part. 2. & in causa Bononien. fideicommissi de Turri, octaua Nouembris 1630. coram Domino meo Merlino:* Quibus attentis, visum fuit Dominis, infrascriptas coniecturas, quæ pro supradicta fructuum liquidatione afferuntur, esse sufficientes.

2

3

4

In primis enim quòd Domina Clarix à die 14. Ianuarij 1612. qua fuit lis contestata, vsque. & per totum dictum annum 1620. ex pensionibus dd. quatuor domuncularum exegerit summam prædictam scutorum 562. constat ex duobus Instrumentis locationum, de annis 1611. & 1615. in quibus legitur quòd Dominicus Puliascus eius Pater, & legitimus Administrator locauit dictas domunculas, ad rationem scutorum 62. baic. 50. pro quolibet anno; † ex quibus locationibus infertur ad præcedentes, & sequentes annos, vt totidem in eis fuerint pensiones perceptæ, & exactæ, *ad l. si fundum per fideicommissum, ff. de leg. 1. Natt. cons. 536. num. 4. Surd. cons. 193. num. 31. & Achill. decis. 22. de rest. spol.* vbi in fine respondet ad *Bald.* qui videtur sentire contrarium, in *dicta l. prima num. 22. C de fruct. & lit. expens.* quæ pensiones à dicta die 14. Ianuarij contestationis litis anni 1612. vsque per totum dictum annum 1620. facto computo ad dictam rationem scutorum 62. baic. 50. pro singulo anno; faciunt dictam summam scutorum 562.

5

Neque obstat, si pro parte Claricis dicatur † quòd licèt ex locationibus vnius vel duorum annorum resultet probatio, quoad præcedentes, & subsequentes annos, non tamen concludens, & quæ sufficiat ad condemnandum, nisi concurrentibus adminiculis: † Cùm locationes, & æstimationes priuatorum non probent valorem communem, sed solùm valorem conuentum, nec Notarius sit rogatus de pretio communi, sed solùm de pretio conuento, in quo potest intrare ratio particularis affectionis, minoris, vel pluris, iuxta doctrinam *Bald. in l. 2. num. 58. C. de rescind. vend. Imol. in capitulo cum causa, num. 28. vers. an autem possit, de empt. & vendit.* Et in his terminis *Rota dec. 69. num. 4. & 675. num. 5. part. 2. recent. & apud Greg. XV. decis. 101.* & ibi *Adden.* Et tantò magis in præsenti, cùm dicta duo Instrumenta non sint vniformia; cùm primum cantet de locatione ad singulos menses, Secundum verò pro singulis annis; Quia tollitur, ex quò in præsenti concurrunt tria adminicula sufficientia; † Primum est quòd in dicto secundo Instrumento cauetur, vt locatio duraret quò vsque fieret disdicta, quæ toto dicto tempore non probatur facta, & ideò præsumitur locationem durasse vsque per totum dictum annum 1620. *l. 4 ff. locati:* Secundum est quòd conductor, de quo in dicto Instrumento, fuit Antonius de Turre, qui sublocauit cuidam alij vnam ex dictis domunculis, & dictus subconductor citatus ad soluendum pensiones, ad Instantiam dicti Antonij conductoris de dicto anno 1620. suscepit terminum ad soluendum; signum denotans, quòd adhuc tunc durabat dicta locatio, & quòd pensiones exigebantur: Tertium; & vltimum, quia apparet de vna quietantia facta per Dominicum dicto Antonio de pensionibus dd. domuncularum ei solutis ad complementum vsque per totum d. annum 1620.

6

7

8

Minùs obstat si pro parte Franciscæ, & Elisabethæ actricum dicatur ex supradictis, non solùm esse liquidandas pensiones dictarum quatuor domuncularum vsque ad annum 1620. sed etiam vsque ad annum 1628. cùm non controuertatur quin Clarix vsque ad illum annum dictas domunculas possederit, Quia procederet si dictæ locationes de per se solæ sufficerent pro concludenti, & plena probatione quoad annos præcedentes, & sequentes; Quia tamen, iuxta Rotæ opinionem, vt dictum est, non concludunt, nisi concurrentibus adminiculis; & adminicula supradicta (excepto illo de disdicta, quæ non probatur vnquam facta) non vrgent, imò cessant post dictum annum 1620. vt ad sensum patet: Proptereà Domini pro nunc noluerunt fructus liquidare, nisi pro dicto tempore; † Adminiculum autem de disdicta solùm facit præsumptionem quod post dictum annũ 1620. durauerit locatio, dum disdicta, vt dictum est, non probatur facta, quæ præsumptio non fuit Dominis visa sufficiens, vt ex ea, maximè ad effectum condemnationis, possit elici, & inferri illa alia præsumptio: quòd post dictum tempus, nempè post annum 1620. pensiones fuerint exactæ; † cùm regulariter ex vna præsumptione non oriatur alia præsumptio, *gloss. in l. prima, C. de dot. promiss. Ruin. cons. 66. num. 19. lib. 3. & cons. 151. num quinto, lib quarto, Menoch. de præsumpt. lib. quarto, quæst. 43. num sexto, Mantic. decis. 101. num. tertio*; Et dicta præsumptio ex disdicta debilitetur ex quietantia solutionis ad complementum, facta de dicto anno 1620. quæ sæpius, & magis fieri solet quando Conductor à conductione discedit, fuit tamen reseruatum, vt pro dictis sequentibus annis possit coadiuuari probatio.

9

10

Quò verò ad Domum in via Burgundorum, vt dictum est, facta fuit liquidatio, pro nunc, in scutis 239. quia ex duobus Instrumentis locationum probatur quòd fuit locata à dicto Dominico, quorum primum cantat de pensione scutorum 27. & baic. 50. pro quolibet anno, & durauit à dicta die litis motæ vsque per totum mensem Augusti, anni 1618. vt benè probatur ex secundo Instrumento, † & ex duobus testibus examinatis de anno 1621. ad perpetuam rei memoriam, de quibus *Summario num. nono, & vndecimo* Ex quibus pariter videtur probari exactio, illisque Domini plenam dederunt fidem, licèt non fuerint formiter

11

recepti; cùm fuerint examinati ad instantiam Claricis, in Iudicio manutentionis, per eam intentato, eorúmq; depositionibus Clarix vsa fuerit, & ex illis obtinuerit mandatum de manutenendo, iuxta text. *in l. si quis C. de testam. Specul. eod. tit. §. sæpè sub num. quinto, & Farinac. de testib. q. 61. limit. 10.* Secundum autem Instrumentum cantat per duos annos, nempè à die prima Septembris dicti anni 1618. vsque per totum dictum mensem Augusti anni 1620. ad rationem 25. scutorum pro quolibet anno, † & licèt pro his duobus annis non probetur exactio, tamen dum non prætenditur pro aliis annis sequentibus, sed solùm pro illis duobus annis, quibus probatur, & durauit locatio facta per publicum Instrumentum, non est opus alia probatione exactionis, sed sufficit præsumptio exactionis, ex dicto Instrumento locationis deducta, ex *Bald. in dicta l. prima num. 22. C. de fruct. & lit. expens. Surd. Seraph. supra alleg.* & aliis latè deductis *in dicta Bononien. fideicommissi de Turri:* Quæ locationes vsque per totum mensem Augusti 1620. faciunt dictam summam scutorum 239. Reseruarunt tamen pariter Domini, vt etiam quoad dictam domum, pro sequentibus annis, possit de nouo coadiuuari probatio.

Neque obstat, si dicatur, pro dictis sequentibus annis fuisse iam satis coadiuuatam probationem, ex aliis Testibus in hac eadem causa examinatis, & duabus quietantiis *Summario Franciscæ, & Elisabethæ, numero duodecimo,* Quia Domini certis de causis nullam voluerent de dictis Testibus, & quietantiis habere rationem.

Non obstat tandem, si pro parte Claricis dicatur quòd ex dictis summis sic liquidatis debeant detrahi expensæ factæ in domibus, quia cum nullæ expensæ, nec in genere factæ probentur, cessat, &c.

Et ita vtraque, &c.

Parmen. Bonorum.

Merc. 18. Iunij, 1631.

ARGVMENTVM.

Equites Hierosolymitani professi, sunt verè Religiosi, & acquirunt Religioni tàm quoad proprietatem, quàm quoad possessionem; ita vt non possint de bonis, post professionem acquisitis, disponere: Et non obstante quouis pacto, per dd. Equites professos, super eisdem bonis posteà facto, Religio est in illorum possessione manutenenda.

SVMMARIVM.

1. *Equites Hierosolymitani professi, sunt verè Religiosi, cum emittant tria vota substantialia Religionis, & num. 7.*
2. *Acquirunt Religioni, tam quoad Dominium, quàm etiam quoad possessionem, & num. 4.*
3. *Amplia procedere, etiam quoad bona patrimonialia, num. 3.*
5. *Manutentio debetur possidenti.*
6. *Equites sancti Iacobi de Spatha, & alij huiusmodi, qui de licentia Magni Magistri matrimonium contrahere possunt, non sunt verè Religiosi, iuxta Rotæ opinionem.*
8. *Equites Hierosolymitani professi non possunt disponere de bonis, etiam patrimonialibus; cum illa post emissam professionem fuerint iam acquisita Religioni.*
9. *Amplia vt Religio sit manutenenda in possessione dd. bonorum, non obstante quouis pacto per Equites professos, super eisdem bonis postea facto.*

DECISIO CCCVIII.

DOMINI dixerunt Religioni S. Ioannis Hierosolymitanæ esse dandum mandatum de manutenendo; nempe pro indiuiso, in medietate Prædiorum Noceti, & Mocetoli, S. Pancratij, Elij, & Ronceli, & pro diuiso in medietate Domus, Parmæ sitæ; Nam quoad prædia benè Testes deponunt, illa fuisse in bonis Alexandri Tagliaferri, per eúmque possessa de tempore suæ mortis, & deinde fuisse communiter possessa per Paulum, Camillum, Ioannem Baptistam, & Martium, dicti Alexandri filios, & hæredes: Vnde cùm Ioannes Baptista obierit, & ei successerint Martius, & Paulus Camillus eius fratres; Martius autem sit professus in dicta Religione, ab anno 1607. † & sic verè Religiosus, † quicquid propterea à dicto anno Eques Martius acquisiuit, fuit Religioni acquisitum; tam quoad Dominium, *Abb. Innoc. Ioan. Andr.* & communiter *Canon. in cap. in præsentia de probat.* Et in his terminis *Rota decis. 333. num. 2. part. 2. recent. & apud Greg. XV. decis. 87. num. 1.* † vbi ampliat ad bona patrimonialia; † quàm etiam, quoad possessionem, ex reg. text. *in l. 1. §. item acquirimus, ff. de acquir. possess. Innoc. in cap. cum olim, num. 4. vers. sed dices, de priuileg. Abb. in d. cap. in præsentia, num. 74. de probat.* Et est indubitatum: Quò verò ad domum, constat præfatos fratres eam communiter emisse, & posteà fuisse inter eos diuisam; † Vndè debet Religio in possessione dictorum prædiorum, & domus manuteneri, ex vulg. text. *in §. retinendæ Instit. de interdict.*

Quod autem Eques Martius, vti talis professus sit verè Religiosus, † quamuis Rota, de Religiosis sancti Iacobi de Spatha, & aliis huiusmodi, qui de licentia Magni Magistri matrimonium contrahere possunt, sequatur opinionem *Soti, Molinæ Theolog. Francisci Sarmiento, Ioan. Guttier,* & aliorum quos allegat *Garz. de benef. part. 3. cap. 4. num 15.* qui tenent eos non esse verè Religiosos vt apud *Seraph. decis. 583. & in Romana Alimentorum 21. Iunij 1627. coram me.* † Tamen de Religiosis sancti Ioannis Hierosolymitani penè nunquam fuit dubitatum, quin sint verè Religiosi, ex quo emittunt tria vota substantialia Religionis, iuxta text. *in cap. 2. & in cap. cum ad Monasterium, §. tales de stat. Monach.* Et in puncto contra *Abbat. in Rubr. de regular. num. 4. & Mandos. in reg. 3. Cancell. quæst. 12. num. 3.* tenuerunt omnes, quos referunt *Gratian. discept. for. cap. 457. num. 24 cum seqq. Crass. de effect. Cleric. in præfat. num. 56. & effect. 1. num. 109. vsque ad num. 117. & effect. 2. num. 132. & Garz. de benef. p. 1. cap. 4. num. 4.* Et sæpius firmauit *Rota vt apud Put. decis. 382. lib. 1. in nou. Impress. Rota decis. 87. num. 1. & d. decis. 333. num. 2. part. 2. recent. Add. ad Gregor. XV. decis. 87. num. 13.*

Neque obstat quædam asserta transactio, facta inter dictum Equitem Martium post emissam per eum professionem, & Paulum Camillum eius fratrem; Quia cùm Eques Martius esset iam professus, & sic non haberet amplius proprium velle, aut nolle, omniáque eius bona fuerint iam acquisita Religioni, † nec transigere, nec aliter disponere potuit, etiam de bonis patrimonialibus; maximè in præiudicium Religionis, *d. cap. cum ad Monasterium, in fin. Bald. in auth.*

auth.ingressi,in 2.notab.de Sacros. Eccles. Abb. in cap.2. n.3.in fine,de stat.Monach. Sanchez ad precept. Decal. lib.7.c.8.n.26.cum seqq. Molses.cons.24.n.5.& 6.Ricc.in prax.de alienat rer. Eccles. decis.46. per tot. Rota dicta decis.87.n.1.apud Greg.XV.& d.decis.333.p.2.recent. † 9 Quod est adeò verum, vt non obstante dicta transactione, aut alio pacto, aut facto dicti Equitis sit nihilominùs Religio manutenenda ex regula, quam firmant Bart.in l.1.§.si vir vxori n.3. ff.de acquir. possess. Seraph.decis.1417.n.4.Greg.XV.decis.246.num.2.& ibi Addent.Rota in Theatina Iurisdictionis 10.Maij 1621. coram Reuerendissimo Domino Decano, & in Feretrana Parochialis 11. February 1628. coram Eminentissimo Cardinali Virili.

Et ita, &c.

Perusina Saluiani.

Merc. 18. *Iunij* 1631.

ARGVMENTVM.

Præsens tacendo quando consentire dicatur, vel non.

SVMMARIVM.

1. *Saluianum non intrat; deficientibus hypotheca, & possessione debitoris.*
2. *Præsens obligationi, & dolo tacens, obligatur, etiam quòd sit mulier.*
3. *Declara hoc verum esse quando præsentia, & taciturnitas fuissent ordinata ad decipiendum, & hoc probaretur, alias secus, & n.5.*
4. *Dolum alleganti, incumbit onus probandi.*
6. *Præsentia, & taciturnitas non habentur pro consensu sufficienti, ad inducendam obligationem.*
7. *Consensisse obligationi videtur is qui potuit illam impedire, & non contradixit.*
8. *Fallit in muliere, quæ licèt præsens sit, & taceat non ideò obligatur, nisi aliunde in ea dolus probetur.*
9. *Præsens tacendo obligatur, stante causa præcedenti: Declara, vt n.10.*
11. *Reuerentia in præsente, & tacente facit potiùs præsumere dissensum, quàm consensum.*

DECISIO CCCIX.

DOMINI steterunt in decisis 21. *Iunij* 1630. videlicet non intrare Saluianum ad fauorem Caroli, agentis contra Nicolaum, tertium possessorem pro scutis mille residui dotis Violantis eius 1 vxoris; † Tum quia Carolus caret hypotheca, quæ est mater Saluiani; Tùm etiam quia non probauit Sfortiam patrem Violantis, debitorem dotis, de tempore contractæ per eum obligationis, ex qua Saluiano actum fuit, possedisse prædium, de quo agitur: Imò constat de contrario, ex quo multò ante dictam obligationem idem Sfortia donauerat omnia sua bona præsentia, & futura, & sic dictum prædium Angelæ vxori suæ, matrique Violantis, cum clausula Constituti & iuramento, à qua Angela donataria, Nicolaus Reus, & possessor causam habet, vt latiùs *in dicta Decisione.*

Neque obstant in contrarium adducta; Quia omnia fuerunt plenè discussa, & sublata *in dicta Decisione* præter duo, quæ hodie fuerunt nouiter excitata per Informantes: videlicet primum quòd si Angela donataria, quæ fuit præsens, obligationi seu donationi, ex qua agitur non remansisset obligata, quoad totam dotem per Sfortiam promissam, Carolus Maritus Violantis remansisset deceptus à dicta Angela, dum illa tacuit præcedentem donationem ei factam: Deceptio autem videtur clara, eo ipso quòd Carolus scuta mille residui dotis non poterat à Sfortia habere, stante quòd omnia sua bona præsentia, & futura donauerat dictæ Angelæ, præsenti, tacenti, & hoc scienti, reseruatis sibi scut. 200. duntaxat ad testandum; † 2 quo casu, præsens obligationi alterius, & tacens, remanet obligatus, etiam quòd sit mulier, iuxtà text. *in l.si fine.§.quod si,C.ad Velleian. & text. in l.2. C. si res alien.pign. dat.* qui vt aduertit *Barbos. in l. qua dotis, n.165.in vers.ego tamen.ff.solut.matr.* loquitur etiam in muliere, vt constat ex illius inscriptione, quæ directa fuit ad Latinam, & sic ad fœminas, & ita tenent *gloss. & DD.in l.si fundum per fideicommissum de leg. 1. Menoch.præsumpt.99.n.39.lib.6.* Et est communis, & recepta omnium resolutio.

Sed fuit benè responsum, † Quòd hoc esset verum, si præsentia, & taciturnitas Angelæ fuissent ordinatæ ad decipiendum, & hoc probaretur, *Bart. in d.l.qua dotis n.23.ff.sol.matr. Bald.in d.l.si fine num.10. vers.4 quæro,* & ibi etiam *Salicet. Rom. cons.451. circa propositam in fine Menoch.* vbi supra *n.41.* † vbi quod alleganti dolum, & animum decipiendi incumbit onus probandi, *Barbos.etiam vbi supra n.168.* † Quia tamen præsentia, & taciturnitas Angelæ non probatur ordinata ad dolum; quinimò, vt ex serie Instrumenti apparet, fuit solùm ad effectum limitatum, qui non impugnatur, videlicet vt ipsa consentiret ad fauorem D.Caroli, consignationi aliquorum stabilium, ex sibi donatis, valoris scutorum duorum millium; proptereà non intrat dispositio dd.Iurium, sed iuris reg. de qua in *cap.nonne* vbi *Abb.& alij Canon extr.de præsumpt.* & alia Iuris regula. † Quòd præsentia, & 6 taciturnitas non habentur pro consensu sufficienti, ad inducendum obligationem, *l.filius §.inuitus, ff.de procuran.l.sicut,§.non videtur,ff.quib.mod.pign. vel hypoth. solu.Negus.de pign.3.membr.6.part.princ.n.23.in 1.fallent.* cum aliis adductis in *dicta Decisione.* Et ferè in his terminis *Bald.in l.1 num.12.cum seqq.C.de bon.matern.Ias.in l.cum proponas filios,n.10.post Castrens.Alex, & alios ibidem C.de pact.* vbi etiam quòd *gloss. in d. l. si fundum* communiter reprobatur, & in puncto *Bart. vbi supra, Franc.Curt in repet.d.l.cum proponas,num.12.* quæ habetur inter *repetit.super prima parte C.fol.182.* & latiùs, ac directè *Barbos.vbi supra, dicto num.1.168. cum sequent.*

Neque obstat, quòd stante dicta donatione vniuersali, obligatio rerum, & bonorum Sfortiæ non poterat verificari in rebus donatis; & sic in bonis Angelæ; † quæ proptereà cùm posset obligationem impe- 7 dire, & non contradixit, visa fuit consentire, *Bald. in dicta l.1.C.de bon.matern. Abb in dicto cap. nonne, col. penult.ad med.* & ibi *Felin.num.13.* aliique plures, quos refert. & sequitur *Menoch.dicta præsumpt.99.num.18. cum seq.lib.6.* Quia quicquid de hoc sit, & quomodo sit intelligendum, quòd examinat *Menoch.* vbi proximè; † in omnem casum, speciale est in muliere præ- 8 sente, & tacente, vt non ideò remaneat obligata, nisi clarè, & expressè in ea aliundè probetur dolus, & animus decipiendi, vt sunt iura in *d.l.si fine, & in d.l.2.* in quibus res propria mulieris fuit obligata, ea præsente, & tacente, & tamen non tenet obligatio, nisi in ea ex aliis animus fraudandi probetur, quas leges ad hoc benè ponderat, & dilucidat, post alios *Barbos.vbi supra,num.167.vers.sed non placet hæc concordia, cum seq.& videtur sentire Menoch. dicta præsumpt.99. num.41.*

Secun

Secundum obiectum fuit, quòd Angela ex pacto adiecto in donatione ei facta, erat obligata ad dotandam dictam Violantem eius filiam, † & consequenter quòd ex vi præcedentis conuentionis, eius præsentia, & taciturnitas, in actu dotationis posteà sequutæ, debeant inducere obligationem contra eam, & eius bona: maximè cùm versetur ratio affectionis ex coniunctione, *arg. text. in l. 1. §. scientia, ff. de tribut. Bart. in d. l. quæ dotis, num. 24. Bald. in d. l. si fine, n. 10. vers. item propterea, Menoch. vbi suprà, num. 32. vers. 4. est casus.*

Quia obiectum, vltra quod versamur in claris, † quòd præsentia Angelæ fuit ad effectum limitatum, quo casu ex supradictis non intrat dicta fallentia; cessat penitùs; quia circumscripto dolo, solùm inde dubitari posset, an Angela præsens, & tacens teneatur actione personali ex dicto instrumento dotali, stare taxationi dotis per Sfortiam eius maritum factæ, non autem, vt propterea ad diminutionem Iuris, quòd in rebus sibi donatis habebat, visa fuerit super eis de nouo imponere voluisse ius reale ad fauorem alterius; scilicèt ius hypothecæ, & quòd intret Saluiatum, prout declarat *Bald. ibidem eodem num. 10. vers. secundo casu*: Ratio autem affectionis, seu coniunctionis, quæ erat inter Angelam, & eius virum actum facientem, retorquetur, cùm sit talis, quæ habet in se reuerentiam; † quo casu potiùs facit præsumere dissensum, *l. penult. ff. de furt. & l. 1. §. quæ oneranda*, & ibi *gloss. ff. quar. rer. act. non dat. Bart. in d. l. quæ dotis n. 23. Bald. in d. l. 1. n. 12. vers. & ego plus dico C. de bon. matern. Felin. in cap. causam Matrimonij num. 2. & seqq. de offic. deleg. Barbos. vbi supra n. 169. vers. 5. Conclusio.*

Et ita, &c. vtraque, &c.

Brittinorien. Cessionis.

Lun. 23. Iunij, 1631.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Restitutio in integrum non conceditur sine læsione, etiamsi versemur in personis, & locis priuilegiatis.*
2. *In Cessionarium transeunt omnia iura, & actiones, quæ cedenti competebant.*
3. *Creditum ex quibus probetur, remissiuè.*
4. *Solutio facta in causam debiti cedit in extinctionem interesse promissi, non autem sortis principalis.*
5. *Delegatio debitoris non censetur facta, nisi interueniant requisita, de quibus in* l. 3. C. de nouat.

DECISIO CCCX.

EXcellentissimus Dominus Princeps Aldobrandinus, vti Cessionarius Gulielmi Tilmantis, & aliorum Mercatorum, obtinuit ab A. C. sententiam fauorabilem, contra Communitatem Bertinori, qua dicta Communitas fuit condemnata in libris sex millibus, ad effectum tamen illas soluendi hæredibus Philippi Capponi, Creditoris dicti D. Principis, quæ sententia, cùm transierit in iudicatum, fuit mihi commissum: vt præfixo termino ad docendum de causis restitutionis in integrum, eo lapso, & nihil quòd releuet deducto, procederem ad executionem rei iudicatæ: Vndè dubitaui hodie: An constet de causis restitutionis in integrum: Et D. Principe tantùm informante, fuit negatiuè resolutum, † Quia cùm sententia sit valida, & iniusta cessat læsio, sine qua restitutio in integrum non conceditur, etiam personis, & locis priuilegiatis, *l. verum, §. sciendum*, vbi *gloss. in verb. probentur, & l. quod si minor, §. non semper, ff. de minor. Surd. cons. 79. num. 9. Bellam. decis. 38. post med. Rot. decis. 1. de restit. in integrum, in nou. & decis. 87. n. 3. part. 1. recent. & decis. 731. n. 1. part. 2.*

Validitas visa fuit clara ex reuolutione processus, vbi leguntur, omnia requisita: Iustitia verò probatur, quandoquidem de credito mercatorum, contra dictam Communitatem, Domino Principi cesso, constat ex apoca priuata, testibus, & aliis de iure requisitis munita, in qua legitur, quòd dicta Communitas emit à dictis Mercatoribus quandam frumenti quantitatem, cuius prætium longè excedit dictum creditum cessum; atque ideò iure optimo D. Princeps, vti Cessionarius creditorum, agere potuit contra Communitatem debitricem, † cùm in eum, vigore cessionis, transierint omnia iura, & actiones, quæ mercatoribus cedentibus competebant, *l. emptor.* vbi *Bald. in 1. notab. C. de hered. vel act. vendit. l. si ager in fine*, vbi *Dyn. & Bart. ff. de rei vindic. Surd. decis. 308. n. 1. Rot. decis. 9. n. 1. & decis. 135. num. 9. apud Zacch. de oblig. Camer.*

Et eo maximè quia vltra prædictam apocam, & cessionem cõcurrunt plura, ex quibus probatur, quòd Communitas recognouit D. Principem in Creditorem: & primò, Instrumentum factum à Bernardino Ferragallo, qui cùm fuisset vnus, ex Præfectis Annonæ Ciuitatis Bertinori, vulgo *Abundanzerij* nuncupati, & vti talis administrasset frumentum, à dictis mercatoribus emptum, & occasione dictæ administrationis, in solidatione computorum remansisset debitor Communitatis, suscepit in se, seu vt dicitur accollauit vti talis debitor, onus soluendi scuta mille, vnà cum cambiis D. Philippo Cappono Creditori, vt dictum est D. Principis: Secundò aliud Instrumentum, in quo præsentibus Consulibus dictæ Communitatis, illisque instantibus, idem Bernardinus reiterauit obligationem de soluendo dicta scuta mille eidem Cappono, & dedit fideiussores cum narratiua quòd Princeps erat Creditor Communitatis in libris octo millibus: † Tertiò, & tandem ex sententia Deputatorum dictæ Communitatis ad reuidendum computa dicti Bernardini, vbi pariter prædictum Creditum D. Principis agnoscitur vti debitum Communitatis, ex quibus benè etiam dictum creditum probatur, ex doctrina *Castrens. in l. scriptura* n. §. *plerumque, sub n. 7. vers. sed non video*, & ibi etiam *Alex. sub num. 12. ff. de pact.*

Et maximè cùm ex supradictis, & tota serie processus, & causæ dubitari non possit quin frumentum, vndè debitum prædictum prouenit, fuerit per Præfectos Annonæ emptum in causam publicæ Annonæ dictæ Communitatis, & fuerit in eiusdem vtilitatem conuersum, iuxta latè tradita per *Loscum de iure Vniuersit. part. 3. cap. 3.*

Non obstat prætensa solutio scutorum 1450. quæ Bernardinus soluit Capponio, in causam dicti debiti, † Quia cedit in causam interesse cambiorum decursorum; tam iuxtà obligationem; quàm alias de iure *l. 1. C. de solut. & l. in his, §. apud Marcellum, ff. eodem Surd. cons. 290. n. 61. Rot in Ianuen. fideicommissi, 21. Iunij 1613. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Nec releuat si dicatur quòd Communitas non est debitrix interesse cambiorum, Quia sufficit quòd Bernardinus, qui ea soluit, esset cambiorum debitor, etiam ex propria persona, vt sunt verba clara dicti Instrumenti.

Demùm

Demùm non obstat, quòd D. Princeps acceptauerit d. Bernardinum pro debitore suo, in locum Communicatis; ita vt fuerit facta debitoris delegatio, & consequenter Communitas fuerit penitùs liberata; Quia, vltra quòd versamur in claris, dum Princeps fuit expressè protestatus se nolle Communitatem liberare, nisi pro summa, quam Bernardinus solueret Capponio, in extinctionem sui debiti; † non fuit delegatio cum non interuenerint requisita dalegationis, de quibus *in l. 3. C. de nouat. Gabr. cons. 155. num. 13. lib. 1. Surd. cons. num. 4. & Rota in Mediolanen. pensionis 12. Iunij 1630. coram me.*

Et ita vna tantùm, &c.

S. Marci Abbatiæ.

Ven. 27. Iunij, & 4. Iulij 1631.

ARGVMENTVM.

Declaratoria quando sit concedenda. Confessio Procuratoris quando Domino non præiudicet.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria conceditur, si seruatis quatuor terminis de stylo seruari solitis, paritum non fuerit.*
2 *Declara procedere, quando per illum, qui parere debet est aliquid explicandum, vel faciendum, qui nisi doceat illud fecisse, eo ipso censetur probata non paritio, si dicti quatuor termini sunt seruati; secus tamen est si non tenetur quicquam explicare, aut aliquem actum positiuum facere, sed solùm nudam patientiam præstare, quia tunc illa pro sufficienti paritione habetur.*
3 *Declaratoria non conceditur, nisi ille, qui petit eam sibi concedi probet, quòd Aduersarius noluit præstare patientiam, aut non destitit à possessione.*
4 *Narratiua Procuratoris, emissa in commissione, & ad alium effectum, Domino non præiudicat.*
5 *Confessio necessaria Procuratoris, Dominum obligat.*
6 *Confessio voluntaria dicitur, quæ fit nemine cogente, etiam quòd fit in Iudicio.*
7 *Probatio valoris fructuum non arguit illorum perceptionem.*

DECISIO CCCXI.

DVBITAVI, Informante tantum D. Abbate Vrsio, an sit danda declaratoria incursus interdictis ab incursus interdictis ab ingressu Ecclesiæ, contra Reuerendissimum D. Consaluum Episcopum sancti Marci, & ad quam summã sint liquidandi fructus ab eodem Episcopo percepti: & quoad primam partem dubij fuit affirmatiuè resolutum, quia cùm dicto Abbati fuerit concessum mandatum de manutenendo in possessione Abbatiæ sancti Donati, illùdque fuerit D. Episcopo personaliter intimatum; 1 † & insuper seruati fuerint quatuor termini, de stylo seruari soli, & Dominus Episcopus non paruerit, Declaratoria non potest denegari, *Rot. decis. 591. n. 5. in fin. p. 2. recent. Seraph. decis. 1113. n. 3.*

2 Neque obstat si dicatur, quòd Decisiones supradictæ, iuxta receptam Rotæ distinctionem, procedunt duntaxat, quando per illum, cui intimatur mandatum de manutenendo, est aliquid explicandum, vel faciendum, qui nisi doceat illud fecisse eo ipso censetur probata non paritio, si dicti quatuor termini sunt seruati, in quo casu nos non versamur, cùm vigore dicti mandati de manutenendo, Episcopus non teneatur quicquam explicare, aut aliquem actum positiuum facere, sed solùm nudam patientiam præstare, quæ ipso pro sufficienti paritione habetur, *Rota in Terdonen. Beneficij prima Iulij 1615. coram bon. mem. Cardinali Caualerio* in impressis apud eundem *decis. 366. num. 3.* & clariùs in *Carpentoraten. Prioratus 20. Decemb. 1624. & 15. Martij 1625. coram Reuerendissimo Domino meo Decano,* 3 † vbi quòd non conceditur Declaratoria, nisi ille, qui petit eam sibi concedi, probet quòd Aduersarius noluit præstare patientiam, aut non destitit à possessione, quia retenta dicta distinctione, Dominis visum fuit satis probari, Episcopum noluisse præstare patientiam, aut non destitisse à possessione, dum Abbas volens ingredi Ecclesiam Abbatiæ, & in ea facere actus possessorios, fuit per Vicarium Episcopi impeditus, & posteà idem Episcopus, mediantibus litteris missiuis Abbatis, declarauit se nolle à dicta possessione discedere; Vnde ex facto tollitur difficultas.

Quò verò ad secundam dubij partem Domini contra Abbatem informantem, dixerunt: Fructus non esse liquidos; quia licèt in commissione, pro parte Domini Episcopi impetrata, narretur quòd fructus dictæ Abbatiæ excedunt 24. ducatos, atque ideò, saltim in dicta quantitate fructus esse certos, tamen quia fuit 4 narratiua Procuratoris, & ad alium effectum, Domino non præiudicat, *Castr. in l. non solùm, n. 2. ff. de procurat. Greg. XV. decis. 104. n. 3.* † Nec dicatur, quòd 5 fuit confessio Procuratoris necessaria, quæ Dominum obligat, vt notant Doctores in *l. certo, §. sed an ipsos,* & ibi *gloss. ff. de confess.* quia imò fuit confessio voluntaria, dum fuit facta nemine cogente, etiam quòd fuerit in Iudicio, *Cappell. Tolos.* & ibi *Aufrer. decis. 392. n. 1.* & cessat penitùs difficultas, quia ex antecedentis, quòd valor fructuum Beneficij est 24. ducatorum, non sequitur consequentia, quòd fuerint totidem percepti ad *l. non hoc, C. vnd. legit.*

Et ita vna tantùm, &c.

Leodien. Attentatorum.

Ven. 27. Iunij, 1631.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio Rotalis, siue ista, siue iniusta est timenda.*
2 *Attentata sunt gesta post Inhibitionem Rotalem, & debent reuocari.*
3 *Inhibitioni, vt dicatur renunciatum per consensum in Iudicem inhibentem, oportet vt de tali consensu cõstet de tempore post præsentationem Inhibitionis.*

DECISIO CCCXII.

PENDENTE lite in Rota inter Ioannem de Glen, & Elisabettam Bernimolin illius vxorem super prætensa inualiditate donationis, quàm dictus Ioannes fecerat dictæ Elisabettæ; defuncta est Elisabetta, scripto hærede Michaële Brismael, contra quem idem Ioannes, de mense Maij 1629. causam commisit in Rota cum narratiua, quòd quæstio validitatis

ditatis dicti Testamenti pendebat à decisione quæstionis validitatis donationis; Verùm quia idem Ioannes; post dictam commissionem, adiuit Officialem Leodiensem,& ab eo post præsentatam Inhibitionem obtinuit decretum de exequendo mandatum de manutenendo cum clausula *Inhibitione non obstante*. Ideò dubitaui, An constaret de attentatis, quæ essent reuocanda,& Domini, Michaële tantùm informante, affirmatiuè responderunt, † Quia post præsentationem Inhibitionis Rotalis non poterat dictus Officialis ad vlteriora procedere, sed illa siue iusta, siue iniusta erat timenda; † & sic omnia gesta coram eo post Inhibitionem præsentatam, vti attentata sunt reuocanda, *Lancell. de attent. post Inhib. ampl. 6. Caput. decis. 93. part. 2. Greg. XV. decis. 435. n. 3.*

Non obstat quòd dictus Michaël consenserit in Iurisdictionem dicti Officialis, † Quia de tali consensu ad effectum, vt inhibitioni censeretur renunciatum; oporteret constare de tempore post præsentationem Inhibitionis, *Lancell. de attent. post Inhibit. p. 2. cap. 20. ampl. 11. n. 32*, de quo tamen consensu non docetur.

Et ita, &c.

Meten. Professionis.

Ven. 27. Iunij, 1631.

ARGVMENTVM.

Attentatis renunciasse, an is dicatur, qui de illis non opposuit coram Iudice appellationis, & quando supersedi debeat super articulo attentatorum, donec sit discussum negotium principale. Et in quibus casibus vxor sit à viro separanda, & sequestranda.

SVMMARIVM.

1 *Attentata commissa dicuntur si Iudex post appellationem interpositam decreuit exequi posse suam sententiam.*
2 *Attentata sunt reuocanda.*
3 *Attentatis renunciasse quis videtur, si discusso negotio principali, omisit de illis opponere coram Iudice appellationis,*
Fallit si ille, qui passus est negocium principale discuti, obtinuit super eo sententiam fauorabilem, cùm solùm procedat quando succumbuit, n. 5. Et ratio differentiæ ponitur, n. 6. & seqq.
4 *Attentata commissa intra terminum Iuris datum ad appellandum, possunt semper per viam nullitatis, officio Iudicis reuocari, nedum lite prosequuta super negocio principali sed etiam deserta.*
7 *Renunciatio non præsumitur, vbi subest alia causa quàm renunciationis.*
8 *Succumbens in lite habet contra se præsumptionem malæ fidei, malique iuris.*
9 *Et condemnatur regulariter in expensis.*
10 *Malitia, & calliditas propria nemini prodesse debent.*
11 *Attentatorum articulus, si pendeat à negotio principali est supersedendum super illis, & expectandus finis negotij principalis. Declara, vt n. 13.*
12 *Vxor separari non debet a viro; interim quod discutitur super validitate Matrimonij.*
Declara procedere quando Matrimonium contractum est ante litem motam, secus si post n. 15.
14 *Vxor separari debet à viro, si lite pendente super validitate professionis, per eam emissæ, & post appellationem interpositam, Matrimonium contraxit.*
Item separari, & sequestrari debet, si sit in statu periculoso, & nutritiuo peccati, n. 17. & 18.
16 *Sequestrum apponitur astantibus attentatis.*

DECISIO CCCXIII.

CVM Officialis Meten. vti delegatus Apostolicus declarauerit professionem per D. Pepinam emissam in Monasterio sanctæ Mariæ Magdalenæ dictæ Ciuitatis fuisse nullam, eámque habitum dimittere,& ad sæculum redire,& in paternis,& maternis bonis succedere; nec non matrimonium contrahere posse, & dicta D. Pepina illicò habitum dimiserit,& matrimonium contraxerit, & consummauerit: Dubitaui hodie, An constet de attentatis, quæ veniant reuocanda: & D. Pepina sit sequestranda; Et quoad vtramque partem fuit affirmatiuè resolutum.

1 Et in primis, quoad attentata, dum Iudex post appellationem legitimè interpositam per DD. de Bonnofriis, quinimò;& intra tempus datum ad appellandum, suam sententiam, quæ erat appellabilis, exequi posse decreuit, Pepináque velum,& habitum professarum dimisit, & matrimonium contraxit, attentata videntur clara, *cap. non solùm de appell. in 6. Lancell. de attent. p. 2. c. 12. n. 83.* † quæ ideò sunt reuocanda, *c. ex parte il 2. de appell. Put. decis. 51. lib. 3. in correct. Verall. decis. 56. part. 1. Rot. decis. 602. part. 1. recent.* & alibi sæpiùs. 2

Neque obstat, quòd DD. de Bonnofriis, vigore dictæ appellationis obtinuerint causam committi Officiali Virdunen. & ab eo, omisso articulo attentatorum, sententiam fauorabilem, super negocio principali reportauerint: † & proinde eo ipso, quòd non dederunt de attentatis coram dicto Iudice appellationis, visos fuisse illis tacitè renunciasse, ex doctrina *Angeli in l. eius, §. si cuius, ff. de appellat. recip. quam sequuta fuit Rota apud Crescent. decis. 7. de sentent. & re iudic.* † quia vltrà quòd attentata commissa intra terminum Iuris datum ad appellandum, nedum lite prosequuta super negocio principali, sed etiam deserta, possunt semper per viam nullitatis, ex Iudicis officio reuocari, *glos. & Doct. in d. cap. non solùm, Cas. de Grass. decis. 2. de appell.* † dicta Angeli doctrina non procedit, si ille, qui passus est negocium principale discuti, obtinuit super eo sententiam fauorabilem, sed solùm quando succubuit, *Berg. consil. 51. num. 7. lib. 3. Lancel. de attent. 2. part. c. 4. de attent. lit. pend. ampl. 9. num. 3.* vbi quòd ita fuit decisum in vna *Tirasonen. Iurisdictionis siue attentatorum 11. Februarij 1566. coram bon. mem. Robusterio.* † Et optimam differentiæ rationem hodie vnus Dominorum attulit, nimirum, quòd ille, qui obtinuit, de suo bono Iure confidens, vtilius sibi esse existimauit non suspendere negocium principale per iudicium attentatorum, vt quantò citiùs desuper sententiam reportet, credens per eam non solùm litem finire, sed vlteriùs actione rei iudicatæ, non interposita forsan per aduersarium appellatione, illicò etiam attentata reuocari: Vnde cum posteà interposita fuerit appellatio,& sic euenerit aliter quàm credidit, de attentatis ante sententiam commissis, nihilominùs in gradu appellationis meritò dare poterit, ex regula † quòd renunciatio non præsumitur, vbi prout hic, alia subest causa, quam renunciationis *Anton. de Butr.* & alij *in cap. accedentibus de priuileg. Aym. consil. 190. in princ. vers. 5. licet, Rota apud Greg. XV. decis. 15. num. 4.* quæ ratio cessat in eo, qui succubuit, † Quia cùm habeat 3 4 5 6 7

habeat contra se malæ fidei, malique Iuris præsumptionem, iuxtà *gloss. in auth. generaliter, C. de Episc. & Cleric.* 9 † ob quam causam, etiam regulariter in expensis condemnatur, *gloss. in cap. finem litibus, verb. expensas post med. de dol. & contum.* & ita Rota seruat, propterea potiùs intrare debet præsumptio, quòd sciens, & patiens causam agi super negotio principali maliciosè etiam, & mala fide omiserit dare de attentatis, & consequenter in alia instantia super eis non debet 10 audiri, † ne illi sua malitia, & caliditas suffragentur, arg. tex. *in l. si fine, §. quod si, C. ad Velleian. & l. 2. C. si res alien. pign. dat. fuer.*

11 Minùs obstat si dicatur, † quòd articulus attentatorum in hoc casu pendet à negotio principali, nempe à validitate, vel inualiditate professionis, atque ideò esse super attentatis supersedendum, & expectandus finis ngotij principalis. *Lancell. de attent p. 3. c. 24. q. 19. per tot. Capic. decis. 72. Rot. diuers. decis. 574. p. 3. lib. 3.* 12 *Seraph. decis. 209. in princ.* † Et interim, quòd discutitur negotium principale, non esse Pepinam à viro se-13 parandam, iuxtà tex. *in c. laudabilem, vt lit. pend.* † Quia esset verum si attentata, non discusso negotio principali, essent turbida, itaut, quòd illa essent commissa, aut non, aliter dignosci non posset, vt quando agitur possessorio retinendæ, & possessio prætenditur attentata, & ille contra quem de attentatis datur, dicit se: continuasse, non autem attentasse; in hoc enim, & similibus casibus attentata sunt turbida, quia dependent à negotio principali, quòd ideò est priùs discutiendum, & in his terminis loquuntur *Capic. Lancell. Seraph. & Doct. vbi suprà*; in præsenti autem attentata sunt clara, & non dependent à ne-14 gocio principali, † quia notorium est, quòd Pepina ante litem motam non erat nupta, imò quòd velo, & habitu professarum induebatur, & quòd lite pendente super impedimento dirimente, & post appellationem interpositam, velum, & habitum dimisit. Et matrimonium contraxit, quod ei nullo modo licuisse, sed esse à viro separandum probat tex. *in cap. tenor in fin. extr. de re Iudic. Panorm. in dicto cap. laudabilem, n. 4. & in c. litteras, n. 2.* per illum tex. *de restit. spol. Imol. cons. 195. in causa, quæ vertitur*, Et in specie, nempe quando post interpositam appellationem contrahitur matrimonium est tex. *in c. tua fraternitas*, & ibi *Abb. n. 3. Alex. de Neuo, n. 5. de despens. duor. Sanch. de matr.* 15 *lib. 7. de impedim. disput. 2. n. 15.* † Et non obstat tex. in *d. c. laudabilem*, quia procedit, quando ante litem motam erat iam matrimonium contractum, vt ibi *Abb.* & alij notant.

Ex quibus Domini ad secundam partem dubij re-16 sponderunt Pepinam esse sequestrandam; † Tum, quia quando adsunt attentata regulariter intrat sequestrum, *Cassad. decis. 3. in fin. de rest. spol. Caputaq. de-17 cis. 70. p. 1.* † Tum etiam, quia visum fuit Pepinam esse constitutam in statu valdè periculoso, & nutritiuo peccati, & ideò tutius esse, vt separata à viro sequestretur, *Dec. cons. 162. n. 7. Crescent. decis. 3. de sequestr. poss. & fruct.* Et in casu simili dixit *Rota in Rauennaten. Matrimonij, 10 Decembris, 1621. coram bon. mem. Buratto*, & in puncto *in causa Zamoren. Professionis, 16. Iunij 1621. coram b. m. Vbaldo.*

Vnde non obstat, quòd DD. de Bonnofriis non habeant interesse, quia vltrà quòd satis habent interesse, dum contendunt de successione super bonis paternis, & maternis, & insuper sunt Pepinæ consan-18 guinei, † In omnem casum, stante supradicto statu Pepinæ periculoso, & nutritiuo peccati, ex officio fieri debet sequestrum ex Iuribus, & Doctoribus suprà allegatis.

Et ita vtraque, &c.

Maioricen. Fructuum.

Ven. 4. Iulij, 1631.

ARGVMENTVM.

Portiones Canonicales vnitæ mensæ Episcopali. An Sede vacante spectent ad Canonicos interessentes. An verò pertineant ad Ecclesiam, seu potiùs ad Cameram Apostolicam.

SVMMARIVM.

1. *In Hispania Episcopatibus fructus mensæ Episcopalis, pro tempore vacationis, spectant ad Cameram Apostolicam.*
2. *Amplia procedere etiam in portionibus Canonicalibus, dicta mensæ vnitis, iuncto, n. 1. Contrarium n. 3. & per totam.*
3. *Fructus mensæ Capitularis diuidi soliti per Grossas singulis annis inter Canonicos, & Episcopum, si non sint diuisi in vita eorum, ad quem spectare debeant.*
4. *Statum requirens præsentiam in Episcopo, vt ei debeantur portiones Canonicales, indicat illas post eius mortem non deberi successoribus, sed Ecclesiæ, aut Canonicis accrescere.*
5. *Camera Apostolica, mortuo Episcopo, dicitur suffecta loco, & vice successoris.*
6. *In Maioricensi Ecclesia fructus mensæ Capitularis distribuuntur per Grossas.*
7. *Distributiones quotidianæ, deficientibus aliquibus Canonicis spectant ad alios Canonicos interessentes, seu ad Ecclesiam, iuxtà distinctionem Doctorum ibi citat.*
8. *Vnio quando censeatur realis, vel mixta.*
9. *Articulans non fatetur.*
10. *Confessio Procuratoris, non habentis speciale mandatum ad confitendum, non præiudicat principali.*
11. *Canonicus Procurator Capituli non potest confiteri in eius præiudicium, absque illius speciali mandato, iuncto, n. 10.*
12. *Confessio erronea non præiudicat, & potest reuocari.*

DECISIO CCCXIV.

EPISCOPVS Maioricen. in vim antiqui Statuti, seu Decreti Capitularis, conditi de anno 1259. habuit, & percepit ex fructibus mensæ Capitularis integros fructus, seu portiones duorum Canonicatuum: verba Statuti hæc sunt. *Item fuit ordinatum, quòd Domino Episcopo, quandiu præsens ibi fuerit, duæ prebendæ Canonicorum præbeantur*, &c. ex quarum vna, paucis ab hinc annis, fuit erectus vnus nouus Canonicatus, alia verò, vti priùs remansit penes Episcopum, quam occurrente Episcopatus vacatione, per obitum b. m. Simonis Bauza, Subcollector Apostolicus in ea Ciuitate existens, declarauit pro tempore vacationis, cadere, & venire sub Spolio. Fundamentum d. sententiæ fuit, quòd d. duæ præbendæ, seu portiones Canonicales fuerunt vigore d. Statuti mensæ Episcopali vnitæ, & effectæ de corpore illius eiusdémq; naturæ, & qualitatis, atque ideò, † prout regulariter fructus mensæ Episcopalis in Hispaniæ Episcopatibus 1 pro vacationis tẽpore ad Camerã Apostolicã spectant, vt per *Ol. in tenc. & diff. Iur. com. & Reg. n. 19. & 20. lit. A.*

Garz. de Benefic.p.2.c.2.n.91. † pariter etiam, & dictæ duæ portiones ad eandem pertinere debent, ea regula tex *in l.illud, ff.ad 1. Aquil.cum vulg.*

Sed causa, in gradu appellationis, instante Capitulo, ad Rotam deuoluta, & mihi commissa, Dubitaui hodie: An dicta sententia sit confirmanda, vel infirmanda, & Domini vnanimiter eam infirmandum

3 esse censuerunt. Ratio resolutionis fuit, † quia cùm fructus mensæ Capitularis dictæ Ecclesiæ, etiam qui dantur Episcopo, vigore dicti Statuti, colligantur, & administrentur nomine Capituli, & distribuantur, ac diuidantur vniformiter per Grossas singulis annis, in quibusdam certis diebus, illi, qui non sunt distributi, & diuisi in vita, non debentur successoribus Canonicorum, vel Episcopi defunctorum, sed remanent penes Ecclesiam, aut accrescunt, siue non decrescunt aliis Canonicis præsentibus de tempore diuisionis & distributionis, iuxtà *cons. Calder. 21. de prebend.* communiter approbatum *Felin. in cap. Iacobus, n.2. vers. & hic adde de Simon. & Rota in causa Salamantina Residentiæ, 12. Decembris, 1578. coram sanct. mem. Clem. VIII.* Et cum Iure communi conformat obseruantia dictæ Ecclesiæ, vt deponunt testes in partibus, & in Curia

4 examinati: † Et demum idem deprehenditur ex dicto Statuto capitulari, quod dum exigit in Episcopo præsentiam, vt ei debeantur portiones Canonicales, virtualiter, & implicitè supponit post illius mortem non deberi successoribus, sed Ecclesiæ, aut Canonicis accrescere, vt in simili *Monet. de distribut. quotid. p.4.*

5 *quæst.6. n.52. vers. denique*; † vnde cum Camera Apostolica sit suffecta vi. e., & loco successoris, *Rodoan. de spol. Eccles. q.5. n.6. vers. premitto secundo, & q.17. n.2.* consequenter fructus, de quibus agitur, nec Cameræ Apostolicæ debentur.

6 Quòd † autem fructus mensæ Capitulari distribuantur per Grossas vt supra, constat etiam ex depositionibus supradictorum testium; & dixit *Rota in causa Maioricen. Canonicatus, 2. Maij, 1594. coram bon. mem. Card. Millino, relata apud Garz. de Benefic. p.6. c.3.*

7 *n. 117.* † Et quando aliqui ex dictis fructibus consistant in distributionibus quotidianis; multò magis post mortem Episcopi, & Canonicorum intraret dictum Ius accrescendi, aut non decrescendi in fauorem aliorum Canonicorum præsentium, & interessentium, tempore quo lucrantur, aut quòd remanere debeant penes Ecclesiam, iuxtà receptam distinctionem, de qua *Garz. de Benef. p.3. c.2. n.446. Monet. vbi sup. n. 6. vers. prima conclusi., Cassad. decis. vnic. de Cleric. non resid. Mantic. decis. 216. n.1. & in impress. D. mei Decani decis. 500. num.1.*

Non obstat supradictum fundamentum vnionis,

8 cui innititur sententia Subcollectoris, † quia quicquid sit. An fuerit vnio; An verò simplex applicatio, vel assignatio, in omnem casum, non fuit vnio, aut assignatio portionum Canonicalium absoluta, & merè realis facta Episcopo, seu mensæ Episcopali, sed mixta, & cum qualitate personæ, prout aliæ portiones, quas singuli Canonici percipiunt, vt ex verbis Statuti ibi *quandiu præsens, &c.* & ex quo Statutum non vtitur verbis *vniantur*, sed *præbeantur*: Nec tandem dirigit verba in mensam Episcopalem, sed in Episcopum; cum qualitate præsentiæ, quæ multum differunt, iuxtà ea, quæ notant *Gonzal. ad reg. 8 gloss. 43. n. 4. Garz. de Benefic. p.12. c.1. n.4. vers. aduerte,* & benè ad rem facit, quod tradit *Caccialup. in tract. de Vno, art. 8. n.4. vers. sexto quarto, tract. tom. 15 p.1. fol. 233.*

Vnde non obstat, quòd Capitulum articulauerit vnionem, quia vltrà quòd articulus deberet intelligi, iuxtà Statutum, & sic non de vnione merè reali, sed

9 mixta, & cum qualitate præsentiæ, cessat penitus; † Tum quia articulans non fatetur, *Alex. cons. 80. n.11. lib.2. Seraph. decis. 1054. n.2.* & passim alibi Rota:

10 † Tum etiam, quia esset confessio Procuratoris, non habentis, ad hoc confitendum speciale mandatum, quæ propterea Capitulo non posset nocere: per ea, quæ notantur in *l.1. § fin. ff. si cert. petat. Castr. in l. non solùm n.2 ff. de procurat. Rota decis. 613. n.9. p.1. diuers. & decis. 407. n. 3. & decis. 270. n.9. vbi Adden. n.12. apud Greg. XV.*

11 † Et procedit etiam, quòd procurator fuisset vnus ex Canonicis, *Felin. in cap. cum omnes, n.28. de Constitut.* & fuit dictum *in Leodien. Canonicatus, 6. Martij, 1600. coram Penia*,

12 † Et tandem cùm ex supradictis constet, quòd esset confessio erronea, non deberet attendi, & posset reuocari, *l. non fatetur,* & ibi *Bart. ff. de confess. Paris. cons. 72. n.59. lib.1. Surd. decis. 130. n.1. Rota decis. 1166. p.3. diuers. & decis. 127. n.10. p.1. recent.*

Et ita, &c.

Romana Saluiani.

Ven. 4. Iulij, 1631.

Non indiget Argumento, nec Summario.

DECISIO CCCXV.

IN *Decisione in hac causa facta, 16. Maij præteriti,* fuit resolutum ad fauorem D. Dimitillæ constare de attentatis commissis, & factis per Dominam Iuliam Balleonam, quia tamen fuit ei concessa noua audientia, & pro ea habenda assignata præsens Rota; proposui causam super eisdem, & Domini, Dimitilla tantùm informante, Iulia vltrà dictam assignationem sæpiùs etiam citata, informare nihilominus recusante; persisterunt in decisis ex eisdem rationibus decisionis, quæ Dominis visæ fuerunt concludentes & tales, quæ non possunt tergiuersari, itaut non sit opus vlteriori discussione.

Et ita, &c.

Legionen. Puritatis Sanguinis.

Lunæ 10. Decembris, 1631.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Purus sanguine quisque præsumitur de Iure, dum non probatur contrarium.*

2 *Puritas sanguinis ex quibus probetur remissiuè.*

DECISIO CCCXVI.

DOMINI hodie vnanimi consensu, & absque aliqua hæsitatione resoluerunt esse confirmandam sententiam Rotalem, latam per D. meum Queipum, confirmatoriam alterius sententiæ Hispaniarum Nuntij: in qua fuit declaratum, Statutum Cathedralis Ecclesiæ Legion., super puritate sanguinis admittendorũ ad Canonicatus, & præbendas d. Ecclesiæ, non obstare D. Fráncisco Vacca Bonal de Mayorga, prouiso

1 prouiso Apostolico; † non solùm, quia habet pro se Iuris præsumptionem, vt quisque purus præsumatur, dum non probatur contrarium, *l. ab ea parte. ff. de probat.* & sæpiùs Rota tenuit in similibus Statutis Ecclesiarum Hispaniæ, vt in *Toletana portionis*, quæ est *decisio 174. n. 1. & decis. 307. coram Cardin. Mantica, & in Pacen. puritatis. 7. Aprilis 1609. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ in Recen. est decisio 182. p. 1. & in Corduben. dimidiæ portionis, 11. Februarij, 1628. coram me,* & alibi passim, vt latiùs *in Decisione in hac eadem causa facta, 26. Maij, 1631. coram dicto Domino meo Queipo,* super qua decisione emanauit sententia Rotalis, de qua agitur.

Sed etiam, quia ex probationibus desuper factis 2 benè probatur, prout de Iure requiritur, † Franciscum ex parte, & origine generis, & familiæ de Mayorga, ad quam solùm Rota difficultatem restrinxit, esse sanguine purum, nullâque labe Iudæorum, aut Maurorum infectum, non solùm ex publica voce, & fama cum requisitis ad eam probandum de Iure necessariis; sed etiam quia illi de dicto genere de Mayorga fuerunt semper, & hodie sunt in quasi possessione puritatis; Ex quo nedum fuerunt admissi cum effectu ad habitum Religionum Militarium, tam Sancti Ioannis Hierosolymitani, quàm Diui Iacobi, vt fuit latè deductum *in dicta Decisione coram Domino meo Queipo,* sed etiam ad honores, & officia Sancti Officij Inquisitionis in Hispaniarum Regnis; cum constet ex litteris patentibus, quòd Ludouicus Osorius de Turiengo est familiaris Sancti Officij, & quòd Antonius Osorius de Lugones, Sebastianus de Lisneros, & Didacus de Yerba Scolasticus Lucen. fuerunt Commissarij eiusdem S. Officij Inquisitionis, qui fuerunt de dicta familia de Mayorga, vt probatur ex depositionibus testium: ad quas militias, officiáque, & honores Sanctæ Inquisitionis in Hispaniarum Regnis non solent admitti: nisi sanguine puri; quæ quasi possessio plurimum confert ad probandam puritatem, ex adductis per *Decian. cons. 66. n. 50. lib. 3.* eámque semper Rota, ad dictum effectum, magni habuit. *Mantic. vbi suprà, Seraph. decis. 355. n. 6. Greg. XV. decis. 489. n. 10.* Et fuit dictum in *Legionen. Canonicatus, 14. Iunij, 1625. coram bon. mem. Manzanedo,* & in aliis allegatis in *d. decisione in hac causa facta coram D. meo Queipo,* Et conducunt, quæ nuper dixit Rota in *Melevitana Habitus, 7. Februarij currentis anni, coram me;* quæ multò faciliùs in occurrenti casu procedunt, quàm in casibus decisionum, de quibus suprà, cùm nihil penitus in contrarium contra Francisci puritatem, quòd possit dubium aliquod causare, appareat in actis deductum.

Et ita decisum, &c.

Illerden. Canonicatus.

Ven. 14. Nouembris, 1631.

ARGVMENTVM.

Gratia ad hoc, vt dicatur subreptitia, quæ requirantur: Et quando illa à subreptione excusetur.

SVMMARIVM.

1 *Gratia, vt subreptitia dicatur requiritur, quòd vel narratiua sit dolosa, vel faciliùs potuerit mouere Papam ad concedendum.*

2 *Narratiua, quòd quis in Thurno existebat, sufficit de facto verificari, ad excusandum dolum.*

3 *Declaratio facta lite pendente non afficit.*

DECISIO CCCXVII.

Post quatuor Decisiones conformes, nempe duas priores coram bonæ memoriæ Vbaldo, & alias duas posteriores coram me, in quibus fuit resolutum: Gratiam Gasparis esse iustificatam: Et sic esse ei dandam immissionem: Cùm tandem in relationibus memorialium, tertia Augusti præterîti, pro parte Gasparis pro causæ expeditione instaretur, præualuit magna importunitas Simonis, illáque Dominos induxit, vt nimia vterentur benignitate, ei nouam audientiam concedendo; fuit tamen ex tunc mihi ordinatum, vt causam in prima Rota dubiorum, post Kalendas Octobris proponerem, quod fuit Simoni per me dictum, & instante Gaspare intimatum; sed nihilominus nec in prima; nec in secunda fuit paratus informare, sed semper diffugia, & obstacula posuit: Vnde hodie Gaspare solùm informante; Simone autem sæpiùs citato informare recusante, Domini quinta vice in decisis persiiterunt; & sic in iustificatione Gratiæ, & consequenter Gaspari dandam esse immissionem ex eisdémmet fundamentis, & rationibus, de quibus in præcedentibus decisionibus; licèt enim in vltima coram me fuisset tota difficultas in eo solùm facta; An Gaspar assertiuè narrauerit, quòd Canonicus Paulus in Thurno existebat; An verò, quòd in Thurno existere prætendebat, quæ fuit plenè sublata in duabus vltimis Decisionibus, hodie addebant Domini, quòd in omnem casum, non propterea Gratia esset subreptitia, † ex quo ad hunc effectum requiritur, 1 quòd vel narratiua sit dolosa; vel faciliùs potuisset mouere Papam ad concedendum, *Ægidius Bellam. decisione quarta:* † dicta autem narratiua etiam, quòd 2 cantaret in Thurno existente, in primis non fuit dolosa; tum quia sufficit; quòd esset in Thurno de facto, prout erat; ad excusandum dolum, *Mandos. de Signat. Gratiæ, titul. de noua prouisione, vers. noua item prouisio,* & latiùs *Rota in Cremonen. Canonicatus, decima quarta Ianuarij, 1630. coram me,* cum aliis *in dicta vltima Decisione allegatis, in vers. deinde dato;* tum etiam, quia Simon prætendit, Canonicum Paulum non fuisse in Thurno; ex quo Capitulum declarauit, mandatum Canonici Allentor, ad quem primo loco Thurnus spectabat, fuisse sufficiens, † quæ declaratio non afficit, tanquam facta lite pendente, vt per 3 eam dici possit, quòd Canonicus Paulus non erat in Thurno, toto *titul. ff. & C. vt lite pendente,* cum aliis, per *Lancellot. de attentat. lite pendente, part. 2. cap. 4. num. 346.* & fuit dictum *in Rota in dictis quatuor Decisionibus in versiculo nec releuat coram me;* deinde nec dicta prætensa narratiua, in Thurno existente, mouit Papam ad faciliùs concedendum, cùm gratia Papæ fuerit gratia concursus cum Ordinario; atque ideò fundetur principaliter in vacatione; & sic certum, quòd Papa, in omnem casum, voluit concurrere cum Ordinario Collatore, ex latiùs deductis *in dicta vltima decisione,* quæ non est, cur repetantur.

Et ita decisum, &c.

Romana Scutorum 4000.

Ven. 14. *Nouembris*, 1631.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissarius obligare potest fructus maturandos durante eius vita, non autem postea, in praeiudicium vocatorum, & num. 2.*

3 *Fideicommissariis quando censeatur Papa praeiudicare voluisse nec ne.*

4 *Dilatio cumuli vsque ad summam destinatam, non habetur pro praeiudicio considerabili, si ipse cumulus non perimitur.*

DECISIO CCCXVIII.

POSTQVAM fuit vltimo loco resolutum *in hac causa sub die* 30. *Maij currentis anni coram me*, standum esse duabus vltimis decisionibus ad fauorem Iugulorum, emanatis *coram R. D. meo Decano*, nempe 22. *Martij*, 1625. & 17. *Decembris*, 1627. In quibus firmatum fuit, Vrsinos non posse se opponere, quo minùs Iugulis soluatur residuum scutorum 4000. ex fructibus multiplici scutorum 15000. Vrsinis nihilominus resolutionibus praefatis non acquiescentibus, Dubitaui hodie: An sit recedendū ab vltimo loco decisis, & Domini vnanimi consensu, & penitus sine difficultate, quarta vice in resolutis perstiterunt, ex eisdem motiuis, & fundamentis, de quibus in decisione tunc extensa, quae non est, cur repetantur.

Nec obstare dixerunt, quae pro parte Vrsinorum deducebantur, scilicet in instrumento venditionis Castri Nomenti celebrati inter Virgilium, & Fabium de Vrsinis venditores ex vna, & Dominum Principem Perettum, emptorē ex altera expressè inter ipsos conuentum fuisse, vt dicti venditores non possent disponere de fructibus multiplici, nisi illo completo vsque ad summam scut. 54. mil. & quòd multiplicationes intermitti non deberent, donec tota dicta summa esset cumulata; † & praetereà pactum, quod Iugulis essent soluenda scut. 4. mil. residui pretij Tenutae ex fructibus multiplici casu, quo Vrsini ea non soluerent, esse intelligendum post perfectum multiplicum & de illius fructibus maturandis durante vita praedictorum Vrsinorum; quos solùm illi poterant obligare, *l. nihil*, §. 1. *ff. de legat.* 1. *Menoch. consf.* 777. *num.* 8. *Tiraquell. de retract. lignag. gloss.* 7. *num.* 47. cum aliis in dicta *vltima decisione* allegatis; † non autem de maturandis post eorum obitum; cùm hoc facere non possent in praeiudicium vocatorum, *leg. peto*, §. *praedium*, *ff. de legat.* 2. *l. fin.* §. *fin autem*, *C. com. de leg. Seraph. decis.* 915. *n.* 1. Quia pactum, quòd multiplicum non posset intermitti vsque ad dictam quantitatem scut. 54. mil. est intelligendum quoad fideicommissarios, non autem quoad Iugulos, quibus Papa in Bulla expressè, & sine distinctione temporum, reseruauit, vt in praedicto casu deficientiae Vrsinorum in solutione, soluerentur dicta scuta 4. mil. ex fructibus multiplici, cum expressa derogatione fideicommissi; Vnde cessat etiam, quòd pactum praedictum, iuxtà *Bullam Clementis VIII. in vers. volentes autem*, debeat intelligi de fructibus maturandis, ante obitum Vrsinorum venditorum, non autem post eorum obitum, quia Bulla ibi solum disponit, quod vocati post dictos Vrsinos venditores, non possint cumulum ex quauis causa, vel praetextu impedire; nec pecunias ad hoc destinatas in alios vsus; donec compleatur cumulus, conuertere; non autem disponit, quòd Iuguli, donec compleatur multiplicum, non possint in eo se reualere, imò totum contrarium, vt sunt ibi verba clara.

Neque obstat, quòd ex dicto pacto, seu conuentione, fuerit illatum praeiudicium fideicommissariis; † 3 tum quia Papa voluit illud inferre cum clausula *sublata*, & *Decreto irritanti*, & ad hoc principaliter Bulla emanauit, contra quam non potest de aliqua subreptione, cum Papae fuerint narrata, & exposita fideicommissa, & conuentiones partium desuper factae, vt pleniùs *in dicta vltima decisione*; tum etiam, quia non est verum, quòd fideicommissariis fuerit praeiudicium illatum; nam cùm pro concurrenti quantitati scut. 4. mil. multiplicum, fuerit conflatum ex pretio Tenutae Turris Lupariae, quae nullo erat fideicommisso supposita; per consequens pro rata scut. 4. mil. non euertitur fideicommissum, nec fideicommissariis praeiudicium infertur, cum dicta scuta quatuor millia non essent ex pretio rerum fideicommissi, sed ex pretio Tenutae, quae non erat fideicommisso supposita; & cessat difficultas, † 4 quia in omnem casum cumulus non perimitur, sed solùm differtur, quae dilatio nō habetur pro praeiudicio considerabili.

Neque est verum, quòd tenuta fuerit vendita pretio scutorum 16. mil. respectu Principis Peretti; & ideò d. scuta 4 mil. residui pretij Tenutae, quod erat scut. 20. mil. non fuisse inclusa in multiplico scut. 15. mil. quia cum Iuguli Domini Tenutae, illam vendidissent Vrsinis, dicto pretio scut. 20. mil. ad effectum, quòd Principi venderetur, Tenuta fuit comprehensa respectu Principis sub vnico pretio Castri Nomenti, & licet fuerit conuentum, quod Princeps solueret scuta 16. mil. & Vrsini scut. 4. mil. modo, & forma conuentis, non inde sequitur, quòd respectu Principis, Tenuta fuerit vendita per Vrsinos pretio scut. 16. mil. sed solùm sequitur, quòd illa scut. 16. mil. erant ex pretio Castri Nomenti, in quo cōpraehendebatur Tenuta, respectu Vrsinorum, itaut dicta scut. 16. mil. sit pars pretij Tenutae, non autem integrum pretium, vt fuit optime deductum, & animaduersum *in decisione in hac causa facta*, 3. *Octobris*, 1609. *coram R. D. meo Decano*, quae in impressis *est decisio* 487.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana Dotis.

Lun. 1. *Decembris*, 1631.

ARGVMENTVM.

Confessio de recepto certae quantitatis, facta in vna scriptura, quando includat aliam minorem quantitatem, de qua fuit facta confessio in diuersa scriptura; itaut stante dicta inclusione, duae summae diuersae pro vna, & eadem summa reputentur.

SVMMARIVM.

1 *Quantitate duae, distincta censentur, vbi sunt duae scripturae diuersae quantitatis, factae diuersis temporibus, licèt causa sit eadem. Declara tamen, vt num.* 4. & *num.* 26.

2 *Amplia*

2 *Amplia hanc conclusionem habere locum etiam in duabus Apocis confessionis solutionis diuersarum summarum.*
3 *Limita prædicta non procedere, quando secunda Apoca fuit facta ad cautelam probationis, & ad confirmandam priorem confessionem.*
4 *Et præsertim dicta limitatio procedit, quando dictæ duæ Apocæ non sunt eiusdem speciei, sed diuersæ, vt puta si prima sit priuata, & secunda publica; sed omnia supradicta indecisa relinquuntur, cùm in hisce materiis ad coniecturas sit recurrendum, iuxta occurrentiam casuum, num.5. & ideò plures coniecturæ numerantur n.7 seq. & per tot.*
5 *Debitores non tenentur ante diem soluere.*
6 *Debitorem soluisse ante terminum conuentum non est verisimile, & multò minus, quòd soluerit in maiori quantitate, extende prout ibidem.*
7 *Creditor præsumitur in quietantia meminisse summæ controuersæ, si eam verè recepisset, prout meminit alterius summæ, quam recepit.*
8 A conto, *dictio quid importet.*
9 Conto saldo, *dictio quid operetur, & n.16.*
10 *In Computorum solidatione, solent partes omnia repetere, & examinare, itaut quæ expressè non excipiuntur tacitè, & virtualiter velint in solidatione esse comprehensa.*
11 Vsque *dictio, quid importet.*
12 *Computi diffinimentum factum fuisse denotatur per hæc verba,* hò riceuuto scudi tanti, che fanno il complimento, &c.
13 *Fructus dotis iam solutæ, & sic indebiti, non est verisimile, quòd fuerint soluti.*
14 *Partita minor comprehensa præsumitur in confessione de recepto maioris quantitatis, ex solutione fructuum proportionata credito petito.*
15 *Legalis persona, & bonæ famæ non præsumitur recepisse, nisi fructus sibi debitos.*
Soluere nemo præsumitur, nisi quod debet.
16 *Confessio cum causa est supra omnes probationes.*
17 *Confessio hæredis in sui præiudicium, excusari potest ob ignorantiam gestorum cum defuncto.*
18 *Fallit, si hæres confiteatur omnes scripturas ad manus suas peruenisse, & secundùm eas se regulasse, quia tunc non potest dare amplius de errore, nisi etiam illius causam in specie deducat.*
19 *Error non præsumitur contra propriam confessionem cum causa factam, sed debet de errore clarè constare, alias standum est propriæ confessioni, & n.22.*
20 *Præsertim si confessio emanauit super positionibus, & sic in Iudicio.*
21 *Confessio erronea dicitur, si facta fuerit cum relatione ad calculum erroneum.*
23 *Scripturæ non probant in fauorem scribentis.*
24 *Fallit si illæ fuerint ab Aduersario in iudicio productæ, quia tunc benè probant, & contra ipsum faciunt confessionem irreuocabilem.*
25 *Solutio facta ab vno Correo, prodest etiam aliis.*

DECISIO CCCXIX.

FRANCISCVS Grisendus conuenit cum Paulo, Fabio, & Ioan. Baptista fratribus, se ducturum in vxorem D. Lucretiam de Sursis eorum sororem, cui vice versa prædicti fratres cum obligatione in solidum promiserunt dotem scut. 2000. eámque soluere, nempè illicò scuta 500. & alia scuta 1500. in tribus annis immediatè sequentibus; videlicet scut. 500. anno quolibet, & interim pro rata non soluta soluere fructus ad rationē septem pro centenario, quæ fuerūt acta, & conuenta mediante publico instrumento die 28. Nouembris 1610.

Prima partita scutor. 500. illicò soluenda, fuit Francisco soluta per Paulum, vnum ex fratribus, die 29. Decembris prædicti anni 1610. & sic elapso vno mense, & die post confectum instrumentum dotale, quam Franciscus eadem die per Apocam priuatam ad computum dictæ doris confessus fuit recepisse, & deinde 18. Octobris anni 1611. idem Franciscus per Apocam publicam confessus fuit se recepisse à prædictis tribus fratribus ad computum eiusdem dotis scuta 660. solutisque posteà eidem quibusdam aliis partitis ex eadem causa, fuit inter ipsum, & dictum Fabium cum aliis fratribus prædefunctis lis suscitata super residuo dotis non solutæ; quandoquidem Fabius contendebat soluisse in ... scuta 1900. ac propterea remansisse duntaxat debitorem in scutis 100. è contra autem Franciscus solùm fuisse soluta scuta 1400. & ideò ei deberi adhuc scuta 600. Vndè cum causa desuper penderet, priùs coram Senatore Vrbis; & deinde coram Capitaneo, siue Iudice Appellationum, & fuerit petitum votum Rotæ, Dubitaui hodiè, An, & ad quam summam constet de dotis solutione.

Et solùm fuit facta difficultas, An dicta prima partita scutorum 500. soluta Francisco per Paulū die 29. Decembris 1610. de qua in dicta apoca priuata, sit comprehensa in secunda partita scutorum 660. eidem soluta per dictos tres fratres die 17. Octobr. 1611. de qua in d. apoca publica: Fabius enim dicebat esse omninò duas partitas distinctas, facientes insimul summam scutorum 1160. tótque ipsum soluisse ad dictum computum, & hoc per dictas duas apocas probari, haberéque ipsum de iure intentionem fundatam in regula † quòd vbi sunt duæ scripturæ diuersæ quantitatis factæ diuersis temporibus, licèt causa sit eadem, censentur duæ distinctæ quantitatis; quia alioquin vna esset superflua, & nihil operaretur, ex quò per aliam iam remanet probata solutio, *l. quinquaginta ff. de probationibus, l. is, qui ducenta in princ. ff. de rebus dubiis, Bart. Bald. Angel. & Castr. in l. scire debemus ff. de verb. oblig. Crau. cons.* 282. *num.* 10. & 20. *vol.* 1. cum aliis per *Men. de arb. cas.* 223. *n.* 11. & *per Surd. cons.* 80. *per tot. Rot. decis.* 425. *n.* 2. *part.* 2. *recent.* † Quam regulam habere etiam locum in duabus apocis confessionis solutionis diuersarum summarum, dixerunt *gloss. & Bald. in l. ne casu C. de discuss. lib.* 10. *Florian. & Fulg. in d. l. quinquaginta n.* 3. & *Alex. cons.* 4. *n.* 4. *vers. vlt. inuatur lib.* 1. *Lud. Roman sing.* 553. & *Surd d. cons.* 80. *per tot.*

Franciscus autem prætendebat ex dd. duabus apocis solùm probari sibi ad computum dotis fuisse soluta scuta 660. contenta in dicta apoca publica; atque ita primam partitam scutorum 500. apocæ priuatæ comprehendi, & contineri in d. secunda partita scutorum 660. apocæ publicæ; † nec propterea secundam apocam esse inutilem, & otiosam, sed fuisse factam ad cautelam probationis, & ad confirmandam priorem confessionē, vt in simili *Flor.* vbi supra *Add. ad Afflic. dec.* 198 & *Men. cas.* 213 *n.* 41. Et in his terminis contra *gloss. in d. l. ne casu* firmarunt *Bart. in l. triticum n.* 4. *ff. de verb. oblig.* quē sequuntur ibi *Alex. n.* 8. & *Ias. n.* 8. & 10. *ff. de verb. oblig.* & ibi *Alciat. num.* 20, *Neniz. cons.* 96. *n.* 7. *Men. d. cas.* 213. *n.* 36. & latiùs *in cons.* 1107. *n.* 11. *Crauett. cons.* 108. *n.* 2. & dixit *Rota in Romana de Astaliis* 5. *Febr.* 1613. *coram D. meo Decano*, † quæ sententia eo magis videtur in casu nostro amplectēda, quia istæ duæ confessiones non sunt factæ in scripturis eiusdem speciei, nempè in duabus apocis publicis, aut in duabus apocis priuatis, quo casu intelligenda venit dicta prima opinio, & *Rot. in d. decis.* 425. ex quò tunc intraret, quòd vna confessio esset otiosa, sed sunt diuersæ speciei, cùm prima apoca sit priuata,

secunda autem publica, quo casu, secunda addit efficaciam probationis, quæ ideò non probant duas summas, sed vnam tantùm ex *Florian. Vrsill. & Menoch.* vbi supra, & *additio ad Lud. Roman. in d. singulari* 553.

Sed quidquid sit de prædictis in abstracto, & in simplicibus iuris terminis, iuxta quos cum versemur circa rem coniecturalem, non potest constitui certa regula, nec aliquid, quòd certum, & constans sit, definiri, sed iuxta occurrentiam casuum, & circumstantiarum modò iuxta vnam, modò verò iuxta aliam sententiam, debet Iudicis arbitrium regulari, vt tradunt *DD. in l. planè, §. 1. ff. de leg. 1. & in d. l. triticum, ff. de verb. oblig. Neuizan. & Men.* vbi [illegible] DD. [illegible] circumstantiis facti, iuxta ea, quæ fuere proposita, resoluerunt, dictam primam partitam scutorum 500. contineri, & fuisse comprehensam in secunda partita scutorum 660. itaut per dictas duas partitas, & duas apocas desuper factas solùm probetur facta solutio ad computum dictæ dotis in scutis 660.

Prima coniectura fuit, quòd apoca publica scutorum 660. fuit facta die 17. Octobris anni 1611. quo tempore adhuc non venerat dies solutionis secundi termini, qui cadebat die 28. Nouembris proximè venturi; 5 † Vnde cum non teneantur debitores ante diem soluere, *l. quod 49. ff. de action. & oblig. & l. eum qui* 138. *ff. de verb. oblig. cum vulg.* sed imò consueuere retardare solutionem, 6 † non est verisimile, quòd ante terminum fuerit facta solutio integri termini, & multò minùs, quòd facta fuerit in maiori quantitate, ex his, quæ dixerunt *Decian. cons. 1. n. 17. lib. 5. Surd. decis. 23. n. 13.* & considerauit *Rota in d. decis. 1. Februarij vers. concurrit, postremo coram D. meo Decano*; Quæ coniectura eo magis vrget, quia tantùm, abest quòd deinde fratres de Sursis in terminis conuenris soluerint alias partitas, quòd imò de anno 1619. restabant debitores, & vsque hodie etiam, quòd partita, de qua agitur, computaretur ad eorum fauorem, restant adhuc debitores in scutis 100. & vlteriùs per plures annos soluerunt interesse conuentum, ob dilatam solutionem, quò fit, vt non intret præsumptio, quòd soluerint ante terminum ad euitandum interesse septem pro centenario promissum in Instrumento dotali.

Secunda coniectura, etiam præcedenti fortior, desumitur ex alia quietantia facta per Franciscum, die vltima Decembris anni 1615. in qua sic confitetur. *Hò riceuuto dal Signor Paolo Sorsi mio Cognato scuti* 40. *moneta à conto della dote di mia moglie, & sua sorella, che con li* 660. *che hò hauuti fanno* 700. *à conto delli* 2000. *&c.* Ex quibus verbis benè infertur, quòd vsque ad illud tempus Franciscus non habuit ad dotis computum, nisi scuta 700. 7 † tùm quia si vltrà hanc summam recepisset aliam partitam, illius facilè meminisset, prout meminit dictæ partitæ scutorum 660. *ad l. cum Prætor, ff. de Iudic.* 8 † tùm etiam ex illis verbis, *à conto della mia dote*, quæ virtualiter, important, tunc inter eos fuisse computata vltrò, citròque data, & accepta ex causa dotis, iuxta text. *in l. si quis ex argentarijs, §. rationem ff. de eden.*

Tertia coniectura, & quidem efficacissima, adeò vt sola sufficeret, oritur ex quietantia facta die 19. Iulij 1619 quæ sic cantat, *Io Francisco Grifendo hò riceuuto di conto saldo per diuerse partite fino al sopradetto giorno dal Signor Paolo Sosi mio Cognato scudi* 300. *che fanno il complimento di scudi* 1000. *moneta a conto delli scudi* 2000. *che mi deue per dote de Lucretia mia moglie, & sua sorella*; 9 † tùm ponderando illa verba *di conto saldo*, quæ excludunt vlteriorem solutionem, vsque ad illam diem, tollùntque omnem amaritudinem, absque eo, quòd fiat alia specificatio, *Bart. in d. l. triticum, n. 3.* & ibi *Angel. n. 10. & Ias. n. 9. idem Bart. in d. l. planè, §. 1. in fin.* & clariùs *Salicet. in l. vnica, n. 6. vers. sed iuxta prædicta quæro, C. de confess. Alexand. in cons. 141. n. 4. lib. 6. Neuizan. in d. cons. 96. n. 9.* Et in his terminis *Surd. d. cons. 80. n. 33. Menoch. d. cas. 213. n. 31. Rota in Romana repetitionis indebiti 15. Martij 1619. coram Eminentissimo Cardinali Pamphilio, & in Meleuitana pecuniaria 29. Maij 1630. in vers. secundò respondetur coram me*; 10 † Et ratio est, quia solent partes in solidatione computorum; omnia repetere, & examinare, ad omniàque animaduertere; itaut quæ expressè non excipiuntur, tacitè, & virtualiter velint in solidatione esse comprehensa, *Castr. cons. 126. n. 1. ante fin. vers. tollitur etiam, lib. 2. Fulgos. cons. 130. n. 2. vers. prætereà verisimilius, Cephal. cons. 240. n. 3. in fine, part. 1.* tum etiam ponderando illa verba ibi, *per diuerse partite, fino al sopradetto giorno*, & illa alia ibi, *che fanno il complimento di scudi* 1000. moneta, quæ, vt ad sensum patet, clarè importent vsque ad illam diem Franciscum, ad computum dotis, vltra non recepisse, 11 † tam ex vi dictionis vsque ex his, quæ tradit *Rota Ianuen. apud Bellon. decis. 77. n. 7. cum seqq.* 12 † quàm ex vi illorum verborum ibi, *che fanno il complimento di scudi* 1000. *moneta*, quæ important diffinimentum computi dotis vsque ad dictam quantitatem dumtaxat, per ea, quæ in simili notant *Paul. de Castr. & alij in l. 2. C. de hered. inst. Ias. in l. si quidem, n. 4. C. de transact.* vbi etiam *Padili num 4. Becc. cons. 40. num. 8. & Natt. cons. 102. n. 6. lib. 1.*

Quarta coniectura desumitur ex eo, quòd Franciscus in quietantiis fructuum dotis sibi solutorum post dictam apocam publicam scutorum 660. & solutionem, siue apocam scutorum 40. ad complementum scutorum 700. & deinceps semper, & expressè dixit, & protestatus fuit, se recipere prædictos fructus ad bonum computum, aut pro præsenti semestri, aut ad bonum computum fructuum sibi debitorũ pro præsenti anno; & tamen quantitas fructuum Francisco soluta in dictis quietantiis, longè excederet quantitatem fructuum, quæ sibi debita fuisset, si partita scutorum 500. non fuisset comprehensa in confessione de recepto scut. 660. de qua in dicta apoca publica; 13 † est autem ab omni verisimilitudine alienum, fuisse Francisco solutos fructus dotis iam solutæ, & sic fructus indebitos, *ad l. cum indebito in princ.* cum aliis per *Surd. in d. decis.* 23. 14 † Et in puncto, quòd ex solutione fructuum proportionata credito petito, inducatur vehemens, vrgénsque præsumptio. quòd partita minor comprehendatur in confessione de recepto maioris quantitatis, dixit *Menoch. d. cons. 1207. n. 13. vers. 6.* 15 † Quæ coniectura adminiculatur ex legalitate, & bona fama Francisci, quem propterea præsumendum est non recepisse, nisi fructus sibi debitos, prout, vice versa nemo præsumitur soluere, nisi quòd debet, vt in his terminis considerauit *Neuiz. in d. cons. 96. n. 14. in fin.* & post eum *Menoch. vbi proximè n. 7. & Rot. in d. decis. 1. Februarij vers. pro adminiculis.*

Quinta, & vltima coniectura, quæ non solùm in se multùm vrget, sed etiam ex ea confirmatur tertia supradicta emanat ex propria confessione Fabij, qui de anno 1619. cum narratiua supradicti saldi, facti de anno 1619. cum Paulo fratre suo, illique expressè, verbísque claris inhærendo, declarauit residuum dotis esse scutorũ 1000. & pro fructibus assignauit emolumenta vnius apothecæ, quæ stare non possent, nisi dicta prima partita sit in secunda comprehensa, vt ad oculum patet; 16 † confessio autem cum causa, vt in hoc casu, (in quo constat de præambula causa dotis, & habentur pro sufficienti causa illa verba, *di conto saldo*, vt in puncto *Salicet.* vbi supra, & *Alex. cons. 83. n. 5. vers. secundum autem Instrumentum lib. 1.* & fuit dictum in *dicta decis. Meleuitana pecuniaria coram me*) est

est supra omnes probationes, *toto tit. ff. & C. de confess.* & in specie est text. optimus in *d. l. cum de indebito in §. fin.*

17 Quibus sic stantibus, non obstat primò, † quòd dicat Fabius, se fecisse dictam confessionem per errorem, & ignorantiam antea gestorum cum Paulo fratre suo præ defuncto cui ipse successit, *l. qui in alterius, ff. de reg. iur.* † Quia cùm Fabius in responsionibus ad positiones, confessus fuerit, omnes scripturas Pauli, & signanter apocas prædictas peruenisse ad manus suas, & secundum eas se regulasse in solutionibus debitorum, & aliis negociis occurrentibus, non potest amplius dare de errore, nisi etiam in specie deducat causam erroris, vt post *Bald.* dixit *Curt. iun. in cons. 56. col. 5. in fin. Crauett. cons. 255. & Surd. decis. 104. n. 18.* † Et prætereà non præsumitur error contra propriam confessionem cum causa factam, sed debet de errore clarè, & euidenter constare, probando rem aliter se habere, vt decidit text. in *d. l. cum de indebito, in d. §. fin.* † Et tantò minùs si confessio, vt in præsenti, emanauit super positionibus, & sic in Iudicio, *c. cum in positionibus*, vbi *Gemin. n. 1. & Franc. n. 2. de Iure Iurando, in 6. Bald. in l. cum falsa, C. de Iur. & fact. ignor. Ias. in l. si post diuisionem, n. 3. eod. tit. Abb. cons. 118. n. 5. part. 2. Alex. cons. 71. n. 4. lib. 3. Menoch. cons. 658. num. 6. Osasch. decis. 39. n. 5.*

18

19

20

Secundò non obstat, si dicatur, constare in specie de errore confessionis ex saldo, de quo in apoca de anno 1619. vt suprà in tertia coniectura, vbi Franciscus (vt dictum fuit) confitetur, sibi fuisse soluta scuta 300. pro complemento scutorum 1000. ad computum dotis scutorum 2000. itaut tunc restaret adhuc creditor in aliis scutis 1000. & tamen idem Franciscus in alia anteriori solidatione computorum, de qua in alia apoca per ipsum facta de anno 1613. sic confitetur, *Ioan. Francesco Grisendi hò riceuuto dal Signor Paolo Sorsi scudi 27. à conto delli frutti del presente anno, che mi doueua per 1000. che mi resta per intiero compimento della dote di mia moglie, & sua sorella, è così siamo saldati del dare, & del l'hauere di qualunque cosa habbiamo hauuto che contrattare insieme sino al presente giorno*; Ex quibus duabus apocis ad inuicem combinatis, videtur constare, vnam earum continere errorem, quia si in solidatione de anno 1613. Franciscus non erat Creditor ex causa dotis, nisi in scutis 1000. & posteà in diuersis partitis habuit ex eadem causa scuta 300. necessariò sequitur, quòd de dicto anno 1619. non erat Creditor in scutis 1000. de quibus in apoca dicto anno facta, sed in multò minori quantitate, indéque inferri patum, aut nihil ad effectum inclusionis dictæ partitæ scutorum 500. deferendum esse solidationi de anno 1619. nec consequenter dictæ confessioni, seu solidationi de anno 1629. quæ facta fuit cum præsupposito, & cum relatione erronei saldi, de quo in dicta apoca de anno 1619. itaut proptereà etiam dicta confessio detegatur erronea, *Alex. cons. 9. n. 12. vol. 5. Dec. cons. 63. n. 9. Men. cons. 1. n. 95. cum seqq. & Surd. decis. 114. num. 18.* Quia fuit benè responsum, quòd in d. apoca de anno 1613. habita fuit ratio, tam dotis, quàm fructuum, nec non etiam aliorum quorumcumque negociorum, vt sunt ibi verba clara; in apoca autem de anno 1619. solùm fuit habita ratio dotis, itaut de anno 1613. Francisco fuerint soluta scuta 900. tam pro dote, & fructibus illius, quàm aliorum negociorum, nempè scuta 700. ad computum dotis, de quibus in præcedentibus apocis, & scuta 200. pro fructibus ratæ dotis non solutæ, iuxta formam Instrumenti dotalis, aut pro aliis negociis inter eosdem gestis; & deinde ad computum eiusdem dotis fuerunt soluta scuta 300. quæ cum d. scut. 700. faciunt summa scut. 1000. de quibus in d. apoca de anno 1619. †

22 Vnde cùm clarè non constet, rem aliter se habere, quàm fuit confessum, sed imò supradicta possunt benè simul stare, & verisimiliter se compatiuntur, standum omninò est propriæ confessioni, *d. l. cum de indebito, §. fin. DD. in l. error, C. de Iur. & fact. ignorantia*, vbi *Ias. n. 1. & Menoch. cons. 4 4. num. 8.* cum aliis supra allegatis, & in omnem casum præponderant contra prætensum errorem Fabij tot coniecturæ, & geminatæ confessiones itaut ex eis potiùs dicendum esset, quòd Franciscus in d. apoca de anno 1631. commiserit errorem.

23 Tertiò pariter non obstat, † quòd d. duæ apocæ priuatæ de anno 1611. & de anno 1619. de quibus supra in secunda, & in tertia coniectura, sint confictæ, & conscriptæ à Francisco, quæ proptereà ad eius fauorem non debent quicquam probare, *l. rationes, & l. exemplo, C. de probat.* cum vulg. † Quia cùm fuerint repertæ apud Fabium, ipseque eas in actis produxerit, inducunt contra ipsum confessionem irreuocabilem, *Innoc. in cap. cum venerabilis, n. 21. de except.* quem sequuntur ibi *Abb. Dec.* & alij communiter, *Ias. in l. 1. §. editiones, n. 14. ff. de eden. Crauett. cons. 275. n. 2. Men. præs. 45. lib. 2. Grammat. decis. 103. n. 84. Ægid. dec. 395. Rota decis. 419. n. 7. part. 1. recent.* & alibi sæpiùs.

24

Quartò minùs obstat, dictas duas priores apocas, de quibus agitur, fuisse factas ad fauorem diuersorum, nempe apocam priuatam scutorum 500. ad fauorem Pauli tantùm; apocam verò publicam scutorum 666. ad fauorem Pauli, & suorum fratrum simul, † Quia cum omnes fratres essent in solidum obligati, solutio facta à Paulo, omnibus suffragatur, debitùmque omnium minuit *l. 3. § fin. ff. de duob. reis, Benintend. decis. 81. n. 1. & 7. Rota Ianuen. decis. 176. n. 3.* Et cessat difficultas ex saldo, & confessione Fabij supradictis.

25

Tandem, & quintò non obstat regula text. *in d. l. quinquaginta ff. de probat.* cum aliis in principio allegatis, Quia procedit in dubio, non autem, quando, vt in casu nostro, extant tot coniecturæ efficaces, & ferè indubitatæ, ex quibus Iudicis animus inducitur ad perfectè credendum, & arbitrandum, vnam summam fuisse in alia comprehensam. *Neuizan. in d. cons. 96. n. 10. vers. & per hac, & Menoch. in d. cons. 1307. in fin.*

Et ita decisum vtraque parte Informante, &c.

Toletana Decimarum.

Ven. 5. Decembris, 1631.

ARGVMENTVM.

Assistentia Iuris communis, quam habet Episcopus in perceptione Quartæ Decimalis contra Rectorem, an, & quando illi suffragetur, ad effectum manutentionis. Conclusio, quòd mutatio seminis non mutat Decimationem, quomodo procedat.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio non datur sine possessione.*
2 *Episcopus habet assistentiam iuris, & intentionem fundatam in perceptione Quarta Decimalis, dum non agitur contra Laicos, sed contra Rectores.*
3 *Assistentia sola iuris suffragatur, ad effectum manutentionis, etiam non docto de possessione, vel quasi.*
4 *Fallit quando dicta assistentia Iuris redditur turbida ex possessione contraria, quia tunc Rota solet remittere negotium ad petitorium.*

5 *Decimatio non mutatur ex seminis mutatione; & ideò illa non praeiudicat Episcopo in possessione exigendi suam portionem, ex nouis fructibus.*

6 *Declara, quòd hoc procederet, si terra in qua semen fuit mutatum esset antea Decimalis Episcopi, alias secus.*

7 *Episcopus non habet intentionem fundatam pro sua Quarta in Terris Decimalibus, nec contra earum possessores, sed tantùm contra Rectores.*

Episcopus debet percipere Quartam Decimarum ex manibus Rectorum, postquam illa sunt recollecta.

DECISIO CCCXX.

Fuit resolutum, Serenissimo Cardinali Infanti, Archiepiscopo Toletano non esse dandum mandatum de manutenendo in quasi possessione percipiendi, Quartam Decimarũ minutarum, nempe pomorum, & olerum praedij, siue septi nuncupati del Reiuelo de Penna Rubia siti in territorio Oppidi de Vaeda hodie ad vsum horti redacti; ea nimirum ratione, quia pro parte Archiepiscopi non probatur quasi possessio percipiendi dictas Decimas; sed imò Rectores, & Beneficiati Aduersarij probant illarum integram, & liberam perceptioné pro seruitio Ecclesiae pedis Altaris, absque aliqua solutione Quartae Episcopalis; † sine possessione autem manutentio non datur §. retinendae, Instit. de interd. cum vulg.

Neque obstat, si dicatur † quòd in hoc casu D. Cardinalis habet iuris assistentiam, & intentionem fundatam in perceptione Quartae Decimalis, cùm non agatur contra Laicos, seu contra Rectores, *c. de quarta de praescript. c. conquerente, vbi Abb. n. 2. & 3. de offic. Ord. Seraf. decis. 1449. n. 1. & 2. Greg. XV. decis. 529. n. 2.* et ibi *Addit. n. 4.* Et in puncto dixit *Rota in Toletana Decimarum de Daymiel 4. Iuly 1612. coram Cardinali Sacrato,* quae est in *Recent. decis. 402. n. 1. par. 2.* Et deinde in eadem causa coram *Cardin. Caual. in impres. decis. 487. n. 1.* † ex sola autem Iuris assistentia conceditur manutentio, etiam quòd aliter de possessione, vel quasi non doceatur, *c. cum persona, in fin.* & ibi notatur *per Dom. in 6. Mares. var. resol. lib. 1. c. 11. in princ. Caput. decis. 103. part. 1. & Seraf. decis. 1497.* † Quia quidquid esset de hac Iuris assistentia, quoad petitorium, illa non sufficit agatur, ad effectum manutentionis; quando, vt in praesenti redditur turbida, ex quasi possessione Rectorum, sed solet tunc Rota negocium remittere ad petitorium, ex latè deductis per *Mares. vbi supra, & per Rot. apud ... decis. 655. n. 10.* & alibi saepius.

Non obstat etiam, quòd Archiepiscopus, vt deponunt Testes, pro eius parte examinati, percipiebat portionem, siue Quartam Pontificalem de Decimis tritici, ordei, & aliorum fructuum recollectorum in dicto praedio, siue septo, antequam illud reduceretur ad vsum horti, & quòd mutatio seminis, & modi colendi non mutauit Decimationem, nec praeiudicauit Archiepiscopo in possessione exigendi suam portionem, sed nihilominus ei, vti priùs deberi Decimas de nouis fructibus, qui censentur loco priorum subrogati etiam quoad quasi possessionem, *c. commissum, & c. cum tanta, & ibi Host. n. 1. Io. Andr. num. 2. & alij decis. Parisi. cons. 3. n. 1 ... & 18. lib. 4. Couarr. pract. quaest. c. 27. n. 5. Menoch. de decis. cap. 49. num. 15. Achil. decis. 4. in fin. ... decim. Rot. decis. 17. num. 10 part. 2. diuers. & dec. 677. num. 3. part. 1. & in dicta decis. 402. num. 3. part. 2. recent.*

Quia obiectum procederet, † si Archiepiscopus haberet ius decimandi in dicto septo, id est si illud esset Decimale Archiepiscopatus, in quo dumtaxat casu procedit textus *d. cap. commissum, & tex. in d. cap. cum tanta,* ibi, *cum ipsis Terra illa ab antiquo fuerit Decimalis,* vt ibi declarant *Bu. n. 1. & Abb. num. 6.* prout etiam in eodem casu procedunt Decisiones supra allegatae; Sed cum dictum praedium, seu septum, nunquam fuerit Decimale Archiepiscopatus; † ex quò Archiepiscopus non habet pro sua Quarta intentionem fundatam in terris Decimalibus, nec contra earum possessores, sed tantùm contra Rectores, ex quorum manibus debet illam percipere, postquam Decimae sunt recollectae, *cap. cum contingat de decim. Calder. cons. 1. de caus. poss. & propr. & Seraf. d. decis. 1449. n. 6. cum alijs supra allegatis,* consequenter non intrat conclusio ad fauorem Archiepiscopi, quòd mutatio seminis, & plantationis non mutat Decimationem; vt in his terminis dixit *Rota in causa Conchen. Decimarum 10. Martij, 1. Febr. 1591. coram Gipsio,* sed potiùs intraret ad fauorem Rectorum, seu Beneficiatorum, quibus dictum septum semper fuit, & hodie est Decimale, & tantò magis, cùm ex testibus pro eorum parte examinatis, constet, quòd illi sunt in quasi possessione exigendi omnes decimas fructuum illius speciei, qui praetenduntur loco priorum subrogati, de quibus agitur sine praetensae Quartae solutione.

Et ita decisum vnà tantum parte informante, &c.

Montis Falisci fideicommissi.

Merc. 10. Decembris, 1631.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sententiae validitas ex quibus probetur.*

2 L. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. *praecipuum requisitum est, vt bona super quibus petitur immissio fuerint in bonis Testatoris.*

3 *In legitimam elegisse videtur filius primo loco alienata.*

4 *Legitima filiorum nullum recipit grauamen.*

DECISIO CCCXXI.

Dominis, de Scarinciis tantùm informantibus fuit absque alia difficultate resolutum, Sententiam Rotalem, latam per D. meum Pirouanum, reuocatoriam decreti Rotalis de immittendo, ex rem. *l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.* esse in omnibus confirmandam; † Quandoquidem validitas probatur ex reuolutione actorum, ex quibus constat de Iurisdictione Iudicis, mandatis Procuratorum hinc inde comparentium, seruatione terminorum substantialium; & de citatione personali ad audiendam sententiam, iuxta Decisionem *Caput. 161. part. 1. & Rot. decis. 104. n. 1. p. 1. & decis. 202. part. 2. recent.*

Iustitia autem visa fuit clara, Quia immissio fuit concessa ex decreto Rotali, cum praesupposito, quòd Casalenus vnum ex corporibus fuerit in bonis Nicolai fideicommittentis, quòd fuit postea detectum non esse verum, prout fuit resolutum in duabus *Decisionibus coram eodem D. meo Pirouano 26. Aprilis, & 2. Iunij 1630.* † Vnde detegitur clara iniustitia immissionis, cùm inter requisita, vt sit locus dicto remedio *l. fin.* illud praecipuum sit, vt bona, super quibus petitur immissio, fuerint in bonis Testatoris, *Aretin. cons. 110. num 5. vers. sed dato. Mant. de coniect. lib. 7.*

lib.7.tit.6.cum aliis per Moder. Brix.de subst.quest.616. in princ.

Prætereà dictum decretum de immittendo,& immissio inde sequuta fuerunt cum præsupposito, quòd alienatio prædij *della Petrana*, facta per Camillum hæredem grauatum,fuerit facta post diem 5.Augusti, 1629.& tamen constat ex facto,quòd fuit multò antea facta, vt fuit etiam resolutum *coram D. meo Pirouano,29.Martij,1630.& 17.Iunij,1631.*Et consequenter prædictus Camillus hoc prædium alienatum in prioribus alienationibus, visus fuit sibi in legitimam elegisse,*Cin.in auth.res quæ,C.com.de leg. Modern.Forolimen. de legit.lib.2.tit.2.q.3.n.8.* & fuit resolutum in *Perusina de Alfanis*, 8. *Februarij*, 1627. *coram D. meo Decano*, quo stante non fuit compræhensum in fideicommisso, de quo agitur,† cum legitima filiorum nullum recipiat grauamen,*l. quoniam in prioribus,C de inoff.testam.Rota d.200.n.1.& 6.p.1.recent.*& alibi sæpius,& prædicta,aliaque latiùs examinantur in dictis Decisionibus D.mei Pirouani.

Et ita decisum, &c.

Lauretana Iurisdictionis.

Ven. 16. Ianuarij, 1632.

ARGVMENTVM.

Collige ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *In possessorio Retinendæ non suffragantur actus turbidi iurisdictionales.*
2. *Clausulæ derogatoriæ contrariæ consuetudinis, etiam immemorabilis in Bulla apposita, tollunt actus Iurisdictionales in contrarium, itaut attendi non debeant in petitorio.*
3. *Erectio noua quomodo intelligenda.*
4. *Clausula* rebus sic stantibus, *semper haberi debet pro apposita,in omni dispositione.*

DECISIO CCCXXII.

Domini hodie penitus sine aliqua difficultate perstiterunt in *decisis die 2.Iunij anni præteriti*, nempe, quòd omnimoda Iurisdictio Parochialis Ecclesiæ S. Ioannis de Scapezzano, vti vnitæ S.Domui Lauretanæ, spectet ad Eminentissimum Cardinalem Protectorem,vigore *Bullæ Pauli V.editæ de anno 1620.*

Neque obstant prætensi actus iurisdictionales Episcopi Senogallien. † Quia vltrà quod sunt turbidi (qui propterea, nec in possessorio retinendæ suffragarentur,vt fuit in *d. Decisione deductum*) † cum *dicta Bulla Pauli V.* emanauerit cum amplissimis clausulis derogatoriis contrariæ consuetudinis, etiam immemorabilis; actus prædicti non sunt attendendi in petitorio, de quo agitur.

Minùs obstat, quòd Ecclesia non sit vnita Sanctæ Domui,sed Archidiaconatui,qui non est Sanctæ Domui vnitus sed subditus Episcopo Lauretano, Quia huic difficultati fuit iam plenè responsum in *eadem decis.in vers.minùs releuat si dicatur*, vbi quòd Archidiaconatus à principio fuit manualis, & ideò, quòd vnio pro dote facta,potiùs facta fuit S.Domui; Vnde nō obstat etiam,quòd Archidiaconatus fuerit nouiter erectus per Sixtum V. † quia cum priùs Clementis VIII. prædia,& alia quomodolibet Dignitatibus, & Canonicatibus Lauretanis pro illorum dote assignata ab eis ademerit,& cum eisdem qualitatibus detulerit, & applicauerit Sanctæ Domui, cum onere præstandi tam Dignitatibus, quàm Canonicatibus, respectiuè quasdam portiones in pecunia numerata, dicta noua erectio Sixti V. debet intelligi, *rebus sic stantibus*,† quæ clausula in omni dispositione semper haberi debet pro apposita ex vulgatis.

Cætera autem visum fuit DD.esse sublata in dicta decisione, aut non egere responsione.

Et ita fuit decisum vtraque, &c.

Meleuitana Pecuniaria.

Lunæ 19. Ianuarij, 1632.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Obligatio extinguitur solutione eius,quod debetur.*
2. *Creditor satisfactus, ex quibus præsumatur, nec ne, remissiuè.*
3. *Venditio est nulla,si facta fuerit per venditorem,postquam ipse dederat omnia bona sua præsentia, & futura iura & actiones.*
4. *Donatarius vniuersalis omnium bonorum præsentium, & futurorum; si petat suum creditum in bonis donantis, an obstet ei exceptio*, petis quod intus habet, *& exceptio*, leg.vindicantem,ff.de euict. *ita vt ipse vti donatarius teneatur ad debita Donatoris etiam posteà contracta; decisio non resoluit.*

DECISIO CCCXXIII.

IN. *Decisione in hac causa facta*, 29. *Maij*,1630. *coram me*, fuit resolutum ad fauorem Vincentij, & contra Ioannem non constare de causis restitutionis in integrum per Ioannem prætensis,contra sententiam Inquisitoris Meliten.Iudicis delegati,qua declarauit in causa concursus creditorum spolij fratris Antonij Martelli, Prioris Messanæ, Florentiæ habito præferendum esse Vincentium dicto Ioanni, cui fit noua audientis concessa, & causa proposita die 12. currentis mensis, fuit ordinatum, vt informaretur strictè, an Vincentius fuerit satisfactus per fratrem Antonium;quia quatenus sic non est de eius prælatione quærendum,cùm nullo modo esset spolij creditor, † ex quo per solutionem esset extincta obligatio; Vnde hodie proposita desuper causa, & præsupposito facto,prout in principio dictæ decisionis,contendebat Ioannes probare,Vincentium fuisse satisfactum † ex sequentibus.

Primò,ex quo Vincentius de anno 1600. obtinuit præceptum,seu monitorium pro suo credito. in quo Iudex mandauit fratri Antonio; vt intra tempus in dicto monitorio præfixum solueret, aliter, & cum effectu dicto Vincentio summam scutor. 5000. cum fructibus ad rationem quinque pro centenario sub pœna mandati executiui, & quòd deinde fuit lata sententia super confirmatione præcepti:Secundò,ex comparatione Iacobi Procuratoris Antonij, qui dicto nomine obtulit consentire cuicumque subhastationi consignationi, vel dationi in solutum bonorum stabilium pro satisfactione dicti crediti Vincentij:

centij: Tertiò, ex recognitione Colonorum trium prædiorum ad fauorem Vincentij, quæ tria prædia prætenduntur fuisse in solutum data in executione supradictorum præcepti Iudicis,&obligationis: Quartò, ex venditione partis bonorum spectantis ad Priorem Antonium: Quintò, ex æstimatione bonorum, quæ prætenduntur fuisse Vincentio assignata pro sui crediti satisfactione.

Sed visum fuit Dominis ex supradictis nullo modo de satisfactione constare, quia Iudicis præceptum non probatur executum, nec quòd Antonius illi paruerit, nec quòd Vincentius adeptus fuerit possessionem triũ prædiorum, super quibus prætenditur facta executio pro dicta satisfactione, nec quòd deinde Vincentius oblationem acceptauerit, & quòd recognitio Colonorum fuerit facta ex dicta causa, & de mandato Iudicis, ac per Vincentium acceptata, nec similiter, quòd venditio partis bonorum fuerit pro extinctione hu-3 ius debiti, pretiúmque Vincentio solutum; † quinimò dicta venditio fuit facta per Antonium, postquam ipse, Vincentio dederat omnia sua bona præsentia, & futura, iura, & actiones, quæ propterea fuit nulla, *l.omnes, §. Luctus, ff. de his, quæ in fraud. Credit. l. 1. in fin. cum l. seq. ff. quod vi, aut clàm, & l. perfecta, C. de donat. quæ sub mod. & Dec. cons. 37.* nec tandem post dictam æstimationem bonorum probatur, quòd illa fuerint Vincentio cum effectu consignata.

Verumtamen reseruarunt Domini particulariter 4 videre, † videlicet an ex quo donatio facta Vincentio fuit vniuersalis omnium præsentium, & futurorum, obstet ei exceptio, *petis quod intus habes*, & exceptio *l. vindicantem, ff. de euict.* ita vt ipse, vt talis Donatarius teneatur ad debita Donatoris, etiam posteà contracta, non autem Conuentus ratione spolij bonorum posteà ex vsufructu, quem sibi Antonius reseruauit, acquisitorum; Et difficultatem faciebant quæ tradit *Guidop. decis. 105.* & ibi *additio*, & magis in his terminis *Boër. dec. 204. n. 43. cum seq. vers. tamen credo.*

Et ita decisum vtráque parte Informante, &c.

Cusentina Pensionis.

Lunæ 19. Ianuarij, 1632.

ARGVMENTVM.

Quasi possessio exigendi integram Pensionem, acquiritur ex vnica solutione, quamuis non integra Solutio pensionis facta per personam ad illam specialiter à Papa deputatam, habetur vti facta ab eodemmet Titulari, aut de eius expresso mandato, præsertim concurrentibus adminiculis, ex quibus tale mandatum præsumatur; & quæ plura in decisione numerantur. Decreto Papæ, quòd Pensio solui debeat in actu Gratiæ, vel consensus præstandi, an satisfieri debeat in illo momento, quo Gratia signatur, vel consensus præstatur, an verò sufficiat dicto Decreto parere, quousque Bullæ Pensionis fuerint plumbatæ.

SVMMARIVM.

1 *Quasi possessio exigendi integram Pensionem, acquiritur ex solutione quamuis vnica, & non integra; imò ex solutione minuta partis vnius semestris, & num. 3. vide rationem sub num. 4.*
2 *Papæ potestas plenaria est in beneficialibus.*
4 *Causa vniuersalis magis attenditur, quàm actus ipse particularis.*
5 *Soluens partem debiti, censetur vniuersum debitum agnoscere.*
6 *Pensionis solutio facta per personam à Papa deputatam, habetur vti facta per Titularem, aut de eius expresso mandato.*
7 *Æquiparatorum regula quando sit locus.*
8 *Papa transferre potest solo verbo possessionem ciuilem in alium per quoscumque modos sibi benè visos.*
9 *Superfluitas vitanda est in litteris Apostolicis.*
10 *Fideiussor habere videtur non solùm mandatum ad fideiubendum, sed etiam ad soluendum.*
11 *Mandatum an præsumatur ex sola impensa in soluente Pensionem pro alio, Rota dubitauit quandoque, sed concurrentibus adminiculis, sæpè decidit illud præsumi, n. 12. & plura enumerantur adminicula, ibidem, & num. seqq.*
13 *Consequens, qui vult, vult etiam necessarium antecedens.*
14 *Cedula bancaria pro soluenda Pensione data, & facta præsumitur de mandato Titularis.*
15 *Mandati præsumptio insurgit potissimum ex impensa.*
16 *Præsertim in summariissimo Iudicio retinendæ.*
17 *In Iudicio summariissimo retinendæ sufficiunt leuiores probationes.*
18 *Fictiones duæ non possunt simul, & circa idem concurrere, & multò minùs, quando daretur fictio fictionis, num. 19.*
20 *Declara hoc procedere, quando duæ fictiones veniunt æquè principaliter, secus quando vna fictio venit in consequentiam alterius.*
21 *Consensum Titularis non solet, nec potest Papa supplere.*
22 *Hoc procedit in dubio, & sine causa, non autem quando adest causa, & clarè constat, Papam expresse, & motu proprio, Titularis consensum supplere voluisse.*
23 *Pensionem imponere super beneficio, sicuti Papa potest vti Dominus beneficiorum, ita pariter potest, prout vult, Titularem, ratione eiusdem beneficij prægrauare.*
24 *Clausula,* dummodo remaneant centum pro Rectore, *quid operetur.*
25 *Pensionarius manuteneri debet in quasi possessione exigendi Pensionem, constito de eius quasi possessione, etiam non iustificata clausula,* dummodo remaneant centum pro Rectore.
26 *Decretum Papæ, quod pensio solui debeat per Titularem in actu Gratiæ, vel consensus præstandi, an obseruari debeat in illo momento, quo Gratia signatur, vel consensus præstatur, an verò sufficiat dicto Decreto parere, vsquequo Bullæ Pensionis fuerint plumbatæ, & num. 28.*
Gratia perfecta dicitur quoad substantiam in eo momento, quo signatur supplicatio.
Consensus Titularis trahitur ad tempus quo Gratia fuit signata, vel datata, quandoque ille posteà præstetur.
27 *Gratia expedita non dicitur, nisi postquam Bullæ fuerint plumbatæ.*
29 *Titularis interpellari non debet ad præstandum consensum, dum ipse certus est de die, in quo illum præstare debet.*
30 *Conditio potestatiua reputatur quoad illum, qui dare debet.*

DECI

DECISIO CCCXXIV.

Vacante Abbatia Sancti Michaëlis Archangeli, loci Sancti Sixti, Cusentinæ Diœcesis; de ea fuit prouisus Matthæus Roccus, cum reseruatione Pensionis motu proprio scutor. 400. ad fauorem Domini Ioannis Vrsini, hoc decreto in motu proprio apposito, *Decernentes, ac statuentes, quòd pro potiori cautela ipsius Ioannis, ipse Matthæus, vel eius Procurator, & pro eo Ioannes Baptista præfatus in actu accessionis præsentis motus proprij, vel consensus præstandi, decem ducatorum monetæ huiusmodi ad bonum computum primi termini dictæ pensionis per præsentes reseruatæ, soluere teneatur ad hoc, vt Ioannes Pensionarius in possessione exigendi dictam Pensionem existat.* Soluit Ioannes Baptista dicta scuta decem; cum autem Matthæus Pensionarius obtinuit ab A.C. mandatum de manutenendo; & deinde causa per appellationem ad Rotam deuoluta dubitaui, An mandatum A.C. sit confirmandum; Et Domini hodie causa sæpiùs proposita, pro confirmatione resoluerunt.

Fundamentum resolutionis fuit, quia constat de reali solutione prædictorum scutorum; decem, facta per dictum Ioannem Baptistam de Paula, Domino Episcopo Tiburtino, procuratori Ioannis Pensionarij specialiter constito ad exigendum dictam summam, vt in instrumentis solutionis, & mandati; † ex qua solutione quamuis vnica, & non integra, acquiritur quasi possessio exigendi integram pensionem; † tum quia sic Papa mandauit, cuius potestas in istis materiis est plenaria, *cap. 2. de preb. in 6. Clem. 1. in fin. vt lit. pend.* † tum etiam, quia est conforme Iuri communi, quòd ex solutione minutæ partis vnius semestris, acquiratur quasi possessio exigendi integram pensionem, *Gratian. discept. 426. num. 1.* & dixit *Rota in Pamphilonen. Pensionis, 16. Ianuarij, 1613. coram bon. mem. Sacrato,* quæ habetur apud *Marches. p. 1. fol. 545.* † & ratio est, quia magis attenditur causa vniuersalis, ex qua fit solutio, scilicet reseruatio, & obligatio totius pensionis, quàm actus ipse particularis solutionis, prout in simili Iurisconsultus, *in l. 3. ff. de acq. poss. Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto, vers. nam probata hac possessione, ff. de itin. & act. priuat.* † & prout etiam soluens partem debiti, censetur vniuersum debitum agnoscere, *leg. si cui, vbi Bart. ff. de legat. 2. leg. si quidem 24. in vers. si verò certam, C. de transact. Decius cons. 618. num. 2.*

Nec obstat, quòd solutio decem ducatorum non fuerit facta per Matthæum Titularem; sed per Ioannem Baptistam, de cuius mandato ad soluendum non constat; Nam respondetur primò, quòd cùm Decretum Sanctissimi Domini Nostri Papæ in hoc sit clarum, nempe quòd ad effectum constituendi in quasi possessione, sufficiat solutionem fieri per Matthæum, vel per Ioannem Baptistam, non est amplius inquirendum, sed perinde haberi debet, ac si ipse Matthæus soluisset; aut quòd de illius expresso mandato, solutio facta fuisset, tum ex dispositione text. *in l. qui patitur cum ibi not. per gloss. & DD. ff. mand.* † tum etiam, quia ex quo Papa ad hunc effectum, æquiparauit solutionem faciendam per Matthæum, solutioni faciendæ per Ioannem Baptistam, vtriúsque solutionis par ratio esse debet, ex regula æquiparatorum, &c. per ea, quæ notant *DD. in l. 2. C. comm. deleg. Rom. cons. 147. n. 2. vers. 3. quia;* † Dubium autem non est, quin Papa solo verbo possessionem ciuilem in alium transferre possit per quoscumque modos sibi benè visos, *Innoc. in c. bon. mem. il 2. aliàs est cap. 4. n. 3. vers. illi autem, quibus Papa, de potest. Prælat. Bald. in c. cæterum 5. n. 8. ad med. vers. nam verba Regis de iud. Mohed. decis. 4. n. 6. de rest. spoliat.* Quòd autem Papa fecerit huiusmodi æquiparationem, ita vt Ioan. Baptista potuerit sine Matthæi mandato soluere, veluti persona ad hoc per Papam legitimata, patet, cùm Decretum contineat, quòd Matthæus soluat, vel eius Procurator, & pro eo Ioan. Baptista, quæ verba, *& pro eo Ioan. Baptista* essent superflua, si Ioan. Baptista non posset soluere sine mandato, quia satis esset fuisse dictum, quòd Matthæus solueret, vel eius procurator, vt ad oculum patet; † In litteris autem Apostolicis omnino vitanda est superfluitas, *cap. si Papa de priuil. in 6.*

Secundò, fuit responsum imò Ioan. Baptistam soluisse de mandato Matthæi, ex quo pro soluenda pensione fideiussit pro Matthæo, ex regula, † quòd fideiussori non tantùm videtur factum mandatum de fideiubendo, sed etiam de soluendo, *l. indebitum, ff. de condit. indeb. & l. fideiussor. pro euictione, ff. de fideiuss. gloss. vltima in l. si quis mandato 29. ff. de negot. gest. Bald. in leg. si pro eo n. 6. C. mand. Hond. cons. 17. n. 34. lib. 2. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 6. tit. 22. n. 4.* & fuit dictum *in causa Spoletana liberationis à fideiussione, 30. Martij, 1626. coram me,* quæ habetur impress. *apud Cenc. in addit. ad tract. de cens. decis. 124. n. 3.* † tum & etiam, quia licèt Rota quandoque dubitauerit, an in soluente pensionem pro alio præsumatur mandatum ex sola impensa, iuxtà *decis. 2. de caus. poss. & propr. in antiq.* † tamen concurrentibus adminiculis sæpius decidit illud præsumi, vt apud *Greg. dec. 275. n. 3.* vbi *Add. n. 19.* allegat plures alias decisiones, *& in Pacen. Pensionis coram Cardinali Pamphilio apud Pacific. de Salu. dec. 43. n. 3.* quæ adminicula in casu nostro concurrunt, & quidem plura, & vrgentissima.

Primum resultat ex acceptatione prouisionis Ecclesiæ dictæ Parochialis, per quam Matthæus censetur consensisse reseruationi pensionis cum dicto Decreto, & dedisse mandatum Ioanni Baptistæ, vt soluere dicta scuta decem, cùm sic, & non aliter Papa Parochialem sibi contulerit, † ex regula, qui vult consequens, vult necessarium antecedens, *l. oratio, ff. de spons.* cum vulgat. Secundum, quia pariter constat Matthæum, ad effectum soluendi in causam expeditionis dictæ Parochialis ad eius fauorem merces transmisisse, & litteras cãbi scripsisse † Tertium, quod fuit data Cedula Bancaria pro soluenda dicta pensione, quæ mandato Titularis data, & facta præsumitur, *Rota in Cremonen. Pensionis, 25. Februarij. 1622. & 2. Maij eiusdem anni coram bon. mem. Vbaldo;* Et conducunt quæ dixi *Rota decis. 196 p. 2. diuers.* Quartum, & vltimum ex duobus testibus deponentibus de ratificatione huius solutionis † Quæ adminicula sufficiunt cum dicta impensa, quæ est vrgentissima coniectura mandati, *Rota decis. 1. in fin. de procr. in nou. & decis. 475. n. 9 p. 1. recent. Greg. decis. 304. n. 1.* vbi *Add n. 6.* † præsertim cùm versemur in summarissimo Iudicio retinendæ, † in quo sufficiunt leuiores probationes, *Menoch. de retin. rem. vlt. n. 14. Rota dicta decis. 796. n. 6. p. 1. diuers. Card. Seraph. decis. 614. n. 5.*

Vnde non obstat, quòd si Ioannes Baptista præsumeretur procurator, darentur duæ fictiones, prima nempe præsumptio mandati, & secunda, quòd Ioannes Pensionarius constitueretur in quasi possessione, † & tamen regula est, quod duæ fictiones non possunt simul, & circa idem concurrere, *ad l. 1. vbi Bart. & alij, C. de dot. promiss.* † & multò minùs, quia daretur fictio fictionis, *Christoph. Castill. cons. 4. n. 14. in fin. & n. 15.* Quia dicta † regula procedit, quando fictiones veniunt æquè principaliter; vnde fallit quando, vt in casu nostro vna fictio venit in consequentiam alterius; tunc enim non improbatur concursus duarum fictionum, vt communiter notatur in *l. singularia, ff. si cert. petat. Bart. in l. si is qui pro empt. in vltim. quæst. princip.*

princip. ff. de vsucap. Alex.cons.116.n.3. vers.nec obstat lib.5. Idem Christoph. Castill.in repet.l.sciendum,n 9.ad fi.ff.de verb.oblig. Nguf.de pign. & hypoth.4.memb.2. par 1.princ.num.36.vers.nam respondet: Et in his nostris terminis dixit *Rota decis. 591. num.3. in fin. par.2. recentior.*

21 Non etiam obstat obiectum, † quòd Papa non solet, nec potest supplere consensum Titularis, *Sarnen. in compend.vtriusque Signat.n.71.vers. Item est in consensu, Rota decis.458.p.3.diuers.n.11.* Quia vltrà quòd solutio decem ducatorum fuit facta de consensu Matthæi, cum Ioannes Baptista, vti fideiussor ad hoc mandatum haberet, & vlteriùs ex supradictis mandatum in omnem casum præsumitur, cessat penitus, quia

22 † procedit in dubio, & sine causa, non autem quando, vt in præsenti, adest causa, & versamur in claris, quòd Papa expresè, & motu proprio consensum Titularis supplere voluit, legitimando personam Ioannis Baptistæ vice Matthæi, ad effectum soluendi dicta scuta decem, vt Ioannes Pensionarius in quasi

23 possessione exigendi constitueretur; † Papa enim vti Dominus Beneficiorum sicuti potuit super Parochiali prædicta pensionem imponere; potuit pariter Matthæum Titularem, ratione eiusdem Parochialis, prout voluit, prægrauare, ad textum *in dicto c.2.de preb.in 6.* & in his terminis *Rota in causa Exomen.Pensionis, 20. Maij,1598.coram b.m.Litta,* quæ habetur apud *Garz. de Benef.p.1. c.5.n.247. circa finem, in vers. nec obstare dixerunt.*

Minùs obstat Decretum, quòd pensio non possit exigi, nisi literis pensionis expeditis, quia Papa in huiusmodi Decreto non loquitur de ista summa scutor. decem, de qua per aliud Decretum fuit specialiter prouisum, vt anticipatè solueretur, videlicet in actu Gratiæ, vel consensus præstandi, sed loquitur de semestribus, suo tempore maturandis: † prout etiam non

24 obstat clausula, *dummodo remaneant centum pro Rectore,* quæ qualificat consensum Rectoris consentientis; itaut Pensionarius teneatur iustificare centum pro

25 Rectore remanere; † Quia non procedit stante quasi possessione, vt in casu nostro, quæ operatur, vt Pensionarius manuteneatur etiam hoc non iustificato, *Mohed.decis.9.n.2.de caus.poss.& propr. Cassad.decis.8. n.8.de rescript.Rot.decis.547.n.4.p.2. recent. Add. ad Greg.decis.57,n.16.*

26 Tandem non obstat, † quòd solutio decem ducatorum, iuxtà dictum Decretum debuit fieri in actu Gratiæ, vel in actu consensus præstandi, quæ facta fuerunt die 17.Maij, & tamen dicta solutio decem ducatorum fuit facta die 1. Iulij eiusdem anni; quia licèt verum sit, quòd Gratia fuerit signata d. die 27. Maij, quæ quoad substantiam dicitur perfecta in eo momento, quo signatur supplicatio, *cap. eam te,* vbi omnes, præcipuè, *Cad.n.7.Felin.n.18. Abb.n.5.de rescript. Beron.cons.207.n.57.lib.3. Seraph. decis.351.n.9.* tamen quia penè impossibile erat, vt in eo temporis momento; quo Gratia signabatur, vel databatur, (ad quod etiam trahitur consensus quandocumque postea præstetur, vt per *Paris.de resignat. Benef. lib.8. q.8.n.111.*) fieri solutio, imò fuisset valdè ridiculum de eo temporis momento intelligere Decretum Papæ, prout etiam quòd is, qui soluebat, & is, qui exigebat, conati fuissent in huiusmodi solutione momentum illud attendere, tùncque cum sacculo parato ibi adesse, cum propter illius celeritatem reputetur imperceptibile, & difficile eosdem Datario, qui supplicationes Papæ adfert signandas continuò, & per singula momenta adhærere; propterea dictum Decretum est intelligendum moraliter, & sano modo, itaut enitetur absurdum, & sic vsque ad perfectam, & totalem expeditionem motus proprij, iuxtà text. optimum *in l. continuus, §.cum ita, ff.de verb.oblig.* † Et consequenter

27 vsque quo Bullæ pensionis fuerunt plumbatæ, quia vsque tunc Gratia non dicebatur expedita, *Sarnen.in reg.de non iudic.q.1. vers.& tamen vlterius, & in compend.vtriusque signat.n.54.vers.est aduertendum, Garz. de Benef.p.4.c.2.n 56.*

28 Nec dicatur, † quòd saltem per totam diem datæ Gratiæ, seu præstiti consensus, potuerit dicta solutio fieri, & de tota dicta die esse Decretum intelligendum; quia idem esset, cùm Gratia potuisset signari vltimo momento diei, & non possit Ioanni imputari, quòd ea die non procurauerit sibi solui, cùm difficile sibi esset nedum scire momentum, in quo Papa signauit, quinimò & diem, quo supplicatio signata, & datata fuit, cùm regulariter, supplicationes signatæ non soleant eadem die relaxari; alioquin si dies illa Signaturæ, vel Datæ, esset præcisè attendenda, Titularis facilè posset reseruationem pensionis ad fauorem Ioannis eludere, non soluendo illa die. Quæ tantò magis procedunt, ex quo dictum Decretum fuit appositum ad fauorem Ioannis Pensionarij, & illius verba fuerunt directa in Titularem, cui fuit onus iniunctum soluendi in actu Gratiæ, vel consensus; † qui propte-

29 reà non erat interpellandus, cùm ipse esset certus de die, in qua consensum præstaret, ad tex. *in l.magnam,* cum ibi not. *C.de contrab.& commit.stipul.* Et conducunt, quæ de conditione dandi alteri decem tradunt DD. & præsertim *Barb. Socc.in l.2.ff.de condit.& demonstr.* vbi per illum text. † quòd reputatur quasi con-

30 ditio potestatiua quoad illum, qui dare debet. Vnde cum Bullæ in casu nostro fuerint plumbatæ die 4. Iulij, & sic per quatuor dies post solutionem scutor.10. consequenter solutio fuit debito tempore facta, & decreto satisfactum.

Et ita decisum vtraque parte Informante, &c.

Perusina fideicommissi de Meniconibus.

Ven. 13. Februarij, 1632.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum fideicommissi ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Identitas bonorum probatur ex duobus confinibus.*
2 *Possessio rei conuenti probatur ex vnico teste, iuncta litis substentatione.*
3 *Bona possessa fuisse per defunctum probatur ex testibus benè desuper deponentibus.*
4 *Item probatur ex instrumento diuisionis filiorum.*
5 *Amplia etiam si in dicto instrumento non enuncientur vti bona paterna, dum modicum tempus intercesserit à die obitus patris ad diem facta diuisionis.*
Filios comparasse multa bona non præsumitur in modico tempore post mortem patris, præsertim si non probetur fuisse industriosos.
6 *Prædium, seu Podere si sit diuisum in pluribus petiis, non est necesse quòd testes super illius identitate deponentes, referant singulos confines cuiuscumque petiæ; sed sufficit, quod de maiori parte confinium deponant, referendo loca, vbi petia posita sunt.*

7, Poderis

7 *Poderis appellatione comprehenduntur de consuetudine diuersæ petiæ terrarum, itaut diuersa corpora habeantur pro vno corpore.*

8 *Confinium confusio causata ex acquisitionibus factis ab herede grauato in loco, vbi sita sunt bona fideicommissi, non nocet fideicommissario, immissionem petenti, sed heres tenetur confines antiquos designare.*

DECISIO CCCXXV.

POSTQVAM in hac causa sub *die 21. Februarij anni præteriti*, fuit ad fauorem Octauiani resolutum, Constare de purificatione fideicommissi quondam Alexandri eius Aui, & Pandulphinæ matris, Dubitaui hodie; An constet de identitate, & Domini quoad bona Pandulphinæ affirmatiuè responderunt; constat enim dicta bona consistentia in vnico prædio in vocabulo *Santo Proueto*, fuisse possessa per dictam Pandulphinam, vt deponunt octauus, & decimus testis, *Summario Octauiani n.12.* qui assignant pro confinibus bona Pamphilij Angeletti, bona hæredis Ioannis Baptistæ Leonij, nec non alios confines, 1 † licèt ad probandam identitatem duo tantùm sufficiant, *Bart. in l.demonstratio n.14.ff.de condit.& demonst. Alexand. cons.73.n.7.lib.3. Rot.decis.706.n.3.p.2.recent. Greg. decis.575. n.4.* & prædictus decimus testis deponit, dictum prædium, de quo supra, nunc possideri per Dominam Comitissam Camillam ream conuentam, 2 † qui licèt sit vnicus, tamen iuncta litis substentatione, benè probat, vt fuit sæpissimè decisum. Ex quibus remanet probata identitas prædij supradicti, circa quam non est multùm insistendum, cùm neque illa inter partes controuertatur.

Sed versatur solùm difficultas circa identitatem bonorum prædicti Alexandri consistentium in tribus corporibus, nempe in prædio, *siue podere*, sito in pertinentiis Castri Dirutæ, diuiso in octo prædiis sub diuersis vocabulis; in domo sita in eodem Castro: & in alio petio terræ sito in Villa *Santo Proueto* in vocabulo *Scrofano*; & placuit Dominis dumtaxat pronunc firmare duo priora corpora fuisse possessa à dicto Alexandro fideicommittente.

Nam in primis quoad primum corpus, nempe prædium, siue podere Castri Dirutæ, probatur illud fuisse possessum à dicto Alexãdro ex depositionibus testiũ, *d.summ.n.2.* 3 † qui exprimunt locum loci, & vocabulum prædij, multos confines, nempè bona Confraternitatis sancti Augustini Perusiæ, bona Hospitalis Castri Dirutæ, bona Equitis *della Penna*, & viã quæ ducit ad flumen Tiberis, in quibus omnibus benè concordant; & deponunt etiam de qualitate prædij, nimirum, *Arborato, oliuato, e diuiso in varie pezze*, cum specificatione vocabulorum huiusmodi petiarum, ex quibus satis remanet iustificata possessio dicti Alexandri de dicto prædio, cùm aliàs sufficeret verificatio duorum confinium ex allegatis in principio.

Secundò, idem prædium fuisse possessum à dicto Alexandro, 4 † probatur ex instrumento diuisionis, quàm eius filij paulò post tres annos à die sui obitus fecerunt, in qua fit mentio dicti prædij Dirutæ, diuisi in octo petiis cum specificatione vocabulorũ, & confinium cuiuslibet petiæ, quæ concordant cum confinibus, de quibus deponunt dicti testes; 5 † & licet in dicto instrumento diuisionis non dicatur dictũ prædium esse de bonis paternis; tamen, quia modicũ tempus intercessit à die mortis patris vsque ad diem factæ diuisionis, ab eo præsumitur obuenisse, cùm non sit verisimile, filios prædictos in tam breui tempore cõparasse tantam pecuniam, vt potuerint facere tot emptiones; præsertim cum non probetur fuisse industriosos, *Becc.cons.113.n.9.vers.& quòd magis lib.1. Maresc.var.resol.lib.1.c.12.n.114. Surd.decis.15.sub n.10.* & firmauit *Rota in causa Bononien. fideicommissi de Desideriis 14. Iunij 1627.& 24. Maij 1628. coram Domino meo Merlino.* Quæ præsumptio tantò magis in casu nostro procedit, cùm coadiuuetur ex prædictis depositionibus testium attestantium de possessione Alexandri, & de confinibus supradictis.

Neque obstat, quòd cùm dictum prædium, seu *podere* Castri Dirutæ, sit diuisum in octo petiis separatis, debuissent specificari per testes confines cuiuscumque petiæ; 6 † Quia cùm confines maioris partis exprimantur, & referantur loca, in quibus omnes petiæ prædictæ sitæ sunt cum propriis qualitatibus, & demonstrationibus, visum fuit Dominus, facti qualitate attenta, hoc sufficere ad perfectè credendum esse easdem petias terræ, & non alias, præsertim cum nomine *poderis*, quo dicti testes vtuntur, de consuetudine comprehendantur diuersæ petiæ terrarum; itaut diuersa corpora habeantur pro vno corpore, *Surd.decis.241.n.13.& 14. Card.Caual.decis.146.n.2. & 3.* cum aliis ibi relatis.

Minùs obstant prætensæ acquisitiones de aliquibus 7 petiis ibi factæ per dictos filios, ex quibus prætenditur confusio confinium, itaut iidem confines supra relati, possint conuenire dictis petiis per filios acquisitis; Quia de illis Testes non intellexerunt, imò fuerunt expressè exceptuatæ in sententia de partibus lata in prima instantia ad fauorem Octauiani; vltrà quod si aliqua fuisset orta confusio ex acquisitione subse- 8 quuta, ea oritur non culpa fideicommissarij, sed hæredis, qui tenetur distinctè confines antiquos designare, & bonorum identitatem ostendere, *Ang.in l.si rem sub n.4.de rei vindic. Ruin.cons.50.n.15.lib.1. Afflict. decis.23.n.5.in fin.& n.6.* cum aliis cumulatis *per Addent.ad Greg.decis.575.n.11. in fin.* Quò verò ad Domum sitam in Castro Dirutæ, pariter visum fuit probari, illam fuisse possessam à dicto Alexandro, cum Testes assignent duos confines, nempe plateam, & vicum, qui concordant cum confinibus relatis in Instrumento dictæ diuisionis, & verificatio duorum confinium sufficiat ad effectum de quo agitur, *ex Bart.& aliis* supra allegatis.

Tandem restat tertium, & vltimum Corpus, nempe petium terræ situm in Villa *S. Proueto* in vocabulo *Scrofano*, & Dominis visum fuit ex hodie datis in *Sũmario* non probari, illud fuisse possessum à dicto Alexandro; siquidem ad hoc probandũ solùm datur vnus Testis in *d.sum.n.7.* qui nec deponit de dicto prædio, sed solùm facit mentionem de quadam Domo in ea existente; datur deinde particula Catastri, in qua illud reperitur descriptum, sed nihil facit, quia Confines, de quibus in ea, excepto confine viæ publicæ, discordant à Confinibus, qui habentur in Instrumẽto dictæ diuisionis, &c. An autem dicta bona, quæ possessa fuerunt per Alexãdrum, sint eadem, quæ nunc possidentur per D. Comitissam, ordinarunt Domini, vt particulariter videatur, & quòd coadiuuetur probatio.

Et ita resolutum vtraque parte Informante, &c.

Bononien. Legati de Marescottis.

Lun. 1. Martij 1632.

ARGVMENTVM.

Fructus legati non debentur, nisi à die Iudicij 1 validè

validè intentati. Et an vigore libelli apti ob vim verborum compræhendere tam Iudicium executiuum, quàm ordinarium, possit vno ex illis iam electo ad aliud conuolari.

SVMMARIVM.

1 *Hypotecha non competit pro consequendis prædiis legatis, quæ non sunt Testatoris, sed hæredis.*

2 *Saluianum non datur sine hypotheca.*

3 *Libelli ineptitudine stante, & Iudicij nullitate, res haberi debet ac si semper perseuerasset integra, & lis nunquam fuisset contestata quoad omnes effectus, & præsertim quoad continuationem bonæ fidei ad effectum acquisitionis fructuum.*

4 *Fructus restituere non tenetur is, qui bona fide illos percepit.*

5 Tradere, & consignare *verba, important translationem dominij.*

6 *Iudicium executiuum, & Iudicium possessorium Saluiani licèt fuerint à principio nulliter intentata, quia agi debebat via ordinaria, tamen si in libello dd. Iudiciorum adsint verba, ex quibus videatur etiam intentatum Iudicium ordinarium, poterit ex illo libello prosequi petitorium iuncto numero antecedenti. Contrarium resoluitur n. 7. & seqq. ex quo dicta iudicia non possunt simul cumulari, & prosequi.*

8 *Libellus incertus licèt regulariter valeat, fallit tamen, si Reus se opponat, & petat libellum declarari per actorem, & nulla sequatur declaratio.*

9 *Amplia procedere etiamsi in libello adsint clausulæ, peto iustitiam, &c. & omni meliori modo, &c. & ratio redditur ibidem.*

10 *Libelli declaratio quando per actorem facta censeatur, & n. 12.*

11 *Libelli conclusio quid operetur.*

DECISIO CCCXXVII.

Fuit resolutum, confirmandas esse sententias Rotales DD meorum Quipi, & Vbaldi, quibus fuit declaratum, fructus non deberi à die intentati iudicij Bononiæ super traditione seu cõsignatione legati prædiorum, de quibus agitur, & deinde, prosecuti in Rota coram Domino meo Merlino, sed à die petitorij posteà intentati coram Domino meo Dunozet.

Ratio resolutionis fuit, Quia in partibus fuit primo loco cœptum iudicium exequutiuum pro consignatione dicti legati, & deinde, omisso iudicio executiuo, fuit intentatum Iudicium Saluiani, & super eo lata sententia, ad fauorem legatariorum: In gradu autem appellationis in Rota iidem legatarij, omissa d. sententia de partibus, introduxerunt nouum Iudicium, prout in prima coram R.P.D. Merlino, super eodem Saluiano, & pariter obtinuerunt sententiam fauorabilem; † cùm tamen pro consequendis dd. duobus prædiis legatis, cùm non essent Testatoris, sed hæredis, hypotheca non cõpeteret *l. 1. in fi. C. commun. de leg.* & ibi *DD.* post *Bart. Pereg. de fideic. art. 45. n. 49. Vin. d. 606. n. 11. & 31. Gasp. Thes. lib. 2. quæst. forens. q. 84. num. 1.* & fuit in hac *eadem causa* resolutum *7. Februarij 1629. coram Domino meo Dunozet*; † Saluianum autem sine hypotecha non datur, *l. 1. C. de Salu. §. Item seruiana Instit. de act. Natt. cons. 474. n. 34. Rota decis. 9. num. 4. & decis. 18. num. 1. apud Pacif. de Saluian.*

Stante autem ineptitudine libelli, Iudicij nullitate † perinde regulariter res haberi debet, ac si semper perseuerasset integra, & in eodem statu, & lis nunquam fuisset contestata quoad omnes effectus, & præsertim quoad cõtinuationem bonæ fidei, ad effectum acquisitionis fructuum, ex doctr. *Bald. in l. 2. n. 18. C. de fruct. & lit. expens. Castr. in l. si quis §. quod si quis, n. 2. de iniust. rupt. Roman. cons. 412. vers. nunc ergo videndum. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 10. n. 85. & in hac eadem* causa firmauit *Rota die 27. Iunij 1630. & 27. Ian. 1631. coram Domino meo Quipo, & 14. Nouembris eiusdem anni coram Domino meo Vbaldo*; † Vnde cùm Vincentius fuerit in bona fide vsque ad diem intentati petitorij, coram Domino meo Dunozet, non tenetur fructus anteà perceptos restituere, *§. si quis à non domino, Inst. de rer. diuis. l. 4. §. 1. ff. fin. reg. l. in interdictis*, & ibi *Bart. ff. de interd. Rot. d. 320. n. 1. & decis. 689. n. 1 par. 2. recent. & decis. 206. n. 6. & 293. n. 8. & 9. in impress. apud Cenc. de censib.* & alibi sæpiùs.

Neque obstat vnicum fundamentum, ex aduerso nempe, quòd Bononiæ fuit etiam à principio intentatum Iudicium ordinarium, propter illa verba libelli tunc oblati, ibi † *tradere, & consignare prædia*, quæ videntur importare translationem dominij, ad *l. traditionibus C. de pact. Menoch. cons. 796. n. 29.* itaut, † licèt Iudicium exequutiuum, & iudicium possessorium Saluiani fuerint nulliter intentata; potuerit nihilominus ex illo libello prosequi petitorium, *Seraf. dec. 630. n. 5. & Greg. XV. dec. 270. n. 3. & dec. 4-8. n. 1.*

Quia quidquid sit, an dicta verba libelli sint de se apta vtrumque iudicium compræhendere, videlicèt tam ordinarium, quàm executiuum Bononiæ intentatum, & deinde possessorium Saluiani, quo Romæ coram Domino meo Merlino actum fuit, † quia tamen dicta iudicia non possunt simul cumulari, nec prosequi, vt ad sensum patet, & probatur ex adductis per *Bart. in l. naturaliter, §. nihil commune in 5. combinatione n. 27. ff. de acquir. possess. Vinc. de Franc dec. 901.* consequenter negari non potest, quin libellus fuerit incertus, & obscurus; Vnde cum Vincentius se opposuerit, & fuerit protestatus, vt alia pars declararet, quo iudicio agere, vellet, & nunquam declarationem fecerit, intrat limitatio ad Regulã, † quòd licèt aliàs libellus incertus procedat *l. fin.* & ibi *gloss.* vbi etiam *Bart. C. de annal. except.* secus tamen est, si reus se opponat, & petat libellum declarari per actorem, & nulla declaratio sequatur, *l. 1. in princ. ff. de edend. & l. si defensor §. illud ff. de interrog. act. Bart. in l. si quis intentionem num. 1. ff. de Iud. & in l. si rem la 1. in fin ff. de rei vendic. & in d. l. fin. n. 4. Angel. in l. Papinianus §. si quis irritum ff. de inoffic. test. Alber. in l. si quis intentionem ff. de iudiciis Felin. in cap. significantibus n. 3. de libelli oblatione, Dec. in cap. significantibus n. 2. & seq. de appell. & clarius, Ias. in §. curare, n. 16. vers. est benè verum. Instit. de act. Alex. cons. 182. n. 2. lib. 2. Afflict. in const. Regni lib. 2. de dilat. n. 37. vers. sed si pars opponat, Greg. Lop. in l. 3. tit. 13. partita 7. in gloss. 1. Maranta in praxi 4. part. dist. 9. n. 13. Barbos. in d. l. si quis intentionem 132.* † Quæ limitatio procedit etiam quòd in libello adsint clausulæ *peto iustitiam, &c. & omni meliori modo, &c.* vt communiter notatur in *d. l. fin. C. de annal. except. Geminian. cons. 118. Socc. Sen. cons. 95. n. 16. lib. 3.* militat enim eadem ratio *d. l. 1. ff. de eden.* † videlicet quòd actor tenetur dictas clausulas sui libelli declarare, vt videat Reus, vtrum cedere debeat, vel contendere; & ideò in dicto libello nullum potest fieri fundamentum.

Præterea dicebant aliqui ex Dominis, quòd legatarij Actores in præsenti, stante Vincẽtij protestatione, fuerunt tacitè visi declarare, libellum tam ex gestis ante dictam Vincentij protestationem, quàm posteà, ante

ante nimirum, quia in libelli fine, & conclusione statim post dicta verba, *tradere, & consignare*, petierunt executionem: itaut ex hoc, subsecuta protestatione, & non facta alia declaratione, visi fuerint se restrinxisse ad iudicium executiuum, ex Regula, † quòd cõclusio libelli est, quæ regulat, ampliat, declarat, & restringit ipsum libellũ, *Innoc. in c. super litteris extra de resc. Ias. in §. omnium n. 29. cum seq. Instit. de action. & in terminis verbi consignare Bertazz. cons. 4. num. 21. Crot. cons. 93. n. 13. lib. 1.* Post verò protestationem, † quia ex prosequutis constat talem fuisse eorum intentionem; quinimò declarasse quasi tacitè respondendo, & obtemperando protestationi sibi factæ, quòd solùm intentarunt, & prosequi volebant Iudicium exequutiuum, aut possessorium, ex adductis per *Rolan. & Valle cons. 41. n. 14. lib. 3. Paris. cons. 131. lib. 3. & Surd. cons. 273. num. 27.* 10

Et ita resolutum vtraque parte Informante, &c.

Romana Fideicommissi de Carpianis.

Ven. 5. Martij 1632.

ARGVMENTVM.

Manutentio debetur Matri Tutrici in possessione bonorum pupilli eius filij defuncti, & Quare. Immissionis petitio quando possidenti non præiudicet.

SVMMARIVM.

1. *Possessio anterior præfertur posteriori possessioni; ad effectum manutentionis.*
2. *Tutricis possessio in bonis pupilli, an finiatur morte ipsius pupilli, & numeris seqq.*
   Tutela expirat morte pupilli.
3. *Tutor tenetur de periculo, & damno, quousque fuerit datus Curator hæreditati pupilli, & ideò durat adhuc interesse Tutoris post pupilli obitum.*
4. *Tutor defuncto pupillo habet custodiam rerum administratarum, donec per ipsum fuerit reddita ratio.*
5. *Mutare quis sibi præsumitur causam possidendi ex superuenienti nouo titulo, etiam absque animi declaratione.*
6. *Immissionis petitio ostendit, petentem recessisse à priori possessione.*
7. *Fallit si immissio fuerit petita cum clausula præseruatiua,* omni meliori modo, *& citra animum recedendi à priori possessione, quo casu illa censetur petita ad corroborationem prioris possessionis, & n. 8.*
9. *In Iudicio summariissimo manutentionis discuti non debent, quæ petitorium respiciunt.*

DECISIO CCCXXVIII.

DOMINA Iulia Nuta, mortuo Iosepho eius Viro, vti Tutrix, & Curatrix Ventris prægnantis de mandato Domini Collateralis, fuit sub die 21. & 22. Februarij 1630. immissa in possessionẽ omnium, & singulorum bonorum per dictum quondam Iosephum eius maritum possessorum; Nato deinde ex dicto Ventre Iacobo Iosepho, eóque postea defuncto Oliuerius Carpianus prætendens vti proximior se vocatum, ex causa fideicommissi ad dicta bona, obtinuit immitti in possessionẽ supradictorum bonorum sub die 24. Iulij 1631. Vnde proposito dubio, Cui esset dandum mandatum de manutenendo, fuit ad fauorem Iuliæ resolutum; † Quia cùm eius possessio sit anterior, venit ideò præferenda, *Bar. in l. si duo n. 4. ff. vti possidetis, Seraf. decis. 1038. n. 1. & decis. 1041. n. 1. Rot. decis. 293. n. 8. & decis. 513. n. 1. part. 1. recent.* 1

Neque obstat, quod per obitum pupilli videatur finita omnis possessio Iuliæ Tutricis, † sicut eius tutela iam expirauit, *§ simili modo Inst. quib. mod. tut. fin.* † Quia cùm Tutor teneatur de periculo, & damno quousque fuerit hæreditati pupilli Curator datus, *Gail. obser. 96. lib. 2. n. 3. Guttier. de tutel. & cur. p. 3. c. 39.* durat adhuc illius interesse post pupilli obitum; † & ideò habet custodiam rerum administratarum, donec per ipsum fuerit reddita ratio, *Rot. coram Card. Serap. decis. 77. & decis. 82. per tot.* Et in puncto matris Tutricis aliàs firmauit, *Rota in Romana de S. Cruce 21. Maij 1608. coram bon. mem. Cardinali Sacrato, & in Perusina fideicommissi de Baptistis 12. Decembris 1615. coram Domino meo Pirouano, & in Romana Casalis Auguzani 21. Maij 1630. corã me.* † Quinimò eo ipso, quòd in casu nostro Iacobus Iosephus filius decessit, superuenit in Iulia eius matre titulus hæreditarius; vnde videtur mutasse sibi causam detentionis in possessionem Iure proprio, absquè alia animi declaratione, per text. in *l. eum nemo C. de acq. poss. Cresc. decis. 5. n. 2. de restit. spoliat. Rot. decis. 366. n. 1. part. 1. rec. Greg. XV. decis. 546. n. 1.* vbi latè *Add. sub n. 15. Caual. decis. 171. n. 4.* Et in puncto dixit *Rota in d. Romana Casalis vers. aut verò Alexandra coram me.* 2 3 4 5

Minùs obstat, quòd eadem die, qua fuit capta possessio per Oliuerium, fuerit etiam petita, & capta super eisdem bonis per Iuliam; quæ petitio immissionis ostendit, ipsam recessisse à prima possessione, *Mantic. decis. 10.* † quia illa fuit petita cum clausula præseruatiua, *omni, meliori modo*, & citra animum recedendi à priori possessione, in qua reperiebatur tam Iure familiaritatis, quàm ratione suarum dotium, ac etiam ex causa tutelæ, & administrationis, † quo casu possessio censetur petita, & capta ad cautelam, & ad magis corroborandam, & confouendam primam possessionem, vt notant *D.D. in l. 1. vbi in specie Bar. n. 17. C. de lit. contest. Rota d. decis. 366. n. 4. p. 1. recent. & in Astoricen. Prastimoniorum 29. Martij 1611. coram bo. mem. Vbaldo, & in dicta Romana Casalis vers. & proptereà coram mem.* 6 7 8

Cætera, quæ fuerunt deducta, circa fideicommissum quondam Iacobi Carpiani, respiciunt petitorium, † & ideò non veniunt discutienda in hoc summariissimo manutentionis Iudicio. 9

Et ita decisum vtraque parte Informante, &c.

Anconitana Censuum.

Ven. 5. Martij 1632.

ARGVMENTVM.

Agitur principaliter de melioramentis factis in re emphyteotica; videlicèt quando Emphyteutæ illa refici debeant nec ne; Et an dicta melioramenta possint per Emphyteutam obligari.

SVMMARIVM.

1. *Testium reuelationes factæ sine Iuramento Interrogatoriis, & Citatione partis non probant.*

2 *Testis referens se ad Inuentaria, & ad fidem, quam alias dicit se fecisse, nil aliud probat, quàm dicta inuentaria, & fides.*

3 *Tutorum culpa in non describendo in Inuentariis bona defuncti, non praeiudicat infantibus, qui illa non habuerunt.*

4 *Negatiua non existentia aliorum bonorum defuncti, ex quibus probetur, remissiuè.*

5 *Melioramenta refici debent finita Emphyteusi per generationem, aut sine culpa Emphyteutæ.*

7 *Melioramenta spectare debent durante Emphyteusi ad comprehensos in inuestitura, non autem ad hæredes extraneos, si ex pacto ad illos non sint transitoria.*

8 Decisio Rotæ 294. num. 6. & 10 part. 1. recent. *declaratur.*

Emphyteuta obligare potest solùm durante eius vita, melioramenta, quæ finita Emphyteusi, debent ad Dominum ex pacto redire.

9 *Apoca non recognita, nec recognosci valens, ex quo tam principales, quàm Testes in ea subscripti, mortui sunt non probat.*

10 *Comparatio sine requisitis, & solemnitatibus Iuris, de quibus per DD. ibi cit. non valet.*

DECISIO CCCXXIX.

CVm die 21. *Iunij* 1629. & *deinde* 10. *Februarij* 1630. fuerit resolutum Non extare alia bona Petri, quæ Dominis de Triumphis suffragentur, illi ad probandam affirmatiuam nempe existentiam aliorum bonorum Petri, nec non communionem bonorum inter bon. mem. Hieronymum Archiepiscopum Theatinum, dictum Petrum, & Franciscum fratres, sæpiùs per Rotã exclusam, & præsertim *in Decisione in hac causa facta* 25. *Iunij* 1630. *corã bon. mem. Iusto*, dixerunt articulos, & desuper Testes formiter, mediante Remissoria examinari fecerunt, nec non scripturas aliquas produxerunt; Vnde dubitauit hodie, An Testes nouiter examinati & scripturæ nouiter productæ releuent, & fuit negatiuè resolutum.

Nam existentia aliorum bonorum prætenditur ex duplici capite; nempè quòd per Testes probetur in hæreditate Petri fuisse alia bona mobilia præter descripta in Inuentariis, & eundem Petrum fecisse quædam melioramenta in bonis Emphyteoticis: Sed neutrum releuat; non primum de mobilibus, † Quia Testes, qui de illis deponunt præter septimum, non sunt formiter examinati, sed sunt simplices reuelationes sine iuramento, & interrogatoriis, & citatione partis, qui ideò non probant, vt dixit *Rot. in Arimin. Castrorum* 29. *Nouemb.* 1599. *coram Card. Lancell. quæ est decisio* 138. *in impress. post.* 2. *volum. cons. Farin.* & fuit dictum *in dicta decis. in hac causa facta* 21. *Iunij* 1629. *in vers. Vnde non obstant reuelationes*; septimus autem Testis, vltra quòd est vnicus, & particularis, & alias, quas patitur exceptiones, se refert ad inuentaria, & fidem, quam dicit, se aliàs fecisse, † qui propterea nihil aliud probat, quàm dicta Inuentaria, & fides, quæ cùm non sint in actis, & mobilia Inuentariorum non releuare, fuerit latè discussum in dictis Decisionibus; propterea dicti septimi Testis nulla est habenda ratio; † & in omnem casum non obstaret, cùm tunc Leonij essent Infantes, quibus culpa Tutorum in non describendo dicta bona in Inuentariis, cùm non extent, nec probentur ad eorum manus peruenisse, non est imputanda, *l.* 1. & *l. etiam C. si Tut. & Curat. interu. Surd. decis.* 222. *n.* 12. *Canc p.* 3. *var. tit.* 2. *n.* 85. & 88. & fuit latiùs dictum in *dicta decis.* 21. *Iunij vers. & cessat omnis difficultas.*

Tandem quando ex prædictis reuelationibus, & Testibus, aliqualis resultaret probatio existentiæ aliorum bonorum mobilium, † euacuaretur, & in contrarium præponderarent illa adminicula ponderata in *d. dec.* 21. *Iunij in vers. tandem quamuis*; nempe confessio Creditorum, de qua in commissione super discussione bonorum hæreditaris Petri, qua Triumphi vsi fuerunt; Deinde Testes pro Leoniis examinati, generaliter deponentes omnia Petri bona fuisse per Creditores occupata. Præterea alij Testes alias pro Triũphis examinati, qui sunt etiam Petri Creditores, asserentes nullam eis spem esse consequendi sua credita; Vlteriùs quòd hæc lis fuit diù agitata cum præsupposito; quòd hæreditas Petri non erat soluendo, & denique alia huiusmodi, de quibus ibidem.

Non etiam obstat secundum de melioramentis; Quia licèt Testes videantur concludere, illa fuisse facta; tamen aut prætenduntur facta in Domo sit in Castro Comburani, & in prædio illo 40. Salmarum Lumbriani nuncupato; & non sunt attendenda, quia possidentur per Triumphos, vt fuit firmatum in dictis Decisionibus; Aut in prædio Sancti Appollinaris 24. Salmarũ, quod est Emphyteusis Ecclesiasticæ, & fuit concessum Petro ad tertiam generationem, & minùs attendi debet, † Quia licèt de iure finita Emphyteusi per generationem, aut aliàs sine culpa Emphyteutæ, melioramenta sint reficienda, ad *text. in his §. si Vassallus in tit. finitur lex in vsibus feudorum, Ias. in l.* 1. *n.* 27. *C. de Iur. Emphyt.* & notant ferè omnes in *l. Senatus, §. Marcellus ff. de leg.* 1. Fallit tamen, quando ex pacto, 6 prout in casu nostro, non sunt transitoria ad hæredes, sed debent permanere apud Ecclesiam, ita ut sint eo ipso incorporata cum Emphyteusi, & effecta de dominio directo Ecclesiæ, ad quam Emphyteusi finita reuerti debent, vt sunt verba clara dictæ Inuestituræ, & in his terminis annotarunt *Bart. in l. iubemus, §. sanè, n.* 2. *C. de Sacr. Eccl. Ias. in d. l.* 2. *n.* 28. & *Men. de recup. rem.* 15. *n.* 504. † & consequenter melioramenta, durante Emphyteusi, in dicto casu, spectant ad habentes dominium vtile, & sic ad Leonios, vti comprehensos in Inuestitura, non autem vti hæredes Petri, iuxta distinctionem, quàm facit *Bero. quæst.* 96. *n.* 4. † & non obstat *decis. Rotæ* 294. *n.* 6. & 10. *p.* 1. *recent.* dum dicit, quòd etiam stante dicto pacto, possunt melioramenta obligari per Emphyteutam, Quia est intelligenda durante vita illius dumtaxat, iuxta latè tradita per *Dec. cons.* 88. *n.* 3. *vers. sicut ergo, Tiraq. de retr. §.* 19. *gl.* 2. *n.* 5. & *§.* 32. *gl.* 1. *n.* 39. *Vinc. de Franc. decis.* 39. *n.* 1. & *decis.* 64. *num.* 11. Aut tandem dicta melioramenta prætenduntur facta in illis quatuor salmis hæreditariis dicti prædij S. Appollinaris; & vltra quòd non constat in illis aliqua melioramenta fuisse facta; quando probarentur, non releuarent, nec de illis esset habenda ratio ad effectum, de quo agitur: prout neque de dictis quatuor salmis ex rationibus latè deductis in *dicta decisione* 4. *Februarij* 1630. *in vers. tandem quoad bona stabilia vsque ad finem.*

Quò verò ad communionem omnium bonorum, illa prætenditur probari ex quadã apoca priuata, Testibus subscripta, cũ subscriptione Petri, Hieronymi, & Francisci fratrum, in qua narratur, Prædiũ, de quo in ea, esse commune; prout sunt communia omnia alia acquisita per dictos fratres, quas subscriptiones esse prædictorũ fratrum, contẽdebant Domini de Triumphis, probari per comparationem cum aliis scripturis priuatis, & præsertim subscriptionem Petri ex quibusdam scripturis extractis ex libris Ciuitatis Anconæ, quas ideò prætendunt habere vim publicarũ scripturarũ, sed quidquid sit, Domini dictæ apocæ, & cõparationis, nullam habuerunt rationem; † Quia in primis dicta apoca non est recognita, nec recognosci potest per

per principales, & Testes in ea subscriptos, cùm omnes iam mortui sint; † Comparatio autem est penitus sine requisitis, & solemnitatibus Iuris, de quibus latè *DD. in l. comparationes C. de fid. Instr. Bart. in l. scripturas n. 2. C. qui potior. in pign. Alex. cons. 76. n. 6. vers. quinimò, Crauett. de antiq. tem. part. 1. §. quaeritur etiam, n. 59. & 74. Rebuff. in constit. Regn. tractat. de Chiro. & Ced. n. 22. cum seqq. Couar. pract. quaest. cap. 22. n. 2. Menoch. de arb. cen. 2. cas.* 114. *per tot. Afflict. decis.* 181. & ibi latè *Add. & egregiè Ioseph. Ludou. decis. 7. Perus. per tot. Rot. decis. 54. & decis. 277. inter impress. apud Pacis. de Salu. Inter.*

Et ita decisum vtraque parte Informante, &c.

Salernitana Iurispatronatus.

Lun. 15. Martij, 1632.

ARGVMENTVM.

Nonnulla habes notanda in materia manutentionis, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1. *Possessio ex quibus probetur ad effectum manutentionis.*
2. *In Iudicio possessorio Summariissimo sufficiunt leuiores probationes.*
3. *Possessio recentior praesumitur clandestina, nec est manutenibilis in concursu antiquoris possessionis.*
4. *Possessio, quae dedit causam liti, non est attendenda.*
5. *Attentata sunt, gesta contra formam litterarum Sacrae Congregationis Regulariũ parti intimatarum.*
6. *In Iudicio summariissimo manutentionis; non admittuntur obiectiones respicientes petitorium.*

DECISIO CCCXX.

DOMINI resoluerunt, Monachis Congregationis Montis Virginis, dandum esse mandatum de manutenẽdo in quasi possessione celebrandi diuina officia, in Cappella Sancti Bartholomaei Plateae Galdi, nec non percipiendi fructus prouenientes ex dicta Cappella, † Quia de eorum possessione, vel quasi, constat ex depositionibus Testium, ex aduerso, nempe pro parte familiae de Palmeriis examinatorum de anno 1619. *summario eiusdem familiae n. 2.* qui benè deponunt, Monachos à die obitus q. Prosperi in eadem Cappella praetensi Cappellani semper celebrasse diuina Officia, & fructus percepisse; nec non etiam probatur possessio dictorum Monachorum ex confessione eiusdem partis aduersae, de hoc, facta per Iosephum Palmerium, tam nomine proprio, quàm procuratorio dictae familiae, quae sufficit ad effectum manutentionis, *Rota coram Greg. XV. dec. 458. n. 3. 5. & 6.* & fuit dictum in *Perusina Rescissionis contractus 24. Februarij 1588. coram bon. mem. Card. Blanchetto.* † Cùm tamen in hoc summariissimo possessorio sufficiant leuiores probationes *Menoch. de retin. rem. vlt. n. 34. Greg. decis. 324. n. 5. Caual. decis. 75. n. 4.*

Neque obstat possessio capta per Antonium, vigore praesentationis de eo factae per eandem familiam, & institutionis deinde subsequutae.

Primò quia tanquàm recentior, † praesumitur clandestina, nec est manutenibilis in concursu antiquioris possessionis Monachorum, *c. licèt causam, §. ex praemissis de prob. Bart. in l. si duo, n. 4. vers. si verò Testes, ff. vti possid. Couar. pract. quaest. c. 17. in fin. Rota dec. 292. n. 8. part. 1. recent.*

Secundò quia dedit causam liti; † & ideò non venit attendenda, *Greg. decis. 4. n. 2. & decis. 569. num. 4. Rot. decis. 30. n. 1. part. 2. recent.*

Minùs obstat praesentatio facta per dictam familiam de dicto q. Prospero Sacerdote seculari, qui fuit illius vigore institutus, & immissus in possessionem dictae Cappellae, ex qua praesentatione, effectum sortita, praetendit familia, se esse in quasi possessione actiua praesentandi, quia manutentio super quasi possessione actiua praesentandi non est praesentis inspectionis, sed duntaxat super celebratione diuinorum Officiorum in d. Cappella, & fructuũ perceptione; † vltra quod possessio capta per Prosperum, & exercitium Diuinorum Officiorum per eum administratum in dicta Cappella, fuerunt actus attentati, cùm gesti fuerint contra ordinem praecedentem litterarum S. Congregationis Regularium, Quibus de anno 1597. fuit iniunctum dicto Archiepiscopo, vt nihil innouaretur per dictam familiam in dicta Cappella, in praeiudicium Monachorum, quae litterae fuerunt intimatae omnibus dictae familiae; Vnde possessionis, & exercitij Prosperi nulla est habenda ratio.

Eandem non obstant Testes examinati de anno 1597. deponentes de praesentatione cuiusdam fratris Hieronymi Religiosi dicti Monasterij, & de aliis praesentationibus factis nomine dictae familiae, ex quibus pariter illa praetendit probari, se esse in quasi possessione praesentandi, quia vt supra dictum fuit, hoc non est praesentis indaginis, nec dictae praesentationes probantur effectuatae coram Ordinario; imò praesentatio dicti fratris Hieronymi fuit admissa coram Abbate dicti Monasterij, & omnes praesentationes praeter illam Prosperi, vt deponunt iidem Testes, fuerunt factae de Monachis supradicti Monasterij, qui semper inseruiuerunt in dicta Cappella; & ideò dictae praesentationes factae de Monachis, & celebratio diuinorum Officiorum per eos facta in eadẽ Cappella, retorquentur contra familiam, cùm ex illis probetur quasi possessio Monachorũ, ad effectũ, de quo agitur.

Et cessat difficultas, Quia ex datis in *summario Monachorum n. 1.* constat, quòd haec Cappella fuit donata per Bartholomaeum fundatorem Monasterio Montis Virginis, cum facultate, quòd Abbas in eo pro tempore existens, debeat ponere in d. Cappella ad seruiendum in ea vnum fide dignum Cappellanum, prout hactenus obseruatum fuit.

Neque releuat, quòd stantibus decretis Pontificum editis super reformatione Regularium, Monachi non possint amplius pernoctare in d. Cappella, cum sit extra septa Monasterij, † Quia haec obiectio respicit petitorium; & ideò non est attendenda in hoc summariissimo manutentionis Iudicio.

Et ita decisum vtraque parte Informante, &c.

Ecclesien. Spolij.

Lun. 22. Martij, 1632.

ARGVMENTVM.

Cathedralitas ex quibus probetur. Vnio an praesumatur, & an facta censeatur accessoriè, vel aequè principaliter.

SVMMARIVM.

1. *Cathedralitas ex quibus probetur, remissiuè.*

2 *Beneficia plura obtinens in diuersis Ecclesiis, si moriatur, est facienda inter eas diuisio per æstimationem pro rata bonorum, ab illo relictorum.*

3 *Cathedralitas probatur ex sola quasi possessione, quando de ea agitur incidenter.*

4 *Cathedralitas probatur ex Testibus, & historiis.*

5 *Vnio non præsumitur, sed probari debet per allegantem.*

6 *Vnio vnius Cathedralis facta alteri Cathedrali, præsumitur æquè principaliter, non autem accessoriè; præsertim stante quasi possessione Cathedralis Ecclesiæ vnitæ.*

DECISIO CCCXXXI.

FVIT resolutum confirmandam esse sententiam Illustrissimi Archiepiscopi Calaguritani ad fauorem Capituli Ecclesien. latam, qua fuit declaratum d. Ecclesiæ Ecclesien. deberi ratam partem spoliorum D. Francisci de Schiuel, olim Archiepiscopi Calaguritani, & Episcopi Ecclesien, & Antecessorum Archiepiscoporum, & Episcoporum respectiuè; Resolutionis ratio fuit, quia ex litteris in forma Breuis fel. rec. S. me. Pij V. postea per S. me. Clementem VIII. confirmatis, constat, quòd omnia spolia Archiepiscoporum, & Episcoporum Insulæ Sardiniæ, & omnes fructus, redditus, & prouentus Ecclesiarum Cathedralium, durante illarum vacatione, ab Episcopis percipi soliti, sunt perpetuò applicati d. Ecclesiis Cathedralibus pro illarum fabrica, reparatione, & paramentorum conseruatione, & emptione; quæ applicatio dictarum litterarum fuit, & est inuiridi obseruantia, vt probatur ex Testib. *sum. n. 2.* & iuxta litteras Apostolicas alias decidit *Rota in vna Arborem. Spolij 17. Iunij 1624. coram bon. mem. Manzanedo*; 1 † Vnde cùm d. Ecclesia fuerit semper, & sit hodie Cathedralis, taliter, quòd nunquàm amisit nomen nec titulum Cathedralis, sed remanserint, in ea distincti limites Dioc. vti antiquitus, distinctum exercitium Iurisdictionis cum distincto Vicario, Capitulo, & mensa Capitulari, vt deponunt Testes *sum. n. 3. & 4.* & in specie sede vacan. deputauerit œconomos pro percipiendis fructibus applicatis in dd. litteris Apost. & illos posteà perceperit, vt probant Testes *sum. n. 5.* consequenter iuxta dd. litteras ad eam spectant spolia d. Archiep. & aliorum suorum Antecessorum vti Episc. Ecclesien. nec non fructus, redditus, & prouentus, durante vacatione pro rata portione dict. Episcopatus; prout aliàs, iuxta Iuris communis dispositionem, † 2 quando aliquis obtinet plura beneficia in diuersis Ecclesiis, est facienda inter ipsas diuisio per æstimationem, pro rata bonorum relictorum à Beneficiato, iuxta text. *in c. relatum il 2. & ibi Abb. n. 10. Card. in §. quia verò n. 3. Imol. n. 7. de testam.*

Neque obstat, quòd Cathedralitas Ecclesiæ Ecclesien. non probetur nisi per Testes, † 3 Quia vltra quòd cùm non agatur principaliter de Cathedralitate, sed incidenter, & secundario ad effectum nempè gaudendi spoliis, sufficit probatio ex sola possessione, iuxta doctr. *Bart. in l. quidam in suo n. 4. ff. de condit. instit. Cald. consil. 23. de praben. Rot. decis. 14. n. 20. p. 1. diuers.* † 4 Videbatur Dominis benè probari ex Testium depositionibus, nec non ex pluribus historiis tam Regni Sardiniæ, quam exteris, ex quibus Cathedralitatem probari aliàs firmauit *Rota in Cæsaraugustana Cathedralitatis 1. Martij 1630. coram R. D. meo Decano.*

Non obstat etiam si dicatur, quòd d. Ecclesia Ecclesien. fuit vnita Ecclesiæ Calaguritanæ; † 5 Quia prætetquàm quòd vnio non præsumitur, sed probari debet ab allegante, *Alex. consil. 70. n. 1. lib. 3. Felin. consil. 2. n. 12. Dec. consil. 233. col. 2. Rot. in recent. decis. 233. n. 5. p. 1.* & multo minus in nostro casu, cùm Testes *sum. n. 4.* concludant de Comenda, non autem de Vnionem; † 6 in omnem casum, quando fuisset vnita, esset præsumenda vnio æquè principaliter, non autem accessoriè, & per viam incorporationis, præsertim stante quasi possessione distinctæ Diœcesis, distinctæ mensæ, & diuersorum Coniudicum ab illis Coniudicibus Calaguritanis, & aliis huiusmodi, iuxta doctr. *Abb. in cap. extirpanda §. qui verò de præb. Rebuf. in prax. tit. de vnion 20. Gonzal. super reg. 8. gloss. 5. §. 7. n. 134. Garz. de benefic. p. 12. cap. 2. n. 8. & Rota in Maceraten. Iurisd. 29. Aprilis 1596. corã Gipsio*, quam allegat *Garz. ibid.*

Et ita resolutum.

Tarraconen. Obseruationis Statutorum.

Ven. 26. Martij, 1632.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Statuta nulla, & iniusta non sunt seruanda.*

2 *Statuta antiqua, si fuerunt reuocata ab Episcopo antecessore sine consensu Capituli, pariter Episcopus successor poterit sine consensu illius ad ea redire, & noua statuta sui Antecessoris reuocare.*

DECISIO CCCXXXII.

DOMINI hodie vnanimi voto, & absque vlla penitùs difficultate approbarunt *decisionem in hac causa factam die 14. Ianuarij 1631.* in qua fuit resolutum; Statuta Archiepiscopi Moncadæ, esse nulla, & iniusta, eúmque sine consensu Confraternitatis non potuisse reuocare Statuta antiqua, vt latiùs in dicta Decisione.

Vnde nihil ad rem facit, An Archiepiscopus de Oses, cum versemur in arduis potuerit, sine consensu Capituli reuocare Statuta Archiepiscopi Moncadæ, † 1 Quia etiam quòd non fuissent reuocata, non essent seruanda, tanquàm nulla, & iniusta, sed Antiqua remanent in suo robore; † 2 Et in omnem casum, si Archiepiscopus Moncada potuit reuocare antiqua Statuta sine consensu Canonicorum Capitulariter præstito, pariter, & Archiepiscopus de Oses potuit ad antiqua redire, & noua reuocare, vt fuit deductum in secundo fundamento dictæ decisionis.

Et ita resolutum vtraque parte Informante, &c.

Perusina Romana.

Lun. 29. Martij, 1632.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Nomen, & arma Testatoris, quorum onus ipse suis hæredi*

hæredibus iniunxit, non tenentur illi assumere, nisi post apprahensam hæreditatem, dum Testatoris dispositio purè præcessit.

2 *Nomen, & Arma Testatoris assumendi onus, adiectum, censetur in vim modi, non autem per viam conditionis.*

3 *Onera iniuncta in vim modi adimplenda non sunt ante lucrum quæsitum.*

DECISIO CCCXXXIII.

Vix resolutum constare de fideicomm. q. Francisci de Salamonibus, purificato ad fauorem Illustriss. D. Cleriæ Marchionissæ de Maximis; quandoquidem constat quòd Franciscus prædictus in suo Testamento institutis hæredibus vniuersalibus Cleria, & Vincentia eius filiabus, illis, & cuilibet earum substituit ipsarum, & cuiuslibet earum filios masculos legitimos, & Naturales, & filiorum filios, & Nepotes in infinitum; & in defectum masculorum, filias, & Neptes fœminas pariter in infinitum, easque ad inuicem in infinitum substituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum; addito deinde, quòd casu, quo altera ipsarum, Cleria nempè, & Vincentia, vel alterius ipsarum filij, vel filiæ, & Nepotes, vel Neptes in Infinitum, decederent sine filiis legitimis, & naturalibus, aut filiorum filiis masculis, vel fœminis descendentibus vt supra in infinitum, sic morienti substituit alteram ipsarum superuiuentem, vel illius filios legitimos, & naturales, & filiorum Nepotes, & Pronepotes masculos, vel fœminas in infinitum.

Et deinde constat, quòd Vincentia sine prole decessit, & quòd ex d. Cleria nata fuit Victoria, & ex ea nati fuerunt Io. Baptista, & d. D. Cleria Marchionissa de Maximis, & ex d. Io. Baptista natus fuit Carolus vltimus possessor in d. fideicommisso, qui cum sine liberis decesserit, fideicommissum fuit purificatum ad fauorem D. Marchionissæ, cuius legitima descendentia vt suprà benè probatur ex legitimis documentis de quibus in actis.

Neque obstat, quòd Testator vocatis ininnxerit 1 grauamen nominis, & Armorum ipsius; † Quia quicquid sit, an illud fuerit adiectum masculis dumtaxat an, & fœminis; in omnem casum cùm præcesserit dispositio pura, D. Marchionissa ante appræhensam possessionem rerum fideicommissi non tenetur d. præcepto parere iuxta magis veriorem sententiam; vt in his terminis *Molin. de Hispan. primog. lib. 2. cap. 14. n. 12.* † & accedit quod hoc, & alia similia grauamina, 2 in dubio præsumuntur adiecta in vim modi, non autem per viam conditionis, *Bart. in l. cum mota, n. 2. C. de transact. Molin. d. lib. 2. c. 11. n. 9. & num. 41.* † Et 3 consequenter non sunt adimplenda ante lucrum quæsitum, sed post, ex reg. quam firmant, *Bartol.* & communiter *DD. in l. quibus rebus, § Termilius n. 1. vers. dic ergo sic ff. de condit. & demonstr.* latè *Menoch. cons. 141. n. 2.*

De prætensa autem contrauentione voluntatis Testatoris, ac de identitate bonorum fideicommissi, & de reliquis, ordinarunt Domini, vt in alia disputatione videatur, &c.

Mutinen. Emphyteusis.

Lun. 26. Aprilis, 1632.

ARGVMENTVM.

Renouatio Inuestituræ, finita Emphyteusi Ecclesiastica, ex defectu generationis masculinæ, pro qua tantùm illa fuerat concessa, fieri debet proximioribus Emphyteutæ etiam ex linea fœminina, dùm Ecclesia nolit pro se retinere Renouatio non debetur potentioribus quantumuis proximioribus, & qui dicantur potentiores nec ne ad istum effectum.

SVMMARIVM.

1 *Renouatio Inuestituræ, finita Emphyteusi, concedi debet descendentibus Emphyteutæ, si Ecclesia nolit pro se retinere; Et quando dicatur nolle pro se retinere, n. 2.*

3 *Amplia, vt talis renouatio in hoc casu debeatur etiam fœminis, & earum descendentibus, licèt Emphyteusis fuerit tantùm concessa pro se, filiis, & descendentibus per lineam masculinam, dum isti omnes defecerint.*

Caritas, & affectio magis cadit in coniunctis, quàm in extraneis.

4 *Potentior quis dicitur ratione nobilitatis, & diuitiarum, intellige, vt n. 9.*

5 *Potentior dicitur Præfectus militiæ: intellige vt d. n. 9.*

6 *Renouatio Inuestituræ non debetur potentioribus quantumuis proximioribus.*

7 *Extende præsertim procedere, si in prima Inuestitura fuerit expressè cautum, vt Emphyteusis non possit alienari in nobilem potentem, Intellige vt n. 10.*

Declara prædicta, quòd ad hunc effectum potentes non dicuntur illi, qui non habent Iurisdictionem in loco, vbi sita est Emphyteusis, nec vllum habent priuilegium ex quibus possint minas, aut terrorem inferre, aut difficiliùs conueniri, n. 9.

8 *Potentia quænam dicatur ad hoc, vt renouatio Inuestituræ fieri non debeat in potentiorem, positum est in arbitrio Iudicis.*

11 Decisio Greg. XV. 519. *declaratur.*

Ecclesia dicitur manus mortua, & ideò si ad eam deuenit Emphyteusis, non est spes deuolutionis, nec Laudemij.

DECISIO CCCXXXIV.

Episcopus Mutinen. concessit in Emphyteusim Terras, de quibus agitur, Io. Mariæ de Canobiis Ciui Mutinen. pro se, suisque filiis legitimis, & naturalibus, & ab eo descendentibus per lineam masculinam tantum; qui Episcopus, finita deinde Emphyteusi per mortem dicti Ioannis Mariæ sine filiis, & descendentibus masculis per lineam masculinam, noluit renouationem concedere Virginiæ Marchionissæ de Rangonibus, filiæ dicti Ioannis Mariæ, nec Comiti Ioanni Mariæ de Rangonibus filio dictæ Virginiæ legitimo, & naturali, sed de prædictis terris Ludouicum Bouium extraneum inuestiuit; Vnde cùm per appellationem, à denegatione renouationis, causa fuerit ad Rotam deuoluta, Dubitaui hodie, An D. Virginiæ, siue Comiti Ioanni Mariæ eius filio sit renouatio concedenda, & fuit affirmatiuè resolutum, 1 stante quòd Ecclesia non vult pro se retinere, iuxta doctr. *Bart.* communiter receptam in *l. 1. § permittitur, ff. de aqu. quotid. & æstiu. Hippol. de Marsil. singul. 419. Rom. cons. 22. n. 5. Dec. cons. 528. n. 3. Iul. Clar. in § Emphyteusis, quæst. 43. in princ. Gabr. de Iur. Emphyt. conclus. 1. n. 1. Lud. Molin. de contract. tract. 2. disput. 484. per tot. Ant. Gab. decis. 41. n. 1. Rot. apud Seraph. decis. 67. in fin. & Mant. decis. 10. n. 6. & decis. 198. n. 1. part. 2. diuers.*

2 Quòd autem Ecclesia nolit pro se retinere, † constat eo ipso, quòd prædictum Ludouicum Bouium inuestiuit, ita vt non sit opus aliàs probatione, *Alex. in l. si mihi & tibi n. 21. ff. de verb. oblig.* & ibidem *Alciat. num. 31. Rip. in l. 1. num. 10. ff. de priuileg. cred. Gozzad. consf. 39. n. 21. Marescott. var. resolut. cap. 3. num. 11. in fin.*

Neque obstat, quòd D. Virginia sit fœmina, & Comes Io: Maria eius filius descendat à Io: Maria eius Auo primo Inuestito per lineam fœmininam; cum tamen Emphyteusis prædicta fuerit concessa pro filiis, & descendentibus per lineam masculinam tantùm, † Quam nihilominus dum Ecclesia non vult pro se retinere, vt dictum est, & non extantibus masculis, & descendentibus ex eis per lineam masculinam, debetur renouatio fœminis, & earum descendentibus ex æquitate fundata in ordine charitatis, & affectionis quæ magis in coniunctis cadunt, quam in extraneis, & post *Rom. consf. 22. cum Fulg. Paris. Bero.* & plures alios, quos allegant, & sequuntur Pater *Molin. & Marescott.* vbi supra, & *Grat. discept. 88. n. 24. & 25. dixit Rot. in d. decis. 98. n. 2.* & alibi passim.

Non obstat etiam, quòd D. Marchionissa Virginia sit nupta Mutinæ in familia de Rangonibus, & quòd Ioan. Maria eius filius sit de dicta familia, quæ in dicta Ciuitate est de potentioribus † tùm ratione nobilitatis, & diuitiarum, *Abb. in cap. ex parte n. 4. vers. si verò sit cessio de alien. Iud. mut. caus.* tùm etiam ratione officij, † quia Marchio de Rangonibus maritus Virginiæ, & Pater Comitis Ioan. Maiæ est Præfectus æquestris militiæ, *Bald. consf. 151. n. 1. & 2. lib. 1. Clar. in d. §. Emphyteutis quæst. 22. in fin.* renouatio autem non debetur potentioribus quantúmuis proximioribus *l. fin. §. sin autem duorum C. de Iur. Emphyt.* & ibi *Ias. n. 28. gloss. in cap. potuit in verb. prohibentur extra de locat. Natt. consf. 491. num. 2. Clar. in d. quæst. 22. Corbul. de caus. priu. ob alien. ampliat. 12. n. 1. Greg. XV. dec. 529. n. 5.* † tantò minùs in præsenti casu, cùm in prima Inuestitura concessa Io. Mariæ de Canobiis fuerit expresse cautum, vt hæc Emphyteusis non posset alienari in nobilem potentem; † Quia respondetur, quòd potentia in hoc, & similibus casibus, posita est in arbitrio Iudicis, vt dixit *Bal. vbi supra*, † Dominis autem visum fuit, potentiam Marchionis, & familiæ de Rangonibus ad effectum, de quo agitur, non esse talem quæ debeat de Iure, & ex tenore Inuestituræ impedire renouationem, cum Mutinæ, vbi sita est Emphyteusis, nullam Rangoni habeant Iurisdictionem, nullumque tale priuilegium, ex quibus possint minas, & terrorem inferre, & difficiliùs conueniri, sed omnes Ciues sunt eiusdem fori, eiusdémque facilitatis conueniendi, præsertim his temporibus sub Iustissimo Principe, & in eius præsentia, qui omnibus æqua lance iustitiam administrat, vt in his terminis *Gratian. consf. 80. Ioan. Iac. de Leonard. init. consf. 114. n. 347. cum seqq. Menoch. consf. 38. n. 47. Cord. dicta ampl. 12. num. 6. Cald. de Cono. Emph. lib. 3. cap. 1. n. 11. vers. alias n. 51. sub eodem viuant imperio*, Et in simili *Crauet. consf. 105. n. 44. Roman. consf. 518. in fin. Sard. ad reg. de subrog. q. 1. vers. & dicitur in isto casu potentior. Molin. de Hispan. primog. lib. 1. c. 21. n. 30. Ossasc. decis. Pedem. 144. n. 12. Rota in causa Lucana de Podiis 31. & 32. impress. apud Madern. Pis. in prax. Iur. patr.*

10 Vnde non obstat pactum prædictum de non alienando in nobilem potentem, † Quia intelligitur prout de Iure, & sic Iure, & sic de potentia arbitrio 11 Iudicis, vt supra, † nec pariter obstat *dicta decis. 529. Greg.* Quia loquitur in Clerico, qui non est eiusdem fori, vt in Ecclesia, quæ non solum non est eiusdem fori, sed etiam dicitur manus mortua, in qua propterea non est spes deuolutionis, nec Laudemij, vt latè *Addit. ad decis. 520. num. 14. eiusdem Gregor.*

Et ita decisum vtraque, &c.

Sanctæ Agathæ Gotorum Primiceriatus.

Merc. 5. Maij 1632.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Possessio Instrumentalis manutenibilis est, alio non existente in possessione, de tempore, quo illa capta fuit.*

2 *Amplia etiam si fuerit apprehensa per procuratorem, dum fuerit ad hoc specialiter constitutus.*

Mandatum speciale requiritur in beneficialibus.

DECISIO CCCXXXV.

DOMINI dixerunt, Mennæ Mastrantoni prouiso Apostolico, dandum esse mandatum de manutenendo in quasi possessione Primiceriatus Sanctæ Agathæ Gotorum, Quia constat ex publico Instrumento, de eius possessione capitulariter appræhensa, mediante Cammillo Bruno suo legitimo procuratore, sub die 1. Iulij anni præteriti, † Quæ possessio licèt sit instrumentalis; tamen cum non appareat in actis, quòd alius de eo tempore possideret, manutenibilis est, *l. prædia, vbi Bart. ff. acquir. possess. Rota decis. 661. n. 1. part. 1. recent. Greg. XV. decis. 46. n. 2.* 1

Neque obstat, quòd sit capta per Procuratorem, † Quia cùm fuerit specialiter constitutus ad capiendam d. possessionem, perindè censeri debet, ac si ab ipso Menna capta fuisset, itaut fuerit satisfactum regulæ, quòd in Beneficialibus requiritur speciale mandatum *Rot. decis. 649. n. 1. part. 1. recent. R. D. meus Decanus decis. 325.* & fuit millies decisum. 2

Et ita resolutum, vna parte tantùm Informante, &c.

Leodien. Diuortij.

Lun. 10. Maij, 1632.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Separationi Thori locus ob adulterium à viro commissum tàm ex lege diuina, quam humana, & n. 3.*

2 *Adulterium ex quibus probatur.*

DECISIO CCCXXXVI.

FVIT conclusum, informante solùm D. Catharina Dans Vxore D. Gerardi Satendel, † esse locum separationi Thori propter adulterium, seu stuprum constante matrimonio commissum per d. Gerardum cum Virgine Geltrude nuncupata, † Quòd 1 2

Quòd adulterium benè probatur tùm ex pluribus confessionibus iudicialibus eiusdem Geltrudis; tùm ex testibus deponentibus de publica voce,& fama,& de expensis in puerperio, & educatione partus per matrem d. Gerardi factis, de quibus etiam deponit obstetrix, quæ asserit illas sibi fuisse solutas; tùm & denique dictum adulterium probatur ex pœnitentia salutari ab Officiali Leodien. iniunctam eidem Geltrudi ob crimen per dictum commissum.

Adulterium autem esse iustam causam separationis Thori, 3 † sancitum est tam lege diuina, quam humana, lege diuina, iuxta illud Euangelij, si quis dimiserit Vxorem, nisi fornicationis causa, mœchabitur, vt in *cap. dixit Dominus 32. q. 1.* lege verò humana, vt in *c. intelleximus de adulterijs, c. significasti,* vbi *Abb. & alij de diuortijs*, latè *Sanchez de matrimon. tom. 3. lib. 10. disput. 3. & 4. Rot. decis. 193. in impress. post 2. vol. cons. Farin.*

Et ita resolutum, &c.

Ariminen. Legatorum.

Ven. 17. *Maij* 1632.

ARGVMENTVM.

Confessio facta per hæredem in inuentario, an, & quando admittat probationes in contrarium.

SVMMARIVM.

1 *Dominium probari potest per Testes.*
2 *Diuisionis Instrumentum probat bona in eo descripta inter diuidentes fuisse communia, si vti talia in illo enuncientur.*
3 *Dominus, qui olim probatur, & hodie talis præsumitur.*
Declara non procedere, quando contraria vrgentior præsumptio repugnat, n. 45. & explica, vt n. 46.
4 *Dominium habet naturam perpetuam, & vniformem.*
5 *Communio præsumitur inter fratres, dum non probatur contrarium.*
Declara primò id verum esse quoad societatem, & communionem fructuum, & lucrorum, non autem quoad dominium, n. 51.
Declara secundò, dictam communionem non præsumi, nisi concurrentibus quibusdam requisitis, de quibus relatiuè ad DD. cit. n. 52.
6 *Inuentarium probat prædium in eo descriptum, fuisse commune inter defunctum, & hæredem, si vti tale in illo fuerit descriptum.*
7 *Inuentarium fieri potest per procuratorem.*
8 *Inuentarium originale factum à procuratore, in concursu præfertur inuentario subscripto per hæredem, quod solum est exemplum. Declara, vt n. 61.*
9 *Inuentarium plenè probant contra hæredem, itaut confessionem ab eo factam impugnare non possint, nec ipse, nec eius hæredes.*
10 *Et præsertim procedit si Inuentarium fuerit subscriptum manu hæredis, quo casu regulariter non admittitur contraria probatio.*
11 *Item maximè procedit si Inuentarium, & subscriptio fuerint apud acta coram Iudice.*
12 *Confessio Iudicialis nunquam admittit probationem in contrarium, quando fuit scienter, & deliberatè facta, sed parit plenum præiudicium.*
13 *Confessus in Iudicio, habetur ac si iudicio rei vendicationis esset condemnatus; ita vt confessio habeat vim sententiæ, & rei iudicatæ, & quando possit reuocari, n. 66.*
14 *Confitens in actis, rem suam esse alterius, transfert dominium in eum.*
15 *Error non præsumitur de Iure in facto proprio.*
16 *Subscribens quòd sciuerit contenta in scriptura, probatur eo ipso, quòd se subscripsit.*
17 *Item si casu fortuito non se subscripserit, sed ob causam ipsiusmet actus, quàm agebat.*
18 *Hæres admittitur ad probandum errorem facti contra propriam confessionem in inuentario, aut aliàs in Iudicio factam, præsertim quoad immobilia & errore detecto, est illi subueniendum saltem remedio restitutionis, ex clausula generali si qua mihi iusta causa. Declara quòd error probari debet indubitanter, & euidentissimis rationibus, num. 30. Itaut non admittantur iuris præsumptiones, n. 31. 44. & 53. & declara etiam prout n. 6.*
19 *Veritas quomodocunque cognoscatur, semper debet attendi, & præualere.*
20 *Nec vitiatur erroribus gestorum, nec falsa assenueratione.*
21 *Confitens rem suam, esse alterius, non sibi præiudicat, si deinde appareat de errore.*
22 *Protestatio facta in inuentario, quòd non apponenda habeantur pro non scriptis, quid operetur, & n. 26.*
23 *Hæreditarium esse dicitur, quòd est commune hæreditatis, & alterius.*
24 *Quod commune est meum est. Declara, vt n. 64.*
25 *Hæres describens in Inuentario simpliciter vti hæreditariam rem, quæ sibi erat communes cum defuncto, non sibi præiudicat in eo Iure, quòd habet in dicta re.*
26 *Confessio obscura, & ambigua non præiudicat.*
27 *Confessio scienter facta ab hærede in Inuentario, plenè contra eum probat.*
28 *Confessio scienter facta, inducit donationem.*
29 *Læsio non attenditur in donatione, & ideò contra eam non datur restitutio.*
32 *Probatio, quæ fit per confessionem, maximè in Iudicio, & cum causa, dicitur indubitata, & euidentissima, ac ceteris efficacior.*
33 *Nec infringi potest, nisi per aliam euidentissimam, & indubitatam erroris probationem.*
34 *Probatio erroris euidentissima, & indubitata, quæ dicatur, & n. 35. & 36.*
37 *Communio intelligi potest tam ratione dominij, quàm ratione familiaritatis.*
38 *Testium probatio dubia, & quæ potest stare cum suo contrario, non releuat.*
39 *Erroris causa probari debet, maximè quando error prætenditur contra propriam confessionem.*
40 *Testes de dominio deponentes, debent reddere rationem, etiam non interrogati.*
41 *Probatio per Testes non admittitur contra propriam confessionem, nec inter Testes, & partem confitentem est facienda concordia.*
42 *Sententia, an & quando præsumatur, remissiuè.*
43 *Probatio non percutiens tempus, de quo agitur, non releuat, quando tempus est de substantia probationis.*
47 *Confessio habet vim sententiæ, & rei iudicatæ.*
48 *Est omnium probationum optima, & maior quouis publico Instrumento.*
49 *Vna, eadémque res non debet diuerso iure censeri.*
50 *Instrumentum suspectum in vna parte, in aliis etiam partibus suspectum præsumitur.*
54 *Inuentarium Procuratoris extraiudicialiter factum non attenditur in concursu Inuentarij subscripti per principalem, iudicialiter confecti.*

55 *Inuen-*

55 *Inuentarium extraiudicialiter factum tenet.*
56 *Confessio Iudicialis praeponderat extraiudiciali.*
57 *Mandatum speciale requiritur ad conficiendum Inuentarium.*
58 *Item requiritur in omni actu, in quo agitur de magno praeiudicio.*
59 *Inuentarium subscribi debet per haeredem quando est praesens, alias non valet.*
60 *Exemplum quando dicatur in formam probanti.*
63 *Clausula* saluo Iure addendi, *apposita in Inuentario, excusat a dolo.*
65 *Donans rem simpliciter, quae non est sua pleno Iure, sed tantum ius aliquod in ea habet, censetur tantùm donare illud ius, quod in ea habet.*
67 *Descriptio facta in Inuentario rei vti haereditariae, quando excludat omnem praesumptionem quòd d. res fuerit communis defuncti cum haerede.*
68 *Legatum factum mulieri de eo, quod eius causa paratum fuerit, non comprehendit, quod causa mulieris, & alterius fuit paratum.*

DECISIO CCCXXXVII.

POST longam, & dispendiosam litem continuò agitatam vsque de anno 1618. inter D. Eleonoram, & Comites de Ricciardellis, praecedentibúsque pluribus decisionibus, emanauit sententia bon. mem. Patriarchae Manzanedi de anno 1625 cui causa fuerat commissa appellatione remota, per quam sententiam Comites de Ricciardellis vti haeredes Comitis Iulij Caesaris, fuerunt condemnati ad soluendum d. D. Eleonorae vnà cum fructibus à die morae litis, scuta quinque millia auri in tot bonis haereditariis, eidem D. Eleonorae per praedictum Comitem Iulium Caesarem patrem suum legata; Cum autem praedicti de Ricciardellis recusarent parere executorialibus in vim sententiae relaxatis, & deinde seruatis solitis terminis, fuerint declarati excommunicati, tandem in contumacia illorum recusantium eligere, seu consignare tot bona haereditaria, super quibus fieret executio, facta electione per D. Eleonoram Praedij Spadaroli, eòque aestimato per Peritos in scutis 5099. & sic in minori summa, quàm creditum vna cum fructibus, fuit hodie datum dubium, An in exequutionem supradictorum, sit d. Eleonorae adiudicandum totum dictum praedium.

Ratio dubitandi pro parte Comitum de Ricciardellis fuit quòd executio debuit fieri super bonis haereditariis Iulij Caesaris Testatoris, iuxta tenorem sententiae, & executorialium; & tamen praetenditur praedium Spadaroli non esse totum haereditarium, sed fuisse commune Iulij Caesaris, & aliorum fratrum de Ricciardellis, hócque probari contendebatur: Primò ex Testibus super d. praetensa communione, & dominio examinatis; † per Testes autem dominium probari posse dixit *Bald. in l. proprietatis in fin. C. de probat. Marian Socc. consil. 128. num. 13. vol. 2. Mascard. de probat. conclus. 539. per tot.* † Secundò ex quodam Instrumento diuisionis haereditatis Antonij eorum Patris factae de anno 1585. & sic per sex annos ante mortem Iulij Caesaris Testatoris, in qua dicti fratres diuiserunt haereditatem paternam, excepto praedio Spadaroli, quòd, vt ibi cauetur voluerunt, vt remaneret commune, & indiuisum inter eos, quòd instrumentum diuisionis probare dixit *Bart. consil. 113. lib. 2. Tiber. Decian. resp. 76. num. 11. volum. 3. & Menoch.* post alios plures, quos allegat *consil. 101. num. 7.* † Qui autem olim probatur Dominus, & hodie Dominus praesumitur, † cum dominium habeat naturam perpetuam, & vniformem, *l. sine possidetis,* vbi notatur *C. de probat. Alciat. de praesumpt. reg. 2. praesumpt. 10. & Menoch. praesumpt. 62. lib. 6.* † Tertiò, quia inter fratres praesumitur communio, dum non probatur contrarium, *l. si maior, C. famil. erciscundae, l. non ideò, C. communi diuid. Ioan. Bapt. Ferrettus consil. 120. num. 6. vers. non obstat, Mascard de probat. conclus. 526. in princ.* & latè *Thesaur. decis. 105. & Rot. apud Seraph. decis. 1303.* † Quartò, & vltimò ex quodam inuentario originali haereditatis dicti Iulij Caesaris, facto per Procuratorem Hieronymi eius fratris, & haeredis nouiter producto, in quo describitur praedium Spadaroli cum enunciatiua, quòd erat commune inter dictos fratres; † Quod inuentarium potuisse per Procuratorem fieri, probat text. in *l. scimus, §. cum igitur in fine, C. de Iur. delib.* & ibi *Bald. Odofred. & Corn.* † Et illud vti originale in concursu esse praeferendum inuentario subscripto per Hieronymum, cùm non sit originale, sed exemplum, *Bart. & alij in l. si quis ex argentariis, §. praetor, ff. de edend. Alexand. cons. 105. num. 1. per tot. lib. 2. Rot. in Romana repetitionis alimentorum 12. Ianuarij 1618. coram bon. mem. Buratto.*

Sed nihilominus hodie Domini, causa saepius proposita, & maturè discussa, resoluerunt, totum praedium esse adiudicandum Eleonorae; Ratio resolutionis fuit, quia priùs, & iamdiu est, quòd in hac causa fuit productum dictum inuentarium haereditatis Iulij Caesaris per Hieronymum haeredem factum, eiúsque propria manu subscriptum, in quo simpliciter totum dictum praedium asseritur esse haereditatis Iulij Caesaris; † Quòd inuentarium facit plenam probationem contra Hieronymum; itaut confessionem ab eo factam, impugnare non possint, nec ipse, nec eius haeredes, *l. fin.* vbi notant omnes, praesertim *Bald. & Salic. C. arbitrium tutel. argum. text. in l. antique, C. ad Vellei. & l. fin. C. ad Maced. & l. à diuo Pio, §. pignora, ff. de re iud. Bart. consil. 239. num. 1. lib. 1. Socc. cons. 159. in princ. lib. 2. Surd. cons. 290. num. 27. Plot. in tractat. de in litem iurand. §. 5. num. 28. circa med. Mascard. de probat. conclus. 938. in fin. Borg. Caual. in tract. de Tutorib. num. 65. Duen reg. 177. Grat. discept. 765. n. 58. Afflict. decis. 13. num. 25. in princ. Franc. Milan. decis. 19. in princ. & Rot. decis. 1. in fin. tit. de donat. inter vir. & vxor. in antiquior. & decis. 426. num. 2. part. 2. recent.*

Praetereà tantò minus potest dicta confessio in inuentario facta impugnari; quinimò illi est omninò standum, quia vltra supradictam regulam *l. fin. C. arbitrium tut.* concurrunt in casu nostro duo particularia. † Primum est, quòd inuentarium fuit subscriptum manu Hieronymi, quo casu regulariter non admittitur contraria probatio, *Matth. de Afflict. in Constitut. lib. 1. de caus. depositi, rubr. 33. n. 6. Mascard. de probat. concl. 381.* & latè *Menoch. praesump. 66. lib. 3.* Secundum, & quod plus vrget est, † quia inuentarium, & subscriptio fuerunt apud acta corā Iudice in forma iudicij; † & ideò fuit confessio iudicialis, quae nunquam admittit probationem in contrarium, quando, vt in praesenti fuit sciēter, & deliberatè facta, sed parit plenum praeiudicium, *l. si filius, & l. vlt. de interrog. action.* † Et perinde confessus haberi debet, ac si in iudicio rei vendicationis esset condemnatus, itaut confessio habeat vim sententiae, & rei iudicatae, *l. certum, §. 1. ff. de confess. l. vnica, C. eod. tit. Bart. in l. cum falsa, n. 10. C. de Iur. & fact. ignor.* vbi etiam *Ias. & alij, idem Bart. in l. rura n. 2 per illum text. C. de omni agro desert. lib. 11.* vbi † quòd si quis in actis fateatur, rem suam esse alterius, transferi dominium in eum, *Menoch. consil. 205. n. 17. Maran. de ord. Iudicior. part. 6. art. 5. tit. de confess. num. 21. Lanfranc. de confess. num. 30. tract. tom. 4. fol. 47. vers. 2. principaliter.*

Quòd

Quòd autem Hieronymus deliberatè se subscripserit,& benè sciret,quòd subscribebat, & agebat;& sic contenta in inuentario; & præsertim an possessio Spadaroli sua esset pro parte,vel tota hæreditaria,vltrà quod est euidens ex instrumento diuisionis præcedentis inter ipsum,& Iulium Cæsarem factæ; † & de Iure non præsumitur error in facto proprio, vt in his terminis *Rot. in decis. 352. n. 3. apud Farinac. post 2. vol. cons.* † probatur etiam, tum eo ipso,quòd se subscripsit, *Bart. & DD. in l. emptor, §. huius, ff. de pactis, idem Bart. in l. 1. §. si quis neget n. 11. ff. quemadmodum testam. aper. Ias. in l. si ita stipul. §. Grisogonus n. 14. ff. de verb. oblig. Anton. Gabr.* post alios, quos citat *de presumpt. concl. 3. n. 19.* & fuit dictum *in Pacen. Cappellania 27. Iunij 1625. coram Domino meo Merlino*; † tùm etiam,quia non subscripsit casu fortuito,sed erat præsens in iudicio, & se subscripsit ob causam ipsiusmet actus,quem agebat, *Menoch presumpt. 11. n. 5. lib. 6.*

Vndè non obstat,si dicatur non obstante præsumptione inuentarij,& confessione in eo facta, † hæredem(quidquid sit in tutore, de quo loquitur text. *in dicta l. fin. C. arbitr. tut.*) esse indistinctè admittendum ad probandum errorem facti contra propriam confessionem in inuentario, aut aliàs in iudicio factam, præsertim quoad immobilia,cùm illa non possint occultari,& errore detecto,esse illi subueniendum, saltem remedio restitutionis ex clausula generali, *si qua mihi iusta causa*, ad text. in *l. non fatetur, ff. de confessis*, & in puncto post *Iacob. de Aren. & Bal.* tradit *Albert. Brun. cons. 110. vers. Capio secundum dub. Berett. cons. 77. n. 3. Mar. Laud. cons. 65. num. 7. & 8. Aluar. Valasc. consult. 52. n. 11. Guttier. de tut. & cur. p. 2. c. 1. n. 89. Odd. de restit. in integr. p. 1. quest. 8. art. 7. n. 12. Grat. vbi supra, Morq. & alij ab eo relati de diuis. honor. lib. 1. c. 1. n. 40. & 41.* & in simili *Socc. sen. in cons. 97. n. 17. lib. 4. Crauett. cons. 157. n. 8. Rimin. sen. in cons. 172. lib. 3. Rolan. cons. 69. n. 48. lib. 3. Dec. cons. 351. n. 8. vers. non obstat, Gregor. XV. decis. 522. n. 12. cum sequent.* Et ita æquitatis rationem dictare,& suadere; † quia veritas quomodocumque cognoscatur,semper debet attendi,& præualere, *l. fin. in fin. ff. de probat.* † Gestorum enim erroribus,& falsa asseueratione numquam veritas tollitur,aut vitiatur, vt ferè in his terminis text. in *d. l. cum falsa, C. de iur. & fact. ignor.* vbi † si quis expressè fateatur rem suam esse alterius, & deinde de errore appareat, confessio illa non nocet, *Bart. ibidem n. 4.* & concordat text. in *l. 3. §. subtilius de condic. cau. dat.* & text. in *l. si aliquam rem, & in l. si me in vacuam, ff. de acquir. possess. Bald. in l. error facti, C. de iur. & fact. ignor. Alex. cons. 9. num. 10. lib. 5. Ruin. cons. 40. n. 12. lib. 1. Dec. cons. 564. n. 6.* Errorem autem in præsenti probari ex testibus, ex instrumento diuisionis, ex præsumptione communionis inter fratres,& ex inuentario Procuratoris Hieronymi, de quibus supra, † & ex illa protestatione apposita in inuentario per Hieronymum subscripto, quòd non apponenda habeantur pro non scriptis, vt dixit *Ang. in d. l. fin. n. 21. C. de iur. delib.* Et tandem, quia confessio in inuentario subscripto per Hieronymum, nempe quòd Prædium Spadaroli sit hæreditarium, non excludit communionem,sed potest vtrumque stare, & esse verum, † cùm hæreditarium etiam esse dicatur, quod est commune hæreditatis, & alterius, iuxta illud vulgare, † quòd commune est,meum est, de quo in *l. Pupillus 39. in fin. ff. de verb. signif. & l. illud 46 ff. de ritu nupt. Bald. in l. penultima, colum. 5. vers. alij debent, C. de condit. insert.* † Et ideò Hieronymum hæredem per huiusmodi descriptionem, seu confessionem simpliciter factam, non fuisse visum sibi præiudicare in eo Iure, quod habebat in prædio Spadaroli, *Gramm. consil. ciuil. 101. & 106.* & ferè in puncto *Franc. Milan. decis. 19. n. 10. lib. 2.* † & tandem esse confessionem ambiguam,& obscuram,quæ non præiudicat, *l. si quis intentione ambigua, ff. de Iudic. cap. per tuas de probat. Mant. decis. 205. n. 2.*

Quia fuit dupliciter responsum. Primò supradicta de errore non applicari, cum ex deductis constet de vera,& certa scientia suorum iurium ipsius Hieronymi de tempore inuentarij,& confessionis, † cui propterea est omninò,& absolutè standum ex iuribus,& Doctoribus supra allegatis; & præterea est ad hoc bonus textus in *l. Iulianus, §. vlt. de cur. fur. Bart. in l. 1. colum. 2. vers. tertio casu, ff. de officio Procuratoris, Cesar. Men. cons. 265. n. 12. cum seqq.* Et conducunt, quæ ad propositum congerit, *Surd. dec. 130.* per tot.& accedit regula, † quòd confessio scientèr facta, inducit donationem,vt communiter notatur in *l. cuius per errorem, ff. de reg. iur. & in l. cum quis, ff. de iur. & fact. ignor.* & in puncto resoluit *Barret. in dicto cons. 77. num. 3. & Rota in dicta dec. 1. in fin. tit. de donat. inter vir. & vxor. in antiq.* † In donatione autem non attenditur læsio, atque ideò contra eam non datur restitutio, *Hieron. Gabr. cons. 156. n. 27. Crauett. cons. 160. n. 1. & cons. 162. Dec. cons. 181. n. 4. & Steph. Bertran. cons. 12. n. 6. vol. 1.*

Secundò,& in omnem casum fuit optimè responsum, esse verum confitenti per errorem etiam in Iudicio esse subueniendum,detecto errore, sed non est minùs verum errorem, † & rem aliter se habere,esse probandum indubitatis,& euidentissimis rationibus, *l. cum de indebito, §. fin. ff. de prob.* ibi *tunc enim stare cum oportet sue confessioni, nisi euidentissimis probationibus habitis ostendere paratus sit, se se hoc indebitè promisisse*, vbi communiter *DD. Bald. in d. l. cùm falsa, Menoch. cons. 658. n. 6. & presumpt. 38. n. 7. lib. 1.* vbi † quod cum lex in *d. §. fin.* exposcat euidentissimas probationes ad detegendum errorem,contra propriam confessionem, non admittuntur præsumptiones iuris,cùm illæ non sint euidentissimæ probationes, & ratio est, † Quia probatio,quæ fit per confessionem, maximè in Iudicio,& cum causa,vt hic,dicitur indubitata,& euidentissima,& cæteris efficacior, *l. vlt. C. de fideicomm. l. generaliter, C. de non num. pecun. Soccin. iun. cons. 39. n. 10. lib. 2. Gramm. decis. 36. n. 66.* † atque ideò meritò, non nisi per aliam euidentissimam,& indubitatam erroris probationem elidi,& infringi potest,iuxta reg. text. in *l. 1. & 2. C. quando liceat ad empt. reced.*

Euidentissima † autem, & indubitata erroris probatio in hac subiecta materia,quæ in facto proprio à communiter accidentibus, est difficilis probationis, dicitur non solùm ea,quæ fit per instrumenta,ad quæ confitens se refert, *Bald. in l. 2. C. de error. ad nu... vers. vlterius, Tiber. Decian. resp. 35. num. 25. vol. 3.* † Aut per aliud simile genus probationis de rigore, & necessariò concludens, † & quæ non relinquit apud Iudicem aliquam hæsitationem actualem, nec habitualem,sed credit, errorem esse infallibiliter probatum, ita vt res non possit aliter se habere, quæ dicitur credulitas assertiua,vt exponunt *Gait. 2. 2. q. 6. art. 3. Nauar. in rubr. n. 50. de ind.* Sed etiam illa,quæ fit per coniecturas,& inditia moraliter indubitata, & certa,quæ scilicet relinquunt Iudicem cum hæsitatione virtuali, non tamen actuali, nempe quando pro nunc ex coniecturis,& inditiis deductis, & probatis, firmiter Iudex credit, confessionem fuisse erroneam; taliter tamen,quòd si interrogaretur,an possit non fuisse erroneam,responderet,quòd forsitan nō fuit talis,prout in fortioribus terminis egregiè declarat *Barbos. in 5. p. legis secunda in princ. n. 85. cum seqq ff solut. matr.* & confert text. in *l. indicia, C. de rei vindic. & l. quinquaginta, ff. de probat.* & de hac probatione erroris sentit *Curt. sen. cons. 71. colum. 2. vers. & ideò oportet, Rot. in dicta dec. 352. n. 3. post secund. volum. cons. Farin.* & in simili *Socc. sen. cons. 11. n. 6. Dec. cons. 510. n. 3. Tiber. Decian. resp.*

resp.51.n.125 lib.2. In casu autem præsenti probationes suprascriptæ, quæ pro Hieronymo afferuntur ad probandum errorem, rémque aliter se habere de tempore confessionis contra eius confessionem factam in dicto inuentario iudiciali, non sunt huiusmodi, quinimò sunt multum contingentes, patúmque probabiles, & quæ animos Dominorum, absque difficultate relinquunt cum vtraque hæsitatione, prout singulas discurrendo mox apparebit.

Et in primis non obstat probatio testium de communione deponentium, quia illi fuerunt iam reiecti, & decisum nihil probare, vt in *decisione in hac causa facta 27. Ianuar. 1625. coram bon. mem. Manzanedo*; † Rursus nihil concludunt de communione dominij, atque ideò eorum depositio potest facilè intelligi de communione, ratione familiaritatis; † Probatio autem testium dubia, & quæ potest stare cum suo contrario, non releuat, *c. in præsentia, vbi gloss. & DD. de probat. l. non hoc, C. vnde legit. vbi Iaf. n. 4.* † Deinde deponunt de errore confessionis, de qua in dicto inuentario per Hieronymum subscripto, & non reddunt causam erroris, quæ tamen est deducenda, & probanda maximè quando error prætenditur contra propriam confessionem; *Bald. in d. l. error facti n. 12. vers. credo, Curt. sen. cons. 56. vol. 5. in fi. Crauett. cons. 255. n. 2. in fin. vers. debet tamen probari error, Surd. dec. 104. n. 18.* Præterea dum deponunt de communione, clarum est, quòd sunt intelligendi ad propositum, de quo agitur, & iuxta mentem Hieronymi; & propterea de communione dominij, cuius tamen nullam reddunt rationem, qui ideò nihil probant; † Cùm enim dominium non percipiatur sensu, sed intellectu; testes de eo deponentes debent reddere rationem, etiam non interrogati, *Innoc. in cap. cum causam de testibus Bald. cons. 166. in fin. lib. 4. Crauet. cons. 157. n. 6.* & vbique *Doctores*, † Tandem probatio per testes contra propriam confessionem regulariter de iure non admittitur, nec inter testes, & partem confitentem est facienda concordia, iuxta *cons. Rom. 191. in fin.* communiter approbatum, *Marant. de ordin. Iudic. p. 6. tit. de confess. n. 21. Mantic. decis. 57. n. 9. Seraph. decis. 433. n. 7.*

Secundò, nec etiam releuat instrumentum diuisionis, dum in eo prædium Spadaroli fuit reseruatum inter fratres indiuisum: † Primò, quia retorquetur, cum eo ipso probetur vera scientia Hieronymi iurium suorum de tempore confessionis, & Inuentarij; & præsertim, quia dictum inuentarium erat apud ipsum, & fuit ab eo productum, *c. constitutus, vbi gloss. & Innoc. de testib. Menoch. præsumpt. 33. n. 74. lib. 6.* Qua scientia stante, vt dictum fuit, non potest ille prætextu erroris, contra suam confessionem Iudicialiter factam venire, nec eam reuocare. Secundò, quia dicta diuisio fuit facta per sex annos ante inuentarium, intra quod tempus potuit facilè prædium Spadaroli in totum acquiri Iulio Cæsari, siue ex alia diuisione, siue ex alio titulo; Vnde intrat regula; † quòd probatio, quæ non percutit tempus, de quo agitur, non releuat, quando tempus est de substantia probationis pro victoria reportanda, *l. matrem tuam, C. de prob. & l. denunciasse, ff. de adult. Angel. cons. 297.* Ex dicto autem instrumento diuisionis non probatur error, rémque aliter se habere de tempore confessionis, & inuētarij Hieronymi, sed potiùs scientia suorum iurium, ex deductis. Tertiò, quia dictum instrumentum ad hoc allegatur, vt Hieronymus hæres, qui de eo tempore dicitur ibi Dominus pro indiuiso præsumatur etiā Dominus, de tempore inuentarij, † quæ præsumptio cum sit iuris dumtaxat, & multùm contingens, & fallibilis, vt ad sensum patet, non est admittenda ad probandum errorem contra propriam confessionem Hieronymi, præsertim Iudicialem, *ex d. l. cum de indebito, §. fin. Men. dicta præsumpt. 38. n. 8. lib. 1.* † Quartò, quia dicta præsumptio, quòd olim Dominus, nunc etiam Dominus præsumatur, non habet locum, quando contraria vrgentior præsumptio repugnat, *Felin. in c. inter Monast. n. 30. vers. limita 15. Alciat. in tractat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 21. n. 12.* quos citat, & sequitur *Menoch. præsumpt. 62. n. 9. & præsumpt. 64. n. 45.* † vbi quòd quando aduersus sententiam latam pro te, qui allegabas esse Dominum, ob id, quòd olim eras Dominus, lata est altera sententia, quòd ego sum Dominus, cessat præsumptio continuationis dominij; quia cùm præsumatur pro secunda sententia, præsumptio hæc, quæ facit me Dominum, tollit præsumptionem primam, quòd Dominium fuerit penes te continuatum; † Vnde cùm confessio habeat vim sententiæ, & rei iudicatæ, *d. l. certum, §. 1. ff. de confess.* † Et sit omnium probationum optima, ac maior quouis publico instrumento, vt post *Bald. Crauett. in cons. 61. n. 3. & cons. 171. n. 4. Lanfranc. vbi supra n. 1. Rot. decis. 573. n. 2. & 401. n. 4. p. 2. recent. Seraph. decis. 147. n. 3. & Gregor. XV. decis. 143. n. 3.* propterea non est attendendum diuisionis instrumentum, sed attendenda est confessio Hieronymi.

Vnum tandem est, quòd contra diuisionis instrumentum, Dominorum animos non parum mouit, & ex quò etiam suprascripta mirum admodum corroborantur, quòd diuisio non probatur effectuata, imò contrarium, quandoquidem constat, quòd in dicto instrumento diuiduntur prædium Sanctæ Iustinæ, & quædam alia stabilia, quæ deinde in inuentario Procuratoris per Hieronymum producto enunciantur indiuisa, quò fit, vt aliorum, de quibus in dicto instrumento, & consequenter de ibidem contentis circa prædium Spadaroli, nulla sit habēda ratio. † Tum ne vna, eadémque res diuerso iure censeatur ad text. in *l. cum, qui ades. ff. de vsucap. c. cognouimus 12. quæst. 2. & c. tua nos de decim.* Tum etiam per ea, quæ de fide indiuidui instrumenti passim in iure habentur, † quòd scilicet instrumentum in vna parte suspectum, in aliis etiam partibus suspectum præsumatur, *c. fraternitatis de hæreticis, Bald. in l. si ex falsis*, per illum text. *C. de transact. Natt. cons. 59. n. 16.* & alij Doctores, † quod si pro saluanda illæsa fide dicti instrumenti dicatur, dicta stabilia potuisse postea iterum fieri communia, & sic esse præsumendum, dum in inuentario Procuratoris talia enunciantur, pariter intrabit replicatio, quòd etiam prædium Spadaroli fuit deinde in totum acquisitum Iulio Cæsari, & sic esse præsumendum, dum in dicto inuentario subscripto per Hieronymū describitur esse hæreditatis Iulij Cæsaris.

Terriò, minus obstat præsumptio communionis inter fratres. Primò, quia tollitur ex dicto instrumento diuisionis. Secundò, quia verius est, communionem inter fratres non præsumi quoad dominium, sed solùm quoad societatem, & communionem fructuum, & lucrorum, *Masc. de prob. conclus. 328. n. 5. cum seqq.* † Tertiò, quia quòd dicitur, communionem præsumi inter fratres, est intelligendum quibusdam requisitis concurrentibus, de quibus *Thesaur. in dicta decis. 205. & Seraph. post Bart. in dicta decis. 1303.* supra in contrarium aleg. † Tandem cessat difficultas ex dicta confessione iudiciali Hieronymi, cui leuis illa præsumptio communionis nihil detrahit, ex *dicta l. cum de indebit. §. fin.* & ex aliis supra deductis.

Quartò non etiam est attendendum, nec minimum inuentarium Procuratoris extraiudicialiter factum, † maximè in concursu inuentarij subscripti per Hieronymum iudicialiter confecti. † Primò, quia licèt inuentarii extraiudiciale factum teneat, *Bart. cons. 154. num. 4.* clarum tamen est, quòd confessio iudicialis præponderat extraiudiciali, *Ant. Corset. in suis singul. litera*

littera C. sing. confess. 4. Bart. in d. l. rura, C. de omni agr. deser. lib. 11. 57 † Secundò, quia non constat de mandato speciali Hieronymi ad illud conficiendum; mandatum enim, quod fuit datum in *Summario secunda positionis n. 7.* nihil ad rem facit; Et non est dubium, quin ad conficiendum inuentarium requiratur mandatum 58 speciale; † prout requiritur in omni casu, in quo agitur de magno præiudicio, *l. qui ita, §. ad Trebel.* vbi *Bar.* & in puncto *Thesaur. decis. 155. per tot.*

59 † Tertiò, quia quidquid sit: An inuentarium, quando hæres est præsens, possit fieri per Procuratorem; Tamen illud debet subscribi per hæredem, aliàs non valet, vt videtur esse text. in *d. l. fin. §. cum igitur, C. de iur. delib.* & est verior sententia, & eam contra *Bald. & Odofred. ibid.* communiter sequuntur *Doctores, Paul. de Castr. vers. quintò requiritur subscriptio, Ias. num. 4. vers. 6. requiritur, & Salic. n. 22. vers. quarto, dicit textus, Greg. Lop. part. 6. tit. 6. l. 5. gloss. fin. Natt. cons. 214. n. 15. in vers. item exigitur lib. 1. Aluar. Valasc. consult. 52. num 20. Roland. à Vall. de confect. inuent. in vers. item, an requiratur, & in vers. sed an, Phanut. de inuent. 3. part. num. 68.* Quartò accedit, quòd fides dicti inuentarij est multùm suspecta, ex quo bona in eo descripta, quæ ibidem enunciantur indiuisa, fuerant iam diuisa in dicto diuisionis instrumento per sex annos antea facto.

60 Vndè non obstat, quòd inuentarium Hieronymi sit exemplum; † Quia nihilominus est in forma probanti, cùm fuerit datum extractum in publicam formam ab Archiuista, & Cancellario, & firmatum ab alio Archiuista successore, cū litteris legalitatis, *Bart. in d. l. si quis ex argentariis, §. 1. n. 3. ff. de eden. Felin. in c. fin. n. 7. de fid. instrum. Alex. in auth. si quis in aliquo n. 5. in fin. C. de edendo,* & ibi *Ias. n. 5. vers. 19. fallit, & Dec. n. 23. Rot. decis. 581. n. 3. p. 2. in recent.* 61 † Et non intrat, quod ex aduersò prætenditur de prælatione inuentarij Procuratoris vti originalis; Tùm, quia inuentarium Procuratoris non est originale inuentarij Hieronymi, in quo casu intrat prælatio, & loquitur *Bart.* 62 *in dicto §. Pretor,* sed sunt duo diuersa inuentaria; † Tum etiam quia, vt dictum est, inuentarium Procuratoris vti nullum, penitùs non est attendendum; & sic restat solùm inuentarium Hieronymi.

Quintò, nihil ad rem facit protestatio illa generalis, quæ habetur in dicto inuentario Iudiciali, *quòd non apponenda habeantur pro non scriptis,* quam releuare dixit *Angel. vbi supra,* quia vltra quod non constat de non apponendis ex supradictis, dictam clausulam parum, aut nihil proficere est verius, & communiter receptum, *Bartol. in l. 1. § item solent in fin. ff. de offic. Præfecti Vrbis, & in d. l. fin. C. arbit. tutelæ,* vbi etiam *Salicet. & Bald.* idem *Bart. in l. qui repertorium, ff. de administr. tutor. n. 23. Mantuan. in dicta decis. 19. num. 5.* & fuit de mente *Rot. in dicta decis. 1. de donat. inter vir.* dum requirit specialem protestationem, de qua ibi; nec contrarium dicunt *Surd.* & alij per ipsum citati 63 *decis. 116. num. 2. & Greg. XV. decis. 169.* † sed solùm, quòd clausula saluo iure addendi apposita in inuentario excusat à dolo, quòd est diuersum.

Sextò, ac tandem non obstat, quòd confessio Hieronymi facta in inuentario Iudiciali, quòd prædium Spadaroli sit hæreditarium, non excludat commu-64 nionem, cùm possit vtrumque stare, † iuxta illud, quod commune est, meum est; quia cum nullo modo probetur communio de tempore dictæ confessionis, saltem eo modo quo deberet probari, vt fuit dilucidè supra comprobatum, obiectum non procedit; deinde retorquetur, & cessat penitus; quia in omnem casum cùm Hieronymus benè sciens ius suum, totū dictum prædium cum dinumeratione tornaturarum vti hæreditarium in inuentario iudicialiter descripserit, absque illa speciali protestatione; de qua *Rot. in dicta decis. 1. de donat. inter vir. & vxor.* illud condonate visus fuit pro parte sibi communi ex regula, † quòd 65 qui rem simpliciter donat, quæ non est sua pleno iure, sed tantùm ius aliquod in ea habet, censetur tantùm illud ius, quòd in ea habet, donare argum. *text. in l. si domus, §. fin. l. quod in rerum n. 1. l. serui electione, §. 1. ff. de leg. 1. cap. quod autem de Iurepatr. & cap. pastoralis de donat.* Vnde non obstat text. in *d. l. cum falsa, & in dicto §. subtilius,* cùm aliis supra allegatis *in vers.* † *Vnde non obstat si dicatur;* 66 quia procedunt in confessione extraiudiciali, quæ indistinctè, & semper potest reuocari, aut in confessione iudiciali per errorem facta, quæ non nocet errore detecto; contrarium autem est in confessione iudiciali scienter facta, aut de cuius errore non constat, prout sic distingunt, *Bart. in d. l. Rura, & Corset. vbi suprà, Rota in dicta decis. 352. n. 2. post secundum vol. cons. Farin.* quæ decisio benè perpensa decidit casum nostrum, & tollit hoc obiectum.

Tandem non releuat, quòd fuerit confessio ambigua, & obscura, & ideò quòd possit compati cum diuisione; † quia imò non potuit esse clarior, & magis 67 distincta cùm expressis verbis in inuentario descriptum fuerit prædium Spadaroli, vti hæreditarium cum dinumeratione tornaturarum, quæ non solùm longè excedunt portionem, quam pro indiuiso Hieronymus in eo prætendere posset, si esset indiuisum; quinimò penè totum prædium æquant, & comprahendunt; Quæ expressio ita includit dictum prædium esse hæreditarium, vt excludat esse Hieronymi, *arg. l. quintus Mutius 11. ff. de auro, & argento legato,* † vbi si legetur 68 mulieri id, quod eius causa paratum fuerit, non venit in legato, quòd causa mulieris, & alterius fuit paratum; Et ad idem est text. optimus in *leg. si in rem cum gloss.* ibi *in verbo totam, ff. de rei vindicat.* & melior text. in *leg. si defensor, §. quinto. rogat. ff. de interrog. actione.*

Et ita decisum vtraque parte acriter sæpiùs informante, &c.

Anconitana Censuum.

Lun. 17. Maij, 1632.

ARGVMENTVM.

Melioramenta, finita emphiteusi, quando transeant ad hæredes emphiteutæ, vel remaneant apud Dominum directum. Expensæ factæ in melioratione viridarij, & in plantatis arborum, an dicantur vtiles, vel necessariæ. Circiter dictio, per quam deponunt testes super quantitate melioramentorum quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Reuelationes testium informiter examinatorum non releuant.*

2 *Melioramenta facta ex pacto, non sunt transitoria ad hæredes finita emphiteusi, sed remanent apud Dominum directum, & interim illa spectant ad habentes dominium vtile vti comprahensos in inuestitura, & non vti hæredes emphiteutæ, & n. 3.*

4 *Melioramenta facta extrà pactum finita emphiteusi tam priuati, quàm Ecclesiæ non cedunt lucro Domini directi, sed refici debent emphiteutæ, & transeunt ad eius hæredes, etiam extraneos.*

5 *Viridarij melioratio non est necessaria, nec vtilis, sed voluptaria, & ideò non est reficienda, & num.6.*

7 *Arborum plantata, an computentur inter melioramenta vtilia, est opinio controuersa, sed Rota sequitur negatiuam.*

8 *Melioramenta compensatur cum deterioramento, & quomodo.*

9 *Arborum plantatio computatur inter expensas voluptarias quando propter illam fructus in minori quantitate colliguntur.*

10 *Actus in dubio censetur factus in executionem præcedentis obligationis.*

11 *Item factus censetur ab illo, qui ex necessitate tenetur, non autem ab eo, qui non est obligatus.*

12 *Item ab eo factus censetur, ad quem causa faciendi pertinet.*

13 Circiter *dictio, per quam testes deponunt, operatur, vt medicum sit addendum, vel detrahendum arbitrio Iudicis, iuxtà materiam subiectam, & n.15. & quando arbitrium extendi debeat ad decimam partem, n.16. & seq. & n.26.*

14 *Melioramenta probari debet fuisse facta per emphyteutam, vel ab alio, à quo ipse causam habuit, nec sufficit probare possessionem.*

17 *Testes deponentes super quantitate per hæc verba,* possono essere, saranno tanti, &c. *non probant.*

18 *Melioramenta non probantur per testes deponentes per hæc verba*, possano essere, saranno tanti, &c.

19 *Testes suspecti in vna parte, in totum redduntur suspecti, ratione iuramenti, quod est indiuiduum.*

20 *Melioratio modica non est attendenda.*

21 *Emphiteuta tenetur ad meliorandum ex natura contractus.*

22 Emphiteosios *nomen significat Græcè meliorationem.*

23 *Melioramentorum pretium soluendum est finita emphiteusi.*

Declara, quòd semper ex eo deducenda est modica quantitas, ibidem.

24 *Melioramentorum valorem si Iudex pronunciet ad tot ascendere ex ea summa iudicata deduci debet valor illius impensæ modicæ, ad quam emphiteuta tenetur; Et quæ sit modica impensa, est in arbitrio Iudicis, n.25.*

27 *Expressum facit cessare tacitum.*

Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis: Declara vt n 28. & 29.

30 *Melioramenta facta à subemphiteuticis, ad ipsos spectant, non autem ad emphiteutam, nec ad habentes causam ab eo.*

DECISIO CCCXXXVIII.

Fvit reuisa *decisio coram me facta, 5. Martij, 1632.* In qua fuit resolutum, testes nouiter examinatos, & scripturas nouiter productas pro DD. de Triumphis ad effectum probandi communionem omnium bonorum, inter bon. mem. Hieronymum Archiepiscopum Theatinum, Petrum, & Franciscum fratres, nec non existentiam aliorum bonorum dicti Petri, non releuare, & Domini hodie absque difficultate quoad caput communionis; eam nempe non probari; Sed imò totum contrarium, in decisis perstiterunt ex fundamentis *dictæ decisionis in fine vers. quo verò ad communionem omnium bonorum.*

Quo verò ad existentiam aliorum bonorum Petri, illa prætendebatur ex duplici capite; videlicet, quòd adessent alia mobilia Petri, præter descripta in inuentariis, & eum fecisse quædam melioramenta in bonis emphiteoticis, eáque esse hæreditaria. Quoad mobilia, Domini pariter steterunt in resolutis, *in dicta decisione in vers. nam existentia aliorum bonorum, & vers. tandem, quando ex supradictis*, vbi fuit firmatum, prætensam, existentiam non probari, † nec testium; & reuelationum desuper deponentium, esse rationam habendam, vti informiter examinatorum, & vltrà *Doct.* ibi citatos, fuit resolutum *in causa Ortana bonorum, 12. Febr. 1601. coram bon. mem. Iusto.*

Tandem quoad melioramenta in bonis Emphyteoticis, *in eadem decisione in vers. non etiam obstat secundum de melioramentis*, fuit à sufficienti partium enumeratione resolutum, illa non esse attendenda, nec Triumphis suffragari, ex eo quòd: Aut prætenduntur facta in domo, sita in castro Comburani, & in prædio illo 40. salmatum Lumbriani nuncupato; & constat possideri per Triumphos, vt iam in pluribus decisionibus desuper factis fuit firmatum, & præsertim in *decisione facta, 22. Iunij, 1629. in vers. quoad bona stabilia, & in decisione 20. Februarij, 1630. in vers. quòd verò attinet ad melioramenta*; Et prætereà super eis pendet adhuc lis in Rota coram Domino meo Vbaldo; Aut verò meliotamenta prætenduntur fuisse facta in illis quinque salmis hæreditariis Prædij S. Apollinaris, possessis hodie per Leonios, quarum quatuor sunt totæ Vineis plantatæ, nempe tres salmæ in contrata *Grauezza*, & alia salma in contrata *Piscarella*, & fuit iam resolutum *coram me in dicta decisione 22. Iunij in vers. reliquæ quatuor salmæ*, & deinde *in d. decis. 20. Februarij in vers. prætereà*, Leoniis competere retentionem in his quatuor salmis Vineæ pro expensis, quas fecerunt pro dictis quinque salmis recuperandis in longa, & dispendiosa lite, habita priùs cum quatuor Rectoribus antecessoribus insignis Cappellæ Burghesiæ, & posteà cum dicta Cappella, vt constat ex pluribus Decisionibus, habitis, primò coram S.M. Gregor. XV. & deinde coram D. meo Pirouano, & bon. mem. Remboldo; Ex quibus expensis Leonij solùm recuperarunt expensas, factas durante lite cum dicta Cappella, non autem factas cum quatuor Rectoribus antecessoribus, cum quibus multò diutiùs, & cũ maioribus expensis lis agitata fuit, vt in d. decisionibus, & actis processus facilè videre licèt.

Et cessat omnis difficultas, Quia postquam in sententia bon. mem. Vbaldi, fuit Leoniis ius reseruatum pro quodam eorum prætenso credito scutorum 400. deinde *in d. decisione 20. Februarij coram me in d. vers. Prætereà*, fuit resolutum, Leoniis in istis quatuor salmis Vineæ, competere retentionem, non solùm pro supradictis expensis, sed etiam pro credito eis reseruato in dicta sententia, ex quo ipsi erant Creditores Petri in scutis 4751. quia tanti Sancta Domus Lauretana à Petro emit medietatem prædij Lumbriani, quod non est illud 40. salmarum, de quo suprà, sed aliud vulgo *il Palazzo* nuncupatum 65. salmatum, de tota qua summa fuerunt creati duo census ad fauorem Petri, cum tamen duo census, de quibus nunc agitur, venditi per Petrum Dominis de Triumphis, solùm sint scutorum 4241. & hoc ex eo, quia Petrus habuit scuta 400. restantia in contanti à Dominis de Triumphis in extinctionem ratæ partis vnius ex dictis duobus censibus; Vnde si contra dictos duos census in defectum aliarum rerum hæreditariarium Petri, competit Leoniis subsidiaria pro recuperatione pretij, quia ex eo census fuerunt empti; multò magis eisdem competit retentio prædictarum quatuor salmatum Vineæ, pro residuo pretij dictorum censuum, idest pro supradictis scutis 400. restantibus vsque ad complementum totius, dicti pretij Prædij Lumbriani, quòd vt dictum est, fuit scutorum 4751.

vt latiùs

vt latiùs in supradictis decisionibus; de alia verò quinta salma hæreditaria, non fuit facta mentio in supradictis decisionibus: Quia licèt iuxtà tenorem Inuestituræ debuerit in ea plantari cannetum; tamen non constat, quòd fuerit plantatum, nec aliter melioratum; sed est terrenum nudum, & concessum ad quartum pro emphyteuta; cum aliæ tres partes fructuum spectent ad Ecclesiam, & ad Colonum, prout idem est de fructibus Vinearum, vt fuit etiam ponderatum in allegatis decisionibus coram me, vbi suprà, & præsertim *in decisione 22. Iunij in vers. Reliquæ quatuor salmæ*, cuius propterea quintæ salmæ à fortiori debetur retentio Leoniis vna cum dictis aliis quatuor salmis Vineæ pro supradictis expensis, & residuo pretij, attento quòd causa retentionis, videlicet expensarum, & residui dicti crediti, est capax multò maioris retentionis, vt ad sensum patet, & talis fuit mens Dominorum.

Supradictis sic stantibus, tota difficultas reducitur, & fuit restricta ad melioramenta, quæ Triumphi prætendunt, Petrum fecisse in illis 24. salmis Emphyteutici ex pacto, & prouidentia Sancti Apollinaris, possessis per Leonios; quia licèt *in decisione in hac causa facta, 5. Martij, 1632. in vers. non etiam obstat secundum,* 2 fuerit dictum, † quòd melioramenta ibi facta fuerunt ex pacto, de quo in Inuestitura, quæ propterea finita Emphyteusi, non sunt transitoria ad hæredes, sed debent permanere apud Ecclesiam, cum eo ipso fuerint incorporata cum Emphyteusi, & effecta de dominio Ecclesiæ; vt cantat eadem Inuestitura, & dixerunt *Bart. in l. iubendis, §. sanè, n. 2. C. de Sacrosf. Eccles. Iaf. Menoch. & alij in eadem decis. allegat. Valasc. de Iur. Emphyt. q. 25. n. 1. Pinell. In l. 2. C. de rescind. vendit. p. 2. c. 3. n. 10. Gramm. decis. 33. n. 4.* & consequenter spectant ad habentes dominium vtile, quale in casu nostro habent Leonij vti compræhensi in tertia generatione Inuestituræ, non autem vti hæredes Petri, iuxtà distinctionem, quam facit *Bero. q. 96. n. 4. & n. 41.* Tamen; vt bene dicebant Triumphi, hoc est verum dumtaxat quoad melioramenta, facta vigore dicti pacti, de quibus loquuntur. *Bart. Iaf. Monoch. Valasc.* & alij vbi suprà, & sic solùm quoad tres salmas Vineæ cum cannetto, & duas Domos, vnam cum solario, & aliam sine solario; non autem quoad plura alia melioramenta, quæ vltrà prædicta, & extrà pactum, Domini de Triumphis prætendunt in his 24. salmis, Pe- 3 trum fecisse, & hodie extare, † quæ de Iure finita Emphyteusi, tam priuati, quam Ecclesiæ per extinctionem personarum, quia illa fuit concessa, vel per lapsum temporis in concessione positi, non cedunt lucro Domini directi, sed sunt Emphyteutæ reficienda, & transeunt ad eius hæredes etiam extraneos, *Bald. in l. Senatus, §. Marcellus, per illum text. ff. de legat. 2. Specul. in tit. de locato, §. nunc aliquæ, vers. decimotertio,* Et est communis sententia, secundùm *Iaf. in l. 2. n. 27. C. de Iur. Emphyt. Dec. conf. 518. n. 2. Gram. decis. 22 n. 2. & decis. 41. n. 7.*

Vnde videndum est, an vltrà supradicta melioramenta, quæ præcisè vigore pacti in his 24. salmis Petrus facere debuit, nempe tres salmas Vineæ cum canneto, & duas domunculas, vnam cum solario, & aliam sine solario, fecerit idem Petrus alia melioramenta; Et plura alia fecisse dicunt Triumphi, probari ex Testium depositionibus, nempe sequentia: Primò vnum Viridarium duarum cupparum circiter; Secundò plantatas arborum, vsque ad salmas tres, & cuppas quatuor: Tertiò Cannetum vsque ad quatuor cuppas: Quartò vnam Domum cum duobus solariis, valoris scutorum 1000. in Castro Comburani: Quintò aliam domum cum solario, & Columbario in contrata *Pisciarella*: Sextò, & demum, Petrum ibidem plantasse Vineam, vsque ad salmas octo cum dimidia; Ex quibus, deductis duabus salmis Vineæ cum dimidia, quas vigore pacti dumtaxat, Petrus plantare debuit, restant dictæ 24. salmæ melioratæ in sex salmis Vineæ; quæ melioramenta spectant ad Petri hæreditatem: in quibus propterea possunt Triumphi se releuare ad diminuendum creditum DD. de Leonibus, pro concurrenti quantitate valoris huiusmodi meliorationum.

Sed hodie Domini non habuerunt rationem prædictorum melioramentorum, nisi solùm pro melioratione vnius salmæ Vineæ cum dimidia, & pro dicta vna domo cum solario, & columbario in contrata *Pisciarella*: Ad quam autem quantitatem ascendat valor, fuit reseruatum, vt particulariter videatur, vt autem resolutionis ratio elucescat, vtque qualia, & quæ sint prætensa sex melioramenta, clariùs appareat, conuenit vnum quodque eorum separatim examinare, vt sequitur.

Et in primis non fuit habita ratio meliorationis † 4 Viridarij duarum cupparum circiter, Quia non est melioratio necessaria, nec vtilis, sed voluptaria, ex quo speciem dumtaxat ornat, non autem fructum auget, *l. impensa 79 ff. de verb. signif.* ibi, *vt sunt viridaria, aquæ salientes, &c.* † Et ideò non est reficienda, *l. pro* 5 *voluptariis, ff. de impensis in rebus dotalibus factis, Bart. in l. in fundo, §. censuimus, n. 10. ff. de rei vendic. Castr. conf. 269. per totum lib. 2. vers. item quod non omnia, & conf. 270. n. 3. vers. de impensa verò, Menoch. remed. 15. recuper. n. 556. Peregr. de fideicom. art. 50. n. 54. Maresc. var. resol. lib. 2. cap. 111. in princ. Rota decis. 750. num. 4. parte 2. recent.*

Deinde nec pariter de plantatis arborum, † Quia, 6 quidquid sit, an huiusmodi plantatæ computentur inter melioramenta vtilia; & ideò sint reficienda necne; quam quæstionem latè examinant *Iof. Ludou. decis. Perus. 24. n. 18. Menoch. d. remed. 15. de recuper. n. 527.* qui absolutè tenent affirmatiuam partem; Rota verò in huiusmodi plantatis, de quibus agitur, tenet negatiuam, vt apud *Ces. de Graff. decis. 5. de reb. Eccles. non alien. aliàs 136. & decis. 312. n. 6. p. 1. diuers. & in d. decis. 650. n. 5. p. 2. recent.* in omnem casum hîc versamur in claris, cùm ex Testibus, nempe 1. 2. 3. & 4. iuxtà 43. interrogatorium; examinatis pro parte eorundem DD. de Triumphis clarè constet, quòd dictæ plantatæ plus damni, quàm vtilitatis afferunt; † melioramenta au- 7 tem cum deterioramento compensantur, & quòd prævalet, ac superabundat, habetur in consideratione, & recipit nomen melioramentorum, aut deteriorationum, vt notant *Doctores in auth. si rem. C. de Sacrosf. Eccles* vbi *Iaf. n. 7. & idem in conf. 17. vol. 1. Surd. conf. 34. n. 36. Caualc. decis. 17. n. 77. & decis. 30. n. 129. de contract. p. 2.* Et præsertim cùm optimam deteriorationis rationem Testes assignent; videlicet, quòd propter dictas plantatas, granum, & alij fructus in minori quantitate percipiuntur, vt de similibus plantatis dixit *Castr. in d. conf. 269. vers. item quia plantatio dictarum arborum, & in dicto conf. 270. in dicto vers. de expensa verò*, vbi etiam quòd in hoc casu † plantatio arbo- 8 rum computatur inter expensas voluptarias: Et de inde deterioratio est verisimilis, quia vt dicunt iidem Testes, dictæ plantatæ arborum trium salmarum, & quatuor cupparum non reddunt per tres annos, nisi centum fasciculos, vulgò *fascinas*, quæ, vt creditur, in illis partibus, sunt valoris duorum scutorum, parum plus, vel minùs; verisimiliùs tamen est, quòd si plantatæ non essent, multò maior vtilitas per tres annos perciperetur ex grano, & aliunde; Et non obstat Quintus Testis iuxtà 38. in *summ. DD. de Triumphis, n 4.* dum deponit, quòd in vna salma ex dictis plantatis adsunt vites; Quia præterquam quòd est vnicus, redditur multum suspectus, ex quo alij Testes depo

deponunt, totas dictas plantatas trium salmarum, & quatuor cupparum, esse infructuosas, & inutiles, plusque damni, quàm vtilitatis esse.

Præterea nec de quatuor cuppis Canneti, quæ faciunt mediam salmam, ratio habita fuit, Quia sunt illæmet, quas Petrus facere debuit, ex pacto, inclusæ in tribus salmis Vineæ cum Canneto, de quibus in Inuestitura, vlteriùs nec ratio habenda est illius Domus cum duobus solariis in Castro Comburani, valoris scutorum 1000. Quia hodie possidetur per DD. de Triumphis, vt suprà, & ante in aliis Decisionibus sæpiùs dictum fuit, videlicet *in decis. 12. Iunij. 1619. in vers. quoad bona stabilia, & in decis. 5. Martij, 1632. vers. nec etiam obstat secundum de melioramentis.*

Quo verò ad illam Domum cum solario, & columbario in contrata *Pisciarella*, Domini habuerunt de ea rationem ad fauorem DD. de Triumphis, & moti fuerunt; Quia ex prædictis Testibus constat de quatuor Domibus constructis, duabus nempe vigore pacti Inuestituræ, vna cum solario, & alia sine solario, quæ vt dicunt Testes, & ita est veritas, sunt in contrata *Graue*zz*a*, quæ contrata est inclusa in iis 24. salmis, de quibus non est habenda ratio, vt dictum est; Tertia verò Domus in Castro Comburani, quæ etiam non est attendenda, Quia non est in dictis 24. salmis possessis per Leonios, sed est in Castro Comburani, possessa per Triumphos, vt suprà, & in aliis dictum fuit; Vnde cùm restet quarta Domus constructa in dicta contrata *Pisciarella*, diuersa, & distincta à dictis tribus domibus, quæ habentur in Castro Comburani; & in contrata *Grauezza*, propterea visum fuit Dominis de ea esse habendam rationem.

Sed dum extenderem Decisionem, & factum, meritáque processus attentè legerem, & perpenderem, fecit mihi difficultatem, quòd potiùs videatur, vt nec etiam de d. quarta domo cum solario, & columbario sit habenda ratio, ex quo non est sita in dictis 24. salmis, sed in illis quatuor salmis Vineæ hæreditariis, in quibus, vt fuit suprà, & aliàs sæpiùs dictum, Leoniis competit retentio pro expensis, & residuo crediti, quòd videtur clarum ex facto; Quandoquidem est aduertendum, quòd dictæ 14. salmæ prædij Sancti Apollinaris, in quibus prætenditur facta dicta quarta domus, consistunt in sex corporibus, seu contratis, & vnaquaque contrata cum distinctis confinibus, vt ex Inuestitura de eis facta Petro de anno 1579. *summ. Leonij, n. 3.* videlicet, vnum corpus 14. salmarum *Grauezza* nuncupatum: Secundum vnius salmæ *Boranicho*: Tertium vnius salmæ, & sex cupparum in eadem contrata *Boranchio*: Quartum salmarum quinque; vel circa *Poggio Ginestro*: Quintum cupparum duarum Sancti Ioannis: Sextum, & vltimum corpus duarum salmarum *Pisciarella* nuncupatum, quæ salmæ 23. & cuppæ octo faciunt prædictum numerum 24. salmarum Prædij S. Apollinaris ex pacto, & prouidentia, vt latiùs in eadem Inuestitura.

Deinde est etiam aduertendum, quòd dicta contrata *Pisciarella*, in qua sita est dicta quarta domus cum duobus solaris, & columbario, de qua Domini dixerunt habendam esse rationem, non consistit solùm in supradictis duabus salmis eiusdem contratæ comprehensis, & inclusis in dicto prædio Sancti Apollinaris 24. salmarum, concesso Petro in Emphyteusim ex pacto, & prouidentia ad tertiam generationem de dicto anno 1579. quæ duæ salmæ, vt dictum est, constituunt sextum corpus prædicatum 24. salmarum; sed imò tota contrata *Pisciarella* est trium salmarum, quarum duæ sunt illæ compræhensæ, & inclusæ in dictis 24 salmis; alia verò tertia salma non est ibi inclusa, sed separatim, & de per se sola multò ante, nempe de anno 1565. fuit per Rectorem S. Apollinaris concessa in Emphyteusim perpetuam, Benedicto Stephano cum obligatione plantandi Vineam, & constituendi vnam domum in ea, quam salmam deinde Petrus solam etiam, & de per se iam plantata Vinea, emit à dicto Benedicto; vt constat ex dicta Inuestitura 24. salmarum Petro facta de dicto anno 1579. in qua d. tertia salma cum Vinea in contrata *Pisciarella*, ponitur pro confine aliarum duarum salmarum eiusdem contratæ compræhensarum in dictis 24. salmis, & cum narratiua, quòd illam Petrus emerat à dicto Benedicto.

Ex quibus sequitur, quòd cum Testes DD. de Triumphis, qui deponunt de dicta domo nempe Tertius, & Quintus, vt in *eorum summ. n. 8.* non deponant, quòd illa sita sit in dictis duabus salmis in contrata *Pisciarella* inclusis in 24. salmis Prædij S. Apollinaris ex pacto, & prouidentia, nec quòd fuerit constructa per Petrum, sed simpliciter, quòd est in contrata *Pisciarella*, dicendum est, quòd fuit ædificata per Benedictum in illa tertia salma Vineæ eiusdem contratæ, empta per Petrum, prout iuxtà tenorem d. Inuestituræ de anno 1565. ea ibi edificari debuit pro seruitio Vineæ, maximè quia clarè constat ex venditione facta Petro, de qua in d. Inuestitura de anno 1579. quòd Vinea, pro cuius seruitio d. Domus ædificari debuit per Benedictum, erat iam plantata de tempore d. Inuestituræ factæ Petro, non autem dicendum est, quòd fuerit ædificata per Petrum in dictis aliis duabus salmis, cùm ad hoc nō fuerit obligatus in Inuestitura, sed solùm ad constituendum illas duas Domos, vnam cum solario, & aliam sine solario in contrata *Grauezza*, quæ, vt dictum fuit, finita Emphyteusi, redire debent ad Ecclesiam; † siquidem intrat regula, quòd actus in dubio censetur factus in executionem præcedentis obligationis; *Alex. cons. 25. n. 9. cum seq. lib. 2. Menoch. præsumpt. 49. cum pluribus sequent. lib. 3.* † Et ab illo, qui ex necessitate tenetur, non autem ab eo, qui ad illum faciendum non est obligatus, ad tex. *in l. sed si vir lexana in princ. ff. de donat inter, Castr. cons. 133. n. 3. lib. 2.* † Et ad quem causa faciendi pertinet, *Bart. in l. si pupilli, §. 1. vers. si verò non dicat, ff. de negot. gest. Tiraq. de retract. lig. §. 10. gloss. vnica, n. 5.* & sic in præsenti hæc quarta Domus præsumitur facta in dicta tertia salma Vineæ, & à Benedicto, qui erat obligatus eā ibi facere, non autem à Petro in aliis duabus salmis eiusdem contratæ; qui non erat obligatus, Quibus accedit, quòd quando dicta quarta Domus fuisset à Petro facta, non præsumeretur facta in dictis duabus salmis inclusis in salmis 24. sed in d. tertia salma Vineæ in executionem præcedentis obligationis Benedicti à quo Petrus emptor causam habuit, iuxtà supradicta, & consequenter de ea non est habenda ratio in præsenti, cùm in illa vna, cum dictis quatuor salmis Vineæ, in quibus sita est, competat Leoniis retentio.

10 11 12

Restat tandem discutere sextum, & vltimum genus melioramentorum, videlicet plantatas Vinearum, de quibus deponunt supradictus quartus, & quintus Testis DD. de Triumphis, nempe quartus de nouem salmis Vineæ circiter, compræhenso in eis Canneto dimidiæ salmæ, & quintus Testis de nouem salmis Vineæ cum dimidia circiter compræhenso etiam d. Canneto, qui propterea sunt contestes in nouem salmis circiter Vineæ, compræhenso Canneto, de quibus nouem salmis Domini non habuerunt rationem nisi solùm de vna salma cum dimidia; siquidem de media salma Canneti, nec de duabus salmis cum dimidia Vineæ, nulla fuit habita ratio; Quia ex pacto cum Ecclesia debuerunt plantari, vt supradictum fuit; deinde nec ratio habita fuit de aliis quatuor salmis Vineæ; tribus videlicet in contrata *Grauezza*, & vna in contrata *Pisciarella*; quia licèt sint in d. prædio Sancti

S. Apollinaris; tamen non sunt compræhensæ in dictis 24. salmis ex pacto, & prouidentia, sed sunt illæmet quatuor salmæ hæreditariæ, in quibus Leoniis fuit data retentio pro expensis, & residuo crediti.

Vnde restant solùm aliæ duæ salmæ Vineæ, à quibus Domini demerunt mediam salmam, ex quo Testes deponunt per verbum *circiter*, † quæ dictio arbitrio Iudicis operatur, vt modicum sit demendum, ad tex. in *l.2.§.exactis, ff. de origine Iuris gloss. in c. fin. de despons. impub. Menoch. de arbitr. Iud. cas.46.n.3. Surd. cons.376. n.15.* Et in his terminis *Rota apud Gregor. XV. decis.128.n.5. decis.344.n.9.* & sic restat solùm melioratio vnius salmæ cum dimidia Vineæ; de qua Domini rationem habuerunt.

Sed pariter dum extenderetur Decisio fecit mihi non modicam difficultatem; quia imò facto benè perpenso videtur, nec de d. salma Vineæ cum dimidia, rationem habendam esse, hócque clarum reddi, quia prædicti Testes inter dictas nouem salmas, computant sex cuppas positas in contrata Sanctæ Mariæ, quæ contrata non est inclusa in dictis 24. salmis; nec constat possideri per Leonios; vt enim dictum fuit, dictæ 24. salmæ inuestitæ Petro de anno 1579. consistunt in sex corporibus, siue contratis supradictis cum dinumeratione salmarum, cupparum, & confinium inter quas nullo modo connumeratur, nec nominatur contrata Sanctæ Mariæ, Et licèt deponant, dictas sex cuppas fuisse possessas per Petrum, non tamen apparet hodie possideri per Leonios, nec dictam Vineam in eis fuisse plantatam per Petrum; quinimò expresè dicunt, se nescire, à quo plantata fuerit, cùm tamen debeat probari, † melioramenta fuisse facta per Emphyteutam, vel ab alio, à quo ipse causam habuit; itaut non sufficiat, quòd probetur possessio, *Castr. d. cons.270.n.4.p.2. Surd. cons.173.n.16. Redo. in tract. de reb. Eccles. q.17. de melioram. in re Eccles. §. conductores verò n.2. & Menoch. d. remed.15.n.567. Flam. Catar. decis. Ianuen. 72. n. 3.* cum aliis infrà in fine allegatis. Deinde iidem Testes inter d. nouem salmas computant quatuor cuppas Vineæ in d. contrata S. Ioannis, quæ faciunt mediam salmam, & tamen ex oculari inspectione d. Inuestituræ de anno 1579. constat quòd Petro in dicta Contrata S. Ioannis non fuerunt inuestitæ, nisi duæ cuppæ inclusæ in d. prædio 24. salmarum, nec aliter probatur, quod in dicta Contrata Sancti Ioannis Petrus habuerit plus terreni, & consequenter à supradictis duabus salmis restantibus, quæ faciunt sexdecim cuppas, demendæ sunt prædictæ octo cuppæ, nempe sex de Contrata Sanctæ Mariæ, & duæ de contrata Sancti Ioannis, quæ faciunt vnam salmam.

Qua propter restat solùm vna salma, de qua pariter non videtur habenda ratio, triplici fundamento:† Primum est, quia dictio *In circa* per quam deponunt prædicti Quartus, & Quintus Testis, licèt referatur ad quid minimum addendum vel detrahendum arbitrio Iudicis, iuxtà materiam subiectam; † tamen hoc minimũ in materia subiecta, in qua versamur, videtur non esse restringendum ad quatuor cuppas, vt supra dictum fuit, sed arbitrium extendi debere ad vnam salmam, & sic ad decimam partem circiter; *Cornel. cons.59.n.6. Bero. cons.85.n.4. lib.1.* Et in his terminis *Rota d. dec.128.n.4. cum seq. apud Greg. XV.* Quod autem arbitrium Iudicis in præsenti debeat sic regulari, suadetur etiam, tum quia Testes non solùm deponunt per dictionem *circiter*, sed etiam per alia verba, ex quibus posset meritò dubitari, an illis credendum sit, † nempe *possono essere, saranno tante some*, quæ depositio videtur de Iure irreleuans, ex latè adductis per *Farinac. de Testib. quæst.68.§. prim. per tot. præsertim n.4.* † Et in puncto, quòd Testes per huiusmodi verba deponentes non probent melioramenta, *Curt. Iun. cons.165. cum sequent.* tum etiam quia iidem Testes videntur minus veri, & redduntur suspecti in eo, quòd deponunt de quatuor cuppis in Contrata Sancti Ioannis, & de sex cuppis in Contrata Sanctæ Mariæ, quæ non sunt vera, vt supra dictum fuit; † Testes autem in vna parte suspecti, in totum redduntur suspecti, ratione Iuramenti, quòd est indiuiduum, *Bald. in l. fin. n.18. C. de edict. Diu. Andr. tollen. Farinac. vbi suprà quæst.67.§.4. per tot.*

Secundum fundamentum est, quia etiam, quòd probaretur melioratio in dicta vna salma, † vti de modica melioratione, non est de ea habenda ratio, ad tex. *in l. rebus, §. possunt, ff. commodati, l. omnino, ff. de Imp. in reb. dot. fact.* ibi *pro propagandis Vineis, modicas impensas, non debet arbiter curare. Castr. d. cons.269. vers. si verò parua, lib.1. Menoch. de recuper. d. remed.15.n.582. Bero. d. quæst.96 n.4 Ios. Ludou. d. decis. Perus.24.n.20. Barbos. in l. diuortio, §. fin. in 1. p.n.36. ff. solut. matrim. Marescott. var. resol. lib.2. cap.110.n.11.* † Et ratio, est quia Emphyteuta tacitè, & ex natura contractus tenetur ad meliorandum, hoc enim importat nomen *Emphiteosios*, † quòd Græcè meliorationem significat, *gloss. in §. adeò inst. de locat. Fulgo. cons.9. ad fin.* † Et ideò quamuis finita Emphiteusi sit pretium melioramentorum soluendum: tamen semper ex eo deducenda est modica quantitas, ad quam consumendam in rebus Emphyteoticis tenetur Emphyteuta ex natura contractus, *Garz. de expensis c.14. n.12. Barb. vbi suprà*, quod est adeò verum, † vt si Iudex pronunciet ad tot ascendere valorem melioramentorum, ex ea summa Iudicata, debet deduci valor illius impensæ modicæ, ad quam Emphyteuta tenetur, *Barb. ibidem per tex. in l. penult. ff. de impens. in reb. dot. fact.* † Quæ autem sit hæc parua impensa, est in arbitrio Iudicis, *Barb. ibid. & Menoch. de arbitr. d. cas.46.* † quod vt diximus, in casu nostro regulari debet, vt sit detrahenda decima pars circiter, ex eo maximè cùm iidem Testes dicant, quòd ex plantatione arborũ fuit sequuta deterioratio, quæ compensari debebat cum melioratione Vinearũ.

Nec dicatur, quòd per expressum pactum de meliorando in tot Domibus, & salmis Vinearum fuit recessum ab illa tacita legis obligatione faciendi modicam expensam, itaut hæc fuerit in illam transfusa, & facta nouatio, † cùm expressum faciat cessare tacitum; Et prouisio hominis † prouisionem legis, *l. & habet, §. cum quis, ff. de precario. & l. fin. C. de pact. conuent. cum vulg.* † Quia est verum, si illa tacita obligatio meliorandi prouéniret ex priuilegio, aut aliàs Iure speciali, & extraordinario, *Cin. in l.2. C. de Iur. Emph. Bart. in d. §. cum quis*; secus verò est, quando, vt in casu nostro, tacita obligatio prouenit ex natura rei & à Iure communi, tunc enim per prouisionem hominis non cessat prouisio legis, sed vtrumque debetur, *Ias. in d.l.2. n.143. cum seq. Ruin. cons.34.n.8. & 18. Neguz. de pign. in 4. membro 2. partis principalis, n.87. vers. 1. est*; Et ad rem faciunt, quæ tradit *Bart. in l. ita stipulatus eu n.27. & n.30. ff. de verb. oblig.*

Tertium, & vltimum fundamentum est, quia inter dictas octo salmas cum dimidia Vineæ, in quibus concordant Testes, ponuntur d. duæ cuppæ in Contrata S. Ioannis, & vna salma Vineæ in dicta Contrata *Poggio*, quæ Contratæ sunt duo ex supradictis sex corporibus, in quibus consistunt illæ 24. salmæ prædij S. Apollinaris; & tamen Vineæ in his duabus cuppis, & vna salma non fuerunt plantatæ per Petrum Emphyteutam, vt deponunt iidem 4. & 5. Testis, sed per duos Subemphyteutas, quibus Petrus dictas Terras concessit, seu subemphyteuticauit ad tertium; Vnde dicta melioramenta non ad Petrum, sed ad subemphyteutas spectant, quæ ideò illis, & non

Petro, vt habentibus ab eo causam, vt sunt Triumphi, reffici debent; *Paul. de Castr. d. cons. 270. n. 4. lib. 1. Red. & Surd. vbi suprà, Bursatt. cons. 30. n. 96. & cons. 186. vers. et iamum, lib. 1. Honded. cons. 85. n. 41. lib. 1. Barbos. in d. §. fin p. 1. n. 96. Menoch. remed. 15. n. 567. Garz. de expens. cap. 7. n. 13. vers. quam decisionem, Pacif. de Salu. Inspect. 2. c. 1. n. 208. cum seq. Canale. decis. 28. n. 3. in addit. p. 1. de contract. Flam. Cart. in d. decis. 72. n. 3.* Super quibus difficultatibus, visum mihi fuit esse Dominos consulendos.

Et ita resolutum vtraque parte informante, &c.

Ferrarien. Bonorum.

Ven. 17. Maij, 1632.

ARGVMENTVM.

Magistralis est decisio substitutionum arcana complectens, ex profundissimo centro Iuris exhausta, ac miro ingenij acumine dilucidata; & in ea principaliter agitur, An substitutus post mortem alterius sub conditione vocati, ea deficiente excludatur, vel potiùs admittatur ex vulgari comprehensa in compendiosa; Et plura notanda in materia caducationis graduum, & legatorum conditionalium, & modalium, de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Legatum à Patre filiæ relictum, censetur animo compensandi cum dote, seu legitima, vti debito necessario, & n. 43. Præsertim si Testator id claris verbis expresserit, quo casu, si filia petat dotem, seu legitimam, vel illius supplementum, legato priuatur, & n. 2.*

3 *Exceptiones non implementi, & rei iudicatæ, quæ obstabant defuncto, pariter, & herede obstant.*

4 *Legatum caducatum in persona primi Legatarij, debetur alio posteà vocato, & substituto, vti veniente ex propria persona. Declara, vt n. 64.*

5 *Legatum si factum fuerit alicui per hæc verba,* sin à tanto che lui viuerà, *est temporale, & post mortem Legatarij redit ad heredem, n. 6. & 73. secus tamen est, quando post mortem Legatarij alius fuit vocatus, quia tunc Legatum ad eum spectat, num. 7.*

8 *Legatarius relictus pro tempore vitæ suæ, si contrauenit voluntati Testatoris, carere debet legato vita sua durante, non autem eo priuandus est alius, qui post mortem d. Legatarij fuit vocatus, & num. 9.*

Fideicommissum debetur filiis vocatis post mortem parentum, non obstante quòd parentes contrauenerint voluntati Testatoris.

10 *Caducato gradu antecedenti, non caducantur sequentes.*

11 *Amplia id procedere non solùm in pluribus gradibus vulgaris, & compendiosa resoluta in vulgarem, sed etiam in pluribus gradibus substitutionis fideicommissariæ, itaut primis deficientibus, fideicommissum remaneat apud heredem cum onere illud præstandi vocato in alio sequenti gradu, cum eisdem conditionibus, & oneribus. Declara, vt num. 71. 72. & 73.*

12 *Substitutio facta post mortem, censetur compendiosa, etiam quòd non adsit verbum quandocumque. Fallit quando sit in re certa per verba obliqua seu communia, n. 67.*

13 *Conditio adiecta Legatario, quando censeatur repetita in Substituto.*

14 *Legatum prædiorum, factum alicui donec viuet, & post eius mortem aliis relictum, censetur legatum vsusfructus, respectu Legatarij, respectu autem vocatorum post mortem Legatarij, censetur Legatum proprietatis: itaut Testator legato proprietatis apposuisse videatur tempus mortis Legatarij, non vt suspenderet illius existentiam, sed vt Legatarium in vsufructu præferret, & n. 15. Contrarium resoluitur num. 80. & plenè respondetur DD. ex adu. allegatis, n. 84. 85. 86. & 87.*

16 *Caducato legato vsusfructus alicui facto, non caducatur Legatum proprietatis alteri relictum, quinimò tunc vsusfructus cum proprietate consolidatur, nihilque apud heredem remanet.*

17 *Legatum factum alicui post mortem alterius, cui eadem res ad vitam fuit legata, est purum, itaut si ille moriatur ante alterius mortem transmittat legatum ad suos heredes. Contrarium veriùs, num. 80. & seqq.*

18 *Testator non præsumitur voluisse heredem duplici onere grauare ad fauorem Legatarij; præsertim si alterum posuit in electione eiusdem Legatarij, num. 19. quo casu per electionem vnius cessat omnino voluntas Testatoris grauandi heredem in alio, & num. 20.*

21 *Amplia procedere non solùm quoad personam Legatarij sed etiam Substituto post mortem Legatarij; præsertim si Substitutus sit minus sanguine coniunctus Testatore, quàm Legatarius, & num. 24.*

22 *Legatum relictum ob causam, determinatur secundùm causam illi annexam.*

23 *Dos si fuit per Patrem promissa Marito, & Legatum fiat filiæ, heres non tenetur nisi ad vnum, & ratio redditur ibidem.*

25 *Testatoris voluntas regit, & regulas vltimas voluntates.*

26 *Substitutus post mortem Legatarij, quando censeatur vocatus per fideicommissum in casu solùm quo Legatarius agnoscat Legatum, itaut Legatario non agnoscente deficiat substitutio, & num. seqq. & præsertim, n. 29.*

27 *Restituere, nemo grauari potest, nisi priùs habeat.*

28 *Compensatio quando locum non habeat.*

30 *Testator quando voluit, vt primo loco vocatus adeat, siue agnoscat, si ille præmoriatur antequam adeat, seu agnoscat, substitutio non habet locum ad fauorem secundo loco vocati.*

31 *Fideicommissario excluso per defectum conditionis, sub qua fuit vocatus, exclusitur etiam ei substitutus, ne plus habeat vlterior, quàm proximior vocatus.*

32 *Gradus sequentes omnes euanescunt; vbi primi conditio, a quo dependent, non extitit; Ex ratio assignatur ibidem.*

33 *Substitutio quando censeatur subordinata, & dependens à vocatione primi gradus, ita vt conditio huic apposita, influat etiam in sequentem substitutionem.*

34 *Legatum relictum animo compensandi, est conditionale, & non modale, quod multis exemplis comprobatur, n. 41. & 42. Et quid Legatarius hoc casu agere debeat, dicto num. 34. 40. & 51.*

35 *Fideicommissum relictum animo compensandi, petitionem non induxit ante compensationem.*

36 De

DECISIO CCCXXXIX.

CÆSAR Palmirolus legauit D. Annæ vxori suæ vsumfructuum duorum prædiorum, de quibus agitur, & post Annæ mortem eadem prædia, vltrà alia plura bona, Iure institutiones legauit D. Violanti eius, & d. suæ Vxoris filiæ legitimæ, & naturali, donec viueret; & interim dum vitam castam, & viduale seruaret dumtaxat, & cum ea lege, vt deberet esse contenta de d. legato, itaut non posset amplius quidquam petere in bonis suæ hæreditatis, ratione legitimæ, seu illius supplementi, nec ex quauis alia causa; & post Violantis mortem, & ante casu quo illa ad secunda vota transiret, d. prędia reliquit Anibali, & Alphonso eius Nepotibus ex d. Violante; videlicet vnicuique vnum prædium, quos etiam si sine liberis decederent, ad inuicem substituit; In reliquis autem suis hæredem Vniuersalem instituit D. Virginiam filiam suam legitimatam.

Mortuo Cæsare Testatore, D. Violante eius filia, viuente adhuc D. Anna matre sua, petiit supplementum legitimæ, & obtinuit, illúdque cum effectu habuit in quibusdam stabilibus sibi ex d. causa adiudicatis, quæ propterea visa fuit legatum prædictum spernere: Tum Iuris communis dispositione attenta, † per quam ex præsumpta Testatoris voluntate, legatum à Patre filiæ relictum, censetur animo compensandi cum dote, seu legitima, vti debito necessario, *l. si cum dotem, § si pater, ff. solut. matr. l. Titia cum Testamento, §. qui in vita, ff. de leg. 2. l. cum quis, §. hoc amplius, & l. penult. ff de dot. prælegat.* Tum etiam, & multò magis, ex quo Cæsar Testator ad tollendam difficultatem, quæ fieri poterat, an in hoc casu intraret d. præsumpta legalis compensatio, iuxtà not. *per DD. in l. si pater pro filia* per illum text. *ff. de collat. dot.* & præsertim per *Bart. in l. Lutius, §. Impuberem, ff. de legat. 2. Bald. in l. quoniam in prioribus, n. 6. vers. secundo casu, C. de inoff. test. Bero. quæst. 92. Roder, Suar. tit. de lasaras, n. 42. vers. 3 limita, Menoch. præsumpt. 109. n. 87. lib. 4 & Barbos. in d. §. si pater, n. 13. vers. 4. ex prædictis;* animum compensandi claris verbis expressit, † quo casu dubium non est, quin cesset legatum, ex quo Violantes, dum petiit supplementum legitimæ, noluit compensare, vt sunt in puncto Iura expressa in *l. mulier 20. ff. de condit. instit. l. cum ab vno, ff. de leg. 2. l. si compensandi, C. de hæred. inst. & in cap. officij extrà de Testam, Corn. cons. 230. n. 7. lib. 4. Socc. Iun. cons. 113. n. 48. lib. Mand. cons. 13 n. 3. Hond. cons. 63. 104. lib. 1. Sebast. Medic. de compens. quæst. 31. num. 17. Barbos. vbi suprà num. 17. in fin. & Magon. decis. Florent. 20. num. 10.* Et ita fuit in partibus contra Violantem iudicatum.

Sed quia nihilominus post mortem Violantis, & Annibalis sine filiis, contendebat Alphonsus hæc duo prædia ad ipsum spectare, vigore d. dispositionis Cæsaris eius Aui, non vti hæredem Violantis eiusdem matris, quia obstarent ei exceptiones non implementi, & rei iudicatæ, † ex quibus illa si viueret, excludi posset, *l. exceptio rei iudicatæ, ff. de except. rei iud. & l. cum à matre, C. de rei vend.* vbi *DD. & Pinell. in l. 1. p. 3. n. 81. C. de bon. matr.* † sed tanquam vocatum, & substitutum ex propria persona post mortem dictæ eius matris, ad text. in *l. 5. §. fin.* vbi *Bald. ff. de lib. & post. Dec. cons. 427. n. 13.* Virginia autem vice versa prætendebat, illa esse ad eam reuersura vti hæredem vniuersalem Cæsaris, cùm fuerit inter dictas partes super manutentione diutiùs disceptatum: Domini tandem ordinarunt, vt videretur de bono Iure Alphonsi in petitorio, de quo cùm hodie dubitarem, tria erant Alphonsi præcipua fundamenta.

Primum est quòd legatum ad fauorem Violantis, eius matris, fuit temporale, vt ex verbis Testamenti, † ibi, *fino à tanto, che ella viuera, d. Titia cum testamento, §. Titia cum nuberet, ff. de leg. 2. Cephal. cons. 158. n. 14 & per tot. lib. 2.* † quo casu quamuis si nihil aliud dictum fuisset, illud post Violantis mortem, deberet ad Virginiam hæredem redire, argumento text. *in leg. ita liber in princ. ff. de stat. liber.* Et disponi expressè *l. fin. C. de legat.* vbi *Alex. circa fin. & idem in l. Paterfamilias, n. 4. ff. de vulg. Paris. cons. 97. n. 8. vol. 1. Odd. cons. 3. vol. 1. cum seq. Zanc. in l. heredes mei, §. cum ita in 4. p. n. 55. cum seqq. ff. ad Trebell.* † non tamen, stante quòd post illius mortem alius fuit vocatus, sed debet ad eum, & sic in præsenti ad Alphonsum peruenire, *d. §. Titia cum nuberet,* & ibi *Bart. n. 2. vers. certè, Pic. in repet. super eod. §. n. 17. & latè Zanch. vbi suprà, & Verall. decis. 125. n. 2. p. 2.*

Vnde non obstare dicebatur, quod Violantes petendo supplementum legitimæ, contrauenerit præcepto compensandi ei inuito; † & ideò, quòd ex Testatoris mente fuerit legato priuata; † Quia respondebat Alphonsus, quòd ex facto, siue contrauentione dictæ matris suæ, ea solùm puniri debuit, & legato carere pro tempore vitæ suæ, pro qua solùm illi fuit relictum, *l. Papinianus, §. meminisse, ff. de inoff. test.* ibi, *eo autem carere quis debet, cuius emolumentum ad eum pertinet, & l. si quis in suo, §. legis, C. eod. tit.* non autem ipse, qui post mortem Violantis fuit vocatus, *eod. §. meminisse,* ibi, *cæterum si id rogatus fuit restituere, non debet iniuria fieri, l. peto, §. prædium, ff. de leg. 2. l. Paterfamilias, 2. ff. de her. inst.* & conferunt, quæ latè tradit *Alex. in cons. 33. n. 4. cum seq. lib. 1.* & in terminis filiorum vocatorum ad fideicommissum post mortem parentum, qui contrauenerunt voluntati Testatoris, *Ruin. cons. 122. num. 9. lib. 2. Gabr. cons. 123. n. 33. & seq. lib. 1. Burs. 13. n. 69. lib. 1. Peregr. de fid. art. 18. n. 29. Fusar. de subst. quæst. 575. n. . & quæst. seq. n. 1. Rota decis. 403. n. 11. p. 2. rec. & in Casenaten. Primogenituræ, 26. Iunij, 1630. coram R. D. meo Decano.*

Secundum fundamentum fuit ex tex. in *l. si Titius, & l. Cohæredi in princ. ff. de vulg. & l. vnica, §. pro secundo, & §. cum igitur, C. de cad. tol.* vbi † quòd deficiente gradu antecedenti, quia fuit effectus caducus, non caducantur sequentes; & est communis sententia, *Bart. in l. quandiu 2. ff. de acq. hæred. Socc. Iun. cons. 181. n. 43. lib. 2. Ias. cons. 148. n. 15. vers. 7. pro hac parte lib. 2. Men. cons. 106. post n. 373. Peregr. de fid. art. 15. n. 22. Surd. decis. 37. n. 25.* † Qui omnes non solùm id concludunt in pluribus gradibus vulgaris, & compendiosæ resolutæ in vulgarem, sed etiam in pluribus gradibus substitutionis fideicommissariæ, itaut primis deficientibus, fideicommissum remaneat apud hæredem cum onere illud præstandi vocato in alio sequenti gradu, cum eisdem tamen conditionibus, & oneribus, iuxtà text. in *l. peculium, §. fin. ff. de leg. 2. & l. Caio in princ. ff. de alim. & cib. legat. Bart. in d. l. quandiu in fine,* quem ibi *DD.* communiter sequuntur, *Socc. sen. cons. 52. col. penult. lib. 1. Socc. Iun. cons. 114. n. 14. lib. 1. Dec. cons. 427. Crauett. cons. 283. n. 1. vers. neque;* & alij penè innumeri, quos allegat, & sequitur *Menoch.* vbi etiam rationem assignat in *dicto cons. 106. n. 391. in vers. octauus est casus, Peregr. de fideicomm. art. 15. n. 34.* Et consequenter legatum Violanti factum, quòd in eius persona non potuit habere effectum ob prædictam causam, transibit in Alphonsum ei post mortem substitutum, ex vi vulgaris compræhensæ in compendiosa, † qualis censetur regulariter substitutio facta post mortem, *Menoch. præsumpt. 51. lib. 4. per tot.* Etiam quòd non adsit verbum *quandocunque,* vt post *Bald.* & alios *Fus. q. 223. n. 30.* saltem cum eodem onere, seu conditione compensandi; † cùm illud possit per Alphonsum hodie adimpleri; quo casu conditio adiecta legatario, censetur repetita in substituto, vt post *Bald.* notatur in *dicto §. pro secundo, & in l. quæ conditio, ff. de condit. & demonstr. Ioan. de Imol. in l. sub conditione, ff. de hæred. instit. Anton. Gomez. var. resol. tit. de legat. num. 80. cum seqq.*

Tertium, & vltimum Alphonsi fundamentum erat, † quòd legatum de dictis duobus prædiis Violanti factum, *donec viueret,* censetur legatum vsusfructus etiam, quòd nullum de vsufructu factum sit verbum, vt ferè in his terminis, *Dec. cons. 278. n. 2. in fin. vers. vnde postremo, Menoch. cons. 115. n. 1. & 8. vsque ad n. 8.* Et legatum post mortem Violantis Alphonso relictum fuisse legatum proprietatis, hócque ab initio fuisse purum, ita vt fuerint duo legata, vnum vsusfructus factum Violanti cum conditione, seu onere compensandi cum supplemento legitimæ, & aliud proprietatis purum, & sine dicto onere; † Testatorem autem legato proprietatis apposuisse tempus mortis Violantis, non vt suspenderet illius existentiam, sed vt Violantem in commoditate vsusfructus præferret, *Couar. var. resol. lib. 2. cap. n. 5. & Peregr. de fideic. art. 5. n. 23. in princ.* atque ideò † caducato legato vsusfructus Violanti facto ob non adimplementum conditionis, seu modi; non propterea caducari legatum proprietatis Alphonso relictum, cùm nihil commune vnum legatum habeat cum alio, quinimò tunc vsumfructum cum proprietate consolidari, nihilque apud hæredem remanere, *l. si Titio factus 40. ff. de vsufr.* † Et quod legatum alicui factum post mortem alterius, cui eadem res ad vitam fuit legata, sit purum, itaut si ille moriatur ante alterius mortem transmittat legatum ad suos hæredes, resoluit *Maluas. cons. 48. num. 10.*

Sed Domini supradictis non obstantibus causa sæpiùs proposita, & maturè discussa, hodie resoluerunt non constare de bono iure Alphonsi; Et decidendi ratio triplex fuit. Prima clara voluntas Testatoris, † qui in nullo casu, nullóque modo voluit hæredem duplici onere grauare, nempe ad supplementum, & ad legatum, *d. l. Titia cum Testamento, §. qui in vita, ff. de leg. 2. & d. l. penultima, ff. de dot. præleg. & arg. text. in l. vxorem, §. in testamento, ff. de leg. 3.* † quòd vnum posuit in electione Violantis filiæ, *d. l. mulier, ff. de cond. inst. & d. leg. si compensandi, C. de hered. instit. Dec. cons. 425. n. 13. Vrsill. ad Afflict. decis. 44. n. 14. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 10. tit. 2.* † itaut per electionem vnius cesset omnino voluntas Testatoris grauandi hæredem in alio, *l. Imperator, §. sicentum, ff. de leg. & l. 2. in fin. C. vt iur. dot.* vbi *Salic. in vers. igitur, Menoch. cons. 453. n. 9. vers. 2. est dubitatio cum seqq.* † Quòd procedit indistinctè tam quoad personam Violantis, quàm Alphonsi substituti, cùm attendenda sit

sit causa finalis, qui Testator ad legandum vtrique motu; fuit, nempe compensandi, & non aliter; cum

22 regula sit,† vt legatū relictum ob causam, determinetur secundùm causam illi annexam, *l. Scio amico*, vbi *Bart. ff. de ann. legat.* Et ferè in his terminis à contrario sensu comprobat tex. *in d. l. Lucius, §. impuberem, ff. de leg.* 1. & in simili *Cuman. cons.* 18. *& Corn. d. cons.* 230.

23 *n.7. lib.4.* vbi quòd si dos † fuit per patrem promissa marito, & legatum fiat filiæ, hæres non tenetur nisi ad vnum, quia cùm legatum fuerit factum filiæ animo compensandi cum dote debita viro, non habetur in consideratione, quòd dos debeatur vni, & legatum fiat alteri, *vt in d. penult. ff. de dot. præleg.* nulla siquidem quoad voluntatem testatoris versatur diffe-

24 rentiæ ratio inter Violantem, & Alphonsum; † imò videtur, quòd multò minùs voluerit testator hæredem duplici onere grauare, quòd Alphonsum substitutum, & sanguine remotiorem, & sic minùs dilectum, quam quòd Violantem eius filiam primo loco vocatam, & magis dilectam ex iuribus vulgatis: & accedit, quia alioquin filiæ nunquam acceptarent legatum cum dicto onere, si scirent ad eorum filios substitutos illud in omnem casum deuolui; & hæc prima ratio est præcisa, & tollit omnem difficultatem, non solùm quia est textualis, sed quia fundatur in volun-

25 tate testatoris,† quæ regit, & regulat vltimas voluntates, *leg. in conditionibus primum locum, ff. de cond. & demonstr. & l. cum virum, C. de fideicomm.*

26 Secunda ratio fuit, † quòd Testator relinquit dicta duo prædia Alphonso per fideicommissum in casu solùm, quo Violantes illius mater legatum de eisdem sibi factum agnosceret, eáque iure legati priùs haberet; quòd patet primò, quia illa visa fuit post mortem, seu in casu transitus ad secundas nuptias, grauata de restituendo, iuxtà ea, quæ notantur in *d. l. fin. C. de legat. Bart. in dicto §. Titia cum nuberet, n.2.*

27 *& Pic. vbi suprà*, † nullus autem grauari potest restituere, nisi priùs habeat, *l. Cohæredi, §. cum filiæ, ff. de vulg.* Secundò, quia testator voluit, quòd Violantes

28 compensaret;† Compensatio autem non poterat habere locum, nisi ipsa simul videretur legatum agnoscere, *Menoch. dicto cons.* 353. *dicto n.9. cum seq.* Et

29 tandem, † quia eam grauauit, casu quoad secundas nuptias transiret, quæ omnia supponunt, & declarant, Testatorem voluisse vocare Alphonsum per fideicommissum, in casu dumtaxat, quo Violantes eius filia legatum agnosceret; ergo in casu sequuto, quòd Violantes legatum non agnouit, sed illud spernit, Alphonsus non fuit vocatus, vt consulti in simili responderunt, *Alex. cons.1. n.7. cum seqq. lib.1. & Corn.*

30 qui consuluit super eadem causa, *cons.199. lib.2.* vbi † quòd quando Testator voluit, vt primo loco vocatus adeat, seu agnoscat, quòd si ille præmoriatur, antequam adeat, seu agnoscat, substitutio non habet locum.

Tertia, & vltima ratio fuit, quia eo ipso, quòd dicta duo prædia fuerunt legata Violanti sub conditio-

31 ne, quatenus ipsa compensare vellet, intrat regula, † quòd exclusa Violante per defectum conditionis, excluditur etiam Alphonsus ei substitutus; ne plus habeat vlterior, quàm proximior vocatus, *l. si matrem, §.1. & l. qui habeat, ff. de vulg. Castr. cons.410. col. vlt. lib.1. Rimin. iun. cons.531. n.44 & cons.535. n.7. Menoch. cons.326. n.36. Peregr. de fideicom. art.15. n.28. Gratian. discept. 747. n.18. Fusar. de substitut. quæst.469. n.79.*

32 & alia regula, † quod euanescunt omnes sequentes gradus, vbi primi conditio, à quo dependent, non extitit, quia censentur facti, quatenus conditio primi gradus verificetur, *l. cum testamento in princ. ff. de hered. inst. Anchar. cons.137. vol.2. Ruin. cons.134. n.4. lib.3. Paris. cons.87. n.37. lib.1. Bursat.* qui multos cumulat *cons.263. & cons.337. n.20. Fulgos. cons.14. Cephal. cons.620. lib.5. Honded. cons.78. n.43 ad med. lib.1.* vbi innumeros recenset, *Rota decis.519. n.2. p.1. recent. Et coram R. D. meo Decano in decis.294. & in Spoletana Primogenituræ, 8. Martij, præteriti coram D. meo Dunozet*; † Substitutionem autem Alphonsi esse subordi- 33 natam, & dependentem à vocatione Violantis, series facti ex se demonstrat, tum quia illa fuit vocata sub conditione compensandi, quæ conditio cùm fuerit apposita ad fauorem Virginiæ hæredis ad eam releuandam, *Bart. per illum tex. in l. illis libertis, ff. de cond. & demonstr.* & patet ad sensum, debet etiam influere ex præsumpta mente Testatoris in sequentem Alphonsi substitutionem remotiorem, respectu cuius credendum est, multò minùs voluisse Testatorem duplici onere hæredem grauare; tùm etiam, quia Alphonsus fuit substitutus per modum continuati sermonis, ac per culpam, & ibi, *& doppò la sua morte, &c. Anchar. Cephal. & Peregr. vbi suprà, Petr. de fid. q.6. n.7. & Rota in dicta decis.519. p.1. recent. & in dicta Spoletana coram R.P.D. Dunozet.*

Quòd autem legatum † relictum animo compen- 34 sandi sit conditionale, & non modale, itaut antequam legatarius declaret velle compensare, & hæredem per acceptilationem à debito liberet, nulla oriatur obligatio, iuxtà mentem Testatoris, probat text. in *l. fideicommissa, §.11. Item si quis, ff. de leg.3.* vbi *gloss. in verb. voluntatem*, quòd censetur factum sub tacita conditione, si compensauerit, & idem *Bart.* † quòd fidei- 35 commissum relictum animo compensandi, petionem non inducit ante compensationem, idem & clariùs probat text. in *l. cum alimenta, §.22. qui fratris, ff. de alim. & cib. legat.* vbi quòd si Testator vineam relinquat animo compensandi cum alimentis ab eo debitis, non debet vinea tradi ex mente Testatoris, antequam hæres à debito liberetur; † igitur 36 legatum relictum animo compensandi, conditionale est, cum de conditionis natura sit, vt illa adimpleatur ante habitum emolumentum; itaut impediat acquisitionem ab initio; quippe nihil ponit in esse, donec ei fuerit satisfactum, *l. si quis sub conditione, ff. si quis omiss. caus. testament. & leg. Filiusfamilias, ff. de condit. & demonstr.*

Et prætereà hoc ipsum hac euidenti ratione fulcitur, quòd vt dictum est Testator noluit vtrumque deberi, & apud filiam esse, nec quidem aliquo temporis momento, sed vnum dumtaxat; non enim reliquit prædia simpliciter, vt apud ipsum erant, sed prædia compensanda cum debito supplementi legitimæ, itaut per acquisitionem duorum prædiorum legatorum, eo ipso extincta esset agendi actio ad supplementum legitimæ; † Vnde quamuis Cæsar testator 37 legans animo compensandi non tam donare, quàm soluere debitum visus fuerit, *leg. cum Pater, §. fidei tuæ, ff. de leg.2. l. cum quis, § mulier, ff. de dot. præleg. Cuman. in dicto cons. cons.18.* † & solutio debeat præcede- 38 re liberationem, *§. prætereà instit. quib. mod. toll. oblig.* cum vulg. atque ideò videatur, quòd acquisitio duorum prædiorum deberet præcedere, quòd est contra naturam conditionis; tamen, † quia de iure vnum pro 39 alio inuito creditore solui non potest; & deinde hoc ipsum posuit testator in electione filiæ legatariæ; † 40 propterea debuit præcedere declaratio suæ voluntatis, ex qua sola, absque alio requisito, & sic ex futuro euentu pendebat, an deberetur legatum, & fieret compensatio necne, & consequenter conditio fuit, & non modus, *l. si ita, si si volet, ff. de leg.1. l.1. & l. quibus §. Termilius*, vbi latè *Bart. ff. de condit. & demonstrat.* † 41 perinde ac si legatum fuisset conceptum his verbis, *lego talia prædia compensanda cum supplementum legitimæ*, quæ dubio procul faciunt legatum conditionale,

† non

41 † non minùs quàm illa, *lego, Stichum, qui meus erit, l. Stichum, §. ff. de leg. 1. & l. nuper in fin. ff. de leg. 3.* & non 43 minùs, quàm † legatum vxori factum earum rerum, quæ eius causa parata erunt, *l. scribit Quintus Mutius, §. idem scribit in fin. ff. de aur. & arg. legat.* Quinimo cum onus compensandi in casu nostro etiam, quòd aliud non fuisset expressum, attenta qualitate debiti, & personarum testatoris, & legatariæ, tacitè à iure inesset, *dicto §. si pater*, cum aliis suprà allegatis; perinde haberi debet, ac aliud quodcumque legatum tacitam conditionem in se habens, prout regulariter est 44 legatum † dotis, quod continet tacitam conditionem, si nuptiæ sequantur, *l. Titio centum, §. Titio genero, ff. de cond. & demonstr.* latè *Menoch. præsumpt. 146. per tot. lib. 4.* † & legatum fructuum, quòd tacitam 45 conditionem continet si nascantur, *l. quòd in rerum* 46 *in princ. ff. de leg. 1. & l. 1. in fin. ff. de cond. & demonstr.* † quæ tacitæ conditiones licèt quando ex necessitate insunt, non impediant transmissionem, si aliter non exprimantur, quàm tacitè insunt, *Mantic. de coniect. vlt. lib. 11. tit. 20. n. 5.* itaut † quoad transmissionem 47 non faciant legatum conditionale, *l. conditiones extrinsecus, ff. de cond. & demonstr. & l. cum illud, §. hæres meus,* 48 *ff. quando dies legat. ced.* † semper tamen, & indistinctè ortum obligationis impediunt, quousque existant, vt in *d. §. hæres meus, in fin. l. item quia, §. huius rei, ff. de pact.* & ibi *gloss. Bart. in l. ita stipulatus, la grande, n. 33. ff. de verb. oblig. Socc. in d. l. 1. n. 5. vers. vltimò nota, ff. de condit. & demonstr. & Eman. à Cost. lib. 1. select. cap. 7. num. 6.*

Vnde non obstat, si dicatur, quòd Cæsar in casu nostro priùs fecit legatum in verbis purum, & perfectum, & quòd deinde per viam præcepti, ibi, *volendo e commandando*, declarauit animum compensandi; & propterea quòd hoc grauamen voluit apponere in 49 vim modi, † de cuius natura est, vt apponatur dispositioni iam perfectæ, & priùs purè factæ, *gloss. & DD. in l. 1. ff. de his, quæ sub mod. & Bart. in d. l. 1. ff de cond. & demonstr.* quia respondetur, quòd iuxtà communem 50 DD. traditionem, † regula discernendi modum à conditione non est constituenda, nec æstimanda ex figura verborum, sed ex effectu, qui ex dispositione colligitur, atque ideò ex substantia ipsa conditionis, & & modi, iuxtà mentem disponentium, seu contrahentium, itaut non attenta forma verborum conditio sit, quoties disponens voluit, vt quod in figuram modi, vel conditionis deduxit, impleri priùs debeat; modus verò quando impleri voluit post acquisitionem, *l. Meuia, & l. libertas, §. scriptura, ff. de manum. testam. dicto §. Termilius*, vbi *Bart. n. 1. vers. dic ergo, Dec. in l. cum mota n. 7. C. de transact. Alciat. respons. 165. n. 15. Paris. consil. 19. n. 252. lib. 2. Menoch. consil. 131. n. 2. Sarm. lib. 2. select. cap. 3. n. 1. & 4. & Magon decis. Florent. 144. n. 12.* In casu autem nostro, vt comprobatum est, nulla orta 51 fuit actio ante compensationem, † quam legatarius debuit priùs declarare velle facere, & cum effectu hæredem liberare eo meliori modo, quo potuit, videlicet per acceptilationem; & inde est, quòd Iuris con- 52 ditores † in terminis, in quibus versamur, id est quando testator onus compensandi expressit, parum habentes verborum figuram, illud quandoque exprimere solent per dictionem, si, per quam à communiter accidentibus conditio explicatur, vt in *d. l. mulier, ff. de condit. instit.* ibi *si eam pecuniam, quando doti promisisset, neque petiisset, neque exigisset*; Et quandoque per- 53 dictionem, *vt.* † per quam, vt plurimum modus concipitur, *vt in d. cap. officij extrà de test.* vbi nihilominus conditio appellatur, ibi, *portionem illam cum conditione legauit Episcopo, vt esset ea sola contentus*; quandoque illud in ordine scripturæ præmittunt ipsi dispositio- 54 ni, vt in *d. l. mulier, & in d. l. cum ab vno*; † Et quandoque tandem dispositionem in verbis perfectam, & puram anteponunt, & deinde adiciunt onus compensandi, vt in *d. l. fideicommissa, §. 11. Item si quis, ff. de leg. 3. & in d. l. cum alimenta, §. si fratris, ff. de aliment. & cib. legat.* in quibus iuribus conditio nihilominus dicitur, & quòd debet priùs adimpleri, itaut antea nulla oriatur actio, nullúmque competat ius agendi, vt diximus.

Sed quamuis supradicta verissima sint, & sufficiant, vlteriùs ex abundanti dicebant Domini, † quòd 55 etiam si onus, seu præceptum compensandi in casu nostro quoad Violantem fuisset modus, & sic per eam impleri posset post habitum emolumentum, quo postea ea non adimplens, quasi in pœnam esset priuanda; tamen idem onus respectu Alphonsi illi per fideicommissum substituti, esset conditio, † cùm dubio 56 procul iuxtà voluntatem testatoris, & naturam fideicommissi, deberet per Violantem priùs adimpleri, quàm adueniret casus substitutionis Alphonsi, vt in simili respondit *Bolognet. consil. 12. n. 10.* quem sequuta fuit *Rota in causa Maceraten. hæreditatis, 18. Iunij, 1607. coram bon. mem. Iusto*; atque ideò, eo ipso, quòd Violantes huic modo sibi adscripto, non paruit, defecit conditio substitutionis Alphonsi; † defectus au- 57 tem conditionis non facit quem priuari, cùm nunquam habuerit, *l. 1.* & ibi *Bart. ff. de cond. & demonstr.* cum vulg. † Sed imò operatur, vt habeatur pro non 58 vocato, *l. pecuniam, ibi, perinde est, &c. ff. si cert. pet. cum aliis per Castr. consil. 291. n. 1. vers. Item testator priuauit p. 2. Paris. consil. 19. n. 51. lib. 2.*

Nec releuat, quòd per Alphonsum non steterit, quo minùs dicta conditio adimpleretur, † quæ ideò 59 videatur habenda pro impleta, *l. quæ sub conditione, §. quoties, ff. de condit. instit. & l. in Iure Ciuili, ff. de cond. & demonstr.* † Quia procederet, si quo ad Alphonsum 60 esset conditio potestatiua, cùm autem quoad eum sit mixta, vti dependens ex facto, & voluntate Violantis, † cùm illa solùm posset compensare, ex quo ei solùm 61 fuit onus adscriptum, & legitima debebatur, non autem Alphonso, nec non ex fortunæ euentu, quia Violantes moti poterat, & ei solui supplementum legitimæ ante mortem testatoris; propterea quomodocumque defecerit, relictum quoque sub ea conditione defecit, † Cùm in mixtis, & casualibus conditionibus te- 62 stator solùm respiciat ad exitum conditionis, illiúsque existentiam, non autem ad factum substituti, *l. in testamento, la seconda, ff de condit. & demonstr. l. legatum, C. de condit. insert. gloss. in d. §. quoties, Castr. in l. 1. C. de instit. & substit.* & ibi *Bald. in 10. opposit. Natt. consil. 452. num. 10. Vasquez quæst. illustr. lib. 3. cap. 93. per tot.*

Ex quibus non obstant supradicta tria fundamenta Alphonsi; non primum videlicet, quòd legatum non redit ad hæredes, quando erat substitutus; tum quia non procedit, quando vt in casu nostro testator indistinctè, tam respectu instituti, quàm substituti, noluit hæredem duplici onere grauare; tum etiam, quia non substituit in casu sequuto, quo Violantes non agnouit legatum, nec extitit conditio primi gradus, à quo etiam secundus dependet, vt latiùs supra dictum fuit in tribus rationibus decidendi: & tandem, quia nec etiam extitit conditio substitutionis Alphonsi, vt nuper diximus; Atque ita non obstat, quòd Alphonsus non potuerit priuari ob contrauentionem Violantis; † quia in primis non est verum, quòd Violantes con- 63 trauenerit, sed solùm vsa fuit facultate eligendi alterum sibi à iure data, quæ proinde non fuit legato priuata, cùm illud nunquam habuerit, dum conditionem compensandi, sub qua ei fuit relictum, non impleuit; † 64 Attamen ex non implemento conditionis prouenienti ex persona vnius, benè potest testator alteri non

non dare. l. si ita fuerit, vbi gloss. ff. de manumiss. testam. Bart. in d. l. Paterfamilias, n. 2. ff. de hered. instit. Rum. cons. 150. n. 6. vol. 3. & latè Vasquez vbi suprà; & deinde, quando ex dicto non implemento, dato quòd onus prædictum fuisset modus, resultaret priuatio quoad personam Violantis; quia tamen quoad personam Alphonsi fuit conditio, cùm ipse nunquam habuerit, non fuit priuatus facto alterius, † sed ob non existentiam conditionis, perinde haberi debet, ac si nunquam fuisset vocatus ex supradictis. 65

Non obstat etiam secundum, nimirum, quòd caducata vocatione Violantis ob non implementum conditionis compensandi, subintrauit Alphonsus ex vulgari comprehensa in compendiosa: quia in primis respondetur non esse verum, quòd substitutio Alphonsi fuerit compendiosa, & contineat vulgarem; quandoquidem licèt substitutio post mortem, sit regulariter compendiosa, & sic contineat vulgarem; † fallit tamen, quando fit in re certa per verba obliqua, seu communia, Bart. in l. Centurio, n. 18 ff. de vulg. & pupill. Castr. cons. 16 n. 3. lib. 2. Corn. cons. 322. n. 19. lib. 3. Natt. cons. 68. n. 4 Trentacinq. de substit. p. 4. c. 2. n. 18. vers. imò non continet, Fusar. de subst. q. 137. n. 20. Seraph. decis. 584 n. 2. † Verbum autem, lascia, per quod facta fuit Alphonsi substitutio, est obliquum, cum idem importet, quòd verbum lego, † siue verbum relinquo, quæ sunt verba obliqua, vt hîc, adiciantur rei certæ, & tali personæ, quæ de necessitate non debet instituti, & alio hærede instituto, prout de verbo lego secundum communem vsum loquendi, qui attendi debet post Bart. & alios, dixerunt Rip. in d. l. Centurio, n. 98. Odd. de compend. p. 4. vers. lego, Fusar. post plures alios, quos allegat de substit. q. 247. n. 3. & de verbo relinquo, Angel. cons. 41. n. 4. vers. quod autem Corn. cons. 93. n. 6. lib. 3. & Menoch. cons. 483. n. 6. 67 68 69

Neque obstat, quòd etiam in pluribus gradibus substitutionis fideicommissariæ, caducato gradu antecedenti, admittitur vocatus in sequenti, dicto § pro secundo Bart. Dec. Socc. & alij in dicto secundo Alphonsi fundamento citati: & ideò caducata substitutione Violantis, ex quo in vita dictæ Annæ primæ legatariæ petiit supplementum legitimæ: non propterea caducari sequentem gradum substitutionis Alphonsi: † Quia est verum, quatenus tamen verificetur conditio, sub qua ille sequens est vocatus, & non aliter, quia quando subintratur in locum gradus caducati per fideicommissum, caducato gradu antecedenti, non caducatur conditio apposita in sequenti gradu, sed illa semper attenditur, & verificari debet: & ita demum vocatus in dicto sequenti gradu, admittitur, caducato gradu antecedenti, si conditio, sub qua vocatus est, existat: Verbi gratia lego Titio fundum, quem si Titius decesserit sine liberis, lego Caio, & si Caius decesserit sine liberis, illum relinquo Sempronio, Titius agnouit legatum, deinde moritur Caius sine liberis, & posteà Titius sine liberis: Sempronius vltimò loco substitutus non potest succedere Titio ex vulgari, subintrando per eam in gradum, & in locum Caij, quia, vt dictum est in hoc casu, nulla adest vulgaris: Deinde nec ex fideicommissaria, quia licèt sit caducata præcedens substitutio Caij, ex quo mortuus fuit ante Titium, adeò vt nec filij eius succedant: † quia fideicommissum conditionale non transmittitur, si fideicommissarius decedat ante purificatam conditionem, l. vnica, §. sin autem sub conditione, C. de caduc. toll. gloss. communiter approbata in l. 1. C. de his, quæ ante apertas tabulas, Roland. cons. 46. n. 6. vol. 3. Alc. cons. 36. n. 3. & Crau. cons. 52. n. 3. † Etiam quòd fideicommissum, vt hîc relictum sit decedenti, nisi ad sint tales coniecturæ, ex quibus appareat testatorem voluisse fideicommissum transmitti, Hond. cons. 70. n. 10. lib. 1. Fed. Vasq. de success. procr. lib. 1. §. 7. n. 51. Peregr. de fideic. art. 31. n. 3. Mant. de coniect. vlt. lib. 11. tit. 20. per tot. & Rota decis. 782. p. 1. diuers. tamen non est caducata conditio illa: si Caius sine liberis decedat, sub qua Sempronius fuit vocatus. Quinimò si extant liberi Caij, quamuis non succedant, sed solùm sint in conditione positi, illum excludunt, † & legatum remanet liberum apud hæredem Titij primi legatari: si autem fuisset legatum temporale, vt in casu, remaneret liberum apud hæredes testatoris, l. penult. ff. de vulg. & est vera, & communis sententia, vt per Crau. cons. 283. per tot. Menoch. d. cons. 108. n. 391. vers. octauus est casus, Peregr. de fideic. art. 15 n. 34. & Ioseph. de Sess. dec. Arag 50. etiam per tot. Vnde ad rem nostram, cùm Alphonsus vocatus fuerit per fideicommissum sub dictis conditionibus, nempe si Violantes compensauerit, quæ, vt dictũ est, ex mente testatoris, non solùm fuit apposita gradui Violantis, & substitutioni Alphonsi, & sub illa alia, quatenus Violantes legatũ agnosceret, non potest ille succedere in dicto legato prædiorum: quamuis vocatio Violantis ob non implementum conditionis fuerit caducata; quia debent nihilominus verificari conditiones, sub quibus ipse vocatus fuit, quæ defecerunt. 70 71 72 73

Neque obstat si dicatur, † quòd imò caducato gradu antecedenti, caducatur etiam conditio: itaut sequens gradus admitti debeat nulla habita consideratione conditionis appositæ in dicto sequenti, & vltimo gradu, Bart. in d. l. quandiu ff. de acquir. hæred. communiter approbatus Castr. cons. 152. col. 4. vers. his tamen lib. 1. Socc. iun cons. 114. n. 14. in princ. Dec. cons. 427. Ias. cons. 148. & Crau. in d. cons. 283. † quia est pariter verum in terminis, in quibus præcitati DD. loquuntur, videlicet quando sequens gradus subintrat in locum gradus caducati ex vulgari etiam compræhensa in compendiosa; tunc enim non est attendenda conditio apposita in dicto sequenti, & vltimo gradu, quia ex eo non defertur hæreditas, sed solùm attendi debet conditio apposita gradui caducato, ex quo successio defertur. † Verbi gratia, instituo Titium hæredem, cui sine liberis decedenti, substituo Caium, & Caio sine liberis decedenti, substituo Sempronium: Titius adit, deinde moritur Caius cum liberis, & posteà Titius sine liberis, Sempronius succedit Titio, licèt Caius decesserit cum liberis, quia cum sit Caio substitutus post mortem, & nec natura dispositionis, nec eius verba repugnent, eidem etiam censetur substitutus per vulgarem compræhensam in compendiosa, iuxtà doctrinam Bart. in d. l. Centurio, n. 9. ff. de vulg. Et consequenter subintrat in eius gradum, & succedit in eius locum ex vi vulgaris, & perinde est, ac si loco Caij fuisset vocatus in gradu ipsius, ita vt solùm attendi debeat conditio illa, si Titius sine liberis decedat, quæ extitit apposita dicto gradui caducato, in quo Caius fuit vocatus, & ex quo defertur successio, prout tantùm attenderetur, si Caius succederet, & Bart. etiam sequuntur Gabr. cons. 101. vol. 1. Zanch. in d. §. cum ita in 2. p. n. 87. Peregr. qui dicit esse receptam, & veriorem sententiam d. art. 15. n. 35. & plures alij cumulati in d. decis. Arag. Ratio autem diuersitatis, quare vbi substitutus admittitur solùm per fideicommissum in locum vocati in gradu caducato, iuxtà dispositionem text. in d. §. pro secundo, debet etiam verificari conditio apposita in eo gradu, in quo ipse fuit vocatus, quamuis ex eo non defertur ei fideicommissum; quando verò in eundem locum, & gradum subintrat ex vulgari, non attenditur conditio gradunm, per quos non defertur successio, sed solùm conditio gradus caducati, ex quo succeditur, ea communiter assignatur, quòd in fideicommissaria non intendit testator vocare vltimò substitutum, nisi sub conditione 74 75 76 77

ditione ipsi apposita, quia cogitauit, quòd præcedens gradus admitteretur, nullus enim, vt dictum est grauatur restituere, nisi priùs habeat; sed in vulgari cogitauit testator, quòd præcedens gradus posset deficere ex capite voluntatis, aut impotentiæ; Et ideò, sicut in eo voluit subrogare vltimò substitutum, loco præcedentis substituti; consequenter voluit etiam verificari conditionem appositam præcedenti gradui caducato, ita Crau. in d. conf. 283. in verf. sed dicet aliquis, & in dicta decis. Arag. 50. n. 20.

Secundò ex eisdem respondetur, quòd etiam si substitutio Alphonsi fuisset compendiosa, & sic contineret vulgarem, multò minùs posset ex ea succedere; quia iuxtà prædicta non succederet ex gradu, ex quo ipse fuit vocatus, sed ex gradu caducato, in quo Violantes vocata fuit, & in cuius locum ipse per vulgarem fuit subrogatus, & consequenter multò magis esset verificanda conditio apposita dicto gradui caducato, videlicet si Violantes compensauerit, quia subrogatio fit cum eisdem conditionibus, & qualitatibus, prout in his terminis probat text. in d. l. Coheredi, ff. de vulg. & in d. § pro secundo, & vltrà præd. DD. Oldrad. conf. 141. Cephal. conf. 620. n. 14. Ioan. de Anan. conf. 68. & ibi Add. Ruin. conf. 94. lib. 2. Alc. in d. re-

78 spons. 37. & alij allegati in d. decis. Arag. † quæ fortiùs, & efficaciùs procedunt, ex quo substitutio Alphonsi fuit facta continuatiuè ad vocationem Violantis, vt diximus in tertia ratione decidendi; Vnde cùm dicta conditio defecerit, quia Violantes vtens facultate sibi à iure data, maluit legatum spernere, quàm compensare, non poterit Alphonsus ex vulgari succedere, nec ex sua persona, vti substitutus adimplere, nec ex sua persona, vti substitutus adimplere conditionem, quæ semel defecit per electionem Violantis, cui cohærebat, cum ei soli debberetur legitima, d. l. quæ conditio,

79 ff. de cond. & demonstr. † Et quia in vltimis voluntatibus habens facultatem eligendi, si semel elegerit, non potest variare, l. serui electione, vbi Bart. & Cuiac. de legat. primo.

80 Tandem non obstat tertium Alphonsi fundamentum, videlicet, quòd à principio fuerint duo legata, vnum Violanti factum, donec viueret, & sic quoad vsumfructum, & aliud proprietatis Alphonso relictũ, dilatum post Violantis mortem; quia non est verum quidquid sit de legato facto D. Annæ; sed imò legatum Violanti factum, fuit legatum plenæ proprietatis, quæ deinde visa fuit post eius mortem grauata de restituendo Anibali, & Alphonso filiis suis, d. l. fin. C. de

81 leg. Zanch. in d. §. cum ita in 4. p. n. 55. cum seq. † Vbi, quòd legatũ temporale ad vitã, prædefuncto substituto alio, quàm hærede, non transmittitur post legatarij mortẽ ad hæredes substituti, neq; remanet penès legatarij hæredes, sed reuertitur ad hæredes testatoris liberè iure cõsolidationis, vel iure accrescendi; portionẽ autem substituti, pertinere ad consubstitutos superuiuentes,

82 † quòd non ita esset, si vocatus post mortem legatarij censeretur à principio vocatus purè quoad proprietatem; quia tunc eam transmitteret ad hæredes, d. l. vnic. §. in nouissimo, & §. in l. libertatibus, ff. de cad.

83 toll. † Et vsusfructus post mortem legatarij consolidaretur cum proprietate, existente apud hæredes substituti: & quòd hæc sit mera veritas reprobata sententia Mainasij vbi suprà attestatur Canc. var. resol. lib. 1. cap. 20. n. 52. cum sequent. & in fortioribus terminis Grat. conf. 79. n. 9. lib. 1. Natt. conf. 450. n. 2. Cephal. conf. 471. n. 3. Cod. Fabr. lib. 6. diffin. 5. Peregr. de fideicom. art. 1. n. 31. in fin. Nec aduersantur DD. in dicto vltimo fundamento allegati, nempe Couar. Peregr. Dec. & Menoch. quia loquuntur in casibus longè diuersis;

84 † & præsertim in casu, quo alicui legatur vsusfructus, & alius instituitur hæres post illius mortem, in quo ille, qui est institutus hæres post mortem legatarij, habetur pro purè instituto à principio, vt legatum vsus-

85 fructus valeat, & statim effectum habeat; † quia cùm sit speciale in legato vsusfructus, vt non cedat, nisi à die aditæ hæreditatis, d. l. vnic. § libertatibus in verf. ex-

86 cepto, C. de cad. toll. † Testator legans vsumfructum, censetur voluisse, necessarium antecedens ad illud, & sic hæredem posse incontinenti adire, Bald. in l. id, quod pauperibus, n. 17. q. 14. Paul. de Castr. in l. filius à Patre, ff. de lib. & posth. & conf. 459. vol. 2. Iaf. in l. extraneum, C. de hær. inst. & Codex Fabr. lib. 6. tit. 17. diffin. 7.

87 † Hic autem versamur in legato temporali rei certæ, alio purè hærede instituto, nempe D. Virginia, & consequenter Alphonsus, & Anibal non fuerunt purè vocati ad dictum legatum, sed sub conditione, nempe post mortem Violantis, l. 1. & l. dies incertus, ff. de cond. & demonstr.

Et ita decisum vtrâque parte Informante, &c.

Gerunden. Præpositurae.

Ven. 21. Maij, 1632.

ARGVMENTVM.

Arbitrium quando intret ad retardandam executionem Breuis. Præpositurae quando cadant sub reseruatione, vel non; Et nonnulla notanda in materia mutationis status Beneficij, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium intelligitur, prout de Iure.*

2 *Breue de capienda possessione nomine Cameræ non demandatur executioni, nisi clarè constito de reseruatione.*

Reseruatio est fundamentum Breuis.

3 *Breuis executio retardatur, stante turbiditate Reseruationis.*

4 *Præpositura non cadunt sub reseruatione, si sunt simplices administrationes temporales, nihil spiritualitatis habentes, & n. 8.*

5 *Breuis executio cessat deficiente reseruatione.*

6 *Præpositura de Iure communi sunt Beneficia Ecclesiastica, & cadunt sub reseruatione, n. 7.*

8 *Declara duplex esse genus Præpositurarum vnum est illarum, quæ sunt erecta in titulum Beneficij, & hæ cadunt sub reseruatione; alterum est illarum, quæ non sunt erecta in titulum Beneficij, sed solùm instituta sunt pro temporali administratione bonorum ipsius Ecclesiæ, & hæ sub reseruatione comprehenduntur, iuncto n. 4. & 6.*

9 *Præpositi Gerundenses sunt merè administratores, & dominium, & dispositio eorum Præpositurarum ad Capitulum spectant, & n. 10.*

11 *Status mutatio ad hoc inducatur, quæ requirantur.*

12 *Status vltimus non attenditur quando clarè constat de statu anteriori contrario.*

13 *Sententia quæ transiuit in iudicatum facit ius quoad omnes.*

14 *Collationes Papæ, & Ordinarij non mutant Statum.*

15 *Officia Ecclesiastica cadunt sub reseruatione; Declara, vt n. 16. & 17.*

DECISIO CCCXL.

VACANTE de mense Octobris, 1625. in Ecclesia Gerunden. Præpositura, de qua agitur, per obitum Antonij Androet, fuit de ea vel reseruata,

reseruata, ratione mensis, authoritate Apostolica pronisus D. Franciscus Sanz, qui expedito Breui de capienda possessione, nomine Cameræ, eoque producto coram A.C. sententiam fauorabilem super executione, & immissione reportauit; à qua Capitulú Gerund. appellauit, & adita Signatura, obtinuit rescribi cum clausula *parito Breui arbitrio Rotæ*; Vnde dubitaui hodie super dicto arbitrio, & fuit resolutum illud intrare, ad effectum retardandi executionem; † quia arbitrium intelligitur, prout de Iure, *Rot. dec. 450. n. 1. p. 2. rec. Greg. dec. 189. n. 3.* Et fuit dictum *in Barchinon. fructuum 16. Iunij 1625. coram me*, & alibi sæpius: De iure autem est, † vt Breue, de quo supra, executioni nó demandetur, nisi claré, & indubitaté constito de reseruatione, quia illa est fundamentum Breuis, *Garz. de benef. p. 6. c. 3. n. 10. & seq. Rot. dec. 423. n. 1. p. 1. rec. Greg. dec. 53. in fin.* & ibi *addit Card. Caual. dec. 597.* In casu autem præsenti reseruatio, nedum est turbida, † quæ turbiditas sola sufficeret ad retardandum Breuis executionem, ex laté *Garz. super reg. 8. in annot. cont. nullit. n. 287. & seq. & per Rot. d. decis. 423. par. 2. rec.* sed etiam videtur penitus excludi cum ex plurib. decisionib. factis in causa Gerund. *Vini*, & præsertim ex ea, quæ emanauit coram Eminentissimo Cardinali Pamphilio sub die 4. Maij 1616. & ex sententiis desuper latis claré constet Præposituras dictæ Ecclesiæ non esse Beneficia Ecclesiastica, sed simplices Administrationes temporales, nihil spiritualitatis habentes; † Vnde non cadunt sub reseruatione, *Æneas de Falc. de reseru. quæst. 1. princ. n. 2. Rebuff. de nomin. quæst. 21. n. 59. & Gonz. super d. reg. 8. glos. 5. §. 11. n. 25.* † Et propterea, cessante reseruatione, cessare debet executio Breuis, quod in ea fundatur, *Garz. Greg. & Caual. vbi supra.*

Nec refert si dicatur, † Præposituras de Iure communi esse beneficia Ecclesiastica, *Extrau. ad Roman. de preb. in commun.* ibi *omnia, & singula Beneficia Ecclesiastica, secularia, & cuiusuis ordinis regularia, etiamsi Præpositatus, Canonicatus, Præpositura, & Prebenda, Dignitates, Personatus, Administrationes, Oldrad. consil. 136. per tot. Gonz. d. gloss. 5. §. 11. n. 2.* † Et ideò sub reseruatione *reg. 8.* comprehendi, iuxta dispositionem *d. extrauag.* & tradit *Gonz. vbi supra*: Quia respondetur † Præposituras esse in duplici differétia, quædam enim existunt, quæ sunt erectæ in titulum beneficij, & habent omnia requisita Beneficij, & præsertim spiritualitatem annexam, quæ regulariter solent esse Dignitates in Ecclesia, vt in *d. Extrauag. Oldrad. & Gonz. ibidem.* Aliæ verò, quæ non sunt erectæ in titulum Beneficij, sed solùm sunt institutæ pro temporali administratione bonorum Ecclesiæ, quæ administratio, sicut dicitur Præpositura, pariter administratores, qui eam alieno nomine tegunt, Præpositi nuncupantur, *§. sed si ex testamento*, ibi, *præponatur ei, & ipse solus administret, Instit. de satisd. tut. & text. in c. quamuis; in princ. de verb. signific.* ibi *quamuis omnes, qui prasunt Præpositi ritè vocentur.* Et ad rem nostram est tex. optim. *in cap. Salutor, prim. quæst. 3.* ibi, *nomine veri Procuratoris intelligit præfata Synodus quemlibet Ecclesiasticarum rerum Administratorem, & verbi gratia Præpositum, Economum, Vicedominum, Defensoris nomine Aduocatum, siue Castaldum, & Iudicem*, vbi *glos. in verbo, Præpositum*, quòd licèt nomina Præpositus, & Economus diuersa sint, idem tamen significant, sicut Primas, & Patriarcha, idem dixit *Spec. in tit. de his, qui alien. nom. in iud. interu. n. 5. vers. Præpositus, & Oeconomus*; quam distinctionem Præposituraru facit *Turrecrem. in d. cap. Saluator, num. 7. in vers. Præpositum*, vbi quòd Præpositus in quibusdam Ecclesiis administrat temporalia Canonicorum dumtaxat, in quibusdam etiam spiritualia: Præpositura autem de qua agitur, prout aliæ eiusdem Ecclesiæ, non sunt primæ speciei,

sed secundæ, vt plenè in supradictis Rotæ decisionibus coram Cardinali Pamphilio, & apud *Gregor. decis. 29.* vbi quòd † Præpositi Gerunden. sunt merè administratores, & idem pleniùs resoluit *Rota in dec. 12. n. 3. cum sequen. part. 2. recent.* vbi † quòd dominium, & proprietas, ac libera dispositio harum Præposituraru remansit semper apud Capitulum, & quòd Præpositi sunt administratores.

Nec quicquam refragatur, quòd de ordine fel. rec. Pauli V. fuerit dictis Præposituris assignata congrua, quam Franciscus prætendit successisse loco dotis, itaut eo ipso dictæ Præposituræ tanquam dotatæ sint vera Beneficia, vel saltem ad instar beneficiorum debeant regulari, quia in *decisione sub die 7. Aprilis 1617. coram eodem Cardinali Pamphilio*, fuit expresse resolutum; congruam præfatam non fuisse assignatam, nec deberi istis Præposituris, vt beneficiis Ecclesiasticis cùm talia non sint, sed solùm deberi ratione administrationis, & ad instar certi salarij, & pro modo laboris cuiusque Præpositi. Vnde de dicta assignatione congruæ nulla est habenda ratio, ad effectum de quo agitur.

Non obstat etiam, quòd huiusmodi Præposituræ fuerint effectæ collatiuæ ex quo pluries collatæ fuerunt, tàm à Papa quàm ab Ordinario, quia ex hoc non sequitur, quòd primæuam naturam merè temporalem amiserint, & veram qualitatem beneficiorum Ecclesiasticorum assumpserint, ita vt primus status fuerit mutatus, & nouus inductus; † Quia ad nouum statum inducendum in præiudicium tertij, & sic Capituli, vltra collationes, plura alia requiruntur, quæ hîc non probantur, nempè quadragenaria, potestas & voluntas superioris, bona fides impetrantium, ac demum scientia, & patientia Capituli, vt laté examinant *Add. ad Greg decis. 434. num. 10. & Modern. de re benef. lib. 1. quæst. 34. n. 45. & seq.* vbi etiam *n. 28. cum seq.* ex multis probatur, quòd † vltimus status non attenditur, quando claré constat de contrario statu anteriori, & dixerunt *Felin. in cap. in nostra, n. 44. de rescript. Rot. decis. 2. de Praben. in non.* & fuit resolutum *in causa Ferrarien. Prioratus 25. Maij 1609. coram bon. mem. Penia*, quæ est *decis. 188. n. 2. part. 1. rec.* Hic autem notorié apparet de anteriori statu meræ temporalitatis huius, & aliarum Præposituraru dictæ Ecclesiæ, ex supradictis decisionibus, & sententiis, † quæ transitum fecerunt in rem iudicatam, & faciunt ius quoad omnes, ad text. *l. ingenuum*, vbi *glos. Bart. & DD. ff. de stat. hom. Rot. decis. 533. n. 2. p. 4. diu.* Et in puncto, † quòd ex collationibus non fuerit mutatus prior status merè temporalis istarum Præposituraru Gerundensium, ex *glos. in cap. cum olim, in verb. præiudicium de consuet. Corn. cons. 225. n. 5. vers. non etiam aufertur, lib. 1. & Decian. cons. 407. n. 10. resoluit Rot. in d. decis. 29. Greg. XV.* Et cessat difficultas, quia nullibi constat collationes supradictas fuisse simpliciter factas de beneficiis Ecclesiasticis, sed potiùs de officiis, *vt in Summario Francisci n. 5.* Vnde non probatur status collatiuus beneficiorum, sed officiorum, qui non releuat, ad effectum, vt dictæ Præposituræ sub reseruatione comprehendantur.

Nec releuat si dicatur, quòd licèt non sint beneficia, sit satis quòd sint officia Ecclesiastica, † cum etiam illa cadant sub reseruatione, quia dato etiam, quòd talia essent, respondetur, † non omnia officia Ecclesiastica sub reseruatione comprehendi, prout est officium Custodis, officium Cellarij, & alia huiusmodi, quæ dantur non in titulum, sed in administratione, de quibus *per Sarnen. in reg. de infir. quæst. 22. Mandos. ad reg. 21. quæst. 7. & ad reg. 32. quæst. 2.* † Sed solùm illa cadunt sub reseruatione, quæ conferuntur in titulum perpetui Beneficij; Et re vera sunt

beneficia Ecclesiastica, prout sunt Sacristia, Archipresbyteratus, Præpositure habentes spiritualitatem, & erectæ in titulum beneficij, & similia, quæ in nihilo distant à beneficiis Ecclesiasticis, *Mandos. vbi supra, benè Gonzal. dicta glos. 5. §. 11. n. 2. & 5. & 25. Erasm. in Kochier sub eadem reg. 1. in fin.* Vnde cùm non constet dictas Præpositutas consueuisse conferri in titulum perpetui beneficij, nec re verâ esse beneficia Ecclesiastica; sed imò totum contrarium, necessariò sequitur non cadere sub reseruatione; & ideò esse locum arbitrio ad effectum retardandi executionem Breuis.

Et ita resolutum vtraque parte informante, &c.

Romana Officij.

Lun. 24. Maij, 1632.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Vendens rem alienam, cum falsa assertione quòd sua sit, tenetur ad pretij restitutionem. Declara, vt n. 3.*
2. *Emptor sciens rem esse alienam non agit ad pretij restitutionem.*
3. Spectare, & pertinere, *verba verificari possunt respectu Iuris hypotheca quam quis in re habet.*
4. *Verba in dubio censentur stare demonstratiuè.*
5. *Mandatum venditoris præsumitur ex præsentia veri Domini consentientis venditioni.*
6. *Mandatum procura probatur ex testibus instrumentariis, qui contractui interuenerunt.*

DECISIO CCCXLI.

FVIT resolutum confirmandas esse sententias Rotales Dominorum meorum Pirouani, & Motmanni, quibus fuit pronunciatum, Dominum Laurentium Butium non teneri ad restitutionem pretij tertiæ partis vnius medietatis officij Curiæ Capitolinæ, per eum venditæ Adamo Clisco cum reseruatione potioritatis super reliquis duabus partibus dicti Officij, ad fauorem eiusdē Butij venditoris: Quandoquidem validitas dictarum sententiarum patet ex reuolutione actorum, & de ea inter partes non dubitatur: Iustitia autem videtur clara, ex fundamentis latè deductis in quatuor decisionibus coram dd. DD. meis emanatis, quæ non est cur repetatur.

Neque obstat vnum sæpius repetitum, & hodie refricatum, nempe quòd Butius in instrumento venditionis asseruerit dictam medietatem Officij ad se spectare, & pertinere; & tamen illam anteà resignauerat Erasto cum decreto; & propptereà cùm Butius vendiderit rem alienam sub falsa assertione quòd sua esset, teneatur ad pretij restitutionem, *l. si rem quam*, vbi *gloss. in verb. agentem, ff. de euict. Surd. cons. 36. n. 12. Rot. decis. 318. num 2. part. 1. recent.* Quia vt fuit iam in supradictis decisionibus responsum, Butius non vendidit dictam tertiam partem vti Dominus, sed vti Procurator irreuocabilis Erasti; & præterea Adamus sciuit rem fuisse alienam, nempè Erasti ex pluribus rationibus in eisdem decisionibus ponderatis. † quæ scientia Adami rei alienæ tollit in Butio omnem doli præsumptionem, & operatur vt non sit ampliùs locus pretij restitutioni, *l. si fundum sciens, C. de euict. Surd. decis. 243. n. 1. & sequent.* Nec de falsa assertione Butius argui potest, ex eo quòd dixerit dictam medietatem ad se spectare, & pertinere, † Quia dicta verba verificantur respectu Iuris hypothecæ, quam Butius sibi reseruauerat, dum illam Erasto vendiderat, *l. verbum illud pertinere*, vbi *gloss. ff. de verb. signific. Bald. in l. proprietatis in princ. C. de probat. Bertazol. de clausul. claus. 26. gloss. 17. num. 1.* vbi plures cumulat.

Minus obstat si dicatur Butium, dum ipse asseruit mediatatem Officij ad se spectare, & pertinere non intellexisse de pertinentia hypothecæ, sed de vero dominio, ex quo post assertionem quòd dicta medietas Officij ad se spectabat, & pertinebat, subsequuntur illa verba, aliàs per Ioannem Matiam Catuccium eidem Domino Laurentio Butio vendita, prout videre est in instrumento recepto, & stipulato per acta, &c. Quod instrumentum non de iure hypothecæ, sed de pleno dominio cantat; & ideò ex relatione, quam Butius habuit ad instrumentum prædictum, potiùs visum fuisse de vero, & proprio dominio intellexisse; quia respondetur illa verba fuisse expressa ad ostendendum vbi esset fundata origo iuris anterioritatis, & hypothecæ ad Butium pertinentis; non autem quòd Butius voluerit asserere dominium officij suum esse, † itaut dicta verba fuerint solùm apposita demonstratiuè, prout etiam sic in dubio apposita fuisse præsumi debent, *l. fin. §. Titia, ff. de lib. legat. Bart. in l. Centurio, num. 39. ff. de vulg. & pupill. Paris. cons. 4. n. 36. lib. 4. Bero. cons. 12. lib. 3. Rot. decis. 441. n. 3. part. 1. diuers. Greg. XV. decis. 516. n. 8.*

Domum non obstat Butium in dicto instrumento venditionis se asseruisse Procuratorem irreuocabilem ad resignandum dictam medietatem officij, cum relatione ad instrumentum mandati, ibi, *prout videre est per acta, &c.* quòd tamen mandatum non reperitur, quia illud præsumi debet † ex præsentia Erasti veri Domini, venditioni consentientis, & aliis coniecturis in dictis decisionibus consideratis. Nec refert, quòd in eodem instrumento venditionis non dicatur cuius esset Procurator, & ideo Adamum fuisse deceptum, cùm nesciuerit cuius fidem sequi deberet, quia benè perspectis, & combinatis verbis dicti instrumenti, illa verba, *Procurator, &c.* non possunt congruè referri, nisi ad Erastum, de quo in principio fuit facta mentio, cùm dictum fuerit Officium in eius personam cantare; Et tollitur omnis scrupulus ex depositionibus testium instrumentariorum, qui asserunt Erastum, præsente Adamo dixisse Butium esse eius Procuratorem ad resignandum, & disponendum de dicta medietate Officij, & Butium asseruisse habere huiusmodi mandatum; † quibus testibus instrumentariis in hac materia standum est, *Boer. decis. 281. num. 1.* qui communem dixit, *Rot. decis. 166. n. 7. p. 1. recent.*

Cætera, quæ repetuntur, fuerunt plenè euacuata in dictis decisionibus. Vnde non egent alia responsione.

Et ita resolutum vtraque parte informante, &c.

Meten. Professionis.

Lun. 24. Maij 1632.

Hæc decisio non indiget Argumento, nec Summario.

DECISIO CCCXLII.

IN *Decisione in hac causa facta sub die 29. Iunij 1631. coram me* fuit resolutum: Constare de attentatis per Dominam Papinam commissis, non solùm post

post appellationem interpositam, sed etiam intra decendium ad appellandum concessum; & ideò eam esse sequestrandam, quia tamen Moniales Monasterij Sanctæ Mariæ Magdalenæ, vbi ipsa per plures annos, vti professa cum voto in statu religioso degit recusarunt eam recipere, prout etiam idem recusarunt Moniales Ordinis Prædicatorum, & Domini de Bonofriis Aduersarij prætendebant non fuisse receptam in prædictis Monasteriis, culpa dictæ Papinæ, ex quo nolebat ingredi, nisi cum certis conditionibus, ob quas meritò moniales recusarunt, & propterea contra D. Papinam esse dandam declaratoriam, ex quo non paruit mandato Rotali legitimè intimato, & seruatis terminis seruari solitis: Exaduerso autem D. Papina prætendebat mandato Rotali paruisse, & non esse contumacem; Propterea dubitaui hodie, An sit danda Declaratoria, & quia contumacia Dominæ Papinæ visa fuit aliquantulùm turbida, ex quò per executorem nó fuit illi præcisè ordinatum vt ad proprium Monasterium rediret sequestri causa, sed etiam ad aliud Monasterium, scilicet Ordinis Prædicatorum, nec non quia Moniales proprij Monasterij eam recipere recusarunt, & tandem quia poterat dubitari an res esset in eodem statu, quia post emanatum mandatum Rotale mortuus fuit Ioannes della Violetta eius maritus Domini pronunc, supradictis non obstantibus, persistendo in decisis, resoluerunt D. Papinā pro purgatione attentorum esse sequestrandum, & reponendam in eodem Monasterio Sanctæ Mariæ Magdalenæ, vnde exiuit, in eodem statu, & habitu in quo erat, antequam inde exiret, & hoc simpliciter, & absque aliis conditionibus, Monialiaésque esse cogendas ad illam recipiendam, ex latius deductis in dicta decisione, quæ non est cur repetatur.

Et ita decisum vtraque parte Informante, &c.

Romana Casalis Aguzzani.

Ven. 28. Maij, 1632.

Hæc Decisio non meretur argumentum nec Summarium.

DECISIO CCCXLIII.

DOMINI hodie steterunt in decisis 19. Martij 1632. proximè præteriti nempe, Constare de fideicommisso quodam Francisci de Salamonibus, purificato ad fauorem Illustrissimæ D. Cleriæ Marchionissæ de Maximis, ex eisdem fundamentis d. decisionis, quatenus dictum Testamentum sit in actis; fundamentum decisionis fuit idem de quo in d. Decisione.

Neque obstant quæ hodie dicebantur D. Cleriam non legitimasse suam personam, nempe quòd sit de Descendentibus testatoris, nec quòd decesserint alij prius vocati, scilicèt Cleria Senior, & Vincentia, Victoria, Ioannes Baptista, & Carolus; Quia Domini sic responderunt cum præsupposito quòd prædicta sint in actis probata, & non aliter.

De prætensa autem contrauentione voluntatis testatoris, & de identitate bonorum fideicommissi, & de reliquis fuit ordinatum vt videatur in alia disputatione, prout idem fuerat iam ordinatum in d. alia decisione.

Et ita resolutum vtraque parte Informante, &c.

Perusina Fideicommissi de Meniconibus.

Ven. 18. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Identitas Pradij diuisi in pluribus petiis probatur per testes deponentes de duabus demonstrationibus dicti Pradij.*
2 Poderis *appellatione veniunt omnia Pradia sub eo contenta.*
3 *Testium dicta debent simul iungi, dum agitur de probanda identitate, & versamur in facto antiquo.*
4 *Testes de auditu benè probant in antiquis, nec refert quòd dicant à quo audiuerint, n. 5.*

DECISIO CCCXLIV.

DOMINI steterunt in decisis sub die 13. Februarij proximè præteriti coram me, nempe constare quondam Alexandrum fideicommittentem possedisse domum sitam in Castro Dirutæ, & prædium, seu Podere positum in pertinentiis eiusdem Castri; Et moti sunt ex eisdem rationibus, & fundamentis tunc in decisione deductis.

Neque obstare dixerunt quæ per informantes replicabantur, nempe dictum Prædium siue Podere Castri Dirutæ esset diuisum in pluribus petiis, & ideò exprimi debuisse per testes, confines cuiuslibet petij quo non facto, non remaneat probata identitas; Quia fuit responsum non esse necessariam tam rigorosam probationem, † 1 sed sufficere quòd testes deponant de prædio articulato, diuiso in pluribus petiis, exprimendo duas demonstrationes, seu confinia eiusdem Prædij, quòd perinde est ac si singula petia specificassent; cùm † 2 appellatione, *Poderis*, veniant omnia Prædia sub eo contenta, vt præter allegatos in decisione, tradit *Bart. in l. 1. in fin. ff. de reb. dub. Natt. cons. 440. n. 4. & fuit dictum in Romana fideicommissi de Gratianis 27. Martij 1628. coram Eminentissimo Cardinali Virili*; Et præsertim, in hoc casu in quo testes non solùm deponunt de duobus confinibus, seu demonstrationibus, sed de pluribus aliis, referendo multas qualitates dd. petiarum, & maiorem partem vocabulorum, & locorum, in quibus posita sunt; † 3 quorum testium dicta ad effectum probandi identitatem, cùm versemur in materia coniecturali, & in facto antiquo vltra 70. annos non sunt seiungenda, & de per se consideranda, sed debent simul iungi, & vniri, etiā cum Instrumento diuisionis factæ inter filios dicti Alexandri, vbi recensentur aliqui confines dicti prædij concordantes cum illis de quibus testes deponunt; vt fuit plenè deductum *in Rom. fideicommissi de Gratianis praallegata.*

Minus obstat quòd testes deponant de auditu, quia vltra quòd vnus deponit de certa scientia; † 4 cùm versemur in antiquis supra 60. annos, benè probant; vt de communi testatur *Gabr. de testibus conclus. 3. n. 1. & sequent. lib. 1.* † 5 Nec refert quòd dicant à quo audiuerint, *Cassad. d. decis. 3. n. 9. de probat. Caput. decis. 7. part. 2. & decis. 289. part. 3.*

Tandem non releuant quæ hodie adducuntur, ad probandum filios dicti Alexandri, fuisse industriosos,

ex quo peragebant negotium sericum, & ideò præsumi quòd prædium prædictum ex propriis pecuniis comparauerint; Quia cùm ex depositionibus Testium, & aliis, de quibus supra, probetur identitas dicti prædij, & ea probata de fideicommisso dubitari non possit, etiam quòd probarentur industriosi, cessat omnis præsumptio, quòd illud acquisiuerint.

Quò verò ad caput reseruatum in decisione, nempe an constet dicta bona fideicommisso subiecta esse eadem, quæ modo possidetur per Comitissam Camillam, Domini absque difficultate affirmatiuè responderunt, cum ex depositionibus Testium concludenter probetur, bona prædicta esse illámet, quæ modo possidentur per D. Comitissam: Ex quibus pro identitate supradictorum bonorum fuit conclusum, &c.

Et ita resolutum vtraque parte Informante, &c.

Romana Saluiani.

Lun. 21. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Creditor immissus ex Saluiano, quos fructus percipere valeat, vel non; Et an teneatur ad damna per suos Officiales, seu de eorum mandato commissa in bonis debitoris.

SVMMARIVM.

1. *Executio præsumitur valida, donec probetur contrarium.*
2. *Rerum, & pertinentiarum nomine, sub quo sententia immissionis concessa fuit, veniunt etiam Boues aratorij Pecora, & sues, qui cultura causa in agris detinentur.*
3. *In Saluiano non veniunt fructus à solo separati, sed illos potest debitor extrahere, & ad libitum disponere.*
4. *Creditor immissus ex Saluiano tenetur, de malè gestis per suum Officialem, seu de mandato eiusdem Officialis in bonis debitoris, & num. 7.*
5. *Arborum incisio fieri potest vigore Saluiani si siluæ erant cæduæ; aliàs secus; quia ex hoc rei substantia notabiliter minuitur, num. 6.*
8. *Arborum incisio imputari non potest ei, de cuius mandato, non constat illam fuisse factam, nec aliàs apparet de eius ratificatione, aut de dolo, seu lata culpa.*

DECISIO CCCXLV.

DOMINA Dimitillam Cæsia fuit immissa in Saluiano in possessione Castri Graffignani eiusque tenutarum, rerum, & pertinentiarum; Cum autem Domina Iulia de Balleonibus Aduersaria prætenderet D. Dimitillam excessisse: Dubitaui hodie An constet de excessu, qui veniat reuocandus; Et in primis quatenus prætendatur excessus, in actu executionis, ad effectum annullandi, seu impugnandi executionem vigore sententiæ factam, visum fuit Dominis de tali excessu nullo modo constare; Tum quia non probatur, & donec probetur † præsumptio stat pro validitate executionis, ad Text. *in l. 2. C. de Offic. ciuil. Iud. Surd. conf. 39. num. 7. Lancellot. de attent. appell. pend. lim. 5 3. n. 18. Rot. dec. 45. de appell. in nou. & dec. 293. n. 6. p. 1. recent. & apud Seraph. decis. 1199.* Tum & etiam, quia ex Instrumento executionis probatur affirmatiua, quod executio fuit facta iuxta tenorem sententiæ, & mandati, vigore illius relaxati, & coarctatur negatiua, quòd non fuerit excessum, & facilè videri potest ex combinatione prædictorum mandati executiui, & Instrumenti executionis.

Vndè non obstat quòd Domina Dimitilla, vigore dictæ immissionis † habeat penes se Boues aratorios, Pecora, & Sues; Quia cùm hæc fructuum, & culturæ causa in Castro, & tenutis essent, fuerunt etiam in mandato, & sententia comprehensa sub nomine rerum, & pertinentiarum, *l. si quando, la prima C. de bon. vac. lib. 10.* & ibi *Bart. in l. instrumenta fundi 8. ff. de fund. instruct. Bald. in l. item si fundi §. Seminarios in tertio notabili ff. de vsufruct. Natt. cons. 505. n. 29.*

Non obstat deinde quòd in dicto Castro de tempore executionis essent multi, diuersi fructus à solo separati, † quinimò, & in Palatio Dominicali iam reconditi; nempe granum, ordeum, fabæ, vinum, linum, canepum, caseum, & alia huiusmodi, nec non multa suppellectilia, quæ non veniebant in Saluiano, sed poterat ea D. Iulia inde extrahere ad libitúmque disponere, quæ tamen Domina Dimitilla, seu eius Officiales occupauerunt, Quia licèt occupatio dd. fructuum in genere probetur facta per Officiales Dominæ Dimitillæ, tamen; Aut prætenditur ex hoc fuisse excessum in executione, & non est verum, quia dicta occupatio fuit facta post actum executionis perfectum; Aut verò prætenditur quòd de his D. Dimitilla teneatur reddere rationem; & tenetur, † quia fuerunt occupata per suum Officialem, seu Locumtenentem, de cuius malè gestis D. Dimitilla tenetur, attenta Iuris dispositione, *l. obseruare, §. proficisci.* & ibi *gloss. ff. de Offic. Proconf. l. nullus qui, & l. neminem C. de Decur. lib. 10. & l. 1. C. ad l. Iuliam repet.* & notant communiter *Doct. in l. 2. C. si mens. fals. mod. dixer.*

Quatenus verò prætendatur excessus in eo, quòd D. Dimitilla deteriorauerit bona, in quibus fuit immissa, ille prætenditur circa duo, nempe primò in eo quòd eius Officiales incidi fecerunt arbores 1700. quod benè probatur ex testibus *in summario n. 4.* Et est distinguendum, quòd aut siluæ in quibus aderant arbores incisæ erant cæduæ, & nō fuit deterioratio, † sed incisio potuit Iure fieri, vigore Saluiani, quia pertinet ad fructum, ex quo alius fructus de eis non percipitur, *l. ex Sylua, & l. si absente §. Syluam, ff. de vsufruc.* iuncta *l. Sylua cædua, ff. de verb. signif.* & declarat *Alex. cons. 118. in princ. lib. 5.* Aut verò non erant cæduæ, & fuit deterioratio perperam facta, † quia ex hoc rei substantia notabiliter minuitur, *l. sed & si glandes, & l. arboribus, in princ. ff. de vsufruct. l. diuortio, §. si fundum ff. sol. matr.* vbi *Bart. Angel.* & alij de qua postea deterioratione, † vti de mandato Officialium facta, Domina Dimitilla tenetur, prout sic, in simili distinguit *Natt. cons. 477. n. 7. cum seqq.* Cùm autem testes non declarent an Sylua fuerit cædua vel non, poterit desuper coadiuuari probatio.

Secundò prætenditur deterioratio in eo alio quòd Arboretæ, & vites Vinearum fuerunt succisa cum notabili damno Dominæ Iuliæ sed licèt dicta succisio benè probetur, de eáque testes optimè deponant, quia tamen non probatur facta de ordine D. Domitillæ, nec Officialis, qui vice eius ordinem dare posset, sed per laboratores, aut cōductores, † nec deinde probetur quòd D. Dimitilla ratum habuerit, dolúsque ac lata culpa illius interuenerint, propterea nō tenetur; nec d. incisio potest ei aliquo modo imputari, vt sentit *Natt.* vbi supra, & *Ant. de Gāma dec. 305. per tot.*

Tandem fuerunt dati plures testes ad effectum probandi fructus quos annuatim percipit D. Dimitilla ex Bobus,

Bobus, Capris Suibus, & aliis huiusmodi quæ perceptio licèt in genere bonè probetur, Quia tamen Domina Dimitilla iure percepit vigore Saluiani, nō pertinet ad dubium, quia non pertinet ad excessum.

Et ita decisum vtraque parte Informante, &c.

Narnien. Frumenti.

Lun. 21. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Obligatio ad interesse quanti plurimi quando succedat ob moram incursam: Et quando dicta mora incurratur vel non.

SVMMARIVM.

1 *Mora regularis incurritur per lapsum diei in quo debuit fieri solutio, Declara, vt n. 10. & seqq.*
2 *Obligatio ad interesse succedit quando quis constituitur in mora regulari.*
3 *Frumentum debitum, ratione certa rei, debetur, vt species, non autem vt genus; quòd comprobatur, n. 4. & seq.*
5 *Genus nunquam perit.*
6 *Frumentum debitum vti species non præsumitur durare vltra triennium, intra quod tempus taxari debet ad rationem quanti plurimi, num. 7.*
8 *Testibus deponentibus de pretio, quo communiter frumentum vendi consueuit standum est: maximè iuncta fide publici Officialis annonæ, num. 9.*
10 *Mora non incurritur per lapsum diei ad soluendum præstituti, nisi Creditor accedat ad domum debitoris cum sacco paratus.*
11 *Item si non fuerit designatus certus locus vbi solutio fieri deberet.*
12 *Limita prædicta non procedere quando creditor, & debitor sunt eiusdem fori, & domicilij; & ibidem solutio est facienda; quia tunc debitor tenetur interpellare debitorem.*
13 *Debitor dici non potest in mora constitutus pro non liquidis.*

DECISIO CCCXLVI.

STEPHANVS, & Iustinianus de Cassinis, de anno 1592. conduxerunt Molendina Castri Montorij, pro annua mercede Salmatum centum quindecim, cum pacto quòd in Molendinis, durante locationis tempore, essent quinque molæ effectiuæ, alias quòd fieret defalcum, & quòd merces conuenta esset soluenda in fine dicti anni: soluerunt conductores intra præfinitum tempus salmas quinquaginta: cùm autem Marchio Montorius locator ageret contra dictos Conductores pro residuo mercedis, videlicet salmis 65. seu potius pro earum pretio, ad rationem quanti plurimi ad moram incursam; opposuerunt Conductores de defalco ob non implementum quintæ molæ, cùm in effectu non fuerint in molendinis nisi quatuor effectiuæ; Et desuper proposita causa 19. Februarij 1629. fuit resolutum defalcum, ratione dictæ quintæ molæ, esse faciendum in salmis quindecim, & mandatum A. C. relaxatum pro salmis 65. esse exequendum pro salmis duntaxat 50. testantibus, vt latiùs *in decisione dicta die*, extens coram me: Quibus sic stantibus dubitaui hodie, An Conductores liberentur soluendo frumentum, ita vt Marchio locator debeat illud recipere; & casu quo non cogatur, sed agere possit ad æstimationem damnorum, & interesse, ad quam rationem debeat fieri taxatio.

Et fuit resolutum Marchionem non esse cogendum ad accipiendum frumentum, sed deberi illius æstimationem, ad rationem quanti plurimi intra triennium à die solutionis; Ratio resolutionis fuit; Quia † conductores per lapsum diei conuenti, in quo debuit fieri solutio, videlicet in fine anni 1592. fuerunt constituti in mora regulari, *l. magnam, Cod. de contrah. & commit. stipul. l. traiectitia, ff. de act. & oblig.* cum vulgar. *Ias. in §. fuerant, n. 2. Instit. de act. Socc. in l. de diuis. in fin. ff. solut. matrim. Alex. cons. 32. num. 7. & cons. 188. n. 5. vol. 7.* † Et consequenter successit obligatio ad interesse, *glos. in §. pretium autem in verbo tradatur vers. ad tertium venio Instit. de empt. & vend. & in l. 1. vers. item quero, ff. de act. empt. Alex. Dec. & alij in l. vinum ff. si cert. petat.* cum aliis latiùs adductis per *Maresc. var. resol. lib. 2. c. 19 n. 6. Giurb. dec. Sicil. 114. per totum*, & plenè *Rot. decis. 252. per tot. part. 4. diuers.*

Quod autem interesse debeat taxari ad rationem quantiplurimi valuit frumentum intra triennium post moram incursam, ex eo patet, † quia frumentum debetur ratione certæ rei, nempe pro mercede molendinorum, & sic vt species, & non vt genus, *Bart. in l. eum qui, ff. de his quibus vt indig. Bald. in l. si quis argentum, in fin. C. de donat. & Doct. post gloss. in l. diuortio, §. ob donationes, ff sol. matr. & in d. l. vinum ff. si cert. pet. Decian. cons. 566. Gomez var. resol. tit. de legat. n. 31. Cancer var. resol lib. 3. c. 1. n. 182. Viu. decis. 500. ante fin. lib. 3.* † Et comprobatur quia si molendinum periisset, cessaret obligatio frumenti, ad *l. 1. C. de Iur. emphit.* ergo debetur, vt species, † quia genus nunquam perit *l. incendium ff. si cert petat.* & fusè *Gaspar Rodriguez de ann. red lib. 2. q. 19. & 29.* † frumentum autem quando debetur vti species non præsumitur durare vltra triennium, *l. 1.* & ibi *glos. C. si ad vers. vsucap. Ruin. cons. 56. n. 3. vol. 2.* † quod ideo ad rationem quantiplurimi intra illud triennium taxari debet, *Barb. in d. §. ob donationes, n. 11. Gratian. discep. c. 42. n. 50. Surd. decis. 81. Giurb. decis. 115. per tot* vbi plures cumulat, Vnde cùm intra triennium à die finita conductionis. valor frumenti in foro publico ciuitatis Narniæ viciniotis, de anno 1593. creuerit ad rationem scutorum quatuordecim pro qualibet salma, & pro d. pretio communiter ibi venditum fuerit, vt ex testibus desuper examinatis, † quibus in hac materia standum est ex pluribus quos allegat, & sequitur *Mascard. conclus. 658.* † maximè cum adminiculentur ex fide publici Officialis annonæ d. ciuitatis, propterea ad d. rationem esse taxandum Domini resoluerunt.

Neque obstat si dicatur, † moram non fuisse incursam per lapsum diei ad soluendum præstituti, ex quo Marchio, seu alius pro eo cum legitimo mandato non accessit ad domum debitoris cum sacco paratus, iuxta tradita per *Socc. Iun. cons. 136. p. 2.* † nec fuit designatus certus locus, vbi solutio fieri deberet, ex traditis per *Dec. & Giurb.* vbi supra. † Quia hæc non procedunt, quando debitor, & creditor sunt eiusdem fori, & domicilij, & ibidem solutio est facienda, quia tunc debitor tenetur interpellare Creditorem vt debitum, recipiat, & sic eum in mora constituere, *Rolan. cons. 87. n. 15. vol. 1. Morot. cons. 86. n. 3. Surd. de alimen. tit. 4. quæst. 16. n. 2. Vrsill ad Afflict. decis. 316. Giurb. d. decis. 114. circa fin. Rot. d. decis. 252. n. 8. & 9. p. 4. diuers.* cum aliis ibi adductis.

Ad vnum tamen Domini aduerterunt, quòd licèt taxatio debeat fieri ad rationem quanti plurimi, vt supra, quia tamē Conductor promisit quinque molas in molendinis manutenere, impleuit autem solùm in quatuor

quatuor molis, & in quinta penitus non impleuit;& me..s centum, & quindecim salmarum conuenta pr qu nque molis sit ad rationem 23. salmarum pro qualibet mola,& pro d.quinta mola fuerint defalcatæ quindecim salmæ,ita vt facta proportione pro dicta quinta mola supersint adhuc septem salmæ, quas Rota arbitrata fuit non esse defalcandas,ex quò propter illius deficientiam constabat nôn fuisse secutum damnum continuò per totum annum,sed certis temporibus duntaxat,& in his non vniformiter, vt latiùs in *dicta decisione in hac causa coram me facta*,propterea pro dictis septem salmis non deberi æstimationem quan i plurimi;cùm ante liquidationem damni secuti culpa Marchionis Locatoris,& cui incūbebat onus probandi,& liquidandi illud,vt *in eadem decisione* firmatum fuit. † Conductores non possint dici in mora respectu solutionis mercedis proportionatæ dictæ quintæ molæ,*l non potest videri*, & ibi *Dec. ff. de reg. Iur.gloss.in l.si residuum C.de distract.pign.Barbos.in l. si mora n.63.ff.sol.mat. Magon.decis. Lucen.3.n.3. Rot. in decis.118.n fin.Verall.decis.108. n.9.part.2.* Et ideo fuit conclusum deberi æstimationem frumenti ad rationem quanti plurimi, vt supra pro salmis quadraginta tribus;septem autem salmas restantes,vsque ad quinquaginta, posse solui in specie.

Et ita resolutum vtraque parte Informante, &c.

Romana Dotis de Marescottis.

Ven. 25. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Nepotes an, & quando succedant in stirpes vel in capita in legitima eis debita ex bonis auiti. Et plura notanda in materia aditionis hæreditatis, & immissioni debitæ Fideicommissario, non obstantibus exceptionibus per hæredem oppositis, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Dotis solutio ex quibus probetur.*
2 *Inuentarium quid operetur.*
3 *Legitima Nepotum est semis si plures quatuor existant, Declara, vt n.4.*
Nepotes succedunt in legitima pro virili, prout filij primi gradus, si eorum Pater fuerit Auia præmortuus.
4 *Fallit si de tempore mortis Auia concurrebant eius filiæ, quia tunc si adsint nepotes ex alio filio præmortuo in stirpes succedunt, & quid si dictæ filiæ fuerint ad Statuto exclusæ, num.5.& 7.*
6 *Persona quæ ad partem non admittitur,altero admisso, partem non facit, nisi prout magis expedit illi, ad cuius fauorem non admittitur.*
8 *Testamentum est nullum ob præteritionem filiorum.*
9 *Filiæ fœminæ exclusæ per statutum possunt præteriri in testamento, & ideo illud valet non obstante earum præteritione.*
10 *Æs alienum detrahi debet ex hæreditate ante legitimam.*
11 *Fideicommissario debetur immissio pro indiuiso, non obstante detractione legitimæ, quando illa certa, ratione quotæ, & loci.*
12 *Actiones defuncti, & eius hæredis confunduntur per aditionem hæreditatis.*
13 *Aditio probatur ex actis, hæreditario nomine factis.*
14 *Impugnans aditionem hæredis non potest postea illam approbare.*
15 *Aditio facta ex falsa causa est nulla,& habetur pro non facta.*
16 *Aditio habetur pro non facta,ad effectum confusionis actionum,& vt habeat vim solutionis, quando deinde hæreditas ab hærede euincitur.*
Amplia procedere etiam si aditio facta fuerit sine beneficio l.& Inuent ibidem.
17 *Immissio non impeditur per exceptionem redditionis rationis.*
18 *Rationis redditio donec facta fuerit hinc inde, & computa solidata, prætensiones vtriusque partis illiquidæ dicuntur.*
19 *Dotis exactio non impeditur per exceptionem redditionis rationis per mulierem faciendæ:quòd intellige prout ibidem.*

DECISIO CCCXLVII.

OMNIA prætensa credita Dominorum de Marescottis, exceptis vltimo credito & legitima eis debita in bonis Iuliæ eorum Auiæ, omnésque eorum exceptiones fuerunt euacuatæ per plures decisionis coram bon.mem. Remboldo,& coram me; & in eis firmatum,non esse attendendas, nec immissionem Dominis de Balleonibus impedire:Quo autem ad dictum vltimum creditum fuit resolutum, esse liquidum vnà cum fructibus,in scutis 2335. An antem autem illud impediret immissionem, fuit reseruatum ad aliam particularem disputationem, quæ fuit postea habita die 15.Martij 1630 coram me,Et neg tiuè decisum, Ex eo quòd licèt sit liquidum in su; radicta quantitate, fore tamen compensandum cum aliis duobus creditis liquidis Dominorum de Balleonibus,quorum vnum est scutorum 1750. pro sorte, & fructibus cuiusdam societatis, & alterum scutorum 5030. quæ D.Iulia de propriis pecuniis soluit ad computum Dotis Hortentiæ eius neptis, vt latiùs *in eadem decisione 15.Martij 1630.*

Causa autem super eisdem sæpius repropositâ,Domini hodie, circumscriptis etiam dictis duobus creditis Balleonorum,ex solis nouiter deductis per eosdem,perstiterunt in decisis,nempe vltimum creditum DD.de Marescottis non impedire immissionem, sed illam dandam esse Balleonibus, restituta DD. Marescottis summa in hac decisione exprimenda.Ratio resolutionis fuit, Quia etiam quòd dicta duo credita Balleonorum,ad effectum de quo agitur, essent turbida;fuit tamen per eosdem contra Marescottos probatum aliud creditum liquidum in scutis 4085. conflatum ex dote,& parafferno D.Iuliæ, habitis per Alphonsum eius virum, & deinde per Marcum Antonium prædictorum coniugum filium, quorum Marescotti hæredes existunt.

1 In primis enim de promissione dotis scutorum 3500. constat ex Instrumento dotali, & de reali solutione, ex geminata confessione Alphonsi mariti, & impositione Census per Alexandrum de Apris ex dictis pecuniis dotalibus, & paraffernalibus, & ex subsecuta obligatione dicti Marci Antonij, de restituendo Dominæ Iuliæ eius matri summam prædictam, quam ipse realiter exegit à Sacro Monte Pietatis, vbi fuerat depositata pro extinctione dicti census, & ex aliis adminiculis ex actis resultantibus;ex quibus realis solutio dotis benè probatur,*l.in contractibus,§.sed quoniam C.de non n.pecun. & argum.text.in l.cum fidem C.eod. Paulus de Castro,& Salicetus in d.§.sed quoniam Bald. nouell. de dote p.10. num.18.*

num.18.Sur.d.conf.489.n.22.Purpur.conf.461.num.11. Couar.lib.1.var.cap.7.n.6.Menoch.pref.12. & 13.lib.3. Marefc.var.refol.lib.7.c.8.n.10. Moheb.decif.2.n.2.tit. de confeffis,Rota apud Seraph.decif.487.n.15.& Gregor. XV.decif.62.n.2. & feqq. & coram Reuerendiffimo Domino meo Decano decif.499.n.3.& alibi fæpius.

De parafreno autem pariter conftituit ex eadem geminata confeffione Alphonfi, & Inftrumento impofitionis Cenfus;Et ceffat omnis fcrupulus ex prædicta obligatione Marci Antonij in forma Cameræ, de reftituendo dictam fummam fcutorum 4085. D. Iuliæ,& ex partita Sacri Montis Pietatis,ex qua conftat Marcum Antonium eam realiter habuiffe,& fuiffe ibi depofitata pro extinctione dicti cenfus, & fructibus decurfis; Qui cenfus vt dictum eft,fuerat emptus ex fupradictis pecuniis dotalibus,& Parafernalibus:Cùm autem Marefcotti fint hæredes Alphonfi, & Marci Antonij tenentur dictum eorum Creditum fcutorum 1353. compenfare cum dicto credito liquido Balleonorum fcutorum 4053.etiam quòd fint hæredes cum beneficio Inuentarij, Quia;vt fuit iam

2 dictum in aliis decifionibus in hac caufa factis; † Inuentarium non eximit hæredes ab obligationibus hæreditariis quatenus fuppetunt vires hæreditariæ, fed folùm facit ne teneantur vltra eas, vt communiter notatur,vt in l fin.§.in computatione C.de Iur. delıber.Roman.conf.18.n.4. Crauett.conf.125.n.12. Grat. conf.9.n.18.lib.1.Aluar.Valafc.confult.52.num.44.lib.1. Pinell.in leg.1.tertia part.n.81.ampliat.7.C.de bon.mat. Et fuit millies in Rota decifum;Hæreditatem autem Marci Antonij fuiffe opulentiffimam notorium eft. Nec prædictis obftat quòd coram bon.mem. Sacrato fuerit refolutum dictum cenfum,impofitum per Alexandrum de Aptis prætio fcutorum 4000. & deinde extinctum, fuiffe creatum ex pecuniis Alphonfi; fiquidem hodie per rei euidentiam, ex Inftrumentis nouiter productis, & aliis fupradictis, conftat de contrario.

Vnde cùm dictum vltimum creditum Dominorum de Marefcottis, quod folùm eft attendendum, fit fcutorum 2355. forte, & fructibus computatis, vt firmatum fuit,creditum autem dotis,& paraferni Balleonorum,fit fcut.4085.conftat Balleonos,facta compenfatione pro concurrenti quantitate dicti vltimi crediti,cum eorum credito dotis,& paraferni, reftare adhuc creditores in fcutis 1730.& ideò effe illis dandam immiffionem, & de hac compenfatione vt fupra,intellexerunt Domini, dum in refolutione hodie habita,dixerunt immiffionem effe dandam, reftituta Dominis de Marefcottis fumma in Decifione exprimenda.

Neque obftat exceptio detractionis legitimæ,quam
3 Marefcotti habent in bonis Iuliæ eorum auiæ, † quam prætendunt effe femiffem, iuxta numerum liberorum,cùm fint quinque nepotes, & Marcus Antonius eorum pater fuerit præmortuus Iuliæ eius matri,qui ideò non habetur loco vnius, fed veniunt directè, & immediatè ad fucceffionem auiæ pro virili vti filij primi gradus,& ex propria perfona, Auth.nouiffima verf.fi plures,C.de inoff.teftam. & in §. hac nos, verf.fi vero,in auth.de triente, & femiffe. Et in his terminis Salicet.in dicta auth.nouiffima num.5.quaft.6.& ibidem Iaf.num.51. Corafius in l.filium quem habentem, n.188.C.famil.Ercif. Alex.conf.63.in primo dub.num.1. vol.2. Vafquez de fucceffionum creat,lib.2. §.20. part.4. requif.42.in repet.dicta auth.nouiffima,num.199.Cofta de portione,& rata quaft.181.n.4. verf. atque ita in nepotibus,Merlinus de legitima,lib.1.tit.4.quaft.2.n.1.& Rota decif.61.num.1.& 9.in impreff.poft d.tract. Merlini,& in aliis.

Quia in primis quoad quotā legitimæ fuit abfque difficultate tentum, † eam effe trientem, & non femiffem;Quia quamuis fint quinque nepotes,& Marcus Antonius eorum pater fuerit præmortuus Dominæ Iuliæ eius matri, tamen cum de tempore mortis dictæ Iuliæ concurrerent cum dictis quinque nepotibus Beatrix, & Elena eiufdem Iuliæ filiæ fuperftites,eius nepotes ex Marco Antonio,non confiderantur in capita,& ex perfona propria, fed fuccedunt in ftirpes, & ex perfona Patris, itaut legitima fit triens iuxta numerum liberorum,ex dicta authentica nouiffima, vt optimè diftinguendo aduertunt Doctores ex aduerfò citati, & fignanter Salicet. Iaf.Cofta,Vafquez & Merlin. vbi fupra, & fuit in Rota fæpius fic decifum. 4

Nec releuat fi dicatur, Beatricem, & Elenam † fuiffe exclufas per Statutum Vrbis c.145.lib.1.& ideò non effe in confideratione habendas ad effectum diminuendi legitimam filiorum Marci Antonij prædefuncti,ex regula † quòd perfona,quæ ad partem non admittitur,alteri admiffo partem non facit,nifi prout magis expedit illi ad cuius fauorem non admittitur, de qua in l.1.§.fi duobus,ff.de leg.1.Et in puncto Socc.in Iun.conf.25.vol.1.per tot.Burfat.conf.92.n.39.volum.1. Craff.in §.legitima quaft.7.n.6. Merl.de legitima,lib.1. tit.4.quaft.3.num.32.Rot.decif.266.num.1.part.1.diuerf. Quia cùm dictum ftatutum emanauerit fauore agnationes, & Domina Iulia inftituerit hæredem Pirrum eius fratrem, & fic hæredem extraneum non intrat ftatutum, fed † fœminæ nihilominùs fuccedunt, vt in hac eadem caufa, & inter eafdem partes refoluit Rota in decif.770.part.2. recent. quæ emanauit ad fauorem de Marefcottis,qui obtinuerunt declarari teftamentum D. Iuliæ fuiffe nullum, † ex quò in eo præteriit Elenam, & Beatricem eius filias, † quæ tamen, fi fuiffent exclufæ per ftatutum, potiffent præteriri,& non poffent contra teftamentum venire, fed illud nihilominus fuiffet validum, l. pofthumus §. fi quis ex his ff. de inoffic. teftam. Bald. in l.fi quis pofthumus §.1.eod.tit.Imola in l.& qui foluendo,ff.de hæredib. inftit.in verf.circa primum,& Socc.Iun.in dicto conf.25. num.6. 5 6 7 8 9

Quo verò ad quantitatem quotæ dictæ legitimæ; Aut illa confideratur folùm refpectu prædicti crediti dotis,& paraferni Dominæ Iuliæ fcutorum 4085. vti vnius ex corporibus fuæ hæreditatis,& cùm illud detracto,& compenfato prius ære alieno, nempe dicto credito Dominorum de Marefcottis fcutorū 2355. † 10 (prout prius de iure ante legitimam detrahi debet, l. Papinianus,§.de quarta,ff.de inoff.teftam.)Superfit folùm in fcutis 1730. vt fupra dictum fuit,confequenter detracta legitima proportionata huic credito,quæ eft fcutorum 876. baic. 66. & fic detracto triente d. crediti, reftant adhuc Domini Balleones creditores dictæ dotis,& paraferni,in fcutis 1153.baio.33. faluo, &c. Aut verò legitima confideratur refpectu etiam aliorum corporum hæreditariorum, totiúfque hæreditatis. Dominæ Iuliæ, & non eft dubium quin legitima de tota hæreditate debeatur,fed etiam dubitari non poteft quòd † non ideo impediri debet immiffio Dominis de Balleonibus pro indiuifo vti fideicommiffariis;cùm legitima fit certa,ratione quotæ,& loci,ad text.in l.locus,vbi gloff.& Doctores,ff.de acquir. poff.per folinum in l.3.§.incertam,eod.tit. quam opinionem vti magis veram, & æquam fecuta fuit femper Rota vt in decif.562.n.4. & 5.part.2. recent. & in impreff.per Merlinum decif.2.n.13.decif.7. num 10. & decif.118.n.2.& in Caufa Ciuitatis Caftelli fupplementi legitimæ 30. Aprilis 1630. coram Domino meo Pirouano, & fuit in hac eadem Caufa firmatum die decima Maij 1619. coram bon.mem.Remboldo. 11

Minùs releuat quòd Iulia adierit hæreditatem

12 Alphonsi, † & ideò fuisse actiones confusas, *l. impo-*
13 *nendo, & l. arrium, C. ad l. falcidiam,* † Et aditionem probari ex actibus, hæreditario nomine per eam factis, hodie deductis; Quia vltra quod Marescotti
14 alias † impugnarunt dictam aditionem, & in sui fauorem obtinuerunt decidi, illam fuisse turbidam, vt in *decis.20.Nouembris 1613.coram bon. mem. Cardinali Sacrato,* Quibus propterea meritò potest obiici titulus quòd quisque iuris; in omnem casum dicta prætensa aditio non suffragatur, nec ad rem facit: Tum quia quando probaretur, cùm facta fuerit vigore testamenti Alphonsi, quod posteà fuit declaratum nul-
15 lum, † aditio quoque, vti ex falsa causa, redditur nulla, & perinde ac si nunquam fuisset facta, *l. si is apud quem 32. vbi Ias.n.1. cum seqq. ff. de acquir. hered.* latè *Aichar.cons.357.per tot.& Dec in cons.14.* Tum etiam
16 quia † semper aditio habetur pro non facta, ad effectum confusionis, & vt habeat vim solutionis, quando deinde hæreditas, vt in casu nostro, ab hærede euincitur, ne hæres inde damnum patiatur, etiam quòd aditio facta fuerit sine beneficio legis, & Inuentarij, *l. Stichum, § aditio, & ibi Bart.num.1. Paulus de Castro in princ.& Imol.n.4. ff.de solut. idem Bartol. in l. Vrani num.4 ff. de fideiuss.& in l.si is qui pro emptore n.67.vers.pone aliud exemplum.ff.de vsucap.Soccin.Iun. cons 160.in primo dubio lib.2.* & optimè declarat *Mantic de coniect.vltim.volunt.lib.7.tit.8.n.15.cum sequentibus, Peregr.de fideicomm.art.35.n.1. Afflict.decis.237. n.5.Seraph.decis.979.n.2.& Rot.decis.259.num.1.& 2. part.2.recent.*

Tandem non obstat, quòd Iulia, vti hæres, possederit hæreditatem Alphonsi, & quòd ex ea habuerit, vt prætenditur, scuta tredecim millia; Quia hoc obiectum fuit pluries repetitum, & sublatum in pluribus decisionibus coram bon.mem. Remboldo, & coram me, & signanter in *decisione, septima Maij 1629.in vers. Tertium creditum*, vbi quòd dicta exceptio dependet
17 à redditione rationis, † quæ non impedit immissionem: maximè cùm pro parte Ballenorum fuerit ostensum, quòd D.Iulia erat mulier industriosa, & habens amplum peculium; & quòd Marcus Antonius exigebat pecunias illius, & eas ponere solebat ad suum, & eius vxoris creditum, & quòd easdem pecunias erogabat ad sui vtilitatem, & alia huiusmodi; Ex quibus
18 prætensiones † de Marescottis in hac parte remanent penitus illiquidę, donec factis calculis, computa hinc inde solidentur, *Crauett.cons.232. vers.3. principaliter cum aliis in dicta decisione alleg.* & propterea non esse impediendam immissionem, nec exactionem crediti
19 dotis maternæ. † quæ ex speciali priuilegio non impeditur per exceptionem redditionis rationis, nisi mulier probetur negligens in ea reddenda, & constet incontinenti tot bona peruenisse ad manus suas, vt potuerit sibi satisfieri, *Neguss.de pignor.1. mem. 5.part. n.56 Guttier.de tutel.lib.2.c.9.num.32.* & pluribus rationibus comprobat *Escobar.de ratiociniis, c.21.n.28. vers.pro contraria verò, Gratian.discept.129.num.36.& decis. Marchiæ 179.num.2.& sequentibus, Puteus decis.146.num.5.lib.1. Rot.decis.1455. apud Seraphinum, & in Romana Saluiani 19.Nouembris 1599. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, & in Romana restitutionis dotis 21.Maij 1625.coram bon.mem.Buratto, & in Romana seu Viterbien.restitutionis dotis 5.Februarij 1627. coram Eminentissimo Cardinali Virili.*

Et ita decisum vtraque parte Informante, &c.

Meleuitana Pecuniaria.

Ven. 25. Iunij, 1632.

ARGVMENTVM.

Donatarius non tenetur ad debita donantis, post donationem contracta; & quo ad contracta ante donationem debet prius quàm Donatarius, discuti hæres bonorum, quæ sibi donans reseruauit. Donator, & Donatarius an possint post donationem simul contrahere, & ad inuicem obligari, & quomodo: Et alia notatu digna, ad hanc materiam pertinentia, quæ habes in summario.

SVMMARIVM.

1 *Donatarius non tenetur ad debita donantis post donationem contracta.*
2 *Amplia procedere etiam quòd donatio sit vniuersalis omnium bonorum, tam præsentium quàm futurorum: Et ratio redditur ibidem.*
3 Guidop.decis.105.& Boer.decis.204. num.43. *declarantur.*
Donans, si debita contraxit ante donationem siue vniuersalem, siue particularem, debet priùs quàm donatarius, discuti hæres bonorum quæ donans sibi reseruauit, si hæres adsit, & nisi notoriè non sit soluendo.
4 *Donatio omnium bonorum intelligitur deducto ære alieno, id est de ære alieno contracto ante donationem.*
Donatarius vniuersalis habetur loco heredis, ad hoc vt teneatur ad debita donantis, ante donationem contracta.
5 *Bona intelliguntur, oneribus deductis.*
6 *Donatum non censetur illud ad quod ascendit æs alienum; cùm alioquin esset in fraudem creditorum, num. 7.*
8 *Fraus non consideratur in futuris; nisi alia concurrant, de quibus per DD. ibi citatos.*
9 *Donator, & donatarius, etiam omnium bonorum præsentium, & futurorum cum reseruatione vsufructus, possunt post donationem inter se contrahere, & ad inuicem obligari; & donator tenebitur donatario, & fiet executio contra eum super bonis in donatione reseruatis; nempe in acquisitis ex vsufructu: sed quomodo Donatarius tenebitur donatore, num.11.*
Bona acquisita per donantem ex vsufructu sibi reseruato, non veniunt in donatione omnium bonorum præsentium, & futurorum, sed potest donator de illis ad libitum disponere.
10 *Donatur vniuersalis, si non disponit de bonis, quæ acquisiuit ex vsufructu sibi reseruato, spectant ad legitimos heredes, non autem reincidunt in donationem vniuersalem.*
Conuentus Hierosolymitanus succedit in Spolijs Equitum suæ Religionis.
12 *Hæres fideicommisso grauatus, quamuis vniuersalis sit, potest post aditionem detrahere credita, quæ contra testatorem habebat; & vide rationem.*

DECI

DECISIO CCCXLVIII.

IN prima decisione in hac causa facta 29. Maij 1630. coram me fuit resolutum: Creditum Vincentij esse anterius, & in concursu creditorum spolij fratris Antonij Religionis Hierosolymitanæ potius, & præferendum credito Ioannis, & ideò non constare de causis restitutionis in integrum per Ioannem prætensis contra sententiam Inquisitoris Melitæ: Quia tamen deinde idem Ioannes cœpit prætendere Vincentium fuisse satisfactum, tum ex quibusdam partitis per illum ab Antonio debitore habitis, tum ex quò Antonius de licentia Magni Magistri dederat Vincentio omnia bona præsentia, & futura, iura & actiones; qua donatione stante, Vincentius videbatur sibi ipsi soluisse, & petere quod intus habebat: Propterea fuit datum dubium; An Vincentius fuerit satisfactus de suo credito, & desuper proposita causa nona Ianuarij 1632. fuit decisum satisfactionem non probari ex dd. prætensis partitis, & fuit reseruatum vt particulariter videretur, An Vincentio ob dictam donationem obstet exceptio, petis quod intus habes, & exceptio *l. vindicantem ff. de euict.* itaut ipse, vt talis donatarius teneatur ad debita donatoris, & sic sibi soluisse, non autem Conuentus Hierosolymitanus successor in spolio bonorum postea ex vsufructu, quem sibi Antonius reseruauit acquisitorum; Et proposita hodie causa super reseruatis, Domini persistendo in decisis, censuerunt, donationem non obstare Vincentio, sed Ioanni.

Ratio resolutionis fuit facilis, & indubitata; Quia dicta donatio fuit anterior credito, tam Vincentij, quam Ioannis; † Donatarius autem non tenetur ad debita donantis post donationem contracta, *l. æris alieni, C. de donat. & l. 1. C. de iur. fisc. lib. 10.* † Et procedit etiam quòd donatio sit vniuersalis omnium bonorum præsentium, & futurorum, cùm vtriusque donationis vniuersalis nempè, & particularis par eadémque sit ratio: ex quo enim in vtrumque donatarium, illicò transit dominium, debita post donationem contracta, non afficiunt res donatas, ne sit in donantis potestate quod donauit auferre conditionémque Donatarij facere deteriorem; contra regulam text. *in l. perfecta, C. de donat. quæ sub modo.* Et in his terminis *Abb. conf. 102. per tot. part. 2. & Cancer. var. resol. lib. 7. c. 8. n. 44.*

Nec contrarium dicunt † *Guidop. decis. 105. & Boer. decis. 204. n. 43.* ex aduersò citati; Quia loquuntur de debitis per donantem contractis ante donationem, siue vniuersalem, siue particularem; quo etiam casu debet priusquam Donatarius, discuti hæres bonorum reseruatorum, si adsit, & notoriè non sit soluendo, vt ibidem *Boer. & Additio Ronobini ad d. decisionem Guidop gloss. in l. 2. C. de hered. vel act. vend. Celsus V. g. conf. 13. n. 21. & Guliel. Bened. in c. Raintutius in verb. cætera num. 46. extra de testam. Cost. rem. subsid. 108. n. 13. Bellam. decis. 31.* Et de huiusmodi debitis ante donationem contractis loquuntur omnia alia iura, Et Doctores qui dicunt donationem omnium bonorum intelligi deducto ære alieno, & Donatarium vniuersalem haberi loco hæredis: † cum enim bona intelligantur oneribus deductis, *l. subsignatum, §. bona ff. de verb. signif.* † illud ad quòd ascendit æs alienum non censetur donatum, *leg. mulier bona*, vbi notatur, *ff. de Iur. dot. Capic. decis. 128. n. 4.* † alioquin esset in fraudem Creditorem, *l. omnes §. Lucius ff. de his quæ in fraud.* Quæ ratio cessat in debitis contractis post donationem, tam particularem, quàm vniuersalem; † Quia in futuris fraus non consideratur, nisi alia concurrant, de quibus per *Bart. in auth. sed iam necesse, &* ibi *Salicet. C. de donat. ante nupt.*

Neque obstat, quòd creditum Vincentij fuerit per Antonium contractum intuitu, & causa bonorum, quæ ipse antea illi donauerat; Quia respondetur quòd nullibi prohibetur in iure, quin † Donator, & Donatarius, etiam omnium bonorum præsentium, & futurorum, cum reseruatione vsusfructus, vt in casu nostro, possint, post factam donationem, quoslibet contractus inire, & ex eis efficaciter ad inuicem obligari, sed imò donator tenetur donatario, & fiet executio contra eum super bonis in donatione reseruatis, nempe in acquisitis ex vsufructu, quæ non veniunt sub donatione omnium bonorum præsentium, & futurorum, sed potest donator de illis ad libitum disponere, aliàs enim, si in donatione compræhenderentur, reseruatio, nihil operaretur, vt contra *Paul. de Castr. conf. 75. n. 3. lib. 2. & Dec. conf. 30.* tenent communiter DD. vt per *Ias. in l. stipulatio hoc modo concepta, n. 18. ff. de verb. oblig.* & ibi latè *Alex. & Modern. & in l. fin. C. de pact. Crau. cõs. 228. per tot. Vinc. de Fran. dec. 168.* † si autem de illis Donator non disponit, spectant ad legitimos hæredes, non autem reincidunt in donationem vniuersalem, & consequenter in casu nostro, cùm sint spolia, successit in eis Conuentus Hierosolymitanus, *Natt. conf. 215. n. 10. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 7. in fin. & Vincent. de Franc. decis. 45.* † Et vice versa Donatarius vtiliter donanti obligabitur, quia in eo ad quod obligabitur, habebit Donator vsumfructum, & de acquisitis ex eo liberè disponere poterit; Vnde cum Antonius potuerit se post donationem, Vincentij debitorem constituere, & talem se constituere voluerit, & constet etiam de vera, & legitima debiti causa, vt in apoca crediti Vincentij, de qua agitur, & fuit latiùs dictum in dicta prima decisione, propterea non est vis vnde hoc creditum proficiscatur; cùm de potestate, & voluntate Antonij, prout etiam de anterioritate crediti Vincentij non possit dubitari; Quæ tantò, magis procedunt, cùm bona donata Vincentio fuerint per Antonium Donatorem supposita fideicommisso, cum regula sit † quòd hæres, etiam vniuersalis fideicommisso grauatus, potest post donationem detrahere credita, quæ contra testatorem habebat, ex quo in hoc casu per aditionem non inducitur confusio, nec aditio ad hunc effectum vim solutionis habet, *Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 15. cum seqq. Peregr. de fid. art. 35. n. 1. Afflict. decis. 237. n. 5. Seraph. decis. 279. n. 2. Rot. decis. 259. n. 1. & 2. part. 2. recent.* & fuit dictum *in Romana de Marescottis 25. Iunij 1632. coram me.*

Ex quibus patet frustra informantes laborasse, contendendo, An dicta donatio fuerit vniuersalis vel particularis.

Et ita decisum vtraque parte Informante, &c.

Ecclesien. Spolij.

Ven. 25. Iunij 1632.

ARGVMENTVM.

Manutentio in quasi possessione percipiendi spolia quando sit deneganda, & alia notanda de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Possessio quæ dedit causam liti non est manutenibilis, nec aliàs attendenda.*

2 *Transf*

2 *Transportatio actorum in diuersa causa factorum non est necessaria.*
3 *Testes deponentes de possessione vnius non excludunt possessionem alterius, si non deponunt priuatiuè.*

DECISIO CCCXLIX.

EVIT resolutum, nec Ecclesiæ Calaritanæ, neque Ecclesiæ Ecclesien. esse dandum mandatum de manutenendo in quasi possessione, percipiendi spolia Archiepiscoporum Calaritanorum: non Ecclesiæ Ecclesien; Quia nullum possessionis actum probauit, quòd, & ipsa confitetur: non pariter ob eandem rationem Ecclesiæ Calaritanæ; Quia licèt duo testes ab ea dati, *summario num.* 1. deponant de quasi possessione percipiendi spolia; tamen vnus concludit de Ecclesia Arboren, non autem de Ecclesia Calaritana; alter verò solùm deponit, quòd percipit, & possidet spolia Archiepiscopi de Schiuel, † quæ possessio cùm dederit causam liti, non est manutenibilis, alias attendenda, vt dixit *Rota apud Greg. XV. decis.* 4. *n.* 2. *& decis.* 569. *n.* 4. *& decis.* 30. *n.* 1. *p.* 2. *recent.* Et fuit dictum *in Salernitana Iurispatronatus* 15. *Mart. proximè præteriti coram me.*

Neque obstant prætensæ sententiæ aliàs super manutentione latæ, † & defectus transportationis processus earum; Quia hoc obiectum est impertinens, cùm clarè pateat quòd dictæ sententiæ fuerunt latæ in quadam causa decimarum, quæ adhuc sub alio Iudice pendet, ab ista multùm diuersa.

Minus obstant alij testes deponentes de quasi possessione percipiendi fructus Ecclesiæ vacantis; † Quia vltra quòd Ecclesia Ecclesien. per alios testes probat etiam ipsam esse in eadem quasi possessione, quam testes Ecclesiæ Ecclesien. non excludunt, cùm non deponant priuatiuè, atque ideo esset vtrique Ecclesiæ dandum mandatum de manutenendo pro sua rata, & ad limites possessionis; cessat penitùs difficultas; Quia super his fructibus hodie lis non pendet, sed solùm agitur de spoliis, super quibus duntaxat lata fuit sententia Archiepiscopi Calaritani, quæ hodie, & non superdictis fructibus in gradu appellationis, pendet in Rota coram me, & est ipsa de qua hodie agitur.

Et ita resolutum vtraque parte Informante, &c.

Terracinen. Beneficij.

Lun. 28. *Iunij*, 1632.

ARGVMENTVM.

Prouisio Ordinarij est nulla, si præcessit Gratia Apostolica, per quam Papa alteri contulit iure præuentiuo: Et quando censeatur voluisse præuenire Ordinarios in conferendo, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Possessori sufficit excludere actorem per non Ius illius.*
2 *Prouisio Ordinarij non indiget iustificatione, cum censeatur semper motu proprio emanata.*
3 *Prouisio Ordinarij est nulla, si præcessit Gratia Apostolica, per quam Papa alteri contulit iure præuentiuo.*
4 *Papa potest præuenire Ordinarios in conferendo, cum per alternatiuam illis concessam, non censeatur sibi ligasse manus; & quando censeatur præuenire voluisse, n.* 5. *& seqq.*
6 *Clausula,* dudum, *& clausula,* dummodo collatio hac vice ad nos pertineat, *apponi solent, quando Papa prouidet de reseruato.*
7 *Clausula,* dummodo datæ præsentium non sit alicui Ius quæsitum, *apponi solet, quando Papa prouidet de Beneficio non reseruato.*
8 *Alternatiuæ derogatio non requiritur, quando Papa præueniendo prouidet de beneficio vti vacante, sed solùm est necessaria in Gratia præuentiua, quæ præuenit vacationem, qualis est Gratia spectatiuæ.*
9 *Multiplicatio titulorum datur in beneficialibus.*

DECISIO CCCL.

BENEFICIVM, de quo agitur, vacauit de mense Iulij 1626. & de eodem mense Iulij, eiusdem anni, authoritate Apostolica Gaudentius Polus; & de mense Septembris sequentis, authoritate ordinaria Ioannes Baptista Marcus prouisi fuerunt. Orta autem lite inter eos, cùm Gaudentius authoritate Apostolica possideat, & in hoc casu † ei sufficiat excludere Ioannem Baptistam, per non ius illius: Dubitaui ideo, An dictum Beneficium sit adiudicandum Ioanni Baptistæ, Et fuit negatiuè resolutū. † Quia quamuis prouisio Ordinarij non indigeat iustificatione, ex quo censetur semper motu proprio emanata, *Sel. de benef. parte tertia quæst.* 12. *num.* 19. *Rot. decis.* 190. *num.* 1. *parte secunda recent.* & alibi sæpius; † Quia tamen Gaudentius habet Gratiam Apostolicam anteriorem, per quam Papa, iure præuentiuo, ei contulit Beneficium Gratia ordinarij postea sequuta ad fauorem Ioānis Baptistæ fuit irrita, & nulla; † Quandoquidem de potestate Papa quòd possit præuenire, non est dubitandum cum per alternatiuam Ordinariis concessam, non censeatur sibi ligasse manus; cùm sit vniuersalis Ordinarius, *cap. cuncta per mundum* 9. *q.* 3. *Abb. in cap. quia diuersitatem, num.* 5. *de conc. præb.* Et plenè *Rota in Causa Illerden. Canonicatus* 13. *Iunij* 1631. *coram me.* † Quod verò in casu nostro Papa voluerit præuenire, & concurrere cum Ordinario est clarum: Tum quia prouidit de vacante in mense Iunij, qui est mensis fixus Ordinarij; Tum etiam, quia prouisio non fuit facta, vti de reseruato, ratione mensis cùm non fuerit apposita clausula *dudum*, *&c.* † nec clausula *dummodo collatio hac vice ad nos pertineat*, quæ solent apponi, quando Papa prouidet de reseruato. *Simonet. de reseruat. quæst.* 61. *n.* 3. *Rota in Romana Cappella Sancti Petri nona Nouembris* 1602. *coram bon. mem. Cardinali Mellino* cum aliis per *Rotam in dicta decis. Illerden.* Sed fuit apposita clausula † *dummodo data præsentium non sit alteri Ius quæsitum*, quæ apponi solet, quando Papa prouidet de beneficio non reseruato, *Sarnen. super reg. de non tollendo Iure quæsito quæst.* 1. *in princip. & Rot. in eadem decis. Illerden.* vbi † quod non est & opus, quòd Papa deroget alternatiuæ, quando vt in casu nostro præueniendo prouidet de beneficio iam vacante, & prius dixit *Rota coram Chiroga decis.* 13. *in manuscr. & in Causa Metin. Canonicatus* 9. *Nouembris* 1577. *coram Rubeo*; sed solùm derogatio est necessaria in Gratia præuentiua, quæ præuenit vacationem, qualis est Gratia spectatiuæ, *Put. decis.* 209. *& decis.* 215. *lib.* 1. *in correct. Mohed. decis.* 1. *de concess. præb.* Et optimam rationem diuersitatis inter vnum, & alium casum, tradit *Rot. in prædicta Illerden. coram me.*

Neque obstat si dicatur quòd imò Gaudentius fuit prouisus,

prouisus, vti de reseruato, ratione Curialitatis, vt ex supplicatione data *in summario Ioannis n.1.* Quia adest alia supplicatio eodem die facta de Gratia præuentiua, quam Gaudentius produxit, & iuxtà quam litteræ expeditæ fuerunt: certum autem est † quod in beneficialibus datur multiplicatio titulorum. *Rot. dec. 489. n. 4. part. 2. recent.*

Et ita resolutum vtraque parte informante, &c.

Romana Domus, & fideicommissi.

Lun. 28. Iunij, 1632.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ conformes quando dicantur.*
2 *Statutum Vrbis c. 178. lib. 1. comprehendit etiam Monasteria, & Hospitalia sita in Vrbe.*
3 *Restitutio in integrum impedit executionem sententiarum.*

DECISIO CCCLI.

DVBITAVI an sit locus Statuto Vrbis *cap. 178. lib. 1.* concedendi executionem duabus sententiis conformibus inter Romanos Ciues, & Incolas; & Domini absque difficultate affirmatiuè responderunt; quandoquidem constat de duabus sententiis Rotalibus, nempe prima lata per D. meum Ghislerium, per quam fuit declaratum deberi Ecclesiæ Sancti Blasij in monte Citorio immissionem in possessionem Domus de qua agitur contra Dominos Cecchinos, & Hospitale Dementium Vrbis, quod est in hac causa ad necessariam defensionem dictorum Dominorum de Cecchinis. Secunda sententia verò lata fuit per Dominum meum Pirouanum confirmatoria primæ Domini mei Ghislerij, † quæ dicuntur conformes cum in effectu, qualitate, & substantia concordet, *gloss. in Clem. prima in verb. alicuius de sent. & re iudic. Thes. decis. 218. n. 1. Rota in Romana sent. 1000. 28. Ianuarij 1628. coram Eminentissimo Cardinali Virili.*

Quòd autem Domini Cecchini sint Ciues Romani est notorium, & patet ex fide Baptismi *sum. n. 4.* † & quod Monasterium S. Blasij, & Hospitale Dementium, cum sita sint in Vrbe, habeantur pro veris Ciuibus, & quòd d. statutum illa comprehendat, fuit latè resolutum in Rota in causa Romana nullitatis censuum 9. Febr. currentis anni coram R. P. D. meo Verospio, vbi aliæ decisiones cumulantur.

Non obstat quòd fuerit præuentum per Hospitale Dementium in committenda mihi causa restitutionis in integrum, † quæ impedit executionem dd. sententiarum ad text. in l. defendente vbi communiter notatur *ff. de auth. tut.* cum aliis relatis in Tolerana Decimarum de Capillas 23. Maij 1629. coram me; quia de prædicta commissione causæ restitutionis in integrũ nullibi docetur; sed solum cõstat quòd fuit mihi commissa causa cũ clausula, vt constito de duabus conformibus, & quòd sit locus statuto exequatur. Vnde cum ex prædictis appareat de duabus sententiis conformibus, non potest illarum executio retardari, cum earum iustitia sit clara ex decisionibus in hac causa factis, prout etiam validitas ex reuolutione actorum.

Et ita resolutum vtraque parte informante, &c.

Albanen. Vineæ.

Lun. 5. Iulij 1632.

ARGVMENTVM.

Creditor probans suum creditum solùm ex libris rationis sui debitoris, tenetur etiam approbare omnia contenta, & descripta in illis ad fauorem eiusdem debitoris. Libri rationum probant pro scribente concurrentibus adminiculis, quæ plura in decisione referuntur.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum competit pro legato, iuxta communem, & veriorem sententiam, quam etiam Rota sequitur.*
2 *Scriptura priuata probat contra scribentem non autem in eius fauorem, Declara, vt n. 4.*
3 *Creditor probans suum creditum solùm ex libris rationis sui debitoris, tenetur etiam approbare omnia contenta in illis ad fauorẽ eiusdem debitoris.*
5 *Libri rationum admittunt etiam in connexis probationem in contrarium, si tamen illa non habeatur, eis omninò standum est, tam quoad exitum, quàm quoad introitum, num. 6.*
7 *Libri rationum non probant pro scribente.*
Fallit concurrentibus adminiculis, quæ plura numerantur, num. 10. 11. 12.

DECISIO CCCLII.

PETRVS Pizzinus in testamento, quo decessit, legauit Margaritæ de Tortis, & Hyppolito filio dictæ Margaritæ scuta 200. annuatim soluenda per duodecim annos ex redditibus cuiusdam vineæ dicti testatoris, sitæ in territorio Albani, hodie possessæ, siue detentæ per Ioannem Baptistam Alemannum, & alios vigore venditionis, quam de dicta vinea eis fecit Excellentissimus Princeps Sabellus, vti assertus creditor dicti Petri; cum autem Augustinus Oliuerus hæres supradictorum Margaritæ, & Hyppoliti ageret Saluiano coram A. C. pro consequendo dicto legato contra Alemannum, & alios vineæ detentores, non dubitabatur de credito Augustini ex causa dicti legati contra bona Petri testatoris, † nec pariter, quin pro legato competat Saluianum, quia sententia affirmatiua est verior, & communiter recepta, *Aret. in §. item seruiana n. 9. Instit. de act. Gabr. conf. 19. n. 2. lib. 1. Vin. dec. 397. n. 1.* eamque passim tenuit *Rota*, præsertim *in dec. 499. n. 4. & 674. n. 4. p. 3. diuers. & latius in causa Mediolan. legati 16. Febr. 1629. coram me*; Sed solùm dubitatio fuit, an deducto ære alieno restent bona Petri pro soluendo dicto legato; quandoquidem cum Petrus testator fuerit præfectus domus dicti Excellentissimi Principis per multos annos, multásque pecuniarum summas excedentes summam scutorum 90. mil. exegerit, & desuper libros rationum introituum confecerit, dicebatur pro parte dicti Principis ex eis probari suum creditum in scutis vltra 5000. iuxta relationem Ioannis Mariæ Buglielli calculatoris per ipsum electi, non autem esse de dictis libris habendam rationem ad fauorem Petri, quoad plures partes impugnatas per D. Principem conficientes dictam summam scutorum 5000. & vltra; ex regula, † quòd scriptura priuata probat contra

contra scribentem, non autem in eius fauorem, *l. rationis, & l. exemplo, C. de prob. cum vulg.* Ex aduerso autem dicebat Augustinus, de omnibus partitis librorum esse rationem habendam, nisi in scutis sex, & b. 50. iuxta relationem Mercurij Florentantis Periti de consensu ambarum partium electi per R. P. D. Meltium Locumtenentem A. C. vnde cum fuerit petitum Votum Rotæ, Dubitaui hodie, an partitæ librorum Petri impugnatæ pro parte D. Principis obstent credito prædicti Augustini, an verò etiam de illis sit habenda ratio ad ipsius fauorem, & fuit resolutum dictas partitas Augustino non obstare.

Ratio resolutionis fuit, quia D. Princeps retinuit 3 penes se dictos libros illósque approbauit, † dum non probat aliunde suum creditum, quam ex illis, qui proptereà tenetur approbare omnia contenta, & descripta in eisdem ad fauorem Petri, itaut non obstet, *reg. dd. l. rationis, & l. exemplo,* 4 † quæ procedit in epistola 5 priuata, non autem in libris rationum; † qui licèt etiam in connexis admittant probationem in contra-6 rium, vt benè *Add. ad Greg. decis. 377.* † tamen dum illa non habetur, eis omnino & absolute in hoc casu standum est, tam quoad exitum, quàm quoad introitum, *Matth. sing. 78. Rota decis. 650. n. 2. p. 1.* & latiùs in fortioribus terminis *decis. 588. p. 2. recent.*

Sed prætereà quando D. Princeps etiam pro se non approbasset dictos libros, sed aliunde suum creditum probaret, adhuc videbatur Dominis fidem esse illis 7 adhibendam, quia † licèt regulariter libri rationum non probent pro scribente, tamen hoc fallit concurrentibus adminiculis, quæ Iudicis animum inducant ad credulitatem, iuxta decisionem *Guidopap. 441. in fin. Surd. decis. 199. n. 10. Rota decis. 813. n. 1. & seqq. p. 1. diuers. & dicta decis. 650. n. 4. p. 1. recent. Add. ad Greg. decis. 79. num. 5.*

In casu autem nostro plura concurrunt huiusmodi adminicula.

8 Primò enim adest † legalitas ipsius Pizzini scribentis, & quòd dictos libros legaliter tenuit, cum distincta appositione datorum, & receptorum, vt attestatur Mercurius Peritus de consensu partium electus, quæ faciunt optimum adminiculum, *Surd in d. decis. 199. n. 1. Mantic. decis. 363. n. 5. Caual. decis. 484. n. 4. & Add. ad Greg. vbi suprà n. 5.*

9 Secundò, quòd † Petrus iamdiu mortuus est, & in mortis articulo dixit se creditorem D. Principis; cùm nemo præsumatur immemor salutis æternæ; vt in his terminis *Mascard. de prob. concl. 975. Excobar. de ratiocin. c. 10. n. 62. Surd. ibidem n. 2. Rota dicta decis. 388. n. 3. p. 2. recent. Mant. dicta decis. 363. n. 5.*

10 Tertiò, quia † maior pars partitarum in illis contentarum fuit iustificata, & ascendit vltra summam scutorum 90. mil. Vnde etiam istæ partitæ, de quibus agitur, præsumuntur veræ, *Surd. vbi suprà num. 3. & cons. 543. n. 4. Rota dicta decis. 813. n. 15. & seq. p. 1. diuers. Caual. decis. 512. n. 2. Mascard. dicta concl. 975. n. 59. Rota dicta decis. 388. n. 3. p. 2. recent.*

11 Quartò, quia † nonnullæ ex partitis continentibus solutiones factas Excellentissimo D. Principi, & Paulo Toppæ, continent causam, in quam applicabantur pecuniæ solutæ, quod pro adminiculo solent in hac materia DD. considerare, *Surd. dicta decis. 199. n. 11. Guidop. dicta decis. 441. Anch. q. 55. n. 5. lib. 1. Cranet. de antiq. temp. p. 1. in §. quartò limitatur, n. 46.*

12 Quintò, & vltimò, † quia partitæ prædictæ, impugnatæ per D. Principem, sunt verisimiles circa ordines ore tenus datos ab eodem Principe, & circa solutiones factas Paulo Toppæ; cùm notorium sit, solitum Ministrorum soluendi Principibus, absque receptura, & sit difficile super singulis id facere, *Cranet. vbi suprà n. 34.* maximè cum notoria sit propensa voluntas D. Principis erga Paulum, cui solutiones fuerunt factæ, stante etiam, quòd D. Princeps ipsi fecit generales quietationes, & quòd ex aliis partitis non controuersis apparet de similibus solutionibus factis eidem Paulo, tam cum ordinibus ore tenus datis, quàm in scriptis; Ex quibus omnibus claré arguitur solutiones, de quibus agitur, agitur esse veras, & sic esse standum dicto libro, & consequenter dd. partitas non obstare, *Surd. vbi suprà n. 11.* & plenè *Cranet. d. §. 4. limit. n. 25. Mascard. de probat. dict. concl. 475. n. 68. Rota decis. 292. n. 5. p. 2. recent.*

Leodien. Diuortij.

Lun. 5. Iunij, 1632.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Separatio thori habet locum ob adulterium viri.*
2. *Adulterium est delictum difficilis probationis, & ad illud probandum sufficiunt præsumptiones, & coniectura.*

DECISIO CCCLIII.

DOMINI hodie steterunt in decisis 10. Maij 1632. Et † sic esse locum separationi thori propter adulterium Gerardi; quod visum fuit sufficienter probari ex deductis in dicta decisione; maximè cum versemur in delicto difficilis probationis, † in quo sufficiant præsumptiones, & coniecturæ, quæ moraliter animum Iudicis inducant ad sic credendum; *cap. prætereà,* vbi *Felin. col. 1. de adult. Bart. in l. 2. §. vltimo, ff. de adult. Dec. cons. 557. num. 11.* cum aliis adductis per *Menoch. cons. 31. n. 78. & 19. & de præsumpt. lib. 5. præs. 41. in princ. Seraph. decis. 126.*

Et ita resolutum, &c.

Perusina fideicommissi de Meconibus.

Lun. 5. Iunij, 1632.

ARGVMENTVM.

Trebellianica, an filiis primi gradus possit prohiberi: Et quando prohibita dicatur.

SVMMARIVM.

1. *Trebellianica prohibita censetur, si testator substituit pleno iure, & sine aliqua diminutione.*
2. *Trebellianica prohiberi potest etiam filiis primi gradus, iuxta opinionem quam Rota seruat.*
3. *Amplia, vt prohiberi possit, non solum expressè, sed etiam tacitè.*

DECI

DECISIO CCCLIV.

Emanarunt in hac causa tres decisiones ad fauorem Dom. Octauiani Meniconi, nempè prima 21. *Februarij* 1631. in qua fuit resolutum constare de purificatione fideicommissi q. Alexãdri eius aui, & Pandulphinæ matris: Secunda verò 13 *Februarij currentis anni*; in qua fuit firmatum constare de identitate bonorum dictæ Pandulphinæ, & cõstare etiam bona, quæ prætenduntur subiecta fideicommisso dicti Alexandri fuisse per eum possessa, reseruato, vt particulariter videretur, an dicta bona Alexandri essent eadem, quæ possidentur per Dominam Comitissam Camillam. Cui resolutioni DD. de Vgolinis non acquiescentes fuerunt iterum auditi die 8. *Iunij proximè præteriti*, & emanauit tertia decisio secundæ confirmatoria, & vlteriùs in eadem Domini prosequendo disputationem super reseruatis, resoluerunt constare de identitate bonorum dicti Alexandri; ea scilicet esse eadem bona, quæ possidetur per D. Comitissam: Vndè stantibus supradictis tribus resolutionibus dubitaui hodie, an D. Octauiano sit danda immissio, & quia Vgolini in memoriali, quod dederunt pro dilatione causæ, opposuerunt de multis detractionibus per eos prætensis ex vtroque fideicommisso, tam ex personis filiorum Alexandri, quàm aliorum filiorum Pandulphinæ, & fratrum respectiuè dicti Octauiani, placuit Dominis pro nunc solùm firmare Trebellianicam ex 1 neutro fideicommisso deberi; † quia in vtroque fideicommisso expresè leguntur adiecta illa verba, substituit pleno iure, & sine aliqua diminutione, per quæ censetur prohibita Trebellianica, *Angel. in l. decem. ff. de fideicomm. libert. Menoch præsumpt.* 198. *num* 16. *lib.* 4. *Surd. consil.* 458. *num.* 23. *Gregor. decis.* 421. *num.* 13. *vbi* 2 *add.* † quæ iuxta opinionẽ quam Rot. sequitur, etiam filiis primi gradus potest prohiberi, *Rot. decis.* 318. *n.* 3 3. *par.* 1. *recent. Seraph. decis.* 570. *num.* 1. & † non solùm expresè, sed etiam tacitè, *Gregor. decis.* 422. *num.* 11. *& seq.* & fuit dictum *in Romana fideicommissi de Guidis* 13. *Ianuarij* 1630. *coram R. P. D. meo Verospio.*

Ecclesien. Spolij.

Lun. 5. *Iulij*, 1632.

ARGVMENTVM.

Collige ex Summario.

SVMMARIVM.

Vnio præsumitur facta æquè principaliter.

DECISIO CCCLV.

Domini hodie steterunt in decisis sub die 22. Maij præteriti, & sic Ecclesiæ Ecclesien. deberi spolia vigore litterarum fel. rec. sanct. mem. Pij V. per quas spolia Episcoporum Regni Sardiniæ fuerunt concessa Ecclesiis Cathedralibus dicti Regni, quæ litteræ fuerunt executæ, & ob eruantur.

Quòd autem Ecclesia Ecclesien. sit Cathedralis, & vnita Ecclesiæ Calaritanæ principaliter, constat ex deductis in d. decisione, & vlteriùs ex hodie datis, idẽ euidenter patet. Primò, ex Bulla Iulij II. de anno 1503. *Summario num.* 1. qui Ecclesiam Sulcitanam transtulit in Parochialem Ecclesien. eam de nouo in Cathedralem erigendo, & idem probant testes examinati. Secundò, quia de eodem anno 1503. fuit prouisus de Episcopatu Ecclesien. Ioannes Pilares, qui deindè de anno 1513. fuit translatus in Archiepiscopatum Calaritanum cum retentione in commendam ad vitam Episcopatus Ecclesien. sine Sulcitanen. vt in litteris Adriani Sexti *sum. n.* 2. Tertiò, & vltimò quia prædicto Ioanne mortuo de anno 1522. fuit prouisus de Archiepiscopatu Calaritano per Leonem Decimum, Hieronymus de Villanoua, cui ad vitam d. Hieronymi fuit vnitus Episcopatus Ecclesien. Vndè cum postmodum nihil reperiatur dispositum, aut alij sequentes Archiepiscopi Calaritani possederunt Ecclesien. in commendam, † aut quatenus sit præsumenda 1 vnio illa, debet censeri æquè principaliter, ita ut titulus Episcopatus Ecclesien. fuerit semper idem, & cum eisdem qualitatibus, & prærogatiuis, non autem extinctus, vt latiùs in eadem decisione.

Et ita resolutum, &c.

Sancti Marci Abbatiæ.

Lun. 5. *Iulij*, 1632.

ARGVMENTVM.

Habes ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Narratiua Procuratoris, & voluntaria Domino non praiudicat.*

2 *Valor beneficij si fuerit probatus in certa quantitate, non inde arguitur totidem fructus fuisse perceptos per possessorem.*

3 *Fructuum perceptio probatur ex sola possessione. Declara vt n.* 4.

5 *Fructuum perceptio si fuerit probata in certa quantitate, puta in tot mensuris frumenti, non releuat si non fuerit etiam pretium liquidatum.*

DECISIO CCCLVI.

Dubitaui sub diebus 27. *Iunij*, 1631. informante solùm D. Abbate Ioanne Dominico Vrsio, An esset danda declaratoria contra Reuerendissimum Episcopum Sancti Marci, & ad quam summam essent liquidandi fructus Abbatiæ, qui prætenduntur à d. Episc. percepti, & quoad primam dubij partem fuit resolutum dandam esse declaratoriam; quo verò ad secundam non constare pro qua quantitate Episcopus perceperit dictos fructus, & ideò illos non posse pro aliqua certa summa liquidari. Cui resolutioni super dicta secunda dubij parte non acquiescente d. Vrsio, reproposui hodie causam super eisdem, & Domini in decisis persti terunt; quia licèt in commissione pro parte Episcopi impetrata fuerit narratum fructus Abbatiæ excedere 24. ducatos, & ideò videri saltem in d. quantitate fructus esse certos, tamen fuit 1 tunc responsum † d. narratiuam fuisse Procuratoris, & voluntariam, quæ ideò Domino non præiudicat, *Greg. decis.* 407. *n.* 3. *& decis.* 460. *n.* 4. cum aliis in decisione 2 allegatis, & prætereà † ex eo quòd valor fructuum beneficij sit 24. ducat. non sequitur consequentia quòd fuerint totidem percepti, *ad l. non hoc, C. vnde legit.*

Non obstat quòd ex actis iustificetur Episcopum 3 possedisse dictam Abbatiam, † & ex sola possessione probari fructuum perceptionem, cum vrgeat

præsumptio possedisti ergo percepisti, *Rot.decis.209. num.2.par.1.recent.Greg.decis.50.num.2.*† quia adhuc summa percepta remanet illiquida cum possibile sit quòd perceperit plus,& minus; Vnde dum non liquidatur, non constat ad quam summam fructus ascendant.

Minus obstat nota redditum Abbatiæ, qui præcipuè consistunt in certa quantitate frumenti in qua dicti fructus videntur saltem liquidari; quia vltra quod non constat ex quo libro dicta nota fuerit extracta, & quòd liber sit legalis; † etiamsi quantitas frumenti supradicti probaretur ex dicta nota, tamen adhuc superesset pretium liquidandum.

Et ita fuit resolutum,&c.

Romana Saluiani.

Ven. 29. Nouemb. 1632.

Hæc Decisio non indiget Argumento, nec Summario.

DECISIO CCCLVII.

DOMINI hodie reuiderunt Decisionem in hac causa factam 21.*Iunij* 1632.& ex eisdem motiuis Decisionis steterunt in decisis quoad primam illius partem,quæ firmat non constare de excessu in actu executionis factæ vigore sententiæ super immissione in Saluiano,& ideo executionem fuisse benè, & ritè factam: Quò verò ad secundam partem quæ plura continet capita super excessus, quos D.Iulia prætendit fuisse commissos pro parte D. Dimitillæ, ordinarunt vt D. Iulia coadiuuet probationes.

Et ita decisum, &c.

Ariminen. fideicommissi.

Lune 29. Decembris, 1632.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum fideicommittentis ex quibus probetur, vel non.

SVMMARIVM.

1. *Læsio est fundamentum restitutionis.*
2. *Possessio fideicommittentis est vnum ex duobus extremis necessariis ad obtinendam immissionem, ex remed.l.fin.C.de Ed. D.Adr.*
3. *Instrumentum diuisionis,in quo vni ex diuidentibus obtigerunt certa bona cum clausula constituti, excludit possessionem dd.bonorum,ad fauorem alterius diuidentis,vsque ad eius obitum.*
4. *Identitas bonorum fideicommittentis probatur ex vnico teste producto à parte aduersa.*
5. *Item ex catastro, & ex libello cum articulis super identitate, productis ab eadem parte aduersa; iuncto num.4.*

DECISIO CCCLVIII.

VT resolutum Dominis de Macronibus Iuniorum informantibus, Constare de causis restitutionis in integrum ad eorum fauorem, aduersus sententiam Rotalem latam contra eos in possessorio adipiscendæ ex edicto Diui Adriani, & immissionem inde secutam in duabus petiis terræ,de quibus agitur ad fauorem DD.de Giorginis,vti fideicommissariorum q.Caroli de Mercatis:Siquidem cùm constet de iniustitia sententiæ,consequenter etiam de læsione, † quæ est fundamentum restitutionis, *c.1.* vbi *Abb.de restit.in integrum, Rot.decis.1.eodem tit. in nou.7. Seraph. decis. 245.num. 2. cum aliis in Nicien. Parochialis 13. Maij 1628. coram me*, latiùs deductis, & alibi sæpissimè.

Iniustitia visa fuit clara;Quia non poterat concedi immissio Giorginis in dd. duabus petiis terræ,non constito priùs quòd illæ possiderentur à Carolo fideicommittente,de tempore obitus, † cùm sit vnum ex duobus extremis necessariis ad immissionem, vt notant *Doct.in l.fin. C. de ed. Diu.Adr.Rot.decis.137. n.1.par. 1. recent.* Et fuit in specie resolutum contra dd. Giorginos super eodem fideicommisso 7. *Martij 1632.coram Domino meo Merlino.*

Quòd autem Carolus non possideret de tempore obitus dd.duas petias terræ,benè probatur,†ex Instrumento diuisionis inter D. Carolum, & Augustinum eius fratrem factæ,de anno 1567.vbi quòd illa obtigerunt d.Augustino; ex quo Instrumento cum clausula constituti, ad eiusdem fauorem,excluditur possessio Caroli vsque ad obitum, *Ruin. cons.40.n.3. lib. 4. Peregr. cons.48. n.3. lib.1. Fusar.de subst. quæst.618. n.17.*& fuit dictum in *d.decis. coram D.meo Merlino.*

Identitas autem concludenter probatur ex combinatione confinium, de quibus in d. diuisionis Instrumento;& ex Instrumento venditionis deinde factæ per eundem Augustinum, cui in diuisione obtigerunt,Guidoni de Rosaldinis,vt ex catastro, & vnico teste ab alia parte producto, ad illiúsque instantiam examinato,† qui etiam solus probaret identitatem, vt dixit *Rota in Reatina fideicommissi 13. Nouembris 1636.coram Patriarcha Manzanedo*: † Et demum ex libello cum articulis super identitate in hac causa datis à dictis Dominis de Giorginis: In quibus Instrumentis,catastro, libello, & testis depositione recensentur eadem confinia dictarum duarum petiarum terræ de quibus agitur, & propterea benè probatur quòd illa non possidebantur à D. Carolo de tempore obitus.

Et ita fuit resolutum, &c.

Meten. Professionis.

Lun. 16. Nou. 1632.

ARGVMENTVM.

Monialis, quæ Monasterio exiuit, compelli debet sub censuris ad illud redire, prout etiam Monasterium ad eam recipiendam.

SVMMARIVM.

1. *Declaratoria conceditur contra parere recusantem, seruatis de Iure seruandis.*
2. *Monialis debet officio Iudicis compelli sub censuris redire ad Monasterium.*
3. *Et Monasterium pariter eodem officio Iudicis compelli debet sub censuris ad illam recipiendam.*
4. *Amplia primò compellendum esse etiam quòd Monialis extrà clausuram matrimonium contraxerit, seu incestum commiserit, & quamuis liberos procreauerit.*
5. *Amplia secundò compelli debere etiam non obstantibus excusationibus Monialium cùm non sint admittendæ.*

DECI

DECISIO CCCLIX.

DIE 17. Iunij, 1631. fuit resolutum Constare de attentatis per D. Pepinam commissis, ex quo ipsa intra tempus datum ad appellandum à sententia in eius fauorem lata, super nullitate professionis per eam emissæ, nedum velum, habitum, & clausuram dimisit, sed etiam matrimonium per verba de præsenti, copula subsecuta contraxit, & consequenter eam esse sequestrandam, & reponendam in Monasterio, vt latiùs *in decisione dicta die desuper facta coram me.* Cum autem Domini de Bonosoriis instarent pro declaratoria contra eandem, ex quo non paruit mandato Rotali, legitimè intimato de redeũdo in Monasterium Sanctæ Mariæ Magdalenæ, vbi ipsa per plures annos vti professa, cum velo, & habitu, in statu religioso vixit, aut in Monasteriũ Monialium Ordinis Prædicatorum eiusdem Ciuitatis: dicta verò Domina Pepina se excusaret, sub prætextu quòd Moniales illam recipere recusabant, & quòd res non erat iam in eodem statu periculoso peccati, ex quo post emanatum mandatum Rotale obierat Io. della Violetta eius maritus. Domini *die 24. May,* præteriti, persistendo in decisis, denuo resoluerunt D. Pepinam pro purgatione attentatorum esse sequestrandam, & reponendam in Monasterio S. Mariæ Magdalenæ, vnde exiuit, in eodem statu, & cum eodem habitu in quo erat priùs, simpliciter, & absque conditionibus per eam prætensis, & Moniales dicti Monasterij esse cogendas ad illam recipiendam, vt latiùs continetur in alia decisione *dicta die 24. May, facta etiam coram me.*

Quibus sic peractis pro parte D. Pepinæ fuit adita Signatura Sanctissimi, quæ rescripsit *vt ea constituta in loco tuto, & honesto dones per censuras Ecclesiasticas Moniales adigantur ad illam recipiendã, & purgatis per eam, quantum in se est, attentatis procederetur in negotio principali:* Vnde insequendo formam d. Rescripti, & resolutionum Rotalium, fuit relaxatum duplex mandatum; vnum contra Pepinam, vt se constitueret in loco tuto, & mox se præsentaret coram Priorissa, & Monialibus d. Monasterij Sanctæ Mariæ Magdalenæ, ad effectum ingrediendi in illud in eodem statu, & habitu; & alterum contra Priorissam, & Moniales, vt illam reciperent sub combinatione censurarum in formam Iuris; & vtrúmque fuit legitimè intimatum; sed quia nec Domina Pepina se legitimè præsentauit, vt fuit ei iniunctum, & Moniales propositis quibusdam friuolis excusationibus, eã recipere recusarunt; propterea dubitaui hodie: An sit danda declaratoria: Et fuit resolutum esse dandam tam contra Pepinam, quàm contra Moniales, nisi infra mensem.

1 In primis danda est Declaratoria, † contra Pepinam, non solùm pro purgatione attentatorum, mandato iam legitimè intimato, & seruatis de Iure seruandis. *Cassad. decis.* 10. *de caus. possess. & propr. Seraph. decis.* 1113. *n.* 3. Et fuit millies decisum; † sed quia aliàs
2 de iure vti Monialis seu in statu professæ debuit officio Iudicis sub censuris compelli redire ad Monasterium. *c. nec aliqua* 16. *quæst.* 1. *& est text. express. in c. peruenit ad nos,* vbi bona *glos.* 17. *quæst. prima, Guliel. Duran.* vulgo *Spec. de mod. gener. conc. celeb. rubr.* 4. *nu.* 42. *in nou. tract. tom.* 13. *par. prima, fol.* 156. & de Monachis *est text, in c. quanto de offic. ordin. & in c. fin. de Regul. & in c. quidam Monachi,* 16. *quæst. prima, & in c. & quia,* 27. *qu.* 1.

3 Deinde ob eandem rationem Declaratoria est dãda contra Moniales; † Quia etiam eodem officio Iudicis debet sub censuris in hoc casu compelli, vti fuit iam legitimè factum ad eam recipiendam, † etiam
4 quòd extra claustra matrimonium contraxerit, seu incestum commiserit, & etiam quòd liberos procreauerit, vt *est text.* ad litteram *in d. c. peruenit,* & ibi *glos.* hancque, & similes excusationes Monialium non esse admittendas, sed eas esse nihilominus compellendas, latè in puncto consuluit *Geminia. cons.* 28. *Incipit, attenta forma libelli, per totum.*

Et ita decisum, &c.

Perusina Fideicommissi de Meniconibus.

Ven. 3. Decembris, 1632.

ARGVMENTVM.

Legitima filiorum quando detrahi non possit ex bonis paternis, seu maternis fideicommisso subiectis.

SVMMARIVM.

1 *Legitimam habuisse an præsumatur filius qui se immiscuit hæreditati paternæ nullo confecto inuentario, & nu.* 3.

2 *Legitima filij cõsumpta præsumitur ex alienationibus bonorum paternorum, incumbitque onus probandi contrarium asserenti, & nu.* 4.

5 *Æs alienum detrahi debet ex fideicommisso.*

6 *Æs alienum fideicommissi, solutum per hæredem grauatum, compensari potest cum fructibus per eum perceptis ex bonis d. fideicommissi.*

DECISIO CCCLX.

POST plures decisiones in hac causa factas ad fauorem D. Octauiani, quibus fuit firmatum constare de existentia, & purificatione fideicommissorum q. Alexandri eius Aui. & Pandulphinæ Matris, nec non de identitate bonorum de tempore obitus per DD. fideicommittentes possessorum: proposui dubium sub die 5. *Iulij*, præteriti, An dicto Octauiano sit danda immissio; Et quia DD. Vgolini aduersarij opposuerunt de detractionibus legitimæ, & trebellianicæ, per eos prætensis ex vtroque fideicommisso, tam ex personis filiorum Pandulphinæ, & fratrum respectiuè d. Octauiani, placuit tunc Dominis tantùm firmare trebellianicam ex neutro fideicommisso deberi, ex rationibus deductis *in decisione d. die* 5. *Iulij*, desuper extensa, reseruato vt de reliquis particulariter videretur. Vnde proposui hodie super reseruatis idem dubium, An sit danda immissio. Et Domini affirmatiuè responderunt: Quia cessant etiam aliæ detractiones, nam legitima neque ex fideicommisso Alexandri, neque ex fideicommisso Pandulphinæ debetur.

1 Et primò quoad detractionem legitimæ prætensæ ex fideicommisso Alexandri ex personis eius filiorum, illa non obstat; † Quia cum dicti eius filij non confecerint inuentarium, nec probetur negatiua nõ existentiæ aliorum bonorum, ex quibus legitima deduci possit, præsumitur illa existere, & quod filij ea subtraxerint, in illisque fuerint de legitima satisfacti. *Natt. cons.* 199. *num.* 11. *&* 12. *lib* 1. *Surd. decis.* 316. *n.* 12. 13. *&* 14. & fuit dictum *in Bononien. fideicommissi de Desiderius* 20. *Dec.* 1628. *coram D. meo Merlino, & in Maceraten. legitimæ* 22. *Iunij*, 1629. *coram* me

ne. Præfertim cum re vera conſtet Bernardinum vnū ex filiis Alexandri, à quo Aduerſarij cauſam habent, alienaſſe plura illius bona, *vt ſumm.n.7.* † Ex quibus alienationibus præſumitur conſumpta eius legitima, † incumbitque onus probandi contrarium aſſerenti; ex adductis per Rotam *in dd. Bononien. fideicommiſſi de Deſideriis*, *& Maceraten. legitima praallegatis.*

Quò verò ad detractionem legitimæ prætenſæ ex fideicommiſſo Pandulphinæ ex perſonis eius filiorum, nec illa etiam obſtat; † Quia vt ſuprà, pariter conſtat dd. filios adiuiſſe hæreditatem maternam abſque vlla Inuentarij confectione, & Alexandrum Iuniorem, qui eſt vnus ex dictis eius filiis, à quo etiā Aduerſarij cauſam habent, alienaſſe bona hæreditaria dictæ Pandulphinæ, *vt ſumm. nu. 8. & 9.* Vnde tam ipſe Alexander Iunior, quàm alij eius fratres præſumuntur ſatisfacti de legitima in bonis maternis ex ſuprà allegatis.

Nec tandem releuat, † quòd hodie dicitur ex dd. fideicommiſſis eſſe detrahendum æs alienū ſolutum; † Quia nec de eo, nec de ſolutione illius docetur, & & in omnem caſum, quatenus conſtaret de aliqua æris alieni ſolutione, poſſet fieri compenſatio cum fructibus ex aduerſo perceptis, vſque ab anno 1617. motæ litis, vt in ſimili *Rot. deciſ.650.n.6.par.2.recent.* Et ita deciſum, &c.

Pacen. Cappellaniæ.

Ven. 3. Decembris, 1632.

ARGVMENTVM.

Subrogatus in poſſeſſionem defuncti, realem poſſeſſionem ipſius defuncti probare debet; itaut non ſufficiat probare poſſeſſionem illius, ad quam defunctus fuit ſubrogatus.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio vigore ſubrogationis gratioſa in ius, & poſſeſſionem defuncti, non debetur poſſeſſione illius non probata.*

2 *Amplia, vt non ſufficiat probare poſſeſſionem illius, ad quam defunctus fuit ſubrogatus, niſi etiam poſſeſſio ipſius defuncti probetur, & ratio redditur n. 3. & ſeqq.*

3 *Poſſeſſio ciuiliſſima, & per ſolam Principis voluntatem inducta, ſi fuit vni conceſſa non poteſt operari ad fauorem alterius, ne detur fictio fictionis.*

4 *Poſſeſſio extincta apud vnum, transferri ſolùm poteſt in alium per Principem, & eius legem.*

5 *Subrogatio in poſſeſſionem defuncti intelligitur facta quatenus ille apprehenderit actualem poſſeſſionem, & in ea obierit.*

DECISIO CCCLXI.

DOMINI hodie ſteterunt in deciſis coram me, die 17. *Iunij*, 1629. nempè, D. Melchiori della Torre non eſſe dandam immiſſionem, vigore ſubrogationis gratioſæ, in ius, & poſſeſſionem Rodriguez, † ex quo non probauit d. Rodriguez poſſediſſe.

Neque obſtare dictum fuit, † quòd Melchior probauerit Alphonſum Garziam, in cuius Iuribus, & poſſeſſione fuit ſubrogatus Alphonſus Rodriguez, poſſediſſe; Quia ſubrogatio in poſſeſſionē Garziæ, conceſſa d. Rodriguez, non extenditur vltra perſonam illius, dum Papa hoc ſpecialiter non expreſſit, † Quia cùm ſit poſſeſſio ciuiliſſima, & per ſolam Principis voluntatem inducta ſine miniſterio facti, qui ſolùm, & eius lex facere poſſunt, † quòd poſſeſſio quæ erat apud vnum iam extincta, in alium transferatur, *Alex. cōſ.1.n.8.vol.1. Caſſad.deciſ.7.n.12.de cauſ. poſſeſſ. & propr.* propterea conceſſa vni, non poteſt ad fauorē alterius cōſecutiuè operari, ne detur fictio fictionis, cōtra reg.*text. inl.1.C.de dot. promiſſ.* † Quo fit vt ſubrogatio Melchioris in poſſeſſionem Rodriguez debeat intelligi quatenus Rodriguez actualem poſſeſſionem apprehenderit, & in ea obierit, *Sarnen. in reg. de trien. queſt.14.num.8.in fin. verſ. Nec obſtat, Gonzal.ſuper reg.8.in proœm.§.3.n.93.& 94.& gloſ.34. n.110. Mohed. deciſ.21. de reſtit. ſpol.*

Et ita deciſum D.Melchiore tantùm informante.

Romana Reſciſſionis Contractus,

Veneris 10. Decembris, 1632.

ARGVMENTVM.

Liberatio Adminiſtratori facta cum clauſulis quantumuis ampliſſimis, quando ei non ſuffragetur.

SVMMARIVM.

1 *Acquiſita per filiamfamilias cenſentur acquiſita ex pecuniis paternis, itaut intret præſumptio* l. Quintus Mutius, ff. de donat.int.Vi.& Vxo.

2 *Amplia præſertim procedere, ſi de tēpore acquiſitionis filia adminiſtrabat domum paternam.*

3 *Adminiſtrator non præſumitur acquiſiuiſſe ex bonis adminiſtratis.*

4 *Fallit in muliere adminiſtratrice, quæ aliàs nihil habet.*

5 *In renunciatione generali ſufficit fuiſſe cogitatum in genere.*

6 *Fallit vbi alter ex contrahentibus, in cuius fauorem fit renunciatio, habet explicitam ſcientiam eius cui renunciatur, illudque dolo deſiit exprimere.*

7 *Conſcientia ſcrupulus quis dicatur.*

8 *In renunciationibus, & quietantiis generalibus ad percipiendam mentem contrahentium ad quid recurrendum ſit, & quomodo.*

9 *Liberatio adminiſtratori facta quamuis ampliſſima, quando poſſit quandocumque reuocari.*

10 *Renunciatio Adminiſtratori facta cum clauſulis ampliſſimis, an extendatur etiam ad dolum commiſſum ab adminiſtratore, cui propter d. dolum nihil adeſt, dubium eſt apud DD. tamen proculdubio non extenditur, quando propter dolum aliquid adeſt, niſi expreſſè de eo mentionem fecerit, n. 11. & ratio redditur n. 12.*

13 *Liberatio dolo extorta, quamuis cum iuramento, non ſortitur effectum.*

14 *Remiſſio ſeu liberatio facta adminiſtratori cum clauſula cuiuſcumque generis, & ſpeciei ſit, & ad quamcumque ſummam aſcendat, extenditur ad omnem, & quamcumque quantitatem, etiam in contractibus correſpectiuis, ita vt ea ſtante non poſſit dari de læſione, quamtumuis enormiſſima: fallit tribus modis, de quibus, nu.15.16.& 17.*

18 *Liberatio inualida ex defectu conſenſus non ſuſtinetur ex clauſulis quantumuis pregnantibus in ea adiectis, cum illæ regulentur ſecundum naturam contractus cui adiiciuntur.*

19 *Donatio*

19 *Donatio est nulla ex defectu solemnitatis* Statuti Vrbis lib. 1. cap. 149. & 150.
20 *Amplia vt propter huiusmodi defectum nec iuramentum suffragetur.*
Insinuatio requiritur, etiam in donatione patris erga filiam.

DECISIO CCCLXII.

DOMINA Barbara dum esset puella, & sub potestate Petri Busij eius Patris senio iam confecti gubernabat, & administrabat Domum, & res familiares illius, à quo priùs per apocam priuatam, & deinde per publicum Instrumentum, cum d. apocæ insertione, obtinuit diffinitionem omnium per eam gestorum, & administratorum in amplissima forma, & signanter cum clausula quòd totum illud, quod ipsa habuit, & haberet tam ipso viuente, quàm post eius mortẽ, & quidquid in eius manibus remansit, & remanere quomodolibet cõtigerit, cuiusuis generis, & speciei sit tam occasione d. administrationis, seu ex quouis alio capite, etiam incognito, & ad quamcunque summam ascendat, & quantumuis magni momenti sit, & fuerit, sit, & esse censeatur proprium d. Barbaræ, eidémque per ipsum ei donatum, prout ex tunc irreuocabiliter, & inter viuos donauit, & remisit etiam in satisfactionem suæ legitimæ illiúsque supplementi, & pro augumento suæ dotis: renuncians insuper enormi enormissimæque læsioni cum iuramento, & cum aliis clausulis amplissimis; cui apocæ priuatæ se subscripsit etiam Thomas Busius filius, & hæres d. Petri, & frater prædictæ Barbaræ. Mortuo Petro Patre, & Domina Barbara iam matrimonio collocata detectum fuit ipsam in vita eius Patris, & dum erat adhuc puella in Domo paterna, & ante, & post prædictam diffinitionem, acquisiuisse nomine proprio, & vti ex propriis pecuniis vnam vineam in Territorio Tusculano, duos census vitalitios, vnum officium militis Lilij, duo loca montium Sixti 2. erect. tria loca montium Sac. fœderis, & quinque S. Spiritus vocabilia, & prætereà acquisiuisse alia huiusmodi alieno nomine. Quapropter d. Thom. obtenta priùs à Sanctissimo remissione pœnæ impositæ in d. Instrumento, prætendens prædicta omnia per D. Barbaram acquisita, sua esse vti empta de pecuniis paternis; nec diffinitionem supradictam posse D. Barbaræ suffragari, obtinuit desuper causam in Rota mihi committi. Et hodie disputato dubio: An præd. Instrumentum remissionis, & donationis sit nullum, vel rescindendum? Domini, hæredibus Thomæ tantùm informantibus, resoluerunt illud non suffragari D. Barbaræ quoad acquisita proprio nomine: Ratio 1 resolutionis fuit, † Quia omnia acquisita per D. Barbaram dum erat puella Domi, & in potestate Patris existens, censentur acquisita ex pecuniis paternis; ita vt intret præsumptio *l. Quintus, ff. de donat. inter vir. & vx. Bart. in tract. de duob. fratrib. q. 4. Bald. cons. 194. n. 4. lib. lib. 1. Alex. cons. 82. n. 14. lib. 2. Mascard. de prob. conclus. 805. n. 1.* 2 † stante maximè, de tempore acquisitionis, suprad. administratione, & cura Domus paternæ; quia quamuis regulariter, 3 † administrator non præsumatur acquisiuisse ex bonis administratis, *leg. si defunctus, C. arb. tutel. gloss. & DD in l. cũ oportet in prin.* 4 *C. de bon. quæ liber.* † fallit in muliere administratrice, quæ aliàs nihil habet, quæ ideò præsumitur potiùs ex administratis acquisiuisse, quàm ex turpi quæstu, *Alex. cons. 82. n. 14. lib. 2. Men. præsumpt. 51. n. 39. lib. 3.*

Quibus sic stantibus, non potest D. Barbaræ suffragari generalis liberatio siue remissio à Patre sibi facta in d. Instrumento cum clausulis amplissimis supradictis, 5 † Quia licèt in renunciatione generali sic facta habeat locum regula sufficere esse cogitatum, vt hîc, in genere, de qua in *l. qui iure militari, ff. de testam. milit. Anton. Gabr. de reg. Iuriscons. l. 4. n. 5. Decian. resp. 39. n. 51. vol. 2. Aluar. Valasc. cons. 39. n. 9.* atque ideò illa regulariter suffragetur, 6 † tamen limitatur vt non procedat, vbi alter ex contrahentibus in cuius fauorem fit renunciatio, habet explicitam scientiam eius cui renunciatur, illúdque dolo desiit exprimere, timens fortè futurum, vt non fieret renunciatio, si exprimeret; adeò vt verisimiliter appareat non fuisse intentionem renunciantis illi renunciare, si fuisset sibi singulariter expressum; per ea quæ notantur *in cap. in generali de reg. iur. in 6. Alex. in l. si ab hostib. n. 15. ad finem, ff. solut. matr. & idem in cons. 1. n. 7. vers. 2. respondeo vsque ad finem lib. 6. Bero. cons. 177. n. 31. cum seqq. vol. 1. benè. Crauett. cons. 192. n. 13. & 14. Palat. Rub. in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 70. n. 10. Cancer. var. resol. c. 25. n. 152. cum seqq.*

In præsenti autem versamur in hoc casu, quia ex serie donationis apparet quòd D. Barbara timens sibi liberationem non fieri, aut vt ea faciliùs sibi fieret, dolo desiit singulariter exprimere supradicta, quæ ex paternis pecuniis emerat, & quòd Pater, si ei fuissent expressa, dubio procul liberationem non fecisset; idque clarum cuilibet videbitur consideratis, & perspectis causis, quare d. Barbara remissionem petiit, & Pater eam fecit; nempe pro exoneratione conscientiæ d. Barbaræ, & vt ipsam Pater cõsolaretur, & quòd ipsa benè, & fideliter se gesserat; addens Pater, *e son sicuro per la confidenza che deuo nella bontà, e prudenza sua, che non ha fatto mai, nè farà mai attione alcuna, che non sia ad vtile, e benefitio della casa mia*; quæ verba vt ad sensum patet, indicant, quòd solùm Pater voluit remouere errorem, seù scrupulum conscientiæ filiæ, si quem illa habebat, qui compati, & stare simul posset, cum eiusdem legalitate, & bona fide, iuxta ea, 7 † quæ de conscientia errante, & scrupulosa post diuum Thomam, & alios Theologos tradit *Ioannes Azor. Instit. moral. par. 1. lib. 2. c. 8. & c. 20. Men. cons. 85. n. 34. cum seqq. vsque ad finem*; dum enim Pater subdit, ipsum esse securum de bona filiæ administratione, & quòd ea nihil fecit contra Domus suæ vtilitatem, clarè significare voluit, quòd non erat facturus d. remissionem, si contrarium ipse sciret, nempè si securus fuisset, si illa ei expressisset, qualiter ex ipsius pecuniis, quas ei fidebat administrandas ad Domus suæ vtilitatem, emerat supradicta ad proprium sui commodum, proprioque nomine, in Domus paternæ detrimentum. 8 † In renunciationibus autem, & quietantiis generalibus quantúmuis amplissimis, ad percipiendam mentem contrahentium semper ad causam expressam in præfationibus recurritur, adeo vt ex huiusmodi causa, vti finali, liberatio restringatur, aut amplietur, *l. cum pater §. dulcissimis, ff. de leg. 2. l. cum hi, in princip.* & ibi *Bart. & Ias. ff. de transact. Cagnol. in l. 1. num. 36. ff. de Iudic.* & notant *Doctores omnes in l. fin. ff. de hæred. instit. Crauet. cons. 121. numer. 8. vers. septimo verba, Natt. consil. 150. num. 3. Paris. cons. 88. num. fin. lib. 1. Mascard. cons. 66. num. 300. & seqq.* benè *Surd. decis. 217. per tot. & facit text. in l. si de certa* cum ibi notat. *C. de transact.* Quæ tantò magis procedunt; quia series, & circumstantiæ facti demonstrant quòd nedũ Barbara tacuit eius dolũ, quinimò apud Patrem bonam administrationem ostentauit, talémque per eam fuisse factam simulauit, dum conscientiam timidã finxit, & Patrẽ de sua bona administratione, cũ mala esset, securũ fecit; 9 † quo casu liberatio, quãuis amplissima administratori facta, potest quandocũq; reuocari, *l. si quis affirmauit, ff. de dolo*, & ferè in his terminis, *Crau. cons. 192. n. 14.*

10 Secundò fuit responsum quòd † licèt dubium sit apud DD. an renunciatio cum clausulis;vt suprà prægnantibus administratori facta, extendatur etiam ad dolum commissum ab administratore, cui propter dolum nihil adest,ita vt dolus præteritus in hoc casu videatur remissus,*gloss.in l.actione,C.de transact.* & ibi 11 *Salicet.Bald in l.cum necessitate,C.de fideicom.* non † tamen extenditur ad dolum præteritum, quando fuit dolus commissus ab eo cui propter dolum ex proposito aliquid adest, vt quia apparet quòd aliqua apud eum remanserunt,nisi expressè huiusmodi doli sit facta mentio, *l.tres fratres, ff. de pact. & l.non solum, §. si hæres, ff.de liber legat.Bart.in l. Aurelio,§. Caius,eod. tit. Anchar.cons.330.n.12.propè fin.*& alij plures quos refert,& sequitur *Soccin.cons.190.lib.2. Crauett.d.consil.92.n.10. vers.4. respondeo, Padilla in d.l.actione,n.5. Guttier.de tutel.p.3.C.1.n.43* Et est recepta,& verissi12 ma sententia, vt per *Farin. cons.69. cum seqq. lib.1.* † Quæ etiam optima ratione fundatur,videlicet quòd quando administratori aliquid ad est,dolus habet causam permanentem, & durat tempore liberationis; *Bald.in l.sub prætextu,in fin.C.de transact.Soccin.in d. cons.190. n.5. & Farin.* vbi proximè, Et benè conducunt, quæ in simili dixerunt *Bart. in l.si dominium, ff. de furt. Paul. de Castr. in l. si manifestum,§.1.n.13.ff.de condit.furt.Boer.decis.13.n.47. Ludou.Paguer.decis.28. per tot.* Quo fit vt huiusmodi liberatio censeatur do13 lo extorta, † quæ ideò etiam iuramento non sortitur effectum,vt notant in *leg.si quis cum aliter, ff. de verb. obl. gloss.in l.3. §.ff. de contr. Ind.tut.Socc.d.cons.190.d. n.5.ver. confirmatur* & latissimè *Farin.* vbi suprà, *Paguer.d.139.* per totam. Quòd autem D.Barbara commiserit, & de tempore transactionis per dolum ipsa retineret, non potest ex supradictis dubitari.

Neque obstat illa amplissima, & prægnantissima 14 clausula, † & quicquid in eius manibus remanserit, & remanere quomodolibet contigerit cuiuscumque generis, & speciei sit,tam occasione d.administrationis, seu ex quouis alio capite, & ad quamcumque summam ascendat donauit,&c. Quia licèt d.clausula sit multum prægnans,& ad omnem,& quamcumque quantitatem extendatur,etiam in contractibus correspectiuis, ita vt ea stante, non possit dari de læsione, etiam prætextu cuiusuis læsionis, quantumuis enormissimæ, *Bart. in l.si quis cum aliter, in fin ff. de verb. oblig. Alex.cons.105.n.3.lib.6. Socc.cons.48.col.post medium l.4.Paguer.in d.decis.139.per tot.*Et fuit dictum in *decis. coram me facta in causa Parmen. transactio15 nis, 20. Dec.1617.* limitatur tamen vt non procedat.† Primò, quando liberatio seu remissio, cui d. clausula aducitur, fuit per dolum ex proposito extorta, & in fauorem illius cui per dolum aliquid adest,quia pariter d.clausula censetur per dolum extorta, ex addu16 ctis per *Crauett.Socc.Farin.& alios vbi suprà.*† Secundò limitatur vt non procedat, quando probatur remittentem taliter ignorasse facti veritatem, quòd si sciuisset,verisimiliter non fecisset liberationem,vt in puncto apostilla ad *Alex. in dicto cons. 105. lib. 6.* per ea, quæ idem *Alex.*latè tradit *in d.cons.1.eod.lib.* Ter17 tiò † & vltimò non procedit quando huiusmodi clausula importat donationem ob causam, & causa donandi finalis non probatur vera, sed falsa, aut erronea,*l.2.§.fin.cum l.seq.* & ibi *Bart.ff.de donat. Paguer. in dicta decis.139.n.7.& per totam:*Quæ tres limitationes benè casui nostro applicantur; Quia ex supradictis constat remissionem,de qua agitur,fuisse obtentam per dolum filiæ, cui per illum nedum aliquid, sed multum adfuit:deinde pariter constat patrem remittentem ignorasse filiæ dolum, illiúsque dolosam administrationem, & quòd si dolum sciuisset dubio procul liberationem non fecisset:Et demum clarè apparet causam finalem remittendi,& donandi, nedum erroneam ex parte patris,sed falsam etiam fraudulentiam ex parte filiæ fuisse; † Cum enim in his tribus 18 casibus liberatio ex defectu consensus non valeat, consequens est, vt etiam omnes clausulæ in ea adiectæ, quantumuis prægnantes, nihil debeant operari, sed debent regulari secundùm naturam contractus, cui adijciuntur, per ea quæ in simili dixerunt *Paul. Castr. in l.vlt.§.idem quæsiit,ff.de condit.indebit. Ruin cons.134.n.6.lib.1.Dec.cons.351.n.4.& cons.180.col.3.vers. renunciauit ergo*, quos allegat, & sequitur *Menoch. cons.91. num.54.*

Postremò, & in omnem casum d. renunciatio seu donatio † fuit nulla ex defectu solemnitatis *Statuti* 19 *Vrbis lib.2. cap.149.& 150.*† ita vt propter huiusmo- 20 di defectum nec iuramentum suffragetur,vt disponit idem statutum, & maximè ex defectu insinuationis; quæ requiritur etiam in donatione patris erga filiam,*l.data, aliàs lata, C de donat. & l.donationes quas parentes, C. de donat. inter. vir. & vxor.*& in puncto *Gratian.discept.887.n.4.cum pluribus seqq. Rota in Perusina nullitatis donationis,18. Aprilis,1608.coram Cardinale Lancellotto Iuniore*, quæ habetur impress. *post secundum volumen cons. Farin.251.n.1.*

Et ita decisum, &c.

Anconitana Censuum.

Ven. 10. Decembris, 1632.

ARGVMENTVM.

Recognitio manus super comparatione litterarum facienda, quæ requirat, ex hoc vt valeat. Examen testium ante motam litem, & ad perpetuam rei memoriam receptorum,vt dicatur legitimè factum, quæ desiderentur.

SVMMARIVM.

1 *Recognitio apocæ priuatæ per comparationem facienda, est nulla deficientibus requisitis, de quibus per DD. ibi cit.*

2 *Testes examinati ante motam litem non probant:intellige vt n.6.& seqq.*

3 *Recognitio per comparationem est fallibilis, & periculosa.*

4 *Testis deponens super recognitione manus alicuius quando non probet.*

5 *Testes informiter examinati,& parte non citata non probant.*

6 *Fallit si de tempore receptionis testium lis adhuc non erat cœpta; quia tunc possunt examinari informiter ad perpetuam rei memoriam: Declara vt n. seqq.*

7 *Examen testium ad perpetuam rei memoriam quomodo fieri debeat, & n.8.& 9.*

10 *Scriptura, ex quibus debet fieri comparatio ad apocam priuatam, ad effectum illam cognoscendi,quales esse debeant.*

DECISIO CCCLXIII.

IN *Decisione in hac causa facta 5. Martij, 1632. in fine,* Domini dixerunt: Non esse locum recognitioni cuiusdam apocæ priuatæ,productæ per DD.de Triumphis per compara

comparationem ex aliis scripturis priuatis per eosdem pariter productis, ad effectum probandi per dictam apocam communionem omnium bonorum bon. memor. Hieronymi Archiepiscopi Theatini, Petri, & Francisci fratrum de Leoniis. Et hodie desuper causa proposita; Domini perstiterunt in decisis quoad manum Hieronymi; nempe subscriptionem in dicta apoca priuata cantantem sub nomine illius, non probari recognitam per prætensam comparationem ex prædictis aliis scripturis priuatis. Ratio resolutionis 1 fuit, quia † deficiant penitus requisita, & solemnitates, quæ pro habenda legitima recognitione apocæ priuatæ per comparationem ex aliis scripturis, à iure desiderantur, de quibus *DD. in l. comparationes, C. de fideic. Instrum. Bart. in l. scripturas, n. 2. C qui pot. in pig. hab.* & latè *Ioseph Ludou. decis. 7. Perus. per tot. Gasp. Ant. Thes. quæst. forens. lib. 1. cap. 24 Menoch. de arbitr. cas. 114. & Rota in Romana fideicommissi de Veccis, 25. Iunij, 1520. coram R. P. D. meo Pirouano*, & in aliis in *prædicta decisione in hac causa coram me facta* allegatis.

Neque obstat, quòd subscriptio Hieronymi, de qua in d. apoca priuata, ad quam comparatio fieri prætenditur, fuerit comparata cum quibusdam epistolis missiuis, & quodam liberculo, scriptis, vt prætendebant Triumphi, manu eiusdem Archiepiscopi; Quia in primis, quòd liberculus, & epistolæ, ex quibus prætenditur recognitio per comparationem ad dictam apocam priuatam, fuerint scriptæ manu eiusdem Archiepiscopi, non constat aliunde quàm per duos testes ante hanc litem cum hæredibus Hieronymi ha- 2 bitam, examinatos, † qui propereà non sunt attendendi, iuxtà notissimas Iuris regulas, & maximè in 3 hac subiecta materia recognitionis † per comparationem, tam fallibili & periculosa, iuxtà adnotata per *Doctores in d. l. comparationes, & in auth. de Instr. cau-* 4 *th. & fid. in princ.* Rursus dicti † testes non videntur in eorum dictis concludere certitudinem liberculi, & epistolarum; cùm vnus eorum non reddat rationem sui dicti; nec deponat vidisse Hieronymum scribere; nec eius manum notam habere, sed solùm scire prædictas epistolas missiuas fuisse scriptas manu propria Archiepiscopi, quia vidit diuersas alias litteras eiusdem; Quæ ratio non est attendenda, dum aliarum litterarum quas dicit Testis vidisse, non habetur certitudo, ne res in infinitum protrahatur, iuxtà text. *in d. l. comparationis*, quam ad hoc expendit *Menoch.* vbi 5 suprà *n. 3.* Tandem cessat difficultas; † Quia non fuerunt formiter examinati; quinimò nec coram Iudice, sed solùm vltrò se obtulerunt, & constituerunt coram Notario, & testibus parte non citata, qui ideò nihil probant, *l. si quando*, iuncta *gloss. C. de testib. Bart. in l. post legatum, § his verò, ff. de his, quibus vt indignis, Alex. cons. 78. lib. 2. Vestr. in prax. lib. 6. c. 2. n. 1.* & ibi *addit. Granat. n. 15.* & fuit sæpissimè decisum.

6 Nec releuat si dicatur † quòd imò, eo ipso quòd de tempore receptionis dd. Testium lis adhuc non erat cœpta, potuerunt illi examinari informiter ad perpetuam rei memoriam, vt notant communiter DD. præsertim *Abb. & Fel. in c. quoniam frequenter, vt lite non contest.* Quia in omnem casum, vt sit locus examini 7 testium ad perpetuam rei memoriam, † examen debet fieri coram Iudice, qui est Iudex futurus illius causæ super qua recipiuntur, nisi necessitas aliud suadeat, vel sit periculum in mora, *Bart. Paul.* & communiter *DD. in l. cum hi, § transactionis, ff. de transact. Rol. à Vall. cons. 13. n. 18. vol. 3. & Gerard. de Petra Sanct.* 8 *singul. 69.* † Et deinde debent concurrere requisita, quæ ad dictum effectum examinis testium ad perpetuam rei memoriam, desiderantur *in dicto cap. quoniam frequenter, & apud DD. ibidem* de quibus *Vestr.* 9 *vbi suprà n. 3* † Adeò quòd super huiusmodi requisitis, cognitio summaria semiplenáque saltim probatio Iudici priùs facienda sit, *Bart. in l. 4. §. Prætor, ff. de damn. infect. Alex. cons. 206. lib. 2. & Granat. vbi suprà n. 32.* Examen autem dd. testium, nec fuit factum coram Iudice, nec præcedente prædicta summaria probatione, quinimò, vt dictum est ex eorum depositione conspicitur, eos vltrò se obtulisse.

Deinde etiam quòd dicti duo testes non paterentur exceptiones supradictas, sed essent formiter examinati, & concluderent in eorum dictis, adhuc comparatio facta ex dictis liberculo, & epistolis, non releuaret; cùm illæ non probentur certæ, & indubitatæ, prout de iure requiritur; † nempe quòd sint tales, vt 10 illæ de se probarent in iudicio; vt quia essent publicæ aut priuatæ trino teste subscriptæ, & legitimè recognitæ, aut quod testes, super recognitione examinati, eas viderint scribi, aut aliter in publico Archiuio redactæ, aut per ipsúmet scribentem confessatæ, aut tandem aliàs in Iudicio productæ, & per sententiam approbatæ de se fidem facerent ad omnes, & quoscumque effectus: licèt enim scriptura, ad quam fit comparatio, quæ est illa de qua in iudicio agitur, & quæ à parte negatur, non debeat esse apud Iudicem omnino certa, qualis est omnis scriptura priuata, antequam recognoscatur, quia aliàs non egeret recognitione, seu alia probatione, scriptura tamen, ex qua fit comparatio, debet esse omnino indubitata, & infallibilis, quoad Iudicem vno ex modis supradictis, antequam ex ea fiat comparatio, quia si talis non esset, non posset ex ea certitudo alterius scripturæ haberi, *vt in d. l. comparationes, & auth. ad hæc, C. de fid. Instrum. Bart. in §. illud, in auth. ac his qui ingrediuntur ad appellandum, Gasp. Thesaur. vbi suprà n. 6.* & benè *Menoch.* qui recenset omnes supradictos modos habendi certitudinem scripturæ, ex qua fit comparatio *in d. casu n. 9.* & alij, per *Ioseph. Ludou. vbi suprà n. 6. & Gratian. discept. 975. n. 50. Caualc. decis. 17. n. 52. de contract. 2. p.* & plenè *Rota in d. Romana fideicommissi de Vecchis coram D. meo Pirouano*, & in pluribus aliis decisionibus, ibidem allegatis: Ratio autem, quare scriptura, ex qua fit comparatio debet esse sic, vt supradictum est, exacta, indubitata, & omnino certa, assignatur *in auth. de Instrum. cauth. & fide circa princ.* quam benè declarant, & exornant *Granat. ad Vestrium in praxi lib. 6. c. 1. n. 26. & Ioseph. Ludou. in d. decis. Perus. 7. n. 17.* liberculus autem, & epistolæ missiuæ, ex quibus prætenditur fieri comparatio ad dictam apocam priuatam, non sunt huiusmodi, vt ad oculum patet.

Quo verò ad recognitionem manuum, siue subscriptionum Petri, & Francisci eius fratris, nec non testium in dicta apoca subscriptorum, quamuis Leonij eam in nullo casu releuare posse prætendant, ex quo ipsi in hac causa non recognoscunt in authorem, nisi dictum Archiepiscopum, ex cuius persona dumtaxat, veniunt vti eius hæredes; Domini nihilominus voluerunt de illa, & eius releuantia, in alia disputatione particulariter videre.

Et ita, &c.

Romana Vineæ.

Merc. 15. Decembris, 1632.

ARGVMENTVM.

Alienatio in tertium, facta per Debitorem post iam paratam executionem in personali, quando valida, & absque fraude facta

 censea-

censeatur; itaut contra dictum tertium, rescissoria, seu aliàs, via ordinaria sit agendum. Et quando vice versa dicta alienatio nulla, & cum fraude facta præsumatur; itaut præfata executio contra tertium, recta via prosequi valeat. Magistralis est decisio, & ad eam in occurrenti casu semper recurre: nullibi enim materiam doctiùs, elegantiùs, & clariùs discussam reperies.

SVMMARIVM.

1 *Clausula Constituti, cum retentione vsusfructus ad fauorem constituentis, transfert dominium, & possessionem in Constitutarium.*

2 *Ecclesia acquirit dominium, & possessionem, vigore donationis ei factæ, etiam non secuta traditione, ex particulari priuilegio: iuncto numero antecedenti.*

3 *Dominium, & possessionem quis acquirere non potest, vigore dationis in solutum factæ ab eo qui antea dd. dominium, & possessionem in alium transtulit: iunctis numeris præcedentibus.*

4 *Duo eiusdem rei non possunt in solidum esse Domini, nec possessores.*

5 *Creditor anterior præferri debet, eique debetur associatio vigore clausulæ Constituti.*

6 *Pignus prætorium dicitur effectum prædium debitoris, in cuius possessionem Creditor reperitur immissus ex primo decreto.*

7 *Donatio facta alicui per Debitorem de suis bonis, postquam Creditor fuit in illorum possessionem immissus ex primo Decreto, nulla est, & inualida; vti facta in fraudem paratæ executionis, & iudicialis authoritatis.*

8 *Limita non procedere si immissio ex primo Decreto fuit data Creditori in actione personali: Et vide rationem ibidem, & numeris seqq. Et DD. in contrarium allegati declarantur n. 12. & seqq.*

Litigiosi vitium solùm contrahitur, quando agitur de dominio rei, & actione reali.

Primum decretum non priuat possessione ciuili, nec naturali, tam de iure communi, quàm etiam vbi Creditor immittitur, vigore mandati executiui, relaxati in vim obligationis Cameralis, n. 48. & 49. licèt secus sit in secundo decreto, num. 18.

9 *Alienatio rei specialiter hypothecatæ, in tertium facta, post constitutam specialem hypothecam conuentionalem, postque intentatam actionem hypothecariam, valet, si alienatio non fuit aliàs prohibita, & ratio redditur numero sequenti.*

10 *Iudicium super actione hypothecaria non facit rem litigiosam.*

11 *Pignus Prætorium æquiparatur regulariter pignori conuentionali.*

13 *Alienatio facta per debitorem in tertium post iam paratam executionem in personali, præsumitur simulata, & facta in fraudem paratæ executionis, si debitor de eo tempore non habebat alia bona præter alienata, super quibus posset fieri executio, quæ ideo potest prosequi recta via contra tertium, etiamsi ille non habuerit scientiam litis, & n. 26. Declara vt n. 14. & pluribus seqq. vbi quinque casus distinguuntur.*

14 *Executiuum ius, competens vigore mandati executiui, seu rei iudicatæ, potest recta via prosequi contra tertium, in quem post iam paratam executionem in personali, peruenit res per debitorem alienata, quando dicta executio pro consecutione crediti fit in alia re debitoris non debita, & illa erat taliter parata vt non solùm sententia transitum fecerit in iudicatum, seu mandatum executiuum fuerit relaxatum, primùmque & secundum decretum interpositum, sed etiam res alienata iam esset subhastata, quia tunc præsumitur participatio fraudis in acquirente.*

15 *Amplia procedere, etiamsi ante alienationem in tertium factam, res debitoris nondum fuerit subhastata, sed solùm fuerit interpositum primum, & secundum decretum, & ratio redditur numeris seqq vsque ad num. 21.*

Limita prædicta non procedere quando mandatum executiuum est iam in personali relaxatum, tamen non fuit adhuc cœpta executio, quia tunc si debitor in tertium, etiam fraudulenter alienet, dum tamen non probatur tertium de tempore alienationis habuisse etiam animum fraudandi executionem, non potest contra illum executiuè procedi, sed qua via sit agendum, n. 23.

Extende prædictam limitationem, præsertim procedere, quando alienatio fit lite pendente in personali, ante rem iudicatam seu mandatum executiuum relaxatum, n. 27.

16 *Secundum decretum interponitur causa plenè cognita.*

17 *Creditor immissus ex secundo decreto efficitur verus possessor, & fructus colligit.*

19 *Debitor si contrahat cum tertio, super re, in qua eius Creditor fuit immissus ex secundo decreto, an contractus teneat, quoad ipsos contrahentes, examinat* Guidopap. *in loc. cit. tamen si eam tertio cui vendidit, aut donauit de facto tradat, non transfert in eum possessionem ciuilem, nec naturalem, nec dominium, & n. 20.*

21 *Factum Iudicis reputatur factum partis.*

22 *Sententia habet executionem paratam.*

23 *Executiuum ius actionis personalis, prout, & actio ipsa personalis non transit actiuè, nec passiuè in singularem successorem, seu fundi possessorem non nominatum in obligatione, aut in sententia.*

24 *Alienatio in tertium facta per debitorem post paratam executionem, non tamen captum pignus, adhuc vt dicatur dolosa ex parte tertij acquirentis, requiritur vt ille non solùm habuerit scientiam litis, sed necesse est, vt vlteriùs probetur inopia debitoris de eo tempore: & ratio redditur, num. 25. Si tamen pignus iam captum fuerit, sufficit probare scientiam litis in acquirente, aut inopiam debitoris, de tempore alienationis, & ratio diuersitatis inter vtrúmque casum ponitur num. 32.*

28 Mantic. decis. 7. & decis. 218. n. 12. & Bart. in l. Creditores in 4. oppo. vers. videamus, C. de pignor. & in l. 1. in fin. C. de litig. declarantur, *& num. 31.*

In actione reali agitur de dominio rei.

Litigiosa res transit in tertium cum suo vitio, siue ille litem sciat, siue ignoret, aliáque bona habeat, qui alienauit, siue non habeat.

29 *Alienatio in tertium facta per debitorem, post relaxatum contra ipsum mandatum executiuum, si probetur eius inopia, de tempore alienationis, præsumitur facta in fraudem paratæ executionis, etiam si pignora capta non sint.*

30 *Executiuum ius non potest recta via (in personali, & dum fuit processum per viam pignoris iudicialis) exerceri contra tertium, in quem post iam captum pignus, & antequam illud fuerit subhastatum, fuit per debitorem alienatum, si ille tertius, de tempore alienationis, non habuit scientiam litis,*

quæ

& num. 24. & in hoc casu multò minus procedi potest recta via, dum actum fuit per viam pignoris Pretorij, n.45.

Pignus iudiciale quod propriè dicatur.

Non priuat debitorem possessione ciuili, nec naturali.

33 *Executiuum ius an possit recta via exerceri contra tertium, in quem fuit per debitorem res alienata, postquam praecesserat in personali mandatū executiuum, nec non creditor, illius vigore, fuerat immissus ex primo decreto, in possessionem d. rei postea alienatæ, non tamen fuit vlteriùs aliquid vltra factum: controuersa est opinio, nu.38. Negatiua autem verior est; dum in tertio non probetur scientia litis, aut quod debitor, lite pendente, non habebat alia bona. n.40. & multis rationibus comprobatur, numeris seqq. & contrariis respondetur, num.46. & seqq. & præsertim, n.52. vsque ad finem. Secus tamen est si in tertio probetur scientia litis, quia tunc non est agere Rescissoria, nu.58.*

34 *Pignus Pretorium non dicitur capi, vt iudiciale, sed creditori dari.*

35 *Pignū Pretorium dicitur, non solùm quando creditor facit se immitti ante sententiam in contumaciam debitoris non comparentis, sed etiam quando immittitur vigore mandati executiui, seu rei iudicatæ; & ratio differentiæ, inter vtrumque casum ponitur nu. 36. & 37.*

39 *Creditor immissus ex primo decreto in personali in vim obligationis Cameralis efficitur verus possessor, licèt non faciat fructus suos. Contrarium quod non efficiatur verus possessor, n.49 50. & 51. vbi reprobatur* Gallesi. de oblig. Camer. cap. 37. nu.25.

41 *Pignus Pretorium minus rem afficit, quàm pignus Iudiciale.*

42 *Creditor in pignore Pretorio non est prior aliis creditoribus, secus tamen est in pignore iudiciali, num. 43.*

47 *Immissio ex primo decreto conceditur interloquendo, & cum sola semiplena causa cognitione.*

51 *Executiuè agi multò minus potest contra tertium bonorum possessorem, vigore Hypothecæ, existentis in obligatione camerali, quam vigore ipsius obligationis cameralis, & ratio redditur ibidem.*

53 *Creditor immissus ex primo decreto in possessionem bonorum debitoris, quomodo possit constituere in mala fide volētes acquirere dd. bona.*

54 *Immissio ex primo decreto vtilis est creditori, ratione pignoris Pretorij, cum quo res in tertium transit, quod antea non habebat, non solùm in casu quando creditor in re immissa priùs non habebat hypothecam conuentionalem, sed etiam ea extante.*

55 *Pignus Pretorium non requirit discussionem, de qua in* l. penult. C. de reuoc. his quæ in fraudem, *licèt ea opus sit in pignore conuentionali, quando non adest quarantigia, seu obligatio cameralis, & nu. 56.*

57 *Litis scientia, ex quibus probetur, vel non, in eo in quem lite pendente peruenit res per debitorem alienata, & qualis dicta scientia esse debeat, num. 59.*

60 *Obligationis Cameralis natura est, vt nulla facta discussione, executio fieri possit contra personam.*

61 *Bona fides, & ignorantia litis in tertio præsumuntur in dubio, & præsertim in Monialibus, num. 62.*

63 *Alienatio in tertium facta per debitorem, lite pendente, non præsumitur facta in fraudem, ex parte tertij acquirentis, qui suscepit in se onus soluendi debitum debitoris, seu fideiubendi iuxta decretum Iudicis, & ad hunc effectum debitum deposuit.*

64 *In alienatione facta titulo oneroso, ad hoc vt intret Edictum, de quo in titulo,* ff. de his quæ in fraud. *quæ requirantur: & quid si alienatio facta sit titulo lucratiuo, quādo Edictū intret, n.65.*

66 *Fraudis scientia in debitore donante bona sua, ex quibus probetur.*

67 *Donatio quando censeatur facta titulo oneroso, vel lucratiuo, & nu. 68.*

69 *Debitor donans bona sua, cum pacto, vt donatarius teneatur satisfacere eius creditoribus, non præsumitur habuisse animum fraudandi, cùm bona transeant in donatarium cum hoc onere.*

70 Statuti Vrbis cap. 14. lib. 1. *dispositio super alienationibus factis à decocto refertur, & declaratur.*

71 *Possidens, vigore clausulæ Constituti, citari debet, & summariè audiri, antequam possessio ab eo auferatur.*

72 *Possessori cōpetit ius offerēdi etiā anteriori creditori.*

DECISIO CCCLXIV.

IOannes Baptista Cacciola 9. Decembris, 1598. vineam de qua agitur, reseruato sibi, & Flaminiæ eius vxori, vsufructu, donauit Monialibus Sancti Ambrosij de Maxima cum clausula Constituti, & cum onere vt Moniales soluerent Henrico de Bonis scuta 714. quæ illi debebat: cui donationi dicta Flaminia, quæ pro sua dote vineam habebat hypothecatam, eadem die consensit iutáque sua cessit, & transtulit in dictas Moniales: Et postmodum idem Ioannes Baptista sub die 18. Maij, 1599. eandem vineam in solutum (traditione secuta) dedit dicto Henrico pro dicto debito scut. 714. Vita functis præfatis Ioanne Baptista, & Flaminia, sicque finito vsufructu, Moniales, vigore clausulæ Constituti, petierunt coram Locum tenente Eminentissimi Cardinalis Vicarij, contra Ioannem Baptistam Verdinellum, & Franciscam Paciosam, causam habētes à dicto Henrico se associari ad possessionem dictæ vineæ, & obtinuerunt; & deinde sententia Vicarij in gradu appellationis fuit per Rotam confirmata coram Domino meo Verospio: Tandem causa mihi commissa, & sæpiùs proposita: fuit hodie resolutum; Sententiam Rotalem esse iustam, & non cōstare de causis restitutionis in integrum. Et ratio resolutionis fuit; Quia cum donatio facta Monialibus fuerit prior datione in solutum, † 1 in easque per illam translata possessio, & dominium, tam per clausulam Constituti, & retentionem vsusfructus, vt latiùs *in decisione in hac causa facta coram eodem D. meo Verospio,* † 2 quàm etiam ex particulari Ecclesiæ priuilegio, de quo *in l. vltima, C. de Sacrosf. Eccles. gloss. in c. si tibi absenti. de preb. in 6. Abb. in c. Continebatur, de his quæ fiunt à Prælat. & cōs. 91. n.7. lib.1.* † 3 Propterea, cum Henrico, & causam habentibus ab eo vigore d. donationis in solutum postea factæ per Ioannem Baptistam, qui tunc in vinea solùm habebat vsumfructum, non fuerit acquisitum dominium, nec possessio *ex regula, nemo plus iuris, ff. de reg. iur.* & ex illa alia regula. † 4 Duo eiusdem rei non possunt in solidum esse Domini, nec possessores, *l. si vt certo, § si duobus, ff. commod.* cum vulgat. Moniales sunt omnino præferēdæ † 5 eisque debetur associatio, ad *l. quoties,* & ibi *Ias. C. de rei vend. Tiraq. de iur. constit. par. 1. n. 21. & Couar. lib. 2. cap. 19. nu. 2.*

Neque

Neque obstat, quòd de tempore d. donationis, 6 vinea erat iam pignus prætorium, † dum Henricus ex causa dicti sui crediti, & obligationis Cameralis immissus reperiebatur in illius possessionem ex primo decreto, *l. non est mirum, ff. de pignor. action. & de Pretor. pign. per tot. Petr. de Graff. in tract. de primo, & secundo decret. in vers. sequitur videre quis sit effectus primi decreti*, *Missign. obser. 28. lib. 1.* & 7 consequenter † præfatam donationem vti factā non solùm in fraudem Henrici creditoris, sed etiam in fraudem paratæ executionis, & iudicialis auctoritatis, non potuisse fieri Monialibus, atque ideo ex ea vti nulla, non fuisse illis acquisitum dominium, nec possessionem, sed potiùs ea acquisita fuisse Henrico, vigore d. dationis in solutum, ei posteà factæ, ad *text. in l. si Libertus in vers. diuersitatis ratio, ff. de Iurepatron. Bald. in l. ob maritorum, C. ne vxor. pro marit. & in l. executionum. C. de execut. rei iudic. Missing. in §. si quis in fraudem, nu. 16. in verbo possess. instit. de act. Succar. cons. 2. nu. 3. Surd. cons. 533. n. 1. & 5. Negusan. de pignor. in 2. membr. 3. par. n. 5. in vers. & ex ista, Couar. pract. cap. 15. nu. 7. Canc. var. lib. 3. cap. 17. n. 461. cum seqq. Osasch. decis. Pedem. 65. n. 4. in fin. & Giurb. decis. 62. nu. 5. & per tot.*

8 Quia fuit responsum, † quòd cùm immissio in vinea ex primo decreto, data fuerit Henrico in actione personali, atque ideo vinea non fuerit effecta litigiosa, ex quo vitium litigiosi solùm contrahitur quando agitur de dominio rei, & actione reali, *auth. litigios. C. de litigios. Roman. cons. 270. in princ. Guidop. quest. 422. Lancellot. de attent. appellatione pend. limit. 32. in fin.* & innumeri alii, quos citat *Couar. in dicto cap. 15. nu. 6. Osasch. decis. 144. n. 7 Rot. decis. 3* & ibi *addit vt lite pend. in nou.* Et in his terminis *decis. 764. par. 2. rec.* Nec pariter possessio litigiosa fuerit, cùm primum decretum non priuet debitorem possessione ciuili, nec naturali, *l. 3. §. & l. si quis ante vers. denique, ff. de acquir. possess. l. missio, ff. pro emptore, l. cum legatorum, ff. ex quibus causis in poss. eat.* bene potuit vinea per Ioannem Baptistam debitorem, reum conuentum, in Moniales alienari, ita vt alienatio valida fuerit, etiam quòd facta fuisset in fraudem creditorum, & quòd per immissionem, ex primo decreto, vinea effecta fuerit pignus Prætorium, *Angel. in l. si quis missum 17. §. Iudex. in princ. ff. de damn. infect.* & ibi *Imol. num. 5. & Roman. num. 2. Rip. in l. 1. § si heres, n. 1. ff. ad Trebell. Abb. cons. 84. nu. 3. vers. nec primum decretum, par. 2. Rot. apud. Mant. decis. 218 n. 9.* & sentit *Rota in causa Viterbien. fideicomm. 14. Aprilis 1625. coram Reuerendissimo Domino Decano*: Et accedit ratio: † Quia si post constitutam 9 specialem hypothecam conuentionalem, postque intentatam actionem hypothecariam, valet alienatio rei, specialiter hypothecatæ, in tertium facta, si alienatio non fuit aliàs prohibita. *l. si creditor, §. fin.* vbi *Bart. ff. de distract. pign. l. distractio, C. de pign. Put. decis. 260. lib. 3. in correct. & Rot. decis. 759. n. 3. par.* 10 *2. recen.* ex eo nimirum; † quia Iudicium super actione hypothecaria non facit rem litigiosam, *§. ob hoc autem in nouel. de litigios.* & notant DD. post *Bart. in l. 1. C. de litigios. Guidop. & Osasch. vbi supra.* Nec creditori quoad hypothecam fit præiudicium, quia nihilominus illa consistit apud tertium; similiter valere debet alienatio facta post pignus Prætorium; † quia illud in præfatis, & aliis regulariter 11 æquiparatur pignori conuentionali, ad *tex. in d. l. non est mirum, & Ang. in d. §. si Iudex.*

12 Nec † *Bald. Castren. Succar. Surd. Neguf. Canc. Osasch. Giurb.* & alij supra allegati (vno excepto *Missing. in d. §. si quis in fraudem*) dicunt alienationem in tertium factam, post iam paratam executionem, in personali esse nullam, sed solum firmant, † 13 quòd per alienationem tunc factam, executio, quæ erat iam in promptu, & parata, etiam in personali non impeditur, nec retardatur; sed quòd nihilominus prosequi potest recta via, & in eisdem statu, & terminis, contra tertiū absque eo quòd sit opus priùs agere Paulinā, seu rescissoriā contra eum, ad euitandum circuitum, nec non absque eo quòd sit attendendum, an tertius, in quem facta est alienatio post paratam executionem, habuerit scientiam, aut ignorantiam paratæ executionis: Et maximè quando probatur quòd debitor tunc non habebat alia bona præter alienata in tertium, in quibus possit fieri executio; quasi tunc eo ipso, & sine alia probatione fraudis in acquirente, alienatio præsumatur simulata, aut facta in fraudem paratæ executionis, & iudicialis auctoritatis, iuxtà distinctionem *Bald. in d. l. ob maritorum, & Castr. in d. §. si super rebus*, quam amplexa fuit *Rota in d. decis. 218. apud Mantic. n. 10.* sicque posse simul stare, quòd valeat alienatio, & nihilominus possit contra tertium, in quem illa facta fuit, ius executiuum in eodem statu exerceri.

Sed quoniam præfatorum DD. sententia, nimirum quòd alienatione in tertium facta post pignus Prætorium, vigore mandati executiui, seu rei iudicatæ, possit ius executiuum in personali, indistinctè prosequi contra eum, non est simpliciter vera, & eam Rota in pluribus casibus non fuit secuta, prædictáque *Baldi* distinctio latitudinem pariter, & circa eam DD. vt plurimum se inuoluūt, pluresque hactenus Rotæ decisiones desuper factæ sunt, quæ prima facie videntur ad inuicem aduersari, quæ tamen cōtrariæ non sunt, sed iuri conformes, & procedunt in suis casibus, iuxta varios paratæ executionis sensus, casuū circunstantias, in quibus illa emanarunt: & idcirco hodie Domini vt in posterum cessent difficultates, & resolutio hodie capta secundùm d. mētem Rotæ radicitus intelligatur, distinxerunt quinque casus in personali. in quibus, quinque etiam distincti diuersique sensus, & paratæ executionis modi, distinctos pariter, & diuersos effectus in subiecta materia habentes, continentur, & declarantur. Primus casus est, † Quando executio in personali pro conse- 14 cutione crediti fit in alia re debitoris non debita, prout declarat *Bart. in d. §. si super rebus, n. 3. in vers. super eo modo* (vt in casu nostro in quo erat debita pecunia, & fuit cœpta executio super vinea) & executio est taliter parata, in talique posita statu, quòd non solum sententia transitum fecit in rem iudicatā, seu mandatum executiuum fuit relaxatum, primúmque, & secundum decretum interpositum, sed etiam res in qua fiebat executio, posita fuit sub hasta, ante alienationem in tertium factam, & in hoc casu omnes Doctores indistinctè cōueniunt eius executiuum vigore mandati executiui, seu rei iudicatæ, posse recta via, absque rescissoriā prosequi, & exerceri contra tertium, quia eo ipso, & absque alia probatione animi fraudandi, nempe ex subhastationibus, præsumitur in acquirente participatio fraudis; ita vt alienatio censeatur facta in fraudem paratæ executionis, & iudicialis auctoritatis, ad text. *in cap. 1. de postul. Prælat. l. si tutor petitus cum glos. C. de pericul. & cōmod. Tutor. Rebuf. in tract. de pracon. & licitation. art. 1. quest. 2. n. 16.* Et in his terminis *Rip. in d. §. si heres n. 22. Imol. cons. 112. Guidop. d. decis. 8.* & ibi *Adden. & Giurb. in dicta decis. 62. num. 12. & 13.* Et hîc non est casus noster, quia vinea, de qua agitur, nedum non fuit posita sub hasta, sed nec Henricus immissus fuit ex secundo decreto.

Secundus casus est, quando, retentis eisdem terminis, vigore mandati executiui, in vim obligationis Cameralis

Cameralis, seu rei iudicatæ relaxati, in personali fuit iam interpositum, tam primum, quàm secundum decretum, ante alienationem in tertium factam, tamen non fuit adhuc res posita sub hasta, nec vltra processum in executione, & pariter in hoc casu, verius dicendum videtur, ius executiuum posse experiri, & exerceri contra tertium in eodem statu, nisi ille incontinenti doceat de iure suo aliunde, quàm ex facto debitoris post secundum decretum, quasi etiam in hoc casu, eo ipso absque alia fraudis probatione, alienatio censeatur facta in fraudem paratæ executionis, & iudicialis auctoritatis, etiam ex parte acquirentis, ita vt non solùm eius scientia paratæ executionis, & participatio fraudis sint præsumendæ, ex edictis, & subhastationibus, vt in casu præcedenti, sed etiam ex sola interpositione secundi decreti; vt in fortioribus terminis, videlicèt quando duntaxat interpositum est primum decretũ, dixerunt *Surd. Neguſ. Oſaſch. vbi ſupra, & Giurb. in d. deciſ. 62.* Quorum sententia in hoc casu, scilicèt quando iam est interpositum secundum decretum, videtur admittenda, quia nititur ratione, ex eo nimirum, † quòd secundũ decretum interponitur causa plenè cognita, *l. ſi finita §. ſi fortè, & §. poſt ea ff. de damn. infect. l. eorum, ff. ex quibus cauſ. Maior. Iacob. de Belu. & Guiden. in ſuis tractatibus de primo, & ſecundo decreto.* † & creditor ex eo immissus efficitur verus possessor, & fructus colligit, *Bart. in d. l. ſi finita, §. Iulianus,* & ibi *DD. Specul. de ſecundo decreto, §. vltimo.* Vndè cùm debitor, † eo ipso fuerit priuatus possessione, quidquid sit, † An nihilominùs ille possit super tali re, in eo statu existente contrahere cum alio, & an teneat contractus mero iure quoad ipsos contrahentes, quòd plenè examinat *Guidop. in d. deciſ. 81.* † tamen si eam tertio, cui vendidit, aut donauit, de facto tradat, non transfert in eum possessionem ciuilem, nec naturalem quam ipse iam non habebat, nec cõsequitur dominium. Et propterea detentio apud tertium, ex facto debitoris, est notoria intrusio, & redundat in vilipendium iudicialis auctoritatis; ex qua creditor possidet, ad effectũ continuandi in ea re executionem, ex eadem auctoritate, iuxta *Statutum Vrbis c. 91. lib. 1.* & aliàs de iure communi. Quo fit, vt in hoc casu non procedat præsens dubitatio, An contra tertium possessorem, qui acquisiuit post iam paratam executionem, competat ius executiuum: An verò contra eum sit via ordinaria procedendum; cùm tertius nullo modo possideat, & creditor incontinenti ex actis Curiæ doceat de sua priori possessione, tam ciuili, quàm naturali, vigore secundi decreti, causa cognita ei data, quæ ideò habetur perinde ac si fuisset ab eodem debitore illi tradita; † cùm factum Iudicis reputetur factum partis, *ad l. 1. & 2. C. ſi in caſ. Iudic.* Et propterea facilè in hoc casu præsumendum est, tertium, qui aliundè non iustificat incontinenti, rei detentionem, quàm ex facto debitoris, secuto post secundum decretum, fuisse eo ipso participem fraudis, quæ fit paratæ executioni, & iudiciali auctoritati; cùm vix euenire, & credi possit, quòd ille non fuerit informatus, quis de tempore contractus possideret, & fructus colligeret, & quo titulo; alioquin si d præsumptio non intraret, sed nihilominùs contra eum agendum esset rescissoria, aut aliàs via ordinaria, non autem executio recta via prosequi posset, Iudicis auctoritas, & possessio per eum, causa cognita creditori tradita, vigore secundi decreti, illuderentur, vt ad sensum patet. Qui etiam non est casus noster; cùm secundum decretum, vt dictum est, nunquàm fuerit interpositum.

Tertius casus est quando, pariter retentis eisdem terminis, mandatum executiuum, vigore obligationis Cameralis, seu rei iudicatæ, est iam in personali relaxatum, tamen non fuit vltrà processum, id est non fuit adhuc cæpta executio super alia re non debita pro satisfactione debiti: Et in hoc casu licèt executio etiam parata dicatur; † quia sententia de se habet paratam executionem; *l. Minor. 25. an cui fideicommiſſum, 41. ff. de minor.* & ibi *Bart. & DD.* tamen, si debitor condemnatus, rebus sic stantibus, rem aliquam in tertium, etiam fraudulenter alienet, & transferat, ferè omnes tenent, quòd dum non probatur; tertium, de tempore alienationis, habuisse etiam consilium fraudandi executionem, non posse contra illum executiuè procedi, † sed priùs agendum esse reuocatoria, seu aliàs via ordinaria, seu Saluiano, si res erat pro debito hypothecata, & hoc ex eo; † quia ius executiuum actionis personalis, prout, & actio ipsa personalis non transit actiuè, nec passiuè in singularem successorem, seu fundi possessorem non nominatum in obligatione, aut in sententia, *l. Chirographus, §. fin. ff. de except. rei indic. Bart. in repet. l. Creditores, C. de pign. Alex. conſil. 83. num. 14. Iaſ. in d. l. 1. §. ſi heres, num. 4. & 5. ff. ad Trebel. Dec. conſil. 198. num. 5.* latè *Roder. Suar. in repet. ad l. poſt rem iudicatam ff. de re iudic. in 1. limit. Iacob. Canc. var. lib. 2. cap. 3. num. 58. Zach. ad Galleſ. de oblig. camer. quæſt. 5. num. 36. Rot. in d. deciſ. 764. num. 4. par. 2. recent.* & in aliis allegatis per *Zacch. ibidem:* † tertium autem, in quem facta est alienatio, habuisse animum fraudãdi executionem paratam, de tempore alienationis, non probatur in hoc casu ex eo solùm, quòd ille tunc haberet scientiam litis, seu mãdati executiui, sed (quidquid in contrarium velint *Paul. de Caſtr. in d. § ſi ſuper rebus n. 7. & 8. & Hercul. ibid. num. 46.*) requiritur vlteriùs vt probetur inopia debitoris de eo tempore. *Couar. pract. de cap. 15. num. 7. & in verſ. ex hac opinione in fin. Canc. var. lib. 3. c. 17. num. 46.* † Et ratio est, quia ex sola scientia litis, non potest argui fraus in acquirente, si aliàs executio adhuc non cæpta, potest æquè b. nè, & commodè fieri, & inchoari in alia re debitoris; quinimò esset absurdum (vt ad sensum patet) quòd alienatio rei in pignus non captæ, facta per debitorem opulentæ facultatis, in personali condemnatum, posset per creditorem reuocari, etiam quòd ipse æquè benè, & sine aliquo suo damno posset in alia re debitoris inchoare executionem; ex eo solùm quòd ille in quem facta fuit alienatio habebat scientiam litis, seu executionis paratæ: vice versa autem contra *Couar. ibidem,* vt in hoc casu non sit opus reuocatoria, † satis est probare debitorẽ pendente lite non habuisse alia bona præter alienata, in quibus posset fieri executio, etiam quòd aliàs non probetur in acquirente scientia litis, de eo tempore; quia ex hoc solùm sine alia probatione præsumitur in eo fraus, & alienatio censetur facta in fraudem iudicialis auctoritatis; cum eo ipso Iudicium frustretur, *Paul. de Caſtr. & Hercul. vbi ſuprà Zuccard. d. conſ. 2. n. 3. Cant. Surd. & Giurb.* etiam *vbi ſuprà & Rot. in d. dec. Viterbien. fideicommiſſi coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano:* Et omnia supradicta in hoc tertio casu procedunt, etiam ex rationis identitate, imò, & à fortiori; † quando alienatio fit lite pendente in personali, ante rem iudicatam, seu mandatum executiuum relaxatum, vt latè *Menoch. in d. conſ. 1187. per tot.*

Neque aduersatur *deciſ. Mantic. 7.* † quia procedit in actione reali, in qua agitur de dominio rei, quæ cũ sit litigiosa, transit in tertium cum suo vitio, siue ille litem sciat, siue ignoret, aliáque bona habeat, qui alienauit, siue non habeat: *Couar. vbi proximè,* prout etiam de eadem actione reali intelligendus est *Bart. d. l. Creditores, in quarta oppoſitione in verſ. videamus C. de pig. & in leg. 1. in fine C. de litig.* vt optimè declarat *Roderic. Suarez. in d. limit. 1.* Et licèt eadem *deciſ. Mant. num. 2.* videatur supponere, idem esse in personali, debet

debet tamen intelligi, prout de iure, & sic stante in acquitente scientia litis,& inopia debitoris,aut constito quòd tunc debitor qui alienauit, non habebat alia bona, in quibus posset fieri executio.Nec pariter aduersatur *d. alia decisio eiusd. Mant.* 218.*num.*12.dum dicit quòd alienatio in personali non potest dici facta in fraudem paratæ executionis,dum pignora adhuc capta non sunt,etiam quòd mandatum executiuum sit iam relaxatum : Quia debet similiter intelligi prout de iure, idest si non constet quòd debitor, de tempore alienationis, non habebat alia bona: 29 † inopia autem probata, alienatio facta post mandatum executiuum, dicitur eo ipso facta in fraudem paratæ executionis, etiam quòd pignora adhuc capta non sint,*ex Castrens. Hercul. Surd. Cane.* & aliis supra relatis: Et nec iste est casus in quo versamur;cùm in eo non solùm fuerit relaxatum mandatum executiuum, sed etiam erat iam cæpta executio in Vinea, per immissionem ex primo decreto.

Quartus casus est, quando in personali, in vim mandati executiui, vigore obligationis Cameralis, seu rei iudicatæ, pignus iam captum est,& illud deinde alienatur per debitorem condemnatum,sed non fuit processum per viam pignoris prætorij;scilicèt per viam immissionis,ex primo decreto, iuxta dispositionem *Statuti Vrbis cap.*191.*lib.*1.*& tot.tit.C.de pignor. Prætor.* sed processum fuit iuxta formam traditam per *Salust. in prax. A.C.lib.*1.*c.*41. nempe per executores,seu Officiales Curiæ,pro pecunia seu re debita de mandato &c. & ad instantiam creditoris faciunt executionem in stabilibus non debitis, apprehendendo illa iuxta formam de qua quidem *Salust. ibidem,* de qua executione loquitur *tit.C.si in caus.iud.pignus captum fuerit*;Quod propriè loquendo,dicitur pignus iudiciale,& non prætorium, *Alex in l. à diuo Pio §.in venatione num.*37.Et eleganter,ac clatiùs *Cuiac.in rub. super d.tit.C.in fin.in caus. Iudic.& Menoch.de recuper. remed.*12.*num.*17.*&* 18. Et in hoc casu, cùm debitor non desinat possidere ciuiliter, nec naturaliter,*gloss. in d.§.si super rebus*,vbi *Imol.& Cuman.& ibidem*, latè *Alex.num.*20.*cum seq.* vbi quòd contra *Bart.* hæc est verior opinio,*Bald.in l.Ordo num.*10.*de exec.rei iud. & in l.consentaneum col.*5.*num.*29.*C.quomodo,& quando Iudex*,& de communi attestatur *Menoch.d.remed.* 12.*num.*21. Et videmus practicari quòd debitor nihilominùs fructus colligit,& vt priùs suos facit,quoúsque res illa in pignus capta, creditori adiudicatur, seu maiori oblatori deliberatur, eique per Curiam traditur; consequenter,iuxta suprad. in primo,& se-30 cundo casu,dicendum est quòd,† si post captum hoc pignus iudiciale, interim quòd non ponitur sub hasta, debitor illud alienat, in aliúmque transfert, non potest contra tertium acquirentem Ius executiuum exercere,dum vnum de duobus non probatur;videlicèt quòd ille tertius,de tempore alienationis, habuerit scientiam litis, seu paratæ executionis, aut quòd pendente lite,debitor non habuit alia bona,in quibus posset fieri executio, prout sunt in terminis *dd. Rot. decis. in Causa Veneta donationis* 1616. *coram bo. mr. Buratto*,& clariùs *in d. Viterbien.fideic.*14. *Apr.* 1615. *coram Reuerendiss.D.meo Dec.* vbi quòd scientia in hoc casu non præsumitur. Et quidem meritò; quia cùm debitor nihilominùs possideret fructúsque colligeret de tempore alienationis,eo ipso est potius præsumendum,quòd tertius,in quem facta est alienatio, credidit,prout vidit,& sic totum contrarium eius quod suprà in primo, & secundo casu, videlicèt quando ante alienationem præcesserat iam immissio ex 1. decreto, per quod Creditor possidet,& debitor desinit possidere, ita vt in hoc quarto casu quoad acquirentem excludatur ideo omninò fraus contra paratam executionem, & iudicialem auctoritatem, quod sufficit, vt contra tertium non possit agi via executiua.

31 Neque obstat † *d.decis.Mant.*218.*d.num.*17. dum à contrario sensu firmare videtur, quòd alienatio post capta pignora præsumitur eo ipso in fraudem paratæ executionis, & sic quòd non requiratur, vt probetur scientia litis in acquirente, aut debitorem non habuisse alia bona; Quia sensus *d.decis.* non est iste, sed imò quòd in eo casu alienatio non potuit dici facta in fraudem paratæ executionis; quia pignora capta adhuc non fuerant, quasi velit, quòd licèt aliàs executio etiam parata dicatur, quamuis pignora adhuc non sint capta, vt supra in tertio casu, tamen dubium, an alienatio ad effectum de quo agitur, sit facta in fraudem paratæ executionis nec nè, magis propriè cadere, quando pignora iam sunt capta; quid autem tunc iuris sit, *d.decis.*non determinat,imò si attentè illa examinetur,mens *Rotæ* ibi fuit, quòd alienatio, facta post pignora capta, non præsumitur eo ipso in fraudem paratæ executionis; Et ideo quòd ius executiuum non possit rectà via exerceri contra tertium, nisi cum præsupposito animi fraudandi executionem, in acquirente, vt supra, videlicet probata in eo scientia litis, aut constito, quòd tunc debitor non habebat alia bona.

32 Ratio autem diuersitatis quare suprà in tertio casu, videlicèt quando relaxatum est iam mandatum executiuum,sed pignora adhuc capta non sunt, non sufficit in acquirente scientia litis, vt alienatio eo ipso censeatur in fraudem paratæ executionis facta,atque ideo vt agi possit rectà via executiuè contra tertium possessorem,in quem alienatio facta fuit,sed probandum est, quòd debitor de tempore alienationis non habebat alia bona, præter alienata, in quibus posset fieri executio: In hoc autem quarto casu, nimirum, quando alienatio fit post pignora iam capta, sufficit eorum vnum probari, scilicèt, aut scientiam litis in acquirente, aut debitorem non habuisse alia bona; est clara.Siquidem quando pignora adhuc capta non sunt,sed solùm relaxatum est mandatum executiuum per alienationem alicuius rei debitoris, nihil fit in fraudem paratæ executionis,aut iudicialis auctoritatis, si aliàs debitor habet alia bona, in quibus æquè commodè possit fieri executio, nec ille, in quem fit alienatio, potuit de tempore alienationis esse certus quòd in ea re fieret executio, etiam quòd haberet scientiam litis; vndè non potest illi imputari quòd quidquam fecerit in fraudem paratæ executionis, imò vt fuit dictum, absurdum esset quòd debitori opulentæ facultatis esset ideo in eo casu interdicta suarum rerum libera dispositio:In hoc autem quarto casu videlicèt quando fit alienatio rei iam in pignus captæ, & acquirens hoc sciebat, quia litis scientiam habebat,eo ipso quoad rem illam fraudauit, & illusit paratam executionem, & violauit,ac contempsit iudicialem auctoritatem, etiam quòd debitor haberet alia bona in quibus posset fieri executio; quia erat iam certus quòd in re alienata fuit executio cæpta; Et pariter non versamur in hoc quarto casu, sed in pignore prætorio creditori dato per immissionem ex primo decreto,quod in multis differt à pignore iudiciali,vt infrà in quinto,& vltimo casu.

33 Quintus & vltimus casus est, † quando ante alienationem in tertium factam iam præcessit in personali mandatum executiuum, relaxatum vigore obligationis Cameralis,seu rei iudicatæ,nec non, in executionem illius,creditor fuit iam immissus in possessionem rei posteà alienatæ, non tamen fuit aliquid vltrà factum, & iste est casus noster: quia Henricus creditor non fecit per officiales capere pignus iudiciale,vt supra in quarto casu, & de quo vt dictum est loquitur

loquitur *tit. C. si in causam iudicati pignus captum sit*, Sed elegit viam pignoris prætorij, dum fecit se immitti in possessionem d. Vineæ, 34 † quod non dicitur capi, vt iudiciale, sed creditori dari, de quo pignore loquitur *Vrbis Statutum in d. cap. 191. lib. 1.* & tractant *tituli ff. de bon. auctor. Iudic. possid. & C. de prætor pign.* 35 † Et non est dubium quin pignus prætorium dicatur, non solùm quando creditor facit se immitti ante sententiam in contumaciam debitoris non comparentis, sed etiam quando immittitur vigore mandati executiui, seu rei iudicatæ, *Cuiac. in d. rubr. C. si in caus. Iudic.* 36 † Est tamen inter vnum, & alium casum hæc differentia, quòd quando Creditor immittitur ob contumaciam debitoris, pignus Prætorium cesset, si reus expensas soluat, & caueat de lite suscipienda, seu de soluendo, *d. l. sancimus, C. de iudic. l. si quis emptionis, §. penult. ff. de prescript. 30. vel 40. annorum, Bartol. in d. §. Iulianus, & Gallesf. de obligat. Camer. quæst. 57. num. 12.* 37 † Quando autem pignus Prætorium datur in executionem mandati executiui, seu rei iudicatæ, debitor, inuito creditore, non auditur, volens recuperare tenutam, nisi prius soluat, *Bartol. in l. properandum, §. Sin autem, C. de Iudic.* & ibi *Bald. Salicet. & Alexand. Gallesf. in dicta q. 57. num. 23.*

Ad propositum igitur redeundo hìc noster casus 38 † videbatur habere maiorem difficultatem ob varias DD. sententias, quandoquidem *Surd. in d. consil. 533. n. 1. Menoch. cons. 1187. n. 4. Negus. in d. 2. memb. 3. part. vers. & ex ista, Osasc. in dict. decis. 65. n. 4. in fin. & Giurb. in d. decis. 62. n. 3.* in ea sunt opinione, vt executio etiam in personali dicatur esse in promptu, & parata, ad effectum, vt illa recta via contra tertium prosequi possit, statim atque res alienata, in qua executio fiebat, effecta fuit pignus prætorium per immissionem ex primo decreto, vigore mandati executiui, seu rei iudicatæ, ita vt eo ipso alienatio tunc dicatur indistinctè facta in fraudem paratæ executionis, & iudicialis auctoritatis, etiam ex parte acquirentis, & hic non esse opus agere prius contra tertium Rescissoria; aut aliàs via ordinaria, nec inuestigandum, an ille sciuerit, vel ignorauerit litem, & paratam fuisse executionem, nec an debitor pendente lite habuerit alia bona: Quorum sententia tanto magis procedere videtur in casu nostro, ex quo, 39 † immissio ex primo decreto data fuit Henrico in vim mandati executiui, relaxati vigore obligationis Cameralis, quo casu, stante quòd res immissa erat hypothecata, dicit *Gallesf. in d. cap. 37. n. 25.* quòd creditor efficitur verus possessor, licèt non faciat fructus suos, atque ita procedere quæ supra in secundo, & quarto casu dicta fuere: Quibus, & illud etiam accedere videtur, quòd, vt dicebant informantes pro Henrico, sequeretur inconueniens, vt post tot iudiciales difficultates quando speraretur executio in re iam immissa, sicque deueniri ad secundum decretum, & deinde ad subhastationem, ac tandem ad debiti satisfactionem spe creditor ipse frustraretur, & cogeretur litem nouam suscipere contra nouum acquisitorem, qui, si deinde alteri alienaret, res progrederetur in infinitum.

40 Contrarium tamen, † videlicet quòd si fiat alienatio rei immissæ ex primo decreto in personali, sit nihilominus contra tertium agendum Rescissoria, seu alias via ordinaria, dum in eo non probatur scientia litis, aut quòd debitor, lite pendente, non habuit alia bona, vt in casu proximo præcedenti (cuius, istius quinti casus, eadem prorsus est ratio) post *Angel. Alexand. Soccin.* & alios, firmat *Rip. in d. l. 1. §. si hæres, num. 21. ff. ad Trebell.* Cuius sententia vltra quòd videtur esse de mente *Bartol. in d. §. si super rebus, num. 3. vers. sed quando agitur de personali*, & ferè omnium antiquorum; nec non *Couarr.* & maioris partis Modern. quos allegant *Osasch. in dicta decis. 65. & Giurb. in dict. decis. 62.* licet ipsi contrarium teneant: est etiam de mente *Rotæ in d. decis. Mantic. 218. num. 10.* & idem tenere visa fuit *in dict. decis. 764. num. 4. part. 2. recent. & in d. decis. Viterbien. fideicommissi coram Reuerendiss. D. meo Decano*, quæ est in fortioribus terminis, & deinde d. scientia est etiam de Iure verior, 41 † tum quia pignus Prætorium minus rem afficit, quàm pignus Iudiciale, 42 † cùm creditor in pignore Prætorio non sit prior aliis creditoribus, sed imò ex primo decreto immissus non tantùm sibi immissus est, sed etiam omnibus aliis creditoribus, ita vt in eo non habeat locum regula, Qui prior est tempore, *l. cum vnus, ff. de bon. author. Iud. possid. l. vlt. C. eod. & l. is cui, §. si plures, ff. vt in possess. legatur*, & ibi *DD.* 43 † Creditor autem, qui pignus Iudiciale, per officiales capi obtinuit, est in eo prior aliis creditoribus, & habet locum regula, Qui prior est tempore, *l. si, & Iure, ff. qui potior.* vbi *Bart.* & alij plures Doctores latissimè notant. 44 † Igitur si contra tertium, in quem fuit facta alienatio post pignus Iudiciale quod magis rem afficit, non potest procedi via executiua, nisi constito de eius animo fraudandi, vt quia de tempore alienationis habuit scientiam litis, aut quia debitor tunc habebat alia bona in quibus posset fieri executio, vt dictum fuit supra in 4. casu, & firmauit *Rota in præd. decisionibus, Veneta donationis, & Viterbien fideicommissi.* 45 † Multò minùs via executiua procedi potest contra tertium, in quem post pignus Prætorium, quod regulariter minus rem afficit, facta fuit alienatio, tum & etiam, 46 † quia verius est contra *Gallesf.* vt creditor immissus ex primo decreto in personali, numquam efficiatur possessor, nec vltra quidquam habeat quàm pignus Prætorium pro custodia, & securitate sui crediti, ei datum; nec alia fuit intentio Iudicis, qui illud dedit, *Menoch. de recup. remed. 12. num. 6.* Ex eo nimirum, quia 47 † immissio ex primo decreto conceditur interloquendo, & cum sola semiplena causæ cognitione. *Bald. in l. prima, C. si in caus. Iudic. Petr. de Graff. & Iacob. de Belu. in d tract. de primo, & secundo decreto, quo fit*, vt debitor vti prius, possideat ciuiliter, & naturaliter, tam in simplicibus terminis iuris communis, quo attento nulla est difficultas, *dicta l. cum vnus, in vers. nec videbitur, ff. de bon. auth. Iudic. possid. l. missio, ff. pro emptor.* cum aliis suprà allegatis, *Alexand. in d. § si super rebus, num. 11. de re iudic.* & ibi omnes, Quam etiam vbi creditor immittitur, vigore mandati executiui, in vim obligationis Cameralis relaxati, vt in præsenti, & sic stante hypotheca conuentionali, *Negus. de pignor. in 2. memb. 3. part. num. 11. vers. quinto quæritur, Menoch. de retin. remed. 3 quæst. 27. num. 215. Gratian. decis. Marchiæ 12. num. 11. & Salu. in prax. 1. C. cap. 44. num. 6.* vbi quòd hæc opinio est verior: 48 † Et quòd creditor, qui in vim mandati executiui facit se immitti, parum vtiliter sibi prouidet, quia non facit fructus suos, 49 † nec efficitur possessor, sed nudus detentor; 50 † ergo si creditor immissus ex primo decreto, vigore obligationis Camer. seu rei iudicatæ non efficitur possessor, cessant quæ suprà dicta sunt in 2. casu, & procedunt omnia firmata in 4. casu: sed præterea vltra quòd nullus est qui tale dixerit, præter *Gallesf.* eius ratio, dum fundatur in hypotheca, non subsistit; 51 † Quia cùm illa adsit in obligatione Camerali pro obseruatione contractus, multò minùs vigore illius agi potest contra tertium bonorum possessorem via executiua, quàm vigore ipsius obligationis Cameralis principalis, cum Ius executiuum non stet in hypotheca, sed in ipsa Camerali

obligatione principali, *Bursat.conf.361.n.primo,vol.4. Roderic.Suar.in d.limit.prima. Ant.de Amat.dec.Marchia 48.n.7.Cesar.Rauez.decis.Bonon.108.n.33.* Et fuit sæpius in Rota decisum, vt in *decis.* allegatis *per Zacch.de obl.Cam.q.5.n.38.*

52 Nec releuat inconueniens supradictum, videlicet quòd creditor frustetur, & executio protrahi posset in infinitum; Quia illud cessit, stante scientia litis in acquirente, aut si debitor, pendente lite non habuit alia bona; cùm tunc possit executio recta via prosequi contra eum, si autem neutrum istorum probatur, præponderat aliquali præiudicio ex dilatione Creditori causato; vt tertius bona fide acquirens, pendente lite, etiam post pignus prætorium; quinimò legis etiam auctoritate [cum vt supra dictum fuit, alienatio valeat] audiatur, Iuris ordine seruato super exceptionibus, quas pro defensione sui Iuris contingenter habere potest, alioquin, vt optimè considerat *Ripa*, vbi supra, frustra valeret alienatio in tertium facta, post pignus prætorium, inanitérque per eam transferrentur dominium, & possessio, si in continenti, via executiua posset absoluté prosequi contra eum, dominiúmque, & possessio ab eo, ex abrupto reuocari; & cùm hæc præponderatio à iure insit, verius dicendum est, inde creditori nullum fieri præiudicium in prætorio pignore, cùm illud à principio censeatur constitutum per immissionem ex primo decreto sub prædicta circumstantia euentus dicti præiudicij; quod ideo non est considerabile; † maximè cùm creditor

53 immissus possit sibi facile prouidere, constituendo acquirere volentes in mala fide, faciendo iudici aliter proclamare, omnibúsque innotescere litis reique immissæ statum, quo casu intrabit dispositio *text.in l. ait Prætor, §. si qui participes, ff. de his qua in fraud.*

54 Quibus accedit quòd in omnem casum, † semper immissio, ex primo decreto creditori vtilis est, ratione pignoris prætorij, cum quo res in tertium transit, quòd antea non habebat; non solùm in casu quando creditor in re immissa prius non habebat hypothecam conuentionalem; sed etiam ea extante, † ex quo

55 in pignore prætorio non est opus discussione, de qua

56 *in l. penult. C. de reuoc. his qua in fraud.* † qua tamen opus est in pignore conuentionali, quando non adest quarantigia, seu obligatio Cameralis, *Angel. Aret.in d.§.si quis in fraud. n.7.in fin.* & ibidem latè *Ias.& DD.in d.l.penult.*

57 Non obstat præterea si dicatur † satis probari ex eadem donatione, dum in ea fit mentio huius crediti, & quòd Ioannes Baptista debitor fuerat pro eo carceratus, nec non ex interpositione primi decreti, & aliis circumstantiis, & actis causæ simul iunctis, quòd Moniales, de tempore donationis, habebant scientiam litis, nempe quòd tractabatur in Iudicio de executione facienda in bonis Ioannis Baptistæ, & sic super d.Vineam pro exigendo d.credito, etiam quòd non fuerit deuentum ad secundum decretum, & ad subhastationem, vt in simili contra *Guidop. decis.81.& Imol.conf.112.* voluit *Giurb. in d. decis.61.*

58 *num. 12. cum seq.* † qua scientia stante, cùm eo ipso; ex quo præcesserat iam primum decretum, intelligatur in casu nostro, iuxta supradicta in 4.& 5.casu, probata contra tertium participatio fraudis, non est opus agere contra eum Rescissoria, *d.l.Chirographus, §.vlt. Bald.in d.l.ob maritorum,* & alij allegati per *Couarr. in cap.15.num.7.& Rot.in causa Rom. legitima seu meliorамentorum 13.May 1616.coram bon.me.Vbaldo,* quæ habetur impressa apud *Merlinum in tractatu de legitima,decis.30.num 6.*

Quia fuit responsum non esse verum ex dicta donatione, & aliis supradictis probari, de tempore donationis Moniales habuisse scientiam litis, sed solùm quòd Ioannes Baptista erat hoc debito grauatus, & quòd pro eo soluendo fuerat carceratus, quæ scientia, stante quòd tunc ille erat iam excarceratus Iudicis auctoritate, & cum decreto, & fideiussione de soluendo Henrico d. suum creditum per minutas solutiones, nempe scuta 50.anno quolibet, non infert ad scientiam litis, seu executionis captæ super dicta vinea, aut aliis illius bonis per *text.* ad lit. *in l. ait Prætor x.ff.quod ait Prætor,& in §.si quis particeps, ff. qua in fraud. Creditor.* † Cum tamen scientia in hoc casu 59 quidquid in contrarium contendat *Giurb. in ead. decis.61.num.13.* debeat esse certa, & indubitata, vt dixit *Rot.in causa Romana Palatij 13. Ianuarij 1610. coram bon.mem.Buratto,* Et non probetur esse quòd ab hoc contigit abesse, *l.non hoc, C.vnde legitim.* cum vulg.& quotidie experimur debitores, qui sunt soluendo pluraque habentes stabilia carcerari pro debitis cũ obligatione Camerali absque eo quòd fiat † executio su- 60 per eorum bonis; cùm talis sit natura d. obligationis, vt nulla facta discussione, possit executio fieri, contra personam, vt in d.Statuto *Vrbis cap.193. lib.1.* Quibus etiam accedit regula, † quòd in dubio præ- 61 sumitur in tertio bona fides, & ignorantia litis, ad *text.in l.penult.C.de euict.l.quoties,§.qui dolo,ff.de probat.* Et in his ferè terminis *Solon.de pac.conf.35.per tot. Franc.de Auil.in cap.Pretorum,cap.3. in gloss. Priores, n.2.Canc.var.lib.2.n.65.& Rot.in suprad. decis. Romana legitima apud Merlin. num.1.cum seqq.* & facit *d. decis.16.Viterbien.fideicommissi coram D.meo Decano,* † 62 quæ præsumptio tantò magis ad fauorem Monialium intrare debet cum illæ sint personæ simplices, Deóque dicatæ, & existentes in perpetua clausura: Et tandem cessat difficultas, omnémque scrupulum remouere videtur, † quòd Moniales in eadem dona- 63 tione susceperunt in se onus soluendi hoc debitum, seu fideiubendi, iuxta prædictum Iudicis decretum, quod in Monialibus, dubio procul excludit penitùs omnem fraudis suspicionem, tam respectu Henrici creditoris, quam paratæ executionis, cum tantùm absit eas habuisse intentionem fraudandi Henricum creditorem, aut paratam executionem, quòd potius susceperunt in se d.onus; Et tantò magis quia ad d. effectum totum d.debitum realiter deposuerunt. vt in his terminis *gloss.in l.omnes,§.Lucius Titius in verb.tenentur in fine,ff.de his qua in fraudem,Rot.in decis. Bonon: bonorum 27.Iunij 1597.coram Orano impress. post secundum volumen cons.Farinac.decis.118.num.1. ad fin. & seq.* Et signanter *in vers.2. quia,* quæ decisio fuit postea confirmata *coram bon.mem.Card.Sacrato 14.Iunij 1600 qua habetur etiam* impress. post d.secundum volumen. *Farin.decis.157.*

Non obstat præterea quòd in præsenti non versamur in alienatione facta titulo oneroso, † in qua vt 64 intret edictum, de quo in titulo *ff. qua in fraudem creditorum,* † tria simul requiruntur scilicet consilium 65 fraudandi ex parte alienantis, scientia fraudis ex parte recipientis, & euentus fraudis in damnum creditoris, *l.prima in princ.& l.ait Prætor, §. quod ait Prætor, ff. qua in fraudem, l. penult.C.ead.tit. & gloss.in §.item si quis in fraudem Inst. de act. Couar. in d.cap.15.num.7. & Rot.in d.decis.Viterbien.fideicommissi,* sed versamur in alienatione facta titulo donationis, & sic titulo lucratiuo in qua etiam quòd illa fiat ante motam litem in fraudem Creditorum cum solo consilio fraudandi ex parte alienantis intrat prædictum edictũ, indistinctéque, locum habet, siue donatarius sciat creditores fraudari, siue non, *l.qui autem,§.simili modo dicimus,& l.omnes,§.Lucius Titius,ff.qua in fraudem,& d.l.pen.C. eod.tit.,* & ibi *Bald.& Salic.* † Scientia autem fraudis in 66 debitore donãte cẽsetur satis probata, eo ipso quòd ille sciens

sciens debitores habere,& bona sua non esse soluendo,aliáque sibi bona non esse,vt in casu nostro alienat omnia sua bona,aut maiorem eorum partem, *l. si quis cum haberet*,& ibi *Bart. ff. quæ in fraud.* & *Iaso. in d. §. Item si quis in fraudem. Greg. Lopez in glos. penult. part. 5. tit. 5. l. 7.* & conducunt supradicta in casibus 3. 4. & 5.

67 Quia quidquid sit, † an donatio de qua agitur fuerit facta titulo oneroso,ex eo nimirum quòd Moniales susceperunt in ea onus soluendi hoc debitum, & subite alia diuersa onera, saltem vsque ad prædictam onerum æstimationem, iuxta *text. in l. non amplius*, & ibi *Doct. ff. de legat. 1.* † An verò fuerit, nihilominus in totum tit. lucratiuo *iuxt. text. in l. ad veterani, §. si cui, & l. si fundus legatus in princ. ff. ad l. Falcid. Bald. in l. Meuius, §. duobus, num. 12. in vers. quæro, ff. de legat. secund* Et denique an Ioannes habuerit alia bona nec ne,cessat penitus difficultas,† dum ipse in d. donatione sibi, & creditoribus prouidit de hoc debito soluendo, & vinea transiuit in Moniales cum onere, non solùm eo ipso vigore hypothecæ conuentionalis ex Camerali obligatione, sed etiam ex pacto expresso, *l. hereditatem*, iuncta *gloss. in verb. cogendam, ff. de don.* & notant *Doct. in l. cum res. C. eod. tit.* Et in puncto est *gloss. in d. §. Lucius, in d. verbo tenentur in fin.* nec non *d. decis. Bonon. bonorum* impressa *post sec. vol. cons. Farin.* Vndè pariter ex prædictis † non obstat *statutum Vrbis cap. 114. lib. 1.* dum in eo disponitur, vt alienationes factæ à decocto vel ab eo, qui communiter habebatur pro tali, simulatæ præsumantur,& ad instantiam cuiuscunque interesse habentis reuocentur;Quia quicquid sit an Ioannes Baptista de tempore donationis haberetur,aut non pro decocto, & haberet,aut non alia bona,nihil refert,cùm ille in d. donatione, memor creditorum,illis prouiderit, & Moniales susceperint in se onus soluendi integrum Henrici creditum;ita vt Henrico nihil intersit,haberetur Ioannes, aut non pro decocto:haberet aut non alia bona,cùm nullum aliud interesse præter d. creditum prætendere posset, nihilque propterea in d. donatione factum fuerit in eius fraudem,nec pariter in fraudem paratæ executionis, cùm eo ipso quòd Moniales susceperunt in se onus soluendi, extarent bona de eo tempore, in quibus poterat fieri executio.

68

69

70

Tandem dicebant Domini cessare omnia obiecta supradicta;tum ex eo quòd, † cùm Moniales possiderent vigore clausulæ Constituti, non autem Henricus,vt suprà deductum fuit,quando contra Moniales non fuisset priùs agendum Reuocatoria, ex eo quòd de tempore donationis,stante primo decreto; executio fuisset iam parata,illæ debuissent saltem citari, & summariè audiri, antequam possessio vineæ posset ab eis auferri.vt in his terminis notant *DD. in d. l. à Diuo Pio, §. si super rebus* per illum text. *Natt. cons. 350. num. 4. Canc. in d. cap. 17. n. 473. Gratian.* qui plures refert *discept. 302 num. 33. & seqq. Capic. decis. 128. in fin. Rot. in d. decis. 7. apud Mantic. num. 4. & in causa Ariminen. fideicommissi 12. Febr. & 31. Maij 1624. coram D. meo Merlino*; † Tum & etiã quia cum Moniales possideant,& habeant Ius cum hypotheca in d. Vinea,ex d. cessione Flaminiæ,competit eis Ius offerendi etiam anteriori creditori, *l. potior, §. fin. ff. qui pot. in pig. Bart. in l. 1. C. si antiq. Creditor pign. vendiderit, Crauett. consil. 298.* & latè *Morot. de iur. offerent. tit. de secund. credit. offerent. num. 12. Thesaur. decis. 157. num. 1.* & fuit dictum *in d. decis. in hac causa facta coram D. meo Verospio.*

71

72

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana Vineæ.

Ven. 17. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Beneplacitum Apostolicum cum clausula, si in euidentem, an resolutum dicatur si dicta clausula, in vita impetrantis iustificata non fuerit. Facultas nominandi si fuerit concessa alicui sub conditione si decesserit sine liberis, & cum pacto quòd nominatio intimari debeat intra duos menses proximos,à die quo illa facta fuerit,tempus intimationis faciendæ non currit, nisi à die mortis nominantis.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ duæ conformes habent vim trium, & faciunt rem indicatam inter incolas, & Ciues Romanos, iuxta* Statutum Vrbis c. 178. lib. 1.
2 *Statutum Vrbis comprehendit etiam Clericos, Capitula, & Collegia quæcunque, cum sit auctoritate Apostolica confirmatum.*
3 *Sententiæ conformes quando dicantur.*
4 *Incolatus ex quibus probetur.*
5 *Sententia valida dicitur, si in ea interuenerint omnia requisita, de quibus* Caput. decis. 160. part. 2.
6 *Restitutio in integrum non competit absque læsione.*
7 *Beneplacitum Apostolicum cum clausula,* si in euidentem, *non importat beneplacitum à principio perfectum, sed qualificatum, videlicet mandatum de confirmando, iustificata priùs dicta clausula, quæ ideo si non iustificetur, beneplacitum nihil operatur: contrarium quod etiam si dicta clausula iustificata non fuerit, quod nihilominus beneplacitum perfectum dicatur, & suffragetur, quatenus de eo tempore adfuerit Ecclesiæ vtilitas, verius est num. 9. & 11.*
8 *Clausula* si in euidentem *quando iustificata dicatur.*
10 *Gratiæ, & mandata Apostolica nihil ponunt in esse, antequam executioni demandentur.*
11 *Instantia transit in singularem successorem, & ideo sicut defunctus Iudicium prosequi, & sententiam obtinere poterat, ita pariter possit eius singularis successor.*
13 *Clausula,* vocatis vocandis, *in Breui apposita, non intelligitur de iis qui illud impetrarũt, sed de aliis.*
14 *Confitens citari non debet.*
15 *Intimatio facta extra tempus conuentum non suffragatur.*
16 *Nominandi facultas si fuerit concessa alicui sub conditione, si decesserit sine filiis, & cum pacto quòd nominatio intimari debeat intra duos menses, à die quo facta fuerit, tempus intimationis faciendæ non currit, nisi à die mortis nominantis, & quare.*
17 *Conditio adimpleri, & præcedere priùs debet antequam actus perficiatur.*
18 *Conditio dum pendet, impedit actum fieri, & nihil in esse ponit.*
19 *Tempus concessum respectu certæ causæ non currit, nisi causa illa priùs existat.*
20 *Tempus præfinitum à contrahentibus non incipit currere nisi à die purificatæ conditionis, siue causæ.*
21 *Nominatio facta in testamento, regulari debet iuxta naturam testamenti, itaut prout illud, nominatio quoque, a die mortis facta censeatur.*

22 *Termi*

22 *Terminus assignatus à lege, testatore, vel à partibus in contractu ad soluendum, vel praestandum aliquid, non incipit currere nisi post actum qui natura sua debet praecedere. Declara, vt num. 30. vsque ad finem.*

23 *Testamentum sumit initium de sui natura à tempore obitus ipsius testatoris, & ideo omnia in eo contenta sunt ad hoc tempus referenda. & num. 24.*

25 *Tempus non currit ignoranti, sed solum à die habita scientia.*

Testatorum voluntates propalari non solent nisi post eorum obitum.

26 *Tempus nunquam currit impedito.*

27 *Amplia procedere etiam, si d. tempus inceptum fuerit in persona alterius, quia non ideo currit impedito, sed integrum tempus ei conceditur à die quo actum facere potuit.*

28 *Tempus labi debet per dolum seu per latam culpam, quando agitur ad effectum incurrendi caducitatem.*

29 *Dolus, & lata culpa imputari non possunt ignoranti, seu alias legitimè impedito.*

30 *Tempus praefixum à contrahentibus ad aliquid agendum, si non habet designationem certi initij à quo illud currere incipiat, non incipit currere, nisi à die quo contractus est perfectus; secus tamen est si fuit praefixum certum initium, quia tunc ab illo currere incipit, etiam si contractus non sit perfectus.*

Declara quod: aut initium temporis fuit ita expressè designatum, vt nullo modo variari possit, & tunc tempus currit ab initio praefixo, etiamsi contractus non sit perfectus; aut verò d. initium nō fuit ita expressè designatum, sed potest variari, & tacitè illud subintelligi post perfectum contractū, & tunc tempus nō incipit currere, nisi postquam contractus sit perfectus, n. 32. & 33. Quod extende, vt n. 34.

31 *Proximos, dictio tempori opposita quid operetur.*

DECISIO CCCLXV.

CAPITVLVM, & Canonici Basilicae Sancti Petri, de anno 1623. dederunt in Emphyteusim Terras de quibus agitur, Ascanio de Laurentiis, ad tertiam generationem masculinam, & in illius defectum, ad tertiam nominationem, cum pacto quòd in casu, quo Ascanius decederet sine filiis masculis, & nominaret, talis nominatio, tam per ipsum Ascanium, quàm per aliam quamcumque personam nominandam, deberet intra duos menses proximos futuros, à die factae nominationis decurrendos, d. Capitulo legitimè intimari, etiam quòd nominatio fieret in testamento, aut quauis alia vltima voluntate, aliàs esset nulla, & inualida, reseruato Beneplacito Apostolico desuper impetrando: Quod deinde de eodem anno, pro parte dd. Capituli, & Ascanij fuit obtentum, & in solita forma Breuis expeditum cum clausula, *si in euidentem*, Vrbis Vicario directum. Posteà verò idem Ascanius de anno 1629. in testamento quo decessit, vigore dictae facultatis sibi concessae, nominauit ad successionem praedictae Emphyteusis Franciscum Ranaldum, & obiit de mense Augusti 1631. absque filiis; Ranaldus habita notitia de dicta nominatione de eo facta, illam intimauit Capitulo intra duos menses proximos à die obitus Ascanij; cùm autem Capitulum praetenderet dictas Terras fuisse deuolutas ob non implementum eorum, quae de Iure, & iuxta pacta conuenta erant adimplenda, obtinuit causam desuper committi R. P. D. Varesio, à quo sententiam contra se reportauit, quae fuit in gradu appellationis confirmata per R. P. D. Bilium. Ac tandem mihi causa commissa per Eminentiss. Cardinalem Archipresbyterum Sancti Petri, proposui hodie dubium in Rota, An constet de re iudicata, siue potiùs de causis restitutionis in integrum; & Domini quoad primam dubij partem responderunt affirmatiuè, nempe constare de re iudicata eo ipso quòd constat de duabus sententiis conformibus, † quae *ex statuto Vrbis, cap.* 178. *lib.* 1. habent vim trium, & faciunt rem iudicatam inter Incolas, & Ciues Romanos. † Quod statutum cùm sit Apostolica auctoritate confirmatum, comprehendit etiam Clericos, Capitula, & Collegia quaecumque; *Rot. decis.* 380. *part. prima recent. Add. ad Gregor. decis.* 576. *num.* 18. & fuit dictum *in Romana Domus, & fideicommissi 26. Iunij* 1632. *coram me*, & alibi saepiùs. † Quòd autem dictae duae sententiae sint conformes, ex eo clarè patet, quia secunda confirmat primam, & vtraque in effectu, substantia, & qualitate concordat, iuxta *gloss. in Clem. prima, in verbo alicuius de sent. & re iud. Thes. decis.* 228. *num.* 1. *Rot. in Romana scut.* 10000. 18. *Ianuarij* 1628. *coram Eminentissimo Cardinali Virili:* † Incolatus verò d. Ranaldi non potest controuerti, dum non solùm diu stetit in Vrbe, sed in eo bona stabilia emit, & vxorem duxit, quae benè probant Incolatum *l. Ciues, C. de incol. lib.* 10. *Roland cons.* 79. *n.* 53. *lib.* 3. *Menoc. praesumpt.* 30. *n.* 23 *lib.* 6. *Serap. decis.* 1170. *num.* 2. *Rot. in Romana haereditatis seu Census 8. Iunij* 1588. *coram bon. mem. Card. Platto.*

Quo verò ad secundam dubij partem, responderunt negatiuè, videlicet, Non constare de causis restitutionis in integrum, ex quo dictae sententiae sunt validae, & iustae: Validitas non fuit controuersa, & de illa etiam apparet ex reuolutione actorum; † cùm interuenerint omnia requisita, de quibus *Caputaq. decis.* 260. *part.* 2. Iustitia verò visa fuit clara, quia praedictae sententiae absoluunt Ranaldum à dicta praetensa caducitate, cui locus esse non potest, dum constat de valida concessione Emphyteusis cum Beneplacito Apostolico, & de valida nominatione in defectum generationis facta ab Ascanio de persona Ranaldi, nec non de legitima intimatione dictae nominationis, ac tandem de legitimo adimplemento omnium in Instrumento concessionis contentorum. Quibus stantibus, nulla adest laesio, † & ideò non competit restitutio, *l. minor*, & ibi *gloss. ff. de min. Innoc. in c. auditis, & in c. ex litteris de restit. in integrum, Rot. decis. prima eodem tit. in non. Seraph. decis.* 1238. *num.* 1. & fuit millies decisum.

Neque obstare dixerunt duo praecipua fundamenta, quibus Capitulum innitebatur ad probandum fuisse factum locum deuolutioni. Non primum; videlicet, † quòd cùm Breue super dicto Beneplacito fuerit in forma Commissaria, cum clausula, *si in euidentem*, directum Iudici executori, non importabat Beneplacitum à principio perfectum, & absolutum, sed qualificatum; videlicet mandatum de confirmando concessionem emphyteusis, iustificata priùs d. clausula, *si in euidentem*; quae cum non fuerit adhuc iustificata, remansit Beneplacitum imperfectum, vti pendens à conditione nondum purificata, & ideò Beneplacitum nihil operari, iuxta tradita per *Couarr. ad 4. lib. decret. part. 2. cap. 6. §. 9. num.* 11. *vers. praeter hac, Paris. cons.* 57 *num.* 51. *& seqq. lib.* 4. *Mandos. super reg. de ann. quaest.* 55. *num.* 3. *& seqq. Sanc. de matrim. lib.* 8. *disp.* 30. *num.* 13. *Add. ad Rot. decis.* 2. *num.* 10. *de filiis presb. in non.* Quia in primis fuit responsum, † quòd quatenus Beneplacitum cum clausula, *si in euidentem*, absolutè importaret conditionem, illa fuit purificata, cùm in vita Ascanij, & eo instante fuerint examinati duo testes super euidenti Ecclesiae vtilitate, quae propterea vtilitas, maximè cum canonis augmento, remansit benè probata, & iustificata, vt dixit *Rota in causa nullius Emphyteusis de Guastalla* 16.

Nouem

Nouembris 607. coram Cardinali Lancelloto, impress. penes Marches. de Commiss. part. prima, c. 1. fol. 100. Deinde fuit responsum quòd licet versemur in mandato de confirmando, cum dicta clausula, *si in euidentem*, Et quamuis dicti testes super euidenti vtilitate non fuissent examinati, nihilominùs Beneplacitum non esset resolutum, Quia non fuit conditionale quoad eius substantiam † quatenus de eo tempore quo fuit concessum, in rei veritate adfuerit Ecclesiæ vtilitas, sed solùm illius executio dilatá, & suspensa in tempus, post quàm de euidenti vtilitate, seruata forma Breuis constiterit, *Rot. in Romana rescissionis contractus 4. Iulij 1570. num. 9. coram Cardinali Blanchetto*, impress. apud *Marches. de commiss. d. part. 1. c. 2. fol. 98. & in d. nullius Emphyteusis de Guastalla præallegata*, iuxta quam distinctionem sunt intelligendæ, & conciliandæ *decis. in causa Leodien. præensi census 29. Ianuarij 1596.* quæ est 36. *in impress. per Cenc. post tractat. de censibus, n. 3. & 4.* & aliæ huiusmodi, dum firmant Breue, *si in euidentem*, esse conditionale. [9]

Vndè nihil refert, quòd Ascanius obierit adhuc non lata sententia super executione dicti Breuis, & † quòd regulariter gratiæ, & mandata Apostolica in forma commissaria nihil ponant in esse, antequàm executioni demandentur, *Clem. Vnic.* & ibi *Card. n. 7. & 8. Vital. num. 15. de concess. prabend. Rot. decis. 160. num. 1. & decis. 665. num. 4. part. 2. recent.* atque ideò cùm Ascanio, dum vixit nullum Ius fuerit quæsitum, nominationem per eundem factam non sustineri: nec Ranaldo posse suffragari, Quia imò (vt fuit dictum) † contractus quoad sui substantiam, fuit perfectus statim obtento d. Beneplacito, quatenus de eo tempore, secundùm se, adfuerit Ecclesiæ vtilitas, vt *in dd. decisionibus Romana rescissionis contractus, & Nullius Emphyteusis de Guastalla*; ita vt stante de eo tempore vtilitate, etiam quòd adhuc non fuerit probata, illicò fuerit Ascanio irreuocabiliter Ius quæsitum ad nominandum, & eius nominatio de persona Ranaldi censeatur legitimè facta: Et tandem sententia, vigore eiusdem Breuis, & Beneplaciti potest adhuc hodie ferri; sicut enim Ascanius si non fuisset morte præuentus potuisset instare, & prosequi iustificationem Breuis, & sententiam declaratoriam iustificationis obtinere, ita pariter hoc idem possit Ranaldus, † in quem vti singularem successorem, transiuit beneficium d. concessionis, & Breuis, cum omnibus Iuribus, & qualitatibus inde prouenientibus, iuxta reg. *text. in l. si eum hominem*, vbi *Bart. ff. de fideiuss. idem Bart. in l. Lucius, §. rogatus, ff. ad Trebell. Valas. in l. vnum ex familia, §. sed si lege falcidia, ff. de legat. 2. Put. decis. 177. n. 1. lib. 2.* [10] [11] [12]

Minùs releuat quòd Canonici non fuerint citati in examine dictorum duorum Testium, etiam quòd in d. Breui extet clausula *vocatis vocādis*; † Quia quidquid sit, an Canonici debuerint citari, quòd in his terminis negatiuè sensit *Rot. decis. 636. num. 4. part. 1. diuers.* ex eo videlicet quòd d. clausula sit intelligenda de aliis, qui forsan potuissent Ius prætendere, vel ratione possessionis, vel proprietatis, non autem de ipsis Canonicis, qui insimul cum Ascanio, Papæ supplicarunt, & ab eo Beneplacitum obtinuerunt; vnde oritur eorum confessio vtilitatis, † & confitens non debet citari, *Paris. cons. 111. num. 9. & 10. vol. 4.* Nec prætereà inter Canonicos, & Ascanium adesar aliqua contentio, imò vnanimiter huic emphyteusi respectiuè consenserunt. In omnem casum cùm [vt dictum est] omnia possint per Ranaldū ex integro fieri, vti successorē Iuris Ascanij, possunt dicti testes ab eo hodie repeti, vel fieri noua probatio, prout etiā facere posset Ascanius si viueret ex supradictis, & pariter idem potest hodie facere, & instare Capitulū. [13] [14]

Non obstat etiam secundum fundamentum, cui præcipuè Capitulum insistebat, videlicet quòd Ascanius, iuxta pactum conuentum, [vt supra] tenebatur intimare Capitulo nominationem, infra duos menses proximos, à die nominationis per eum in dicto testamento factæ; & tamen ab eo nulla intimatio facta extitit, sed tantùm illa facta fuit à Ranaldo infra duos menses à die obitus Ascanij, multò autem post duos menses, à die nominationis in dicto testamento de eo factæ; † atque ideò d. intimationem, vti factam extra tempus conuentum, non suffragari ad text. *in l. si ea quæ, C. qui actus non pos. Roland. consil. 19. num. 12. & 13. lib. 1. Paris. cons. 19. num. 223. lib. 2. Anton. Gomes. var. resolut. lib. 3. cap. 9. num. 9. Ossasc. decis. 49. per tot.* Et ferè in his terminis *Grat. discept. 713. num. 3.* [15]

Quia fuit multipliciter responsum, & quidem Primò † quòd cùm facultas nominandi fuerit concessa Ascanio, sub conditione, si sine filiis decederet, quæ non poterat existere, seu verificari, nisi post obitum eiusdem Ascanij, vt ad sensum patet, propterea tempus intimationis faciendæ, per necessariam consequentiam, non incipit currere, nisi à die mortis eiusdem Ascanij, & sic à tempore existentis conditionis; ex illa trita regula, † quòd conditio debet prius adimpleri, & præcedere, antequam actus perficiatur, *l. filiusfamilias, ff. de condit. & demonstr. l. hæc conditio, in princip. ff. de contrahend. empt. l. cedere diem, ff. de verb. signific. & l. bouem, §. si sub conditione, ff. de ædilit. edict.* † ita vt dum pendet impediat actum fieri, & nihil in esse ponat, *l. si quis sub conditione, ff. si omiss. caus. testam. l. si pupilli, §. videamus, ff. de negot. gest. Bartol. in l. quibus diebus, §. Termillus, ff. de condit. & demonstrat. num. 1. Menoch. cons. 731. per tot. & Sarm. lib. 2. Select. cap. 3.* Et ex illa alia generali regula, † quòd tempus concessum respectu certæ causæ non currit, nisi causa illa priùs existat, vt post *Signor. in cons. 81. num. 6. Bald. Florian. & Ias. in l. si cui legetur, in princip. ff. de leg. 1.* dixerunt *Tiraq. in tract. de retr. conuent. §. 2. gloss. vnic. n. 57. vers. & cur aliàs, Menoch. cons. 1088. num. 34.* Et in specie † quòd tempus præfinitum à contrahentibus non incipiat currere, nisi à die purificatæ conditionis, siue causæ, post *Gul. de Cun. & Alber. in l. 1. §. annus, ff. quando act. de pecul. ann. sit* per illum text. *& Bald. in tract. Protomiseos, num. 141. Tiraq. lib. 1. de retract. §. primo glos. 70. num. 45. Anton. Gom. var. resol. de contr. c. 11. num. 29. vers. Quartus effectus, & Couar. lib. 3. resol. c. 11. num. 1.* verius, & receptius esse, ex multis comprobat *Ioan. Mattien. ad lib. 5. recol. tit. 11. l. 7. gloss. 6. n. 31. cum seqq.* [16] [17] [18] [19] [20]

Secundò fuit responsum, quòd eo ipso, quòd fuit data facultas nominandi in testamento, & fuit in eo nominatio facta, † illa regulari debet, iuxta naturam testamenti, ita vt prout illud, nominatio quoque à die mortis facta censeatur, *ad text. in l. 2. ff. de adim. legat.* & ex regula, quòd † vbicunque est assignatus terminus à lege, testatore, vel à partibus in contractu ad soluendum, vel præstandum aliquid, non incipit currere terminus ille, nisi post actum, qui natura sua debet præcedere, iuxta textum optimum *in l. tali in princ. ff. de Iur. dot. & l. 3. §. si quis hæredi, ff. de stat. lib. Bald. in l. 1. num. 49. C. de his quæ pœna nomine, & in l. si in diem, ff. de condit. & demonstrat. Ruin. cons. 63. num. 1. vol. 5. Abb. in c. nos quidem, num. 10. Anchar. num. 6. Imol. num. 7. extra de testam.* Et in præcisis terminis casus nostri, dixit *Rot. decis. 675. p. 1. diuers. & coram Card. Serap. dec. 844.* quæ decidunt præsentem controuersiam. Vnde, † cùm testamentum de sui natura initium sumat à tempore obitus ipsius testatoris, *l. prima ff. de testament. & d. l. 2. de adim. legat.* [21] [22] [23]

ε.cum Marthe de celebr.miss.† omnia, quæ in eo continentur, regulariter sunt ad hoc tempus necessariò referenda, *Surd.cons.216.n.9.Rot.diu.decis.451.n.2 par.4. Seraph.decis.943.n.8.*

Tertiò & tandem fuit responsum, quòd dato etiam, vt Ascanio primo acquirenti tempus datum ad intimandam nominationem in testamento faciendam incepisset currere à die facti testamenti, quia tamen in Instrumento Inuestituræ conuentum fuit, quòd intimatio nominationis fieri posset, tàm per ipsum Ascanium, quàm per aliam quamcunque personam nominandam, consequenter clarum est, † Ranaldo nominato præter ignorantiam suæ nominationis non incepisse currere tempus, nisi post diem obitus; nempe à die publicationis Testamenti, à quo nominatio ad eius notitiam peruenit, cum regulare sit, voluntates testatorum non propalari, nisi post eorum obitum; ignoranti autem tempus non currit *l. cum sex, ff. de ædil.edict.l.annus ff.de calumniat. l. quinquaginta, ff. de excus.tut. Abb.& alij in c.nos quidem, de testam Bald. in l.1.oppos.24.num.27. ante med. C. qui admitt.Roman. cons.128.* latè *Menoch.cons.533.num.3.* Quinimò cùm Ranaldus ante mortem testatoris nullum haberet Ius intimandi, eo ipso erat impeditus; † impedito autem nunquam tempus currit, *Tiraq.in tract.de retr.caus.§. in glos.4.n.5.* & copiosius *in §.12.gloss.2.& Menoch.vbi supra, num.39.* Quod adeò verum est, † vt tempus in persona Ascanij inceptum, non debeat currere; neque nocere Ranaldo; sed integrum tempus ei conceditur à die quo ipse intimare potuit, argum. *text.in l.1.ff.de success.edict.& §.quibus Instit. de bon poss. Add. ad decis.165.Guidop.* † Et tantò magis, cùm agatur de lapsu temporis, ad effectum incurrendi caducitatem, quod ideo debet labi per dolum, seu per latam culpam *c fin. de pro.feud.alien.per Lotar.Guidop.d.decis.165.* & benè conducunt, quæ tradit *Giurb.decis.85. per tot.* & præsertim *num.25.* † Dolus autem, & lata culpa ignoranti, seu aliàs legitimè impedito non possunt imputari, ex vulg.

[Margin: 25, 26, 27, 28, 29]

Vnde non subsistit replicatio, quæ ex aduerso fiebat, quòd text. *in d.l.tali ff.de iur.dot.& decis.675. p.1. diuers. & Seraph. decis.844.* nec non alia supradicta procedunt, † quādo certum tempus præfixum à contrahentibus, non habet designationem certi initij, à quo illud currere incipiat, quo casu ex Iuris interpretatione, & tacita contrahentium mente, tempus non incipit currere, nisi à die, quo actus est perfectus, secus tamen est quando à contrahentibus fuit præfixum, & designatum certum initium, à quo tempus incipiat currere, quia tunc illud est metiendum ab initio præfixo, ita vt non admittatur extensio ad aliud tempus, cùm eo ipso quòd contrahentes initium determinant, & exprimunt, cesset tacita illorum mens, ac omnis Iuris interpretatio, etiam quòd actus non sit perfectus, iuxta distinctionem *Bart. in l.si in diem,* per illum text. *ff.de cond.& demon. Alex. cons.61.n.4. vol.5. Soc.sen.cons.34.n.44. lib 4. Gratian. discept.725. num.13. Magon.decis.Florent.8.per tot.Surd decis.203. n.10.* Et præsertim in casu nostro stante illa dictione, † *proximos*, quæ fortiùs operatur, vt statim ab illo momento præscripto tempus currere incipiat, *Bald. cons.246.n.1.vol.5.Becc.cons.99.n.17.vers.2.quia, Surd. vbi suprà.*

[Margin: 30, 31]

Quia cessat ex supradictis, quandoquidem esto quòd distinctio Bart. & aliorum supra allegatorum nempe quòd vbi est præfixum certum initium à quo tempus currere incipiat, illud sit præcisè attendendum, etiam quòd actus non sit perfectus, esset absolutè, & simpliciter intelligenda, tamen non est verū in casu nostro quòd illud initium præfixum ad intimandum videlicet à die nominationis sit tempus conditi testamenti, sed necessariò est tempus obitus testatoris ex contrahentium expressa voluntate, dum concessa fuit Ascanio facultas nominandi in casu quo filios non haberet, & personæ nominatæ facultas intimandi, quæ, vt dictum fuit, non possunt verificari, nisi post mortem: & tandem dum fuit concessum, quòd nominatio fieri posset in testamento, quod initium sumit à morte, ex prædictis; Sed præterea veritas est quòd distinctio *Bart.* & aliorum non est simpliciter intelligenda; quinimò est subdistinguendum, † quod: Aut initium præfixum fuit taliter à contrahentibus expressè designatum, vt nullo modo, nullàque ratione possit variari, nec intrare possit Iuris interpretatio ex tacita contrahentium mente, nec aliter subintelligi: v. g. si emptor promiserit soluere prætium venditori infra duos menses proximos ab hodie computandos, tunc etiam quòd res vendita intra illud tempus non fuerit tradita, & sic contractus nondum habeat vltimam perfectionem, nihilominùs tempus solutionis pretij incipit currere à die illa, per contrahentes præfixa ita, vt solutio non possit egredi tempus constitutum, *Bald.in l.Seius, §.emptor, vers. quem promisisti, ff.de peri. & com.rei vend. Salicet.in l. emptionem n.4.circa finem, C.de contrah.empt.* Et ita declarando *Bart. in d.l.si in diem.* egregiè docet ibidem *Socc.num.6.& 7.* Et in his terminis loquuntur DD. in contrarium allegati: Et iste non est casus noster, vt ad oculum patet: † Aut verò initium temporis non fuit in specie constitutum, & expressè designatum, vt absque violentia, & salua ratione recti sermonis, non possit, ex Iuris interpretatione, & tacita contrahentium mente variari, aut aliter subintelligi, & tunc non incipit currere tempus à die præfixa, iuxta sonum verborum crasso modo intellecta, sed debet fieri subauditio, vt tempus currere incipiat à die, quam dictat ratio, & sic à die perfectionis actus, aut aliàs secundum subiectam materiam; v. g. si emptor promiserit soluere pretium venditori, intra duos menses à die contractus, debet intelligi à die contractus perfecti per traditionem, *Soccin.in d.l.si in diem. Ruin.cons.65. num.1.vol.5.Castrens.cons.21.circa med.vol.1.Giurb.* qui de communi testatur *dicta decis.80.n.15.* & alij supra allegati, *Vincent.de Franc.* qui sic distinguit *dec.626. per totam,* & præsertim *n.7.& 8.* Et in fortioribus terminis *Corn.cons.245.n.7.& cons.250.n.2.vol.4.* † Quòd procedit etiamsi fuerit dictum intra annum proximum, vel intra tot menses proximos à die contractus, *Soc.Castr.& Ruin.* vbi proximè, & iste est casus noster, quia neque in concessione, neque in beneplacito fuit dictum, quòd intimatio nominationis deberet fieri à tali die, ibi præfixa specialiter, & inuariabiliter designata, sed in genere à die nominationis. Vnde debet initium temporis regulari secundùm ipsam nominationem, & sic à die perfectæ nominationis, quæ fuit dies impletæ conditionis, si sine liberis, & obitus testatoris, iuxta subiectam materiam, ex supradictis.

[Margin: 32, 33, 34]

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Burgen. Beneficij.

Lun. 20. Decembris 1632.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Possessio instrumentalis est manutenibilis si capta fuerit alio non possidente.*

2 *Possessio*

2 *Possessio beneficij non habentis certam Cappellam materialem, nec inuocationem certi Sancti, capi potest per actus genericos, & de se indifferentes ad alia beneficia, dum habeatur certitudo, quòd capta fuerit possessio illius, & non alterius beneficij, & ratio redditur num. 3. & ex quibus dicatur adesse dicta certitudo, num. 4.*

DECISIO CCCLXVI.

FVIT resolutum Petro de Salazar esse dandum mandatum de manutenendo in quasi possessione beneficij, de quo agitur. Quia de eius quasi possessione constat ex instrumento adeptæ possessionis, 1 † quæ instrumentalis possessio, capta alio non possidente, est manutenibilis, ad *l. prædia, ff. de acquir. possess. Gregor. XV. decis. 40. n. 1. & Rota sæpius decidit.*

Non obstat quòd possessio fuerit capta ad altare maius, in quo non est hoc beneficium fundatum, & per actus genericos; & non inferentes magis ad vnum beneficium, quàm ad aliud eiusdem Ecclesiæ; 2 quia, † cùm agatur de beneficio non habente certam Cappellam materialem, nec vno loco Ecclesiæ magis, quàm alio designato, nec deinde habeat inuocationem certi Sancti, per cuius nomen ab aliis beneficiis distinguatur, sufficit aliàs adesse certitudinem, quòd possessio tradita fuerit huius, & non alterius beneficij, etiam quòd actus traditionis possessionis sint de se indifferentes ad alia beneficia, vt fuit in puncto resolutum *in causa Neapolitana beneficij 5. Iunij 1628. coram Eminentissimo Cardinali Virili.* Et facit ratio, 3 † quia alioquin similium beneficiorum non posset capi possessio, quæ esset manutenibilis, vt ad oculum patet: 4 † hîc autem adest huiusmodi certitudo, quia Petrus prædictus accepit possessionem d. beneficij, vigore litterarum Apostolicarum, & mandati de immittendo, earum vigore ab executore emanati, & in Ecclesia Parrochiali Oppidi de Villanoua, vacantis per obitum q. Ludouici Diaz del Campo vltimi illius possessoris, quæ particularis demonstratio vltimi possessoris, vna cùm illa alia generali Ecclesiæ Parochialis loci de Villanoua, in qua extat fundatum, satis ostendunt possessionem fuisse captam huius beneficij, & non alterius, dum non apparet, Ludouicum in d. Ecclesia alia beneficia habuisse, argumento optimi text. *in l. 2. ff. de liber. & post.*

Et ita decisum, &c.

Leodien. Bonorum.

Lun. 20. Decembris, 1632.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

Declaratoria quando sit concedenda.

DECISIO CCCLXVII.

FVIT resolutum esse dandam Declaratoriam contra Ioannem de Gleri; cum enim fuerit aliàs decisum coram me possessionem per eum captam bonorum de quibus agitur fuisse attentatam; & contra ipsum relaxatum mandatum reuocationis attentatorum, cum præcepto quòd Ioannem Michaëlem anteriorem possessorem reponeret in pristinum statum, cum comminatione Censurarum, quo mandato personaliter, & aliàs legitimè intimato, & deinde seruatis quatuor terminis iuxta stilum ad docendum se paruisse, de paritione non docuerit; propterea contra illum vti contumacem danda est Declaratoria, *cap. 1. in fin. vt lit. non constet, Cassad. decis. 12. n. 2. de rescript. Mohed. decis. 1. de sent. excomm.* & fuit sæpius decisum.

Et ita resolutum vna parte parte informante, &c.

Romana Gruppi.

Merc. 19. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Epistola scripta manu alicuius; non autem ab eo subscripta, an, & quando probet contra ipsum scribentem: Et multa notanda circa officium Capserij, & Iuuenum mercatorum, nec non circa eorum stilum, in receptione pecuniarũ, de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Filius scribens Chirographum in quo Pater domum ipsius filij pignorauit, præiudicat sibi in pignore, etiam quòd filius non subscripserit, nec aliter suum consensum præstiterit: intellige, vt num. 45. & seqq.*
2 *Filius si scribat se exhæredem in testamento Patris, exhæredatio ei nocet, etiam sine causa; & ratio redditur, n. 49. 50. & 51.*
3 *Filius exhæredari potest cum legitima causa à quocumque testamentum patris scribatur.*
4 *Epistola probat contra scribentem.*
5 *Amplia procedere etiam si se non subscripserit; cùm sufficiat illam scripsisse.*
Declara procedere, quando scribens in ea proprium nomen scripsit, aut si non scripsit proprium nomen, tamen alius non se subscripsit, aliàs secus, & n. 14. 28. & 52.
6 *Scribens ratione officij nullum sibi ex scriptura præiudicium infert: Declara, vt num. 7. & seqq.*
7 *Tutoris officium est necessarium.*
8 *Republicæ officia omnes Ciues tenentur regulariter subire.*
9 *Contrahentes ex causa officiorum, quæ necessariò subire tenentur, non præiudicant sibi in iure competenti super re in contractum deducta, secus tamen est si dicta officia voluntariè subeant, quia tunc sibi præiudicant, nisi de iuris sui conseruatione fuerint protestati, & num. 11.*
10 *Procuratoris, & Aduocati officia voluntariè suscipiuntur.*
12 *Mercatorum fidibus valdè deferendum est circa eorum stilum.*
13 *Partite contentæ sub vnica verborum structura, & sub vnica confessione, debent pariformiter determinari, non autem diuerso Iure censeri debent, & num. 14.*
15 *Ad Capserium spectat receptio, & solutio pecuniarum, ex natura, & qualitate sui officij, & priuatiuè quoad alios, n. 20. Declara, vt n. 57.*
16 *Actus censetur factus ab eo qui illum facere tenebatur, & non ab alio.*
17 *Capserius, qui omisit scribere alias partitas in libro Capsæ, præsumitur etiam scribere omisisse partitam controuersam. Declara, vt num. 58.*

18 *In Ratione Bancaria duo adsunt officia distincta, quorum alterum dicitur officium Complementary, alterum Capsery; Et per quos dicta officia exerceri soleant.*

19 *Ad Complementarium spectat onus scribendi epistolas Banchi, cui credendum est, & potest alios obligare, dum tamen sint Consocy, & n. 59. Secus si non sint Consocy, num. 60.*

21 *Capserius obligatus ad reddendam rationem pecuniarum, quæ ad manus eius peruenerunt, condemnari non potest ad illas restituendum, nisi prius probatum fuerit pecunias ad eius manus peruenisse.*

22 *Decretum iniustum est reuocandum.*

23 *Negatiua non receptionis pecuniarum præsumitur de Iure, ità vt ea sola probationis loco regulariter habeatur.*

Probatur ex libro in quo similes receptiones adnotari solent, & in quo receptio controuersa non apparet, n. 37. & 38.

25 *Persona in contractu non expressa, nunquam subintelligitur.*

26 *Actio nulla competit ex Instrumento, vel quauis alia scriptura, contra personam ibi non nominatam, nisi sit rei, vel Iuris successor.*

27 *Scriptura, quòd non cantat, nec nos cantare debemus.*

29 *Epistola tribuitur tota subscribenti, nisi doceat se deceptum ad ita subscribendum, & num. 53.*

30 *Subscribens non præsumitur in dubio deceptus, sed habuisse notitiam contentorum in scriptura.*

31 *Potestas non censetur data priuatiuè, sed cumulatiuè.*

32 *Actus indifferens à quo factus censeatur, & n. 54.*

33 *Capserio imputari non potest receptio pecuniarum per alium facta, si per eum non steterit quominùs dictas pecunias receperit.*

34 *Dominus rationis Bancariæ obligatur ex facto Institoris: Et quare, n. 35.*

36 *Officia vbi sunt diuersa, vnus officialis non potest alterum obligare.*

37 *Mercatorum stylus inter ipsos est attendendus.*

39 *Debitor solitus habere librum in quo solutiones scribere facit, non præsumitur quòd si soluisset, non curasset solutionem per eum prætensam in d. libro scribi, sicut curauit scribi solutiones.*

40 *Negatiua probatur ex libris Datariæ, & Cancellariæ.*

41 *Iuueni Mercatori, an, & quando credendum sit, & num seqq.*

42 *Probatio admittitur in materiis difficilis probationis quæ aliàs admittenda non esset.*

43 *Institoris, seu Procuratoris confessio praiudicat Domino super negotiis eis commissis.*

44 *Amplia procedere etiam si Institor desierit esse talis, & statum, seu conditionem mutauerit.*

45 L. fideiussor, §. pater, ff. de pignor. *declaratur, & num. seqq.*

46 *Pignus imponi non potest per Patrem super re filij emancipati, vti aliena, & ideo requiritur illius consensus, ne creditor deceptus remaneat, & num. 47.*

48 *Scribens corpus Epistolæ quando non teneatur.*

49 *Pater non potest filium, eo inuito, sine causa exhæredare.*

55 *Scribens non censetur consentire, quando scribit pro alio, quòd ipso inuito ille facere poterat.*

56 *Capserios obligari posse, ad libitum Dominorum rationis Bancariæ, & Iuuenum, absurdum esse, & iniquum.*

DECISIO CCCLXVIII.

MAXIMILIANVS Monaldus transmisit sacculum, vulgò *Gruppum* scut. 500. D. Flaminio Razzanti, in Vrbe mercatori, quem Mulio, qui illum exportauit, consignauit Dominico Curlo, ministro, vulgo *Iuueni*, eiusdem Flaminij exactionibus præposito: qui Dominicus d. Flaminij nomine Mulioni fecit quietantiam, siue receputam: & præterea idem Flaminius per suas litteras missiuas, *de auuiso* ab ipsómet subscriptas, in corpore autem scriptas manu D. Sebastiani Capponi, Capserij rationis Bancariæ d. Flaminij, certiorauit Monaldum de receptione Gruppi, & qualiter cùm eum numerauerit, & repererit stare iustum, scilicet in eo adesse dicta scuta 500. dederat ei de illis creditum, prout eidem dederat etiam creditum de aliis partitis, per eundé Monaldum sibi transmissis, quas in eisdémmet litteris descripsit: Verba dictarum litterarum, *de auuiso* Flaminij ad Monaldum sic se habent. *Questa sera, come hauera visto per l'altra di mercordi, si riceuette il Gruppo delli scuti 500. & hauendolo in contrato, e trouato star giusto, mé andato Creditore, si come è seguito dalle à piè partite fattemi capitare per lei:* Et deinde sequuntur dictæ aliæ partitæ.

Cùm autem Flaminius non reperiret dictam partitam Gruppi scutorum 500. descriptam in libris suæ rationis Bancariæ, egit coram A.C. contra D. Dominicum Curlum Iuuenem, vt doceret Gruppum, siue scuta 500. per ipsum recepta, & habita à Mulione, consignasse d. Sebastiano Capserio, & poni fecisse ad creditum Monaldi, iuxta formam suæ obligationis, aliàs contra ipsum decerni mandatum executiuum pro restitutione: quod deinde seruatis seruandis fuit relaxatum, nisi infra tres, nec non hinc inde fuerunt desuper facti alij actus iudiciales, de quibus Infra: Quibus, sic præcedentibus, Flaminius nihilominùs pro eodem Gruppo aliud Iudicium instituit, agereque cœpit contra dictum Sebastianum, prætendens quòd cùm ille esset Capserius suæ rationis Bancariæ, & prædictas litteras, *de auuiso* certiorantes Monaldum de receptione, manu propria scripserit, teneatur, etiá, quòd litteris non se subscripserit, de dictis scutis 500. quæ erant in Gruppo, reddere rationem, & contra illum mandatum executiuum ab A.C. obtinuit: de quo cùm hodie in gradu appellationis me proponente dubitaretur in Rota, pro mandati confirmatione adducebantur sequentia.

Et quidem primò dicebatur esse textum expressum *in l. fideiussor, §. Pater, ff. de pignor.* vbi † cùm filius emancipatus, dictante Patre, scripsisset Chirographú, in quo Pater pignorauit Domum ipsius filij, & dubitaretur an Domus in præiudicium filij pignorata remaneret, respondit Iurisconsultus affirmatiuè, etiam quòd filius non se subscripserit, nec aliter suum consensum præstiterit, ibi, *cùm neque consensum suum accommodauit Patri, aut signo suo, aut alia scriptura cùm, sua manu, pignori Domum suam futuram scripserit, consensum ei obligationi dedisse, manifestum est:* Quem text. ad hoc ibi singularem esse notant *Doctores, & Pului. in tract. de alien. rer. distract. cap. 10.* 1

Secundò ad idem expendebatur text. *in l. non putauit, §. si quis sua manu, ff. de bon. poss. contra tabul. vbi,* † si in Patris testamento filius sua manu exhæredem se scripserit, exhæredatio ei nocet, etiam sine causa, ita vt eo ipso filius visus fuerit consentire patrisque testamentum absolute approbare, prout ibi *Gloss. Bartol. & DD.* communiter annotarunt: Et meritò, quia aliàs textus ille, si de exhæredatione cum causa esset intelligendus, careret penitus dubitandi ratione, † quia 2 3

quia cum legitima causa semper filius exhæredari potest, à quocunque Patris testamentum scribatur, tam de iure ff. & C. quàm Authent. *auth. Vt cum de appellatione cognoscitur, §. aliud quoque Capitulum.*

4 Tertiò adducebatur trita illa regula, quòd † Epistola probat contra scribentem, de qua *in l. vel Publia Meuia, §. fin.* & ibi *DD. ff. Depositi, l. scripturas, C. qui pot. in pign. hab. gloss.* communiter recepta *in c. 2. de fid. Instr. Boer. decis. 333. num. 9. vers. & in hac causa, Rot. Ianuen. decis. 29. num. 2. & decis. 8. num. 1.* Nec relevare videtur, † quòd Sebastianus litteris non se subscripserit; Quia hoc non requiritur, sed sufficit eum litteras scripsisse, *d. §. Pater, & l. cum antiquitas, §. fin. C. de testament. Bartol. in l. cum Tabernam, §. idem quæsiuit, num. 1. ff. de pignoribus, Alexand. in l. admonendi, num. 31. vers. Idem adducit, & ibidem Purpurat. num. 126. ff. de Iur. iur. Ioan. Andreas in cap. 1. de probat. Felin. in cap. 2. num. 19. de fide Instrum. Corset. singul. 108. Roman. cons. 303. num. 1. Gabr. de præs. conclus. 3. num. 11. vers. Quintò amplia, Menoch. præs. 66. num. 1. & seqq. lib. 3.* Nec deinde pariter ad rem facere videtur quòd Sebastianus, iuxta formam scripturæ suæ obligationis, vltra officium Capserij tenebatur etiam huiusmodi Epistolas scribere, aliaque huiusmodi ad seruitium Banchi pertinentia facere ad libitum, & voluntatem Flaminij; ita vt propterea visus fuerit corpus Epistolæ scripsisse vigore sui officij & ex causa d. obligationis: † scribens autem ratione officij nullum sibi ex scriptura præiudicium inferre, *l. cùm quædam, C. de administr. tutor. & §. si tutor, instit. de inoff. testament. Imol. cons. 57. Menoch. d. præs. 66. n. 17. Mascard. de probat. conclus. 1341. num. 27.* Quia esset verum, si dicta obligatio scribendi processisset ab

7 initio ex causa necessaria; † prout sunt officium tu-
8 toris, *§. 1. Instit. de excusat. tutor.* † & officia Reipublicæ, quæ omnes ciues necessariò tenentur regulariter subire, *l. prima, & tot. tit. ff. de vocat. & excusat. muner.* quo casu † contrahentes ex causa dictorum officiorum non præiudicant sibi in iure eis competenti, super re in contractum deducta; Et in his terminis procedunt Iura *in d. l. cum quædam, & in d. § si tutor,* vt ibi declarant *Angel. Aret. Viglius, Mising.* & alij, multos citant, *Tiraquell. de retract. consang. §. 1. Gloss. 9. num. 166. Menoch. & Mascard.* vbi supra. Cùm autem d. obligatio processerit ex causa voluntaria, quia vo-

10 luntariè fuit suscepta, † prout etiam officia Procuratoris, & Aduocati voluntariè suscipiuntur, *§. mandatum Instit. mandat.* propterea retorqueri videtur; itant Sebastianus scribendo visus fuerit sibi præiudi-

11 casse, & tacitè confiteri, † dum de Iuris sui conseruatione non fuit protestatus, iuxta text. optimum *in l. fin. ff. de inoff. testam.* & est ad hoc bonus *text.* vbi *Canonist. in cap. ex litteris, de transact. Mising. Tiraquell.* & alij, vbi supra, *Crauett. in quæst. de indemnitate mulieris post tract. de antiq. tempor. Menoch. consil. 322. num. 33.*

Quartò fuerunt multum ponderata verba dd. litterarum *d'auuiso* ibi, *Et hauendolo rincontrato, e trouato star giusto, n'è andato creditore:* rincontrare autem spe-

12 ctare de stylo ad Capserij officium. † ex fidibus mercatorum constitit, quibus plurimum in hac materia deferendum esse, dixit *Bald. cons. 40. num. 10. lib. 5. Soccin. Iun. cons. 27. num. 22. lib. 2. Rot. apud Gregor. XV. decis. 126. num. 3.* & iterum, ibi, *si come è seguito dalle à piè partite fattemi capitare per lei.* Quæ aliæ partitæ, cùm ibidem in eisdem litteris singulariter describantur, & præterea in libro Capsæ, per Sebastianum tento reperiantur adnotatæ ad creditum Monaldi (quòd non controuertebantur) consequenter partita Gruppi debuit in eodem libro adnotari ad creditum eiusdem Capserio habita, & recepta, prout adnotatæ fuerunt dictæ aliæ partitæ ab eodem Sebastiano habitæ. Ex

13 quo enim † partita Gruppi, & supradictæ aliæ partitæ sub vnica verborum structura, & sub vnica confessione, in dictis litteris missiuis continentur, debent pariformiter determinari, *l. iam hoc Iure, ff. de vulgar.* † Et

14 non debent diuerso Iure censeri, sed sicut de vna, ita & de altera dicendum est, ad text. *in l. eum qui ædes, ff. de vsucap.* cum vulgatis.

15 Quintò vrgebat, quòd ad solum Sebastianum † vti Capserium ex natura, & qualitate officij spectabat receptio, & solutio pecuniarum, tanquam ad id specialiter deputatum, vt ex supradictis attestationibus mercatorum, & alias in simili dixit *Rot. decis. 522. n. 6. in fin. part. 1. recent.* quo fit, vt ex hac præambula deputatione regulari debeat actus subsequens receptionis

16 Gruppi; † ita vt factus censeatur à Sebastiano Capserio qui illum facere tenebatur, & non à Flaminio, *l. si vir. lana, in princ. ff de donat. inter. gloss. in l. quædam mulier, in verbo, sufficiebat, ff. de rei vendicat. Alexand. consil. 25. num. 9. cum seqq. lib. 2. Menoch. præsumpt. 74. num. 43. lib. 2.* Et in his terminis *Rot. in d. decis. 522. in fin.*

17 Sextò, & vltimò prædicta omnia tantò magis stringere videbantur, † ex quo, vt dicebatur, Sebastianus in d. libro capsæ per eum tento, omisit scribere, & dare creditum de aliis multis partitis; vnde à solito idem de ista partita Gruppi fecisse verisimiliter credendum est, *ad text. in l. si cui, §. iisdem, ff. de accusat.* Et notant DD. *in c. semel,* vbi *Dynus,* & alij *de regul. Iur. in 6.* Nec hanc præsumptionem elidi ex eo, quòd in dd. litteris missiuis certificantibus Monaldum de receptione Gruppi Flaminius Dominus rationis Bancariæ se subscripserit. Quia, vt dicebant Informan-

18 tes, † in qualibet ratione Bancaria duo omnino adsunt officia distincta quorum alterum dicitur officium complementarij vt plurimum per ipsúmmet Dominum Banchi exerceri solitum, prout illud in d. Bancho exercebat Flaminius: Alterum verò officium est Capserij quòd solet per vnum Iuuenem vulgo *Capserium*, à Domino Banchi ad hoc præpositum administrari; qua distinctione officiorum stan-

19 te, † onus scribendi Epistolas, aliaque similia faciendi, solùm ad Complementarium spectat, cui credendum est, quique potest alios obligare, iuxta notata *per Bart. in l. eamdem in 7. quæst. ff. de duobus reis, Rot. Ianuen. decis. 135. num. 1. & decis. 185. num. 1. Mart. cons. 78. num. 9.* † onus verò recipiendi, & soluendi

20 pecunias ad Capserium tantùm, priuatiuè quoad alios spectare, iuxta fides, & attestationes mercatorum, & visa fuit sentire *Rot. in d. d. 522. n. 6. circa med. vers. nihilominus.*

Quibus tamen non obstantibus Domini ad fauorem Sebastiani decretum A.C. reuocandum esse censuerunt. Ratio resolutionis fuit, quia cùm obligatio

21 Sebastiani vti Capserij cuius vigore actum fuit, † solùm caueret de reddenda ratione pecuniarum, quæ ad eius manum peruenerunt, non potuit ille condemnari, mandatúmque executiuum contra eum decerni, nisi priùs probatum fuerit concludenter pecunias ad eum peruenisse, *Bart. in l. 1. num. 9. vers. & aduerte,* vbi etiam *Alexand. n. 22. ff. de eden. Soc. cons. 24. n. 35. lib. 1. Crauet. cons. 331. n. 14.* Vnde cùm hoc probatum non

22 fuerit, † decretum vti iniustum, est reuocandum, *Cæsar. de Graff. decis. 2. n. 6. de solut. Rot. decis. 311. n. 2. part. 2. diuers.* Et fuit sæpissimè decisum. Quòd autem non constet Sebastianum recepisse Gruppum aut pecunias in eo contentas fuisse ei numeratas, vltra Iu-

23 ris præsumptionem, quæ stat pro negatiua, † ita vt ea sola probationis loco regulariter habeatur, *ad l. actor. C. de probat. Crauett. cons. 1. n. 11* probatur etiam ex sequentibus.

Primò

Primò quia omnia per Flaminium adducta ad probandum Sebastianum recepisse Gruppum, sub vnico dumtaxat fundamento includuntur, & illud est epistola illa suprascripta *de auuiso* receptionis pecuniarum in corpore per Sebastianum scripta; † Epistola autem vt probet contra scribentem non sufficit propria manus, sed vlteriùs requiritur, vt in ea contineatur scribentis nomen; quia aliàs deficeret subiectum personæ cui obligatio cohæret, & sic esset informis vacua, & incerta, *Corset.singul.*107.alias *sing.*1. *verbo epistola*, Et pulchrè aduertit, & per exempla declarat *Rebuff.de Chirograph. & Cedular.recognit. n.*84. *Boer. decis.*81.*num.*19. *Cancer.var.resol.lib.*1.*cap.*12.*num.*16. *in fin. Rot.Ianuen.decis.*116. *per tot.* Nec dicatur quòd persona Sebastiani debeat subintelligi, Quia regula est in contrarium, nempe † quòd persona in contractu non expressa, nunquam subintelligitur, *l. si ita stipulatus la festa.*§. *Gryssogonus, ff. de verb.oblig.* † ita vt ex instrumento, vel quauis alia scriptura, nullo modo agi possit contra personam ibi non nominatam, nisi sit rei vel iuris successor, *Bald.in l.ad probationem dominij,n.*2.*C.de probat.* Et hinc illud vulgare, † Quod scriptura non cantat, nec nos cantare debemus, de quo *Bald.in c.venerabilem num.*21.*extra de elect.* Igitur cum in casu nostro nullum verbum in litteris de Sebastiano, consequenter dictæ litteræ missiuæ contra eum nullo modo sunt attendendæ.

Secundò, quia † quòd communiter dicitur, litteras siue Epistolas probare contra scribentem, etiam quòd ille non se subscribat, aut nomen suum apponat, est intelligendum dummodò alius non se subscribat, † quia tunc tota epistola adscribenda, tribuendaque est soli subscribenti; ita vt eo ipso visus fuerit approbare omnia contenta in ea, quasi ipse totam epistolam scripserit, nisi doceat, sed deceptum ad ita subscribendum, *l. sicut,*§. *non videtur, ff. de quibus modis pignus vel hypotheca soluitur, Ias. in l. si quis in aliquo documento, C. de eden. l. Cranet.cons.*73.*num.*4. *Paul.de Castr. cons.*216. *lib.*1. *Menoch.d.præsumpt.*66. *per tot.* & late de his, *Cas.Barz.Bonon.*21.*num.*5.*cum seqq.* † in dubio autem subscribens non præsumitur deceptus, sed habuisse notitiam contentorum in scriptura, alioquin nunquam subscriptio sufficeret, iuxta doctrinam *Bart.* communiter receptam *in l.* 1. §. *si quis neget ff.quemadmodum testam.aper.Alex.& alij in d.*§.*Grisogonus, ff.de verb. oblig.* Vnde cùm solus Flaminius in dictis litteris se subscripserit, & de Sebastiano in illis nulla mentio fiat, consequenter litteræ non sunt attendendæ contra Sebastianum.

Tertiò, quia nulli dubium esse potest quin Flaminius, vti Dominus rationis Bancariæ, fuerit legitima persona ad recipiendas dictas pecunias à Dominico Iuuene, easque Dominicum eidem potuisse legitimè consignare, prout poterat etiam Capserio, iuxta regulam quod dantes alij potestatem ad aliquid faciendum suo nomine, eandem & multò maiorem regulariter apud se retinuisse videntur; † ita vt potestas non censeatur data priuatiuè, sed cumulatiuè, *l. fin.C de iurisd.omnium Iudic.c.dudum,de præbend.& c. per hoc de hæret.in* 6.*Grammat.dec.*30.*num.*3. *Menoch. præs.*18. *num.* 1. *lib.* 2. † Quo fit vt etiam quòd actus certificationis receptionis pecuniarum, de quo in dd. litteris esset indifferens, ita vt conueniret, tam Sebastiano, vti Capserio quàm Flaminio esset potius Flaminio quàm Sebastiano tribuendus, eo ipso quòd Flaminius litteras subscripsit, etiam quòd verba illarum impersonaliter fuerint concepta, ex regula quòd actus indifferens, qui potest cadere in facientem sicut in alium, magis nomine proprio facientis præsumitur factus, *l.& magis, ff.de solut. d.l. si ita stipulat.*§ *Grisogonus, in fin.ff.de verb.obligat. Bartol. in l.prima* §.*nunciatio,ff.de oper. nou. enun.* & ferè in his terminis *Natt.consil.*567.*num.*4.*cum seq. Rot. Ianuen. decis.*14.*n.*96.*in vers.tertio, Angelus, & Rot. decis.*566. *part.*2.*recent.* Quæ ratio eò magis procedit, ex quo per testes pro parte Sebastiani formiter examinatos, benè probatur quòd dictæ litteræ *d'Auuiso* sæpè fieri solent, statim atque Iuuenis habuit pecunias, antequam ille Capserio, aut Domino eas consignet.

Quartò quia constat quòd Dominicus Curlus Gruppum à Mulione recepit, vt ex quietantia, quam desuper Mulioni fecit; † vnde dum non apparet quòd Dominicus Gruppum Sebastiano tradiderit, aut quòd per ipsum steterit, quominus Gruppus ei consignatus fuerit, non potest Sebastiano, receptio facta per Dominicum, imputari, *l.qui proprio,* §.*procurator,ff.de procur.l.*2.*ff.de negot.gest.l.de iuss.ff.mandati,* † licèt enim ex facto Dominici, vti Iuuenis siue Institoris, Flaminius remanserit obligatus quoad Monaldum, *l.*1.*ff.de instit.act.* & in his terminis, *Rota Ianuen.decis.*121.*num.*4. † & hoc ideo, quia Flaminius dominus rationis Bancariæ eum præposuit, *vt in d. l.*1. *Menoch.cons.*119. *& cons.*296.*n.*14. † tamen idem Dominicus, ex receptione Gruppi, non potuit obligare Sebastianum cùm eorum officia essent diuersa, nec vnum eorum alteri esset subordinatum, ad text. *in l.Iure Societatis, ff.pro soc.l.procuratoris,*§.*sed si duos,ff. de tributoria act. Anchar. cons.*332. *Incipit pro clariori per totum, Bald.in l.si patruus,C.commun.vtriusque Iudicij, Dec.& DD.in l.si socius,ff.si cert.petat.*

Quintò quia constitit de stylo mercatorum, quòd Iuuenes, qui solent exigere pecunias, quando eas consignant Capserio, reportant in liberculo, quem ad hoc habere solent, annotationem manu Capserij, † qui stylus inter mercatores attendi debet, *l.vltima,C. de inutil.stipulat.l.vltima,C.de fideiuss. Bald.in l.si pro ea, C. mandati.* † Vnde cùm in liberculo Dominici non reperiatur annotatio Sebastiani continens, quòd ipse ab eo dictum Gruppum habuerit, eo ipso, ex inspectione liberculi, dum aliud non apparet, censetur probata negatiua, quòd Sebastianus Gruppum nunquam habuit ad text. *in l.fin.C.de reb.credit. & in l.*1. *C.de exact. tribut.lib.*10. *Bald.in l. iustum, C.de eden. Cranett.cons.*38.*in princ.& cons.*219.*num.*3.*& cons.*313. *num.*5. *Menoch.præsumpt.*139.*num.* 20. *lib.*3. vbi post alios † quòd si debitor est solitus habere librum, in quo solutiones scribere facit, non præsumitur quòd si soluisset, non curasset solutionem in dicto libro scribi, sicut curauit scribi alias solutiones, *Hercul. in tract.quomodo probetur negatiua,num.*168.*cum sequenti.* Et in simili. *Rot.in causa Taraconen.pensionis* 10.*Octobris* 1594.*coram Seraphino*, quæ habetur apud *Garz. de benef.part* 1.*cap.*5.*num.*171. vbi quòd ex libris Datariæ, & Cancellariæ, probatur negatiua, & apud *Gregor.XV. decis.*188.*n.*3.*cum seqq.*

Sextò, & vltimò non parum apud Dominos habita fuit confessio Domini Iuuenis, qui in d.lite ei mota per Flaminium, in positionibus ab eo datis medio iuramento, asseruit, & affirmauit ipsum dedisse dictum Gruppum Flaminio; † Quæ confessio licèt pro Dominico nihil, aut parum faceret, tamen prodesse debet Sebastiano, ad probandum quòd ipse à Dominico pecunias non recepit; † cùm enim probatio quòd Sebastianus pecunias habuit à Dominico cum magna difficultate à communiter accidentibus haberi possit aliunde, quàm vel ex eiusdem Sebastiani confessione, vel ex inspectione dicti liberculi, aut tandem ex attestatione Dominici, ob difficultatem aliorum testium qui non solent adhiberi in huiusmodi negociis, sed geri solent per Iuuenes mercatorum, vt docet experientia, & dixit, *Rot.Ianuen.decis.*31. *num.*10. propterea succedit regula, quòd admitti debeat

beat probatio per dictum Iuuenem, quæ aliàs admittenda non esset, ad text. *in l. consensu*, atque ibi notant, *Bald. C. de repud.* & ferè in puncto, *Rot. Ianuen.* vbi proximè: Et cum confessio Dominici quoad Sebastianum non sit ad sui exonerationem, nihil est cur attendi non debeat ad illius fauorem contra Flaminium, prout contra eundem attenditur ad fauorem Monaldi; cùm habeamus regulam, quòd confessio institoris seu procuratoris, super negotiis ei commissis, regulariter præiudicat Domino, *d. l. 1. de instit. action. Rot. Ianuen. in d. decis. 221. n. 4.* † Quæ regula procedit etiam quòd institor desierit esse talis, & statum seu conditionem mutauerit, ad text. *in l. sed & si quis, cum tribus seqq. & l. in eum, §. si Dominus, ff. de inst. act.*

Ex quibus non obstant supra in contrarium pro Flaminio adducta, ad probandum Sebastianum recepisse Gruppum, de illóque teneri reddere rationem, vigore dictarum litterarum *de auuisò*, quas ipse sua propria manu scripsit: † Non primum ex textu *in d. l. fideiussor, §. Pater, ff. de pignor.* dum in eo habetur quòd filius emancipatus sibi præiudicauit, scribens corpus Epistolæ, in qua Pater rem illius obligauit; Quia vltra quòd sufficit dicere, quòd ibi filius nomen suum scripserit, non autem Sebastianus illud scripsit in dictis litteris, iuxta supradicta in primo fundamento pro Sebastiano; termini sunt diuersi, Quia in d. §. *Pater*, filius emancipatus scripsit Chirographum pro parte, super re quæ sua erat, & suam esse expressit, vt declarat *Bald. in l. qua dotis, n. 159. cum pluribus sequentibus:* Sebastianus autem scripsit corpus Epistolæ, certificatus de receptione Gruppi, quem ipse non receperat, nec illum vnquam habuisse probatur, nec aliter scripsit ad ipsum spectare de eo rationem reddere.

Præterea ad eundem textum respondetur; † quòd ex quo non poterat, filio inuito, pignus per Patrem, in re illius imponi, vti aliena, *l. aliena res, §. p. ff. de pign. actione, l. si fundus, §. 1. ff. de pign. & in toto tit. C. si aliena res pignori*, æquum fuit vt filius emancipatus scribens Chirographum tacitè pignori consentire visus fuerit, † ne creditor deceptus remaneret, ad *text. in l. sicut, §. non videtur, ff. quibus modis pignus*, &c. & notant *Doct. in l. 2.* per illum textum *C. de reb. alien. non alienan. Adr. Paluens de rer. alien. distract. cap. 10. tract.... tom. 6. part. 2. fol. 336. Neguf. de pign. 4 mem. 1. p. n. 152. ad fin. Curt. Iun. in l cum proponas filios, C. de pac.* In casu autem nostro, Sebastiano etiam inuito, poterat Flaminius, vti Dominus rationis Bancariæ, ad librum non solùm pecunias recipere, sed etiam dd. litteris *d. auuiso* receptionis se subscribere, eásque totas manu propria facere, † Et propterea Sebastianus, etiam quòd Corpus litterarum scripserit, non tenetur *l. Caius, ff. de pignor. act.* vbi *gloss. in verb. non obesse, in vers. tu autem dicas*, sic, vt proximè dictum est, distinguit, quam *glos.* communiter post *Bart. in d. l. qua dotis, n. 16. cum seqq.* sequuntur *DD.* præsertim *Imol. in cap. si quis presbyterorum, num. 14. in vers. si autem subscribit, & Barbos. vbi supra.*

Minùs obstat secundum, ex dicta *l. non putauit, §. si quis sua manu*; Quia pariter respondetur, † quòd cùm Pater non possit filium suum, eo inuito, sine causa exhæredare, *d. l. si quis, §. legis*, cum vulgatis, *C. de inoffic.* † eò ipso quòd filius propria manu se exhæredem scribit, & nomen suum apposuit, consentire videtur, iuxta text. *in dicto §. pater*, & distinctionem Glossæ supradictam, & ideo exhæredatio ei nocet, vt notant DD. omnes per illum textum, in *l. filio præterito*, vbi *Bart. num. 28. ff. de iniusto rupto.*

Non obstat etiam tertium, ex regula, † quòd Epistola probat contra scribentem, etiam quòd ille se non subscribat; Quia est verum quando scribens in ea nomen proprium scribit, aut alius non se subscripsit, non autem quando in casu nostro alius se subscribit, & nomen scribentis in Epistola non adest.

Quartò non releuant verba dictarum litterarum ibi, *& hauendolo rincontrato, e trouato star giusto*, Quia licèt fuerint scripta manu Sebastiani, tamen cùm non fuerint ab eo subscripta, sed à Flaminio, propterea non Sebastiano, sed à Flaminio sunt tribuenda, ex supradictis. Quibus etiam annecti potest quòd cùm ex attestationibus mercatorum, epistolæ *d'auuiso*, fieri etiam soleant, vt dictum est, à Domino rationis Bancariæ, ex sola relatione Iuuenis, exactioni præpositi, etiam quòd adhuc pecuniæ non sint Capserio consignatæ, ita, & taliter quòd Dominus scribere, & subscribere eas tunc potest etiam Capserio inuito, consequenter cùm ipsemet Flaminius Dominus, in casu nostro, eas fecerit, & quidam solus, dum se subscripsit, ipse solus, intrant etiam supradicta, nempe † quòd actus indifferens debet facienti attribui †, & quòd scribens non censetur consentire, quando scribit pro alio, quòd ipso inuito ille facere poterat.

Vnde patet etiam clara responsio ad omnia alia, in d. 4. fundamento adducta, præsertim ad illa verba litterarum, ibi *si come è seguito dalle à piè partite*, Quia pariter Dominus hoc attestari potest, prout Capserius, tam antequàm pecuniæ Capserio tradantur, quàm post, & propterea inde soli Domino potest pati præiudicium, non autem Capserio, qui solùm tenetur de pecuniis, & traditis, prout in liberculis Iuuenum, aut aliàs ex eiusdem quietantiis, & non aliter; alioquin esset in potestate Iuuenum, & Dominorum, ad libitum, Capserios obligare, quòd esset ne dum absurdum, sed etiam iniquum, maximè ad eorum fauorem, vt ferè in his terminis dixit *Rota Ianuen. dec. 135. n. 5. & per totam.*

Parùm etiam releuat quintum, videlicet quòd ad solum Sebastianum vti Capserium, ex natura, & qualitate officij, spectabat receptio & solutio pecuniarum, † Quia est verum, quatenus ei tradantur, non autem est verum quòd ille teneatur reddere rationem de pecuniis, quæ ei traditæ non sunt, aut non constat esse traditas, nec per ipsum stetit quominùs fuerint ei consignatæ *d. l. qui proprio, §. procurator, & dicta l. dolus ff. mandati*, cum aliis; Maximè cùm potuerint Domino etiam tradi, aut eas Iuuenis exactioni præpositus apud se retinere, itaut intret regula *l. non hoc.* & ibi *Bald. & DD. C. vnde legitimi*, quod autem Sebastiano in casu nostro traditæ non fuerint, aut saltim traditio non præsumatur, satis superque ex supradictis probatum extat.

Demum non obstat sextum, quòd Sebastianus omiserit scribere alias partitas; † quia quidquid d. hoc esset, non releuaret, cum in omnem casum inde fraus contra Sebastianum præsumi, aut huiusmodi omissio illi obesse nō possit, dum alias ex liberculis Iuuenum, & eius quietantiis vel notis ab eo propria manu factis probatur dictas alias partitas omissas recepisse; Nec quòd Flaminius per se ipsum exerceret officium complementarij quidquam facit; † Quia licèt complementum dans possit obligare consocios negociationis, ex eiúsque facto illi teneantur, *Bart. in d. l. eandem in 7. q. ff. de duobus reis; & Rota Ianuen. decis. 185.* † non tamē potest obligare eos, qui non sunt socij, nec ex eius facto illi tenentur, nisi solùm quatenus probetur ad eos peruenisse, vt in specie *Rot. Ian. dec. 104. n. 3. vers. quoad primum, & d. decis. 135. per tot.* Et propterea retorquetur, quia si in d. officio alia distincta persona fuisset præposita, facilè per eam rei, de qua agitur, veritas haberi posset, quæ cùm præposita non fuerit, sed totum fecerit Flaminius, sibi imputandum est.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Cusen

Cusentina Pensionis.

Merc. 19. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Titularis an,& quando teneatur ad pensiones decursas, pro tempore quo intrusus, fructus percepit.

SVMMARIVM.

1 *Pensio est onus reale, fructúsque sequitur.*
2 *Pensio non debetur à Titulari pro tempore quo intrusus fructus percepit sine culpa Titularis, qui liberatur cedendo actiones Pensionario contra intrusum,& n.3. limita, vt n.4.& 6.& seq.*
4 *Obligatus in forma Cameræ ad soluendum, non adimplet cedendo, sed debet præcisè soluere.*
5 *Cedere actiones non est soluere.*
6 *Fructus beneficij non solùm sunt obligati pro pensionibus decurrendis singulis annis, sed etiam fructus vnius anni sunt obligati pro pensionibus aliorum annorum.*
7 *Fructus percepti per Titularem in aliquibus annis præsumuntur vberes,& sufficientes, etiam pro pensionibus decursis, tempore quo adfuit intrusus.*
8 *Pensionarius, vigore obligationis Cameralis, habet electionem agendi pro pensionibus decursis, de tempore quo in beneficio adfuit intrusus, aut contra Titularem siue contra ipsum intrusum.*
9 Seraph.decis.66. *declaratur.*
Put.decis.10.lib.1. & 185.lib.2. & 15. de pens. *explicamur.*

DECISIO CCCLXIX.

Dubitavi hodie ad quam summam ascendat creditum D. Ioannis Pensionatij, contra Matthæum Rocchum Titularem, & cum præsupposito quòd Matthæus teneatur etiam ad pensiones pro tempore quo Mutius intrusus percepit fructus, resolutio facilis visa fuit; nempe dictum creditum ascendere ad ducatos Regni 2100. Cùm enim pensio reseruata. fuerit ducatorum 400. monetæ, & reseruatio facta fuerit de mense Iulij 1626. Ioannes autem Pensionarius obierit de mense Decemb. 1631. consequenter pensiones decursæ, ad quas Matthæus tenetur, stante dicto præsupposito constituunt dictam summam ducatorum 2100.

Vnde stetit solùm difficultas circa veritatem dicti præsuppositi, videlicet, An Matthæus Titularis, vsque de dicto mense Iulij anni 1626. qui tamen non percepit fructus duorum annorum sequentium, sed eos percepit dictus Mutius intrusus, teneatur soluere pẽsionem prædictorum duorum annorum: Et pro parte negatiua dicebatur, † 1 quòd cùm pensio sit onus reale, fructúsque sequatur, vt latè *Gig. de pens. q.39. per tot.* † 2 illa non debetur à Titulari pro eo tempore in quo non ipse, sed intrusus, etiam nullum titulum habens fructus percepit sine culpa Titularis, vt in puncto *Gig. respons. 29. per totum*, quem sequitur *Bursat. cons. 361.n.19.vers.2.quòd intrusus,& n.25.& per totum, lib.4. Seraph.decis.66.* Et in simili *Bellerc. in suo tract. de charitat.subs.quæst.34.n.1. Garz.de benef. part.1.c.5. num.206.cum seqq.& Mohed.decis. 10.de renunc.* Et in omnem casum contendebatur, quòd esto Matthæus teneretur ad pensiones decursas tempore intrusionis Mutij, † 3 eum tamen liberari cedendo actiones Ioanni, seu eius hæredibus pro rata illius temporis, contra Mutium, qui intrusus fructus percepit, iuxta *decis. Put.x.lib.1.& 185.lib.2.& dec.15. tit. de pens.* & benè facit *decis.11.de testam.in antiquis per tot.*

Sed quidquid sit de prædictis in simplicibus terminis, Domini in casu nostro, ex duabus facti circumstantiis insimul consideratis, resoluerunt Matthæum Titularem, & possessorem teneri etiam ad pensiones decursas tempore intrusionis Mutij quamuis fructus non perceperit, † 4 Prima est, quia se obligauit præcisè,& in forma Cameræ ad soluendum, quo casu regulariter debitor non adimplet cedendo, sed debet præcisè soluere, ita limitat *Put. in d. decis.x.* in contrarium allegata *1.p.in fin.vers.secus autem est*, ea ratione, † 5 quia cedere actiones non est soluere, iuxta *glos. in l.legaui,§.in fin.in glos.mag.circa fin.ff. de liber.legat. Bald.in l.in ea,in fin. C.de compens.* Secunda est, quia licet pensio sit onus reale, & Matthæus non perceperit fructus tempore intrusionis Mutij; quia tamen percepit fructus per plures alios annos: † 6 qui fructus de iure, & iuxta formam litterarum reseruationis, non solùm sunt obligati pro pensionibus decurrendis singulis annis respectiuè: sed imò fructus vnius anni sunt etiam obligati pro pensionibus aliorum annorum, *Gig.de pension.quæst.43.num.2.vers.quia autem:* † 7 cùm dicti fructus in aliis annis, percepti per Matthæum, præsumantur vberes,& sufficientes, etiam pro pensionibus decursis tempore intrusionis, consequenter dum non constat de insufficientia fructuum, Matthæus vigore obligationis Cameralis debet cogi ad soluendum, † 8 ita vt sit in electione Ioannis pro pensionibus decursis de tempore intrusionis agere contra Matthæũ, aut contra Mutium intrusum, *Feder. de Sen.cons.81.n.4. Gig.de pens. quæst.39. n.11. vers.aut quærimus,& quæst.43.per totam. Card.in Clement. prima sub n.5.in 11.quæst.de censib. Rot.decis.176.n.3.p.2. recent. Modern.de re benef.lib.1.quæst.39.* vbi benè distinguunt,& optimè conducit, *Add.Marg.ad d.decis. Put.185.*

Vndè non obstat dicta decisio *Seraph. 66.* vbi Titularis etiam quòd se obligauerit in forma Cameræ ad soluendum, non tenetur soluere pensionem, si fructus non percepit: prout nec etiam obstant aliæ decisiones *Put.* supra in contrarium allegatæ; † 9 Siquidem in casu decisionis *Seraph.* Titularis nunquam habuit possessionem beneficij, nec aliquos fructus percepit: in decisionibus autem *Put.* agebatur contra Titularem, successorem in beneficio, qui non erat obligatus ad soluendum obligatione Camerali, nos autem vt dictũ est, versamur in casu in quo duo supradicta insimul concurrunt, videlicet contra Titularem possessorẽ, qui se obligauit ad soluẽdum in forma Cameræ, & fructus plurimorũ aliorum annorũ habuit.

Et ita decisum vtraque, &c.

Calaguritana Beneficij de Briones.

Lun. 21. Ianuarij, 1633.

ARGVMENTVM.

Ex oppositione quando Ius quæratur vel ne. Et nonnulla alia notanda, quæ patent ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Ex oppositione ius non quæritur in re, nec ad rem: fallit vt in n.2.& 3.*

In

4 *In beneficialibus non sat est docere de non Iure Aduersarij, nisi quis doceat de bono Iure suo: maximè si non possideat. Intellige vt n. 5.*

6 *Vacatio primi beneficij non inducitur per adeptionem secundi incompatibilis, nisi huius possessio per duos menses probetur, quidquid aliud sit, ad effectum impetrationis, n. 7.*

DECISIO CCCLXX.

VACAVIT dimidium beneficium in Ecclesia Parochiali Oppidi de Briones, debitum filiis patrimonialibus per assecutionem alterius incompatibilis, quam fecit Franciscus Vergado illius vltimus possessor, & Ordinarius iuxtà formam Motus proprij Clementis VIII. apposuit edicta, & cùm plures se opposuissent: Ordinarius aliis reiectis, admisit, & declarauit pro legitimis oppositoribus Franciscum de Roderaso, Martinum Vergado, & Petrum de Albecia; ex ex quibus examinatores Synodales, habiles, & sufficientes ad curam animarum tantummodò esse declararunt prædictum Martinum, & Petrum; quibus posteà præsentatis coram Beneficiatis, deuentum fuit ad electionem vnius ex dictis duobus Francisco, & Petro; cùm autem vota beneficiatorum fuissent paria, Ordinarius gratificauit Petro, eique collationem fecit; appellauerat iam d. Martinus Vergado à d. Decreto approbationis ad curam animarum, & habuit recursum ad Nuntium Hispaniarum, qui cùm decreuerit nouum examen ad fauorem Martini, & fuerit examinatus ab examinatoribus, ab eodem Nuntio deputatis, fuit ad Curam animarum approbatus: à quo decreto noui examinis, & approbatione Martini appellauit Petrus Albecia, & obtinuit mihi causam committi, & disputari hodie dubium, An dictum dimidium beneficium sit ei adiudicandum. Et Domini, circumscripto Iure Martini, non dubitarunt de Iure

1 Petri; † Quia licèt ex oppositione Ius non quæratur

2 in re, nec ad rem, *Cassad. decis. 18. de prebend.* † tamen cùm oppositio in hoc casu competat filiis patrimonialibus, & non aliis d. oppidi ex consuetudine antiqua, & constitutione Clementis VIII. propterea ex sola oppositione fuit Ius quæsitum Petro, idem *Cassad. in d. decis. 13. n. 5. Sarnen. in Reg. de non tollen. iur. quæst. 1. n. 10. in vers. & quod dictum est Put. decis. 252. in nouiter impress. n. 2. & 3. lib. 3.* & fuit dictum in *Placentina Cantoriæ, 31. Ianuarij, 1594. coram bon. me. Card.*

3 *Arigonio*, † Et cessat difficultas, quia etiam si non adesset constitutio Clementis, nec consuetudo, nec pariter d. beneficium deberetur filiis patrimonialibus, fuisset nihilominus Petro Ius quæsitum ex ipsa oppositione, ex quo Episcopus eam per decretum admisit, illum approbauit, & ei gratificauit, aliósque pluplures actus fecit; hoc enim casu, & in omnibus aliis, in quibus oppositio nedum habet actus opponentis, sed etiam actus Superioris opponentis, dicitur Ius quæsitum, *cap. si eo tempore de elect. Sarnen. in d. quæst. 1. num. 11. in vers. Primum non haberet locum, Seraph. decis. 191.*

Et prædicta dicebant quidam ex Dominis sufficere,

4 ad hoc vt Petro sit beneficium adiudicandum; † cùm satis sit me docere de bono Iure meo, dum Aduersarius de Iure suo non docet: licèt enim in beneficialibus non sat sit docere de non Iure Aduersarij, nisi ego doceam de bono Iure meo, maximè si non possideo, *cap. beneficium de reg. Iur. in sexto:* & ibi *DD. Verall. decis. 66. n. 4. p. 1. Et fuit dictum in Aquilana Cap-*

5 *pellaniæ, 12. Decembris, 1625. coram me*; † Tamen sufficit si de Iure meo benè doceam, dum Aduersarius de Iure suo nihil docet, iuxtà text. optimum *in l. si inter me & te, 15. ff. de except. rei Iudic.* cum vulg. ita vt non sit necesse aliter constare de meo potiori Iure, quia eo ipso quòd ego doceo de Iure meo, & Aduersarius legitimè citatus, vt in præsenti, de Iure suo non docuit, neque in processu deduxit, per necesse constare dicitur de potiori Iure meo, vt ad sensum patet.

Sed nihilominus maior pars Dominorum fuit in ea Sententia, vt Petro pro nunc non sit beneficium adiudicandum: fundamentum fuit, quia idem Petrus deduxit, & in summario dedit, qualiter Martinus fuit per examinatores deputatos à Nuntio, approbatus ad curam animarum, & quòd ille in tempore appellauit ab omnibus, & quibuscumque decretis, & gestis tam per Episcopum, & examinatores Synodales, quàm per Beneficiatos: sed quia deinde Martinus assecutus fuit aliud Beneficium in eadem Ecclesia incompatibili cum dicto dimidio beneficio, propterea dicit illum amisisse ius omne, quod habebat, aut prætendere poterat ad hoc dimidium beneficium, de quo agitur, & consequenter illud esse ei adiudicandū. Vnde patet quòd Petrus non venit ex Iure quod habebat ex illa prima vacatione, in qua ipse fecit diligentias requisitas per constitutionem Clementis, & ex qua suam intentionem fundat, nempe in approbatione Synodalium, & d. collatione ei facta, & aliis supradictis; Sed imò venit ex dicta secunda vacatione per assecutionem à Martino factam alterius incompatibilis, aut saltem prætendit solum Ius suum fundare in eo, quòd Martinus per assecutionem alterius incompatibilis amisit Ius, si quod habebat, ad dictum dimidium beneficium, vnde cùm non probet huiusmodi assecutionem alterius incompatibilis nisi per fidem simplicem Notarij sine testibus, quæ in effectu est simplex fides, quæ ideò non debet attendi, † & in omnem casum

6 non sufficiat, ad effectum adiudicationis, probare adeptionem alterius incompatibilis, vt inducatur vacatio primi, nisi etiam probetur possessio pacifica per duos menses *Lap. in c. commissa de electione in 6. Adden. ad decis. 3. de præ end. in nou. Castr. in cons. 205. in princ. lib. 2.* † quidquid aliud sit ad effectum impetra-

7 tionis, *Castr. ibid. n. 2. vers. sed agitur*, igitur meritò Domini adiudicationem pro nunc non dederunt, sed voluerunt de facti veritate melius informari.

Et ita decisum Petro tantùm informante, &c.

Ariminen. Legatorum.

Lunæ 31. Ianuarij, 1633.

ARGVMENTVM.

Sumptum quando probet, & præferatur alteri scripturæ originali.

SVMMARIVM.

1 *Confessio iudicialis præponderat extraiudiciali.*

2 *Inuentarium est nullum si non fuit subscriptum per hæredem.*

3 *Sumptum quando sit præferendum originali.*

4 *Sumptum solemniter extractum ab Archiuio publico probat, etiam quod originale non reperiatur.*

5 *Iura impugnare quis non potest, quibus ipse in Iudicio vsus fuit.*

6 *Iura non esse in forma probanti, opponi non potest post rem iudicatam.*

DECISIO CCCLXXI.

PLacvit Dominis Decisio in hac causa facta, *die* 14. *Maij*, 1632. per quam fuit declaratum: totum prædium Spadaroli adiudicandum esse D. Eleonoræ, in executionem rei iudicatæ, vigorem sententiarum Pretorialium: nec quidquam obstare dixerunt Inuentarium vt prætenditur originale, factum per Procuratorem Hieronymi, illúdque vt originale, esse præferendum in concursu alterius Inuentarij eiusdem Hieronymi, quod non est originale, sed exemplum; quia non obstantibus Iuribus nouiter compulsatis, quæ nihil visa fuerunt releuare, placuerunt Dominis tres responsiones assignatæ in *d. decis. in vers.* 4. *non est etiam attendendum*, Et in primis illa prima ratio, quòd inuentarium subscriptum manu Hieronymi fuit iudicialiter factum, illud verò Procuratoris extraiudicialiter: 1 † Confessionem autem iudicialem extraiudiciali præponderare iuxtà doctrinam *Bart. in l. C. de om. agr. descr. l.* 11. cum aliis ibi allegatis; non minùs placuit secunda ratio, quinimò, & multò magis; 2 videlicet † quòd Inuentarium Procuratoris fuit nullum: quia non fuit subscriptum per hæredem per text. *in l. fin. §. cum igitur, C. de Iure deliber.* iuxtà magis communem, & veriorem sententiam, quàm tenent ferè omnes contra *Bald. & Odofred.* & præsertim *Paul. de Castro, Iaſ. Greg. Lopez, Aluar. Valaſc. Natt. Rolan. à Val. Fanut.* & alij *in eadem decisione in d. vers.* allegati, Nec tandem displicuit Dominis illa tertia, & vltima ratio, quòd Inuentarium Procuratoris est multùm suspectum, ob causas & rationes in eodem vers. allegatas.

3 Neque obstare dictum fuit † quòd Inuentarium Hieronymi sit transumptum, quod ideò videtur non præferendum in concursu Inuentarij originalis; Quia esset verum si Inuentarium originale esset bonum, & transumptum esset desumptum ex dicto originali, sed quia illud originale est diuersum, suspectum, imò & nullum, sumptum prædictum est alterius originalis, & 4 facit fidem; † cum fuerit solemniter extractum ab Archiuio publico, & solemniter compulsatū, etiam quòd deinde originale non reperiatur, *Bald. in c. 1. in fin. de fid. Instrum. Felin. in c ad audientiam col. 5. in concluſ. 6. de præscript. Menoch. conſ. 745. n. 4. cum seqq.* & conducunt quæ tradit *Couar. pract. quæst. c. 21. per tot.* Et cessat 5 difficultas; † ex quo Hieronymus fuit diu vsus in iudicio d. exemplari, & multò magis, quia adest iam res indicata, post quam opponi non potest quòd Iura non sint in forma probanti, vt dixit *Rota in causa Bracarens. Iurispatronatus de Patronello, 28. Nouembris, 1621. coram b. m. Cardinali Sacrato.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Anconitana Censuum.

Veneris 18. *Februarij*, 1633.

ARGVMENTVM.

Hæc decisio non meretur argumentum nec Summarium.

DECISIO CCCLXXII.

DOmini *die decima Decembris*, 1632. resoluerunt, non esse locum recognitioni cuiusdam Apochæ priuatæ vt asserebatur factæ per D. Hieronymum Archiepiscopum Theatinum, ad effectum probandi communionem omnium bonorum d. Archiepiscopi Petri, & Francisci fratrum de Leoniis, & in fine decisionis reseruarunt vt videretur: An esset locus recognitioni prædictorum Petri, & Francisci, nec nō testium in eadem Apocha subscriptorum; & cum hodie desuper fuerit causa proposita, Domini absque difficultate firmarunt, non esse locum d. recognitioni manuum Petri, & aliorum; Et ratio fuit euidens, videlicet, quòd etiam si fieret recognitio in hac causa non veniunt ex persona prædictorum, sed solùm ex persona d. Archiepiscopi, vti eius hæredes: non data autem releuantia, non est cur fiat recognitio, vt in similibus fuit millies decisum.

Et ita resolutum, &c.

Romana nullitatis obligationis.

Ven. 18. *Februarij*, 1633.

ARGVMENTVM.

Mater quæ fideiussit pro filio, iniustè carcerato, ad fauorem illius qui filium iniustè carcerari fecit, an teneatur si ipsa se obligauit cum Iuramento, & vti principalis, principaliter, & in solidum.

SVMMARIVM.

1 *Minoris obligatio, facta sine solemnitatibus statutariis est nulla, & ille non tenetur ex ea nec ciuiliter, nec naturaliter, num.* 2.

3 *Amplia procedere etiamsi minor maior factus iterum se cum Iuramento obligauerit ad id quod dum minor erat, promisit.*

4 *Obligatio ex falsa causa est nulla, cùm deficiat voluntas illius qui se obligauit, & n.* 11. *&* 12.

5 *Obligatio facta etiam à maiori, & cum Iuramento, ad fauorem illius, qui eum iniustè carcerari fecit, est nulla.*

6 *Fideiussoria obligatio non tenet, si principalis obligatio est nulla: Et quid si fideiussor se obligauit cum iuramento, & vti principalis principaliter & in solidum n.* 8. *& seqq.*

7 *Fideiussoria obligatio facta pro carcerato ad fauorem illius qui iniustè fecit carcerare, est nulla.*

9 *Parentes torquentur pro affectu, magis in liberis quàm si ipsis.*

10 *Patris vel matris obligatio etiam cum Iuramento facta, pro liberando filio iniustè carcerato, non tenet ad fauorem illius qui iniustè filium carcerari fecit.*

13 *Contractus ab iniustè carcerato factus cum tertio, qui eum in Carcerem non detrusit, nec fuit detrudentis particeps, valet: limita vt n.* 14.

15 *Decretum interpositum ex falsa causa est ipso Iure nullum.*

16 *Termini susceptio inducit ratificationem debiti: fallit duobus modis, vt n.* 17. *&* 18.

DECISIO CCCLXXIII.

SOcietati Scutorum 1000 ad fauorem Alphonsi Vidaschi, contractæ de anno 1623. super officio Cursoratus Andreæ Scalmati accesserunt etiam principaliter, & in solidum in forma Cameræ, Ioseph de Cuppis, & Bartholomæus Bonadies; ambo minores, sub tutela, & cura existentes, sine solemnitatibus statuti Vrbis capit. 151. libr. 1. Cum autem Ioseph maior factus, ob dictam causam

causam fuisset carceratus, vt ex carceribus extraheretur iterum se obligauit cum Iuramento ad soluendum in certis terminis scuta 500. ex dictis mille, pro quo fideiussit, ac etiam vti principalis cum solemnitatibus dicti statuti se obligauit cum iuramento Flaminia eius mater: Maturatis terminis, Alphonsus conuenit tam Iosephum, quàm Flaminiam coram A.C, à quo mandatum contra illos relaxari obtinuit, qui appellauerunt, & mihi causa appellationis commissa, proposui hodie dubium in Rota; An mandatum A.C. sit confirmandum, vel infirmandum: Et causa bis proposita hodie Domini resoluerunt esse infirmandum.

1 Et imprimis, absque difficultate fuit tentum, † primam obligationem Iosephi, quam fecit, dum erat minor sine statuti solemnitatibus, fuisse nullam, vt latiùs quoad obligationem dicti Bartholomæi correi super hac eadem societate fuit comprobatum *in decisione coram me facta*, 16. *Ianuarij*, 1626. quæ in impressis
2 *apud Cencium in addit. ad tract. de censib. est decisio* 141. † vbi quod nec ciuilis, nec naturalis obligatio orta fuit.

3 Et pariter etiam de plano tentum fuit † secundam obligationem Iosephi fuisse nullam, non obstante iuramento, & quòd eam fecerit maior iam factus; tum quia fuit facta sub prætextu quòd erat debitor vigore primæ obligationis, & tamen non erat, stante illius
4 nullitate, & sic secunda obligatio † vti ex falsa causa fuit pariter nulla, *l. cum putarem, ff. famil. ercisc. l. si post diuisionem, C. de Iur. & fact. ignorantia*, & iuxtà *cons.*
5 *Dec. 600. per tot.* † Tum etiam quia fuit facta ad fauorem Alphonsi, qui eum iniustè carcerari fecit; quo casu obligatio, etiam à maiori, & cum iuramento facta, est nulla, *l. qui in carcerem, ff. quod met. caus. vbi Bart, & alij, Paul. de Castr. in l. qui à latronibus, ff. de testam. Ruin. cons. 113. vol. 5. Neuz. cons. 51. n. 42. Marsil. in prax. §. attingam, n. 22. Farin. de carcer. & carcerat. q. 35. n. 19. Ioan. Guttier. de iuram. confirmat. p. 1. c. 57. per tot. Guidop. decis. 153. Rota decis. 490. n. 1. & 2. p. 1. recent. & post secundum volumen cons. Farin. decis. 205. n. 4. & bis in Melphiten. seu Neuellen. pecuniaria*, 3. *Decembris*, 1618. & 16. *Nouembris*, 1620. *coram bon. mem. Vbaldo, & in Romana Domorum*, 14. *Maij*, 1627. *coram me, & in Romana Mutui, seu Pecuniaria*, 14. *Martij*, 1631. *coram D. meo Merlino*; Quod autem carceratio fuerit iniusta, ex eo solùm patet, quòd Ioseph nullo vinculo obligationis Alphonso tenebatur, ex latè deductis *in dicta decis. Romana nullitatis obligationis, coram me.*

Tandem etiam sine hæsitatione dicebant Domini, obligationem Flaminiæ præcisè, & dumtaxat consideratam vti obligationem fideiussoriam fuisse pariter nullam: etiam quod illa se obligauerit cum solemni-
6 tatibus statuti; † Cùm enim obligatio Iosephi fuerit penitus nulla, ita vt nec ciuiliter, nec naturaliter remanserit obligatus, vt dictum fuit, nec fideiussoria obligatio Flaminiæ tenuit, *l. Marcellus, & l. fideiussor obligari, in princ. cum similibus ff. de fideiussoribus, Bart. in l. cum lex. per illum textum, ff. eodem*, plenè *Laurent. de Pinu cons. 71. & Maranta de ordin. Iudic. p. 6. tit. de de Satisdat. n. 26.* † Et in his terminis quòd fideiusso-
7 ria obligatio, facta pro Carcerato ad fauorem illius, qui iniustè fecit carcerare sit nulla, *Rebuff. in l. qui neque 48. §. solutum, vers. item infertur, ff. de verb. obligat. Afflict. d. decis. 140.* vbi etiam *Vrsill. in addit. ibidem Guttierez vbi suprà, num. 11. & 12.* & latè *Farin. in d. quæst. 35. num. 25.*

8 Quapropter stetit solùm difficultas: † An stante quòd Ioseph, nec ex prima nec ex secunda obligatione fuit ciuiliter, nec naturaliter obligatus, ex suprà deductis, sustineatur obligatio Flaminiæ, vigore Iuramenti, aut ex eo quòd etiam explicitè, vti principalis principaliter, & in solidum se obligauit. Et pro affirmatiua sententia allegabantur *Bart. in l. si à Reo, §. si à furioso, ff. de fideiuss. Alex. cons. 32. in fin. lib. 4. Natt. cons. 261. num. 14. lib. 2. & Rota apud Mohed. decis. 2. titul. de fideiuss.* aliàs *decis.* 233. Pro parte autem negatiua *Anchar. cons. 330. col. 5. versic. descendo ad obligationem, Laurent. de Pinu. cons. 71. per tot. & Ioseph. Ludouic. decision. Perus. 27. etiam per totam.*

Sed quidquid sit de vtraque sententia, quas passim Doctores, inter se parum constantes, fœdere distinctionis conantur conciliare, præsertim illius quam assignat *Bart. in l. si quis pro eo, col. penult. vers. 8. prohibetur, ff. de fideiuss.* censuerunt hodie Domini, in omnem casum, & iuxtà vtrámque sententiam obligationem Flaminiæ fuisse nullam, duplici fundamento.

Primum fundamentum fuit, quia eadem causa timoris, & Carceris iniusti, ex qua obligatio Iosephi, qui eum fecit iniustè carcerari, fuit nulla, procedit etiam quoad Flaminiam, cum nihil intersit an quis in se torqueatur, an in liberis; † cùm pro affectu magis 9 parentes in liberis terreantur, quàm in se ipsis, *l. isti quidem in fin. ff. quod metus causa*: † Et in puncto, obli- 10 gatio Patris vel matris, etiam cum Iuramento pro liberando filio iniustè carcerato, non teneat ad fauorem illius qui filium iniustè carcerari fecit, dixerunt *Card. cons. 137. Roland. cons. 2. n. 61. & n. 67. vol. 1. & Guttier. d. part. 1. cap. 57. num. 8.*

Secundum fundamentum fuit; † Quia Flaminia se 11 obligauit cum præsupposito, quòd Ioseph eius filius esset obligatus, & tamen non erat nec ciuiliter nec naturaliter, quæ propterea non habuit voluntatem se obligandi, nisi cum veritate dicti præsuppositi; per ea quæ latè tradunt *Anchar. & Ioseph. Ludou.* vbi suprà, & *Dec. d. cons.* 600. Tum etiam quia, vt claris verbis cantat Instrumentum fideiussionis, intercessit cum illo alio præsupposito quòd ei nullum damnum sequi poterat ex dicta fideiussione, ex quo Ioseph eius filius promisit eam releuare; † Vnde cum promissio 12 releuationis à Iosepho facta, fuerit nulla, & dicta nullitate stante, damnum Flaminiæ, si nihilominus eius obligatio sustineretur, esset patens, † consequenter 13 vti ex falsa causa fuit nulla, *Dec. & Anchar.* vbi suprà. Quòd autem promissio releuationis à Iosepho facta nullius momenti fuerit, est clarum; quandoquidem, licèt regulariter valeat contractus ab iniustè carcerato factus cum tertio qui eum in carcerem non detrusit, nec fuit detrudentis particeps, *Dec. in d. l. qui in carcerem, & Guttier. in d. cap. 57. num. 2. Carcer. var. resol. tom. 3. cap. 1. num. 46.* † tamen si ille tertius non 14 contrahit cum Carcerato ad proprium commodum principaliter, & ex proprio motu, sed ex instantia, aut ad commodum illius qui carceratum iniustè detinet, contractus non tenet *Paul. de Castr. in l. cum interest, C. de his quæ vi metusué caus. fiunt, Ruin. d. cons. 113. vol. 3. Marsill. sig. 306. Vrsill. ad Afflictum in d. decis. 149. Guttier. & Cancer.* vbi suprà. Vnde cùm Flaminia principaliter contraxerit cum Iosepho filio suo, ad vtilitatem, & commodum Alphonsi detinentis, saltem virtualiter & in consequentiam Ioseph nullo modo remansit obligatus.

Tertium fundamentum fuit; Quia suppositis supradictis, † decretum Iudicis interpositum, iuxtà sta- 15 tutum Vrbis super obligatione Flaminiæ, fuit interpositum ex falsa causa, videlicet, quòd Ioseph erat debitor, & iustè carceratus, & quòd Flaminia nullum erat passura damnum, stante dicta promissione releuationis, quo casu tale decretum est ipso iure nullum, *leg. & si præsens, C. de prædiis & aliis rebus minorum*,

*Roman.conf.*454.*n.*12.*Rota decis.*529.*n.*1.*part.*1.*diuers.* Et in his terminis *Pic. add. statutum Vrbis*, *gloss.* 21. *numero* 15.

Vnde ex præmissis non obstat quòd Flaminia susceperit terminum ad soluendum, 16 † & quòd ex susceptione termini inducatur ratificatio, & approbatio debiti, *l.ad solutionem, C. de rei iud. Roman.conf.*9. *in fin. Franc. Becc.conf.*100.*n.*41. Quia sunt duæ limitationes communiter receptæ, quæ hîc intrant. 17 † Prima est si terminus fuit susceptus per errorem, & ex falsa causa, ita vt non sufficiat habere qualem qualē scientiam causæ in genere, *Crauet.conf.*191.*n.*123. *Alex.conf.*135. *n.*2. *lib.*5. Qui omnes concludunt eum qui allegat approbationem, seu ratificationem debiti debere probare scientiam veritatis Causæ; in præsenti autem non probatur, sed error; cùm crederet Flaminia, Iosephum filium suum fuisse obligatum, qui tamen obligatus non erat, ac ipsam non fore passuram damnum, quòd tamen necessariò sentiret si eius obligatio 18 sustineretur. † Secunda est vbicumque præsumitur alia causa, quàm approbationis; & exemplum per omnes traditur, quando aliquis est obligatus in Instrumento quarantigio, vt in præsenti Ioseph, & Flaminia obligatione Camerali, quo casu etiam quòd sequatur solutio, non inducitur approbatio debiti; quantò minùs per solam susceptionem termini, sed solùm facta censetur per metum, ne videlicet debitor capiatur, & executionis molestiam subeat, ita vt etiam solutum repeti possit, ita *Bart. Paul. & alij in l.*2.*C. quod met. idem Paulus in l.penult.C.de condit. ob caus. Roman. conf.*399. *incipit circa primum num.* 10. latè & pulchrè *Padilla in l. interpositas, num.*25. *in fin. C.de transact. Gratian.discept.forens.cap.*501.*num.*1. *& seqq. & cap.* 814. *sub num.* 19 *& decidit Rota in Romana de Perottis,* 5. *Decembris,*1602.*coram bon.mem.Card. Millino.*

Et ita decisum, &c.

Gerunden. Cappellæ.

Lunæ 21. *Februarij*, 1633.

ARGVMENTVM.

Per Contradictas quando procedi non possit: & quando lis ex parte actoris introducta dicatur.

SVMMARIVM.

1. *Arbitrium regulatur prout de Iure.*
2. *Sententia notoriè nulla non est exequenda, sed ab ea datur appellatio, quoad vtrumque effectum.*
3. *Per Contradictas procedi non potest, existente in curia Procuratore, qui protestatus fuit nihil fieri, nisi ipso citato.*
   Amplia procedere, etiam si protestatio procuratoris facta fuerit ante executum monitorium, n. 5.
4. *Lis non dicitur mota ante executum monitorium.*
6. *Lis introducta dicitur ex parte actoris per solam relaxationem monitorij ab eo obtenti.*
7. *Amplia hoc adeò verum esse, vt Actor exinde nihil agere possit in præiudicium d.monitorij sine vitio attentatorum, licèt secus sit respectu Rei, nisi post executum monitorium.*

DECISIO CCCLXXIV.

FRANCISCVS Auinyo obtinuit sibi à Sanctissimo prouideri de Cappella, de qua agitur, tanquam de reseruata, & desuper litteras in forma Breuis, de capienda possessione nomine Cameræ, expediuit, & intimari fecit Gabriëli prætenso Cappellano dictæ Cappellæ, quas A.C.declarauit non esse iustificatas. Obiit deinde Gabriël, & idem Franciscus subrogari obtinuit in iuribus d.Gabrielis, & litterarum subrogationis vigore, monitorium expedire fecit contra Raphaëlem Bernò prætensum modernum Cappellanum, quo reproducto sententiam declaratoriam contra illum, per contradictas reportauit, non citato Petro Procuratore dicti Raphaëlis, qui multò prius in actis comparuit, & mandatum procuræ exhibuit, cum protestatione nihil fieri, nisi ipso in quolibet actu citato: Causa autem mihi commissa in gradu appellationis à d. sententia declaratoria, cum clausula vt procederem *ac si fuisset rescriptum, Parita Breui,* Dubitaui hodie: An intret arbitrium; Et Domini illud intrare, pro non executione responderunt. Ratio resolutionis fuit. Quia † arbitrium regulatur prout de Iure, *Rota decis.*547.*n.*1.*p.*1.*recent. & coram Greg. XV. decis.*189. *n.*3. † De Iure autem, sententia notoriè nulla, qualis fuit illa, de qua agitur per contradictas lata, non est exequenda, sed ab ea datur appellatio, quoad vtrumque effectum, *cap. inter cæteras,* & ibi *Ant. de Butr. & Abb. de sent. & re iud. Alex: conf.*106. *n.*27.*l.*3. *Natt. conf.*51.*n.*21. *Put.decis.*107. *lib.*3.*in correct.* Quòd autem dicta sententia fuerit notoriè nulla, visum fuit Dominis clarum, & indubitatum, Quia † cùm adesset in Curia Procurator Raphaelis, qui fuit in actis per multos dies ante protestatus, vt suprà, non poterat procedi per Contradictas, sed debebat ille in quolibet actu citari, *gloss.in c.inter quatuor in verbo, citati,* vbi *DD.de maior. & obed. Rota decis.*179.*n.*1.*p.*1.*& decis.*486.*n.*2.*in fin.p.*2.*recent.Gregor.XV.decis.*430.*n.*7.

Neque obstat vnicum fundamentum Francisci, videlicet quòd comparitio, & protestatio d.Procuratoris fuerint factæ ante executum monitorium, † & sic ante litem motam, *Clem.II.vt lit.pend.* † Quia vltrà quòd monitorium fuit pluries executum, & dictæ comparitio, & protestatio Procuratoris fuerunt factæ, post primam intimationem monitorij, in omnem casum sufficit quòd post relaxatum monitorium ad instantiam actoris, etiam quòd illud non sit adhuc executum Reus comparear, ad effectum, vt audiri debeat, ex quo lis ex parte actoris, qui impetrauit monitorium, † & quoad ipsum, statim dicitur introducta per solam relaxationem monitorij, *Menoch.de arbitr. cas.*201.*n.*5.*Lancell.de attent.p.*2.*c.*4.*impress.n.*36. *Cassad.decis.*6.*super reg.Cancell.* † Adeò vt actor exinde nihil agere possit in præiudicium d. monitorij, sine vitio attentatorum, licèt secus sit respectu Rei, nisi post executum monitorium, *Roman. conf.*330. *num.*2. *ante fin.vers.illud autem.Lancellott.vbi suprà, Rota decis.*6.*vt lit.pend.in nou.& decis.*42.*num.*19.*& seqq.p.*2. *diuers.*

Et ita decisum, &c.

Romana Spolij Casalis.

Ven. 25. Februarij, 1632.

ARGVMENTVM.

Litis contestatio quando inducta dicatur, ad effectum vt omnia acta post illam facta, sint transportanda in causa appellationis.

SVMMARIVM.

1. *Protestationes non fiunt animo litem contestandi.*
2. *Protestans, neque agit, neque excipit.*
3. *Præscriptio interrumpitur protestationibus, ex eisque quæ constituitur in mala fide.*
4. *Protestatio non dicitur nuda, & simplex, sed continet iudicialem petitionem; quando in ea vna pars instat aliam condemnari, & n. 7.*
5. *Præscriptio interrumpitur per solam notificationem petitionis, nulla expectata sententia.*
7. *Transportatio actorum præsumitur integra, donec doceatur de contrario.*
8. *Et præsertim procedit, si notarius attestetur omnia acta se fideliter extraxisse.*
9. *Libelli requisita quæ sint, vide DD. ibi relatos.*
10. *Litis pendentia inducitur de Iure Canonico, respectu actoris, per solam petitionem, legitimè Reo intimatam.*
11. *Acta producta, & repetita post litem cœptam sunt transportanda.*
12. *Libellus corrigi, mutari, & de nouo formari potest ab Actore, si lis non fuit adhuc contestata.*
13. *Actor potest re integra desistere in totum à sua conuentione.*
14. L. semel, C. quom. & quate Iud. *declaratur.*
15. *Acta producta, & repetita post litem contestatam, solum sunt transportanda in causa appellationis.*
16. *Litis contestatio, vt inducatur, ex parte Rei, quomodo esse debeat.*
17. *Exceptio non legitimationis personarum ostendit animum non contestandi litem ante personas legitimatas.*
18. *Acta producta, & repetita in diuersa causa non sunt transportanda.*
19. *Reconuentio ambulat pari passu cum conuentione, eadémque sententia terminari debent: fallit vt n. 21.*
20. *Reconuentio dici non potest, quòd facta fuerit ex parte Rei, quando nulla præcessit responsio illius ad petitionem actoris: iunctis numeris antecedentibus.*
21. *Productio Instrumentorum respicientium merita causæ, solùm fieri debet in termino probatorio, aliàs est nulla.*
23. *Iura verbaliter solùm producta, non sunt transportanda, etiam quòd Notarius dicat ea vidisse, quia in hoc illi non creditur, & ratio redditur ibidem.*

DECISIO CCCLXXV.

Domini de Fabiis prætendentes se de anno 1605. fuisse spoliatos, per Dominos de Quintiliis, possessione Casalis Dragoncelli, de quo agitur, eis die 15. *Septembris*, 1618. facto ad longum narrato, protestarunt de iuribus suis, ad effectum interrumpendi præscriptionem, eosdem interpellando, ad relaxandum, restituendum, & dimittendum possessionem dicti Casalis, ad hæcque, & alia in eadem protestatione contenta, condemnari instituerunt, quam formiter, dimissa copia, intimari fecerunt: deinde verò Domini de Quintiliis, die 9. *Nouembris* anni 1629. & sic post vnum annum, & menses duos, nulla facta seu data per ipsos responsione, aut aliter lite contestata, super contentis in dicta protestatione eis facta, fecerunt dictis de Fabiis aliam similem protestationem super quibusdam eorum prætensionibus, diuersis, & penitus distinctis à prætensionibus dictorum de Fabiis; super quibus etiam pariter condemnari instituerunt: Quam protestationem, cum verbali productione, & repetitione omnium, & singulorum actorum processus discussionis bonorum quondam Petri Pauli de Fabiis, formiter etiam dimissa copia intimari fecerunt. Quibus protestationibus vt suprà hinc inde factis & intimatis, nullo alio actu Iudiciali secuto, dicti de Fabiis die 16. *Iunij*, 1631. per nouum libellum seu monitorium introduxerunt Iudicium Spolij coram A. C. contra prædictos de Quintiliis, super restitutione dicti Casalis, & obtinuerunt sententiam fauorabilem: Introducta autem in Rota, causa appellationis coram me, & transportatis omnibus, & singulis actis in causa factis, à die dicti libelli seu monitorij, dicta die 16. Iunij, 1631. dati, & intimati, opposuerunt nihilominus Quintilij, de non integra transportatione actorum, ex eo quòd non fuerit transportata d. protestatio per eos facta, nec acta in illa producta, & repetita. † Nec obstare dicebant, quod protestationes non fiant animo litem contestandi; † cum is qui protestatur neque agat, neque excipiat, *Hostien. in c. cum dilectus, in fin.* & ibid. *Ægid. Bellam. n. 24. de ordin. cognit. Mantic. decis. 204. n. 10.* & maximè in casu nostro, † cùm in dictis protestationibus expresse caueatur, eas fieri ad effectum interrumpendi præscriptionem constituendique vnum alteri in mala fide iuxtà *text. in l. fin. C. de præscript. 30. vel 40. annorum*, quandoquidem respondebant Quintilij † non fuisse nudas, & simplices protestationes, sed illas continere etiam petitionem iudicialem, dum vtraque pars claris verbis institit aliam partem ad sui fauorem condemnari, & Quintilij, ad hunc effectum in sua protestatione dicta Iura produxerunt, & repetierunt; cùm tamen condemnatio vt ad sensum patet, non possit cadere super interruptione præscriptionis, † quæ fit per solam petitionis notificationem nulla expectata sententia, vt in *d. l. fin.* † atque ideò protestationem factam non continere simplicem denunciationem ad effectum interruptionis, sed fungi etiam vice formalis petitionis, vt in his terminis Rota visa fuit sentire apud *Mantic. in dict. decis. 204. n. 7. in vers. Nam quamuis, & n. 11. in vers. præterea nihil.*

Sed his non obstantibus Domini hodie responderunt constare de integra transportatione eo ipso quòd fuerunt transportata omnia acta hinc inde facta post monitorium dicta die *16 Iunij*, 1631. transmissum, & executum, † de qua integra transportatione actorum post dictam diem factorum non fuit dubitatum, & prætereà præsumitur quousque contrarium doceatur, *Cran. cons. 35. n. 54 Rota post 2. vol. cons. Farin. dec. 116. n. 1. & decis. 143. n. 1. & 144. n. 1. Greg. XV. decis. 59.* 1. & 118. *n. 3.* & alibi sæpiùs: † Et eo magis cùm Notarius attestetur se fideliter extraxisse omnia acta facta à die executionis d. monitorij vsque ad sententiam, *Caputaq. dec. 245. p. 2.* & latè *Add. ad Greg. XV. in d. dec. 59. n. 7.*

Neque obstat quòd hæc lis videatur fuisse cœpta à dicta die protestationis per Fabios factæ, continentis factum clarum, & quòd Quintilij condemnentur ad restitutionem, † nec non alia requisita solemnis libelli siue monitorij, quæ recensent *Mising. obs. 26. per tot.*

cent.4. Marant. de ordin.Iud.6.p.in tit. de libelli oblat. n.4. cum seqq. Rota decis.2. & ibi *Addit. de lit.contest. in nou.* 10 † cùm non sit dubium quin per solam petitionem legitimè Reo intimatam, inducatur de Iure canonico litis pendentia quoad plures effectus respectu actoris, *Clem.II.vt lit.pend. Afflict decis.220.n.13. Menoch.de arbitr.cas.202.n.5. Lancell.de attent.p.2.c.4. in præfat.n.36. Cassad.decis.6. super Reg. Cancell.* & fuit dictum *in causa Gerunden. Cappellaniæ, 21. February, præsentis mensis coram me*, 11 atque ideò † acta producta, & repetita per DD. de Quintiliis vti producta, & repetita post litem cœptam fuisse transportanda; quia huic obiecto fuit multipliciter responsum.

Et quidem primò quòd esto dicta protestatio fungeretur vice petitionis, & libelli, & sic induxisset litis pendentiam quoad Actorem, 12 † Nihilominus re integra, idest, antequam per Quintilios fuerit lis contestata, potuit dicta petitio non solùm emendari, aut corrigi, sed etiam in totum mutari, aliáque petitio siue libellus de nouo formari, *l. si seruus 8. ff. de noxalibus actionibus, l. edita, C. de eden. Angel. in l. destitisse in princ. vers. & quia,* & ibi *Paul. de Castr. n.3. ff. de eden. Barbos. in l. non potest videri 23. n.32. in vers. sed longè verius est, ff. de iudic.* 13 † prout etiam re integra potest actor à sua conuentione in totum desistere *Socc. in c.1.n.22. de mutuis petitionibus*, quem refert, & sequitur *Marant. de ordin. Iudic. par.4. distinct.6.n.17. & 55. Vinc. de Franc. decis.349. p.2.* 14 † Et non obstat *text. in l. semel, C. quom. quan. Iud.* quia intelligi debet lite iam contestata seu facta reconuentione, & sic re non integra, *Bart. in d.l. edita, n.11.* & ibi *Ias. n.13. Barbos. vbi proximè, n.30. Afflict. decis.173.n.5. Marant. & Franc. vbi suprà.* Vnde cùm super dicta protestatione Dominorum de Fabiis nunquam fuerit lis contestata, nec quidquam responsum per Dominos de Quintiliis, sed solùm per eos fuerit lis contestata super dicto nouo monitorio 16. *Iunij*, 1631. dato & executo, consequenter tunc cæpit lis super qua emanauit sententia, à qua fuit appellatum, 15 † atque ideò acta solùm ab inde producta, & repetita transportari debuerunt, in causa appellationis, quæ hodie pendet.

Secundò fuit responsum Dominos de Quintiliis nullo modo prætendere posse, quòd per suam protestationem visi fuerint litem contestari, cùm in ea nullum sit verbum quod attingat seu inducat responsionem per eos factam contentis in d. protestatione Dominorum de Fabiis 16 †; cùm tamen ad hoc vt inducatur contestatio ex parte Rei, eius responsio debeat esse clara, verbis congruis facta, & animo litem contestandi, *l. prima, C. de lit. contestat. c.1. & 2. eodem tit. Asin. in tractatu de execut. §.9.c.110. & Mising. obseruat.74. cent.3. Ægid. Bellam. decis.42. & Mantic. d. decis.104.n.12.* in protestatione autem illorum de Quintiliis non solùm responsio non fuit clara, & congrua, sed nulla penitus fuit facta responsio Quinimò tantùm abest quòd Quintilij protestauerint, & petierint Fabios condemnari animo contestandi litem motam per illos de Fabiis in prædicta eorum protestatione; quòd imo constat de contrario, 17 † dum Quintilij opposuerunt, & protestati fuerunt de non legitimatione personarum, eásque ante omnia legitimari petierunt, quæ exceptio vti dilatoria, per necesse demonstrat animum non contestandi litem ante personas legitimatas, *Gloss. in c. gratum in verbo, cæptum*, & ibi *Abb. n.8. & 9. de offic. de legat. Bart. consil. 185. lib.1. per totum, Ias. in l. properandum in princ. n.6. C. de indic. Mantic. d. decis.204.n.15.* 18 † ergo cùm acta producta, & repetita per Quintilios in dicta sua protestatione non fuerint producta, & repetita in hac causa, sed in alia omnino diuersa per eos mota contra dictos de Fabiis, propterea dicta protestatio, & acta in ea producta, non sunt transportanda per DD. de Fabiis.

Nec releuat si dicatur quòd protestatio Dominorum de Quintiliis fuit quædam reconuentio in ordine ad conuentionem Dominorum de Fabiis de qua in eorum protestatione, 19 † & quòd reconuentio pari passu, & simultaneo processu currit cum conuentione, eadémque sententia terminari debent, vt latè *Baldus & DD. in l. qui prior, ff. de Iudic. Bart. in l. Papinianus,* & in authentica *consequenter, C. de sent.* 20 † Quia vltrà quod cùm nulla præcesserit responsio, non potest dici reconuentio, sed petitio de per se consistens principaliter, & independenter facta. *Bart. & Bald.* vbi proximè. *Maranta de ordin. Iudic. p.4. distinct.6.n.7. vers. verum priùs respondebitur*, 21 † In omnem casum etiam quòd dici posset reconuentio, cùm non fuerit facta ante litem contestatam seu in ipsa contestatione aut paulo post incontinenti, sed post annum, & duos menses, non ambularet pari passu, & simultaneo processu cum ipsa conuentione, nec simul deberet tractari, & terminari. *Felin. Franch. in cap. dispendia, §. Reus, n.5. de rescript. in 6. Imol. in cap.1. de mutu. petit. Specul. de reconuent. §.3.* & ibi *Ioan. Andr. in Addit. Bart. & Bald. in d. auth. & consequenter Bocc. sing.34.* & latè *Marant. in d. distinct.6.*

Tertiò fuit responsum, quòd etiam quòd protestatio Dominorum de Quintiliis contineret responsionem, & sic litis contestationem, itaut non esset diuersa petitio independens, & per se consistens, 22 † nihilominus repetitionem Instrumentorum in ea factam fuisse nullam, nulloque modo esse attendendam, dum deinde in termino probatorio Instrumenta non fuerunt iterum producta, aut repetita, ex regula quòd Instrumenta respicientia merita causæ principalis non possunt produci in libello seu in responsione ad libellum, & sic ante litis contestationem, seu in ipsa contestatione, sed solùm in termino probatorio, aliàs productio, dicitur nulliter facta. *Butr. in cap. primo de probat. Federic. de Sen. cons.156. incipit minius de Tholomeis, Alex. cons.3. col.2. vers. & dato etiam.* & pleniùs *n.4. vers. aliud etiam aduertendum, & cons.37.n.5. vers. nec innasset, lib.2. Marant. de ordin. Iud. p.6. tit. de instr. edition. n.44.*

Quartò, & vltimò responsum fuit 23 † quòd productio seu repetitio præcedentium Iurium, & Instrumentorum de quibus in protestatione DD. de Quintiliis fuit merè verbalis, cùm ipsi deinde, ea nunquam realiter apponi seu registrari fecerint in processu causæ de quo agitur: Iura autem verbaliter dumtaxat producta non sunt transportanda, quia solùm productio est de actis, non autem instrumenta, ex quo eorum tenor non reperitur in actis etiam quod Notarius dicat ea vidisse; quia in hoc illi non creditur, alioquin si tenor esset de actis, faceret publicam fidem, sicut alia acta absque eo quod Originale producatur; & esset in facultate cuiusque producendo verbo omnia Instrumenta quæ sunt in eo officio, onerare aliam partem, ad ea producenda, si ex eo solum essent de actis, quod esset penitus absurdum, *Innoc. in c. cum in Iure de offic. delegat. Alex. in auth. si quis in aliquo sub n.9. in vers. & sic post registrum, C. de eden. Marant. de ordin. Iud. p.6. tit. de actor. edit. n.3. Addit. ad Greg. XV. d. decis.59.n.10. & seq. Rota in Romana spolij, 19. Decembr. 1615. & in Auenionen. Bonorum, 22. May, 1616. coram me,* in casu autem nostro nec productio est de actis, quia d. protestatio in qua fuit facta, nec fuit facta neque exhibita in hac causa, sed in alia per se consistente, & penitus diuersa.

Et ita decisum vtráque parte informante, &c.

Anconitana Censuum.

Lunæ 11. Martij, 1633.

ARGVMENTVM.

Compulsoria specialis quando sit concedenda, vel deneganda.

SVMMARIVM.

1 *Compulsoria specialis non conceditur, nisi pro exhibenda certa speciali scriptura; & ideo necesse est, vt producatur Iudici exemplum scripturæ compulsandæ. Et ratio redditur n.2.& seq.*

2 *Compulsoria specialis non conceditur, nisi causa cognita, super releuantia.*

4 *Vicarij solent promulgare sententias, & edicta.*

5 *Litteræ Episcoporum solent registrari cum eorum subscriptione: Et quomodo illæ partibus tradantur.*

6 *Recognitio manus per comparationem facienda, ad hoc vt valeat scriptura, ex qua fit comparatio, debet esse certa, & indubitata.*

7 *Compulsoria specialis quando videatur calumniosè petita.*

Compulsoria generalis non retardat prosecutionem, & expeditionem causæ: secus tamen est in compulsoria speciali.

DECISIO CCCLXXVI.

POSTQVAM *die* 10.*Decembris*,1632. fuit resolutum non esse locum recognitioni cuiusdam apocæ priuatæ productæ à DD. de Triumphis, per comparationem, ex aliis scripturis priuatis, ad effectum probandi subscriptionem Hieronymi Archiepiscopi Theatini, de qua in d. apoca; esse propriam illius manum, iidem Triumphi petierunt sibi decerni Compulsorias speciales ad Ciuitates Sagonen. in Corsica, & Theatinam, in Regno, quarum primæ d. Hieronymus fuit Episcopus, alterius verò Archiepiscopus, pro compulsandis scripturis ex Archiuiis Curiæ Episcopalis, seu Archiepiscopalis, aut aliunde; dictarum Ciuitatum, manu eiusdem Archiepiscopi scriptis, aut subscriptis, ex quibus comparatio ad dictam apocam priuatam fieri possit, & desuper hodie causa proposita: Domini censuerunt Compulsorias non esse Triumphis dandas.

1 Fundamentum resolutionis fuit;† Quòd compulsoria specialis non conceditur, nisi pro exhibenda certa speciali scriptura: & ideò necesse est, vt producatur Iudici, coram quo petitur compulsoria, exemplum scripturæ, quæ compulsari petitur, extraiudicialiter transumptatum, *Vestr. in prax. lib.6. cap.1. n.12. vers. altera specialis*, *Rota decis.550. in princ. p.3. diuers.* & plenius in his terminis *in causa Verdunen. Iurisdictionis, 10. Martij, 1599. coram bon. mem. Pegna*,† Cuius rei 2 duplex ratio assignari potest. Prima est, Quia alioquin nulla esset differentia inter specialem, & generalem compulsoriam, vt ad oculum patet. † Secunda est 3 quòd specialis compulsoria non conceditur nisi causa cognita super releuantia, *Vestr. & Rota, vbi suprà, Verall. decis. 169. part. 1. & Cassad. decis. 3. de dilat. Mantic. decis. 216. n. 1. & tertio*, dum autem nulla producitur scriptura, non potest haberi causæ cognitio super releuantia.

Quòd fundamentum licèt ex se præcisum sit, & tollat penitus omnem difficultatem, adminiculatur etiam, tum quia excluditur prorsus præsumptio existentiæ prætensarum scripturarum, ex eo quòd, aut illæ sunt sententiæ, aut edicta, aut mandata, aut literæ commendatitiæ, siue dimissoriæ, & aliæ, quæ solent prouisis, & ordinatis tradi in testimonium Ordinum, seu beneficiorum collatorum, & aliorũ huiusmodi:† 4 Quoad sententias, & edicta, illa solent promulgari per Vicarios; & deinde ex fidibus datis, constat, quòd in Episcopatu Sagonen. non adest Archiuum: quo verò ad Ciuitatem Theatinam Hieronymus adeò modico tempore fuit Archiepiscopus, vt deponant testes, nec fructus aliquos collegisse:† Quo verò 5 ad literas prædictas, illæ non solent registrari cum firma seu subscriptione Episcoporum, sed solùm firmatæ, & sigillo munitæ, dari partibus; ita vt firma, & sigillum deseruiant pro authenticatione, loco solemnitatis, aliàs requisitæ; tum & etiam, quia releuantia visa fuit difficilis, cùm vigore Compulsoriæ solùm verisimiliter possent exportari copiæ, non autem ipsa orginalia transmitti; quæ copiæ non suffragarentur ad recognitionem per comparationem; † cùm scriptura, ex qua fit comparatio, debeat esse certa, & indubitata, vt latiùs in *dicta Decisione in hac causa facta, coram me.* Et tandem Dominis visum fuit, petitionem 6 dictæ compulsoriæ, non carere magna, imò vehementi suspicione calumniæ; † Cùm enim Triumphi 7 in hoc casu, vigore compulsoriæ generalis potuerint, & hodie possint, iuxtà supradicta, consequi id omne quod per specialem consequi possunt, hoc vnico excepto, quòd per generalem compulsoriam, prosecutionem & expeditionem causæ non possent retardare, propterea videtur esse clarum quòd ad effectum retardandi dumtaxat per eos petitur compulsoria specialis, quæ de sui natura, *ex Vestr. vbi suprà*, retardat.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Vicen. Cappellaniæ.

Merc. 15. Aprilis, 1633.

ARGVMENTVM.

Abbas quando non censeatur habere simultaneam collationem cum suo Conuentu; Et quando vltimus status Beneficij sit attendendus; Et nonnulla notanda, circa probationem identitatis beneficij, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium intelligitur prout de iure.*

2 *Litteræ Apostolicæ in forma Breuis habent executionem paratam, iustificata clausula,* Constito.

3 *Obitus probatur ex fide Parochi.*

4 *Possessio præsumitur continuata, vsque ad mortem.*

5 *Abbas non censetur habere simultaneam collationem beneficiorum cum suo Conuentu, si prouisiones de illis factæ cantent cum narratiua, quod omnimoda illorum dispositio pleno iure spectat ad ipsum Abbatem.*

6 *Beneficij vltimus status quando sufficiat.*

7 *Ennunciatiuæ suprà centum annos habent vim famæ, quæ probat in antiquis.*

8 *Sententia declaratoria non potest iustificari ex nouis probationibus. Declara vt n.9.*

10 *Beneficij identitas ex quibus probetur.*
Error nominis Beneficij non praeiudicat, quando aliunde constat de illius identitate.

DECISIO CCCLXXVII.

1 GASPAR Senispleda prouisus Apostolicus de Beneficio simplici, seu Cappella, sub inuocatione Sancti Petri, fundata in Ecclesia Parochiali eiusdem Sancti Petri, Oppidi Riuipulli, vti vacante de mense *Decembris*, 1631 per obitum Clementis Mas, & reseruata per Regulam tertiam Cancellariae; ex eo quia tunc vacabat Sedes Abbatialis, Monasterij Sanctae Mariae d. Oppidi, ad quam, sede plena omnimodam collationem dicti Beneficij spectare narrauit, obtinuit litteras in forma Breuis de capienda possessione nomine Camerae, cum clausula, *Constito*, quas notificare fecit Ioanni Mas Aduersario, intruso in possessionem dicti Beneficij, vigore quarum litterarum idem Gaspar ab A. Cam. rep. sententiam declaratoriam, contra d. Mas; mandatúmque de immittendo, in forma obtinuit. Causa autem appellationis mihi commissa; Dubitaui hodie: An intret arbitrium: Et Domini illud non intrare, pro retardatione executionis Breuis responderunt. Ratio

1 resolutionis fuit; † Quia arbitrium intelligitur prout de iure. *Cas. de Graff. dec. 7. n. 7. de re iud. Rota dec. 547.*

2 *n. 1. p. 1. recent. & alibi sapius.* † De iure autem, huiusmodi litterae Apostolicae in forma Breuis habent executionem paratam iustificata dicta clausula, *Constito, Anchar. cons. 297. n. 8. vers. & proximè, Rota decis. 45. num. 1. part. 2. diuers. & decis. 580. num. 5. circa finem part. 2. recent.*

In praesenti autem dicta clausula, *Constito*, fuit iu-

3 stificata; † nam obitus Clementis de mense *Decembris*, probatur ex fide Parochi. *Rota decis. 321. n. 3. p. 1. recent. Greg. decis. 78. num. 2. & ibi addent.* & ex testibus, tam coram A. C. quàm in Rota desuper examinatis.

Quòd autem Clemens obierit in possessione d. Beneficij constat, tam ex instrumento adeptae posses-

4 sionis, † quae praesumitur continuata vsque ad mortem, quàm ex testibus supradictis, ex quibus etiam probatur vacatio Sedis Abbatialis, de tempore obitus Clementis, quae tamen inter partes non controuertebatur.

Quòd deinde, Sede plena, omnimoda collatio dicti Beneficij spectet ad Abbatem, visum fuit sufficienter probari, ad effectum de quo agitur, ex vltima collatione effectuata per possessionem subsecutam, quae facta fuit de anno 1608. per solum Abbatem, in per-

5 sona d. Clementis, † cum expressa narratiua, quòd omnimoda dispositio dicti Beneficij, ad ipsum Abbatem, pleno Iure spectat, quae verba excludunt simultaneam collationem cum Conuentu, *Gloss. in cap. cum in illis, §. si vero, in verbo cum alio, in fine. de prabend. in 6. & in Clem. pr. verbo omnimodam, de foro compet.* Et fuit in puncto resolutum *in Assisien. Canonicatus*, 14. *Iunij*, 1600 *coram bon. mem. Card. Sacrato, & in Callien. iuris conferendi, 6. Martij, 1617. coram Eminentiss. Card. Ve-*

6 *rosspio*; † Qui vltimus status sufficit in hoc casu, cùm non agatur principaliter de pertinentia collationis, sed illa deducatur incidenter, ad effectum validitatis collationis, *cap cum olim, & c. cum Ecclesia Sutrina, de caus. poss. & propr. Calder. cons. 23. de prabend. Bald. cons. 437. lib. 1 Gonz. super reg. 8. gloss. 45. §. 2. n. 4. & pluribus sequent. Rota decis. 14. de Iurepatr. & decis. 49. de rescript. in antiq. Mohed. decis. 9. in fine de restit. spoliat. Rota decis. 154. n. 3. p. 1. recent.* & fuit dictum *in Assisien. Canonicatus* praeallegata. Quòd tantò magis procedit, cùm iste vltimus status coadiuuetur ex duabus aliis antiquissimis collationibus per d. Abbatem factis de hoc beneficio, vti de libero, absque mentione conuentus: nempe vna de anno 1455. & altera de anno

7 1487. † quae licèt non probentur effectuatae, deseruiunt nihilominus pro enunciatiuis excedentibus metam centum annorum, quae ideò habent vim famae; quae probat in antiquis, *Aret. in c. cum causam n. 9. & n. 10. & ibi Felin. n. 4. de probat. Put. decis. 204. in fin. lib. 2. Rota decis. 163. n. 2. & decis. 472. n. 1. p. 1. & decis. 673. n. 6. p. 2. recent.*

Ex quibus non obstant collationes exaduersò in contrarium exhibitae; Quia vltrà quòd nihil releuare videntur; ex quo non cantant de hoc Beneficio, sed de aliis beneficiis omnino diuersis; cùm habeamus vltimum statum clarum ad fauorem Abbatis, non est opus, ad effectum praedictum, desuper vlteriùs insistere.

Non obstat etiam, quòd testes examinati coram A. C. deponant, Clementem obiisse in possessione Beneficij, sub inuocatione Sancti Petri, siti in Ecclesia Sanctae Mariae Monasterij dicti Oppidi Riuipulli, non autem Beneficij siti in Ecclesia Parochiali Sancti Petri eiusdem Oppidi; & propterea d. clausulam, *Constito*, non remanere iustificatam, quoad Beneficium, de quo cantat Breue, nec suffragari testes, posteà examinatos in Rota, deponentes Clementem obiisse in possessione Beneficij S. Petri siti in Ecclesia Sancti

8 Petri; † cùm sententia declaratoria lata per A. C. contra D. Ioannem intrusum, non possit iustificari ex nouis probationibus, *Innoc. in cap. prudentia, num. 6. de offic. delegat. Seraph. decis. 701. num. 3. Rota in Caesaraugustana portionis, 16. Nouembris. 1605. coram Iusto*, impressa penes *Marches. de commiss. part. 1. fol. 340.*

9 Quia fuit per Dominos responsum, † quòd vltrà quòd dicti testes, in Rota examinati, videntur tantùm examinati ad tollendum aequiuocum praedictorum testium, circa locum vbi situm est hoc Beneficium, non autem ad faciendas omnino nouas probationes, in omnem casum, illis etiam circumscriptis remaneret adhuc probatum; Clementem obiisse in possessione dicti Beneficij, de quo cantant literae in forma Breuis, tum ex Instrumento possessionis, captae per eundem Clementem; cùm demonstrationes in eo appositae omnino concordent cum demonstrationibus, de quibus in Breui: tum & etiam ex pluribus aliis demonstrationibus, de quibus per testes coram

10 A. C. examinatos; † videlicet nomen Cappellae in genere, titulus seu inuocatio Sancti Petri, locus Abbatiae Riuipulli, vacatio per obitum dicti Clementis, quae praesumitur de hoc beneficio; cùm pluralitas non praesumatur, & alia huiusmodi. Vnde cùm aliunde habeatur veritas identitatis, error nominis beneficij non praeiudicat, *l. si me in vacuam 34. ff. de acquir. poss.* & in his terminis resoluit *Rota decis. 687. n. 3 p. 1. recent. & in Oxomen. beneficij, 14. Ianuarij, 1624. coram bon. mem. Seleucien.* Caetera quae dicuntur de non recognitione collationum productarum pro parte Gasparis cessant ex facto, & ideò non egent responsione.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana

Romana de Marescottis.

Ven. 15. *Aprilis*, 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Fiscus tenetur restituere bona vxoris quæ occupauit, vna cum bonis mariti delinquentis.*
2 *Fiscus tenetur satisfacere omnibus hæredibus delinquentis.*
3 *Fiscus non tenetur de euictione si cessit bona, & iura talia qualia.*

DECISIO CCCLXXVIII.

POST plures resolutiones Rotales, quibus resolutum fuit Dominis de Balleonibus dandam esse immissionem in bonis cantantibus sub nomine Iuliæ, & prætensa credita Dominorum de Marescottis, ex quibus prætendebant retentionem, immissionémque impedire, esse illiquida, præterquam vltimum creditum, quod deinde fuit liquidatum, & cum dote D. Iuliæ debita compensatum. Tandem iidem Domini de Marescottis opposuerunt de cessione omnium bonorum Alphonsi, mariti d. Iuliæ eis facta per fiscum; Vnde dubitaui hodie; An dicta cessio fisci suffragetur Marescottis ad effectum impediendi dictam immissionem: Et Balleonibus tantùm informantibus, fuit absque difficultate negatiuè resolutum: Ratio resolutionis fuit duplex. Prima quòd cessio cantat solùm de bonis Alphonsi delinquentis, atque ideò non comprehendit bona Iuliæ, quæ non fuerunt confiscata: Secunda quia, † esto quòd bona Iuliæ fuissent per Fiscum occupata, nihilominus Fiscus teneretur ea restituere D. Iuliæ siue eius hæredibus, ita vt non posset illis impedire immissionem: † prout etiam teneretur omnibus aliis hæredibus Alphonsi satisfacere, *l. eum fisco, ff. ad Syllanian. & l. reo criminis, ff. de solut. l. si marito, in princ. ff. solut. matrim. Peregr. de Iure fisci, lib. 5. tit.* .. *n.* 48. latè *Honded. conf.* 38. *n.* 44. *vol.* 2. Et tantò magis, dum fiscus cessit Marescottis bona, & iura Alphonsi talia qualia, & sic actiuè, & passiuè, & cum oneribus, & honoribus, † ita vt de euictione non teneatur, *ad text. in l. si in venditione* cum tribus legibus sequentibus, *ff. de hæredit. vel action. vendit. Alex. conf.* 93. *vers. præterea aduertatur n.* 2. *lib.* 2. & in his terminis *Peregr. de Iur. fisc. lib.* 7. *tit.* 3. *n.* 34. *vers. aut verò loquimur.*

Et ita resolutum Balleonibus tantùm informantibus.

Romana Apothecæ.

Ven. 22. *Aprilis*, 1633.

ARGVMENTVM.

Pacta resolutiua, in Instrumento apposita, quomodo interpetranda. Et quando non obstent, quominùs contractus seruari debeat.

SVMMARIVM.

1 *Contractus rescindi quando non possit.*
2 *Fundans se in pacto resolutiuo tenetur liquido probare euenisse casum resolutionis.*
3 *Pactum resolutiuum, indefinitè conceptum, restringitur ad casum verisimiliter à contrahentibus cogitatum.*
4 *Contrarietas, & repugnantia vitari debent in quacumque dispositione.*
5 *Tractatus nihil operatur, sine conclusione.*
6 *Voluntas in mente retenta non est attendenda.*
7 *Scriptura attendi debet, solùm in casu in quo expressè loquitur.*
8 *Pacta resolutiua intelligi debent ad corticem verborum, & in dubio contra illa est sumenda interpretatio.*
9 *Compensans creditum cum debito, perinde habetur ac si creditum exegisset.*
Promissio seruari debet ei, qui adimpleuit.

DECISIO CCCLXXIX.

DOMINICVS Mannus cessit Francisco Zeccadoro vnum creditum scutorum 1200. quod habebat cum Dominis de Taurinis, Et vice versa Zeccadorus, eodem tempore d. Dominico dedit in solutum vnam apothecam, cum pacto redimendi semper, & quandocumque, nec non cum duobus pactis resolutiuis, quorum primum fuit conceptum sub his verbis, *che in euento, che il Zeccadoro quella somma che ha inm ano, del prezzo di Torre d'Andria fusse costretto à pagare alli Signori Montacuti, ouero ad altre persone, & non alli Sign. Taurini, d. Domenico sia obligato restitu re la Bottega con le piggioni che hauerà riscosse,* Secundum autem sub his aliis verbis, *Che l'istessa conditione habbia luogo in caso che l'istesso Zeccadoro douesse pagare li frutti de luoghi de monti compri per li Signori Montacuti à detti Signori Montacuti*; Et præterea quia idem Dominicus reuelauit, & consignauit Zeccadoro quoddam Instrumentum calculi siue concordiæ de anno 1611. celebratum inter Montacutos, & Taurinos, in quo recensentur, & approbari videntur omnes solutiones, factæ per Zeccadorum, de pretio dicti Castri Turris Andreæ, nec non in eodem declarari quomodo, & quibus facienda esset solutio residui dicti pretij; ideò inter eosdem Zeccadorum, & Dominicum fuit conuentum sic, *Che in euento, che nella causa, che pende in Rota* inter Zeccadorum, & Taurinos, *sia dichiarato, che il Zeccadoro non sia tenuto à pagare se non conforme à detto Instrumento*, sibi per Dominicum reuelato, & consignato, *in tal caso detto Zeccadoro sia obligato dare à detto Domenico per recognitione scut.* 350. *quali se gli deuono far boni in caso di ricompra di detta Bottega.*

Mortuo Zeccadoro, prætendentes eius hæredes contractum supradictum esse resolutum, etiam quoad dicta scuta 350. in causam dictæ recognitionis, Dominico promissa, introduxerunt desuper Iudicium coram A.C. qui pronunciauit contractum nullo modo fuisse resolutum, sed in omnibus, & per omnia persistere in suo robore, & sic etiam quoad dictam recognitionem scutorum 350. Causa autem appellationis mihi commissa; Domini negotio pluries, & maturè discusso: tandem hodie vnanimiter prædictam sententiam A. C. confirmandam esse dixerunt: Siquidem validitas non controuertebatur, nec controuerti poterat, cùm de ea constet ex reuolutione processus: Iustitia verò visa fuit clara; † Cùm enim 1

contractus

Primò quia omnia per Flaminium adducta ad probandum Sebastianum recepisse Gruppum, sub vnico dumtaxat fundamento includuntur, & illud est epistola illa suprascripta *de auuiso* receptionis pecuniarum in corpore per Sebastianum scripta; † Epistola autem vt probet contra scribentem non sufficit propria manus, sed vlteriùs requiritur, vt in ea contineatur scribentis nomen; quia aliàs deficeret subiectum personæ cui obligatio cohæret, & sic esset informis vacua, & incerta, *Corset singul.*107.*alias sing.*1. *verbo epistola*, Et pulchrè aduertit, & per exempla declarat *Rebuff. de Chirograph. & Cedular. recognit. n.*84. *Boer. decis.*81.*num.*19. *Cancer. var. resol. lib.*1.*cap.*12.*num.*26. *in fin. Rot. Ianuen. decis.*116. *per tot.* Nec dicatur quòd persona Sebastiani debeat subintelligi, Quia regula est in contrarium, nempe † quòd persona in contractu non expressa, nunquam subintelligitur, *l. si ita stipulatus la festa*, §. *Gryfogonus, ff. de verb. oblig.* † ita vt ex instrumento, vel quauis alia scriptura, nullo modo agi possit contra personam ibi non nominatam, nisi sit rei vel iuris successor, *Bald. in l. ad probationem dominij, n.*2. *C. de probat.* Et hinc illud vulgare, † Quod scriptura non cantat, nec nos cantare debemus, de quo *Bald. in c. venerabilem num.*21. *extra de elect.* Igitur cum in casu nostro nullum verbum in litteris de Sebastiano, consequenter dictæ litteræ missiuæ contra eum nullo modo sunt attendendæ.

Secundò, quia † quòd communiter dicitur, litteras siue Epistolas probare contra scribentem, etiam quòd ille non se subscribat, aut nomen suum apponat, est intelligendum dummodò alius non se subscribat, † quia tunc tota epistola adscribenda, tribuendáque est soli subscribenti; ita vt eo ipso visus fuerit approbare omnia contenta in ea, quasi ipse totam epistolam scripserit, nisi doceat, sed deceptum ad ita subscribendum, *l. sicut*, §. *non videtur*, *ff. de quibus modis pignus vel hypotheca soluitur*, *Iaf. in l. si quis in aliquo documento, C. de eden. l. Cranet. consf.*73.*num.*4. *Paul. de Castr. cons.*216. *lib.*1. *Menoch. d. præsumpt.*66. *per tot.* & late de his, *Cef. Barz. Bonon.*21.*num.*5.*cum seqq.* † in dubio autem subscribens non præsumitur deceptus, sed habuisse notitiam contentorum in scriptura, alioquin nunquam subscriptio sufficeret, iuxta doctrinam *Bart.* communiter receptam *in l.* 1. §. *si quis neget. ff. quemadmodum testam. aper. Alex. & alij in d.* §. *Grisogonus, ff. de verb. oblig.* Vnde cùm solus Flaminius in dictis litteris se subscripserit, & de Sebastiano in illis nulla mentio fiat, consequenter litteræ non sunt attendendæ contra Sebastianum.

Tertiò, quia nulli dubium esse potest quin Flaminius, vti Dominus rationis Bancatiæ, fuerit legitima persona ad recipiendas dictas pecunias à Dominico Iuuene, eásque Dominicum eidem potuisse legitimè consignare, prout poterat etiam Capserio, iuxta regulam quod dantes alij potestatem ad aliquid faciendum suo nomine, eandem & multò maiorem regulariter apud se retinuisse videntur; † ita vt potestas non censeatur data priuatiuè, sed cumulatiuè, *l. fin. C. de iurisd. omnium Iudic. c. dudum, de præbend. & c. per hoc de hæret. in* 6. *Grammat. dec.*30.*num.*3. *Menoch. præs.*18. *num.* 1. *lib.* 2. † Quo fit vt etiam quòd actus certificationis receptionis pecuniarum, de quo in dd. litteris esset indifferens, ita vt conueniret, tam Sebastiano, vti Capserio quàm Flaminio esset potius Flaminio quàm Sebastiano tribuendus, eo ipso quòd Flaminius litteras subscripsit, etiam quòd verba illarum impersonaliter fuerint concepta, ex regula quòd actus indifferens, qui potest cadere in facientem sicut in alium, magis nomine proprio facientis præsumitur factus, *l. & magis, ff. de solut. d. l. si ita stipulatus*, § *Grisogonus, in fin. ff. de verb. obligat. Bartol. in l. prima* §. *nunciatio, ff. de oper. nou. enun.* & ferè in his terminis *Natt. consil.*567 *num.*4.*cum seq. Rot. Ianuen. decis.*14.*n.*96.*in vers. tertio, Angelus, & Rot. decis.*566. *part.*1.*recent.* Quæ ratio eò magis procedit, ex quo per testes pro parte Sebastiani formiter examinatos, benè probatur quòd dictæ litteræ *d'Auuiso* sæpè fieri solent, statim atque Iuuenis habuit pecunias, antequam ille Capserio, aut Domino eas consignet.

Quartò quia constat quòd Dominicus Curlus Gruppum à Mulione recepit, vt ex quietantia, quam desuper Mulioni fecit; † vnde dum non apparet quòd Dominicus Gruppum Sebastiano tradiderit, aut quòd per ipsum steterit, quominus Gruppus ei consignatus fuerit, non potest Sebastiano, receptio facta per Dominicum, imputari, *l. qui proprio*, §. *procurator ff. de procur. l.* 2. *ff. de negot. gest. l. de iuss. ff. mandati*, † licèt enim ex facto Dominici, vti Iuuenis siue Institoris, Flaminius remanserit obligatus quoad Monaldum, *l.*1. *ff. de instit. act.* & in his terminis, *Rota Ianuen. decis.*121.*num.*4. † & hoc ideo, quia Flaminius dominus rationis Bancatiæ eum præposuit, *vt in d. l.* 1. *Menoch. cons.*119. *& cons.*296.*n.*14. † tamen idem Dominicus, ex receptione Gruppi, non potuit obligare Sebastianum cùm eorum officia essent diuersa, nec vnum eorum alteri esset subordinatum, ad text. *in l. Iure Societatis, ff. pro soc. l. procuratoris*, §. *sed si duos, ff. de tributoria act. Anchar. cons.*332. *Incipit pro clariori per totum, Bald. in l. si patruus, C. commun. vtriusque Iudicij, Dec. & DD. in l. si socius, ff. si cert. petat.*

Quintò quia constitit de stylo mercatorum, quòd Iuuenes, qui solent exigere pecunias, quando eas consignant Capserio, reportant in liberculo, quem ad hoc habere solent, annotationem manu Capserij, † qui stylus inter mercatores attendi debet, *l. vltima, C. de inutil. stipulat. l. vltima, C. de fideiuss. Bald. in l. si pro ea, C. mandati.* † Vnde cùm in liberculo Dominici non reperiatur annotatio Sebastiani continens, quòd ipse ab eo dictum Gruppum habuerit, eo ipso, ex inspectione liberculi, dum aliud non apparet, censetur probata negatiua, quòd Sebastianus Gruppum nunquam habuit ad text. *in l. fin. C. de reb. credit. & in l.* 1. *C. de exact. tribut. lib.*10. *Bald. in l. iustum, C. de eden. Cranett. cons.*38.*in princ. & cons.*219.*num.*3.*& cons.*313. *num.*5. *Menoch. præsumpt.*139.*num.*20. *lib.*3. vbi post alios † quòd si debitor est solitus habere librum, in quo solutiones scribere facit, non præsumitur quòd si soluisset, non curasset solutionem in dicto libro scribi, sicut curauit scribi alias solutiones, *Hercul. in tract. quomodo probetur negatiua, num.*168. *cum sequenti.* Et in simili. *Rot. in causa Taraconen. pensionis* 10. *Octobris* 1594. *coram Seraphino*, quæ habetur apud *Garz. de benef. part* 1.*cap.*5.*num.*171. vbi quòd ex libris Datariæ, & Cancellariæ, probatur negatiua, & apud *Gregor. XV. decis.*188.*n.*3.*cum seqq.*

Sextò, & vltimò non parum apud Dominos habita fuit confessio Domini Iuuenis, qui in d. lite ei mota per Flaminium, in positionibus ab eo datis medio iuramento, asseruit, & affirmauit ipsum dedisse dictum Gruppum Flaminio; † Quæ confessio licèt pro Dominico nihil, aut parum faceret, tamen prodesse debet Sebastiano, ad probandum quòd ipse à Dominico pecunias non recepit; † cùm enim probatio quod Sebastianus pecunias habuit à Dominico cum magna difficultate à communiter accidentibus haberi possit aliunde, quàm vel ex eiusdem Sebastiani confessione, vel ex inspectione dicti liberculi, aut tandem ex attestatione Dominici, ob difficultatem aliorum testium qui non solent adhiberi in huiusmodi negociis, sed geri solent per Iuuenes mercatorum, vt docet experientia, & dixit, *Rot. Ianuen. decis.*31. *num.*10. propterea succedit regula, quòd admitti debeat

beat probatio per dictum Iuuenem, quæ aliàs admittenda non esset, ad text. *in l. consensu*, atque ibi notant, *Bald. C. de repud.* & ferè in puncto, *Rot. Ianuen.* vbi proximè: Et cum confessio Dominici quoad Sebastianum non sit ad sui exonerationem, nihil est cur attendi non debeat ad illius fauorem contra Flaminium, prout contra eundem attenditur ad fauorem Monaldi; cùm habeamus regulam, quòd confessio institoris seu procuratoris, super negotiis ei commissis, regulariter præiudicat Domino, *d. l. 1. de instit. action. Rot. Ianuen. in d. decis. 221. n. 4.* † Quæ regula procedit etiam quòd institor desierit esse talis, & statum seu conditionem mutauerit, ad text. *in l. sed & si quis, cum tribus seqq. & l. in eum, §. si Dominus, ff. de inst. act.*

43

44

Ex quibus non obstant supra in contrarium pro Flaminio adducta, ad probandum Sebastianum recepisse Gruppum, de illóque teneri reddere rationem, vigore dictarum litterarum *de auuiso*, quas ipse sua propria manu scripsit: † Non primum ex textu *in d. l. fideiussor, §. Pater, ff. de pignor.* dum in eo habetur quòd filius emancipatus sibi præiudicauit, scribens corpus Epistolæ, in qua Pater rem illius obligauit; Quia vltra quòd sufficit dicere, quòd ibi filius nomen suum scripserit, non autem Sebastianus illud scripsit in dictis litteris, iuxta supradicta in primo fundamento pro Sebastiano; termini sunt diuersi, Quia in d. §. *Pater*, filius emancipatus scripsit Chirographum pro parte, super re quæ sua erat, & suam esse expressit, vt declarat *Bald. in l. quæ dotis, n. 159. cum pluribus sequentibus:* Sebastianus autem scripsit corpus Epistolæ, certificatus de receptione Gruppi, quem ipse non receperat, nec illum vnquam habuisse probatur, nec aliter scripsit ad ipsum spectare de eo rationem reddere.

45

46 Præterea ad eundem textum respondetur; † quòd ex quo non poterat, filio inuito, pignus per Patrem, in re illius imponi, vti aliena, *l. aliena res, §. p. ff. de pign. actione, l. si fundus, §. 1. ff. de pign. & in toto tit. C. si aliena res pignori*, æquum fuit vt filius emancipatus scribens Chirographum tacitè pignori consentire visus fuerit, † ne creditor deceptus remaneret, ad *text. in l. sicut, §. non videtur, ff. quibus modis pignus, &c.* & notant *Doct. in l. 2.* per illum textum *C. de reb. alien. non alienan. Adr. Pulueus de rer. alien. distract. cap. 10. tract. ... tom. 6. part. 2. fol. 336. Neguf. de pign. 4 mem. 1. p. n. 152. ad fin. Curt. Iun. in l cum proponas filios, C. de pac.* In casu autem nostro, Sebastiano etiam inuito, poterat Flaminius, vti Dominus rationis Bancariæ, ad librum non solùm pecunias recipere, sed etiam dd. litteris *d. auuiso* receptionis se subscribere, easque totas manu propria facere, † Et propterea Sebastianus, etiam quòd Corpus litterarum scripserit, non tenetur *l. Caius, ff. de pignor. act.* vbi *gloss. in verb. non obesse, in vers. tu autem dicas*, sic, vt proximè dictum est, distinguit, quam *glos.* communiter post *Bart. in d. l. quæ dotis, n. 16. cum seqq.* sequuntur DD. præsertim *Imol. in cap. si quis presbyterorum, num. 14. in vers. si autem subscribit, & Barbos. vbi supra.*

47

48

Minùs obstat secundum, ex dicta *l. non putauit, §. si quis sua manu*; Quia pariter respondetur, † quòd cùm Pater non possit filium suum, eo inuito, sine causa exhæredare, *d. l. si quis, §. legis*, cum vulgatis, *C. de inoffic.* † eò ipso quòd filius propria manu se exhæredem scribit, & nomen suum apposuit, consentire videtur, iuxta text. *in dicto §. pater*, & distinctionem Glossæ supradictam, & ideo exhæredatio ei nocet, vt notant DD. omnes per illum textum, in *l. filio præterito*, vbi *Bart. num. 28. ff. de iniusto rupto.*

49

51

52

53 Non obstat etiam tertium, ex regula, † quòd Epistola probat contra scribentem, etiam quòd ille se non subscribat; Quia est verum quando scribens in ea nomen proprium scribit, aut alius non se subscripsit, non autem quando in casu nostro alius se subscribit, & nomen scribentis in Epistola non adest.

Quartò non releuant verba dictarum litterarum ibi, *& hauendolo rincontrato, e trouato star giusto*, Quia licèt fuerint scripta manu Sebastiani, tamen cùm non fuerint ab eo subscripta, sed à Flaminio, propterea non Sebastiano, sed à Flaminio sunt tribuenda, ex supradictis. Quibus etiam annecti potest quòd cùm ex attestationibus mercatorum, epistolæ *d'auuiso*, fieri etiam soleant, vt dictum est, à Domino rationis Bancariæ, ex sola relatione Iuuenis, exactioni præpositi, etiam quòd adhuc pecuniæ non sint Casperio consignatæ, ita, & taliter quòd Dominus scribere, & subscribere eas tunc potest etiam Casperio inuito, consequenter cùm ipsemet Flaminius Dominus, in casu nostro, eas fecerit, & quidam solus, dum se subscripsit, ipse solus, intrant etiam supradicta, nempe † quòd actus indifferens debet facienti attribui †, & quòd scribens non censetur consentire, quando scribit pro alio, quòd ipso inuito ille facere poterat.

54

55

Vnde patet etiam clara responsio ad omnia alia, in d. 4. fundamento adducta, præsertim ad illa verba litterarum, ibi *si come è seguito dalle à piè partite*, Quia pariter Dominus hoc attestari potest, prout Casperius, tam antequàm pecuniæ Casperio tradantur, quàm post, & propterea inde soli Domino potest parari præiudicium, non autem Casperio, qui solùm tenetur de pecuniis, & traditis, prout in liberculis Iuuenum, aut aliàs ex eiusdem quietantiis, & non aliter; alioquin esset in potestate Iuuenum, & Dominorum, ad libitum, Casperios obligare, quòd esset ne dum absurdum, sed etiam iniquum, maximè ad eorum fauorem, vt ferè in his terminis dixit *Rota Ianuen. dec. 135. n. 5. & per totam.*

56

Parùm etiam releuat quintum, videlicet quòd ad solum Sebastianum vti Casperium, ex natura, & qualitate officij, spectabat receptio & solutio pecuniarum, † Quia est verum, quatenus ei tradantur, non autem est verum quòd ille teneatur reddere rationem de pecuniis, quæ ei traditæ non sunt, aut non constat esse traditas, nec per ipsum stetit quominùs fuerint ei consignatæ *d. l. qui proprio, §. procurator, & dicta l. dolus ff. mandati*, cum aliis; Maximè cùm potuerint Domino etiam tradi, aut eas Iuuenis exactioni præpositus apud se retinere, itaut intret regula *l. non hoc.* & ibi *Bald. & DD. C. vnde legitimi* quod autem Sebastiano in casu nostro traditæ non fuerint, aut saltim traditio non præsumatur, satis superque ex supradictis probatum extat.

57

Demum non obstat sextum, quòd Sebastianus omiserit scribere alias partitas; † quia quidquid de hoc esset, non releuaret, eum in omnem casum inde fraus contra Sebastianum præsumi, aut huiusmodi omissio illi obesse nō possit, dum alias ex liberculis Iuuenum, & eius quietantiis vel notis ab eo propria manu factis probantur dictas alias partitas omissas recepisse; Nec quòd Flaminius per se ipsum exerceret officium complementarij quidquam facit; † Quia licèt complementum dans possit obligare consocios negociationis, ex eiúsque facto illi teneantur, *Bart. in d. l. eandem in 7. q. ff. de duobus reis; & Rota Ianuen. decis. 185.* † non tamē potest obligare eos, qui non sunt socij, nec ex eius facto illi teneantur, nisi solùm quatenus probetur ad eos peruenisse, vt in specie *Rot. Ian. dec. 104. n. 3. vers. quoad primum, & d. decis. 135. per tot.* Et propterea retorquetur, quia si in d. officio alia distincta persona fuisset præposita, facilè per eam rei, de qua agitur, veritas haberi posset, quæ cùm præposita non fuerit, sed totum fecerit Flaminius, sibi imputandum est.

58

59

60

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Cusen

Cusentina Pensionis.

Merc. 19. Ianuarij 1633.

ARGVMENTVM.

Titularis an,& quando teneatur ad pensiones decursas, pro tempore quo intrusus, fructus percepit.

SVMMARIVM.

1 *Pensio est onus reale, fructúsque sequitur.*
2 *Pensio non debetur à Titulari,pro tempore quo intrusus fructus percepit sine culpa Titularis, qui liberatur cedendo actiones Pensionario contra intrusum,& n.3.limita,vt n.4.& 6.& seq.*
4 *Obligatus in forma Cameræ ad soluendum , non adimplet cedendo, sed debet præcisè soluere.*
5 *Cedere actiones non est soluere.*
6 *Fructus beneficij non solùm sunt obligati pro pensionibus decurrendis singulis annis,sed etiam fructus vnius anni sunt obligati pro pensionibus aliorum annorum.*
7 *Fructus percepti per Titularem in aliquibus annis præsumuntur vberes,& sufficientes,etiam pro pensionibus decursis,tempore quo adfuit intrusus.*
8 *Pensionarius , vigore obligationis Cameralis , habet electionem agendi pro pensionibus decursis,de tempore quo in beneficio adfuit intrusus , aut contra Titularem siue contra ipsum intrusum.*
9 Seraph.decis.66. *declaratur.*
Put.decis.10.lib.1. & 185.lib.2. & 15. de pens. *explicantur.*

DECISIO CCCLXIX.

DVBITAVI hodie ad quam summam ascendat creditum D. Ioannis Pensionarij, contra Matthæum Rocchum Titularem , & cum præsupposito quòd Matthæus teneatur etiam ad pensiones pro tempore quo Mutius intrusus percepit fructus,resolutio facilis visa fuit;nempe dictum creditum ascendere ad ducatos Regni 2100. Cùm enim pensio reseruata fuerit ducatorum 400. monetæ , & reseruatio facta fuerit de mense Iulij 1626. Ioannes autem Pensionarius obierit de mense Decemb. 1631. consequenter pensiones decursæ, ad quas Matthæus tenetur,stante dicto præsupposito constituunt dictam summam ducatorum 2100.

Vnde fletit solùm difficultas circa veritatem dicti præsuppositi,videlicet,An Matthæus Titularis,vsque de dicto mense Iulij anni 1626. qui tamen non percepit fructus duorum annorum sequentium , sed eos percepit dictus Mutius intrusus,teneatur soluere pẽsionem prædictorum duorum annorum:Et pro parte negatiua dicebatur, 1 † quòd cùm pensio sit onus reale,fructúsque sequatur, vt latè *Gig. de pens. q.39. per tot.* 2 † illa non debetur à Titulari pro eo tempore in quo non ipse,sed intrusus,etiam nullum titulum habens fructus percepit sine culpa Titularis,vt in puncto *Gig.resp̃onſ.29. per totum* , quem sequitur *Bursat. cons.361.n.19.vers.2.quòd intrusus,& n.25.& per totum, lib.4 Seraph.decis.66.* Et in simili *Bellerc. in suo tract. de charitat.subs.quæst.34.n.1. Garz.de benef. part.1.c.5. num.206.cum seqq.& Mohed.decis.10.de renunc.* Et in omnem casum contendebatur , quòd esto Matthæus teneretur ad pensiones decursas tempore intrusionis Mutij, 3 † cum tamen liberari cedendo actiones Ioanni,seu eius hæredibus pro rata illius temporis,contra Mutium , qui intrusus fructus percepit , iuxta *decis. Put.10.lib.1.& 185 lib.2.& dec.15. tit. de pens.* & benè facit *decis.11.de testam.in antiquis per tot.*

Sed quidquid sit de prædictis in simplicibus terminis,Domini in casu nostro , ex duabus facti circumstantiis insimul consideratis , resoluerunt Matthæum Titularem, & possessorem teneri etiam ad pensiones decursas tempore intrusionis Mutij quamuis fructus non perceperit , 4 † Prima est,quia se obligauit præcisè,& in forma Cameræ ad soluendum, quo casu regulariter debitor non adimplet cedendo , sed debet præcisè soluere, ita limitat *Put.in d. decis.10.* in contrarium allegata *1.p.in fin.vers.secus autem est*,ea ratione, 5 † quia cedere actiones non est soluere, iuxta *gloss. in l.Legaui,§.in fin.in gloss.mag.circa fin.ff. de liber.legat. Bald.in l.in ea,in fin. C.de compens.* Secunda est , quia licet pensio sit onus reale , & Matthæus non perceperit fructus tempore intrusionis Mutij; quia tamen percepit fructus per plures alios annos: 6 † qui fructus de iure , & iuxta formam litterarum reseruationis, non solùm sunt obligati pro pensionibus decurrendis singulis annis respectiuè : sed imò fructus vnius anni sunt etiam obligati pro pensionibus aliorum annorum,*Gig.de pension.quæst.43.num.2.vers.quia autem :* 7 † cùm dicti fructus in aliis annis , percepti per Matthæum,præsumantur vberes,& sufficientes,etiam pro pensionibus decursis tempore intrusionis, consequenter dum non constat de insufficientia fructuum, Matthæus vigore obligationis Cameralis debet cogi ad soluendum , 8 † ita vt sit in electione Ioannis pro pensionibus decursis de tempore intrusionis agere contra Matthæũ,aut contra Mutium intrusum,*Feder. de Sen.cons.81.n.4. Gig.de pens. quæst.39. n.11. vers.aut quærimus,& quæst.43.per totam. Card.in Clement. prima sub n.5.in 11.quæst.de censib. Rot.decis.176.n.3.p.2. recent. Modern.de re benef.lib.1.quæst.39.* vbi benè distinguunt,& optimè conducit, *Add.Marg.ad d.decis. Put.185.*

Vndè non obstat dicta decisio *Seraph. 66.* vbi Titularis etiam quòd se obligauerit in forma Cameræ ad soluendum,non tenetur soluere pensionem,si fructus non percepit : prout nec etiam obstant aliæ decisiones *Put.*supra in contrarium allegatæ ; 9 † Siquidem in casu decisionis *Seraph.* Titularis nunquam habuit possessionem beneficij , nec aliquos fructus percepit : in decisionibus autem *Put.* agebatur contra Titularem, successorem in beneficio, qui non erat obligatus ad soluendum obligatione Camerali , nos autem vt dictũ est,versamur in casu in quo duo supradicta insimul concurrunt,videlicet contra Titularem possessorẽ,qui se obligauit ad soluẽdum in forma Cameræ , & fructus plurimorũ aliorum annorũ habuit.

Et ita decisum vtraque, &c.

Calaguritana Beneficij de Briones.

Lun. 21. Ianuarij , 1633.

ARGVMENTVM.

Ex oppositione quando Ius quæratur vel ne. Et nonnulla alia notanda , quæ patent ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Ex oppositione ius non quæritur in re, nec ad rem:fallit vt in n.2.& 3.*

In

4 *In beneficialibus non sat est docere de non Iure Aduersarij, nisi quis doceat de bono Iure suo: maximè si non possideat. Intellige vt n. 5.*

6 *Vacatio primi beneficij non inducitur per adeptionem secundi incompatibilis, nisi huius possessio per duos menses probetur, quidquid aliud sit, ad effectum impetrationis, n. 7.*

DECISIO CCCLXX.

VACAVIT dimidium beneficium in Ecclesia Parochiali Oppidi de Briones, debitum filiis patrimonialibus per assecutionem alterius incompatibilis, quam fecit Franciscus Vergado illius vltimus possessor, & Ordinarius iuxtà formam Motus proprij Clementis VIII. apposuit edicta, & cùm plures se opposuissent: Ordinarius aliis reiectis, admisit, & declarauit pro legitimis oppositoribus Franciscum de Roderaso, Martinum Vergado, & Petrum de Albecia; ex ex quibus examinatores Synodales, habiles, & sufficientes ad curam animarum tantummodò esse declararunt prædictum Martinum, & Petrum; quibus posteà præsentatis coram Beneficiatis, deuentum fuit ad electionem vnius ex dictis duobus Francisco, & Petro; cùm autem vota beneficiatorum fuissent paria, Ordinarius gratificauit Petro, eique collationem fecit; appellauerat iam d. Martinus Vergado à d. Decreto approbationis ad curam animarum, & habuit recursum ad Nuntium Hispaniarum, qui cùm decreuerit nouum examen ad fauorem Martini, & fuerit examinatus ab examinatoribus, ab eodem Nuntio deputatis, fuit ad Curam animarum approbatus: à quo decreto noui examinis, & approbatione Martini appellauit Petrus Albecia, & obtinuit mihi causam committi, & disputari hodie dubium, An dictum dimidium beneficium sit ei adiudicandum. Et Domini, circumscripto Iure Martini, non dubitarunt de Iure Petri; 1 † Quia licèt ex oppositione Ius non quæratur 2 in re, nec ad rem, *Cassad. decis. 18. de prebend.* † tamen cùm oppositio in hoc casu competat filiis patrimonialibus, & non aliis d. oppidi ex consuetudine antiqua, & constitutione Clementis VIII. propterea ex sola oppositione fuit Ius quæsitum Petro, idem *Cassad. in d. decis. 13. n. 5. Sarnen. in Reg. de non tollen. iur. quæst. 1. n. 10. in verſ. & quod dictum est Put. decis. 252. in nouiter impress. n. 2. & 3. lib. 3.* & fuit dictum in *Placentina Cantoria, 31. Ianuarij, 1594. coram bon. me. Card.* 3 *Arigonio*, † Et cessat difficultas, quia etiam si non adesset constitutio Clementis, nec consuetudo, nec pariter d. beneficium deberetur filiis patrimonialibus, fuisset nihilominus Petro Ius quæsitum ex ipsa oppositione, ex quo Episcopus eam per decretum admisit, illum approbauit, & ei gratificauit, aliósque pluplures actus fecit; hoc enim casu, & in omnibus aliis, in quibus oppositio nedum habet actus opponentis, sed etiam actus Superioris opponentis, dicitur Ius quæsitum, *cap. si eo tempore de elect. Sarnen. in d. quæst. 1. num. 11. in verſ. Primum non haberet locum, Seraph. decis. 191.*

Et prædicta dicebant quidam ex Dominis sufficere, ad hoc vt Petro sit beneficium adiudicandum; 4 † cùm satis sit me docere de bono Iure meo, dum Aduersarius de Iure suo non docet: licèt enim in beneficialibus non sat sit docere de non Iure Aduersarij, nisi ego doceam de bono Iure meo, maximè si non possideo, *cap. beneficium de reg. Iur. in sexto:* & ibi *DD. Verall. decis. 66. n. 4. p. 2. Et fuit dictum in Aquilana Cap-* 5 *pellaniæ, 12. Decembris, 1625. coram me*; † Tamen sufficit si de Iure meo benè doceam, dum Aduersarius de Iure suo nihil docet, juxtà text. optimum *in l. si inter me & te, 15. ff. de except. rei Iudic.* cum vulg. ita vt non sit necesse aliter constare de meo potiori Iure, quia eo ipso quòd ego doceo de Iure meo, & Aduersarius legitimè citatus, vt in præsenti, de Iure suo non docuit, neque in processu deduxit, pernecesse constare dicitur de potiori Iure meo, vt ad sensum patet.

Sed nihilominus maior pars Dominorum fuit in ea Sententia, vt Petro pro nunc non sit beneficium adiudicandum: fundamentum fuit, quia idem Petrus deduxit, & in summario dedit, qualiter Martinus fuit per examinatores deputatos à Nuntio, approbatus ad curam animarum, & quòd ille in tempore appellauit ab omnibus, & quibuscumque decretis. & gestis tam per Episcopum, & examinatores Synodales, quàm per Beneficiatos: sed quia deinde Martinus assecutus fuit aliud Beneficium in eadem Ecclesia incompatibili cum dicto dimidio beneficio, propterea dicit illum amisisse ius omne, quod habebat, aut prætendere poterat ad hoc dimidium beneficium, de quo agitur, & consequenter illud esse ei adiudicandũ. Vnde patet quòd Petrus non venit ex Iure quod habebat ex illa prima vacatione, in qua ipse fecit diligentias requisitas per constitutionem Clementis, & ex qua suam intentionem fundat, nempe in approbatione Synodalium, & d. collatione ei facta, & aliis supradictis; Sed imò venit ex dicta secunda vacatione per assecutionem à Martino factam alterius incompatibilis, aut saltem prætendit solum Ius suum fundare in eo, quòd Martinus per assecutionem alterius incompatibilis amisit Ius, si quod habebat, ad dictum dimidium beneficium, vnde cùm non probet huiusmodi assecutionem alterius incompatibilis nisi per fidem simplicem Notarij sine testibus, quæ in effectu est simplex fides, quæ ideò non debet attendi, † & in omnem casum 6 non sufficiat, ad effectum adiudicationis, probare adeptionem alterius incompatibilis, vt inducatur vacatio primi, nisi etiam probetur possessio pacifica per duos menses *Lap. in c. commissa de electione in 6. Adden. ad decis. 3. de præ end. in nou. Castr. in conſ. 205. in princ. lib. 2.* † quidquid aliud sit ad effectum impetra- 7 tionis, *Castr. ibid. n. 2. verſ. sed agitur*, igitur meritò Domini adiudicationem pro nunc non dederunt, sed voluerunt de facti veritate melius informari.

Et ita decisum Petro tantùm informante, &c.

Ariminen. Legatorum.

Lunæ 31. Ianuarij, 1633.

ARGVMENTVM.

Sumptum quando probet, & præferatur alteri scripturæ originali.

SVMMARIVM.

1 *Confessio iudicialis præponderat extraiudiciali.*

2 *Inuentarium est nullum si non fuit subscriptum per hæredem.*

3 *Sumptum quando sit præferendum originali.*

4 *Sumptum solemniter extractum ab Archiuio publico probat, etiam quod originale non reperiatur.*

5 *Iura impugnare quis non potest, quibus ipse in Iudicio vsus fuit.*

6 *Iura non esse in forma probanti, opponi non potest post rem iudicatam.*

DECISIO CCCLXXI.

PLacvit Dominis Decisio in hac causa facta, *die 14. Maij*, 1632. per quam fuit declaratum: totum prædium Spadaroli adiudicandum esse D. Eleonoræ, in executionem rei iudicatæ, vigorem sententiarum Prętorialium: nec quidquam obstare dixerunt Inuentarium vt prætenditur originale, factum per Procuratorem Hieronymi, illúdque vt originale, esse præferendum in concursu alterius Inuentarij eiusdem Hieronymi, quod non est originale, sed exemplum; quia non obstantibus Iuribus nouiter compulsatis, quæ nihil visa fuerunt releuare, placuerunt Dominis tres responsiones assignatæ in *d. decis. in vers. 4. non est etiam attendendum*, Et in primis illa prima ratio, quòd inuentarium subscriptum manu Hieronymi fuit iudicialiter factum, illud verò Procuratoris extraiudicialiter: 1 † Confessionem autem iudicialem extraiudiciali præponderare iuxtà doctrinam *Bart. in l. C. de om. agr. descr. l. 11.* cum aliis ibi allegatis; non minùs placuit secunda ratio, quinimò, & multò magis; 2 videlicet † quòd Inuentarium Procuratoris fuit nullum: quia non fuit subscriptum per hæredem per text. *in l. fin. §. cum igitur, C de Iure deliber.* iuxtà magis communem, & veriorem sententiam, quàm tenent ferè omnes contra *Bald. & Odofred.* & præsertim *Paul. de Castro, Ias. Greg. Lopez, Aluar. Valasc. Natt. Rolan. à Val. Fanut.* & alij *in eadem decisione in d. vers.* allegati, Nec tandem displicuit Dominis illa tertia, & vltima ratio, quòd Inuentarium Procuratoris est multùm suspectum, ob causas & rationes in eodem vers. allegatas.

3 Neque obstare dictum fuit † quòd Inuentarium Hieronymi sit transumptum, quod ideò videtur non præferendum in concursu Inuentarij originalis; Quia esset verum si Inuentarium originale esset bonum, & transumptum esset desumptum ex dicto originali, sed quia illud originale est diuersum, suspectum, imò & nullum, sumptum prędictum est alterius originalis, & 4 facit fidem; † cum fuerit solemniter extractum ab Archiuio publico, & solemniter compulsatū, etiam quòd deinde originale non reperiatur, *Bald. in c. 1. in fin. de fid. Instrum. Felin in c. ad audientiam col. 5. in conclus. 6. de præscript. Menoch. cons. 745. n. 4. cum seqq.* & conducunt quæ tradit *Couar. pract. quæst. c. 21. per tot.* Et cessat 5 difficultas; † ex quo Hieronymus fuit diu vsus in iudicio d. exemplari, & multò magis, quia adest iam res iudicata, post quam opponi non potest quòd Iura non sint in forma probanti, vt dixit *Rota in causa Bracarens. Iurispatronatus de Patronello, 28. Nouembris, 1621. coram b. m. Cardinali Sacrato.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Anconitana Censuum.

Veneris 18. *Februarij*, 1633.

ARGVMENTVM.

Hæc decisio non meretur argumentum nec Summarium.

DECISIO CCCLXXII.

DOmini *die decima Decembris*, 1632. resoluerunt, non esse locum recognitioni cuiusdam Apochæ priuatæ vt asserebatur factæ per D. Hieronymum Archiepiscopum Theatinum, ad effectum probandi communionem omnium bonorum d. Archiepiscopi Petri, & Francisci fratrum de Leoniis, & in fine decisionis reseruarunt vt videretur: An esset locus recognitioni prædictorum Petri, & Francisci, nec nō testium in eadem Apocha subscriptorum; & cum hodie desuper fuerit causa proposita, Domini absque difficultate firmarunt, non esse locum d. recognitioni manuum Petri, & aliorum; Et ratio fuit euidens, videlicet, quòd etiam si fieret recognitio in hac causa non veniunt ex persona prædictorum, sed solùm ex persona d. Archiepiscopi, vti eius hæredes: non data autem releuantia, non est cur fiat recognitio, vt in similibus fuit millies decisum.

Et ita resolutum, &c.

Romana nullitatis obligationis.

Ven. 18. *Februarij*, 1633.

ARGVMENTVM.

Mater quæ fideiussit pro filio, iniustè carcerato, ad fauorem illius qui filium iniustè carcerari fecit, an teneatur si ipsa se obligauit cum Iuramento, & vti principalis, principaliter, & in solidum.

SVMMARIVM.

1 *Minoris obligatio, facta sine solemnitatibus statutariis est nulla, & ille non tenetur ex ea nec ciuiliter, nec naturaliter, num.* 2.

3 *Amplia procedere etiamsi minor maior factus iterum se cum Iuramento obligauerit ad id quod dum minor erat, promisit.*

4 *Obligatio ex falsa causa est nulla, cùm deficiat voluntas illius qui se obligauit, & n.* 11. *&* 12.

5 *Obligatio facta etiam à maiori, & cum Iuramento, ad fauorem illius, qui eum iniustè carcerari fecit, est nulla.*

6 *Fideiussoria obligatio non tenet, si principalis obligatio est nulla: Et quid si fideiussor se obligauit cum iuramento, & vti principalis principaliter & in solidum n.* 8. *& seqq.*

7 *Fideiussoria obligatio facta pro carcerato ad fauorem illius qui iniustè fecit carcerare, est nulla.*

9 *Parentes torquentur pro affectu, magis in liberis quàm si ipsis.*

10 *Patris vel matris obligatio etiam cum Iuramento facta, pro liberando filio iniustè carcerato, non tenet ad fauorem illius qui iniustè filium carcerari fecit.*

13 *Contractus ab iniustè carcerato factus cum tertio, qui eum in Carcerem non detrusit, nec fuit detrudentis particeps, valet: limita vt n.* 14.

15 *Decretum interpositum ex falsa causa est ipso Iure nullum.*

16 *Termini susceptio inducit ratificationem debiti: fallit duobus modis, vt n.* 17. *&* 18.

DECISIO CCCLXXIII.

SOcietati Scutorum 1000. ad fauorem Alphonsi Vidaschi, contractæ de anno 1623. super officio Cursoratus Andreæ Scalmati accesserunt etiam principaliter, & in solidum in forma Cameræ, Ioseph de Cuppis, & Bartholomæus Bonadies; ambo minores, sub tutela, & cura existentes, sine solemnitatibus statuti Vrbis capit. 151. libr. 1. Cum autem Ioseph maior factus, ob dictam causam

causam fuisset carceratus, vt ex carceribus extraheretur iterum se obligauit cum Iuramento ad soluendum in certis terminis scuta 500. ex dictis mille, pro quo fideiussit, ac etiam vti principalis cum solemnitatibus dicti statuti se obligauit cum iuramento Flaminia eius mater: Maturatis terminis, Alphonsus conuenit tam Iosephum, quàm Flaminiam coram A.C. à quo mandatum contra illos relaxari obtinuit, qui appellauerunt, & mihi causa appellationis commissa, proposui hodie dubium in Rota; An mandatum A.C. sit confirmandum, vel infirmandum: Et causa bis proposita hodie Domini resoluerunt esse infirmandum.

1 Et imprimis, absque difficultate fuit tentum,† primam obligationem Iosephi, quam fecit, dum erat minor sine statuti solemnitatibus, fuisse nullam, vt latiùs quoad obligationem dicti Bartholomæi correi super hac eadem societate fuit comprobatum *in decisione coram me facta*, 16. Ianuarij, 1626. quæ in impressis

2 *apud Cencium in addit. ad tract. de censib. est decisio* 141. † vbi quod nec ciuilis, nec naturalis obligatio orta fuit.

3 Et pariter etiam de plano tentum fuit † secundam obligationem Iosephi fuisse nullam, non obstante iuramento, & quòd eam fecerit maior iam factus; tum quia fuit facta sub prætextu quòd erat debitor vigore primæ obligationis, & tamen non erat, stante illius

4 nullitate, & sic secunda obligatio † vti ex falsa causa fuit pariter nulla, *l. cum putarem, ff. famil. ercisc. l. si post diuisionem, C. de Iur. & fact. ignorantia*, & iuxtà *cons.*

5 *Dec. 600. per tot.* † Tum etiam quia fuit facta ad fauorem Alphonsi, qui eum iniustè carcerari fecit; quo casu obligatio, etiam à maiori, & cum iuramento facta, est nulla, *l. qui in carcerem, ff. quod met. caus. vbi Bart, & alij, Paul. de Castr. in l. qui à latronibus, ff. de testam. Ruin. cons. 113. vol. 5. Neuz. cons. 52. n 42. Marsil. in prax. §. attingam, n. 22. Farin. de carcer. & carcerat. q. 35. n. 19. Ioan. Guttier. de iuram. confirmat. p. 1. c. 57. per tot. Guidop. decis. 253. Rota decis. 490. n. 1. & 2. p. 1. recent. & post secundum volumen cons. Farin. decis. 205. n. 4. & bis in Melphiten. seu Neuellen. pecuniaria, 3. Decembris, 1618. & 16. Nouembris, 1620. coram bon. mem. Vbaldo, & in Romana Domorum, 14. May, 1627. coram me, & in Romana Mutui, seu Pecuniaria, 14. Martij, 1631. coram D. meo Merlino*; Quod autem carceratio fuerit iniusta, ex eo solùm patet, quòd Ioseph nullo vinculo obligationis Alphonso tenebatur, ex latè deductis *in dicta decis. Romana nullitatis obligationis, coram me.*

Tandem etiam sine hæsitatione dicebant Domini, obligationem Flaminiæ præcisè, & dumtaxat consideratam vti obligationem fideiussoriam fuisse pariter nullam: etiam quod illa se obligauerit cum solemni-

6 tatibus statuti; † Cùm enim obligatio Iosephi fuerit penitus nulla, ita vt nec ciuiliter, nec naturaliter remanserit obligatus, vt dictum fuit, nec fideiussoria obligatio Flaminiæ tenuit, *l. Marcellus, & l. fideiussor obligari, in princ. cum similibus, ff. de fideiussoribus, Bart. in l. cum lex, per illum textum, ff. eodem*, plenè *Laurent. de Pinu. cons. 71. & Maranta de ordin. Iudic. p. 6. tit. de*

7 *de Satisdat. n. 26.* † Et in his terminis quòd fideiussoria obligatio, facta pro Carcerato ad fauorem illius, qui iniustè fecit carcerare sit nulla, *Rebuff. in l. qui neque 48. §. solutum, vers. item infertur, ff. de verb. obligat. Afflict. d. decis. 140.* vbi etiam *Vrsill. in addit. ibidem Guttierez vbi suprà, num. 11. & 12.* & latè *Farin. in d. quæst. 35. num. 25.*

8 Quapropter stetit solùm difficultas: † An stante quòd Ioseph, nec ex prima nec ex secunda obligatione fuit ciuiliter, nec naturaliter obligatus, ex suprà deductis, sustineatur obligatio Flaminiæ, vigore Iuramenti, aut ex eo quòd etiam explicitè, vti principalis principaliter, & in solidum se obligauit. Et pro affirmatiua sententia allegabantur *Bart. in l. si a Reo, §. si à furioso, ff. de fideiuss. Alex. cons. 32. in fin. lib. 4. Natt. cons. 261. num. 14. lib. 2. & Rota apud Mohed. decis. 2. titul. de fideiuss.* aliàs *decis.* 233. Pro parte autem negatiua *Anchar. cons. 330. col. 5. versic. descendo ad obligationem, Laurent. de Pinu. cons. 71. per tot. & Ioseph. Ludouic. decision. Perus. 27. etiam per totam.*

Sed quidquid sit de vtraque sententia, quas passim Doctores, inter se parum constantes, fœdere distinctionis conantur conciliare, præsertim illius quam assignat *Bart. in l. si quis pro eo, col. penult. vers. 8. prohibetur, ff. de fideiuss.* censuerunt hoc die Domini, in omnem casum, & iuxtà vtrámque sententiam obligationem Flaminiæ fuisse nullam, duplici fundamento.

Primum fundamentum fuit, quia eadem causa timoris, & Carceris iniusti, ex qua obligatio Iosephi, qui eum fecit iniustè carcerari, fuit nulla, procedit etiam quoad Flaminiam, cum nihil intersit an quis in se torqueatur, an in liberis; † cùm pro affectu magis 9 parentes in liberis terreantur, quàm in seipsis, *l. isti quidem in fin. ff. quod metus causa.* † Et in puncto, obli- 10 gatio Patris vel matris, etiam cum Iuramento pro liberando filio iniustè carcerato, non teneat ad fauorem illius qui filium iniustè carcerari fecit, dixerunt *Card. cons. 137. Roland. cons. 2. n. 61. & n. 67. vol. 1. & Guttier. d. part. 1. cap. 57. num. 8.*

Secundum fundamentum fuit; † Quia Flaminia se 11 obligauit cum præsupposito, quòd Ioseph eius filius esset obligatus, & tamen non erat nec ciuiliter nec naturaliter, quæ propterea non habuit voluntatem se obligandi, nisi cum veritate dicti præsuppositi; per ea quæ latè tradunt *Anchar. & Ioseph. Ludou.* vbi suprà, & *Dec. d. cons.* 600. Tum etiam quia, vt claris verbis cantat Instrumentum fideiussionis, intercessit cum illo alio præsupposito quòd ei nullum damnum sequi poterat ex dicta fideiussione, ex quo Ioseph eius filius promisit eam releuare; † Vnde cum promissio 12 releuationis à Iosepho facta, fuerit nulla, & dicta nullitate stante, damnum Flaminiæ, si nihilominus eius obligatio sustineretur, esset patens, † consequenter 13 vti ex falsa causa fuit nulla, *Dec. & Anchar.* vbi suprà. Quòd autem promissio releuationis à Iosepho facta nullius momenti fuerit, est clarum; quandoquidem, licèt regulariter valeat contractus ab iniustè carcerato factus cum tertio qui eum in carcerem non detrusit, nec fuit detrudentis particeps, *Dec. in d. l. qui in carcerem, & Guttier. in d. cap. 57. num. 2. Carcer. var. resol. tom. 3. cap. 1. num. 46.* † tamen si ille tertius non 14 contrahit cum Carcerato ad proprium commodum principaliter, & ex proprio motu, sed ex instantia, aut ad commodum illius qui carceratum iniustè detinet, contractus non tenet *Paul. de Castr. in l. cum interest, C. de his quæ vi metusué caus. fiunt, Ruin. d. cons. 113. vol. 3. Marsill. sig. 306. Vrsill. ad Afflictum in d. decis. 149. Guttier. & Cancer.* vbi suprà. Vnde cùm Flaminia principaliter contraxerit cum Iosepho filio suo, ad vtilitatem, & commodum Alphonsi detinentis, saltem virtualiter & in consequentiam Ioseph nullo modo remansit obligatus.

Tertium fundamentum fuit; Quia suppositis supradictis, † decretum Iudicis interpositum, iuxtà sta- 15 tutum Vrbis super obligatione Flaminiæ, fuit interpositum ex falsa causa, videlicet, quòd Ioseph erat debitor, & iustè carceratus, & quòd Flaminia nullum erat passura damnum, stante dicta promissione releuationis, quo casu tale decretum est ipso iure nullum, *leg. & si præsens, C. de prædiis & aliis rebus minorum,*

Roman.conf.454.n.12.Rota decis.529.n.1.part.1.diuers. Et in his terminis *Pic. add. statutum Vrbis*, *gloss.* 21. *numero* 35.

Vnde ex præmissis non obstat quòd Flaminia susceperit terminum ad soluendum,† & quòd ex susceptione termini inducatur ratificatio, & approbatio debiti, *l.ad solutionem, C.de rei iud. Roman.consf.9. in fin. Franc. Becc.consf.100.n.41.* Quia sunt duæ limitationes communiter receptæ, quæ hîc intrant.† Prima est si terminus fuit susceptus per errorem, & ex falsa causa, ita vt non sufficiat habere qualem qualẽ scientiam causæ in genere, *Crauet.conf.191.n.113. Alex.conf.135. n.2. lib.5.* Qui omnes concludunt eum qui allegat approbationem, seu ratificationem debiti debere probare scientiam veritatis Causæ; in præsenti autem non probatur, sed errore, cùm crederet Flaminia, Iosephum filium suum fuisse obligatum, qui tamen obligatus non erat, ac ipsam non fore passuram damnum, quòd tamen necessariò sentiret si eius obligatio sustineretur. † Secunda est vbicumque præsumitur alia causa, quàm approbationis; & exemplum per omnes traditur, quando aliquis est obligatus in Instrumento quarantigio, vt in præsenti Ioseph, & Flaminia obligatione Camerali, quo casu etiam quòd sequatur solutio, non inducitur approbatio debiti; quantò minùs per solam susceptionem termini, sed solùm facta censetur per metum, ne videlicet debitor capiatur, & executionis molestiam subeat, ita vt etiam solutum repeti possit, ita *Bart. Paul. & alij in l.2.C. quod met. idem Paulus in l.penult.C.de condit. ob caus. Roman. conf.399. incipit circa primum num.* 10. latè & pulchrè *Padilla in l. interpositas, num.25. in fin. C.de transact. Gratian.discept forens.cap.501.num.1. & seqq. & cap.* 814. *sub num.* 19 *& decidit Rota in Romana de Perottis, 3. Decembris, 1602. coram bon.mem.Card. Millino.*

Et ita decisum, &c.

Gerunden. Cappellæ.

Lunæ 21. Februarij, 1633.

ARGVMENTVM.

Per Contradictas quando procedi non possit: & quando lis ex parte actoris introducta dicatur.

SVMMARIVM.

1. *Arbitrium regulatur prout de Iure.*
2. *Sententia notoriè nulla non est exequenda, sed ab ea datur appellatio, quoad vtrumque effectum.*
3. *Per Contradictas procedi non potest, existente in curia Procuratore, qui protestatus fuit nihil fieri, nisi ipso citato.*
   Amplia procedere, etiam si protestatio procuratoris facta fuerit ante executum monitorium, n.5.
4. *Lis non dicitur mota ante executum monitorium.*
6. *Lis introducta dicitur ex parte actoris per solam relaxationem monitorij ab eo obtenti.*
7. *Amplia hoc adeò verum esse, vt Actor exinde nihil agere possit in præiudicium d.monitorij sine vitio attentatorum, licèt secus sit respectu Rei, nisi post executum monitorium.*

DECISIO CCCLXXIV.

FRANCISCVS Auinyo obtinuit sibi à Sanctissimo prouideri de Cappella, de qua agitur, tanquam de reseruata, & desuper litteras in forma Breuis, de capienda possessione nomine Cameræ, expediuit, & intimari fecit Gabriëli prætenso Cappellano dictæ Cappellæ, quas A.C. declarauit non esse iustificatas. Obiit deinde Gabriël, & idem Franciscus subrogari obtinuit in iuribus d. Gabrielis, & litterarum subrogationis vigore, monitorium expedire fecit contra Raphaëlem Bernò prætensum modernum Cappellanum, quo reproducto sententiam declaratoriam contra illum, per contradictas reportauit, non citato Petro Procuratore dicti Raphaëlis, qui multò priùs in actis comparuit, & mandatum procuræ exhibuit, cum protestatione nihil fieri, nisi ipso in quolibet actu citato: Causa autem mihi commissa in gradu appellationis à d. sententia declaratoria, cum clausula vt procederem *ac si fuisset rescriptum, Parua Breui*, Dubitaui hodie: An intret arbitrium, Et Domini illud intrare, pro non executione responderunt. Ratio resolutionis fuit. Quia † arbitrium regulatur prout de Iure, *Rota decis.547.n.1.p.1.recent. & coram Greg.XV. decis.189. n.3.* † De Iure autem, sententia notoriè nulla, qualis fuit illa, de qua agitur per contradictas lata, non est exequenda, sed ab ea datur appellatio, quoad vtrumque effectum, *cap.inter cæteras.* & ibi *Ant.de Butr. & Abb.de sent. & re iud. Alex. conf.106. n.27.l.3. Nati. conf.51.n.21. Put.decis.107. lib.3.in correct.* Quòd autem dicta sententia fuerit notorie nulla, visum fuit Dominis clarum, & indubitatum, Quia † cùm adesset in Curia Procurator Raphaëlis, qui fuit in actis per multos dies ante protestatus, vt supra, non poterat procedi per Contradictas, sed debebat ille in quolibet actu citari, *gloss.in c.inter quatuor in verbo, citati*, vbi *DD.de maior. & obed. Rota decis.179.n.1.p.1.& decis.486.n.2.in fin.p.2.recent.Gregor.XV.decis.430.n.7.*

Neque obstat vnicum fundamentum Francisci, videlicet quòd comparitio, & protestatio d.Procuratoris fuerint factæ ante executum monitorium, † & sic ante litem motam, *Clem.II.vt lit.pend.* † Quia vltrà quòd monitorium fuit pluries executum, & dictæ comparitio, & protestatio Procuratoris fuerunt factæ, post primam intimationem monitorij, in omnem casum sufficit quòd post relaxatum monitorium ad instantiam actoris, etiam quòd illud non sit adhuc executum Reus compareat, ad effectum, vt audiri debeat, ex quo lis ex parte actoris, qui impetrauit monitorium,† & quoad ipsum, statim dicitur introducta per solam relaxationem monitorij, *Menoch.de arbitr. cas.201.n.5.Lancell.de attent.p.2.c.4.impress.n.36. Cassad.decis.6.super reg.Cancell.* † Adeò vt actor exinde nihil agere possit in præiudicium d. monitorij, sine vitio attentatorum, licèt secus sit respectu Rei, nisi post executum monitorium, *Roman.conf.330. num.2. ante fin.vers.illud autem.Lancellott.vbi supra, Rota decis.6.vt lit.pend.in non.& decis.42.num.19.& seqq.p.2. diuers.*

Et ita decisum, &c.

Romana Spolij Casalis.

Ven. 25. Februarij, 1632.

ARGVMENTVM.

Litis contestatio quando inducta dicatur, ad effectum vt omnia acta post illam facta, sint transportanda in causa appellationis.

SVMMARIVM.

1 *Protestationes non fiunt animo litem contestandi.*
2 *Protestans, neque agit, neque excipit.*
3 *Praescriptio interrumpitur protestationibus, ex eisque quis constituitur in mala fide.*
4 *Protestatio non dicitur nuda, & simplex, sed continet iudicialem petitionem; quando in ea vna pars instat aliam condemnari, & n.7.*
5 *Praescriptio interrumpitur per solam notificationem petitionis, nulla expectata sententia.*
7 *Transportatio actorum praesumitur integra, donec doceatur de contrario.*
8 *Et praesertim procedit, si notarius attestetur omnia acta se fideliter extraxisse.*
9 *Libelli requisita quae sint, vide DD. ibi relatos.*
10 *Litis pendentia inducitur de Iure Canonico, respectu actoris, per solam petitionem, legitimè Reo intimatam.*
11 *Acta producta, & repetita post litem coeptam sunt transportanda.*
12 *Libellus corrigi, mutari, & de nouo formari potest ab Actore, si lis non fuit adhuc contestata.*
13 *Actor potest re integra desistere in totum à sua conuentione.*
14 L. semel, C. quom. & quare Iud. *declaratur.*
15 *Acta producta, & repetita post litem contestatam, solum sunt transportanda in causa appellationis.*
16 *Litis contestatio, vt inducatur, ex parte Rei, quomodo esse debeat.*
17 *Exceptio non legitimationis personarum ostendit animum non contestandi litem ante personas legitimatas.*
18 *Acta producta, & repetita in diuersa causa non sunt transportanda.*
19 *Reconuentio ambulat pari passu cum conuentione, eadémque sententia terminari debent: fallit vt n.21.*
20 *Reconuentio dici non potest, quòd facta fuerit ex parte Rei, quando nulla praecessit responsio illius ad petitionem actoris: iunctis numeris antecedentibus.*
21 *Productio Instrumentorum respicientium merita causae, solùm fieri debet in termino probatorio, aliàs est nulla.*
23 *Iura verbaliter solùm producta, non sunt transportanda, etiam quòd Notarius dicat ea vidisse, quia in hoc illi non creditur, & ratio redditur ibidem.*

DECISIO CCCLXXV.

DOmini de Fabiis praetendentes se de anno 1605. fuisse spoliatos, per Dominos de Quintiliis, possessione Casalis Dragonelli, de quo agitur, eis die 15. *Septembris*, 1628. facto ad longum narrato, protestarunt de iuribus suis, ad effectum interrumpendi praescriptionem, eosdem interpellando, ad relaxandum, restituendum, & dimittendum possessionem dicti Casalis, ad haecque, & alia in eadem protestatione contenta, condemnari instíterunt, quam formiter, dimissa copia, intimari fecerunt: deinde verò Domini de Quintiliis, die 9. *Nouembris* anni 1629. & sic post vnum annum, & menses duos; nulla facta seu data per ipsos responsione, aut aliter lite contestata, super contentis in dicta protestatione eis facta, fecerunt dictis de Fabiis aliam similem protestationem, super quibusdam eorum praetensionibus, diuersis, & penitus distinctis à praetensionibus dictorum de Fabiis; super quibus etiam pariter condemnari instíterunt: Quam protestationem, cum verbali productione, & repetitione omnium, & singulorum actorum processus discussionis bonorum quondam Petri Pauli de Fabiis, formiter etiam dimissa copia intimari fecerunt. Quibus protestationibus vt suprà hinc inde factis & intimatis, nullo alio actu Iudiciali secuto, dicti de Fabiis die 16. *Iunij*, 1631. per nouum libellum seu monitorium introduxerunt Iudicium Spolij coram A.C. contra praedictos de Quintiliis, super restitutione dicti Casalis, & obtinuerunt sententiam fauorabilem: Introducta autem in Rota, causa appellationis coram me, & transportatis omnibus, & singulis actis in causa factis, à die dicti libelli seu monitorij, dicta die 16. Iunij, 1631. dati, & intimati, opposuerunt nihilominus Quintilij, de non integra transportatione actorum, ex eo quòd non fuerit transportata d. protestatio per eos facta, nec acta in illa producta, & repetita. † Nec obstare dicebant, quod protestationes non fiant animo litem contestandi: † cum is qui protestatur neque agat, neque excipiat, *Hostien. in c. cum dilectus, in fin.* & ibid. *Aegid. Bellam. n. 24. de ordin. cognit. Mantic. decis.* 104. *n.* 10. & maximè in casu nostro, † cùm in dictis protestationibus expresè caueatur, eas fieri ad effectum interrumpendi praescriptionem constituendique vnum alteri in mala fide iuxtà *text. in l. fin. C. de praescript.* 30. *vel* 40. *annorum*, quandoquidem respondebant Quintilij † non fuisse nudas, & simplices protestationes, sed illas continere etiam petitionem iudicialem, dum vtraque pars claris verbis institit aliam partem ad sui fauorem condemnari, & Quintilij, ad hunc effectum in sua protestatione dicta Iura produxerunt, & repetierunt; cùm tamen condemnatio vt ad sensum patet, non possit cadere super interruptione praescriptionis, † quae fit per solam petitionis notificationem nulla expectata sententia, vt in *d. l. fin.* † atque ideò protestationem factam non continere simplicem denunciationem ad effectum interruptionis, sed fungi etiam vice formalis petitionis, vt in his terminis Rota visa fuit sentire apud *Mantic. in dicta decis.* 104. *n.* 7. *in vers. Nam quamuis, & n.* 11. *in vers. praeterea nihil.*

Sed his non obstantibus Domini hodie resolucrunt constare de integra transportatione eo ipso quòd fuerunt transportata omnia acta hin. inde facta post monitorium dicta die 16 *Iunij*, 1631. transmissum, & executum, † de qua integra transportatione actorum post dictam diem factorum non fuit dubitatum, & praetereà praesumitur quousque contrarium doceatur, *Cran. cons.* 35. *n.* 54 *Rota post* 2. *vol. cons. Farin. dec.* 110. *n.* 1. *& decis.* 143. *n.* 1. *&* 144 *n.* 1. *Greg. XV. decis.* 59. 1 *&* 118. *n.* 3. & alibi saepiùs: † Et eo magis cùm N[illegible] attestetur se fideliter extraxisse omnia acta facta à die executionis d. monitorij vsque ad sententiam, *Caputaq. dec.* 245. *p.* 2. & latè *Add. ad Greg. XV. in d. dec.* 59. *n.* 7.

Neque obstat quòd haec lis [illegible]ideatur fuisse coepta à dicta die protestationis per Fabios factae, continentis factum clarum, & quòd Quintilij condemnentur ad restitutionem, † nec non alia requisita solemnis libelli siue monitorij, quae recensent *Mising. obs.* 26. *per tot.*

cent.4. Marant. de ordin.Iud.6.p.in tit. de libelli oblat. n.4. cum seqq. Rota decis.2. & ibi *Addit. de lit.contest. in nou.* † cùm non sit dubium quin per solam petitionem legitimè Reo intimatam, inducatur de Iure canonico litis pendentia quoad plures effectus respectu actoris, *Clem.II.vt lit.pend. Afflict decis.220.n.13. Menoch.de arbitr.cas.202.n.5. Lancell.de attent.p.2.c.4. in prefat.n.36. Cassad.decis.6.super Reg. Cancell.* & fuit dictum *in causa Gerunden. Cappellaniæ, 21. Februarij, presentis mensis coram me*, atque ideò † acta producta, & repetita per DD. de Quintiliis vti producta, & repetita post litem cœptam fuisse transportanda; quia huic obiecto fuit multipliciter responsum.

Et quidem primò quòd esto dicta protestatio fungeretur vice petitionis, & libelli, & sic induxisset litis pendentiam quoad Actorem, † Nihilominus re integra, idest, antequam per Quintilios fuerit lis contestata, potuit dicta petitio non solùm emendari, aut corrigi, sed etiam in totum mutari, aliáque petitio siue libellus de nouo formari, *l. si seruus 8. ff. de noxalibus actionibus, l.edita, C.de eden. Angel.in l.destitisse in princ. vers.& quia,* & ibi *Paul.de Castr.n.3.ff.de eden. Barbos. in l. non potest videri 23. n.32. in vers sed longè verius est, ff.de iudic.* † prout etiam re integra potest actor à sua conuentione in totum desistere *Socc. in c.1.n.22. de mutuis petitionibus*, quem refert, & sequitur *Marant.de ordin. Iudic.par.4.distinct.6.n.17.& 55. Vinc.de Franc.decis.349.p.2.* † Et non obstat *text. in l. semel, C.quom.quan.Iud.* quia intelligi debet lite iam contestata seu facta reconuentione, & sic re non integra, *Bart.in d.l.edita,n.11.* & ibi *Ias.n.13. Barbos. vbi proximè,n.30. Afflict.decis.173.n.5. Marant. & Franc.vbi suprà.* Vnde cùm super dicta protestatione Dominorum de Fabiis nunquam fuerit lis contestata, nec quidquam responsum per Dominos de Quintiliis, sed solùm per eos fuerit lis contestata super dicto nouo monitorio 16. *Iunij*, 1631. dato & executo, consequenter tunc cæpit lis super qua emanauit sententia, à qua fuit appellatum, † atque ideò acta solùm ab inde producta, & repetita transportari debuerunt, in causa appellationis, quæ hodie pendet.

Secundò fuit responsum Dominos de Quintiliis nullo modo prætendere posse, quòd per suam protestationem visi fuerint litem contestari, cùm in ea nullum sit verbum quod attingat seu inducat responsionem per eos factam contentis in d.protestatione Dominorum de Fabiis †; cùm tamen ad hoc vt inducatur contestatio ex parte Rei, eius responsio debeat esse clara, verbis congruis facta, & animo litem contestandi, *l.prima, C.de lit.contestat. c.1.& 2. eodem tit. Afin. in tractatu de execut.§.9.c.110. & Mising. obseruat.74.cent.3. Ægid. Bellam.decis.42. & Mantic.d.decis.104.n.12.* in protestatione autem illorum de Quintiliis non solùm responsio non fuit clara, & congrua, sed nulla penitus fuit facta responsio Quinimò tantùm abest quòd Quintilij protestauerint, & petierint Fabios condemnari animo contestandi litem motam per illos de Fabiis in prædicta eorum protestatione; quòd imo constat de contrario, † dum Quintilij opposuerunt, & protestati fuerunt de non legitimatione personarum, eásque ante omnia legitimari petierunt, quæ exceptio vti dilatoria, per necesse demonstrat animum non contestandi litem ante personas legitimatas, *Gloss.in c.gratum in verbo, cœptum*, & ibi *Abb.n.8.& 9.de offic.de legat. Bart.consil.185.lib.1.per totum, Ias. in l. properandum in princ. n.6. C. de iudic. Mantic.d.decis.204.n.15.* † ergo cùm acta producta, & repetita per Quintilios in dicta sua protestatione non fuerint producta, & repetita in hac causa, sed in alia omnino diuersa per eos mota contra dictos de Fabiis, propterea dicta protestatio, & acta in ea producta, non sunt transportanda per DD. de Fabiis.

Nec releuat si dicatur quòd protestatio Dominorum de Quintiliis fuit quædam reconuentio in ordine ad conuentionem Dominorum de Fabiis de qua in eorum protestatione, † & quòd reconuentio pari passu, & simultaneo processu currit cum conuentione, eadémque sententia terminari debent, vt latè *Bald. & DD.in l.qui prior, ff.de Iudic. Bart in l.Papinianus,* & in authentica *consequenter, C.de sent.* † Quia vltrà quod cùm nulla præcesserit responsio, non potest dici reconuentio, sed petitio de per se consistens principaliter, & independenter facta. *Bart. & Bald.* vbi proximè. *Maranta de ordin. Iudic.p.4. distinct.6.n.7. vers. verum prius respondebitur*, † In omnem casum etiam quòd dici posset reconuentio, cùm non fuerit facta ante litem contestatam seu in ipsa contestatione aut paulo post incontinenti, sed post annum, & duos menses, non ambularet pari passu, & simultaneo processu cum ipsa conuentione, nec simul deberet tractari, & terminari. *Felin. Franch.in cap.dispendia,§. Reus,n.5.de rescript. in 6. Imol.in cap.1. de mutu.petit. Specul. de reconuent.§.3.* & ibi *Ioan. Andr. in Addit. Bart. & Bald.in d.auth.& consequenter Bocc. sing.34.* & latè *Marant.in d.distinct.6.*

Tertiò fuit responsum, quòd etiam quòd protestatio Dominorum de Quintiliis contineret responsionem, & sic litis contestationem, itaut non esset diuersa petitio independens, & per se consistens, † nihilominus repetitionem Instrumentorum in ea factam fuisse nullam, nulloque modo esse attendendam, dum deinde in termino probatorio Instrumenta non fuerunt iterum producta, aut repetita, ex regula quòd Instrumenta respicientia merita causæ principalis non possunt produci in libello seu in responsione ad libellum, & sic ante litis contestationem, seu in ipsa contestatione, sed solùm in termino probatorio, aliàs productio, dicitur nulliter facta. *Butr.in cap.primo de probat. Fed ric. de sen.consil.156.incipit minus de Tholomeis, Alex.cons.3.col.1. vers. & dato etiam,* & pleniùs *n.4.vers.aliud etiam aduertendum, & cons.37.n.5. vers. nec innasset, lib.2. Marant.de ordin.Iud.p.6.tit.de instr. edition.n.44.*

Quartò, & vltimò responsum fuit † quòd productio seu repetitio præcedentium Iurium, & Instrumentorum de quibus in protestatione DD. de Quintiliis fuit merè verbalis, cùm ipsi deinde, ea nunquam realiter apponi seu registrari fecerint in processu causæ de quo agitur: Iura autem verbaliter dumtaxat producta non sunt transportanda, quia solùm productio est de actis, non autem instrumenta, ex quo eorum tenor non reperitur in actis etiam quod Notarius dicat ea vidisse; quia in hoc illi non creditur, alioquin si tenor esset de actis, faceret publicam fidem, sicut alia acta absque eo quod Originale producatur; & esset in facultate cuiusque producendo verbo omnia Instrumenta quæ sunt in eo officio, onerare aliam partem, ad ea producenda, si ex eo solum essent de actis, quod esset penitus absurdum, *Innoc. in c. cum in Iure de offic.delegat. Alex. in auth.si quis in aliquo sub n.9.in vers.& sic post registrum, C.de eden. Marant.de ordin.Iud.p.6.tit.de actor.edit.n.3. Addit.ad Greg.XV. d.decis.59.n.10.& seq. Rota in Romana spolij, 19. Decembr.1625.& in Auenionen. Bonorum, 22. Maij, 1616. coram me*, in casu autem nostro nec productio est de actis, quia d.protestatio in qua fuit facta, nec fuit facta neque exhibita in hac causa, sed in alia per se consistente, & penitus diuersa.

Et ita decisum vtráque parte informante, &c.

Aneoni

Anconitana Censuum.

Luna 11. Martij, 1633.

ARGVMENTVM.

Compulsoria specialis quando sit concedenda, vel deneganda.

SVMMARIVM.

1 *Compulsoria specialis non conceditur, nisi pro exhibenda certa speciali scriptura; & ideo necesse est, vt producatur Iudici exemplum scripturæ compulsanda. Et ratio redditur n. 2. & seq.*

2 *Compulsoria specialis non conceditur, nisi causa cognita, super releuantia.*

4 *Vicarij solent promulgare sententias, & edicta.*

5 *Litteræ Episcoporum solent registrari cum eorum subscriptione: Et quomodo illæ partibus tradantur.*

6 *Recognitio manus per comparationem facienda, ad hoc vt valeat scriptura, ex qua fit comparatio, debet esse certa, & indubitata.*

7 *Compulsoria specialis quando videatur calumniosè petita.*

Compulsoria generalis non retardat prosecutionem, & expeditionem causæ: secus tamen est in compulsoria speciali.

DECISIO CCCLXXVI.

POSTQVAM die 10. Decembris, 1632. fuit resolutum non esse locum recognitioni cuiusdam apocæ priuatæ productæ à DD. de Triumphis, per comparationem, ex aliis scripturis priuatis, ad effectum probandi subscriptionem Hieronymi Archiepiscopi Theatini, de qua in d. apoca; esse propriam illius manum, iidem Triumphi petierunt sibi decerni Compulsorias speciales ad Ciuitates Sagonen. in Corsica, & Theatinam, in Regno, quarum primæ d. Hieronymus fuit Episcopus, alterius verò Archiepiscopus, pro compulsandis scripturis ex Archiuiis Curiæ Episcopalis, seu Archiepiscopalis, aut aliunde; dictarum Ciuitatum, manu eiusdem Archiepiscopi scriptis, aut subscriptis, ex quibus comparatio ad dictam apocam priuatam fieri possit, & desuper hodie causa proposita: Domini censuerunt Compulsorias non esse Triumphis dandas.

1 Fundamentum resolutionis fuit; † Quòd compulsoria specialis non conceditur, nisi pro exhibenda certa speciali scriptura: & ideò necesse est, vt producatur Iudici, coram quo petitur compulsoria, exemplum scripturæ, quæ compulsari petitur, extraiudicialiter transumptatum, *Vestr. in prax. lib. 6. cap. 1. n. 12. vers. altera specialis, Rota decis. 550. in princ. p. 3. diuers.* & plenius in his terminis *in c. usa Verdunen. Iurisdictionis, 10. Martij, 1599. coram bon. mem. Pegna,* † Cuius rei

2 duplex ratio assignari potest. Prima est, Quia alioquin nulla esset differentia inter specialem, & generalem compulsoriam, vt ad oculum patet. † Secunda est

3 quòd specialis compulsoria non conceditur nisi causa cognita super releuantia, *Vestr. & Rota, vbi suprà, Verall. decis. 169. part. 1. & Cassad. decis. 3. de dilat. Mantic. decis. 216. n. 1. & tertio,* dum autem nulla producitur scriptura, non potest haberi causæ cognitio super releuantia.

Quòd fundamentum licèt ex se præcisum sit, & tollat penitus omnem difficultatem, adminiculatur etiam, cum quia excluditur prorsus præsumptio existentiæ prætensarum scripturarum, ex eo quòd, aut illæ sunt sententiæ, aut edicta, aut mandata, aut literæ commendatitiæ, siue dimissoriæ, & aliæ, quæ solent prouisis, & ordinatis tradi in testimonium Ordinum, seu beneficiorum collatorum, & aliorũ huiusmodi: †

4 Quoad sententias, & edicta, illa solent promulgari per Vicarios; & deinde ex fidibus datis, constat, quòd in Episcopatu Sagonen. non adest Archiuium: quo verò ad Ciuitatem Theatinam Hieronymus adeò modico tempore fuit Archiepiscopus, vt deponant testes, nec fructus aliquos collegisse: † Quo verò

5 ad literas prædictas, illæ non solent registrari cum firma seu subscriptione Episcoporum, sed solùm firmatæ, & sigillo munitæ, dari partibus; ita vt firma, & sigillum deseruiant pro authenticatione, loco solemnitatis, aliàs requisitæ; tum & etiam, quia releuantia visa fuit difficilis, cùm vigore Compulsoriæ solùm verisimiliter possent exportari copiæ, non autem ipsa orginalia transmitti; quæ copiæ non suffragarentur ad recognitionem per comparationem; † cùm scri-

6 ptura, ex qua fit comparatio, debeat esse certa, & indubitata, vt latiùs in *dicta Decisione in hac causa facta, coram me.* Et tandem Dominis visum fuit, petitionem dictæ compulsoriæ, non carere magna, imò vehementi suspicione calumniæ; † Cùm enim Triumphi

7 in hoc casu, vigore compulsoriæ generalis, potuerint, & hodie possint, iuxtà supradicta, consequi id omne quod per specialem consequi possunt, hoc vnico excepto, quòd per generalem compulsoriam, prosecutionem & expeditionem causæ non possent retardare, propterea videtur esse clarum quòd ad effectum retardandi dumtaxat per eos petitur compulsoria specialis, quæ de sui natura, *ex Vestr. vbi suprà,* retardat.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Vicen. Cappellaniæ.

Merc. 15. Aprilis, 1633.

ARGVMENTVM.

Abbas quando non censeatur habere simultaneam collationem cum suo Conuentu: Et quando vltimus status Beneficij sit attendendus; Et nonnulla notanda, circa probationem identitatis beneficij, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium intelligitur prout de iure.*

2 *Literæ Apostolicæ in forma Breuis habent executionem paratam, iustificata clausula,* Constito.

3 *Obitus probatur ex fide Parochi.*

4 *Possessio præsumitur continuata, vsque ad mortem.*

5 *Abbas non censetur habere simultaneam collationem beneficiorum cum suo Conuentu, si prouisiones de illis factæ cantent cum narratiua, quod omnimoda illorum dispositio pleno iure spectat ad ipsum Abbatem.*

6 *Beneficij vltimus status quando sufficiat.*

7 *Ennunciatiuæ suprà centum annos habent vim famæ, quæ probat in antiquis.*

8 *Sententia declaratoria non potest iustificari ex nouis probationibus. Declara vt n. 9.*

Romana de Marescottis.

Ven. 15. Aprilis, 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Fiscus tenetur restituere bona vxoris quæ occupauit, vna cum bonis mariti delinquentis.*
2 *Fiscus tenetur satisfacere omnibus hæredibus delinquentis.*
3 *Fiscus non tenetur de euictione si cessit bona, & iura talia qualia.*

DECISIO CCCLXXVIII.

POST plures resolutiones Rotales, quibus resolutum fuit Dominis de Balleonibus dandam esse immissionem in bonis cantantibus sub nomine Iuliæ, & pretensa credita Dominorum de Marescottis, ex quibus prætendebant retentionem, immissionémque impedire, esse illiquida, præterquam vltimum creditum, quod deinde fuit liquidatum, & cum dote D. Iuliæ debita compensatum. Tandem iidem Domini de Marescottis opposuerunt de cessione omnium bonorum Alphonsi, mariti d. Iuliæ eis facta per fiscum; Vnde dubitaui hodie; An dicta cessio fisci suffragetur Marescottis ad effectum impediendi dictam immissionem: Et Balleonibus tantùm informantibus, fuit absque difficultate negatiuè resolutum: Ratio resolutionis fuit duplex. Prima quòd cessio cantat solùm de bonis Alphonsi delinquentis, atque ideò non comprehendit bona Iuliæ, quæ non fuerunt confiscata: Secunda 1 quia, † esto quòd bona Iuliæ fuissent per Fiscum occupata, nihilominus Fiscus teneretur ea restituere D. Iuliæ siue eius hæredibus, ita vt non posset illis impe- 2 dire immissionem: † prout etiam teneretur omnibus aliis hæredibus Alphonsi satisfacere, *l. cum fisco, ff. ad Syllanian. & l. reo criminis, ff. de solut. l. si marito, in princ. ff. solut. matrim. Peregr. de Iure fisci, lib. 5. tit... n. 48.* latè *Honded. conf. 38. n. 44. vol. 2.* Et tantò magis, dum fiscus cessit Marescottis bona, & iura Alphonsi talia qualia, & sic actiuè, & passiuè, & cum oneribus, & hono- 3 ribus, † ita vt de euictione non teneatur, *ad text. in l. si in venditione* cum tribus legibus sequentibus, *ff. de heredit. vel action. vendit. Alex. conf. 93. vers. præterea aduertatur n. 2. lib. 2.* & in his terminis *Peregr. de Iur. fisc. lib. 7. tit. 3. n. 34. vers. aut verò loquimur.*

Et ita resolutum Balleonibus tantùm informantibus.

Romana Apothecæ.

Ven. 22. Aprilis, 1633.

ARGVMENTVM.

Pacta resolutiua, in Instrumento apposita, quomodo interpetranda. Et quando non obstent, quominùs contractus seruari debeat.

SVMMARIVM.

1 *Contractus rescindi quando non possit.*
2 *Fundans se in pacto resolutiuo tenetur liquido probare euenisse casum resolutionis.*
3 *Pactum resolutiuum, indefinitè conceptum, restringitur ad casum verisimiliter à contrahentibus cogitatum.*
4 *Contrarietas, & repugnantia vitari debent in quacumque dispositione.*
5 *Tractatus nihil operatur, sine conclusione.*
6 *Voluntas in mente retenta non est attendenda.*
7 *Scriptura attendi debet, solùm in casu in quo expressè loquitur.*
8 *Pacta resolutiua intelligi debent ad corticem verborum, & in dubio contra illa est sumenda interpetratio.*
9 *Compensans creditum cum debito, perinde habetur ac si creditum exegisset.*
Promissio seruari debet ei, qui adimpleuit.

DECISIO CCCLXXIX.

DOMINICVS Mannus cessit Francisco Zeccadoro vnum creditum scutorum 1200. quod habebat cum Dominis de Taurinis, Et vice versa Zeccadorus, eodem tempore d. Dominico dedit in solutum vnam apothecam, cum pacto redimendi semper, & quandocumque, nec non cum duobus pactis resolutiuis, quorum primum fuit conceptum sub his verbis, *che in euento, che il Zeccadoro quella somma che ha inm ano, del prezzo di Torre d'Andria fusse costretto à pagare alli Signori Montacuti, ouero ad altre persone, & non alli Sign. Taurini, d. Domenico sia obligato restitui re la Bottega con le piggioni che hauerà riscosse,* Secundum autem sub his aliis verbis, *Che l'istessa conditione habbia luogo in caso che l'istesso Zeccadoro douesse pagare li frutti de luoghi de monti compri per li Signori Montacuti à detti Signori Montacuti;* Et præterea quia idem Dominicus reuelauit, & consignauit Zeccadoro quoddam Instrumentum calculi siue concordiæ de anno 1611. celebratum inter Montacutos, & Taurinos, in quo recensentur, & approbari videntur omnes solutiones, factæ per Zeccadorum, de pretio dicti Castri Turris Andreæ, nec non in eodem declarari quomodo, & quibus facienda esset solutio residui dicti pretij; ideò inter eosdem Zeccadorum, & Dominicum fuit conuentum sic, *Che in euento, che nella causa, che pende in Rota* inter Zeccadorum, & Taurinos, *sia dichiarato, che il Zeccadoro non sia tenuto à pagare se non conforme à detto Instrumento,* sibi per Dominicum reuelato, & consignato, *in tal caso detto Zeccadoro sia obligato dare à detto Domenico per recognitione scut. 350. quali se gli deuono far boni in caso di ricompra di detta Bottega.*

Mortuo Zeccadoro, prætendentes eius hæredes contractum supradictum esse resolutum, etiam quoad dicta scuta 350. in causam dictæ recognitionis, Dominico promissa, introduxerunt desuper Iudicium coram A. C. qui pronunciauit contractum nullo modo fuisse resolutum, sed in omnibus, & per omnia persistere in suo robore, & sic etiam quoad dictam recognitionem scutorum 350. Causa autem appellationis mihi commissa; Domini negotio pluries, & maturè discusso: tandem hodie vnanimiter prædictam sententiam A. C. confirmandam esse dixerunt: Siquidem validitas non controuertebatur, nec controuerti poterat, cùm de ea constet ex reuolutione processus: Iustitia verò visa fuit clara; † Cùm enim 1 contractus

contractus fuerit hinc inde mutuo consensu perfectus, & stipulatione, scriptura, ac traditione vestitus, & non intrent prædicta pacta resolutiua, altera ex partibus dissentiente, rescindi, aut aliàs ab eo recedi, non potest, *l. in ciuili, C. de rei vendic. l. de contractu, C. de rescind. vend.* & aliis per *Surd. cons. 38. n. 6. & seqq. & Rota in Romana Barchi, 29. Ianuarij, 1622. coram bon. mem. Remboldo.*

2 Neque obstant supradicta pacta resolutiua; † Quandoquidem hæredes Zeccadori, qui in eis se fundant, tenentur liquidò docere euenisse casum resolutionis, *l. fin. vers. ex his, & ibi DD. C. de reuoc. donat.* & iuxtà doctrinam *Bart. in l. 1. §. quod autem, ff. ne quid in Flum. public. Signor. cons. 75. n. 23. Dec. 484. n. 3. Cephal. cons. 625. n. 1. lib. 5. Surd. cons. 130. n. 1. cum seqq. & idem decis. 52. n. 2. & decis. 320. n. 6.* Tantum autem abest vt præfati hæredes casum resolutionis euenisse docuerint, quòd imò clarè constat de contrario, nempe de adimplemento: siquidem aut prætendunt euenisse casum resolutionis primi pacti, hoc est quòd Zeccadorus fuerit coactus soluere residuum pretij Montacutis, & non Taurinis, & non est verum, cùm in sententiis & decisionibus Rotalibus trium Instantiarum, nimirum coram Dominis meis Decano, Pirouano, Mormanno, fuerit expresse firmatum, quod residuum dicti pretij erat soluendum Taurinis, & non Montacutis: Et quod magis est cùm idem Zeccadorus in instantia Reuerendissimi Domini mei Decani fuisset condemnatus ad soluendum Taurinis scuta 1096. ipse appellauit à dicta sententia, ex eo maximè quòd illa erat iniusta, ex quo non fuerunt sibi excomputata dicta scuta 1200. sibi cessa à Dominico contra Taurinos: & in gradu appellationis coram R. P. D. meo Pirouano obtinuit illa sibi excomputari, prout in effectu fuerunt excomputata, & compensata, reformata in hoc sententia D. mei Decani.

Non obstat etiam, quòd in dicta sententia in gradu appellationis coram Domino meo Pirouano, Zeccadorus non solùm fuerit condemnatus ad soluendum Taurinis, sed etiam Montacutis scuta 35. atque ideò intrare dictum primum pactum resolutiuum: Quia cùm illud fuerit appositum ne creditum per Dominicum, Zeccadoro cessum, esset apud Zeccadorum inutile, maximè ad compensandum cum Taurinis, casu quo pretium Castri Turris Andreæ esset soluen. Montacutis, & non Taurinis, vt ad oculum patet, eo ipso quòd illud fuit totum Zeccadoro vtile ad dictum effectum dum totum illud compensauit cum Taurinis, & sic habuit plenum effectum causa ex qua Zeccadorus curauit sibi cedi dictum creditum, pactum nullo modo intrat, etiam quòd fuerit indefinitè conceptum; videlicet in casu, *che il Zeccadoro quella somma che hà in mano del prezzo di Torre Andrea fusse constretto à pagare alli Signori Taurini, &c.* Quia recipit interpretationem, ex tacita contrahen-

3 tium mente; † iuxta quam est restringen. ad casum verisimiliter cogitatum, & sic ad casum, quo creditum, Zeccadoro cessum, in totum, aut in parte non esset sibi vtile, neque quoad Taurinos, neque quoad ad alios, *ad text. in l. in conuentionalibus, ff. de verb. obligat. & l. non omnis, ff. si cert. petat. Anton. Gomez, tom. 1. var. cap. 7. num. 4.*

Et sustulit omnem difficultatem Instrumentum prædictum calculi, celebratum inter Montacutos, & Taurinos, de anno 1611. vbi declaratur Montacutos remanere creditores pretij dicti Castri, in dicta summa dumtaxat scutorum 35. Taurinos verò in toto residuo; cum enim Zeccadorus magni fecerit dictum Instrumentum, ita vt quia Dominicus illud ei reuelauit, & consignauit, illi in recognitionem promisit dicta scuta 350. casu quo Rota iudicaret solutiones esse faciendas iuxta modum in eo præscriptum, inde clarè consequitur, quòd dum Zeccadorus apposuit pactum resolutiuum, in euentum quòd pretium esset soluendum Montacutis, non intellexit de solutione

4 dictorum scutorum 35. † quia aliàs induceretur absonus intellectus, & manifesta contrarietas, & repugnantia, quæ in quacumque dispositione est vitanda, *l. vbi repugnantia, ff. de reg. Iur.* cum aliis per *Surd. decis. 276. num. 3.*

Aut verò præfati hæredes Zeccadori prætendunt euenisse casum resolutionis secundi pacti resolutiui, nimirum fuisse declaratum fructus locorum Montium deberi Montacutis, & minùs hoc subsistit, cùm imò fuerit resolutum eos deberi Taurinis, vt in decis. & sententiis Rotalibus prædictis.

Vnde non obstat, quòd intentio Zeccadori dum apposuit dictum pactum, fuerit se absolutè & in totum liberare à solutione fructuum locorum Montium, tam quoad Montacutos, quàm quoad Taurinos, vt prætendebant hæredes probari, ex quibusdam testibus desuper examinatis; Quia vltrà quòd in eorum depositionibus nullum potest fieri fundamentum, cùm primus solum concludat de tractatu, super

5 quarto ibi, *dopò che cosa concludesse io non loso:* † tractatus autem sine conclusione nihil ponit in esse, *leg. obligationum substantia, ff. de action. & obligation. gloss. in l. eleganter in princ. in verb. idem puto, ff. de condit. indeb. Bald. in c. fin. de iuram. calum. Tiraq. de retract. conuent. in fin. n. 24. Surd. cons. 202. n. 5. & Rota decis. 104. n. 6. p. 2. diuers.* Secundus verò testis retorquetur, Quia imò comprobat intentionem Dominici super quarto ibi, *che finalmente il Zeccadoro si risolse di fare quello che voleua il Manni;* In omnem casum, quando testes concluderent determinatam intentionem Zeccadori, prout hæredes prætendunt, illa non esset attendenda:

6 † tum quia in mente retenta: tum etiam quia † standum

7 est scripturæ, quæ expressè se restringit ad casum, quo solutio fructuum esset facienda Montacutis, ad text. *in l. si ego, ff. si cert. pet. l. non solum, ff. de Action. & obligat. cap. 1.* vbi *gloss. in verbo voluntatem habuerit, de eo qui mitt. Ias. in l. si ita legatum, §. illi si volet num. 2. ff. de leg. 1. Decian. cons. 21. n. 1. & seq. lib. 2.* cum aliis per *Mant. de tacitis, & ambig. lib. 2. tit. 4. n. 21. & lib. 4. tit. 22. n. 25. vers. Primum.*

8 † Quæ tantò magis procedunt; cùm versemur in pactis resolutiuis, quæ sunt ad corticem verborum regulariter intelligenda; ita vt contra illa in dubio, & pro effectuatione contractuum sit sumenda interpretatio, *l. si inter virum,* vbi *Soccin. n. 5. de reb. dub. Castr. cons. 278. col. vlt. lib. 1. & Crauet. in quæst. de indemnit. mulier. n. 35. Menoch. cons. 58. n. 46. vers. Siquidem in dubio, Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 4. n. 30. vers. sextò deducitur.*

Minùs obstat obiectum, quòd creditum per Dominicum cessum Zeccadoro, contra Taurinos, non fuerit reale, hócque probari ex eo, quòd illud consistebat, & probabatur dumtaxat ex quadã assignatione fructuum locorum montium, quam D. Ambrosia Taurinorum mater, & Tutrix, Dominico fecit, quæ loca Montium erant illámet, quæ Zeccadorus emerat ex pretio dicti Castri Turris Andreæ, quæ ideò cùm essent Zeccadori, vt dicti hæredes prætendebant, fructus eorum nulli alij quàm eidem Zeccadoro debebantur; Quia fuit dupliciter responsum, primò non esse verum, quòd creditum contra Taurinos cessum per Dominicum, consisteret in dicta assignatione fructuum, sed de eo constabat ex publico Instrumento: Assignationem autem prædictam fuisse factam Dominico pro satisfactione dicti crediti, quæ si non habuit effectum, quia fructus non debebantur; non ideò Dominicus remansit sine credito, sed inde

magis

magis creditum extare comprobatur, eo quòd non fuit extinctum per dictam assignationem, dum illa non habuit effectum; quòd satis, superque effectus subsecutus demonstrauit; scilicet compensatio supradicta, apposita per Zeccadorum contra Taurinos, & obtenta præuia sententia Rotali, Taurinis non reclamantibus, imò acquiescentibus; † Dum enim Zeccadori compensarunt dictum creditum, perinde est ac si illud effectualiter exegissent, ad text. *in l. debitor, ff. qui potior. in pign. l. dedisse, ff. de verb. obligat. l. amplius, ff. rem rat. haber. l. vel permutauit, ff de liber. caus. Tiraq. de retract. lign. §. 3. gloss. 3. n. 1. & seqq. Rota decis. 536. n. 3. p. 1. recent.* Secundò fuit responsum, quòd imò fructus locorum Montium debebantur Taurinis, cùm Zeccadorus fuerit condemnatus ad eorum solutionem, vt constat ex decisionibus, & sententiis Rotalibus: Et quamuis in gradu restitutionis in integrum, resolutum fuerit coram D. meo Motmanno, fructus non deberi, nisi ab anno 1609. vsque ad annum 1625. in quo ipse cessit dictum creditum Zeccadoro, ex locis Montium in sorte scutorum 2280. essent decursi fructus in multò maiori quantitate, quàm erat creditum scutorum 1200. ab eo cessum Zeccadoro.

Ex quibus visum fuit Dominis sine difficultate pariter non esse resolutam promissionem scutorum 350. factam in causam dictæ recognitionis; cùm enim illa facta fuerit in casum, quo Rota iudicaret, iuxta dictum Instrumentum de anno 1611. quòd Dominicus Zeccadoro reuelauit, & illud in sententiis & decisionibus Rotalibus fuerit approbatum, & iuxta illud iudicatum, propterea constat de adimplemento, &c. & sic debet promissio habere effectum, per ea quæ in simili notat *Alex. cons. 216. incipit ponderatis n. 7. vers. & pro hoc adduco lib. 6.*

Et ita vtraque, &c.

Romana de Marescottis.

Mercurij 17. Aprilis, 1633.

ARGVMENTVM.

Fiscus habetur loco hæredis, & successoris, & quomodo. Remedia possessoria an competant contra fiscum, & contra illum cumulentur possessorium, & petitorium.

SVMMARIVM.

1. *Immissio fideicommissaria à quo impediri non possit.*
2. *Fiscus habetur loco hæredis, & successoris, & quomodo, & n. 3. & 4.*
5. *Fiscus si cedat bona delinquentis talia qualia, talis cessio quid operetur.*
6. *Remedia possessoria non competunt contra fiscum, contraria verò sententia firmatur, & ampliatur n. 8. & DD. exaduerso allegatis respondetur, quòd procedunt in supremis regaliis Principum, ex speciali ratione de qua n. 10.*
 Fiscus non litigat, nisi possessione penes se existente.
7. *Fiscus non habet alia priuilegia, quàm ea, quæ sunt in Iure expressa; & ideo præter illa tenetur vti eo Iure quo subditi vti debent.*
9. *[Co]nfiscatio bonorum mariti non comprehendit bona eius vxoris, etiam quòd fuerint per fiscum descripta, & sequestrata.*
11. *Cumulatio possessorij & petitorij an admittatur contra fiscum, & quando.*
12. *In causis Fiscalibus seruandus est ordo iudiciarius, nisi quatenus de Iure reperitur relaxatus.*
13. *Ignorantia præsumitur, dum scientia non probatur.*
14. *Fiscus potest semper, & indistinctè res describere, & sequestrare custodiæ causa, & per modum Inuentarij, vt sciatur quantitas, & rerum qualitas, & ideo si quis patiatur res suas describi, & sequestrari, sibi non præiudicat, & n. 15.*
16. *Tacens, & non contradicens sibi non præiudicat, si sciat ius suum saluum esse.*
17. *Sequestrum necessarium non priuat possessione.*
18. *Fiscus non potest ferre sententiam, neque in petitorio, neque in possessorio, contra bona illius, qui non fuit citatus, nec aliter auditus.*

DECISIO CCCLXXX.

IN hac causa emanarunt plures decisiones coram bon. mem. Remboldo, & coram me, in quibus fuit resolutum, Dominis de Balleonibus, vti fideicommissariis Dominæ Iuliæ, ex persona Pitri dandam esse immissionem in omnibus bonis, cantantibus sub nomine D. Iuliæ, & consequenter in Censibus, & Societatibus officiorum, de quibus agitur: sed tandem liquidatis iam omnibus prætensionibus Dominorum de Marescottis, qui adepti fuerunt possessionem dictorum bonorum vti hæredes ab intestato eiusdem Iuliæ, fuit per eosdem nouiter oppositum, ad impediendam dictam immissionem, quòd ipsi habent à fisco cessionem omnium bonorum Alphonsi, mariti d. Iuliæ: Vnde die 3. præsentis mensis, cùm præsupposito dictarum decisionum, fuit in Rota disputatum, An prætensa cessio fisci suffragetur Marescottis ad dictum effectum; Et Balleonibus tantùm informantibus, fuit negatiuè resolutum. Ratio resolutionis fuit; † quia sicuti si bona Alphonsi non fuissent confiscata, eius hæredes, tam legitimi, quàm testamentarij non potuissent immissionem impedire, vt communiter notatur in *l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* ita nec pariter fiscus à quo Marescotti, vigore cessionis, causam habent, eam impedire potest; cùm fiscus loco hæredis, & successoris habeatur, ita vt ex fisci persona non mutetur conditio obligationis, in tertij præiudicium, *l. fiscus, ff de iur. fisc. l. cum quidam, §. fiscus, ff. de Vsur.* † Sed ille tenetur passiuè, prout delinquens, eiúsque hæredes tenentur, *l. 2. C. ad l. Iuliam de vi publ. l. si marito in princ. ff. solut. matrim. l. cum fisco, ff. ad Syllan.* † prout vice versa actiones actiuæ quoque ad fiscum pertinent, *l. rei criminis, ff de solut. Roman. cons. 73. in princ.* Et tantò magis in casu nostro, eodem modo DD. Marescottis tenentur; † cùm fiscus illis cesserit bona Alphonsi talia qualia, cum expressa declaratione, vt nunquam de euictione teneatur, ad tex. *in l. si in vendit cum tribus seqq. ff. de hæred. vel act. vendita, Peregr. de iur. fisci lib. 7. tit. 3. n. 34. vers. aut verò loquuntur,* latè *Honded. cons. 38. n. 44. lib. 2.* & alij in dicta decisione allegati.

Concessa autem desuper Dominis de Marescottis, ex benignitate Dominorum, noua audientia; duo per eorum informantes proposita fuerunt, quæ stantibus prædictis decisionibus; cum quarum præsupposito, vt dictum est, de iuribus d. cessionis nunc agitur, visa Dominis fuerunt nimis peregrina, intelligentiúmque mentes non parum grauare, vt etiam in his ipsis ferè terminis, non audacter dixit *Afflict. in constit. Regn. lib. 1. tit. de violent. circa possess. num. 57.* Primum fuit, quod licèt cessio cantet solùm de bonis Alphonsi, tamen quia sub ea comprehenduntur etiam bona cantantia sub nomine Iuliæ eius vxoris, cùm pariter fuerint per fiscum descripta, & sequestrata; † propterea

propterea contra eum, & consequenter contra Dominos de Marescottis illius cessionarios, non dari remedia possessoria, ex quo fiscus non litigat nisi possessione penes se existente, *Rebuff. in consuet. Regn. tit. de mater. possess. art. 2. gloss. 1. n. 36. & Menoch. de retin. remed. 3. num. 134.*

Sed hoc primum fundamentum Dominorum de Marescottis visum fuit prorsus ab omni Iure alienum, 7 quia cùm regula sit in hac materia vulgaris, † vt fiscus non habeat alia priuilegia, quàm ea, quæ sunt in 8 Iure expressa, † ac ideò teneatur vti eo iure, quo subditi vti debent, *l. est & decretum, & l. quod placuit, ff. de iur. fisc. l. vnic. C. de conduct. lib. 11. gloss.* communiter approbata *in l. item veniunt, §. in priuaterum, ff. de petit. hared.* vbi etiam *Bald. & aly. Dec. consf. 331. num. 3, Bosius in tit. de fisc. in princ. num. 74.* latè *Peregr. de iur. fisc. d. lib. 7. tit. 3. per tot. Contard. de moment. poss. quaest. 21. num. 3.* Propterea competunt contra fiscum omnia remedia possessoria, tam retinendæ, quàm recuperandæ, & adipiscendæ, ita vt contra illum aduersusque incorporationem bonorum, admittatur contradictor; tam ratione possessionis, quàm dominij, cum quo procedendum est causa desuper cognita, in forma iuris, vsque ad sententiam inclusiuè, *l. res quæ*, iuncta *glossa*, ibi *verbo controuersia, ff. de iur. fisc. l. si vacantia, C. de bon. vac. lib. 10.* vbi etiam *Ioannes de Platea, leg. eius qui delatorem d. tit. de iur. fisc. & cap. cum secundum leges de hared. lib. 6. Bart. in l. si finita, §. si de vectigalibus, ff. de damn. infect. Alex. in leg. si marito in princ. ff. solut. matrim. Salicet. in l. si quis post hanc, col. 5. C. de donat. inter, Alciat. conf. 14. num. 12. lib. 8. Afflict. de prohib. feud alienat. per Federic. §. illud quoque num. 14. cum seqq. & in d. tit. de violent. circa poss. n. 51. Guliel. Bened. in cap. Rainutius, in verbo, duas habens filias, n. 41. Peregr. de iur. fisc. lib. 5. num. 185. Guidop. decis. 366. Franc. Marc quaest. 38. & quaest. 680. lib. 1.*

Quæ tantò magis in casu nostro procedunt, cùm confiscatio cantet solùm de bonis Alphonsi delin- 9 quentis, † sub quibus in Iudicio possessorio non veniunt bona cantantia sub nomine Iuliæ eius vxoris, prout fuit decisum in supradictis decisionibus, quod procedit etiam quòd fuerint descripta, & sequestrata per fiscum, iuxta doctrin. *Bart. in l. defensionis facultas, C. de iur. fisc. lib. 10. & Guidop. vbi supra*; ea nimirum 10 ratione; † quia sequestrum necessarium non priuat possessione, *Bart. in l. interesse* per illum textum, *ff. de acquir. poss. Albert in l. vnic. col. 2. vers. quaris Cinus*, vbi etiam *Salicet. n. 2. C. de prohib. sequestr. Abb. in cap. examinata, n. 14. de indic. Sarnen. in reg. de ann. quaest. 47. Bober. decis. 277. n. 9. Cassad. decis. 14. n. 12. super reg. & Rota decis. 35. n. 2. p. 2. recent.* Nec contrarium dicunt *Rebuff. & Menoch.* vbi suprà, quia loquuntur de illis supremis regaliis Principium, quæ non possunt sine titulo possideri, pro quibus propterea non dantur remedia possessoria contra fiscum, sed est de titulo agendum, vt de quasi possessione cognoscendi contra Reos criminis læsæ maiestatis, vel falsæ monetæ, & aliarum similium regalium, *cap. super his de verb. signif. & c. contra morem 100. dist. Peregr. d. lib. 7. tit. 3. num. 20.*

Alterum quòd informantes pro Dominis de Ma- 11 rescottis adducebant, fuit, † quòd contra fiscum, & habentes causam ab eo cumulantur possessorium, & petitorium; itaut vtrumque vna sententia terminetur, quod pariter Dominis, in his terminis (vbi non agitur de regaliis fisci) visum fuit iure omnino destitui, & nullibi scriptum, nisi *in cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & prope*, & ex speciali Papæ dispensatione, vt inquit *Afflictus in d. tit. de violent. circa poss. num. 56. in fin.* vbi quòd propterea non trahendum ad regulam *c. Apostolica 56. dist.* Eo quòd talis dispensatio non debet fieri, nisi in magna causa, quæ hic, nec minima adest, maximè cùm nullum versetur fisci interesse, stante quòd cessa fuerunt iura talia qualia, *Peregr. d. tit. 3. num. 34. vers. aut verò loquimur*; Esset enim contra regulam text. *in cap. conquerente de rest. spoliat.* † & aliam regulam, quòd in causis fiscali- 12 bus est ordo iudiciarius seruandus, nisi quatenus de iure reperitur relaxatus, *Bart. in l. 1. de conduct. & proc. Martinus Lauden. de fisc. quaest. 182.* & alij plures allegati per *Peregr. in d. tit. 3. num. 4.*

Nec quicquam tandem releuare visum fuit, quòd Iulia reclamauerit quando dicta bona sub eius nomine cantantia, fuerunt per Fiscum descripta, & sequestrata; † Quia vltrà quòd nihil potest ei imputari, 13 cùm præsumatur ignorantia, dum scientia non probatur; in omnem casum, † cùm ea non posset des- 14 criptionem seu sequestrum impedire, ex quo possunt semper, & indistinctè per Fiscum fieri custodiæ causa, & per modum inuentarij, vt sciatur quantitas, & rerum qualitas, *l. 1. §. penult. ff. de ventr. in poss. mitt. l. 3. & l. fin. C. de bon. vac. lib. 10.* vbi etiam *Bart. idem Bart. in l. defensiones, ff. de requir. reis*, & alij allegati per *Peregr. d. tit. 3. n. 10.* † propterea non potest Iuliæ imputari, 15 quòd passa fuerit descriptionem, & non reclamauerit, ad text. *in l. Caius, ff. de pignor. act.* vbi gloss. *in verb. abesse, in vers. tu autem dicas, Bart. in l. qua dotis, n. 19. cum seqq.* vbi etiam *Barbos. n. 159. cum seqq. ff. solut. matrim. Imol. in cap. si quis Presbyterorum num. 14. in vers. si autem subscribit, extrà de filiis Presbyter. Et fuit dictum in causa Romana Gruppi, 16. Ianuarij proximè præteriti coram me*: † Et maximè ex quo Iulia sciebar 16 Ius suum omnino saluum esse; † tum quia tale se- 17 questrum vti necessarium non priuat possessione, vt dictum est: tum etiam quia non fuit citata, nec aliter audita; † contra quam propterea non poterat, quoad 18 dicta bona, deueniri ad sententiam, nec in possessorio, nec in petitorio, & consequenter nec ad incorporationem, ex *Bart. in d. l. defensionis facultas de Iur. fisc. lib. 10.* & in his terminis *Franc. Marc. d. quaest. 680. num. 2. vers. Nec obstat si dicatur.*

Et ita decisum vtraque, &c.

Gerunden. Præposituræ.

Merc. 27. Aprilis, 1633.

ARGVMENTVM.

Præposituræ merè temporales non cadunt sub reseruatione, & quare; Et ex quibus talis temporalitas dignoscatur.

SVMMARIVM.

1 *Absolutoria conceditur Reo, si Actor non probet suam intentionem.*

2 *Præpositura habentes simplices administrationes temporales, & nihil spiritualitatis annexum, non sunt beneficia Ecclesiastica.*

3 *Sub reseruatione non comprehenduntur Præposituræ, illæque non sunt beneficia, neque officia Ecclesiastica, in titulum perpetuum conferri solita.*

4 *Gerunden. Præpositura sunt merè administrationes temporales, vt sæpius Rota resoluit: & ad quid earum Præpositi teneantur, n. 5.*

6 *Beneficiorum collatio debet esse pura, libera, & absque aliquo onere.*

7 *Beneficia*

7 *Beneficia Ecclesiastica conferri debent in perpetuum.*

8 *In Beneficiis, ad hoc vt inducatur nouus status, quæ requirantur.*

9 *Status vltimus non attenditur, dum constat de statu anteriori contrario.*

DECISIO CCCLXXXI.

IN *decisione in hac causa facta die 21. Maij anni præteriti*, fuit resolutum ad fauorem Capituli Gerunden. intrare arbitrium pro retardanda executione Breuis de capienda possessione nomine Cameræ expediti, pro parte Domini Francisci Sanz prouisi Apostolici de hac Præpositura, tanquam reseruata, ratione mensis; Hodie autem proposui causam super negocio principali: nimirum, An Capitulo sit danda absolutoria; Et fuit affirmatiuè resolutum; Ratio resolutionis fuit; Quia Franciscus Actor non probat reseruationem cui innititur eius prouisio; vnde intrat trita regula, † 1 actore non probante, &c. de qua *in l. ei qui dicit, ff. de probat. & in l. actor. C. eod. Rot. decis. 3. de re iud. in non.* & alibi sæpius.

Quòd autem dicta Præpositura, & aliæ in d. Ecclesia existentes, eiúsque qualitatis, non sint reseruatæ, visum fuit esse clarum; † 2 ex quo sunt simplices administrationes temporales, nihil spiritualitatis habentes, quæ ideo longè distant à Beneficiis Ecclesiasticis, *Abb. cons. 47. n. 1. lib. 2. Sarnen. in reg. de ann. q. 20. Rot. decis. 254. n. 3. p. 2. recent.* † 3 si igitur non sunt beneficia Ecclesiastica, nec etiam officia Ecclesiastica in titulum perpetuum conferri solita, vt fuit latè comprobatum *in d. decis. 21. Maij coram me*, non cadunt sub reseruatione, *Gonz. super reg. 8. gloss. 5. §. 11. n. 5.* cum aliis *in decis. coram me* allegatis.

Quòd deinde dictæ † 4 Præpositurae sint meræ administrationes temporales, nihil spiritualitatis habentes, & per Capitulum, Administratoribus temporalibus concedi solitæ, pluries resoluit *Rot.* & signanter *decis. 12. n. 38. & seqq. & decis. 25. n. 6. decis. 33. num. 6. & decis. 43. n. 2. part. 2. recent. & in Gerunden. Vini 18. Iunij 1601. coram bon. mem. Damasceno, & 4. Maij 1616. & 7. Aprilis 1617. & 15. Ianuarij 1620. coram Eminentissimo Cardinali Pamphilio.*

In quibus fuit etiam firmatum, † 5 Quòd Præpositi, iuxta antiqua statuta Ecclesiæ Gerunden. tenentur singulis annis assecurare eorum Præposituras cum idoneis fideiussoribus, de subeundis illarum oneribus, & quòd singulis annis sunt obligati ad reddendam rationem administrationis, & facere arrendamenta, cum consensu Capituli, portionésque Canonicales anticipatè soluere, & quòd de expensis faciendis tenentur Capitulum certiorare; & demum constitit, quòd si quandoque dictæ Præposituræ fuerunt per Capitulum, aut Episcopum collatæ, Collatio facta fuit iuxta dicta statuta, & cum supradictis conditionibus, pactis, & oneribus, quæ non compatiuntur cum natura beneficiorum, † 6 Quorum collatio debet esse pura, libera, & absque aliquo onere, *Bellam. in cap. in nostra, num. 10. & ibi Felin. n. 9. de rescript. Garz. de benef. part. 1. q. 1. num 2. Rebuff. de pacif. possess. n. 344 Rot. dicta decis. 245. n. 4. vers. Et Abbates part. 2. recent.*

Præterea cessat difficultas; Quia insuper præfata statuta expressè disponunt, vt negligentibus Præpositis, onera supradicta adimplere, Præposituræ vacent eo ipso; ita vt liceat Capitulo, vti Domino de Præposituris, disponere de illisque prouidere aliis; Vnde cùm earum collatio non sit in perpetuum, necessariò sequitur non esse Beneficia Ecclesiastica, † 7 de quorum essentia est, vt in perpetuum conferantur, *Bellam. in cap. super, num. 17. vers. Hoc enim est proprium, de renunciat. Anchar. in cap. Beneficium, n. 4. vers. item quia de regul. iur. lib. 6. Abb. d. cons. 47. vers. item quia in perpetuum, lib. 2.* cum aliis relatis per *Rotam in d. decis. 24. n. 6. p. 2. recent.*

Neque obstant duo, quæ pro parte eiusdem Francisci fuerunt deducta in memoriali per eum dato, pro obtinenda noua audientia, contra *decisionem d. die 21. Maij coram me factam*: Non primum, videlicet quòd in Decisionibus factis in d. Causa Gerunden. Vini, supra allegatis, non fuerit firmatus status d. Præposituratum, sed omnia fuisse restricta ad validitatem prædictorum statutorum; Quia contrariũ apertè dignoscitur ex earum lectura, & præsertim ex dictis *Decisionibus 4. Maij 1616. & 7. Aprilis 1617. & 15. Ianuarij 1620. coram Eminentissimo Cardinali Pamphilio*, in quibus, claris verbis, fuit firmatum statum harum præposituratum esse merè temporalem.

Non etiam obstat secundum obiectum, nempe quòd dictæ Propositura fuerint effectæ collatiuæ; ex quo pluries collatæ fuerunt, tam à Papa, quàm ab Ordinario; & ideo quòd attento vltimo statu sint beneficia, seu officia Ecclesiastica, in titulum perpetui Beneficij conferri solita, Quia fuit plenè responsum in *d. decisione coram me*, Ex hoc non sequi earum statum temporalem fuisse mutatum, & nouum inductum: † 8 Cùm ad inducendum nouum statum, in præiudicium Tertij, & sic Capituli, requirantur quadragenaria possessio, potestas, & voluntas Superioris, bona fides impetrantium, ac demum scientia, & patientia Capituli, Quæ requisita prorsus deficiunt in casu nostro: & vlterius fuit dictum, † 9 vltimum statum non attendi, dum vt hîc clarè constat de contrario statu anteriori, ex allegatis *in dicta decisione coram me in vers.* Non obstat etiam, quæ non est cur repetantur.

Et ita decisum, &c.

Firmana Iurispatronatus.

Ven. 19. Aprilis, 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Expensæ iudiciales refici debent Victori per Condemnatum.*

2 *Nec attenditur, iuxta Rotæ stylum, an quis habuerit iustam causam litigandi.*

3 *Expensas actorum simul cum alio factorum, quis non tenetur soluere nisi pro sua rata.*

DECISIO CCCLXXXII.

FVIT resolutum: Non constare de excessiua taxatione expensarum in scutis 75. factarum à D. Abbate Panico, in lite quam sustinuit in duabus instantiis huius Causæ, contra Abbatem Centoflorenum, nempe in prima coram R.P.D. Ghislerio, & in secunda coram Domino meo Dunozer, in quibus ad fauorem eiusdem Abbatis Panici fuit declaratum, ei esse adiudicandum beneficium, de quo agitur: siquidem constat fuisse tanti taxatas expensas iudiciales, & Notarij mercedes, & taxationem fuisse iustè,

1 & ritè factam iuxta stylum Rotæ, † Quas ideo notissimi iuris est per D. Abbatem Centoflorenum condemnatum esse, prædicto Abbati Panico Victori reficiendas, iuxta textum *in l. properandum, §. sin autem, C. de Iudic.* & dixit *Rota in Causa Lunen. Zarzanen. expensarum 28. Maij 1627. coram Reuerendissimo Do-*

2 *mino meo Decano.* † Ita vt, iuxta obseruantiam Rotæ, non attendatur, an quis habuerit iustam causam litigandi, vt per *Sarnen. in Reg. de annal. quæst. 41. Cassad. decis. 13. de rescript. Rot. in Romana Spolij 21. Februarij proximè præteriti coram R.P.D. meo Vbaldo.*

3 Neque obstat, † quòd Patronus, qui Centoflorenum præsentauit, fuerit admissus ad Causam pro omni suo iure, & interesse, & quòd etiam contra illum fuerint facta omnia acta, & quòd ideo Centoflorenus non potuerit condemnari pro rata expensarum tangente ipsum Patronum; Quia obiectum ex facto tollitur, quandoquidem licet dictus Petrus fuerit ad Causam admissus, tamen ex actis constat nihil eum in hac causa egisse, sed tantùm fuisse citatum per D. Abbatem Panicum, quatenus veniret citandus, & non aliter.

Minùs obstat prætensio, quòd dictæ sententiæ sint iniustæ, & quòd ideo Centoflorenus non teneatur soluere expensas supradictas; Quia, vltra quòd iustitia earundem sententiarum, claré dignoscitur ex decisionibus in hac Causa factis, ea quæ hodie deducuntur contra dictas sententias non sunt præsentis inspectionis, & propterea non egent responsione.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana Pecuniaria.

Lun. 2. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Sententia lata contra principalem an, & quando exequi possit contra fideiussorem contractus, eo non citato. Et nonnulla notanda in materia obligationis Cameralis, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Fideiussor obligatus sub conditione, conueniri potest ea purificata.*

2 *Obligatio Cameralis quid operetur.*

3 *Obligatus in forma Cameræ habetur pro condemnato, ex re iudicata, & potest contra eum executiuè procedi.*

4 *Fideiussor contractus conueniri non potest executiuè, vigore sententiæ latæ contra principalem, sed contra eum requiritur nouus processus; secus tamen est in fideiussore iudicij, num. 5.*

6 *Limita quòd dicitur de fideiussore contractus, vt non procedat, quando ipse se obligauit ad soluendum, quidquid contra principalem fuerit liquidatum, & iudicatum; quia tunc poterit etiam sine nouo processu contra ipsum agi pro summa liquidata contra principalem.*

7 *Amplia dictam limitationem proculdubio procedere, stante obligatione Camerali.*

8 *Liber sine quo exactio fieri non potuit, præsumitur traditus, si de exactione appareat.*

DECISIO CCCLXXXIII.

Dominus Verrinus de anno 1625. suscepit in se onus exigendi omnes, & quascunque pecunias Archiconfraternitatis Orfanorum, bonùmque & fidele computum reddendi, promisitque alia facere, & adimplere per hæc verba, *Che detto Domenico sia tenuto, & obligato rendere bono, & fedele conto di detta essattione, e di quanto li peruerrà nelle mani, &c. alli Signori Sindici pro tempore di essa Archiconfraternità ad effetto di essere Sindicato, al qual Sindicato sia tenuto stare, si come promette, né si possa rechiamare, appellare, &c* prout in Capitulis in Instrumento desuper confecto, latiùs cõtinetur: Cuius Dominici obligationi, vti principalis, principaliter, & in solidum pro summa scutorum 2000. tantùm, & non vltrà, accesserunt Taurinus de Taurinis, & Horatius Verrinus, filius dicti Dominici, & vlteriùs Arsenius Musca Notarius de dicto Instrumento rogatus promisit, & se obligauit per hæc verba videlicet, *Eosdem Dominicum exactorem, & Taurinum de Taurinis, ac Horatium Verrinum fideiussoris sicut supra obligatos ego Arsenius Musca tanquam fide, & facultatibus idneos pro dicta summa scutorum 2000. tam pro tempore præsenti, quàm futuro recepi, & recipio risico meo, illósque, tanquam tales, & pro talibus approbo; ita & taliter, quòd obtenta, & præuia relaxatione mandati, ad instantiam dictæ Confraternitatis, contra dictos DD. Dominicum, & fideiussores, vt supra obligatos, ipsa Confraternitas absque aliqua discussione facienda dictorum DD. Dominici, & fideiussorum, possit agere contra me, & quæcunque mea bona, pro consecutione quarumcunque pecuniarum, per eundem D. Dominicum pro tempore exigendarum, & de quibus D. Dominicus non reddiderit computum, & rationem eidem Confraternitati, vsque ad dictam summam scutorum 2000. moneta tantùm, & ad præmissa teneri, & obligatum esse volo etiam in forma Cameræ Apostolicæ cum solitis, & consuetis clausulis,* qui etiam sic se subscripsit. *Ego Arsenius Musca Curiæ Caus. Cam. Apost. Notarius affirmo, & obligo me, etiam in forma Cameræ Apostolicæ vt supra manu propria.*

Quibus peractis continuauit Dominicus per plures annos in dicta exactione, & eo defuncto fuit deuentum ad reuisionem computorum, & præuia diligenti, & exacta omnium partitarum, tam dati quàm accepti discussione, citatis, tam Dominici hæredibus, quàm supradictis eiusdem fideiussoribus, Sindici d. Confraternitatis declararunt illos, ex causa exactionis Dominici, remanere debitores in summa scutorum 3950. contra quos deinde, seruatis seruandis fuit obtentum, & expeditum mandatum executiuum, pro summa scutorum 1300. sine tamen præiudicio residui, & pro consecutione dictæ summæ in dicto mandato contentæ actum fuit contra Arsenium coram A. C. in vim dictæ eius obligationis: à quo, seu à Iudice ab eo deputato lata fuit sententia absolutoria in Arsenij fauorem: interposita autem appellatione pro parte Confraternitatis, & mihi causa commissâ, fuit hodie resolutum d. sententiam esse infirmandam; Cùm enim Arsenius se obligauerit in forma Cameræ, obtenta, & præuia relaxatione mandati, ad instantiam dictæ Confraternitatis, contra Dominicum principalem, & fideiussores, vt supra obligatos, & conditio obligationis exstiterit, cum mandatum fuerit obtentum, & relaxatum, † consequenter Arsenij 1 obligatio fuit purificata, euenítque casus suæ obligationis, contra quem propterea agi potuit, *Bart.*

Bart.in l.fideiussor obligati,in §.cum fideiussor, num.3.ff. eodem,Soc.Sen.conf.55. num.2. vers.secundò principaliter circa fin.part.1.& Cas.de Grass.decis.1.de fideiuss. † 2 Et stante obligatione Camerali, quæ facit ius certum, & indubitatum, & inducit confessionem iudicialem; † 3 Et quod sic obligatus habeatur pro condemnato, ex re iudicata, potuit etiam executiuè contra eum agi, Gabr. conf. 67. num. 8. & 9. lib. 1. Gratian. discept.968. num.1. & Rot. decis.866. num.1. part.1.recent.

Neque obstat,quòd fideiussio Arsenij non sit facta in iudicio,sed extraiudicialiter, † 4 Qui ideo vti fideiussor contractus non potuit conueniri executiuè,vigore sententiæ,seu mandati,relaxati contra Dominicum,& fideiussores,pro quibus intercessit,sed contra eum opus fuisse nouo processu, Greg.§.nam si cum, ff. de pignor.l.à sententia, ff.de appell. Bart.in l.1. ff. Iudic. solui, Ancar.conf.35.per totum, Crauett.conf.272. Surd. conf.271. num.38. & 39. & idem decis.218.num.11. † 5 licèt secùs sit in fideiussore Iudicij contra quem sententia lata contra principalem potest executioni mandari,sine nouo processu, Bart.in d. l.1. & si quis Reum, ff.de custod.Reorum,Specul.de execut.sententia,§. 2.n.10. Roder.Suar.in l. 3. tit. del los Amplesamientos, vers.sed pone n.6.& 9.

Quia licèt prædicta distinctio inter fideiussorem Iudicij, & fideiussorem contractus sit in se verissima, & communiter recepta; tamen limitatur, † 6 vt non procedat,quando,vt in casu nostro, fideiussor contractus expressè se obligauit ad soluendum, quidquid contra principalem fuerit liquidatum, & iudicatum; Quia tunc etiam, si in causa liquidationis cum principali non fuerit citatus, poterit pro liquidatis cum suo principali, præuia eiusdem condemnatione,contra ipsum executiuè agi, sine nouo processu, vigore sententiæ contra principalem latæ; Ea nimirum ratione; quia non solùm promisit soluere liquidatum, & iudicatum contra ipsum, sed etiam contra principalem,Bald.in l.2.in fin.in vers. si tu vis, C. de fideiuss. tutor.& in l.sancimus,§.& cum antiquitus, num.2. C.de vsur.rei indic.Roder.Suar.in l.post rem iudicatam in declaratione legis Regni,in vers.visum est, supra n.2. Escobar.de ratiociniis,cap.34. n.4. † 7 Quæ limitatio in casu nostro nullam patitur difficultatem;stante obligatione Camerali Arsenij in casu securo,vt in his terminis, Maurus Aretin.in tract.de fideiuss.in 2.part.principali, c.36.vers.Limita secundo,n.7.Nec non quòd Arsenius non tam conuenitur executiuè, vigore mandati relaxati contra Dominicum,& fideiussores, quàm vigore dictæ suæ obligationis producto dicto mandato, eóque citato,& summariè audito,iuxta formam Cameralis obligationis.

Neque obstat prætensus error partitarum, ex eo quòd in libris stant partitæ,quæ spectant ad Orfanos Sanctorum Quatuor, qui Orfani prætendunt non subiacere Confraternitati sanctæ Mariæ Orfanorum, quia vltra quòd tollitur ex facto;cùm imò etiam dicti Orfani sint dictæ Confraternitati subiecti, exceptio hæc requirit altiorem indaginem; maximè cùm præsumptio sit in contrarium, dum in vno, eodémque libro Confraternitatis descriptæ sunt facultates, & rationes, tam istorum, quàm eiusdem libri, eiusdémque obligationis suscepit indistinctè onus exigendi,& cum effectu exegit.

Minùs obstat prætensio,quòd Confraternitas non tradiderit Dominico exactori librum, vbi descriptæ sunt facultates & nomina debitorum Orfanorum, quo non tradito Dominicus non potuit exigere;Quia hoc obiectum visum fuit Dominis fuga manifesta; cùm in effectu Dominicus per plures annos exegerit multas pecuniarum summas in vim prædictæ conuentionis cum Confraternitate, & deinde citatis hæredibus, & successoribus syndici præfati computarunt absque eo quòd fuerit de non traditione libri quidquam oppositum, † 8 quo fit,vt pro libri traditione, sine quo exactio fieri non potest, sit præsumendum: Et tandem quia dicta exceptio non traditionis libri, requirit etiam altiorem indaginem.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Ariminen. Fructuum.

Merc. 4. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Possidenti bona fructifera præsumitur fructus percepisse.*

2 *Probationes diuersæ, si concurrant in liquidatione fructuum, qui modus seruari debeat iuxta Rotæ stylum.*

DECISIO CCCLXXXIV.

DVBITAVI hodie, Ad quam summam ascendant fructus percepti per Pompeiũ Casaroscium ex duobus prædiis, videlicet vno *delli Cappuccini*, & altero *del monte Tauro*,per eum possessis à die 4.Iulij anni 1614.vsque ad diem 27.Martij anni 1624. Et Domini resoluerunt: illos ascendere ad libras 1058. & bol. 10. constituentes summam scutorum 264. & bol. 10. ad rationem librarum quatuor pro quolibet scuto, iuxta æstimationem illatum partium;Ratio resolutionis fuit,Quia constat de perceptione fructuum à dicto anno 1614.vsque ad annum 1624.Et de quantitate,& valore illorum,qui conflant dictam summam scutorum 226. & bol. 10. Dicta enim perceptio fructuum non poterat controuerti;ex quo constat dicta duo prædia esse de sui natura fructifera, & fuisse possessa toto dicto tempore per Pompeium;vnde intrat præsumptio, † 1 possedisti,ergo percepisti, *Neguf.de pignor.in 2.memb.3.part.num.19.vers.sed in hoc posset dubitari,Gregor.decis.50. num.2. Caual.decis.586. num. 1.* Vltrà quòd ex testibus datis benè etiam probatur dicta fructuum perceptio,vt *in summario,num.3.* Quantitas verò,& valor prædictorum fructuum benè iustificatur ex eisdem testibus in partitis, de quibus infra; † 2 & cum secundùm Rotæ stylum in concursu probationum attendi soleat minor quantitas, vel media via, si probationes tendant ad diuersas summas, vt fuit dictum in *Ariminen. liquidationis fructuum inter easdem partes coram Reuerendissimo Domino meo Decano, & in Firmana seu Maceraten. Dotis 14. Ianuarij 1628. & 10. Martij 1629. coram R. P. D. meo Pirouano*, Propterea Domini insequendo prædictum stylum fructus perceptos ex prædio *delli Cappuccini* censuerunt ascendere, & liquidandos esse ad infrascriptam rationem. Et imprimis quoad vinum cum secundus Testis super secundo, & septimus pariter super secundo, *summario, num. 6.* deponant computato anno fertili cum sterili consueuisse colligi 25. vel 30. salmas quolibet anno, æqualiter diuidendas inter Dominum, & Colonum, sequitur capiendo minorem summam videlicet salmas 25. fuisse, spatio decem

annorum,in totum recollectas salmas 250.vini, quod cùm de eo tempore venderetur tribus libris pro qualibet salma, ideo dictæ salmæ 250. constituunt in totum libras 750. quarum medietas spectans ad Dominum est lib.375.

Quoad frumentum,iuxta testium depositiones visum fuit Dominis portionem Dominicalem ascendere in dictis decem annis ad staria tria circiter; Et cùm iidem testes dicant illud fuisse venditum modò maiori pretio, modò minori, prout temporum qualitas postulabat,ideo in tot,& diuersis pretiis, de quibus illi deponunt,capto medio pretio, nempe lib.12. pro stario dicta tria staria faciunt lib.36.

Quoad oleum constat ex testibus fuisse collectam vnam salmam quolibet anno computato vno anno cum alio,& sic portio Dominicalis, pro toto decennio, est salmarum quinque. Et cùm, attento medio pretio in quo testes conueniunt, oleum valuerit lib. 36. pro qualibet salma, sequitur salmas quinque ascendere ad libr.180.

Quoad poma,iuxta testium depositiones, *summario,num.12.* illa quæ fuerunt collecta, fuerunt valoris lib.20. circiter singulis annis,ita vt spatio decem annorum fuerint in totum collecta poma valoris librarum 200. quarum medietas ad Dominum spectans, est libr.100.

Quoad fasces ex vlmis insequendo mediam viam, in qua Testes concordant,fuerunt collectæ in decem annis fasces 375.circiter, easque constat consueuisse vendi 4.lib.pro quolibet centenario, ita vt faciant in totum libras 15. quarum medietas Domino obueniens est librarum 7.cum dimidia.

Quoad fasces ex vitibus ex testibus constat *summario,n.15.*fuisse recollectas fasces 1100.pro quolibet anno, ita vt pro toto decennio fuerint recollectæ 11000.quæ cùm de eo tempore, capto medio pretio, venderentur vna libra cum dimidia pro quolibet centenario, constituunt summam libr.180. quarum medietas,debita Domino est librarum 90.

Quoad vineam montis Tauri testes conueniunt fuisse recollectas singulis annis salmas 8. vini pro portione Dominicali, ita vt spatio decem annorum constituant salmas 80. quarum valor taxatus ad rationem libr.3.pro qualibet salma,prout supra, ascendit in decem annis ad lib.240.

Quò verò ad fasces ex viribus testes deponunt consueuisse colligi pro Domino fasces 100.pro quolibet anno; ita vt pro decem annis sint mille fasces, quæ taxatæ ad rationem vnius libræ cum dimidio, prout suprà,faciunt lib.15. quæ omnes partitæ simul iunctæ constituunt dictam summam lib.1058. quæ sunt scuta 264.& bol.10.monetæ illarum partium.

Et ita, &c.

Anconitana Censuum.

Lun. 11. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Retentio pro expensis, quando competat, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Retentio prædij competit pro expensis factis in eo recuperando; & quid si expensæ liquidæ sint solùm in genere, num.4. Et quando dicantur liquida in genere, num.5.*

2 *Renunciatio est stricti Iuris,ita vt non comprehendat nisi id quod est expressum: nec debet extendi ad alias res,Iura, casus, & personas.*

3 *Et sufficit quòd in aliquo verificari possit; Et vt minus præiudicet renuncianti quàm fieri possit, interpretari semper debet ad fauorem Renunciantis.*

4 *Retentio datur pro melioramentis in genere probatis,dum specialiter liquidantur, & ex aduerso de illis soluendis non datur cautio: secus si cautio præstetur, n.6.*

5 *Expensarum liquidatio an peti possit à consuetis,vide DD. ibi cit.*

7 *An fieri possit præuia taxatione Iudicis,super quantitate, & iureiurando partis super veritate expensarum,remissiuè ad Iura, & DD.ibi allegat.*

8 *Expensa attendi non debent per Iudicem, si non probentur in genere, nec in specie; maximè si factæ fuerint in alia causa diuersa.*

DECISIO CCCLXXXV.

HÆc Causa fuit tandem restricta ad duas difficultates, nempe ad quatuor salmas Terræ vineatæ, in contrata *Comburani*,quæ fuerunt concessæ, in perpetuam emphyteusim hæreditariam,Petro pro se, & hæredibus, & in melioramentis factis per Petrum in bonis emphyteoticis.Hodie solùm fuit disputatum super retentione quatuor salmarum:articulus autem melioramentorum fuit reiectus ad aliam disputationem.Vnde strictè ad primam difficultatem quatuor salmarum *in decis. 20. Februarij 1630. coram me in vers. præterea*, fuit resolutum in eis competere Leoniis restitutionem, pro expensis factis in illis recuperandis, in lite cum Rectoribus S.Apollinaris, & Cappella Burghesia, nec non pro credito scutorum 400. Leoniis reseruato in sententia bon. mem. Vbaldi. Ratio resolutionis, quoad expensas fuit; † 1 Quia cùm Leonij dictas quatuor salmas propriis expensis recuperauerint, competit illis retentio pro expensis,*l.vbi purè,§.qui in distrahendis, ff. ad Trebell. & ad l.final.§.in computatione*,& ibi *Ias.n.3. C.de iur.deliber.Grat.discept.117.num.26.*Et fuit latiùs dictum *in decisione in hac causa,coram me facta 22. Iunij 1629. in verf. reliqua quatuor salma.* Et deinde in *decisione 17. Maij*, de qua nunc agitur. Nec obstare dictum fuit quòd Leonij dictis expensis renunciauerint, ad fauorem Cappellæ Burghesiæ; Quia renunciatio solùm comprehendit expensas factas cum dicta Cappella,ad cuius fauorem renunciatio facta fuit, & ad quas ea duntaxat tenebatur, non autem expensas factas cum quatuor Rectoribus antecessoribus, ad quas illi, non autem Cappella condemnati fuerunt; Cùm enim renunciatio sit limitata ad fauorem Cappellæ, & pro expensis cum ea factis,non est extendenda ad expensas factas cum Rectoribus, † cùm sit stricti iuris,itaut 2 non comprehendat nisi id quod est expressum, nec debeat extendi ad alias res,iura, causas, vel personas, *Dec.conf.379.num.3. Mascard.conclus.1264. Franc.decis.316.& decis.211.num.53.* † Et satis sit quòd in ali- 3 quo verificari possit,vt minùs præiudicet renuncianti,quàm fieri possit, cùm semper sit ad eius fauorem interpretanda,ad text.*in l.si Domus, de ser. vrb. præd. Tiber. Decian.respons.169.vol.2.Grat.conf.17.num.46. & conf.66.num.16.vol.1. Caualcan. multis relatis, decis.22. num.13. part.2.* Nec pariter obstare quòd expensæ non sint liquidatæ, atque ideo cùm requirant altiorem indaginem, non dari pro illis retentionem; Quia dicebatur, satis esse, de dictis expensis constare in genere, ad instar melioramentorum, † pro 4 quibus, si in genere de illis constet, datur retentio, dum

dum specialiter liquidantur, & de illis soluendis non datur cautio, *Capic. decis. 17. n. 7. Flam. Cartar. decis. 15. n. 14. Put decis. 461. lib. 2. in nouiter impress. & Rot. decis. 161. n. 1. p. 2. recent.* 5 † Quòd autem hic de expensis in genere constet, satis patet, tum ex natura rei subiectæ, quia lites, & sententiæ non fiunt sine expensis, tum etiam ex sententia Rotali, Domini mei Pirouani, lata contra prædictos Rectores antecessores, de anno 1614. in qua contra eos fuit Leoniis ius reseruatum, pro dictis expensis: quibus stantibus multò magis intrant decisiones *Capic. & Put.* supra allegat.

Sed nihilominus Domini hodie meritò resoluerunt pro expensis prædictis non competere Leonis retentionem; Quia quidquid sit de supradictis, nempe an Leoniis pro expensis competat retentio, & possint de illis se releuare: 6 † nec non petere earum liquidationem, etiam à consuetis, cùm sint verisimiles, iuxta ea quæ notant *Federic. de Sen. cons. 219. n. 4.* & dixit *Rota in causa Salamantina Censurarum 5. Nouembris 1627. coram Eminentissimo D. Cardinali Pamphilio, & in Romana expensarum 13. Ianuarij 1616. & 6. Nouembris 1617. & in Valentina expensarum 4. Iulij 1618. coram eodem*, & in aliis; 7 † & præuia taxatione Iudicis super quantitate & iureiurando partis, super veritate dictarum expensarum, *cap. constitutis, de procuratoribus. Calderin. cons. 7. de re iudic. glos. in cap. 1. de elect. in 6. Vestr. in prax. lib. 8. cap. vlt. num. 15.* In præsenti prædicta non intrant, sed res caret omni difficultate. 8 † Quia in actis huius causæ, nec in genere, nec in specie de dictis expensis constat, quinimò nec fuerunt in processu petitæ, nec in sententiis, in hac causa factis, fit aliqua earum mentio; quo casu iudex regulariter nullam potest habere de expensis rationem, maximè de factis vt hic in alia causa, *Innoc. in c. grauis, de restit. spoliat. Bald. in l. properandum, §. sin autem alterutrum, C. de iudic. Afflictus in trac. de execut. §. 7. c. 89. & 90. Guidop. decis. 405.* Et tandem quando expensæ fuissent petitæ, & de illis in genere constaret, facilè retentio per cautionem ex aduerso dandam impediri posset, ex supradictis dum specialiter liquidarentur.

Quo verò ad retentionem Leoniis concessam pro credito scutorum 400. *in dicta decisione 20. Februarij 1630. & d. decis. 17. Maij*, de qua agitur, fundamentum Dominorum tunc fuit, quia fuit præsuppositum dictum creditum esse liquidum. Sed quia hodie nullibi de eo constitit, & in omnem casum Triumphi, vice versa prætendunt esse creditores anteriores Petri, propterea Dominis hodie visum fuit Leoniis, interim non esse dandam retentionem, & in his recedendum esse à decisis.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Meleuitana Antianitatis,

Ven. 13. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Peregrina est materia huius Decisionis, & in ea agitur, An, & quando impedimentum maritimæ tempestatis excuset, vel non, comparentes in tempore conuento.

SVMMARIVM.

1 *Antianitas incipit currere à die admissionis.*
2 *Impeditus peruenire ad aliquem locum, in tempore præscripto, est excusandus, si post illud perueniat.*
3 *Impedimentum legitimum dicitur illud quod nullo modo, vel valde difficiliter potest reparari.*
4 *Impedimentum tempestatis maritimæ legitimum dicitur.*
5 *Excusat non comparentes in tempore debito, & quæ requirantur ad hoc vt d. impedimentum suffragetur, num. 6.*
7 *Impeditus excusatur, si omnem diligentiam adhibuit pro remouendo impedimento.*
8 *Tempus labi debet per dolum, aut per latam culpam, quando agitur ad effectum incurrendi caducitatem.*

DECISIO CCCLXXXVI.

Dominus Alphonsus Velez natus die 17. Martij anni 1603. fuit receptus in Militem S. Religionis Hierosolymitanæ, de Anno 1612. cum dispensatione minoris ætatis; cum ea tamen lege, vt antequam vigesimumquintum annum compleret, se conferret ad Conuentum Meleuitanum, pro agendo Nouitiatu, & postea in anno sequenti solitam emitteret professionem, alias quòd Antianitatis priuilegio minimè frueretur. Deinde idem Alphonsus, die 9. Decembris 1627. & sic per tres menses, & octo dies ante vigesimumquintum dictæ suæ ætatis annum, se constituit Matriti coram Secretario Capituli Prouincialis Prioratus Castellæ, à quo obtinuit litteras testimoniales, qualiter dicta die discedebat à dicto Oppido, ad effectum perueniendi ad præfatum Conuentum, ibique professionem debitam emittendi, & cum effectu eadem die iter versus insulam Melitæ accipuit, & successiuè peruenit Neapolim die 17. Februarij 1628. in qua Ciuitate cùm obtumescentis maris procellas & hybernas validásque tempestates, fuerit coactus nonnullis diebus moram trahere, requisiuit Priorem Capuæ, eiusdem Religionis, ibi degentem, tanquam personam legitimam, vt sibi fidem daret, prout dedit, ipsum detineri in dicta Ciuitate, ob causam prædictam, eique exposuisse, ad eam peruenisse iterando ad dictum Conuentum, sed tempestate detentum, iter prosequi non potuisse, & nihilominùs d. Alphonsus, cùm adhuc non cessasset tempestas, impulsus desiderio perueniendi debito tempore ad d. Conuentum, iter prosequi destinauit; & ad d. effectum, non sine vitæ periculo, nauiculæ vulgò *fregata* se confidit, sed non potuit ad Conuentum peruenire, nisi die 6. Aprilis proximè sequentis, & sic diebus decem, & octo post expletum annum vigesimum quintum suæ ætatis, & deinde anno proximo sequenti professionem emisit.

Quibus sic stantibus, orta fuit lis super Antianitate, inter nonnullos Milites dictæ Religionis ex vna, & d. Alphonsum partibus ex altera: Et desuper latis contrariis sententiis fuit tandem causa ad Rotam deuoluta, & mihi commissa. Vnde proposui hodie Dubium: An Domino Alphonso debeatur Antianitas, à tempore suæ receptionis? Et fuit affirmatiuè resolutum. Ratio resolutionis fuit, Quia cùm constet Alphonsum fuisse admissum in militem de anno 1612. & peruenisse ad Conuentum Meleuitanum, ibique debito tempore professionem emisisse, consequenter ei debetur Antianitas, ratione antiquioris ingressus; 1 † quæ currit à die receptionis, *l. prima, C. de Consul. lib. 12. Greg. XV. decis. 381.*

Neque obstat quòd Alphonsus peruenerit ad d. Conuentú postquam per dies 18. iam expleuerat vigesimumquintum annum, contra formá ei præscriptam

 in

in receptione; & sic quod non possit gaudere Antianitate à die receptionis; Quia venit excusandus eo ipso quòd fuit legitimè impeditus illuc peruenire in tempore præscripto: † ita vt tempus, quo durauit impedimentum, non debeat connumerari, sed imò debeat haberi, ac si intra præfinitum tempus peruenisset, *cap. commissa, de elect. in 6. glos. in cap. licet Canon. in verbo annum, eodem tit. Tiraquell. in tract. de retract. l. lign. §. 22. gloss. 2. per tot.* Et in his terminis *Greg. in d. decis. 341.* & ibi *Addent.* Et aliàs eandemmet Religionem, probatis iustis impedimentis, moram similis temporis admisisse, ad effectum, vt impeditus gaudeat Antianitate, à die suæ receptionis, constitit Dominis ex quadam sententia eiusdem Religionis, quæ data fuit *sum. n. 6.*

Quòd autem Alphonsus fuerit legitimè impeditus, ob maris tempestatem, prout supra in facto, ex eo euidenter patet, † quòd legitimum impedimentum quoad omnes Iuris effectus, & sic ad effectum legitimæ excusationis, illud dicitur, quod nullo modo, vel valdè difficiliter potest reparari, *l. quæsitum, ff. de re iudic.* cum vulg. *Bald. cons. 453. n. 2. vers. tamen impedimentum lib. 4.* † tale autem esse impedimentum validæ tempestatis maris non potest dubitari, cùm illius procellæ dicantur inexorabiles; ita vt non sit in nauigantium potestate, ad quem velint portum peruenire; sed imò Nautæ cursum Nauis ad eum locum, ad quem vis ventorum impellit, dirigere coguntur, vt quotidie experimur, & dixerunt Iurisconsulti *in l. Cæsar. in fine, & l. vltima, §. si propter necessitatem, ff. de publ. & vect. l. 2. §. quod diximus, ff. si quis caut. Mant. decis. 197. num. 3. Rot. decis. 493. num. 2. p. 1. recent.* † quòd ideo præstare legitimam excusationem, post præfinitum tempus comparentibus, passim, tam iidem Iurisconsulti, quàm DD. scripserunt, vt *in dicta l. 2. §. si quis in Iudicio, l. fin. §. idem iuris erit, il secondo,* vbi *glos. in verb. spectare, ff. ad l. Rod. de iact. & in l. qui commeatus, ff. de re milit. Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 118. num. 7. Minsin. cent. 3. obser. 57. num. 4. Farin. in prax. crim. part. 1. tom. 1. tit. de inquis. num. 51. vers. & de prædictis.* Et benè conducunt quæ in simili tradit *Rot. in dicta decis. 341. coram Greg. XV.*

Legitima autem requisita, necessariæque diligentiæ, † quæ fieri, & probari debent ad hoc vt impedimentum tempestatis maritimæ suffragetur, de quibus apud Iurisconsultum, *in d. l. qui commeatus,* & pulchrè *per Bart. in d. l. 2. §. quod diximus, ff. si quis caut. & Iul. Ferret. de re naual. lib. 12. num. 116. vers. Et si datus fuerit terminus, tract. tom. 12. fol. 350.* sunt illæmet quas Alphonsus sufficienter fecit, & probauit; nempe illius discessus ab Oppido Matriti, in tali tempore, quo poterat à communiter accidentibus commodè ad Conuentum peruenire: deinde eiusdem aduentus Neapolim (vbi ei tempestas contingit) (vbi ei tempestas contingit) congruo, & sufficienti tempore ad petendam Insulam Melitæ: & tandem instantia ab eodem facta coram Priore Capuano, vt sibi fidem faceret, qualiter illuc applicuit causa transitus versus Melitam, & quòd tempestate maris detentus, iter prosequi non valuit, vt supra latiùs in principio.

Ex quibus † cùm ex prædictis constet de legitimo impedimento Alphonsi, cùmque omnem adhibuisse diligentiam pro eo remouendo, illud non est ei imputandum, sed præstare debet legitimam excusationem, *Bart. in d. l. si quis commeatus, Afflict. decis. 19 n. 2. Bocr decis. 40. num. 4. Rot. decis. 66. num. 8. part. 1. recent. & coram Reuerendissimo D. meo Decano, decis. 215. n. 19.* † Et eo magis, cùm agatur de lapsu temporis, ad effectum incurrendi pœnam, qui regulariter labi debet per dolum, aut per latam culpam, *c. fin. de prohib. feud. alien. per tot. Guidop. decis. 165.* Et fuit dictum *in Romana Vineæ 17. Decembris 1632. coram me.*

Et ita decisum, &c.

Romana hæreditatis de Naris.

Ven. 13. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Hæres si in Inuentario omnia bona non descripsit, quando illius beneficio priuetur, vel non plenè discutitur, & respondetur pluribus nullitatibus, quæ ad excludendam legitimam Inuentarij confectionem opponebantur.

SVMMARIVM.

1. *Inuentarium, vt legitimè factum dicatur, sufficit adhibere solemnitates loci, vbi conficitur.*
2. *Inuentarium solitum fieri in Vrbe, quas solemnitates requirat.*
   Consuetudo solita adhiberi in conficiendis Inuentariis probatur ex inspectione similium instrumentorum.
3. *Clausula,* saluo iure addendi, &c. *apposita in Inuentario, quid operetur, & num. 7.*
4. *Inuentarium, vt dicatur perfectum, & completum, non sufficit, quòd interuenerit citatio ad videndum illud inchoari, sed requiritur etiam citatio ad videndum perfici.*
   Fallit si citatio cantet ad videndum inchoari, & perfici, quia tunc illa licet vnita sufficit, num. 10.
5. *Confessione propria nulla maior probatio.*
6. *Heres omittens, scienter apponere in Inuentario res hæreditarias, dicitur esse in dolo, nec gaudet Beneficio Inuentarij, & num. 14.*
   Declara quod sola omissio non tollit beneficium Inuentarij, cessante dolo, num. 15.
8. *Inuentarium censetur perfectum stantibus clausula,* Actum, &c. *& subscriptionibus Testium, & Notariorum, & num seq.*
   Clausula; Actum, &c. *non adiicitur, nisi actui perfecto, & in fine instrumenti, dicto num. 8.*
9. *Subscriptiones Testium, & Notariorum apponuntur in fine scripturæ.*
11. *Procurator non potest in voluntariis præiudicare Domino, absque eius speciali mandato.*
12. *Heres conueniri non potest pendente termino ad conficiendum Inuentarium.*
13. *Inducta ad vnum effectum, non debent alium operari.*
16. *Dolus præsumptus in herede ex omissione descriptionis bonorum in Inuentario tolli potest aliis præsumptionibus, inducentibus animum Iudicis, ad credendum omissionem non fuisse dolosam.*
   Declara, quòd vrgens præsumptio oritur ex legalitate personæ heredis, num. 19.
   Item si bona omissa poterat heres verisimiliter credere ad se ex fideicommisso spectare, & ideo non esse describenda, ratione proprij præiudicij, num. 20.
   Item si bona omissa sint stabilia, quæ cum occultari non possint, inde dolus non præsumitur, num. 21.
   Rursus si bona fuerunt descripta in Inuentario antequam fuerit oppositum de illorum omissione, n. 22.
17. *Inuentarium ad quid inuentum, & num. 39.*
   Inuentarium conficere non oportet, quando cessat præsumptio occultandi bona hæreditaria, & excusatur heres per simplicẽ descriptionem bonorum factam

factam non seruata forma, & solemnitatibus Inuentarij, num. 18.
23 *Dolus debet exactissimè probari.*
24 *Omissionem in Inuentario allegans tenetur probare existentiam bonorum, quæ prætenduntur omissa, de tempore confecti Inuentarij.*
25 *Inuentarium confici debet intra duos menses, à die obitus testatoris.*
26 *Diuersitas rerum cognoscitur à nominis diuersitate.*
27 *Res iudicatur talis, qualis apparet ex tenore verborum.*
28 *Interpretatio ea fieri debet, vt vtrumque Instrumentum saluetur, si contingat de ambobus dubitari.*
29 *Actus censetur factus in executionem causæ præcedentis si est illi conformis.*
30 *Inuentarium nuncupatur quælibet nota, omnisque descriptio bonorum.*
31 *Descriptio bonorum sufficit, vt fiat in inuentario ab hærede, vel Notario, adhibitis duobus Testibus.*
32 *Clausula* saluo iure addendi, &c. *apposita in Inuentario, potest iterum repeti in additione bonorum postea in illo facta; & quare.*
33 *Hæres debet esse certus, dum adit, an adeat ex Testamento, vel ab intestato, aliàs aditio est nulla.*
34 *Aditio si est nulla, ex quo hæres nesciat an ex Testamento, vel ab intestato adeat, Inuentarium quoque ab eo factum nullum reputatur. Contrarium n. 39. & seqq. & præsertim n. 41. vbi respondetur DD. ex aduerso allegatis.*
35 *Aditio præsumitur per hæredem facta ex quouis capite sibi competenti, si ipse simpliciter adiuit.*
36 *Hæres, sciens Testamentum defuncti, potest adire, cum protestatione sine præiudicio suorum iurium, quatenus aliud testamentum illius, factum appareat, & aditio sic modo facta quid operetur.*
37 *In Inuentarij confectione non est citandus cohæres.*
38 *Fratres succedunt æqualiter ab intestato, in bonis fratris prædefuncti.*
40 *Inuentarium non attenditur à qua persona sit factum, dum sit legitimè confectum, & in eo appareat veritas bonorum in hæreditate repertorum.*
41 *Inuentarium factum ab vno, an, & quando probet ad fauorem alterius.*
42 *Inuentarium factum ab hærede adeunte ab intestato, prodest ei si postea adeat ex Testamento.*
43 *Aditio non probatur semper ex Inuentario.*

DECISIO CCCLXXXVII.

HIERONYMVS de Naris in Testamento quo decessit, iniunxit, & ordinauit D. Ioanni Antonio de Naris fratri, hæredique suo, vt medietatem prædij montis melioris restitueret Francisco de Naris altero eorum fratri. Verùm quia d. Io. Antonius hæres recusauit Hieronymi Testatoris voluntatem, quoad dictam medietatem Casalis adimplere, sub prætextu quòd totum Casale erat suppositum Fideicommisso antiquo ad eius fauorem, & ita quod vti hæres cum beneficio legis, & Inuentarij tenebatur dumtaxat ad restitutionem bonorum hæreditariorum, quæ fuerunt libera Hieronymi: Vice versa autem hæredes Francisci opponebant Inuentarium non fuisse legitimè confectum, sicque Ioannem Antonium teneri ad præcisam obseruantiam voluntatis dicti Testatoris, etiam quoad medietatem Casalis; propterea dubitaui: An constet de tali Inuentario, quòd suffragetur Ioanni Antonio. Et constare, ac suffragari Domini hodie causa sæpius proposita, & diligenter ab omnibus Dominis visa, & discussa resoluerunt.

Ratio resolutionis fuit, quia Ioannes Antonius exhibuit in actis duplex Instrumentum, quorum primum rogatum sub die 14. Martij 1587. habet in sui facie omnia requisita iuxta consuetudinem Vrbis, & Curiæ Capitolinæ, vbi factum fuit; † pro valida autem Inuentarij confectione sufficit adhibere solemnitates loci, vbi illud est conficiendum, *Ias. in l. final. in princ. n. 5. vers. sed licet, C. de Iure deliber. Bald. cons. 163. lib. 3. Natt. cons. 333. n. 6. lib. 2. Hond. cons. 53. n. 5. lib. 1. Decis. Ianuen. 35. num. 2. & Rot. decis. 629. part. 1. diuers.* Quòd autem in dicto primo Instrumento Inuentarij adhibitæ fuerint solitæ Vrbis, & Curiæ Capitolinæ solemnitates, ex eo patet; † Quia illud continet signum Crucis, citationes Creditorum, & Legatariorum, bannimenta, decretum Iudicis, descriptionem bonorum, & subscriptiones Notariorum, quæ esse solita requisita de consuetudine dictæ Curiæ ad confectionem Inuentarij, vltra quòd non controuertebatur, fit etiam notorium ex inspectione similium Instrumentorum, *Bald. in l. 1. n. 13. C. ad Velleian. Angel. in l. vetustissima, C. de Iur. dom. impetr. Crauett. cons. 134. n. 8. & 9. Hond. d. cons. 53. n. 8. & 9.* Alterũ verò Instrumentum, pariter in actis exhibitum, & rogatum sub die 12. Maij eiusdem anni, continet descriptionem aliorum bonorum; quæ in dicto primo Instrumento, non fuerunt descripta, vt passim fieri solet, † vigore clausulæ, *saluo Iure addendi, &c.* quæ habetur in dicto primo Instrumento per ea, quæ de vi, & efficacia dictæ clausulæ notant *Bald. in l. sed cum testatorum, C. ad l. falcid. Honded. cons. 34. num. fin. lib. 1. & Surd. decis. 221. num. 21.*

Quibus sic stantibus tota difficultas posita fuit circa tria obiecta: quæ aduersus dicta duo Instrumenta ex aduerso fiebant. Vnum nimirùm contra primum Instrumentum, aliud contra secundum, & tertium contra vtrumque. Contra primum opponebatur illud non posse dici Inuentarium perfectum, & completum, † sed solùm inchoatum, & initium Inuentarij: Tùm ex quo adest in eo vnica dumtaxat citatio, videlicet ad videndum inchoari Inuentarium, & tamen requirebatur etiam citatio ad videndum illud perfici, seu compleri, *Procell. in tract. de Inu. dicta quæst. 9.* Tum & etiam, quia Ioannes Antonius, siue illius Procurator, citatus deinde post factum dictum primum Instrumentum ad respondendum [vt aiunt] Præparatoriis, recusauit respondere; allegando adhuc non fuisse elapsum tempus ad conficiendum Inuentarium. Vnde contendebatur elici ex illius confessione Inuentarium tunc non fuisse perfectum, † quia nulla maior probatio, *ad l. cum precum, C. de liber. caus.*

Præterea, quando illud fuisset Inuentarium completum, quoad solemnitates, nihilominus cùm in eo fuerit solùm descripta medietas vnius Domus, omissis multis aliis bonis hæreditariis, de quibus procul dubio Ioannes Antonius notitiam habebat, cùm ea possederit in communi cum Hieronymo testatore, vsque ad illius obitum, & præsertim vasa argentea, & alia supellectilia, ad decorem, & ornatum, quæ Testator, vti diues, & vir nobilis verisimiliter domi habuit, dicebatur consequenter non posse ei suffragari; † Cùm inde attenta iuris dispositione, dolus præsumatur, *l. si quis intra, C. de bon. præscript. Abb. consil. 37. num. 6. vers. præterea, lib. 2. Gratus cons. 25. n. 9. & seqq. lib. 1.* & in his terminis *Honded. cons. 38. num. 19. lib. 1.* † Nec clausulam, *saluo iure addendi*, posse Antonium à dolo excusare, cùm illa solùm operetur, vt hæres excusetur ab omissa descriptione bonorum, de quibus tempore facti inuentarij notitiam non habebat, non autem eorum, de quibus eo tempore habebat notitiam, *Bart. in l. 1. §. Item, n. 4. ff. Præf. Vrb. Hond. d. cons. 35. n. 41. lib. 1. Surd. decis. 216. n. 2. & 13. Add. ad Greg. decis. 169. n. 12.*

Sed prædicta visa fuerunt Dominis benè tolli, ac penitùs remoueri; Quia in primis dicebant dictum Instrumentum habere formam Inuentarij completi, & perfecti, ex multis probari, scilicet ex clausula, *Altum,&c.* quæ non nisi actui perfecto,& in fine Instrumenti adijcitur, *Menoch.præs.5.n.3.lib.4. Mart.de Clauf.part.1.Clauf.4.idem Mart.vot.num.12. Surd.consil.187.n.12.Seraph.decis.909. in fin. Rot.decis.714.n.1. part.1. recent.* Deinde ex subscriptionibus testium, & Notariorum, † quæ similiter in fine scripturæ apponuntur, *Castrens.cons.32.n.35.lib.1.* Et demum ex rogatu Notarij, vt in puncto considerauit *Rot.in Romana Leg.17.Decembris 1629.in vers.verum,& ille eutatur coram D.meo Piroiano.*

8

9

Neque obstare, quòd citatio cantet ad videndum inchoari; Quia imò sic cantat, nimirum ad videndum inchoari, & confici, quæ ideo virtualiter continet, tam citationem ad inchoandum, quàm ad perficiendum. † Vnica autem citatio sic facta Creditoribus,& Legatariis, omniáque complectens, sufficit ad Inuentarium inchoandum, mediandum, & perficiendum, *Porcell.in tract.de Inuent.diuers.quæst.9.n.4. Monticelt. & Roland.in eod.tract.ille quæst.230. num.17. iste autem quæst.87.n.1.*

10

Minus etiam obstare quod Ioannes Antonius allegauerit, non esse adhuc elapsum tempus datum ad conficiendum Inuentarium; Quia præterquam quòd non fuit de hoc oppositum per Ioannem Antonium, sed per eius procuratorem, sine speciali mandato, † qui ideo in merè voluntariis, in quibus versamur, non potuit Domino præiudicare, *Alex.cons.222. num.19. lib.2.Paris.cons.115.n.21.lib.1.Felin.in cap.1.n.14.vt lit. non contest.Egid.decis.695. in princ. Rota decis.460.n.4. apud Greg.XV.& in Bononien.Census 23.Nouemb.1517. coram me;* Non propterea inde infertur confessio, quòd Inuentarium tunc non esset completum, cùm se compatiantur, & possint simul stare, vt adhuc duret tempus concessum à iure ad conficiendum Inuentarium, & illud nihilominùs sit iam completum, & perfectum multò ante elapsum dictum tempus; maximè, quia in præsenti constat fuisse allegatum durare adhuc tempus prædictum ad alium effectū † scilicet; vt eo pendente Ioannes Antonius non posset conueniri, & consequenter nec compelli ad respondendum præparatoriis, iuxta text. *in l.fin.§.si præfatam,& §.donec tamen,C.de iur.delib.* † inducta autem, & facta ad vnum effectum, non debent alium operari, *l.Legata inutiliter ff.de admin.legat.*

11

12

13

Tandem nec etiam obstare dicebant, quòd in dicto Instrumento non sint descripta omnia bona hæreditaria, de quibus Ioannes Antonius tunc notitiam habuit; † Quia licèt hæres omittens describere in Inuentario bona, quæ scit esse hæreditaria, præsumatur esse in dolo, & sic beneficio Inuentarij non gaudeat, iuxta sæpiùs deducta, tamen cum hic dolus sit præsumptus, † & eo circumscripto, sola omissio non tollat beneficium Inuentarij, potest aliis præsumptionibus eludi, & remoueri, † si modò tales sint, quæ inducant animum Iudicis ad moraliter credendum omissionem non fuisse dolosam, *Bald.in l.fin.§. cum igitur, num.8.C.de Iur.delib.Rom.cons.176.num.8. Menoch.cons.471.a n.1. vsque ad 8. Mirad.cons.4.n.14. Ciriac.Contr.for.cap.226.num.10.cum seqq.lib.2. Surd. d.decis.216.num.44.& latiùs decis.222.per tot. Rot.decis.169.n.8. vers. non obstant apud Greg. XV. & in d. Romana legata 27. Decembris 1629. coram D. meo Piroiano.* † Cùm enim Inuentarium ad hoc inuentum sit, ne res hæreditariæ occultari valeant; vbi ista præsumptio occultandi, aut fraudandi cessat, nec Inuentarium facere necesse est, *Decian.cons.85.n.55. vol.5.* vbi † quod si sit facta simplex descriptio bonorum, & non possit timeri eorum fraus, & distractio, excusatur hæres per d. descriptionem à pœnis omissi inuentarij, licet non fuerit seruata forma, & solemnitas à lege requisita, in Inuentarij confectione. Itidem post eum adnotarunt *Laderch. Imol. cons.25.n.20. & Crauett.in cons.1.pro genere,n.476.& Cancer. var.resol. lib.3.cap.1.n.109.cum seqq.*

14

15

16

17

18

Præsumptiones autem, quæ hic concurrunt pro exclusione doli in Ioanne Antonio visæ fuerunt Dominis taliter vrgentes, & sufficientes, vt ex eis eorum animus penitus inductus fuerit ad perfectè credendum eum non omisisse dolosè describere dicta bona: † Prima præsumptio desumpta fuit ex legalitate personæ Ioannis Antonij ingenuitatis, ac nobilitatis omnibus notæ; omníque exceptione maioris, quæ in subiecta materia, ad doli exclusionem, solet à Doctoribus magni haberi, multúmque considerari, *Fanus.de Inuent.part.3.n.4.& Surd.in d.dec.222.in fin.* Secunda emanauit, ex eo, quia Immobilia, quorum notitia probatur de tempore Inuentarij, prætendebat Io. Antonius esse fideicommisso supposita, illúdque ad sui fauorem fuisse iam purificatum, † & idcirco meritò poterat dubitare an essent tanquam hæreditaria describenda, ratione proprij præiudicij, *Valasc.cons.32.n.11.Berett.cons.77.num.5.lib.1.Odd.de rest.in integr.part.1.quæst.8.art.7.num.22.* Quam præsumptionem, ad exclusionem doli, in puncto ponderarunt *Peregr.cons.19.n.42.lib.4. Monticul.in tract. de Inuent.diuers.quæst.32.n.29.& Greg.XV.in d.dec.169. n.8.* † Tertia præsumptio quoad bona immobilia, fuit quia eorum omissio nunquam in dubio censetur, nec præsumitur dolosa, cum ea facilè celari non possint, sed se ipsa oculis exhibeant, vt dicit text. *in l. 2. C. quando, & quibus quarta pars. lib.10. gloss.in l. quamuis, ff. de pignor.act.* Vnde cùm omnibus nota præsumantur, etiam creditoribus & legatariis, non intrat quoad illa præsumptio doli, sed standum est veritati, arg text. *in l.cum falso,C.de Iur.& fact.ignor.* Et in his terminis *Mart.Laud.cons.56.n.7.& 8.Pereg.d.cons.19. n.41.Minaq.d cons.4.n.14.Morquequ.de diuis.bon.lib.1. c.1.num.42.Cancer.var.resol.part.3.cap..num.21.in fin. Cyriac.d.contrauers.316.num.11.lib.2. Rota Iannen. decis.38.num.8.apud Bellon.Greg.XV. in d.decis.169. n.8. Rota in d. Romana legati vers. quia dictum circa finem, & in Romana de Caualerij 14. Februarij 1630. coram Reuer. D. meo Decano.* Quarta & vltima fuit, quia priusquam de dicta omissione mobilium, fuerit quidquam ab hæredibus Francisci oppositum, Ioannes Antonius ea descripsit in dicto 2. Instrumento, vnde resultat non leue signum, quòd ille non animo celandi, sed se informandi an essent describenda ab initio illa non descripsit, *Roland. in d. tract. de Inu. quæst.130. num.2.* † vbi quod descriptio facta antequam opponatur de omissione, idem operatur ac si à principio de tempore confectionis Inuentarij nihil fuisset omissum, & ponderauit *Rota in his terminis ex Bald & Vital.in d.decis.169.n.5. apud Greg.XV. & in decis.747.n.4.in fin.part. 2. recent. & d.584. num.1. apud Card.Cau.*

19

20

21

22

Quo verò ad bona mobilia, & signanter vasa argentea, stante, vt suprà, legalitate personæ, † & quòd dolus debet exactissimè probari ex *Surd.in d.dec.222. & Greg.XV.in d.dec.169.in fin.* hoc vnum pro responsione sufficere visum fuit, † quod non probantur extitisse alia bona, quàm descripta in dictis duobus Instrumentis; præsumptio autem illa, quòd Hieronymus, vti diues, & vir nobilis verisimiliter habuit Domi vasa argentea, non fuit habita in consideratione ad effectum doli; Tum quia de eo tempore non ita, vt nunc in vsu erant vasa argentea; Tum etiam quia multi sunt viri nobiles, & diuites, qui ea domi non habent,

23

24

præter descripta habuisset, illa potuissent facilè amoueri, & celari ab aliis, quàm, à Ioanne Antonio hærede, quibus stantibus, sufficit non probari eorum existentiam de illo tempore, quæ tamen ab eo, qui dat de omissione dolosa est probanda, *Honded. conf. 35. n. 3. lib. 1. Gratian. discept. 998. n. 3. & Surd. d. decis. 222. per tot.*

Contra secundum Instrumentum pariter opponebatur, nec illud Inuentarium dici posse, quandoquidem aut prætenditur esse Inuentarium de per se subsistens, nimirum sine dependentia à primo, & hoc non potest stare, quia vltra quod caret omnibus solemnitatibus suprà relatis, 25 † fuit factum post terminum duorum mensium à die obitus Testatoris, & sic post tempus præfixum *à constitutione Py V. 84. §. & à die obitus in nouo Bull. lib. 1.* Aut verò prætenditur illud esse additionem ad primum factum, vigore dictæ Clausulæ, *saluo iure addendi, &c.* & neque subsistit, non solùm quia in eo est descripta eadem medietas domus, quæ fuit iam descripta in d. primo instrumento quòd indicat non esse additionem, cùm illa fiat de his quæ non continentur in ea re, cui intenditur fieri additio, vt ad sensum patet, sed etiam, quia in eo fuit etiam apposita dicta Clausula, *saluo iure addendi, &c.* & in suo principio, Inuentarium, & non additio nuncupatur: 26 † Rerum autem qualitatem, earúmque diuersitatem, regulariter à nominis diuersitate cognoscimus, 27 *l. si idem, C. de Iur. Codicill.* † Itaut res talis iudicetur, & præsumatur qualis ex verborum serie demonstratur, *l. 1. ff. de fideiuss. l. qui saxum*, vbi *Imol ff. de donat. Neuiz. conf. 92. n. 2. Natt. conf. 99. n. 14. lib. 1. Menoch. præsumpt. 115. n. 2. lib. 3. Hond. d. conf. 35. n. 4. lib. 1. Barbos. in l. cum pretor, n. 234. ff. de Iudic.* Et cessare difficultatem, Quia etiam quòd esset additio, opitulari minimè posse videbatur vti defectuosa, cum non contineat descriptionem omnium bonorum, quæ relicta fuerunt in hæreditate, quæ nec etiam, vt dictum est, descripta sunt in dicto primo instrumento; vt vasa argentea, & alia huiusmodi.

Sed huic secundo obiecto fuit benè responsum, Dictum Instrumentum non esse Inuentarium diuersum, sed additionem ad primum: siquidem cùm hoc iuxta supradicta esset iam perfectum cum omnibus suis solemnitatibus, necesse non fuit facere formiter aliud Inuentarium, quia fuisset frustratorium, & cùm primum careat descriptione omnium bonorum, & secundum, solemnitatibus, 28 † vt neutrum pereat, fieri debet interpretatio, vt secundum Instrumentum, sit additio, quia sic intelligendo vtrumque Instrumentum sustinetur, *ad l. quoties ff. de reb. dubiis*, & in simili *Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 2. tit. 15. num. 2. Crauett. conf. 52. Vant. in tract. de nullit. part. 1. n. 24.* Tantò magis, stante in primo Instrumento dicta Clausula reseruatiua, *saluo iure addendi, &c.* 29 † in cuius executionem actus sequens, qui est reseruationi conformis, factus intelligi debet; nempe d. secundum Instrumentum ex doctr. *Alex. conf. 25. n. 9. cum seqq. lib. 2. Menoc. præsumpt. 49. n. 4. cum plur. seqq. lib. 3.*

Nec releuare dictum fuit, illud fuisse nuncupatum Inuentarium; 30 † Quia etiam quælibet nota, omnísque bonorum descriptio, Inuentarium dici potest, *l. si quis intra*, iuncta *gloss. in verb. descriptio, C. de bon. proscript. Rol. in d. tract. de Inuent. quæst. 174. n. 44.* Nec etiam quòd in eo non fuerit specificè dictum, Hæc est additio, &c. Quia necessitas ita specificandi nullibi in iure legitur, 31 † sed satis est, vt adhibitis duobus testibus prout hîc fuerunt adhibiti, Notarius, vel hæres bona describat, *Rol. in d. tract. Inuen. quæst. 130.* & multò minus, quòd in illa fuerit adnotata eadem medietas Domus, quia potuit reiterari vel per errorem, vel consultò ad maiorem cautelam; 32 † Nec tandem quòd fuerit repetita clausula, *saluo iure addendi, &c.* Quia potuit apponi ad effectum euitandi dubietatem, An ex vnica additione esset consumpta prima facultas addendi, reseruata in primo Instrumento, quatenus deinde fuissent reperta alia bona, iuxta ea quæ notat, *Tiraquell. in l. Bones, §. hoc sermone, per illum text. ff. de verb. signific.*

Tertium, & vltimum obiectum contra vtrumque Instrumentum erat, quòd Ioannes Antonius adiit hæreditatem, vti ei delatam ab Intestato, vt probari contendebatur ex verbis aditionis, ibi, *citra præiudicium quorumcumque Iurium sibi quomodolibet competentium ex quauis causa, quatenus aliquod Testamentum factum appareret per eundem D. Hieronymum:* Ponderando verba illa, *quatenus aliquod Testamentum factum appareret*, quæ indicant ignorantiam, vel saltem dubietatem, An adesset Testamentum; 33 † qua stante, aditio videtur nulliter facta quia hæres, dum adit, debet esse certus ex quo capite sibi hæreditas deferatur, scilicet An ex testamento, an ab intestato, *gloss. in l. is potest ante med. vers. Item scire debet, & in l. si is ad quem, in verb. qua ex causa, ff. de acquir. hæred. Alex. in d. l. is potest n. 3. vers. habet etiam. Crau. conf. 907. num. 3. lib. 1. Nun. conf. 707. n. 8.* & fuit dictum *in Viterbien. Castrorum 1. 1619. coram bon. mem. Cardinali Sacrato:* 34 † stante autem nullitate aditionis ob causam prædictam, Inuentarium etiam corruere dicendum videtur, vt sentire visus fuit *Imol. in l. in ratione, §. quod vulgo, sub n. 17. vers. nam licet, ff. ad l. Falcid. Fanut. in tract. de Inuent. diu. q. 238. num. 11. & Rot. d. 404. sub num. 5 apud Put. lib. 3.*

Sed hoc obiectum leuè Dominis visum fuit, duplici fundamento. Primum est, quia nullibi apparet, quòd Ioannes Antonius adiuerit hæreditatem restringendo se ad causam intestati. 35 † Vnde cùm simpliciter adierit, aditio facta præsumitur ex quouis capite sibi competenti, *Anchar. conf. 203. n. 2. cum seqq. Roman. conf. 403. n. 11. & seqq. Rota in Romana de Caualeriis 4. Februarij 1630. coram Reuerendissimo Domino meo Decano,* 36 † Nec quicquam in contrarium faciunt d. verba, *sine præiudicio suorum iurium, quatenus aliquod Testamentum factum appareret, &c.* Quia cùm Ioannes Antonius potuisset dubitare, An aliud conditum esset Testamentum per eundem Hieronymum, vltra illud de quo ipse notitiam habebat, in quo forsan plus, vel minus grauaretur, voluit sibi sua iura in isto casu præseruare, vt in his terminis *Anchar. dict. conf. 103. n. 3.* sed cessat penitus difficultas, Quia licèt non verbis, tamen factis clarè constat, quòd Io. Ant. voluit ex Testamento adire. Tum, & quia citauit D. Franciscum communem eius, & testatoris fratrem ad videndum conficere Inuentarium; 37 † qui vti cohæres ab intestato non fuisset citandus, *l. si filius, ff. quod cum eo, Mont. in tract. de Inuent. diu. q. 232. n. 590.* Tum, & etiam, quia in Inuentario non descripsit portionem sibi tangen. nec vocauit se Hieronymi hæredem pro parte, sed absolutè, & simpliciter dixit hæreditatem ad se spectare: quod procul dubio non dixisset si voluisset adire ab intestato, 38 † existente Francisco alio fratre, qui cum eo æqualiter ab intestato fuit successurus.

Secundum fundamentum, & ex quo pariter tollitur omnis difficultas, in eo consistit, quòd etiamsi hæreditas fuisset adita ab intestato, non ideo corrueret Inuentarium, 39 † Quia cùm illud, vt dictum est, adinuentum sit ad consulendum legatariis, & hæredibus, non attenditur ad effectum de quo agitur à qua persona factum sit, 40 † sed sufficit esse legitimè factum, & quòd in illo appareat veritas, numerus, & qualitas rerum, in hæreditate repertarum, *Aret. in l. cum hæreditas, ad fin. ff. de acquir. hæred.* confert quod in simili tradunt

tradunt *Parif.conf.26.n.51.vol.1. Phanuc.in d.tract.de Inuen.diu.quaest.139.num.31.& 57.& Rota in Bononien. Euictionis 2.Aprilis 1606.coram bon.mem. Litta.* Et in fortioribus terminis *Ayor.à port.p.1.n.11. Cancer. in d.c.2.de Inuent.n.130. quaest.4.l.3. var.* Et egregiè *Rot. decif.801. n.18. p.1. diu.* vbi, † quòd Inuentarium factum ab eo, qui non tenebatur illud conficere, praesumptiuè probat ad fauorem eius, qui illud facere tenebatur, si factum fuit cum omnibus iuris solemnitatibus, quia fides, & probatio Inuentarij non pendet à qualitate personae, quae tenebatur illud conficere, sed potiùs ex solemnitate scripturae ipsius Inuentarij, & ex interuentu Creditorum Legatariorum, Tabellionum, & aliarum personarum.

41

Nec *Imol.Phanuc.& Put.* in locis superiùs allegatis contrarium dicunt: *Imol.* enim, & *Phanuc.* solùm nihilque amplius firmant, nisi, quòd † si quis adeat ab Intestato sine Inuentario, & deinde habeat notitiam testamenti, potest non obstante ea aditione ex integro adire, & Inuentarium facere: Ex qua conclusione non infertur quòd si adeat ab intestato, & cōficiat inuentarium, non possit, si posteà adeat ex testamento, se eodem Inuentario iuuare, quin imò quòd possit patet ex proximè dictis, & clarè firmat *Parif. conf.63.n.21.cum seqq.lib.1.& conf.23.n.85.& 86.lib.3. Put.* verò solùm dicit, quòd contra eum, qui adiuit inualidè potest dari de nullitate aditionis, etiam quòd fecerit Inuentarium, † quia Inuentarium non semper probat aditionem, vt post *Roland. Montic. & alios, Mascard.de prob.concl.48.Menoch.praesumpt.101.n.94. & seqq.l.4.Morqueq.de diuis.bon.l.1. num.33.* Alia quae hinc inde deducebantur, aut ex praedictis tolluntur, aut quia leuia, non indigent vlteriori, & particulari responsione.

42

43

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana Dotis de Buccardinis.

Merc.18.Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Confessio Mariti de dote recepta, An, & quando probet veram receptionem.

SVMMARIVM.

1 *Exactio non praesumitur, cùm sit res facti.*

2 *Solutionem allegans, eam probare debet.*

3 *Consignatio facta cum pacto, vt non faciat emptionem, neque venditionem, non habet vim solutionis; itaut cedens ex illa non remaneat liberatus, nec periculum transeat ad cessionarium.*

4 *Confessio Mariti de dote recepta non importat veram dotis numerationem, sed praesumitur facta in fraudem prohibitae donationis inter virum, & vxorem.*

Declara non procedere, si d. confessionem praecesserit Instrumentum promissionis dotis.num.6.

5 *Enunciatiua verba non probant regulariter.*

Fallit si emissa fuerint inter easdem personas: & maximè si stent principaliter propter se, num.9.

6 *Confitens, solutionem sibi factam fuisse à debitore, praesumitur verè exegisse, & repellitur ab exceptione non numeratae pecuniae.*

7 *Dotis exactio constante Matrimonio spectat principaliter ad maritum; & ideo in totum ab eo facta praesumitur, etiamsi dicta exactio asseratur facta, tam ab vxore, quàm à marito, & num.8.*

Confessio mariti de Dote recepta valdè arguitur vera; ex eo quod constat partem dotis fuisse realiter solutam, num.10.

11 *Item ex diuturna praestatione alimentorum.*

12 *Dotis receptio, si non probetur ex confessione mariti, coniecturae non sufficiunt.*

DECISIO CCCLXXXVII.

DOMINA Virginia de anno 1584. nupsit Iacobo Iacobono, cum dote Scutorum 1100. contanti, quam idem Iacobus auxit ad alia scuta 1800. cùm pacto, quòd eo praemoriente, & Virginia ad secunda vota transeunte, dictum augmentum ad eius filios rediret: Praedefuncto Iacobo, relicta Patritia filia, dicta Virginia secundò nupsit D.Sfortiae Lucatello, cui in dotem dedit tam scut. 1100. quae ipsa primo viro in dotem dedit, & in contanti numerauit, quàm supradicta alia scuta 1800. augumenti Dotis: pro quorum solutione, Virginia consignauit Sfortiae quaedam mobilia, aestimata in scutis 500. & nec non creditum Dotis, quod ipsa habebat super haereditate Iacobi sui primi viri, verba consignationis dicti Crediti dotalis haec sunt: *pro residuo verò, & complemento supradictae Dotis scutorum 3000. eidem cessit, & consignauit pro illius concurrenti quantitate Creditum quod ipsa habet super bonis, & haereditate d.q.Iacoboni sui primi viri, ratione dotis, donationis propter Nuptias, & aliorum Iurium Dotalium.&c.* Pacto tamen adiecto, vt huiusmodi consignationes non inducant emptionem, neque venditionem, sed quòd eisdem modis, quibus consignata fuerint, reuertantur, in casu restitutionis dotis: & insimul, Sfortia promisit d. Virginiae, in augumentum Dotis, scutis 2000.

Deinde autem, cùm inter praedictos Sfortiam, & Virginiam coniuges ex vna, d.D.Patritiam filiam Virginiae ex Iacobo primo Viro, & Bartholomaeum Boccardinum Patritiae Maritum, partibus ex altera suscitatae fuissent nonnullae controuersiae: Tandem de anno 1618. deuenerunt ad concordiam, in qua Sfortia, & Virginia coniuges restituerunt Patritiae, & Bartholomaeo eius Viro, haereditatem praedicti Iacobi Iacoboni, reseruatis sibi duabus partitis dictae haereditatis: Reseruatio primae partitae ex dictis duabus fuit concepta sub his verbis: *Item che se intenda reseruato alla detta Sign. Virginia per tutto quello che lei potesse pretendere, tanto per causa di dote, e raggioni dotali, quāto per qualsiuoglia altro, tutti li Crediti hereditarij di d.q.Iacomo da essi riscossi, tanto dalla Camera per Censi pagato per il q.Rotilio Mancino quanto da altri.* Reseruatio autem secundae partitae cantat sub his aliis verbis. *Item il frutto della Virgina del presente anno, & di più sua vita durante l'vsufrutto della Casa che habitano, & della Casa c'hè appresso sant' Appollinare, & di più la piggione di detta Casetta già data in Dote al Sig.Bartholomeo per scudi 500 per la rata solamente di scudi 24. l'anno.*

Vita functa Virginia de anno 1627. superstite Sfortia eius viro, & instituto sibi haerede Paulo eius Nepote ex dicta Patritia filia, Paulus praefatus, vti haeres tam Iacobi eius Aui, quàm Virginiae eiusdem Auiae, egit coram A.C. contra dictum Sfortiam pro consecutione plurium partitarum, & obtinuit, vt in Decreto A.C. desuper emanato: Causa autem in gradu appellationis ad Rotam deuoluta, fuit hodie facta difficultas in illa partita scutorum 668.baioc.76 pro complemento restitutionis illius partis Dotis scutorum 1100. quae Virginia in contanti tradidit Iacobo eius primo Viro; quandoquidem de illis aliis scutis 1800. augumenti Dotis, ex pacto caducitatis, ad fauorem Pauli, per transitum Virginiae ad secunda vota, nulla

nulla vnquam adfuit controuersia, cum Paulus illa non petierit, nec hodie prætendat fuisse Sfortiæ soluta; imò constet, quòd detegens, & præuidens Sfortia dictum pactum, seu caducitatem, ad fauorem Patritiæ, curauit, vt in dicta transactione, sibi emitterentur illa scuta 1000. quæ ipse pro augmento Dotis promiserat Virginiæ; attento quòd illa non promisisset, quòd Virginia non poterat disponere de dictis scutis 1800. augumenti Dotis, quæ ipsi in Dotem assignauit, stante quòd vigore dicti pacti per transitum ad secunda vota, illa erant restituenda filiis dicti Iacobi, & sic Patritiæ.

Strictè igitur ad dictam partitam scutorum 668. pro complemento dictæ partitæ scutorum 1200. dicebat Sfortia, ipsum non teneri; ex quo nunquam ipse illam exegit ex hæreditate Iacobi, & eo ipso quòd 1 exactio non probatur per ipsum facta, habere intentionem fundatam, quòd non exegit; † Quia cùm 2 exactio sit res facti, non præsumitur, ad text. *in l. in bello, §. facta, ff. de capit. & post lim. reuers.* † Et ideo, qui solutionem allegat, eam probare debet, *l. quinquaginta, ff. de probation. Bald cons.* 408. *col.* 1. *lib.* 5. *Crauet. cons.* 213. *n. Monoch. cons.* 1611. *n.* 20. Nec obstare quòd Sfortiæ fuerit consignatum Creditum dotale, quod 3 Virginia habebat in hæreditate Iacobi; † Quia, cùm consignatio fuerit facta cum expresso pacto, vt non faceret emptionem, neque venditionem, consequenter non habuit vim solutionis; ita vt non propterea Virginia cedens fuerit liberata, nec periculum transiuit ad Sfortiam cessionarium, ad text. *in l. quoties*, & ibi *DD. C. de Iure dot. gloss. in l. legaui, in glossa magna ad fin. de liberat. legant. Alex. in l si cum emptore, n.* 4. *post med vers. vnde teneas, ff. de pactis*, benè declarat *Imol. in l facta, §. si heres, ff. ad Trebell.* Et fuit latè dictum *in causa Mediolanen. pensionis*, 17. *Iunij*, 1630. *coram me.*

Nec obstare prædictum Instrumentum transactionis, in illis verbis, *Da essi riscossi*, tum quia dicta verba sunt turbida, cùm adsit aliud Instrumentum eiusdem Notarij, in quo non leguntur verba, *Da essi riscossi*, in numero plurali, sed verba, *Da esso riscosso* in numero singulari, & sic à sola Domina Virginia, in cuius fauorem reseruatio facta fuit: Tum etiam quia in omnem casum, dicta verba, *Da essi riscossi*, starent conditionaliter, idest, si, & quatenus exigentur: † iuxta na-4 turam confessionis Mariti de dote recepta constante Matrimonio factæ, quæ non solet importare veram dotis numerationem, sed imò potiùs præsumitur facta in fraudem donationis inter virum, & vxorem, *Ioan. Andr. in Add. ad Specul. in rubr. de donat. inter virum, & vxorem, Paul de Castr. cons.* 86. *n.* 1. *lib.* 2. *Maresc. var. lib.* 1. *cap.* 8. *in princ. & Rota apud Crescent. decis.* 2. *de confess.* † Et tantò magis in casu nostro; cùm 5 dicta verba, *Da essi riscossi*, sint verba enunciatiua, quæ regulariter non probant, *l. ex hac scriptura*, vbi latè *Bart. ff. de donat.* & notatur *in cap. in præsentia de probat. cum simil.*

Ex aduerso autem dicebat Paulus, quòd esto dicta consignatio contra hæreditatem Iacobi, facta Sfortiæ in capitulis matrimonialibus, non habuerit vim solutionis, probari tamen Sfortiam verè, & realiter exegisse dictam partitam ab hæreditate Iacobi ex propria Sfortiæ confessione, dum in dicta transactione, Sfortia, & Virginia restituerunt Paulo hæreditatem Iacobi Patris sui, cum expressa reseruatione, de qua supra, videlicet, *che s'intenda reseruato alla detta Signora Virginia, per tutto quello che lei potesse pretendere, tanto per causa di Dote, &c. tutti li crediti hereditary di d. Giacomo da essi riscossi*; Quæ verba videntur continere claram confessionem Sfortiæ, quòd ipsa, & Virginia pro satisfactione dictæ Dotis realiter exegerunt dicta Credita hæreditaria Iacobi, tam in præiudicium ipsius Sfortiæ, quàm suorum hæredum, ita vt dicta verba non stent conditionaliter, si exegerint, sed demonstratiuè, quia exegerunt, stante quòd dictam confessionem præcessit Instrumentum dotale, cum promissione dictæ dotis, quod iustificat subsecutam confessionem, ne facta videatur donandi animo, vel sub spe futuræ numerationis; † Quandoquidem, qui 6 habet aliquem obligatum, & contra eũ agere potest, non cogitur solutionem confiteri, antequam facta sit, & propterea si cõfiteatur, verisimile est quòd verè solutioné receperat, & repellitur ab exceptione pecuniæ non numeratæ, iuxta celebert. text. *l. in contractibus, §. sed quoniã, C. de non numerata pec.* vbi *Cin. Fulgos. & alij Surd. cons.* 397. *n.* 4. *Couar. lib.* 1. *var. c.* 7. *n.* 6. *Menoch. de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 12. *&* 13. *Maresc. vbi sup. n.* 13. *Greg. XV. dec.* 62. *n.* 2. *& Rot. decis.* 263. *n.* 5. *p.* 2. *recent.*

Neque obstare quòd † exactio asseratur facta, tam 7 à Virginia, quàm à Sfortia cõiugibus: † Quia nihilo-8 minùs, cùm illa constante Matrimonio principaliter spectaret ad Sfortiam, *l. si pater, la prima, C. de Dot. promiss. Boër. decis.* 318. *n.* 2. *& Guidop. decis.* 375. præsumitur ad ipsum totam pecuniam peruenisse, iuxta doctrinam *Bald. in auth. si qua mulier, num.* 63. *C. ad Vellean. Crauet. cons.* 91. *n.* 3. 4. *&* 11. *Honded. cons.* 45. *n.* 26. *&* 41. *lib.* 1. *Boër. dec.* 22. *n.* 3. Et in his ferè terminis *Menoch. præs.* 22. *n.* 1. *lib.* 3. Neque releuare quòd dictæ confessionis verba, sint enunciatiua, Quia nihilominùs plenè probant inter easdem partes; † maximè quando 9 vt hîc sunt emissa principaliter propter se, *l. optimam, C. de contrah. stipul. Dec. cons.* 118. *n.* 5. *& cons.* 389. *n.* 9. *Ruin. cons.* 141. *n.* 8. *in fin. vers. Quibus tamen, lib.* 5. *Rota coram D. meo Decano decis.* 242. *n.* 3.

Cui Sfortiæ confessioni, vt dicebat Paulus, accedũt plures coniecturæ, nempe Prima quòd etiam circumscriptis verbis; *Da essi riscossi*, † dubitandum non vi-10 detur, quin in genere, per dicta alia verba transactionis, probentur dicta Credita, verè exacta ab hæreditate Iacobi, in dictam causam dotis, ex illis verbis *tanto dalla Camera per Censi pagati per il q. Rotilio Mancino, quanto da altri*: Secundo ex dicta alia reseruatione vsusfructus Vineæ, & Domus, quam ipsi coniuges habitabant, & alterius Domus circa S. Apollinarẽ, & tandem mercedis alterius Domus Patritiæ in dotem assignatæ, ex quibus ab anno 1618. in quo fuit facta trãsactio, vsque ad annum 1626. quo obiit, videtur multò pluris fuisse per Sfortiam perceptum, quam importabat dicta partita Dotis scut. 1200. Et dubitari non potest quin d. reseruatio habuerit effectum, ad fauorem Sfortiæ, cùm ipsa habitauerit Domũ, & constet quòd realiter fructus Vineæ percepit, & mercedes aliarum Domorum reseruatarum exegit. Tertia ex quo cum dicta confessione concurrit realis exactio partis Dotis, resultans tam ex dicta consignatione mobilium, quàm ex prædicta alia consignatione fructuum, & Domorum, *Crauett. cons.* 158. *n.* 6. *Natt. cons.* 147. *n.* 26. *& Maresc.* vbi *sup. n.* 14. † Quarta oritur ex taciturni-11 tate Sfortiæ per ferè viginti octo annos, dum nihilominùs per totum hoc temporis spatium alimenta vxori præstitit. Vnde arguitur, Dotem integrè fuisse ei solutam, *Bald. in l.* 1. *sub n.* 4. *C. de priuil. Dotis, Soc. cons.* 82. *n.* 3. *lib.* 3. *Aret. in §. fuerat, instit. de actionibus, sub n.* 45. *Dec. cons.* 556. *post n.* 10. *Purpur. cons.* 461. *post n.* 11. *Marescot. vbi supra, Grat. discept.* 362. *n.* 16. *cum seqq. & Rota apud Greg. decis.* 63. *n.* 5.

His hinc inde deductis, quia principale fundamentum Pauli stat in dicta prætensa cõfessione Sfortiæ, de qua in dicta tractatione, Sfortia autem, vt dictum est, exhibuit aliud Instrumentum eiusdem Notarij in quo nõ legitur, *da essi esatti*, sed, *Da essa esatta* & sic à sola Virginia, in cuius solius fauorem reseruatio cantat, † Propterea stante turbiditate cõfessionis 12 Sfortiæ,

Sfortiæ,& quòd circumscripta dicta confessione, coniecturæ supradictæ non sufficiunt, *Maresc.& Gratian. ubi proximè*, propterea Domini hodie resoluerunt, Decretum A.C. esse infirmandum, quoad dictam particitam scutorum 668. tantùm.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Mediolanen. Pecuniaria.

Merc. 18. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Mandatum excessiuum non tamen executum, reformatur ad summam Iure debitã. Primum Decretum quando dicatur circũductum per secundum Decretum, vel non.

SVMMARIVM.

1. *Decretum excessiuum est reformandum, & num. 4.*
2. *Actio competit contra debitorem, post maturatum terminum solutionis.*
3. *Mandatum excessiuum est nullum in totum, etiam pro summa verè debita.*
4. *Limita non procedere, si non fuit adhuc executum, quia tunc non est absolutè nullum, sed reformatur ad summam verè debitam.*
5. *Primum Decretum circumducitur per secundum Decretum.*
6. *Declara procedere, si vtrumque Decretum emanasset in eandem causam, aliàs secus.*
7. *Termini solutionum si sint diuersi, etiam causa dicitur diuersa.*
8. *Obligationes tot dicuntur, quot sunt termini solutionum.*
9. *Executio non potest retardari, si Signatura rescripsit, sine præiudicio legitimæ executionis.*

DECISIO CCCLXXXVIII.

MELCHIOR Papia conduxit quædam Prata Abbatiæ Clarauallensis, per nouennium, videlicet à die festiuitatis S. Martini anni 1622. vsque ad diem ejusdem festiuitatis anni 1631. pro annuo affictu librarum 5400. soluendarum in tribus terminis, scilicet in festo Natiuitatis, Pentecostes, & Assumptionis Beatissimæ Virginis, excepto dicto vltimo anno 1631. in quo solutio non fuit distributa per terminos supradictos, sed integraliter solutio totius dicti anni erat facienda, in festo sancti Martini, & cum pacto quòd Melchior Affictuarius non posset fœna amouere, nisi de licentia D. Abbatis, qui dedit licentiam dicto Melchiori amouendi fœna Augustana, & Terciola nuncupata; attento quòd Ioannes Petrus Rubeus, in dictam causam, pro Melchiore fideiussit, & se principaliter, & in solidum obligauit pro summa annua librarum 3200. in quibus dicta fœna amouenda, taxata fuerunt cum declaratione, quòd primus annus dictæ obligationis Rubei, inciperet ab anno 1624.

Quibus sic stantibus, & Rubeo non soluente D. Abbas die prima Martij 1631. obtinuit sequestrari quasdam pecunias, ad Rubeum spectantes, in Banco Sancti Ambrosij existentes, & die 5. Martij anni 1632. obtinuit Decretum relaxationis mandati contra eundem pro libris 2768. & deinde die 18. eiusdem mensis idem D. Abbas obtinuit aliud Decretum, ex quo fuit declaratum ipsum esse creditorem Rubei, vsque ad tempus dicti sequestri, pro residuo affictus annorum præcedentium, in libris 10011. Interposita autem appellatione pro parte Rubei; Dubitaui hodie; An dictum primum Decretum librarum 2760. sit confirmandum, vel infirmandum; Et fuit resolutum illud esse reformandum, quoad summam librarum 240. in reliquis autem esse confirmandum.

Et quoad primam partem, nempe quoad caput reformationis; Ratio resolutionis fuit, quia d. primum Decretum habita relatione ad monitorium, fuit restrictum ad pensionem anni 1631. & sic ad libras 3200. pro pensione dicti anni, iuxta obligationem Rubei; Vnde cùm pro pensione dicti anni, fuerint vna vice solutæ libræ 240. sub die 3. Nouembris 1631. & alia vice libræ 440. sub die 18. Februarij 1632. quæ simul conflatæ ascendunt ad summam librarum 680. propterea illis detractis, ex summa librarum 3200. pro pensione dicti anni 1631. Rubeus solum remansit debitor in libris 2520. † Et Consequenter dictum primum Decretum, siue mandatum relaxatum, pro libris 2760. fuit excessiuum in libris 240. quod ideo est in dicta summa 240. reformandum. 1

Quo verò ad secundam partem videlicet quo ad caput confirmationis; Ratio resolutionis fuit clara, quandoquidem scribens prout Papia pro quo fideiussit, tenebatur totam dictam annuam pensionem librarum 3200. anni 1631. soluere in festo sancti Martini dicti anni, iuxta Instrumentum affictus; Vnde cum D. Abbas egerit die 14. Nouembris eiusdem anni, † actum fuit post terminum solutionis maturatum, & consequenter dictum Decretum quod emanauit die 5 Martij 1632. fuit iustum, mandatúmque inde secutum, debito tempore relaxatum, ad text. *in l. cedere diem, de verb. oblig.* cum vulgat. 2

Neque obstat, quòd stante dicta excessiuitate † Decretum, siue mandatum in totum sit nullum, etiam pro summa verè debita *ad text. in l. si non sortem, §. si centum, ff. de condict. indebit.* cum aliis *per Grat. discept. 926. n. 26. Greg. XV. decis. 198. n. 1.* & ibi *Addit. n. 3.* † Quia procederet si Decretum fuisset executum: sed quia non fuit executioni demandatum, non est absolutè nullum, seu reuocandum, sed solùm reformandum est ad summam verè debitam, *Roman. cons. 66. in fin. vers. secundò eiusdem, Caputaq. decis. 138. part. 3. Put. decis. 315. lib. 1. in non. impress. Rot. in Perusina executionis 18. Decembris 1595. coram Pignia apud Marchesf. p. 3. fol. 114. & apud Pacific. decis. 273. n. 17.* & alibi sæpiùs. 3 4

Minus obstat, † quòd dictum primum Decretum fuerit circumductum per secundum Decretum supradictum, relaxatum 5. Mart. 1632. ad text. *in l. & post edictum, §. quod si is, ff. de Iudic. Rot. in Mediolanen. Decimarum 27. Ianuarij 1595. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, impress. apud Marchesf. de commiss. part. 3. pag. 100. & in Romana pecuniaria seu Restitutionis in integrum 15. Decembris 1610. coram Ottembergo, impressa apud eundem Marchesf. eadem p. 3. pag. 104.* † Quia fortè procederet si vtrumque Decretum emanasset in eandem causam, summáque primi Decreti includeretur in summa secundi Decreti, iuxta ea quæ notant *Alex. cons. 72. n. 4. lib. 3. Cappell. Tholos. decis. 14. & Afflict. decis. 115. n. 2.* Quia autem dictum primum decretum, de quo agitur, fuit relaxatum pro affictu tantùm vltimi anni 1631. qui vnica vice, vnicáque solutione erat soluendus, vt supra: secundum verò emanauit pro terminis decursis, & maturatis ante dictum annum 1631 non potest considerari aliqua circunductio etiam quòd sit idem affictus, † Quia cum termini solutionum sint diuersi, etiam causa dicitur diuersa, vt ferè 5 6 7

fere in his terminis *Iaſ.conſ.9.n.5. & 6.lib.1.* quem ſequitur *Greg.XV.deciſ.345.n.2.* Et ratio eſt;† Quia tot ſunt obligationes quot ſunt termini, vt ibidem *Iaſ.& Gregor.* Et ceſſat difficultas, † Quia ex quo Signatura Sanctiſſimi reſcripſit ſine præiudicio legitimæ executionis, quoad ſupradictas libras 2520. verè debitas, & maturatas, approbauit decretum pro dicta ſumma, cuius executio propterea non poteſt, nec debet retardari, *Caſ.de Graff.deciſ.3.n.4. de ſententiis, & re indic. Greg.XV.deciſ.238.n.1.* & ibi latè *Add.d.n.4.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

Barchinonen. Beneficij.

Ven. 30. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Elice ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Poſſeſſio apprehenſa per Procuratorem Commiſſarij Cameræ, & poſteà per eumdem Commiſſarium ceſſa prouiſo Apoſtolico, manutenibilis eſt.*
2. *Poſſeſſio capta, vigore monitorij habentis clauſulam, ſi quis, eſt valida, etiam nomine citato, quando nullus aderat poſſeſſor, aliàs ſecus.*
3. *Clauſula* Conſtito quòd defunctus in poſſeſſione beneficij obierit, *eſt iuſtificanda, etiam quòd non adſit legitimus contradictor.*
4. *Iuſtificata quando dicatur.*
5. *Reſpicit petitorium, & ideò non iuſtificatio illius non impedit, quin interim poſſeſſor ſit manutenendus.*
6. *Poſſeſſio poſterior, & capta non citato poſſeſſore, non eſt manutenibilis.*

DECISIO CCCLXXXIX.

FVIT reſolutum Saluatori Pratz prouiſo Apoſtolico, dandum eſſe mandatum de manutenendo, in quaſi poſſeſſione ſimplicis beneficij, in Eccleſia Parochiali Sancti Petri, Oppidi de Tarraſſo; † Cùm enim conſtet de quaſi eius poſſeſſione apprehenſa per Procuratorem Commiſſarij Cameræ, poſteà illi per eumdem Commiſſarium ceſſa, conſequenter manuteneri debet, vt in his terminis *Gonz. ſuper reg.8 gloſſ.34.n.118.* Et fuit reſolutum *in cauſa Neapolitana Beneficij, 5. Iunij, 1626. coram Eminentiſſimo Cardinali Virili.*

Neque obſtat quòd cùm prædicta poſſeſſio fuerit capta cum monitorio A.C. habente clauſulam, *ſi quis, &c.* quæ reſoluitur in ſimplicem citationem, Hiacynthum Aduerſarium debuiſſe citari, quod cùm factum non fuerit, poſſeſſionem captam, vigore dicti monitorij, fuiſſe attentatam; Quia obiectum procederet, ſi Hiacynthus poſſediſſet de eo tempore, quo Procurator Commiſſarij Cameræ accepit poſſeſſionem, quia tunc tanquam legitimus Contradictor debuiſſet citari, † ſed quia nullibi probatur illum de eo tempore poſſediſſe, quinimò conſtat, quòd tunc poſſeſſio erat vacans, ceſſat quod Hiacynthus fuerit legitimus Contradictor, & ſic quòd monitorium reſoluatur in ſimplicem citationem; ac demum quòd poſſeſſio Saluatoris fuerit attentata, vt in puncto dixit *Rota deciſ.491. coram R.P.D.meo Decano, & in Neapolitana Beneficij prææallegata.*

Minùs obſtat quòd non fuerit iuſtificata clauſula, *Conſtito*, de qua in Breui, nempe quòd Franciſcus Vigues, per cuius obitum vacauit hoc beneficium, obierit in poſſeſſione, † quæ regulariter iuſtificari debet, etiam quòd non adſit legitimus contradictor, *Rota in Toletana Cappellæ, 30. Nouembris, 1602. & in Albanen. Beneficij, 26. Iunij, 1609. coram Penia;* † Quia vltra quòd fuit iuſtificata ex fide Parochi, cum inſertione particulæ libri mortuorum, & ex teſtibus coram A.C. examinatis, & tandem quia idem Hiacynthus venit ex eadem vacatione: in omnem caſum, † cùm huiuſmodi exceptio reſpiciat petitorium, ac requirat altiorem indaginem, & verſemur in poſſeſſorio ſummariiſſimo manutentionis, interim Saluator eſt manutenendus in ſtatu in quo reperitur iuxta reg. text. *in cap. in litteris de reſtit. ſpoliat.* & reſoluit *Rota in dicta Neapolitana Beneficij coram Eminentiſſimo Cardinali Virili.*

Tandem multò minùs obſtat poſſeſſio dicti Hiacynthi, † quia cùm ſit poſterior & capta non citato Saluatore, qui erat in poſſeſſione, vti clandeſtina, & turbatiua nullius eſt roboris, & momenti, & ideò nullo modo eſt attendenda, vt millies reſoluit Rota.

Et ita deciſum, &c.

Piſcien. Beneficij.

Lun. 23. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Lis probatur ex Commiſſione cum citatione ad dicendum contra.*
2. *Subrogatus in iuribus, & poſſeſſione duorum, ſufficit vt alterius poſſeſſionem probet.*

DECISIO CCCLXXXX.

VACANTE primùm hoc Beneficio, per obitum Emilij de Vſaglia, & ad illud præſentato per aſſertos Patronos Cæſare de Nouellis, & per alios aſſertos Patronos, Nicolao de Cecchis, & inter dd. præſentatos, lite pendente, deceſſit Nicolaus, etiam prouiſus Apoſtolicus, in cuius ius, & poſſeſſionem ſubrogatus fuit per Sedem Appoſtolicam D. Abbas Capponius, qui litem proſequendo contra d. Cæſarem obtinuit deciſionem fauorabilem ſuper immiſſionem coram R.P.D.meo Veroſpio, & ſucceſſiuè ceſſit ius ſuum Vincentio Cardino etiam præſentato ab aſſertis Patronis per obitum d.Nicolai: Cùm autem nuper deceſſerit etiam prædictus Cardinus, poſſeſſione minimè adepta, iterum obtinuit prædictus D.Abbas ſe in iuribus d. Cardini, ac d. Nicolai nec non in eadem poſſeſſione Nicolai gratioſè ſubrogari à Papa. Vnde cùm dubitaretur hodie an dicto Domino Abbati ſit danda immiſſio, fuit affirmatiuè reſolutum: Quia de Clericatu D. Abbatis, & obitum Nicolai in poſſeſſione patet, ex latè deductis *in d. deciſione D.mei Veroſpij.* De obitu verò Vincentij deponunt benè teſtes, *ſummario n.2.* qui licèt non deponant, quòd ille obierit in poſſeſſione, quia tamen Abbas fuit ſubrogatus etiam in poſſeſſione Nicolai, de qua vt dictum eſt, benè conſtat; † Et prætereà de lite non poſſit dubitari, ſtante dicta Commiſſione, cum citatione ad dicendum contra, *ſumm.n.1.* † Propterea non poteſt Abbati immiſſio denegari; cùm ſufficiat vnius vel alterius poſſeſſionem, videlicet Nicolai, aut

Vincentij, de tempore obitus probari, ex latè deductis *per Garz. de Benef. part. 6. cap. 4. per tot.* & sæpius resoluit Rota.

Et ita decisum, &c.

Pacen. Cappellaniæ.

Merc. 28. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Collige ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatus in possessionem defuncti eam probare debet, nec sufficit possessio illius, ad quam defunctus fuit subrogatus.*

2 *Immissio vigore subrogationis gratiosæ datur probatis tribus requisitis, nempe Clericatu subrogati, obitu defuncti in possessione, & reseruatione.*

3 *Mensis qui cœpit esse Apostolicus, totus durat talis, non obstante quòd Ordinarius in eodem mense acceptauerit Alternatiuam.*

DECISIO CCCLXXXXI.

IN Decisione in hac causa facta, 27. Iunij, 1629. *fuit coram me resolutum:* Melchiori della Torre non esse dandam immissionem, vigore subrogationis gratiosæ in ius, & possessionem Alphonsi Rodriquez, vltimo loco prouisi de hoc beneficio; ex quo non fuit probatum, dictum Rodriquez tempore sui obitus possedisse: Et deinde *die 3. Decembris, 1632. coram me* fuit pariter resolutum: Melchiori non esse dandam immissionem, vigore eiusdem subrogationis, in ius, & possessionem Alphonsi Garziæ, per cuius obitum fuerat prouisus prædictus Rodriquez; † Quia licèt probata fuerit possessio Alphonsi Garziæ de tempore eius obitus, & Alphonsus Rodriquez fuerit subrogatus in ius, & possessionem illius, & Melchior vltimo loco prouisus, fuerit subrogatus in ius, & possessionem Alphonsi Rodriquez, non propterea sequi, quòd Melchior fuerit subrogatus in possessionem Alphonsi Garziæ, dum Papa hoc specialiter non expressit, atque ideò subrogationem in possessionem Garziæ, concessam Rodriquez, non extendi vltra personam ipsius, ne detur fictio fictionis, iuxta latiùs deducta in *d. Decisione 20. Decembris.*

Quibus sic stantibus idem Melchior obtinuit nouam Gratiam, per quam fuit etiam expressè subrogatus in ius, & possessionem Alphonsi Garziæ. Vnde dubitatum hodie: An vigore dictæ nouæ Gratiæ subrogationis, sit ei danda immissio; Et fuit affirmatiuè resolutum; † Quia fuerunt iustificata tria ad hoc requisita, nempe Clericatus Melchioris, ex litteris patentibus Ordinarij Toletani, Possessio Alphonsi Garziæ, de tempore eius obitus, ex testibus *summario n. 5.* qui benè etiam concludunt: Et tandem reseruatio, ex quo idem Alphonsus Garzia obiit de mense Aprilis, & probatur ex collatione Ordinarij huius Beneficij, per obitum dicti Alphonsi Garziæ, facta Ioanni Baragio de Quintana parti alteræ: Mensis autem Aprilis, Ordinario non gaudente alternatiua, est Apostolicus, iuxta *Regulam octauam Cancellariæ.*

Neque obstat quod Ordinarius acceptauerit Alternatiuam die prima eiusdem mensis Aprilis, in quo Alphonsus Garzia obiit, † Quia cùm mensis ille Aprilis semel, & incontinenti post mediam noctē vltimi diei mensis Martij præcedentis cœperit esse Apostolicus, atque ideò fuerit ius acquisitum Papæ in illo mense, ante acceptationem Ordinarij, totus mensis remansit ei reseruatus, etiam quòd Ordinarius posteà in eodem mense, etiam eadem die acceptauerit Alternatiuam, vt fuit sæpius resolutum, & præsertim in causa *Fauentina Canonicatus, 16. Decembris, 1585. coram Blanchetto* quæ habetur *apud Garzian. de Benef. part. 5. c. 3. n. 693. & in Eluen. Beneficij, 22. Maij, 1599 coram b. m. Cardinali Millino*, & in aliis decisionibus allegatis *per Gonzal. gloss. 43. n. 136.* Et plenius *in Salamantina Beneficij de Almereua, 20. Iunij, 1605. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo*, quæ in *recent.* est *decis. 144. per totam part. 4.* In quibus decisionibus plures ad hoc optimè rationes allegantur, quæ non est cur hîc repetantur.

Et ita decisum, &c.

Gerunden. Cappellæ.

Lun. 30. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata per Contradictas, non citato Procuratore, qui in actis comparuit, est nulla, & sufficit comparuisse post relaxatum mandatum, licèt non adhuc executum, n. 2.*

3 *Lis introducta dicitur, ex parte actoris, per solam relaxationem monitorij ab eo obtenti.*

DECISIO CCCLXXXXII.

DOMINI hodie, absque difficultate, steterunt *in decisis coram me die 21. Febr. 1633.* Videlicet intrare arbitrium, pro non executione sententiæ declaratoriæ A. C. in hac causa latæ, contrà Raphaëlem Berno, ad fauorē Frācisci Auignoni; Stat enim firmum fundamentum decisionis quod dicta sententia fuerit nulla, ex quo fuit lata per Contradictas, cùm adesset in Curia legitimus procurator Raphaëlis, qui in actis per multos dies ante, mandatum exhibuit, qui ideò in quolibet actu debuit citari, itaut non potuerit aliter validè procedi, ex allegatis *in d. decisione*: Et nō obstare dictum fuit, quòd procurator comparuerit ante executum mandatum; Quia ex facto cessat, † cùm ex eo constet monitorium fuisse pluries executum, & comparitionem Procuratoris post primam illius intimationem, & propterea satis esse, quòd Procurator comparuerit post relaxatum monitorium, † etiam quòd illud non esset adhuc executum, † ex quo lis ex parte actoris, qui monitorium impetrauit, dicitur introducta per solam illius relaxationem, *ex Menoch. Lancellot. Cassad.* & aliis *in eadem decisione alleg.*

Neque obstat vnicum fundamentum nouiter excitatum, nimirum quòd Procurator Raphaëlis, qui comparuit, fuit ab eo constitutus in aliam causam limitatam; Quia etiam ex facto cessat, cùm imò expressè dictus Raphaël vti etiam administrator Cappellæ, de qua agitur, dictum mandatum dederit, vt ex lectura mandati, illiúsque claris verbis oculariter constat.

Et ita decisum vtráque parte informante, &c.

Romana

Romana de Marescottis.

Lun. 30. Maij, 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Heres præsumitur soluisse de propriis pecuniis, non autem de hæreditariis.*
2. *Fructus veniunt à die intentati interdicti, iuxta opinionem quam Rota seruat.*
3. *Cessionarius fisci tenetur ad restitutionem Dotis, ad quam bona delinquentis ei cessa, erant obligata.*
4. *Hæreditas præsumitur soluendo, eo ipso quod emptorem inuenit.*
5. *Confessio vxoris, asserentis in Censu habere nudum nomen, quando non praiudicet.*
6. *Dotis Dominum, constante Matrimonio, est penes virum, eo autem mortuo redit ad vxorem.*
7. *Exceptio subsidiaria resultantis ex præsumptione,* l. Quintus Mutius, *non admittitur in Iudicio possessorio.*

DECISIO CCCLXXXXIII.

Dvbitavi hodie, præsuppositis decisionibus in hac causa factis: An exceptiones oblationis redditionis rationis, hæreditatis M. Antonij, & subsidiariæ, oppositæ per DD. de Marescottis, eis suffragentur, ad impediendam immissionem, Dominis de Balleonibus, in bonis cantantibus sub nomine Iuliæ.

1 Et quoad primam partem dubij, nempe An exceptio oblationis redditionis rationis impediat immissionem: fundamentum Dominorum de Marescottis pro parte affirmatiua erat, quòd ipsis, iuxta resolutiones in hac causa factas, sunt creditores Dominæ Iuliæ eius auiæ in scutis 2355. saluo, &c. pro illa per eos soluta, † Quæ solutio præsumitur facta ex propriis eorumdem bonis, non autem ex pecuniis hæreditatis Marci Antonij, etiam quòd Marescotti sint eius hæredes, *Rom. conf. 176. num. 7.* & latè *Fusar. quæst. 668. num. 1.* Et propterea pro dicto credito competere eis retentionem, in bonis d. Iuliæ, ex iuribus vulgaris: Et non obstare quòd Marcus Antonius, cuius ipsi, vt dictum est, sunt hæredes, esset debitor hæreditatis Dominæ Iuliæ, in scutis 4085. pro sua dote, & paraferno, ad quarum restitutionem, cum obligatione Camerali, ille se obligauit, Quia cùm sint hæredes cum benef. leg. & Inuent. possunt nihilominus bona Iuliæ retineri, donec reddita per eos ratione d. Marci Antonij, quam reddere obtulerunt, constet remanere penes eos bona hæreditaria.

Sed Dominis re benè discussa, & considerata, negatiuè resoluerunt, duplici ineuitabili fundamento. Primum fuit quòd Marescotti fuerunt immissi in possessionem hæreditatis D. Iuliæ de anno 1608. vti hæredes illius ab intestato, & signanter in censibus, & societatibus officiorum, de quibus agitur, valoris circiter scutorum 18. millium in proprietate, solutio autem debiti D. Iuliæ facta fuit per eosdem de anno 1619. Vnde intrat necessarium dilemna, quòd Aut interim dictæ societates officiorum fuerunt extinctæ, & Census redempti, & tunc solutio non fuit facta de eorum pecuniis, sed de pecuniis hæreditatis Dominæ Iuliæ ad eos peruentis ex luitione, & extinctione Censuum, & societatum: Aut prædicti Census, & societates, toto dicto tempore, & vsque adhuc, permanserunt in eodem statu, & in hoc casu, cùm in 2 consequentiam immissionis, quæ iuxta resolutiones Rotales compeiit Balleonibus, vti hæredibus fideicommissariis Dominæ Iuliæ, veniant etiam fructus prædictorum Censuum, & societatum, saltim à tempore intentati Interdicti, iuxta opinionem quam Rota passim sequitur, Marescotti soluerunt prædictum debitum ex dictis fructibus, & petunt quòd intus habent, vt fuit latiùs deductum in Discursu, de ordine Rotæ *in hac causa per me facto, 14. Ianuarij, 1633.*

Secundum fundamentum fuit, quòd Domini de Marescottis, vigore cessionis fisci possident omnia bona Alphonsi, mariti D. Iuliæ, quæ cùm esset obligata pro dotis, & Paraferni restitutione, & fiscus cesserit omnia iura talia qualia, † consequenter te- 3 nentur ex persona Alphonsi, seu fisci ad restitutionem, tam dotis, quàm Paraferni, *Rota decis. 91. in impress. post 2. vol. cons. Farin. Honded. cons. 38. n. 44. vol. 2.* & fuit firmatum *in duabus vltimis decisionibus in hac causa factis die 15. Aprilis, & die 27. eiusdem mensis proximè preteriti, coram me.*

Quòd verò bona Alphonsi, per fiscum cessa Marescottis, longè superent creditum Dotis, & Paraferni, vltra quòd fuit etiam firmatum *in decisione in hac causa facta, 15. Aprilis, & 27. eiusdem mensis coram me,* non potest dubitari: tum quia fit ex facto euidens, nempe ex Instrumento possessionis Censuum, societatum, & aliorum corporum cessorum: tum, & etiam ex iuris præsumptione, eo ipso quòd illi pro habenda cessione soluerunt fisco scuta quinque millia ad text. *in l. 3. in princ. ff. ad l. Falcid.* ibi, † *vix quidem poterit* 4 *persuaderi non fuisse eam hæreditatem soluendo, quæ emptorem inuenerit,* cùm tamen Creditum dotis, & Paraferni sit in multò minori quantitate, videlicet scutorum 4085.

Neque obstat, † quòd Iulia aliàs declarauerit non 5 habere, nisi nudum nomen in quodam Censu, ex pecuniis dotalibus empto. Quia vltrà quòd confessio fuit facta viuente Alphonso marito, quæ propterea non potest Iuliæ, & eius hæredibus præiudicare in fraudem donationis inter virum, & vxorem, à iure prohibitæ, cessat penitus difficultas, ex quo dicta confessio debet intelligi prout de iure, idest quòd ipsa, viuente Alphonso eius marito, non habebat nisi nudum nomen, † cùm dominium dotis, constante ma- 6 trimonio, sit penes virum, eo autem mortuo redit ad vxorem, quòd etiam deinde agnouit Marcus Antonius, Alphonsi filius, dum ad dotis, & Paraferni restitutionem se obligauit, cum obligatione Camerali, ad fauorem Iuliæ.

Quo autem ad secundam partem dubij de exceptione subsidiariæ, visum fuit Dominis eam esse extra propositum † dum subsidiaria supponit bona, de 7 quibus agitur fuisse Alphonsi ex præsumptione, *leg. Quintus Mutius, ff. de donat. int. vir. & vxor.* aut aliàs quod cùm requirat altiorem indaginem, & exceptio, *l. Quintus Mutius* non admittatur in hoc iudicio, vt *in pluribus decisionibus in hac causa factis coram b. m. Remboldo, & coram me,* fuit firmatum, propterea reiicienda est dicta exceptio ad petitorium.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Vicen. Collegij.

Luna 6. Iunij, 1633.

ARGVMENTVM.

Beneficiati an possint se collegialiter congregare.

SVMMARIVM.

1 *Canonici faciunt Collegium priuatiuè quoad Collegiatos.*
2 *Ius faciendi Collegium potest præscribi per immemorabilem, aut per quadragenariam cum titulo.*
3 *Licentia se congregandi collegialiter per Episcopum, concessa Beneficiatis ad tempus, seu ad libitum ipsius Episcopi, non præstat titulum præscribendi tale ius se congregandi.*

DECISIO CCCLXXXXIV.

Domini penitus absque difficultate dixerunt, Confirmandam esse sententiam Rotalem D. mei Motman in qua fuit declaratum: Beneficiatos Ecclesiæ Vicen. non facere Collegium, illisque non licere se Collegialiter congregare in Cappella Sancti Michaëlis eiusdem Ecclesiæ, nec alibi; Quandoquidem ratio decisionis desuper factæ coram Domino meo, sub die 7. Iunij, 1632. solidissima visa fuit, nimirum 1 † solos Canonicos, priuatiuè quoad Beneficiatos, facere Collegium, iuxta doctrinam Abbatis communiter approbatam, in *cap. dilecta, in fin. de excess. Prælat. & in cap. nouit. num. 18. de Iurepatr. Rota apud Cas. de Graff. decis. vlt. num. 14. de his quæ fiunt à maiori parte Capituli, & in Gerunden. Iurisdictionis, 21. Aprilis, 1630. coram Reuerendissimo D. meo Decano*, cum aliis in dicta decisione in hac causa facta allegatis, quæ non est cur repetantur.

2 Et licèt † ius faciendi Collegium possit præscribi per immemorabilem, aut per quadragenariam cum titulo, prout Beneficiati præscripsisse prætendebant: Tamen in casu nostro nec vna, nec alia præscriptione, iuuari possunt: In primis non immemorabili, cum testes, ad eam probandam examinati, non deponant, nec concludant, iuxta requisita immemorabilis, de quibus per *gloss. in cap. fin. de præscript.* deinde nec quadragenaria cum titulo: quia titulus non probatur; 3 † Siquidem prætensus titulus, ex licentia Episcopi se congregandi, non concludit facultatem constituendi Collegium, ex benè deductis *in eadem decisione D. M.* & præsertim ex eo quòd dicta licentia fuit quandoque denegata, & si aliquando fuit eis concessa, non fuit perpetua, sed temporalis, aut ad libitum eiusdem Episcopi, quæ propterea non potest præstare titulum præscribendi, iuxta ea, quæ notant *DD. de probat. Bart. in l. 2. n. 22. ff. solut. matrim. Gregor. decis. 162. n. 2. cum vulg.*

Et ita decisum, &c.

Romana Vineæ.

Ven. 10. Iunij, 1633.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Venditio quando censeatur facta ad corpus.*
2 *Venditor tenetur præstare emptori mensuram enunciatam, quam si non præstat, pretium debet pro rata minui. Declara tamen ibidem.*
3 *Venditio plurium rerum, si facta fuerit vno, eodémque pretio, illud æstimari non debet, habita ratione ad singulas, sed ad omnes res simul venditas.*

DECISIO CCCLXXXXV.

Fuit resolutum Mensurationem esse faciendam cum retardatione, vel sine, arbitrio Rotæ, Et non obstare, 1 † quòd venditio fuerit facta ad corpus, ex eo quòd contrahentes inceperunt à corpore, & quòd cum vinea vnico eodem pretio fuerit vendita domus, cum nonnullis mobilibus ibi existentibus; Quia quidquid de hoc sit quod latè discutit *Surd. decisione 94. à principio vsque ad numerum 15.* Nihilominus, 2 † cùm venditor enunciauerit vineam esse tot petiarum tenetur ille, in omnem casum casum, præstare mensuram enunciatam, quam si non præstat, pretium debet pro rata minui, nisi mensura quæ in rei veritate reperitur, quamtumuis minor, sit talis bonitatis vt sit toto pretio proportionata, *Pinell. in l. 2. part. 3. cap. 1. num. 8. cum seqq. C. de rescind. vend. Fachin. controu. iuris lib. 2. cap. 27. in fine*, Et latè ex multis, iuxta magis veriorem, & æquiorem sententiam, resoluit, *Surd. d. decis. 64. ad num. 15. vsque ad finem*; ad quem propterea effectum, facienda est mensuratio. Et non obstat 3 † quòd simul cum Vinea vno eodémque pretio fuerint vendita domus, & nonnulla alia bona, non descripta, nec hodie extantia, quæ ideò cùm non possint æstimari, videtur mensuratio frustratoria, cùm pretij propoitio non solùm sit facienda ad valorem, & numerum petiarum, sed etiam ad numerum, & valorem mobilium, vna cum Vinea, & Domo, vno, eodémque pretio venditorum, *l. si duorum 43. ff. de act. empt.* vbi *Bald. Fulgos. & Castr. Paris. cons. 64. n. 38. vol. 1. Pinell. vbi suprà n. 12. cum sequentibus, & Surd. d. decis. 64. num. 31.* Quia dicebant Domini, quòd hodie nihil deperit quòd fiat mensuratio; quinimò potest suo loco, & tempore esse vtilis, cum possit, à communiter accidentibus, aut per alias legitimas probationes, haberi certitudo valoris prædictorum mobilium, & aliorum contentorum in Instrumento venditionis; quo valore certificato, & facta mensuratione poterit facilè decerni an intret læsio, nec ne, cuius habenda sit ratio.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Narnien. Frumenti.

Ven. 10. Iunij, 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *In ambiguis iuris rigor est moderandus, & vtrique parti consulendum.*

DECISIO CCCLXXXXVI.

IN Decisione in hac causa facta, 19. Februarij, 1629. fuit coram me resolutum; Defalcum, ratione quintæ molæ esse faciendum in salmis quindecim, & mandatum A. C. relaxatum pro salmis 65. esse exequendum pro salmis dumtaxat 50. restantibus, Deinde die 21. Iunij, 1632. dubitaui. An Conductores liberentur soluendo dictas salmas 50. in specie: itaut Marchio Montorius locator debeat illud in specie recipere; An verò, casu quo non cogatur, possit agere ad æstimationem damnorum, & interesse, & ad quam rationem: Et fuit resolutum salmas 43. ex dictis 50. non posse solui in specie, sed pro illis Marchioni deberi interesse ad rationem quanti plurimi, intra triennium, & sic ad rationem scutorum pro qualibet salma; quia tanti de eo tempore salma frumenti valuit; alias verò septem salmas restantes vsque ad dictas salmas 50. posse solui Marchioni in specie.

Cùm autem Conductoribus fuerit concessa desuper noua audientia, proposui hodie causam super eisdem; Et Domini erant concordes quoad omnia, in dicta vltima decisione contenta, excepto articulo quanti plurimi scutorum 14. pro salma: Sed tandem, stantibus hinc inde pluribus difficultatibus, non iuxta iuris conclusiones in dicta decisione firmatas, quæ verissimæ visæ fuerunt, sed iuxta varias facti circumstantias, hinc inde per Dominos consideratas, placuit temperamentum, Quòd totæ dictæ 50. salmæ indistinctè, & sic etiam illæ septem, soluantur, ad rationem scutorum 10. pro salma,† ita enim in re tam ambigua iuris rigor moderari, & vtrique parti consultum esse videtur, ad text. *in l. ambiguis 86. in vers. quoties, & in l. quoties nihil 200. ff. de reg. iur.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana Domus.

Lun. 13. Iunij, 1633.

ARGVMENTVM.

Beneplacitum Apostolicum, in forma Commissaria, supplet defectum solemnitatis, & postquam illud fuit impetratum, Ecclesia non potest amplius à contractu recedere, constito de causa alienandi, de tempore celebrati contractus: Et dictum Beneplacitum potest exequi post mortem impetrantium, imò etiam post mortem Papæ concedentis, si res quoad Commissarium non est ampliùs integra.

SVMMARIVM.

1 *Concessio in Emphyteusim, facta ab Ecclesia, absque solemnitate, seu causa, est nulla.*
2 *Beneplacitum Apostolicum supplet defectum solemnitatis, itaut vt satìs sit seruare verba rescripti, & n. 8. & 11.*
3 *Beneplacitum Apostolicum, in forma Commissaria, si non fuit in legitimo tempore præsentatum Commissario, nec congruo tempore executum, non sustinetur, & quando non præsentatum, nec executum in debito tempore dicatur, n. 5.*
4 *Non suffragatur, non seruata forma Commissionis.*
6 *Ecclesia potest à contractu recedere, si Beneplacitum Apostolicum non fuit præsentatum Commissario, nec executum in debito tempore.*
7 *Clausula*, si in euidentem, & vocatis vocandis, *important vt sit iudicialiter procedendum.*
9 *Beneplacitum Apostolicum sufficit vt interueniat post contractum Ecclesiæ.*
10 *Ecclesia potest recedere à contractu, ante obtentum Beneplacitum, etiam si fuerit ab initio de illius consensu expressè reseruatum, & n. 13. Secus tamen est post obtentum Beneplacitum, dum constet de causa alienandi, de tempore celebrati contractus, n. 11. & 14.*
13 *Beneplacitum Apostolicum, nondum à Papa obtentum, potest ab eo concedi, & denegari, prout etiam Ecclesia potest ante illud perseuerare in contractu, aut pœnitere.*
15 *Conditio de præsenti, aut de præterito, non autem de futuro, statim est necessariò vera, aut falsa.*
16 *Clausula*, si in euidentem, *non reddit Beneplacitum conditionale, quoad eius substantiam, sed solùm suspendit illius executionem in tempus, postquam de euidenti vtilitate constiterit.*
17 *Ecclesiæ soli permissum est, ad instar minoris, recedere à contractu, ante obtentum Beneplacitum, non autem contrahenti, Beneplacito expedito vel non, & num. 18.*
19 *Contractus si est perfectus, non est amplius in consideratione habendum, an contrahentes viuant, vel decesserint.*
20 *Obligatio non mutatur ex mutatione personæ.*
21 *Beneplacitum Apostolicum, in forma Commissaria, expirat, si non fuit executum in vita Papæ, & ideò Ecclesia potest à contractu recedere, antequam nouum Beneplacitum obtineatur.*
22 *Declara procedere, si quando euenit mors Papæ, & res adhuc quoad Commissarium est integra, secus si integra non est, n. 23. Et quando res non dicatur amplius integra, n. 24.*
Delegati Iurisdictio expirat per mortem Delegantis, si de tempore mortis Delegantis res est adhuc integra, quoad Delegatum.
25 *In Beneficialibus, & Matrimonialibus est locus pœnitentiæ, ante executionem dispensationis, seu Beneplaciti Apostolici.*
26 *Opus est in illis nouo consensu, post obtentum Beneplacitum; quia primus vti reprobatus non suffragatur.*
27 *Pœnitentia permittitur post impetratum Beneplacitum Apostolicum, & non adhuc executum, quando post illius impetrationem nouus consensus desideratur.*
28 *Alienatio rerum Ecclesiæ tenet, absque Beneplacito Apostolico, si tamen fiat cum legitima causa, & adhibitis solemnitatibus.*
29 *Alienatio rerum Ecclesiæ, facta cum reseruatione Beneplaciti Apostolici, quid operetur.*

DECISIO CCCLXXXXVII.

IN *Decisione in hac causa facta, 19. Aprilis*, 1630. fuit resolutum; Concessionem in Emphyteusim, Domus de qua agitur, factam de anno 1603. per Capitulum Sanctæ Mariæ ad Rotundam de Vrbe, Iulio Pocobello, ad ipsius, & personæ ab eo nominandæ successiuè vitam, non sustineri, † tam ex defectu solemnitatis, quàm ob defectum causæ, scilicet vtilitatis Ecclesiæ, de quibus *in cap. tuæ nuper, de his quæ fiunt à Prel. cap. sine exceptione, 12. quæst. 2. & in cap. 1. de reb. Eccl. non alienan. in 6.* Sed deinde desuper causa sæpiùs proposita: Domini hodie, vt veritas clariùs elucescere discutique valeat, solùm examinare voluerunt caput solemnitatis, caput verò vtilitatis reiecerunt ad aliam disputationem: Strictè igitur ad solemnitatem: Duo erant præcipua fundamenta Capituli pro confirmatione decisionis: Primum, nempe quòd, & si dicta concessio Emphyteusis fuerit per Canonicos facta cum reseruatione Beneplaciti Apostolici; † quod supplet defectum solemnitatis, illúdque à Sanct. Mem. Paulo V. debito tempore obtentum; videlicet de anno 1610. † Quia tamen emanauit in forma commissaria, & non fuit Commissario legitimo tempore præsentatum, congruóque tempore executum, propterea non sustineri, *Mantic. decis. 41. & Put. & decis. 343. lib 1. in correct.* Alterum autem, † quòd in procedendo Commissarius non seruauit formam Commissionis, qua non seruata Beneplacitum pariter non suffragatur, *Ferret. cons. 248. n. 12. vol. 2. & Menoch. de arbit. Iud. cent. 3. cas. 20. n. 39. cum aliis in d. decisione congestis, in vers. non obstat etiam quod fuerit.*

Quòd Beneplacitum † non fuerit debito tempore Commissario præsentatum, nec executum, prætendebatur ex eo, quòd licèt, vt dictum est, illud fuerit legitimo tempore obtentum, nempe de dicto anno 1610. & sic viuentibus adhuc tam Antonio, quàm Stephano, comprehensis in prima Inuestitura de anno 1534. facta Petro Mancino ad tertiam generationem, in quorum locum successit, & subrogatus fuit Iulius in supradicta concessione, ei per Canonicos facta, de anno 1603. † Quia tamen non fuit præsentatum in actísque productum de anno 1612. quo tempore iam Stephanus obierat, nec deinde per Commissarium executum, vsque ad annum 1626. in quo lata fuit sententia super executione, & sic nedum post mortem vtriúsque, tam Antonij, quàm Stephani, sed etiam Pauli V. per cuius mortem Commissio seu Gratia Beneplaciti expirauit, dum non erat adhuc absolutè data seu concessa, sed per Executorem, auctoritate Apostolica, causa cognita facienda, seu concedenda, *l. & quia, ff. de iurisd. omn. iud. cap. si cui, §. secus, de prabend. in 6. Dominicus in cap. si super gratia, vers. pone quod Papa, de offic. deleg. in 6. Gabr. de prabend. lib. 6. concl. 1. n. 6. Ludou. Paguer.* qui loquitur in hismet terminis, *decis. 30. per totam, & Rota decis. 12. de offic. deleg. in nou. & in decis. 473. num. 3. par. 2. recent.* quæ etiam videtur in puncto, consequenter non potuisse Commissarium amplius ad executionem procedere, sed benè potuisse Canonicos, nomine Ecclesiæ pœnitere, & à dicto contractu recedere, prout recesserunt, introducendo præsentem litem, super illius resolutione, vt in simili *Mantic. & Put.* vbi suprà.

Quòd autem Commissarius processerit, non seruata forma Commissionis, dictum fuit in eadem decisione probari eo ipso, † quòd non processit iudicialiter, stantibus clausulis *si in euidentem, & vocatis vocandis*; vigore quarum, erat iudicialiter procedendum, *Redoan. de reb. Eccles. non alien. in rubr. de caus. cognit. in alienan. facien. num. 64.* adeò vt de huiusmodi obseruantia formæ constare debeat per acta iudicialia, *cap. quoniam contra, de probat. cum aliis in eadem decisione cumulatis, in versiculo quod autem in casu nostro.*

His tamen non obstantibus, hodie, quoad dictum caput solemnitatis, fuit à decisis ex nouiter deductis meritò recessum, & fundamentum fuit; † Quia Beneplacitum Papæ supplet defectum solemnitatis, cùm per illud solemnitas censeatur remissa, ita vt satis sit seruare verba Rescripti, *Abb. cons. 41. n. 3. lib. 1. Dec. cons. 341.* Et est communis, & recepta sententia, *Capic. decis. 16. n. 1. & 2. Franc. decis. 163. n. 13.* † Cùm autem in alienatione rerum Ecclesiæ non sit de substantia contractus vt illud præcedat contractum, aut interponatur de tempore, quo contractus celebratur, † sed sufficiat vt ex pòst facto interueniat; † ita vt alienatio ante interpositum Beneplacitum, iam ab initio, & de tempore contractus, habeat implicitum statum validitatis, ad illúdque tempus Beneplacitum quandocumque posteà secutum, retrotrahatur, *cap. 2. extr. de pact.* vbi *Antonius de Butr. n. 6. & 7. & Imol. num. 3. & 4. Philipp. Franc. in dicto cap. dudum de reb. Eccles. non alien. n. 12. in fin. & Vincent. de Franc. in d. decis. 163. num. 2.* † Propterea quamquis ante impetratum Beneplacitum, etiam de consensu Ecclesiæ, ab initio expressè reseruatum, possit Ecclesia, ex speciali iuris priuilegio, pœnitere, & à contractu recedere, quasi quoad eam, re adhuc integra, iuxta magis communem, & veriorem sententiam, ad text. *in §. 1. in vers. donec, instit. de empt. & vendit.* & per doctrin. *Abbatis in cap. super eo, de condit. apposit. Gratian. discept. 514. n. 9. cum pluribus seqq. Marescott. lib. 1. var. cap. 14. n. 1. cum seqq. Achil. decis. 2. n. 3. de pact. Put. decis. 2. de transact. Caputaq. decis. 12. n. 4. p. 3. Rota decis. 755. n. 2. p. 2. recent.* Non tamen (constito aliàs de causa alienandi, nempe probata vtilitate Ecclesiæ) quoad eam iam non integra, sed in se, & secundum suam naturam, & essentiam omnino iam perfecta, & absoluta, ad text. *in l. 1. & 2. C. quando liceat ab em tione, & in d. § 1. instit. de vend. & empt. Gratian. Marescot. Put. Achill. Caputaq. & Rota vbi suprà, & decis. 266. p. 4. diuers. & coram bon. mem. Cardinali Blanchetto in causa Romana rescissionis contractus, 4. Iulij, 1570. & coram Cardinali Lancellotto, in causa nullius Emphyteusis de Guastalla, 16. Nouembris, 1609.* quæ duæ decisiones habentur impressæ apud *Marchesan. de commun. parte 1. folio 98. & 100.*

Vnde cùm in casu nostro Beneplacitum Apostolicum fuerit per Iulium impetratum, de anno 1610. Et sic antequam Ecclesia, seu Canonici pœniterent, duo consequenter & necessariò sequuntur; Primum nimirum, vt non sit amplius de solemnitatibus quærendum, nec an Ecclesia ex hoc capite possit pœnitere; stante quòd Beneplacitum Apostolicum supplet defectum solemnitatis, & res habetur perinde ac si illæ interuenissent de tempore celebrati contractus, cùm ad illud tempus, quoad omnes iuris effectus Beneplacitum retrotrahatur: Et secundum, vt ob eandem rationem articulus super vtilitate, quem Domini, vt dictum est, ad aliam disputationem reiecerunt, restringendus etiam sit ad tempus initi, & celebrati contractus; ita vt in d. articulo, iuxta mentem Dominorum solùm sit disputandum, An de eo tempore adfuerit, nec ne Ecclesiæ vtilitas, quidquid posteà euenerit; † quandoquidem licèt Papa absolutè, & maximè cessante vtilitate Ecclesiæ ante Beneplacitum, possit illud concedere, aut denegare, prout etiam Ecclesia perseuerare, aut pœnitere, *Philipp. Franc. in d. cap. dudum n. 12. in fin. de reb. Eccles. non alien.* † Dum autem præcedente narratiua tenore contractus, prout

stantibus

ſtantibus rebus de eo tempore, Beneplacitum conceſſit, & Eccleſia non pœnituit, ſi deinde alienatio ex poſt facto detegatur per Commiſſarium vtilis, ab initio, videlicet de tempore celebrati contractus, ad quod Beneplacitum retrotrahitur; ſolùm illud tempus debet attendi, & non eſt amplius pœnitentiæ locus, ſed debet alienatio per Commiſſarium confirmari, ſine alio conſenſu, ſeu facto partium, *cap. ad aures, cum gloſſ. fin. de reb. Eccleſ. non alienan.* tradunt communiter *DD. in d. l. ſi voluntate, & in l. 2. C. de reſcind. vendit.* vbi præſertim *Cagnol. n. 114. Iaſ. conſ. 54. n. 20. & conſ. 55. n. 1. verſ. preterea, & conſ. 119. n. 2. verſ. ſecundum principale, lib. 1. Bertrand. conſ. 42. n. 11. vol. 1. Crauet. conſ. 217.* & latè *Becc. conſ. 3. n. 19. Calder. conſ. 5. de rer. permut. Rederic. Suarez alleg. 21. n. 1. verſ. plus dico, Gratian. & Mareſcott. vbi ſuprà, Redoan. de reb. Eccleſ. quæſt. 20. n. 137. Rota in ſupradictis deciſionibus apud Marcheſ. & deciſ. 18. n. 4. p. 2. & 208. p. 4. diuerſ. & deciſ. 366. apud Seraph. & in Romana Cenſus Vitalitij, 26. Maij, 1616. & 29. Ianuarij, 1627. coram D. meo Merlino.* & latiùs *nuper in Romana Vineæ, 17. Decembris, 1632. coram me.*

Ex quibus, non obſtat quòd Beneplacitum fuerit Commiſſario præſentatum, poſt mortem Stephani, & deinde per eum executum poſt mortem, tam Stephani, quàm Antonij; Quia ſufficit, quòd vtroque eorum, adhuc viuente, obtentum fuerit, etiam quòd emanauerit in forma Commiſſaria, & cum clauſula

15 ſine conditione, *ſi in euidentem*; † Cùm enim dicta conditio non ſit de futuro, ſed de præſenti, aut de præterito (cùm vt dictum eſt attendenda ſit vtilitas, de tempore contractus) quæ ideò ſtatim eſt neceſſariò vera, aut falſa, *l. cum in ſecundo, ff. de iniuſt. rupt. &*

16 *l. 2. ff. de hered. inſtit.* † non facit Beneplacitum, ſecundum ſe, & quoad eius ſubſtantiam conditionale, ſed ſolùm ſuſpendit illius executionem in tempus poſtquam de euidenti vtilitate conſtiterit, ita vt Beneplacitum, vigore reſtitutionis, ſtatim ab initio, & à tempore contractus operetur ſuum effectum, cùm, quòd cedat vel non cedat in Eccleſiæ vtilitatem, ſit ab eo tempore in rerum natura certum, non minùs, quàm ſi ab initio interueniſſent omnes Iuris ſolemnitates, quas Beneplacitum ſupplet. Quia autem vtilitas Eccleſiæ eſt nobis incognita, & incerta, quoúſque illa per Commiſſarium approbatur, & liquidatur, differtur interim Beneplaciti executio, ſecus autem eſt quando ab initio alienatio fit, ſeruatis iuris ſolemnitatibus, ex quo iam ex tunc vtilitas Eccleſiæ eſt nobis cognita & certa: ſic declarant dictæ deciſiones, *apud Marcheſ.* & aliæ ſuprà allegatæ, *Gratian. Mareſcott. & Franc. vbi ſuprà, Ricc. in deciſ. 1. n. 1. in prax. alienat. rer. Eccleſ. & Additio ad Gregor. XV. deciſ. 410. n. 8. verſ. in materia, & d. deciſio Romana Vineæ coram me.*

Minùs conſequenter obſtat ſi dicatur quòd Iulius, ex induſtria, & fraudulenter non præſentauit Beneplacitum Apoſtolicum, niſi poſtquam Stephanus iam deceſſerat, & ſic tempore quo vtilitas Eccleſiæ iam ceſſauerat, & eius vtilitas ſuperuenerat, quaſi non fuiſſet illud præſentaturus, niſi d. mors fuiſſet ſecuta, Quia fortè poſſet fraus conſiderari, & ſic obiectum procedere ſi Iulius diu diſtuliſſet, eique fuiſſet permiſſum reſilire non obtento, vel non præſentato Beneplacito; verùm quia ſolùm per biennium diſtu-

17 lit Beneplacitum præſentare, † & pœnitentia ante Beneplacitum ſoli Eccleſiæ, ad inſtar minoris, eſt permiſſa, non autem contrahenti, cum ea, ad text. *in l. Iulianus, §. ſi quis à colludente, ff. de act. empt. Bart. conſ. 159. n. 7. lib. 1. Menoch. conſ. 655. n. 5. Put. deciſ. 302. lib. 1. in correct. Seraph. deciſ. 256. n. 2. Rota deciſ. 302. n. 12. part. 2. diuerſ. & in dicta Romana Cenſus Vitalitij, coram D. meo Merlino:* Idcircò in dicto Iulio, quandocumque Beneplacitum obtinere, illúdque præſentare diſtulerit,

18 non poteſt fraus conſiderari; † cùm ipſe in omnem caſum, nimirum expedito, vel non expedito Beneplacito, Eccleſia volente, tenebatur ſtare contractui, *Pariſ. conſ. 1. n. 129. lib. 2. & Franc. in d. deciſ. 163. n. 12.*

19 Vnde etiam, vltrà reſponſionem ſuprà aſſignatam, † nihil ad rem, quòd Stephanus obierit ante præſentationem Beneplaciti, & deinde Antonius, ante illius executionem; Quia cùm ipſi, ſi viuerent, non poſſent pœnitere: imò Iulius, qui in eorum locum ſucceſſit, & fuit ſubrogatus, vult contractui ſtare, & proptereà de eorum expreſſo conſenſu in ipſo contractu præſtito, fuit Beneplacitum expreſsè reſeruatum, eorum mors, aut vita non debet amplius in conſideratione haberi, per textum, in hac materia notabilem, *in l. bonorum, ff. rem rat. haber.* & benè conducunt *conſ. Pariſ. vbi ſuprà, & conſ. Cephal. 91. n. 9. lib. 1.* Et

20 tandem regula, † quòd ex mutatione perſonæ obligatio non immutatur, de qua in *l. 2. §. ex his, cum vulgat. ff. de verb. obligat.*

Non obſtat etiam quòd Paulus V. qui Beneplacitum dedit in forma Commiſſaria, obierit ante illius

21 executionem, † atque ideò, poſt eius mortem, non potuiſſe Commiſſarium illud exequi; cùm non eſſet merus executor, ſed mixtus, ſicque non verſemur in Gratia abſolutè iam data, & conceſſa, ante mortem Papæ, ſed in Gratia, auctoritate Apoſtolica, vigore Beneplaciti, per Commiſſarium, cauſa cognita concedenda, nobíſque incognita, & incerta, quæ ideò exequi amplius non potuit; cùm expirauerit: ſed potuerunt Canonici, antequam noua Gratia impetraretur pœnitere, iuxtà dictam deciſionem, *Ludouici Paguer. 130. & deciſ. 473. num. 3. par. 2. recentior.* quæ vt

22 dictum eſt, ſunt in terminis; † Quia procederet, ſi quando euenit mors Papæ res adhuc, quoad Commiſſarium, fuiſſet integra; quo caſu, per mortem delegantis ceſſat iuriſdictio delegati, eiúſque poteſtas exequendi, prout pariter expirat Gratia; in quibus terminis procedunt dictæ deciſiones, prout etiam *deciſio 1. de offic. delegat. in nou.* † non autem quando, vt

23 in caſu noſtro, de tempore mortis Papæ, res iam integra non erat, quoad Commiſſarium, *d. l. & quid* vbi *Bart. & Doctor. ff. de Iuriſd. omn. Iud. cap. relatum, cap. gratum, & cap. licèt vndique, de offic. deleg. Marant. de ordin. Iudicio, par. 4. in § diſtinction. num. 61.* Quam diſtinctionem, etiam in his terminis non probant ſuprà proximè dictæ deciſiones *Paguera, & Rotæ in nou.*

24 *& in recent.* † Quòd autem, in caſu, in quo verſamur, tunc res, iam non eſſet integra, quoad Commiſſarium, ſed imò executio Gratiæ, iam cœpta, quæ ideò non fuit extincta, etiam per mortem Papæ, non poteſt dubitari, eo ipſo quòd ante illius mortem, Beneplacitum, cum partis citatione, fuit iam Commiſſario præſentatum, & coram eodem productum, *gloſſ. in d. cap. relatum, in verbo conteſtata, Lap. in d. cap. ſi cui, num. 4.* & ibi *Gemini. num. 6. de preben. & Marant. vbi ſupra, Ricc.* qui plures cumulat *deciſ. 20. in prax. alien. rer. Eccleſ. Mantic. d. deciſ. 41. num. 4. Rot. in d. deciſ. 473. num. 3. par. 2. recent. & in Elnen. Mineriarum, 10. Iunij 1587. coram Blanchetto, & in Bononien. Bonorum de Binarinis 5. Martij 1618. coram bon. mem. Andrea.*

Non obſtat præterea ſupradicta *deciſio Put. 343. lib. 1. in correct.* † vbi quòd in beneficialibus, & matri-

25 monialibus eſt locus pœnitentiæ, ante executionem diſpenſationis, ſeu Beneplaciti Apoſtolici; Quia eſt verum, ſed procedit ſpeciali ratione; videlicet quia in illis materiis abſque Beneplacito Apoſtolico ius reſiſtit contractui vſque ab initio, ita vt ante Beneplacitum, contractus nunquam habeat implicitum

16 statum validitatis. † sed post obtentum Beneplacitum opus est nouo consensu; Quia primus, vti semper, & indistinctè reprobatus non suffragatur, *Abb. in d. cap. super eo. n. 8. de condit. apposit. Mantic. decis. 201. n. 4. & decis. 638. n. 12. Greg. XV. in d. decis. 410.*
17 *n. 5.* & ibi latè *Additio n. 9.* † Quando autem, post obtentum Beneplacitum, est necessarius nouus consensus, regulariter permittitur pœnitentia, etiam post illius impetrationem, ante executionem, *Gonzal. super reg. 8. gloss. 12. n. 81. & 82. & Additio ad Gregor.* vbi proxime: Et ratio est, quia alioquin inane, & frustra,
18 nouus consensus desideratur, vt ad sensum patet; † Alienationi autem rei Ecclesiæ, etiam sine Beneplacito Apostolico, ius non resistit, imò illa mero iure tenet, si tamen cum legitima causa, & adhibitis solemnitatibus fiat, *Abb. in cap. 1. de his quæ fiunt à Prælatis, n. 15. Nauar. in comment. de alien. rer. Eccles. n. 14. & n. 17. vers. An autem illud procedat,* latè *P. Ludou. Molin. de contract. disput. 468. n. 8. cum pluribus seqq.* vbi optimè declarat, quomodo, & in quibus casibus, sit hæc conclusio intelligenda, *Rota apud Crescent.* & ibi
19 *Addent. decis. 3. de iur. iur.* Quo fit, † vt alienatio facta sine solemnitatibus, cum reseruatione tamen Beneplaciti Apostolici habeat ab initio implicitum, & virtualem statum validitatis, eo ipso quòd si illud posteà impetretur, supplet defectum solemnitatum, & potuit ab initio validè fieri, illis adhibitis, & cum causa, etiam sine Beneplacito Apostolico, nec deinde nouus consensus desideratur, & consequenter non est amplius pœnitentiæ locus, *Mantic. in d. decis. 201.* & in aliis per *Adden. ad Greg. vbi suprà.*

Non obstat tandem quòd Commissarius processerit, non seruata forma Commissionis: Quia hodie, ex nouiter deductis constitit formam illius fuisse ad vnguem seruatam, de eiúsque obseruantia iudicialiter in actis apparere.

Et ita decisum vtraque parte sæpius informante, &c.

Romana Rescissionis Contractus.

Ven. 17. Iunij, 1633.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Filia, quæ acquisiuit bona proprio nomine, tam in vita Patris, quàm post eius mortem, in domo paterna existens, iuuari non potest Instrumento remissionis, quod à Patre obtinuit: quod intellige supposita serie facti, prout in alia decisione in hac eadem causa facta, hic relata.*

2 *Præsumptio, l. Quintus Mutius, non excluditur in filio ob modicum redditum ei assignatum à Patre quolibet mense.*

DECISIO CCCLXXXXVIII.

DOMINI hodie persliterunt in decisis. 10. Decembris, 1632. Videlicet Instrumentum remissionis, & donationis, de quo agitur, esse nullum, vel rescindendum: ita vt nullo modo possit D. Barbaræ suffragari, quoad acquisita per eam proprio
1 nomine. † Quod hodie Domini declararunt procedere, tam in acquisitis per filiam in vita Patris, quàm post eius mortem, dum erat puella in Domo paterna existens; ex identitate rationis, iuxta fundamenta, & motiua decisionis; Et in his terminis *Menoch. post Alciat. præsumpt. 51. n. 26. lib. 3.*

Neque obstare visa fuit prætensio, quòd D. Barbara fuerit hæres matris suæ, & quòd potuerit acquirere ex menstrua assignatione sibi facta à Patre, Quia neutrum procedit: Non primum; quia imò verius est quòd non fuit hæres matris, cùm stantibus masculis fuerit exclusa *per Statutum Vrbis lib. 1. cap. 145.*
2 *in fin.* † Non etiam obstare secundum, quia cùm illa menstrua assignatio fuerit adeò modica, vt non excedat scuta duo quolibet mense, non est habenda in consideratione (vt ad sensum patet) ad effectum excludendi præsumptionem, *l. Quintus Mutius, ff. de donat. inter virum, & vxorem,* de qua in dicta decisione. Cætera, aut non egent responsione, aut tolluntur in prima dicta decisione.

Et ita decisum vtráque parte informante, &c.

Romana Fructuum Lucri Dotalis.

Ven. 17. Iunij, 1633.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis cap. 131. lib. 2. deferens vxori Lucrum Dotale, decedente viro, habet etiam locum in casu separationis Thori, si probetur separationem contigisse culpa mariti, aliàs si dicta culpa non probetur, nec dos, nec Lucrum, & consequenter, nec fructus vxori debentur.

SVMMARIVM.

1 *Dos & eius Lucrum debentur mulieri secuta separatione Thori, culpa mariti, aliàs secus, n. 3.*
Declara quòd dicta culpa probanda est ab vxore, n. 8. Imò super ea sententia requiritur, n. 7. ita vt non sufficiant argumenta, præsumptiones, & coniecturæ, n. 8.

2 *Fructus Dotis, & Lucri debentur vxori secuta separatione.*

4 Statutum Vrbis cap. 131. lib. 1. *deferens vxori Lucrum dotale, decedente viro, non comprehendit casum separationis Thori, viuente marito. Contraria sententia verior est, n. 5.*

9 *Alimenta debentur vxori à marito post Thori separationem, etiam si illa contigerit culpa vxoris.*

10 *Dispositio Papæ motu proprio, & ex certa scientia facta, quid operetur.*

11 *Dotis appellatione venit etiam Lucrum, & sub illius dispositione comprehenditur.*

12 *Reseruatio Lucri dotalis, facta per Vxorem in casu mortis viri, excludit prætensionem dicti Lucri, extra casum mortis.*

13 *Clausula,* sine præiudicio quorumcumque Iurium, *preseruat omnia iura, præter expressè exceptuata, & n. 15.*
Aliis, *dictio non comprehendit ea, de quibus facta fuit specialis mentio, sed solùm includit omissa in præcedenti dispositione.*

DECI

DECISIO CCCLXXXXIX.

SANCTÆ Memoriæ Gregor.XV. ob grauia dissidia quæ vertebantur inter D. Ducem Alexandrum Sfortiam, & D. Ducissam Eleonoram Vrsinam eius vxorem, aliásque causas animum suum mouentes, dictos coniuges, motu proprio, & ex certa scientia à simultanea cohabitatione, toróque maritali absoluit, & separauit, Dominúmque Ducem compellendum esse decreuit ad restituendum dictæ D. Eleonoræ dotem sibi persolutam, quæ fuit cum effectu postcà restituta.

Vita functo Domino Duce, prædicta Domina Eleonora prætendit fructus quarti Dotalis (sibi debiti vigore *Statuti Vrbis cap.* 131. *lib.*1.) decursos à die separationis, vsque ad obitum Ducis eius mariti: Et cùm desuper causa penderet coram A. C. & fuerit petitum votum Rotæ: Proposui hodie in ea dubium: An prædicti fructus debeantur. Et pro parte affirmatiua, & sic pro Domina Ducissa, dicebatur, quòd, † 1 sicuti secuta separatione, culpa mariti, & auctoritate Ecclesiæ, debentur mulieri dos, & lucrum dotale, ad text. *in §. mitiores, in auth. de nupt. Roland. conf.* 50. *n.* 4. *lib.* 1. *Tesf. decis.* 130. *n.* 4. *Seraph. decis.* 1415. *n.* 1. *Rota decis.* 706. *n.* 3. *p.* 1. *recent.* Et fuit dictum *in Romana seu Interamnen. separationis Thori*, 11. *Decembris*, 1602. *coram Pamphilio*, *& in Romana Diuortij*, 14. *Martij*, 1618. *& in Romana Restitutionis Dotis*, 5. *Decembris eodem anno*, *coram Cardinali Sacrato*; † 2 ita pariter deberi fructus, tam dotis, quàm lucri dotalis; cùm illi veniant in consequentiam, vt in specie tradit *Rota decis.* 292. *n.* 2. *p.* 1. *recent. & in Romana Dotis seu fructuum*, 17. *Aprilis*, 1600. *coram Cardinali Millino*, *impress. penes Marchesi. de commiss. part.* 1. *fol.* 909. *n.* 6. Quòd autem separatio contigerit culpa Domini Ducis, dicebatur probari, eo ipso quòd Papa decreuit illum esse compellendum, ex tunc ad dotis restitutionem; † 3 Cùm regulariter de iure dos non sit restituenda mulieri, nisi separatio contingat culpa mariti, vt *in dicto §. mitiores*, *Roland. Thesaur. & Rota vbi suprà.*

Neque obstare prædictum *Statutum Vrbis c.* 131. *lib.* 1. 4 dum defert vxori lucrum dotale, decedente viro, † quòd ideò non videtur comprehendere casum separationis Thori, viuente marito, iuxta *conf. Anchar.* 273. *per tot.* quod in his terminis, stante etiam culpa viri, fuit sequuta *Rota in Romana Lucri Dotis*, 28. *Martij*, 1624. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, atque ideò si in casu nostro lucrum non fuit debitum, neque etiam illius fructus deberi, Quia respon- 5 debatur, † quòd contraria opinio est verior, & communiter recepta, nempe quòd si lex, statutum, aut pactum deferunt vxori lucrum dotis, in casu mortis, procedunt etiam in omnibus aliis casibus, in quibus aliàs de iure communi dos, & eius lucrum restitui debent, & sic etiam in casu separationis, ob culpam viri: ita vt casus mortis in lege, statuto, aut pacto non censeatur expressus ad limitandum, sed vti casus à communiter accidentibus magis frequens, *l. Deo nobis*, vbi *Bart. & Paul. de Castro, C. de Episc. & Cleric.* latè *Roland de lucr. dot. quæst.* 95. *n.* 10. *& seqq.* vbi reprobat prædictum consilium *Anchar. Natt. conf.* 283. *n.* 7. *Rota* multos referens *decis.* 92. *part.* 2. *diuers. & decis.* 292. *p.* 1. *recent. & in d. Romana Dotis seu fructuum coram Cardinali Millino.*

Verùm Domini contrarium resoluerunt, videlicet prædictos fructus non deberi; Et fundamentum resolutionis non fuit factum *in d. decisione Romana Lucri Dotis coram R. D. meo Decano*, cùm illa fundetur in prædicto *conf. Anchar.* quod communiter reprobatur, *& Rota* sæpius contrarium resoluit; Et hodie aliqui ex Dominis antiquioribus, qui tunc Rotæ interfuerunt, attestati sunt, quòd illicò post captam d. resolutionem, agnouit Rota eam non posse subsistere, & consequenter, nec etiam fuit factum fundamentum in *dicto Statuto Vrbis*, cùm imò, vt dictum est, Statutum deferens lucrum dotis, in casu mortis, procedat etiam in casu separationis. Sed ratio resolutionis fuit, quòd non probatur separationem contigisse culpa mariti, † 6 prout necessariò eius culpa probari debet, ad effectum vt dos, & eius lucrum mulieri debeantur, statim secuta separatione; Et in his terminis loquuntur Iura DD. & decisiones supra exaduersò allegatæ: Quod adeo verum est; † 7 vt super culpa viri requiratur sententia, cùm agatur de incurrenda pœna *Host. Ioan. Andr.* & alij *in cap. porrò, de Diuortiis*, *Sanchez* qui plures allegat, *de Matrimonio lib.* 10. *disput.* 8. *numero* 13.

Neque esse verum dicebant Domini, quòd Sanctissimus visus fuerit implicitè declarare separationem contigisse culpa mariti, eo ipso, quòd decreuit eum esse compellendum ad Dotis restitutionem, ex quo si separatio non contigisset eius culpa, ad dotis restitutionem, de Iure non teneretur, ex allegatis. † 8 Quia vltrà quòd non sufficit, ad hunc effectum, constare de culpa viri per argumenta, præsumptiones, & coniecturas, seu alias, sed debet etiam, vt dictum fuit, desuper sententia ferri: & ex eo, quòd Papa voluit dotem restitui, non sequitur vt non potuerit moueri ex alia causa, quàm ex culpa mariti, vt ad sensum patet, & signanter in casu nostro, in quo potius motus fuisse videtur, vt Domina Ducissa possit cum sua Dote honorificè viuere, prout illustrium eius Natalium qualitas exigebat: † 9 Et cùm in omnem casum fuissent debita D. Eleonoræ alimenta, *Clar.* qui de communi attestatur *in §. adulterium col. penult. in vers. facta autem Thori separatione*, *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 32. *num.* 33. facilè credendum est Papam loco illorum, dotem restitui iussisse, cuius fructus fortè non excedebant quantitatem alimentorum, ad quorum præstationem, iuxta qualitatem D. Ducissæ, Dux tenebatur; Quod tantò magis dicendum est, cùm Papa in Breui, relatis vtriúsque coniugis ad inuicem dissidiis, ex hoc, & aliis causis animum suum mouentibus, motu proprio, & ex certa scientia, Thori separationem concessit; qui propterea, † 10 dum disposuit motu proprio, voluit non esse de causis vlterius inquirendum, nec disputandum, ad text. *in c. si motu proprio, de præbend. in* 6. *Mart. de clauf. part.* 1. *clauf.* 138. *Cassad. decis.* 4. *n.* 9. *de prob.*

Vnde minùs obstat; † 11 Quòd appellatione Dotis veniat etiam lucrum, sub illiúsque dispositione comprehendantur, *l. etiam, & ibi Bart. & Bald. in princ. & n.* 4. *C. de iur. Dot. Natt. conf.* 273. *n.* 4. *Grat. discept.* 823. *n.* 16. *& Rota decis.* 448. *part.* 2. *recent.* atque ideò dum Papa præcepit D. Duci vt Dotem restitueret, & interim fructus solueret, etiam eidem mandasse visus fuerit, vt solueret lucrum, eiúsque fructus; Quia, vltrà quòd non est præsumendum, quòd Papa, non constito, nec adhibita causæ cognitione super culpa viri, voluerit illum, vltrà Dotis restitutionem, etiam compellere ad restituendum lucrum, Mentem Papæ in casu nostro fuisse de sola dotis restitutione, obseruantia subsecuta demonstrauit: tum ex eo quòd, viuente Duce nunquam D. Ducissa egit ad lucrum, eiúsque fructus: tum, & etiam, quia illa in Instrumento celebrato, in executionem dicti Breuis, emanati super separatione, sibi reseruauit Iura lucri dotalis in casu mortis, ibi, *si come anco la Signora Duchessa non si intende per questo Instrumento pregiudicato alla pretensione*

sione del Quarto in caso di morte di detto Signor Duca, nè alla facoltà di disporre della decima parte conforme allo statuto di Roma. (12) † Quæ verba videntur excludere reseruationem, siue prætensionem lucri dotalis, extra casum mortis, *l. commodissimè* cum vulgat. *ff. de lib. & post.* & in simili ita arguit *Rota in Romana Iurisdictionis, 21. Iunij, 1621. coram bon. mem. Buratto.*

Nec releuat quòd post supradicta verba, *si come anco la Signora Duchessa, &c.* subsequantur hæc alia verba, *de qualsiuoglia altra raggione, che oltre le cose come sopra accordate, si potessero competere de Iure,* (13) † Per quæ videtur sibi Domina Ducissa reseruasse omnia alia Iura sibi de Iure competentia, & sic ius petendi fructus lucri dotalis in casu separationis, *Paris. cons. 13. num. 142. lib. 2.* cum aliis per *Mart. de claus. claus. 142. n. 1. lib. 1.* Quia præterquam quòd hoc ius sibi non competit de Iure ex supradictis, cùm præcesserit specialis reseruatio lucri in casu mortis: illa verba sequentia, *& di qualsiuoglia oltra raggione, &c.* non comprehendunt ea, de quibus fuit facta iam particularis mentio, prout est lucrum Dotis, expresè reseruatum in casu mortis, sed solùm includunt omissa in parte præcedenti; maximè stantibus illis aliis verbis, *Che oltre le cose come di sopra accordate, &c. Paris. consil. 79. n. 21. lib. 2. Soccin. Iun. cons. 107. n. 45. & 47. lib. 3.* Et idem dicendum est de Clausula *sine praeiudicio, Oldrad. cons. 14. aliàs 330. in fine. Paris. cons. 70. num. 12. lib. 1.*

Et ita decisum, &c.

Maceraten. Diuisionis Bonorum.

Lun. 20. Iunij, 1633.

ARGVMENTVM.

Si duo obligati sint ad inuicem rationem reddere, & vnus eorum agat contra alterum obligatum, tenetur prius adimplere ex parte sua, reddendo rationem: Et an sufficiat obligatio verbalis de rationem reddendo.

SVMMARIVM.

1. *Obligati si duo sint ad inuicem rationem reddere, & vnus eorum agat contra alterum obligatum, vt rationem reddat, tenetur prius adimplere ex parte sua, reddendo rationem, aliàs repelli potest, exceptione non implementi.*
2. *Exceptio non implementi repellit actorem à limine Iudicij, donec ipse doceat ex parte sua cum effectu adimpleuisse.*
3. *Oblatio verbalis, de reddenda ratione, non releuat, sed debet esse realis, & cum effectu.*
4. *Obligatus adimplere, non excusatur per simplicem oblationem, sed debet de reali adimplemento docere.*
5. *Reus non prohibetur cumulare plures exceptiones, ad fundandam suam intentionem.*
6. *Exceptio non implementi nunquam censetur remissa, aut reiecta.*

DECISIO CCCC.

FRANCISCVS, & Salustius, fratres de Philippuccis, cùm deuenerint ad diuisionem bonorum, communiter retinuerunt portionem Alexandri, alterius Fratris dementis, tunc superuiuentis, & dicti Franciscus, & Salustius ad inuicem promiserunt & se obligarunt de portione Alexandri (quam inter se æqualiter diuiserunt) rationem reddere: Cùm autem filij, & hæredes præfati Francisci conuenerint Salustium, ad reddendam rationem bonorum Alexandri, pro rata per eum administratorum; Et Salustius prætenderet se non teneri, ex eo quòd tenebantur priùs filij dicti Francisci, vti actores, ex eorum parte adimplere, reddendo similem rationem: Ideò dubitaui hodie, An dictis filiis, & hæredibus Francisci obstet exceptio non implementi, super prætensa redditione rationis: Et fuit affirmatiuè resolutum. Ratio resolutionis fuit, (1) † Quia cùm Franciscus eorum Pater, & ipsi etiam administrauerint, pro medietate, bona dicti Alexandri, & ex persona d. Francisci, quorum sint hæredes, obligati existant ad reddendam prædictam rationem, ipsos teneri priùs implere ex eorum parte, reddendo rationem medietatis bonorum, per eos administratorum, aliàs meritò repelli possunt exceptione non implementi, vt in his terminis *Castr. cons. 126. n. 1. vers. nam qua ratione lib. 2. Rimin. sen. cons. 300. n. 51. & seqq. Crauet. cons. 259. n. 15. & 16. Cost. cons. 58. n. 29. & seqq. Gratian. discept. 760. n. 9. Bero. quæst. fam. quæst. 32. n. 1. ad vers. med. Ex quibus infertur, Felician. de societ. cap. 37. n. 16.* & fuit resolutum *in Romana redditionis rationis, 14. Decembris, 1618. coram Cardinali Sacrato*; Et ratio est, (2) † Quia exceptio non implementi repellit actorem à limine Iudicij, donec ipse doceat ex parte sua cum effectu adimpleuisse, *Roland. cons. 69. num. 9. lib. 4. Crauett. cons. 151. num. 10. vers. & adeò, agere, Mantic. decisione 4. numero 18.*

Non obstat quòd filij dicti Francisci se obtulerint paratos reddere prædictam rationem; (3) † Quia cùm dicta obligatio fuerit tantùm verbalis, non releuat, sed debet esse realis, & cum effectu, vt in puncto *Bero. vbi supra*; Et est regulare (4) † quod obligatus adimplere, non excusatur per simplicem oblationem, sed debet de reali adimplemento docere, iuxta doctrinam *Bart. in l. Pretor ait, §. si quis paratus, num. 1. de nou. oper. nunc. Anchar. cons. 331. num. 1. Roland. cons. 50. num. 35. & seqq. lib. 1.*

Minùs obstat si dicatur quòd pro parte Salustij fuerit recusatum adimplementum; ex quo ipse opposuit alias exceptiones; (5) † Quia Reus non prohibetur cumulare plures exceptiones ad fundandam suam intentionem, *l. nemo prohibetur, de except. l. nemo ex his,* vbi *Dec. in princ. ff. de reg. Iur.* Vltrà quòd (6) † exceptio non implementi nunquam remissa, aut reiecta censetur, *Bart. in l. 1. §. & pauci, ff. quod vi, aut clam, Surd. cons. 350. n. 32.* cum aliis relatis *per Rotam in causa Romana pensionis Domus, 16. Nouembris, 1611. coram R. P. D. meo Pirouano,* impress. *apud March. de com. p. 1. fol. 1066.*

Et ita decisum, &c.

Ariminen. Saluiani.

Lun. 20. Iunij, 1633.

ARGVMENTVM.

Saluiani requisita quæ sint; Et quomodo probentur. Clausula Constituti an probet possessionem debitoris, ad effectum Saluiani, & an illa comprehendatur in Clausula cæterata, *Et interim, &c.* Præscriptio

ſcriptio Decennalis in Saluiano quando non intret.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum intrat, probatis tribus requiſitis, hic enumeratis.*
2 *Ratificatio Inſtrumenti quid operetur.*
3 *Creditum cum hypotheca in iudicio Saluiani probatur ex Inſtrumento impoſitionis cenſus.*
4 *Ceſſionarius ſuccedit etiam in hypotheca, & ideò poteſt agere Saluiano, quod cedenti competebat.*
5 *Hypotheca eſt mater Saluiani.*
6 *Clauſula Conſtituti probat poſſeſſionem conſtitutionis, etiam ad effectum Saluiani, quando agitur contra habentem cauſam ab eo.*
7 *Cenſus imponi non ſolet, niſi ſuper rebus, quas poſſidemus, & ideò præſumitur debitor Cenſus poſſediſſe fundum cenſuatum, etiam ad effectum Saluiani.*
8 *Clauſula Conſtituti continetur ſub clauſula ceterata,* Et interim, &c.
9 *Et præſertim procedit quando clauſula,* Et interim, &c. *non poteſt intelligi de conſtitutione Procuratoris, dum ille fuit in alia parte eiuſdem Inſtrumenti conſtitutus.*
10 *Poſſeſſio Rei conuenti ex quibus probetur, remiſſiuè.*
11 *Cenſum imponens ſimul cum alio, ſi deinde obtineat à Creditore dicti Cenſus ceſſionem, agere poteſt contra Correum ſolùm pro ſumma, quæ ſupereſt, dempta rata ipſius Ceſſionarij.*
12 *Saluianum præſcribitur ſpatio decem annorum.*
13 *Declara quòd præſcriptio decennalis, reſpectu fundi cenſuati non incipit currere niſi à die quo debitor Cenſus ceſſat ſoluere.*
14 *Mala fides obſtat ad præſcribendum, quæ reſultat ex eo, quòd quis intendit præſcribere fundum cenſuatum, cuius Cenſum in ſe accollauit.*

DECISIO CCCCI.

DOMINI dixerunt dandam eſſe immiſſionem Bonicello, ex remedio Saluiani, ſuper Domo, de qua agitur:† 1 iuſtificantur enim omnia requiſita; Creditum, nimirum Bonicelli, cum hypotheca, poſſeſſio Nigroni debitoris, de tempore conſtituti debiti, vel poſteà, & moderna poſſeſſio Almerij Rei conuenti: Quibus concurrentibus certum eſt, intrare Saluianum, *Menoch. de adipiſc. remed. 3. quæſt. 29. n. 161. cum ſeqq. Put. deciſ. 201. lib. 1. Rota deciſ. 324. n. 3. & deciſ. 436. n. 1. p. 2. recent. & in Romana Saluiani, 10 Iuny, 1616. coram me*, & alibi paſſim.

De credito enim, cum hypotheca conſtitit ex publico Inſtrumento, in quo apparet dictum Bonicellum, tam nomine proprio, quàm nomine dicti Nigroni, impoſuiſſe annuum Cenſum ſcutorum 90. ad fauorem Ioannis Antonij Leſſij, & ibi bona vtriuſque ſua ſcilicet, & dicti Nigroni, in ſolidum obligaſſe, & 2 hypothecaſſe; † Quod Inſtrumentum, cum fuerit à Nigrono ratificatum, habetur, ac ſi ab ipſomet, & præcedente, eius mandato factum eſſet, *l. cum mandati, in fin. C. mandati, l. ratihabitio, ff. de reg. iur. Gabr. conſ. 195. n. 5. lib. 1. Surd. deciſ. 159. n. 16.* † Et conſe- 3 quenter benè probat creditum, cum hypotheca, ad fauorem dicti Leſſij qui Cenſum emit, *Rota deciſ. 13. & deciſ. 15. n. 1. apud Pacif. de Salu. & in dicta Romana Saluiani coram me:* Cùm autem Bonicellus ſoluerit ſcuta .... dicto Leſſio creditori, & ceſſionem ab eo reportauerit, vtique poterit, pro conſecutione crediti ceſſi, agere Saluiano, ſicuti potuiſſet ipſemet cedens; † Quia Ceſſionarius ſuccedit etiam in hypotheca, 4 *Neguſ. de pignor. 3. membr. 5. p. n. 13.* † Et hypotheca 5 eſt Saluiani mater, *Rota deciſ. 299. apud Pacif. de Saluiano*, & latè idem *Pacif. inſpect. 3. c. 2. n. 899.*

Poſſeſſio verò eiuſdem Nigroni debitoris, de tempore contracti debiti, probatur ex Inſtrumento venditionis dictæ Domus, quam ipſe fecit Almerio dum in eo adeſt clauſula Conſtituti,† 6 ex qua etiam, ad effectum Saluiani, benè probatur poſſeſſio conſtituentis, quando prout hìc, agitur contra habentem cauſam ab eo, *Pacif. de Saluian. inſpect. 1. c. 6. n. 19. & inſpect. 3. c. 2. n. 1010. Cenc. de cenſ. p. 2. c. 2. q. 5. art. 9. n. 18. Seraph. deciſ. 1415. n. 1 Greg. XV. deciſ. 491. n. 10. & deciſ. 624. n. 3. in fin. p. 1. recent.* & fuit dictum *in Eſina Saluiani, 19. Iuny 1627. coram R. P. D. meo Dunozetto, & in Romana Officij, 23. Maij, 1631. coram R. P. D. meo Veroſpio:* Quæ poſſeſſio coadiuuatur etiam ex eo, quod d. Domus eſt illámet ſuper qua fuit impoſitus Cenſus,† 7 Et à communiter accidentibus Cenſus non imponitur, niſi ſuper rebus, quas poſſidemus, vt in puncto, ad probandam poſſeſſionem ad effectum Saluiani, firmauit *Rota deciſ. 35. n. 4. verſ. quoad Saluianum, in Addit. Cenc. de cenſ.*

Non obſtat, ſi dicatur quòd in d. Inſtrumento non adeſt Clauſula conſtituti, † 8 Quia imò continetur ſub illa Clauſula ceterata, *Et interim, &c.* quæ iuxta ſtylum Notariorum, de quo *Saluſt. in formular. Inſtrum. de clauſ. Inſtrum. p. 1. clauſ. 19.* ſic extenditur. *Et interim conſtituit ſe nomine illius poſſidere. & retinere:* † 9 Præſertim, quia d. Clauſula non poteſt intelligi de conſtitutione Procuratoris, dum ille fuit in alia parte eiuſdem inſtrumenti, explicitis verbis, conſtitutus; & ideò non poteſt aliter extendi.

Poſſeſſio tandem Almerij † 10 Rei conuenti probatur ex litis ſuſtentatione, iuncto adminiculo, deſumpto ex d. clauſula Conſtituti, & ex reſponſione ad poſitiones, vbi fatetur locaſſe dictam Domum, *Cenc. de cenſib. d. art. 9. n. 19. Rota deciſ. 25. n. 4. & ſeqq. & deciſ. 98. n. 9. apud Pacif. de Saluiano.*

Non obſtat, quòd tam Bonicellus, quàm Nigronus conſtituerint Cenſum, ad fauorem Leſſij,† 11 ſicque ſint duo Rei debendi, & ideò nequeat Bonicellus agere pro tota ſumma ſcutorum .... ſibi ceſſa, ſed pro ea dumtaxat quæ ſupereſt, dempta rata ſua, *gloſſ. in l. Modeſtinus, in verbo actionum.* & ibi etiam *Bart. n. 8. ff. de ſolut. Rota deciſ. 190. n. 1. apud Greg. XV.* Quia obiectum tollitur ex facto; quia apparet, ex quodam Laudo, lato inter eos, & ab eis emologato, & ex eodem Inſtrumento venditionis Domus, quòd onus ſoluendi dictum Cenſum fuit in totum iniunctum Nigrono, qui etiam curauit, vt Almerius accollaret illum in ſe, ad computum pretij.

Non obſtat quòd Almerius poſſederit hanc Domum per decennium, ſicque tutus præſcriptione aduerſus agentem Saluiano,† 12 Quòd regulariter decennio præſcribitur; Quia fuit benè reſponſum;† 13 Quod præſcriptio non incipit currere, niſi à die quo debitor Cenſus ceſſat ſoluere, vt latè in his terminis *Roder. de ann. reddit. quæſt. 9. n. 64. Cenc. de cenſib. p. 2. c. 2. q. 5. art. 9. n. 49. Pacif. de Salu. inſpect. 3. p. 2. n. 298.* In caſu autem noſtro, à die vltimæ ſolutionis non ſunt effluxi decem anni: Et accedit quòd Almerio poſſeſſori dictæ Domus (quia ipſemet accollauit in ſe onus, ſoluendi illúmmet cenſum) † 14 obſtat ad præſcribendum manifeſta mala fides, vt in puncto idem *Cenc. de cenſ. part. 3 cap. 1. quæſt. 8 art. 1. num. 11.* Et fuit reſolutum *in Romana officij, 23. Maij, 1631. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Et ita, &c.

Aſculana

Asculana Emphyteusis.

Lun. 27. Iunij, 1633.

ARGVMENTVM.

Emphyteuta, An, & quando cadat ab Emphyteusi, ob non petitam illius renouationem in tempore conuento. Vniuersitas an restituatur in integrum, etiam post lapsum quadriennium, aduersus aliam Vniuersitatem. Caducitas incursa ab Emphyteuta, ob alienationes factas, irrequisito Domino directo, an censeatur remissa per renouationem Emphyteusis posteà secutam.

SVMMARIVM.

1 *Renouatio Emphyteusis, si non fuit petita intra tempus conuentum, Dominus directus cogi non potest ad renouandum, sed intrat deuolutio.*
Declara procedere in Emphyteusi temporali secus in perpetua, num. 7.
2 *Concessum ad tempus, post illud denegatum censetur.*
3 *Emphyteuta alienans, irrequisito Domino directo, cadit ab Emphyteusi.*
4 *Emphyteusis alienari non potest in potentiores.*
5 *Emphyteuta cadit à iure suo ob Canonem non solutum.*
6 *Emphyteusis durare debet in perpetuum prout fuit conuentum, si non constet de contrauentione Emphyteuta.*
8 *Restitutio in integrum competit Vniuersitati ob non petitam in tempore renouationem Emphyteusis, & num. 10.*
9 *Vniuersitas vtitur iure minoris.*
11 *Restitutio in integrum peti debet per Vniuersitatem intra quadriennium.*
Declara quòd peti potest, & competit etiam post quadriennium, quando est vehementer læsa, n. 13.
12 *Restitutio in integrum quando petita censeatur.*
14 *Restitutio in integrum competit Ecclesiæ enormiter læsæ, ex lapsu temporis.*
15 *Ecclesia, & Vniuersitas æquiparantur.*
16 *Priuilegiatus non gaudet priuilegio contra æquè priuilegiatum: declara vt n. 18.*
17 *Vniuersitas non restituitur aduersus aliam Vniuersitatem, intellige, vt n. 19.*
20 *Lapsus temporis in petenda renouatione Emphyteusis, non rigorosè attenditur, si sit modicus, & maximè si non fuit secutus per dolum, aut per latam culpam.*
21 *Probatio dubia, & æquiuoca non releuat.*
22 *Caducitas incursa ab Emphyteuta ob alienationes factas, irrequisito Domino directo, censetur remissa per renouationem Emphyteusis, posteà obtentam: Et an in Domino requiratur ad hunc effectum scientia, num. 23.*
24 *Census imponi possunt ab Emphyteuta in re emphyteotica, si hoc non fuit illi prohibitum sub pœna caducitatis.*
25 *Debitor cessus si soluat cessionario, perinde est ac si solueret ipsi cedenti.*
26 *Instrumentum signatum linea transuersa an probet, vide* Mascard. in loc. cit.
27 *Rota solet excusare Emphyteutas, ex leuioribus causis à caducitate.*

DECISIO CCCCII.

Vniversitas Ciuitatis Asculi, concessionem in Emphyteusim, Tenimenti, de quo agitur, aliàs de anno 1430. per ipsam factam, Communitati, & hominibus Castri Spineculi, renouauit die 16. Februarij, 1572. pro anno canone Salmarum sex frumenti, cum pacto quòd dicta concessio Emphyteusis renouati deberet in perpetuum de 25. annis in 25. annos, & quòd Communitati dicti Castri non liceret dictum Tenimentum vendere, nec alienare, sed tantùm inter homines dictæ Communitatis illud locare, prout ei placuerit, non tamen vltra tempus nouem annorum; Cùm autem elapsis 25. annis, & octo mensibus, à die dictæ renouationis, Communitas Spineculi renouationem petiisset, Vniuersitas Asculi illam facere denegauit; cœpitque prætendere Tenimentum fuisse deuolutum; Vnde introducta desuper lite coram Gubernatore dictæ Ciuitatis, & posteà Rotæ commissa, fuit in ea dubitatum; An constet de deuolutione: Et pro parte affirmatiua triplex erat Vniuersitatis Asculi fundamentum.

Primum fundamentum erat quòd renouatio petita non fuit intra tempus 25. annorum, † quo casu Dominus directus cogi non potest ad renouandum, etiam si in inuestitura adsit pactum de renouando; Quia illud intelligitur, quatenus renouatio fuerit petita intra tempus conuentum; eo enim elapso, est finita Emphyteusis, & intrat deuolutio; † Quia concessum ad tempus post illud denegatum censetur, ad text. *in l. si vnus, §. 1.* vbi *Bald. ff. de pact.* Et in his terminis tradunt, *Angel. cons. 184. n. 2. Bero. cons. 116. n. 15. & 16. lib. 1. Corbul. de caus. priuat. ob non petit. inuest. n. 6. vers. Extenditur. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 23. n. 15. vers. illud etiam puto, Mares. var. resol. lib. 2. c. 144. num. 17. Rota decis. 215. num. 1. & seqq. part. 1. recent. Gregor. decis. 348.*

Secundum fundamentum fuit; Quia Communitas seu homines Spineculi, contra pacta conuenta, & irrequisita Vniuersitate Asculi, fecerunt plures alienationes in extraneos, de Tertis prædicti Tenimenti; † Certum autem est, Emphyteutam ob alienationes factas, irrequisito Domino directo, cadere ab Emphyteusi, illámque ad Dominum reuerti, *l. fin.* & ibi *DD. C. de Iur. Emphyt. Clar. in §. Emphyteusis, quæst. 13. in princ.* cum multis congestis *per Corbul. de caus. priuat. ob. alien. irreq. dom. fact. in princ.* Quòd eo fortius in casu nostro procedere dicebatur; † cùm nonnullæ ex dictis alienationibus factæ fuerint in Potentiores, in quos fieri de Iure prohibentur, *d. l. fin. § fin autem duorum*, vbi *Ias. num. 18. C. de Iur. Emphyt. Bald. in Auth. quas actiones, num. 13. vers. Tertio modo, C. de Sacrosanct. Eccles. Gregor. decis. 529. num. 5.* Et fuit dictum *in Mutinen. Emphyteusis, 26. Aprilis, 1632. coram me.*

Tertium, & vltimum fundamentum fuit; Quia vt prætendebatur, Communitas Spineculi per plures annos Canonem non soluit, † Et clarum est ob Canonem non solutum, Emphyteutam cadere à Iure suo, & Emphyteusim ad Dominum redire, *l. 2. C de Iur. Emphyt. Ruin. cons. 110. num. 1. vol. 1. Rimin. Iun. cons. 94. n. 1. Surd. decis. 180. num. 1. & Rota apud Crescent. decis. 5. de locat. & cond.*

Quibus tamen non obstantibus Domini, causa sæpè sæpius proposita, & maturè discussa, contrarium censuerunt; nempe non constare de deuolutione; Ratio resolutionis fuit; † Quia cùm Emphyteusis, ex pacto contrahentium in dicta renouatione, de anno 1572. fuerit in perpetuum concessa, & non constet de

contra

contrauentione pactorum inuestituræ, sed imò illa fuisse seruata, & adimpleta, vt ex inferius dicendis comprobabitur, consequenter adhuc in suo esse debet durare,& perseuerare,prout fuit conuentum, ad text.*in l.1.in princ.ff.de pact.cap.1.& 2.extra de pactis, l.1.vers.item,C.de Iur.Emph.*

Neque obstant tria fundamenta pro contrauentione,ad fauorem Vniuersitatis Asculi supra deducta: Et imprimis non obstat, Quòd renouatio petita fuerit post lapsum tempus 25. annorum, & octo mensium;Quia fuit dupliciter responsum. Primò nempe, quòd DD. & decisiones,in dicto primo fundamento allegatæ, loquuntur in Emphyteusi ad tempus concessa,non autem in Emphyteusi perpetua,in qua versamur; 7 † Quandoquidem in perpetua,renouatio censetur tantùm requisita ad faciliorem probationem Domini directi, non autem pro substantia contractus,vt in Emphyteusi temporali, *Alciat.cons.42.lib.8.* idem *Bero.d.cons.*116.*n.*19.*vol.*1.*Corbul.de caus.priuat. ob temp.fin.n.*17. Et non dissensit *Marescot.vbi supra:* prout nec etiam *Rot.d.decis.*215. *num.*3. Et clarè *decis.*438.*n.*3.*part.*2.*recent. Addent. ad Greg. decis.*348. *num.*6. Secundò fuit responsum, quòd in omnem casum, 8 † Communitati Spineculi competeret restitutio in integrum, aduersus non petitam in tempore renouationem; 9 † Cùm enim Vniuersitas vtatur iure minoris,vt de communi testatur, *Odd.de restit.in integrum,part.*1.*q.*3.*art.*9.*n.*61. 10 † prout in hoc casu minori competit restitutio, pariter, & Vniuersitati, *Soccin. Iun. cons.* 115. *num.* 23. *& Corbul.* vbi proximè.

Neque obstat,si contra dictam secundam responsionem opponatur, 11 † quòd restitutio debuerit peti per Vniuersitatem, intra quadriennium, *Bartol. in l. Rempublicam,n.*3. *C.de iur. Reip.lib.*11.*Iaf. in l.*2.*n.*49. *vers.& intra quantum tempus,C.de iur. Emphyt. Nat. cons.*45.*n.*1.*Odd.de restit.in int. q.*19.*art.*3.*n.*24.*&* 25.*& quæst.*20.*art.*1.*n.*13. Et quòd in casu nostro non fuit intra quadriennium petita, Quia imò constat fuisse petitam in primo anno quadriennij,nempe post octo mensesà die lapsi temporis. 12 † Siquidem Communitas Spineculi,die 16. Octobris 1572. implorauit officium Iudicis, videlicet Cadinalis Marchiæ Legati, exponens quòd attento, quòd ipsa pluries petiit, & institit pro renouatione, & Vniuersitas Asculi eam denegauit,ei ordinauit, vt prædictam renouationem faceret,per quam petitionem renouationis, inspecta qualitate facti, & attentis in ea narratis, visum fuit Dominis satis fuisse petitam restitutionem, saltem per æquipollens,ex traditis per *Rol.cons.*58.*n.*17.*lib.*2. *& per Odd. de restit.in int. part.*1. *quæst.*1. *art.*7. Sed quidquid esset de prædictis,communis,& verior opinio est, 13 † quòd Vniuersitati, quando est vehementer læsa,competit restitutio,etiam post lapsum quadriennium,*Couar.var.resol.c.*1.*tit.de minor.*25. *ann.num.*12. 14 *vers. illud*, *part.* 2. † Prout in simili, quòd Ecclesiæ enormiter læsæ,ex lapsu temporis, competat restitutio,probat text.*in Clem.*1.*vbi gloss.de rest. in integrum, Alex.cons.*150.*n.*2.*circa med.lib.*7.*Rom.cons.*123. *n.*3. 15 † Ecclesia autem,& Vniuersitas æquiparantur, *l.fin.C. de Sacros.Eccles.*& tradit *Odd.vbi supra.*Quòd autem Communitas Spineculi fuerit læsa,ob non concessam ei renouationem, & non petitam restitutionem intra quadriennium,patet ad sensum.

Non obstat etiam, quòd cùm Communitas Spineculi agat contra aliam Vniuersitatem,pariter priuilegiatam,non debeat gaudere beneficio restitutionis,ex regula, 16 † quòd priuilegiatus contra æquè priuilegiatum non gaudeat priuilegio,*l.sed & milites,in principio,ff.de excus.tut.l.verum, § item quæritur, & l. si minor 25.annis,la seconda,in princ.ff.de min. Alex.cons.*43. *n.*18. *lib.*5. 17 † Et in specie quòd Vniuersitas aduersus Vniuersitatem non instituatur *Grat.dec.Marchiæ*196. *n.*18. 18 † Quia procedit quando vtriusque priuilegiati est per se causa,videlicet,à vterque certet de dãno vitando,secus tamen quando,prout in casu nostro,vnus agit de damno vitando, & alter de lucro captando, quia tunc agens de damno vitando restituitur, contra alterum æquè priuilegiatum, qui certat de lucro, *l.fin.ff.ex quibus caus.mai. Roman.cons.*166.*n.*14. *Castr. cons.*37.*lib.*2.latè *Odd.de rest.in integ. part.*1.*q.*18.*art.*5. *Cancer.var.resol.p.*2.*c.*1.*tit.de min.*25.*ann.n.*241. 19 † Et in puncto,quòd Vniuersitas, quæ agit de damno vitando,restituatur aduersus aliam Vniuersitatem, quæ certat de lucro, tradit *Odd.* vbi proximè, & *art.*10. *num.*64.In casu autem nostro,vt dictum est,Communitas Spineculi agit de damno vitando,& patet quòd Vniuersitas Asculi agit de lucro captando: Quæ eo magis procedere videntur,cùm in Inuestitura seu renouatione, in casu contrauentionis, nulla fuerit adiecta pœna caducitatis,& agatur de modico lapsu temporis, 20 † qui in hac materia non ita rigorosè attendi debet: & maximè si non labatur per dolum, aut per latam culpam, *Guidop.decis.*165. Et fuit resolutum *in Romana Vinea* 17. *Decembris* 1632. *coram me*, & benè conducunt tradita per *Giurb.decis.*80.*per tot.* Et præsertim *num.*25.Et tantò minùs contra Vniuersitatem, quæ vt dictum est,vtitur iure minoris, & in omnem casum, prima responsio ad hoc primum fundamentum videtur irrefragabilis.

Non obstat pariter secundum fundamentum,quòd Communitas Spineculi ceciderit à d. Emphyteusi, propter prætensas alienationes in extraneos factas; Quia cessat ex facto. Etenim, aut loquimur de alienationibus factis ante dictam vltimam renouationem de anno 1572.& non obstant,triplici de causa. Prima est, quia non probatur identitas Tenimenti videlicet, quòd aliæ alienationes fuerint factæ de terris, comprehensis in dicto tenimento, imò dictæ terræ alienatæ discordant in nomine,& confinibus à Tenimento,de quo cantat inuestitura. Secunda est, quia quando probaretur quòd Terræ alienatæ essent dicti Tenimenti, tamen est aduertendum,quòd ex d.prima concessione emphyteusis,facta de anno 1430.apparet non fuisse concessum totum Tenimentum, sed tantùm duas ex tribus partibus illius.Vnde cùm per Vniuersitatem Asculi non probetur terras alienatas, esse ex illis comprehensis, in prædictis duabus partibus, in Emphyteusim concessis,sed imò locus, & confinia in illis descripta benè etiam conueniant tertiæ parti, quæ supererant,& non fuit in Emphyteusim concessa; 21 † Propterea,cùm probatio sit dubia, & æquiuoca non releuat,ad *l.non hoc*, *C.vnde legit. cum vulg.* Ex quibus infertur nihil releuare testes examinatos ad instantiam Vniuersitatis Asculi, deponentes super dictis alienationibus; Quia cùm nihil concludant super identitate,nullum in eis potest fieri fundamentum. Tertia, & vltima est; Quia quidquid sit, an dictæ alienationes sine Beneplacito Apostolico fuerint validæ,etiam quòd interuenisset consensus Vniuersitatis Asculi, siue tacitus siue expressus; in omnem casum, 22 † quoad Vniuersitatem Asculi,caducitas censeretur remissa, per dictam renouationem ab ea postea factam,de dicto anno 1572.vt post *Bald.*tradit *Dec.cons.*185.*n.*8.*& seqq.& cons.*350.*n.*11.Et in fortioribus terminis *Fulg.cons.*138.*n.*2. *vers. opponitur subsequẽter,& n.*3.*vers.palam est*, 23 † Nec dicatur,ad dictum effectum remissionis caducitatis, esse probandam scientiam Vniuersitatis Asculi,de eo tempore, Quia ex obseruantia alienationum, per lapsum decennij, maximè attenta locorum vicinitate, & aliis facti circumstantiis, præsumitur scientia, eo ipso quòd præsu

præsumitur consensus Domini directi, qui per necessarium antecedens, supponit scientiam qualitatis Emphyteoticæ, *Corbul. de cauf. priuat. ob alien. irreg. dom. fact. l. m. 31. Menoch. lib. 3. præs. 133. num. 48.* Aut verò loquimur de prætensis alienationibus, factis post dictam renouationem de anno 1572. & illæ non releuant. † Cùm solùm fuerint simplices impositiones censuum, quæ cùm non fuerint prohibitæ sub pœna caducitatis, de iure fieri potuerunt, *Modern. Perus. de Cens. part. 1. cap. 2. quæst. 2. num. 15. Seraph. decis. 794. num. 8. & 9.*

24

Tandem minùs obstat tertium obiectum, de ea caducitate, incursa ob Canonem non solutum; Quia cessat etiam ex facto, quandoquidem constat, Communitatem Spinetuli annuatim Canonem soluisse Fratribus Sancti Francisci Ciuitatis Asculi, vigore cessionis de dicto Canone illis factæ per Vniuersitatem prædictæ Ciuitatis, mediante publico Instrumento, celebrato de anno 1536. † Qua cessione stante, perinde haberi debet, ac si Communitas Spinetuli Vniuersitati Asculi soluisset, *l. non abstulit, C. de nouat. Bart. Alex. Soc. & alij, in l. 2. §. creditum, ff. si certum pet. Gutt. alleg. 1. n. 30.* Et fuit latè deductum *in Mediolanen. pensionis 25. Maij 1529. coram me.*

25

26

Nec releuat si dicatur, † quòd dictum Instrumentum cessionis (vt apud partes est in confesso) appareat signatum siue lineatum linea transuersa, Quia vltra quòd meritò dubitari posset, an nihilominùs dictum Instrumentum faciat fidem, dum non constat quòd dicta linea fuerit facta de consensu partium, nec per Notarium rogatum, aut alias per legitimam personam, iuxta plenè tradita per *Mascard. de probat. conclus. 156. & conclus. 157.* In omnem casum stantibus obseruantia in contrarium, cùm solutiones canonum, vsque ad præsens, fuerint factæ Fratribus, & pluribus enunciatiuis, quæ habentur in Notulis desumptis ex libris dictorum Fratrum, in quibus fit mentio de dicta cessione, Et tandem reuelationibus testium, vigore Monitorij Ecclesiastici sub pœna Censurarum, examinatorum, qui fuerunt posteà formiter repetiti, cum interrogatoriis, datis pro Vniuersitate Asculi, qui deponunt de fama dictæ cessionis, † Communitas Spinetuli esset meritò excusanda, vt non intret deuolutio, prout passim ex leuioribus causis, ad dictum effectum Rota solet Emphyteutas excusare.

27

Extracta hinc inde deducta non indigent discussione.

Et ita decisum vtraque, &c.

Ventimilien. Beneficij.

Lun. 27. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Absolutio à Censuris concedenda est, constito de paritione.*

2 *Patientia habetur pro sufficienti paritione.*

Depositio vnius Iulij cum oblatione soluendi residuum, quando fructus fuerint liquidati, quando sufficiat.

DECISIO CCCCIII.

Fvit resolutum D. Micheli Angelo dandam esse absolutionem à Censuris, contra eum relaxatis in sententia, lata per Executorem Litterarum Apostolicarum, ob non dimissionem possessionis Cappellæ, & fructuum restitutionem, de quibus agitur, ad fauorem Caroli prouisi Apostolici; † Quandoquidè hodie constat de paritione dicti Michelis, qua stante, venit absoluendus, *Rot. decis. 2. de sent. excom. in nou. decis. 147. num. 1. part. 2. impress. post Farin.* † Paritio visa fuit clara, ex patientia eiusdem, resultante ex pacifica possessione, capta per Carolum, quæ sufficit pro paritione, *Rot. decis. 319. part. 2. recent. Canal. decis. 332.* Et fuit dictum *in S. Marci Abbatia 27. Iunij, & 4. Iulij 1631. coram me.*

1

2

Neque obstat quòd fructus non fuerint restituti, iuxta condemnationem in sententia; Quia fuit responsum, quòd cùm causa fuerit commissa cum clausula, *sine preiudicio Litterarum Apostolicarum*, non autem cum clausula, *parito Breui*, & fructus percepti, non fuerint liquidi, sufficit, quòd Carolus deposuerit vnum Iulium, & obtulerit soluere fructus, quando fuerint liquidati, *Angel. in l. 4. §. ait Prætor, ff. de re iud. Alexand. cons. 24. num. 9. lib. 4. Mart. de clauf. part. 1. clauf. 88. num. 5. & 6. Seraph. decis. 655. num. 1. & 2.*

Et ita decisum vtraque, &c.

Romana Pecuniaria.

Lun. 27. Iunij, 1633.

ARGVMENTVM.

Cedens qui se obligauit semper manutenere verum creditum cessum, tenetur illud continuò, & effectiuè verum præstare, etiamsi cesserit Iura talia qualia.

SVMMARIVM.

1 *Cedens tenetur præstare verum creditum cessum, non solùm de iure, sed etiam ex pacto, de quo in cessione, & num. 2.*

3 *Fructus census non debentur pro tempore quo Dominus census fuit etiam Dominus fundi censuati.*

4 *Mandatum est exequendum, stante obligatione Camerali.*

5 *Cedens Iura talia qualia tenetur præstare creditum verum, ac sine exceptione; quoad sui substantiam.*

6 *Cessio specialis, facta de fructibus census, quando intelligatur.*

7 *Res iudicata imponit finem liti.*

8 Semper, *dictio includit omne tempus.*

9 *Cedens, obligatus manutenere verum creditum cessum, tenetur continuò, & effectiuè illud verum præstare.*

10 *Promissio damnorum, in casu contrauentionis, quando intelligenda.*

11 *Compensatio opponi non potest in obligatione Camerali, quæ est posterior debito, quod prætenditur compensari.*

DECISIO CCCCIV.

GASPAR Garzonius, cum recognitione bonæ fidei Mutij Gilij,& fideiussione Horatij Sabelli, imposuit super suo Casale *Fusani* nuncupato, censum scutorum centum,& vnius,quem vendidit Laurentio Gauotto, pretio scutorum mille, & quingentorum,& deinde vendidit Casale Nicolao,& aliis de Gauottis,filiis,& hæredibus dicti Laurentij, cum pacto redimendi, prout redemptum fuit post decem annos: Et secuta redemptione iidem Gauotti cesserunt,translatiuè,non autem extinctiuè,Iura dicti census,talia qualia, Ioanni Baptistæ Garzonio, soluenti, de proprio similem summam scutorum 1500. pro sorte principali, & scuta mille ducenta quinquaginta octo pro fructibus,qui dicebantur decursi, & promiserunt,sub obligatione Camerali cessionem esse bonam,benèque validè, & legitimè factam, & pro tali semper eam manutenere, aliàs teneri voluerunt ad omnia damna, &c. Vigore cuius cessionis, cùm Ioannes Baptista institerit contra Mutium pro dictis fructibus, Mutius excepit illos non deberi pro dicto decennio,quo Gauotti habuerunt dominium, & possessionem Casalis:Et huiusmodi exceptione notificata Gauottis,eisque citatis,obtinuit à D.A.C. absolui à fructuum solutione pro d.tempore: Vnde Ioannes Baptista egit contra Gauottos cedentes ad damna, & interesse, & eorum loco, ad restitutionem scutorum mille, & quatuor, in dicta maiori summa scutorum 1258.solutorum,in actu cessionis sibi factæ, pro dd.fructibus,& desuper obtinuit ab eodem D. A. C. mandatum:A cuius decreto,fuit appellatum:Et Commissa mihi causa appellationis, interpositæ per Gauottos,cum clausula *si quid exequendum*:Dubitaui hodie in Rota, An illud exequendum sit, Et fuit affirmatiuè resolutum.

Quandoquidem validitas mandati non controuertebatur,Et de Iustitia dubitari non potest; 1 † Nam Gauotti tenentur præstare verum creditum fructuũ, per eos cessum,non solùm de Iure,*l.si nomen, & l. & quidem,ff.de hered.vel act. vend.* 2 † Sed etiam ex conuentione, de qua in Instrumento cessionis, ibi *cessionem esse bonam,& legitimè factam, &c.l.Graccus,C.ad l.Iuliam de adult.Bald.in d.l.si nomen,in princ.vers.concludе,Men.cons.778.n.2.& Rot.Ian.d.156.n.3.* Et tamen illud pro d.rata scut.1004.verum nõ præstant, 3 † Quia de dicto tempore,quo Gauotti hæredes Laurentij,& Domini Census fuerunt etiam Domini fundi censuati,fructus Census non debentur,*l.Vranius,ff.de fideiuss.l.neque pignus,ff.de reg.Iur.Bened. Rom. de Cens. art.64.n.102.* Et sæpius firmauit *Rota*, *vt in decisionibus* relatis *à Modern.Perus.de censib.p.3.c.1. quæst.5.* 4 † Quo fit,vt dictum mandatum relaxatum pro dd. scutis 1004.sit iustum,& exequendum,stante obligatione Camerali,*Galles.de oblig. Camer.quæst.2. num.9. & Zacch.n.4.Card.Canal.decis.64.n.1. & Reuer. Dominus meus Decanus decis.56.n.4.*

Neque obstare visum fuit,Quòd Gauotti cesserint Iura talia qualia; 5 † Quia nihilominùs tenentur præstare creditum verum,& sine exceptione, quoad sui substantiam,*Card. Mant.de tacit.& ambig.lib.4. tit.13. n.9.Greg.XV.decis.579.n.3.* Maximè, 6 † quia non fuit cessio generalis,sed specialis,de fructibus Census, & pro dicta rata, refertur per necesse ad fructus dicti temporis,vt benè *Alex.cons.103.n.6.& per totum,lib.6.*

Neque etiam visum fuit obstare,quòd sit expectandus exitus litis cum Mutio;Quia vltra quòd Mutius pro se habet sententiam iustam, 7 † & rem iudicatam, quæ liti finẽ imponit,*l.cum quæritur,ff.de iudic.* placuit enim alia responsio, quòd cùm Gauotti, non solùm promiserint creditum verum,sed etiam illud semper tale manere,Ioannes Baptista potuit contra eos agere statim,ac intimauit litem, & illis citatis, fuit lata dicta sententia super non veritate crediti, quia tunc Gauotti cessarunt à manutentione promissa, & potuerunt conueniri ex eorum obligatione pura, & effectiua,stantibus dictione, 8 † *semper*,quæ omne tempus includit,*l.semper, ff. de Iur. immunit. l.1.* cum ibi notatis,*ff.solut.matrim. Paris.cons.90. num.28. & 29. lib.2.& cons.74.n.85.lib.3.& Rot.decis.n.4.part.2. rec.* Et verbo, *Manutenere*, 9 † Quod importat,vt Gauotti continuò, & effectiuè præstent veritatem crediti à principio promissam, *Clem.de Iur.Iur c.vnic.§.nos eodem,circa finem,* Et in terminis de obligatione manutenendi creditum exigibile, *Barz. decis. Bonon.110. num.1. Mart. de claus.part.1.claus.75.num.2.Gratian. discept.527.n.35.*

Tandem non obstare dixerunt Domini, quòd Gaspar impositor Census in venditione Casalis facta cum consensu etiam Ioannis Baptistæ,promiserit Casale esse liberum ab omni censu,aliàs ad omnia damna, &c. & illud fuerit repertum, hoc Censu grauatum; iidem Gauotti emptores possunt prætendere damna,ex quo cessant currere fructus Census, & illa possunt compensari cum damnis, quæ vt supra, prætendit Ioannes Baptista;Quia fuit dupliciter responsum,nempe: 10 † Primò,quòd dicta promissio damnorum, tanquam subsequens obligationi tradendi Casale liberum,restringitur ad damna super ipso Casale vendito, super quo tamen nullum damnum Gauotti passi fuerunt,ex quo illud quietè,& pacificè possederunt vsque ad diem retrouenditionis, non autem extenditur ad damna extrinseca,& non promissa,*ad l.si extraneus,ff.de condict. caus.dat.* Et benè conducunt, quæ *Bald.in l. fin.in princip. C. de fals.caus.adiect.leg. Gabr.cons.95.n.17.lib.2.Rot.decis.50.n.5. part.1.recent.* Secundo fuit responsum, quòd in omnem casum, 11 † cùm Gauotti post obligationem, ad eorum fauorem factam in Instrumento venditionis Casalis, se obligauerint,ad fauorem Ioannis Baptistæ in Instrumento cessionis, tenentur propriam obligationem adimplere, neque possunt opponere compensationem, *Zacch.ad Galles.d.tract.de oblig. Camer. quæst.18.n.18. & Rot. in Romana, seu Carthaginen. pensionis 28. Iunij 1628. coram me.*

Et ita decisum, &c.

Romana de Marescottis.

Lun. 27. Iulij, 1633.

ARGVMENTVM.

Possessio ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio non probatur verè apprehensa ex Instrumento, in quo quis dicit se possessionem capere, nisi etiam sequantur, & probentur actus possessionis: Declara,vt n.2.& seqq.*

3 *Possessio probatur ex propria confessione, etiam non constito de actibus possessoriis.*

4 *Monitorium probat veram possessionem contra eum, qui illud porrexit.*

5 *Possessio non probatur adepta, ex sententia lata super immissione,& mandato de immittendo:intellige,vt numeris seqq.*

6 *Retentio non competit ei, qui non detinet.*

immittendo, & litis sustentatione, iunctis adminiculis resultantibus ex sententia, & mandato de immittendo, & ex manutentione, & retentione per eos petitis, & aliis de quibus latiùs in actis, & datis in Summario Dominorum de Balleonibus. Deinde autem quòd Marescotti petierint immitti, retorquetur, tum quia cum effectu obtinuerunt immitti, & probatur, quòd fuerunt immissi ex litis sustentatione, manutentione, retentione, & aliis adminiculis supra proximè ponderatis, quo fit, vt quando non probaretur eorum possessio antequam obtinuerint immitti; ea tamen probatur postea capta, & 9 benè competitur, † vt possidens possit de nouo immitti pro confirmanda, & corroboranda priori possessione, vt latè *Menoch. de adipisc. rem. 4. n. 348.* Et clarum est quòd fructus à Marescottis percepti à die immissionis de dicto anno 1617. sufficerent, & multò superabundant pro satisfactione dicti vltimi crediti.

Tandem non obstat, quòd aliàs Rota dixerit Marescottis competere retentionem pro dicto vltimo credito, illúdque eos præsumi soluisse de propriis pecuniis, *vt in decis. 25. Iunij 1632.* Et in aliis; Quia hoc non tollit quin Balleoni potuerint postea opponere, tam de compensatione dotis, & Paraferni, quàm etiam quòd Marescotti solutionem fecerunt de pecuniis dd. Censuum, & Societatum, aut de fructibus 10 earum; † Cùm præsumptio veritati cedat, & contraria efficaciori præsumptione tollatur, *leg. fin. ff. quod met. caus.* prout passim videmus fieri resolutiones ad fauorem hæredum, quòd eis competit immissio ex Edicto Diu. Adrian. & deinde si opponatur de validis retentionibus, aut de anteriori fideicommisso, denegatur immissio, & resolutio super immissione capta reuocatur, aut declaratur.

Secundum fundamentum fuit, quòd etiam in omnem casum, Marescotti possident bona Alphonsi, multò maioris quantitatis, quæ, non obstante cessione Cameræ, sunt obligata pro Dote, & Paraferno Dominæ Iuliæ, vt fuit iam bis resolutum; Quod fundamentum minimè tollitur, ex eo quòd Alphonsus in vita Iuliæ dotem restituerit, & Iulia, ex pecuniis in dictam causam sibi restitutis, censum emerit: Nec pariter ex eo quòd Marcus Antonius pro Dotis, & Paraferni restitutione posteà se obligauerit; Quia primum de restitutione dotis, facta per Alphonsum, cessat, ex quo hodie animaduersum fuit, quòd postmodum eadem Iulia, præsente, & acceptante Alphonso, cum solemnitatibus Statuti Vrbis, declarauit, eam in dicto censu non habere nisi nudum nomen, & in rei veritate censum, & pecunias spectare ad Alphonsum, vt ex Instrumento dictæ declarationis, factæ die 14. Maij 1601. Quam declarationem deinde eadem Iulia ratificauit die 4. Augusti 1603. Quo fit, vt Alphonsus nunquam fuerit liberatus, dum d. dotis, & Paraferni restitutio, ac census impositio fuerunt factæ sine solemnitatibus Statutariis † 11 quæ etiam in liberationibus factis per mulieres desiderantur, quando mulier non potest compelli recipere solutionem, & quietantiam facere, prout in præ- 12 senti † quòd Iulia, constante matrimonio non poterat compelli dotem recipere, & maritum quietare, iuxta ea, quæ notat *Pic. ad stat. Vrb. gloss. 9. num. 4. vers. tutius tamen.* Et benè concludunt, quæ in simili tradunt *Iaf. in l. siue apud acta, n. 4. cum seqq. C. de transact. Campeg. de dot. part. 5. quæst. 107. & 109. Cancer. var. resol. lib. 6. cap. 1. num. 125.* Nec releuare, si dicatur, Alphonsum fuisse liberatum, dum pecuniæ fue- 13 runt versæ in vtilitatem Vxoris: † Tum quia eo ipso, quòd non interuenerint solemnitates non præsumitur versio, sed eam Marescotti probare tenentur, *l. prædium, C. de præd. minor. Iaf. in l. nam postea, §. si minor, ff. de furt. Menoch. de præs. lib. 6. præs. 27. in fine,* & fuit dictum *in Romana nullitatis obligationis, 16. Ianuarij 1626. coram me:* Tum & etiam, quia imò probatur non versio, dum ex dictis pecuniis fuit emptus census, qui non habuit effectum, ad fauorem Iuliæ, sed ad fauorem Alphonsi, vt in supradictis declarationibus D. Iuliæ. † Secundum autem, quòd Marcus 14 Antonius se obligauerit, non induxit nouationem prioris obligationis Alphonsi, ad text. *in l. fin. C. de noxal. cum vulg.*

Nec pariter releuare, quòd in decisione, quæ reuidetur, dictum fuerit, quòd dicta confessio D. Iuliæ, quòd ipsa non habebat nisi nudum nomen in dicto Censu, debet intelligi, & restringi ad vitam Alphonsi eius Viri: tum quia etiam hoc stante, Alphonsus non fuisset liberatus ex supradictis; tum & etiam, quia illud dictum fuit in illa decisione, non animaduerso, quòd dicta declaratio fuerit per Iuliam facta cum solemnitatibus statutariis, præsente, & acceptante Alphonso.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Corduben. Cappellaniæ.

Ven. 14. Nouembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Immissio vigore subrogationis gratiosæ quando sit concedenda. Et quando Papa non veniat sub nomine Prælati.

SVMMARIVM.

1 *Immissio vigore subrogationis gratiosæ conceditur, constito de Clericatu subrogati, de obitu defuncti in possessione, & tandem de reseruatione.*
2 *Clericatus probatur ex testibus de publica voce, & fama.*
3 *Item ex confessione partis aduersæ.*
4 *Obitus probatur ex fide Parrochi, extracta ex libro mortuorum.*
5 *Beneficium de Iurepatronatus Ecclesiastico cadit sub reseruatione, si vacet in mense reseruato: & quid si in fundatione fuerit cautum, quòd in Collatione illius, neque Episcopus seu alius Prælatus possit se intromittere, num. 6. & seqq.*
7 *Papa non venit sub appellatione Prælati in præiudicialibus.*
8 *In concessione non censetur comprehensa persona loquentis.*
9 *Papa non præsumitur voluisse præiudicare suis reseruationibus, nisi id specialiter expresserit.*
10 Regula nona Cancellar. *tollit omne priuilegium, etiam concessum in limine fundationis.*

DECISIO CCCCVI.

FVIT resolutum, D. Melchiori dandam esse immissionem, vigore subrogationis gratiosæ; † Quia constat de tribus 1 requisitis, necessariis ad eam obtinendam, videlicet de Clericatu dicti Melchioris, de obitu Andreæ in possessione, ad quam idem Melchior fuit subrogatus, & tandem de reseruatione; quibus concurrentibus non denegatur immissio, *Greg. XV. decis. 32. & Rot. decis. 509. num. primo, part. 1. recent.*

Clericatus, ad effectum de quo agitur †, probatur 2 ex

ex testibus, deponentibus de publica voce, & fama, & communi reputatione, *Rot. decis. 10. num. 1. & decis. 35. n. 1. coram eodem Greg. XV.* † Et ex confessione Ferdinandi Aduersarij in eius mandato Procuræ; qua nulla est maior probatio, *l. cum precum, C. de liber. caus. Moned. decis. 1. de regul.*

4 Obitus autem Andreæ in possessione, † probatur ex testibus desuper examinatis, benè deponentibus, & ex fide Parrochi, extracta ex libro mortuorum, *Rot. decis. 321. num 3. part. 1. recent. & coram Greg. XV. decis. 78. n. 1.* & ibi latè *Add.*

5 Tandem de Reseruatione apparet; † ex quo Cappellania, de qua agitur, est de Iurepatronatus Ecclesiastico Capituli Corduben. & vacauit de mense Aprilis, qui est reseruatus, vigore *regula 9. Cancellariæ*, reseruatoriæ octo mensium *Rota decis. 740. num. 2. part. 2. recent.*

Non obstat, quòd reseruatio videatur cessare, eo 6 ipso, † quòd in limine fundationis dictæ Cappellaniæ cautum fuit, quòd collatio illius ad Decanum, & Capitulum dictæ Ecclesiæ pertinere debeat, quódque Episcopus seu alius Prælatus non possit in eo aliquo modo se intromittere, prout habetur *in Litteris Alexandri VI.* confirmatoriis huiusmodi fundationis: Papámque sub nomine Prælati comprehendi, & sic cessare reseruationem; Quia obiectum visum fuit Dominis non posse in iure subsistere; cùm verius sit ad effectum de quo agitur, & sic in præiudicialibus, 7 † Papam non venire sub appellatione Prælati, sed illa verba, *seu alius Prælatus*, intelligi debent de alio Prælato simili Episcopo, prout est Archiepiscopus, & alij huiusmodi, non autem de alio longè maiori, & supremo, prout est Papa, ad text. *in cap. sed et, cum ibi not. de rescript.* præsertim cùm regulare sit, † Quòd 8 in concessione non censetur comprehensa persona loquentis, *cap. petitio, iuncta glos. fin. de iur. iur. Gabr. de verb. signif. conclus. 9. Garz. de reg. 9. §. 2. proh. num. 38. & seqq.* † Et in specie, quòd Papa non censeatur voluisse 9 præiudicare suis reseruationibus, nisi id specialiter expresserit, *Rot. decis. 666. n. 8. p. 1. & decis. 569. num. 6. part. 2. recent. Et in Cæsaraugustana Canonicatus, prima Iuly 1630. coram me.*

Et cessat difficultas; Quia quatenus etiam Papa in dd. literis dixisset, quòd dicta Cappellania non caderet 10 sub reseruationibus Apostolicis, † Tamen adhuc intraret dicta *Regula 9.* cùm tollat omne priuilegium, etiam in limine erectionis concessum, vt expressè disponit *eadem regula*, & decidit *Rota in Cæsaraugustana Parrochialis de Mayezzà 6. Nouembris 1619. coram D. meo Decano*, quam referunt *Add. ad Greg. dec. 240. num. 2.*

Minùs obstat, quòd hæc Cappellania sit beneficium Manuale, & ideo non cadat sub reseruatione, *Simonet. de reseru. quæst. 8. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 5. §. 6. n. 9. Greg. decis. 48. n. 5.* Quia respondetur de Manualitate nihil fuisse cautum in fundatione, neque in confirmatione Apostolica, sed solùm per executionem *Literarum Alexandri VI.* qui non potuit excedere illarum formam, alterando naturam dicti Beneficij, quod erat prius collatiuum, & sic perpetuum, iuxta vulgata iura.

Et ita vtraque, &c.

Cusentina Beneficij.

Lun. 14. Nouemb. 1633.

ARGVMENTVM.

Donatio Iurispatronatus, in qua interuenit solùm consensus Vicarij, absque speciali mandato Episcopi, an valeat: Et an satis sit quòd consensus Episcopi interueniat post donationem: Et quando ille interuenisse præsumatur. Et nonnulla notanda in materia manutentionis, quæ patent ex summario.

SVMMARIVM.

1. *Possessio Instrumentalis est manutenibilis, alio non existente in possessione.*
2. *Possessio posterior, vti turbatiua non attenditur.*
3. *Mandatum iniustè relaxatum non priuat possessione.*
4. *Manutentio conceditur à Rota, etiam sine iustificatione.*
5. *Iuspatronatus existens penes personam potentem, quando non sit opus probari cum requisitis, quæ desiderantur à Conc. Trident. in familia potenti.*
6. *Donatio Iurispatronatus est iustus titulus ad illud acquirendum.*
7. *Vicarius non potest præstare consensum donationis Iurispatronatus, absque speciali mandato Episcopi.*
8. *Declara, quòd consensus Episcopi sufficit, quòd interueniat post donationem quandocumque: Et præsumitur interuenisse ex lapsu temporis 30. annorum, iuncta obseruantia subsecuta, & num. 9.*
10. *Episcopus instituens ad præsentationem eorum, quibus fuit donatum Iuspatronatus, videtur consentire tali donationi, & consensus sit modo præstitus sufficit.*
11. *Immissio, vigore subrogationis gratiosa, non datur, si non constet de reseruatione.*
12. *Iuspatronatus laicale non cadit sub reseruatione. Possessio iniusta non suffragatur possidenti.*

DECISIO CCCCVII.

Dubitavi, An mandatum de manutenendo in quasi possessione Beneficij Sanctæ Catharinæ, Terræ Montisalti, de quo agitur aliàs concessum Felici de Iuso, sit confirmandum, vel potius concedendum Marco Antonio Perrono: Et fuit ad fauorem Felicis pro confirmatione resolutum; Quia de eius anteriori possessione constat per Instrumentum adeptæ possessionis, mediante Procuratore, de cuius mandato satis constare dictum fuit *in decis. in hac causa facta 17. Maij 1627. coram D. meo Dunozetto*; † Quæ instrumentalis possessio, alio non existente in possessione, 1 manutenibilis est, ad *l. predia, ff. de acquir. poss. Rot. decis. 618. n. 1. p. 1. recent. & in dicta decisione in hac causa facta*, & fuit millies decisum: † Stante autem anteriori possessione Felicis, possessio Perroni, vti turbatiua, non est attendenda 2 *Caputaq. decis. 186. p. 3. Cas. de Grass. dec. prima, num. 4. de Constit. Greg. XV. decis. 105. n. 22. & Rota in recent. decis. 319. sub num. primo, part. 2.* Etiam quòd dicta posterior possessio, fuerit capta vigore mandati de immittendo; † Quia cùm illud fuerit 3 relaxatum in contumaciam, & d. Felice absente, ad instantiam Perroni, qui deduxit solùm sibi fauorabilia, & ex nunc deductis pro Felice, appareat iniustum, non fuit Felix priuatus sua possessione, *Corn. cons. 193. n. 4. lib. 3. Rot. decis. 807. n. 7. part. 1. diuers. & in recent. decis. 85. n. 9. part. 2. & coram Greg. XV. decis. 11. num. 5. & 6. decis. 43. n. 1.*

Neque obstat, quòd Felix habuit præsentationem, & desuper obtinuit Litteras Apostolicas, cum clausula, *verificato Iurepatronatus*, & tamen illud non fuit verifica

verificatum; Quia huic obiecto fuit iam responsum *in alia decisione in hac causa, facta super Declaratoria, 29. Maij 1628. coram eodem Domino meo Dunozetto*, † quòd Rota nihilominùs sine iustificatione tituli concedit manutentionem, Cùm solùm in hoc Iudicio summariissimo attendatur merum factum possessionis: Et in omnem casum visum fuit DD. satis de Iurepatronatus constare, saltim ad hunc effectum, ex instrumento fundationis huius Beneficij, de quo in actis, prout etiam constat idem Iuspatronatus fuisse donatum per Buccerios Patronos familiæ de Sperantiis, & deinde dictam familiam de Sperantiis illud donasse Excellentissimo D. Duci Montisalti à quo Felix præsentatus fuit: Quibus sic stantibus cùm de Iurepatronatus constet ex Instrumento fundationis, non est opus illud probari cum requisitis in familia potenti, de quibus *Sac. Conc. Trident.* † Quia esto quòd D. Dux Montisalti sit de familia potenti, & beneficium fuerit fundatum in Territorio suæ Iurisdictionis, tamen quia illud habuit vigore d. donationis à Patronis ordinariis, qui fundarunt; † & dubium non sit quin donatio sit iustus titulus acquirendi Iuspatronatus, *c. 3. extra de Iurepat. cap. 1. eod. tit. in 6. Lamber. de Iurep. lib. 1. part. 2. quæst. 1. art. 2.* Propterea non intrat Concilium ad fauorem Perroni, sed potius intrat ad fauorem Felicis.

Nec pariter obstat, quòd in d. donatione, quam Buccerij fecerunt Sperantiis, interuenit consensus Vicarij duntaxat† qui absque speciali mandato Episcopi non potest talem consensum præstare, *Cald. cons. 1. de offic. Vicar. & cons. 2. de Constit. cap. vnico, de Iurepatronatu, in 6. Mantic. decis. 86.* Et propterea dictam donationem non suffragari: multóque minùs donationem factam D. Duci per dictam familiam de Sperantiis, cum in ea nec Episcopi nec Vicarij consensus interuenerit; † Quia fuit responsum satis esse quòd consensus Episcopi ante vel post donationem, quandocunque interuenerit, *Calder. cons. 6. de Iurep. Rocc. in verb. pro eo, num. 9. quæst. 4.* † Quòd autem consensus Episcopi ex post facto, hoc casu, interuenerit, præsumitur ex lapsu temporis 30. annorum, iuncta obseruantia subsecuta, de qua docetur, *Alex. cons. 135. n. 17. l. 4. Rot. decis. 407. part. 1. & decis. 139. part. 2. diuers.* & in pluribus decisionibus, quas cumulant *Modern. Pisani in praxi Iurispatr. part. 1. lib. 4. cap. 4. sub n. 5. vers. & ex lapsu temporis*; † Et quia Episcopus post dictam donationem sæpius cum effectu instituit ad præsentationem Donatariorum; instituendo, videtur consentire, & huiusmodi consensus hoc casu præstitus sufficit, *Lamb. de Iurep. lib. 1 part. 2. quæst. 1. art 7. in fin. & art. 8.* & fuit dictum *in Bonon. Iurisp. 27. Nou. 1587 coram Giptio. Additio ad decis. 410. n. 7. Greg. XV.* vbi aliæ decisiones cumulantur. Stante autem Iurepatronatus D. Excellentissimi Ducis Montisalti, qui præsentauit Felicem, non potuit dari immissio Perrono, vigore subrogationis gratiosæ; † Quia non constat de reseruatione, imò de contrario; † cùm Iuspatronatus laicale non cadat sub reseruatione, Et possessio inde secuta, vti iniusta non debet ei suffragari ex vulgatis. Et accedit quòd in Gratia, cui hodie nititur Perronus, adest clausula *(dummodo non sit intrusus)* qui tamen intrusus erat, vt probatur ex decisionibus, & sententia declaratoria desuper emanatis, contra dictum Perronum, coram dicto Domino meo Dunozetto.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Compostellana Parrochialis.

Merc. 16. Nouemb. 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

Executoriales debent intimari intruso, & in actis reproduci, ac seruatis quatuor terminis, & non docto de paritione expeditur Declaratoria, & possessio aliter capta dicitur attentata: Fallit si possessio erat vacans; Quia tunc supradicta non requiruntur, num. 2.

Sequestrum appositum in vim Clem. 1. de sequestr. poss. & fruct. *priuat possessione.*

DECISIO CCCCVIII.

FVIT resolutum Possessionem Parrochialis, de qua agitur, captam per Bernardum Gonzalez, vigore litterarum executorialium, in vim trium conformium, relaxatarum, non fuisse attentatam; † etiam quòd Executoriales non fuerint intimatæ, nec deinde reproductæ, & seruati quatuor termini; Quandoquidem licèt iuxta Rotæ stylum Executoriales debeant intimari intruso, & in actis reproduci, & seruatis quatuor terminis, & non docto de paritione soleat expediri Declaratoria, ita vt possessio aliter capta, dicatur attentata, *Gomez super reg. de subrog. quæst. 4. vers. tamen Rota, & in reg. de ann. quæst. 44. vers. accedit. Vestr. in prax. lib. 8. cap. vlt. n. 16. in fin. Cassad. decis. 6. n. 10. de caus. poss. Seraph. decis. 1116. n. 1. & 2.* Attamen, cùm in hoc casu, pendente causa coram R. P. D. Merlino, fuerit possessio dictæ Parrochialis sequestrata in vim *Clement. 1. de sequestr. possess. & fruct.* consequenter Gundisaluus intrusus, fuit priuatus sua possessione, vt fuit resolutum *in Calaguritana Beneficij de Armilla 11. Ianuarij 1608. coram Cardinali Sacrato, & Carthaginen. Canonicatus 25. Maij 1609. coram Cardinali Lancellotto*, Quas referunt *Addentes ad Greg. decis. 9. n. 13.* † Vnde cùm possessio esset vacans, & sic non adesset aliquis, qui resisteret, non fuit opus intimare d. Executoriales, nec ad seruationem d. terminorum deuenire, sed potuit nihilominùs possessio capi absque vitio attentatorum, vt dixit *Rota in Barbasten. Parrochialis 27. Nouembris 1609. coram Reuerendissimo Domino meo Decano*; quæ in impress. est *decis. 492.*

Et ita decisum vtraque, &c.

Romana Dotis de Buccardinis.

Sabbat. 26. Nouembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Confessio mariti de dote recepta, An, & quando probet veram receptionem.

SVMMARIVM.

1 *Executio non præsumitur, si illa non probatur.*
2 *Solutionem allegans eam probare debet.*

10 nihilominùs, † cùm exactio, constante Matrimonio, principaliter spectaret ad Sfortiam Maritum, *l. si pro te Pater, la prima, C. de dot. promiss. Boër. decis.* 328. 11 *num.* 2. *Guidop. decis.* 475. † præsumitur ad ipsum solum totam pecuniam peruenisse, iuxta doctr. *Bald. in auth. si qua mulier, num.* 63. *C. ad Vell. Crauett. cons.* 91. *num.* 3. 4. *& 11. Honded. cons.* 45. *num* 26. *&* 31. *lib.* 1. *Boër. decis.* 21. *num.* 3. Et in his ferè terminis *Menoch. præs.* 22. *num.* 1. *lib.* 3. Et fuit resolutum *in Imolen. repetitionis dotis*, 14. *Martij* 1594. *coram Penia.*

Nec pariter releuat, quòd dicta verba, *Da essi riscossi*, intelligantur conditionaliter, id est si exigentur, Quia hoc dicere repugnat sensui, & lecturæ verborum, quæ clarè cantant de præterito tempore, id 12 est de exactis, † Et ideo non possunt interpretari conditionaliter, nempe de exigendis, *l. si stipulatus fuerim, §. cum stipulamur, ff. de verb. obligat.* latè *Surd.* 13 *cons.* 127. *vsque ad num.* 50. † Præsertim cùm verba in dubio censeantur stare demonstratiuè, non autem conditionaliter, *Bart. l. Centurio, num.* 39. *vers. quod in dubio, ff. de vulg. & pupill. Paris. cons.* 4. *num.* 36. *lib.* 4. Et benè facit doctrina *Bart. in l.* 1. *num.* 35. *ff. de condit. & demonstr. Alex. cons.* 119. *num.* 5. *lib.* 1.

Non etiam refragatur, quòd præfata verba, *Da essi riscossi*, contineant confessionem dotis receptæ, quæ facta à Marito, constante matrimonio, præsumitur in fraudem prohibitæ donationis inter virum, & 14 vxorem; † Quia fuit primò responsum, hoc non procedere quando confessioni dotis receptæ præcessit, prout hîc, promissio dotis, vt supra probatum 15 fuit, † Secundò fuit responsum id non procedere quando confessio Dotis fuit facta à viro, non ad fauorem vxoris, sed tertij, prout hîc, *Maresc. d. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 8. qui testatur ita fuisse decisum *in Camerinen. pretensæ dotis*, 12. *Nouembris* 1599. *coram Litta.* Tertiò, & tandem responsum fuit, quòd cùm fuerint lapsa tempora ad apponendum exceptionem non numeratæ dotis, dicta confessio Mariti benè probat realem exactionem in præiudicio Sfortiæ, & suorum hæ16 redum †; Et quod magis est, in præiudicium etiam creditorum; ita vt eo ipso non præsumatur facta in fraudem prohibitæ donationis, *Bart in l. assiduis*, vbi etiam *Bald. C. qui pot. in pign.* cum aliis congestis per *Grat. discept.* 362. *n.* 16. *per Marescot. d. cap.* 8. *num.* 17. *& per Rot. decis.* 48. *n.* 1. *& d. decis.* 145. *n.* 3. *apud Pacif. de Saluiano Interdict.*

Non obstat denique quòd dicta verba sint enunciatiua; Quia nihilominùs plenè probant inter eas17 dem partes; † Maximè quando, vt hîc, sunt emissa principaliter propter se, *l. optimam, C. de contrah. Stip. Dec. cons.* 118. *n.* 5. *& cons.* 389. *n.* 9. *Ruin. cons.* 141. *n.* 8. *in fin. vers. quibus tamen, lib.* 1. *Rota coram Domino meo Decano, decis.* 242. *num.* 3. *& decis.* 136. *num.* 3. *part.* 4. *re18 cent.* † Et præsertim fauore dotis, quia tunc inter ipsas partes faciunt plenam probationem, *l.* 2. vbi *gloss. C. de dot. promiss. Bartol. cons.* 123 *lib.* 1. *Io. de Amic. cons.* 136. *num.* 5. *Peregr. cons.* 100. *num.* 11. *lib.* 3. *Mant. de contract. lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 15. *Put. decis.* 409. *lib.* 1. *in correct. Caputaq. decis.* 388 *part* 1. vbi ampliat procede19 re, † etiam si essent verba enunciatiua inter diuersas partes: Quod etiam dixerunt, *Bart. d. cons.* 123. *n.* 1. *&* 2. *lib.* 1. *& Mant. vbi proximè.*

Secundum fundamentum resolutionis fuit; Quia circumscripta etiam dicta Sfortiæ confessione, resultante ex illis verbis, *Da essi riscossi*, Tamen adhuc probatum extitit illum exegisse plures pensiones domorum, & vsumfructum Vineæ, quæ omnia fuerunt eidem Virginiæ in dicto Instrumento transactionis assignata, & reseruata, pro satisfactione suæ dotis, tanquam credita hæreditaria Iacobi, quarum pensionum quantitas, & vsusfructus valor, longè excedunt d. summam scutorum 669.

Nec dicatur exactionem dictarum pensionum, & Vsusfructus fuisse à Sfortia factam in causam dotis, † 20 Quia sufficit, quòd quietantiæ per ipsum factæ aliam causam non exprimant, ad hoc vt censeantur factæ in dictam causam, cùm hæc sola causa appareat, *l. si cum dotem, §. si pater, ff. solut. matrim. Aym. cons.* 158. *Maresc. d. c.* 8. *n.* 16. *Greg. d. decis.* 61. *n.* 9.

Supradictis accedunt etiam tres coniecturæ se- 21 quentes, † Prima desumitur ex solutione partis dotis, eidem Sfortiæ facta in Instrumento dotali, mediante consignatione tot mobilium, qui ideò præsumitur de residuo satisfactus, *Crauet. cons.* 158 *num.* 6. *Natt. cons.* 147. *n.* 6. *Maresc. d. c.* 8. *n.* 14. *Grat. discept.* 362. *n.* 18. *Rota in Camerinen. Bonorum*, 28. *Iunij*, 1627. *coram Eminentissimo Cardinali Vbaldo, &* 16. *Iunij*, 1631. *coram R. P. D. meo Motmanno*: † Secunda oritur ex 22 diuturna præstatione alimentorum, quam Sfortiæ fecit Virginiæ vxori suæ, quæ solet à DD. potissimum considerari, ad effectum, vt dos præsumatur integrè viro soluta, *Bald. in l.* 1. *sub n.* 4. *C. de priuil. dota. Aretin. in §. fuerat, instit. de act. sub n.* 45. *Dec. cons.* 330. *post num.* 60. *Purpur. cons.* 461. *post num.* 11. *Mant. de tacit. lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 17. *Maresc. vbi supra num.* 12. *Gratian. d. discept.* 362. *num.* 11. *cum seqq. & Rota apud Greg. d. decis.* 62. *num.* 5. † Tertia & vltima desumi- 23 tur ex generali consuetudine, nempe quòd mulieres non solent duci indotatæ. Quam coniecturam in proposito considerat *Marescot.* vbi supra. *Gratian. d. decis.* 362. *n.* 20. *& Rota in Imolen. præallegata.*

Quæ omnia prætereà † adminiculantur ex præce- 24 denti promissione dotis, & ex lapsu temporis ad op- 25 ponendum exceptionem non numeratæ dotis, & ex aliis quæ ad hunc effectum benè perpendunt *Maresc. d. cap.* 8. *per tot. & alij DD.* supra citati.

Quibus coniecturis, & adminiculis tantò magis deferendum est; Quia cùm constet fuisse Sfortiæ in dotem assignata dicta credita hæreditaria, & tantum tempus fuerit elapsum, videtur ipsi esse non leuiter imputandum, quòd dicta credita non exegit; cum debuisset in hoc diligens esse, *l. Socer. §. Lucius, vbi Bart. num.* 3 *vers. oppono, & Castr. ibidem n.* 7. *ff. solut. matrim. Ruin. cons.* 225. *num.* 4. *lib.* 1. *Corn.* 14; *num.* 13. *vol.* 3. cum aliis *per Rotam in dicta Camerinen. Bonorum, coram Vbaldo, & Motmanno.*

Et in omnem casum visum fuit non posse dubitari, quin ex supradicta confessione Sfortiæ resultante ex illis verbis, *Da essi riscossi*, de quibus in primo fundamento, & ex tot coniecturis, & adminiculis, de quibus in secundo fundamento, insimul iunctis Iudicis animus induci debeat, ad perfectè credendum, Sfortiam verè, & realiter, prædictum residuum Dotis exegisse.

Vnde non obstat, † quòd dum confecit inuenta- 26 rium hæreditatis Virginiæ, descripserit creditum suæ dotis, exigendum ab hæreditate primi viri, Quia fuit responsum quòd cum dicta † confessio emanauerit à 27 dicto Paulo non informato de dicta transactione, & hodie constet de errore, ex supradictis, ei non præiudicat, *Greg. XV. decis.* 125. *num.* 10. *& decis.* 521. *num.* 14. Et in his terminis dixit Rota *in Ariminen. Legatorum*, 14. *Maij*, 1632. *coram me.*

Et ita vtraque, &c.

Floren

Florentina Affrancationis.

Lun. 28. Nouemb. 1633.

ARGVMENTVM.

Facultas francandi bona Emphyteotica, quæ data fuit patri, quando censeatur etiam filiis concessa.

SVMMARIVM.

1 *Facultas francandi bona Emphyteotica, quæ data fuit patri, quando censeatur etiam filiis concessa, & num. 4.*
2 Ipsius, *dictio est personalissima.*
3 *Declara quòd non semper stat restrictiuè, sed aliquando demonstratiuè, iuxta subiectam materiam.*
5 *Emphyteusis ex pacto, & prouidentiá dicitur illa, quæ stipulata fuit pro filiis, & descendentibus, ad quam filij non concurrunt cum Patre, sed vocantur ordine successiuo, num. 6. Et iure proprio, non autem transmisso, & num. 7. & tot censentur concessiones, quot sunt gradus, num. 8.*
9 *Correxisse se incontinenti quis non præsumitur.*
15 *Perplexio est vitanda.*
11 *Stipulatio transit ad hæredes, quamuis de eis nulla mentio fiat.*
12 *Amplia procedere etiam quòd illa fiat cum dictione taxatiua ipsorum contrahentium.*

DECISIO CCCCX.

FVIT resolutum Francisco filio q. Euphrosini de Ruffolis competere facultatem francandi bona in Emphyteusim à Rectore Ecclesiæ S. Thomæ concessa dicto Euphrosino, & eius filiis, & descendentibus masculis in infinitum; Quia in Instrumento dicta facultas fuit concessa etiam filiis, ibi, *cum pacto, quòd si dictus Euphrosinus, vel eius filij acquirent, seu acquirerent dictæ Ecclesiæ vnum annuum redditum Flor. 16. eo casu dicta bona intelligantur francata, & libera ipsius Euphrosini:* ponderando verba illa, *si Euphrosinus vel eius filij acquirent, seu acquirerent, &c.* quæ † cum tribuant tam filiis Euphrosini, quàm ipsi Euphrosino facultatem acquirendi Ecclesiæ dictum annuum redditum, tribuunt pariter facultatem francandi, non solùm Euphrosino, sed etiam eius filiis, tanquam effectum, seu emolumentum prouenìens ex dicta acquisitione, ad text. *in l. 2.* & ibi *Bartol. ff. de iurisd. omn. Iud. & l. eum qui iurauit, in princ. ff. de iure iuran.*

Neque obstat, si dicatur, quòd licèt filij Euphrosini, iuxta dictam concessionem possent etiam francare acquirendo Ecclesiæ prædictum annuum redditum, esse tamen intelligendum, vt hoc possent in vita Euphrosini eorum Patris, & ad commodum illius duntaxat, ob dictionem, † *Ipsius*, quæ est personalissima, ad text. *in l. 1. §. adipiscimur,* & ibi notant DD. *ff. de acquir. poss. Bald. cons. 304. n. 2. lib. 4.* ac ideò, eo iam defuncto, non esse locum francationi; Quia fuit benè responsum, quòd † illa dictio seu pronomen, *Ipsius*, non stat semper restrictiuè, sed aliquando demonstratiuè iuxta subiectam materiam, *Roland. cons. 5. n. 54. & sequent. 3. lib. Becc. cons. 88. n. 38. & 39.* In præsenti autem, subiecta materia suadet, vt stet demonstratiuè, cùm † facultas francandi concessa filiis, censeatur collata ad tempus habile, nempe ad tempus, quo filij erant successuri, & in eis verificari poterat quòd essent cum effectu Emphyteutæ, ex trad. per *Surd. decis. 39. n. 2.* & sic post mortem Patris, † cum versemur in Emphyteusi Ecclesiastica, & ex pacto, & prouidentia, stante stipulatione pro filiis, & descendentibus masculis, *l. stipulatio ista, §. si quis ita, ff. de verb. obligat. Clar. in §. emphyteusis, quæst. 16. sub n. 1. vers. tertium est;* † ad quam propterea filij non concurrunt cum Patre, Sed vocantur ordine successiuo, *Bart. & Angel. in l. Gallus, §. quidem rectè, ff. de liber. & postum.* † Et quidem iure proprio, non autem transmisso, ad text. *in c. 1. in princ. de concess. feud. in vsib. feud. Bart. in l. Iusiurandi, §. si liberi, ff. de oper. libert. Couar. var. lib. 2. c. 18. n. 6.* † Ita vt tot censeantur concessiones, quot sunt gradus succedentium, *Castr. cons. 164. n. 5. lib. 2. Caldas. de nomin. emphyt. lib. 2. quæst. 15. n. 1. Menoch. cons. 1153. n. 4. Grat. discept. for. c. 232. n. 1. & sequent.* Quo fit, vt per dictum pronomen, *Ipsius*, demonstretur persona Euphrosini, quoad commodum francationis, ipsi viuenti permissæ, sed inde non sequitur, vt eius filij excludantur à commodo francationis, eis quoque ex propria persona concessæ post mortem illius; † alioquin, vel Rector, qui concessit, se correxisset in continenti, auferendo filiis facultatem francandi tunc eis concessam, quod non est præsumendum, *l. nam ad ea, ff. de verb. oblig.* vel concessio esset perplexa: nimirum, quòd filij possent francare post obitum Patris, ad commodum Patris viuentis; † Perplexio autem est vitanda *ad l. quoties in stipulationibus, ff. de verb. obligat. l. vbi est, ff. de reb. dub. Oldrad. cons. 109. sub num. 2.*

Tandem videtur cessare difficultas; Quia in omnem casum dicti filij post mortem Euphrosini eorum Patris possent francare ad commodum hæredum ipsiúsmet, vti hæredis Euphrosini, cùm † Stipulatio transeat ad hæredes, quamuis nulla de eis mentio fiat, *l. si pactum,* & ibi *gloss. ff. de probat. l. veteris, in princ. ff. contrah. & commit. stipul. Menoc. præs. 57. n. 1. & 2. lib. 3. Surd. cons. 540. n. 31. & 32. & decis. 322. n. 27.* † Etiam quòd illa fiat cum dictione taxatiua ipsorum contrahentium, *l. si necessarias, §. de vendendo, ff. de pignor. act. Bart. in l. stipulatio ista habere, ff. de verb. obligat. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. gloss. 6. num. 4. Menoch. cons. 90. num. 103. Surd. cons. 133. sub num. 15. & d. decis. 322. num. 38.*

Sed quia informantes pro Rectore allegabant præscriptionem, voluerunt Domini de ea particulariter videre in alia disputatione.

Et ita decisum vtraque, &c.

Florentina Subdecanatus.

Ven. 2. Decembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus quando censeatur hæreditarium, non autem Gentilitium.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus acquiritur ex assignatione dotis.*
2 *Iuspatronatus in dubio præsumitur hæreditarium.*
3 *Iuspatronatus non acquiritur, si quis donet aliquid beneficio iam fundato, & dote destituto, nisi exprimat quòd dat pro dote, aut expresè sibi reseruet Iuspatronatus.*
4 *Fallit stantibus coniecturis in contrarium, quæ plures numerantur, num. 5.*

6 Bene

6 *Beneficium dotari an possit ex Distributionibus quotidianis.*
7 *Dos Beneficij, quæ dicatur.*
8 *Titulus validus allegari potest ab eo, qui titulum invalidum non produxit.*
9 *Iuspatronatus quod remansit indotatum, acquiri non potest, nisi prius requisito primo patrono an redotari velit.*

DECISIO CCCCXI.

HODIE Domini persistendo in decisis die 22. *Maij* 1628. coram me, resoluerunt ad fauorem D. Octauiæ, Iuspatronatus, de quo agitur, esse hæreditarium. Fundamentum fuit idem, quod 1 tunc; scilicet † quòd ex actuali assignatione duodecim prædiorũ pro Distributionibus quotidianis Subdecanatus, de qua in conuentione Antonij cum Capitulo, cum præsumpta confirmatione Apostolica, fuit DD. de Puccis acquisitum Iuspatronatus pro se suisque hæredibus, & successoribus, † illúdque in dubio 2 præsumi hæreditarium, iuxta naturam Iurispatronatus, *Clem. plures, de Iurepatr. & Ioannis Andreas, in cap. cum sæculum*, extra *eod. tit.* cum aliis latè deductis in Discursu, de ordine DD. in hac causa coram me facto 27. *Nouemb.* 1630. *in secunda part. in vers. ex aduerso.*

Neque obstare Domini dixerunt, quòd prædicti de Puccis in dicta conuentione non reseruauerint sibi Iuspatronatus, atque ideò assignationem prædiorum non intelligi factam pro dote; sed Puccios habendos esse solùm vti benefactores, attento quòd assignatio non fuit facta in limine fundationis Subdecanatus, cùm ille esset iam per multos annos ante ere3 ctus per Xistum IV. ex Regula, † quòd si aliquis beneficio iam fundato, & dote destituto aliquid donat, aut confert, quid quantumque illud sit, non acquirit Iuspatronatus, sed censetur nudus Benefactor, nisi exprimat quòd dat pro dote, aut expressè sibi reseruet Iuspatronatus, *c. filiis, 16. quæst. 7. glos. in cap. pia mentis, eadem quæst. 7. Abb. cons. 59. n. 2. vers. vnde si quis, Lambert. lib. 1. part. 1. quæst. 6 art. 1. n. 9. Garz. de Benef. p. 5.* 4 *cap. 9. num. 60. Seraph. decis. 1103. sub n. 1.* † Quia placuit responsio quòd à dicta Regula receditur ex coniecturis, ex quibus appareat, animúsque sapientis inducatur ad perfectè credendum, quòd dotans, aut legans aliquid, beneficio iam dotato, & dote penitus destituto, velit potiùs dotare, quàm simpliciter donare, & sic esse dotator, & non simplex benefactor, ad text. *in l. cum citra fidem, C. de Iur. dot.* vbi *Bald. in secunda lectura num. 1. Rocch. in vers. & dotauit, quæst. 6. num. 11. in fin. Lambert. de Iurepatronatus, lib. 1. part. 1. quæst. 6. art. 1. n. 16.* cum aliis Iuribus, quibus in 4. parte prædicti Discursus, circa principium, in responsione ad primum obiectum, in *vers. Et quidem primò.*

In hoc autem casu habuerunt Domini, ad dictum 5 effectum, † pro coniecturis sufficientibus quinque illas coniecturas ex facto resultantes, & ponderatas in prædicta quarta parte Discursus, in responsione ad dictum primum obiectum, in vers. *in casu autem, vsque ad vers. præterea.* Nimirum, Quòd in dicta conuentione, & assignatione prædiorum, Antonius solemniter promisit ibi contenta, de euictionéque in perpetuum teneri voluit, non solùm nomine proprio, sed etiam Alexandri sui genitoris, ac Francisci, & Raphaelis suorum Fratrum, nec non Laurentij, & Ruberti, & Petri Fratrum, filiorúmque respectiuè quondam Antonij: & quòd idem Antonius in eadem conuentione fuit stipulatus, Distributiones non solùm sibi, sed etiam Subdecanis pro tempore, hancque stipulationem fecisse ad fauorem hæredum, & successorum prædictorum de Puccis; ita vt etiam illi in posterum obnoxij essent ad soluendum expensas in occurrentia litium super dictis Distributionibus: ac tandem ex natura ipsa assignationis immobilium, quæ in dubio præsumitur pro dote ex obseruantia subsecuta, prout latius in discursu; vbi proxime.

Nec pariter obstare dixerunt Domini † quòd di6 cta assignatio fuerit facta pro Distributionibus, quæ vti incertæ, & debitæ ratione seruitij quotidiani non sunt de corpore Beneficij, sicque non debent haberi pro dote Subdecanatus; Quia cùm ille esset tunc penitus indotatus, dicta assignatio habetur pro dote sufficienti, etiam quòd cantet pro Distributionibus, itaut ex ea fuerit Antonio, & aliis de Puccis acquisitum Iuspatronatus, cùm ad dictum effectum, † 7 dos dicatur indistinctè quicquid Beneficio assignatur pro sufficienti victu Rectoris: siue illud Rectori acquiratur ex certis redditibus, siue ex Distributionibus, *Lambert. de Iurepatr. lib. 1. quæst. 5. art. 22. n. 16. cum seqq.* Et experientia comprobat in Canonicatibus trium Basilicarum Vrbis, & in pluribus Hispaniæ Ecclesiis, & fuit latè comprobatum in d. 4. parte discursus, in responsione ad tertium obiectum, in vers. *vlteriùs etiam.* Quòd autem Subdecanatus de tempore dictæ assignationis prædiorum esset penitus dote destitutus, redditur indubitatum, ex deductis in dicta 4. parte discursus in responsione ad secundum obiectum, in vers. *præterea iidem reformantes.*

Nec similiter obstare Bullam Iulij II. obtentam per eundem Antonium paulò post dictam assignationem prædiorum, quæ cantat de Gentilitio; Tum quia, † 8 cùm illa non fuerit producta per D. Octauiam, & versemur in Beneficialibus, potest illa allegare alium meliorem titulum, vt fuit dictum in *d. decis. 22. Maij*, & in eodem discursu in secunda parte, in vers. *nec obstare in eadem decis. dictum fuit*; Tum & etiam, quia dicta Bulla vti nulla & subreptitia non est attendenda, ex vulgat. Quod verò sit subreptitia, fuit clarè, latéque comprobatum in d. 4. parte discursus in responsione ad quartum obiectum, in vers. *Secundò respondebant* vsque *ad vers. Demum non obstare dicebant*, vbi habetur quatuor contineri in Bulla ex diametro contraria contentis in præcedenti conuentione Antonij cum Capitulo, ex qua Puccis fuerat iam acquisitum Iuspatronatus hæreditarium, nihilque ideò mouere quòd in dicta Bulla cautum fuerit, vt, Subdecani pro tempore tenerentur Consulibus Artis Lanæ, qui cesserunt Puccis Iuspatronatus, tradere vnam candelam ceræ albæ in die Purificationis, eámque deinde fuisse traditam dd. Consulibus, vigore dictæ Bullæ; itaut ex dicta traditione candelæ probetur obseruantia Iurispatronatus, iuxta dictam Bullam, & sic pro Gentilitio; Quia vltrà quòd probatio traditionis dictæ candelæ visa fuit turbida, & æquiuoca, ex alleg. in d. 4. parte discursus, in responsione ad quartum obiectum, in vers. *præterea nec subreptiones*, Quicquid de ea sit, Dominis visum fuit parum, aut nihil releuare, stantibus tot claris, & ineuitabilibus subreptionibus dictæ Bullæ, de quibus supra, quæ nedum multò præponderant, sed etiam faciunt vt nullo modo, nulláque ratione dicta traditio candelæ sit attendenda, tam vti facta vigore Bullæ nullæ, & subreptitiæ, vt latiùs in responsione ad d. quartum obiectum in d. vers. *præterea cum seqq.* quàm etiam, quia facta fuit à Rectore, siue Subdecanis, qui nullo modo potuerunt interuertere Ius, & possessionem Patronorum, iuxta vulgata Iura. Nec præterea obstare, quòd † stante Iurepatronatus apud Artem Lanæ, an9 te dictam assignationem prædiorum, non potuerit Iuspatronatus ex ea acquiri Puccis, nisi priùs requisita dicta Vniuersitate, an vellet dotare, *Abb. in cap. 3. num 9.*

num.9.in vers.item debet requiri, extra *de Iurepatronatus*, cum aliis alleg. in 3. parte discursus, in vers.5. *& vltimò.* Quia vltra quòd non videtur sufficienter probari, quòd vnquam Vniuersitas Artis Lanæ fuerit patrona, cùm solùm probetur ex dicta Bulla, quæ vti subreptitia, vt dictum est, non est attendenda; in omnem casum Iuspatronatus iam non erat penes dictam Vniuersitatem de tempore dictæ Bullæ, cùm esset tunc iam reuocatum per Constitutionem Innocentij, ex latè deductis *in d.4. part. discursus in vers. Secundò respondebant, vsque ad finem,* quam in præsenti intrare est penitus absque dubio, cùm Iuspatronatus si quod erat apud Vniuersitatem, esset ex mero priuilegio, itaut non intret distinctio inter priuilegia Iurispatronatus, ad beneficia iam diu erecta, & concessiones Iurispatronatus in ipsa erectione, quæ nullo nititur fundamento, vt fuit dictum *in eodem discursu, vbi proximè:* Prout pariter nihil releuare visa fuerunt alia hodie deducta; Quia sunt leuia, & non applicantur, quæ ideo non egent vlteriori discussione.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Anconitana Censuum.

Ven. 2. Decembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Creditor posterior vti non potest retentione bonorum debitoris contra creditores anteriores cum hypotheca.*

DECISIO CCCCXII.

PRÆTENDEBANT Leonij retentionem quatuor Salmarum Terræ vineatæ in Contrata *Comburani*, ex duplici capite: nempe pro expensis factis in lite cum Cappella Burghesia, & Rectoribus antecessoribus, pro recuperandis dictis quatuor Salmis: nec non pro credito scutorum 400. quæ Petrus habuit pro extinctione ratæ partis Census, de quo agitur, *Et die 9. Maij præteriti* fuit contra eos resolutum, neque pro expensis, neque pro credito prædictis competere eis retentionem, vt *in decis. dicta die coram me facta.*

Quia autem hodie iidem Leonij, omisso capite expensarum, instarunt iterum audiri super retentione pro dicto credito scutorum 400. Proposui desuper causam; Et Domini steterunt in decisis, non solùm ex fundamentis *dictæ decisionis in fine*, sed etiam ex alio fundamento irrefragabili, nimirum quòd Leonij prætendunt dictam retentionem, vti creditores Petri; Quia nimirum ille erat debitor in dicta summa hæreditatis Hieronymi, cuius Leonij sunt hæredes; Quod creditum ortum habuit de anno 1585. in quo Petrus vendidit S. Domui Lauretanæ totum prædium Lumbriani illi, & Hieronymo commune, & exegit integrum pretium: Triumphi autem, vt ex actis constat, sunt creditores anteriores Petri cum hypotheca in multò maiori summa; Creditor † autem posterior non 1 potest vti retentione contra creditores cum hypotheca, ad text. *in reg. qui prior. de reg. Iur. in 6.* & ex deductis *per Surd.* in fortioribus terminis, *cons.4.n.41. lib. 1.* Et est in Iure adeò indubitatum, vt non egeat vlteriori discussione.

Et ita vtraque, &c.

Legionen. Parochialis.

Lun. 5. Decembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentandi quasi possessio quando sufficiat, ad obtinendam institutionem.*
2 *Iuspatronatus probatur ex præsentationibus effectuatis per 40. annos, vna cum fama, si non adest præsumptio vsurpationis, aliàs requiritur probatio per immemorabilem, & continuatas præsentationes per 50. annos, n.4.*
3 *Sententiis, & confessionibus Ordinariorum valdè defertur in probatione Iurispatronatus.*
5 *Vsurpatio Iurispatronatus non præsumitur in Ecclesia, Domina Iurisdictionis temporalis, licèt secus sit in Magnatibus secularibus. Et quare.*

DECISIO CCCCXIII.

FVIT resolutum confirmandam esse sententiam Ordinarij Legionen. qua fuit pronunciatum esse instituendum Gomesium de Gliano, vti præsentatum ab Abbatissa, & Monialibus Monasterij de Otero, ad Parochialem de qua agitur. Quandoquidem validitas patet ex reuolutione actorum: Iustitia verò videtur clara, quia d. Gomesius fuit præsentatus à prædictis Abbatissa, & Monialibus existentibus in quasi possessione præsentandi; † Quæ sola quasi 1 possessio (cùm inter partes non dubitetur de Iurepatronatus, sed solùm de pertinentia, neque Episcopus neque aliquis ab eo prouisus sit in causa) sufficit ad obtinendam institutionem, *cap. consultationibus*, vbi communiter *Canonistæ, de iurepatr. c. querelam, de elect. Gonzal. super reg.8. gloss.45.§.1. n.14. & seqq. Calder. cons.23. de praben.* Et fuit resolutum *in Trident. Iurispatr. de anno 1572. coram Rombusterio, & in Romana Cappellania 20. Maij 1594. coram Blanchetto.*

Sed ex abundanti fuit probata † existentia Iuris- 2 patronatus ad fauorem Monialium, iuxta formam *Conc. Trid. sess.25. cap.9. de reform.* nempe ex pluribus præsentationibus effectuatis per spatium 40. annorum, & vltra, iuncta fama desumpta ex pluribus enunciatiuis; ex quibus, cùm non versemur in personis suspectis de vsurpatione, benè probatur Iuspatronatus, *Bald. in l. cum semper, C. de rei vend. Achill. decis.6. de Iurepatr. Seraph. decis. 1141. num. 6. Mant. decis.318.n.5. Rot. decis.148.n.1.p.1. recent.*

His accedit sententia Ordinarij Legionensis lata vsque de anno 1606. qua fuit declaratum, Iuspatronatus d. Parochialis spectare, & pertinere ad Abbatissam, & Moniales dicti Monasterij de Otero, & illas ab immemorabili tempore esse in pacifica possessione præsentandi: nec non plures confessiones Ordinariorum Legionensium emanatæ in institutionibus factis ad præsentationem prædictarum Abbatissæ, & monialium: † quibus sententiæ, & confessionibus 3 Ordinariorum in hac materia multùm deferendum est;

est; cum Ordinarij soleant esse difficiles in canonizando Iuspatronatus,& in admittendis præsentationibus, in præiudicium libertatis Ecclesiæ, *Rot. decis. 11. de Iurepatr. in nou. Put. decis. 243. lib. 2. & decis. 236. n. 3. coram Reu. D. meo Decano.*

Non obstat quòd Villa de Cintor, vbi sita est hæc Parochialis, sit in dominio temporali Abbatissæ,& moniali ū de Otero; ex quo dicta Villa de anno 1240 fuit illis donata per Comitissam de Guzman; & † ideò intrare præsumptionem vsurpationis, & consequenter requiri probationem Iurispatronatus per immemorabilem, & continuatas præsentationes per spatium 50. annorum, iuxta dispositionem Concilij vbi suprà. Quia fuit responsum † præsumptionem vsurpationis non cadere in Ecclesia Domina Castri, aut iurisdictionis temporalis, cum sit Iustitiæ cultrix, & subiiciatur suis superioribus: Licet secus sit in Magnatibus sæcularibus, quibus cùm Ordinarius ob illorum potentiam contradicere non possit, inde oritur præsumptio vsurpationis, *Put. decis. 55. lib. 1. & decis. 3. & 8. de Iurepatr.* & in his terminis fuit resolutum *in Lauden. Iurispatronatus 18. Iunij, 1630. coram Reuerendissimo Domino meo Pirouano.*

Et cessat difficultas, quia etiamsi d. Iuspatronatus præsumeretur ex vsurpatione, ac ideo in eo requireretur probatio Concilij, vt suprà: tamen adhuc illa non deficeret, cùm ex testibus datis probetur immemorabilis quasi possessio præsentandi, ad fauorem monialium, vna cum præsentationibus continuatis per spatium 50. annorum, ex quibus tollitur omnis difficultas.

Et ita decisum, &c.

Ventimilien. Cappellæ.

Ven. 9. Decembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Executio facta pendente appellatione, interposita à sententia executoris mixti est attentata, & potest reuocari, non obstante clausula, *sine præiudicio executionis Litterarum Apostolicarum.* Et quando executor mixtus dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Attentata est possessio, capta appellatione pendente.*
2 *Executor fit mixtus, si Litteræ Apostolicæ sint in forma* Dignum, *& cum clausula* dummodo à data præsentium non sit alterius quæsitum, *& cum clausula* Amoto, &c. *& ab eius sententia datur appellatio suspensiua. Et executio ea pendente facta est attentata.*
3 *Clausula* sine præiudicio executionis Litterarum Apostolicarum *non impedit reuocationem attentatorum.*
4 *Sequestrum apponi debet, constito de attentatis.*

DECISIO CCCCXIV.

Carolvs Pirrus obtinuit à Sede Apostolica prouideri de hac Cappellania, cum derogatione Iurispatronatus, sub narratiua vacationis apud Sedem. Et cùm ab executore fuerit in possessionem immissus, expulso Michaelangelo Sperono, prouiso ab Ordinario, non obstante appellatione intra legitima tempora ab eo interposita: Dubitaui hodie, An constaret de attentatis,& An esset apponendum sequestrum: Et affirmatiuè respondetur.

Attentata enim visa fuerunt clara; Quia sententia ab Executore, lata fuit 9. Iulij; & appellatio fuit interposita 17. eiusdem mensis: Possessio verò capta fuit 6. Augusti subsequentis,& sic appellatione pendente, † Et propterea fuit manifestè attentata, *tot. tit. nihil innou. appell. pend. Rot. decis. 10. de appell. in antiq. Seraph. decis. 1045. num. 4.*

Nec dicatur Litteras Apostolicas non admittere appellationem suspensiuam, Quia imò, † cum sint in forma *Dignum*, & habeant in ventre clausulam, *dummodo de tempore data præsentium non sit alteri ius quæsitum*, & clausulam, *amoto, &c.* executor erat mixtus, & ab eius sententia dabatur appellatio suspensiua: Et consequenter executio, illius vigore facta appellatione pendente, fuit attentata, *Stafil. de Lit. Grat. tit. de nou. for. mandat. num. 3. Scacc. de appell. quæst. 12. limit. 11. num. 11. Gonzal. ad reg. 8. in adnot. nullit. & attent. nu. 236. Seraph. d. decis. 1045. num. 4. Gregor. XV. decis. 91. nu. 2. & 3.*

Non obstat † quòd in Commissione fuerit à Signatura apposita clausula, *sine præiudicio executionis Litterarum Apostolicarum.* Quia dicta clausula non impedit quin de iure non sit locus executioni, nec possit deueniri ad reuocationem attẽtatorum, *Mart. de clauf. clauf. 159. nu. 4. Seraph. decis. 845. nu. 2. & 3. Greg. XV. decis. 91. nu. 11.* & ibi *Add. nu. 13. & in Bertinorien. Canonicatus 6. Martij, 1626. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.*

Stantibus † autem attentatis, locus est sequestro, *Cassad. decis. 3. in fin. de testam. spoliat. Caputaq. decis. 152. par. 3.* & fuit sæpissimè decisum.

Et ita vtraque, &c.

Interamnen. Iurispatronatus.

Ven. 9. Decembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Donatio Iurispatronatus facta à Patrono valet, si confirmata sit ab Episcopo, aliàs secus. Declara quòd potest confirmari post celebratam donationem, imò, & post mortem donantis, n. 5.*
2 *Vicarij, & Episcopi idem est Tribunal.*
3 *Vicarij consensus, præstitus in donatione Iurispatronatus, non suffragatur sine speciali mandato Episcopi.*
4 *Donatio Iurispatronatus nulla, non impedit quin confirmari possit ab Episcopo altera donatio antea facta.*
6 *Fratres Regulares præsentari non possunt ad beneficium sæculare.*
7 *Et præsertim procedit, si testator mandauit ad illud præsentari vnum Cappellanum duntaxat, non autem plures.*

DECISIO CCCCXV.

PLINIVS Placeuolus in suo vltimo Testamento hæredem instituit Liuiam Placeuolam eius amitam, cui vulgarit. substituit Iulium Pellechium: mandauitque, & declarauit, vt post mortem alterius prædictorum, qui hæres suus esse contigerit, omnia sua bona deuoluerentur ad Cappellam Sancti Francisci fundatã in Ecclesia eiusdem Sancti, Ordinis Minorum Conuentualium, Ciuitatis Interamnæ; quodque ex illis dotaretur d. Cappella, & fundaretur Iuspatronatus, & nominaretur Cappellanus ipsi hæredi benè visus. Liuia hæres extitit, & Iuspatronatus donauit familiæ quondam Ascanij Pellecchij, stipulante, & acceptante pro ea dicto Iulio, quem in Cappellanum nominauit, & deinde Iuspatronatus, cum Decreto Vicarij Episcopi, donauit Fratribus dicti Conuentus, eosque in Cappellanos in genere nominauit. Et tandem ea defuncta, Iulius primam donationem per Episcopum confirmari, & approbari, ipsúmque in Cappellanum ab eodem Episco institui obtinuit, mandatúmque de manutenendo in possessione omnium bonorum dictæ Cappellæ, vti talis Cappellanus, contra Fratres ab A. C. reportauit: Et deuoluta causa in Rota, instititit disputari dubium, Quæ donatio sit attendenda, nimirum prima ipsius familiæ facta, an verò secunda, facta Fratribus: Et fuit hodie resolutum, standum esse primæ donationi, † ex quo illa fuit ab Episcopo approbata, non autem secunda per *tex. in cap. suggestum*, vbi *Abb. n. 1 & 2. de Iurepatr.* & fuit sæpius decisum.

Neque obstat quòd secunda donatio facta Fratribus, fuerit facta cum consensu, & approbatione Vicarij, † cuius, & Episcopi idem est tribunal: Quia dum non docetur † quòd Vicarius habuerit ad hoc speciale mandatum, illius consensus non suffragatur, *Calder. conf. 1. de off. Vicar. Ferret. conf. 327. n. 1. & seq. & conf. 343. num. 7. Rebuff. in prax. tit. de form. Vicar. Archiep. n. 184 Rot. decis. 576. n. 1. par. 1. & decis. 337. nu. 4. & 5. par. 2. recent. Greg. XV. decis. 420. num. 2.* & ibi *latè addentes, num. 8.*

Vnde non releuat si dicatur, quòd medio tempore facta fuit donatio Fratribus; & quòd in præiudicium eorum, consensus Episcopi, qui postea fuit secutus, non debeat Iulio suffragari; † Quia stāte quòd secunda donatio fuit nulla, non præstitit impedimētum, ex *Regula, non præstat, de regul. Iur. in 6.* & ferè in his terminis, *Mantic. decis. 86. nu. 11. vers. Neque obstat.*

Non obstat etiam, quòd in donatione Iulij non interuenerit consensus Episcopi in actu celebrationis illius, sed ex post facto, & post mortem Liuiæ donatricis; † Quia sufficit quòd interuenerit ex post facto, *capitulo cum*, vbi *glos. in verb. consensum*, & ibi *Ioan. Andr. nu 5. Abb. nu. 2. vers. item nota de Iurepatronatus, Dec. conf. 639. num. 3. Rota decis. vlt. nu. 4. de Iurepatron. in antiq.* Vbi quod potest etiam interuenire post mortem donantis.

Præterea dicebant Domini secundam donationem non esse attendendam, ex quo in illa præsentantur ad d. Beneficium, sed Cappellaniam præfati Fratres Sancti Francisci, & quidem in genere, † qui vti Regulares præsentari non poterant ad beneficium sæculare, quale est hoc, de quo agitur, *Rot. decis. 3. nu. 3. de Iurepatr. in nou. Bellam. decis. 172.* † Et præsertim attenta mente testatoris, mandātis ad illud præsentari vnum Cappellanum duntaxat, non autem plures: si autem d. Beneficium vigore secundæ donationis ad Fratres spectaret, à pluribus illud obtineretur, cōtra expressam testatoris voluntatem, vt ad sensum patet. Et ita decisum, &c.

Colonien. Librorum.

Lun. 12. Decembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Libri mercatorum an, & quando probent. Socii an possint ad inuicem se obligare. Et ex quibus Societas inter eos probetur. Ac plura alia notatu digna quæ patent ex summario.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ plenè probant contra scribentem, & n. 3.*
2 *Socij præsumuntur habere mandatum, in rebus socialibus, promiscuè per eos gestis, & ideo in solidum obligantur.*
3 *Receptio rei probatur ex litteris recipientis.*
4 *Libri mercatorum probant pro scribente concurrentibus adminiculis, quæ plura numerantur, vt num. 5.*
6 *Recipiens scripturas sine aliqua protestatione in contrarium, videtur approbare omnia contenta in illis.*
7 *Notulæ mercatorum transmissæ aliis mercatoribus, & ab eis sine protestatione receptæ, de consuetudine probant pretia in illis contenta, esse iusta, & soluenda, & n. 20.*
8 *Mercatorum fidibus, licèt extraiudicialibus, deferendum est, circa eorum consuetudinem stantibus adminiculis.*
9 *Societas ex quibus probetur, & n. 11. & 13.*
10 Nunc, *dictio denotat extremitatem temporis.*
12 *Enunciatiua verba probant solùm inter ipsos contrahentes, non autem ad fauorem tertij. Declara vt num. 14.*
15 *Societas non excluditur, ex quo vnus ex sociis soluit creditoribus, & retinet clauem capsæ, & quare.*
16 *Solutio vnius ex sociis, facta creditori cedit in extinctionem debiti proprij, non autem socialis, quamuis antiquioris.*
17 *Debitor si soluat, & non exprimat in quum causam, est in arbitrio accipientis, cui potius debito acceptum esse velit, ita vt secuta illius declaratione, ante declarationem debitoris, non cedat in aliud debitum, quamuis antiquius, & n. 18.*
19 *Libri mercatorum probant stante loci consuetudine.*
21 *Socius præsumitur scripsisse litteras nomine sociali, stante societate.*

DECISIO CCCCXVI.

ORTA lite inter Ioannem Gimnicum mercatorem librorum Colonien. actorem ex vna, & Vincentium Castellanum, ac Hieronymum Pelagallum, etiam mercatores, librorum Vrbis, reos conuentos ex altera, A. C. condemnauit prædictos Vincentium, & Hieronymum in solidum vti Socios ad soluendum dicto Ioanni scuta 625. baioccos 95. pro residuo pretij librorum, illis transmissorum ab ipso Ioanne, ex nundinis Paschatis, & Autumnalibus, anni 1623. & Paschatis anni 1624. citra ramē præiudiciū pretij aliorū librorum, debitorum à dicto Hieronymo dicto Ioanni: A qua sententia Vincentius, & Hieronymus appellarunt. Et

causa

causa mihi commissa; dubitaui hodie, An sententia A. C. sit confirmanda: Et fuit affirmatiuè resolutum. Et ratio resolutionis fuit; Quia constitit Vincentium, & Hieronymum dedisse ordinem Ioanni Gymnico, vt ille eis transmitteret libros, de quorum pretio nunc agitur: Et Ioannem, iuxta ordinem ei datum libros transmisisse, illosque Vincentium, & Hieronymum recepisse, & in eorum apotheca vendidisse, & pretium ad manus Vincentij peruenisse. Vnde cum pretium librorum fuerit scutorum 1386. & baioccos 85. & solùm fuerint soluta scuta 760. remanent Ioanni soluenda dicta scuta 625. & baioccos 95. prout in dicta sententia, quæ ideò est confirmanda.

Nec dubitarunt Domini quin omnia supradicta sint legitimè probata; Quia ordo datus dicto Ioãni, vt transmitteret libros de quibus agitur, † probatur ex litteris scriptis, modò ab vno, modò ab alio prædictorum Vincentij, & Hieronymi, quæ plenè probant, *l. publica, §. fin. ff. deposit. cum vulgat.* Etiam cõtra vtrumque, cum illi essent Socij. & † in rebus socialibus promiscuè per Socios gestis, alter ab altero mandatum habere præsumatur, ad inuicemque Præpositi Societati videantur, itaut propterea in solidum obligentur, ne in plures distinguatur is, qui cum vno contraxit, *l. ne in plures*, vbi *gloss. ff. de exercit. Bart. in l. eandem, in pr. & in fin. ff. de duob. Reis. Bald. in rubr. n. 25. vers. sed hoc intellige, C. de exercit. & in l. cum te, in fin. vers. caue tamen, C. si cert. pet. Castr. in l. 1. §. si plures & 2. nu. 2. vers. breuiter iste textus ff. eod. tit. Surd. decis. 213. n. 1. Rot. Ianuen. decis. 185. nu. 2. & Greg. XV. decis. 302. nu. 1.*

Quòd verò Ioannes, iuxta prædictum ordinem sibi datum, libros transmiserit, illosque Vincentius, & Hieronymus receperint; probatur pariter, † tum ex ipsorum litteris, per quas receptionem probari non est dubium, ex dicta *l. publica, & Rot. Ianuen. decis. 175. n. 4. vers. ad probandum verò; Seraph. decis. 150. nu. 1.* Tum etiam ex pluribus testibus, qui de tempore receptionis inseruiebant Vincentio, & Hieronymo in dicta apotheca, qui etiam deponunt de prædictorum librorum venditione in eadem apotheca.

Tandem de valore eorundem librorum in dicta summa scutorum 1386. constat ex partitis formiter extractis, vigore compulsorialium ex libris dicti Ioannis, † Partitis autem similium librorum mercatorum, standum esse pro scribente, concurrentibus adminiculis, inducentibus animum Iudicis ad perfectè credendum ita rem se habere, dixerunt *Cranet. de antiq. tempor. par. 1. §. vidimus abundè, nu. 19. Magon. dec. Flor. 95. n. 5.* Quos secuta fuit *Rot. decis. 650. n. 4. cũ seqq. par. 1. recent.* Et alibi sæpius. † Quæ adminicula hic concurrunt, nempè, Primum, consuetudo habendi fidem libris mercatorum, etiam pro ipsis in Belgio, & Germania, de qua attestatur *Rota in d. decis. 650. n. 5.* Secundum; quia Vincentius, & Hieronymus alias partitas huius generis, in eisdẽ libris descriptas approbarunt, soluendo pretium, iuxta illarum continentia, ad text. *in reg. quod semel, de reg. iur. in 6. Surd. cons. 245. num. 26.* Tertium, & vltimum, Quia cum dictis partitis conueniunt Notulæ librorum, & pretiorum, vulgò *facturæ* nuncupatæ à dicto Ioanne transmissæ ad Vincentium, & Hieronymum; † quas cùm ipsi simpliciter, & sine aliqua protestatione in contrarium, receperint, visi fuerunt approbare omnia in eis contenta, *Bart. Bald. Castr.* & alij *in l. si filius, ff. ad Macedon.* latè *Rota decis. 811. d. num. 9. par. 1. diuers.* † Stante maximè desuper consuetudine mercatorum, iuxta quam huiusmodi Notulæ siue facturæ transmissæ, & deinde sine protestatione receptæ, probant pretia in eis contenta, esse iusta, & soluenda, *Paris. cons. 93. num. 8. & 15. lib. 1. & Rot. in d. decis. 650. n. 5.* De huiusmodi autem consuetudine, vltra testes examinatos, tam pro Ioanne, quàm etiam pro Hieronymo, & Vincentio, de ea deponentes, † fidem faciunt plures mercatores, tã Vrbis quam de partibus. Quorum fidibus, quamuis priuatis, & extraiudicialibus, nõ parum in casu nostro Domini detulerunt propter fomentum, quod ex depositione prædictorum testiũ, & ex aliis adminiculis recipiunt, *ad l. Instrumenta*, vbi *Bald. nu. 1. C. de prob. Ias. cons. 129. col. 2. nu. 1. vers. primo quia, lib. 1. Euerard. cons. 164. nu. 4. Rot. in decis. vltimo nu. 2. & seqq. part. 1. diuers.*

Neque obstat præcipuum fundamentum Vincentij, & Hieronymi, nimirum non probari societatem inter eos de tempore ordinis dati, & receptionis librorum ab vno eorum; atque ideò confessionem vnius alteri non præiudicare; Quia imò † Societas inter eos, de dicto tempore, visa fuit Dominis concludenter probari. Primò ex Instrumento diuisionis dictæ societatis, & venditionis iurium, siue effectuum illius factæ de anno 1624 post ordinem, & receptionem librorum, in quo Instrumento ipsi confitentur extitisse in Societate vsque ad d. diem diuisionis, & venditionis. Secundò, quia in eodem Instrumento affirmant se tunc ad diuisionem deuenisse, qui ideò supponunt per necessariũ antecedens eos anteà fuisse Socios, *l. 1. ff. Fam. ercisc. Paris. cons. 16. num. 46. lib. 1. Greg. decis. 308. nu. 1.* Et quidem vsque ad diem celebrati instrumenti, per illa verba, † ibi *nunc vero diuisa*, quæ denotant temporis extremitatem, *l. 1. ff. de condit. indebit. l. 1. §. nũc tractemus, ff. de tutel. & ration. distrah.* † Tertiò, & vltimò, Quia in eodem Instrumento imponitur Hieronymo onus soluendi pretium octo sarcinarum librorum è Colonia transmissorum, qui sunt illimet libri, quos Ioannes ad eos transmisit, Quæ oneris impositio ostendit libros istos, emptos fuisse communi nomine, quia alioquin iniunctio talis oneris fuisset superflua. Ex emptione autem communi nomine facta benè probatur societas, *l. nihil, ff. commun. diuid. lib. 2. C. pro Socio. glos. 1. in l. vt in conditionibus, ff. eod. tit. Bart. cons. 35. n. 1. vers. & ratio; Alex. cons. 38. nu. 1. lib. 5. Soccin. Sen. cons. 87. num. 12. lib. 1. & Decian. cons. 96. nu. 35. lib. 2.*

Neque obstat si dicatur, † quòd enunciatiuæ dicti Instrumenti diuisionis, & emptionis probant solùm inter Vincentium, & Hieronymum contrahentes, non autem ad fauorem tertij, nempè Ioannis; Quia quicquid de hoc sit, de quo latè *Genu. de verbis enunciatiuis, lib. 2. quæst. 1. nu. 17. & seqq.* Visa fuerũt Dominis † dicta verba in casu nostro probare societatem, attentis omnibus supradictis, scilicet litteris missiuis, notulis siue facturis transmissis, testium depositionibus supradictis, ac demum aliis facti circũstantiis ex actis causæ resultantibus. Et in omnem casum, † dicta verba enunciatiua, maximè cum sint geminata, ibi *causa, & occasione societatis dictæ apothecæ*, & ibi *nunc verò diuisa*, facere talem probationem Societatis de dicto tempore, quæ transferat in Hieronymum, & Vincentium onus probandi contrarium, *Cranet. de antiq. tempor. par. 1. sect. 3. incipit propositum nostrum, num. 50. & 59. Menoch. cons. 207. num. 11.*

Ex quibus non sunt attendendi testes pro parte Hieronymi examinati, † dum ad effectum excludendi Societatem deponunt quòd Vincentius scribebat litteras, soluebat Creditoribus, & clauem capsæ pecuniarum penes se retinebat; Quia huiusmodi actus non excludunt Societatem, maximè cum de ea constet ex dicto Instrumento, & aliis supradictis

sed solùm concludunt præcipiam curam, & administrationem Societatis, quæ ob faciliorem administrationem potest, & solet à communiter accidentibus esse penes vnum ex Sociis, fuisse penes Vincentium, *Nat. cons. 134. n. 9. in fin. cum seqq. & cons. 567. n. 1. Rot. Ianuen. decis. 39. num. 3. & decis 46. n. 2. & decis. 176. num. 7.*

Minus obstant quædam partitæ solutionum à Hieronymo, vt prætenditur, factæ, quæ ideo debent 16 etiam Vincentio prodesse; † Quia quicquid sit, an illæ probentur, cùm factæ fuerint de anno 1615. & sic post finitam Societatem, debent cedere in extinctionem debiti proprij Hieronymi duntaxat, distincti à debito Sociali, pro quo in eadem sententia A. C. fuit Ioanni ius reseruatum, non autem extinctionem debiti Socialis, quamuis antiquioris, *l. 1. & l. cum ex pluribus, in princ. ff. de solut. Menoch. præsumpt 136. num. 8. lib. 3.* Et præsertim cum dictæ solutiones fuerint simpliciter factæ, & Ioannes eas apposuerit ad creditum solius Hieronymi, nec Vincentius ostendat 17 Hieronymum soluisse in causam sociale; † Quando autem debitor non exprimit causam socialem, in quam soluit, est in arbitrio accipientis, cui potius 18 debito acceptum esse velit, *l. 1. ff. de solut.* †. ita vt secuta illius declaratione, ante declarationem debitoris non cedat in aliud debitum, quamuis antiquius, *Rot. apud Greg. decis. 366. num. 4. & Caual. decis. 165. num. 5.*

Non obstat præterea quod ex supradicto pretio librorū sit facienda defalcatio, iuxta stylum mercatorum; Quia ex partitis, vigore compulsorialium, formiter extinctis ex libris Ioannis, benè constat de- 19 falcationem fuisse iam factam; † Quibus libris, vt dictum est, debet stari, iuxta consuetudinem mercatorum illarum partium, & dixit *Rota in d. decis. 650. num. 1. recent.* Et cessat difficultas, quia de dicta defalcatione constat etiam ex supradictis facturis seu 20 Notulis transmissis a Ioanne † Quas cum dicti Socij acceptauerint simpliciter, & sine protestatione in contrarium, probant contra eos defalcationem, *Rot. in dicta decis. 811. nu. 9 par. 1. diuers.*

Tandem non obstat, quòd non sit attendenda reductio monetæ Germaniæ ad monetam Romanam, facta à Ioanne, & detrahendum esse pretium librorum prohibitorum transmissorum. Quia primum tollitur, ex quo dicta reductio à Ioanne facta, obseruatur de consuetudine, & quia Vincentius, & Hieronymus eam simpliciter acceptarunt, dum receperūt, facturas, seu notulas in quibus reductio continebatur ex allegatis. Secundum autem de pretio librorum prohibitorum cessat penitus; Quia ex propria confessione Vincentij constat Ioannem, omnes libros transmisisse in executionem litterarum scriptarum à 21 Hieronymo, Societate durante; Vnde cum † stante Societate librorum, de quà supra, dictas litteras visus fuerit Hieronymus scripsisse nomine sociali; *Alciat. reg. 2. præsumpt. 24. nu. 1. Menoch. lib. 3 præs. 56. num. 8. & 10.* sibi imputent, tam Vincentius, quàm Hieronymus quod ordinem rei sibi prohibitæ dederint; Et maximè cum ex testium depositionibus constet quòd omnes libri, de quibus agitur, fuerunt venditi in apotheca sociali.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana Pecuniaria.

Lun. 12. Decembris, 1633.

Hæc Decisio non indiget Argumento, nec Summario.

DECISIO CCCCXVII.

DOMINI steterunt in decisis 7. *Iunij proximè præteriti coram me*, iterum firmantes, Mandatum ab A. C. relaxatum contra bona hæreditaria q. Ioannis Francisci Gauotti esse exequendum, ex rationibus adductis in decisione, tunc desuper extensa.

Neque releuare dixerunt quòd Nicolaus, & Carolus, pariter de Gauottis, quorum etiam nomine dictus Ioannes Franciscus contraxit, non ratificauerint Instrumentum; Quia fuit responsum, quòd mandatum cantat contra bona hæreditaria Ioannis Francisci proprio nomine, & insolidum obligati; vnde cum solùm agatur de dicti mandati executione, obiectum de non ratificatione aliorum est contra dubium.

Et ita decisum fuit vna tantùm parte informante, in contumaciam alterius sæpiùs citatæ.

Tarraconen. Administrationis Capellarum.

Ven. 19. Decembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Consensus superioris quando requiratur, vel non in reseruatione Iuris nominandi Capellanum: Et An dictus consensus interuenire debeat in actu reseruationis, vel possit posteà quandocumque subsequi.

SVMMARIVM.

1. *Fundatoris dispositio seruari debet.*
2. *Reseruatio Iuris nominandi Capellanum non valet, si in ea non interuenit consensus superioris.*

Declara procedere si Cappellania sit beneficium Ecclesiasticum, secus si sit officium temporale, n. 5. 6.

3. *Nemo authorizare potest ad sui fauorem.*
4. *Administratio bonorum Ecclesiæ Cathedralis spectat de iure ad Capitulum.*
7. *Consensus superioris non requiritur in actu reseruationis Iuris nominandi Capellanum, sed potest ex post facto quandocumque subsequi.*
8. *Amplia, vt subsequi possit etiam post mortem fundatoris.*

DECISIO CCCCXVIII.

FVIT hodie resolutum, Ius nominandi Capellanum spectare ad Venerabilem Confraternitatem Presbyterorum Ecclesiæ Terraconen. non autem ad Capitulum eiusdem Ecclesiæ; Quia † cùm bon. mem. Archiepiscopus Ioānes Teres cōstruxerit, & erexerit cappellas, easq; dotauerit & Ius

& Ius nominandi Cappellanum claris verbis, dictæ Archiconfraternitati reseruauerit, omnino standum est eius dispositioni, *l.1. C. de Sacros. Eccles. cap porrò, extr. de Priuil. Peregr. cons.33.num.12.lib.1. Menoch. cons. 535. num 2. Rota decis.155. num.1.p.1. & decis.254. num.1. part.2. recent. & coram Gregorio XV. decis. 4. numero 2.*

Nec obstare visum fuit vnicum Capituli fundamentum, videlicèt, quòd † cum in ista erectione Cappellaniæ, & reseruatione Iuris nominandi Cappellanum, ad fauorem Confraternitatis, non interuenerit consensus superioris, non valuit reseruatio, atque ideò non posse illam Confraternitati suffragari, *Lambert. de Iurepatr. lib.1. part.1. quæst.9. art.1. & part.2. quæst.1. art.16. Rocc. de Iurepatr. lib.1. in verb. pro eo, quòd de Diœcesani consensu, Massobr. in prac. haben. concurs. ad vacan. Parro, prælud. 7. dub.6. num.8.* Et non releuare, quòd idem superior scilicet prædictus Archiepiscopus Teres, qui poterat consentire, erexerit Cappellas, iúsque nominandi sibi viuenti, & post eius mortem Confraternitati reseruauerit, itaut eo ipso constet de superioris consensu; quia, vt dicebatur, † non potuit authorizare ad sui fauorem, & super re, in qua ipse habebat interesse, cùm debeat esse distinctio inter Iudicem, & partem: fundatorem, & Superiorem consentientem, & authorizantem, *l.1 & l. pupillus, ff. de auth. tut.* & facit text. *in l. Præses, & l. fin. ff. de offic. Prætor. & in l. si mandauero tibi, § si tibi decem, ff. mand. Clem. II. vbi gloss. in verb. mense de reb. Eccles. non alienan. Abb. in cap. cum in veteri 52. n.11. de elect. Seraph. decis.1027.* & in his ferè terminis, *Rota in Hispalen. Thesaurariæ, 14. Nouembris, 1616. coram Domino meo Pirouano:* Stante autem nullitate reseruationis, Ius nominandi Cappellanum remansisse in terminis Iuris communis, & per consequens spectare ad Capitulum †, ad quod de Iure spectat administratio bonorum Ecclesiæ Cathedralis, *cap. relatum, il secondo, de testam.* vbi *Abb. num. 9. & Butr. num. 18. Cas. de Grass. decis.4. De his, quæ fiunt à maior. part. cap. Rota decis.183. num.1. & decis.355. num.5. part.1. recent.*

Quia fuit dupliciter responsum. Primò nempe, quòd quicquid sit de supradictis, illa non intrant in casu nostro, † Cùm non versemur in erectione Beneficij, cuius Iuspatronatus non potest reseruari sine consensu, & authoritate Superioris, propter spiritualitatem, quam habet annexam, quòd ideò non potest superior illud ad sui fauorem reseruare, vt *in d. Hispalen. Thesaurariæ*; sed versamur in simplici Cappellania, † quæ cùm non detur cum institutione Ordinarij, nec in titulum perpetuum; nihilque spiritualitatis habeat, sed sit merè temporalis, amouibilisque anno quolibet, & fundata dumtaxat ad effectum, vt Cappellanus, cui datur, deseruiat Cappellis iam erectis ab ipsómet Archiepiscopo eas mundando, ornando, lampades accendendo, & alia huiusmodi faciendo, vt expressè cantat Instrumentum fundationis, non est beneficium, sed officium merè temporale, habetúrque dumtaxat, veluti quoddam salarium, siue stipendium pro seruitio temporali adhibendo, *Nauar. cons.5. de Præben. Gonzal. super reg.8. gloss.5. in princ. num.11. cum seqq. Rota diuers. part.1. decis.182. num.1. & part.2. decis.264. num.1. Et in Posthum. Farin. part.2. decis.571. num 1. vers. nec vrget.* Quod propterea potest dari, & ius dandi illam, concedi sine superioris consensu, & authoritate, *gloss. in cap. nullus, verb. Ecclesiastici Iuris, de Iurepatr. Gonzal. in d. gloss.5. in princ. n.19. & 20. cum seqq. Garz. de benefic. part.1. cap.2. §.1. n.81. & 102. cum seqq.*

Secundò fuit responsum, quòd eo ipso, quòd Capitulum prætendit nominationem Cappellani, approbat, & magni facit erectionem Cappellaniæ, sine consensu Superioris: si autem quoad Capitulum consistit Cappellaniæ fundatio, consequenter, & necessariò Capitulum approbare tenetur reseruationem Iuris nominandi Cappellanum, cum ius nominandi adhæreat erectioni; Et in omnem casum dicta reseruatio nominandi Cappellanum per Archiepiscopum fundatorem facta, adhuc est in implicito statu validitatis, † itaut Archiepiscopus successor possit hodie eam confirmare, cùm eius consensus non requiratur in ipso actu; sed possit ex pòst facto quandocumque subsequi, *cap. suggestum, in fin. & in cap. cura,* & ibi *Abb. in vltimo notabili, de Iurepatr. Dec. cons.639.* vbi quòd hæc est communis opinio, & in iudicando sequenda. *Silua de benef.1. quæst.6. num.16. cum seqq. Mantic. decis.86. n.7. & 8.* † Etiam post mortem Archiepiscopi fundatoris, *Rota in antiq. d.17. de Iurepatr. incipit. Quidam Laycus aliàs est, decis.873.*

Et ita decisum vtráque parte informante, &c.

Romana Spolij Casalis.

Ven. 16. Decembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Fructus dotales, si non fuit conuentum solui debere ad certam quantitatem, taxari debent, prout disponit statutum loci contrahentium, non autem taxandi sunt in ea quantitate, in qua fuerunt promissi fructus Paraferni. Fructus non debentur creditori post adiudicationem, & quomodo procedat.

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotales taxantur ad rationem septem cum dimidio pro quolibet centenario & anno, iuxta* Statutum Vrbis, cap.13. lib.1.
2 *Statutum loci seruandum est inter contrahentes in eo.*
3 *Parafernum differt à dote.*
4 *Parafernum debetur vxori.*
5 *Dos, & fructus illius debentur viro pro sustinendis oneribus matrimonij.*
6 *Fructus dotales, si non fuerint taxati ad certam quantitatem, attendi debet dispositio Statuti.*
7 *Pater non potest præiudicare filio, recipiendo fructus ab eius debitore in minori quantitate, quàm debeantur.*
8 *Creditor exigens certam summam, vti sibi debitam, non adiecta dictione taxatiua, non impeditur deinde petere residuum sui crediti.*
9 *Dominium transfertur per adiudicationem cum possessione subsecuta.*
10 *Debitum extinguitur pro rata soluta.*
11 *Valor rei desumitur ex quantitate pensionis, quæ ex ea percipitur, ad rationem quinque pro centenario.*
12 *Fructus non debentur soluta sorte.*
13 *Confessione iudiciali nulla maior probatio.*
14 *Fructuum perceptio est signum veræ possessionis.*

DECISIO CCCCXIX.

PETRVS Paulus de Fabiis, promisit Bruto Quintilio eius genero pro dote Sulpitiæ eius filiæ scuta quatuor mille, & pro Paraferno eiusdem Sulpitiæ scuta mille, pacto adiecto, quòd dicta scuta mille parapherni inuestirentur, alias dictus Petrus teneretur soluere illorum fructus ad rationem septem pro quolibet centenario, & annorum ad computum verò dictorum scutorum quatuor millium dotis, soluit scuta mille quingenta in actu stipulationis Instrumenti dotalis,& reliqua scuta bis mille quingenta soluere promisit infrà certum tempus, quo elapso, & solutione non facta, soluit illorum fructus pro vno anno ad rationem septem: Et demum Brutus,& Sulpitia coniuges,obtento mandato pro tota summa scutorum ter millium quingentorum, videlicet scutorum bis millium quingentorum residui dotis & millium parapherni, factáque executione super duabus domibus, illarúmque adiudicatione pro toto dicto credito, ceperunt actualem possessionem vnius ex dictis domibus adiudicatis, illámque per plures annos locarunt pro annua pensione scutorum sexaginta octo monetæ.Deinde verò iidem coniuges,obtento nouo mandato pro scutis quinque millibus septingentis pro dote,& fructibus,obtinuerunt sibi adiudicari Casale,de quo agitur. Vnde hæredes Petri Pauli intentarunt coram A.C. Iudicium Spolij, ex eo, quòd adiudicatio Casalis fuerat facta pro plus debito,prætendentes fructus dotis fuisse debitos ad rationem septem dumtaxat, illósque non currere post dictæ domus adiudicationem, & tamen dicti coniuges illos calculasse ad rationem septem cum dimidio vsque ad diem secundi mandati,vt supra relaxati pro scutis quinque millibus septingentis: & reportarunt sententiam fauorabilem; A qua fuit appellatum,& mihi causa appellationis commissa. Quia autem non adsit excessus, nec ne,pendet magna ex parte à calculatione dictorum fructuum, & An illi debeantur post adiudicationem domus: Proposui hodie in Rota desuper dubium; Et fuit resolutum, fructus dotis deberi ad rationem septem cum dimidio, sed post adiudicationem domus pro rata pretij illius non deberi.

1 Quoad primam partem ratio resolutionis fuit; † Quia fructus dotales expressè taxantur ad dictam rationem septem cum dimidio, *per Statutum Vrbis cap.* 2 *137. lib.1.* † quod est seruandum inter contrahentes in Vrbe, *Roland. de Lucr. dot. quæst.19. n.6. & 7. post Bald. Cagnol.& Curt.Iun.& Phanuc.eodem tract.glos.9. numero 34.*

Neque obstare visum fuit, quòd partes conuenerint vt fructus parapharni soluerentur ad rationem septem, non autem ad rationem septem cum dimidio; Quia placuit responsio,quòd ex parapherno, illiúsque fructibus promissis vxori, non bene infer-3 tur ad fructus dotis promissos,& debitos viro;† cùm paraphernum sit omnino quid separatum, & distin-4 ctum à dote, *Ludouis.decis.80. num.6.* † illudque at-5 tenta Iuris dispositione debeatur vxori.† Dos autem, & illius fructus debentur viro pro sustinendis oneribus matrimonij.*l.si marito.ff. Fam.ercisc.cap.salubriter* 6 *de vsur.*† Vnde cùm dicti fructus dotales non fuerint à contrahentibus taxati, debet quoad illos attendi Statuti dispositio, *ad l.commodissimè, ff.de lib.& posth. Mantic. de tacit. & ambig. conu.lib.3.tit.1.n.5. Surd. decisione 292.n.9. Rota decis.55.sub n.1. & decis.403. num 1. part.1. recent.*

Minùs obstat,quòd dicti fructus post dictam dilationem vt supra concessam prætendantur aliquando soluti ad rationem septem dumtaxat † ; Tum quia 7 non fuerunt soluti dicto Bruto, sed Paulo Quintilio eius Patri, qui recipiendo non potuit Bruto eius filio præiudicare,ad *l.sæpè.*vbi *DD.ff.de re iud. Dec.in l.2. C.de eden.* Tum & etiam, † quia cùm in quietantiis 8 non fuerit verbis expressis dictum, quòd exactio fiebat ad rationem septem,peti deinde potuit residuum crediti, calculando ad dictam rationem septem cum dimidio, *Ludouis.decis.317.num.4.*

Quo verò ad secundam partem,quòd scilicet fructus dotales non debeantur post adiudicationem pro rata pretij domus adiudicatæ, moti fuerunt Domini, ex eo,quòd † per dictam adiudicationem,cum subse-9 cuta possessione, fuit in coniuges translatum Dominium dictæ Domus,*l.à Diuo Pio,§.si pignora,*vbi *gloss. in verbo abdicantur, ff.de re iudicata*,& consequenter, † debitum Petri Pauli ex causa dotis in sorte princi-10 pali fuit extinctum pro dicta rata pretij, *Instit. quib. mod. toll. in princ. gloss. fin. in l.cum plures, in fin.ff.de euict.*nimirum pro scutis mille trecentis,quæ fuerant pretium dictæ Domus,† desumpto valore Domus ex 11 annua illius pensione scutorum sexaginta octo, ad rationem quinque pro centenario, iuxta *gloss in auth. perpetua, C.de sacros. Eccles.* † Soluta autem sorte, 12 fructus nullo Iure debentur, *l. in diem,* vbi *gloss. ff. de vsur.*

Neque obstat si dicatur, quòd dicta adiudicatio non habuerit effectum, Quia effectuatio fuit benè probata,nedum ex propria dicti Bruti confessione iudicialiter facta, † Qua maior probatio dari non po-13 test *leg. cum te. C. de transact cap.per tuas.de probat.*† 14 Sed etiam ex perceptione fructuum, seu pensionum, quod est indubitatum signum possessionis, *Bart. & alij in l.penult.ff.de cond.& demonstr.Bald.in l.3.n.3.C. fin. regund.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Narnien. Expensarum.

Lun. 19. Decembris, 1633.

ARGVMENTVM.

Agitur de expensis, quæ refici debent, vel non, victori per condemnatum.

SVMMARIVM.

1 *Expensæ Iudiciales debent refici victori per condemnatum.*
2 *Expensa extractionis Iurium quando refici non debeant.*
3 *Expensæ Registri, siue actorum,quæ non fuerunt facta inter victorem, & condemnatum, sed inter alios, non sunt reficienda.*
4 *Item refici non debent expensæ, quæ factæ fuerunt ob remouenda impedimenta; quæ non præstitit condemnatus, sed aliunde processerunt.*

DECISIO CCCCXX.

DOMINÆ Helena,& Magdalena de Narsinis, post tres sententias Rotales ad earum fauorem latas: Quibus fuit pronunciatum, Immittendas esse pro duabus ex tribus partibus in possessionem bonorum, spectantium ad Iacobum Fratrem prædefunctum,obtinuerunt à R.P.D.meo Verospio Iudice vltimæ

vltimæ instantiæ,taxari expensas in hac causa factas, ad scuta 300.monetæ:A qua taxatione cùm appellarit D. Andreas aduersarius,& mihi fuerit causa commissa, Proposui dubium, An constet de excessiua taxatione; Et Domini exceptis partitis de quibus infrà:Non constare de excessiua taxatione resoluerunt;

1 Et ratio fuit †, Quia constat solùm fuisse taxatas expensas Iudiciales,& notarij mercedes,quas certi Iuris est per D.Andream Condemnatum, esse dictis Helenæ, & Magdalenæ victricibus reficiendas, iuxta textum *in l.properandum, §.fin autem, C. de iud. Rota in Lunen.Sarzanen.expensarum,28.Maij,1627.coram Reuerendissimo D.meo Decano.*

Partitæ verò, quas Domini excipiendas esse censuerunt,fuerunt sequentes;

2 † In primis, nempe certæ pecuniarum summæ, quæ asseruntur solutæ pro extractione diuersorum Iurium, vt in lista expensarum D.mei Verospij, *in Summario dictarum Sororum n.4.* Etenim non indicantur, quæ iura sint, & ex quibus Prothocollis fuerint extracta, nec constat fuisse necessaria ad causam: vltrà quod dicebant Domini dictam extractionem debuisse fieri cum minori impensa,præuia partis citatione, an vellet stare simplici copiæ,vt fuit resolutum in *Romana expensarum, 3.Iuly, 1628. coram me.*

3 Secunda partita, † Quam pariter demendam esse Domini dixerunt,fuit quorumdam foliorum regiſtri, siue actorum, quæ facta fuerunt inter dictas Helenam, & Magdalenam ex vna, & D. Cleriam Cardonam matrem dicti Andreæ,partibus ex altera,occasione dotis, quam supradicta Cleria ex dictis bonis sibi restitui petebat, nec non acta inter ipsam & sorores facta,ad quorum actorum solutionem d.Andreas non tenetur; cùm in illis non interuenerit, & processum fuerit vigore particularis commissionis Signaturæ.

4 Tertia verò partita, † Quæ subducenda venit, est illa, quæ asseritur soluta pro obtinendis mandatis de exequendo mandata de immittendo, quæ fuerant iam relaxata ad fauorem dd. sororum; Nam cùm Andreas non præstiterit impedimentum executioni dictorum mandatorum de immittendo, sed impedimentum processerit ex inhibitione dotali, obtenta per D.Cleriam; Ideò ille non potuit ad expensas dd. mandatorum de exequendo condemnari.

Et ita, &c.

Maceraten. Census.

Lun. 23. Ianuarij, 1634.

ARGVMENTVM.

Depositum, factum per possessorem, qui vult vti Iure offerendi contra creditorem anteriorem, quando validè factum dicatur: Et ad quid in hoc casu creditor teneatur.

SVMMARIVM.

1. *Possessor habet Ius offerendi creditori.*
2. *Creditor si recuset recipere suum creditum ipsi oblatum à possessore,est locus deposito,& per illud possessor liberatur.*
3. *Creditor tenetur recipere suum creditum depositatum à possessore, & illi quietantiam facere cum cessione Iurium.*
4. *Declara,quòd si creditor recuset facere dictam quietantiam cum cessione Iurium illa habebitur pro facta ipso Iure, ad fauorem possessoris, licèt posterioris creditoris.*
5. *Depositum conditionale est inualidum, cùm debeat esse purum,& liberum de sui natura.*
6. *Depositum non est conditionale, ex eo,quòd factum fuerit cum protestatione, non consignari, nisi cui de Iure Iudex mandabit, & nisi citato procuratore deponentis,& num.7. iuncto etiam n.5.*
8. *Conditio intrinseca non facit actum conditionalem.*
9. *Iure offerendi, vt quis vti possit, tenetur non solum offerre integrum debitum, sed etiam expensas.*
10. *Cautio de restituendo prioribus, & potioribus creditoribus præstari non debet à creditore ad fauorem possessoris volentis vti Iure offerendi.*
11. *Depositum non est purum, si fuit protestatum illud non consignari,nisi præstita cautione de restituendo prioribus,& potioribus.*
12. *Cautio de restituendo prioribus, & potioribus creditoribus præstanda est in actione Tributoria, & inter mercatores, quando contraxerunt ex causa particularis negotiationis.*
13. *Item præstanda est in concursu aliorum creditorum.*

DECISIO CCCCXXI.

Domini de Vbaldis,vti Creditoris q. Antonij Francisci Pellicani pro fructibus Census in sorte principali scutorum termillium quingentorum, obtinuerunt ab A. C. mandatum de associando pro scutis noningentis, & decem, ad possessionem tenutæ Petauiæ, contra Venerabile Collegium Societatis IESV, & Hieronymum Martellum tertios possessores, qui ad effectum liberandi d. tenutam, séque à molestiis eximendi, obtulerunt solucre dicta scuta 910. prædictis Dominis de Vbaldis;sed eis recipere recusantibus,fuit de mandato Rotæ ordinatum, vt deponerentur:Et hodie fuit disputatum, An depositum suffragetur,Et fuit affirmatiuè resolutum.

1 Resolutionis ratio fuit, † quia cùm Collegium, & Hieronymus, vti possessores haberent Ius offerendi, iuxta text.*in l.Paulus,§.qui pignus,ff.quib.mod.pign.vel hypoth solu. Afflict.decis.259. n.3. Grammat. decis.51. n.5.& 6. Negus.de pign. part.5.memb.3.n.26. vers. sed glos.Rota in Romana Vineæ, 15.Decembris 1632. coram me.*

2 † Et Vbaldi legitimè interpellati dictum suum creditum illis oblatum recipere recusauerint, vtique fuit locus deposito, dictique deponentes per illud fuerunt liberati,*l.acceptum,& ibi Bart. Bald.Castr. & alij,C.de vsur. Mantic.de tacit.lib.11.tit.28. n.5. Rota decis.137. n.1. part.2.recent.*

3 † Et Vbaldi tenentur d. depositum recipere,cedendo eorum Iura dictis deponentibus *l.mulier,ff.quæ res pign. Bald in l.iubemus,C. ad Velleian.& cons.307.lib.1.Dec.cons.446.n.1. Rota in Romana Vineæ de Pannellinis impress. apud Pacif. de Saluian.decis.276.n.1.in fin.*

4 † Adeo vt si dictam quietantiam cum cessione Iurium facere recusent,illa habeatur pro facta ipso Iure,& Collegium, & Hieronymus confirmabunt hypothecam, quam habent super dicta tenuta,licèt sint creditores posteriores, *Negus. d.tract.de pign.3.membr.5.p.princ.num.10.vers. Secundò amplia,& Mantic.vbi proximè.*

5 Neque obstat, quòd pro parte Collegij, & Hieronymi fuerit † protestatum,Depositum non consignari nisi cui de iure Iudex mandabit, & nisi citato eorum Procuratore,atque ideò illud fuisse conditionale,& sic inualidum, cùm tamen de sui natura debeat esse purum, liberum, & absque aliquo onere, vt tradunt *Bart.in l.si soluturus, n.5. ff. de solut. Bald.in d.l. acceptam,num.24.in fin.C.de vsur.Cenc.de Cens.part.3.*

c.1.quaest.13.art.9.n.18.Greg XV.decis.505.n.9. Quia fuit benè responsum, nimirum, † quòd tam dicta clausula, quàm citatio insunt de Iure, & virtualiter; Itaut etiam inuito creditore solutio authoritate Iudicis fieri debeat cui de Iure, vt in his terminis dixit *Rota in Perusina bonorum 5. Maij 1617. coram bon. m. em. Patriarcha Manzanedo relata per Addent. ad Gregor. decis.505.n.5.* † Et citatio debeat fieri in actu solutionis pro quietantia, & cessione habenda; † Conditio autem intrinseca, & quæ inest ex natura rei, non facit actum conditionalem, *l.3. ff. de legat.1. & l conditiones extrinsecas, ff. de condit. & demonstrat.* & in specie *Cenc. de cens.* vbi supra, *num.19. & Adden. ad Gregor. in d. decis.505. num.9.*

Non etiam obstat, quòd depositum non fuerit integrum, ex quo prætenditur non fuisse depositatas expensas factas in Iudicio associationis, de quibus in mandato A.C. † cùm tamen volens vti Iure offerendi, teneatur non solùm offerre integrum debitum, sed etiam expensas, vt per *Neguss. de pign. p.2. memb.5. p.5. princ. n.17. vers. Quartò amplia*; Quia obiectum ex facto cessat, cùm constet, dictas expensas fuisse integrè depositatas in scutis sex, & baioc.60. vnà cum supradictis scutis noningentis decem.

Quo verò ad cautionem prætensam per Collegium, & Hieronymum à Dominis de Vbaldis de restituendo dicta scuta 910. prioribus, & potioribus creditoribus, censuerunt Domini eam non esse præstandam, † cùm nullibi in iure caueatur eam præstari debere; Imò regula est in contrarium, nempe quòd solutio debet fieri creditoribus primò venientibus, maximè in hoc casu, cum enim Vbaldi illam non præstiterint, quando fuerunt immissi, Collegium, & Hieronymus, dum volunt ab eis auocare possessionem, non possunt exigendo cautionē, efficere eorum conditionem deteriorem, vt aliàs resoluit *Rota in dicta Romana Vineæ de Pannellinis, apud Pacif. & in Romana Census, 5. Iulij, 1633. coram Reuerendissimo D. meo Decano*: Quod est adeò verum, † vt si in actu Depositi fuisset protestatum de dicta cautione, Depositum non fuisset purum, & dixit *Rota decis.66. num.9. in addit. Cenc. ad tract. de cens.*

Neque obstant † Iura *in l. procuratoris, §. vltimo. l. non solum, & l. illud, ff. de Trib. act.* & Doct. exaduersò alleg. Quia, aut procedunt in actione Tributoria & inter mercatores; quando contraxerunt ex causa particularis negotiationis, cùm æqualis sit conditio eorum, quandocumque agentium, *Castr. Alberic.* & alij *in dicto § vltimò*, quos sequitur *Rota d. decis.276. n.3.* † Aut in casu concursus aliorum creditorum, de quo expressè *Reformatio Pauli V. de Iud. Ciuil. § causæ omnes, & Salust. Tib. in prax. A.C. cap.16. n.4.* in quibus casibus non versamur.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

Meleuitana Antianitatis.

Lun. 23. Ianuarij, 1634.

ARGVMENTVM.

Nobilitatis probationes, quando legitimè factæ præsumantur ab Equite Hierosolymitano: Et quando ad Conuentum transmissæ in debito tempore censeantur.

SVMMARIVM.

1. *Secretario creditur in pertinentibus ad suum officium.*
2. *Nobilitatis probationes, ex quibus constet factas fuisse ab Equite Hierosolymitano, remissiuè, & numero 4. & 6.*
3. *Libris Religionis Hierosolymitanæ plena fides adhibetur.*
5. *Probationes præsumuntur factæ in valida, & legitima forma.*
6. *Nobilitatis probationes præsumuntur validè, & legitimè factæ ex obseruantia 40. annorum.*
7. *Eques Hierosolymitanus, reputatus communiter pro tali per 28. annos, præsumitur habuisse dispensationem Magni Magistri ad emittendam Professionem ante completum annum, à die exhibitarum probationum.*
8. *Probationum exhibitio, facienda intra certum tempus, præsumitur facta ex lapsu 40. annorum, cum obseruantia subsecuta.*
9. *Probationes nouæ subrogari debent in locum probationum deperditarum, cum eisdem prærogatiuis: Et quando hoc maximè procedat, n.10.*

DECISIO CCCCXXII.

MAGNVS Magister Militiæ Ordinis Hierosolymitani, vigore facultatis sibi à Capitulo Generali eiusdem Militiæ, concessæ, recipiendi decem Fratres minoris ætatis, etiam absentes, recepit de mense Maij, 1588. in Lingua Italica D. Equitem Antonium Pappacodam Nobilem Neapolitanum in gradum Militum, cum prærogatiua Antianitatis à die completi septennij suæ ætatis, soluendo vt moris est Passagium communi ærario, & faciendo, atque exhibendo Nobilitatis probationes, iuxta formam Statutorum dictæ Religionis: Qui finito septennio suscepit habitum, & de anno 1606. se contulit ad Conuentum, vbi tanquam verus Miles habuit Tabulas, & Soldeam, repartitúsque in turno suæ Antianitatis cum cæteris Militibus, fecit duas Carauanas; Reuersus autem post aliquot annos in Conuentum, quoniam aliqui milites, ex dicta Lingua Italica controuertebant ei Antianitatem, introduxit causam in Consilio Ordinario, quod per sententiam declarauit eum legitimè numerasse, & numerare dictam Antianitatem, iuxta dispositionem Bullæ dictæ suæ receptionis: Decernens tamen, vt infra annum teneretur conficere Nobilitatis probationes, vigore Commissionis in Conuentu expediendæ, illásque in Lingua Italica exhibere; Quæ sententia fuit postea confirmata per Consilium completum, cùm præfixione biennij ad dictas probationes faciendum, & exhibendum in dicta Lingua: Et tandem deuoluta causa ad Rotam, mihíque commissa, Dubitaui, An dicto Equiti Antonio debeatur Antianitas ab initio, idest, à dicta die completi septennij, suæ ætatis; Itaut sententiæ prædictæ sint confirmandæ, vel infirmandæ: Et quia tota difficultas versatur circa probationem Nobilitatis, & Professionis, D.D. hodiereiecto articulo Professionis, & à quo tempore incipiat Antianitas, ad aliam disputationem: Resoluerunt constare de valida probatione Nobilitatis vsque ab initio.

Ratio resolutionis fuit, Quia constat, quòd seruata forma Statutorum dictæ Religionis, *c.20. tit. de recep. Fratr.* fuit è Conuentu Commissio expedita de mense Nouembris, 1587. quodque Commissarij, illius vigore receperunt Testes super Nobilitate, & quòd completo examine, probationes die 26. Ianuarij, 1588. fuerunt exhibitæ in Assemblea, vel Capitulo Prouinciali Prioratuum Bajuli, & Capuæ, vbi fuerunt lectæ, & per Commissarios, cæterósque Capitulares, nemine discrepante, approbatæ, vti factæ, iuxta prædictorum

1 dictorum Statutorum dispositionem; † vt attestatur Secretarius eiusdem Capituli, cui, cùm attestatur de pertinentibus ad suum officium credendum est, *l.2. C.de ponderat.lib.10. Seraphin.decis.792.n.3.Rot.decis.* 200. *n.5.& 525.n.5. parte 2. recent.* Et tantò magis

2 in præsenti: † Tùm quia in libro Tutelari, tento per q. Ioannem Franciscum Auunculum; & Tutorem dicti Equitis, legitimè recognito, habetur etiam, quòd dictæ probationes fuerunt factæ; tùm etiam quia successiuè fuit solutum Passagium die 25. Martij, & idem Eques receptus 12. Maij, eiusdem anni 1588. & suscepit habitum, fuitque deinde, nempè de anno 1606. & 1607. admissus ad Tabulas, & Soldeam, & repartitus, Carauanas fecit; vt appatet ex

3 publicis Religionis libris, † Quibus plena fides debetur, ita disponentibus Statutis prædictis *in tit. de Thesaur.* Et dixit *Rota apud Seraphin. decis.1390.num. 2.& in Campanien. Prioratus, 18. Maij, 1618. coram*

4 *bon. mem. Seleucien.* † Quæ omnia, vti consecutiua, & ad excludendum falsitatis crimen præsupponunt probationem Nobilitatis præcessisse; ex regula de qua in *l. illud, ff. de acquic. hered. & in l. legatum ff. de procur.* & ex alia regula, de qua in *l. merito, ff. pro*

5 *soc.* † Et quidem inualida, & legitima forma, iuxta Doctrinam *Bart. in l. Stichum, & Manium, §.alterū, n.2. ff. de adm. tut. Aretin. cons.13. nu.10. in fin.vers. ex capite. Surd. decis. 212. num. 15. & Rot. decis. 285. nu. 3. par. 1. recent.*

6 Et cessat difficultas, † Quia D. Eques nedum suscepit Habitum, vt dictum est, sed etiam illum continuò gestauit, & pro vero Milite fuit communiter tentus, & reputatus, tam in Conuentu, & in Lingua Italica, quàm extra, per spatium quadraginta annorum, & vltra: Ex qua obseruantia quadragenaria, probationes præsumuntur validè, & legitimè factæ, omniaque alia requisita interuenisse, *ad l. si filius.C.de petit. hered. l. qui aliena, §.sed si non adierit, ff. de acquir. hered. Innoc. in cap. fin.circa fin.vers. de solemnitate. De eo, qui furt.ord.suscep. Dec.cons.409. per tot. Rot. decis.607. n.. 4. par. prima diuers.* Et in

7 fortioribus terminis, videlicet, quòd † ex communi reputatione veri Militis Hierosolymitani, in qua aliquis fuit per viginti octo annos, præsumatur quòd præcesserit dispensatio Magni Magistri, ad emittendam professionem ante completum annum, à die exhibitarum probationum, firmauit, *Rota in Vrbeuetana fideicommissi 25. Maij, 1625. coram bon.mem. Patriarcha Manzanedo.*

Vnde non obstat si dicatur dictas probationes non posse dici validas, & sufficientes, dum non apparet illas fuisse exhibitas in Cōuentu vel in Lingua infra biennium à die receptionis, prout videtur disponere dicta facultas concessa Magno Magistro, ad quam se refert Bulla receptionis; Quia tollitur obie-

8 ctum ex supradictis, Quandoquidem, † quatenus fuisset necessaria exhibitio in Lingua infra dictum biennium, illa pariter præsumitur ex lapsu tanti temporis, cum obseruantia subsecuta, ex allegatis. Et in omnem casum cùm dictæ antiquæ probationes non reperiantur, cum tamen ad illas suscitandas nouæ probationes, de ordine vtriusque Consilij, nempe Ordinarij, & Completi factæ legitimè fuerint, dicebant Domini multum deferendum esse tantorum Patruum iudicio, non solum ad effectum præsumēdi probationes fuisse ab initio legitimè factas, realitérque exhibitas, & approbatas omniaque alia requi-

9 sita præcessisse; † Sed etiam ad effectū vt dictæ nouæ probationes debeant subrogari cum eadem temporis prærogatiua in locum probationum deperditarum, *ad l. si eum. §. qui iniuriarum, ff. si quis caut.& l.1.in*

10 *princ. ff. de rei vxor. act. cum ibi notat.* † Quæ subrogatio tantò magis, vt dictat æquitas, admitti debet, quia Eques Antonius de tempore suæ receptionis, & factarum priorum probationum erat infans, & eius Pater, & Tutor ignorabant huiusmodi onus transmitendi infra dictum biennium probationes ad Linguam, & nihilominus constat de eorum diligentia pro illis transmittendis, dum factæ, & approbatæ priùs in dicta Assemblea, fuerunt cum effectu consignatæ Equiti Claudio Pagano, vt illas transmitteret ad Linguam soluendo expensas transmissionis, vt probant testes desuper examinati, & supradictus Liber Tutelaris, itaut Eques Antonius propterea sit excusandus, ad effectum de quo agitur, vt ferè in his terminis dixit *Rota in Ciuitaten. Antianitatis 28. Nouembris 1607.* quæ habetur impressa apud *Gregorium XV. decisione 341.* vbi etiam *Additio*, & latiùs *in Melenitana Antianitatis, 18. Maij, præteriti coram me.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Legionen. Parochialis.

Ven. 27. Ianuarij, 1634.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio effectuata quando dicatur.*
2 *Præsentandi quasi possessio quando sufficiat, ad effectum institutionis.*
3 *Sententiis Ordinariorum valdè deferendum est in materia probationis Iurispatronatus.*

DECISIO CCCCXXIII.

IN Decisione in hac causa facta, sub die 5. *Decembris 1633.* fuit resolutum: Confirmandam esse sententiam Ordinarij Legionen. qua fuit pronunciatum, esse instituendum Gomesium de Liano vti præsentatum ab Abbatissa, & Monialibus Monasterij de Otero; Et quia dicta Decisio emanauerat, solùm informante dicto Gomesio, repropofui hodie causam super eisdem, informante etiam Abbate de Beneuiuere aduersario: Et placuit Dominis persistendum esse in decisis: Et quia multa fuerunt opposita contra præsentationes Monialium, & nonnullæ etiam datæ fuerūt præsentationes, & enunciatiuæ pro parte Abbatis, ex quibus ipse prætendit se compatronum cum dictis Monialibus: Ideo Domini quidquid sit de prædictis, censuerunt, institutionem Gomesij sustineri ex hoc vnico fundamento, nempe ex quasi possessione præsentandi Monialium, in qua existere benè probatur, ex præsentatione per eas facta de anno 1606. de persona Iacobi Aluarez: † de cuius effe- 1
ctuatione dubitari non potest, cum dictus Iacobus obierit in possessione, & per eius obitum hæc Parochialis vacauerit, † Quæ sola quasi possessio, stante, 2
quòd Ordinarius, neque ab eo prouisus, sunt in causa, neque deinde inter partes dubitatur de Iurepatronatus, sed solùm de pertinentia, sufficit ad effectum institutionis, iuxtà text. *vulg. in c. consultationibus, de de Iurepatr. c. querelam, de elect. Calder. cons.23. de Preb. Rota in Pisana Cappell.10. Maij, 1594.coram Blanchetto,* & in mille aliis: Accedente maximè sententia Ordinarij Legionen. lata de dicto anno 1606. in

in qua fuit declaratum dictam quasi possessionem præsentandi spectare, & pertinere ad præfatas Moniales; Ordinariorum autem sententiis in hac materia multam deferendum est, *Rota decis. 11. de Iurepatr. in nou. & decis. 230. nu. 3. coram Reuerendiss. D. meo. Decano.* & alibi sæpiùs.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana Pecuniaria.

Veneris 27. Ianuarij, 1634.

ARGVMENTVM.

Fideiussor contractus quando possit conueniri executiuè, & sine nouo processu, vigore sententiæ contra principalem latæ. Et plura de interpertatione, text. *in l. qui Romæ, §. Augerius, ff. de verbor. obligat.*

SVMMARIVM.

1 *Rota non exequitur sententias aliorum Tribunalium, nisi illæ ex actis iustificentur, intellige, vt num. 2.*

3 *Fideiussor contractus quando possit conueniri executiuè, & sine nouo processu, vigore sententia contra principalem latæ.*

4 *Fideiussor contractus, & fideiussor iudicij, quando non differant.*

Fideiussor contractus potest se obligare si velit, prout fideiussor iudicij.

5 Seraphin. decis. 1477. n 4. & 5. *declaratur.*

6 L. qui Romæ §. Augerius, ff. de verb. oblig. *plenè explicatur, & traduntur plures limitationes, in quibus textus ille non procedit.*

Creditum quomodo probetur.

Libri plenè probant contra scribentem.

7 *Conditio negatiua ab aliquo adimplenda, eius morte adimpleta censetur.*

8 *Mortis instans, vita, & non morti attribuitur.*

DECISIO CCCCXXIV.

DOMINI steterunt in Decisis sub die 2. *Maij*, 1933. nimirum sententiam A.C. seu Iudicis ab eo deputati, in qua Arsenius Musca fuit absolutus, esse infirmandam, & ideò eueniſſe casum obligationis Arsenij ad fauorem Archiconfraternitatis Orfanorum, eamque fuisse purificatam, iuxta formam suæ obligationis, vt latiùs in d. decisione.

Neque obstant hodie deducta per Arsenium, Et 1 in primis, quòd † Rota non solet exequi sententias aliorum tribunalium, nisi illæ ex act.s iustificetur. 2 Quia est in se verum, † Sed non applicatur casui nostro; tum quia Confraternitas non tam agit contra Arsenium pro executione sententiæ, seu mandati extra Rotam relaxati contra Dominicum, & fideiussores illius, pro quibus Arsenius se obligauit: quàm, vt contra ipsum Arsenium feratur sententia condẽnatoria ad soluendum summam de qua agitur, iuxta formam suæ obligationis: Quam fuisse purificatam, illiúsque casum eueniſſe resoluit Rota in dicta Decisione in hac causa facta coram me, eo ipso, quod servatis seruandis fuit relaxatum mandatum executiuum contra Dominicũ, eiusque hæredes, & fideiussores, qui est casus obligationis Arsenij; maximè quia illud fuit etiam iustificatum in nouo processu huius causæ cum Arsenio, ex partitis librorum Dominici, & ex declaratione per Syndicos Cõfraternitatis facta, cui Dominicus, & illius fideiussores, & consequenter Arsenius omnino stare promiserunt; cum clausula, quòd non possint reclamare, neque appellare, tum, 3 & etiam quia, vt fuit dictum, in dicta Decisione † est speciale, vt etiam fideiussor contractus possit conueniri executiuè, & siue nouo processu, vigore sententiæ contra principalem latæ, quando vt in casu nostro cum obligatione Camerali se obligauit expresse ad soluendum, quidquid contra principalem fuerit liquidatum, & iudicatum, præuia relaxatione mandati contra illum, & eius fideiussores, *Bald. in l. 3. in in fin. in versic. si tu vis, C. de fideiuss. tut. Roderic. Suar. in l. post rem iudicatam, in declaratione l. Regni, in versic. visum est supra, Escobar. de ratioc. cap. 34. num. 4.* Qui non habent contradictorem, & clarè loquuntur quãdo fideiussor sic se obligauit in contractu extra iudi- 4 cium, † Itaut in hoc casu, stante obligatione Camerali, nulla sit facienda differentia inter fideiussorem iudicij, sed imò, quòd fideiussor contractus habeatur vti fideiussor iudicij: cùm nihil repugnet quin fideiussor possit sic se obligare, & velle teneri, tradit *Marc. Aret. in tract. de fideiuss. in 2. par. princ. cap. 34. vers. limita 2. nu. 7.* 5 † Neque aduersatur Decisio *Seraph. 1477. nu. 4. & 5.* Quia non loquitur de fideiussore contractus, qui cum Camerali obligatione se obligauit expresse ad soluendum, quidquid contra principalem fuerit iudicatum, & liquidatum per talem iudicem, vt in casu nostro, sed de fideiussore contractus, qui cum Camerali obligatione se obligauit simpliciter ad id, quod principalis in contractu promisit.

6 Non obstat etiam † *tex. in l. qui Romæ, §. Augerius, ff. de verb. oblig.* vbi quòd ille, qui promisit soluere illud quod constabit Meuium mihi debere, non tenetur si ego in vita Meuij non fecero constare, quòd mihi Meuius debebat, & ibi *Bart. Ias. Paul.* & alij communiter; Atque ideo conditionem, sub qua Arsenius fuit obligatus, nimirum, pro pecuniis per Dominicum pro tempore exigendis, quibus ille non reddiderit computum, & rationem Confraternitati, &c. defecisse, Quia vltra quòd textus ille, vt inquit ibi *Castrens.* acceptus iuxta communem sensum videtur repugnare naturali rationi, & illum in iudicando reiecit Granatensis Prætorij Senatus, vt attestatur *Emanuel à Costa lib. 2. select. interpret. cap. 37.* aliumque veriorem sensum, *Alciati* sensu reprobato, assignat *Petrus Stella in repet. ad dictum, §.* Qui nedum obstat Dominorum resolutioni; sed illi potius adminiculatur; Et denique alium intellectum omnium veriorem assignat idem *Emanuel à Costa*, vbi supra, iuxta quem tex. ille omninò contra Arsenium retorquetur; in omnem casum etiam; iuxta communem sensum, textus ille nihil obstat, nec applicatur. Primò quia in casu dicti §. non extitit conditio, quia in vita Meuij non constitit de credito; in casu autem nostro stante quòd ex libris Dominici probatur debitum, iam verificatur per relationem ad dictos libros, quod in vita eius de credito constitit, *Rom. cons. 502. in casu proposita consultationis in fine*, cum enim dictus §. non exprimat, quod in vita debitoris debeat constare per sententiam, aliàs iudicialiter de debito, p out exprimitur in casu, *l. Lucius Titius 82. ff. de condit. & demonstr.* sufficit vt de debito constet in eius vita, per quodcúmque legitimum genus probationis, & sic ex eius libris, qui contra eum plenè probant. Vt in puncto *Paris. cons. 121. num. 10. cum seqq. lib 4.* Secundò quia text. *in d. §. Augerius*, debet intelligi, quando liquidatio debiti, mortuo debitore, non fuit facta cum fideiussoribus, sed solùm contra hæredes defuncti debitoris, nõ autem quando, vt in casu nostro fuit

fuit facta nedum cum hærede debitoris, sed etiam cum fideiussoribus. *Parif. in eod. conf.* 121. *in fine.* Tertiò, & vltimò cessat penitus difficultas. Quia in 7 casu *d.§. Augerius*, conditio erat affirmatiua: † in casu autem nostro conditio obligationis Arsenij fuit negatiua, nimirum, *si Dominicus exegerit, & rationem non reddiderit*, Quæ ideò morte Dominici fuit adimpleta, *l. Mutianæ cautionis, ff. de condit. & demonstr.* 8 *& l. fin. ff. quando dies leg. ced.* † Et cum instans mortis, vitæ, & non morti attribuatur, *l. qui duos, §. 1. ff. de manu. testam. glos. in d. l. fin. in verb. conditionem, ff. quando dies leg. cedat.* verum est dicere, quòd in vita Dominici conditio fuit adimpleta, dum verum est dicere, quod in vita rationem non reddidit.

Tandem non obstat, quòd ex partita de qua in declaratione Syndicatorum sint detrahenda salaria debita Dominico, & quædam partita, quæ dicitur exposita ab eodem de propriis pecuniis in emptionem in Locorum Montium, ad fauorem Archiconfraternitatis, nec non quædam aliæ partitæ huiusmodi, Quia quoad salaria constat ex datis per Vniuersitatem, illa fuisse Dominico persoluta, aliæ verò partitæ supradictæ nullo modo iustificantur.

Et ita decisum vtráque parte informante, &c.

Gerunden. Sancti Ferrioli.

Lunæ 30. Ianuarij, 1634.

ARGVMENTVM.

Mandatum de subrogando, quæ requirat iustificanda, vt illius vigore agi possit.

SVMMARIVM.

1 *Per contradictas procedi quando non possit.*
2 *Mandatum de subrogando non suffragatur ad effectum agendi, narratis non iustificatis.*
3 *Et ad dictum effectum probari debet lis super titulo beneficij.*
4 *Item quod sit beneficium Ecclesiasticum collatiuum.*
Vacatio non inducitur, si non adest beneficium Ecclesiasticum collatiuum.
Subrogatio non subsistit sine vacatione.

DECISIO CCCCXXV.

POSTQVAM Domini bis resoluerunt intrare Arbitrium pro non executione Breuis de capienda possessione nomine Cameræ, Cappellæ, de qua agitur, vt in duabus Decisionibus desuper emanatis, 21. *Febr.* 1633 & 13. *Maij*, eiusdem anni: Proposui hodie dubium, An sententia declaratoria A. C. lata per Contradictas contra Raphaëlem dictæ Cappellæ præpositum, seu possessorem, sit confirmanda, vel infirmanda: Et Domini eam esse infirmandam, tam ex capite nullitatis, quàm iniustitiæ, penitus sine difficultate resoluerunt: Quandoquidem nullitas visa fuit clara. Quia 1 † fuit processum ad instantiam Francisci prouisi Apostolici per Contradictas, contra dictum Raphaëlem, existente in Curia eius legitimo Procuratore, qui per multos dies antea, mandatum in actis exhibuerat, cum protestatione nihil fieri, nisi ipso citato in quolibet actu, vnde non potuit aliter validè procedi, *glos. in c. inter quatuor, in verb. citari*, & ibi *D. D. de maior. & obed. Greg. XV. decis.* 430. cum aliis latiùs deductis in supradictis duabus decisionibus in hac causa factis.

Iniustitia verò patet; † ex quo dictus Franciscus 2 egit vigore mandati, de subrogando, narratis non iustificatis. Primò quia † non probauit litem super 3 titulo Beneficij, prout ad hunc effectum requiritur, *Cassad. decis. 6. num. 2. de rescr. & decis. 4. vt lit pend.* Secundò, quia non † iustificauit Cappellam de qua 4 agitur, esse beneficium Ecclesiasticum collatiuum, prout oportebat, cùm aliàs non inducatur vacatio, sine qua subrogatio nō subsistit, *Abb. cons. 47. n. 1. lib. 2. Seraph. decis. 1095. num. 2.*

Ex quibus detegitur d. sententia A. C. manifestè nulla, & iniusta.

Et ita resolutum Gabriele tantùm informante.

Florentina Affrancationis.

Merc. prima Februarij, 1634.

ARGVMENTVM.

Ius francandi præscribitur spatio 30. annorum, sed ignoranti dictum Ius sibi competere, debetur restitutio in integrum aduersus completam præscriptionem: Et quando talis ignorantia præsumatur, vel è contra, scientia probetur. Præscriptio interrumpitur contra Ecclesiam præscribentem, stante contestatione litis, & mala fide Rectoris, itaut illa de nouo incipere debeat cum bonæ fidei successore.

SVMMARIVM.

1 *Francandi Ius est præscriptibile, spatio 30. annorum. & n. 5. & 8.*
2 *Facultatiuum Ius quale dicatur.*
Facultatiuum Ius non præscribitur.
3 *Francandi Ius quibus actionibus inhæreat.*
Actiones, quæ competant pro iuribus, ortum habentibus ex contractu, & facto nostro.
4 *Actio, cui inhæret Ius francandi, præscribitur spatio 30. annorum.*
6 *Præscriptio non currit non valenti agere.*
7 *Præscriptio incipit currere in successionibus Iure proprio competentibus, quando fit locus successioni.*
9 *Ignorantia Instrumenti præsumitur in eo, in quo scientia non probatur.*
10 *Præsertim si successit in Ius alterius.*
11 *Præscriptio non incipit contra Pupillum, durante pubertate, etiamsi sit longissimi temporis.*
12 *Præscriptio non currit contra ignorantem, aut quatenus currat, ei competit restitutio: Amplia, vt nu. 13. & seqq.*
14 *Canonis solutio intelligi potest pro re censuata.*
Censuata res in dubio præsumitur, & non Emphyteotica.
15 *Scientia Instrumenti non præsumitur ob litem motam super contentis in eo, si quis non fuit in dicta lite citatus, aliàs secus.*
16 *Scientia certa, & indubitata requiritur, ad effectum amissionis Iuris.*
17 *Scientia Instrumenti non arguit certam, & indubitatam scientiam contentorum in eo.*

18 *Et*

18 *Et præsertim procedit quando agitur de maximo præiudicio.*

19 *Scientia instrumenti, & contentorum in eo præsumitur in illo, qui dictum instrumentum produxit, & dixit de nullitate illius.*

20 *In mala fide constitutus is dicitur, qui in lite succubuit.*

21 *Præscriptio interrumpitur per litis contestationem: & quomodo.*

22 *Præscriptio interrumpitur de Iure Canonico per quemcumque actum qui causat malam fidem, ante finitam præscriptionem, & nu. 26.*

23 *Amplia procedere etiam in Ecclesia præscribente, quando in Rectore perpetuo, qui ad fauorem Ecclesiæ præscribit, superuenit mala fides.*

24 *Excipiens non interrumpit præscriptionem contra actorem præscribentem.*

Limita non procedere, quando propositio exceptionis causat in actore malam fidem, nu.27.

25 *Mala fides, quæ dicatur.*

26 *Lis contra vnum mota non interrumpit præscriptionem contra alium: Declara, vt n.29.*

DECISIO CCCCXXVI.

IN Decisione in hac causa facta coram me, die 26. *Nouembris*, 1633. fuit resolutum, Francisco filio q. Euphrosini de Ruffolis competere ex propria persona facultatem francandi bona in Emphyteusim à Rectore Ecclesiæ S. Thomæ in foro veteri, Ciuitatis Florentiæ, concessa dicto Euphrosino, & eius filiis. Sed quia informantes pro Rectore allegabant præscriptionem, voluerunt DD. de ea particulariter videre. Vnde proposui hodie dubium, An d. Francisco volenti hodie francare obstet præscriptio. Et quia desuper plures fuerunt excitatæ difficultates, breuiter vnamquámque earum Domini examinarunt.

1 In primis dubitatum fuit, † An Ius francandi sit præscriptibile: Et fuit absque difficultate affirmatiuè tentum, ea nimirum ratione, quia non est Ius ex se 2 merè facultatiuum, † quale est illud, quod naturaliter competit absque aliquo facto nostro, prout sunt facultates eundi ad Ecclesiam, per viam publicam, per littus maris, & nauigandi per mare, & alia iura huiusmodi, continentia solùm explicationem actus, in mero explicantis arbitrio positam, quæ ideò non præscribitur, *l.* 2. cum ibi notat, *ff. de via publ. & 3 itin. publ.* † sed est Ius inhærens actioni ex empto, vel conditioni ex lege, vel vt aliqui voluerunt, actioni præscriptis verbis, quæ competunt pro similibus Iuribus ex contractu, & facto nostro ortum habentibus, *l. si sterilis, §. si sibi fundum, ff. de act. empt. & & l.2. C. de pact. int. emptor. & vendit. Bart. in l. Iuris gentium, §. quinimmo. ff. de pact. Roland. cons.*21.*nu.*35. *lib.*2. *Bursatt. cons.*6. *n.*11. *lib.*1. Vnde sicuti † spatio 4 30. annorum præscribitur actioni, cui Ius francandi inhæret, ad *tex. in l.2. C. de constit. pecun. & l. sicut. C. de præscr. 30. vel 40. ann. Roland.* vbi proximè, † ita 5 & pariter præscribitur facultati affrancandi, quæ est sequela actionis, vt in puncto, *Felin. cons.*25.*nu.*20. *Bero cons.*135. *num.*9. *vol.*1. *& cons.*63. *nu.*33 *vol.*1. *Bursatt.* vbi supra. Et de magis communi *Ruin. cons.*167. *num.*15. *cum seqq. lib.* 1, *Rim. sen. cons.*288. *num.*3. *lib.*2. *Cephal. cons.*319. *num.* 41. *lib* 3. Et bene *And. Neguſ. cons.*289. *num.*35. *Balb. de præscr.*4. *par.* 5. *par. princ. quæst.* 3. *Rota decis.* 396. *num.* 4. *par.* 4. *recent.*

Deinde quia Francisco, vt dictum fuit, competit Ius francandi ex propria persona, & sic non cucurrit et tempus decursum in vita Eufrosini eius Patris, sed debuit ab eo præscriptio inchoari. Tum ex regula † 6 non valenti agere non currit præscriptio, *l.*1.*§. ad hæc, C. de annal. except. & l. cum notissimi, §. illud. C. de præscr.* 30. *vel* 40. *annorum.* Tum, & etiam † quia in 7 successionibus Iure proprio competentibus, præscriptio tunc currere incipit, quando fit locus successioni, vt resoluunt omnes in *l. filius fam. §. diui. ff. de legat.*1. *Grat. cons.*101. *nu.*43. *lib.*2. *Anto. Gomez. in* 40. *nu.*90. *Pinell. in Authen. nisi triennale, n.*49.*c.*10. *nu* 3. *Ant. Gomez. decis. Lusit.* 94. *num.* 3. cum aliis quos refert, & sequitur *Valasc. consult.*152. *nu.* 18. *& consult.*167. *nu.* 17. Fuit propterea dubitatum: An à die mortis Euphrosini, quæ fuit 20. Iunij 1579. vsque ad diem 26. Februarij 1631. qua præsens lis fuit mota, † effluxerint 30. anni, quibus hoc Ius francandi, 8 & alia similia Iura præscribuntur, *d. l.* 2. *C. de constit. pecun. & dict. leg. sicut, C. de præscript.* 30 *annorum.*

Et pro Rectore dicebatur, Ecclesiam, ex rei euidentia, facto computo, habere intentionem fundatam, quòd à dicta die 20. Iunij, & sic à die mortis Euphrosini, vsque ad dictam diem 26. Februarij motæ litis, effluxerunt anni 51. menses 8. dies 6. Itaut Francisco excipienti, & prætendenti præscriptionem, nihilominus non intrare, incumbat onus probandi Rectorem non præscripsisse dictum Ius francandi. Vnde pro parte Francisci duæ afferebantur exceptiones contra lapsum dicti temporis quinquaginta vnius anni, mensium octo, & dierum sex.

Prima exceptio fuit ex capite ignorantiæ Francisci; nimirum, quòd ipse † præsumitur ignorasse 9 Instrumentum Emphyteusis, & pacta in ipso apposita, eo ipso quòd de contrario pro parte Rectoris non docetur, *c. præsumitur, de reg. Iur. in* 6. *& l. verius, ff. de probat.* † & præsertim ex quo successit in 10 in Ius alterius, *l. qui in alterius, ff. de reg. Iur. Caputaq. decis.*207. *num.*7. *par.*3, *Rot. decis.* 769. *num.*3. *par.*4. *diuers. & decis.* 538. *nu.*4. *par.* 3. *recent.* Et de tempore obitus Patris; & sic delatæ successionis erat Pupillus, † contra quem durante pubertate, nulla incipit 11 præscriptio, etiam longissimi temporis, *l. sicut C. de præscript.* 30. *vel* 40.*annorum. glos. in l. fin. vers. fin.* vbi *Cin. Bart. & Bald. C. quib. caus. in integr. restit. non est necess.* † Contra ignorantem autem non 12 currere præscriptionem, aut quatenus currat, ei cõpetere restitutionem, dixerunt *Bart. in l.* 1. *§. si quis autem, ff. de itin. actuque priuat. & in l. cum filius, §. in hac,* vbi *Alex. ff. de verb. oblig. Decian. cons.*13.*n.*83. *lib.*2. *Rom.* 149. *in fin. Menoch. cons.* 231. *num.*48. *& cons.*904. *num.* 58. & alij ferè innumeri, quorum sententia est communis. Et eam sequuta fuit *Rota diuers. decis.*39. *nu.* 1. *par.* 3. *& post tractat. de Saluian. decis.*259.*nu.*5. *&* 6. *& decis.*621. *nu.*3. *par.*1. *& decis.* 338. *vers. & data ignorantia. par.* 3. *recent.* & alibi sæpius.

Quã † exceptionẽ in præsenti DD. admiserunt nõ 13 obstante, quòd Franciscus solueret canonẽ, illúmque semper soluisse, vigore instrumẽti Liuellarij, cõfessus fuerit in respõsionibus ad positiones, nec nõ lite post mortem Euphrosini mota, per dictum Rectorem super nullitate confessionis huius Emphyteusis, contra q. Ioannem Baptistã, alterum ex filiis dicti Euphrosini, & fratrem dicti Francisci, Ex quibus dicebatur pro parte Rectoris, scientiam Francisci probari. Quia ad primum de confessione solutionis canonis, fuit responsum, † quòd dicta confessio est æquiuoca, cùm 14 possit intelligi de canone debito pro re censuata, quæ in dubio præsumitur, & non emphyteotica, *Alber. in l.* 2. *numero*, 13. *C. de Iur. emphyt. Mantic. decis.* 134. *numero*, 3. *& decis.* 307, *numero*, 2. *par.* 2. *diuers.*

diuers.& decis.606.num.1 part.1.recent. Rota in Romana Canonum, seu census 19. Martij 1632. coram R. P. D.meo Merlino. Et non probatur hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, *l. non hoc, C. vndè legit.* † Ad illud verò de lite, fuit responsum, quòd licèt ex ea probetur scientia, respectu Ioannis Baptistæ, non tamen dici potest probari, respectu Francisci, qui nunquàm fuit in dicta lite citatus, nec aliter comparuit, *l.sæpè,ff.de re iudic. Couar. pract.99. cap.13. num.7.* Et ideò ad vtrumque Domini responderunt, † quòd inde non probatur, quoad Franciscum, scientia certa, & indubitata pacti francandi, qualis requiritur ad effectum amissionis Iuris, *Glos.in cap.concertationi, in vers.sciuerit,* & ibi DD. communiter *de appellat. in 6. Felin.in cap.cum contingat,col.2.de rescr. Alex.cons.114. sub num.4.vers.accedit,lib.1.Natt.cons.636.num.35.Tiraquell.de retract. ligna.§.36. glos.2.num 30. & de legib.connub.glos.8.num.183. Surd.decis.165.num.19. Seraphin.decis.133.num.3.& decis.972.n.10. & dec.991. num.1.& 2.Rot.decis.95.num.2.& decis.111. num.7. & decis.507.num.8.part.1.& decis.593.num. 4.p.2.recent.* & alibi sæpiùs. Et in specie, † quòd scientia Instrumenti non arguat certam, & indubitatam scientiam contentorum in eo, firmauit *Corn. in cons.153. numer.4.lib.4. Aym. cons.193. num.8.* † Et multò minus quando agitur de maximo præiudicio, *Bartol. in d. cap.cum contingat, num.6. & 30. Felin.num.2. ante med. de rescr. Baro. cons.68. num.86. lib.1. cum aliis per Gratian.discept.forens.cap.625.num.11.& 633. numer.14.& 25.*

Secunda exceptio Francisci, quam pariter admiserunt Domini, fuit, quòd dicta præscriptio fuit interrupta per dictam litem, quam mouit Rector de anno 1593. contra Ioannem Baptistam filium Euphrosini,& fratrem Francisci, terminatam de anno 1608. cum eodem Rectore, † ratione cuius non potuit Rector se excusare, quin habuerit scientiam huius concessionis, & pacti de affrancando, dum Instrumentum desuper confectum produxit in Iudicio, & dixit de nullitate illius, † & sic quòd non fuerit constitutus in mala fide, dum in ea succubuit; † Per litis autem contestationem præscriptionem interrumpi, itaut illa debeat de nouo incipere cum alio successore, seu possessore bonæ fidei, clarum est, iuxta text. *in l.fin. C.de prascr.30.vel 40. annorum, Oldrad. cons.176.Menoch.cons.207.n.57.& Afflict.d.34.* † Quinimò de Iure Canonico interrumpitur per quemcumque actum, qui causat malam fidem, ante finitam præscriptionem, *Abb.cons.19.col.1.vers.ex 3.lib.2.Felin. cons.1.n.6.Balb.de prascr.in 3.p.in materia bona fidei 9. & seqq. Put. decis.385. lib.3.* † Quod procedit etiam contra Ecclesiam præscribentem; quando in Rectore perpetuo, qui ad fauorem Ecclesiæ præscribit, superuenit mala fides, vt in præsenti, *Abb.cons.54 incipit, videtur primò dicendum,n.1.in vers.2.principaliter, & in fin.vers. Ad secundum contrarium,lib.2.*

Neque obstat, quòd † excipiens non interrumpat præscriptionem contra actorem præscribentem, *glos. in cap.2.vers.exceptiones de ordin.cognit.*& ibi *Panorm. in fin.Felin.in cap.illud,col.penult.vers.3.conclusio*; Quia in primis fuit benè responsum, quòd hîc præcisè non prætenditur, quòd per exceptiones oppositas in dicta lite per Ioannem Baptistam, reum conuentum fuerit interrupta præscriptio contra Rectorem, sed quòd per litem motam per Rectorem, & contestatam per Ioannem Baptistam, & eius prosecutionem in tribus Instantiis, per annos 14. & vltra, vsque ad d. annum 1608. & in quibus Rector succubuit, non potuit non esse, quin ipse Rector habuerit claram, & explicitam scientiam, ac notitiam huius iuris affrancandi Francisci, de quo in dicto Instrumento concessionis, de cuius nullitate, & Ecclesiæ læsione in dicta lite agebatur; † Et sic quin habuerit malam fidem, quæ nihil aliud est, quàm scientia Iuris alieni, quod quis prætendit. † Per malam fidem autem, quomodocumque de ea constet, interrumpi præscriptionem de Iure Canonico, patet ex allegatis.

Deindè responsum fuit, † quòd conclusio supradicta, vt per exceptionem oppositam per Reum conuentum, non interrumpatur præscriptio, contra Actorem; limitatur, vt non procedat, quando propositio exceptionis causat in actore malam fidem, *Bald. de prascr.part.6. & vlt.part.princ.num 38. vers.2. limita.* Et benè faciunt *d.decis.Put.385.lib.3.& alia supra allegata*, in quo casu, dubio procul versamur; quia vix fieri, & credi potest, quin per exceptiones oppositas per Ioannem Baptistam in tam longa lite, respiciente validitatem dictæ concessionis cum omnibus suis qualitatibus, Rector potuerit ignorare dictum pactum affrancandi competens filiis Euphrosini vigore dicti Instrumenti concessionis; Et præsertim, quia dum agebatur de nullitate dictæ concessionis, ob læsionē, non est verisimile quòd Rector non opposuerit de pacto affrancandi, pro magis fundanda læsione Ecclesiæ. Vnde nec etiam obstat quòd lis prædicta non fuerit inter Rectorem, & Franciscum, contra quem prætenditur præscriptio, sed inter Rectorem, & Ioannem Baptistam, † Et quòd lis contra vnum mota non interrumpat præscriptionem quoad alium, *l.2.* iuncta *glos.* ibi, *in vers.currat prascriptio, ff. pro donat. Bart.in l.cum quis, §. si quis pro eo, ff.de solut.* † Quia est verum, quando ex mala fide contra vnum necessariò non infertur ad malam fidem contra alium, secus autem, vice versa, ex allegatis: hîc autem esse non potest, quin Rector per litem motam contra Ioannem Baptistā, super nullitate dictæ concessionis, non fuerit etiam constitutus in mala fide contra Franciscū, respectu Iuris francādi, quod ei, vti filio eiusdem Euphrosini, cui facta fuit concessio, competit claris verbis, vigore eiusdem concessionis, dum cantat pro se, suisque filiis &c. vt in prima decisione huius causæ.

Ex quibus Domini dixerunt præscriptionem non intrare.

Et ita decisum vtraque parte informante.

Cusentina Beneficij.

Merc.1.Februarij, 1634.

ARGVMENTVM.

Agitur de pluribus oppositionibus contra personas testium; & in specie, An testis famulus, & salariatus probet pro suo Domino.

SVMMARIVM.

1. *Expensa refici debent in Iudicio attentatorum.*
2. *Testes deponentes de attentatis quales esse debeant.*
3. *Testes consanguinei, & affines non probant.*
4. *Testis, qui desiit esse famulus de tempore depositionis, potest testificari pro suo antiquo Domino, aliàs secus, n.7, Et quomodo hoc procedat, ibidem.*
5. *Testis absens non potest cogi ad comparendum propriis expensis, sed illa sunt ei subministranda, & ideo non repellitur à testificando, & num.6.*

7 *Testis famulus salariatus non probat, Intellige, vt ibidem, vbi declaratur* Put.decis.3.lib 1.& Rot. decis.294.num.2. & 9. post secundum volum, consil.Farinac.

DECISIO CCCCXXVII.

DVBITAVI, An sint liquidata attentata, quæ Felix de Iuso prætendit fuisse commissa per Abbatem M. Antonium Peronum, ex quo ille post Inhibitionem Rotalem, obtinuit mandatum executiuum ab A. C. illúdque exequi fecit contra dictum Felicem: Et fuit resolutum, ea esse liquidata, vsque ad summam scutorum 16.baioc.50.dumtaxat.Quandoquidem benè probatur,dicta scuta sexdecim baioc.50.fuisse soluta Satellitibus,pro mercede executionis,vigore dicti mandati factæ, vt apparet ex eorum quietantiis datis in *summario Felicis,num.7.* † Quæ expensæ reficiendæ sunt in Iudicio attentatorum,*Lancellot de attent.part.3.cap.19.num.32.Rot.decis.269.num.1.part.1. recent.*

Quò vero ad bona,quæ Felix prætendit fuisse ablata de eius domo in vim dicti mandati, nec non alias expensas, & damna per eum passa,fuit resolutum non posse ex hodie deductis ad aliquam summam liquidari; Quia licèt ad probandum prædicta afferantur tres testes, tamen duo priores non sunt idonei, cùm tamen † testes, deponentes de attentatis,nullam debeant pati exceptionem. sed vndique idonei esse debeant,*cap.1. de appel. Afflict. decis.351.num.9. ad med.* Quòd vero dicti duo testes exceptiones patiantur, ex eo patet, quia vltrà quod sint contrarij in dictis, primus est nepos ex fratre dicti Felicis, secundus vero est maritus sororis eiusdem, † Testes autem consanguinei,& affines fidem non merentur,*cap.similiter 3. quæst.5 cap.absens,il secondo 3.quæst.9. Natt.cons.537. num.57.* Et plures cumulat *Farinac. de Test.quæst 54. reg.1.num.2.*

Vnde remanet solùm 3.testis,qui visus fuit Dominis esse idoneus; Siquidem † licèt fuerit famulus Felicis,tamen quia de tempore depositionis desierat esse talis,benè potuit testificari pro suo antiquo domino;ex pluribus adductis per *Gabr.de testib.conclus.10. n.0.Farinac.de testib.quæst.55. num.145. Rot.decis.249. n.21.post 1.vol.cons.Farin.* Et non obstat, quòd idem testis fuerit conductus ad Vrbem, ad effectum vt se subiiceret examini cum promissione certi salarij pro qualibet die. Quia cùm ille non potuerit cogi ad comparendum propriis expensis,*c.venturis,4.quæst.3. l.quoniam,* vbi *gloss in verb.sumptus, C. de testib. Rot. decis.294.num.9. post secundum vol.consil.Farin.* debuit Felix ea illi subministrare pro viatico,& victu necessariò, † qui ideo repelli non debet, vt post *Rip. in l.1. n.37 ff.si cert.pet.& Dec cons.189.n.16.* dixit *Rot. in d. decis.249.n.13.in fin.*& clariùs *in d decis.294.n.11.apud Farinac.*

Nec aduersantur † *decis.Put.3 col.3.vers.dubitatur etiam,in cor.lib.1.& d.decis.294.n.2.*vbi quòd testis famulus salariatus non probat;Quia loquuntur, quando testis de tempore depositionis, est in seruitio actuali sui domini, & percipit etiam salarium, non autem, quando desiit iam esse famulus, etiam quod salarium percipiat, quia tunc non repellitur à testificando,iuxta communem, & veriorem opinionem, quam Rota sequitur, vt benè se declarans distinguit idem *Put.in d.decis.3. vers.& pro ista parte*, qui ideo retorquetur; sed vlterius in casu nostro sumus extra dubium,ex quo prædictus 3.testis recipiebat salarium à Felice pro expensis viatici, & victus ad effectum eundi ad testificandum pro eo dumtaxat, qui est casus expresè exceptuatus à Iure, de quo non loquitur *Put.*Quia tamen dictus testis est vnicus ideo non fuit habita ratio,iuxta dictum vulgare;Dictum vnius, dictum nullius.

Et ita decisum vtraque parte informante.

Romana Dotis de Buccardinis.

Lun.6. Februarij 1634.

ARGVMENTVM.

Confessio mariti de Dote recepta, quando probet veram receptionem.

SVMMARIVM.

1 *Confessio mariti de Dote recepta probat veram receptionem, stante præcedente promissione Dotis.*
2 *Et præsertim procedit, quando confessio facta fuit non ad fauorem vxoris, sed tertij.*
3 *Item maximè procedit si lapsa fuerunt tempora ad opponendum exceptionem non numeratæ Dotis.*
4 *Rursus si concurrant coniecturæ,quæ plures numerantur ibidem.*

DECISIO CCCCXXVIII.

CENSVERVNT Domini absque vlla penitus difficultate,confirmandam esse vltimam decisionem in hac causa factam,sub *die 26. Nouembris 1633.* in qua fuit resolutum, Constare, Sfortiam Lucatellum exegisse scuta 669.pro residuo Dotis Virginiæ eius vxoris, & sic Decretum A. C. esse confirmandum, Quandoquidem visa fuerunt solida duo fundamenta in dicta Decisione adducta. Primum videlicet, quòd de dicta exactione constat ex eiusdem Sfortiæ mariti, facta in transactione, celebrata inter ipsum,& Virginiam eius vxorem ex vna, & Patritiam, & Bartholomæum coniuges, partibus ex altera, † Quæ confessio, stante præcedente promissione dotis, probat veram receptionem, & ideò non præsumitur facta in faudem prohibitæ donationis inter virum, & vxorem, *l. in contractibus, §. sed quoniam, C. de non numer. pecun. l. vltima, C.de dot. caut. non numeran.* & præter allegatos in dicta Decisione latissimè differit *Fachin. controuers. Iur. libro 8. capitulo 81. per tot.* Accedente maximè, † Quòd confessio non fuit facta ad fauorem Virginiæ vxoris, sed tertij, quo casu multò magis probat realem exactionem, *Marescott. var. lib. 2. cap. 8. num. 8.* † præsertim cùm fuerint iam elapsa tempora ad opponendum exceptionem non numeratæ Dotis, *Bartol. in l.assiduis,*vbi etiam *Cald.C.qui pot. in pign. Gratian. discept. 361. num.16.* cum aliis allegatis.

Secundum fundamentum fuit,quia circumscripta etiam dicta confessione Sfortiæ, tamen adhuc benè probatum fuit illum exegisse plures pensiones Domorum, & vsumfructum vineæ, vigore dictæ transactionis ad Virginiam spectantes,quarum pensionum quantitas, & vsusfructus valor longè excedunt dictam summam scuta 669. † Concurrentibus præterea pluribus coniecturis, arguentibus dictam exactionem; nempe solutione partis dotis, diuturna præsta

præstatione alimentorum, taciturnitate Sfortiæ per longissimum tempus, & aliis in Decisione ponderatis, quæ DD. placuerunt.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana Rescissionis Contractus.

Ven. 10. Februarij, 1634.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Filia præsumitur acquisiuisse ex pecuniis paternis.*
2 *Fallit stante industria illius.*

DECISIO CCCCXXIX.

IN *Decisione in hac causa facta coram me 10. Decembris 1632.* fuit resolutum: Instrumentum remissionis, seu donationis factæ per Petrum Butium D. Barbaræ eius filiæ, non suffragari dictæ D. Barbaræ, quoad acquisita per eam proprio nomine, & deinde *in Decisione 17. Iunij 1633.* Domini censuerunt, nec pariter acquisitiones per eam factas proprio nomine post mortem Patris dum erat puella in Domo paterna existens, ei suffragari; 1 † Sed tam acquisita per eam in vita sui Patris, quàm post eius mortem, dum erat Puella, præsumi ex pecuniis paternis; ex latè deductis, & allegatis in prædictis duabus decisionibus.

Sed concessa eidem D. Barbaræ noua audientia super releuantia Testium, & aliorum nouiter examinatorum, & productorum, DD. hodie steterunt in Decisis, tam quoad acquisita per dictam Barbaram proprio nomine in vita Patris, quàm post eius mortem, dum illa fuit puella in domo patris existens, excepta tamen tertia parte. Ratio resolutionis quoàd duas partes, pro quibus Domini steterunt in Decisis fuit illamet, de qua in prædictis duabus Decisionibus. Ratio autem resolutionis quoad dictam tertiam partem, pro qua DD. recesserunt à decisis, fuit, quia ex testibus nouiter examinatis, & aliis nouiter deductis constitit, quòd dicta D. Barbara à pueritia sua, & quousque vixit in ædibus paternis, sortita fuit artificium acufactorium, & quòd in eo adeò excelluit, vt longè præcesserit ferè omnes in eadem arte magistras, quódque ex dicto artificio lucrata fuit plures pecuniarum quantitates: Vnde data possibilitate, visum fuit Dominis, quoad dictam tertiam partem excludi præsumptionem, *l. Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir.* 2 † Itaut non ex pecuniis paternis, quas ipsa administrauit, sed ex propria industria dictam tertiam partem præsumatur acquisiuisse, quæ ideò sibi vti aduentitia fuit acquisita, iuxta *Consil. Baldi 299. num. 4. lib. 1. idem Bald. cons. 159. ad fin. versiculo, si verò dubitetur, libro 5. Crauett. cons. 61. num. 8. in fin. Roland. cons. 90. num. 12. & sequenti, lib. 2. Surd. cons. 505. num. 7.*

Vndè non obstare visum fuit, quòd testes nihil in specie concludant de hoc, vel illo lucro, de hac, vel illa pecuniarum certa summa, sed solùm in genere, quòd D. Barbara erat excellens in dicta arte, & quòd ex eo artificio lucrabatur, nec pariter, quòd cùm esset occupata in administratione, & gubernio Domus, & bonorum paternorum, & non haberet apothecam apertam, nec familiam conductam pro eo artificio exercendo, sed solùm laborem manuum suarum, vix credi possit, quod ex dicto artificio potuerit lucrari dictam tertiam partem ascendentem ad scuta circiter 1500. quia, vt dictum est, iuxta præcitatos Doctores, sufficit possibilitas, quam DD. verisimiliter arbitrati fuerunt esse ad actum reducendam, vsque ad dictam tertiam partem; tùm attento cursu tot annorum, quo D. Barbara exercuit artem prædictam: Tùm etiam attenta qualitate laborum pro Magnatibus videlicet, & Primaribus Ciuitatis, pro quibus ipsa in apicibus, & supremis dictæ artis laborauit.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Sulmonnen. Beneficij.

Lun. 13. Februarij, 1634.

ARGVMENTVM.

Immissio vigore subrogationis gratiosæ, vt concedi valeat, quæ requisita desiderentur, & quomodo illa probentur: Et an subrogatus ad omne Ius defuncti possit ad sui fauorem petere executionem sententiæ, quam super Immissione defunctus obtinuit: Et quando titulus vtriusque litigantis dicatur par, vel non, ad effectum vt Iudicio ordinario vel executiuo sit agendum.

SVMMARIVM.

1 *Immissio vigore subrogationis gratiosa conceditur, constito de Clericatu subrogati, Obitu defuncti, & Reseruatione.*
2 *Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij.*
3 *Obitus probatur ex fide Parochi, extractâ ex libro mortuorum.*
4 *Lis super titulo beneficij ex quibus probetur.*
5 *Res iudicata extinguit litem.*
6 *Fallit si illius executio nondum fuit consummata.*
7 *Subrogatus ad omne Ius, & statum litis, in quo defunctus reperiebatur, potest petere sententiam latam, super immissione, ad fauorem illius, exequi ad sui fauorem.*
8 *Titulus par si adsit in vtrâque parte, agendum est Iudicio ordinario.*
9 *Titulus vt par dici possit, quæ requirantur, & numer. 10.*
11 *Titulus quando dicatur redactus ad non titulum.*
12 *Immissio vigore subrogationis gratiosa, non retardatur propter titulum Vnionis dubium, & illiquidum ex aduerso oppositum.*

DECISIO CCCCXXX.

DOMINI dixerunt, Domino Abbati Carolo Composto dandam esse immissionem, vigore subrogationis gratiosæ, quam obtinuit ad Ius, & possessionem q. D. Stellæ: 1 † Quandoquidem proban

probantur omnia requisita necessaria ad dictam Immissionem obtinendam; videlicet Clericatus ipsius Caroli, Obitus dicti Stellæ, & Reseruatio, resultans ex lite super titulo beneficij, quibus concurrentibus non denegatur Immissio, *Greg.XV. decis.42. Rot.decis.509.n.1.p.1.recent.*

2 De Clericatu Caroli † constat ex litteris patentibus Ordinarij Puteoli, quæ plenè probant, *c.1.de Cler. peregr.Seraph.decis.713.n.1.Rot.decis.715.n.3.p.1.re-*
3 *cent.* † Obitus verò Stellæ probatur ex fide Parochi, extracta ex libro mortuorum, *Rot.decis.321.n.3.p.1.re-*
4 *cent.Greg.decis.78.num.2.*& ibi *Addon.* † Lis denique super titulo beneficij probatur ex Commissione causæ, quæ pendebat inter dictum Stellam, & Fratres Carmelitas, & tandem ex sententia per me lata super
5 Immissione, ad fauorem eiusdem Stellæ. Quæ † sententia licèt fecerit transitum in rem iudicatam; quæ regulariter litem extinguit, *l.cum quæritur, cum dua-*
6 *bus seqq.ff.de re iud.Greg.decis.492. num 3.* † Attamen cùm illius executio nondū fuerit consummata, lis adhuc durare dicitur, *Sarn.in reg.de ann.quæst.44. Mohed.decis.5.post princ.vt lit.pend.* Et fuit dictum *in Salamantina Cappellaniæ 5. Iulij 1593. coram Cardinali Pamphilio, apud Garz.de benef.p.6.c.4 n.41.*

Non obstat, quòd non probetur, Stellam apprehendisse possessionem dicti Beneficij; Quia † cùm
7 Carolus non sit subrogatus ad solam possessionem, sed etiam ad omne Ius, & statum litis, in quo reperiebatur dictus Stella, potest hodie petere, sententiam super Immissione latam ad fauorem Stellæ, exequi ad sui fauorem; Itaut, sicut immissio, non posset denegari Stellæ, si adhuc viueret: ita nec pariter Carolo, qui in Iuribus dicti Stellæ fuit subrogatus, vt in his terminis *Caputaq.decis.227.part.3.Canal.dec.639. n.2.* Et fuit resolutum *in Piscien.Cappellæ 1.Iulij 1630. coram R.P.D.meo Verospio.*

Non obstat etiam, quòd Fratres Carmelitæ possideant vigore Vnionis, quam Executor Apostolicus
8 de hoc beneficio fecit eorum Domui Regulari, † & consequenter prætendant se habere parem, & consimilem Titulum, & sic eos esse legitimos Contradictores ad impediendam viam executiuam; prout est immissio, vigore subrogationis gratiosæ; itaut agendum sit Iudicio ordinario, non autem executiuo, *Zuccard.in l.fin.n.374.C de edict.diu. Adr. Menoch.de adipisc.rem.4.n.565. Mohed.d.decis.5.& decis.13.vt lit. pend.* Quia fuit responsum, Tituli paritatem nullo
9 modo probari; quia † ad effectum, vt titulus par dici possit, requiritur, vt nedum emanauerit ab eodem fonte, nempe à Papa, *Roland.cons.78.n.27.lib.3. Mohed.d.decis.5.vt lit.pend.Rot.decis.36.num.5.p.1. recent.*
10 Sed † vlterius, vt sit eiusdem speciei, videlicet alterius similis subrogationis gratiosæ, *Mohed.d.decis.5. & 11.vt lit pend.Put.decis.294.num.2.lib.1.Mantic.decis.11.n.7.Rot.in Lucana Mansioulatus 7. Iunij 1585. coram Brauo, impress.apud Marches.de Commiss.part.1. fol.471.& in Ciuitaten.Beneficij 26. Martij 1632. & 4. eiusdem mensis 1633.coram R.P.D.meo Motmanno.*

11 Et cessat difficultas, † Quia cùm ex Decisionibus Rotalibus, & ex sententia desuper lata in iudicatum transacta appareat d. Vnionem fuisse nullam, & perperam factam, eamque non potuisse impedire, quominùs Stellæ fuisset adiudicandum dictum beneficiū, Consequenter præfatus Titulus Vnionis, quem Fratres habere prætendunt, fuit redactus ad non Titu-
12 lum: † Cùm tamen ad dictum effectum sufficiat, vt Titulus Vnionis dicatur dubius, & illiquidus, vt dixit *Rota in d.Ciuitanen.beneficij coram R. P. D. meo Motmanno.*

Et ita decisum, D. Abbate Carolo tantùm informante.

Romana Domuncularum.

Ven.17. Februarij 1634.

ARGVMENTVM.

Renouatio Emphyteusis concedi debet proximiori, si Ecclesia nolit pro se retinere: Et intra quod tempus proximior possit petere dictam renouationem. Et plura alia notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Renouatio Emphyteusis concedi debet proximiori, si Ecclesia nolit pro se retinere, & quando dicatur nolle pro se retinere, num.2.*
3 *Renouatio Emphyteusis peti potest à proximiori intra 30.annos, dum fuit inuestitus extraneus intra annum à die finita Emphyteusis.*
4 *Emphyteusis ex pacto, & prouidentia non requirit qualitatem hereditariam.*
5 *Emphyteusis ex pacto, & prouidentia qualis dicatur.*
6 *Inuestitura facta extraneo de tempore, quo viuebat aliquis comprehensus in inuestitura, est nulla.*
7 *Emphyteusi concessa pro masculis, & fœminis, fœminæ admittuntur non obstante statuto exclusiuo illarum, si iam omnes masculi prædecesserunt.*
8 *Dominium Ecclesiæ est concludenter probandum, ad effectum deuolutionis.*
9 *Amplia, vt non sufficiant instrumentum concessionis, seu solutiones Canonum.*

DECISIO CCCCXXXI.

FVIT resolutum, confirmandam esse sententiam Locumtenentis Eminentiss. Cardinalis Vicarij Vrbis, qua fuit pronunciatum, D.Lucium Vincentium de Vetera esse immittendum in possessionem Domuncularum, quæ olim à Rectore Ecclesiæ S.Anastasij de Vrbe fuerunt in Emphyteusim concessæ q.Lutio Seniori Proauo D.Vincentij, de quibus agitur: Quandoquidem validiùs visa fuit patens ex reuolutione processus, non obstantibus nullitatibus ex aduerso oppositis, quæ cùm sint leues, & ex facto bene tollantur, non fuerunt habitæ in consideratione apud Dominos: Iustitia verò est clarior; quia quicquid sit, an Emphyteusis fuerit finita ob prætensum defectum tertiæ generationis, vsque ad quam illa fuerat concessa: in omnem casum, † Cùm Ecclesia nolit 1 pro se retinere, non potest dicto Lutio denegari renouatio, vti proximiori, ex Doctr. *Bart. in l.1. §. permittitur ff.de aq.quot.& æstiu.Roman.* qui de Communi testatur *cons.22. num.5. Gabr.de Iur.Emphyt. conclus.1. num.1. Clar. in §. Emphyteusis, quæst.44.in princip.Afflict.decis.238.num.1. Rota in Mutinen. Emphyteusis 26. Aprilis 1633. coram me.* † Quòd autem 2 Ecclesia nolit pro se retinere, patet eo ipso quòd Vigilutium extraneum inuestiuit; Itaut non sit opus alia probatione. *Alex.in l.si mihi, & tibi, num.21.ff.de verb. oblig. Maresc.var.res.c.3.n.11.in fin.Rota in Mutin. Emphyteusis præallegata.*

Non obstat, quòd lapsus fuerit annus ad petendam renouationem; † Quia cùm intra d. annum In- 3 uestitura iam facta fuerit Vigilutio extraneo, cōpetit dicto Lutio Vincentio, vti proximiori, Ius petendi renoua

renouationem intra 30. annos, *Alex.conf.195.num.12. Gabr. vbi supra*, qui communem dicit, *Maresc. var. lib.1.cap.3.n.22.Card.Seraph.decis.610. num.1. & decis.630.n.2.* Et fuit dictum in *Imolen. bonorum* 18. *Iunij* 1628. *coram Reuerendiss.D meo Decano.*

Minùs obstat, quòd D.Lucius Vincentius non probet se hæredem vltimi inuestiti; Quia quicquid sit de 4 dicta qualitate, † illa non requiritur in hoc casu, cùm versemur in Emphyteusi Ecclesiastica ex pacto, & prouidentia, *Dec.cons.78.n.4.Ruin.cons.12.num.21.& cons.21.Rota in Foro Sempron.Emphyteusis,29.Nouembris 1631.coram R. P. D. Merlino*, Quòd autem in 5 præsenti, † dicta Emphyteusis sit ex pacto, & prouidentia, probatur, ex quo cantat pro se, & descendentibus masculis, nulla facta mentione qualitatis hæreditariæ, *Clar.in §. Emphyteusis, quæst.16. num.1. vers.3. & Rota in Florentina Affrancationis* 28. *Nouemb.*1633.

6 Præterea dicebant Domini † Inuestituram factam Vigilutio fuisse nullam; quia facta fuit de tempore, quo viuebat Fausta neptis ex filia primi acquirentis, 7 comprehensa in Inuestitura, † ad quam, cùm omnes masculi iam obiissent, spectabat dicta Emphyteusis, non obstante Statuto Vrbis exclusiuo fœminarum, quod cessat quando masculi prædecesserunt, vt in puncto latè resoluit *Rota coram Cardinali Canalerio, decis.555.& decis.583.n.2.*

Vlteriùs addebant Domini, quòd non constat de 8 Dominio directo Ecclesiæ, † Quod tamen ad effectum deuolutionis esset plenè, & concludenter probandum, *Bald.in l.omnes,in fin. C. de probat. Crauett. cons.157.n.53.Rot.decis.150.n.2.& decis.606.n.1.part.1. recent.Reuerendiss.D.meus Decanus,decis.69.num.1.Caual.decis.169.num.2.* 9 † Itaut non sufficiat Instrumentum concessionis, seu solutiones Canonum, *Caputaq. decis.280.n.5.Caualer.& Rot.* vbi proximè, *& dec.721. n.1.p.4.diuers.*

Quibus omnibus non refragatur prætensa non solutio Canonum, ob quam prætenditur intrare deuolutionem. Quia quicquid sit de non solutione, Respondetur, quòd cùm iuxta formam inuestituræ debeat fieri diligentia, & iudicialis requisitio per tres annos continuos, & de tali requisitione non doceatur, frustra ex hoc capite prætenditur deuolutio.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Ariminen. Molendini.

Ven. 17. *Februarij*, 1634.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario debetur immissio in possessionem bonorum Testatoris, vel ex remed.* l.fin. C.de edict. Diu.Adr.toll. *vel ex Saluiano, n.seqq. probatis requisitis ibi expressis.*

Fideicommissario competit hypotheca in bonis Testatoris.

DECISIO CCCCXXXII.

DOMINI dixerunt Antonio & litis consortibus de Georginis, & de Fusconis, pronepotibus Caroli ex filiabus, esse dandam Immissionem in tribus ex septem partibus Molendini, cum vna Tornatura terræ de quibus agitur. Quandoquidem cùm *in tribus Decisionibus coram bon.mem. Card. Caualerio nempe* 20.*Nouemb.*1620.5.*Iulij* 1621.*&* 15. *Maij* 1622. fuerit firmatum, Quòd prædictus Carolus in testamento, quo decessit, instituit sibi hæredem Franciscum eius filium legitimum, & naturalem, cui quandocumque decedenti sine filiis, & descendentibus substituit filias ipsius testatoris, & quamlibet ipsarum, si superuixerint, æquis portionibus, sin autem earundem filios legitimos, & naturales in stirpes, cum ampla prohibitione alienationis; ad hoc vt eius bona deuenirent ad ipsius Testatoris descendentes in perpetuum: Et insuper quòd Franciscus hæres institutus decessit sine filiis; & ideò, quòd fideicommissum fuit purificatum, ad fauorem Alexandri, & aliorum de Georginis, & de Fusconis pronepotum Caroli fideicommittentis, ex filiabus substitutis prædefunctis; Propterea cùm hodie benè probetur, quòd prædictus Antonius est filius, & hæres prædicti Alexandri, quòdque prædictæ tres partes Molendini, & vna tornatura terræ, de quibus agitur, erant in bonis Caroli fideicommittentis de tempore eius mortis, † Consequenter dicto Antonio, & aliis de Georginis, & de Fusconis litis consortibus ex filiabus testatoris est danda Immissio, vel ex remed. *l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen. Rot.decis.131. num.1.part.1.recent.* vel ex Saluiano, ratione hypothecæ fideicommissario competentis in bonis Testatoris, *Gabr. cons.46. lib.1. num.20. Osasch.decis.26.num.15. & Rota in Bonon.de Manzolis 1.Decembris 1625.coram D.meo Pirouano*, & alibi sæpiùs.

Et ita decisum, &c.

Barchinonen. Beneficij.

Ven. 17. *Februarij*, 1634.

ARGVMENTVM.

Identitas Beneficij ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria quando sit concedenda.*
2 *Declaratoria non conceditur sine contumacia in non parendo.*
3 *Beneficij identitas ex quibus probetur, remissiuè, & num.seqq.*
4 *Pluralitas non præsumitur.*
5 *Confessione propria, nulla maior probatio.*
6 *Producens scripturas videtur approbare, & confiteri omnia in eis contenta.*
7 *Confessiones procuratorum benè probant, stantibus adminiculis.*
8 *Exceptio respiciens petitorium, non admittitur in summarissimo Iudicio manutentionis.*
9 *Beneficia in dubio præsumuntur simplicia, non autem curata, & ideò asserenti beneficium non esse simplex, incumbit onus id probandi.*
10 *Status vltimus attenditur in cognoscenda qualitate Beneficij.*
11 *Presbyteratus requiritur in habente curam animarum.*
12 *Onus coadiuuandi Rectorem incumbens beneficiato, non tribuit curam in substantia, nec facit eum esse Rectorem, & num.14.*
Parochialitatis requisita, quæ sint, vide decisiones citatas dicto num.12.
13 *Depositiones testium informes non releuant.*

DECISIO CCCCXXXIII.

POST binas Decisiones in hac causa factas sub die 20. *Maij*, & 20. *Iunij* 1633. coram me, in quibus fuit resolutum, Saluatori Prats prouiso Apostolico dandum esse mandatum de manutenendo in possessione beneficij, siti in Ecclesia S.Petri, Oppidi de Tarrassa, Idem Saluator obtinuit expediri dictum mandatum, quod cùm intimari fecerit Iacyntho Serræ aduersario dicti Beneficij possessori, & ille parere recusauerit: Dubitaui hodie: An contra eum sit danda Declaratoria. Et fuit affirmatiuè resolutum. Ratio resolutionis fuit, quia constat de intimatione dicti mandati Iacyntho personaliter facta, & de seruatione quatuor terminorum ad docendum de paritione; de qua cùm non doceatur, † Declaratoria non potest denegari, *Felin in c.Rodulphus, n.41. de Rescript. Vestr. in prax. lib.8.c.vlt. num.19. Rot.decis.478. & decis.591.n.5.p.2.recent.*

1

Neque obstat si dicatur, quòd mandatum de manutenendo, concessum Saluatori, cantat de beneficio simplici, sito in dicta Ecclesia S.Petri: Beneficium verò possessum per Iacynthum existat in Ecclesia S.Mariæ de Tarrassa, sicque non cõstate de Beneficij identitate, & ideò Iacyntum non debuisse imò nec potuisse parere dicto mandato, dimittendo possessionem dicti beneficij simplicis, de quo agitur, quia illud non possidebat, nec erat in mandato expressum, & consequenter non constare de eius contumacia in non parendo, † sine qua Declaratoria non conceditur, *c. Episcopi, & c.nemo Episcoporum, 11.quæst.3.*

2

Quia hoc obiectum visum fuit Dominis manifesta fuga, cùm ex pluribus euidenter constet, † beneficium possessum per Iacyntum esse idem, de quo Saluator fuit prouisus à Papa, & in cuius possessione obtinuit manuteneri: Primò quia tam Saluator, quàm Iacyntus dictum beneficium obtinuit, vti vacans per obitum Francisci Viues, & vterque de eo, vti vacante per eius obitum, adeptus fuit possessionem, cum eisdem ferè omnibus demonstrationibus: Vnde, dum non constat Franciscum obtinuisse plura beneficia, vtique præsumitur esse idem beneficium, non autem diuersum, † Cùm pluralitas non præsumatur, vt latè *Ias. in l.eum qui, §.in popularibus, n.20. ff. de Iureiur. & in l.non hoc, C.vnde legit.* Et in his terminis dixit *Rota in Vicen. Cappellaniæ, 15. Iunij 1633. coram me.* Secundò idem comprobatur ex confessione eiusdem Iacynthi, facta in actu intimationis Monitorij A.C. in qua fatetur beneficium per eum possessum existere in Ecclesia S.Petri, † qua nulla maior probatio, *l. cum precum, C.de liber.caus.* cum vulg. Tertiò ex pluribus collationibus antiquis de d. beneficio factis, per eundem Iacyntum productis, in quibus pariter asseritur hoc beneficium esse fundatum in dicta Ecclesia S. Petri, † Producens autem scripturas videtur approbare, & confiteri omnia in eis contenta, *glos. in l.1.§.editiones, in verb.dic. & consul.ff. de eden. Lap.alleg.119.num.1.vers.in eo enim, Rota coram Gregorio, decis.331.n.12. & in Bonon. Fideicommissi de Manzolis 15. Martij 1630. coram Reuerendiss. D.meo Decano.* Quartò, & vltimò † ex pluribus confessionibus emanatis à Procuratoribus dicti Iacynthi, quæ, stantibus adminiculis supradictis, benè probant, *Greg.dec.506. num.7.*

3

4

5

6

7

Non etiam releuat, si dicatur, quòd dictum beneficium sit curatum, non autem simplex; Quia vltrà quod, hæc exceptio respicit petitorium, terminandum per tres sententias conformes, † quæ ideo non est admittenda in summarissimo manutentionis iudicio *Rot.decis.685.n.5.p.1.recent. & coram Greg XV. decis.549.n.6.cum simil.* Respondetur etiam ex abundanti, Primò, † Beneficia in dubio præsumi simplicia, non autem curata; adeò vt onus probandi hoc beneficium non esse simplex, incumbat Iacyntho, contrarium asserenti, *Staphil.de Litt.Grat. & Iustit.de qualit. & stat.benef.in princ. Garz. de benef.p.1.c.6.n.8. Ægid.decis.676. & Greg.XV.dec.387.n.4.*

8

9

Secundò quia vltimus status est de beneficio simplici Diaconili, cùm Franciscus Viues per cuius obitum vacauit, illud obtinuerit per resignationem, vti simplex Diaconile, vt in Literis suæ prouisionis: † In discernanda autem qualitate beneficij vltimus status plurimum attenditur, *c.cum Ecclesia Sutrina, de caus. poss. & propr. Add.ad Greg.decis.77.n.12. & dec.112.n.6.*

10

Tertiò id ipsum valde persuadetur, ex quo in omnibus collationibus de eo factis, nuncupatur Diaconile; Cùm tamen esset incongruum, esse Diaconile, † & curam animarũ habere, in qua requiritur qualitas Presbyteratus, *c.licèt Canon. & c.commissa, de elect.in 6.*

11

Quartò & tandem cessat difficultas ex confessione eiusdem Iacynthi, qui dictum beneficium obtinuit, vti simplex Diaconile, † cum narratiua, quòd illud pro tempore obtinenti incumbit onus coadiuuandi Rectorem dictæ Parochialis, quod onus non tribuit curam in substantia, nec facit beneficium esse Rectorem, sed simplex nihilominùs reputatur, *Staphil.* vbi suprà. *Gonzal gloss.6.n.68.69. & 70. Caputaq. decis.34.n 4.p.3. Mantic.decis.48.n.5. & Rot.dec.52.n.16. & seqq.* & præsertim, *n.24. & 25. p.2. diu.* vbi latè de requisitis ad Parochialitatem, & vt beneficium dicatur curatum, prout etiam de eisdem requisitis *Greg. d. decis.387. per tot.* Quæ requisita, nedum hîc non probantur, quinimò iuxta seriem facti, & qualitatem beneficij de quo agitur, videntur non posse probari.

12

Denique non refragantur testes, & prouisiones de hoc Beneficio factæ, ex aduerso datæ ad probandum illud esse curatum: Quia vltra quòd † depositiones dictorum Testium sunt informes, & simplices attestationes, quæ ideò non sunt attendendæ; Respondetur quòd tàm dicti Testes, quàm prouisiones supradictæ, dum ex eis colligi prætenditur hoc beneficium habere annexa multa onera, personalem residentiam requirentia, non excludunt, quin illud sit simplex; † Cùm stare simul possint, vt cura principalis spectet ad Rectorem dictæ Ecclesiæ; onus autem coadiuuandi Parochum incumbat Beneficiato; Itaque nihilominùs Beneficium sit simplex, & non curatum, ex latè deductis per *Staphil. Gonz. Mant. Greg. & Rotam diu.* vbi proximè.

13

14

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Meleuitana Antianitatis.

Lun. 10. Martij 1634.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Lex, vel statutum non porrigitur ad præterita.*
2 *Statutum non attenditur, stante dispensatione.*
3 *Instrumenti fides, vt minuatur ex eo, quod persona publica, quæ illud fecit, fuerit ab officio remota, quid requiratur.*
4 *Priuatio officialis publici, non tollit fidem scripturæ, factæ ab illo ante priuationem.*

5 Ex

1 *Expressio falsa annorum, quæ verisimiliter non retraxisset concedentem, non vitiat Gratiam.*

DECISIO CCCCXXXIV.

RESOLVTVM fuit, informante etiam Lingua Italica, constare de valida probatione Nobilitatis D. Equitis Antonij Pappacodæ, vsque ab initio, Et sic standum esse in decisis 23. *Ianuarij præteriti coram me*, ex iisdem rationibus, & fundamentis decisionis desuper extensæ, reiecto prout in dicta decisione, articulo Professionis, & à quo tempore incipiat Antianitas, ad aliam disputationem.

Nec obstare visum fuit, quòd probationes in vim Commissionis, emanatæ de mense Nouembris 1587. tunc d. Equite existente in minori ætate, fuerint nulliter factæ, dum *Statutum* 25. *tit.* 2. *de receptione Fratrum* disponit, quòd non dentur Commissiones minoribus, qui annum ætatis XVI. expleuisse liquidò non docuerint; Tum quia fuit animaduersum dictum Statutum editum fuisse in Capitulo Generali de mense Martij 1603. & sic longè post expeditam supradictam Commissionem, quod ideò non annullat probationes antea factas; † Cum lex, vel Statutum regulariter non porrigatur ad præterita, *l. Leges, la* 2. *C. de legib. c.* 2. *de Constit. Felin. in cap. vlt. n.* 1. *&* 3. *eod. tit. Calcan. conf.* 15. *n.* 13. Tùm & etiam, quia in omnem euentum, † Statutum prædictum non est attendendum in præsenti casu; cùm Magnus Magister ex speciali facultate sibi à Capitulo Generali attributa, dispensauerit super minori ætate, ad text. *in cap. necessaria, prima quæst.* 7. *Oldrad. conf.* 118. *Afflict. decis.* 320. *n.* 13. *Verald. dec.* 219. *n* 5. *p.* 1.

Nec pariter obstare visum fuit, quòd circa exhibitionem probationum Nobilitatis dicti Equitis, illarúmque approbationem, in Assemblea Prioratuum Bauli, & Capuæ, tenta de mense Ianuarij 1588. non sit standum attestationi Io. Baptistæ Capani tunc Secretarij Assembleæ, cùm ille fuerit deinde ob sua demerita ab officio remotus; Quia fuit dupliciter responsum: Primò quòd † ad minuendam fidem Instrumenti, ex eo, quòd persona publica, quæ illud fecit, fuerit ab officio remota, non sufficit simplex priuatio; sed requiritur, vt probet quòd priuata fuit ob crimen falsitatis, *Rota post secundum vol. conf. Farinac. decis.* 210. *sub n.* 2. Quæ qualitas in casu isto non probatur. Secundò responsum fuit, † quòd prædicta attestatio exhibitionis probationum, illarúmque approbationis præcessit priuationem dicti Secretarij, quæ ideò remansit nihilominùs in antiquo suo robore, non obstante dicta subsequenti priuatione, *Bart. in repet. l. Barbatius, n.* 16 *ff. de offic. Præt. Farin. de falsit. & simul. quæst.* 155. *n.* 43. *&* 64 *Rot. d decis.* 210. *n* 2.

Denique non releuat, † quòd dictus Eques de tempore receptionis esset constitutus in 30. mense suæ ætatis, & tamen narratum fuit Magno Magistro illum existere in septimo anno, vel circa; Quia vltra quod obiectum non percutit punctum validitatis probationum, sed potiùs articulum reseruatum, Placuit DD. responsio, quòd dum Magnus Magister in Bulla receptionis præfixit terminum, à quo deberet incipere Antianitas, nempe à septennio completo; expressio vnius vel alterius temporis, cum verisimiliter non retraxisset, & consequenter dicta expressio septem annorum, vel circa, non vitiat Gratiam receptionis, per ea, quæ tradunt *Bellam. decis.* 4. *& Rot. decis.* 270. *n.* 1. *post* 2 *vol. conf. Farin.*

Illud autem, quod hodie refricabatur contra validitatem probationum, videlicet non apparere illas fuisse exhibitas in Conuentu, vel in Lingua infra biennium à die receptionis, fuit benè sublatum, ex latè deductis in dicta prima decisione, *vers. Vnde non obstat, &c.* quæ Dominis placuerunt.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana Casalis Aguzzani.

Ven. 10. *Martij*, 1634.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sumptum authenticum formiter extractum probat, vt Originale.*

DECISIO CCCCXXXV.

POSTQVAM fuit firmatum in duabus decisionibus in hac causa factis coram me, nempe sub *die* 18. *Aprilis* 1628. *& die* 28. *Maij* 1632. Constare de fideicommisso q. Capitanei Francisci Salamonij ad fauorem D. Cleriæ Rebibæ Marchionissæ de Maximis, D Alexandra de Blanchis aduersatia, opposuit Testamentum dicti Capitanei Francisci non esse in forma probanti, & obtinuit desuper dari particulare dubium: Quo hodie proposito † fuit resolutum dictum testamentum esse in forma probanti: Quandoquidem constat illud esse Sumptum authenticum, extractum per Notarium Archiuistam à suo Originali, existente in Archiuio Capitolino, cum citatione dictæ Alexandræ, vt disponit *Statutum Vrbis c.* 136. *lib.* 1. cui est adhibenda eadem fides, quæ adhibetur ipsi Originali, vt in eodem statuto disponitur.

Et ita decisum, &c.

Calaguritana Beneficij.

Lun. 13. *Martij*, 1634.

ARGVMENTVM.

Habes ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Possessio Instrumentalis manutenibilis est, si capta sit alio non possidente.*

2 *Declara quòd de iure præsumitur capta alio non possidente, dum contrarium non probatur.*

DECISIO CCCCXXXVI.

FVIT resolutum Domino Ioanni Ibanes dandum esse mandatum de manutenendo in possessione beneficij, de quo agitur; Quandoquidem constat de eius instrumentali possessione, capta sub die 10. Nouembris 1633. † quæ manutenibilis est, alio non existente in possessione, vulg. *l. prædia*, & ibi Doct. *ff. de acquirend. poss. Cassad. decis.* 20. *de preb. Rot. decis.* 660. *n.* 1 *p.* 1. *recent.*

Quòd autem † possessio fuerit capta, alio non

 existente

existente in possessione, de iure præsumitur, dum non constat, quòd alius de eo tempore possideret, *Greg. decis. 168. n. 1.*

Et ita decisum Ioanne tantùm informante.

Ventimillien. Beneficij.

Ven. 17. Martij, 1637.

ARGVMENTVM.

Possessio capta pendente appellatione interposita à sententia Executoris Mixti, est attentata. Et quando Executor Mixtus dicatur.

SVMMARIVM.

1. *Attentata est possessio capta appellatione pendente.*
2. *A sententia Executoris Mixti datur appellatio suspensiua; & ideò possessio capta ea pendente est attentata, num. seqq.*
3. *Executor Mixtus quando dicatur.*
4. *Possessio attentata est sequestranda.*
5. *Possessio Instrumentalis, capta alio non possidente, est manutenibilis.*
6. *Possessio posterior, & attentata non est manutenibilis.*

DECISIO CCCCXXXVII.

IN Decisione in hac causa facta sub die 9. Decembris 1633. fuit resolutum: † Possessionem Cappellæ, de qua agitur, captam per Carolum Portum prouisum Apostolicum, fuisse attentatam; ex quo idem Carolus immissus fuit in possessionem d. Cappellæ, vigore sententiæ latæ per Executorem Litterarum Apostolicarum, pendente adhuc appellatione interposita pro parte Michaëlis Angeli Speroni aduersarij. Qui fuit de eadem Cappella prouisus ab Ordinario Ventimillien. † A qua sententia, cùm daretur appellatio suspensiua, ex quo † Executor erat Mixtus, stantibus Litteris in forma *Dignum*, cum clausulis *Dummodo data præsentium, Amoto, &c.* non potuit, ea pendente capi possessio, citra vitium attentatorum. *Staphil. de Litt. Grat. tit. de nou. feren. mand. n. 3. Gonz. ad reg. 8. in annot. nullit. n. 336. Greg. decis. 91. n. 1. & 3.* cum aliis in dicta decis. alleg. Sed quia in eadem decisione dictum fuit, † præfatam possessionem vti attentatam esse sequestrandam, Ideò repropošui hodie causam super eisdem: Et DD. quoad attentata per Carolum commissa, steterunt in Decisis, ex eisdem rationibus in decis. deductis: Quo verò ad sequestrum, recesserunt à decisis, & firmarunt dandum esse mandatũ de manutenendo prædicto Sperono: Quandoquidem ex hodie datis constitit de illius Instrumentali possessione, capta sub die 10. Septẽbris 1631. † Quæ Instrumentalis possessio, cùm capta fuerit, alio non possidente de eo tempore, manutenibilis est, vulg. *l. prædia, ff. de acqu. poss. Rot. decis. 661. n. 1. part. 1. recent. Canal. decis. 487. n. 1. & 2.*

Neque obstat possessio Caroli, capta 4. Augusti 1632. † Quia vti posterior, & attentata, ex prædictis, non est manutenibilis, *Rot. diu. decis. 19. n. 1. part. 2. & part. 4. decis. 164. num. 1. & 7. Rener. D. Decanus, decis. 492. n. 3.*

Quæ dicuntur de affectione huius Cappellæ, & de præuentione Papæ in conferendo, respiciunt petitorium, & ideò non sunt discutien. in hoc summariissimo manutentionis Iudicio.

Et ita vtraque parte informante, fuit resolutum.

Florentina Subdecanatus.

Ven. 24. Martij, 1634.

ARGVMENTVM.

Plura habes notanda in materia Iurispatronatus Hæreditarij, diuisi in plures voces, de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1. *Præsentatus à maiori parte patronorum præfertur præsentato à minori parte.*
2. *Iurispatronatus dotatio si facta fuerit singulariter nomine plurium personarum, illud acquiritur æqualiter singulis earum pro se suisque hæredibus.*
3. *Descendentia probatur ex libris, & instrumentis, præsertim in antiquis.*
   Item probatur ex illis translatio bonorum Iure hæreditario.
4. *Obiisse sine filiis quis præsumitur, dum non constat filios habuisse.*
5. *Successio defuncti spectat ad proximiorem.*
6. *Filij possunt acquirere simul cum patre.*
7. *Filius quicquid acquirit Patri acquirit.*
8. *Declara id verum esse, quoad vsumfructum dumtaxat, non autem quoad proprietatem.*
9. *Clausula, & pro omni portione sibi tangente, præseruat omnia alia Iura competentia, vltra expressa.*
10. *Enunciatiua erronea non attenditur.*
11. *Patroni si plures præsentent, & non exprimant pro qua parte, præsumitur præsentare pro rata vnicuique tangente.*
12. *Patroni plures præsentantes, repræsentant eam solam partem, quæ Iure hæreditario ad eos peruenit.*

DECISIO CCCCXXXVIII.

CVM inter Dominos de Venturis ex vna, & D. Octauiam Capponam ex altera; nec non inter ab illis præsentatos, fuerit per plures annos coram me disceptatum, An Iuspatronatus Subdecanatus Ecclesiæ Florentinæ sit Gentilitium, vel Hæreditarium, fueritque per plures decisiones resolutum, illud esse Hæreditarium, Tandem, vtraque parte desuper acquiescente, Dubitaui hodie, stante qualitate hæreditaria, quis ex dictis præsentatis sit instituendus; Et fuit resolutum, instituendum esse præsentatum à DD. de Venturis; Ratio resolutionis fuit, Quia cùm ille fuerit præsentatus intra legitima tempora, & eius Clericatus non controuertatur, † Dominique de Venturis, qui illum præsentarunt, habeant plures voces dicti Iurispatronatus Hæreditarij, quàm D. Octauia, Est propterea præferendus alteri præsentato à D. Octauia, *cap. quoniam, vbi gloss. Card. & Abb. de Iurepatron. c. si cui, de elect. Lambert. de Iurepatr. lib. 2. p. 3. quæst. 4. art. 1. n. 4. & 6. Manz. decis. 86. n. 4. Rot. decis. 117. n. 1. p. 2. diuers. Seraph. d. 875. num. 1. & seqq.*

Quòd

Quòd autem DD. de Venturis habeant plures voces prædicti Iurispatronatus Hæreditarij, quàm D. Octauia, visum fuit clarè constare ex Instrumento assignationis prædiorum pro dote dicti Subdecanatus; cuius vigore, iuxta hactenus firmata in decisionibus, & Discursu in hac causa factis, fuit ab initio istud Iuspatronatus acquisitum D. de Puccis; Quandoquidem † cùm dicta assignatio prædiorum, vt habetur in eodem Instrumento, facta fuerit singulariter nomine septem personarum, nimirum Antonij, qui fuit primus Subdecanus, Raphaëlis, & Francisci fratrum eiusdem Antonij, Alexandri Patris prædictorum, ac Laurentij, Roberti, & Petri dicti Alexandri fratrum de Puccis; Proptereà eorum singulis fuit æqualiter Iuspatronatus acquisitum pro se, & eorum hæredibus, *Abbas in cap. ad audientiam, 1. n. 4. de Eccles. ædific. & in rubr. de Iurepatr. num. 6. Rocc. de Iurep. in verb. & dotauit, quæst. 12. Lambert. eodem tract. part. 1. lib. 1. quæst. 3. art. 5. per tot. Garz. de benef. part. 5. cap. 1. num. 54.* Vnde cùm Domini de Venturis sint hæredes in solidum Alexandri, Antonij, Raphaëlis, & Francisci acquirentium, & deinde sint hæredes pro tertia parte Laurentij, consequenter habent quatuor integras voces, & tertiam partem vnius ex tribus reliquis, & sic habent maiorem partem dicti Iurispatronatus.

Quòd prætereà Domini de Venturis sint hæredes, vt supra vltra quòd non controuertebatur, & fuit pro certo admissum inter easdem partes in causa Florentina Canonicatus, nec non in decisionibus in eadem causa factis 14. Maij 1629. & 16. Ianuarij 1630. coram R. P. D. meo Verospio, hodie fuit plenè iustificatum ex datis in summario Dominorum de Venturis, scilicet ex Instrumento prædictæ assignationis, & ex libris publicis Onerum, & Decimarum Ciuitatis Florentiæ; ex Instrumento compromissi, & Laudi inde sequuti, & emologati à dictis fratribus de Puccijs, & tandem ex Instrumento præsentationis ad istum Subdecanatum de anno 1577. institutione subsecuta; In quibus clarè habetur, quòd Alexander genuit Antonium, Raphaëlem, & Franciscum, & deinde Franciscus Ioannem Paulum, & Ioannes Paulus Robertum; prout etiam ex eisdem libris, & instrumentis apparet, bona prædictorum nec non tertiam bonorum Laurentij, ordine successiuo peruenisse ad vnumquemque prædictorum; † Quibus libris, & instrumentis, præsertim cùm versemur in antiquis, standum, est ex illisque descendentia, & bonorum translatio, Iure hæreditario benè probatur, dum de alio Iure non docetur, ex Doctrina *Bald. Salyc. Aretin. & Iason. in l. cum aliquis, C. de Iur. delib. Peregr. de fideic. art. 43. n. 83. Mascard. de probat. conclus. 411. n. 21. Gemma de verb. Ennuc. quæst. 33. n. 11. lib. 2. Marescote. var. resol. cap. 7. n. 4. lib. 1. Ricc. in prax. Iurisp. decis. 155. n. 57.* Et fuit dictum *Romana fideicommissi de Victoriis 9. Decembris 1626. coram R. P. D. meo Merlino.* Et in terminis dd. librorum, *in Florentina fideicommissi de Guiducciis, 16. Iunij 1627. coram R. P. D. meo Dunozetto.* Vnde cùm Robertus procreauerit Sibyllam, & Lucretiam, illæque fuerint eius hæredes, vt constat ex publicis Instrumentis testamenti dicti Roberti, & aditionis eius hæreditatis; à tandem non fuerit dubitatum quin DD. de Venturis sint filij, & hæredes d. Sibillæ, vt ex actis processus. A primo ad vltimum patet, quòd DD. de Venturis vna cum D. Lucretia habent maiorem partem vocum huius Iurispatronatus.

Neque obstare visum fuit, quòd Raphaël, vnus ex prædictis septem acquirentibus procreauerit Laurentium, & Alexandrum iuniores, & consequenter ei non successisse Ioannem Paulum, sed dictos eius filios; † Quia cùm illi obierint sine filiis, prout præsumitur, dum non constat filios habuisse, *Cuman. in l. is potest, ff. de acquir. hæred.* & ibidem *Alex. num. 15. & Ias. n. 58. Surd. cons. 1. n. 6.* † ei successit Ioannes Paulus vti proximior, *Crass. in §. successio ab intest. n. 10. q. 33.* Et cessare videtur difficultas, dum ex supradictis libris Onerum, & Decimarum constat, quòd omnia bona Antonij, & Raphaëlis in Ioannem Paulum peruenerunt.

Non obstat etiam si dicatur, ex instrumento d. assignationis non fuisse acquisitum Iuspatronatus omnibus septem supradictis, quorum nomine assignatio prædiorum pro dote fuit per Antonium facta, nimirùm non fuisse acquisitum Antonio, Raphaëli, & Francisco tribus ex dictis septem, sed duntaxat illud acquisitum fuisse Alexandro Patri trium prædictorum, & Laurentio, Roberto, & Petro fratribus dicti Alexandri, itaut Antonius, Raphaël, & Franciscus faciant vnam dumtaxat vocem cum Alexandro eorum Patre; † Quia hoc obiectum caret penitus fundamento, cùm nullibi in Iure filij prohibeantur acquirere simul cum patre pro rata, imò contrarium, *Bart. & DD. in leg. Gallus, §. & quidem rectè, ff. de lib. & posthum. Gabr. concl. 2. n. 10. de Iur. Emphyt. Vrsil. ad Afflict. decis. 33. n. 1. Hond. cons. 51. n. 10. lib. 1. Menoch. præs. 70. n. 17. in fin. lib. 4.* Et non relenat, quòd † quicquid filius acquirit, patri acquirit; quia vltrà quod non applicatur, † est verum quoad vsumfructum dumtaxat, non autem quoad proprietatem, vulg. *l. cum oportet, in princ. C. de bon. quæ lib.*

Minùs obstat, quòd prædictus Alexander Pater Antonij, Raphaëlis, & Francisci in quodam mandato procuræ enunciauerit se Patronum pro tertia parte. Vnde inferebant Informantes pro D. Octauia, hoc Iuspatronatus fuisse diuisum in solas tres voces, quarum vna fuit Alexandri, aliæ verò duæ, Roberti, & Petri, à quibus illa causam habet; Quia vltra quod cessat difficultas ex eodem mandato procuræ, vbi post d. enunciatiuam immediatè † subsequitur clausula, *& pro omni portione sibi tangente*, quæ est præseruatiua omnium aliorum Iurium competentium, vltra expressa, prædicta enunciatiua detegitur manifestè erronea, ex prædicto Instrumento assignationis. Tùm quia cum septem fuerint acquirentes, Alexander scilicèt, & tres eius filij, trésque Alexandri fratres prædicti, constat Iuspatronatus in septem partes fuisse diuisum, ex supra alleg. Tum, & quia, dato, quòd Alexander, & eius tres filij non facerent nisi vnam partem, vtique dum Alexander se asseruit patronum pro tertia parte, fuit error; quia in omnem casum ipse, & eius filij fuissent Patroni pro quarta parte; quia quatuor fuerunt fratres acquirentes, scilicet Alexander, Laurentius, Robertus, & Petrus. † Enunciatiua autem, quæ ex facti serie detegitur erronea, non est attendenda, *l. non fatemur, ff. de confess. Greger. XV. decis. 121. num. 10.*

Tandem non releuat, quòd de anno 1577. Robertus q. Pandulphi, & eius fratres, à quibus causam habet D. Octauia, præsentauerint vna cum solo Roberto Ioannis Pauli, à quo causam habent DD. de Venturis, † Quia cùm nec prædicti Robertus q. Pandulphi, & eius fratres, nec Robertus Ioannis Pauli expresserint pro qua parte vnusquisque præsentaret, præsumendum est eos præsentasse dumtaxat pro portionibus & ratis vnicuique tangentibus. Vnde cùm præfato Roberto, & fratribus solùm spectarent duæ integræ voces, nimirum voces Petri, & Roberti, & residuum vocis Laurentij, consequenter pro dictis dumtaxat ratis eos præsentasse præsumi debet: Et ratio est; quia † etiam si fuissent mille personæ, eam solam partem repræsentassent, quæ Iure hæreditario ad eos peruenit, *Clem. plures, de Iurepatr. Lambert.*

Lambert.eod.tract.lib.1.part.2.quest.1.art.15. num.19. Ricc.in prax.Iurisp.decis.210.n.167. Grat. discept.251. numer.14. Modern. Pisan.de Iurep. lib.11. cap. 8. numer.7.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Meleuitana Antianitatis.

Ven. 24. Martij, 1634.

ARGVMENTVM.

Antianitas quando currere incipiat Equiti Hierosolymitano.

SVMMARIVM.

1 *Tenor Bullae attendi debet.*
2 *Antianitas incipit currere Equiti Hierosolymitano à die quo soluit Traiectum communi aerario.*
3 *Antianitas currit à die antiquioris ingressus.*
4 *Interpretatio ea facienda est, vt contradictio vitetur.*
5 *Dispensatus super aetate ad effectum Antianitatis, censetur etiam ad eundem effectum dispensatus super professione.*
6 *Priuatio praesupponit habitum.*

DECISIO CCCCXXXIX.

FIRMATO iam in duabus decisionibus in hac causa factis die 23. Ianuarij, & 10. Martij currentis anni, constare de valida probatione Nobilitatis D. Equitis Antonij Pappacodae, vsque ab initio, Proposui hodie dubium in dictis Decisionibus reseruatum, videlicet: A quo tempore inceperit dicti Equitis currere Antianitas. Et fuit resolutum: Antianitatem incepisse currere à die completi septennij aetatis eiusdem Equitis. Fundamentum resolutionis fuit, quia Magnus Magister vigore facultatis à Capitulo Generali sibi attributae, recipiendi minores, etiam absentes, recepit de mense Maij 1588. dictum Equitem tunc minorem septennio, cum praerogatiua Antianitatis, numerandae à die septennij completi, † vt claré constitit ex tenore Bullae receptionis, quae est attendenda, *cap.porro, de priuileg. Auth. de mand.Princ.§ si quis autem*; Et tantò magis, quia dictus Eques, vel eius Pater pro eo, iam soluerant communi aerario integrum Traiectum, vulgò *Passagium*, † à cuius solutionis tempore numeratur Antianitas; itaut non possit illa ampliùs controuerti, vt disponunt *Statuta Religionis Hierosolymitanae, cap.15. tit. 5. de Thesaur.* Et in terminis firmauit Rota coram *Gregor. XV. decis. 341. circa fin. & decis.499. num. 1. & in Neritonen. seu Meleuitana Antianitatis 15. Aprilis 1622. coram bon. mem. Remboldo.* Et accedit Iuris assistentia, † cùm de Iure communi, Antianitas regulariter currat à die antiquioris ingressus, *cap. 1. de maior. & obed. Aretin. cons. 23. num. 3. vers. & primum.* Et in terminis de Milite Hierosolymitano, Rota apud *Seraph.decis.326.num.3.& Greg.d.dec.341. num. 1.*

Nec releuare visum fuit, quòd dictus Eques nondum expressè emiserit professionem, & ideo frustra de Antianitate hodie disputari: Quia vnum est, an possessione nondum emissa possit ille actualiter gaudere Antianitate in concursu Militum iam expressè professorum. Et in hoc casu forsan procederet obiectum; sed non versamur in eo; quia dictus Miles hoc non praetendit. Aliud verò est, an emissa deinde quandocumque professione, currat dicto Equiti Antianitas ad omnes effectus Religionis à die completi septennij suae aetatis, etiam in concursu aliorum Militum, ante ipsum expressè professorum, post eundem autem receptorum, in quibus terminis versamur. Et procedunt dubium, & dicta resolutio DD. hodie facta, ad fauorem dicti Equitis; Quia ad effectum regulandi Antianitatem, id est. An ab hoc, vel illo tempore illa currere incipiat, Statuta non se fundant in professione, nulloque modo eam attendunt, sed solutionem *Passagij*, vt in dicto *cap. 15.* vbi etiam, quòd professio emitti non potest ante Traiectum solutum; & tamen haec duo implicarent, quòd scilicet Antianitas, iuxta dispositionem Statutorum, currat à die soluti traiecti, & quòd ad eam requiratur professio, quae ex forma eorundem Statutorum emitti non potest ante traiecti solutionem. † Vnde ad euitandam hanc contradictionem, dicendum est, initium Antianitatis ad effectum, de quo agitur, non esse regulandum à professione, *ad l. quoties in stipulationibus, ff.de verb. oblig. l. vbi est, ff. de reb. dub.* & in simili *Oldrad. cons.109. sub num. 1.* Et concludit *statut.13.tit.2.de recept.fratr.* dum disponit, quòd octo pueris duodecim annorum receptis in quemcumque gradum pro seruitio Magni Magistri, nihil opponi possit circa Antianitatem; cùm tamen in dicta aetate 12. annorum non possent esse professi, iuxta dispositionem *Sacri Conc. Trid. & d. Statutum 15.de recept. fratr.* Et cessare videtur penitus difficultas; quia quatenus professio fuisset aliàs necessaria, tamen in casu nostro, † dum dictus Eques fuit receptus cum dispensatione super aetate, & cum expressa praerogatiua Antianitatis à completo septennio, censeretur etiam per necessarium antecedens dispensatus super professione, ad effectum Antianitatis, iuxta doctrinam *Abbat.in cap.quia in tantum, num.4. de preben. Felin.in cap.postulasti, num. 10. de Rescr. Osasc. in tractat. de incompatib. benefic. part. 1. cap.17.num.19. Vinc.Caroc. super reg.cum quid, part.2. ampl.1.num.7. Rebuff. in prax. tit. de non promou. numer.55. Staphil.de Grat.expect.in 2.form.num.16. Silua. de benef.part.9.quest.52.num.1. Sanch.de matrim.lib.8. disp.1.num.19.*

Nec praedictis aduersatur *Ordinatio Religionis 18. tit.2.de recept. Fratr.* facta de anno 1603. à Capitulo Generali, in qua disponitur, quòd si Nouitius non suscipiat habitum, ac profiteatur expressè intra terminum sibi intimatum, intelligatur amisisse Antianitatem, eo vsque acquisitam, quasi inde, vt praetendebant Informantes pro Lingua Italiae inferri videatur ad effectum dictae Antianitatis requiri omninò professionem; Quia fuit dupliciter, & benè responsum. Primò, quòd dicta Ordinatio emanauit longè post receptionem dicti Equitis, quae ideò ei non praeiudicat, vt fuit firmatum *in secunda decisione in hac causa facta coram me, vers. Neque obstare.* Secundò responsum fuit, quòd dicta ordinatio retorqueretur ad fauorem Equitis; quia dum disponit amitti Antianitatem eo vsque acquisitam, praesupponit etiam per necessarium antecedens, eam non regulari à professione; sed imò sine professione acquiri, ex regula quòd † priuatio praesupponit habitum, de qua *in l. dotem, ff. de verb. obligat. cum vulg.*

Fandem non obstat alia Ordinatio Capituli Generalis de anno 1597. per quam fuit concessa facultas receptis in minori aetate, tunc in Conuentu praesentibus, gestandi Crucem habitus, deuotionis causa, professione nondum emissa, & ad patrias redeundi, cum

cum expressa tamen conditione, quòd à decimo quinto eorum ætatis anno integrè reuoluto, id est completo, vsque per totum annum decimum nonum eiusdem ætatis, reuerti deberent in Conuentum ad faciendum annum probationis, & postmodum professionem fer.fer.emittendam, quòd si prædicta non complerent, censerentur renunciasse suæ receptioni, & Antianitati; Quia dicta Ordinatio non fuit generalis, sed restricta ad minores, qui tunc de tempore illius Capituli generalis fuerunt recepti, & erant præsentes in Conuentu, quæ propterea non est extendenda ad dictum Equitem, sed imò facit ad eius fauorem longè antea recepti cum dispensatione etiam super absentia, & etiam tunc de dicto anno 1597. absentis à Conuentu, & ignari huius Ordinationis, ad text. *in l. cum leg. ff. de testam. & l. 1. §. quòd autem, ff. de ale. lus. & aleat.*

Cætera, quæ longa serie fuerunt repetita contra validitatem gratiæ receptionis, & antiquarum probationum nobilitatis, illarúmque non exhibitionem in Conuentu, ac etiam contra attestationem Secretarij Assembleæ Prioratuum Baiuli, & Capuæ, & demum contra quadragenatiam delationem habitus, & nouas d. nobilitatis probationes in locum dictarum antiquarum subrogatas, sunt extra dubium, & iam fuerunt sublata in dictis duabus decisionibus.

Et ita vtraque, &c.

Pisana Cappellæ.

Lun. 27. Martij, 1634.

ARGVMENTVM.

Comparitio facta coram Capitulo an litem inducat. Cessionarius beneficij, quid teneatur probare. Et nonnulla alia notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Comparitio simplex facta coram Capitulo, cum protestatione, quòd quis non instituatur, litem non inducit.*

2 *Et maximè procedit si comparens declarauerit nolle litem contestari.*

3 *Cessionarius beneficij tenetur iustificare Ius cedentis, si non probetur eundem cedentem esse triennalem pacificum possessorem.*

4 *Item tenetur probare publicationem dictæ cessionis,* iuxta Constitutionem Pij V. & Gregorij XIII. *quæ procedunt etiam in prouisione facta in* forma Dignum, *& num. 5.*

6 *Litteræ Apostolicæ non iustificatæ, non sunt exequendæ.*

7 *Beneficium Seculare vacat ipso Iure per professionem emissam in Religione.*

DECISIO CCCCXL.

DVBITAVI An Litteræ Apostolicæ *in forma Dignum*, obtentæ à Bartholomæo Lamberto, super prouisione Cappellæ, de qua agitur, sint iustificatæ, itaut veniant exequendæ: Et quoad vtramque dubij partem fuit negatiuè resolutum. Et in primis, quòd non sint iustificatæ, patet ex eo, quod præfatus Lambertus obtinuit dictas Litteras, cum clausula, quatenus lis (quam narrauit, existere inter ipsum ex vna, & Federicum de Vpezinghis, partibus ex altera) vera sit, & legitimè introducta, quæ lis nullo modo probatur, cum ex reuolutione processus appareat inter eos nullos fuisse factos actus Iudiciales, sed tantùm constat Lambertum comparuisse coram Capitulo Pisano, cùm protestatione, quòd Federicus aduersarius non institueretur; † Quæ 1 simplex comparitio litem non inducit, vt in specie tradunt *Rebuff. in prax. part. 1. de Rescr. Gratian. si neutri, num. 24. Lancellot. de attent. part. 2. cap. 4. In præfat. num. 686. & seqq.* † Maximè cùm d. comparitionem 2 facere citra animum litem contestandi, vt in fortioribus terminus dixit *Mant. decis. 204. num. 9. & 10. & Rota in Romana Casalis de Fabiis 12. Februarij 1633. coram me.*

Præterea dicebant Domini, quòd cùm dictæ Litteræ Apostolicæ, quibus nititur Lambertus, fundentur in cessione, quam ei fecit Federicus de Iuribus sibi super dicta Cappella competentibus, † tenetur 3 Ius Federici cedentis iustificare, dum aliàs non probatur eundem Federicum fuisse triennalem pacificum possessorem, *Paris. de resign. lib. 10. quæst. 4. n. 10. & seqq. Ferett. cons. 101. n. 8. Cassad. decis. 2. de caus. possess. & propr. Ægid. decis. 593. Incipit, licèt possessio, Mant. decis. 68. n. 8. Rota decis. 309. num. 1. p. 2. recent.* † Prout 4 etiam Lambertus probare tenetur publicationem dictæ cessionis, vt requirunt *constitutiones Pij V. & Gregorij XIII.* de quibus per *Paris. de Resignat. lib. 11. sub n. 3. & 5. Rota decis. 663. n. 1. p. 4. diuers. Gregor. decis. 278. n. 2.* Quæ Constitutiones locum etiam habent in prouisione 5 facta in forma *Dignum, Rota decis. 186. num. 1. part. 2. diu.*

Quòd verò † dictæ Litteræ non sint exequendæ, 6 patet eo ipso, quòd non sunt iustificatæ, *cap. 2. & ibi Abbas. num. 3. de rescr. Rota decis. 251. n. 2. part. 2. recent.* Et vlteriùs probatur ex quo † dictus Lamber- 7 tus postquam dictas Litteras obtinuit, professionem emisit in Religione Minorum de Obseruantia sancti Francisci, per quam vacauit ipso Iure dictum beneficium seculare, *Gonzal. super reg. 8 glos. 15. n. 45. Garz. de benefic. part. 11. cap. 9. in princ. Gregor. decis. 281.* & ibi *Adden.* & sic prædictæ Litteræ hodie non sunt amplius in statu exequibili.

Et ita vtraque, &c.

Romana Spolij Casalis.

Lun. 27. Martij, 1634.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotis taxantur ad rationem septem cum dimidio pro centenario, iuxtà* statutum Vrbis.

2 *Creditor non potest prætendere fructus sui crediti postquàm fuit sibi adiudicata res debitoris. Declara, vt num. 3.*

DECI

DECISIO CCCCXLI.

PRÆSVPPOSITA facti serie prout in *Decisione 16. Decembris proximè præteriti coram me*, Proposui iterum dubium tunc resolutum: Videlicet ad quam rationem sint calculandi fructus dotis, & an illi debeantur post adiudicationem domus; Et quoad primam partem DD. steterunt in decisis: Nimirum, † fructus esse calculandos ad rationem septem cum dimidio pro centenario, & anno, iuxta dispositionem *Statut. Vrb. cap. 137. lib. 1.* ex eisdem fundamentis dictæ decisionis, contra quæ Informantes pro Fabiis nihil, quod releuet, de nouo deduxerunt. Quo verò ad secundam partem eiusdem Decisionis, in qua firmatum fuit dictos fructus non deberi post adiudicationem domus, Domini hodie declararunt dictam resolutionem, vt sit in ea persistendum quoad fructus dotales, qui poterant decurrere à die adiudicationis, vsque ad diem, quo Fabij debitores recuperarunt possessionem eiusdem domus adiudicatæ; itaut toto hoc tempore fructus non fuerint debiti; Et ratio fuit eadem, de qua in dicta decisione, scilicet, quòd ex quo † Quintilij creditores, fuerunt consequuti ratam dotis, mediante supradicta adiudicatione domus, non poterant ampliùs prætendere fructus pro illa rata, *l. in diem*, vbi *gloss. ff. de vsur.* à dicta verò secunda decisionis parte recesserunt, quoad ratam scutorum 1300. dotis, pro qua fuerat facta dotis adiudicatio, vt in dicta prima decisione. † Cum enim fuerit resoluta dicta adiudicatio, & Fabij perceperint fructus, seu pensiones, Quintilius, vice versa, rediit ad primæua Iura dotalia pro supradicta rata, *l. si quis autem, §. si quis conduxerit*, vbi *Ias. num. 13. ff. de acquirend. possess. Gabr. cons. 36. num. 66. lib. 1. Rota decis. 634. n. 8. part. 1. recent. & in Romana Census 24. Nouembris 1628. coram D. meo Ghislerio.*

Et ita decisum vtraque, &c.

Cremonen. Prioratus.

Ven. 31. Martij, 1634.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Narratiua facta ad effectum reseruationis, & ad excludendum prouisum ab Ordinario est plenè, & concludenter probanda.*

Ordinarius habet intentionem fundatam super Collatione beneficiorum tam sæcularium, quàm regularium existentium in sua Diœcesi.

2 *Beneficia præsumuntur omnia sæcularia.*

3 *Status vltimus, legitimè præscriptus, est attendendus, itaut non releuet status anterior contrarius, si non sit præscriptus spatio 40. annorum.*

DECISIO CCCCXLII.

VACANTE Prioratu, de quo agitur, de mense Augusti 1629. per obitum q. Caroli Belolij, Eminentissimus Cardinalis Camporeus, authoritate Ordinaria, & vigore indulti, illud contulit Domino Carolo Camporeo, qui deinde fuit in possessionem immissus. Cum autem postea eũdem Prioratum à Sede Apostolica impetrauerit Antonius Guasconus, cum narratiua, quòd ille ad prouisionem Magistri Generalis Cruciferorum, cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis spectaret, obtinuit desuper Litteras Apostolicas in forma Breuis expediri, cum clausulà, *constito quòd Prioratus ad collationem Generalis Cruciferorum spectet*, quibus præsentatis coram A. C. sententiam fauorabilem super illarum executione reportauit: à qua, interposita appellatione pro parte dicti Domini Caroli Camporei, & causa mihi commissa, Dubitaui hodie an dicta sententia sit confirmanda, vel infirmanda; & fuit pro infirmatione resolutum, ex capite Iniustitiæ.

Quæ visa fuit euidens ex eo, quòd dicta sententia lata fuit non iustificata narratiua prædicta, † quæ tamen cùm facta fuerit ad effectum reseruationis, & ad excludendum prouisum ab Ordinario, qui de iure habet intentionem fundatam super collatione Beneficiorum, tam sæcularium, quàm regularium existentium in sua Diœcesi, *cap. ex frequentibus, de institut. cap. conquerente, de offic. ordin. Abb. in cap. Abbate, n. 3. de verb. signific. Vitalin. in Clem. vnica, n. 16. de supplen. neglig. Prælat. Felin. in cap. cum Venerabilis, num. 31. & seqq. de except. Silua de benef. 2 part. quæst. 16. num. 18. Gonz. ad reg. 8. in 1. § prohem. num. 21.* erat à Guascono prouiso Apostolico plenè, & concludenter probanda, *Gonzal. ad d. reg. 8. gloss. 11. n. 39. & 40. Put. decis. 265. lib. 3. Caputaq. dec. 10. part. 2.*

Quinimò potiùs constat de non pertinentia Generalis, ex quo benè probatum extitit hunc Prioratum esse in statu sæcularitatis, non solùm quia † omnia beneficia de Iure præsumuntur sæcularia, *Rebuff. in prax. tit. quotuplex sit beneficium, n. 4. Gonzal. gloss. 7. num. 1. Rota decis. 2. n. 2. de praben. in nou.* Verum etiam quia adest vltimus status sæcularitatis cum longeua obseruantia, spatio 60. annorum, & vltra, vt apparet ex pluribus collationibus factis Clericis sæcularibus, † Qui vltimus status, cùm sit legitimè præscriptus est attendendus; itaut non releuet prætensus status anterior de regulari, quia non probatur legitimè præscriptus spatio 40. annorum, prout requiritur, cum dentur tantùm prouisiones Generalis, seu eius Vicarij ab anno 1501. vsque ad annum 1536. quæ ideo non suffragantur, *c. cum de beneficio de præb. lib. 6. Put. decis. 132. lib. 1.* Et in puncto *Rota dec. 188. num. 2. part. 1. recent.*

Non obstant Bullæ Bonifacij, in quibus prætenditur indulgeri Generali Cruciferorum quòd possit conferre, seu commendare omnia Beneficia suæ Religionis, quia ex illis non concluditur, quòd dictæ Bullæ fuerint effectuatæ, & obseruatæ respectu Prioratus de quo agitur, imò constat de contrario ex supradictis.

Et ita vtraque, &c.

Papien. Pensionis.

Lun. 3. Aprilis 1634.

ARGVMENTVM.

Collige ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Obiisse ab intestato quis præsumitur si de testamento non docetur.*

2 Proxi

2 *Proximior quis præsumitur, dum contrarium non probatur.*

DECISIO CCCCXLIII.

Cardinalis Alanus, vigore facultatis sibi concessæ à felic. recor. Clemente VIII. transtulit ad fauorem q. Thomæ Hescler eius nepotis annuam pensionem scutorum, 700. auri in auro, quam idem Cardinalis habebat reseruatam super fructibus Mensæ Episcopalis Papien. Defuncto autem autem ab intestato dicto Thoma, existente creditore Episcopi Papien. pro terminis dictæ pensionis decursis, & non solutis in summa scutorum 1283. auri, ei successerunt Prior, & Fratres Sanctæ Mariæ Gratiarum Ciuitatis Neapolis, mediante persona Fratris Gregorij nepotis prædicti Thomæ in eorum Monasterio professi, qui introducto Iudicio coram A. C. pro consecutione dictæ summæ contra modernum Episcopum Papien. sententiam fauorabilem reportarunt, à qua interposita appellatione proparte dicti Episcopi, & causa mihi commissa, Dubitaui, An prædicta sententia sit confirmanda, & fuit affirmatiuè resolutum; Quandoquidem fuit valida, & iusta. Validitas patet ex reuolutione actorum: Iustitia verò redditur euidens, ex eo, quòd constat de facultate transferendi D. Cardinalis, & de translatione legitimè facta, † & de obitu Thomæ ab intestato, ex Iuris præsumptione, dum de Testamento non docetur, *Alex. in l. si emācipati, in.* 3. & ibi *Doctores, C. de collat. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib, 2. tit. 1. nu. 3.* Quòd autem dictus Gregorius sit nepos Thomæ, benè probatur ex datis *in Summario, num.* 4. † & quòd sit proximior præsumitur dum contrarium nō probatur, *Tiraq. de retr. lig. §. 11. glos. 1. n. 61. & seqq. Corn. cons. 197, nu. 1. vol. 4.* Tandem quod dicti Fratres acceptauerint hæreditatem Thomæ probatur ex aditione illorum, *Summario, nu.* 5. Vnde cum ex præmissis appareat de iustitia sententiæ, meritò fuit pro illius confirmatione responsum.

Et ita, &c.

Tarraconen. administrationis Cappellarum.

Lunæ 3. *Aprilis*, 1634.

ARGVMENTVM.

Habes ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Administratio bonorum Ecclesiæ spectat ad Capitulum. Declara, vt nu. 2.*

3 *Fundator Beneficij potest relinquere ius nominandi cui vult.*

DECISIO CCCCXLIV.

Domini steterunt in decisis 17. *Decembris* præsentis, iterum firmantes Ius nominandi Cappellanum ad Cappellas constructas, & erectas per bon. mem. Archiepiscopum Ioannem Teres spectare ad Venerabilem Confraternitatem Presbyterorum Ecclesiæ Tarraconen. non autem ad Capitulum eiusdem Ecclesiæ, ex iisdem rationibus, & fundamentis decisionis. Quibus non obstare dixerunt obiectum, quòd scilicet † ad capitulum spectat administratio bonorum Ecclesiæ, *cap. relatum il 2.* & ibi *Abb. n. 5. de testam. & Rota in Tarraconen. obseruationis statutorum 14. Ianuarij* 1631. *coram me:* Quia vltra quod ex actis processus, videtur probari, quòd etiam administratio istarum Cappellarum spectet ad Confraternitatem, tam ex tenore fundationis, quàm ex obseruantia subsecuta, in omnem casum, nihil ad rem faceret, cùm ex dicta prætensa bonorum administratione, inferri non possit ad dictum Ius nominandi Confraternitati expressè relictum à fundatore, † qui de Iure potuit illud relinquere, cui voluit, *cap. nobis de Iurepa tronatus.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

Albanen. Saluiani.

Merc. 3. *Aprilis*, 1634.

ARGVMENTVM.

Venditio pignoris conuentionalis facta sub hasta extraneo emptori instante priori creditore, censetur facta iure creditoris, & ideo non est locus iuri offerendi ad fauorem secundi creditoris: & plura ad hanc materiam pertinentia dilucidè, & subtiliter explanantur.

SVMMARIVM.

1 *Creditor posterior cum hypotheca pro confirmando suo credito offerre potest priori creditori, etiam quod illi pignora in solutum data sint, vel vendita per debitorem, nu. 31. 39. 48. & 51. & ratio redditur, nu. 31.*

2 *Amplia vt offerre possit etiam extraneo emptori, cui debitor pignus, seu rem hypothecatam vendidit, seu hypothecauit, etiam si extraneus emptor ex ipsius pecunia soluat priori creditori.*

3 *Creditor posterior agens Saluiano offerre potest contra possessorem habentem iura anteriora, & ratio redditur, nu. 4.*

5 *Venditio pignoris si non fiat per debitorem, sed per priorem creditorem iure creditoris, tunc contra emptorem non competit posteriori creditori ius offerendi, sed emptor illico dominium acquirit. Declara, vt num. 16. iunctis n. praced. & vide plures rationes sub n. 28. & seqq.*

6 *Limitatur tamen hæc regula pluribus modis de quibus per DD. ibi cit. & præsertim quando prior creditor iure creditoris non vendidit pignus extraneo emptori, sed secundo vel alij creditori eiusdem debitoris, & ratio redditur n. 7.*

8 *Venditio pignoris iure creditoris fieri potest per creditorem via ordinaria, aut executiua, & quādo via ordinaria fieri dicatur, ibid. & quando executiua, n. 17. vbi quòd in hoc casu iuris solemnitates non requiruntur, nec est locus iuri offerendi, n.. & 40.*

9 *Creditor vendens pignus, quamuis nullo præcedente pacto dicitur exequi ius creditoris, & in dubio censetur vendere lege pignoris, & sic iure creditoris, nu. 10.*

15 *Facultas vendendi pignus dicitur virtualis quædam accessio pignoris, quæ ei inest, quamuis nihil conuentum sit.*

12 Creditor vendere non potest quamuis post moram pignus debitoris ex facultate vendendi, quam habet à lege, nisi praecedat denunciatio de soluendo, & post eam biennium effluxerit.
13 Fallit si creditor habeat à debitore expressam vendendi facultatem, quia tunc creditor constituto debitore in mora soluendi, potest illico pignus vendere nulla praeuia denunciatione.
14 Creditor habet facultatem à lege vendendi pignus debitoris, quamuis in illius constitutione expressè cautum sit ne liceat illud vendere, dummodo priùs praecedant tres distincta denunciationes de soluendo.
15 Creditor tunc vendere dicitur pignus iure creditoris, quando vendit vigore pacti, aut facultatis sibi data à lege.
18 Statuta, & stylus Curiarum quae in executiuis seruari solent, subrogantur in locum solemnitatis iuris communis, nec sunt decisoria, sed tantùm ordinatoria Iudicij, n. 19. Et ideo licet remittãt solemnitates Iuris in vendendis pignoribus, non tamen immutant Iuris communis dec. imò illa habentur pro insertis in dictis statutis, n. 20.
21 Ius offerendi competit posteriori creditori contra emptorem pignoris, quoties emptor emit, titulúmque habet à priori creditori vendente non iure creditoris; sed iure venditoris, & n. 27. & 31. vbi redditur ratio.
22 Venditio pignoris per primum creditorem fieri dicitur iure venditoris, quando priùs emerat, sed in solutum acceperat à debitore, & deinde alij vendidit.
23 Debitor vendere potest pignus conuentionale quoties & cui velit cum eodem tamen onere.
25 Debitor vendens, aut in solutum dans pignus priori creditori, extinguit debitum solutione eius, quod debet.
25 Creditor efficitur verus dominus pignoris quod emit, seu in solutum habuit à debitore, & ideo cum desinat esse creditor, si deinde alij vendat, venditio non dicitur facta iure creditoris, sed iure venditoris, id est iure debitoris, qui ei vendidit, in ipsum postea translato cum eodem onere posterioris hypotheca, & num. 26. & seqq.
29 Ius offerendi non datur ei qui caret hypotheca.
30 Resoluto iure datoris, resoluitur & ius acceptoris.
33 Ius offerendi non competit secundo creditori cõtra priorem creditorem, qui accepit in solutum bona hypothecata debitoris vigore praecedentis conuentionis ab initio, & nu. 84. secus si dicta conuentio non praecesserit creditum posterioris creditoris, n. 34. & 38.
35 Creditor habens facultatem vendendi pignus, non potest illud vendere sibi ipsi.
36 Facultatem habens substituẽdi quemcumque velit, non potest se ipsum substituere.
37 Facultatem habens dandi cui voluerit, non potest se ipsum eligere, sibique dare.
41 Venditio pignoris habetur vti facta iure debitoris, quando facta fuit per Iudicem sub hasta instante creditore, & nu. 45. & 49. Contrarium n. 53. & seqq. & praesertim, n. 76. & seqq.
42 Iudex procedens iudicialiter nõ potest repraesentare personam creditoris. Declara, vt num. 88. & 89.
43 Actor nõ potest esse Iudex in causa propria, & vice versa Iudex actor esse non potest.
44 Iudicium consistit solùm inter Iudicem, Actorem, & Reum.
46 Factum Iudicis reputatur factum debitoris.
47 Amplia procedere in quacumque venditione facta publica vtilitate. Declara, vt nu. 89.
50 Creditor dum vendere potest pignus propria authoritate ex licentia sibi à lege data, si elegit viam iudiciariam, videtur renunciasse facultati vendendi. Declara, vt nu. 90. & seqq.
51 Ius offerendi sicut competit secundo creditori contra priorem, qui rem obligatam sine Iudicis ministerio ab ipsomet debitore emit, siue in solutum accepit, ita etiam competit quando prior creditor iudicialiter, & sub hasta emit, aut à Iudice in solutum accepit, cum nulla sit differentia quod venditio fiat extraiudicialiter, siue iudicialiter: quod ampliatur procedere non solùm quando venditio sub hasta, aut adiudicatio fit per Iudicem priori creditori, sed etiam quando fit extraneo maiori oblatori non creditori, n. 52. Contrarium, n. 55. & seqq. & n. 76. cum seqq. & praesertim, n. 85. 87. & 93.
Pignus vendi, aut in solutum dari potest per Iudicem sub hasta creditori non vti tali, sed vti extraneo oblatori, & in hoc etiam casu competit posteriori creditori ius offerendi.
54 L. cum prior ff. de distract. pignor. declaratur, & num. 19.
55 Haec verba, si tamen, quid importent.
Argumentum à contrario sensu fortissimum est, & quod per illud probatur, dicitur probari per textum, & casum legis.
56 Pignus vendere, & pignoris venditioni consentire, seu interuenire differunt in aliquibus, nam qui vendit, tenetur de euictione, non autem qui venditioni per alium facta consentit.
57 Creditor consentiens, seu interueniens pignoris venditioni facta per debitorem, ius pignoris ita dimittit, sicut si ipsemet pignus venderet, & ideo in hoc casu cessat ius offerendi, nu. 59. praesertim si concurrat creditoris instantia positiua vendendi, n. 60.
58 Venditio pignoris facta per debitorem interueniente creditore dicitur facta iure creditoris, & quomodo.
59 Creditor vendens pignus iure creditoris, siue debitor interueniat, siue non in venditione, illud transfert in emptorem liberum ab onere iuris offerendi.
61 Instantia vendendi pignus facta per creditorem, mandatum debitori factum importat.
62 Ius offerendi prout cessat quando pignus venditur per debitorem interueniente creditore, ita etiam quando venditio fit per Iudicem sub hasta interueniente, & instante creditore.
63 Creditor potest pignus vendere propria authoritate, & per aliam quamcumque priuatam personam, & multomagis Iudicis ministerio, n. 66.
64 Quis potest per alium quod potest facere per se ipsum.
65 Qui per alium facit per se ipsum facere videtur.
67 Possessionem capere potens propria authoritate, cautius agit si id agit Iudicis authoritate.
68 Pignoris natura minus mutatur ministerio Iudicis quàm priuata persona.
69 Pignus conuentionale non efficitur Pretorium, seu Iudiciale si vendatur ministerio Iudicis instante creditore, sed adhuc remanet conuentionale, & vendi potest iure creditoris, & ratio redditur nu. 70.
71 Pignus conuentionale, si non fuit conuentum quemadmodum distrahi debeat, danda est licentia creditori vendendi, vel ex denunciatione, vel

vel sententia iudiciali, iuxta l.fin, §.fin autem, il. 1. C. de iur. impetrand. *& de eodem textu vid. sub. n.* 74.

72 *Creditor qui potest vendere pignus iure creditoris, si instet illud vendi iudicialiter, censetur voluisse vendi omni meliori modo, & sic iure creditoris, quo ipse vendere poterat.*

73 *Iuri offerendi non praescribitur minori spatio quàm* 30. *annorum.*

75 *Unum determinabile respiciens plura terminabilia debet aequaliter ea determinare.*

77 *Creditor potest pignus non subhastare, vel subhastationem iam ceptam suspendere, & impedire, non autem hoc potest debitor.*

78 *Factum creditoris reputatur factum ipsius debitoris.*

79 *Creditor in pignore dicitur procurator debitoris.*

80 *Subhastatio requiritur de consuetudine in venditione pignoris conuentionalis, & ita practicatur in tribunali A. C. num* 81.

82 *Obligatio Cameralis qua contineat.*

83 *Debitor vigore obligationis Cameralis censetur ab initio dedisse licentiam primo creditori subhastandi pignus, & ideo secundus creditor offerre non poterit, quia dicta licentia praecessit obligationem, quam ipse debitor fecit ad fauorem secundi creditoris.*

86 *Primus creditor, quando possidet rem hypothecatam non vti creditor, sed quia illa fuit ei vti tertio, & tanquam plus offerenti à Iudice addicta in publiba subhastatione, an competat posteriori creditori ius offerendi, est articulus valde controuersus, &* Felician. *in loc. ibi cit. defendit sententiam negatiuam, & vide rationem ibid.*

89 *Debitor tenetur de euictione in pignore vendito per Iudicem perinde ac si ipse debitor vendidisset.*

91 Castil. decis. 91. *reprobatur.*

92 *Ius offerendi habet locum, quando deliberatio pignoris facta fuit ad fauorem creditoris per suppositam personam, quia emptio ita facta, censetur potius facta tuendi Iuris gratia, quàm acquirendi dominij.*

DECISIO CCCCXLV.

EXcellentissima Domina Flaminia Columna Principissa Bozzuli, creditrix anterior omnibus aliis creditoribus hypothecariis Martini Fimberti, excepta Erminia eius vxore posseditrice cuiusdam domus, & vineae eius mariti pro sua dote, obtinuit à Signatura, Sanctissimi rescribi A. C. vt ad illius instantiam procederet ad subhastationem praedictarum domus, & vineae, Erminia tamen non amota à possessione, donec esset ex pretio satisfacta de suo credito dotis, fuit desuper deuentum ad subhastationem, & tam domus quàm vinea fuerunt deliberatae D. Alexandro Rondinino maiori oblatori, & pretium partim fuit solutum dictae Erminiae in causam restitutionis suae dotis, & partim D. Principissae pro satisfactione sui crediti, reportata etiam ab illis iurium cessione. His peractis, haeredes q. Lucae de Vecchis creditores dicti Martini, posteriores autem D. Principissae, praetendentes eis competere Ius offerendi pro confirmatione eorum hypothecae posterioris, obtulerunt dicto D. Alexandro pretium per ipsum solutum, monerúntque contra eum Iudicium Saluiani, & cum fuerit desuper peritum votū Rotae, tota difficultas, me proponente, posita fuit in eo, An illis de Vecchis posterioribus creditoribus competat ius offerendi; quia quatenus sic, videtur eis danda immissio ex Saluiano, cum de eorum credito, cum hypotheca, & oblatione legitimè facta non fuerit dubitatum, sin autem non competit Ius offerendi, Saluiano locus non est; quia consequenter fuit extincta eorum hypotheca, quae est mater Saluiani ex vulgatis.

Vnde ad punctum. An competat Dominis de Vecchis Ius offerendi, pro clariori intelligentia resolutionis, tres in hac materia regulae Iuris vulgatae, sunt breuiter praemittendae. Prima est quod † posterior creditor cum hypotheca pro confirmando suo credito potest offerre non solùm priori creditori, etiam quod illi pignora in solutum data sint, vel vēdita per debitorem, *l. potior, §. fin. ff. qui potior. in pigno. l. 1. & l. prior, C. eodem, l. 1. §. cum autem, C. si anterior creditor,* & ibi *Bart. & Salic. Neguſ. in tract. de pignor. in 3. memb. 5. par. princ. nu. 1. & 2.* vbi rationem assignat, *Ludou. Morot. in suo eleganti tractatu de iure offerendi, impress. post sua responsa in tit. de poster. Creditor. offerente, n. 12. cum seqq. Menoch. praesumpt. 121. n. 1. & 2. lib. 3. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 28. n. 1. & seqq. Marsc. lib. 2. var. cap. 135. n. 1. cum seqq. Thes. decis. 157 n. 1. & Vincent. de Franch. decis. 12. in princ. Rot. apud Statil. de Saluian. Interd. decis. 176. n. 6. & decis. 207. num. 8. Caualer. decis. 652. n. 2. & 3.* Sed † etiam offerre potest extraneo emptori, cui debitor pignus, seu rem hypothecatam vendidit, seu hypothecauit; etiamsi hic extraneus emptor ex ipsius pecunia soluat priori creditori, *d. l. cum prior. ff. de distract. pignor. Neguſ.* vbi supra, *n. 3. cum seqq. Vincent. de Franch. decis. 134. per tot. Scapucc. de Saluian. l. 2. q. 6. nu. 5. vers. tamen. Gratian. decis. Marchiae 525. n. 6. vers. quia distract cum seqq.* † vbi quod potest fieri oblatio contra possessorem habentem Iura anteriora etiam à secundo creditore agente Saluiano, vt in casu nostro: † quae regula nititur aequitati, quia, vt ad sensum patet, & dicunt *Crauett. cons. 198. in princ. & Morot.* vbi proximè, si pignus plus valet, quàm sit creditum prioris creditoris, aequitas suadet vt illud plus detur posteriori creditori, stante quòd inde priori creditori nihil deperit, dum ille totum suum creditum consequitur, & vice versa posteriori creditori prodest, dum etiam suum creditum conseruat, à damnóque releuatur in eo, quòd res vendita plus valet.

Secunda regula, aut, vt alij declarant, limitatio dictae primae regulae est, quod † si venditio pignoris non fiat per debitorem, sed per ipsum priorem creditorem iure creditoris, emptor habens titulum à creditore sic vendente, statim fit securus; Itaut contra eum non competat posteriori creditori ius offerendi, sed dominium illico, & irreuocabiliter transfertatur in emptorem, *d. l. 1. in princ. & l. 2. C. si antiq. credit.* vbi praesertim *Cyn. & Salicet. Fulgos. cons. 127. Cephal. cons. 398. nu. 37 lib. 3. Neguſ. in dicto membr 3. quinta part. n. 4. Roder. de ann. redd. lib. 2. q. 17. nu. 21. Gratia. d. decis Marcb. 125. nu. 3. Vincent. de Franch. decis. 224. per tot. & Thesaur decis. 157. nu. 8.* † Patitur autem haec regula nonnullas limitationes, in quibus etiam, quòd venditio per creditorem fiat iure creditoris, est locus iuri offerendi, quas latè recensent *Salic. in dicta l. 1. Neguſ. in dicto 3. mebr. 5. par. in prima limit. num. 4 in vers. sed ista limitatio, Morot. in dicto tract. de Iur. offer. in dicto tit. de secundo creditore offer. nu. 17. in vers. primo declaratur,* & nouissimè, ac fusè *Ant. de Marin. var. resol. cap. 219. à nu. 6. vsque ad n. 21.* Quarum limitationum illa vna dumtaxat ad praesentem causam facit, videlicet quando prior creditor, iure creditoris non vendidit pignus extraneo emptori, sed secundo, vel alij creditori eiusdem debitoris,

debitoris, in quo casu ipsi secundo, seu alij creditori ementi, alius posterior creditor offerre potest, *d. l. cum secundus, §. fin. l. cum sequenti, ff. de distract pign.*

7 † vbi hæc assignatur ratio, quòd secundus creditor, qui emit à priori non tam causa acquirendi dominij, quàm seruandi sibi pignoris videtur emisse, quæ in extraneo emptore cessat, *gloss. & Salic. in d. l. 1. C. si antiq. Cred. Neguſ. vbi ſupra, n. 18. & Anton. de Marin. ibidem, n. 7.*

8 Iure autem † creditoris venditio per creditorem fieri potest via ordinaria, aut executiua. Via ordinaria fit non solùm (vt quidam perperam existimant) quando creditor ipse pignus vendit ex pacto, & licẽtia expressa vendendi sibi concessa in pignoris, seu hypothecæ constitutione, *l. si conuenerit la prima, ff. de pignor. act. l. si fundus, §. fin. ff. de pignor. §. contra autem Instit. quib. mod. alienat. licet, vel non, Morot. vbi supra, num. 16. in verſ. Primus casus est, Vrsill. ad Afflict. decis. 16. in princ.* sed etiam ex tacita licentia creditori à lege data vendendi pignus, etiam quod in illius constitutione nihil de facultate vendendi cautum sit, *d. l. si conuenerit*, ibi. *sed & si non conuenerit de distrahendo pignore, hoc tamen iure vtimur, vt liceat, l. si pupillorum, §. 1. ff. de rebus eorum*, 9 † vbi quòd creditor vendens pignus etiam nullo præcedẽte pacto, dicitur exequi ius creditoris, *l. & si is, qui* 10 *lege pignoris, ff. de distract. pignor.* † vbi creditor vendens pignus dicitur in dubio vendere lege pignoris, & sic Iure creditoris. Vnde, vt rectè dixit *Franciscus* 11 *Balduinus in tract. de pignor. cap. 18.* † facultas vendendi pignus dicitur virtualis quædam accessio pignoris, quia ei inest, etiam quod nihil conuentum fit, itaut pro conuento habeatur etiam quod nominatim non conuenerit, *Otnotom. in d. §. 1. post gloss. & Balduin. ibi Instit. quib. alien. licet, Hugo Donel. in tract. de pignor. c. 10. col. 3. in princ. verſ. Ergo eum, qui pignus dedit*: sed iste secundus casus differt à præ- 12 cedenti † quia in isto, etiam post moram non potest creditor de Iure communi, viaque ordinaria exercere facultatem vendendi quam à lege habet, nisi præcedat denunciatio de soluendo, & post eam factam effluxerit biennium, *l. 3. §. sin autem nulla pactio,* 13 *C. de Iur. dom. impetr.* † In præcedenti autem casu creditor, constituto debitore in mora soluendi, potest illico pignus vendere nulla præcedente denunciatione de soluendo debitori facta *d. l. 3. §. Sancimus itaque. Morot. & Afflict. vbi supra.* Quæ adeo vera 14 sunt, vt † competat etiam creditori à lege facultas vendendi Iure creditoris etiam quod in pignoris cõstitutione, expressè tantùm sit ne liceat illud vendere, præcedentibus tamen priùs tribus distinctis denunciationibus de soluendo, de quibus in *d. l. si conuenerit, in verſ. vbi verò, & in d. l. 3. C. de Iur. dom. impetr.* & iuxta omnes supradictos tres casus intelligenda est 15 communis illa Doctorum traditio, quod tunc † creditor vendit Iure creditoris, quando vendit vigore pacti aut facultatis sibi datæ à lege, vt eleganter aduertunt *Franc. Balduin. vbi supra, Fran. Cånar. in Coment. Iur. lib. 4 cap. 18. num. 4. ad fin. in verſ. idem est cum Iure, & Morot. vbi supra, d. num. 16.* † Et 16 consequenter etiam iuxta omnes eosdem tres casus intelligenda est hæc secunda regula nimirum, quòd Ius offerendi non competit posteriori creditori, quoties venditio pignoris, seu hypothecæ Conuentionalis fit à creditore tam ex facultate expressa, sibi data à creditore, quàm à lege, seruatis solemnitatibus supradictis.

17 Via verò † executiua, venditio pignoris Iure creditoris fieri dicitur, quoties pignus venditur per creditorem vigore Instrumenti quarantigij, aut obligationis Cameralis, quo casu vt vẽditio pignoris ritè, & rectè facta dicatur Iure creditoris non sunt obseruandæ dictæ solemnitates denunciationis, & biennij, de quibus in dicta *l. si conuenerit, & in d. l. 3.* sed sufficit obseruare formam Statutorum, stylumque Curiarum in executiuis seruari solitum. Tum quia 18 † hæc subrogantur in locum solemnitatis Iuris com- 19 munis. Tum etiam, quia, cum † huiusmodi styli, & statuta, quæ dant paratam executionem similibus Instrumentis non sint decisoria, sed ordinatoria, *Bald. in l. 1. in 4. quæst. C. ne Filius pro Patre, Castrens. in l. Diuo Pio, §. sententiam, num. 4. ff. de re iud. Iaſ. in l. 1. in 2. lect. nu. 58. C. de summ. Trinit.* † remittunt 20 quidem solemnitates Iuris communis in vendendis pignoribus adhibendas, non autem immutant Iuris communis decisiones, obligationúmque essentias, & qualitates substantiales, sed imò circa rectum recipiũt interpretationem passiuam à iure communi, perinde ac si omnes leges iuris communis loquentes in materia pignorum eorúmque distractione, essent insertæ in huiusmodi statutis, ex Doctrina *Bart. in l. 1. §. lex. falcidia ff. ad leg. falcid. Angel. Aretin. cõſ. 36. n. 17. & 18*

21 Tertia regula est, † quòd ius offerendi competit posteriori creditori contra emptorem pignoris, seu hypothecæ conuentionalis, quoties emptor emit titulúmque habet à priore creditore vendente, titulúmque emptori dante, non iure creditoris, sed iure venditoris, *d. l. 1. in §. cum autem, C. si antiquior creditor* vbi *Cyn. & Salyc. q. vltim. Castrenſ. conſ. 332. colum. 2. post nu. 3. in verſ. & sic iste reus, lib. 1. Cranet. conſ. 298. verſ. videndum est modo, Neguſ. in d. 3. mẽbr. 5. par. principalis post num. 2. ampliat. 2. Morot. vbi supra, num. 3. in verſ. secundus casus est, & Affl. in d. decis. 16. per tot.*

22 Iure autem † venditoris, & non creditoris venditio pignoris per primum creditorem fieri dicitur, quando ille priùs emerat seu in solutum acceperat à debitore, & deinde alij vendidit, *d. l. 1. in 2. par. C. si antiquior. cred.* cum enim † liceat debitori vendere 23 pignus conuentionale, quoties, & cui velit, cum eodem tamen onere, *l. si creditor, §. fin.* vbi *Bart. ff. de distract. pign. Put. d. 260. lib. 3. in correctis, & Rot. decis. 759. num. 3. p. 2. recent.* † si vendit aut in solutum dat 24 pignus priori creditori, extinguit debitum solutione eius, quod debet, *l. si cum venditor, in fin. in princ. ff. de euiction. l. si debitor, §. si in venditione, in verſ. sed, & si ipse, ff. quib. mod. pign.* Vnde cum † prior cre- 25 ditor per huiusmodi venditionem aut in solutum dationem ei factam traditione secuta, effectus fuerit verus dominus. *§. venditores, & §. tradita. Instit. de rer. diuiſ. cum vulg.* † atque ideo desierit esse credi- 26 tor, si deinde alij vendat, talis venditio non potest dici facta iure crediti, seu hypothecæ tunc iam extinctæ eo ipso quòd desiit esse creditor, *Cranet. in d. conſ. 298. num. 10. ver. ratio igitur.* sed dicitur facta iure venditoris, id est, iure debitoris, qui ei vendidit, in ipsum per dictam venditionem, seu in solutum dationem translato, cum eodem onere hypothecæ posterioris creditoris, *d. l. p. in 2. respons. C. si antiq. credit.* † & consequenter secundo creditori contra empto- 27 rem, qui in his terminis emit à priore creditore cõpetit ius offerendi, sicut competebat contra ipsum priorem creditorẽ, qui priùs emerat à debitore. Itaut dominium fuerit translatũ in eum, qui emit à priore creditore reuocabiliter, & affectum hypotheca secundi creditoris, & sic onere Iuris offerendi, prout erat priùs apud priorem creditorem, qui emit, aut in solutum accepit à debitore, *Morot. Neguſ.* vbi proximè, *& Salyc. in d. q. vlt.*

28 Et ex his emanat † ratio differentiæ, quare venditio pignoris, seu hypothecæ conuentionalis facta per creditorem Iure creditoris non admittit

Ius

Ius offerendi, illud tamen locum habet, si illa fiat ab ipso debitore, seu per creditorem, Iure venditoris, seu debitoris: siquidem in primo casu prior creditor ex licentia vendendi, siue tacita, idest, à lege, siue expressa, id est, ab homine, quam habuit ab initio sui crediti transfert in emptorem dominium non affectum hypotheca secundi creditoris, quia ex venditione huiusmodi illa fuit penitus sublata, & extincta, perinde ac si res vendita nunquam fuisset

29 obligata ipsi secundo creditori: † non habenti autem hypothecam non datur Ius offerendi, *l. cum tibi*, vbi *Salyc. C. qui potiores, l. nulla, C. de solution. Bald. cons.* 84. *post med. vers. restat ergo videre lib.* 4. *Federic. de sen. cons.* 122 *& Cravett. in dicto cons.* 298. *n.* 3. *in fin.* quòd autem ex dicta venditione fuerit extincta hypotheca secundi creditoris patet ex eo, quòd dicta venditio fuit facta à priori creditore in vim facultatis vendendi pignus sibi competentis, quæ præcessit obligationem, & hypothecam secundi creditoris.

30 Vnde sicuti † per dictam venditionem resoluitur Ius datoris, nempe venditoris, pariter etiam resoluitur Ius acceptoris, hoc est secundi creditoris, ex regula, *l. vbi* §. *Sed & Marcellus, ff. de in diem adiectione, l. lex vectigalis, ff. de pignor. Bart.* & alij *in l. in diem, ff. de Aqu. pluuial. arcend.* quam rationem communiter assignant *Doctor. in d. l.* 1. *C. si antiquior creditor.* & alibi passim, & eisdem ferè verbis *Neguf. vbi supra, n.* 13. *Menoch. præsump.* 121. *n.* 5. *lib.* 3. *& Anton.*

31 *de Marin. etiam vbi supra, num.* 5. † quæ non militat, imò vice versa, quando venditio fit per debitorem, seu per primum creditorem Iure venditoris, quia, vt proximè dictum fuit, tunc dominium transfertur in emptorem reuocabiliter, & affectum hypotheca secundi creditoris, quæ non fuit extincta per dictam venditionem, cum debitori non esset data licentia ab ipso secundo creditore, vt posset vendere pignus, cui propterea secundo creditori competit in hoc casu Ius offerendi; *Neguf. vbi supra, nu.* 4. *Gratian. decis. Marchi.* 66. *num.* 4. 5. *& 6.* cum aliis suprà allegatis.

Pari etiam modo per eandem diuersitatis ratio-

32 nem, quamuis † sit locus Iuri offerendi, quando debitor vendit, seu in solutum dat priori creditori rem hypothecatam, nulla desuper præcedente conuentione ab initio, vt suprà dictum fuit *in vers. prima est*,

33 † si tamen debitor in constitutione hypothecæ conuenerit cum priore creditore, vt ei liceat post commissam moram accipere in solutū pro satisfactione sui crediti bona hypothecata, & deinde mora commissa, prior creditor vigore dictæ facultatis accipit bona in solutum, cessat ius offerendi in secundo creditore, quia dicta facultas accipiēdi in solutum præcessit hypothecam secundi creditoris. Itaut per huiusmodi in solutum dationem vigore anterioris factam, sublata, & extincta fuerit hypotheca secundi creditoris, *Socc. sen. in cons.* 111. *post num.* 6. *in vers. præterea lib.* 3. *Morot. vbi supra nu.* 36. *in vers. secundò*

34 *debitor, Tesaur. decis.* 157. *nu.* 2. † Quando autem ab initio, vt in primo casu non fuit conuentum, vt liceat priori creditori, commissa mora accipere bona hypothecata in solutum, si deinde debitor post factū secundum creditum, illa in solutum tradidit dicto primo creditori, datio hæc in solutum est omninò posterior dicto secundo credito, dum fieri non potuit priori creditori vigore simplicis facultatis vendendi expressè, siue à lege sibi competentis, quia

35 † habens simplicem facultatem vendendi pignus non potest illud vendere sibi ipsi, *Bald. in l. ordo, C.*

36 *de execut. rei iud.* prout † habens substituendi quemcumque velit, non potest se ipsum substituere, *Bart. in l. ex pacto nu.* 33. *ff. de vulg. per text. in l. Præses, & l.*

37 *final. de offic. Prætor.* † nec habens facultatem dandi cui voluerit potest se ipsum eligere, sibique dare, *l. si mandauero tibi*, §. *si tibi centum, ff. mandati Bald. in l. si is cui, C. de solu. Ias. in l. cum filio Famil. n.* 19. *ff. de legat.* 1. & conducunt, quæ tradit *Calder. in cons.* 31. *in tit. de testam.* † Vnde cum per huiusmodi 38 dationem in solutum priori creditori factam, non fuerit sublata hypotheca secundi creditoris, competit ei consequenter Ius offerendi.

Quibus sic in hac subtili, & difficili materia pro intelligentia præmissis, cum venditio facta esse non potuerit iure venditoris, dum D. Principissa domū, & vineam de quibus agitur à Fimberto debitore priùs non emit, nec in solutum habuit, nec tandem fuerunt ei prius adiudicatæ ex supra allegatis *in vers.* 3. *regula*, propterea tota difficultas stat in eo, † an 39 habeatur vti facta à Fimberto debitore, quo casu Dominis de Vecchiis posterioribus creditoribus competeret Ius offerendi iuxta suprà deducta *in vers. prima regula*, an verò † censeatur facta à dicta D. 40 Principissa iure creditoris, quia tunc iuri offerendi locus non erit, etiam quod venditio facta fuerit via executiua vigore obligationis Cameralis, vt dictum fuit *in vers. secunda regula, & in vers. iure autem Creditoris, & in vers. via verò executiua.*

Et quòd † dicta venditio sit habenda vti facta à 41 Fimberto debitore, non autem à D. Principissa iure creditoris, quodque propterea habeat locum ius offerendi, contendebant Informantes pro DD. de Vecchiis in primis, quia, vt dicebant, versamur in claris, eo ipso, quòd illa non fuit facta sub nomine Principissæ priuata authoritate, sed per Iudicem vti talem sub hasta, & iudicialiter, publicáque authoritate, instante D. Principissa actrice, † cuius propterea per- 42 sonam Iudex procedens iudicialiter nō potuit repræsentare, † quia sequeretur, quòd actor esset Iudex in 43 causa propria, contra regulam *in l. qui iurisdictioni. ff. de Iurisd. omn. Iud. l. vnic. C. ne quis in sua causa*, & vice versa Iudex esset actor, quòd pariter esse non potest; † cum Iudicium non consistat, nisi inter tres 44 personas distinctas, nimirum Iudicem, actorem, & reum, *C. forus cum vulg. extr. de verb. signific.* Rursus † cùm venditio fuit facta per Iudicem, instante 45 D. Principissa, habetur vti facta à Fimberto debitore per Iudicem repræsentato, quia † factum Iudicis 46 reputatur factum partis, *l.* 1. *C. si in caus. in d. l. si ob causam*, cum ibi notat. per *Bart.* & alios *C. de euict. Cyn.* & alij *in d. l.* 1. *si ant. cred. Bart. in l. ordo, num.* 5. *C. de except. rei iud. & cons.* 306. *vers. sed certè lib.* 1. *& idem in cons.* 227. *lib.* 5. *num.* 1. *vers. secundum est*; † vbi factum Iudicis dicitur esse factum partis in 47 quacumque venditione facta publica vtilitate, *Rimin. Iun. cons.* 30. *num.* 3. *vol.* 1. *Surd. cons.* 39. *num.* 7. *vol.* 1. *& Tiraquell. de retract. lignag.* §. 1. *gloss.* 14. *num.* 13. † Vnde sicut ius offerendi absolute compe- 48 tit secundo creditori in bonis venditis ab ipso debitore, † ita etiam eidem competere debet in bonis di- 49 stractis à Iudice per viam subhastationis, quia perinde est, ac si ipsemet debitor illa vendidisset maiori oblatori, vt in specie dixit *pract. Papien. in form. lib. act. hypoth. vers. satisfacere, num.* 4. Tertiò, quia eo ipso † quòd D. Principissa potuit vendere propria 50 authoritate ex licentia, sibi à lege data, vt suprà *in vers. iure autem creditoris*, & nihilominus elegit viam iudiciariam instando, vt venditio fieret per Iudicem sub hasta, visa fuit d. iure vti nolle, renunciaréque facultati vendendi propria authoritate, quam à lege habebat, ex doctrin. *Bald. in l.* 2. *in* 10. *quæst. C. de seruit. & aqu. Alex. cons.* 130. *num.* 12. *vol.* 4. *Rum. cons.* 57. *lib.* 4. *Bero. cons.* 54. *n.* 12. *vol.* 3. & in puncto in nostris propriis terminis resoluit *Franc. de Castill. decis.* 91. *numero* 19. quem Rota sequi visa fuit *in Causa*

in causa Anconitana prædij 17. Maij, 1617. in vers. quia fuit responsum, & in alia decisione in eadem causa facta 4. Februarij, 1618. coram D. meo Pirouano.

51 Quartò, & vltimò, quia † sicut competit ius offerendi secundo creditori contra priorem, quando ille ab ipso debitore rem obligatam sine Iudicis ministerio emit, in solutum accepit nulla desuper præcedente conuentione, vt supradictum fuit *in vers. prima regula*, & *in vers. pari etiam modo*, illud etiam competit eidem secundo creditori, quando prior creditor rem alienatam iudicialiter, & sub hasta emit, aut à Iudice in solutum accepit; Itaut quoad ius offerendi competens posteriori creditori nulla sit differentia, quòd prior creditor rem obligatam emat à debitore iudicialiter aut extraiudicialiter, expressóque proprio nomine debitoris, ac priuata authoritate, aut quod eidem priori creditori fiat venditio, & in solutum datio per Iudicem subhasta, publicáque authoritate, *Remin. iun. d. cons. 30. nu. 10 & 11. vol. 1. Fabr. de Ann. cons. 97. nu. 3. vers. & cum hac limitatione cum seqq. lib. 1. & in nouissimis additionibus ad singul. 443. Ioann. Vincentij Anna in vers. & quando primus, Morot. dict. tit. de secundo cred. offer. num. 19. & in 3. quæst. nu. 57. & seqq. Neguz. d. par. 5. mem. 3. nu. 7. vers. aut dicta. Mart. vot. 36. nu. 16. Caroc. de oblation p. 2. q. 11. nu. 62. Carpan. ad statut. Mediolan. cap. 143. gloss. recipere in solutum, nu. 28. & 29. & c. 140. gloss. ad recipiendum in solutum, nu. 7. 8. & 9. Aut. de Marin. in d. cap. 219. nu. 8. Vincent. de Franch. d. decis. 69. n. 3. & seqq. Franc. Milan. decis. Regn. Sicil. 12. n. 121. & 123. lib. 2. & alij per Felician. alleg. de Cens. lib. 3. cap. 11. num. 12.*

52 Nec quicquam, † releuare videtur si dicatur deducta in hoc quarto obiecto procedere quando venditio subhasta, aut adiudicatio fit per Iudicem priori aut alij creditori, quo casu competit nihilominus posteriori creditori ius offerendi, non autem quando, vt in casu nostro venditio sub hasta fit per Iudicem extraneo maiori oblatori, idest non creditori; Quia si hæc distinctio procederet, sequeretur quod si venditio, aut in solutum datio fieret per Iudicem sub hasta priori creditori, non vti tali, sed vti extraneo oblatori iuxta text. *in l. 2. C. si in caus. Iud.* non competeret posteriori creditori Ius offerendi, & tamen etiam ei in hoc casu Ius offerendi competere dixerunt *Carpan. in d. cap. 133. nu. 29. Caroc. vbi supra, & Vincent. de Franch. in d. decis. 69.* Vnde dictam distinctionem extranei emptoris, non creditoris licitantis, & creditoris emptoris, vt extranei licitatoris, totis viribus impugnauit *Castill. in d. decis. 91. per tot.* quam vt dictum est Rota sequi visa fuit *in dictis duab. decisionibus in Causa Anconitana factis coram D. meo Pirouano.*

53 His tamen non obstantibus D D. hodie articulo diligenter examinato, & vtraque parte acerrimè, & sæpius informante † resoluerunt dictam venditionē factam D. Rondinino extraneo emptori fuisse factā iure creditoris, etiam quòd illa fuerit facta sub hasta per Iudicem, instante D. Principissa creditrice, itaut sola instantia Creditoris qui aliàs de Iure habet facultatem vendendi pignus propria authoritate importet, quòd venditio eiusdem pignoris per Iudicem sub hasta facta extraneo emptori intelligatur nihilominus facta iure creditoris, idest perinde ac si fuisset facta ab ipsomet creditore ad effectum, vt non intret ius offerendi, cuius resolutionis præcipua fundamenta sunt hæc, quæ sequuntur.

54 Primum fundamentum fuit desumptum ex textu, † qui videtur ineuitabilis, in *l. cū prior, ff. de distract. pignor.* Cuius hæc sunt verba. *Cum prior creditor pignus iure conuentionis vendidit, secundo creditori non superesse ius offerendæ pecuniæ conuenit: sin tamen debitor non interueniente creditore pignus vendiderit, emptori poterit offerri*, sub quibus verbis tres casus distincti continentur, duo expressi verbis claris, tertius verò virtualiter. Primus casus est, quando solus creditor vendit, eiusque proprio nomine fit venditio: & tunc in primo legis responso expressè deciditur non esse locum iuri offerendi, & hic non est casus noster, quia venditio non fuit facta sub nomine Principissæ, sed sub nomine ipsius Iudicis. Secundus casus est, quando debitor ipse vendit nō interueniente creditore, quia vt dictum fuit debitor solus potest pignus vendere, & tunc in secundo legis responso clarè deciditur locum esse iuri offerendi, & neque hic est casus noster, quia Fimbertus debitor non vendidit, sed Iudex. Tertius casus virtualiter in eadem lege contentus est, quando debitor ipse vendit interueniente creditore, & tunc in eodem secundo responso dictæ legis à contrario sensu deciditur non esse locum iuri offerendi, quia dum dicit textus, ibi, *Si tamen debitor non interueniente Creditore pignus vendiderit, emptori poterit offerri*, à contrario sensu præsupponit non posse offerri, quando debitor vendidit interueniente Creditore, ponderando verba illa † *si tamen*, quod argumentum fortissimum esse dicit text. in *l. 1. §. huius rei ff. de offic. eius*: & esse concludens, & necessarium, itaut quòd probatur per huiusmodi argumentum, dicatur probari per textum, & casum legis post alios dixerunt *Bald. & Paul. de Castr. in l. qui testamento, §. mulier. ff. de testam. ambo in princ.* 55

Quod præterea argumentum à contrario sensu in casu nostro ex eo magis vrget, quia non diuersa, sed eadem prorsus versatur ratio, quando creditor interuenit venditioni factæ per debitorem, prout quādo creditor ipse proprio nomine vendit, quia licèt non per omnia idem sint † pignus vendere, & pignoris venditioni consentire, seu interuenire, *l. aliud est vendere 160. ff. de reg. Iur.* Cum qui vendit teneatur de euictione, non autem, qui dumtaxat venditioni per alium factæ consentit, *l. quidem, ff. de euictio, l. non dubitatur, C. de euiction.* iuncta *gloss. in d. l. aliud est vendere. verb. aliud.* Tamen quia † creditor, qui simpliciter consentit, seu interuenit pignoris venditioni factæ per debitorem non minùs sibi præiudicat, totumq. ius pignoris eo ipso dimittit, quàm si ipsemet pignus venderet, *l. creditor qui permittit 158. ff. de reg. Iur. l. cum te, C. remission. pign. & l. sicut, §. si voluntate, ff. quib. mod. pignus.* Propterea necessariò † dicendum est, quòd talis venditio facta per debitorem interueniente creditore dicitur facta iure creditoris communicata per creditorem ipsi debitori vendenti eo ipso, quòd creditor interuenit, vt eleganter aduertit *Cuiac. in eadem l. cum prior in vers. vnde notandum lib. 3. resp. Papin.* † quod etiam non obscurè innuit idem text. in *l. si prior.* dum non dicit si creditor vendiderit nō interueniēte debitore, quia tunc cum creditor principaliter vendat, dubiū non est, quin siue interueniat debitor, aut non interueniat, pignus venditum transferatur in emptorem liberum ab omni onere iuris offerendi, tā quoad debitorem, quàm quoad posteriorem creditorem: sed è contra dicit, si debitor vendiderit, non interueniēte creditore, itaut debitor (qui solus non potest pignus liberum ab hypotheca posterioris creditoris in emptorē transferre) ponatur pro principali venditore, & creditor pro interueniente, ad denotandū quòd ex eius interuentu pignus transit liberum in emptorem, hæc enim diuersitas loquendi diuersum, etiam iuris mysterium denotat, & non potest esse aliud iuxta seriem text. & subiectam illius materiam, 56 57 58 59

quàm

quàm quòd solus interuentus creditoris excludat ius offerendi etiam quòd venditio fiat per debitorem, & tanto magis si, vt in casu nostro non est simplex interuentus creditoris, sed 60 † etiam concurrit eius Instantia positiua vendendi, 61 † quæ vt ad sensum patet, mandatum debitori factum importat, ad text. in *l. 1. ff. mand.* 62 † stante igitur quòd in *d. l. cum prior.* probatur non esse locum iuri offerendi, quando venditio fit per debitorem interueniente creditore, sequitur idem esse dicendum quando venditio fit per Iudicem sub hasta interueniente, & instante creditore, vt in casu nostro, etiam quòd factum iudicis reputetur factum debitoris, cum non sit ita expeditum quòd factum Iudicis non excludat ius offerendi ex infrà dicendis, prout clarum est, quòd factum debitoris illud non excludit, itaut propterea præcipuum fundamentum DD. de Vechiis contra eos retorqueatur

Secundum fundamentum fuit, quòd dum 63 † Creditor potest pignus propria authoritate vendere; & potest hoc idem facere per aliam quamcumque priuatam personam, ex regula; 64 † quòd quis potest per alium, quod potest facere per se ipsum, *cap. potest 67. de reg. Iur. in sexto.* 65 † & ex alia regula, quòd qui facit per alium, perinde est ac si faceret per se ipsum, *Cap. qui facit 72. eodem tit. in sexto,* 66 † multò magis dicendum est creditorem posse idem, & cum eisdem qualitatibus facere ministerio Iudicis, *l. 4. ff. de pign. & hypoth.* 67 † vbi quòd qui potest capere possessionem propria authoritate, cautiùs, & pinguius agit si Iudicis ministerio possessionē adipiscatur, *gloss. Bart.* & alij Doct. cōmuniter. 68 † Clarū autē est, quòd ministeriū Iudicis multò minus mutat naturam pignoris, quàm ministerium priuatæ personæ. 69 † Vnde pignus, quod est conuentionale, & potest vendi iure creditoris per ipsum creditorem, non efficitur Prætorium, seu Iudiciale, nec venditur iure debitoris, si vendatur ministerio Iudicis instante creditore, sed adhuc remanet conuentionale, & venditur cum eisdem qualitatibus, & sic iure creditoris, 70 † quia iudex, qui suum impartitur officium creditori instanti non intendit dare pignus de nouo, illiúsque naturam alterare, sed potius datum confirmare, & exequi, pinguiúsque quā creditor faceret adimplere, iuxta mentem ipsius creditoris instantis, vt post *Bart. & Salic.* tradit *Neguss. par. 4. princ. nu. 26. quartadecima conclusio,* alioquin sequeretur inconueniens, quòd venditio facta per solum creditorem haberet maiorem vim, & efficaciam dum tollit Ius offerendi, quàm facta instante creditore, cum authoritate Iudicis, & per subhastationem, aliásque solemnitates, & accedit bonus text. 71 † *in l. fin. §. fin autem, il. 1. C. de Iur. dom. impetran.* dum loquendo de pignore conuentionali dicit, quòd si nulla pactio interuenit, quemadmodum pignus debet distrahi, dabitur licentia creditori vendendi, vel ex denunciatione, vel ex sententia iudiciali, pōderando verba illa, *vel ex sententia iudiciali,* ex quibus apertè colligitur quòd ministerium Iudicis, & illius sententia non faciunt quominus venditio censeatur facta à creditore, & sic iure creditoris, qui tex. benè casui nostro applicatur, cum Principissa vsa fuerit licentia sibi concessa in *d. §. fin autem.* vendendi ministerio Iudicis, 72 † stante quòd ipsa institerit, Iudicemque interpellauit, vt faceret d. venditionem, & dubitandum non est, quin eius intentio fuerit, vt Iudex venderet omni efficaciori, & meliori modo iuxta tradita per *Menoch. præsumpt. 5. per tot. lib. 6.* & sic iure creditoris prout ipsa poterat vendere, & procul dubio vendidisset, alias enim non ita de facili domus, & vinea fuissent venditæ, executióque consumpta, quia verisimiliter, nemo obtulisset iustum pretium, si esset locus iuri offerendi, 73 † dum illi non præscribitur minori spatio, quam triginta annorum, totóque eo tempore pignus venditum esset expositum restitutioni: 74 † ad quod etiam expendi iterum potest idem text. *in d. §. fin autem.* dum in eo à pari ponuntur, quòd vendat per se ipsum vigore facultatis sibi à iure concessæ, vel quòd vigore eiusdem facultatis vendat ministerio Iudicis: Itaut creditor ipse, & facultas vendendi ei concessa sint 75 † vnum determinabile respiciens duo terminabilia, nimirum venditionem propria authoritate, & venditionem ministerio Iudicis, quæ propterea pariter debent determinati, & si cum eadem qualitate iuris creditoris, ex regula tex. *in l. iam hoc Iure, ff. de reg. Iur. & l. quamuis, C. de impuber.*

Tertium principale fundamentum est, quòd potissima ratio, in qua fundatur ius offerendi præcensum per DD. de Vecchis nimirum 76 † quòd venditio facta per subhastationem ministerio Iudicis habetur vti facta à debitore, quia factum Iudicis reputatur factum partis, id est, debitoris non subsistit, tùm ex *decis. Rota 104. par. 1. in recentiss.* vbi sub *numero, 2.* habetur quòd venditio facta per viam subhastationis, dicitur magis propriè, & secundùm terminos legales facta per creditorem, quàm per debitorem, & quidem merito, quia creditor affectat, & instat eam fieri, reus autem regulariter recusat, & fugit; atque ideò fit secundùm voluntatem, & ad commodum creditoris, & contra voluntatem, & incommodum debitoris, 77 † creditórque potest, vt illa non fiat, eamque iam cæptam suspendere, & impedire, quod nullo modo debitor potest. Tum & etiam, quia, si dicta ratio, factum Iudicis est factum debitoris, operaretur esse locum Iuri offerendi, sequeretur illi etiam locum esse, quando vendit ipse creditor, cum etiam 78 † factum creditoris reputetur factum ipsius debitoris, vt eleganter dicit *Bald. in l. 1. ad fin. C. credit. de euict. pign. non debere,* per infra scripta verba, *factum creditoris vendentis reputatur factum ipsius debitoris,* idem firmat, *Neguss. post Cyn. Bart. Paul. de Castr. & Ias. par. 6. memb. 1. nu. 13.* vbi reddit rationem, quia 79 † creditor in pignore dicitur procurator debitoris, *l. creditor, ff. de noui oper. nunciat.*

Quartum fundamentum fuit, quòd si venditio pignoris conuentionalis facta sub hasta, & Iudicis ministerio censeretur facta iure debitoris, & non creditoris; Itaut propterea esset locus iuri offerendi, sequeretur, quòd non esset dare casum, in quo venditio posset fieri iure creditoris, iurique offerendi semper locus esset, quandoquidem de 80 † consuetudine (quicquid dicat *Neguss. in 1. membr. 6. par. in princ. nu. 47. in fin.* semper in venditione pignoris etiam conuentionalis requiritur subhastatio, & sic ministerium Iudicis, *in l. fin. nu. 2. vers. siuè in tempore, C. de Iur. dom. impetr. Iodoc. de subhastatione, cap. 3. num. 33. ad med. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quæst. 17. nu. 19. ad fin. vers. secus aliàs.* 81 † & sic practicatur in Tribunali A.C. vbi dicta venditio facta fuit, vt per *Salust. in sua prax. A.C. lib. 1. cap. 41. num. 16. & 19.*

Quintum fundamentum fuit, quia in casu nostro fuit processum vigore obligationis Cameralis, 82 † per quam debitor non solùm obligat ipsi creditori omnia bona sua; sed insuper illa submittit compulsionibus, iuribus, stylis, & consuetudinibus omnium Curiarum, consentiens posse cogi, & compelli per omnes Curias ad soluendum ad libitum creditoris, & sic 83 † consentit ipsi creditori posse etiam cogi per viam subhastationis, cum hic sit stylus omnium Curiarum, & præsertim Tribunalis A.C. vt dictum est,

quo stante, cum per huiusmodi submissionem, & consensum censeatur ab initio contractus data licētia creditori, vt possit facere sibi satisfieri per subhastationem, & Iudicis ministerium, quod etiam à lege tacitè insit, vt in dicto §. *fin autem, d.l.3.ff. de Iur. dom. impetr.* consequenter sequitur non habere locum ius offerendi sequuta subhastatione de debitoris consensu præstito ante obligationem factam ad fauorem secundi creditoris, tum ob illam rationem propter quam non est locus iuri offerendi, quoties venditio fit iure creditoris, iuxta superius in præmissis adnotata. Tum etiam propter eandem rationem, 84 ob quā † non intra ius offerendi; quando bona obligata dantur per debitorem in solutum anteriori creditori in vim pacti ab initio, vt creditor possit illa accipere in solutum, nimirum, quia dicta licentia accipiēdi in solutum præcessit obligationem secundi creditoris, vt latiùs supra ex *Morot. Ant. de Marin.* & aliis dictum fuit. Ex quibus, & aliis rationi- 85 bus, quòd † venditio, per viam subhastationis extraneo emptori facta non tollat quominus venditio facta sit iure creditoris, quodque consequenter posteriori creditori non competat in dicto casu ius offerendi, tenent omnes quotquot sunt Doctores (vno excepto *Castil. in d. dec. 91.*) & præsertim *Ægid. de Magistr. in tract. de subhastat. cap. 37. ad fin. Cauar. var. resol. lib. 4. cap. 18. num. 4. ad fin. vers. Idem est cum iure, Vincent. de Franch. decis. 69. num. 2.* quod adeo verum est, vt vix reperiatur inter Doctores fuisse hoc vnquam in controuersiam deductum, sed solùm, An 86 † quando primus creditor possidet rem hypothecatam, non vti creditor, sed quia illa fuit, ei, vti tertio & tanquam plus offerenti à Iudice addicta publica subhastatione, competat posteriori creditori ius offerendi, qui est articulus multùm dubius, quem examinant Doctores in *l. 1. C. de dolo, & in l. si mādato, §. Paulus. ff. mandati,* & egregiè illum ad partes discutit *Felician. in d. lib. 2. C. de Censib. cap. 2. num. 13.* vbi *in vers. contrariam tamen sententiam*, motus authoritate *Bal. Ias. Dec. Alex. Tiraquell. Tessaur.* & aliorum, magis inclinat pro parte negatiua, quam dicit esse magis communem, & veriorem sententiam: qui omnes, & alij Doctores per *Felic. alleg.* dum rationem decidendi desumunt ex eo, quòd creditor cui vti extraneo licitanti sub hasta fuit pignus vēditum, non debet esse deterioris conditionis, quàm quilibet 87 alius extraneus licitator; † necessariò supponunt vti certum, & indubitatum contra extraneum licitatorem, cui per Iudicem sub hasta fuit pignus venditum, non competere posteriori creditori Ius offerendi.

Vnde non obstant supra in contrarium adducta, & in primis, quòd venditio non fuit facta sub nomine 88 Principissæ, & quòd † Iudex non potuit eam repræsentare; dum illa fuit actrix, & instituit venditionem fieri, quia imò Iudex vsus fuit iure suo, publicáque authoritate, dum impartitus fuit suum officium D. Principissæ exequen. quod non est actorem repræsentare, sed partibus Iudicē se exhibere, creditoremq; vti Iure suo; iuxta textum in dicto §. *fin autē, dicta l.* 89 3. Minus obstat, quòd † factum Iudicis dicatur factū debitoris, quia hoc procedit tantùm quoad obligandum de euictione ipsum debitorem; quia ex facto Iudicis perinde manet obligatus, ac si ipsemet debitor vendidisset, vt declarat *Bart. in l. ab hostibus, §. sed quod simpliciter, num. 7. ff. ex quibus caus. maior.* per text. in *l. 1. C si in caus. Iudic.* Non autem procedit quoad resoluendum hypothecam aliorum creditorum, quia ad hunc effectum, factum Iudicis censetur factum creditoris instantis, itaut venditio quoad dictum effectum habeatur perinde ac si facta esset ab ipso creditore, qui facultatem vendendi, quam iure creditoris habet, vult Iudicis ministerio exercere, prout ipsi à lege concessum est, non minus, quàm vendere proprio nomine, propriáque authoritate, *d. §. fin autem, & Cuiac.* vbi supra.

Non obstat etiam quòd D. Principissa, † dum 90 elegit viam iudiciariam visa fuerit renunciare facultati vendendi propria authoritate, quia quicquid de hoc sit, quod tamen in casu nostro patitur difficultatem ex latè deductis per *Dec.* in casu simili in *cons. 460 dub. 1.* In omnem casum non sequeretur, quin nihilominus venditio facta per Iudicem sub hasta instante Domina Principissa censeatur facta iure creditoris iuxta text. in d. §. *fin autem*, & alia superiùs latè deducta. Nec † dicta *decis. Castill. 91.* est in hac 91 parte attendenda, vti noua, & contraria communi, & receptissimæ omnium Doctorum sententiæ, & fulcita leuissimis fundamentis, Decisio autem Rotæ in *causa Anconitana*, dum in casu de quo ibi, † decidit 92 esse locum iuri offerendi, duabus nititur rationibus, vna est, quod deliberatio fuerat facta ad fauorem eiusdem creditoris per suppositam personam, secundùm quam rationem decisio subsistit vti iusta, cum emptio ita facta censeatur potiùs facta tuendi sui iuris gratia, quàm acquirendi dominium, *l cum posterior, ff. de distract. pign. & Franch. in d. decis. 69. per tot.* Nec aduersantur deducta per *Felician.* vbi supra, si benè eius dicta ponderentur, prout nec etiam *practica Papien.* in loco supracitato, quia loquitur in eis terminis *d. legis cum posterior.* Alia ratio d. decisionis est, quod quando † creditor adit Iudicem pro con- 93 sequendo, quod sibi debetur, cum omnia expediantur per manum Iudicis, venditio non dicitur facta à creditore, sed ab ipso debitore, quia factum Iudicis reputatur factum debitoris, & ideo esse locum Iuri offerendi, prout quando vendit ipse debitor, quæ ratio, quæ est *Castill. in d. decis. 91.* quam etiam allegat d. decisio Rotæ, hodie DD. articulo ex professo discusso non placuit, prout nec dicta *decis. Castill.* Et ex his, & aliis superiùs adductis, & præsertim ex dicta decisione *Vincent. & Franc. 69.* facilè etiam soluitur quartum, & vltimum fundamētū DD. de Vecchiis; itaut non egeat alia discussione.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Conuersana Iurisdictionis.

Lunæ 15. Maij, 1634.

ARGVMENTVM.

Manutentio, An, & quando debeatur Episcopo ob solam assistentiam iuris: Et quando confirmatio Apostolica non præiudicet Episcopo successori.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam in tota iurisdictione sua Diœcesis.*
2 *Manutentio debetur ob solam assistentiam iuris, in iurisdictionalibus.*
3 *Et maximè procedit constito de quasi possessione.*
4 *Episcopus iuuatur possessione Vicarij, ad effectum manutentionis.*
5 *Testes examinati per easdem partes, & in eadē causa probant, licèt hoc euenerit in diuerso Tribunali.*
6 *Ordinario quidquid expressè non adimitur, censetur illi reseruatum.*
7 *Confirmatio Apostolica quādo nō præiudicet Episcopo successori, etiāsi illa fuerit ex certa sciētia, & n. 8*
9 *Manutentio*

9 *Manutentio debetur ob assistentiam iuris: etiamsi exaduerso producatur priuilegium in contrarium, dum cũ illo non concurrit quoque possessio.*

DECISIO CCCCXLVI.

IN Decisione in hac causa facta sub die 3. *Decembris*, 1629. fuit resolutum D. Episcopo Conuersano dandum esse mandatum de manutenẽdo, quoad ius cõferendi in Terra Rutilani, sita intra fines suæ Diœcesis, ex rationibus in d. decisione adductis, quæ nunc etiam Dominis placuerunt. Sed quia fuit in ea reseruatum, vt quoad causas ciuiles iterum causa proponeretur, ideo hodie illam desuper repropoſui, & DD. resoluerunt; Manutentionem esse concedendam d. Episcopo etiam quoad causas ciuiles. Fundamentum resolutionis fuit, 1 quia † cum probetur d. Terram sitam esse intra fines Diœcesis Conuersanæ, Episcopus habet de Iure intentionem fundatam in vniuersa iurisdictione totius 2 Diœcesis: † ex qua sola assistentia iuris, cum versemur in iurisdictionalibus, debetur manutentio, *c. cum persona de priuil. lib.6. Seraph. decis.* 1104. *Rota d.* 332. *n.1. p.1. recent. Ricc. decis.* 213. *p.1. & in* specie *Caual. decis.* 306. *n.1. & 2.* 3 Quod eo magis procedit, † Quia constat de quasi possessione Episcopi exercendi iurisdictionem, quoad d. causas ciuiles, tam ex pluribus iurisdictionalib. in d. Terra per eum factis, de quibus constitit in *summ. nu.*1. vsque ad 6. quàm ex depositionibus testium examinatorum de anno 1628. qui bene deponunt Episcopum cõsueuisse in d. terra tenere Vicarium foraneum, qui ibi ius dicebat, tam 4 in causis ciuilibus, quàm criminalibus: † ex qua possessione Vicarij, Episcopus iuuari debet, ad effectum manutentionis, *Caputaq. d.* 306. *n.2. p.1. Ricc. d. decis.* 5 213. *n.*4. & licet † dicti testes examinati fuerit in diuerso Tribunali, tamen cum hoc euenerit inter easdem partes, & in eadem causa manutentionis, bene probant, *Bart. in l.2. num.*22. vbi etiam *Cagnol. n.* 127. *C. de eden. Paris. cons.* 88. *n.* 55. *& seqq. lib.*3.

Adminiculantur prædictis alij testes examinati, vsque de anno 1561. qui benè concludunt de subiectione dictæ Terræ Rutilani iurisdictioni Episcopi Conuersani, tam quoad causas ciuiles, quàm criminales, referendo in specie casus in quibus Episcopus, siue eius Vicarius iurisdictionem ciuilem exercuit; ex quibus omnibus simul iunctis; visa fuit possessio Episcopi plenè, & concludenter probata.

Quibus non obstat concessio Saxonis olim Episcopi Conuersani facta Archipresbytero d. Terræ, in qua ei indulgetur, vt possit de suis Clericis curam tenere, & eos pastorali cura corrigere, & alia similia facere, quæ concessio fuit deinde à Sixto 4. confirmata. Quia respondetur primò quòd d. concessio fuit tantùm restricta ad correctionem Clericorum, quæ ideo non est extendenda ad exemptionem in caussis ciui- 6 libus, † cum quidquid expressè ordinario non adimitur, censeatur eidem reseruatum, & sub illius iurisdictione remanere, *Anchar. in cap.1. num.*10. *vers. quod probo breuiter, de constit. lib.6.* vbi etiam *Franch. in §. statuto, n.*10. *vers.* & ita etiam Rota, *d.* 324. *nu.*5. *p.1. recent. & in Vrbinaten. Iurisdictionis 7. Maij, 1618 coram bo. mem. Buratto.*

7 Secundò respondetur quòd † cum d. confirmatio Sixti 4. emanauerit longè post mortem Saxonis concedentis, non vocato Episcopo successore cui fuerat medio tempore ius quæsitum, ei non præiudicauit, *c. Apostolica de preben. lib.6. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloss.*10. *nu.*71. *Afflict. decis.* 286. *n.2. & 3. & decis.* 335. *n.*12. *Rota decis.* 2. *de confirmat. vtil. vel inutil.* 8 † vbi dicit hoc procedere, etiam si confirmatio fuerit ex certa scientia, *Greg. d.* 164. *nu.* 10. & fuit resolutum in *Burgen. decimarum de Scalante* 20. *Ianuarij,* 1589. *coram Bubalo.*

Et in omnem casum dicebant Domini, quod cum † Episcopus habeat assistentiam iuris, & doceat etiã 9 de eius legitima possessione, nõ est ei impediẽda manutentio, donec de releuãtia d. cõfirmationis discutiatur in petitorio; dum alias cum illa non concurrit etiam possessio, prout ad hunc effectum requiritur, iuxta notata in *c. cum persona, §. pen.* vbi *Abb. de priuil. Maresc. var. resol. lib.1. cap.* 11. *num.* 5. *Rota decis.* 491. *num.* 4. *p.1. recent.*

Et ita, &c.

Romana Vineæ.

Lunæ 15. *Maij*, 1634.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Pignus Pretorium fit per immissionem ex primo decreto.*

2 *Donatio facta per debitorem post immissionem ex primo decreto quando teneat.*

3 *Donatio facta per debitorem ex causa lucratiua in fraudem creditorum est nulla, etiamsi donatarius fraudem ignoret.*

4 *Donatio ex causa onerosa quando facta dicatur.*

DECISIO CCCCXLVII.

FVIT hodie resolutum standum esse in decisis 15. *Decembris*, 1632. nimirũ sententiam Rotalem R.P.D. mei Verospij, latam ad fauorem monialium S. Ambrosij de Maxima esse iustam, & non constare de causis restitutionis in integrum prætẽsis per Franciscam Annam Paciosam, causam habentem ab Henrico de Bonis, & moti fuerunt DD. ex eisdem fundamentis dictæ decisionis in principio, & in vers. *neque obstat quod de tempore dictæ donationis.*

Nec obstare dictum fuit, quæ hodie refricantur contra donationem vineæ de qua agitur per Ioannem Baptistam Cacciolam factam dictis monialibus, super qua stat totum fundamentum earum, & præsertim quod de tempore donationis, † dicta vinea erat 1 iam pignus prætorium per immissionem ex primo decreto; Quia vt fuit fusè comprobatum, in eadem decisione in *vers. quia fuit responsum quòd cum immiss. &c.* & in vers. *Quintus, & vltimus casus est*, † potuit 2 nihilominus Ioannes Baptista donare dictam vineam monialibus, in casque per clausulam constituti, de qua in eadem donatione transferre dominium, & possessionem, stante bona fide Monialium; & dum nõ probatur, quòd tunc Ioannes Baptista donator non haberet alia bona, in quibus posset fieri executio; nihilque tunc fieri in fraudem paratæ executionis, & iudicialis auctoritatis.

Nec pariter obstare dictum fuit prætensionẽ, quòd tunc Moniales habebant scientiam paratæ executionis; Quia hoc idem nihil hodie de nouo addito, fuit iam prætensum, quando emanauit dicta decisio, in qua in vers. *non obstat preterea si dicatur satis probari, &c.* fuit plenè satisfactum omnibus argumentis, indiciis, & præsumptionibus scientiæ monialium, quæ tunc, & hodie afferuntur, quæ non est cur reputantur. Non etiam obstat alia prætensio, nimirum quòd Ioannes Baptista de tempore donationis non habebat

alia

alia omnia, & quòd erat decoctus; Quia desuper nihil releuans probatum fuit, vt etiam de hoc latiùs in eadem decisione in *vers. quia quicquid sit an donatio de qua agitur, &c.* vbi etiam firmatum fuit in omnem casum prætensam decoctionem quo ad Franciscam nihil releuare, ex quo moniales in d. donatione susceperunt in se onus soluendi creditum Henrico, à quo Francisca causam habuit, illudque deposuerunt, itaut Franciscæ ex persona Henrici nihil ampliùs intersit, quàm satisfieri de dicto credito, & in omnem casum moniales ex persona Flaminiæ habere ius offerendi priori creditori, vt in eadem decisione in fin. *in vers. tandem dicebant.*

3 Tandē nihil releuare visū fuit prætensionē, quòd † dicta donatio monialibus facta fuit ex causa lucratiua, & ideo dictam donationem, vti factam in fraudem creditorum, fuisse nullam, etiam monialibus ignorantibus fraudem, quia vltra quod non est verum quòd dicta donatio fuerit ex causa lucratiua, cùm 4 imò † fuerit ex causa onerosa, dum moniales in eadem donatione vicissim susceperunt in se onus soluendi hoc creditum, *Ias. in §. si in fraudem, n. 27. Instit. de action. & ibidem Mising. n. 25.* cessat etiam difficultas, quia in primis nulla fraus potest considerari respectu Henrici, cum in eadem donatione saluum esset ei suum creditum, nec deinde respectu aliorum creditorum de quibus non constat, nec quòd ab illis Ioannes Baptista esset conuentus; & in omnem casum dicto Henrico, & sic Franciscæ obstare ius offerendi ex persona Flaminiæ vxoris dicti Ioannis Baptistæ, quæ iura suæ doris liquidæ, quæ habebat contra dictum suum maritum, cessit in eadem donatione dictis monialibus.

Et ita decisum vtraque parte informante.

Papien. Pensionis.

Merc. 17. Maij, 1634.

ARGVMENTVM.

Pensio, cuius solutionis dies venit post mortem Pensionarij, An debeatur, vel ne eius hæredibus: Et quatenus sic, An solui debeat pro rata temporis, quo ille vixit, seu pro rata fructuum ante eius obitum per Titularem perceptorum, magistraliter, & dilucidè explanatur.

SVMMARIVM.

1. *Intestatus decessisse quis præsumitur, dum de testamento non docetur.*
2. *Litteræ Apostolicæ concessæ motu proprio non egent iustificatione.*
3. *Item si fuerunt obseruatæ spatio 40. annorum.*
4. *Partem ab initio facit, qui potest admitti ad partem donec sit exclusus renunciatione, vel tempore. Declara vt nu. 10.*
5. *Hæreditas iacens dicitur pro ea parte, quæ spectat ad cohæredes non adeuntes, donec illi sint legitimè exclusi, Intellige, vt nu. 10.*
6. *Consanguineus quomodo quis probetur.*
7. *Instrumentum extractum parte non citata quando probet.*
8. *Proximior quis præsumitur, dum non probatur contrarium.*
9. *Professio ex quibus probetur.*
10. *Cautio de restituendo aliis cohæredibus, quandocumque petentibus, quando detur, & prosit.*
11. *Solutio facienda pluribus hæredibus tota fieri debet adeuntibus per ius accrescendi, siue non decrescendi, si alij cohæredes non compareant, & exclusi sint renunciatione, vel tempore.*
12. *Termini pensionum maturati viuente pensionario, sed non exacti, debentur eius hæredibus.*
13. *Pensio non debetur, nec pro rata temporis, nec pro rata fructuum, si pensionarius obierit ante maturatum terminum: Et ratio redditur nu. 14. & seqq. Contrarium, quòd debeatur pro rata fructuum, & si illi ante mortem pensionarij sint omnes recollecti, quòd debeatur integra pensio, firmatur, nu. 26. 29. & 34. & respondetur stylo ex aduerso allegato. num. 58.*
14. *Transmissio non fit ad hæredes de re non debita defuncto.*
15. *Dies certa non impedit ortum actionis.*
16. *Debitum, seu relictum sub die certa non suspenditur conditione, sed mora.*
17. *Transmissio fit ad hæredes de iure radicato in persona defuncti, antequam adueniat dies certa solutionis.*
18. *Fallit quando dies certa apponitur in his, quæ suapte natura non transmittuntur ad hæredes, & exemplifica prout ibidem, ac dictam fallentiam declara, vt nu. 37.*
19. *Pensio nō transmittitur ad hæredes, si pensionarius decesserit ante maturatum terminum, cum obligatio adhuc orta non dicatur: Contrarium resoluitur, n. 29. 34. & per tot.*
20. *Pensio debetur hæredibus pensionarij, solùm pro rata temporis, quo ille vixit: Contrarium, num. 26. & seqq.*
21. *Pensionarius tenetur recitare officium paruum B. Mariæ, iuxta Constitutionem Pij V.*
22. *Fructus beneficiorum diuiduntur de iure inter hæredes Titularis defuncti, & modernum beneficij possessorem, pro rata temporis.*
23. *Pensio datur pro alimentis.*
24. *Pensio regulatur ad instar dotis, iuxta text.* in l. Diuortio, ff. solut. matrim. *Declara vt n. 52. vbi ratio differentiæ, & num. seqq.*
25. *Argumentum valet de dote ad alimenta.*
27. *Pēsionis Ecclesiasticæ materia regulatur indistinctè secundum leges loquentes de vsufructu, & sic iuxta text.* in l. defuncta, ff. de vsufr. *Et ratio redditur, nu. 30.*
28. *Pensio promissa à colonis etiam in pecunia pro fructibus vnius anni, est integriter soluenda hæredibus vsufructuarij, quamuis ille decesserit ante diem solutionis post tamen fructus collectos per colonos.*
30. *Pensio subrogatur loco fructuum, sapitque eorum naturam.*
31. *In pensionibus Ecclesiasticis obseruatur distinctio, quæ fit in fructuario circa fructus, prout in iuribus ibi allegatis.*
32. *Pensionis solutio facienda pensionario diuiditur inter antecessorē, & successorem in beneficio pro rata fructuum ab eis perceptorum, non habita ratione temporis, quo est soluenda, fuit, vel non maturata solutio.*
33. *Fructus percepti ante mortem beneficiati spectant ad eius hæredes, si facultatem testandi habuit.*
35. *Actio ad consequendam pensionem totius anni oritur in principio anni, licèt gratia commodioris solutionis fuerit diuisa in duos terminos. Contrarium, n. 41. sed reprobatur, n. 43. & seq. & præsertim, n. 50.*
36. *Actio competens pro mercede locationis, incipit à principio competere locanti.*

38 *Pensioni*

38 *Pensionis reseruatio habet respectum ad fructus: & quomodo, & nu. 43.*

39 *Videtur facta sub tacita conditione, si fructus nascantur. Et quando talis conditio purificata dicatur, n. 42. Intellige vt n. 43.*

30 *Conditio, si fructus nascantur impedit ortum actionis interim, quòd fructus non colliguntur.*

35 *Pensitionis materia est adeo executiua, vt eius solutio non retardetur, licet quis fructus non percipiat, quamuis deinde ad repetitionem agi possit.*

45 *Terminus pensionis cuius dies venit post illius translationē, non spectat ad transferentem, etiā quod Titularis ante trāslationem fructus perceperit: Et quare, vbi expenditur decisio* Put. 14. lib. 3. *& vide etiam sub nu. 59.*

46 *In necessitatibus nemo liberalis existit.*

47 *Venditio fundi, si facta fuit de tempore, quo ille erat locatus, pensio, cuius dies post venditionem cessit, non est soluenda emptori, sed venditori, qui fundum locauit; Et ratio redditur, n. 49. & 50. Et an venditor mercede postea exacta teneatur eam restituere emptori pro rata fructuum pendentium de tempore venditionis, num. 48.*

49 *Emptor non tenetur stare colono, sed potest eum expellere, & obligare venditorem ad interesse soluendum colono.*

51 *Colonus fisci, re conducta per fiscum vendita, non tenetur pensionem soluere fisco vendendi, sed emptori.*

Emptor expellere non potest colonum fisci ante finitam locationem.

53 *Maritus percipiens fructus dotis, an faciat illos suos, & quomodo.*

54 *Vsufructuarius facit fructus suos, ratione tituli statim atque illos percepit.*

55 *Declara, quod quamuis titulus postea irritetur, tamen acquisitio iam perfectè facta conseruatur.*

57 L. si operas 26. ff. de vsufr. & l. si communis seruus 18. §. fin. ff. de stipul. seru. *declarantur.*

DECISIO CCCCXLVIII.

DIE 3. *Aprilis* præteriti, vnâ tantùm parte informante fuit resolutum, esse confirmandam sententiam A.C. in hac causa latam; & hodie vtraque parte informante, exceptis partitis, & cum moderationibus inferiùs declarandis, Domini perstiterunt in decisis, & pro intelligentia, facti series est iterum breuiter recensenda.

Cardinalis Alanus, vigore facultatis sibi concessæ à fel. rec. Clem. VIII. transtulit ad fauorem q. Thomæ Sclet eius nepotis annuam pēsionem scutorum 700. auri in auro, quam idem Cardinalis à die X. *Maij*, *anni* 1591. habebat sibi reseruatam super fructibus mensæ Episcopalis Papien. Defuncto autem ab intestato dicto Thoma die 25. *Octobris anni* 1632. existente creditore Episcopi Papien. pro terminis decursis, & non solutis post terminum Natiuitatis anni 1630. ille enim, & alij omnes præcedentes termini probantur soluti, vt ex quietantiis, successerunt ei Prior, & Fratres Conuentus S. Mariæ Gratiarum Ciuitatis Neapolis, mediante persona fratris Gregorij nepotis præfati Thomæ in eorum Monasterio professi, qui Prior, & Conuentus introducto iudicio coram A. C. pro consecutione dictæ summæ contra modernum Episcopum Papien. sententiam fauorabilem reportarunt in summa scut. 1183. auri pro quatuor terminis: nimirum Sancti Ioannis, & Natiuitatis annorum 1631. & 1632. incipiendo annuum à die Circumcisionis: A qua sententia interposita appellatione pro parte D. Episcopi, & causa mihi commissa: Dubitaui an sententia A. C. sit confirmanda, & an omnes dicti quatuor termini debeantur: Et in dicta prima decisione, Priore, & Fratribus tantum informātibus fuit affirmatiuè resolutum.

Sed reproposita hodie causa, quia non dubitabatur de facultate transferendi D. Cardinalis, nec quin translatio fuerit legitimè facta, † nec deinde de obitu Thomæ ab intestato ex iuris præsumptione, dum de testamento non docetur, *Alex. in l. si emancipati num.* 3. & ibi *Doct. C. de collat. Mant. de coniect. vlt. l.* 2. *tit.* 1. *num.* 3. nec tandem † an litteræ reseruationis sint iustificatæ, dum fuerunt concessæ motu proprio, *c. si motu proprio, de preben. in* 6. *Gabr. de claus. concl.* 2. *n.* 59. *Seraph. decis.* 1484. *n.* 10. *vers. ex quo gratia, & Rota decis.* 656. *n.* 1. *&* 2. *par.* 2. *recent.* cum aliis allegatis in decisione *Giennen. beneficij* 21. *Iunij.* 1628. *coram me.* Et quia † fuerunt etiam obseruatæ per annos vltra 40. iuxta decisionem in *Lucana Decacatus* 21. *Maij.* 1578. *corā bo. me. Orano, & in Burgen. Pēsionis* 16. *Decemb.* 1596. *corā bon. me. Pauia.* in impressis per *Marches. de comm. p.* 1. *fol.* 527. Propterea de duobus aliis fuit dumtaxat dubitatum. Primum est, An Prior, & Conuentus ex persona fratris Gregorij sint personæ legitimæ ad petendum, & exigendum terminos decursos huius pensionis de quibus agitur. Secundum, An omnes dicti quatuor termini annorum 1631. & 1632. debeantur: itaut constet, aut non, de excessu sententiæ A. C.

Quoad primum. An Prior, & Conuentus legitimè agant ex persona Gregorij, dicebatur pro Episcopo, non probari dictum Gregorium esse fratrem d. Monasterij professum, nec deinde eum esse nepotem Thomæ, & tandem, quando esset nepos, † adesse alios duos nepotes eiusdem, vnum ex fratre, & alium ex sorore, qui faciunt partem ab initio, eo ipso quòd possunt admitti ad partem, donec sint exclusi renunciatione, vel tempore *l.* 2. *ff. si pars hered. petat.* vbi etiam *Gloss. in verb. adimpleatur,* communiter recepta, *Alberic. Angel.* & alij, itaut Prior, & Conuentus ex persona Gregorij † interim, quòd alij nepotes non sunt exclusi, non sint hæredes nisi pro tertia parte, & pro portionibus aliorum hæreditatem esse iacentem, *Surd. cons.* 415. *num.* 17. *& seqq.* vbi, quòd hæc exceptio est de iure agentis, & quod sufficit posse adire, *Thesaur. decis.* 4. *num.* 8. *vers. tertio, Rota coram Cardinali Caualerio decis.* 346. *num.* 7. *& in Anconitana legitima* 21. *Aprilis*, 1632. *coram D. meo Dunozet.*

Sed prædicta fuerunt facili negotio sublata, quia, † quòd Gregorius sit nepos Thomæ, constitit ex quodam instrumento donationis iuratæ per eundem Thomam factæ dicto Gregorio, in qua vocat eum suum nepotem, illique tanquam tali donat plura bona, iunctis aliis pluribus adminiculis, de quibus in actis; † quod instrumentum probat etiam quòd fuerit extractum parte non citata, cùm extractio, & publicatio factæ fuerint ab ipsomet Notario de eo rogato, qui ideo potuit illud in publicam formam redigere, vnique parti tradere, altera non citata, *Rot. decis.* 1. alias 10. *sub num.* 1. *vers. & breuiter fuit dictum, de fide instr. Verall. d.* 170. *nu.* 1. *& per tot. eod. tit.* † stante autem probatione d. consanguinitatis nō est opus probare Gregoriū fuisse proximiorē, quia præsumitur, dum non probatur contrarium, *Alex. in l. is potest, n.* 15, *vers. conclude igitur, ff. de acquir. hered.*

Rip.

Rip. in l. in illa, nu. 26. vers. quid tenendum, ff. de verb. oblig. Corn. cons. 197. nu. 1. vol. 4. Tiraquell. de retract. lig. nu. 11. gloss. 1. num. 6. & seqq. 9 † Quòd autem idem Gregorius sit frater professus in dicto Conuentu patet ex ipsamet professione de qua in libris eiusdem Conuentus, & ex mandato procuræ, in quo inter alios fratres capitulariter congregatos annumeratur Gregorius, qui nisi fuisset professus, non potuisset facere actus capitulares, ex vulgatis.

10 Tandem, quòd adsint alij Nepotes, & quòd † illi faciant partem, itaut Prior, & Conuentus non sint legitimæ personæ nisi pro tertia parte, est in se verum si de hoc opponatur, *Seraph. d. 1407. nu. 4. & seqq.* aut si non detur cautio de restituendo aliis cohæredibus quandocúmque petentibus, non autem est verum; si non opponatur, aut si detur dicta cautio, proutcam dari ordinauit A. C. in sua sententia, & Prior, & Conuentus obtulerunt, & dare sunt parati, iuxta practicam *Surd. in cons. 359. nu. 15. & 16.* quam Rota sequuta fuit in causa *Viterbien. fideicommiss. 4. Decembris 1619. in fin. coram bo. mem. Card Sacrato* & illa visa fuit hodie DD. æqua, & rationi multùm 11 conformis, quia Episcopo nihil depetit † cum in omnem casum soluere teneatur, siue aliis nepotibus venientibus, siue illis exclusis tempore, vel renunciatione, Priori, & Conuentui in vim iuris accrescêdi, vel non decrescendi, & Fratribus sit multùm vtile, vt hæreditas diu non iaceat, nec hæreditati detur curator, cum eorum præiudicio saltem euentuali, vt ad sensum patet.

Ad secundum deueniendo, nimirum: An debeantur hæredibus Thomæ omnes dicti quatuor termini 12 decursi in annis 1631. & 1632. † nulla fuit facta difficultas quoad tres priores terminos maturatos, sed non exactos viuente Thoma pensionario, quia in pûcto est decisio *Thesauri 143. in fin. & decisiones Rotæ in Monopolitana pensionis, coram Cardinali Sacrato* apud *Marches. p. 1. fol. 642. & in Carpentoraten. Pensionis coram Cardinali Caualerio*, quæ in impress. est *decis. 129.* vbi pensionarius obiit tertia die post maturatum terminum, sed difficultas posita fuit quoad vltimum terminum non maturatum viuente Thoma, nempe Natiuitatis 1632. incipiendo annum à Circuncisione, vel *anni* 1633. incipiendo annum à Nati-13 uitate. Pro parte Domini Episcopi dicebatur † quod attento Thomas pensionarius obiit die 25. *Octobris*, 1632. & sic antequam venerit, & cesserit dies solutionis dicti termini, illum penitus non deberi, nec pro rata temporis nec pro rata fructuum iuxtà sententiam *Nauarr. in apologia de reddit. Ecclesiast. q. 2. monit. 16.* asserentis de styloCuriæ ita seruari, *Sarmien. in defens. libell. de Redd. q. 2. monit. 16.* vbi quòd ita obseruatur in Rota, vt non soluatur rata pensionis si is cui debetur, decedat antequam dies solutionis venerit, *Caual. cons. ciuil. 160. nu 15. & seqq vol. 1. Guttier. Canon. quæst. cap. 33. n. 53. Barbos. in l. diuort. in 2. par. num. 43. Castill. de vsufruct. cap. 79. nu. 17.*
14 Cuius sententiæ fundamentum est, † quia terminus non maturatus ante mortem Thomæ pensionarij nûquam fuit illi debitus, nec etiam pro rata temporis, quem ideo non potuit ex sua persona transmittere ad eius hæredes, ex regula tex. in *l. si ex pluribus, in princ. ff. de suis, & legit. her. l. si infanti, C. de iur. delib. l. vnica, §. in nouiss. C. de caduc. toll. Guttier. in l. vnic. nu. 3.* & ibi DD. communiter, *C. quando non peten.*

Quod autem in casu nostro, antequam venerit dies Natiuitatis, nulla fuerit orta obligatio, nullúmque ius acquisitum Thomæ, nec etiam pro rata temporis, quoad vltimum terminum Natiuitatis, ex eo 15 probari videbatur, quia licet regula sit † quòd dies certa non impediat ortum actionis, quia dies non potest non venire, *l. cedere diem, ff. de verb. signific.* 16 † & debitum, seu relictum sub die certa non conditione, sed mora suspendatur, vt dicit tex. in *l. hæres meus, in princ. ff. de condit. & demonstr*, ac ideo † ius 17 iam radicatum in persona defuncti ante terminum maturatum, eique debitum sub die certa transmittatur ad eius hæredes, *l. à Titio, ff. de furt. l. Sempronius Attalus, ff. de vsufr. legat. l. 1. §. dum igitur, ff. de caduc. tollen. & l. si dies, ff. quando dies leg. ced. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 18. num. 21. & 22.* † fallit 18 tamen, vt non procedat quando dies certa apponitur in his, quæ suapte natura non transmittuntur ad hæredes, prout sunt pensio Ecclesiastica, vsusfructus, & alimenta, quia tunc etiam dies certa impedit ortum actionis, & obligationis, & consequenter transmissionem, *l. 1. ad fin. ff. quando dies legat. vsufruct. ced.* & ratio assignatur in *l. 3. ff. quando dies leg. ced.* & notant DD. in *l. vnic. in §. libertatis, vers. excepto etiam vsufructu, C. de caduc. tol. Bart. in l. ita stipulatus, nu. 38. in fin. de verb. oblig. Alciat. resp. 99. n. 12. & Emanuel. à Costa in tract. de success. Reg. p. 1. n. 14.* Vnde cum † ante mortem Thomæ pensionarij non 19 fuerit orta obligatio; cum versemur in his, quæ suapte natura non transmittuntur ad hæredes, consequenter ex eius persona terminus Natiuitatis non potuit trâsmitti ad eius hæredes: & in his terminis ob dictam rationem, in puncto, visi fuerunt sentire *Put. decis. 14. lib. 3. & Peregr. d. 48. lib. 2. par. 3. diuers.*

Deinde dicebat Episcopus, quòd quando supradicta *Nauarri*, & aliorum sententia non procederet, in omnem casum procederet in hoc casu sententia *Couar. var. resolut. lib. 1. cap. 15. num. 13.* quem sequuntur *Molin. de primogen. lib. 3. cap. 11. num. 4. & Additio ad decis. Thesaur. 143.* & alij plures, scilicet quòd † pensio Ecclesiastica debetur hæredibus pen- 20 sionarij, solùm pro rata temporis, quo ille vixit, iuxta dispositionem textus in *l. diuortio, ff. de iur. dot. & l. si operas, ff. de vsufr.* quam sententiam hodie veriorem sibi videri dixit *Garz. de benef. 2 par. cap. 1. n. 12.* † stante constitutione Pij V. quæ obligat pensiona- 21 rios ad recitandum officium paruum B. Mariæ, itaut ex hoc pensio hodie dicatur dari propter officium seu beneficium: † fructus autem beneficiorum, cir- 22 cumscripta consuetudine, debere de iure diuidi inter hæredes titularis defuncti, & modernum beneficij possessorem pro rata temporis, iuxta dispositionem dictæ *l. diuortio*, firmant idem *Couar. lib. 1. var. resol. c. 15. nu. 10. & seqq. Molin. de Hispan. primog. lib. 3. cap. 11. num. 4. Sarmient. de reddit. lib. 4. cap. 6. nu. 14. Guttier. Canon. quæst. lib. 1. quæst. 6. à num. 79.* cum aliis, quos allegat, & sequitur *Garz. de benef. in d. cap. 1. nu. 96.* cum pluribus seqq. & accedit quòd † pensio dicitur etiam dari pro alimentis, *Roman. cons.* 23 *348.* Vnde † ad instar dotis intrat in pensione dispo- 24 sitio text. in *d. l. diuortio*; cùm † valeat argumentum 25 de dote ad alimenta, *Bartol. in authen. res quæ, nu. 9. C. de fideicomm.* & ibi *Castr. nu. 13. Ias. n. 31. Curt. Iun. num 30.*

His tamen non obstantibus, puncto maturè discusso, fuit resolutum † Pensionem deberi hæredibus 26 Thomæ pensionarij, non pro rata temporis, quo ille vixit, sed pro rata fructuum perceptorum per Episcopum Titularem, vsque ad eius obitum, atque ideo cum Thomas decesserit die 25. *Octobris* 1632. quo tempore omnes fructus illius anni erant iam in illis partibus per Episcopum collecti, debetur hæredibus Thomæ integra pensio totius anni, & sic etiam terminus Natiuitatis dicti anni 1632. incipiendo annum à Circumcisione, qui venit post illius mortem. Ratio resolutionis fuit, quia † materia pêsionis Ecclesiasticæ 27 est

est regulanda tam actiuè, quàm passiuè, secundùm iuris dispositiones loquentes de vsufructu, & sic iuxta *text. in l. defuncta, ff. de vsufr. Card. in Clem. 1. §. eadem, n. 4.* & ibi *Imol. n. 26. de supplen. neglig. Prelat. Seuerin. in tract. de Pens. q. 35. Gig. eodem tract. quaest. 44. n. 52.*

28 Vnde sicut † tota pensio etiam in pecunia promissa à Colonis pro fructibus vnius anni, est integraliter soluenda hæredibus vsufructuarij, quamuis ille decedat ante diem solutionis, post tamen fructus collectos per Colonos, ex d. *l. defuncta*, † pariter etiam 29 mortuo pensionario ante diem solutionis, fructibus iam perceptis per Titularem, integra pensio debetur, & solui debet eius hæredibus, & sic in casu nostro hæredibus Thomæ.

30 Ratio † autem quare materia pensionis Ecclesiasticæ regulari debet indistinctè iuxta leges loquentes de vsufructu, & sic iuxta leges loquentes de vsufructu, & sic iuxta *d. l. defuncta*, est clara, scilicet, quia pensio subrogatur loco fructuum, & eorum sapit naturam, *l. mercedes, ff. de petit. hæredit. l. prædiorum, ff. de vsuris.* † Vnde distinctio, quæ in fructuario 31 fit circa fructus in *§. his verò, Instit. de rer. diuis. l. in singulos, in fin. ff. ann. legat.* pariter, in pensionibus eorum loco subrogatis, est obseruanda, ad *text. in l. 1. in princ. cum vulg. ff. de rei vxor. act.* & hinc est, quòd imò vice versa † solutio pensionis passiuæ diuiditur inter 32 antecessorem, & successorem in beneficio pro rata fructuum ab eis perceptorum, non habita ratione temporis, quo est soluenda fuit, vel non maturata solutio, *Flam. Paris. de resign. lib. 1. quaest. 8. n. 52. Mohed. dec. 6. de locat.* & fuit resolutum in vna *Romana pensionis 22. Iunij 1594. coram Penia*, & alibi sæpiùs: quia etiam secundùm veriorem; & magis communem opinionem inter eosdem, circumscripta consuetudine, habetur ratio fructuum, iuxta distinctionem *d. l. defuncta*, † 33 itaut fructus percepti ante mortem beneficiati spectent ad eius hæredes, si facultatem testandi habuit *gloss. in l. 1. C. de ann. Ciuil. lib. 11.* quam ibi sequitur *Bart. gloss. in cap. si propter de rescr. Cald. as. cons. 2. in princ. de pecul. Cleric. Nauarr. in d. Apolog. de reddit. q. 2. monit. 13. & cons. 61. sub tit. de præb. Caualc. dec. 44. num. 1. Thesaur. decis. 141. Ioseph. Ludou. decis. Perus. 33. n. 1. Rota decis. vnic. de Translat. Prælat. in antiq. & in mille aliis.*

Quibus, & aliis rationibus moti, quòd in casu 34 nostro † terminus, non maturatus ante mortem pensionarij deberetur pro rata fructuum perceptorum hæredibus pensionarij firmarunt *Alex. cons. 15. num. 3. vol. 2. Rimin. Iun. cons. 634.* vbi ex professo respondet obiectis in contrarium factis per *Couarr.* vbi supra *Bellon. sen. cons. 3. n. 11. & 12. Ferret. cons. 372. num. 9. post med. vers. hinc succedit alia ratio, Honded. cons. 86. num. 23. cum plur. seqq. lib. 2.* vbi optimè ad propositum nostrum distinguit tres casus super termino maturato post mortem pensionarij, & resoluit eius hæredibus deberi pensionem pro modo, & rata fructuum collectorum per Titularem ante eius mortem, *Surd. cons. 333. num. 2. in fin. vers. videmus enim, & n. 3. cum seqq.* vbi cumulat plures in eandem sententiam; & de rigore iuris hanc esse veriorem opinionem sensit *Gabr. cons. 191. num. 13. vers. tametsi de rigore iuris cum seqq. Caccialup. de pens. quaest. 25.* qui ponit casum, quòd pensionarius obierat de mense Septembris, & terminus maturabatur in festo Natiuitatis, *Gig. de pension. quaest. 53.* qui ponit eundem casum; & dicit sic in Curia fuisse iudicatum per peritissimos, quòd verisimiliter non potuit esse nisi in Rota, *Gambar. de off. Leg. lib. 6. n. 584. quaest. 25.* qui disputat articulum ad patres, *Gratian. discept. 548. num. 43. & 44.* quam sententiam Rota fuit perpetuò sequuta, vt apud *Mantic. decis. 14. num. 10. cum seqq.* & in egregia decisione facta in causa *Fanen. Pensionis coram Clemente VIII. 10. Iunij 1573.* quam ad litteram recenset *Garz. de benefic. part. 2. cap. 1. num. 109.* quæ est *decis. 648. part. 4. diuers.* cuius etiam meminit *Gabr. in dicto cons. 191. num. 33.* quæ licèt non aperiat. An in eo casu venerit, vel ne dies solutionis viuente Pensionario, tamen deinde Rota in supradicta *Neapolitana Pensionis apud Marches. num. 3.* expresse firmat, quòd in casu illius decisionis, dies solutionis non cessabat viuente pensionario: Et idem fuit de clara mente Rotæ in *Bergomen fructuum 11. Decembris 1576. coram Robusterio, & in Cæsaraugustana Pensionis 13. Aprilis 1596. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & in decis. 89. num. 3. vers. & ideo, in impress. post Pacif. de Salvian. & in Romana Pensionis 27. Iunij 1598. coram Penia, & in Salernitana Pensionis 4. Aprilis 1601. coram Sacrato, & in Nazaren. Pensionis 15. Ianuarij 1607. coram Reuerendissimo D. meo Decano*, quæ in impressis est *decis. 327. n. 2. & in d. Carpentoraten. Pensionis 10. Decemb. 1610. apud Caualer. decis. 129. per tot.*

Ex quibus non obstat Primò præcipuum Episcopi fundamentum, nimirum, quòd † actio ad consequendum terminum Natiuitatis non fuit orta viuente Thoma, ex quo ille priùs decessit, quia imò 35 fuit orta in principio anni computando à die 10. *Maij* in qua fuit pensio reseruata, licèt in gratiam debitoris, commodiorisque solutionis diuisa fuerit in duos terminos ad text. *in l. nec semel 12. cum ibi* notat. per *Alber. in vers. aut gratia diuidendæ solutionis, ff. quando dies legat. ced. l. à vobis, ff. de ann. leg.* optimus textus in *l. si à Colono, ff. de fideiuss.* vbi † quòd actio competens pro mercede locationis incepit à principio competere locanti, quem 36 text. ad hoc expendit *Barbos. in d. l. diuortio, in 2. parte, num. 84. in vers. neque contrarium*, & in specie notat *Ferret. in consil. 372. num. 2. vers. pro qua rata fuit, lib. 2. Gamb. in quaest. 25. n. 598. vers. Ego puto cum sequent. Modern. Roman. de re benefic. lib. 1. quaest. 44. num. 2. & 3. Mantic. d. decis. 14. num. 12. Reuerendissimus D. meus Decanus in d. decis. 327. & Caual. in d. decis. 129. num. 1. in fin. vers. & licèt regulariter cum duob. seqq.*

Vnde non obstat Secundò si dicatur, † quòd dies 37 certa impedit ortum obligationis, & actionis, & consequenter illius transmissionem, in his quæ suapte natura non transmittuntur ad hæredes, prout est pensio, ex *d. l. 1. §. fin. ff. quando dies leg. vsufr. ced.* cùm aliis supra allegatis. Quia est verum, quando dies certa adiecta est in dispositione hominis, rei non transitoriæ ad hæredes, gratia differendæ solutionis, & in his terminis loquitur *Bart. in d. l. ita stipulatus*, vt ipse supponit in themate quæstionis ibi propositæ, sub vers. *Primo ergo quæro*, non autem in die adiecta reseruationi annuæ pensionis, non gratia differendæ solutionis, sed diuidendæ pro tempore, vt illa commodiùs fieri possit, quæ, vt dictum est, non impedit ortum obligationis in principio cuiuslibet anni, iuxta distinctionem *Alber. in d. l. nec semel, num. 1. post med. in vers. dic ergo, Modern. Roman. vbi supra.*

Non obstat Tertiò, & consequenter si dicatur, quòd licet † reseruatio pensionis non sit in quota 38 fructuum, sed in pecunia, habet tamen respectum ad fructus, non demonstratiuè, sed taxatiuè; cùm in vna eademque oratione onus pensionis, cum adiectione fructuum in Bullis exprimatur, vt distinguit *Gig.* quem omnes sequuntur *de pens. quaest. 62. per tot.* atque ideo † quòd illa censetur facta sub tacita 39 condi

40 conditione si fructus nascantur; † quæ tacita conditio interim, quòd fructus non colliguntur, impedit ortum actionis, *Ias.* & ibi *DD. in l. quod in rerum, in princip. ff. de leg. 1. & DD. in l. quod purè* per illum text. *ff. quando dies leg. ced.* & in his terminis *Gig.* ibidem
41 *num. 4 cum seqq.* atque ideo actio non potest dici orta in principio anni, fructibus adhuc non extantibus; Quia in primis hæc difficultas casu nostro non
42 applicatur, † cùm ante mortem Thomæ fuerit conditio iam impleta, quando conditio esset, cùm tunc essent iam fructus percepti pro quibus pensio peti-
43 tur: deinde † etiam quòd in reseruatione mentio fructuum facta fuerit taxatiuè, nihilominus actio fuit orta in principio anni, quia mentio fructuum taxatiuè non fuit quoad actionem, sed quoad exceptionem, seu repetitionem post factam solutionem; quia, in omnem casum, iuxta rigorem litterarum, pensio
44 omninò solui debet, cùm † materia pensionis sit adeo executiua, & fauorabilis, vt de stylo Curiæ non retardetur solutio, quantumcumque quis fructus non percipiat, licèt deinde ad repetitionem, indebitè solutæ pensionis agi possit, iuxta illud vulgare apud Curiales, *solue & repete, Gig. in d. q. 62. n. 10. in fin.* Ergo necessariò dicendum est quòd actio oritur à principio, nimirum conditio ex lege, aut alia huiusmodi; quia alioquin pensio exigeretur sine actione, quod esset absurdum.

45 Non obstat quartò decisio *Put. 14. lib. 3.* vbi quòd † terminus pensionis, cuius dies venit post illius translationem, non spectat ad transferentem, etiam quòd Titularis ante translationem fructus percepisset, ea nimirum ratione, vt inquit; quia ante diem orta non fuit actio. Quia licet vera sit dicta decisio, non tamen vera est ratio in qua fundatur ex supradictis, sed imò vera ratio illius resolutionis est quam etiam ibidem assignat idem *Put.* quòd ideo totus terminus maturandus post translationem spectet ad translatarium, quia translatio est actus meræ voluntatis, & liberalitatis, itaut transferens vna cum pensione; & liberalitatis, itaut transferens vna cum pensione; ius non exactum sibi ex ea proueniens, multò magis condonare voluerit, iuxta distinctionem *Bartol. in l. fin. in princip. ff. de Iur. fisc. Hieron. Gabr. dicto consil. 191. lib. 2. Garz. in d. cap. 1. part. 2. num. 112.* Quæ ratio non procedit, quando, vt in casu nostro, pensio morte extinguitur, & sic versamur in actu ne-
46 cessario, vt in dicta *l. defuncta*, ex regula, † quòd in necessitatibus nemo liberalis existit, *l. rem gratam, ff. de admin. leg.* Et non obstat text. *in l. Iulianus, §. si fructibus, in verf. si in locatis, ff. de action.*
47 *empt.* vbi † quòd si fundus de tempore venditionis, quæ est actus voluntarius, erat locatus, pensio, cuius dies post venditionem cessit, non est soluenda emptori, sed venditori, qui fundum loca-
48 uit: Quia quicquid sit † an venditor mercede exacta teneatur, tenetur nihilominus eam restituere emptori pro rata fructuum pendentium, de tempore venditionis, ex quo illi videntur pars rei emptæ, iuxta ea, quæ latè tradunt *Barbos. in d. l. diuortio, in 2. part. num. 82. cum plur. seqq. Anton. Gomez 2. tom. var. cap. 2. num. 11. ad fin. & Vincent. de Franch. decis. 76.*
49 *num. 3.* † illud ideo procedit, quia cùm emptor non teneatur stare Colono, sed eum expellere possit, & sic obligare venditorem ad interesse soluendum colono, *l. emptorem, C. locati, & l. arbores, ff. de*
50 *vsufruct.* † ne claudicare videatur contractus, æquum est, vt venditor totam exigat pensionem, non autem emptor, loco interesse quòd ipse venditor
51 Colono tenetur soluere, *Lasart. de Decim. vendic 15. n. 35.* † Vnde est quòd Colonus Fisci, re conducta, per Fiscum vendita, non tenetur pensionem soluere Fisco vendenti, sed emptori, quia emptor colonum Fisci expellere non potest ante finitam locationem, *l. fin. ff. de Iur. Fisc.*

52 Non obstat quintò quòd † pensio sit ad instar doris, & alimentorum, & ideo, quòd illa sit regulanda quoad terminos non maturatos, iuxta dispositionem text. in *d. l. diuortio*, & non iuxta text. in *d. l. defuncta.* Quia imò ad effectum de quo agitur, ratio differentiæ est in promptu, quandoquidem titulus dotis di-
53 citur habere causam successiuam, quia † maritus percipiendo fructus dotis non facit eos suos irreuocabiliter, sed tantùm pro rata onerum Matrimonij supportatorum, pro quibus ei debentur fructus dotis, *c. salubriter*, cum ibi notatis *de vsur.* titulus autem pensionis habet causam instantaneam, siue momen-
54 taneam, prout etiam titulus vsusfructus, quia † vsufructuarius vbi primùm percipit fructus, ratione tituli eos facit suos, *l. si vsufructuarius messem, ff. quib.*
55 *mod. vsufr. amitt.* Vnde † quamuis is titulus postea irritetur, tamen acquisitio iam perfectè facta conseruatur, *l. si quis heredem, C. de instit. l. final. ff. vnde liberi,* & argumento text. *in l. 2. de itin. actuq. priuato*, ita distinguunt *Bald. in d. l. diuortio, col. 1. ad fin. Paul. de Cast. n. 6. Soccin. & Zas. vterq. n. 7. Barbos. in d. l. diuortio, in 1. part. in princ. n. 6. verf. non obstat quarta*, quo fit vt pensio, quæ imponitur, super fructibus debeat merito regulari iuxta *d. l. defuncta*, non autem iuxta *d. l. diuortio,*
56 cum etiam † actio quoad pensionem à principio oriatur pro rata fructuum percipiendorum in vita pensionarij.

57 Pariter etiam † non obstat sextò textus in *d. l. si operas, 26. ff. de vsufr.* & text. *in l. Communis seruus 18. §. fin. ff. de stipul. seru.* vbi quòd si seruus, cuius aliquis habet vsumfructum operas suas locauit ad tempus pro certa summa, & deinde pendente locatione extinguatur vsusfructus, diuiditur pensio pro rata temporis inter hæredes vsufructuarij, & proprietarium, & sic iuxta text. in *d. l. diuortio*, & non iuxta *d. l. defuncta*, quia est speciale in locatione operarum serui, vt aduertit *gloss. in d. §. final. in verb. pecuniam*, & ibi *Angel. num. 1. Bald. in l. 1. num. 35. C. de iur. fisc. Alex. in d. l. Diuortio, §. non solùm ad finem.* Ratio autem differentiæ est, quia fructus tam naturales, quàm industriales non percipiuntur nisi certa parte anni, & ideo in illis tempus perceptionis attenditur, prout etiam in pensione, quæ imponitur super huiusmodi fructibus, *d. l. defuncta*, secus tamen est in operis seruorum, quæ quolibet die percipi videntur, *l. 1. ff. de oper. seru. & l. 1. ff. de oper. libert.* Itaut quolibet die eadem vtilitas proportionabiliter ex illis proueniat, & sic pro tempore quo durauit vsusfructus, tanquam iam perceptæ pertinent ad vsufructuarium, & pro reliquo tempore, quasi non perceptæ ad proprietarium. Vnde ob eandem rationem similem differentiam constituit Iurisconsultus inter prædium rusticum, & vrbanum, *l. item quæritur, §. qui impleta, ff. locat.* vbi *Bart. n. 10. Anton. Gom.* post alios *2. tom. c. 3. n. 5. Barb. in d. l. diuortio, in secunda parte in princ. n. 24 & 25.*

58 Non obstat septimò, & vltimò † stylus Curiæ, cui innituntur *Nauarr. Sarmient.* & alij supra allegati; Quia, vt inquit *Garz. d. 2. part. cap. 1. num. 122.* in isto stylo vis fieri non potest, cùm aliàs non constet ipsum fuisse certum, nec firmum, nullàque adsit decisio Rotæ illi conformis, sed imò *Caccialup. Gig.* & *alij* antiqui de contrario attestantur: & in omnem casum Rota meliùs rem considerans, innixáque validioribus rationibus suam, more maiorum mutauit sententiam, vt in *d. decis. Fanen.* & aliis supra allegatis.

Quibus sic stantibus dixerunt Domini sententiam A.C.

A. C. esse confirmandam, prædictósque omnes quatuor terminos deberi, demptis partitis, de quibus in summario Episcopi constituentibus summam scutor. 300. monetæ, quæ probantur soluta procuratori dicti Thomæ, & quia idem Thomas die 18. eiusdem mensis Octobris quo decessit, † vigore facultatis transferendi, quam habebat, transtulit ex d. pensione scut. 200. auri in personam Gregorij Eschet, & alia scuta 50. auri in personam Michaëlis Magooni, absque aliqua reseruatione terminorum, est etiam ex dicto termino Natiuitatis anni 1632. deducenda rata d. pensionis, quæ in vim facultatis ex supradictis spectat ad d. translatarios. De alia autem pensione scut. 100. auri, quam pariter eadem die transtulit in personam Riccardi, nulla est facienda defalcatio, cùm non constet de d. Riccardi acceptatione.

59

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Romana Census de Buccardinis.

Ven. 26. Maij, 1634.

ARGVMENTVM.

Fructus census non debentur euicto fundo censuato; qui euictus dicitur, si creditor census consentiat fundum restitui vero domino: & plura alia notanda in materia extinctionis census, quæ patent ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Bona fides agnosci potest non expectata sententia, si euictio sequatur.*
2. *Census extinguitur euicto fundo super quo ille est impositus, & ideo fructus postea decursi non debentur.*
3. *Hypothecam habens super fundo videtur illam remittere, si consentiat fundi alienationi.*
4. *Amplia, vt remittere videatur omne ius sibi competens super d. fundo.*
5. *Vsusfructus amittitur, si vsufructuarius consentiat alienationi fundi, in quo vsumfructum habet.*
6. *Census regulatur secundùm naturam vsusfructus, & quomodo.*
7. *Euictio, iuriúmque remissio ex quibus probentur, remissiuè.*
8. *Fructus census exigi non possunt à creditore illius, qui consensit alienationi fundi censuati.*
9. *Census extinctio fieri debet per actum retrosimilem, & quomodo procedat.*
10. *Fructus census ad hoc, vt non currant, non requiritur expressa, & formalis extinctio, sed sufficit tacita, resultans ex actibus positiuis.*
11. *Census translatus de vno corpore ad aliud non extinguitur, sed solùm fundus antea censuatus liberatur ab onere census.*
12. *Declara procedere, si translatio fiat in aliam rem fructiferam, & capacem eiusdem census, secus si in mobilia.*
13. *Census imponi non potest super mobilibus.*
14. *Dominus census impositi super fundo non libero habet actionem personalem contra impositorem census, & eius hæredes pro consequutione fructuum, vel damnorum, & interesse. Declara, vt num. 15.*
16. *Vxor constante Matrimonio non potest se obligare ad fauorem Viri.*

DECISIO CCCCLIX.

VIRGINIA hæres vsufructuaria Iacobi imposuit censum super domo, seu fundo d. hæreditatis, ad fauorem Anteæ eius matris, & deinde idem census deuenit ad Sfortiam secundum Virginiæ virum, inter quem, & Virginiam eius vxorem ex vna, & Patritiam filiam eiusdem Virginiæ ex Iacobo primo viro, illiúsque hæredem proprietariam, & Bartholomæum Buccardinum Patritiæ maritum ex altera, fuit ad sedandas lites inter dd. partes inita Concordia *de anno* 1618. & eius vigore Virginia, & Sfortia coniuges hæreditatem d. Iacobi, vna cum domo, seu fundo censuato dimiserunt, seu restituerunt d. Patritiæ hæredi proprietariæ Iacobi, in qua transactione inter alia adest sequens capitulum sub hac forma. *E perche da detta cessione viene à mancare l'augumento, &c. & anco il credito di scut. 200. di vn censo già imposto à fauore di Antea con li suoi frutti fin quà decorsi, &c. di qui è che tanto detto Sign. Sforza, quanto detta Sig. Virginia circa il credito del censo sopra detto conuengono dette parti, che per questo s'intendano reseruate le raggioni sopra li mobili, che restassero in essere di detta Sig. Virginia tanto già dati à d. Sig. Sforza in conto di dote, come sopra, quanto altri.* Decessit Virginia instituto sibi hærede Paulo Buccardino ex Patritia filia nepote, qui egit contra Sfortiam secundum virum Virginiæ pro restitutione dotis d. Virginiæ eius auiæ, & ab A.C. obtinuit mandatum, in quo inter alia pro pretio mobilium aliàs in dotem datorum, & pro certis aliis creditis mandauit compensari sortem principalem census prædicti, & illius fructus, vsque ad diem trāsactionis decursos, & in hoc partes acquiescunt d. decreto A.C. sed quia à die d. transactionis, quæ, vt dictum est, fuit facta de anno 1618. decursi sunt anni circiter quatuordecim, contendit propterea Sfortia compensare pariter fructus d. census decursos post d. transactionem, saltem vsque ad diem dicti Decreti A. C. sicque mandatum non esse exequendum, nisi habita ratione compensationis dictorum fructuum, postea decursorum; Viceuersa autem Paulus prætendit fructus post transactionem non decurrisse, quinimò censum præfatum fuisse extinctum, ac ideo mandatum exequendum esse nulla habita ratione dictorum fructuum. Et cum desuper dubitauerim: Domini causa bis proposita hodie resoluerunt censum per d. concordiam fuisse extinctum, fructúsque exinde non decurrisse, & consequenter mandatum A. C. esse simpliciter exequen. Ratio resolutionis fuit, Quia Virginia debuit dimittere fundum Patritiæ, ad quam ille spectabat, cui restituendus erat tanquam hæredi proprietariæ Iacobi per transitum Virginiæ ad secundas nuptias iuxta seriem testamenti eiusdem Iacobi, & sic † fundus fuit Virginiæ euictus, etiam quòd nulla sententia lata fuerit, quia stante bono iure Patritiæ super hæreditate Iacobi, potuit Virginia agnoscere bonam fidem; non expectata sententia DD. communiter *in c. cum in multis, de rescript. Rip. in l. 2. §. volumus, ff. solut. matr. Achill. dec. 1. de empt. & vend.* Ergo † fructus non debentur, quia euicto fundo, super quo census est impositus, extinguitur census, *Modern. Perus. de cens. p. 3. c. 1. q. 7. n. 2. Rota in Assisien. census apud eundem dec. 17. & in Romana census 29. Apr. 1630. coram D. meo Dunozet.* Quam census extinctionem agnouerunt in eadem concordia tam Virginia, quàm Sfortia eius secundus maritus modernus Dominus census in supradictis verbis, ibi, *Et perche viene à mancare*

1

2

l'aagumento di dote, & anco il credito discu. 200. di vn censo gia imposto à fauore di Madon Antea, & ibi. *Et circa il credito del censo sopra lette de Mad. Antea, conuengono dette parti che per questo s'intendano riseruate le raggioni sopra li mobili, che restassero, &c.* Itaut ambo tam Virginia, quam Sfortia intellexerint, & agnouerint fundum censuatum fuisse euictum, ipsique visi fuerint in dicta concordia agnoscere bonam fidem, imò † Sfortia eo ipso, quòd consensit dictæ concordiæ, sic vt supra factæ, visus fuit condonare, & remittere nedum hypothecam, *leg. sicut, §. venditiones, & leg. Lucius, ff. quibus modis pignus, vel hypot. solu. l. final. C. deluit. pign.* † sed etiam generaliter omne ius sibi competens super dicto fundo, *leg. Codicillis, § primò, l. cum pater, § libertis, ff. de leg. 2. l. nihil, §. 1. & l. si fundum, ff. de leg. 1. l. cùm quadam, ff. de admin. Tut. Menoch. cons. 58. n. 20. vsque ad 36. Ludou. conclus. 11. n. 1. & seqq.* hocque ad instar vsusfructus, quem † vsufructuarius amittit, & remisisse censetur, si consentit alienationi fundi, in quo vsumfructum habebat, *l. apud Celsum, § quæsitum, ff. de dotis except. Tiraq. de retract. consanguin. § 1. gloss. 7. num. 36. Menoch. d. cons. 58. n 18. Ludou. concl. 7. in 6. ampliat.* † Census enim regulatur secundùm naturam vsusfructus, itaut quæstiones censuum à communiter accidentibus deciduntur per leges loquentes de vsufructu, *Christoph. Mart. exam. 18. n. 11. Phab. decis. Lusitan. 58. n. 9. & Rota in Rauennaten. censuum coram Manzanedo, impressa penes Cincium in vlt. additione, decis. 26. n. 10. vers. & prædicta.*

Quæ fundi † euictio iuriúmque remissio ex aliis etiam pluribus facti circumstantiis elicitur. Prima est quia in eadem concordia Patritia, & Buccardinus coniuges, isto censu excepto, accollarunt sibi omnes alios census impositos super bonis hæreditariis eis restitutis, ad text. *in l. cùm Prætor, ff. de iudic. & l. nam quòd liquidè, § fin. de penu leg.* Secunda quia d. census, & augmentum dotis à pari in eadem concordia in vno, eodémque capitulo, & sub vno determinabili recensentur, vnde sicuti penitus defecit dotis augmentum, illúdque prorsus ad nihil redigi contrahentes intellexerunt ex claris verbis Concordiæ, idem etiam de censu dicendum est, ex reg. text. in *l. tam hoc iure, ff. de vulgar. & l. quamuis, C. de instit. & substit.* Tertia est, quia dum iura d. census talia qualia contrahentes transtulerunt super mobilibus voluerunt fundum censuatum liberare, illúmque sine isto onere Patritiæ, & Buccardino coniugibus restitui, ad text. *in l. 1. & tot. tit. ff. de nouat. & de adimend. & transferend. leg.* Quarta, & vltima, quia Buccardinus, & Patritia coniuges vice mutua, multa in d. Concordia remiserunt Virginiæ, & Sfortiæ, quæ non remisissent, imò Concordia claudicaret, nisi restitutio fundi, siue domus censuatæ ei fuisset libera, & sine d. onere facienda, prout verba Concordiæ sonant, prout in simili *Bart. cons. 90. num. 2. lib. 1. Paulus de Castr. cons. 181. lib. 1. Curt. Iun. cons. 141. col. 3. Crauett. cons. 192. Dec. cons. 180. & cons. 181. Soccin. cons. 183. lib. 2. & Bertran. d. consil. 46. n. 6. vol. 2.* & dixit *Rota in causa Parmen. transactionis 20. Decembris, in vers. neque obstant contraria, coram me.*

Ex quibus sequitur, quòd in omnem casum, quando propter aliquam iuris subtilitatem, census non fuisset mero iure extinctus, nihilominus † Sfortia non posset post concordiam fructus exigere, dum in ea agnouit fundum fuisse Patritiæ, illiúsque restitutioni, vti de libero consensit, bonámque fidem agnouit, & sub eadem bona fide Patritia, & Buccardinus Concordiæ consenserunt, vicéque mutua plura iura remiserunt, ex adduct. per *Nauar. de vsur. n. 118. Boccac. de cens. p. 1. n. 44. Surd. cons. 318. n. 1. & 6. Gratian. discept. 44. n. 16. Christoph. Mart. dict. exam. 18. à num. 45. vsque in fin. Moder. Perus. de cens. p. 1. c. 2. q. 1. art. 1. & latius Rota apud Seraph. dec. 1333.*

Vndè non obstat, quòd † pro extinctione census requiratur actus retrosimilis, quia procedit, quando census extinguitur per redemptioné, seu solutionem, non autem quãdo prout in præsenti extinguitur, quia fundus euincitur, cum tunc extinctio sit necessaria, & fiat ipso iure, ex supra allegatis. Vltra quòd † ad effectum, vt non currant fructus, non requiritur expressa, & formalis extinctio, sed sufficit tacita, resultans ex actibus positiuis, de quibus supra, *Seraph. d. decis. 1333.* & alij supra allegati. Vndè nihil ad rem quòd mobilia Virginiæ super quibus iura census fuerunt reseruata sufficiant, vel non sufficiant, & tantò minùs, quia reseruatio non solùm fuit facta super mobilibus Virginiæ; sed etiam super aliis rebus in genere, itaut dici non possit reseruationem non æquare censui.

Minùs obstat si dicatur, quòd † dum census fuit translatus de vno corpore ad aliud, scilicet de prædio, siue domo ad mobilia remanentia penes Virginiam, & alia, ille non fuit extinctus, sed solùm fundus liberatus ab onere census, † Quia procederet si translatio fuisset facta in aliam rem fructiferam, & sic capacem eiusdem census, qualia non sunt mobilia, † super quibus ideo non potest constitui census, ex Constitutione Pij V. edita super forma creandi census, *Greg. de Valent. in suis comm. Theol. tom. 3. disp. 5. q. 22. de cens. punct. 2. & 4. Moder. Perus. de cens. p. 1. c. 3. q. 1. art. 4. per tot.* Nec dicatur, † quòd remansit actio personalis contra hæredes Virginiæ, quæ imposuit censum, & sic contra Paulum Buccardinum hæredem Virginiæ pro consecutione fructuum, vel damnorum, & interesse *ex Couar. var. lib. 3. c. 7. n. 6. Cenc. de cens. p. 1. c. 3. q. 4. n. 18.* Quia forte procederet si alienatio, seu euictio fundi fuisset voluntaria, & facta ignorante Sfortia creditore census, quia tunc nõ fieret ei præiudicium, quoad fructus, vel saltem quoad damna, & interesse, vigore actionis personalis, *Rot. in Rom. census coram Sacr. impress. post Cinc. dec. 90. n. 6.* ex eo nimirum, quia aliàs esset in potestate debitoris, alienando fundum, elusorias reddere omnes cautiones instrumenti censualis, sicque euadere fructuum solutionem, non autem quando, vt in præsenti, extinctio fuit necessaria, & creditor sciuit, & consensit euictioni, seu alienationi fundi censuati, quia tunc imponens remanet liberatus, etiam ab actione personali, quoad fructus, aut damna & interesse, licèt non quoad sortem, *Nauarr. de vsur. n. 116. vers. 22. Boccac. de censib. p. 2. n. 39.* & plenius per *Vgolin. de vsur. c. 45. §. 4. per tot. & Christophorus Mart. d. exam. 18. n. 20. 21. & seqq.* Quo fit, vt reseruatio prædicta intelligi necessario debeat quoad sortem dumtaxat, non autem quoad fructus post concordiam d. currendos, prout etiam clarè deprehenditur ex verbis d. concordiæ supra relatis: si quidem d. reseruatio est necessariò intelligenda de eodem censu prout supra, id est, de credito illo census scut. 200. qui deficit, ibi. *E perche viene à manchare il credito di scudi 200. d'vn Censo, &c.* quæ scut. 200. erant sors principalis prædicti census, non autem fructus, cum fructus decursi ante concordiam essent scut. 225. fructus verò decurrendi erant incerti.

Tandem non obstat, quòd Virginia post sex menses à die concordiæ solidando computa cum Sfortia viro suo constituerit se debitricem pro fructibus decursis in scutis 225. quæ promisit soluere ad beneplacitum viri, vna cum decurrendis, Quia quoad decursos ante concordiam non adest difficultas quin debeantur, quo verò ad postea decurrendos, confessio Virginiæ fuit nulla, & erronea, cum verè census esset extinctus; & fructus ampliùs non decurrerent † ac ipsa constante

matrimo

matrimonio non posset ad fauorem viri se oblig. *toto tit. ff. de donat. inter vir. & uxor.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Maceraten. Fabricæ.

Ven. 26. Maij, 1634.

ARGVMENTVM.

Vicino habenti murum communem cum alio vicino, an liceat in illo ædificare altiùs tollendo, & eius lumina obscurando: Et quando murus communis dicatur, & quid si in muro ædificantis adsit constituta seruitus: & ex quibus illa probetur, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Ædificare, altiùsque tollere quando liceat vicino in muro communi cum alio vicino, etiam quòd inde eius fenestra claudatur, remissiuè, & quid stante consuetudine, num. 2.*

3 *Ædificare altiùsque tollere licet vicino, etiam quòd obscuret fenestram alterius vicini, si ei non noceat, cùm possit aliunde lumen habere.*

4 *Murus communis dicitur si intermediat, & diuidit duas domos, & talis præsumitur de iure, numer. 5.*

6 *Muri pars inferior si est communis, etiam pars superior communis iudicatur, saltem secundum quid, & num. 12.*

7 *Declara, vt sit in potestate vicini, vt faciat sibi totum parietem communem mediante solutione pretij illius partis superioris muri nondum communis effecti, & n. 12.*

8 *Ædificare, quis non præsumitur ad æmulationem, & vt alteri noceat, sed vt sibi prosit; incumbitque onus probandi contrarium asserenti, & num. 9.*

10 *Ædificare altiùs non licet in domo propria, habente seruitutem stillicidij.*

11 *Fallit si inde stillicidium non tollatur, sed adhuc illud recipiatur à domo ædificata.*

13 *Seruitus in re communi, neque acquiri, neque imponi potest sine alterius socij consensu.*

14 *Stillicidij impositio facta in re communi per vnum ex sociis, facta censetur nomine sociali, non autem animo acquirendi seruitutem in præiudicium alterius socij.*

15 *Socius amisisse ius suum an censeatur ex eo, quod alter socius diu aliquid fecit in re communi nomine proprio, remissiuè.*

16 *Seruitus stillicidij non censetur constituta ex eo, quòd illud cadat super tectum vicini, dum alia non concurrant de quibus per Doctores ibi citatos.*

DECISIO CCCCL.

DOMINI dixerunt confirmandam esse sententiam A.C. quæ fuit declaratum † licere DD. de Troilis eleuare altiùsque extollere quandam domunculam propriam, & construere in ea tectum, & fabricam contiguam, & cohærentem muro communi, hinc intermedio, etiam quòd inde claudatur fenestra, quam DD. de Maioranis habent in d. muro, illiùsque luminibus officiatur, soluta priùs per dd. de Troilis rata muri superioris, nondum communis, & dummodo fabrica fiat principaliter, vt eis prosit, non autem ad æmulationem, nec adsit constituta seruitus altiùs non tollendi, *l. cum eo, & l. Imperatores, ff. de damn. infect. & l. altius, C. de seruit. Alex. cons. 174. col. 2. vol. 2. Ias. cons. 32. col. 5. lib. 1. Bero. cons. 134. n. 26. col. 3. Marsil. singul. 154. Menoch. de arbitrar. cas. 156. n. 4. & de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 29. n. 14. Gratian. discept. 572. sub n. 55. cũ seqq.* & in terminis obscurationis fenestræ. *Ias. cons. 98. n. 4. & 9. lib. 1. Honded. cons. 80. num. 31. cum seqq. & cons. 81. n. 35. lib. 1. Cepoll. de seruit. vrb. præd. cap. 72. n. 5.*

Quæ tantò magis † procedunt stante consuetudine Ciuitatis Maceraten. per quam licet cuilibet volenti ædificare, altiùsque propriam domum extollere, obscurare lumina vicini, de qua benè deponunt testes; quæ consuetudo in hac re multùm attendi debet; *l. 1. & l. Præses, C. de seruit. & aqu. l. 1. in fin.* & ibi *gloss. in verb. seruata sunt, C. de ædific. priuil. Bursatt. cons. 111. n. 6. & n. 17. lib. 1. Gratian. discept. 957. num. 44. Franch. Marc. decis. 498. num. 18. cum seqq. part. 1. Thesaur. decis. 41. num. 22.* & latè *Surd. decis. 108. sub num. 4.* Et accedit etiam quòd ex eisdem testibus † probatur cubiculum, siue mansionem Dominorum de Maioranis, quæ recipit lumen ex dicta fenestra posse aliunde lumen habere, itaut fenestræ obscuratio sit Troilis valdè vtilis, & non sit nociua Maioranis, vnde intrat regula, quod vni non nocet, & alteri prodest, facere licet, *l. 1. §. denique, & l. 2. §. item varus, vers. quamquam tamen, ff. de aqu. pluu. arcen.* quam in his terminis afferunt *Dec. cons. 244. n. 5. vers. cum ergo, Mascard. cons. 47. n. 59. & Surd. d. decis. 168. n. 7. in fin. Grat. discept. 541. n. 8. lib. 3.* Quòd autem † murus sit communis, clarè patet eo ipso, quòd ille intermediat, & diuidit duas domos de quibus agitur, tam naturali ratione, *l. parietem, ff. de seruit. vrb. præd.* † quàm etiam iuris præsumptione, ex reg. text. in *l. arbor. in princ. ff. comm. diuid. l. pro regione, ff. de acquir. rer. dom. Socc. cons. 44. n. 2. post med. vers. postremo etiam, lib. 4. Surd. cons. 126. n. 6. Honded. d. cons. 80. n. 19. lib. 1.* Et deinde cessat difficultas ex testibus deponentibus, bonámque assignantibus rationem de cõmunione muri intermedij destinati à fundamẽtis non ad solam clausuram, sed vt altiùs eleuari valeat, illúmque valere nouum opus sustinere, & quòd tectum domunculæ extollendæ cohæret dicto muro infra fenestram, itaut cùm † vsque ad dictum tectum, a quo domunculæ prætenduntur extolli, non possit de cõmunione dubitari, consequenter sequitur vnum de duobus, nimirum, aut totum murum, etiam supra tectum vsque ad summum, esse pariter communem, saltem secundùm quid, iuxta magis veriorem opinionẽ. *Socc. in d. cons. 44. ante n. 3. vers. sed ad hoc respondetur,* & plenè *Surd. d. cons. 126. n. 12. & 14. Hond. d. cons. 80. n. 23. Grat. discept. 263. n. 2. cum seqq.* vel saltem † esse in potestate vicini, vt faciat sibi totum parietem communem, mediante solutione pretij illius partis superioris muri adhuc non communis, nempe supra tectum, fenestramque obscurare, *Rebuff. cons. 156. n. 2. Thesaur. d. dec. 41. sub n. 7. vers. sed huic, & dec. 219. sub n. 5. vers. istis sic in facto, Cost. de port. rata, quæst. 50. num. 1. cum seqq.*

Præterea, quòd Troili † intendant ædificare, vtendo iure suo, vt eis prosit, solúmque ad eorum vtilitatem, non autem ad æmulationem, & vt damnum inferant Maioranis, vltra quòd constat ex testium depositionibus præsumitur etiam de iure, *gloss. in l. fluminum, § fin.* per illum text. *in verb. non teneri, ff. de damn. infect. Ias. in l. ex hoc iure, numer. 11. ff. de iust. & iur. Decius cons. 373. sub num. 3. vers. & in dubium, Bertran. cons. 196. numer. 6. lib. 1. part. 1. Ruin. cons. 74. num. 16. lib. 1. Laurent. de Pinu. cons. 164. num. 3.*

n.3. Menoch.de arbit.d.cas.56.n.8. lib.2. cum aliis per Hond.d.conf.80.n.34.Rot.dec.530.n.1.p.1.recent. & coram Caual dec.186.n.4.Quo fit vt † prætendenti ædificium extolli,luminàque offuscari ad æmulationem, incumbit onus probandi,Gail.lib.2.obseru.69.num.30. cum seqq.& firmauit Rota in Romana Tramontana 7. Iunij 1613 coram D.meo Pirouano.

Neque obstat si dicatur domum de Maioranis † habere seruitutem stillicidij, hocque probari ex duobus testibus affirmantibus aquam ex tecto domus eorum cadere supra tectum domunculæ de qua agitur, tectúmque d. domunculæ recipere stillicidia domus sufrastante autem hac seruiture,non licere Troilis altiùs ædificare,l.ædificia,& l. Imperatores,ff.de seruitut. vrban. Quia in primis † etiam quòd dicta seruitus probaretur constituta, non propterea Troili prohiberentur ædificare,fenestrámque obscurare, dummodo eorum domus ædificata,stillicidiũ reciperet,& sic vsque ad dicta stillicidia paulò minùs,l.seruitutes,quæ in superficie,§ fin.in fin.gl.in §.seruitus eiusdem legis, ff. de seruit.vrban.præd. Capoll de seru.vrban.c.28.n.7.q.7.

Præterea, & in omnem casum cessat difficultas, Quia † aut totus paries est communis,prout talis est, iuxta magis veriorem sententiam saltim secundùm quid, licèt Troili teneantur soluere medietatem eius valoris vt supra dictum fuit,& non potuerunt Maiorani per appositionem stillicidij supra illam acquirere sibi seruitutem, quia † in re communi,neque acquiri,neque imponi seruitus potest,fine alterius socij consensu, l.si vnus, ff de seruit.rustic.præd. l.pro parte, ff.de seruit.l.si sub vna,§.final.ff.de verb.obligat. Castr. conf.235.incipit viso puncto,in vers.4.quia lib.2. Vnde illa impositio stillicidij censetur in dubio facta, & continuata nomine sociali aut precario, & sic sine socij præiudicio,non autem animo acquirendi seruitutem,ad text.in l.si quis putans, §. sine autem locando cum §§. sequentibus vsque ad finem.ff.comm.diuidun.& iuxta Doctr.Bart.in l.& hæc distinctio,§. cum fundum, n.2.ff.locat. Decian.in l.si socius in fin.C. si cert. petat. Menoch.de arbitr.cas.442. per tot. & est ad hoc optimum Dec.consil.282.per tot.& consil. Ruin.143 etiam per tot.lib.4.vbi in simili arguit pro, & contra, † an ius socij censeatur amissum; ex eo, quòd alter socius diu aliquid in re communi fecit nomine proprio, & num.6.in vers. sed his non obstantibus, vsque ad fin. resoluit, quòd socius sciens rem esse communem, non potest cum mala fide interuertere ius alterius socij, & quòd ille alter socius,qui diu tacuit,sibi non præiudicauit, nec eius iura fuerunt diminuta. quia iustè credere potuit; quòd nomine sociali faciebat. Quibus etiam benè annecti possunt, quæ de domo duobus communi tradunt Bartol.in l.duo fratres, ff. de acquirend.hæred. & ibidem Paul.de Castr.per illum text. num.4. Alexand in l.serui electione,§. Labeo,num.5 ff. de legat.1.& Menoch de arbitr.dicto cas.442. Aut verò paries supra tectum domunculæ cohærens dicto parieti nullo modo est communis,& † nec pariter ex eo, quòd reperiuntur stillicidia facta, eáque cadere supra tectum domunculæ censetur seruitus constituta,dum alia plura requisita non probantur iuxta doctr. Bart.in l.si prius,ff.de nou.oper.nunciat.in 3.part. in 2. opposit, Alciat reg.2.præsump.1.n.2. Ioan.de Amic.conf.50. n 4.cum seqq.& Bursat.d.conf.111.n.16.lib.1. vbi etiam rationem assignant.

Et ita, & c.

Spoletana Bonorum.

Lun. 29. Maij, 1634.

ARGVMENTVM.

Agitur de requisitis reciprocæ fideicommissariæ, & de coniecturis ad illam inducendam.

SVMMARIVM.

1 *Sententia est nulla, si non sit conformis libello,vt puta si fuit intentatum iuditium retinendæ, & Iudex pronunciauit super interdicto adipiscendæ. Declara,vt num.2.*

3 *Reciproca fideicommissaria inducitur,concurrentibus tribus requisitis, de quibus remissiuè.*

4 *Item inducitur coniecturis.*

5 *Declara, quòd coniectura oritur; si institutus superstes est persona verisimiliter magis dilecta à Testatore, quàm substitutus.*

6 *Item si Testator voluit bona conseruari in agnatione.*

7 *Item si digressus fuit ad plures gradus substitutionum.*

8 *Rursus si apposita fuit clausula,* vulgariter pupillariter, & per fideicommissum.

DECISIO CCCCLI.

IN Decisione in hac causa facta sub die 17. Maij 1630. fuit resolutum, esse locum Ægidianæ, quia sententia A. C. ad fauorem Baptistæ super immissione in possessionem bonorum de quibus agitur, lata fuerat in possessorio inter laicos, & super re prophana,& ideo cum illa esset valida, & iusta,erat exequenda,iuxta formam d constitutionis; & reproposita hodie causa super eisdem Domini steterunt in decisis ex eisdem fundamentis d.decisionis, quæ nunc etiam placuerunt.

Neque obstare dixerunt prætensam sẽtẽtię † nullitatem deductam ex eo, quòd illa non fuerit libello conformis, prout probare prætendebatur,ex quo pro parte d. Baptistæ fuit intentatum iudicium retinendæ,& tamen A.C. pronunciauit super interdicto adipiscendæ,contra text.in l.vt fundus,ff.comm.diuidend. Quia † fuit responsum fuisse non solum intentatum remedium retinendæ, sed etiam adipiscendæ, prout colligitur ex lectura libelli, & præsertim stantibus in illo prægnantissimis clausulis,nimirum deducens omne ius suum omneque remedium sibi vtilius, & expeditius, &c.& ad hæc,& alia omnia in processu causæ, tam principaliter,quàm incidenter,& alias ob causas, & rationes deducen.omnibus, & singulis iuris, & facti remediis necessariis aduersarium adstringi, &c. & aliud quodcumque mandatum necessarium,& opportunum decerni, &c. ius,& iustitiam ministrari, &c. omni meliori modo,&c. Vnde cum postea ex prosecutis, & probatis in processu causæ appareat Baptistam noluisse copulatiuè obtinere ex vtroque remedio,sed tantùm ex remedio adipiscendæ, & in hoc suas fecisse probationes, & non in alio remedio,per consequẽs potuit iudex pronunciare in Iudicio adipiscendæ, in quo ex probationibus factis constitit sibi de bono iure Baptistæ, vt benè distinguendo, & Doctores ad inuicem differentientes conciliando, tradunt Grat. respons.70. n.31. & 32.vol.2. Franc.de Aret.conf.96. col.1. & 2. & benè etiam Imol.conf.112.n.5.

Minus

Minùs releuare visa fuerunt, quæ contra iustitiam sententiæ deducebantur, cum illa reddatur euidens ex eo quòd concedit immissionem Baptistæ in possessionem dictorum bonorū vti reciprocè substitutæ Rentiæ eius matri in testamento q. Sebastiani Bonilli patris eiusdem Baptistæ: Quòd autem tacitè fuerit reci-
3 procè substituta, non potest dubitari; cum † substitutio facta fuerit inter vocatos, in tota hæreditate, & vltimò morienti, vt latè probatum fuit in d. decis. quibus requisitis concurrentibus inducitur reciproca fideicommissaria. *Mant. de coniect. vltim. vol. lib. 7. tit. 5. n. 15. Surd. cons. 229. Rot. decis. 266. n. 21. & decis. 300. n. 10. & decis. 361. n. 15. & seqq. p. 1. recent.*

4 Accedentibus præsertim pluribus † vrgentissimis coniecturis, ex quibus reciproca inducitur, *Paul. de Castr. in l. potest, & ibi Ias. ff. de vulg. Zanh. in l. hæredes mei, § cum ita, n. 558. & 694. ff. ad Trebell. cum alus per Fusar. de subst. quæst. 471. n. 1.*

Prima coniectura desumitur ex verisimili mente
5 testatoris, † qui præsumitur ratione prædilectionis voluisse Baptistam eius filiam hæredem superstitem admitti ad portionem Rentiæ cohæredis defunctæ, exclusa Euphrasia sorore substituta minùs dilecta: Quam coniecturam, ad effectum inducendi inter vocatos reciprocam fideicommissariam, ponderant *Couarr. in c. Raynutius 5. n. 4. de testam. Mant. de coniect. vlt. volunt. d. lib. 7. tit. 5. n. 14. Fusar. de substit. quæst. 472. n. 8. & 10.* qui omnes testantur de magis communi, & dixit etiam Rota in *Vrbeuetana fideicommissi 14. Ianuarij 1628. coram R. P. D. meo Merlino.*

6 Secunda oritur, ex quo † testator voluit bona conseruari in agnatione; vt in his terminis aduertunt *Gabr. de substit. conclus. 1. n. 13. Fusar. d. quæst. 472. num. 22. Rot. decis. 492. num. 2 p. 4. diuers. & decis. 266. part. 1. recent.*

7 Tertia coniectura elicitur, ex quo † testator digressus fuit ad plures gradus substitutionum, vt post *Bart. Bald. Socc.* & alios tradit *Menoch. cons. 661. n. 1. Fus. d. q. 472. n. 49.*

8 Quarta, & vltima coniectura resultat, ex quo † apposita fuit clausula, *vulgariter pupillariter, & per fideicommissum, Socc. sen. cons. 249. n. 10. vers. secundò moneor, lib. 3. Menoch. cons. 797. n. 19.* quos refert, & sequitur *Fusar. d. quæst. 472. n. 5.*

Et ita decisum vtraque, &c.

Cusentina Beneficij.

Lun. 29. Maij, 1634.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *In manutentionis iudicio restitui debent fructus percepti.*
2 *Recognitio iurium ex quibus probetur.*
3 *Valor frumenti non probatur ex fide officialis.*

DECISIO CCCCLII.

CVm Marcus Antonius Petronus possideret Beneficium, de quo agitur, constituit in diuersis vicibus duos Procuratores ad exigendum illius fructus, nempe Ioannem Franciscum Blasium, & Franciscum Anellum: qui Anellus substituit, vigore facultatis substituendi, in eius locum Franciscum Gerbasium: Deinde iidem Blasius, & Gerbasius procuratorio nomine exegerunt in pecunia ducatos 61. Regni, necnon tumulos 36. frumenti; sed quia fuit postea in Rota declaratum dictam possessionem M. Antonij vti posteriorem, non esse attendendam, sed in illa manutenendum esse Felicem de Iuso, qui docuit de eius anteriori possessione. Propterea dubitaui hodie, † ad quam summam ascendant fructus 3 percepti per Marcum Antonium, qui sint restituendi Felici: Et fuit resolutum, ascendere ad ducatos 61. Regni. Et ratio fuit, quia constat illos fuisse exactos à d. Procuratoribus Petroni, ex eorum receptis, *Summario Felicis, num. 5. & 6.* Quorum mandatum benè probatur ex Iuribus datis in *d. Summ. numer. 4.* Vnde clarum est Marcum Antonium teneri ad illorum restitutionem ex vulgatis.

Non obstat, quòd dictæ receptæ non fuerint recognitæ: Quia obiectum cessat ex facto; † cùm illæ 2 recognitæ fuerint per testes in curia formiter examinatos, accedētibus præsertim attestationibus Archiepiscopi Cusentini, & Episcopi Bisignanen. qui fidem faciunt, illas fuisse scriptas, & subscriptas manu dictorum Blasij, & Gerbasij procuratorum.

Minùs obstat, quòd dictæ receptæ contineant solùm confessiones de recepto. Quia hoc pariter tollitur ex facto, cum ex earum lectura appareat omnes continere veram, & realem solutionem, vt in dicto *Summ. nu. 5. & 6.*

Quo verò ad tumulos XXXVI. frumenti, licèt benè probetur illos fuisse exactos à dictis procuratoribus, vt ex eorū quietantiis, tamen † valor non bene 3 probatur, eū dumtaxat data fuerit super dicto valore fides Cancellarij Montisalti, quæ ex se sola non probat: Et ideo Domini ordinarunt, vt quoad valorem frumenti coadiuuetur probatio.

Et ita decisum vtraque, &c.

Meleuitana Antianitatis.

Ven. 2. Iunij, 1634.

ARGVMENTVM.

Remissoria quando sit deneganda.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria denegatur ratione calumniæ, & irreleuantiæ articulorum, ac numer. 8. & ex quibus calumnia, & irreleuantia probentur, d. numer. 1. & seqq.*
Obseruantia quadragenaria quid operetur, & numer. 3.
2 *Consuetudo probanda est in casu indiuiduo, vt afficiat.*
4 *Interpretationi Statuti non est locus, stante eius clara dispositione.*
5 *Interpretatio Statuti non spectat ad testes, sed ad Iudicem.*
6 *Remissoria denegatur, cum articulatur contrarium eius, quod probatum est per authentica documenta.*
Instrumenta authentica prævalent depositionibus Testium.
7 *Eques Hierosolymitanus existens in statu veri militis, & Religiosi non potest vxorem ducere.*

DECISIO CCCCLIII.

IN propositione dubij. An D. Equiti Antonio Pappacodæ debeatur Antianitas ab initio, id est à die completi septenni j suæ ætatis, itaut sententiæ Consiliorum Ordinarij, & Completi Meliten. sint confirmandæ, vel infirmandæ. Domini *die 23. Ianuarij currentis anni*, restrinxerunt difficultatem ad duo, ad probationem scilicet nobilitatis, & ad articulum professionis, & tunc resoluerunt circa primum constare de valida probatione nobilitatis D. Equitis vsque ab initio, vt in Decisione desuper extensa, quæ die *x. Martij proximi præteriti* fuit confirmata, & *die 24. eiusdem* resoluerunt secundum dubium, nempe; Antianitatem incepisse currere à die completi septennij suæ ætatis: neque obstare, quòd ipse nondum expressè emiserit professionem, vt in tertia Decisione; Quibus stantibus, cùm nihil superesset ad causæ expeditionem, & confirmationem prædictarum sententiarum, fuerunt dati pro parte Ven. Linguæ Italiæ articuli, de quibus infra: Et proposito hodie dubio, † An sit danda Remissoria ad Insulam Meliten. fuit negatiuè resolutum, ratione calumniæ, & irreleuantiæ.

Calumnia visa fuit Dominis clara: tum quia articuli continent materias ad vnguem contrarias resolutionibus iam factis. Tum, & etiam quia fuit diu agitata lis in eadem Insula Melitæ per duas instantias in Consiliis Ordinario, & Completo: & licèt plura fuerint tunc hinc inde deducta, nihil tamen ex hodie articulatis, quæ si essent vera, fuissent verisimiliter tunc deducta, & de facili probata: stante autem præsumptione calumniæ denegatur Remissoria, vt in his terminis *Rota apud Gregor. XV. decis. 211. num. 6. & decis. 276. num. 3. & in recent. decis. 212. n. 1. & 712. n. 5. p. 1. & 191. num. 2. part. 2. Put. decis. 195. lib. 1. in correct. Verall. decis. 63. part. 3.*

Clara etiam visa fuit irreleuantia articulorum. Etenim primus continens consuetudinem immemorabilem circa exhibitionem probationum nobilitatis infra certum terminum in Conuentu, vel in Lingua, & circa probationem per publica documenta, quòd talis exhibitio facta fuerit, est omninò irreleuans: non solùm quia dicta exhibitio in casu nostro, quatenus fuisset necessaria, præsumitur ex lapsu 40. annorum cum obseruantia subsecuta per continuam gestationem habitus, & communem reputationem D. Equitis pro vero milite, tam in Conuentu, & in Lingua, quàm extrà, sed etiam quia in omnem casum D. Eques tanquam receptus in minori ætate esset excusandus, ex rationibus, de quibus in dictis tribus Decisionibus. Secundus est pariter irreleuans, dum continet consuetudinem, quæ aderat *de anno 1587. & 1588.* quòd nemo licèt receptus posset suscipere habitum extra Conuentum, neque in Conuentu, nisi priùs ibi expleto anno nouitiatus, & emissa professione infra certum terminum: tum quia dicta consuetudo non articulatur contra receptum in minori ætate, qualis fuit Eques Pappacoda in vim facultatis Capituli Generalis, & cum dispensatione super ætate, & absentia, ac etiam cum expressa præfixione termini, à quo antianitas incipere debebat, & tamen † consuetudo est de iure probanda in casu indiuiduo, vt afficiat, *Cranett. cons. 96. n. 7. Gabr. cons. 151. num. 10. Cæs. de Graff. decis. 117. nu. 5. Rot. decis. 393. nu. 2. & decis. 799. nu. 3. par. 1. diuers.* Tùm & etiam, quia semper militant superiùs dicta, quod nimirum, † ex quadragenaria obseruantia præsumuntur omnia necessaria præcessisse, & quòd præd. Eques venit excusandus. Tertius verò continens interpretationem statutorum disponentium quod antianitas incipiat à die soluti passagij, scilicet illa debere intelligi dummodo infra certum terminum exhibeantur probationes nobilitatis in Conuentu, vel lingua, ibique completo anno probationis fiat professio, & suscipiatur habitus, at est nedum irreleuans, verum etiam calumniosus, † stante clara dispositione Statuti *c. 15. tit. 5. de Commun. Thesaur.* ponderati in dicta tertia decisione; in quo habetur, quòd Antianitas currat à die soluti passagij, & professio emitti non possit ante passagium solutum, quo casu non est locus interpretationi, *Rot. decis. 39. nu. 11. par. 2. diuers. & decis. 136. par. 1. & decis. 246. nu. 1. par. 2. recent.* & in omnem casum huiusmodi † interpretatio non spectaret ad testes, sed ad iudicem, ad tradita per *Cranett. cons. 41. nu. 4.* & sæpius resoluit Rota in similibus causis Meleuitanis. Quartus articulus, quòd D. Eques non se contulerit ad Conuentum nisi de anno 1607. & ibi non gestauerit habitum, nec fuerit communiter tentus pro vero Equite, est irreleuans, cum de contrario constet ex publicis libris Religionis, in quibus fuit descriptus tanquã verus Eques, & tanquã talis fuit admissus ad tabulas, & soldeã, repartitus de carauana, & carauanas fecit: & † Remissoria passim denegatur, dũ articulatur contrariũ eius, quod probatũ est per authentica documenta, cùm ista præualeant depositionibus testium, *l. in exercendo, Cod. de fid. Instr. Rot. apud Mantic. decis. 24. num. 5. & apud Seraph. decis. 1460. num. 3. & decis. 285. num. 4. & 589. num. 2. part. 2. recent.* Et æquè irreleuans est, Quintus, & vltimus articulus continens, quòd dictus Eques extraiudicialiter dixerit se esse in statu libero, & posse vxorem ducere; tum etiam, quòd probaretur nihil releuare, quia factis declarauit contrarium in iudicio, dum Melitæ, in vtroque Consilio institit, & obtinuit tanquam verus Eques ac Religiosus; ac etiam in Rota, cum non modicis labore, & impensa petiit confirmationem dd. sententiarum, tum & etiam, quia † eo existente in statu veri Militis, & Religiosi, non pendebat ab eius voluntate vxorem ducere in præiudicium Religionis, *Mohed. decis. 1. de præsumpt. & Verall. decis. 185. part. 1.* † Quorum articulorum irreleuantia attenta, fuit rectè denegata remissoria, *c. cum contingat, §. verum, de offic. deleg. Cassad. decis. 2. de dilat. Caputaq. decis. 68. n. 2. p. 3. & Rota in Romana, seu Spoletana successionis 30. Maij 1631. coram D. meo Merlino.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

Romana prætensi Spolij Vineæ.

Ven. 2. Iunij, 1634.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Spolium non intrat, si quis facto Iudicis fuit priuatus possessione.*

2 *Hæres conueniri potest solùm pro virili, stante alio cohærede: fallit duobus modis, vt num. 3. & 5.*

4 *Spolium Iudiciale ad hoc, vt intret, constare debet de nullitate, vel notoria iniustitia, ex eisdem actis, non autem ex nouiter deductis.*

6 *In spolio Iudiciali non fit condemnatio ad fructus, nisi à die mota litis.*

DECI

DECISIO CCCCLIV.

FVIT resolutum sententiam latam per D. Oliuerium ad fauorem Corneliæ contra Petrum Cinum, & Laurentium Iustum, de & super reintegratione ad possessionem vineæ de qua agitur, cum condemnatione ad fructus à die prætensi spolij, esse infirmandam ex capite iniustitiæ, 1 quæ visa fuit Dominis patens, quia dum Cornelia facto Iudicis fuit priuata possessione, cessat spolium, *ad l. iustè possid. & Angel. in l. qui vniuersos, §. item cum Prætor. in fin. ff. de acquir. possess. Mohed. decis. 4. num. 4. de rest. spol. & Rot. decis. 85. n. 2. part. 2. recent.*

Neque obstare visum fuit, quòd Iudex minùs legitimè deuenerit ad distractionem vineæ ad instantiam hæredum Antonij Iusti, vti creditorum occasione pretij dictæ vineæ, citata tantùm Cornelia pro tota summa, vti hærede Olimpij debitoris, & 2 tamen † d. Cornelia, ob existentiam Ioannis alterius cohæredis videbatur posse conueniri pro virili portione dumtaxat, *l. pro hæreditariis, ff. de hæredit. action.* Quia fuit dupliciter, & benè responsum, 3 † Primò quòd in Iudicio subhastationis vineæ non constitit Iudici adesse d. cohæredem, quinimò ex publico instrumento in illo Iudicio producto, satis constitit, quòd Cornelia, tanquam sola, & vnica hæres adepta fuerat possessionem bonorum, & in specie totius istius vineæ: licèt autem postea in dicto Iudicio spolij doctum fuerit de dicto alio cohærede, non propterea poterat esse locus 4 reintegrationi: ad hoc enim, † vt intret spolium Iudiciale, debet constare de nullitate, vel notoria iniustitia ex eisdem actis, nec sufficit quòd constet ex nouiter deductis, *Abb. in cap. causam, num. 4. de offic. deleg. Felin. in cap. dilectus, il primo, num. 1. de rescrip. & in cap. cætera, num. 2. de re iud. Decian. cons. 449. num. 2. Pontan. de spol. lib. 3. num. 107. & sequent. Gratian. discept. forens. cap. 974. num. 17. Rota coram Mantic. decis. 44. ad fin. & coram Canaler. decis. 5. num. 2. & dec. 479. n. 1. & 2 part. 2. diuer. & inter recent. dec. 646. num. 1. &* 5 2. Secundò responsum fuit, † quòd dicti hæredes Antonij, egerunt ad vineæ distractionem sibi specialiter hypothecatæ pro consequenda quantitate debita occasione ipsius vineæ, videlicet pro pretio conuento, quo casu benè agi potest contra vnum ex cohæredibus totam rem possidentem titulo hæreditario, *Bursatt. cons. 6. n. 12. lib. 1. Gratian. disc. forens. c. 323. n. 12. & 13. Salust. Tiber. in prax. lib. 1. cap. 5. num. 11.*

Augetur iniustitia ex dicta condemnatione ad fru-6 ctus; quia † in spolio iudiciali non fit condemnatio nisi à die motæ litis, *cap. grauis, vbi omnes de rest. spoliat. Gratian. discept. forens. cap. 206. num. 14. & cap. 181. num. 14. Verall. decis. 28. num. 2. part. 2. Canal. decis. 586. ad fin. Reuerendissimus D. meus Decanus, decis. 439. n. 1. Rot. decis. 4. n. 1. de restit. spol. in non. & decis. 552. num. 3. part. 1. diuers. & decis. 343. part. 1. recent.* omisso, quicquid dicendum sit in spolio violento, & attentato.

Et ita decisum, &c.

Tarraconen. administrationis Cappellarum.

Merc. 7. Iunij, 1634.

ARGVMENTVM.

Administratio bonorum Cappellarum, quorum Cappellani sunt amouibiles non spectat ad ipsos, neque ad Capitulum, sed ad Confraternitatem, quæ eosdem Cappellanos nominat, seu deputat.

SVMMARIVM.

1 *Administratio bonorum Cappellarum, non residet penes Cappellanos salariatos, & amouibiles, sed penes Confraternitatem, quæ illos nominat, seu deputat, & num. 2.*

3 *Cappellani nominatio, seu deputatio est de præcipuis iuribus administrationis bonorum Cappellaniæ.*

4 *Nominandi facultas relicta alicui eodem modo, quo fit alia nominatio, quid operetur.*

Dictio eodem modo, *quid operetur.*

5 *Administrandi ius ex quibus relictum censeatur.*

6 *Administrandi ius, quod fuit penes defunctum, debet etiam esse penes successorem, habentem eundem titulum.*

7 *Capitulum habet de iure generali administrationem bonorum Ecclesiæ. Declara, vt num. 8.*

9 *Fundatoris dispositio est omninò seruanda.*

10 *Testes dicuntur nulliter examinati si iurarunt post terminum præfixum ad iurandum.*

DECISIO CCCCLV.

BON. mem. Ioannes Teres Archiepiscopus Tarraconensis fundauit Cappellas, de quibus agitur, & in assignatione dotis disposuit, & ordinauit, vt Ven. Confraternitas B. Mariæ presbyterorum eiusdem Ecclesiæ inuestiret certam pecuniarum summam per ipsum tunc assignatam, quarum redditus viginti annorum proximè sequentium sibi reseruauit: deinde verò in perpetuum eos distribui voluit per dictam Confraternitatem, seu eius procuratores pro manutenendis Cappellano, & Clerico dd. Cappellis inseruientibus, & expensa ceræ, nec non in quibusdam puellis maritandis, & demum pro augmento Missarum quotidianarum in illis celebrandarum; ius autem nominandi Cappellanum, sibi viuenti reseruauit etiam in testamento; post obitum verò illius Cappellani, quem ipse viuens nominaret, voluit, vt dicta Confraternitas nominet Cappellanum annis singulis, eodem modo, quo eadem Confraternitas solita est nominare Cappellanum S. Michaëlis in eadem Ecclesia. Postmodum autem idem Archiepiscopus, concessa sibi à Greg. XIV. facultate testandi, condidit Testamentum, & successiuè codicillos, durante adhuc d. termino viginti annorum, & in dictis Codicillis nominauit in administratorem Antonium Teres Presbyterum eius nepotem, & hæredem, cum narratiua, quòd dictus Antonius sciebat intentionem, & voluntatem ipsius, & cum expressa declaratione, quòd quæcunque Antonius faceret, censeantur voluntati ipsius Archiepiscopi conformia, & quòd idem Antonius decedens intra dictos 20. annos,

annos, posset alium nominare. Qui casus euenit, quia Antonius ante eius obitum sequutum intra dictos 20. annos, nominauit in Cappellanum Canonicum Raphaëlem Moset, cum simili narratiua, quòd d. nominationem faciebat, quia sciebat intentionem, & voluntatem Archiepiscopi sui patrui, prout idemmet Archiepiscopus attestatus fuerat in codicillis, & insecutus eandem Archiepiscopi voluntatem declarauit, vt elapsis dictis 20. annis Confraternitas nominaret d. Cappellanum, qui mundaret, & clauderet Capp llas, & Sacristiam custodiret, vasa, & supellectilia sacra mundaret, alia perageret, & seruaret, & obseruari faceret prout erant ordinata secundùm voluntatem dicti Archiepiscopi. Quæ omnia habentur in publicis documentis, datis in *Summario Confraternitatis à num. 1. vsque ad 4.* Denique elapsis supradictis 20. annis dicta Confraternitas coram Archiepiscopo Tarraconen. requisiuit dictum Raphaëlem Moset ad reddendam rationem de administratis, qui comparente, & contradicente capitulo eiusdem Ecclesiæ. Tarraconen. pro suo iure, & interesse, fuit nihilominus condemnatus ad reddendam rationem Confraternitati. Et tandem introducta causa in Rota pro parte capituli, super nominatione dicti Cappellani, & administratione Cappellarum; postquàm fuit iam bis resolutum, nominationem Cappellani spectare ad Confraternitatem, vt in decisionibus desuper factis 16. *Decembris, & 3. Aprilis proximè præteritorum.* Proposui hodie aliud dubium super administratione cappellarum, nimirum: An illa spectet ad Capitulum vel ad Confraternitatem. Et fuit pariter resolutum illam spectare ad Confraternitatem. Ratio resolutionis fuit, quia eo ipso, † quòd Confraternitas annis singulis nominat Cappellanum amouibilem, vt firmatur in dictis duabus decisionibus, ius administrandi, quod penes huiusmodi Cappellanos salariatos, & amouibiles non residet, ex traditis per *Abb. in cap. extirpandæ, §. qui verò, num. 6. de preb. & dignit.* † residere debet apud ipsam Confraternitatem nominantem, *Abbat. dicto num. 6. Oldrad. cons. 67. num. 1. ver. ego diu.* quinimò, & † nominatio ipsa, seu deputatio Cappellani est de præcipuis iuribus administrationis, *Rot. decis. 264. num. 16. part. 2. diuers.* Quod tantò magis in præsenti casu procedere debet, ex quo † Archiepiscopus fundator dedit dictæ Confraternitati facultatem nominandi Capellanum prout, eodémque modo, quo eadem Confraternitas nominat Cappellanum Cappellæ S. Michaëlis, qui Cappellanus S. Michaëlis, quem nominat Confraternitas, est amouibilis, & exercet etiam dictæ Cappellæ administrationem, non autem Capitulum; vnde cùm ille non possit administrare iure proprio, sed nomine Confraternitatis, ad quam spectat nominatio, ex allegatis, idem dicendum est de administratione istarum Cappellarum; stantibus supradictis verbis dictæ fundationis, ibi *eodem modo*, vt in simili *Aym. cons. 45. n. 4. Rot. dec. 447. n. 5. p. 2. recent.* Quibus accedit quòd † ad confraternitatem, vt dictum est spectat, distributio redditũum iuxta fundationem pro sustentatione Cappellani, & Clerici, & pro expensis ceræ, & aliarum rerum necessariarum, prout etiam ad medium Cappellanũ, quem nominat, ad eandem spectat custodia rerum sacrarum, & retentio clauium Cappellarum, & Sacristiæ, quæ omnia dubio procul important ius administrandi, *Lambert. de Iure patr. art. 2. quæst. 5. princ. part. 1. primo lib. num. 2. Alciat. cons. 63. n. 1. & 6. lib. 8. Lap. alleg. 5. num 8. & Rota decis. 657. num. 1. part. 1. recent.* & præsertim retentio clauium, quæ sunt pars ipsarum Cappellarum, *Angel. Aret in §. item si quis merces, Instit. de rer. diuis. Grat. discept. 503. num. 2.* Tandem cùm

[margin: 1, 2, 3, 4, 5]

eam † Antonius nepos Archiepiscopi, quàm Canonicus Moset infra 20. annos, de quibus suprà habuerit totalem Cappellarum administrationem in vim dictæ erectionis, consequenter eandem habere debet Confraternitas, quæ in eorum locum successit, ad text. *in l. si eum, §. qui iniuriarum, ff. si quis caut. l. si donator, §. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. cum vulg.*

Nec quicquam obstare visum fuit obiectum, quòd ad Capitulum de iure spectet generalis administratio bonorum Ecclesiæ; † Quia est verum, vbi aliàs per fundatorem non est de particulari administratore prouisum, prout fuit prouisum in præsenti, † cuius dispositio in hac parte est omninò obseruanda, ad *l. pen. ff. de leg. primo, Peregr. cons. 33. n. 12. lib. 1. Rota apud Caualer. dec. 639. n. 6.* cum aliis in prima Decisione in hac causa facta allegatis.

Nec pariter obstare visa fuit consuetudo administrandi, quam Capitulum probare prætendit ex depositionibus testium desuper examinatorum, quia vltra quòd eorum † examen fuit nullum, ex quo testes iurarunt post terminum à Iudice præfinitum ad iurandum, *Imol. in c. licèt causam, n. 28. & seqq. de probat.* eorum depositiones nihil concludunt de consuetudine circa particularem administrationem istarum Cappellarum, sed solùm in genere de administratione rerum Ecclesiæ, † cum tamen consuetudo sit probanda in specie, *Aym. cons. 96. num. 4. Cas. de Graff. decis. 6. num. 5. de preb. Rot. decis. 799. part. 1. diuers.*

[margin: 6, 7, 8, 9, 10]

Et ita decisum vna tantùm, &c.

Calaguritana Beneficij de Biriones.

Ven. 9. Iunij, 1634.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Fides simplex non facit fidem.*
2 *Beneficium assequens incompatibile cum alio Beneficio, quod priùs obtinebat, amittit omne ius, quod ad illud habebat.*

DECISIO CCCCLVI.

IN Decisione in hac causa facta die 31. *Ianuarij* 1633. fuit resolutum, Petro Albecciæ non esse adiudicandum dimidium Beneficium, de quo agitur, etiam quod fuerit ad illud præsentatus à medietate Beneficiatorum Oppidi de Biriones, & ab Ordinario gratificatus. Et ratio resolutionis fuit, quòd ille prætendebat Martinum Vergadam amisisse omne ius, quod habebat ad d. dimidium beneficium per assecutionem alterius incompatibilis, & tamen dictam assecutionem non probabat, nisi per simplicem fidem Notarij, quam dictum fuit non releuare; † Quia simplex fides non facit fidem, ex vulgatis. Sed reproposita hodie causa super eisdem, DD. à decisis recedendo dixerunt Petro esse dictum dimidium beneficium adiudicandum; Quia ex iuribus nouiter compulsatis, & productis benè † constitit dictum Martinum fuisse assecutum aliud beneficium incompatibile cum d. dimidio beneficio ei collatum à Vicario Calaguritano, possessio

[margin: 1, 2]

possessione etiam subsecuta, & continuata per plures annos, ex qua assecutione expirauit omne ius, quod habebat ad dictum dimidium beneficium, *c. de multa. de prebat. cum vulg.* Et fuit millies decisum. Vnde cùm cessauerit ratio Decisionis, & in cæteris ius Petri sit benè fundatum, ex latiùs deductis in prima decisione, nihil est cur ei non sit dictum dimidium beneficium adiudicandum.

Et ita, &c.

Romana Domuncularum.

Lun. 12. Iunij, 1634.

ARGVMENTVM.

Elice ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Monitorij defectus sanatur per seruationem terminorum substantialium.*
2. *Testes examinati super statu personæ, licèt in alio iudicio, & inter diuersas personas probant.*
3. *Renouationem prætendens emphyteusis hæreditariæ vti proximior, an debeat probare se hæredem vltimi inuestiti, vel sufficiat, vt sit hæres primi acquirentis, remissiuè.*
4. *Inuestitura alterari non potest à concedente post ius quæsitum acquirenti, & eius descendentibus.*
5. *Inuestitus habens facultatem nominandi, si non nominet, an censeatur voluisse emphyteusim liberè reuerti ad Ecclesiam, itaut cesset renouatio debita proximiori, remissiuè.*

DECISIO CCCCLVII.

PLACVIT Dominis decisio in hac causa facta, sub *die 17. Februarij præteriti*, in qua fuit resolutum, confirmandam esse sententiam Locumtenentis Eminentissimi Cardinalis Vicarij Vrbis, concedentem immissionem Lucio Vincentio de Vetera in possessionem domuncularum de quibus agitur; ex eisdem rationibus in d. Decisione deductis, quæ non est cur repetantur.

Neque obstant duæ nullitates, quæ contra validitatem dictæ sententiæ obiiciebantur. Non prima, videlicet, quòd illa † lata fuerit nullo præcedente monitorio contra Vigilutium possessorem; Quia fuit responsum, quòd quatenus adfuisset dicta nullitas, illa fuit sanata per seruationem terminorum substantialium, in quibus adest citatio ad libellandum; quæ loco monitorij deseruit, *Seraph. dec. 1451. n. 4.*

Minùs refragatur alia nullitas deducta ex defectu legitimationis personæ d. Vincentij actoris, Quia vltra quòd hic defectus magis influeret in iniustitiam, quàm nullitatem sententiæ, respondetur, quòd cùm fuerint in hac causa repetiti testes aliàs examinati super legitimatione personæ eiusdem Lucij Vincentij, sufficit ad hunc effectum: cùm † testes examinati super statu personæ alicuius, licèt in alio iudicio, & inter diuersas personas benè probent, *l. ingenuum, vbi gloss. & DD. ff. de stat. hom. Bald. & Salicet. in l. 2. C. quibus res iud. non noc. Gregor. XV. decis. 498. num. 9.*

Quæ verò contra iustitiam dicebantur, nihil releuare visa fuerunt. Et in primis † non obstat quòd emphyteusis de qua agitur, sit hæreditaria, prout probari prætenditur ex instrumento ratificationis inuestituræ factæ per Rectorem, & quòd ideò Lucio Vincentio prætendenti renouationem, non sufficiat se proximiorem probare, sed etiam docere teneatur se esse hæredem vltimi inuestiti: Quia quicquid sit de hac quæstione, videlicet an prætendens renouationem emphyteusis hæreditariæ vti proximior, debeat probare se hæredem vltimi inuestiti, vel sufficiat vt sit hæres primi acquirentis, qualis est Lucius Vincentius, quam disputat *Bero. cons. 103. num. 12. vol. 2.* cessat difficultas, quia cùm † inuestitura facta fuerit à legitimo Procuratore Rectoris ad id specialiter constituto ad tertiam generationem masculinam, & fœmininam, nulla facta mentione qualitatis hæreditariæ, & sic ex pacto, & prouidentia, non potuit deinde Rector post ius quæsitum descendentibus ex stipulatione primi acquirentis recedere à contractu, seu eius formam alterare, ad text. in *l. 1. ff. de pact. & in c. 1. extr. eod. tit. cum vulg.*

Non obstat Secundò quòd † vltimus comprehensus in inuestitura haberet facultatem nominandi, & ideo cùm neminem nominauerit, censeatur voluisse, quòd emphyteusis liberè reuertatur ad Ecclesiam, & consequenter cessare debeat renouatio; Quia respondetur quòd *Caldac.* ad id allegatus in *suo tract. de reno. emphyt. lib. 1. quæst. 9. n. 7. in fin. vers. in alio etiam casu, & n. 8.* solùm dicit, quòd in defectum nominationis, res deuoluitur ad Ecclesiam, non autem quòd proximior non possit petere renouationem si Ecclesia nolit pro se retinere, prout in casu nostro, & ideo non applicatur.

Et ita vtraque, &c.

Ariminen. Fideicommissi.

Ven. 23. Iunij, 1634.

ARGVMENTVM.

Identitas ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1. *Restitutio in integrum competit stante læsione.*
2. *Immissio concedi non potest fideicommissario, nisi constito de possessione defuncti vsque ad obitum.*
3. *Possessio probatur ex testibus deponentibus cum qualitatibus, de quibus remissiuè.*
4. *Identitas probatur ex catastro, iunctis præsertim adminiculis, quæ plura numerantur, num. seqq.*
5. *Præsens legato facto alicui, si taceat, præsumitur rem legatam non esse suam, cùm aliàs contradixisset.*
6. *Testes dicuntur nulliter examinati, si deficiant citatio ad videndum illos iurare, & Decretum Iudicis committentis receptionem iuramentorum. Declara, vt num. 7.*
8. *Testes sunt ad inuicem reducendi ad concordiam, vt probent.*
9. *Testes deponentes specificè, & aliunde adminiculati præferuntur deponentibus generaliter, iuncto numero præcedenti.*
10. *Testis vnicus licèt specificè deponat postponitur aliis numero pluribus.*
11. *Possessio intelligi potest iure familiaritatis, vel tutorio nomine, si quis possideat, & sit consanguineus, & tutor.*

DECI

DECISIO CCCCLVIII.

PRævia sententia Rotali, quæ transitum fecit in iudicatum, data fuit immissio DD. de Georginis super petio terræ tornaturarum duarum in circa, sito in Territorio Ariminen. in contrata *Vergiano fundo gualdo*, vti subiecto fideicommisso q. Caroli de Mercatis: sed commissa mihi causa restitutionis in integrum pro parte DD. de Macronibus, qui dictum petium terræ possidebant. Dubitaui hodie, an constaret de causis dictæ restitutionis in integrum: & constare Domini responderunt, stante iniustitia sententiæ Rotalis, † ex qua resultat læsio, quæ est restitutionis causa, *cap. 1. vbi Abb. de restit. in integ.* cum aliis in *Ariminen. fideicommissi 29. Nouemb. 1632. coram me.*

1

Iniustitia autem sententiæ Rotalis, visa fuit clara, Quia † non poterat concedi immissio dd. Georginis, vti fideicommissariis d. Caroli de Mercatis, nisi constito priùs, quòd dictum petium terræ fuerit possessum à dicto Carolo vsque ad obitum, & relictum in eius hæreditate, *Aym. conf. 61. n. 6. vers. aut non probatur, Peregr. de fideicomm. art. 44. n. 1.* cum aliis *in d. Ariminen. coram me, & in alia Ariminen. fideicomm. 7. Maij 1632. coram R. P. D. meo Merlino.*

2

Tantùm autem abest, vt hoc fuerit probatum, quòd imò clarè constat hoc petium terræ, fuisse possessum à Gaspare de Mercatis, qui illud vendidit Andreæ de Cæsena, à quo DD. de Macronibus causam habent, † quod fuit probatum per quatuor testes, qui deponunt de possessione Gasparis huius petij terræ, specificato territorio, contrata, & confinibus, vbi situm est, & sic optimè probant, *Peregrin. de fideicomm. art. 44. n. 15. Fusar. de subsstit. quæst. 618. n. 20. Rot. decis. 41. apud Reuerendissimum Decanum, & in Reatina fideicom. 12. Nouembris 1626. coram Manzanedo.* Et vltra testes adsunt plura, ex quibus idem probatur, & Primum partita catastri publici Ciuitatis Ariminen. vbi cum hoc petium terræ esset descriptum ad partitam Caroli de Mercatis, fuit deletum, vti erroneè descriptum, & positum ad partitam Gasparis de Mercatis †: partita autem catastri probat identitatem, præsertim cum adminiculis, *Peregrin. de fideicomm. artic. 44. num. 7. Magon. decis. Florentin. 10. num. 6. & seq. Fusar. quæst. 618. num. 18.* Secundum quia † hoc petium terræ fuit legatum eidem Gaspari in testamento q. Pauli Mercati præsente dicto Carolo Mercato, qui vel non permisisset alteri legari, vel saltem non tacuisset, si dictum petium terræ fuisset suum, ne sibi præiudicaret, iuxta not. *in l. quæ dotis, ff. solut. matr.* vbi præsertim *Alex. num. 28. Roman. num. 42. Ias. num. 85. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 99. num. 18. & seqq. lib. 6.* Tertium quia de anno 1569. idem Gaspar vendidit hoc petium terræ Andreæ de Cæsena: venditio autem iuxta communiter contingentia fieri solet à Dominis. Quartum quia vnus ex testibus examinatis pro parte Georginorum deponit specificè quòd istæ terræ possessæ à Macronibus, fuerunt possessæ à dicto Gaspare.

3

4

5

Non obstat, quòd † in examine dd. testium deficiat citatio ad videndum illos iurare, & deficiat etiam Decretum Iudicis committentis iuramentorum receptionem, & sic illi sint nulliter examinati, *cap. 2. de testib. l. si quando, C. eodem*; † Quia cum fuerint examinati, præuio iuramento, & cum interrogatoriis partis, & fulciantur prænarratis adminiculis, & probationibus, si non faciunt plenam fidem, faciunt saltem vehementem præsumptionem: quæ ad hunc effectum probandæ identitatis sufficiunt, *Surd. conf. 414. n. 68. Greg. XV. decis. 172. n. 6.* & ibi *Adden. n. 10.* & fuit dictum in hac eadem causa *27. Iunij 1629. coram bon. mem. Cardinali Virili*, & in specie aliorum testium, qui patiebantur eosdem defectus fuit dictum in alia *Ariminen. fideicommissi* inter easdem partes *28. Februarij 1633. coram R. P. D. meo Merlino.*

6

7

Non obstant decem testes examinati pro parte illorum de Georginis, quia vno excepto, reliqui deponunt solum in genere, quòd Carolus Mercatus possedit in eod. territorio, & contrata *Vergiano*, nec deponunt specificè quòd possederit hoc petium terræ, prout deponunt testes supra relati; & sic, † vel sunt intelligendi de possessione aliorum bonorum, quæ verè constat d. Carolum possedisse in eadem contrata, vt sic inuicem reducantur ad concordiam, vel † in concursu essent præferendi testes, qui deponunt magis specificè, & fulciuntur aliis adminiculis, & probationibus, *Alex. conf. 350. n. 17. lib. 5. Aym. conf. 94. n. 3. Socc. Iun. conf. 54. n. 14. lib. 4. Greg. XV. decis. 449. n. 8.* † Alter verò testis, qui deponit specificè de possessione huius petij terræ vltra quòd est vnicus, & sic in concursu esset postponendus aliis numero pluribus, *c. licet causam, de probat. l. ob Carmen. §. si Testes,* & ibi *glos. de Testib.* † potest intelligi de possessione iure familiaritatis, vel tutorio nomine, cum dictus Carolus esset consanguineus, & tutor Pauli prædicti.

8

9

10

11

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Elnen. Distributionum.

Ven. 23. Iunij, 1634.

ARGVMENTVM.

Beneplacitum Apostolicum, an, & quando sit necessarium in transactione rerum Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

1 *Ex transactione inefficaci, & sine actione agi non potest.*

2 *Solemnitates, & iusta causa requiruntur in transactionibus rerum Ecclesiæ, prout in aliis alienationibus rerum illius.*

3 *Beneplacitum Apostolicum requiritur in transactione rerum Ecclesiæ; si in ea non interuenerunt legitimæ solemnitates, iuncto dicto num. 2.*

Supplet defectum solemnitatum, cum per illud remissæ censeantur, dicto num. 3.

4 *Necessarium est si in contractu fuit expressè reseruatum, itaut antequam obtineatur, ille nullum producat effectum.*

Ablatiuum absolutum importat conditionem.

5 *Beneplacitum Apostolicum non præsumitur ex lapsu temporis, si non dum effluxerunt 30. anni.*

Beneplacitum Apostolicum si nondum fuit obtentum, potest Ecclesia re integra pœnitere, & à contractu recedere.

6 *Diuisio bonorum Monasterij si fiat inter Abbatem, & eius Conuentum, Abbas potest illam ab libitum reuocare, non sequuto beneplacito Apostolico.*

7 *Beneplacitum Apostolicum requiritur in transactione facta per Abbatem exemptum à Iurisdictione Episcopi, itaut non sufficiat confirmatio illius.*

8 *Papa in exemptis est loco Diœcesani, & eius authoritate debet fieri omnis alienatio.*

9 *Ratificatio non preiudicat, nisi data plena, & distincta scientia de contentis in actu ratificato.*

10 Rati

10 *Ratificatio censetur conditionalis, si actus ratificatus contineat conditionem.*

11 *Obseruantia concordiæ, qualis esse debeat vt preiudicet.*

DECISIO CCCCLVIII.

IN Decisione in hac causa facta die 25. *Iunij*, 1629. *coram me*, fuit resolutum esse relaxandum mandatum executiuum ad fauorem Capituli, Canonicorum, & Beneficiatorum Collegiatæ Ecclesiæ B. Mariæ de Regali, oppidi Perpiniani, contra modernum Abbatem eiusdem Ecclesiæ pro solutione contentorum in transactione inita cum Abbate prædecessore de *anno* 1603. in qua d. Abbas se obligauit soluere in perpetuum Communitati seu Massæ communi distributionum certas quantitates frumenti, olei, vuarum, & pecuniæ numeratæ; Quæ decisio fuit postea confirmata sub *die* 12. *Nouembris*, 1629. Sed desuper concessa Abbati noua audientia, & causa hodie proposita: Domini à decisis recesserunt. Quandoquidem fuit animaduersum dictam transactionem carere Beneplacito Apostolico, quod necessariò requirebatur, ad hoc vt illa produceret efficacem actionem, vt inferiùs demonstrabitur † 1; Ex transactione autem inefficaci, & sine actione agi non potest, *Gemin.cons.*53.*n.*3. *Castr.cons.*99. *in princ.lib.*2. *Socc.sen. cons.*78. *sub n.*4.*lib.*3.

Quòd autem prædictum Beneplacitum in d. transactione requireretur, patet eo ipso, quòd in ea non interuenerunt legitimæ solemnitates † 2; quæ tamen præter iustam causam in similibus transactionibus, prout in aliis alienationibus rerum Ecclesiæ desiderantur, *Federic.de Sen.cons.*94. *Aym.cons.*323.*n.*1. *Caputaq. decis.*109. *p.*1. *& decis.* 318. *p.*3. *Rota in Romana Turris Vergatæ*, 19. *Iunij*, 1600. *coram R.D. meo Decano, & in Piscarien. Transactionis*, 1. *Iulij*, 1633. *coram R.P.D. meo Panzoto*, † 3 atque ideò fuit opus Beneplacito, quod supplet defectum solemnitatum, & per quod illæ remissæ censentur, *Abb.cons.*41.*n.*3. *& in cap.*1. *de confirmat.vtil.vel inutil. Dec. cons.*341. *Rota in Romana Domus*, 13. *Iunij coram me*: † 4 Et tantò magis illud in dicta transactione requiri videbatur, quia fuit in ea expresse reseruatum, ibi, *saluo tamen semper Sanctissimi Dom.N. Beneplacito, &c.* Quæ verba ablatiui absoluti important conditionem, itaut ea pendente, nempe Beneplacito adhuc non impetrato, transactio nullum producat effectum, ex latè deductis, in his terminis, per *Riccium in prax.for.Ecclesiast.tit.de alienat.rer. Eccles.resol.*70. *per tot. Caputaq.decis.*205.*n.*3. *p.*1. *Mohed.decis.*1. *de simonia, & decis.*35. *de renunciat. Seraph.decis.*805.*n.*8. *Rota decis.*614.*n.*12.*p.*1. *recent.* Et fuit dictum in *Terracinen. affictus*, 17. *Ianuarij*, 1627. *&* 27. *Iunij eiusdem anni coram R. P. D. meo Pirouano.*

Ex quibus sequitur, quòd cùm beneplacitum non fuerit obtentum, † 5 nec illud præsumi possit ex lapsu temporis, cùm nondum effluxerint 30. anni, vsque ad tempus motæ litis, quæ cœpit de anno 1615. † 6 potuisse Abbatem, re adhuc integra, pœnitere, & à d. concordia recedere, *c.intellecto*, vbi *gloss.in verb. Regni sui, de iureiur.ca. Presbyterorum*, & ibi etiam *gloss.in verb. alienator, de reb.Eccl.non alien. Abb.in c.super eo, de condit.apposit. Marescott. lib.*1.*var.cap.*14.*nu.*1. *& seqq. Rot.d.decis.*614.*num.*12.*par.*2.*recent.* cum alijs latiùs deductis in d. *Romana Domus coram me*: Et ferè in his terminis, quòd si fiat diuisio bonorum Monasterij inter Abbatem, & eius Conuentum, Abbas posse non sequuto beneplacito Apostolico, illam ad libitum reuocare, tradit *Nauarr.cons.*9.*de reb.Eccl.non alienan.* Et in fortioribus terminis sentire visus fuit idem *Nauarr.cons.*10.*eodem tit.*

Vndè non obstat, † 7 quòd in d. transactione interuenerit confirmatio Episcopi Elnen. Quia quicquid sit an illa aliàs sufficeret, si Abbas non esset exemptus, quia tamen Abbas exēptus est ab Episcopi iurisdictione, vt ex sententijs desuper latis, de quibus in *summario Abbatis num.* 8. necessarium fuit beneplacitum Apostolicum, cùm † 8 Papa in exēptis sit loco Diœcesani, & eius authoritate debeat fieri omnis alienatio, siue sit propria, directa vel indirecta, ex adductis per *Abb.cons.*56.*num.*2.*circa med.vers.& si lib.*1. Et in his terminis *Cardinalis* in *Clement.*1.*q.*34.*& seqq.de reb. Eccl.non alienan.*.

Neque etiam obstat, quòd Abbas modernus in ingressu † 9 ratificauerit d. concordiam, & iurauerit illam obseruare, quia vltrà quòd non probatur de contentis in ea, Abbatem habuisse plenam, & distinctam scientiam, qualis ad hunc effectum requiritur, *Gabr. cons.*69.*n.*26.*lib.*2. *& cons.*66. *sub n.*60.*lib.*1. *Gratian. discept.*429.*num.*29.*& seqq. Osasch.decis.*51.*num.*5.*p.*2. *recent.cum aliis per Adden. ad Greg.XV.decis.*208.*n.*9. respōdetur etiam, † 10 quòd cùm concordia esset conditionalis ex prædictis, videlicet quatenus subsequeretur Beneplacitum Apostolicum, Abbas censetur illam approbasse, prout iacet, & sic cum reseruatione dicti beneplaciti, & non aliàs, *Paris. cons.*10. *n.*23. *& plur.seqq. Put.decis.*191.*n.*17.*p.*1. & ideò potest semper, & quandocumque ab illa recedere ex allegatis.

Tandem † 11 non refragatur prætensa obseruantia concordiæ, quia actus, qui afferuntur ad illam probandam non constat fuisse factos de mandato Abbatis, nec apparet de eius scientia, & patientia; Et in omnem casum cùm d. Concordia non sit obseruata per longissimum tempus, & ex se nullius sit effectus, actionémque non producat, non est attendenda, ex supradictis.

Et ita decisum vtraque parte informante.

Leodien. Cappellæ.

Merc. 28. *Iunij*, 1634.

ARGVMENTVM.

Canonicus non existens in sacris, licèt habeat Ius optandi, non potest tamen prouidere ratione Turni: Et quando cessio beneficij non suffragetur.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus non existens in sacris non potest gaudere Turno, licèt habeat ius optandi, num.*2. *& ratio differentiæ habetur num.*3. *& seqq.*

3 *Optandi ius non competit Canonico ex voce Capitulari, sed vti singulari, ratione Canoniæ.*

4 *Prouidendi ius competens Canonico, ratione Turni, dicitur ei competere nomine, & vice Capituli, non autem vti singulari Canonico.*

5 *Cessio Beneficij non suffragatur, si non fuit publicata in Ecclesia, vbi illud situm est.*

6 *Cessionarius beneficij tenetur iustificare ius cedentis, si iste non sit triennalis pacificus possessor.*

DECISIO CCCCLX.

HENRICO tantùm informante, fuit hodie resolutum non constare de eius bono iure. Ratio fuit, quia aut ille prætendit hoc beneficium, vti nominatus, & de eo prouisus per Hermannum Canonicum Ecclesiæ Collegiatæ de Cortesen. vigore Turni, & fuit iam per binas decisiones resolutum coram me:

1 † Hermannum non potuisse gaudere Turno, ex quo tunc non erat in sacris constitutus, vt latè in dictis decisionibus, & præsertim in prima facta 28, *Iunij*, 1630. vbi respondetur adductis in contrarium per *Rebuff. de nominat. q. 8. n. 4. in decis. 600. p. 4. diuers.*

Neque obstat *Decisio Dertusen. Turni in impress.*

2 *apud Caual. decis. 109. num. 5.* hodie allegata, vbi † quòd Canonico non existenti in sacris competit ius optan-

3 di. † Quia cum illud non competat ex voce capitulari, sed vti singulari, ratione Canoniæ, iuxta *gloss. in Clem. II. in verb. in capitulo, de ætate, & qualitate*, quam

4 ibi sequuntur *Imol.* & alij, † ex eo non infertur ad ius prouidendi competens Canonico ratione Turni, quod ei competit nomine, & iure Capituli, non autem vti singulari Canonico; itaut prouisio habeatur, ac si à Capitulo capitulariter facta fuisset, *cap. fin. de præb. in 6.* & ibi *gloss. verb. statuto, & Franch. num. 2.* cum aliis iuribus, & rationibus in *d. decis. 28. Iunij* coram me adductis.

Aut verò Henricus fundat ius suum in cessione ei facta per Arnoldum collitigantem, & prouisum per Gottifredum eiusdem Ecclesiæ Turni capacem,

5 & dicta † cessio non potest ei suffragari, ex quo illa non fuit publicata in Ecclesia Collegiata de Cortesen. vbi beneficium est fundatum, iuxt. Constitutiones Pij V. & Greg. XIII. latè *Paris. de resignat. lib. 11. quæst. 5. n. 51.* & fuit iam resolutum in eadem causa, 20. *Decembris*, 1630. *coram me.* Quibus hodie vnus ex

6 Dominis addebat, & benè, quòd † dum Arnoldus collitigans non erat triennalis pacificus possessor, tenetur Henricus iustificare ius Arnoldi cedentis, vt sibi cessio suffragetur, *Paris. de resign. lib. 10. quæst. 4. n. 10. & seq. Cassad. decis. 2. de caus. possess. & propriet. Ægid. decis. 593.* cum aliis per *Rotam in Pisana Cappellæ, 27. Martij, 1634. coram.*

Et ita decisum, &c.

Romana, Saluiani.

Merc. 28. Iunij, 1634.

ARGVMENTVM.

Accipe ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Saluiani requisita quæ sint, & quomodo probentur.*

2 *Vsusfructus Patris in dote materna suorum filiorum venit in obligatione per eum facta omnium iurium. Saluianum competit creditoribus hypothecariis super commoditate vsusfructus bonorum maternorum.*

3 *Debitor præiudicare non potest suis creditoribus tradendo in dotem eius filiæ rem illis hypothecatam.*

DECISIO CCCCLXI.

DOMINI de Mantellis imposuerunt duos census super quibusdam eorum bonis stabilibus, ad fauorem Archiconfraternitatum S. Petri de Vrbe, & S. Iacobi de Scossacauallo nuncupati, sub fideiussione D. Bernardini Maffei: & cum illæ egerint Saluiano coram A.C. pro consecutione fructuum decursorum, & non solutorum contra Ioannem Paulum Riccium tertium possessorem vnius medietatis census ei cessi per dictum Bernardinum fideiussorem, obtinuerunt sententiam fauorabilem; à qua interposita appellatione pro parte Riccij, & causa mihi commissa, Dubitaui an sententia A.C. sit confirmanda, & Domini cum illa sit valida, & iusta, confirmandam esse censuerunt.

Validitas patet ex reuolutione actorum, iustitia verò est clara, quia † fuerunt benè probata requisita 1 necessaria in Iudicio Saluiani: Creditum námque ad fauorem Archiconfraternitatum cum hypotheca omnium bonorum d. Maffei, constitit ex instrumentis, *Summario, n. 1.* Primum verò extremum, videlicet, quòd medietas dicti census possideretur per dictum Dominum Bernardinum apparet ex Instrumento dictæ cessionis, prout ex eodem Instrumento, & sustentatione litis probatur possessio dicti Riccij.

Non obstat, quòd cessio prædicta facta fuerit non solùm à Bernardino, sed etiam ab eius filiis, qui non sunt debitores Archiconfraternitatum, sed prætendunt dictum censum ad eos spectare ex causa dotis maternæ: Quia vltra quòd ex hodie datis hoc non probatur, quòd etiam si hoc esset verum, tamen † cùm Bernardinus pater obligauerit omnia iura, 2 censetur etiam obligasse vsumfructum istius census, vti ad eum spectantem in dote materna suorum filiorum, itaut inde competat Saluianum creditoribus hypothecariis super commoditate vsusfructus, vt latè per *Pacif. de Saluian. cap. 2. num. 672. & numero 794.*

Nec dicatur istam cessionem factam fuisse per Bernardinum † in causam dotis D. Plautillæ eius filiæ, 3 Quia stante dicta expressa hypotheca, ille non potuit præiudicare suis creditoribus, *Pereg. de iur. fisc. lib. 6. tit. 7. n. 39. & 40. Rota in Bononien. vsusfructus, 24. Ianuarij, 1622. coram R.D. meo Decano.*

Et ita conclusum, &c.

Meleuitana Antianitatis.

Lun. 3. Iulij, 1634.

ARGVMENTVM.

Remissoria denegatur ratione calumniæ, & irreleuantiæ articulorum: Et quando illi dicantur calumniosi, & irreleuantes.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria calumniosè præsumitur petita, si articuli contineant materiam de directo contrariam decisionibus iam factis.*

2 *Item si causa fuit diu agitata in partibus per plures instantias, & non fuit in illis vnquam articulata materia, super qua remissoria petitur.*

Fallit

Fallit primò hæc conclusio in reo, cum tantùm procedat in actore, nu. 4. sed ista fallentia reprobatur, n. 10. & seqq. & præsertim, n. 14.

Fallit secundò si ille, qui remissoriam petit, obtinuit in partibus sententiam fauorabilem, & quare, num. 5.

Fallit tertiò si materia articulata non solùm est releuans, sed datur etiam fumus, quòd illa sit vera, num. 6.

5 *Remissoria denegatur ratione calumniæ.*

7 *Testes deponentes de immemorabili quando non probent.*

8 *Testes interessati non probant.*

9 *Testes de Vniuersitate non probant pro ea, stante eorum singulari interesse.*

10 *Reo fauendum est potius, quàm Actori. Declara procedere in dubio, non autem vbi adest calumnia clara, nu. 11.*

Reus est actor in sua exceptione, d. n. 10.

11 *Calumnia nemini prodesse debet.*

13 *Calumnia præsumitur magis in reo, quàm in actore.*

15 *Articuli ex quibus dicantur irreleuantes, & num. seqq.*

Obseruantia 40. annorum quid operetur.

16 *Minori septennio non potest culpa imputari.*

17 *Dispensatus super vno, quando censeatur virtualiter super alio dispensatus remissiuè.*

18 *Articuli sunt irreleuantes si contineant probationem, fama contraria illa, quæ fuit probata per testes.*

Fama affirmatiua, & bona præponderat negatiuæ, & malæ.

19 *Probatio per testes non admittitur contra ea quæ probantur authenticis scripturis.*

DECISIO CCCCLXII.

POSTQVAM in hac causa fuit denegata remissoria Ven. Linguæ Italiæ, tàm ex capite calumniæ, quàm irreleuantiæ, vt in *Decisione* emanata 2. *Iunij*, proximè præteriti coram me. Pro parte eiusdem Linguæ fuerunt in Curia examinati nonnulli testes super eisdem articulis, ex quibus prætenditur dari fumum de veritate materiæ articulatæ: Nimirum prætensæ consuetudinis immemorabilis; quod probationes factæ in Assemblea debent præsentari in Lingua intra certum terminum etiam per Equitem receptum in minori ætate, & deinde ibidem discuti, & interim, quòd hæc non fiunt, & per publica documenta non probatur exhibitio in Lingua, non currere antianitatem: Nec non, quòd Eques Antonius Pappacoda non se contulit ad Conuentum, nisi de anno 1607. Et tandem contrariæ famæ, quod d. Eques non gestauit habitum, nec fuit communiter tentus pro vero Equite, Indeque excludi calumniam, & irreleuantiam, ex quibus denegata fuit remissoria, & consequenter non posse eam denegari. Vnde proposui hodie iterum causam super d. Remissoria: Et Domini nihilominus, imò multò securiùs persistendo in decisis, Remissoriam esse denegandam ex d. vtroque capite calumniæ scilicet, & irreleuantiæ resoluerunt.

In primis quoad caput calumniæ placuerunt Dominis fundamenta d. *Decisionis in vers. calumnia, &c.* videlicet, † quod articuli continent materiam de directo contrariam resolutionibus iam desuper factis *die 23. Ianuarij, & 10. & 24. Martij currentis anni, vt in tribus decisionibus coram me*, nec non † quod hæc causa fuit diu tractata in partibus per duas instantias, in quibus supradicta non fuerunt articulata, nec aliàs probata, nec deducta, sed imò in vtroque Consilio ordinario, & completo, fuit pronunciatum ad fauorem d. Equitis, & idcircò cum tot Viri seniores, & Proceres Religionis, & ideo informatissimi de vsibus, & consuetudinibus illis canonizauerint antianitatem dicti Equitis à tempore completi septennij, non obstante quod probationes factæ in Assemblea non repetiantur registratæ in libris Linguæ, resultare, moraliter loquendo, manifestam probationem quod prætensi vsus, & consuetudines articulatæ non sunt veræ, sed calumniosæ, & idem dicendum esset de prætensa contraria fama, quæ pariter non fuit in supradictis duabus Instantiis in conspectu Religionis deducta, sed imò coram ea fuit probata pro parte dicti Equitis continua gestatio habitus & exercitium militare Equitis Hierosolymitani ex libris eiusdem Religionis, & deinde per testes vigore commissionis emanatæ à Conuentu: si enim dicta contraria fama esset vera, fuisset tunc verisimiliter deducta, & de facili probata: † vbi autem adest huiusmodi præsumptio calumniæ; nunquam conceditur remissoria, quæ conclusio est in Rota trita, & quotidie practicatur: & in his terminis, *Greg. XV. in decis. 211. nu. 6. & in pluribus aliis in d. dec. 2. Iunij*, de qua hodie agitur, alleg. Nec releuare visa fuit † noua quædam, & nunquam aliàs audita prætensa limitatio ad d. conclusionem, nimirum, quæ supradicta sunt de calumnia, & signanter præsumptionem illam calumniæ, quod causa fuit diu agitata in partibus, procedere solum contra actorem, non autem contra reum, & sic non contra Linguam Italiæ ream, ex reg. *fauorabiliores, ff. de reg. Iur.* cum vulgatis decisionesque Rotæ in hac materia factas loqui in Actore, non autem in Reo: siquidem fuit maturè animaduersum hucusque post tot sæcula duas dumtaxat limitationes fuisse desuper in Palatio auditas, & practicatas. † Prima est quando dicta causa fuit diu in partibus agitata, sed sententia fuit lata pro eo, qui petit Remissoriam, cui ideo in gradu appellationis illa non denegatur, quia in prima instantia non egebat probatione, & sic cessante eius negligentia, & culpa, cessat etiam in eo præsumptio calumniæ, vt in *causa Romana census 17. Nouembris, 1600. coram b. m. Card. Sacrato. & in Augustana sepultura, 10. Nouēb. 1606. coram S. M. Greg. XV.* sed iste non est casus noster, imò retorquetur, quia nedum vna sententia, sed duæ vtriusque Consilij fuerunt latæ contra Linguam, quæ petit Remissoriam. † Secundus casus est, quādo materia articulata non solum est releuans, sed datur etiam fumus, quòd illa est vera, *Rota. decis. 113. par. 3. lib. 2. & decis. 243. num. 3. parte 3. diu. & Add. ad decis. 176. Greg. XV.* Et pariter non versamur in isto casu, cum materia articulata non sit releuans, vt fuit latè deductum in d. *dec. 2. Iunij*, & dicam inferiùs, nec deinde detur fumus quòd illa sit vera: quandoquidem fumus, qui prætenditur resultare ex depositionibus supradictorum testium nouiter in Vrbe examinatorum, non est fumus veritatis, sed potiùs nouæ calumniæ, inuentus, vt dicebat vnus ex Dominis, non ad rectam causæ defensionem, sed ad defatigandum dictum Equitem, tum quia quæ dicti testes deponunt, nullo modo releuant, prout nec materia articulata, & quia † deponunt solùm super immemorabili, cum tamen non habeant legitimam ætatem, nec deponant cum aliis requisitis ad probandam immemorabilem, de quibus *per gloss. in c. 1. de prescript. in 6. & Adden. ad decis. Greg. 196. num. 2.* Tum, & etiam, quia omnes † testes sunt Equites recepti in eadem Lingua, qui propterea tanquam interessati, vti singuli, & principaliter nullū faciūt gradū probationis, *l. nullus, ff. de testibus, Seraph. decis. 768. n. 2.*

Quòd autem illi fint principaliter, & vti singuli interessati, patet ad sensum. Etenim quamuis lis tractetur nomine Linguæ, tamen cum in ea principaliter agatur de antianitate certi, & particularis Militis, nempe dicti Equitis Antonij, & Milites qui deposuerunt, susceperint habitum post antianitatem, quam d. Miles prætendit, nempè à die completi septennij suæ ætatis, per necessariam consequentiam agitur principaliter de eorũ singulari interesse, cũ eos Eques Antonius antecedere intendat quoad Cõmendas, & alios honores Religionis, & dd. testes iuniores cum propriis depositionibus eum à d. antianitate excludere prætendant; non autem agitur principaliter de interesse Linguæ, imò videtur fuisse eius nomen vti velamen vsurpatum, cum lis non tangat omnes, & quoscumque illius Milites, dum nõ pertinet ad multos eorum, qui in omnem casum habent clarã prærogatiuam antianitatis, quoad d. Equitem Antoniũ, quos ipse nullo modo antecedere intendit: Et maximè cum de prærogatiua, & effectu antianitatis passim, & à communiter accidentibus, non cum Linguis, sed inter ipsos Milites concurrentes ad Commendas, & alios honores Religionis disceptetur; stãte

9 autem principali interesse, vt singulorum. † testes de Vniuersitate pro ea nihil probant, *Bart. in l. in tantum, §. Vniuersitatis, ff. de rer. diuis. Speculat. de testib. §. 1. vers. sed tunc quid in causa, n. 21. & Rota decis. 230. n. 3. par. 2. recent.*

10 Vnde non officit quidquam † regula supradicta, quòd reo potiùs sit fauendum, quàm actori quia vl-

11 tra quod † reus in sua exceptione est actor, *l. 1. ff. de except.* procedit quando versamur in dubio, *c. cum sint partium, de reg. iur. in 6.* non autem vbi sumus in calumnia clara, vt in præsenti, *Surd. cons. 112. nu. 96.*

12 *in fin. in vers. & quamuis* †: calumnia enim ex naturali ratione nemini debet patrocinari ex vulgatis, &

13 sæpiùs † causa calumniæ magis vrget in reo, quàm in actore, quia reus semper fugit, *l. inter stipulantem,*

14 *§. 1. ff. de verb. oblig.* † nec vlla desuper potest conueniens ratio diuersitatis assignari inter reum, & actorem. Quòd autem Decisiones in hac materia factæ loquantur in actore petente Remissoriam; quãdo ita, esset nihil ad rem facere, dum contingentia casuum ita tulit, & nunquam fuit decisum, & nullibi legitur, vt reo petenti Remissoriam non possit obiici de calumnia, ex causis supradictis: sed deinde non est verum, cùm etiam sæpius ob dictas causas Rota denegauerit reo Remissoriam, vt apud *Verall. decis. 36. num. 1. par. 3. Greg. XV. in d. decis. 211. & inter recent. decis. 712. par. 1. allegatis in dicta decis. Iunij in vers. calumnia, & apud eundem Gregorium decis. 29. & in recent. decis. 45. & 571. par. 1.*

Quòd verò attinet ad caput irreleuantiæ, articuli continent tria præcipua, ad quæ etiam informantes pro Lingua coarctabant difficultatem. Primum videlicet consuetudinem immemorabilem circa exhibitionem probationum in Lingua, & quod illa debet probari per publica documenta, etiam per minorem ætate in Lingua receptum, & quòd interim non currit antianitas, etiam quòd passagium fuerit solutum: Alterum quòd Eques Antonius non se contulit ad Conuentum nisi de anno 1607. Tertium, & vltimum, contrariam famam delationis habitus, & communis reputationis veri Militis, in qua d. Eques per annos 40. fuisse, & esse, & probasse per testes, & per scripturas prætendit.

15 Quoad primum † de dicta immemorabili consuetudine quamuis illa plene probaretur, nihil releuaret cùm Eques Antonius, vel præsumatur cuncta adimpleuisse ob lapsum 40. annorum cum continua delatione habitus, ac obseruantia, & communi reputatione de vero Equite, vt plenè in prima *Decisione* in hac causa facta 23. *Ianuarij præteriti in vers. Et cessat difficultas*, vel in omnem casum foret excusandus, ex latè deductis in aliis decisionibus in eadem causa factis, & præsertim in *d. prima decisione in fine, & in decis. 1. Iunij,* quæ hodie reuidetur.

Neque obstat replicatio hodie facta pro parte Linguæ; scilicet quod sola præsumptio omnia fuisse adimpleta non tollit contrariam probationem, quia vltra quòd hæc replicatio nullo modo elicit, nec percutit caput calumniæ, de quo supra; fuit tripliciter, & bene responsum: Primò, quòd, vltra præsumptionem ex quadragenaria, adest etiam generalis Constitutio Religionis, disponẽs, vt elapso quinquẽnio nõ possit moueri quæstio super statu, & receptione, vel gradu antianitatis. Secundò, quòd in omnem casum Eques Antonius esset excusãdus, itaut nihilominus gaudere debeat antianitate à die cõpleti septennij, vt latiùs in *Decisionibus* in hac causa factis. Tertiò, & vltimò, quod etiam in omnem casum essent nouæ probationes admittendæ cum eadem temporis prærogatiua à die cõpleti septennij, prout declarauit, & ordinauit vtrũque consilium Religionis, quorum iudicio multùm in hoc, & in aliis similibus deferre conuenit, & Domini detulerunt, vt in *prima Decisione* in hac causa facta, & fuisset decens, & honorabile, vt etiam d. Lingua vti particulare d. Religionis membrum detulisset.

Minùs obstat alia replicatio, quòd Eques Antonius non posset excusari, si probaretur, prout articulatur, quòd etiã ætate minor receptus in d. Lingua tenetur facere dictam exhibitionem, eamque probare per publica documenta, vt illi currat antianitas, atque ideo articulos, qui hoc continent, releuare: Quia in primis probatio desuper facienda, vti in materia pœnali, nempe quia exhibitio facta non fuit, † quæ ideo præ- 16 supponit culpã, non procederet in minore circa septennium ætatis suæ constituto, cui nulla potest culpa imputari, dum in specie de tali minore circa septennium non articularetur, & fieret probatio, ad tex. *in l. si quis in suo, §. legis autem,* cum ibi not. *per Bald. Salyc. & alios, C. de inoff. testam.* Deinde etiam quòd d. probatio facienda comprehenderet minorem circa septennium, non inde sequeretur, vt non possit excusari ex iusta causa, dum non versamur in Decreto irritanti ex vulg. Tertiò, quia eo ipso, quòd fuit Antonio concessa antianitas à die completi septennij suæ ætatis, fuit ipse virtualiter dispensatus, vt etiam dictũ, & comprobatum fuit in præcedentibus *Decisionibus*. Quartò, & tandem omnia superat, frustráque facit Decretum vtriusque consilij de faciendis nouis probationibus cum eadem prærogatiua antianitatis à tempore suæ receptionis, & sic à die completi septennij.

Quoad secundum, quòd Eques Antonius non se contulit ad Conuentum, nisi de anno 1607. irreleuantia est etiam clara. Quia ad effectum dictæ antianitatis non erat necessarius anterior, & citior accessus ad Conuentum, sed soluere passagium, & exhibere probationes, † & quando fuisset necessarius, 17 fuit virtualiter super illo dispensatus, eo ipso, quòd fuit receptus cum prærogatiua antianitatis à die septennij, de quo tempore, aut non poterat accedere ad Conuentum ob impedimentum ætatis, aut si accessisset, accessus fuisset nullius effectus, vnde intrat doctr. *Abb. in cap. quia in tantum, num. 4. de prebend. cum aliis alleg. in d. decis. 24. Martij in vers. nec releuare.*

Tandem tertium, & vltimum de † contraria fa- 18 ma delationis habitus, & communis reputationis veri Militis nullo modo potest de irreleuantia excusari,

excusari, tum stante contraria fama, probata per testes, quæ vti affirmatiua, & bona, præponderaret ex vulgaris. Tum, & fortiùs, quia cùm ex libris Religionis constet quòd Eques Antonius habuit soldeam, & fuit repartitus de Carauanis, & eas, & alia plura fecit, quæ non conueniunt nisi Militibus Hierosolymitanis, & tandem in eisdem libris sit passim descriptus vsque ad annum 1632. cum titulo Equitis Fratris, cessat omnis releuantia; cùm dicti libri Religionis sint authentici, fidemque faciant inter Milites; maximè cum fuerint pro parte Linguæ compulsati, 19 & producti, & † non admittatur probatio per testes contra ea, quæ probantur authenticis scripturis, vt vt fuit millies decisum.

Et ita resolutum vtraque parte sæpius informante, &c.

Interamnen. Iurispatronatus.

Lun. 3. Iulij, 1634.

ARGVMENTVM.

Donatio Iurispatronatus facta Ecclesiæ per Laicum præfertur alteri donationi factæ Laico quamuis anteriori, dummodo careat Ordinarij confirmatione, quæ ad hoc vt valeat, præcedere debet secundam donationem, non autem illam subsequi.

SVMMARIVM.

1 *Donatio Iurispatronatus carens confirmatione Ordinarij est nulla, eique præfertur alia donatio subsequens valida.*

2 *Donatio Iurispatronatus facta solùm cum licentia Vicarij est nulla, cum requiratur consensus Episcopi, vel saltem illius speciale mandatum.*

3 *Fallit in donatione Iurispatronatus facta per Laicum Ecclesiæ, seu loco pio.*

4 *Confirmatio Ordinarij ita requiritur in donatione Iurispatronatus erigendi, prout erecti.*

5 *Confirmatio Ordinarij, quæ interuenit post donationem Iurispatronatus, retrotrahitur ad diem factæ donationis. Contrarium n. 9. & obiectis ex aduerso factis respondetur n. 10. & 11.*

6 *Donatio Iurispatronatus prima, & valida præfertur secunda.*

7 *Donatio Iurispatronatus si est nulla ex defectu confirmationis, tunc si donans pœnituerit, & donationem reuocauerit, vel alteri donauerit, non potest amplius Episcopus consentire, in præiudicium donantis, vel alterius, cui medio tempore est ius quæsitum.*

8 *Retrotractio non fit quando alteri est medio tempore ius quæsitum.*

10 *Legatarius Iurispatronatus præsentare potest sub spe futuræ confirmationis legati facienda ab Ordinario, cum translatio Iurispatronatus in legatarium fiat à die mortis testatoris, non tamen a die confirmationis.*

11 *Declara procedere ex speciali ratione, de qua remissiuè.*

DECISIO CCCCLXIII.

Livia hæres Plinij donauit Iulio Pellecchiæ sine confirmatione Ordinarij Iuspatronatus, quod ex vltima voluntate d. Plinij erat erigendum in Cappella per eum constructa in Ecclesia S. Francisci Ciuitatis Interamnen. Deinde idem Iuspatronatus cum licentia, seu decreto Vicarij Episcopi donauit Fratribus S. Francisci eiusdem Ecclesiæ. Defuncta postmodum dicta Liuia, Iulius primus donatarius impetrauit ab Episcopo confirmationem suæ primæ donationis: sed orta desuper lite, & disputato dubio sub *die 9. Decembris præteriti*, quænam ex dictis donationibus esset attendenda, fuit Iulio tantùm informante resolutum, attendendam esse primam donationem ipsi factam: Hodie autem reproposita causa super eisdem, informantibus etiam Fratribus, Domini à decisis recesserunt.

Et ratio fuit, quia † prima donatio facta Iuliæ, vti carens confirmatione Ordinarij fuit inualida, & proptereà venit præferenda alia donatio subsequens valida, vt in puncto firmat *Lambert. de iurep. par. 2. lib. 1. quæst. 1. art. 19. per tot.* 1

Non obstat quòd etiam secunda † donatio vti facta cum solo decreto, seu licentia Vicarij, fuerit inualida, cùm requireretur consensus, seu confirmatio ipsiusmet Episcopi, vel saltem illius speciale mandatum, *Gabler. cons. primo de offic. Vicar. cum aliis in d. decisione allegatis.* Quia † fuit benè responsum dictam conclusionem non procedere in donatione Iurispat. facta per Laicum Ecclesiæ, seu loco pio, quæ tenet absque aliquo Episcopi consensu, *cap. illud de iurep. c. vnic. eod. tit. in 6. Lambert. de iurep. p. 2. lib. 1. quæst. 1. art. 10 per tot. Suar. de Relig. lib. 4. de Simon. cap. 28. n. 15. Gerius Spina cons. 16. num. 2. Barbos. allegat. 71. n. 11. p. 33. Gratian. discept. 177. n. 3. Molin. de Hispan. primog. lib. 1. cap. 24. n. 13. Greg. Lop. ad l. Regn. lib. 8. tit. 15. part. 1. vers. attergamento, Sanchez cons. moral. lib. 2. cap. 3. disp. 76. n. 3.* 2 3

Non etiam obstat si dicatur, quòd etiam prima donatio, cum † sit donatio Iurispatronatus erigendi, non autem erecti, non requirat Ordinarij confirmationem, quia imò cum eædem vigeant rationes confirmationis, tam in erecto, quàm in erigendo, meritò in vtroque casu ad validitatem donationis requiritur confirmatio, vt in puncto determinant *Cardin. in cap. cum sæculum, n. 2. quæst. 4. de Iurepatr.* qui dicit ita fuisse iudicatum *Lambert. de Iurepatr. p. 2. lib. 1. quæst. 1. art. 21. n. 4. & seqq. Greg. d. l. 8. tit. 15 p. 1. vers. attergamento, Roc. de Iurepatr. in verb. ipse. vel ii, quæst. 19. n. 350. Sanchez cons. mor. lib. 2. cap. 3. d. disput. 76. n. 6. vers. tertiò nota:* Quæ eleganter, more suo, deduxit D. Virgilius Crispoltus Reatinus alumnus meus, vnus ex iunioribus Curiæ Aduocatis, iudicio Dominorum nemini secundus. 4

Nec releuat si dicatur quòd † confirmatio primæ donationis facta per Ordinarium post mortem Liuiæ retrotrahatur ad diem factæ donationis, vt videtur de mente *Card. in cap. cùm sæculum in 6. quæst. de Iurepatr.* & sic cum dicta † prima donatio sit valida, vigore d. retrotractionis, & sit etiam prior, veniat præferenda secundæ donationi factæ Fratribus, ad *leg. qui balneum, & l. posuit, in principio, ff. qui potior. in pignor.* Quia respondetur, quòd † quando donatio est inualida ob defectum confirmationis, tunc si donans pœnituerit, & donationem reuocauerit, vel alteri donauerit, non potest amplius Episcopus consentire in præiudicium donantis, vel alterius, cui medio tempore est ius quæsitum, *Rocch. de Iurepatr. in verbo, ipse,* 5 6 7

 vel

vel ir,n.36.quæst.19. Lambert.eod.tract.part.2.lib.1.q.1. art.19.Sanchez d.disput.76.in fin.& est de mente Rotæ *in decisione vltima de Iurepatron. in antiq.* † Nec aduersatur prætensa retrotractio; quia respondetur primò, quòd retrotractio non fit, quando medio tempore est alteri ius quæsitum, *leg. bonorum, ff. rem rat. hab.cap.suggestum, de iurepatr.* Secundò † respondetur non esse verum quòd confirmatio retrotrahatur ad diem donationis, quia imò non retrotrahitur, sed donatio incipit valere non à die donationis, sed à die confirmationis, & sic non valet ex tunc, sed ex nunc, *Abb. in cap. cura, & in quæst. Augerius de Iurepatr. Rocch. de Curt. de Iurepatr. in verbo, pro eo quòd diœcesani in 4. quæst. num. 10. Lambert.eod.tract.p.2.lib.1.quæst.1.art.17.n.16.circa med.* † Nec contrarium dicit *Cardin. in cap. suprà allegato*, quia ille loquitur in legatario Iurispatronatus; Et licèt dicat, quòd legatarius poterit præsentare sub spe futuræ confirmationis legati faciendæ ab Ordinario, & innuat quòd translatio Iurispatronatus in legatarium fiat à die mortis testatoris, & sic à die purificati legati, non autem à die confirmationis, † tamen hoc procedit speciali fauore vltimæ voluntatis, & ne legatarius eludatur ab hærede, aliud tamen est in donatione, in qua militat diuersa ratio, vt benè declarant *Rocch. de Curt. de Iurepatr. in d. verb. ir, vel ipse, num. 16. & in verb. pro eo quòd diœcesani in 4. quæst. circa med. Lambert. eod. tract. part. 2. lib. 1. quæst. 1. art. 17. num. 16. circa med. & art. 18. num. 2.*

LAVS DEO, AC DEIPARÆ VIRGINI MARIÆ.

INDEX

INDEX LOCVPLETISSIMVS MATERIARVM, ET CONCLVSIONVM,

QVÆ IN SECVNDO. VOLVMINE harum Decisionum continentur.

A.

Exec

Renunciasse

Nondum

Ecclesia

INDEX.

Z Licentia

Confirmatio

Fieri

G

H

I

Restitui

Digitized by Google

Item

INDEX.

Confessio

INDEX.

L.

parte

Facta

Minui

Bullatum

V.

col. 2

FINIS.